Cum venit igitur plenitudo temporis. Iste liber tertius liber est de reparatione hominis lapsi et libri reparationis que sunt per modum rei et non signorum. Et dividitur in partes duas. In prima parte agitur de reparatore et convenientia eius in eo quod reparator est, quia ipse reparator reparat efficienter. In secunda autem agitur de dispositionibus quibus reparantur formaliter ut de virtutibus et donis et preceptis. Que ille dispositiones supponuntur in hac doctrina ut res et non ut signa. Et hec secunda pars incipit in XXIII. distinctione ubi dicitur "Cum vero sint etc." Prima harum dividitur in duas in quarum prima agitur de hiis que perficiunt unionem filii dei ad naturam humanam et econverso. In secunda autem agitur de ipsis perfectionibus que convenerunt ipsi Christo filio dei et filio hominis secundum quod unitus est, et gratia unionis ipsius. Et hec incipit in VI. distinctione ubi dicitur "Ex predictis autem emergit questio." Et prima harum continet V distinctiones et dividitur ulterius in tres partes secundum que perficiunt unionem scilicet uniens et unitum et utrisque simul sociatum. Unde in prima agitur de unione, in secunda de unito sive assumpto et hec incipit in secunda distinctione "Sed quia in homine tota humana natura est." In tertia agitur de utroque simul et hec incipit in V. distinctione "Solet etiam queri". Prima dividitur in duas partes. In prima agitur de tempore incarnationis sive unionis ad carnem. In secunda de uniente se et de unitiva actione ipsius. Et hec incipit in secundo capitulo ibi "Diligenter etiam inspiciendum est." Et hec ulterius dividitur in duas partes. In prima quod filius non pater nec spiritus sanctus sibi carnem univit. In secunda tangit dubitationem circa hoc et solvit illam: "Sed forte aliquis dicet." Adhuc prior harum duas partes ita quod in prima probat quod dictum est. In secunda solvit questionem circa hoc contingentem ibi "Si vero queritur etc." In primo capitulo sic fiat. Primo dicit quod cum venit plenitudo temporis misit deus filium suum. Secundo explanat quid est temporis plenitudo. Tertio explanat quid est filium mitti sicut patet in littera. Sunt etiam ibi "tempus autem totum illud" [illegible] "filius" missio. Hic queritur primo an conveniebat deum incarnari. Et primo ad hoc ponuntur primo ex parte dei, secundo ex parte creature. Ex parte dei ponuntur primo ex potentia dei, secundo ex sapientia, tertio ex bonitate. Supra ex parte autem potentie dei supponuntur primo tres propositiones que apud sapientes sunt approbate. Prima est quod [illegible] est potentie infinite in agendo. Secunda est quod potentie infinite est determinare se aliquando in opere. Tertia est non posse se determinare potentiam infinitam vel perfectam aliquo modo infinite. [illegible] in agendo nullo indiget. Tunc sic. Quod licet pure creatum est finite virtutis, ergo est finite [illegible], ergo potentie infinite non erit sufficienter determinativum. Ergo oportet operationem dei [illegible] sic erit [illegible]. Hic igitur erit ut [illegible]

ab ipso ut ita aliquid unitur non primo modo quia sic esset creatum, sed non potest aliquo modo. Contra dicit unificare de eo. Ergo sic erit quod alicui creato quod ab eo sit comparatione proportionis distat unitur. Ergo oportunum ut conveniens fuit deum uniri creature. Item probatur quod solus homo unitur est ei. Ergo oportunum deum uniri homini, quia alias infinita potentia per effectum infinitum non determinatur quod est contra summum. Item potentie infinite est creatum educere ad altissimum actum cuius ipsum est susceptibile, sed sicut postea patebit creatura creata susceptibilis dignitatis in una persona. Ergo potentie infinite erit coniungere deitatem cum effectu aliquo in persona una cum [illegible] in homine. Ergo conveniens fuit deum incarnari. Item idem probatur per sapientiam et supponuntur tres propositiones. Prima quod sapientie est ordinare. Secunda quod summe sapientie est omnem ordinem perfecte complere. Tertia est quod summa sapientia in omni decore qui possibilis est se determinat. Tunc sic. Ordo est [illegible] ad se invicem secundum quod contingunt se per unionem et compositionem. Similiter ordo est creature ad creatorem. Ergo necesse est hunc ordinem complere [illegible] non complebitur nisi primo coniuncto cum ultimo. Ergo necesse est primum et ultimum coniungi sicut habetur VIII. Sapientie: attingens a fine usque ad finem fortiter. Item omnis decor sapientie est. Sed video quod decor est ex specie ut mixta magis decora efficiuntur et complexionata mixtis et magis complexionata [illegible] dicitur complexionatum ex anima rationali et corpore [illegible]. Ergo cum infinita sapientia non sistat nisi veniat ad plenitudinem infinitam decoris ipsa coniungit cum humana creatura rationali anima que ultima est in decore [illegible] plenitudinem [illegible] spiritualem et hoc est quod habetur [illegible] Paulus [illegible] de ultimis finibus [illegible] spiritualis [illegible]. Ultimum autem fines sunt ultimum nature finis et ultimum universitatis finis. Ultimum autem nature finis est homo ut dictum est per compositionem [illegible]; ultimum autem finis universitatis est deus, ex quibus finibus efficitur [illegible]. Item ex potentia filii et sapientia sic arguitur. Magna est potentia et sapientia in eductione simplicium de nichilo. Maior autem relucet in gradibus nature qui sunt ex mixtis, vite, sensitive, intelligentie. Tamen necesse est in hiis infinita, cum igitur ambe infinite sint, ad hunc adducunt gradum ulteriorem qui est ex unione [illegible] quod est super intellectuale cum intellectuali. Sed [illegible] si forte dicitur quod [illegible] hanc rationem [illegible] primo debet [illegible] angelice nature [illegible] sicut videmus quod post simplex est mixtum [illegible] et post [illegible] vite et sic de aliis et [illegible] salvantur in secunda. Ad hoc difficitur.

v. satisfaci

uni ius postea ubi ostendit q angelus nec deus nec homo unibilis est. unde hic non impedit processum. quod demonstratur ex bonitate et suppositione. primo sic quia bonum est diffusivum et communicativum sui. ergo quod infinite bonum est infinito modo se communicat. et creatura est capax infiniti boni sicut apparuit in effectu. Item sic. Infinite bonum et infinite non communicat nisi est infinitum in ipsum substantiali. ergo se ipsum communicabit creature. Si forte dicatur quod licet se omni creature capaci communicat, tunc bonum respiciat sive est se communicet et non propter. Nunc autem est indifferens. ergo non communicabit se nisi per naturam contra quam autem est esse. quia tamen destruitur ordo illius nec ad creatura ad sic quelibet persona unitur et plurificatur individuum quod sic probatur. Si fiat unio ad Sortem et ad Platonem talis erit quod deus faciat hominem et hominem hunc deum. ergo Sortes est filius dei et filius dei est Sortes et filius dei est Plato et econverso. Sed quecumque uni et eidem sunt eadem inter se sunt eadem. Sed Sortes et Plato filio dei sunt idem et sunt idem quia per unionem unam. ergo Sortes et Plato sunt idem et eadem non est de aliis. ergo nulla personarum illarum destruitur. ergo non conveniebat ei uniri nisi uni de natura illa.

Item ex potentia simul et bonitate arguo sic. magna est potentia et bonitas que facit unionem. Sed tamen maior excogitari potest. scilicet quod faciat infinitos in unam. Sed ad hunc maior cogitari potest. scilicet que deum contingit creature aliam in una persona. quia illa est illi incomparabilis. cum ergo deus habeat potentiam qua maior excogitari non potest immo in maiorem quam cogitari potest posset ipse potentia et nisi. cum sit bonitas sua tanta quantum potentia tale communicationem producere. non autem potest fieri ad omnes tres creaturas eo quod destruitur natura in divina ut licet verum est. ergo ad unum faciet. non autem unibilis est creatura nisi hec. ergo faciet ad hominem. et quia facile est has rationes multiplicare ideo iste sufficiant ita quod caveat ne dicat quod a natura sit necessarium quia omnis sit quedam convenientia ad hoc quod fiat incarnatio et supposito quod non fuit peccatum.

Item ex conditione status hominis qui est sub peccato. arguitur ideo et sic quod necesse est deo perfectionem de homine factum ad implendum quod omnis totalis creatura facta est ad beatitudinem. etc. quod omnis totalis creatura per aliquam numero suorum in deo pertingat illam. quod dicit non possit totalem creaturam sine peccato. V. quod omnis creatura simplex tota quod est et potest per se ipsa debet suo creatori. et non potest ei in gratiarum actione reddere. VI. quod peccator pro nullo potest satisfacere cum ipse non posset satisfacere. tamen sic homo subiacet multis penis et est totalis naturam. ergo peccavit. ergo cum quia creatura. cum quia peccator est non potest satisfacere nisi a creatura simplex. ergo necesse est si debeat satisfieri quod satisfaciat [illegible] sit creator ut posset et homo ut debeat. Sed deus satisfaciat quia aliter propter factum suum de homine frustraretur. ergo necesse est incarnari. Argumenta talia alia plura possunt poni similiter. et ideo ista sufficiant hic.

Item in contrarium obicitur sic. quicquid est infirmitatis deo non convenit [illegible]. Sed infirmitas naturali humana penalibus subiecta est. Item nisi cum infirmo ergo et est. probatur per medietatem. quia omne quod nisi nisi per melius probatur hoc est quod iniectum desideratur ut eleventur iniectum. Item quod ipsum est ipsum ipsius est impossibile. Sed dicatur ipsum ipsius est impossibile. ergo ipsius est ipso. Item sic. quod non est impossibile a deo non est unibile cum alio quia unibile dicit potentiam. deus non est impossibile ad aliquid. ergo non est unibilis ad aliquid. Item omne quod fit aliquid habet ad faciens extra se ipsum. deus fit homo. et fit unitus cum non semper fuit unitus. ergo habet aliquid faciens extra se ipsum. Sed hoc falsum est. ergo deus non unitur.

Item deus unitur humane nature. ergo aut unit ipsum aut id aut ad. Si id ergo idem est faciens et factum quod non est intelligibile. Si aliud cum agens et faciens sit nobilius facto et erit aliud nobilius deo unito quod falsum sit. quia deus non est nobilior deo unito cum carne.

Item omnis unio videtur esse duorum ad aliquid tertium constitutum ex utrisque. quia si dicatur unio est humanitatem erit hoc ad aliquid tertium constitutum ex utrisque. dicatur autem non est possibile ad aliquid tertium. ergo non est unio. Item nulla substantia in esse et actu perfectum unibilis ut appositum est alicui. deus est substantia perfectissima. ergo nullo modo unibilis alicui. probatur prima. quia omnis compositio et unio est per formationem aliquam accidentalem ut in actu et in potentia componitur et unitur ut in esse ut forma unitur materie et quia longum est de hiis multa obicere. cum valde leves sint rationes ad hoc inducte ponantur convenientia compositiones esse hanc unionem excludentes quarum prima est substantia in actu et esse perfectum nulli unibilem esse.

Secunda est omnem unionem ad compositionem substantialem accidentalem terminari. Tertia diversarum tam specie differentium unum non esse per totalem et personam unam. Quarta diversas differentias in natura et specie et genere. nec unum genere specie et individuo constitutum. Quinta infinite distantia compositionem unibilis non habent. Sexta cum prima omnia unibilia et composita ad unam unionem et compositionem esse possibilem. et infinitas alia que facile est invenire. cum igitur intellectus ita apud se habeat et supponat non recipit unionem dei cum natura humana.

Item dicendum quod convenientie sunt rationes que inducte sunt ad probandum deum esse unibilem cum humana natura et non necessitates. quia si necessitates essent non

ee(t) istud opus sit (sive) bone voluntatis. nec tenem(ur)
ad tot et tantas gratiarum actiones. nec per venie(n)te(m) fi
dei illud accipe(re)ntur. hoc autem facile patet auctori
tatibus illas hic et alibi positas. et hoc relinquo
iudicio legentis. Dico autem actiones in quantum pote
non impediunt unionem. et hoc ideo dico. quia licet fides suf
ficiens probari non possit tamen non potest impleri.
Dicendum ergo ad primum quod infirmus non est unitus nec infirme tamen
unita diriget in infirmitates illas. et distra
te incipet a se ipsa. sic autem divinitas non est
unita humanitati. et est exemplum Augustini de lu
mine solis quod non inficitur ab hiis super que ponitur ra
dios suos. Ad secundum dicendum. quod illa non tenet in
hiis que uniuntur in aliquo tertio. sed sic divinitas non
est dicitur unita humanitati quemadmodum probavit sa
dicendum. quia in domino Iesu Christo non est convenire speciem in
venire. Ad tertium dicendum quod est impossibile primo quod potuit
habere ad unientis ex se. et hoc est unibile quod fit a
tamen in composito. nec est hec incipienda simpliciter. deus
fit homo. quia si non esset divina potentia et si incarnatur.
in aucto(ri)tate glosa dicit sic. hoc fit quod deus est homo. sed
hoc si tunc posset esse naturam hominis non ditaret. et ideo
ditans se ipsam unit. nec hoc unire est. quod ditans sit
melior unita quam non unita. eo quod unita sit
coniuncta bono creato et per se sit tamen bonum increatum.
et hoc ideo est quia bonitati increate nichil addi potest quod
augeat eam cum sit infinita. et si additur ei
per unionem non habet rationem nec essentiam boni
tatis ab ipsa. unde non addet ei aliquid. sed potius
accipit hoc ipsum bonum quod habet eo quod unitur ei.
quia quanto aliquid vicinius ordinatur ad ipsam tanto
plus accipit de bonitatibus eius. Ad aliud dicendum quod
unio duorum que ambo aliquo modo sunt imperfecta
semper est alicuius tertii. sicut materia imperfecta est quo ad actum for
ma autem imperfecta quo ad esse. sic autem non est de
deitate et humanitate. Ad aliud dicendum similiter quod tertium per
fectum non unitur ad ad constitutum. sed si unitur alicui hoc est
in volumine et postea ad hoc quod unitum ei eleve(tur)
et adiuvetur. Ad aliud dicendum quod omnes ille convenientie con
ceptiones prohibent ne ditans ut per se sit uni
et hoc bene concedimus. quia ideo partis est imperfecti ideo. et hec di
citur non convenire per hoc patet solutio ad totum. Sed
ad hoc quia quamvis ab initio humanam naturam non assumpsit
et ob(iectio) sic. quando erat morbus tempus erat medicine
sed ab initio erat morbus. ergo ab initio medicus debuit
incarnari. Preterea hoc videtur per simile ad morbum cor(pora)le
quia quanto invalescat morbus diutius tanto magis
difficile curatur. ergo videtur quod aptius morbi que
filium incarnari

Solutio dicendum quod sicut est in medicina spirituali et medicina cor(por)ali. quia
corporalis medicina agit cum natura et iuvat illam.
et hoc fit per actiones primarum qualitatum que non agunt no
tum per medicinam. et ideo melius est illi morbo occurrere
in principio quam diu natura fortis est antequam succu
bat. sed medicina spiritualis non agit cum natura nostra
nisi consentiente. ad consensum autem reducit per cognitionem
morbi et medicine et indigentie quia aliter voluntas
non amplectetur ferventer medicum et medicinam
et non vult nisi ferventer desideret. et ideo convenientius fuit
ut deus sanaret prius facere innotescere morbum et quod non
esset auxilium per naturam vel legis obedientiam sine gratia
et postea venire medicum cum medicina. et patet per hoc solutio
utriusque obiectorum. De tempore obicitur de hoc quod dicitur. plenitudo
temporis invenitur. nam multiplex plenitudo in sacra
scriptura que non convenit tempori quo filius dei venit
in carne. ergo videtur quod plenitudo spatii plenitudo temporis non dicatur.
quod autem multiplex plenitudo inveniatur patet sic. deuteronomii xxxii.
date magnificentiam deo nostro dei perfecta sunt opera
si perfecta ergo plena. unde psalmus. domini est terra et plenitudo
eius. ergo videtur quod in unitate creaturarum perfecta plenitudo
tudo fuit temporis. Item. mathei. xiii. super illud quam
cum impleta esset eduxerunt et cetera. glossa. usque ad finem
mundi recordatur. ergo videtur plenitudo esse in
fine mundi. Item ephesios. iiii. donec occurramus in
virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis Christi. hoc autem fit
in tempore novissimo. ergo erit plenitudo Christi in tempore no
vissimo bonorum. Item in prologo Luce. dicit Ieronimus. ad in
dominum plenum et refert hoc ad ascensionem domini Iesu
Christi. ergo videtur quod fuit quedam plenitudo in ascen
sione. Item Iohannis. xx. in cruce consummatum est. ergo tunc
fuit plenitudo et quod plenitudo. Item post iudicium
in ea in ruinas. hoc autem fit cum per impletionem nu
meri electorum implebitur ruina angelorum. ergo tunc erit plenitudo
ut videtur. unde apocalypsis. vi. dicitur eis clamantibus ut in
vincerent modicum tempus donec impleretur numerus fratrum
eorum. Solutio. dicendum quod tempus est plenitudo. scilicet plenitudo sanctissi
ationum? per eorum iste posset propagari et hec fuit cum perfecte
di operibus quievit in die vii. unde Genesis i. complevit
deus die vii. opus suum quod fecit. et requievit
ab omni opere quod patraverat. Item est plenitudo gratie
et glorie. plenitudo autem gratie duplex in capite et in membris. in capi
te duobus modis. scilicet in causa. et in executione
in causa. sic incepit in incarnatione. quia illa plenitudo
causa est et initium aliarum plenitudinum ut patet. quia est plenitudo sic
perfectionis temporis. ut in incarnatione. unde ad Galatas. iiii. in Christo
habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Secundo quia tunc fuit plenitudo
generationis in ordine generationum. quia prima erat viri

D. f. R.
1
2
3 q quid vnibile
4 procedenda
5 2 si talis non est dei
  ...
  ... est respondenda sim
  pliciter
6
7
quod non assumpsit huma
nam ab initio
T.
8
Bo.

de eva. sed a tulit virginis de viro virgine. 4 fi
liorum de permixtione. quarta autem viri virgi
nis de femina virgine que complevit ordinem gnd
vii nis non generali generatione quarta ieiunet. ls. et non dic
tum est generanti gratia plena. 4 quia tunc exhibuit
gratiam ad legem implendam et promissa solvenda
Johis. i. vidimus gloriam eius. g. q. unigeniti a patre
plenum gratie quantum ad impletionem mandatorum. et veritatis
quo ad impletionem promissorum. unde infra de cuius
plenitudine omnes accepimus gratiam pro gratia. quia
lex per moysen data est. gratia et veritas per ihm xpm
facta est. in executione plenitudo fuit in passione
de qua Jo. xx. consummatum est. et alibi omnia que scripta
sunt de me finem habent. i. implebuntur tempore passionis
sionis. et luc. i. quod scriptum est de me oportet impleri. In mem
bris autem fuit plenitudo gratie in penthecoste. de quo dicitur act.
ii. repleti sunt spiritu sancto. et act. vii. cum esset ste
phanus plenus gratia et fortitudine. psalmus. repleti sumus
mane mane et c. est plenitudo glorie in capite et in membris
in capite quo ad gloriam carnis in tertio die. de hoc loquitur
apostolus in aue. super inducta. ubi quo ad locum gauden
tem quo ad perpetuo congeme. ut in ascensione
de qua loquitur Jo. de apostolis. sicut luc. ut dominus in domum
et c. In membris autem potest esse plenitudo quo ad numerum sic loquitur
glo. super mt. de sagena. et apo. vi. vel quo ad sancti
tatis in utroque stola per statum. de qua ecc. xxxiiii.
impletione sanctorum deterentur mei. ubi quo ad eventum dicitur est
restaurationem ruine angelorum. de quo loquitur pt. et sic patet solo
ad totum. ¶ De tertio autem de hoc quod dicitur. factum de
muliere. factura. factum. n. non cadit in filium dei. sed
in filium hominis. g. male dicitur in filium suum. Item quia si
dicitur natum de muliere. cum tamen hic unum sit. Item glosa v
go. ma. uo y mulier. si virgo fuit. g. v. apostolus in in
triam inferre videtur dicit. ¶ S. dicendum quod factio in dicitur
non potest esse filius dei in quantum huius. sed esse filius hominis. v
aug. natum fuit est in quantum ex muliere est. unde tertio est filius
suum factum. in i quantum filius dei. sed factum in quantum humana.
ut. s. humana subiectum sit esse quod potentie actio
ipsa facto. ¶ Ad a. dicendum quod creatio est opus voluntatis divine
edivinitatis creatura de nichilo. natura est opus nature. et ex utraque
parte. ex parte patientis ut est mulier. et ex parte agentis
ut est pater et alii non operatur xpo secundum hic. sed factio est opus voluntatis
secundum tunc placentie. sicut fecit deus trinitas humanam
naturam que unita est xpo suo filio dei. et adhuc tamen
dicitur factum. cum ad naturam hic est secundum naturam que est ex muliere
tamen. ¶ Ad ultimum dicendum quod mulier dicitur dupliciter. s. per significatione
nominis. et sic glosa virgo non fuit mulier. et ut sint temporis
tatem nominis sit ipsa percipiente fuit mulier quia heva

omnium hominum emolliunt. unde qui emolliente reso
lutis totum effudit suavitatem in cruce reculte
hanc emolliente dicens in eam dicentis. mulier ecce
filius tuus. ¶ De inde queritur de hoc quod dicitur tempus plenitudinis
dicitur tempus gratie. hic. n. videtur esse contra glo. ad gal. iiii. que sic
dicit quod tempus plenitudinis dicitur quod erat prefinitum
a patre. quod tunc filium mitteret. sed constat ab eterno e
rat prefinitum. ergo ab eterno mittere debuit. si di
catur quod non voluntas est causa divina. contra voluntas que respicit dis
positiones a concepcione per rationem utitur hic et i. ergo voluntas que
semper uno modo se habet non utitur hic et in. sed talis est voluntas
dei. ergo hic utitur ide. si ergo tunc voluit ab eterno vo
luit. cum ergo sit omnipotens ab eterno. expleverit
quod finem est. solo tempus prefinitum sit ut mitteret dicitur tempus
plenitudinis ut dictum est. illis tribus que alligate sunt quia
unde est quod ab eterno prefinivit ut tunc mitteret et id
non mutabat voluntas sed diversa volita. quia ab
eterno voluit quod tunc veniret. sicut si est velle
civitas edificare. et perseverarem in illa voluntate nunc in ipsa
sed esset edificare non diceret mutare esse sed non voluntate
unde non sequitur. quia semper diffinitum est prefinitum
est ab eterno. sed prefinivit ab eterno ut mitteret et
cum hoc prefinivit quando mitteret. quod a cum distulit.
esse aliquid post convenientia sunt assignate. sufficientes
autem sunt in sapientia divina absconditae. sicut quas exclamat
apostolus. ad ro. xii. o altitudo divitiarum sapientie et scientie
dei quam incomprehensibilia sunt iudicia eius. et investigabiles
viee. ¶ De tertio queritur de hoc quod dicitur annum benignitatis que est. n.
id tempus ut. iiii. nolumus hic temporis. ut dicitur tempore plenitudinis
tempore miserendi. tempore benignitatis et tempore gratie. ¶ Ad hoc dicendum
quod id dictum est quia dicitur tempus plenitudinis. quia non expleverunt
illa redemptio misericordiarum consecrabatur. id dicitur tempore mi
serendi. Jere. xxx. plenitudo unde a quebavit me mi
serans miserabor eius et in. xxxi. carnis tertie perpetua di
lexi te. ideo attraxi te miserans adiuvandi autem
tamen exigebat igitur bonitas que licet faciunt bo
num tamen in omni efficacie faceret. et ideo dicitur annum be
nignitatis. tanc. i. olim effusum nomen tuum. ideo addi
te minus. tempus a gratie dicitur propter gratie copiam ad manda
data implenda. ¶ De ter a quarto de hoc quod dicitur quia per eum
est. contra talis sapiens legis lator se obligat ad ipsum
sed gratiam habere non est in nostra potestate. ergo non obligamus
ad gratiam habendam. et tamen obligamur ad decalogum
et ergo lex decalogi potest impleri sine gratia. ¶ S. si
volumus sustinere illa opinionem quod modo est in precep
to. dicendum quod et si decalogus possit impleri quo ad opera
ipsa que precipiuntur sine gratia. tamen non potest impleri secundum inten
tionem legis latoris. quia ille intendit ut observato

obedientiam. et sic non potest servari sine gratia. ad id quod
obicitur quod gratiam habere non est in potestate nostra dicendum verum est. sed tamen
non est impossibile habere. quia facientes quod in nobis est. de
necessitate habebimus. eo quod deus omnibus habundanter dat
et non improperat. Iac. i. Littera sic exponitur. cum venit
apostolus. gal. iiii. missus. per hoc quod in carne apparuit. factum
sub lege. non quod iusto non est lex posita. unde esse sub
lege dicitur tribus modis. scilicet ex causa. vel per observatione
quadam legis. vel ex modo legis. ex causa legis omnis
omnes qui sunt sub lege in peccato nati fuerunt sub lege
per observationem autem dupliciter contingit esse sub lege. scilicet
per obedientiam. vel observationem. per obedientiam sic
iusti sunt sub lege per consummationem. sic Christus implevit
legem. sub modo autem legis quod erat timor fuerunt
qui legem ex servili timore servabant. Filii ergo
missio. quae in lege tempore prophetarum saepe missus est
per donum sapientiae. ergo incarnatio exivit. Solo. Sed diffi-
de missione in mundum filii dei hominum. diligenter
ideo animadvertendum est. magister tangit tres causas quare pater
non est missus in carne. quarum duae sunt spiritualiter
quia pater non est incarnatus. tertia non est quare nec pater nec
spiritus sanctus prima est in principio. secunda est ibi. solus filius. tertia
ibi. non pater carnem et cetera. Incidit autem dubium hic
quia videtur quod pater debuit incarnari potius quam filius. patri
enim potentia attribuitur. sed potentis est vincere fortem
ergo pater est incarnandus ad opus redemptionis. probo maiorem
dicitur iob. xli. non est potestas super terram quae possit ei compa-
rari. et esaiae xlix. numquid tollet a forti praeda. aut
quod ablatum est a robusto salvabitur et cetera. ergo videtur
quod redemptio fit potentiae. praeterea incarnatio est opus in quo
infinitae distantia coniunguntur. scilicet deus et homo. ergo hic erit
infinitae potentiae. et hoc apparatur patri. ergo pater est redimere et
non filius. praeterea patris affectus maior est ad filios quam
fratris ad fratres. cum ergo pater legatur pater noster et filius frater
noster. videtur quod maior ei sollicitudo redemptionis patris quam filii.
praeterea pater est adoptantis et non filii. cum ergo per incarnationem
facti sumus filii adoptivi. videtur quod pater debuit incarnari. Et praeterea
cum quod inconveniens si pater esset incarnatus vel adhuc incarna-
retur videtur quod nullum. quia ex hoc tota natura sentiret
meliorationem. sicut sensit de incarnatione filii
cum ergo non sit inconveniens pater hoc bonum vellet mundo conferre
et ita sperandum est incarnationem patris adhuc quod est haeresis.
Solutio. dicendum quod si nos attendamus convenientiam patris
non est incarnari. si autem potentiam absolute respiciamus pater potest
incarnari ut infra dicit magister. Ad primum ergo dicendum quod
opus redemptionis quantum ad id quod est actio invisibilis est tri-
nitatis. non ad eum quod est potentiae et ad quod est sapientiae et ad quod
est bonitatis. quantum ad effectum quod est redemptio a forti ar-
est potentiae. quantum autem ad modum per humilitatem et iustitiam est
sapientiae. quantum ad finem sum maxima bonitas
relucet est bonitatis. sicut tamen principalis consistit in modo ideo principalius
est sapientiae praecipue. quia in nullo clauditur ab alio esse quod
non conveniat patri ut dicit aug. probatur per solo ad ter-
tium. Ad aliud dicendum quod pater noster dicitur ratione
creaturas et filius frater noster per carnem. et si pater noster incarnaretur
esset pater frater noster. et non sic procederet obiectio. Ad aliud dicendum
quod nos adoptamur a tota trinitate et non a patre solo.
et ita conveniebat filium naturalem qui confirmaret hereditatem
nostram adoptionem ne homini generaretur dubium ne
filius diceretur huius qui pater statim. Ad ultimum quod per
ea quae dicuntur quod multa sequerentur inconvenientia. tum propter
diversitatem tamen sufficiat quod unum est quod confusio esset
esse in trinitate. eo quod essent duo filii. unus secundum hu-
manitatem. alter secundum divinitatem. similiter quod nepos esset
virginis quod filius est secundum divinitatem esset enim pater filius virginis
cum filius esset cuius filius est secundum aeternam generationem
et sic esset nepos virginis. quia filius fuit est quia oppositum
innascibilitas patris signum duplex. scilicet in hoc quod mitteretur et in
hoc quod nasceretur. sicut enim dicit aug. filii missio
est eius incarnatio. dicit aug. in li. de trinitate. iiii. quod
tunc est cognoscitur quod ab alio sit tunc in ipsa missione da-
retur quod pater ab alio esset. et sic oportet aliquem esse a
quo esset. ergo non esset innascibilis. et esset quaternitas in
trinitate. cum non possit esse a filio qui ab ipso est per generatione
nem. a spiritu sancto qui ab ipso est per processionem. similiter autem
esset nascibilis per nativitatem admissam secundum humanita-
tem. et hic nativitas non congrueret patri etiam innasc-
ibilitas et propter hoc et huius similia non convenit patrem in-
carnari. Deinde quaeritur de hoc quod dicitur non pater carnem as-
sumpsit. nec spiritus sanctus. videtur enim quod spiritus sanctus debuit assumere
quia aug. dicit in libro de spiritu et anima quod spiritus sanctus
est in trinitate propinquior nobis. cum ergo via-
na [illegible] viciniores videtur quod ipse debuit carnem
assumere. praeterea similiter bonitas et dilectio opus erat
incarnatio. sed spiritui sancto attribuitur bonitas et dilectio. ergo
spiritus sanctus debuit incarnari. praeterea similiter convenit ei
qui ab alio est ut dicit aug. et magister spiritum sanctum quam
filio. quia spiritus sanctus a duobus est. filius autem ab uno.
ergo spiritum sanctum magis convenit mitti in carnem quam filio. praeterea
incarnatio est per gratiam accidentaliter quae praedicta sunt per peccatum
primi hominis. sed spiritui sancto attribuitur gratia. ergo spiritus sanctus
mitti in carnem debuit. praeterea magister dicit infra quod
propter carnem quam in Christo apparuit attribuitur hoc opus spiritui
sancto. ergo multo magis debuit incarnari. quia in hoc ma-
gis apparuisset caritas. Ad primum dicendum quod spiritui sancto non con-
petebat. nec competit incarnari. sed soli filio rationibus

1 superius dictum est. Ad primum autem dicendum quod spiritus sanctus non dicitur vicinior
nobis quam sit coniugabilior carni quam filius, sed quia ipse
ab eterno procedit ut donabilis in tempore. et ideo per suum
... ad missionem que fit in corda fidelium ad
sanctificandum creaturam rationalem. ipse non procedit ut donum
proprium et filii donabile in rationali creature, tale autem
...ad nos importat nomen filii secundum quod est a pa-
2 tre. Ad aliud dicendum quod bonitas et dilectio sunt appropria-
ta spiritui sancto secundum quod distributiones donorum ... et ideo ...
incarnationis. Incarnatio autem in se claudit
3 nativitatem que proprie convenit nato per generationem eternam. Ad
aliud dicendum quod licet ... missio claudatur in illam
incarnationis, sed non sufficit. sed oportet quod ex sua proprietate
convenientiam habeat ad talem modum missionis que est nas-
ci in carne. et hoc non habet nisi filius. verum dicendum
quod ideo incarnatur ne nomen filii ad alium transi-
4 ret. unum solum filium habens fuit incarnatus. Ad quartum dicendum
quod opus incarnationis fuit propter gratiam non quamcumque sed eam
que est reconciliationis et adoptionis filiorum. misit
deus filium suum factum ex muliere factum sub lege,
ut adoptionem filiorum reciperemus. cum ergo adoptio
fiat in herede per filium unigenitum decet optime nos ad
optari. et ideo dicit apostolus: transtulit nos in regnum
filii dilectionis sue. et glosat Augustinus: id est filii sui di-
lecti. et ideo licet gratia magis appropriatur filio quam spiritui
5 sancto. Ad quintum dicendum quod licet incarnatio ipsa actio que est
persone sive operatio carnem non sibi sed filio.
... attribuitur spiritui sancto. Congruentius propter amo-
rem quia in ea summe apparuit ut dicit magister. et est
in causa carnis assumptionis. et illa congruentia attribui-
tur filio rationibus superius dictis. littera. hec capitula per se patent.

Deinde queritur de hoc quod dicit magister. sicut

que utrum pater vel spiritus sanctus et cetera. ibi. non dicitur

quod pater et spiritus sanctus potuerunt et possunt
incarnari. et videtur sic. sed rationibus superius dictis. Item tanta
est dei potentia quanta est eius scientia. sed pater
numquam sciunt se incarnandos vel spiritus sanctus. ergo numquam po-
tuit pater. numquam quam pater aliquid ut potuit aliquid quam precede-
ret ... in materia divina. sed huius numquam fuit aliquid
... ergo numquam potuit fieri. Ulterius queritur utrum pater
et spiritus sanctus possit assumere eundem hominem sive humanam
naturam eandem quam eandem quam assumpsit filius.
et videtur quod sic licet non erit impossibile apud deum omne
verbum. ergo assumere eandem naturam potuerunt, sed
... posuit quod assumpsit virtus talis est quod dum faci-
at hominem et hominem deum in persona. ergo pater est homo et filius est homo
et spiritus sanctus. sed quecumque unum et idem sunt eadem, ipsa sunt
eadem. ergo pater est filius et spiritus sanctus et econverso quod falsum est. ergo

eundem assumere non potuit. Ulterius item queritur si
potuit assumere plures. ut forte omnes homines. videtur quod sic. tamen in
hominibus ... assumptio unius quam alterius.
cum ergo deus non sit immutabilis et quemcumque fuit hominem
videtur quod alios homines debuit hominem ... Ergo dicendum cum ma-
gistro et Augustino quod pater et spiritus sanctus potuit et possunt in-
carnari. sed non convenit nec fuit. dicendum cum deus non in con-
gruum faciat et decet ipse non fecit. sed similiter fe-
cisset et facere congruentissimum esset. Ad primum autem quod pater obicit
dicendum quod licet rationes sunt rationes maioris convenientie
secundum investigationem humanam. non autem removent
potestatem divinam nec limitant in aliquo. quia deus sic
dicit dominus est super mentem et rationem. nec condigne co-
gitatur nec digne dicitur. Ad aliud dicendum quod contra est potentia
ta scit ... secundum quod utraque essentialis consideratur in ipso.
sed si utraque refertur ad obiecta ex ipsa am-
plior erit potentia quam scientia. quod dicit. non possumus quam non scit. quia
non faciet et quantum ratione non habet ... se. quod si faceret sci-
vit rationem eorum pleniter. et sic fit et de nostra quod licet tan-
ta sit quanta est potentia et scientia. tamen ratione obiectorum
... quod quedam scivit potuit et non sciet. quod
dicit sciet et non novit. Ad primum quod ulterius queritur. sic primo
dico rationem inductam. si potuisse fieri quod pater
et spiritus sanctus eundem assumpsissent propter confusionem in personis
quia cum unio fieret in persona ... secundum quod ...
esset una persona. dico autem non posse fieri. quia licet deus
potuit facere sed tamen ex parte nature assumpte fieri non po-
tuit. et hoc non est in potentia divina. sed potentia creature propter in-
convenientiam que sequi videtur. Ad id quod ulterius queritur
utrum omnes homines assumere potuissent. superius dicendum
est quod licet tamen ex parte individuorum non esset conve-
niens. quia omnes homines viventes in terris
homines ut probatum est sic. et sic periret decor univ-
ersi. et potentia multiplicationis generis humani. et est quod hoc
inconveniens est ... electorum et non fieret restau-
ratio ruine angelorum. si autem unum hominem non as-
sumeret esset superfluum. cum deus de se per se sit finis as-
sumptionis nature humane. et per unum assumptum possit fieri
redemptio infinitorum mundorum si essent. unde dico
dico superfluum. quia si fierent ut factum esset in decorum
esset. immo quod faciet deus decentissimum est. sed
assignatio convenientie rationem ex parte creature. decen-
tissime enim deus disposuit naturam disposuit
in generatione. si autem in ... posuisset non de-
centissimum esset. licet non videatur decere ex parte
dispositionis corporis humani. littera. cetera autem per se patent. De-
inde queritur de hoc quod dicit auctor. si autem for-
te aliquam dicentem cum in dicta et cetera. videtur non. quia ad

Marginal notes:

Sicut pater et spiritus sanctus potuit assumere eundem hominem quem assumpsit filius.

Sicut pater assumere [illegible] h.

tm̃ uni assūptionj omīs tres assumūt. al' n
d' incarnatus fi° essentia i creatura. omīs .n. essentie e
tum indiuisibili. g° si uni assūpsit. ōs assūpse
runt. Sz dam̄ dicit q tres i oībz id sunt pt' in
gnōne gnōne & pcessione. Incarnatio n̄ e ad
hoc. g° uidet' q incarnatione id sint. Sz filius n̄ solu
i eo q al ad altm e carni e unit'. qz d' dam̄
q tota diuina n̄ i una sua ypostasi incarnata e.
sz i natura id e p̄ri & spūi sco. g° u' q dq 9
ei s' n' queni & p̄ri & spūi sco. Sz hz 3 pars car
nis assūptio. g° queniet p̄ri & spūi sco q filio
e. qz d' dyo i li. de di. no. ca. ii. u' post distincte
quelemma p' dimis. discretu e a' abe abing'
ad nos diuina opatione. sm nos ex nobis tota
lr & ue sbam fuisse. sz sbale uiui & fuide
& pati & que alz huane ipi quetempe' sunt se
lecta & semota. ubi n. p' & spc. s. sm nulla c
cuit rōnem. n' as dicit s' bono queuientie
& benignitatis uoe & sm oem supposita & in
effabilem diuinam opatōnem quam faciebat.
& sm nos factus i uariab' sm q deus & di uerbu.
¶ Sol. dd q i incarnatione ea sunt. s. opatio. actio
& opatu ipm & e sit unio. opatio aut' actio
diuine e cui p' opatu aut' ipm e corp & aia 9
iuncta naturali quctōne. cui quigrui
ut uniret solus filius e & h accipit a dam̄.
.iii. li. ca. ii. ubi sic dicit. supobumbrauit su
pam uginem di altissimi enypostatos .i.
ypostasim hnt di sapia. & uirtus q filius
di dicit' cui p'ri homousios .i. qsbal' uelud diui
sprontos .i. semi. & cōfingit & cōstrnxit s' epi
ex ea & purissimis sanguinibz carne aīatam
rōnali aīa & intellectuali p'mitias nre masse
n' seminali. sz cōcreatae p spm s. dd g° ad p' q
essentia e i diuinis tribz. sz n e cui q uni
at' tribz. & i h e inferc. ¶ Ad s' dd q uni
e quod dicit da. sz itelli'd e sic q inest pprietates
dupli' cōsideratur. s. in se. ut intellec' absq
& sicut i se distincte cōuenit psonis tota e ea
in quo' intellect' clauditur i separabil' sa
cut distincte p sonis queuiūt. uni aūt d'
icarnari clauditur i intellectu eius q e carnatus
pprietas filii ps quam soli filio queuit. qu
aut' h sit ex p'dict pz n' p bati e quod so
lus filius uniri carni diui ps i intellectu tel oi
n p' h 9 i alius p'. ¶ Ad s' dd q essentie di
ne s' q ab so' i sn' intellectu p sonarū cōsiderat'.
n queuit i carnari. n' carni uniri. & h' s.

ap ab' uni incarnari sm rōnem intelli di p' p' 9 p' filii
& ps ea essentie. qz essentia e filius di & q eo' & id n
pot argui quod queniat p'ri & spūi sco. Sic
filius est pprietas sua est essentia diuina. & essentia
diuina e p'r & tn nec filius e p'r nec pprietas filii
di est p'r. ¶ Deīn o' de hoc q dicit. nō eandem
trinitatem de spē columbe descendisse & c. In co
lumba .n. & uoce michi e ui q' nō sit trium
p sonarum opatio in uoce & columbe i diuisibilis tn
e & opate ipm unio aut' q tam e ibi n fuit.
n n spc s. unitus e columbe. sicut filius carni
g° michi obstare ui' qz ista duo nō sint 9e
dn p' ¶ Sol. n tm e ibi columba. sz descensus co
lumbe. i quo descensu intelli missio spē s. missio
a' claudit in se intellectum pprietatis psonalis spē s.
sm quod e in columba. tn s. ut spēs colu
be sit apparatum spūi s. i q claudat' pprietas
sci s. q columba appat' spūi s. descendit aut' i au
descensu spūi s. temporali pcessione q
essentia in se p intellectum h' pcessit. & sic pz
quasi filio & p'r h n 9 re n gna esse ea
n n gna i lōus pprietas clause intellectui i
illi' descensu sit. Dico de uoce q nō tm ac
cipit' ut e uox tanta sonans i aere. sz & sm dō
nes articulatas q i sonuit. hec est filius meus di
lectus in quo & c. In plationi aut' h' intelli pr'
s' sua pprietate psonali psonale sonat. h sonu
una fecit scil. & filius & spēs s. licet appz p se
in 4 cap°.

¶ Et quia i hoīe tota huana natura & c.

h capit sa ps ubi agit' de assūptio. & diuid' i tres
ptes. In quarum p'ma tangit' quid e assūptu. In p'a
determinatur. utrum aīa mediante intellectu i & corpus
mediante aīa assūptu e. & h incipit ibi assūp
sit ig' in e determinatur. utrum simul tpre assūp
sit & scam aīam & corpus. & h incip' ibi ¶ Ita
que & c. In p'ma aut' pcedit sic. Primo p'bat q
cum di filius assumpsit humanam naturam. p
naturam humanam intelli' corpus & aīa. So induit ei
torem quod dicitur q p naturam huanam in
telli' pprietas sequens corpus & aīa cōiuncta. & dicit
p Io. dam̄. q d' q i dno ihu nō e cōmunem spēm
accipere. s° induit Io. dam̄. dicente & quale as
sūpsit qz tale quale i nā n' plantauit. ¶ Se
centia Io lrē patebit p disputationē. p'
mo g° occurrit. u. inqrenda q° p'm ut so
la creatura rōnal' sit assūp'. So inui sola n
homīs ul' & angli. tdo ut natura hoīs sol' ul'

essentia

y. d.

v

.D.

et hoc quarto queritur. licet enim sit quod in domino ihesu christo non est conveniens speciem accipere. quanto magis videtur assumpsisse non quod in ea natura plantavit.

¶ Primo ergo probatur videtur quod irrationalis natura sit assumptibilis. eorum enim quorum est aliqua similitudo eorum est convenientia et convenientia possibilis est transitus ad se invicem in unum. ergo creature irrationalis possibilitas est et aptitudo unionis. ¶ Si forte dicatur quod vestigium est similitudinis sufficiens, sed ymago. contra inter creatorem et quamlibet creaturam infinita distantia. sed infinite distantium non est unum magis propinquum quam aliud. ergo videtur quod ad deum unibilis sit creatura irrationalis sicut et rationalis. preterea unio est ad complementum universi. ergo videtur quod ita debuit elevari creatura irrationalis per unionem sicut rationalis. preterea in quibusdam irrationalibus magis assimilantur nature divine quam natura humana, sicut sol et hec que vocantur corpora immortalia et spiritualia. ergo cum habeant facilior sit transitus, videtur quod talia magis sunt unibilia quam natura humana. ¶ Sed contra. unibile dicitur ex unione glorificabile et quod est beatitudinis particeps. sed irrationale non est beatitudinis particeps. ergo non est unibile. probatio prime. minor est coniunctio gratie gratum facientis quam unio ad deitatem. sed coniunctio gratie gratum facientis ordinatur ad perceptionem beatitudinis. ergo et illa que est deitatis. Item finis assumptionis est creature redemptio. irrationalis autem non est sed rationalis redimibilis. ergo non est unibilis. Item nobiliorum creaturarum nobiliora sunt dona. sed rationalis creatura nobilior est quam irrationalis. ergo ipsa est capax nobiliorum donorum. sed omnium nobilissimum est coniunctio deitatis et creature. ergo non erat susceptibilis sed dono non rationalis. et quia facile est talia multa adducere, sufficiant.

¶ Solutio. dicendum quod creatura irrationalis non est unibilis. cum non quare quod unibile sit, non quod aliquid sibi deus possit unire, sed quod ex alia convenientia aptitudinem habet ad unionem. et quia creatura irrationalis nullam habet aptitudinem ad unionem, dico quod ipsa non est unibilis.

Ad id ergo quod primo obicitur dicendum quod vestigium non facit unibile, sed post meritum quod ab anima sit, sicut a causa agente. unibilitas autem ponit eius ... unionis per receptionem et gaudium et fruitionem. quod ex tali coniunctione incarnationis. et est causa aliquam unionis ut dicit Augustinus. quorum nullam secundum possibilitatem est in creatura irrationali. et ideo non est unibilis. ¶ Ad aliud dicendum quod licet ab omnibus creaturis equaliter distet, non tamen omnia equaliter ab ipso distant. sicut dionysius dicit in iiii. celestis ierarchie et quarto in libro de causis. et ideo per certos gradus dignitatis qui distinguuntur per participationem bonitatum naturalium que sunt a deo, unum plus accedit quam alterum. sicut plus accedit vivens tantum et plus ratiocinans quam sentiens quam ens. et plus sentiens quam vivens tantum. et plus ratiocinans quam sentiens. et ideo creatura rationalis plus est unibilis quam creatura irrationalis. ¶ Ad aliud dicendum quod irrationalis creatura non defluxit nec profluxit ab homine. et ideo non elevatur nisi in ipso duabus de causis, quarum una est quia omnis creatura est aliquo modo in homine, quia elementa in complexionibus, natura corporis, potentia autem vegetabilis aut sensibilis in anima. et est similitudo ad angelum in ratione et intellectu. et ideo dicitur minor mundus quia colligit omnes partes mundi maioris. et ideo in minori mundo maior mundus ad altiorem dignitatem elevatur. Alia ratio est quia homo est finis omnis creature. et ideo sicut id quod est ad finem habet dignitatem in fine tantum, ita omnis creatura in homine habebit dignitatem. et sic dicit apostolus omnia vestra sunt, vos autem christi, christus autem dei.

¶ Secundo queritur utrum angelus sit assumptibilis. et videtur quod sic. angelus enim ut dicit Gregorius expressius quam homo habet ymaginem dei. et ideo ab ezechiele signaculum similitudinis dicitur. cum ergo ex ymagine homo sit unibilis, videtur angelus magis unibilis quam homo. preterea angelus capax est perfectionis ipsius unionis. et unibilis est. ergo est unibilis. Item summe misericordie est omnia redimere ex miserie statu. sed angelus est in miserie statu. ergo cum deus sit summe misericors, videtur quod ipse debet sibi unire angelum ut redimeret angelum. ¶ Sed contra. a quo non est separabilis discretio personalis ipsum non est assumptibile. ab angelica natura non est separabilis discretio personalis. ergo non est assumptibilis. preterea maioris assumptio uniti destruet in assumpto, eo quod non transit unum assumentium in alterum. si ergo assumeret quod in personali est discretione, discretio personalis in ipso non destrueretur. et ita non fieret unio in persona nec in natura, quia natura assumentis et assumpti semper manet discreta. et sic nulla fieret unio. probatio ... ex ... sententiarum ... iii. ut dicit magister ex libris Augustini, quod discretio personalis est unum de attributis angelice nature quod ipsam naturam non deserit. Item in quibus potentia naturalis est cum actu, in his natura non antecedit personam, sed ... sunt. hec est sunt in individuis rationalis nature. in angelis autem naturalis potentia est cum actu et sunt in individua rationalis nature. ergo tamen est natura est cum persona. ergo non sunt assumptibilis. Item assumptio est ad redemptionem

simbolum

Ad

Si angelus est assumptibilis

an ...

que fit pro altero quam fuit ille qui peccavit. sed qui
pro se ipso est peccator et hic congruitate ut pro altero
satisfaciat. cum ergo angelus pro se ipso peccaverit pro
alio satisfacere non potuit. et sic vana esset as-
sumptio. Item. unio non fit ad deum in ypostases vim
tre. sed potius ad unam ut probatur quod omnes ab uno
peccaverunt. a quo descenderunt propter unum possit
satisfacere. sed non angeli ab uno angelo descen-
derunt. sic ergo assumpto quolibet non posset satisfieri pro
omnibus aliis. ergo angelus non est assumptus. Item sicut dicit
apostolus ad hebreos nusquam angelos apprehendit sed semen a-
brahe apprehendit. ¶ Quarto dicendum quod angelus non est u-
nitus [illegible] ultimo inducitur. ad primum ergo dicendum quod
simili modo non est sufficiens causa. quidam enim dicunt quod
angelus non est [illegible] et assignant rationes quas vo-
lunt. sed quia satis contradicunt. G. aug. dam. et ansel.
[illegible] ita dicendum. sed potius quod non [illegible] non est causa suf-
ficiens assumptionis nature rationalis. sed potius quedam exi-
git ex parte nature. et quiddam ex parte status. ex
parte nature scilicet quod [illegible] et actu distincti sunt a persona
[illegible]. et quod ipsa. et quod ipsa originem habet ex uno
quia aliter una natura hominis assumpta non esset
de omnibus unita in natura. quia natura angelica et alia
est secundum quod est ex aliqua [illegible] igitur particulari. ex parte autem
status. quod scilicet prius peccavit quod resurgere posset
et huiusmodi et talia. nec ex parte nature nec ex parte
status [illegible] inveniuntur in angelo et non angelus non
erat assumptibilis. et per hoc patet solutio ad omnia obiecta
¶ Ratio quod non hominem assumpserit tamen ut est homo personaliter.
et [illegible] quia ita dicit [illegible] quem elegisti et assumpsisti [illegible]
ad [illegible] personam ergo assumpsit hominem. Item [illegible]
a deo assumptum dicere depositum anathema sit. ergo assum-
psit hominem. et quia [illegible] pro rationes non
sic. christus assumpsit corpus et animam coniuncta.
corpus autem et anima coniuncta faciunt hominem ut sunt
hic. ergo assumpsit hominem. Item verissime est hic aut ergo hic
quem assumpsit. aut non quem assumpsit. sed quem assump-
sit. ergo assumpsit hominem. si quem non assumpsit. ergo ipse
est alius quam non assumpsit. sed hic quem non assumpsit
est petrus vel iohannes. et sic de aliis omnibus quem non assump-
sit. ergo ipse est alius eorum quod falsum est. ¶ Preterea assumere aut dicit
terminum unionis aut aliquid. si aliquid. queritur quid sit illud
et non est assignare. si terminum dicat unionis. scilicet et ergo
unionis unio unitur. ergo unitur unitum sic assump-
tum. sed omnium unionum [illegible] unum. ergo christus est unum cum
assumpto. non autem filius dei est unum cum humana natura. ergo
ipse non assumpsit humanam naturam sed hominem cum sit unum
hunc hominem. ¶ Quarto dicendum quod [illegible] non assumpsit hominem. [illegible]

[illegible] et bonum est quod assumens non est assumptum. sed unum
eius est unitum quod sic patet ex modo loquendi. non enim dicitur
assumo me in domum vel vestitum. sed bene dicitur assumo
michi indumentum vel vestimentum. Item bene dicitur
ego unio me vestimento vel sum unum cum vestito. et
non dicitur ita ego sum unum cum vestimento. unde non. quod
assumere dicit motum violentum quod est trahere ad ter-
minum. et non secundum rationem intelligendi assumptio
est ante unionem prius enim trahitur ad se. et post ei secundum
rationem intelligendi coniungitur unione in ypostasi. et non u-
nio est cum quod assumptum [illegible] non potuit assumere
si non assumpsisset [illegible] ergo assumpsisset aliquem hominem
et sic [illegible] fuisset quem assumpsisset quod falsum est [illegible] cum illa
unio non destrueret [illegible] si assumpsisset hominem a-
liquem. et ille fuisset individuum quod non esset destruc-
ta sua personalitas. et ita remansissent distincte persone
et distincte nature. quia ille semper distincte sunt. et sic
nulla fuisset unio. de hoc tamen infra magister inquiret
in loco ubi magister querit utrum persona assumpsit personam an
[illegible] ergo ad primum quod ita glosa [illegible] hic. quem id est cum non
assumpsisti. ¶ Ad secundum dicendum quod homo ponitur ab aug.
pro humana natura. quia aliter non diceret. conceditur enim quod christus
in domo non fuit [illegible] sed humanam naturam unitam sibi
habuit. et non in domo hominem deposuisset. sed hic [illegible]
[illegible] ¶ Ad tertium dicendum quod corpus et anima coniuncta
non sunt homo [illegible] coniuncto corpus et anima facit
hominem personam [illegible] sed postquam coniuncta quod completa est secundum naturam
et hic est corpus formatum et perficitur [illegible] illud po-
tuit quod [illegible] in christo post unionem formatum. et assump-
tio et unio fuerunt simul. tamen ut dictum est secundum rationem intelli-
assumptio est ante unionem. et est quasi terminus unionis. et unio
est quasi finis esse ipsius assumptionis. et non finis esse assumptio
[illegible] ypostasis. quidam tamen alii dixerunt quod hic [illegible] con-
cedi posset assumpsit hominem. distinguentes quod assump-
sit potest dicere assumptionem secundum rationem intelligendi. quasi [illegible]
vel quasi in termino. si in fine. [illegible] non assumpsit
hominem sed humanam naturam. si autem quasi in termino tunc assumpsit
hominem quia [illegible] assumptione humana est. ¶ Ad quartum dicendum
quod [illegible] verissime est homo. sed non est homo quem assumpsit
in ratione hominis. sed tamen assumpsit. sed quod [illegible] verum sit
homo quem non assumpsit vel hic quem assumpsit. dicendum
quod non est dicendum. et pro contradictione opposita. sed ille sunt contradic-
torie. est homo quem assumpsit. non est homo quem as-
sumpsit. ita quod implicatio cadat sub implicatione
negationis. quia aliter non contradicerent. sed ipse est hic autem naturam
assumpsit. quia natura [illegible] filius dei est [illegible] quia nullus
homo est [illegible] ¶ Ad quintum dicendum quod assumptio est per terminum u-
nionis. sed hic unio est [illegible]

omnis

an non et hominem

dicit

pro unione fuerit

inst' tunc e assumpt' xpe. et e ut in terminio ee. tunc e ut unio. et sic p3 ad h' quod assumpsit naturam humanam. ¶ quarto q'ritur utrum contingat dicere q xpc univit sibi hunc hominem p se et p hominem p'qm et filium virginis p accidens et ui' q sic unio .n. est i ypostasi. s3 xpi non est nisi ypostasis una. f. eterna g° hic homo e illa ypostasis sec3 h' ypostasis e homo tal' et alia sec3 q lex cum ut p dictum e en tialia. g° p'qm unio e illor. fe accidit h' homi quod sit filius virginis. g° ut' quod p accidens u nivit sibi illud. set contra videtur q n univit sibi univit. non .n. unit cum aliquo n' quod sm totiem p existit an unione cum alio. s3 ho sm totum non fuit p'us qm univit. g° hic ho non est unitus. g° n' p'qm h' ut al' nec p accidens filius vi rginis. ¶ solo. dd. cu aug' q tal' fuit illa u nio q deum hominem faceret et hominem deum. ut' q ad q univit sibi hominem eo q unio e terminata assumptionis et ho n' humane quodam n. qz e q' ad ad et ala q'uncta q h' deus homo. et q'cedo bn quod p'qm e hominis et alior et alior p dictor ee talium homi et p accidens eor q ac cidentalia sunt ut virginis fil' et hi. ¶ ad 1m q q o dd q non oz q si univit sibi hominem p existentem. qz fac do hominem univit et uni do fecit simul .n. i illa u nione i fine univit e q non e i alius univ3. ¶ si aut o' q silit possz dici de assumptione. dd q non e simile. qz assumere de rone sua d' diversitatem inter assu mentem et assumptum. unio aut non dicit diversitatem inter unientes et unitum. ¶ quinto q' de h' q d' in lr'a i dno aut ihu non e q'uenit speciem accipe. et c.

hoc .n. videtur falsum. qz dns ihs e ho et hoc e qs spes. g° in ipo e q'm speciem accipe. h3 fe h' h' q est the aut e i a' spe aut non. si non. g° non h' q'uic tonem in spe hominis. et sic hoi non v3 redempto eu q f e. g° ipe e in spe hominis. et sic in ipo q' spes accipitur. ¶ p'. id' solus dam. n vi' q'uale au dicere. q'.n. fuit e tali fieri alius. h.n. vi' ee cu. qz sol' n' fuit e. n° alt' fieri ali' et cu h' q'm speciem. qz h' est de q'cu' sue forme et sibi q' ce. h e qz tam forte i forte inst' forma e determinata. et tal' forma in mer' i d'isa in tota sua in. ¶ sz ad h' dnt q da q ut d' ho. spes e com' ee i d' duor e adm' formale. et quicq e p speciem 3 individualibz. in dno aut ihu h' spes ho no e com' ee. qz q da ee h' ex d' et no d' dam. q i ipo non e q'uenit speciem i uenire. ¶ sz q d' a' q sic differt lux luce et lucet. i differt ee et ee et ens. g° sic lux refert ad sm tra et ee et

sicut luce refert ad actum ita et ee. s3 i y e u n et ypostasis una tm. sic persona. cu igr ee q e act' spe q'uenit persone. ut n h' et n uni e ut u'. unu a ee e q e i una spe. g° u' q y e sit tal' q spe una. ¶ p'. sm h' nulla ee id sua q i uiat ac si. id non sit una spes. qz n sit q'ca forma in v. sm q'm spes possz ee. solutio dd q sm intellectum da sic e intelligendu. In dno ihu xpo .f. q intelligamus in y ee due q'ponet q'z una e silic. alia e gre unionis. una e ipa alia non in xpe nominatur q'po. p ¶ p' e ex a'a et cor'. a'a dico q e actus cor organici phisici po' vita h'ntis. et ad h' q'pom se' for vocat q e h' ut h'nt. si abstractie liceat loq de ipa. et ipa e spes in h' q' individuo singulari. est .n. duplex forma. s. forma in' sui pars sui potentie. et h' forma est fit generis i ii et e pars rei n pdi de ipa. et tal' forma e a'a i homi ne. alia aut forma e que e tamen rei. et com' ee p totum. et h' e q'ut q'pom for' n' et po' eius q e in. et tal e q'ueniem forma h'nt dnt thus ex q'pone ita. p3 q'm ipe be ssb h'. et suppo't univit i spe hom. ¶ alia a' e q'po i xpo q n e be q'po. n exponat q sit unu cu alio po. et h' e co aut humane n' cu d'itate. n i ad q'um q'stitutu. s3 po' i recept' et p'is q a' eterno i supposito d'ine n' filiatio. et id' h' oz ponere. qz omis q'ponit cto e. id pars et imp'fcu. n' forme q'ponit. d'itu tal aut n nature in se. n' potentia cu a° p' ei e i rone pars ul imp'fci. un ipa non e q'ponet ad ipe. s3 po' ta secu' trahit aliquem actum sui supposita. et id huana natura potentia secu' i supposito sumit pfecta tem suppositi d'ine n'. et no advenit a forma q ponens q'uit q'pom d'ine et humane n'. et q' ad h' ne q'pom d' da q n e in dno ihu q'uis spes. spes i qm q sit for q'pom. et id q'uit q'ponte tota h' humane n' cu d'ina. ¶ ad id 8° q o' de p'latione dd. dd q ipe n i tendit q h' sit id q n p' p' d'i de plibz. s3 po' a q'uia pbat aug' q .n. ipo' le e hec forma q se q'ponit. impo' le e hec for q'ca cu g° oia spes q' e de se q' ei' sit sic d'm e ale bi. id q ipo' le e q'uenit de se non h' speciem q'po nis sui forma ei' q id e. et ita cu x' inpo' le sit hic for d'ita q'ca' le. inpo' le e ipm h'ie for d'ita a seq tur d' n' cu humanitate q'pom. ¶ sexto loco i cadit dubium in h' ca° de hoc quod d'. oia q in mu n' plantauit d' sibi n' assumpsit.

hui' .n. g'a querit' h' ca. f' h' esse' exclu dar

uniuersorum; si tamen assumpsit quod placuit in quod de
eodem modo assumpsit. Hoc si non eodem modo set in origine
assumpsit. ut tale quale placuit assumpserit. Contra quod
non assumpsit. Circa primum fuit heresis quedam que dicit
quod substantia carnis christi post peccatum ut lux quedam descendit sic commix-
ta patribus, nec corrupta corruptione uitii, nec libidine. Set
tota infecta et erroris sui fulcimentum habebat
hoc. medicina et medicatum diuersa sunt contraria. cum ergo substantia
christi medicina fuit [illegible] si debuit esse eiusdem
qualitatis. Set uulneratus contrarius fuit corruptus uitio. ergo
contraria christi substantia que semper mansit sine macula et ideo dicit quod
ut iniquitatem incurrit in illa. Cum ergo sapientia patris christi sit
ut in suo corpore substantiam alienam iniquitatis incurrerit. Item
maior puritas quam esse sub deo potest christo debetur. Set ma-
ior puritas est numquam substantiam carnis eius peccato sordidasse
quam aliquando et tamen ab sordidasse peccato. ergo numquam substantia
eius ergo sicut lux tenebris impermixta per omnes des-
cendit. Item augustinus dicit quod alio modo christus fuit in lum-
bis abrahe et alio leui. leui enim quia per concubitum uenturus
erat in matrem [illegible] et per legem concupiscentie et per corrupu-
lentam substantiam. christus autem qui per concubitum non erat uenturus
in matrem fuit in per corruptibilem substantiam. tamen [illegible] fu-
erit. In aliis ergo hec corpulenta substantia sine permixtione alieni
descende sine descendit. ergo descendit sicut lux a paren-
te. Item primus homo non totus corruptus erat. aliter enim non
fuisset possibilis ad medicinam. Set magister dicitur ut a
parte integra fomentum substantia corporis christi quam a corrupta
ergo christi substantia tota sic descendit integra corruptioni non
permixta. Contra quod dicit precise caro pro homine substantia debe-
bat totum equaliter nulla excepta. et omnes uires [illegible]
substantiam debebant ergo cum punitur sit animo quod caro sine
non substantiabatur [illegible] quod ideo non substantiabatur ideo in omnibus
partibus corporis debuit puniri. totaliter caro corrupti
ergo nulla pars remansit incorrupta. Item in generatione seth
non fuit nisi unus actus generationis. ergo quecumque de substantia ade ue-
nit ad seth per illum actum descendit. Set substantia uni-
us peccati originalis fomentum est caro ab [illegible] ab adam uenit
in seth. ergo per illum actum descendit. ergo per concubitum des-
cendit. et quecumque per concubitum descendit lege concupiscentie
est corruptum ut dicit augustinus. ergo substantia carnis christi ut ibi
existens non in ea permixta fuit corruptioni. Item in
semine patrum aut fuit similitudo patrum aut dissimilitudo
si primo in hoc proponitur. quia cum in semine eorum descendit
christus. substantia corporis christi non fuit impermixta sine
corporis aliorum si uero fuit dissimilitudo in patribus. contra dissi-
militer dissimilis est actus transfusionis et dissimile est re-
ceptaculum in quo transfunditur. et custoditur. Set hec
actum diuisum transfusionis et dissimile receptaculum in ipso est

inuenitur et singulis uolentibus. ergo substantia carnis christi et aliorum
aliorum non fuit distincta. quod sequitur christus non des-
cendisset ab adam et non ab alio aliorum. Si hec
substantia distincta fuisset non fuissent tamen ab aliis quod
est contra propheticum dicentem. ego homo generatus [illegible] glo-
exponitur [illegible] corruptibilis. Contra ergo dicendum quod substantia carnis
christi non distincta transfusa est usque ad beatam gloriosam
se uirginem. quod et ideo in utero quo sanctificata est. et post ea a spiritu
sancto purgatum. ut uitium propaginis ibi ab ipso
omnino deleretur quod sibi christus sociare dignatus
est. Contra ad primum ergo dicendum quod medicina fuit caro as-
sumpta. ut assumpta et hec non in qualitate mediante.
Set secundum originalem materiam tamen fuit ut in patribus sub-
stantia erat. Ad 2m dicendum quod non iniquitatem incurrit in sapientia
Set materia propaginis non habebat relationem ad christum
non secundum materiam et non secundum corruptionem ab ipsa purga-
tam per sanctificationem in utero et aduentum spiritus sancti et ideo
incurrere non potuit. Set tamen et usque ad mortem currebat.
Set incurrere in christo non potuit. Contra ad 3m dicendum quod christo debe-
tur maior puritas quam sub deo intelligi potest. ita quod salue-
tur finis redemptionis quod factum est [illegible]
nullam fecit. Si de [illegible] in origine [illegible] christus
partem materie sui corporis accepit ex hoc quod numquam
peccato sordidauit. Set certum cum quibus [illegible] peccato sor-
didauit. Contra ad 4m dicendum quod caro accepta [illegible]
[illegible] absolute. Set in [illegible] ad [illegible]
sic accepta coniugio cum libidine [illegible]
[illegible] in ipso ad talem coniunctionem [illegible] ut rela-
ta ad christum non per substantiam legi concupiscentie. ut re-
lata ad leui non per substantiam. si absolute consideratur
[illegible] lumbis leui tota substantia legi concupiscentie [illegible]
loquitur augustinus. sicut [illegible] patebit. cum de [illegible] queritur.
Contra ad 4m dicendum quod primus homo [illegible] totus fuit corrup-
tus. [illegible] non fuit in ipso [illegible] quod in assump-
tione potuit purificari. et ideo [illegible]
[illegible] quod autem dicitur quod si totum corruptum fuit [illegible]
in ipso ad [illegible] dicendum quod hoc [illegible] quod non fuit
tota corruptum [illegible] ab ipso
non [illegible] a [illegible] separatum [illegible]. Contra
deinde quod quale assumpsit christus et [illegible] quod tale quale
placuit [illegible] in [illegible]. ergo tale ut [illegible]
assumpsit. per christi incarnationem ad hunc finem e-
rat. ut quod in adam perdidimus recuperaret nobis
ergo in illo statu carnem nostram accipere debuit. Contra per
effectus non [illegible] esse sine causa. quia per [illegible] dicere
quod cessante causa cessat effectus. Set pena est
effectus culpe. cum ergo christus fuit immunis a culpa
uidetur debere esse immunis a pena. et ideo non [illegible]

penalitatibus assumpsit. sed contra quia ... non plantavit
assumpsit. sed penam ... non plantavit
ergo penam aliquam non assumpsit. primus sequitur ... littera
... cap. i. ibi: deus mortem non fecit. In
principio autem manibus et labiis accersierunt illam. Quarto
quia christus venit redimere. sed redemptio congrue
fieri non poterat nisi per satisfactionem. satisfacere autem non
potuit nisi qui penam pati potuit. ergo penas non
nisi assumere debuit. Quinto per ... dilectionem
... ... per animam. sed ... ergo
maximam caritatem ostendere venit ... seu
penas assumere debuit. Item ad hebreos ii: quia pueri communica-
verunt carni et sanguini et ipse similiter participavit e-
isdem. ut per mortem destrueret eum qui mortis
habebat imperium. Quarto dicendum quod christus assumpsit corpus
cum penalitatibus suis. et de hiis ... ut ...
tur. ... determinatur quas penas christus assumpsit. et
quid de quolibet statu christus accepit. Ad primum ergo dicendum quod
pena est in corpore, scilicet ... ad ... et sic induc-
ta est a peccato et non plantata a deo, et quia ad iustitiam
iudicantis. et sic a deo iusto iudice inflicta est, et
quantum ad principia ... repugnantia ... inducentia
dissolutionem. et sic plantata est a deo in hiis ...
quod corpus ex contrariis fecit. quod non aut peccatum non pug-
navit ... debetur ... gratie ... quam
gratiam innocentie. ut declaratur in ... de statu
ade ante peccatum. Ad secundum dicendum sicut dicit aug.
super gen. quod erat in spe immortalitatis quam in adam
amisit non recuperavit ... sed illa ad quam transferendus
erat adam si stetisset et si recuperaretur non tamen
... christus assumere debuit, quia per meritum ...
... quod perdiderat ... imponere ... per
... et mortale esse potuit. Ad tertium dicendum
quod sine dubio pena est effectus culpe. sed non oportet quod
culpa sit in eodem in quo est pena. sed sufficit
... originaliter sit in eadem ... dico autem originaliter
... in illo precessit in quo originem ... ...
fuit. Ad ultimum patet solutio per ... Item ...
quid christus assumpsit. et ... dicit ... xxx ...
... et in lineamentis corporis et perfectione ani-
me ... sapientie et gratie ... noviter ...
... ... et hic tenet fides.
sed hic videtur esse contrarium sacre scripture ad hebreos ii: nusquam
angelos apprehendit. sed semen abrahe apprehendit.
ergo videtur in semine apprehendisse sive assumpsisse.
et non in lineamentis perfectis. Item ad hoc videntur
secundum duas hereses ... ... quod christus non cre-
vit in utero matris. sed in instanti conceptionis habuit

lineamenta corporalia. propter quod hunc ... crescunt alii pu-
eri ... ipse non crevisse. alia heresis est quod christus non
fuit in utero tam diu sicut alii pueri quia in aliis xl. di-
es ut dicit aug. ad formationem lineamentorum debe-
tur ... in uno momento in christo fuit perfectum.
ergo videtur quod ipse de xl diebus ... quem
alius puerulus quod est contra ... cap. ... ix mensium
tempore fuisse in utero sicut alii. Item ergo dicendum ad hoc quod
sicut fides dicit christus accepit corpus in lineamentis for-
matum et formando accepit et unavit totum sibi ...
sicut in ultima parte istius distinctionis declaratur. Ad primum quod
... dicendum quod semen ... humana redundat.
semen ... abrahe ... filii abrahe. sed potius ibi semen
... ad ... abrahe ... ad
... dicendum quod non ... quod christus hic lineamenta
corporis accepit. tamen lineamenta in ea quantitate
non fuerunt in qua ... lineamenta aliorum puero-
rum qui nascuntur ex utero ... quod talis ...
debetur ... ad ... fuit ad unum tempus ...
... in aliis est ad formationem lineamentorum
et incrementum eorum debitum ... non fuit ... ad ...
... ... ad alteram heresim ...
quia hic ... lineamentorum ... corporis ...
... in ea quantitate in qua fuerunt postea. et ...
hoc xl. dies ... in aliis in utero ad ... debi-
tum ... de ... ... est ...
quod ... assumpsit. ergo dei filius et est in quo magis
fuerit ... primo non ... medium ... et ...
per quod dicitur unitum esse carni ... modus ...
... esse in ... unio ...
plicata est ... excludit errorem ... dicentis christum
corpus fantasticum et non verum assumpsisse ibi ...
sunt ergo audiendi ... ... primum autem horum sunt
duo dubia. quorum primum est utrum deitas in unio-
ne ad carnem indiguit medio. secundum est quale sit
medium. Item ... primum sic ... extrema multum dis-
tantia non uniuntur nisi per medium ... multum autem
distant corpus corruptibile et caritas ... in ... et ... corruptibile
ergo non sine aliquo medio uniuntur. ... autem sunt
corpus et deitas. ergo videtur quod talis unio indige-
at medio. Item ... distant ... incorruptibile
incorporeum et ... corruptibile corporeum quam ...
... et ... tamen illa duo uniuntur per medium ut quidam
dicunt. scilicet per spiritum ... ad modum
... in mundo. ergo videtur quod caro et deitas multo ma-
gis debeant habere medium. Item ... contra ... ...
... aliquid ... sine medio ... ...
medium erit superfluum. sed deitas ... sine medio ...

vniri carni ergo medium est superfluum. Praeterea vel quod
non habuit animam Christus. ad vitam non requiritur nisi
quod est causa vite et quod est vitam suscipiens.
deitas autem principalis causa est omnis vite. corpus autem
suscipiens. ergo superflue habuit animam. Praeterea hoc videtur
dicere evangelium cum dicit verbum caro factum est non dicit
[illegible] de anima. Praeterea vnio redimenti sufficeret in ori-
gine peccati. sed origo peccati in carne est non videtur
quod sufficeret vnio deitatis ad carnem. Item Christus venit re-
dimere propaginem. sed cum sit carnis propagatio propagatio
carnis est vnio tantum et non similiter spiritus. quia animas de-
de novo creat. Contra Augustinus. totum totum assumpsit vt
me. vt me toto salute conferret. sed principalior
pars mei est anima. ergo illam principaliter assumpsit. Item principalis
mors erat in anima. ergo cum mortem destruere venit
principaliter principue animam assumere debuit. Secundo
dicendum quod Christus assumpsit corpus et animam et omnes proprietates
essentiales vtriusque. ad id quod obicitur de medio dicendum
quod [illegible] medium ad [illegible] sic dicitur sed ad
id [illegible] quod [illegible] quod deitas ex parte sui non indiget
medio sed congruebat medium ex parte carnis. et [illegible]
quale sit in [illegible] [illegible] declarabitur. Ad id quod
quod Christus non habuit animam sed [illegible] dicitur per se sit causa vite
non tamen est causa vite ut actus corporis propria quia sic esset ipsa
ut forma corporis vnita. et faceret [illegible] quod absurdum est
et talis causa vite exigitur in vita naturali. vnde non esset
[illegible] homo si corpus tantum assumpsisset. vel vita sua esset.
ut a forma et causa naturali. sed posset esse per effectum
[illegible] et [illegible] valet nobis eo quod [illegible] non haberet
[illegible] nobiscum in [illegible] specie et non debitum [illegible]
solueret [illegible] non posset. Ad aliud dicendum quod caro in
evangelio pro toto homine sed [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut ostenderet [illegible] partem [illegible]
despexisse. et infirmiora [illegible] accepisse. Ad
quartum dicendum quod licet peccatum in [illegible] principio sit in origine et in
corpore tamen peccatum [illegible] est ab anima et [illegible] et inficit animam
Item in posterius non redimitur tantum ab originali sed et ab
actuali. quia [illegible] [illegible] [illegible] valet [illegible] [illegible]
[illegible] crederet. peccatum autem actuale [illegible] a [illegible] ab anima
est. Secundo quaeritur quale medium fuit anima in coniunctione quia
[illegible] probatum [illegible] medium [illegible] [illegible] auferatur coniunctione
tamen quod [illegible] tenebatur. sed in [illegible] anima non fuit
coniuncta corpori. ergo si fuit medium [illegible] deitas [illegible]
fuit coniuncta corpori. quod falsum est. quia deitas vnita fuit
carni in sepulcro [illegible] in inferno [illegible] [illegible]
[illegible] quod est medium coniunctionis [illegible]
coniunctionis posito non esse ad [illegible] extrema vnitionis
sed [illegible] posita anima [illegible] extrema [illegible] sunt vnita ad finem re-

[illegible] ergo anima non tantum est medium coniunctionis. Praeterea [illegible]
quia coniungens est [illegible] quod [illegible] sed [illegible] [illegible]
[illegible] suppositum sic ponatur verbum assumpsisse corpus sine
anima. tunc non esset [illegible] et non posset solui debitum.
Praeterea corpus sine anima [illegible] sicut creatura quod [illegible]
habet vestigium. Vltimo quaeritur de hoc quod dicitur animam per spiritum
accepisse. anima enim et spiritus [illegible] superior et inferior pars
in anima sunt vna substantia ut dicit Augustinus. [illegible] vnum per
aliud non est assumptum a deo. Secundo dicendum ad primum quod anima habet
aliquid de medio congruentie et aliquid de medio rei [illegible]
tenendo [illegible] extrema. habet rationem medii congruentie. sed
in [illegible] [illegible] [illegible] in aliquo extremorum [illegible]
ne sic probatur [illegible] habet rationem medii rei. et hoc ex
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] de limo terre formato
non [illegible] [illegible] vniri. et hoc [illegible] est [illegible] quod
corpus participat animam et per hoc [illegible] solutio. ad primum quod
[illegible]. ad id quod vltimus [illegible] dicendum quod anima [illegible] dicitur [illegible] [illegible]
dicitur ab animando et [illegible] per [illegible] [illegible] afficiatur or-
ganum. et [illegible] sunt [illegible] [illegible] et sensibilis [illegible]
de se non sunt [illegible] et non [illegible] ad [illegible] quod rationalis [illegible]
[illegible] efficiatur [illegible] medium rei. sed in tenendo est medium
congruentie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sepa-
rentur a sensibili non [illegible] [illegible] separari dicitur ab eadem.
sic quando separata erat anima a corpore non [illegible] erant de-
[illegible] separate ab eodem. Tertium quaeritur de hoc quod dicitur.
illa autem vnio inexplicabilis est et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de
modo vnionis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] v-
nione [illegible] cum corpore. et [illegible] ut [illegible] illa vnio exclu-
dit rationem [illegible] [illegible]. Contra [illegible] [illegible] pro-
cedit sic dicit [illegible] quod deus est vnitus carni [illegible]
ergo [illegible] significet [illegible] vnitus. et [illegible] quod diuina essentia
[illegible] [illegible] in creatura [illegible] [illegible] omne [illegible]
de deo ex tempore in comparatione ad [illegible] [illegible]
significat essentiam diuinam [illegible] [illegible] in creatura
tale est cum deus est vnitus carni vel homini ergo [illegible]
essentiam diuinam significet. sed [illegible] [illegible] [illegible] vnitus
[illegible] [illegible] se ad diuinum [illegible] ad [illegible] ergo sic cum
[illegible] deus est [illegible] sufficienter expositum cum [illegible] est deus
cum dicitur a quo est [illegible] creatura [illegible] sufficienter expositum [illegible]
[illegible] vnitus carni. [illegible] est de quo [illegible] vnio est [illegible]
[illegible] quod filius est cui [illegible] vnio [illegible] Augustinus [illegible] faciat
[illegible] et [illegible] [illegible] ergo quod dicitur aliquid plus et quando
de illo plus [illegible] ponatur [illegible] essentiam diuinam [illegible]
vel non. si non tunc non facit illa vnio [illegible]
[illegible] quod filium est quia non facit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] autem potuit esse [illegible] autem ab eterno est [illegible] [illegible]
autem in tempore [illegible]. si ab eterno est [illegible] ergo
ab eterno fecit [illegible] [illegible] cum ille sit eius effectus

ut dicit aug. si ex tempore. ergo aliquid cepit esse
circa deum. quod si ab eterno fuit ergo eternum ipsum et sic
variabilis est. ut videtur quod absit. si forte dicatur
ut quidam dicunt quod illa unio sit secundum rem post circa hominem
et secundum intellectum tantum post circa deum (sicut cum dicitur crea-
toris dependentia que est cum realiter post circa creaturam
sed quia respectus creature non prius intelligi. non contrarium est
intelligatur. et ideo non nisi ponitur secundum circa salvato-
rem creatorem quod non tamen est secundum esse creatorem secundum re-
lationem sic dicatur. quod alius est relatio post. et alius simi-
liter. quia pater est ut cum filius. similis autem similitudine po-
nitur in utroque. similiter et non dicatur unus magis
dependentia ad alterum quam reliquum. sed relationem
dicitur unio quod non significat magis esse in altero unitorum quam
in reliquo. ergo non est simile de creatione et unione. Item
cum illa unionis sit facte unum circa quod non post secundum
tempus esse. erit esse effectus. si ergo esse deum realiter si
ponitur non erit in eo eius effectus. et tamen realiter sed
necesse est deus est homo. ergo si esse deum realiter non
ponitur non erit hoc quod sit est. ulterius queritur si sit u-
nio sit creator vel creatura. si creator. tunc
videtur quod ab eterno fuit. si creatura tunc queritur si quod
fuit in operibus vi. dierum. si dicatur quod in ratione causali vel
seminali. contra quod ad hoc non esse naturalis quod sit est.
¶ Ad hoc solutio dicendum quod aliud est cum dicitur unio
et ad unitatem sicut aliud est creator et aliud creatio. creatio enim
dicitur relationem ut est media inter creatorem
et creaturam. quod secundum rem tenetur se tamen creatura. et ideo non
significat divinam essentiam. nec est divina essentia. similiter dicitur re-
lationem quod media sit est inter deum et hominem. et non est di-
vina essentia. sed secundum rem radicatur in homine tamen.
Similiter autem cum dico deus est unitus deus signat hic unitatem
similitudinem divine et divine essentie in persona filii
ad hominis naturam que est ex parte secundum relationem et ideo
et non ut prius quod sit patet unio que est relatio hic
media inter deum et hominem. ergo creatur ab aliqua mu-
tatione ubi ut mutatione. non autem hic mutatur tamen quod
in homine quod assumitur. ergo cum relationis que est mutatio
non invenitur. vel ex parte hominis. et ideo relatio illa
radicatur in homine. sed quia cum dico hic unum esse non
prius vel per genus deus unum sit cum homine. ideo et unio at-
tingit secundum rem. sed tamen deum hic tempore per rem tamen mu-
tetur. sed unio nec se habet. et sic fit ideo quia ad mu-
tationem ad ipsum hic mutationis que est unio. Ad ergo
ad primum quod cum dicitur deus unitus relative unio secundum rem
ex parte attingere. quia hoc ab ipso fit. quia deus facit
eam. non tamen significatur ut ab ipso. et ideo non concedo quod
non est simile de creatore et creatura. ¶ Ad aliud dicendum quod non ab

unio
eterno fuit sed in tempore. quia creature est et creatura.
nec significat ut realiter in ipso quia ipso circa eum non est
causa relationis istius que est mutatio. sed post ut in ipso
secundum rationem ex consequenti ex eo quod ad secundum rem consider-
ationem se incepit habere ad ipsam. ¶ Ad id quod obicitur quod
non fuerat unum tamen in eo esse quod potuit secundum rem. dicendum
quod non ideo fuerat unum quod equalis secundum rem potuit.
vel unitorum. sed post ex consequenti respiciat alterum u-
nitorum sicut dictum est. quia sicut homo unum cum filio dei esse sic potest
et deus homo cum intelligatur. sed sic et consequenter tamen quod illa
creatur ex eo quod creatura sic se habet ad creatorem tamen et
quod creator se aliquo quando est de se habet quando habuit ab
eterno et quod adhuc modum unio est effabilis est et in-
telligibilis ut dicit Job. ¶ Ad aliud quod ulterius queritur sint
quod fuerit in operibus vi. dierum. dicendum quod secundum quod radicaliter
fundatur in creatura. fuit vel in ratione causali tamen quod tantum
ideo causalis non est ad quam ideo obediens qua de creatura
fieri potuit quod creator per suam potentiam voluit tamen quod per
ut angelum posset produci. et sic ad hoc tamen non
tarde facta. ¶ Secundo queritur quomodo unum sit illud unum.
videtur non quod ex materia et forma fit unum tamen similiter
ex verbo et accidente fit unum. similiter tres persone in essentia
una sunt unum. ideo queritur ad similitudinem cuius alicuius uni-
tatis sit ipsa unum. patet autem quod non ad similitudinem
prime unitatis quia illa sint unum unitate forme per formam
positam. christus autem non sic est ipse unum quia ipse est unum u-
nitate persone et duas habet naturas similiter non vi-
detur esse unitas accidentalis cum verbo. quia neutra natura in christo
est alterius accidens. et ideo magis distant unita
unitio tamen sunt unum quam unitas. quia dicitur plus quod
humanum similitudine vel symbolum sive talior est essentiarum
ad se invicem. sed plus distant hic quia altera est creatura
creatura creata. altera increata quam ille quarum una est
substantia alia est accidens. ergo videtur quod unio tanta in christo sit
minor de unio quam unio substantie et accidentis. item cum de mul-
tis dicitur unum quia una ordinata sunt inter se
unum. non ex materia et forma magis est unum quam unum ex
verbo et accidente. sicut dicitur in divisionibus unum. cum ergo
persona addat super ipse tamen pertinentem ad dig-
nitatem civilem. sic dicitur persona persone ut unum.
per se unum ex verbo et accidente. ergo tamen unum. sed christus
est unum unitate persone. ergo ipse tamen habet de unitate
unio quam unum ex verbo et accidente. ¶ Preterea quod ut magis
sit unitas nec in persona christi quam tres persone in una
natura divina. et videtur quod sic. quia tamen est unio ipsa
quod deus homo et homo deus et cetera que conveniunt huic homini
conveniunt et filio dei et cetera. hic autem non est in divinis
in una persona fit alia per unionem nec cum est

nec. sic glossa dividuum individuum nec est persona. vel ad dignitatem

tr quod quenit uni persone quenit et alii nature. Sed contra dicit boetius in li. de consolacione .v. quod licet omnia a re certitudine varietas tamen ... quanto ad simplicia est tanto magis est unum sed simplicius est tres persone habent in divina natura ergo magis sunt unum in persona. Ad secundum dicendum quod christus est unum unitate persone esse. et ideo ipse magis est unum quam ad unum nature et ideo nullius modi unitorum est similis sua unio. et ideo dicitur quod est. quod unum in natura est per ea que ordinantur ad finem illius quod unit et componit unum tot exiguntur ad unum secundum quod exiguntur ad perfectionem est ad finem nature que est totalitas et ideo exiguntur esse vi... sentire intelligere. Sed multa exiguntur ad unum quod est christus quod sufficiat ad finem redemptionis ad illud autem non superfluum est exigi ut debeat et sic exigitur quod sit homo exigitur quod possit et sic exigitur ut deus perficiat et ideo deus et homo unus est christus. Ad quartum dicendum quod unitas non accipitur secundum distanciam unitorum et tamen sed secundum virtutem unientis et sic plures distent creata et increata quam aliqua creata tamen plus uniuntur per virtutem infinitam unientis. Ad quintum dicendum quod verum est quod unitas persone minima est in illis in quibus fit unio. Talis persone est composita secundum ... ut ipse unitus supposita ex natura et forma et unitas sibi ex toto et accidentibus. sed hec non est ... immo fit unio in persona existente que in persona eterna et ideo illa maior est aliis unitatibus secundum naturam existentibus. Ad ultimum dicendum quod magis unio est trium personarum in una essentia et persone ... autem ... et dicuntur in una persona quia persone simplicius est habent in natura divina. Sed nature componuntur et diverse ... manent in persona. Ad id quod obicitur dicendum quod ... simpliciter nature quod ea que conveniunt uni persone conveniunt et alii quia hec est propter oppositionem relationis non propter ... sed similiter in persona nature tamen manent distincte sed ... sibi ... differentes. sed unio in persona tamen ... unionis creaturarum quia ... virtute divinitatis ... convenire quod nullius est precedencium vel alicuius eorum. Sed quando uniuntur ... persone ... natura assumpta et unienti ... ad totum quantum unionem eorum. Deinde queritur de loco de quod dicitur non sunt gradus audiendi et ... videtur quod teneat ... manichei. Quia sicut duo sunt omnino ... secundum ... quenit uni ... et aliis. Sed filius dei secundum ... omnino est ... divina essentia et eius. ergo ... secundum ... filio dei esse ... passum lassatum esurientem et huiusmodi esse. ergo ... dic... ... humana carne sicut ... Item ... queritur quod post ... solis ... quia ... spiritualis ... simplicior est quam radius solis passibilis ... ut ... convenire ... carne ... uniretur ... ergo ... fiat

in unione divine nature quam humane. Ad secundum dicendum ad primum quod ... te sunt esse ... tamen persona. tamen cum sunt idem in ... intelligendi et attribuendi. non distinguntur attribute nature essentie. distinguntur autem persone et persone generantis et generati. Sed non essentie. et ideo quod ad ... sunt ... persone sed non essentie. Sed nasci pati et huiusmodi in ... distinguntur ... sunt idem et ideo illa non conveniunt essentie divine et quantum ad theologum est ... persona. quia ... Sed forte dicitur quod secundum ... essentie divine non ... dicendum. quod ... est quod non convenit ei persona immo persone convenit persone et essentie et est ... persone. Sed non est simile de incarnari et nasci et pati et huiusmodi quia incarnatio non ... tamen ... sociari quod ... persona ... in ... eo quod ... est in ... attribuendi. Sed nasci pati et huiusmodi dicunt actus vel passiones ex carne convenientes. et ideo immediate sunt persone secundum humane nature et non persone cum ... maneant nature distincte in persona et ... ... eius ... quod ... divine ... est ... cum ... sibi ... eo quod predicatur illud de illo esse oppositum illi predicatum removetur ab eodem ... ut cum dicitur homo est albus ... ferre ergo non est lapis ... est lignum et huiusmodi ergo ... cum dicitur christus est natus passus illa sunt predicata ... persone filio dei convenientia. Sed predicata nature humane cum ... in humana opponuntur et distinctionem habent in ... ad divina eo ipso quod conveniunt ... humane nature ... divine non conveniunt. ergo ... divine et sic ... christus est passus ergo ... divina ... est passa. Ad id quod obicitur de exemplo dicendum quod conveniens est ... quod celestium corporum et inferiorum ... est materia ... uniuntur non ad ... ad suam speciem ergo ... quanto ... est ... in ... ... divina ad ... creata et sic nichil incurrit ... ea. Ad id quod obicitur de anima ... dicendum quod secundum est quia ... non habet ... ex qua fit ... sic motor et forma ... et eo unitur illi ... sic ... in ... distans ... sociatam distinctam manentem ad perfectionem unionem in persona in ipsa unione ... natura pati et huiusmodi. Deinde queritur ... a. est ad ... quod magis debuit ... assumpsit corpus ... capitis. Sicut ... ... debuit quod ... formare et unire sibi corpus ... et ... sed dubium ... de hoc quod dicitur quod christus ... formavit et univit ... corpus. dicitur .n. ... quod ... debuit ... sed ... ... corpus ... debuit formare et postea unire. Item augustinus ... in. de trinitate c. v. ... monstro ... edificatione divina corporis ... templum ... destructum ... se resuscitaturum esse dicebat. nisi ipse ... ... edificatum est templum quadraginta sex annis ... dies ... .ix. menses et .vi. dies ... .

X.

D.

[margin: prioribus]

[margin: puerulis]

x. mensis, feriis vel pueris. non quod usque ad xvi. diem post ix. menses ad puerilem. sed ipsa perfectio corporis divina tot diebus ad perfectum producta comparatur. sic a maioribus tradidicimus suscepisse carnem ascendens augustinus viii. in libro Apostoli concep- tio creditur. quod et passus. quod si ut sic tamen fuit successio dierum vel formatione corporis quantum corporis formati est simul. Item alius sit conclusio formatio consolidatio lineamentorum distinctio eorum vel corporis coordinatio. quod non ibi si sit po- tentia sed ad unionem. Unio enim vel appositione et ad actionem aliarum et proposita sibi. Et quod ad hoc dicens quod omnia ista simul facta sunt. unum coniunctio et formatio. consolidatio distinguendo membra et corporis coordinatio. sibi uni- unt et consolidatio unione. non omnia ista fecit. Quod ad primum ergo dicendum quod per omnia sic fit sibi quod nobis expediebant sed non in huius quod defectum talem comparatur sed in successi- one formatio fuisset. corporis eius tunc fuisset operatione naturae et tamen operatione spiritus sancti. quod cum autem in ubi fuit non elevatur sed non in ante non et non ecce unum non decet. unum non expedie- bat sed nobis. Quod ad secundum dicendum quod ait augustinus locus de tem- pore quod corpus dei ad quantitatem debitam est ductum. et in- tendit quod successive huius formationem. sic ad corpus. Quod ad aliud dicendum quod omnia sicut facta sunt per se vel simul ut cum operatione spiritus quae potest eas sicut quod non successive non potest.

[margin: q. iii. d.]

Quaeritur de carne ubi an post quam concepit et cetera. hic incipit tertia pars quae est de quaestione assumptae carnis. et durat usque ad vi. d. continet ergo tres d. sed quae dividitur in tres partes. Secundum quod tria exiguntur ad con- ceptionem quae. primo est dispositio debita vel assumptio. et de hac agit in ista. Et dividitur secundo quod sit actus ut ad operans ut coniungens coniungibilia. et de hoc agit vel quarta d. quae incipit ibi. cum de incarnatione ubi legitur vel scripturis et cetera. tertio exigitur unio in persona vel aliqua. et de hoc agitur v. d. ibi. praeterea inquiri oportet cum enim humanis consulter et cetera. primo haec pars dividitur in tres partes. in quarum prima explicatur sanctificatio beatae virginis et non- dum conceptionis. quae sanctificatio est dispositio sui ad conceptionem. In secunda. quia beata virgo secundum communem suam carnem obnoxia fuit peccato vel per... quod nulla ratione ut caro Christi sit obnoxia peccato et sic obnoxia quae est determinatio fuit vel lumbis primi sicut Abrahae et aliorum sed. cum anima illa caro est excellenda et cetera. quae caput divina filiatio vel super patre quod Christus carne firmum et cum unum sibi. Id est tertia parte est. et solvit vel illa autem sicut quod supra dixi et cetera. primo haec ad hoc et tres sub- dividuntur. in quarum prima ostendit carne assumptam unquam assumptae fuisse carnem virginis peccato obnoxiam. In secunda ostendit modum sanctificationis et conceptionis Christi. et glosa virginis vel. maria quae tenet. secundo intendit probat beatam virginem peccato carni- nere. ibi. quod autem sanctae virgo exercuit. In primo parte

p3. Quod dicitur quod hoc dubium de hoc quod concedit carnem Christi antequam assumeretur fuisse peccato obnoxiam. atque quam non as- sumeretur fuit vel lumbis primi. et non fuit ibi non sanctior medicinam ulterius ut dicit augustinus. sed non fuit obnoxia peccato. quae obnoxium peccato non est medicina. Item non con- ceditur quod Christus fuit vel lumbis primi sed legem concupiscentiae. lex autem concupiscentiae est causa obnoxietatis peccati. ergo non debet concedi quod antequam obnoxia fuit peccato. Item non conceditur quod caro Christi in carne virginis ut primi determinata fuit. ergo nullo modo concedi debet quod unquam eius fuit obnoxia peccato. Quod ergo dicendum quod caro Christi duplex accipitur. sed multiplex. uno modo. Secundum potentiam indispositam ad unionem. et sic ipsa fuit indistincta a reliqua virginis carne vel virgine. et a re- liquis primi carne vel patribus et sic fuit obnoxia peccato. et sic intelligitur hic magister quod dicit. primo et intelli- gitur Christi vel quae Christi. ut ad rationem ad Christi. et sic non fuit unquam obnoxia peccato sed semper medicina ut dictum est. et numquam determinata ut inferius patebit. et per hoc patet solutio totum quod inducitur ad oppositum. quae ille accipiunt carnem Christi sicut Christi determinata fuit Christi ut fide. quae quae non fuit sic fuit Christi non fuit obnoxia fides est determinans eam sed non determinavit. ut obnoxia sic fuit vel determi- natio medicinae et hoc quod promulgavit fides de carne Christi. Quod deinde quaeritur de hoc quod dicit poena tamen sed necessitatis et cetera. ex hoc enim videtur quod Christus non voluit sed voluntarie passus sit quod et quod dicitur voluit habere ex illo verbo. per sanctam Isaiam oblatus est quia vo- luit ipse. sed quae tamen infra quaestio ut contrarium est de hoc dicitur quod poena dicitur penalitas in corpore passibilitas quae quod Christus non voluit non necessitatis assumpsit. quae potuit conditionem naturae separat se a passibilitate. sicut separavit a peccato si volu- isset. Quod dicendum prima quae per hanc penalitatem voluit assumpsit per eam non et necessitate habuit. et non. sed enim passus fuit incommoda. sicut accedens ad ignem volunta- te quidam accedit. sed postquam accessit non voluntate sed natura igne calescit. Quod maria quae tota simul spiritus sanctus adveniens et cetera. In primo isto capitulo tertio. iiii. dicitur. primo est de sanctificatione beatae virginis. secundo est de tertio conceptionis et ibi. postquam quae generandi. tertium est ex quo iam non corpus Christi formatum fuit. et tunc obumbrabit te virtus altissimi et cetera. quar- tum est quid concepit. quia verum corpus et animam. et id est etiam Michael convenit ibi. et carnem autem et cetera. Quod circa primo hoc vel ad id quod de sanctificatione beatae virginis. quaeritur beatae virginis. sed an sanctificata fuerit vel utero ut ante utero. secundo an vel utero ante animationem ut post. et si post animationem et ante nativitatem ut post. quarto quae in fuit sanctificatio est vel utero. quinto quod addidit sanctificatio ex superveniente spiritus sancti vel ea. et ex infusione filii. sexto de ea eius sanctificatione et de. et tertio quae sanctificata fuit vel utero

[margin: De sanctificatione beatae virginis]

An potuerit sanctificari in parentibus

vij. vtrum gratia sanctificationis in utero confirmet sanctificatos
et perpetue utrum confirmationis ita quod postea peccare non potuit.
Octauo utrum ideo in quo differt sanctificationis gratia in u
tero a gratia sanctificationis communis que est in sacramentis. et utrum sanctificati
in utero ad sacramenta teneantur. Ad primum procedi-
tur sic. dicit apostolus. quod omnes in adam peccauerunt quod fons purifi-
cationis omnium est. aliter ergo dicere quod prior sit ad mundandum
quam ad consequendum sit omnes in adam uel aliqua sanctifica-
ri potuerit. et aliquid concedi potuit concedebatur
tunc quando gratia plena fuit. ergo xpistus hoc ei concessit. Item
Anselmus. erat uirgo illa quam deus filio suo de corde
generauit ut se ipsum diligebat mater pater puritate
te niteret qua maior sub deo nequit intelligi. sed ha
buisse originale et amisisse. non est maior puritas quam sub
deo intelligi possit. quia maior intelligitur numquam habuisse
ergo hoc concessum est matri cui concedebatur quod concedi
potuit. quia accepit ex uerbo quod in iij regum. Salomon dixit
matri. impetra a me mater mea. non fas est me quod rep-
negare tibi. Item ecclesia cantat quod illa fuit via mor
tis. tu ista via vite. sed illa una via mortis fuit
existens in libidine. ergo ista via vite existens
in libidine. Contra quod non est anima non potest bene esse quod non est. sed san-
ctificatum esse est bene esse. ergo non conuenit non existenti. Preterea
quando erat in lumbis ut peccato non obnoxia erat
mediatrix. ut dicit augustinus. ergo si beata uirgo fu
isset in lumbis ut peccato non obnoxia fuit mediatrix
multis. sed una efficitur mediatrix sicut sanctificatur
alia. ergo si illa fuisset in carne xpistus. Preterea. in carne non est
caput et membra. caput autem concipitur redimendum tamen ergo membris
vim facit concipitur redimendi. aliter ergo beata uirgo fuit membrum
sic ipsi conuenit redemptio. sed dicit augustinus. aliquando concipitur
redimi in lumbis patrum est obnoxium peccato. ergo beata u
irgo in lumbis patrum non potuit sanctificari. Quod concedimus quod
quibus dicentibus beata uirgo et aliquibus aliis non fuerit sanctificata
in parentibus quam una est. quod gratia sanctificans non habet or
tum a parentibus et non in eis transfundi non potest. sed peccatum
habet ortum et non transfunditur in propagationem et per hoc patet so
lutio ad primum et ad tertium. Sed contra quia dicit anselmus. ex libidine
in propagatione tamquam filia peccati inuasit cum per-
cutit in carne. et hoc non dicit anselmus. libido a qua non est separa-
a conceptione generatione seminis. et non inuasit peccatum. Et non
quia uirgo beata per hanc legem concepta fuit in patribus
quando fuerunt etiam in uetere lege in utero matris sue non
habuit in illis possibilitatem ad gratiam. et aliud est quia caro non est per
accepta gratie gratia fuit nisi per animam distinctam et quia
in lumbis patrum neque fuit secundum animam. neque fuit in
lumbis patrum suscepta gratia. Ad id quod de anselmo dicitur.
quod puritas illa intelligitur non per comparationem ad animam sed

ad posteriorem. hec enim originale comparatione ad animam vnde non habet et
comparationem ad posteriorem. quia ad malum inclinat per peccatum actuale
deus homo. nec habuit sine comparatione ad animam. et ad
preterea. vnde sub illa est puritas quam ad animam. dicit hoc originale quod conuenit
sed non ad posteriorem. quia per legem concupiscentie ad malum inclinare non
potuit. Quidam dicunt quod in utero caro eius sanctificata fuit
ante animationem. hoc enim presumpsit quidam dicens. quod conceptum
originale in ea. si. in nimium corporis. sed quia spiritus sanctus et anima simul ue
nerunt ad corpus et spiritus sanctus omnibus mobilibus mobilior est. ad pre
ueniendum animam in introitu corporis. et emundauit ut animam
originaliter teneri infici non posset. et hoc nituntur probare
sic. beata uirgo significatur per archam. et anima eius per urnam auream
et gratia eius per mannam. ergo cum archa deaurata fuit ex omni
parte antequam urna poneretur in ea caro fuit pre-
uenta munditia spiritus sancti antequam anima ueniret ad eam. Preterea.
fuit primum hoc est maior est puritas sua quam potest esse sub
deo. sed hec ut in omni habet et non in reatu omnibus illud
homo et uel deus in tamen habet in reatu. preterea quod esse cum
quod de ea sanctificationis ex persistere donec infecta anima et
ante prestare eam persecutionem consistit quod nulla etiam gratia quod
concedi potest concedatur. tunc vel quod deus ei concessit hoc.
Preterea de ambrosio quod est in istinctum diuina. hoc in quadam glo. sed
dant quod in lumbis mater diuina nutrimentum est paratur. ergo preposterum
de ea quod est. quod in istinctum dicitur quod ipsum corpus deus preparare
te debuit non animam infecit. Preterea de se. lex prescripsit
te formare in utero non uere. formatio autem ut dicitur a
est in infusione animae. ergo nouit formam animam animam
infunderet. consistit autem quod locus deus non approbatur per gratiam. ergo
formam approbauit per gratiam antequam animaretur. ergo in utero formata
in utero. Item luce. i. sicut exultauit in gaudio et glo. non
dum erat in spiritu vite et animate erat spiritus gratie. ergo in u
tero formata. sic in matre. tunc erat sanctificata ante spiritum vite
aliter gratia spiritus vite sit anima et sanctificata ante animationem.
Quod concedimus quod sanctificatio in utero est contra reatum originalem et contra penam vel
concupiscentiam ipsam probatio. quia gratia non manet sine. sed pena
et concupiscentia manet aliquando. ergo non sunt gratia. reatum autem
non manens aliquando. ergo reatus in subiecto est ad gratiam. sed caro non
est susceptibilis reatus. ergo nec gratie. Item ordo est in peccatis
hominis ad deum. ita quod corpus est sub anima et anima sub deo.
ergo in descensu gratie deus dando gratiam via non se habet
ad animam quam ad corpus. ergo efficitur gratia per animam tran
te deus in corpore. Item dicit dyonisius quod lex diuinitatis
est per prima media et per media postre-
ma adducere. ergo cum anima sit medium
per animam deus reducat corpus ad statum
gratie. Quod concedimus quod beata uirgo non fuit
sanctificata ante animationem. et quod dicitur
oppositum est heresis condempnata a bo[na]

[illegible]

3

·D·

in eplis ad lugdunenses. et a magistris oibz p[er]. q[uo]d
p[ri]mo g[ra]o dd q[uod] sp[iritu]s s[an]c[tu]s [illegible] qui p[er] natones i aiam s[an]c[t]ificare
venisset. no[n] q[uo]d i se. s[ed] in donis gr[ati]e. et id p[ri]mo
venit in ip[s]am aiam. et p[er] ip[s]am s[an]c[t]ificat corp[us]. v[e]l
h[oc] e[st] s[ecundu]m q[uod] p[ro]cedit aiam i corp[us] p[er] ministerium g[ra]tiam
generalem facientem. ad a[liu]d dd q[uod] illa expo[sitio] alle[gori]ca e[st].
et no[n] est simile. q[ui]a q[uod] i arte [illegible] dicebat et an
ordinabat [illegible] t[ame]n no[n] erat se h[abe]re. q[ui]a g[ra]tia corp[us]
no[n] erat n[isi] ab aia et e[st] s[imi]le. si aurum [illegible] eet.
et aurum arche p[ro]cederet ab urna. s[ed] hoc fac[er]e n[on] po
terat ars. et id opibz dixit. Ad a[liu]d dd. q[uod] illa p[ur]i
tas p[ri]mi aiam est accipi[en]da q[ui]a corp[us] b[e]n[e] potuit
x[ristu]s assumere sine penalitate. et t[ame]n n[on] fecit. vn[de] pe
nalitas corp[or]is x[risti] n[on] e[st]. vn[de] [illegible] et puri[tas] ad
aiam referuntur. [illegible] habuit [illegible] q[uod] potuit
ee[?] [illegible] dan[dum] e[st]. Ad a[liu]d dd q[uod] multe sunt
cause q[ui]a deus voluit eu[m] p[ri]us a[n]i[m]ari. q[ua]r[um] vna e[st] q[ui]a
alii g[ra]tie susce[p]tibiles no[n] fuissent. s[ecund]a e[st] q[ui]a alii libera[tio]ne q[ue] ad
aiam no[n] i digniss[ime]. et maiores gr[ati]as [illegible]. t[er]cia
causa e[st] firmitas s[an]c[t]itatis q[uia] dixit morte morie[n]tur
q[uod] de utr[aque] morte i [illegible] intelli[gitur]. et multe a[li]e
possunt allegari. Ad a[liu]d dd q[uod] d[icitu]r n[on] t[ame]n [illegible]
[illegible] in x[rist]o q[uod] [illegible] i pecc[at]o. ut [illegible] am
pl[iu]s pecc[atu]m q[uo]d origi[na]le in eo. s[ed] d[icitu]r [illegible] eo q[uod]
in [illegible] [illegible] sanguis [illegible]. ut caro g[ra]tia
[illegible] amplius inclinata i[n]clinat sit ad [illegible]
[illegible] q[uo]d i a[nim]a. et ex opposito [illegible] [illegible] piu[m] e[st]
crede[re] q[uod] de b[eat]a v[ir]gine q[uod] caro eius e[st] ex [illegible]
[illegible] i [illegible] no[n] fuit. [illegible] ad libidi
nem. sicut caro aliis. h[oc] t[ame]n n[on] [illegible] [illegible] q[ui]a
piu[m] e[st] crede[re]. s[ed] ex ma[teria] [illegible] ita dicam n[on] [illegible]
caro. ut amplius [illegible] inficiat aiam orig[ina]li pecc[at]o.
s[ed] [illegible] q[uod] tota corrupta e[st] i [illegible] pecca[n]
te. i quo tota caro fuit. et id e[st] n[on] vnu[m] pecc[atu]m
[illegible]. et id dicit Aug[ustinus]. q[uod] o[mn]is ho[mo] e[st] Ada[m] [illegible]
x[ristus]. Ad a[liu]d dd q[uod] [illegible] de no[n] [illegible] et id se[cundu]m. et
a[liqu]a q[uo]d[da]m exivit de ventre s[an]c[t]ificati [illegible] ut notifica
retur [illegible] [illegible] ai g[rati]a s[an]c[t]ifica[tio]nis q[uam] [illegible]
[illegible] dat[ur] i utero. Ad a[liu]d dd q[uod] sp[iritu]s vite d[icitu]r. no[n]
aia si [illegible] sp[iritu]s vital[is] ab etherie lib[er]a.
[illegible] q[uo]d[da]m c[on]cipere libe[re] sp[iritu]m vitale[m] se
paratus a [illegible] q[uod] an[te] [illegible] [illegible]
nem. et an[te] nativitate[m]. Aug[ustinus] q[uod] natu[ra]
no[n] e[st] [illegible] s[ed] g[ra]tia s[an]c[t]ificato
[illegible] [illegible] g[ra]tia n[on] datur. [illegible]
[illegible] i [illegible] [illegible] [illegible]
los [illegible] n[on] posse. [illegible] et ex
h[oc] c[on]cludit[ur] [illegible] i [illegible] sunt

ante[ce]dent[ibu]s. inducte de Jo[hanne] et Jerem[ia]. Secundo q[uer]itur q[uo]d e[st] q[uod]
an[te] nativitatem ex utero s[an]c[t]ificata fuit. s[ed] q[uo]
die vel q[ua] hora. nescit[ur] a q[uo]q[ua]m ho[min]e. n[isi] p[er] revelatio[n]em.
n[on] q[uod] p[ro]babile e[st]. q[uod] cito p[os]t a[n]i[m]ationem c[on]ferebatur
q[ui]a longi[us] expectaret. Ad obi[ecta] g[ra]tia dd q[uod] a[li]ud de g[ra]tia
sacramentorum q[uod] c[on]ferunt[ur] p[er] ministros. q[uod] ill[a]s c[on]ferunt
g[rati]a vn[de] aliq[ua] op[er]atio ministri n[on] sit n[isi] sic distinguat
p[er] no[n] p[otes]t h[abe]re g[rati]am dari n[isi] distinctis ex utero. et dd
q[uod] nativitas duplex e[st]. i utero qu[an]do a[n]i[m]atur puer [et] [illegible]
[illegible]. et ex utero qu[an]do puer p[ro]dit ad luce[m]. et q[uod] au[ctoritas] dicit
i[n]tellig[itu]r de p[ri]ma nativitate. si g[e]n[er]ali[ter] accipiat[ur]. Quar-
to q[uer]itur q[uo]d q[uo]nta fuit eius s[an]c[t]ificatio i utero et v[idetu]r q[uod] de
leverit reatu[m] ori[ginalem]. et actu[m] q[uo]d e[st] fomes. sic i Jo[hanne] et Je[remia]
delevit reatu[m]. g[ra]tia cu[m] plus [illegible] b[eat]e v[ir]gini q[uam]
illis. v[idetu]r q[uod] i ip[s]a debuit delevisse de se [illegible]. [illegible]
dicit Aug[ustinus]. q[uod] [illegible] inclina[tio]ne c[on]cup[iscenti]e n[on] possumus dic[er]e
nos pecc[atu]m n[on] h[abe]re. cu[m] i[gitur] ip[s]a potuit h[oc] dic[er]e n[on] [illegible]
[illegible]. v[idetu]r q[uod] i[n]clinatione[m] illa[m] n[on] h[abe]bat. et h[ec] e[st] fomes
g[ra]tia fomite[m] n[on] h[abe]bat. Contra. [illegible] e[st] q[uod] q[ui]dam solventes
dicunt q[uod] h[abe]bat q[uo]d ad [illegible] s[ed] n[on] actu[m] i[n]clinandi
i malu[m]. [illegible] p[er] se activa semp[er] ag[it] actu
d[u]m [illegible] i [illegible] i q[uod] agat. ut calidu[m] fri
gid[um]. et h[oc]. s[ed] fomes e[st] q[ui] p[er] se i[n]clinat i malu[m].
g[ra]tia semp[er] i[n]clinab[it]. q[ui]a semp[er] [illegible] i [illegible] i. se
[illegible] [illegible] n[on] e[st] v[er]um [illegible] q[uod] alii dicunt q[uod]
fomes duo facit. s[cilicet]. q[uod] i[n]clinat ad malu[m]. et q[uod]
ad h[oc] i b[eat]a v[ir]gine [illegible] fuit et facit diffi[cul]te[m]
ad bonu[m]. et ad h[oc] remansit. q[ui]a ex eod[em]. et ex
alio difficultate[m] facit ad bonu[m] q[uod] i[n]clinat ad
malu[m]. et ex h[oc] e[st] si [illegible] i[n]clinatio ad malu[m]
tolle[tur] difficultas ad bonu[m]. [illegible] alii q[ui] volunt
dic[er]e q[uod] tot[us] fomes [illegible] fuit q[uantum] ad [illegible] s[ed] rema[n]
sit q[uantum] ad [illegible]. h[oc] e[st] q[ui] i ip[s]a [illegible] fomitis n[on] fuit. s[ed] si
c[on]cepiss[et] a [illegible] natura[m] corrupta[m] pecc[at]o origi[na]le
i [illegible]. Secundo au[tem] [illegible] q[ui]a
e[st] [illegible] q[uo]d d[icitu]r [illegible] q[uod] sp[iritu]s s[anctus] i ea[m] p[er]venie[n]s a pecc[at]o
purgavit et a fomite liberavit. g[ra]tia i[n]venit fo
[illegible] ea q[uod] [illegible] imag[in]e d[e]i. ut
[illegible] alio [illegible] q[ui]a ponam [illegible] i [illegible] q[ui]a i[n] [illegible]
e[st] hoc [illegible] ut dicit Amb[rosius]. q[uod] [illegible] [illegible]
[illegible] c[on]stat q[uod] origi[na]le h[abe]bat. g[ra]tia [illegible] op[er]atio fomi
tis [illegible] fuit [illegible] que e[st] [illegible].
Secundo dd s[ecundu]m [illegible] q[uod] h[abe]b[a]t fomite[m] d[icitu]r c[on]solidatum.
s[cilicet] i [illegible] s[cilicet] i[n]clinat[ur] q[uo]d e[st] de se ad mortale
et ad veniale. et [illegible] [illegible]. et in dispo[siti]one [illegible].
e[st] n[on] h[abe]t[ur] expedit[ur] ad actu[m]. et e[st] h[abi]t[u]s n[on] expedi
tus ad actu[m]. [illegible] h[abe]bat [illegible] i[m]pedi[illegible]. s[ed] n[on] [illegible]
[illegible] [illegible] in eod[em] [illegible]. et e[st] disp[ositi]o q[uo]dam

Marginalia:

an[imata] (left margin, beside "et aurum arche")

q[uest]io (right margin, beside "Quarto")

+ [illegible] (right margin)

an p[ri]us a[n]i[m]ata an na[tivita]te (boxed note, lower left margin)

34 (margin)

p[illegible] (right margin)

remanet post fomes q debilis e et de facili pur-
gabilis tn quia in quo post grat' ipi coherentia e car
ne quia s perfunde inficit lz prim inficiat v
dius sit prius q sanctificato be virgini ab stu
lit vim inclinandi ad mor le et ue le quite est
de se fomes origi peccati et reatus. Et s dcm magri
h. et dam. mansit h in fomite et disponem nod inch
nantibus. In sententia no et Jo. mansit inclinat ad
ueniale. no aute quite e de se ad mor le. Ad dam
a aug. dd. q ipa h dice potuit qz et si fomes
huit tamen tm inclinauit ad mala ut retinere a bo
no. ad id q h hac solom o dd q non inuenit stim
dispositum. immo cum gratia dispone sic. li. .iii. et io
nem. et tota ille huius fomes repimit fomes fom
tis ne in aliquo posset manifestari. De aliis
solotibus vi dd ut perdidit omnes ut qz ille
fundamentum dei sui a semoribus non huit. Quan
to q q addidit sanctificato ex perueniu i eam
spc. s. si .n. decebat ut illa puritate niteret q ma
ior e sub deo. tunc vide et fomes fomite non tu
lisse i ea. tn michi adde potuit. sic q addit
q ad statum maioris puritatis q ante ipa fuit
q h e uera q d fomite exstincta. Quo h tam
facile e determinare q addidit fomes fomes ex
tinguendo. et sic q qd ad h addidit in h tanto di
fili dd q disponem aufendo. sicut .n. aute
fomitem est disposita. et post fomitem e aliqua dis
po fitque remanet. sz tunc remanere non po
tuit. qz totum corpus e resplenduit. unde dicitur
unde illustrantes. et h sig per eze. xliii. ubi d q tota
sca e gloria dni in templum per viam porte orie
talis. et resplenduit a maiestate eius. Sex
to quer de dea sanctificationis ei ad sanctificatione Je.
et Jo. et qz hii per alius sancti legitur. et vr q non sit
d qz dicit aug. q in carne xpi per peccatum vi
tie solus e redemptus. ergo vr q per peccatum non vix
ba virgo. Je. aute et Jo. e peccauerunt. de Je. p3 u
dicit. ecce tetigi h. labia tua auferet .u. labiorum
is d grg. e per gratiam peccati. de Jo. cum ueniret ad ipsum
x ut ab eo baptizaret. in .iii. dix. Jo. ego a te
debeo baptizari. ibi glo. i. a peccato mundari. ergo i peccato
veniunt omnes sanctificati fuerint siles. Quarto q qz h
g nulli patriarcharum e data. sz uni ppe et Jo.
q e causa legis. et pphiam et be virginis. vr ut q
iob fuit sanctificatus in utero. et tn ergo non fuit
qz d ab infantia creuit mecum miseratio. ad de
utero egressa e mecum. q a ls una virtus sforma
ergo omnis huius. et sic in utero sanctificatus fuit. Quarto de
Je tn. dicitur simpliciter. anteqm exires de utero sanctificaui
te. de Jo. aute et spu s. replebitur adhuc ex utero ma
tris sue. ergo de matre, q dz plus ad intelligi. et si
no dicatur. per aug. dicit quod apparitiones
facte patribus ordinabantur ad una qua xpc i car
ne apparuit. et oia miracula ad h vnu q dicitur
h uane n sociata fuit. ergo vide q omnis sancti
i utero ad sanctitate i utero de q dcm e. q nasceretur ex
te sanctum no sanctificatum. ordinatur debuit. cum ergo p'sa. vii.
h inuenisse per scrip sunt sanctificati fuisse i utero de
buit. Quarto dd qd ba uirgo mater xpi parauit. qz h
hac expressisse h. ad ol dd q i carne xpi e p
rimus unde sit peccato et facto. et fidei. soli filii dei e. Sz
ba uirgo plus contraxit peccatum et post ea sanctificata fuit.
Ad .a. dd q bn concedo Je. et Jo. s peccasse. sz no
virginem gloriosam ppter honorem dni. ad a q ulti
que sit pro principio dico q h g ordina ad opa
pfectionis precipue innata. vnam cum conaubit sui libidine
ee no posset eis n queri bat dari hanc gram. qz
ppt semper pmitiu gnam opam dabat q cum conceptus
essent etiam primeria. q a sem dabat fuit qz
ordinem huius ad sanctitate i utero i apostolica expe
rione plus oibz aliis pphis. q sic pbat ut ot
expressius pp habat de tri nati dni. Je. xxxi.
et p'sa. vii. p'sa. aute dicit sic. ecce uirgo concipiet
et pariet filium. ubi n exprimit n diffinit tenuit. s. q
virgo conciperet et pareret. sz Je. sic d. nouum faciet
dns sr terram. femina circumdabit virum. et ad h usqz
deliciis dissoluti filia vaga nouum aute n ee. si
mulier conciperet. ergo in h solo intelli. q dixit p'sa.
Quarto nouum n eet prim h de vno solo h sit. qz
h sum fuit quam eua sumpta e de adam. ergo i h ult
conceptionem intelligi videtur cum huili te. ai aute
dicit. circumdabit te. signat conceptionem i fine ad aeternitate
utri. cum a dicit virum tolli. pfco eius in ad et
habitabz. aie q sint sap et g. per h a q perfectione
usqz et e. notat perfectionem eius de incepte
i omne te q filie n sunt resolui delectionis
amplexibz. sz castis amplexibz deo adherere
Jo. aute hanc sanctitate i utero exultando sue
matri demonstrauit. et pt ea mido digito ostendit. et io
ppinquo ordinabatur et sancta uixit. sz p oib illa re
cep sanctitate. q sic ad sanctitate accessit ut de ipsa
sumeretur. deo vniretur. Quarto ad a dd q iob
no erat in utero sanctificatus. sz s gratias dei [illegible]
i complexione corporis. ex quo huius q facilius inclinaba
ad miserationem quam alius ho sic qlz mag e v
tu iracundia vitiari p sua complexione quam alii. Quarto ad

4 q°

5 q°

7 66

7 b [illegible]
[illegible]

A

ad 3m quod de dilectione predestinationis intelligitur. Quod vero quaeritur utrum gratia qua sanctificati in utero confirmans sanctificatos, et praecipue beatam virginem, quod post ea peccare non potuit. Videtur. Item Bernardus in libro de virginitate gloriose virginis. Videtur quod ipse fuit virginis uterum quam filius dei inhabitando consecravit alicuius copule licitae coitum testari. Cum ergo filius sit totus de aliis actibus ipsius et peccati, videtur ipsam non potuisse peccare. Item indecentia non peccaret. Sed obiurgatus [illegible] si peccaret redundaret [illegible] ad vituperium, quia indecens videtur peccatores malos habere. ergo videtur quod non potuit peccare. Quod ergo dicendum quod haec gratia non confirmat eos quibus datur. Sed verum est quod in beata virgine remanens [illegible] ad malum [illegible] ex parte [illegible] non huius [illegible] quod autem dicit Augustinus de [illegible] intelligitur quae est ex [illegible] quia [illegible] fuisset [illegible] templum filii dei uno compendio [illegible] et [illegible] nobilitatis honestatis ex libera voluntate et per hunc modum [illegible] secundum [illegible] quod probat [illegible] modum [illegible].

B

Quod [illegible] utrum haec gratia hebetet [illegible] deficiat [illegible] quod est in sacramentis et videtur quod deficiat, quia [illegible] imprimit caracterem quem imprimit baptismus. Item [illegible] aptitudinem quam non aptat baptismus. ergo videtur quod deficiat. Quod [illegible] baptismus non tamen debilitat fomitem quantum ad illigationem ad malum et velle peccatum. ergo sanctificatio in utero ad debilitandum fomitem quae illigat quantum est de se. ergo videtur quod hebetat. Item hebetat et diminuit [illegible] quod sunt spiritualia privilegia et prerogative. Sed spiritualia privilegia et prerogative sunt sanctificati in utero. ergo datur eis hebetatio [illegible]. Quod [illegible] haec [illegible] tenentur suscipere sacramenta talia. et videtur quod non, quia [illegible] suppleverunt in eis vicem sacramenti hebetationi. ergo cum maior sit operatio dei quam ministri, non oportet suscipere sacramenta. Sed [illegible] et Io. circumcisi fuerunt. ergo tenentur ad sacramentorum susceptionem. Quod [illegible] dicendum quod in quibus [illegible] gratia hebetat gratia sacramentalis in quibus deficit gratia sanctificationis in utero [illegible] ad ea quae sunt specialia salutis et gratiae ut ordo in bonum et remotio ad malum magis hebetat gratia sanctificationis in utero quam sacramentalis. [illegible] habundat. ut est impressio caracteris et aptitudo [illegible] in sacramentis [illegible] et operatur passio [illegible] soluit [illegible] ad id quod [illegible] dicendum quod tenentur accipere sacramenta [illegible] praeceptum. Non enim circumcisio [illegible] est in remedium. Sed in signum. et ideo [illegible] oportebat suscipere. et non [illegible] operatum. Vel forte beata virgo et Io. baptista fuerunt [illegible] impressionem caracteris.

Quod deinde quaeritur dubium de [illegible] parte [illegible] dicitur: [illegible] quod generatio ab [illegible] semine [illegible] et [illegible] duo. Sed utrum beata virgo [illegible] generationem suam active ad [illegible] Christi [illegible] filii. [illegible] quod [illegible] quod [illegible] spiritus sanctus [illegible] praeparavit [illegible] generationem. Quod [illegible] apud omnes philosophos [illegible] suppositum est quod virtus informativa est in semine maris et non femine. et [illegible] potentia [illegible] ex quibus non formatur pullus [illegible] virtus informativa cum [illegible] virtutis [illegible] formare [illegible] et dissimilia [illegible] ergo [illegible] generationem virginis. ergo ad formam [illegible] corporis [illegible] generationem virginis non fuit operativa. [illegible] philosophus in libro de animalibus xvi dicit quod anima est in semine sicut artifex in artificiato. Constat autem quod non intelligit de anima [illegible] ut est actus corporis physici [illegible] quia semen [illegible] tale corpus. ergo intelligit de virtute informativa. ergo [illegible] non est [illegible]. Item [illegible] dicit quod virtus seminis formativa [illegible] et [illegible] est physica calore [illegible] operatur calore [illegible] calore caeli [illegible] calore [illegible] ad [illegible] ergo non operatur [illegible]. Item in libro de [illegible] ponitur [illegible] maris et femine. et femine sit frigidum et humidum. quia illa [illegible] sigillationem [illegible] receptionem. eo quod humidum [illegible] recipit. et frigidum [illegible] tenet in masculi [illegible] sunt calidum et siccum. quia [illegible] sigillant quia calidum aptum sigillare. et siccum [illegible] angulos acutos. ergo [illegible] sigillantis sit [illegible] et [illegible] femine. ergo [illegible] beata virgo [illegible] ad Christum. Item [illegible] dicatur in [illegible] [illegible] fortis [illegible] vino similes [illegible] sunt. ergo non [illegible] virtute [illegible] beata virgine. Item [illegible] quod [illegible] per se dei sapientia [illegible] sponsor [illegible] semen [illegible] quod [illegible] fuit semen quo ad [illegible] quia [illegible] est [illegible] ex [illegible] semine materiali formatur in fetus et sic Christus patrem habet [illegible] generationem temporalem. ergo relinquitur quod fuit semen quo ad virtutem [illegible] formativam [illegible] ergo [illegible] virtute gloriose virginis sit [illegible]. Quod [illegible] solam [illegible] non [illegible] quia [illegible] amica [illegible] ergo videtur quod ad plus [illegible] quam quod [illegible] accipere. Item [illegible] plus quod puer pendit ad matrem [illegible] ad [illegible] et [illegible] ad [illegible] habitat [illegible] et moritur [illegible] et [illegible] spiritum [illegible] ergo videtur quod operatio matris sit plus quam date [illegible] virgo autem beata huius ad [illegible] ergo videtur quod plus fecit quam date [illegible]. Quod [illegible] dicendum quod [illegible] semper operatio ad formam [illegible]

fi annuntiationem ad consensum virginis habendum. ad primum quod obicitur dicendum quod prophetia prestinatoris impletur non sine nobis consentientibus. sed sine nobis operantibus. ¶ Ad 4m dicendum quod fidem virtutem angelus per annuntiationem non fecerat edificiente in virgine. quia illa fide plenissima fuit. humilis. sed quia illa non fuit alta de se non presumpsit. et aliter sic alacritatem esse in nuntio dei. sed de se ex sua reputatione persimile non debuit. non instructa per angelum. et ideo fides quam construxit angelus est fides sacre et oppositionis. ut sic opinari. et sapere et credere possit. ut de ipsa fieret sed quam non fuit credens aliquam qualiter ad hoc eligeretur futura esse credebat. et talis fides bonum quantum formam et reuelationem laudabilis. et similis de se tam magnum credere esse vituperabile. ¶ Ad aliud dicendum quod incarnatio maior est aliquo quam sed annuntiatio et ideo sed incarnationem per se fecit deus non enim annuntiationem. ¶ Ad aliud dicendum quod ille apparitiones ordinabantur ad apparitionem filii incarnatione. sed non ad annuntiationem. et ideo non procedit obiectio. ¶ Secundo queritur utrum conveniebat fieri per angelum et videtur quod non. angeli enim illuminatores superiores sunt hiis quos illuminant ut dicit Dionysius. sed nullus angelus superior fuit beata virgine. ergo nullus angelus eam illuminare debuit. annuntiatio autem fuit illuminatio de conceptione christi. ergo nullus angelus hoc annuntiare debuit. quod autem beata virgo superior fuit. dicit beatus Jeronimus in sermone de assumptione quod exaltata est super omnes choros angelorum ad celestia regna. Item deus vicinior erat per gratiam medi[ante] virginis quam angelis. ergo magis conveniebat illuminationem transire per eam ad angelum quam econverso. Sed contra dicit Dionysius quod tota dispensatio incarnationis christi per angelos est annuntiata. illi nuntiaverunt illi custos magnos reddiderunt pastoribus predicaverunt. ergo conveniebat fieri per angelum. Item ad ecclesiasticam ierarchiam per ordinem descendunt illuminationes a celesti ierarchia. sed beata virgo fuit de ecclesiastica ierarchia. ergo ad ipsam ab angelis descendere debuerunt illuminationes. Solutio. dicendum quod sicut probatur ultime rationes annuntiationem per angelum conveniebat fieri. ad primum ergo dicendum quod beata virgo excellentior fuit omnibus angelis quantum ad meritum. sed inferior fuit quo ad statum. et descensus illuminationum precipue est secundum statum sacri ordinis [illegible]. ¶ Ad aliud dicendum quod deus erat vicinior carni cordis beate virginis per illam gratiam. sed non per contemplationis modum. quia angeli videbant faciem ad faciem. beata virgo autem per speculum et in enigmate. et ideo conveniens ab ipsis ad virginem descendere annuntiationem. Tertio queritur de quo ordine fuit angelus annuntians. et videtur quod de superioribus. quia

de superioribus quia dicit Gregorius. summum quippe angelum venire dignum fuerat qui summum omnium nuntiabat. ergo non solum fuit de superiori ordine. sed et summus in illo. Item super illud Ysaie. xlix. quasi esset iste qui uocem de excelso etc. dicit glossa Jeronimi. quia est uox in superiorum angelorum ignorantium incarnationis christi misterium. sed nuntiantes non ignoraverunt. ergo de inferioribus non fuit. sed et videtur preterea nomen angeli. quia gabriel fortitudo dei interpretatur. ¶ Sed contra dicit Dionysius et Gregorius dicit quod superiora agmina usum exterioris officii non habent. ergo de superioribus nullus missus est. si forte dicatur quod hoc est contra Ysaie vi. volavit ad me unus de seraphyn et in manu eius calculus quem forcipe de igne altaris acceperat. contra. Dionysius dicit quod non fuit de superioribus. sed superioris delegatus. et ab officio eius quod est mundare denominatus. Si autem dicatur quod quamvis dicit quod incarnationis misterium fuit preter ordinem naturae. et ideo preter legem ordinis annuntiari debuit. sed non est. quia incarnatio. et si sit preter ordinem naturae non tamen est preter ordinem gratiae. et angelorum ordines secundum dona gratiarum distinguuntur. ¶ Praeterea aliquod est officium a domino quod est supremum in illo officio archangelorum. officium est nuntiare secreta. ergo supremum in illo officio. sed supremum secretum incarnatio christi. ergo hoc nuntiare debuit archangelus. ergo secundum primum quod dicendum quod archangelus ille fuit de ordine archangelorum sicut creditur etc. gabrielem per archangelum credimus divinitus esse afflatum etc. et tamen dicit lectio. ¶ Ad primum ergo intelligitur dicendum quod Gregorius intelligit non de summo simpliciter. sed de summo archangelorum ordine. unde dicit sic alibi. angeli quippe nuntiant archangeli sunt summi nuntii. et ideo summum quippe nuntium etc. sicut superius inductum est. ¶ Ad aliud dicendum quod sicut dicit angelus. alii angeli sciverunt incarnationis misterium. sed profunditatem consilii divini sic incarnatione non ad plenum sciverunt. et ideo instruxit uoluerunt. sicut dicitur quis est iste etc. quia ignorat per quod ad annuntiandum ei de preterito. sed de opere ego loquitur quod locus uult [illegible] est. unde ab ante conciliu diuini causa sciuolebant addiscere. et sic solo concordat angelus et Dionysius. et ad aliud dicendum est quod nomen sortitur angelus ab officio. et quia fortior quam aeree potestates debellare venit nuntiaverit nuntiavit ut dicit Gregorius. ¶ Quarto queritur de modo annuntiationis. utrum. s. quod visione intellectuali fieri debuit. quia hec genera illuminationis summum est. ut dicit Augustinus super Genesim. Item Daniel. x. intelligentia opus est in visione. Item Augustinus dicit quod prophetia non est sine ab intellectuali visione eo quod in aliis est error. ergo ergo illo modo fieri debuit non alio. si forte dicatur quod angeli non possunt illuminare nisi in intellectum eo quod sunt

quod 2

plura

quod ordine revelationis angelorum fiunt manifestationes
quod 3

Gabriel

quod

intellem̄ sunt equales et par in potentia nō ht̄ potestate.
hoc ē cont̄ aug. in li. su͞p gen. xii. ubi dicit q͞ sunt iii
tres modi q̄ angli uñt intellectib; spec̄ intelli
gibles imprimunt. ¶ 8°. dō q̄ annuntiatio est
p modū inducendi ad cōsensum. ut ex libera electione sit
consentire q͞ aliter nō esset laudabile. s; illuminatio
in intellectū queuit consentit tōm de consensu. et
ō li; mod̄ illuminationis p intellectum nobilior sit
i genere suo qm̄ p uisum uel p ymaginationem. tn̄
nō esset adeo utilis ad annuntiationem q̄ inclinat
ad libitum consensum. et p h; pz solō ad totum. ¶ Item q̄
q̄s sit finis annuntiationis q͞ ita dicit elisabeth.
bea que credidisti et c̄. Ite ita uidetur dicere fuisse
fides bē uirginis. g° fuit finis annuntiationis.
Ite i ubi angli psuasorii ut h;. s; contra fide
huius bē uirgo an hoc. s. annuntiatione. g° nō fuit
fit. q͞ nō acciebat ei 8. ¶ 8° dō q̄ intelligi
ut duplex fuit finis unus i uirgine. et hic ē
ut duplex fuit finis unus i uirgine. et hic ē
consensus ut fides ubor angli nō simplr̄ s;
res qua creditur in dm̄. quia illā an huit. et
p h̄ pz ī ad p̄m. alī finis fuit consumme. s. conceptus et in
carnatio xi. s; p annuntiationem operanda. s; ad li dicit
ponentem uirginē. ut in ea spc̄. s. operatione fieret. et
p h; pz ī ad totum. ¶ Item q° de h; decq dicit. Dn̄i
altissimi q͞ uocat eū altissimi. et q̄ sit obū
brare eā spm̄. s. et ad h; dō q̄ sm̄ cassian̄ i li.
consensu et cittē patris̄ intelli. patr̄ p
approbationem. q͞ in patre est auctoritas p ra
pi... aut et ... intelli. filius et spc̄. s.
suppo ... nomine suo. ut sic illi tres mag
illi fabricandi p̄m fabricatores intelligantur i di
ope [illegible] in fabrica ubi ligniis tepasse a
et tone. dō altissimi. q͞ altissimi fecit fecit. et
ad alta humana eleuauit. uñ dō uram unam
nam ubo et alta unis saciauit. sap̄ aut appa
ruit i modo consuetionis. ut distincte sunt uel et
unite sunt p postales. ubi aut i consuetione
tam distinctū ut dicitas et humanitas umbra aut
q̄ refrigerat. uisū adiuuat et obumbrat sū ob
q̄ tenebrat refrigare aut q̄ satificationi ligit ex
tinctione fomitis. uisū adiuuare ad contuitū ub
bi in carnatio obtenebrit ubo q̄ exinaniuit. for
mā suā accipiens. sanā ā dō uasa ex eā n̄ satifica
tū. q͞ nunq̄m fuit n̄ san. ¶ Item q̄ de h; q̄ dicit q̄
uniuit sibi ex purissimis sanguinibus. ex h; uidetur q̄ xpc fuit
de maria conceptus sit ex sanguine. ¶ Con. aug.
q̄. dicit q̄ ex carne. p uicinioris caro ad carnē
qm̄ sanguis ad carnē. s; h̄ sicut similitū ...

ē uno g° contractū fuit assumi ex carne q̄m ex
ex sanguine. s; si h̄ de. tūc ī optet sumi ex ossib;
ossa. et ex neruis neruos. et sic de aliis. ¶ 8° dō q̄
ex purissimis sanguinib; accepit q͞ sanguis pota
est totū corpus n̄ caro. ad dc̄m aug. dō q̄ intelligit
carnē p eo q̄ ē tn̄ carnis et h; ē sanguis. ad aliud dō
q̄ caro carni uicinior ē i forma speciei. s; nō i uia gnō
nis q͞ ex carne n̄ fit caro nisi p̄ius corrūpatur in
cibū et p digestionem i sanguinē conuertitur. tc̄ tamē gnā
tur in caro ex sanguine aut̄ statim fit caro p conuersi
onem et fortiorē gnātiē uirtute ut in uictrie q̄ lb
dā. ¶ Item q̄ de h; q̄ dicit antiqua consp̄sione h̄. n. n̄ n̄ ū
bū q͞ antiqua cōsp̄sio ē antiqua ab infestatione uitii
sicut dicitur ap̄. i. cor. v. ubi dr̄ expurgate uet fermentum
ut sitis noua consp̄sio et c̄. ratio ē quod dicitur antiqua
p uetustatē et rugositatē penarum et nō culpe. q͞ culpā n̄
n̄ accip̄ de antiq̄tate mā. s; penā uel i dicto m̄.
¶ Item q̄ de h; q̄ dicit n̄ seminatur p spm̄. s. carnē.
cum. n. carne de illo sit aliquid fac. nō. n. uī xpo conte
q̄ n̄ de illo s; de alio fuit ē illū. q͞ de sanguine ligit.
¶ 8° dō q̄ carne duo importat. s. q̄ sit immediate op̄
dī. et q̄ sit ex illo. alterum istorum ls̄ inueni. s. q̄ ē in
mediate op̄ dī et io dicit carnis s; alterum n̄ ls̄. et io
alia lrā ls̄ in ori s; p spm̄. s. condere. ¶ Item q̄
de h; q̄ dicit inf. ibi. cui collata ē potentia nouo m°
generandi. ex h; n. uidetur q̄ uirgo xpm̄ nō genuit aliquo
m° actiue. q͞ h; m° expositum ut sit coitu uiri sū libi
dine concipiens in uirgo uirgine celebrauerit conceptum. et
ad h; dō ut sup̄ dcm̄ ē. q̄ nō egit i conceptu. n̄ si
cut sup̄ dcm̄ ē. dispositio. et adiuuando ex ...
et ministrando uim̄ ad ... membrorum. et ad i ...
s; ... formatiue et simulans et conponens
membra. et uniens. aīe et diuina tota fuit i ope
spc̄. s. ¶ Item q̄ de h; quod dicit. hanc tn̄ car
nem. n̄ celestis. nō aerea. cont̄ h; ē q̄ h;. Io. iii. q̄
de terra est. de terra lo. q̄ de celo uenit. s° ē
ē. et dr̄ h; Io. bap̄ de se conparando se xpo sm̄ illo
... aut q̄ n̄ lo. de aīa s; de cor̄. g° corpus xpi uenit
de celo. g° ē celestis ... ¶ 8° dō q̄ Ioh. dr̄ h; de pā
xpi et nō de natura homini xpc. n. in pā p de celo
uenit. Io. aut ... natiuitatis huius p sona. si
cut et dixit alibi. xpc de se. nemo ascendit i ce
lū. n̄ q̄ descendit de celo filius hominis q̄ ē i celo.
¶ Item q̄ de h; quod dr̄. fuit. n. sancti q̄ plus grē
sit ei collatum ad uitandum et c̄. si. n. ex omni parte
uitat peccatū tūc uidetur q̄ uitat ex parte potest
candi. et ita uidetur q̄ n̄ potuit peccare. s; contra. m. sitt
statuis libi. ar. bernaī ut ls̄. n. li. dē. xxiii. s. posse

x

·q·

peccare et non peccare, quod est innocentie; non posse tamen pecca-
re mortaliter, quod est [con]firmati hominis; non posse tamen peccare
venialiter, quod est hominis redempti; non posse peccare, quod est glorifi-
catorum. Secundo ut quod beata virgo tunc fuit in statu glorificatorum
et ultimo statu in nostro, probatur quia falsum est. Ad secundum dicendum quod est posse
ex fomite inclinante, et est posse ex libertate arbitrii; et
posse ex fomite inclinante ad peccandum virgo non
habuit, sed habuit posse ex libertate arbitrii. Sed quod sine
hoc habuit statum Adam peccavit. Ad secundum dicendum quod ad
hoc habuit quod non habuit inclinantem in malum ex parte
corporis, sed quo ad molestias ledentes extrinsecus
et mortem non habuit. Non tamen in ipsa posse non mori
conveniens erat ad posse non peccare, sicut fuit in
Adam. Deinde queritur de hoc quod dicit: si omnes sancti et sancte
convenirent et cetera. Infantes non baptizati decedentes non
nisi habent peccatum originale. Ponamus Adam cum contritione
de omnibus venialibus et mortalibus esse confessum, ille
secundum fidem ecclesie peccatum non habet. Ad secundum: si generaliter in-
telligatur et de infantibus, tunc puto sic esse glo-
sandum: peccatum habent, id est fomitem et reatum peccati, qui ap-
pellatur peccatum. Ro. vii. Si autem quod nolo id facio,
quod nolo id facio non ego operor id, sed quod habitat
in me peccatum. Si autem de adultis intelligatur, tamen
tunc vix contingit esse sine peccato, quia quandam sunt
tante adherentie quod vix confitentur. Hoc sine proposito
et omnia venialia dimittendi. Secundo de sancta parte
in qua dicitur virgo decimata sit, et ostendit ex precedenti
... in patribus obnoxia fuit peccato, quia que obnox-
iam carnem habet peccato, ille decimatus est in patribus.
Hic ... incipit: cum autem illa caro cum excellentia
etc. ... qualiter ... ab Abraham
... decimatus ... in Adam peccavit.
In parte autem ... concluditur quod Christus ... masse
... assumpsit ... masse etc.
In prima parte magister ... facit ... movet
solvendo adhibet ... solvens ponit ...
... facile ... difficultas ... Hic incidunt
tres questiones difficiles. Prima est ut Christus ... differen-
tem modum ab aliis hominibus fuit in lumbis A-
brahe. Secunda est quid sit decimatum in lumbis A-
brahe ... decimari. Tertia est quid sit peccare
in Adam ... peccare. Ad primam ... sic dicit
Augustinus in viii. super Genesim: quod omnis corpulenta
substantia fuit in Adam, aut ... corpulenta substantia
que est ... numerum, aut corpulenta substantia
... non ... quia sic ...
organizata fuissent ibi quod esse non potest. Si autem
corpulenta substantia tamen est in ... Contra illa tamen fuit

aliquid signatum in Adam et materia aliarum ... omnium
corporum filiorum et filiarum fuit ibi, tamen per aliquid signatum
quod valde irrationabile est, quia si fuisset, ut ...
magnum non potuisset in tot dividi per partes, cum
sit mundus ut in finem esse possibile semper esse homines
ex hominibus propagari. Sunt tamen et fuerunt antiquitus
qui hoc dicebant, sic magister qui fecit hunc librum
et solvunt obiectionem ... quod quicquid de omnibus
fuit in eo ... opere divino multiplicatum est in homines
... nascentes sicut in v. panum in tot multa
hominum ... legitur. Sed contra: hoc est ad
opus ... hac tota est miraculosum et ... generan-
tur homines ex hominibus. Preterea ex eadem ratione esset de
equis et asinis et aliis aliis ... traduc-
ta sit ex ... operibus sex dierum; preterea
hoc deducitur ad impossibile. Sic deus multiplicat ac-
ceptum ex Adam aut ... de ... mundi ... ad-
dendo, aut de novo materiam creando et addendo
illi; si addit de ... non totum fuit in
Adam ut ipsi dicunt, quia oppinio illorum est quod ... veri-
tas humane nature ... est assumpta ...
... Si autem dicatur quod materia ... multipli-
catur in se ... ad quod addatur ... convertendo
in eam, hoc non est intelligibile, quia dicunt sancti quod quinque pa-
nes multiplicavit, sicut multiplicat segetes ex
uno grano. Hec autem multiplicatio fit per ... segetum con-
versionem. Unde ... simile quod adducunt quia panes
multiplicavit per conversionem aliene materie in ipsos ...
hoc alii ... involvunt ... et dixerunt
quod materia divisibilis est in infinitum per actum generationis; et dix-
erunt quod ... super potentiam dividi in infinitum
per actum ... ad ...
... quantitate ... est ... ha-
... Si ... intelligitur quod
actu ... divida ... divisione ... quod nulla
habet quantitatem ... et ... plurium ... ducentem quod
... unum ... quod ... in divisione eo quod non divido
divisione ... aut divisione ... dividi ... quod
non est ... sicut ... talia ... dissimilis
dividentis ... locum ... divisio ... dicatur ... quam
esse ... per ... quod ... contineri est
... et ... magnitudinis et augmenti ... ad vi-
... quantitate ... quod ... generationis et a
vigore ... sicut ... Galienus in
... quod ... membrorum ... ex de-
fectu ... quorundam ex defectu ... illa ...
... et tanto ... in tanta quantitate ...
... divido ... infinitum, sed

et ad modicum sicut in duo si grana veteri quantitas
rite corporis humani. et sicut non est quod dicitur de divisione in
infinitum. Si forte dicitur quod hoc verum est. et non modo nas
cuntur homines minoris quantitatis quam antiquitus. quia tamen di
sa facta est minor contra hoc generaliter dicitur fuisse minor
pre in tanta quantitate quanta dicitur. tamen in nullo filiorum et
filiarum. et cum alias legatur habuisse .xxx. filios et plures
filias ipse .xxx. patribus debuit esse maior quam hoc
illorum quod ridiculum est. Quod etiam sepe videmus filium ge
nerantem maiorem patre. Item cum diu iam duravit suc
cessio hominum quantitas. si tamen athomales non essent. Item
forte alia ratione eludatur hec oppositio scilicet quod ab adam
divisum est aut totum formatum est in corpore seth. aut
non totum. sed pars reservata est in seth ut in filiis seth
nascentes. si primo tamen. cum hoc quod habet formam humanam in uno
non sit susceptibile forme humane in alio. et non resur
get in alio. ut dicit augustinus. non potest ex illo fieri corpus al
terius per susceptionem contra rationem. ubi valde est quod ress
in post ad formam quam iam habet. si dicatur quod non obvi
at dampnum autem de ratione. quia nobilius esse hoc in quo quam
in se. quod in ipso est sicut radicale in membrorum hominis. et non sicut
nutrimentale. quia hoc datum fuit quod ipsum formatur totum in
corpus hominis. ergo in ipso hoc esse nobilius. si propter hoc dicat
quod per dissimilitudinem quod non totum formatur in corpore semper res
natur pars. tunc sequitur aut dividitur in partes nu
mmantes totum. sicut sunt medie inter quarte
quinte et huiusmodi. aut in partes non numerantes quarum unaquaque mi
nor est precedente divisa. Si primo tamen tunc stabit de ne
cessitate propagatio generis humani donec natus in que
res semen est divisum. Si secundo non tamen semper posterior
minor est patre suo in aliqua quantitate et hoc non est verum.
quia visio probat contrarium frequenter. Preterea philosophus dicit contra
quod semen est de superfluo alimenti. et confertur in for
ma organa generationis. ergo non est hoc tamen sicut illi dicunt contra
augustinus in h. de anima xvi. dicit quod semen generationis assi
milatur filio egredienti de domo patris. quia sicut
ille. preter se putat seu differt. et multa multi
plicat per negotiationes et lucra. ita semen patre sive ra
dicalis humani in quo organa formantur sed differt
fert et multiplicat illam per attractionem alterius hu
mani a corpore matris. Quod ergo sit primum dicitur quod
non fuimus in adam per ab signum. sed duplex est
materia humani generis scilicet signata in forma hominis vel in for
ma partis hominis. sicut est manus petri vel pedis petri. et est materia ori
ginalis. tamen non organalis est quod decisa a corpore ade. i. de eo
quod in post fuit corpus ade. hoc enim est superfluum alimenti decisa
in quam per actum generative virtutis accepit virtutem in forma
ta in loco corporis decimato ab adam ante ut ex illo for

ret corpus filii. et tota continetur in spermate seu superfluum alimenti
quod sit vitale. hoc superfluum quod ad sustentandum in se individuum
non est deputatum per actum nutritive potentie. quod sed de
hoc quod superfluo ministravit generative ad speciei suste
ntationem et multiplicationem. id est ideo non est in corpore filii seth.
et per hec non plane est. sed post ipsum accepit humidum non alimen
tum generativum. ut accipiat in formam recepte
ab illa que originata est ab adam. et sic fit succes
sio per omnem. et hanc voco materiam que originalis vel materia ad
unum hominem adam. sic in omnes fuimus in adam. et hanc materiam au
quam dicit quod si caveret homo ex sua calcatione et generet quod res
get in illo in quo fuit ex humido radicali. non in illo
quo fuit nutrimentum tamen. unde videntur in quod [illegible]
oppositiones. aut hec sit aut quod non possit intelligi quid
fuit [illegible] contentiones in [illegible] dicuntur. et quantum ad hoc dico
quod cum dicitur christus fuit in lumbis abrahe per materiam hoc tamen ori
ginalem. sed non sicut alii homines corpulentam. i. in qua
facta est formatio. sic originaliter fuit ibi. sed materia
formata non est tamen originata. sed post a spiritu sancto ut supra
dictum est. et non cum dicitur christus sicut alii fuit in lumbis a
brahe primo non est concedendum. sed cum dicitur christus per hoc quod alii fuit
in lumbis abrahe vel ade concedendum est. quia unum dicit
materiam tamen secundum originem alterum autem dicit modum propa
gationis et generationis. Quod secundo queritur quid sit decimari
in lumbis abrahe. aut enim decimare est decimas dare.
aut ad decimas obligari. aut ad signum decimantium
eorum ostendere qui postea futuri erant. Si hoc est decimas
dare. ergo quod propter fructum dabant tunc decimas. et dans decimas
de obligatione ad dandum quod dedit. ergo post decimas dare
non tenebantur quod falsum est. Quod patet ut quod levi in post
in illo originaliter existens non possit decimari hoc modo.
quia aliquis decimat frumentum suum. et decimato
semine. et frugem quam inde tenet decimare.
sed fuit in decimatis seminibus secundum originis materiam. ergo a
simili hoc decimas dedit abraham filios tamen in se de
cimare non potuit. si non dicatur quod decimari est ad
decimas obligari contra levite non sunt ad decimas ob
ligati. immo acceperunt decimas a populo secundum legem. et non
magis decimati sunt. sed hoc esse decimari in melchisedech
quod decimas dedit accepit quam in abraham qui dedit. si non hoc
est signum decimationis aliorum ostendere. contra ipsi filii ut
ut in se secundum materiam originis tantum. sed omnium eodem modo fuit christus
ergo christus fuit decimatus sicut et ipsi. Quod patet ut magis contra
christum quam alius. quia ipse signatus est per decimam ut dicitur. et
magis hic. de secundo vero. ergo vero nihil christus decimatus. Quod patet
abraham pro victimas decimat obtulit melchisedech
sic christus obtulit post templum unum pretium redemptionis patri
ergo magis quam christo decimari in tali signo quam alius.

Queritur que quidem est hoc quod dicit Augustinus quod hec causa est quare Christus non fuit decimatus in lumbis Abrahe quia scilicet alii fuerunt ibi quantum alii. Hic in libro ... secundum legem concupiscentie tunc non erat aliquis nisi quantum est. Sed tunc posteri non fuerunt. Ergo per legem concupiscentie ibi non fuerunt. Ergo per corpulentiam substantiam tantum et sic fuit ibi Christus. Ergo alii fuerunt ibi sicut Christus. Item queritur quid est decimari aliud est quam decimare. Decimare enim idem est quod decimas dare et hic sunt duas decimas quarum una est moralis et quantum ad illam remansit decime in lege nova ... ut sit ... ut tristitia ... sufficere ... exemplo. Alia causa est ut ostendatur oblatio per sacramentum sic facta apud Deum. Dicendum decimam dare decimam quod ad numerum occurrit a se ... porrigit et retinet ix. Sed decimus qui limes est perfectionis significatur. Unde significat perditum ... redemptionis quod a nobis remotus ut perditum redemptor quia ex perditum perditum hoc habere non potuimus. Retentio autem ix imperfectionem significat et per quod cadit et deficit a denario significat miseriam imperfectionem et sic oblatio decime est significatio se imperfectum et indigere redemptione. Decimum autem ipsum quod a se porrigit significat redemptorem illius perditi et ita exponit magister Hugo de Sancto Victore. Decimari autem est ita indigere libatione significare. Dicendum ergo ad primum quod apostolus hec ... ostendit ... precedit per ... sacerdotium excellentie sacerdotium leviticum ... sacerdotium significatur per sacerdotium Melchisedech qui ut maior accepit decimas ab Abraham et ... sacerdotium veteris legis significat indigere redemptione significatur per decimas oblatas ab Abraham ipsi Melchisedech. Qui redemptione non indiguit Christus immo significatur caro eius per decimum quod accepit Melchisedech ut benediceret Abrahe sicut ... suscepit immolationem carnis Christi ut benediceret humano generi et sic patet quare Christus non est decimatus id est ut libatione indigens significatus. Alii autem in lumbis eius decimati sunt qui per novenarium retentum significati sunt indigere libatione quam per sacrificium Melchisedech et benedictione significatur. Item dicitur ergo ad primum quod decimatum esse est significari vel prefigurari indigere libatione per novenarium retentum in oblatione decime patris eius quam benedictio et redemptio et ad hanc decimationem patet quod oportet per novenarium significari per Abraham obligari. Item ad id quod obicitur quod non potest decimari res in potentia existens solvendum quod non potest decimari per unum accipientem decimam quia non est actu sed potentia sed potest decimari id est ad decimationem decimari et obligari. Sed in quo est et quando obicitur de genito dicendum quod hoc genitum duplex ... ut actu erit et sic est decimatum et ut potentia ad est in ipso sic id quod in ipso est

non est decimatum et dicitur decimari quia ego dicor de ipso. Item ad aliud dicendum quod levite acceperunt decimas ut sint ad ministrorum sustentationem sed non ut significent decimatos libationis indigentiam quia sic decimati sunt et non decimas acceperunt. Item ad aliud dicendum quod esse in lumbis accidit omnibus quantum ad materiam originis sed illa materia duplicem habet originem comparationem scilicet ad originem et ad originatum. Ad originem autem tantum habet duplicem comparationem unam secundum substantiam corpulentam aliam secundum legem qua decidit et trahitur in aliud. Ad originatum tantum habet duplicem comparationem scilicet vel eius per substantiam vel et sic modo quod est accipienda ad ipsum originatum constituendum. Si ergo accipiatur materia hic vel ad originem talis tantum et ad originatum ut erit materia ipsius tantum dicendum quod Christus hoc modo fuit in lumbis sicut alii quo ... Augustinus esse in lumbis per corpulentiam substantiam. Ideo quia ... scilicet ad originem et originatum non accedit. ... non talis per ... est substantia corpulenta ... corporis. Si autem accipiatur ... sic scilicet secundum legem concupiscentie que emanatur ab origine et secundum commixtionem sexuum ... accipitur in conceptu non fuit ibi Christus sicut alii et hic innuit Augustinus cum dicit quod alii decimati sunt in lumbis Abrahe quia sic fuerunt in lumbis eius sicut ipse Abraham fuit in lumbis patris sui et quia per concubitum fuerunt carnis ... Sed queritur ad hoc obiicitur quod Christi caro antequam esset ... fuit Christi tota fuit virginis caro et illa fuit tota ibi secundum utrumque ... ergo et caro Christi ibi fuit decimata. Dicendum quod non est verum quia virginis caro alterius rationis est quam Christi caro dicitur enim caro quod ... actu caro Christi est caro quam per fidem de nostra massa Christus ... est accipienda et illa fuit in omnibus descendentibus et semper per actum ... quod ... ut fides ... ad Christum sic impotens erat ad legem concupiscentie et hic est accipere carnem Christi secundum rationem quia in hac ratione qua fuit caro Christi ... legi concupiscentie subiacuit sicut supra dictum. Item ad aliud dicendum quod in decima oblata significabatur ... ipsum oblatum non decimatum sic sicut dictum. Sed post ipsum est ... est quam nove retinet obligatur ad decimationem per hoc quod perficitur se tali decimatione redimitur indigere. Item ad aliud dicendum sicut patet ex predictis quia illa caro in Christo decimata per fidem non fuit nisi secundum corpulentam substantiam in primis lumbis. Alii autem duobus modis. Item queritur quid sit peccare in Adam vel non peccare. Peccare enim est agere ... non agit in quo actu est in Adam autem actu non fuimus ergo in Adam non peccavimus ut videtur. Si dicas quod hoc est in ... peccato obligari ... Christus fuit ibi secundum ... materiale ... non in Adam non peccavit

pollui

puto

nove quantum

ipso

duobus

in talibus

illa ... non fuit ... in ... alio modo

quod ... ponit ... actu

si dicat q hoc e tractu ex vitio alt marie q̄ he.
q hoc e quod dicit aug. q vitiu ul peccatu no
e mag in semine q̄ i spiritu. g ex origine scia
lius otrahit. C p. i ulti ut mag q filii ult
trat t q̄i t usqz i finitas gnones puiant p
vno peccato peutu. C g. ptio q. p origi pecca. t
i tsone ipi tractat h abel. in. ii. l. xxi. si h ur
transiens dico q peccate e p mod acceptionis
tn ex ada tractu originalis q̄ trahere. t h tn x
no peccauit i ada. i mo ut tunc ultius fuit
ipo. l z. n. tota caro ade corrupta fuit corrup
passibilitate t vitiu no tn sim q declaratr fuit ad
xpm. qt sic declarata h in se ptem sui q
medicina uitiis e. ut d aug. t h facile
pbat p3 p andeci. C ad pmi g dd q omis i
ada peccavit sicut i origie viciata q̄ sic fu
iul in ipo q nec carnis nec accepto a sua
ppagine repugnt corpulete sbe. nec legi o
cupie. sic aut xpc n fuit. t sic peccare e
peccare sim q. s. sim originem n t h tn i fu
ut i ipo omis q ppagati sunt ex ipo. C ad
a p3 solo. p andeci. ad ultimu dd q i tm
accipit. s. p h tcu uitii t p causa vitii. p m
n e in semine no e in semine. qt a sua fedi
q i ipo pena z tatur feditas in aia q culpa
z t pena. t h n io in fo duo oncedimte expla
nab. hus dicit uenied e ad licam hui pris
t summi to q dicat. q abraha. t mo i mel
chised. oste. t q q i mortalitate. t dd q i p fco
uem negli iudi in gene hui dcos tis am
imp fcom oblone decie t redemone no
ne sigitur. al. n. decam melch. recepit de
cam a p abraham q sigitur decimi a se re
mouedo. t io p sacerdotiu melch. t n filior
abraha p fco hui bendconis t redemp fuit
sigta. n aut mel h vitiu sacdotii xpi exibuit
i oblone pnis t vini sacdotiu xpi t est p fcm
t lib aus sacdotiu filior abraha impfcu t t
digentis libatone. C de in accipe i a n fine
capi. s i om q ppe cau sola le. t e. io seinal
e io qua seminatur postas t cia io e uis
ocupe. t omixtio sexuu ut p3 in anibz.
C post h accipe io i uisi le ocupni. h ocup
dicit i uisibilis qr in ppetratibz uisibilis ca
seminis somnati no apparet. s z p tone pug
ne carnis adui sic spiritu accip. C q ce pmi
an me uasse. h e sa ps. t e oclo queda q
se ex pcedenti. t no q pmua d dr. s. q p

maior
uigore natiue oci ad maritate pangit. h pmu
d t h obsebatur dno sim legem. p mu t d p
nobili t uictor modo cum xpi d pmu. q ipa
prio mu di attinget. et ad maritate mdi
adduxit. t q illa p vnione dicitar dignis
sima fuit. de m accipe ills. tui ocup s z gra
tui. dii ocup. qr est in actu minis oapientis
ut uel. qr h e q sp formetar al demo ut filios
peccatorum ex adultio statuat gra aut dni mi xpi
que gra e vnionis no h tcus sicut i nob s z ee
hom dm i ypostasi no aut i a dico dix
h tcu gro no huit. s z illa huit i uirtutib t dois
s z vnionis gra no fuit h tual ut q da eriutes dix
erut. qr sim h homo ille no eet filius n accepta
tione gre ille. s z ipa dr gra adeo sump illi filiu
d in x vna utrusqz n. omnia ibi p tas plana
sit p dispones. C tiu aut stre gra sup dix.
h e tia t ultima ille. d. t h dec p tes i quar p
ponit o sim o sup determinata q p3 i licta. i sa
ponit solones. s q io illi da t e. t illa i plana e
p andeci. In tcia ex omnibz p l h tas o cludit q p v
nione v bi t hominis o chi o fundito ppe teos utrusqz
nature. s z manet differentes t distincte. t hoc p
auctoritate jo. dam. que incip l. in carnatu
g ubu t e. C d z ob p h q dr totu i carnatu e t e.
aut. n. totu refert ad n aut ad p aut ad utrqz. s i
ad n q z vna n i vna suar ypostaseon to
ta sit i carnata. no tn tota natura dbi
est incircumscripta. qr n homis n e n ubi. t
no i circuscripta e. s z circuscripta. C d. dd q li totu res
picit utrqz t naturam t p. s z n hominis no e incar
nata. s z p d itam uitam. unu loqtum do ubo q z
i carnatu t quia i carnari n q n huane. io distri
butio no respicit ptes huane nature. C de tn ob
ostenditur de h q dr no coextensa carne. aut
n. v bu ubiqz est incarnatu. aut n ubiqz. si ubiqz
tunc xpc est ubiqz homo. t ita coextendit caro cu
incircuscripta diuite. si uo no ubiqz. g ubu alicubi
e ubi no est homo. t aliqu h q sim e cu sit simp
t e. ubi totu z i carnatu ubi deo e in carnatu. g.
dd q ubu ubiqz est homo. s z no est homo ubiqz.
quia cu dr ubu est ubiqz homo. dup e locutio.
ex eo q h adiubu ubiqz p determinare ubu o i qppa ne
ad suppositu t sic uo est locutio. ubi i qppa ne ad appoi
tu. t de io e f. t p un q z vbu qubiqz e h. t h
bm e. fo uult z. ubu e h ubiqz. ita q i huana n
forma sit ubiqz t in scientia e. ubu ubiqz e i h alta
n. g ubu e i h altari ubiqz. t n se t includitur a dio lur

diat. n. ino pp. q ubi tplm ↄsideratione tpli. se
h ad locu. s digitatem. n. e usq celesti psen. po
s aut huan form aptam. t distincta e i loco de
extiido ad dexteram patris in empireo. t i potiori
b; bonis sm spem prima est in altari. In q ↄse
cratur.

C. iiii. D. Etiam uo i carnato ubi sit i liberalib; celebr
est. hic incipit s. a. ps istius par in qua agit de
ↄiunctione assumtis t assumpti in q determinat de
opante ↄiunctionem. t ↄiungente ↄ uniblia ipa t cora
geneream in q ista. d. t diuid in ptes duas i qr
p ma adduc ronem. t h. q i ea attribui spu
s. i so a ultim aue dicit cum teim ex seic
do sm carne. a ipe p carne fuis sit de spc. s. pro
te. no de semine uiuili. t ibi incipit i ista cum ei
ista. d. i. s; queri p a nos saluatorem. pma p sb
diuid in duas ptes. In qm pma accip id q ipe
dicitur ↄceptus de spu s. p ouis spc s. attribuc qd
e caritas. In sa aut accip alia pte spc s. op d. s.
p f dia xpc sm ho id natus te. pos hanc sbd
uitius in tres ptes in quam pma mouet qonem
t adhib; solonem. in sa solonem p aucto aug ↄfir
mat ibi. s; no hic diuid imorandu. Incidit a
qo ce p caplis. cui attribuendo incarnatio potius
sim tribuanti. uidet aut q patri. Ioh. iii. sic de
us dilexit mundu ut filiu suu unigenitum da
ret. ↄstat aut q hic deus suppon p pre.
qz filius unigenitus no est xpc. nisi
pater n suis. ig spc s n. dat cui g u q da
tio illa sit patris. s; datio illa e i carne missio. g
uidet q incarn illa q at pa. it h oz d n angli
missi. qz gabriel fortitudo di interpretat. cui g no
minatio attribuit declarat missionis t fortitudo
sit po. uit q pa tribuerat attribui. it generatione
huana no e ipe alia filiatione filius qm illa q
e filius patris. cu igr p hat relonem potuat ad pa
trem. d; attribui opus generois humane patri
t no filio. ut spu sco. it sup hrem e q tune
q ab a e. s; filius a pte est g tunic ↄgruen
tissime ab ipo. pncipaliussima est q omnu missi
onu fuit illa q e in carne g illa ↄgruentissime
pat attribuit. t illa missio fuit icar. g icar at
tribuetur pri. ut g q filio debeat attribui. su
n. a. hrem est. quod qz omnia i sap fecit. i sap
t recreare debuit g opus in car fio attribuit e
attribuit sapia. it illi est opari p appue inca
natione cui tpam carne maxie e assumere. h
aut e filius. g filii ut opatur e op incarnatus

it loq in a. de ↄsideratione d. q inis. sii f
uno fidei glose ugnius incar ti sabbi mix
tuit. s. nouu antiq etiu. nouu creatione
aie de nlo. antiq in assup cor. de n ade et
tm in unione dictis. cui g sapia sit att
buenu filii filio max attribuit. s; uc p appue
q spui s. it iii. i. qz ita d simbol. q ↄcept
e de spu s. it int. i. quod n. i ea natu e de
spu s. e. it luc. i. spc s. sup ueniet i te. t ii. al
ob. c. q p. h; pbat p plures auctoritates i littera.
Q a dd q sm q ad singlorum attributa inueni
unt in incarnatione q ad ↄiunctionem. n. distinct
ut humane n t diuine apparuit po. s; q ad mo
uens ad assumptione caritas apparuit bonitas t
caritas q ad modu aut unionis in dissolu
apparet sap. simili in omnib; in carnatione ex
pte fine. q e redemptio apparuit bonitas e
solutione t pcij aut pcii p modu debita t po
tentis solue apparuit sap q ↄiunget ea i p
no q b; ipm pte resuam no potuit. ut s
sicut dicit aug. hoc in se. unius debet. t
usi posset pcem in t p dicente ipm oblatu
erit cui eo cui offerebat. unu t cui sacerdote of
ferente ipa hostia unu. t cui hisq p q b; offerebat
i ti huanitas unu. t h; dicit aug. i. iiii. de tri.
c. x. iiii. sic. q d tinge t suscipi posset qm
ca sacrificii. ubi cor essent sacerdotis unu in
qm. iiii. ↄsiderant in omni sacrificio. e offert
a q offert. qd offert. p q b; offert. id ipe u
nus unusq; mediator p sacrificiu pacis
reconciliat nos deo unu cui ipo maneret. e
offerebat. unu in se faceret p quib; offerebat
uil ipe eet q offerebat. t q offerebat. po aut
apparuit ipe i fine t i uictoria mortis i fer
ni t diaboli. qz tu fuit uictus t bonitas t
pma mouet bonitas. id p appue attribuit
spu s. q aut ita sit. tu ↄuenet dicit. Io.
dam. i li. iii. c. i. p. sic ↄstituit i incarnatione
p mo bonitas simul t sap t iusti t po dei.
bonitas q d qm n ipi plasmatis infirmi
s; uisera ei ↄmoti sunt i ipo cadente pma
nu porrexit. iusticia q d. qm homine uicto
n alium fecit uincere. sap qm i uenit apposit
difficil solutionem de centuslam. it cassian
i s. li. q uestorum. dicit sic descendit u
bu filius adest inanes simul s. uirtus
obumbrat patris utriq. ut i sacramento ↄcep
tionis omnis eet opa trinitatis. it. b. i. v. ad e

[Left margin:] ipsi aplis

[Left margin, boxed:] Sollicitudo ad. Intra a tag olores ipsum ex h q d ut spc s. ce pt filius p hoiem i r sol

[Right margin:] potest

[Right margin:] Offi ct uia

[Right margin:] i pp.

[Right margin:] appone i homine i . . . ad . . .

eugenium probat quod tres persone operate sunt xpistum. et contra est in
Id contra aug. i. iiii. de trinitate. et probat hoc per solo ad contrarium
quod obscurum est. Deinde queritur de hoc quod dicit quod spiritus
sanctus est caritas et donum patris et filii. utrum spiritus sanctus pos
sit dici opus caritatis et opus doni sicut dicitur opus sancti
spiritus. et videtur quod sic. quia propter quod unumquodque et illud magis tale.
magis est tale. hoc spiritus sanctus opus dicitur propter caritatem et quia donum
opus est. ergo magis debet dici opus caritatis et doni. Quod solutio prohi
bet quod dicitur opus caritatis ut disponentis ad opus
hoc ab illo dicitur opus spiritus sancti ut libere operantis. doni autem omne
prius convenienter non dicitur. quia non dicitur doni comparatione
ad opus hoc ad dantem. et ad eum cui datur. cari
tas autem respicit actum ut habitus ordinans ad ac
tum et inclinans. et non propter hoc dicitur opus spiritus sancti. [illegible]
propter caritatem. hoc non propter hoc dicitur opus bonum doni. De
[illegible] quod de hoc quod dicitur uno nominato tres intelliguntur
videtur quod non. quia intellecta essentia non de necessitate intelli
guntur persone. quia multa intelligunt essentiam que negant personas
et una persona nominata non necesse intelligi alias. pa
tre non nominato non intelligitur spiritus sanctus. Quod solutio quod [illegible]
tas sit quod uno nominato alii intelliguntur. vi
detur quod non. quia spiritus sanctus insinuatum est quod quidam patrem et fi
lium et non spiritum sanctum. ergo videtur quod non necesse sit [illegible] quod u
no nominato alii tres intelligantur. Quod solutio dicendum
quod uno nominato ad actum operis sine dubio tres
intelliguntur quia indivisibili essentia eum referuntur
ad opus. propter hoc [illegible] que attribuuntur personis a re subtrahuntur
et opere. et non omnes simul. ad id quod obicitur quod essentia
ab aliquibus intellecta non necesse intelliguntur persone. hoc sic non
intelligit loquitur auctor. immo secundum modum scripture
que consuevit unam notare propter aliquod specia
le attributum et tum alias subintelligit. sicut
in Jo. xvii. ut cognoscant te esse solum verum deum
etc. non enim hic excluditur spiritus sanctus. Quod ad aliud dicendum quod spiritus sanctus in
essentia tamen refertur ad opus aliquod per hoc non oportet quod sit
per adiunctionem suam relationem. Quod hoc non est dubium etc.

hic magister obicit quod contra [illegible] quia determinatur pater
quia si opus incarnacionis spiritus sanctus et quidem operatur
formam corporis in conceptione. videtur esse pater. vel quod spiritus sanctus
sit pater xpisti secundum humanam conceptionem. et hoc propter [illegible]
in qua [illegible] [illegible] solum et solutio
[illegible] dat [illegible] propter conceptionem ex aliqua re nascitur est
filius eius. i. non autem [illegible] in contra datur exemplum
hunc. omne quod filius alicuius de illo est natum. i. sic de
spiritu sancto natus est xpistus. Item autem dubium esse propter [illegible]
trinitas potest dici pater [illegible] quod sic quia aug. dicit contra
quam homo [illegible] procedentibus [illegible] sed gratiam huma
[illegible] filii dei assumeret. sed ex hoc ergo dicitur trinitas
pater. cum oratio [illegible] quod es in celis. ergo videtur quod pater trinitas sit
pater xpisti. Item trinitas activa conceptionis est ex patre. trinitas autem
activa conceptionis filii dei sicut probatum est prius fuit hoc
ex tota trinitate. ergo videtur quod tota trinitas sit
pater xpisti. Item [illegible] dicitur pater celi et terre. [illegible] exponit
hoc [illegible] quod omnium pater sit creatione. ergo multo magis fortius debet
dici [illegible] esse pater xpisti [illegible]. Item unde secundum hominem operatur
pater [illegible] [illegible] eius ad speciem corporalem
ut formam eius esse. et figuram membrorum distinctionem
et proportionem organorum. sed hec omnia fecit trinitas se
parando purissimos sanguines virginis formando speciem
corporis distinguendo et proportionando membra. ergo trinitas
verius [illegible] esse pater xpisti eo quod hoc fecit in momento quod
homo fit pater hominis cum [illegible] facit hoc successive. Item
[illegible] pater dicitur alicuius propter unam formam corporis. ergo multo magis
[illegible] pater xpisti diceretur propter [illegible] formam corporis et anime
quia utrumque trinitas fecit. Sed contra non potest dici trinitas [illegible]
[illegible] ergo xpistus est filius suus. ergo aliqua res se ipsam gignit
ut sic dicitur quod hoc non sequitur quod xpistus secundum naturam hu
manam est filius suus secundum naturam divinam. [illegible] nulla res dicitur filius
alicuius gratia nature. quia gratia non est filius alicuius sed
persona. non [illegible] quod [illegible] filius [illegible]
sed post ipse [illegible] est filius suus [illegible]
res omni eodem [illegible] generat gignit se ipsam ut sit. Quod pater
xpistus est filius suus [illegible]. Item hoc est [illegible] quod xpistus non
est filius suus. ergo est duorum filius patris scilicet et suus [illegible] hoc autem
[illegible] est. ergo xpistus non potest dici filius trinitatis. Item cassianus [illegible]
[illegible] de incarnatione dicit [illegible] apostoli omnis qui solvit
[illegible] ex deo non est. dicit sic solvere autem hoc est quod uni
tum est in [illegible] velle rumpere. et quod individuum separare
quod autem [illegible] unitum et individuum homo utique et deus. ergo [illegible]
solvit qui hoc separat atque distribuit. ergo [illegible] contra [illegible]
hominem [illegible] est pater et a filio dei [illegible] est pater solvit [illegible] sed
filiatio [illegible] est pater. ergo qui aliam filiationem dicit
ei convenire secundum quod est deus et aliam secundum quod est homo solvit [illegible] ergo
hoc [illegible] non tamen est inconveniens. sed est hoc contra. hoc forte dicitur
quod filiatio non convenit ei [illegible] ypostasis. hoc ergo [illegible] est ridicu
lum. quia nulli nec deo nec homini convenit [illegible] filiatio nisi
[illegible] ypostasis et non natura. Item unio in xpisto est gratia
ypostasis [illegible] quia [illegible] distincte. sed unio [illegible]
[illegible] ypostasis [illegible] et de
[illegible] dicitur de una [illegible] quod ypostasis est. dicetur de alia. sed y
postasis eterna non est filius nisi patris tantum. ergo yposta
sis que est homo non erit filius nisi patris tantum. [illegible]
[illegible] ab aug. qui dicit quod tanta fuit unio quod deum hominem
et hominem deum faceret. Ita scribit a cassiano in vi de in
carnatione ad leonem papam contra nestorium [illegible] dicit quod
tanta homini ac dei unitas [illegible] ut et homo deo [illegible]

docetur. et p ea h oi deus ꝯpatit̃ ꝯvidia. Sz aut̃ i dñe
ci sunt pp q̃dã sollom errorea qui dicit q ꝑ sec
dici filius trini tatis n̄ i trinitaté ꝯfusio relõnu tã n̄ dis
tingue ut eẽ fil p ium diatum aut p hũan. h ãt
fuit heresis cuidã lepozii monachi q tale q̃cum
inducit ut dicens duas filias diuit. Jde x n̄ q ꝑ lumen
ꝑ et y postasis qm̃ eẽna. s filiatõe eẽna ꝑ est y
postasis. g̃o ipẽ et homo existens pp vniõne nõ
dicetur filius. n̄ filiatõne eẽna ꝑ ẽ et y postasis g̃
ipẽ et homo existẽt pp vniõne nõ dicet fil n̄ fi
liatõne eẽna ꝑ relõnem ad dm̃. ¶ Sz uidet q ut p
sit d fil spc. s. uel q sic. q q ex a et ded ꝯcipit
et nasc̃ in silitu tne sibe secũ existens ẽ filius
eius. q ꝑ h qdico ꝯcip et nasc̃ et sili tne sibe ex
cludo o d aug. filius aut̃ de spũ s. nasc̃ et ꝯcip
i simili tne sibe secũ existens. g̃o ẽ filius spc. s. Jpẽ
ꝓbari ẽ ꝑima. sa ꝯtra sebi in simbolo et eius. q
simbolũ d q ꝯceptus ẽ de spũ. s. euuglin d na
tũ de spũ. s. ꝯ sbilem filii q ẽ h v. sios pri et spũ
s. Jte Jo. dã. d q de scend i v ginẽ ii biũ tanq di
ui sporos. i. semi. g̃o uidetur q spc. s. opabat in
semine. et q opabat ex semine ẽ pr. g̃o v q spc. s
sit pr x. Jte ꝑ factis agentis. ꝑ fõr ẽ opatio. S
impfecõr est opatio que opatur ex materia qm̃
ma q̃ pducit materiã et formã simul. g̃o ꝑ ẽ ꝑfectoris
sa aut ꝑfectus. si g̃o pp ipfectõm pri hoi attbuit
q sit pr. multo mag et spũi. s. dz attbui eẽ prem
pp ꝑfectorem modũ ꝯpatõnis. Ad h tem solue
tes sũt mira les hoies. q et h posse dici n̄ i uoce
notare ꝯfusio filiatõnis. S q h sũt aut tes scdm
dicemus q nllo m ꝑ eẽ spc. s. fil. ca n. ipẽ n̄ s
fil n̄ p y postasi. et y postasis i x n̄ sit n̄ vna. ipẽ
n̄ erit n̄ vna filiatõne fil. Jte sa dic q x n̄ ẽ n̄
n̄ fil. n̄ aut fil n̄ ẽ n̄ pũs. g̃ n̄ fil n̄ pũs. n̄ g̃o ẽ fil
spc. s. Sz ad h ulti q ut cã hac dõnatõne fil g̃
sit dando x fil g̃ ut ꝑ g̃ m ẽ fil spc. s. et ut q sic. q
hic i hũ hnt q ille homo i vni te fili di assum
ptus. q h vnit ag n̄ trinitas. h omis g̃ ẽ spc. s. ꝑ
attbutiõm. g̃o v q ipẽ sit filius g̃ spc. s. ꝯ h ẽ
text euuglii q dicit. vidim glia ẽ. q. vnigeniti
a pr̃e. plenũ g̃ et ui tis. g̃o plem do g̃ vnigeniti a pr̃e.
n̄ g̃ attbuit ei ex filiatõne. s. spc. cũ dico h h ẽ fil
g̃. aut g̃ sui ubi ꝑ g̃ grũ facit. aut ẽ grã fac
ens vnũ i eẽ y postasi et ꝑ. si ꝑmo m. tũ c ille
h n̄ erit fil di n̄ ꝑ acceptõm grẽ. et n̄ ꝑ y posta
sim. et h ẽ heresis nestorii ul eutici. si s̃o m tũ
eadem y postasis ẽ huĩ hois et fili di. s h ic
y postasis ẽ y postasis filiatõne eẽna tm̃. g̃ h

y postasis n̄ erit g̃ fil spc. s. Sz ad h aut ulti
u tm xpc sit adoptiuus fil. sed h m̃ infra det
minabit. et nõ usq illuc ẽ differendũ. ¶ g̃o dd est
absq dubio q nllo m n̄ g̃ n̄ n̄ x ẽ fil tri tis
n̄ et spc. s. tones inductas i oppõm q̃ feceõmis
extracte sunt ex dictis pm. i ita n̄. g̃ ẽ vni tus
grã sim eẽ et nõ accep tus. et nõ sic g̃ filius ẽ n̄ fil.
et q n̄ fil nõ ẽ n̄ pũs q̃si. aut sit inũs fil ue u
quere. ¶ Ad pm g̃o dd q sim ẽ. q ex tali grã dicet
trinitas pr ... imo illa grã ẽ acceptõnis q
ꝯsensũ uo tas facit et nõ vnit nos d i uni te p.
s i vni te spc. sic d ap. q adheret d q vnitis
spc ẽ in ꝯsensu tne uo tas. n̄ i vni te n̄e up p. ¶ Ad a
dd q uis opa tua ꝯceptus q ẽ in se extenseci q
dicat est ex sba gnatis facit pr̃em ho eẽ pr̃em
sed uis opa tiua extensec sit m̃ n̄ ex sba opantis in
ducta. s sit aliena et aliunde assumpta facit opã
tem eẽ artificem ul opificẽ. et n̄ pr̃em. et talis
fuit ꝯtus opans in ꝯceptu xpi. vñ ꝑ poitans
dicit i q̃dã simone de incarnatione dm̃ tractãs. illd
euuglin. n̄ ẽ fil h ẽ fabr. d n. q fab ẽ pr celos
qs i incarnatione. uel illi magri fab mõi fabricato
res i fabrica utũ v ginal descendunt. et corp x fa
bricauint ope aut fab ẽ opd artificat et nõ n̄c pũs.
¶ Ad a dd q nos dicim fili adoptiui q filiatõe
nõ p dici xpc filius. sic m̃ i ostendz. et nõ n̄ ẽ
sile q sicut ẽ vniens. i ꝑ aut adeẽ vnitũ ꝯ siti
one uo tas tm̃. ad a dd q ꝯceptio dõ pris est ex
sba ppa. et nõ aliena. sicut ẽ m tas deadit de cor
v ginis. et v tus formatiua est originata i se ĩc
ꝯ gnatiua pris. et tal n̄ fuit i trinitas opante ꝯcep xpi
et nõ ob i ito n̄ ꝑcedit nõ ꝑcedit. ¶ Ad a dd q h
deus formet cor et a ĩaz. n̄ cã di pr x deus cm
ca. pp dissilẽm modũ formatõnis ut dcm̃ ẽ.
¶ Ad a q ultius a ut m x dicat fil spc. s. dd q d
nllo modo catholice ꝑ dici fil spc. s. h ad i d ãt
q ꝑ dd q x nõ ẽ ꝯcept et nat de spũ s. ut de
pr̃e. q nõ de sba decisa a spũ. s. ul v tute for
matiue originali accepta i ipo. s ex ipo nat et ab
ꝯcept ẽ sicut ex v tute opantis extrinsece. et io
n̄ ẽ pr ẽ. n̄ fil h y postatie sibe ad spũ. s. s q o
ꝑ v tu n̄ ad sium spc. s. q illa n̄ ẽ hudna. i q spc
s. nõ ꝯuenit ad xpo. ¶ Ad a dd q Jo. dam. n̄
dicit q v biũ semi descendit i ugmem. s tm̃
q̃m dinũ semi. ut ꝑ duo h semi ex hac exte
tõnem semis dm̃ n̄. n. semi n̄ p eẽ p sibe dei. q
sba dei ẽ i diuis. s h ad de v tute dei. Jte dm̃
dinũ semi m̃ i adlis dicit q̃m dinũ semi cõ n̄

·iij·

et

·iiij·

dictum scilicet per virtutem totam sive seminis. tamquam autem per
virtutem operantem in virtute seminis que est intrinseca et similiter
qualitates ad formationem corporis Christi si fuit in car-
ne separata unde non remanet de ipso nisi semine ex
quo tollitur substantia. et videtur intrinseca formativa non operatio
ipsa et illa fuerit. quia conceptus ille continebatur conformabatur
batur. et figurabatur ad distinctionem speciei et formarum
corporis et similiter lineamentorum corporis aliorum hominum. et hoc
operatione et virtute spiritus sancti. unde ex hoc non sequitur quod opera-
batur ex semine. Ad quartum dicendum quod perfectiori agenti
debetur perfectior operatio. sed non sequitur quod illa operatio
in operante faciat rationem patris. ubi enim concedo quod
operatio spiritus sancti est operatio perfectior quam patris carnalis. non tamen
fuit illa operatio per modum patris. Ad id quod ulterius
queritur cum hec determinatione secundum gratiam spiritus sancti posset
dici pater Christi. dicendum quod nullo modo [illegible] quia gratia est ad
esse unum in persona. et filius non dicitur ad patrem nisi ipse
et gratia propter. unde illa obiectio non procedit. et bene concedo quod il-
la solutio extranea est et sola datur secundum quod posset
intelligi concedi. si non accideret confusio in significatione [illegible]
sicut expresse probatum est et dictum supra. quia concessio illa
per simonem vel negatio sufficit tenendum sic esse
ut non esset unum tamen esset quod Christus esset filius gratie spiritus
sancti. quod negant sancti omnibus modis. Ad tertium de
hoc quod dicitur sicut autem de illa ut de matre natus est et
[illegible] que virtute actus sue
[illegible] de substantia sui corporis [illegible] conceptus
decidit ut dicit [illegible] sed [illegible]
[illegible] spiritus sancti [illegible]
dicta. ergo beata virgo non fuit mater Christi. si forte dicatur quod ma-
ter gratia forme [illegible] que accepta est ab ipsa. et gratia [illegible]
tionis conceptus que facta est in ipsa. [illegible] esset mater sancta-
tis quod falsum est. ergo videtur quod non fuit mater eius [illegible]. Ad
hoc quidam dicunt quod vegetatio embrionis in matre
est ad modum plante eo quod per palidones alligatur
matrici et a venis matris accipit [illegible] et motum ab
arteriis et spiritum vitalem et [illegible] a nervis autem
nutrimentum et spiritum [illegible] et [illegible] quod omnino
[illegible] formationis et [illegible] et vegetationis sit ab
anima matris. sed [illegible] secundum completum in matrice. [illegible]
modo motum [illegible] ad [illegible] et vegetationem
[illegible] sed [illegible] ergo [illegible] intrinseco sibi.
sed anima matris non est sibi principium intrinsecum. ergo
non movetur ab anima matris. [illegible] motum [illegible]
[illegible] hominum [illegible] Ad primum dicendum quod
[illegible] ad modum plante in terra. planta autem [illegible]
[illegible] accipit [illegible] et [illegible] virtute [illegible]
a [illegible] ut in semine plante est ergo et conceptus in

[illegible] virtutem formativam [illegible] accipit a matre. Sed philosophus dicit quod in
solis vegetabilibus virtus masculi et femine est in uno quia plan-
te ubique et generant et generantur. In omnibus autem sensibilibus
virtus formativa non est a matre. sed a masculo. ergo non est matris
[illegible] quod moveat ad formam et vegetationem. et quia hoc est dic-
tum a patribus quod [illegible] opinionem [illegible] calor
dispositio non [illegible] [illegible] et queratur utrum beata vir-
go debeat dici theotocos vel tantum christotocos ut dixit
quidam hereticus. videtur autem quod debeat theotocos sicut dicit
[illegible] theotocos idest dei genitricem et
vere sanctam mariam predicamus virginem sicut enim deus vere
est qui ex ipsa natus est. ita vere theotocos idest dei genitrix est
qui verbum dei ex ipsa incarnatum genuit. Item Leo non
hominem nudum non genuit beata virgo. sed deum verbum non nudum sed
incarnatum non celestis corporis [illegible]
[illegible] per ipsam transeuntem. sed ex ipsa hec [illegible]
[illegible] nobis carnem assumpsisse et in se ipso [illegible]
[illegible] et vere in theotocos idest dei genitricem
sanctam mariam nominamus. [illegible]
[illegible] theotocos idest dei genitrix [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] honorate [illegible] theotocos idest dei genitricis
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non est [illegible] hominis. ergo ipsa non debet dici theotocon idest matris
dei. Item [illegible] est mater [illegible] quod est consubstantialis. non autem est consubstantialis
[illegible] humanitatem ergo non debet dici mater [illegible] humanitatem. ut videtur quod
ad [illegible] humane. et sic videtur sequi quod non debet dici theotocos.
Item quid obest si dicatur christotocon. sicut enim dicit ambrosius
in nomine Christi non dico [illegible] sed [illegible]
[illegible] in Christo [illegible] humanitatem [illegible]
divinam [illegible] quod nulla sit ei dehonoratio. [illegible]
[illegible] dicatur. Item [illegible] Christus una filiatione filius
est. et illa filiatio est eterna [illegible] hac ergo filiatione non est
filius virginis. et non [illegible] alia ut probatum est. ergo nullo modo est
filius virginis. ergo ipsa non est theotocos [illegible] dicenda.
Solutio. [illegible] quod gloriosa virgo virginum est mater
Christi. et quod hec collata est ei ut posset virgo fieri mater Christi gratia. sed
collatio facta [illegible] ipsa mater Christi est. et sicut [illegible] perfec-
[illegible] est non est [illegible] quod ipsa sit [illegible] ad speciem et
formationem membrorum conceptus. sed [illegible] operatur ad [illegible]
[illegible] complexionis [illegible] et [illegible] dispositio [illegible] complexione

mixtas et unitas. Item hic presumo dicere quod ipsam sapien-
tiam formans in corpus Christi decidit. quia dicit auctoritas
Damasceni. super hoc ita quod separatione illam fecit
spiritus sanctus. Sed hoc verum est quod fidei unitas in ipsa disposuit
ad hoc quod hoc in ipsa fieret. et hoc est quod dicit Beda.
in v. de consideratione ne huius verbis sui coniunctis sui dis-
iunctis a nobis scilicet anima et carne. non minus preservavit
in quibus unitas filii. et que unit Christus. una persona. nihil
in carne et mortuo homo perducitur in utero virginis. in-
sentio ego commixtio hic sit fermentatio facta est et ipsa
[illegible] que inisavit et fermentavit. nam fermentum sive
in utero [illegible] fide marie [illegible] plane que custodit
quam perfecta sit in ea que data sit ei a deo. perfecta autem non
esset. si quam tamen esse fermentum totum et proprius firma-
tus [illegible] nobis tam in morte quam in vita per verum unum
atque integrum mediatorem dei et hominum cum sua divinitate
homo [illegible]. Secundum hanc auctoritatem conceditur quod virgo
[illegible] inmixtum et fermentavit vel admixtionem. hoc de
unione et fermentatione [illegible] et humanitatem in operata est
[illegible] fidei. quia mixtio hic alia non est in vino et aqua et
aliis et dicitur fermentatio masse virginalis. [illegible] quam
maritus consummat. Ad hoc quod de esse in statua dicendum quod
non est simile. quia [illegible] est tota in statue secundum se totam. et sic
[illegible] operatur [illegible] ad statue figuram. et negatio-
nis et augmentationis in [illegible] ipsius.
Ad id quod obicitur de solutione auctoritatis. dicendum quod illa suspensio
non [illegible] de matre esse in operationes [illegible] quia [illegible] est in se
[illegible] viri. in conceptu autem virginis fuit ex opere spiritus sancti.
¶ Ad id autem quod ulterius queritur utrum beata virgo dicatur Christo-
tocos. dicendum quod [illegible] quia sic dicunt Damascenus et Ambrosius. [illegible]
in [illegible] ut Paulus Samosatenus et Nestorius et [illegible]
et Pelagius [illegible] hoc in diminutionem honoris
beate virginis. [illegible] Christus. et non deus esse quam ex beata virgine
natus. et non secundum [illegible] et homo [illegible] cum hereticis
[illegible] non debeant non est [illegible]. Ad id autem
quod obicitur. dicendum quod [illegible] natum non est [illegible] posterius
[illegible] et non [illegible] posterius deus et homo unus
[illegible] qui filius est matris et patris celestis secundum du-
as nativitates ipsius. argumentatio illa procedit acsi
[illegible] nativitate dicendo [illegible] et hoc est verum. ¶ Ad aliud
dicendum quod [illegible] ad nativitatem est [illegible] in
[illegible] et non [illegible] genuit de substantia sua
non est consubstantialis. unde nativitas respiciat esse [illegible]
posterius et [illegible] et posterius [illegible]. Non autem
[illegible] Christus. et secundum posterius est deus
et homo [illegible] dei et hominis. hoc non sit consubstantialis
[illegible] humanam. quia consubstantialis ex [illegible]
[illegible]. Nativitas autem est [illegible]

nativitate [illegible]. ad aliud dicendum quod Christotocos
non est [illegible]. quia hoc in Christo intelligatur notio
tantum non [illegible] potuit notione dicatur sed generatio
sicut dicitur noli me tangere [illegible]. ¶ Ad hoc
quod ulterius obicitur [illegible]. dicendum quod [illegible] una filiatione
filius est sed [illegible] duas nativitates. set ex altera nativita-
te scilicet eterna [illegible] et nova filiatione que de-
terminet [illegible] ipsius tamen [illegible]
[illegible] ad [illegible] sicut est [illegible] in simili [illegible]
dicendum quod alia filiatione [illegible] patris sui et ma-
tris sue. sed tamen alius est [illegible] patris ad filium et
alius [illegible]. Christus est ex natura humana que-
[illegible] invenitur facta [illegible] relationis
ad ipsam in conformitate [illegible] eterne. sed tamen aliam
ipse filiationem non habet qua filius sit quam illam
quam habet ab eterno. filiatio autem determinatur [illegible]
[illegible] que tamen una est in Christo. et in unione quam est unum
et [illegible] unum non [illegible] qualiter esse duas eiusdem speciei
[illegible] duas relationes. et non una filiatione est patris filius
per generationem eternam. et eadem filiatione est filius matris
per generationem temporalem. [illegible] autem [illegible] de hoc
alii dicentes quia [illegible] opinionum disputare est lon-
gum. hoc autem quod hic dictum est concordat dictis sanctorum.
¶ [illegible] de hoc quod dicitur. alius de homine nasci filium.
alius et [illegible] de hoc [illegible] de alio [illegible]
[illegible] de hoc que [illegible] ex
[illegible] et spiritu sancto [illegible] filii [illegible] patris
et matris [illegible] fideli-
um et [illegible] ad [illegible]
[illegible] in [illegible] non est verum. quia [illegible] est ex ipsa
nec [illegible] generatur. ¶ Ad [illegible] dicendum
quod non dicitur filius [illegible]
totum [illegible] in formata in [illegible]. et hoc [illegible]
decisa per actum generationis [illegible] et [illegible]
quod [illegible] deducuntur in [illegible] speciem
et formam ipsius generati. capilli autem [illegible] generantur sic.
[illegible] ex fumositate [illegible] pertingen-
te ad pellem. [illegible] autem ex putrefactione [illegible]
[illegible] in inferiori [illegible] dicit philosophus [illegible]
[illegible] exalat calor [illegible]
[illegible] humidum [illegible] quod quia [illegible] est ex
[illegible] pellis que pellis exalat capil-
[illegible] in se et humido [illegible] calor [illegible] eva-
porare non possit in spiritum convertitur et educit
[illegible] longitudine [illegible]
[illegible] matrice [illegible]
[illegible] planum est quod [illegible]
[illegible]

vertur

generantur capilli

hominis

et formae et ideo non dicetur filius. Ad illud autem quod ultimo quaeritur, dicendum quod aqua non est ibi nisi sicut materia in qua sentitur sui [illegible] ad significandum sanctam per quam sumit [illegible] non est ex aqua sed ex sancti causa. Et ideo cum materia [illegible] causet, aqua non potest dici materia. Spiritus autem bene dicitur pater spiritualis. Pater autem spiritualis non est pater absolute, sed dicitur translative, eo quod sua virtute dat esse spirituale et hic est bene esse. Ecclesia autem dicitur mater non proprie, sed per translationem, eo quod in maternitate assistit sua potentia [illegible] nos [illegible] formae in nobis. Deinde quaeritur de hoc quod dicitur: filii gehennae non ex illa natura sed imitatione separati. Ex hoc enim quod aliquis separatur ad aliquid, videtur unum esse, non potest habere rationem filiationis ad illud. Cum igitur ad gehennam neque comparetur [illegible] ex [illegible] quod sic esse videtur quod non deberent dici filii gehennae. Solutio: filius claudit in se tria, scilicet naturam esse de substantia parentis et distantiam habere parentum. Sic dicit Apostolus Hebr. xii: quod si extra disciplinam estis cuius participes facti sunt omnes, ergo adulteri et non filii estis. Talis est qui heredem [illegible] et primum quod gehennae non habent in gehenna, sed est quia solum secundum naturam id non sunt a gehenna nati, sed medio sunt separati in illa, scilicet gehennalibus actibus, et tamen est cum possidebunt gehennam, quia per actus habuerunt unde hereditario. Deinde tamen quaeritur de hoc quod dicitur: Insinuat nobis gratiam Dei qua homo nullis praecedentibus meritis et cetera. Videtur quod multa merita praecesserunt incarnationem, quia ita dicitur ad Abraham, Gen. xviii: Ego ero merces tua magna nimis; et se promittit incarnandum sic dicitur scilicet. Merces autem debetur merito, ergo merita praecesserunt. Item sancti crediderunt hoc et fides est meritum, ergo merita praecesserunt. Item Is. xxvi: in semita iudiciorum tuorum sustinuimus te; sustinere autem in semita iudiciorum est meritum iustitiae; ergo ex meritis patrum est hoc datum. Item ad Hebr. xi: hi omnes testimonio fidei probati inventi sunt non susceperunt repromissionem Deo aliquid melius providente; ergo merito fidei probatis dabatur ex debito, non ex gratia. Si forte dicatur quod hoc non est tale bonum quod ex merito deberetur. Contra: maior est gloria quam quaecumque gratia, quia gratia est propter gloriam, sed gloria potest a nobis mereri, ergo multo magis gratiam. Sed unde gratis ordinatur ad gloriam est gratia redemptionis facta per Christum, ergo cadit sub merito. Item sicut [illegible] Secundo ponet inducere in illis sunt [illegible] quod dicitur nullis, quia in terra dicitur quod ille homo non habuit ex nullis praecedentibus eo quod non erat aliquando esse unitum. Et cum non erat merere non poterat. Ad id autem quod quaeritur esset meritum ad omne, dicendum quod est duplex meritum: et est meritum condigni sive debiti meritum et congrui potest praecedere scilicet congruentiam daret quam si non esset meritum tale. Sed non

dabatur merito condigni sui debita. Unde tamen apparet gratia salvatoris in nostris donis et hominibus non ex operibus quae fecimus nos, sed secundum misericordiam suam salvos nos fecit. Et bene concedo quod non cadit sub merito. Et adhuc quod gratia dicendum quod gloria cadit sub merito; etiam ideo quod ordinatur ad gloriam. Sed non possit mereri per primam gratiam, eo quod non est meritum nisi ex gratia. Tamen aliquam [illegible] per primam gratiam. Sed incarnatio non solum ordinatur ad gloriam, quia dicit Augustinus qualis [illegible] esse posset; sed ut sanande mentis infirmae conveniencior. Vel potest dici quod licet gloria cadat sub merito condigni, non tamen secundum omne id cadat sub merito condigni quod ordinatur ad gloriam, quia prima gratia salvat quam alii per magna gratiam [illegible], non cadit sub merito condigni sui debiti, sed sub merito congrui. Unde patet quod autoritas non sequitur ex his parte solo argumentorum quae sunt inducta. Deinde tamen quaeritur de hoc quod dicitur: fieret quando nihil ad gratiam illi homini nihil et cetera. Quod nulla gratia est filius, sed donum Dei consequens naturam et perficiens eam in bene esse, ergo non est naturalis. Deinde aliter dicit [illegible] filius scilicet quod est esse filium [illegible] et quod non possit relinquere [illegible] et quod mutatur ab alia parte [illegible] et huiusmodi modis dicitur gratia naturalis. Gratia enim non est habitus acceptionis et gratificationis in Christo [illegible] et est faciens unum esse Christum filium Dei et filium hominis et sic gratia illa est de esse Christi et recte Christi gratia in illo [illegible] et gratiis aliis non potest relinquere secundum [illegible] et sic tamen habebit proprietatem. Et similis naturae rei naturalis quae numquam relinquat [illegible]. Ratio tamen dicebatur gratia ullis quia per se est a deitate quae erat et est alia natura in Christo sed hic non intelligit auctor quod hic dicitur. Ad secundo quod quaeritur est de quibus esse. Potest dici quod est secundum aliis causis rationalibus quae non sunt unitae Deitati in persona sua esse, ut dicatur quod est secundum quietum ad ordinem rationis quae est inter esse et bene esse. Sed non oportet quod hoc sit secundum tempus. In effabili modo ubi Deus quiescit atque contentus. Videtur quod non contentus, quia contentus denominat secundum ut accidens unum in quo altera istarum vigeat in accidens. Quod pater quaeritur de hoc quod dicitur: corporaliter repletur. Quia corpus non est proprium secundum Deitatem, ergo Christus divina gratia corporaliter non est repletus. Solutio quidam antiqui dixerunt quod humana natura in Christo vigeat in accidens et tamen eo non faciat pluralitatem nec personam. Sed ego non audeo hoc dicere. Tamen de hoc tractabitur. Sed hoc dicendum quod contentus accipitur improprie pro unitus, et sic tollitur obiectio. Ad quartum dicendum quod gratia corporaliter repletur dicitur quoad gratiam unionis. Unio autem ad corpus et ad animam. Sed quae secundum non sit corpus gratiae in qua sit habitus virtutum, tamen corpus [illegible] secundum. Sicut virtutum potest dici quod secundum fuit Deitatis, quia in ipso ut dicit apostolus plenitudo Deitatis habitavit corporaliter. Alii tamen noluerunt [illegible] dicere, et ideo ad [illegible] dixerunt dicentes quod sunt tres dimensiones gratiae divinae, quarum una est simpliciter Deitas, secunda est [illegible] in omnibus

forte

attingens a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter. quia protensione a puncto primo usque primum ad ultimum punctum extenditur nouissime. Sciendum quod deus est quoniam in omnibus potentialiter essentialiter presentialiter. et illa dimensio est per modum longitudinis. ponitur gradus entium. est autem dimensio per modum latitudinis. sed in longitudine magis concernitur deus per caritatem et gratiam habitans in sanctis. de qua intelligitur dicitur. latum mandatum tuum nimis. est tamen coniungit duas partes oppositas in Christo. et adiungit profundum solitatis per unionem in Christo. et sic quantum ad tria dimensione habent in Christo. bina in sanctis. et una in omnibus. alii exponunt quod corporis dicitur hic figuratiue. quia umbra non est nisi ex obiectu alicuius corporis quod stat ante lucem. unum in umbra huius gratie patres fuerunt. corpus autem ueritas gratie Christi. sed redemptionis sequitur est lumen. Item est de hoc quod dicitur conceptus hoc et natus de spiritu sancto. simbolum non sic dicit hic. sed sic qui conceptus est de spiritu sancto. natus ex maria virgine. quia ergo conueniente utrumque spiritui sancto per attributionem et dicitur quod quia de natiuitate dicitur filius. unde si dicitur natus de spiritu sancto. uidebitur esse filius spiritus sancti. Preterea non sic operatus est spiritus sanctus ad natiuitatem. sicut ad conceptionem. quia in conceptione coniunxit separauit. formauit et distinxit et uniuit. ergo non debet ei attribui. Solutio. dicendum quod contingentia ei attribuitur conceptio quam natiuitas. tamen unum pro altero ei attribui potest. nec ex hoc sequitur quod sit filius. quia natus de aliquo operante non potest filiationem ad illum. sed potest natus de aliquo materialiter. Vel dicendum quod est natiuitas in utero quia formatio per infusionem anime quam in conceptione fecit spiritus sanctus de qua intelligitur quod non in ea natum est de spiritu sancto est et hoc est quod hic spiritui sancto attribuitur.

Item quod de hoc quod dicitur quod per gratiam dei et operationem spiritus sancti de carne virginis et cetera. quomodo uera est ratione huius gratie potest concedi spiritum sanctum ex maria virgine virginem genuisse filium. et uidetur quod sic. quia tamen in se aliud ponere est dicitur de lapidibus istis suscitare filios abrahe. dicitur glossa in huius rei testimonium. deus de saxa genuit filium. ait igitur deus de saxa non filium ut semen non genuit. sed per deus de sarra non filium ut semen non genuit. set per effectum gratie. Ergo quod multo magis hic dicitur possit. hoc ubi maior est gratie effectus. Ergo nullo modo debet concedi quod spiritus sanctus genuit filium ex gloriosa virgine. et illa glossa quod inducta est in parte falsa est. genuit id est fecit quod nasceretur. deinde sicut dicitur. ex opere et potentia eius virgo concepit. accipe auctoritate. huius de sancto victore. quod hic totum reddit huius verbis conceptum maria de spiritu sancto non de substantia spiritus sancti. sed semen prolis accepit. sed quia per amorem et operationem spiritus sancti ex carne virginis diuino partu substantia ministratur. Nam quia in corde eius amor spiritus sancti singulariter ardebat. ideo in carne eius mirabilia faciebat. cuius dilectio. quia in corde non suscepit socium operatio in carne eius non habebat exemplum.

Sed cum nos saluatorem. hic incipit pars secunda precedens est dicta. ubi queritur magister ulterius est apostolus dicat eum factum ex semine dauid. ad id et hoc quam assignat magister iam plane in littera. et est bona et soluens questionem. Sed quod hic. quod dixerit uero generare et facere. ad hoc dicendum quod facere sumitur large et stricte. unde quod hoc opus dei facere uero creare et formare et omnia huiusmodi. stricte autem dicitur facere actum quod uirtute extrinseca operatur. sicut materiam placentem ut artifex et ita sumitur hic generatione autem est de substantia producere similem generatione in specie et forma. de uno quod de hoc quod dicitur. aliud non est de semine admixto sanguine coagulato. dicunt autem uerum sic fieri in virgine. et dicendum quod in generatione alterius pueri uidetur quidam ea concurrit. ut dicitur quidam dicunt semen patris quod est ut coagulum in lacte. semen matris quod est ut materia obediens et magis unitum et sanguis matris in nutrimentum et augmentum. sed in virgine non fuit nisi unum sanguis separatus et purificatus uirtute spiritus sancti ut habitum est supra in autem dicta.

Preterea inter omnes et cetera. hic incipit tertia pars et ultima istius distinctionis. In qua agitur de unione assumentis et assumpti in hypostasi et persona. diuiditur autem in partes duas. in quarum prima agitur de unione secundum hypostasim. In secunda autem opponitur contra determinata i. hic aliquibus ad primum opponit. quod pars ad hoc potest diuidi in duas partes. In quarum prima determinat quod persona assumpsit naturam et quod non naturam naturam. In secunda autem ulterius querit utrum hic concedi debeat. ut est de ea facta sibi. sed querit utrum eadem diuina debeat dici cum facta. prima habet. adhuc subdiuiditur in partes duas in quarum prima probat. quod non persona naturam nec persona personam. sed persona naturam assumpsit in huius aliis probabilibus auctoritatibus. et est ipso casu eringit quomodo in problemate. scilicet utrum natura personam uel persona personam uel persona naturam. utrum natura naturam assumpsit et determinat ea isto problemate. scilicet quod nec natura personam nec persona personam. sed persona naturam assumpsit. Quia inde hic autem habitum quomodo intelligendum. quarum prima est. ut dicitur assumere quod unire in unitate filii dei. Secundum uero diuina natura abstracta personalitate sit assumens. ubi unitatis sibi. ut posset esse. tertio utrum diuina persona posset aliquid assumere sibi ut unire. quarto utrum assumptio per prius conuenit nature uel persone. Ad primum hoc precedentes sic ut multipliciter assumi aliquid. scilicet. ad usum. ad ministerium. et ad naturam. ad usum sicut uestes uel ad aliud. ad adiutorium in generatione filii. ad naturam sicut semen assumit sibi attrahendo. unde capiat augmentum. et unit sibi id est est assumptio in actu amicitia et societate et omnibus istis modis supra est diuisibilis assumptio et assumitur. ergo ut quod ad

v. de

una

· q. v. d.

si la[n]g[e]

p[er]

unientis sit unieri. quod licet sit diversa quantum fere faci-
unt omnes quod unire est unieri. sed assumens non est assumptum. et
accidunt hec diversa inter assumere et unire hec eadem. licet in li-
bris suis non inveniatur quod ego sciam. ¶ Si forte dicitur
quod non est verum quod uniens sit unitum. quia unitum facit fi-
at unum cum eo cui unitum est. quia aliter non est unitum. ergo u-
nitum post unionem est unum ei cui unitum est. sed
unitum est unienti. ergo hoc est verum quod uniens est unitum. Sed
assumptio idem est quod ad se sumptio. cum autem dico ad se. aut
intelligitur ad se tantum quod unitum sit. aut intelligitur quod unitum
sit ad aliud quod constituatur cum uno. si primo modo tunc
eius dicetur esse assumptio cuius unioni [illegible]. si secundo
modo tunc non esset assumptio ad aliud quam ad uni-
onem quod iterum falsum est. si forte dicitur quod ista duo
scilicet unire et assumere se consequuntur secundum [illegible] ad
assumere quam uniatur et hoc [illegible] quod non unire non [illegible]
assumptum sit. non tamen est quod si est assumptio quod [illegible]
uniatur. quod in incarnatione omnia sunt simul. scilicet separatio [illegible]
unio. [illegible] ergo non est ponere unum prius alio. et non est quod
dam est. ¶ Secundo dicitur quod differunt [illegible] in incarnatione
assumere et unire. et assumptio et unio. et est eorum
diversa [illegible] est [illegible] et secundum nomen. quia assumptio
non est dicenda [illegible] et ratione ut video. [illegible] dico as-
sumo tunicam [illegible] sed assumo cappam [illegible]
et assumo socium [illegible] unio est secundum nomen
[illegible] unum [illegible] sicut dicitur albus u-
nitum [illegible] unitum sorti. si sortes albus est. et dicitur idem esse
[illegible] diversa est in actu assumptionis et unionis quantum
non omne quod assumitur efficitur unum [illegible] ut [illegible].
sed [illegible] quod unitur efficitur unum. [illegible] diversa est assump-
tionis et unitionis quantum [illegible] erit assumpta. et [illegible] humana
natura [illegible] remaneat [illegible] non [illegible]
distincta. [illegible] esse unita. [illegible]
[illegible] unitum [illegible]
unio [illegible] respicit [illegible] assumptio
autem [illegible] diversa sumitur ex [illegible]
ordinis [illegible] inter duos actus scilicet assumere et u-
nire. quia [illegible] prius est assumere quam unire assumptio
sic ergo [illegible] quod assumitur divi-
[illegible] unitur quod idem est [illegible]. Ad id autem quod [illegible]
assumptio [illegible] non ad unionem. dicendum quod si fiat [illegible]
dicitur ad unionem. ut intelligatur unitum de se [illegible]
[illegible] immo non assumpta remanet in se [illegible]
se distincta. quia natura humana [illegible] distincta di-
vina non est [illegible]. si autem large intelligatur ad unionem
scilicet ad unionem est sicut ad finem. et in alio unitur
sed non in se. tunc [illegible] quod assumptio est natura ad u-
nionem [illegible] nulla. ¶ Ad [illegible] dicendum quod licet

non sit contraria inter assumere et unire. secundum tempus consequun-
tur se tamen [illegible] ordine tamen assumptione et unione et illa quantum
sufficiat ad determinandam differentiam assumptionis et unionis. assump-
tio non dicatur attractio [illegible] ab alio ad se [illegible]
[illegible] salvatur in actu illo [illegible]
[illegible] separatur a [illegible] sanguine [illegible]
[illegible] non tamen in illo actu [illegible] salvatur [illegible]
[illegible] ¶ Secundo [illegible] abstracta [illegible] divina non posset
ad se unire [illegible] assumere [illegible] sic. [illegible] non dicatur
quod unibile [illegible] eo quod [illegible]
[illegible] unibile [illegible] non mag-
[illegible] se [illegible] sibi [illegible] operari
[illegible] ut [illegible] sed unitur [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] intelligatur [illegible] sicut [illegible]
et paganum [illegible] intelligunt ad hoc [illegible]
[illegible] unire. si forte dicatur quod unio
non est [illegible] dixit
[illegible] omnia verbum. ergo
hoc erit [illegible] et sic [illegible] omnipotentia abstraha-
tur [illegible] non [illegible] ad hoc [illegible] ¶ [illegible] ad
huc [illegible] ei diligere [illegible] suam. ergo adhuc moveb-
[illegible] ad redemptionem hominis. ergo adhuc incarnabitur
[illegible] ad hoc placet et predestinabit numerum electorum. et adhuc
intelligeret quod conveniens sit illum numerum debere impleri
et quod [illegible] per alium [illegible] satisfacere [illegible]
[illegible] quod filius dei sit incarnatus et omnes
salventur. [illegible] non intelligatur [illegible]
[illegible] ad hoc non [illegible] sed [illegible] natura [illegible]
[illegible] diversa. [illegible] completione et sic est
[illegible] ut [illegible] aut in [illegible] aut in [illegible]
[illegible] in omnibus [illegible] separato ab [illegible]
est separatio a [illegible] non [illegible]
[illegible] ei assumere non [illegible] secundum [illegible]
[illegible] ei assumere [illegible] assumi [illegible]
[illegible] natura [illegible] agit nec patitur.
quia actiones et passiones singularium [illegible] sunt
[illegible] ad assumere. [illegible] exigitur agere. ergo non assumit
secundum quod extrahitur a persona. [illegible] assumere est
[illegible] esse assumitur. quia non assumitur [illegible] aliquid non
[illegible] est [illegible] natura dicitur in se [illegible]
quod [illegible] in supposito [illegible] natura non [illegible] assumere. [illegible]
[illegible] assumit sibi aliquid non [illegible] modo [illegible] est. [illegible] nunquam
est [illegible] non assumit [illegible] hec autem in divinis
est [illegible] non assumit [illegible] ¶ Secundo dicendum quod [illegible]
[illegible] natura [illegible] pluralitatem. aliud [illegible]
hanc pluralitatem quam fides determinavit scilicet patris et filii
et spiritus sancti [illegible] pluralitatis in [illegible] di-
vina erit ipsa [illegible] et non ageret [illegible] assumeret

[illegible] unire [illegible] unire

operato

Non [illegible]

et intelligeretur per modum alicuius ordinis ad aliud in quo sit. Si ergo quan-
tumlibet ordinatur ad tertiam et sic procedit omnes obiectiones ad hoc
inducte. quia abstracta a personis non possunt assumi. si autem
fiat abstractio a personalitatibus tamen remanent fides in di-
vinis et ad hoc remanet. Sed contra intellectum deum eius
unum in se totaliter existere [illegible] et distinctus sunt attributis
ab omnibus aliis et ita manebit in tota persona hoc non
remanet in tota persona [illegible] ut illud hoc quod illi convenit as-
sumere et operari et unire sibi ex sua omnipotentia quod
voluit. Si verum est quod ita convenit erit ordo re-
spectivus. [illegible] nichil non est quia abstracta pluralitate quam
distinguit fides in divinis non remanet aliquo distinc-
tio. Si remaneat [illegible] una substantia per se [illegible] et individua
et tales persone plures in divinis esse non possunt. quia pluri-
bus talibus personis positis sequeretur plures deos esse. quod non est
verum. et non cum ad redemptionem exigatur distinctio
plurium [illegible] et [illegible] et satisfacientem et cui est
exhibenda satisfactio non possent tunc salvari [illegible]
[illegible] quod salvator [illegible] et [illegible] et satisfa-
ciens. et cui satisfactio exhibetur. Unde dicendum quod [illegible]
[illegible] salvatur ad hoc [illegible]
[illegible] sententia. Ad primum ergo dicendum quod non dicitur ut ad
[illegible]
[illegible] Ad aliud dicendum quod [illegible]
[illegible] supposita [illegible] non operatur supponere eam in [illegible] hac
[illegible] sic distincta ut fides distinguit. Ad aliud dicendum
quod non [illegible] adhuc remanet [illegible]
[illegible] quod non est eadem [illegible] quia [illegible]
non distinguntur a rebus [illegible] attributis distinguun-
tur a rebus aliis [illegible] et non non est mirum si remaneat
omnipotentia. Ad aliud dicendum quod diligeret et [illegible] eo quod
suppositum [illegible] in se distincta per se et distincta
ab aliis. Si tamen quia una sola tunc poneretur [illegible]
eterna incarnationis et redemptionis [illegible] assu-
mo [illegible] divine [illegible] non. quia [illegible] quod distinctum
[illegible] in assumptione autem dicitur unio ad alteram [illegible]
ergo intelligitur [illegible] assumptioni et unioni. [illegible] uni-
o [illegible] non est ad hoc quod [illegible]
no quod [illegible] unitur [illegible] in humoribus [illegible]
autem [illegible] persone et [illegible] persone in membris [illegible]
in [illegible] et [illegible] dissimilia in corporis organici
[illegible] et corporis organici cum anima [illegible]
[illegible] et ibi [illegible] quod repugnat [illegible]
[illegible] cum igitur hoc sit individuum [illegible]
rationem persone non [illegible] cum [illegible] divinis [illegible]
[illegible] quod [illegible] unius [illegible]
[illegible] dicatur quod persona est individua [illegible]
[illegible] cum individuum sit divisum ab aliis de intellectu suo

supponeret ab aliis separatum. cum [illegible] ab aliis se-
parato [illegible] unioni que est ad alteram personam
de intellectu suo repugnat unibilitati et hoc est quod omnes
[illegible] et doctores dicentes [illegible] magis posse assu-
mere quam [illegible] Si forte dicetur quod iste rationes probant
quod non debeant [illegible] unio [illegible] est ex parte
assumentis. sed tamen [illegible] facere de omnipotentia sua hoc
[illegible] est deum. quia [illegible] assignant rationes [illegible]
[illegible] quod sit assumens quam [illegible] hoc de
[illegible] ad [illegible] Anselmus quod [illegible]
[illegible] et non expedit [illegible] magis [illegible]
tanto magis [illegible] et [illegible]
[illegible] Si [illegible] dicatur quod iste rationes [illegible]
[illegible] ex parte sue [illegible]
per unionem. Sed hoc non est [illegible] immo sunt [illegible]
[illegible] sicut [illegible] unio sit unibilitas
dicat unionem ut [illegible] Sed unio non est
nisi in persona ut dicit [illegible] ergo in [illegible] et [illegible]
[illegible] in persona. et sic non est quod dicitur. [illegible] unio est
ad redemptionem. ergo unio erit per [illegible]
[illegible] redemptionem [illegible] redemptioni [illegible]
[illegible] quod satisfaciens sit [illegible] in persona cui de-
bentur et non [illegible] ergo unio dicitur [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible] quod ab alia est. sed non est ab alio [illegible]
persona. ergo [illegible] persone. [illegible] dicendum
cum [illegible] quod persona unibilis est ex parte assu-
mentis. ad hoc autem quod obicitur dicendum quod hoc verum est quod sin-
gularitas [illegible] sunt de intellectu persone
sed non omnis [illegible]
singularitas [illegible] unibilitati. ad [illegible]
et sic non [illegible] singularitatem persona divina
quia adhuc non remansit una singularitas [illegible]
de pluribus in quibus esset nec [illegible]
[illegible] assumptum [illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible] in persona deus et homo
et non [illegible] in [illegible] constitue-
[illegible] hypostasis sua [illegible] pluralitatem
[illegible] ubi nova persona in [illegible] fieret cum
hypostasis [illegible] cum hypostasi hominis [illegible] constituent
[illegible] Ad aliud dicendum quod [illegible] est quod [illegible] in omnibus unitas [illegible]
[illegible] ad [illegible] sic [illegible]
in omnibus [illegible] ipsa ad [illegible] uniuntur. sed
[illegible] nec [illegible] singularitatem et
personalitatem [illegible] quia sic [illegible] assumeret [illegible]
et [illegible] pluralitatem. quod aliquid
[illegible] in pluralitate sua. Ad aliud dicendum quod cum dicitur
individua [illegible] individua dicatur ab aliis separata
[illegible] unioni et [illegible] ad [illegible]

quia illa communicatio est ad certum constitutum. sed non competat unioni alicui eadem singularitas propter ut prius habitum est. Ad 4m dicendum quod unio animarum potest esse in patria futura. sed non talis que singulariter omnem vel novam induat pluralitatem. Ad 4m dicendum quod deus possit ad conditionem sue persone. si ita fieret unio ut destrueretur pluralitas. sic autem non fit ut prius expeditum est. Ad id quod obicitur quod unio dicat communicabilitatem. dicendum quod verum est. si fiat unio incommunicabilitas duplex. nam aliquid dicitur communicabile proprie. et alio autem modo improprie. communicabile dicitur proprie quod dicitur vel convenit ad aliquem constitutum. sicut color est communicabilis et eius. et hoc est communicabile. ut proprie communicabile est. Secundo dicitur communicabile quod est predicabile de pluribus quamvis non est de se in aliis est vel per esse. sicut non convenit et isti duo modi communicationis pluralitatem aut singularitatem. Alio modo dicitur communicabile unitate. generaliter cum fit ordo ad proprietates actuum. et sicut nunc et convenientia ypostasis conveniunt talia. unde dicitur quod hic deus est. hic homo. et hic homo creavit stellas et fuit ab eterno. et hic deus natus est de virgine et passus sub pontio pilato. Quarto queritur an competat pluribus. ut scilicet patri. ut non videtur quod non. quia gratia autem convenit et ratio gratia eiusdem convenit recreando. si dicatur quod prima est falsa. probatur per simile ex sermonibus. ubi dicit augustinus quod quia in sapientia cadit in sapientia conveniebat fieri redemptionem. Item incarnatio est opus trium personarum ut habitum est in anteriori distinctione. ergo videtur quod et assumptio convenit ei pluribus. quia quelibet est communibus convenit eis gratia nature et non persone. Item damascenus dicit quod tota natura divina in una suarum ypostaseon humanam naturam assumpsit. ergo hec pluribus convenit. sed communicatur convenientia persone gratia nature convenit omnibus personis. ergo si incarnatio convenit personis gratia nature communicatur omnibus personis quod falsum est. ergo non convenit gratia illa. Quarto obicitur rationes convenientie sanctorum appropriate assignate penes propria vel appropriata persone gratia videtur. quod pluribus conveniat persone quam nature. Item nulla pluribus convenit aliquid cui convenit in se et per se. sed nature non convenit incarnatio per se et in se. sed in persona et per personam ut prius probatum est. ergo nature convenit propter possibilitatem persone pluribus. Item unio magis proprie attingit illud quod efficitur unum cum natura. sed ypostasis efficitur unum cum ypostasi. ergo videtur quod unio pluribus personis intelligentie conveniat persone quam nature. Quarto quorum conveniunt indivisa sunt opera trinitatis. quecumque convenit uni convenit et alteri et eam persone. si opera trinitatis sunt indivisa et eadem. sed non dicat et persona opera trinitatis sunt indivisa. ergo si incarnatio convenit uni eam primo et convenit alii. Quarto dicendum quod prius dictum in talibus dicitur convenit incarnatio persone quam nature. non convenit nature in eo quod non est. sed per nature. sed quod est in persona

hac communicatione cum eam ex sua relatione qua filius est potuit admissionem in parte carnis. alio modo non vel impassibile vel difficile esset solvere quia pater et spiritus sanctus carnem non assumpserunt ut dictum est. sed quod missio pluribus quod est missio in carne claudit in se relationem filii per quam excluditur pater et spiritus sanctus. scilicet ab incarnatione. non divinum hoc pluribus tempore. vel ex hoc quod non sit prior persona sui termini vel simplicior. sed quia in modo attribuendi sic est et ex illo modo attribuendi informatur modus intelligendi quia attributa nec sunt divina in divinis sed re non differunt. et ideo non intelligendi sic informata dicitur proprie conveniente persone quam nature vel essentie. Ad primum ergo dicendum quod incarnatio non dicat missionem. sicut recreare hoc in missionem dicitur et ideo quod hoc est opus commune. quia in hoc missionem importat. sed unio in se relationem includit. et ideo conveniens esse non patri. Ad illud quod dicit augustinus quod in sapientia cadit decentius inter obiecta proprium filii in suo appropriato quod est sapientia. sed hoc appropriatum non importat circa se in intellectum nominis. Ad ad dicendum quod opus operatur quod est actio ipsa et opus operatum quod est coniunctum ex corpore et anima communia sunt. sed incarnatio non dicit hoc sed post carnis assumptionem in se et illa non est communis. ipse relationem includam. ipsi filii et ad ad dicendum quod auctoritas damasceni magis facit ad oppositum. quia dicit quod in persona assumpsit. quod significatur ex modo loquendi. quod hoc convenit ei gratia persone hic. et non gratia sui. Ad 4m dicendum quod hoc natura divina realis sit in divinis. scilicet esse non tamen differunt tamen in modo attribuendi ei ea que nec sunt essentia. unde distinguitur. et essentia non generat. et persona vitiis distinguuntur. et persona vitiis generatur. In talibus ergo aliquid potest convenire pluribus personis. sicut incarnatio propter relationem inclusam. et propter prius esse propter hoc et non separatur a persona. non distinguitur ab ipsa. Quarto de modo autem de huius quod dicitur in hac. et primo de hoc quod dicitur. Formam servi id est naturam servi in sua accepit ille deus. que id est sanctam quam totam non dicatur natura assumpta. potest in boetius tamen distinctiones in libro de duabus naturis in una persona christi. quarum prima hec est. natura est earum rerum que cum sunt quoquo modo intellectu capi possunt quecumque deus et deum que per sua excellentiam intellectu perfecte capi non possunt et sunt proxima privationi ut tamen quam potentia in extremo et de huius et sunt tempus et motus sed aucentia sed huiusmodi non quidam est quantum est. sed hec non est sumi non sumitur cum dicitur natura assumpta. quia si assumpsisset solum corpus isto modo non tamen assumpsisset. Secunda distinctio hec est. natura est vel quod agere vel quod pati potest. et hec convenit omnibus sive que agere et pati est apta. et tales sunt tam corporales quam spirituales. et si in hac ratione naturam humanam assumpsisset. tamen sufficeret solum corpus vel solum animam assumpsisse ad rationem non assumptione. Tertia distinctio est. natura est principium motus per se et non per accidens. sed autem non convenit non corporibus sed etiam solum corpus

accepit. ergo non accepit in hac ratione naturam. Circa distinctionem dictum est unam quamque rem in formam speciei dicta. species dicta quid est. Si ergo assumpsisset naturam humanam secundum hanc acceptionem videtur quod in omnibus hominibus assumpsisset quod est contra damascenum. quod dicit quod non in specie consideratam naturam nostram accepit sed in atthomo. Si dicatur quod ipse accepit dictam secundum quod est [illegible] sufficit esse ad hoc quod est quia hec dicta facit esse formale. non enim tantum facit totum esse materiale. ipse autem et animam nostram et formam accepit. ergo videtur quod nullo modo dictam accepit naturam nostram. Si forte dicatur quod naturam accepit aliquam illam dictionem quam natura dicitur forma et sic dicitur natura et vis in naturam. ut videtur dicere philosophus. Contra dicitur hic quod natura dicitur principium. Secundum hunc ergo modum naturam assumendo non assumpsisset animam. quia philosophus dicit quod anima non est in homine sed actus et perfectio. Si autem dicatur quod licet non est forma sed quod non assumpsisset corpus. quia idem philosophus dicit quod corpus non est forma sed materia. videlicet est esse quod acceptam propria in materia quod est vitam generis. quia sic sequitur quod si accepisset suam generationem et vitam omnem sibi quod absurdum est. ergo videtur quod nullo modo assumpsit naturam ut videtur. Si forte dicatur quod natura ad hunc dicitur ex quo pullulans pullulat primum ut videtur dicere philosophus. contra hoc natura est secundum vim generationem. et hec illam assumpsit Christus. non enim secundum illam assumpsisse dicitur naturam nostram. ergo nec hanc naturam assumpsit. Si forte dicatur quod natura sumitur pro coniunctione duarum [illegible] [illegible] materie [illegible] dixit supra quod nomine nature corpus et anima intelligitur. et hic coniunctio [illegible] [illegible] est quod compositum magis dicitur res naturalis [illegible] et philosophus per naturam vel [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] concedendum sit quod assumpsit naturale naturam. vel id quod est secundum naturam. sicut dicitur compositum esse per naturam [illegible] autem id quod consequitur naturam in composito. sicut ascendere sursum [illegible] et igni. videtur autem ergo quod non assumpsit rem nature sicut id quod est secundum naturam quia hoc est per se negabile quod per se assumpta. per id quod est secundum naturam [illegible] naturam in composito. Si igitur non assumpsit procedentem secundum intellectum [illegible] quod nec [illegible] assumpsit. Item ulterius queritur utrum concedendum sit quod Christus assumpsit naturam assumendam. videtur quod sic quia natura [illegible] est corpus et anima et illa assumpsit. ergo [illegible] naturam assumpsit. Sed contra. [illegible] est aqua est esse. sed esse omne compositum est [illegible] compositum sit singulariter [illegible] tamen assumpsit singulariter [illegible] pluraliter. videtur quod assumpsit tantum esse. ergo [illegible] naturam unum. Preterea queritur utrum assumpsit naturam humanitatem. videtur quod sic. quia humanitas est quod facit unum hominem. aliter sit unus homo. et ex assumptione humane nature. videtur quod ipse assumpsit naturam humanitatem. Sed contra. humanitas non est in [illegible]

homine vel illo. sed nec hunc nec illum assumpsit. ergo humanitatem non assumpsit. ut videtur. Solutio. super primum videtur ad hoc dicendum quod quando Christus naturam accepit naturam secundum omnem distinctionem quam posuit boetius. Si enim natura dicatur esse secundum causam et quomodo intelligi possunt. [illegible] si ipse assumpsit omnem rem nature naturam. quia et substantiam et accidentia [illegible] ut scientiam et penalitatem. [illegible] quod omnes in omni [illegible] quia si diceretur Christus naturam assumpsisse. Sed et communiter dicitur natura quod agere et pati potest tantum accepit et hoc modo aliquid de natura accepisset. sicut carnem tamen vel animam tamen accepisset. tamen cum dico natura hominis ad est quam natura absolute dicta. quia natura hominis est tota natura hominis. et per hoc patet solutio huius quod obicitur in contrarium. Similiter si accipiatur natura est principium ut est principium motus et status per se et non secundum accidens. hoc modo tantum accepit eam quia principium per se [illegible] motuum et operationum. Si quarto modo accipiatur. dicit boetius quod contra catholica quam nestorius dicit in Christo duas esse naturas. sed male et contra [illegible] [illegible] acceptio dicta [illegible] et specifica [illegible]. Sed debet accipi prout dicta in isto particulari. et tunc debet distingui. quoniam sicut est in generatione quod quidam generantur per se quidam per accidens. et per se et per accidens [illegible] ex generatione. sicut hic ab hoc generatur per se. sed quia hec suppositum est hominis [illegible] ex generatione huius quod hic sit homo. et ulterius quod hic homo habet humanitatem et quod sit aptus perceptibilis discipline et huiusmodi. ita dico de assumptione quod assumptum est per se et per se natura humana materialiter accepta. id est in partibus que sunt materiales ad formam totam. hoc est ad esse hominis in Christo. sed quia [illegible] assumptum assumendo unitur [illegible] assumptionem sicut contingit quod sit specifica dicta isto assumpta. id est per assumptionem [illegible] [illegible] quod credi quod natura illo modo non contingit est in Christo. sed est assumpta. sicut ego dico non tamen hic sed et homo generari. tamen hic generatur eo quod se habet sicut [illegible] contingit ad generationem huius et est in hoc. Ad hoc quod obicitur de dicto philosophi quod hec materia sit natura et forma sit natura. neutrum tamen illorum [illegible] tota natura hominis per [illegible] corpus quod est in homine est natura humana. nec potest dici anima que est forma corporis est natura humana. quia cum dicitur natura humana intelligitur tota. et non corpus et anima sicut [illegible] sunt dicte intelligitur per naturam humanam. et ideo ambe simul coniunctim intelliguntur in intellectu nature humane quam assumpsit Christus. quod sic probatum est unus homo in natura quam assumpsit. sed non est unus [illegible] vel tantum. ergo [illegible] humane comprehenduntur utrumque. Ad hoc quod queritur de [illegible] dicendum quod natura dicitur multis modis. et similiter [illegible] dicatur natura secundum naturam esse consequenter secundum aliquem [illegible] nature et [illegible]

per potentiam naturalem. ut secundum hoc homine est intelligendum specialem esse. et secundum hoc homo
est intelligendus et dicitur quod secundum hoc esse quod secundum viam que est in eo est sicut quod
est per generationem vel per generationem. formam hic assumpsit christus
que sic sunt secundum naturam. hoc modo quod dixit.
quod assumere large sumpsit sive superius dictum de assumpto
et de eo quod assequitur assumptum in quantum est in natura hu
mana. ille autem dicitur assumpta vel non corrupta.
et si dicatur illa a natura prima id est secundum primam institu
tionem. tunc omnia assumpsit talia. quia in mor
talitate non fuit de natura sed de gratuitis ut
dicit augustinus. si autem dicatur naturale a non corrup
ta. tunc non assumpsit omnia talia. quia talia est
nobis quod nascimur filii ire. et hoc ipse non assumpsit
sed tamen assumpsit penam ex qua culpa contracta. sed
in ipso non fuit ex culpa contracta tamen quia non fuisset
tamen in ipso nec in alio. nisi culpa precessisset. sed mo
do dicuntur penalitates nobis tamen ab ipso assumpta
et non contracta. Ad id quod ulterius queritur utrum assumpsit com
munem dicendum quod communem per se non ab eo quod est in natura una vel
una non una et sic sumendo naturam unam assump
sit communia. sicut sumatur communia a quo for
male est esse hominis in quantum homo. tunc dicendum quod
quod communia est quod assumptum sicut et homo. et dicendum
assumpta sic preextiterit ante assumptionem. sed sic
quantum ad assumptum. sicut dixit prius. ad id quod queritur de huma
nitate. dicendum quod magister dixit supra distinctione ii capitulo i. quod nomine
humanitatis accipit corpus et animam. et bene concedit quod humanitas
humanitas est assumpta prius et primo. sicut nomine huma
nitatis intelligitur forma hominis in quantum homo est humanitas
non erat assumpta in eo in quantum contrarium dicitur assumptum
quod habet in assumpto. quia in assumendo corpus et animam u
nivit. consequenter id quod assumptum est. per quod sit homo
et homo huius est humanitate consequitur humanitatem in
assumpto. tali non videtur esse concedendum. Quod deinde
queritur de hoc quod dicitur. cum tota trinitas operata sit
formam suscepti hominis etc. videtur quod homo sit susceptus.
et hoc non negabit magister. solutio. dicendum quod hec glo
santes exponunt suscepti hominis dicendum id est humane
nature vel per hoc quod secundum predicta. quod licet homo non sit susceptus
tamen id quod suscipitur concurrit esse hominis. eo quod uniendo
suscipitur et suscipiendo unitur corpus et anima
et formatur et perficitur. et tamen hic non primo. tamen constat
homo per susceptionem. hic a filio dei et ipse est
ille homo. eo quod unio facta sit in persona. Quod deinde
queritur de hoc quod dicitur cum inquit audite deum qui in
forma dei erat etc. forma id est vocat etiam naturam
humanam quam divinam. et queritur ideo. hic dicitur id est
homo. in libro de trinitate. forma que est sua non per se

formam vel de ineffabilitate. tamen id est esse forma. sed videtur ex huius forme
quod per se trinitatis sunt ille forme ne velut que sunt in materia et educte
efficiantur. nam ceteris que in eodem sunt abusive forme
vocantur. dicendum quod imaginales sunt. assimilantur id est formis
huius que non sunt in materia constitute. ex hoc accipitur
quod divina non est in materia. et secundum aliud proprie dicitur forma.
humana autem non nisi ab usu. preterea. humana natura dicitur
hic a magistro corpus et anima. corpus autem et anima non forma est in materia
vel ex materia. ergo videtur quod non debeat dici forma. Quod hoc. quidam
dixerunt quod humana non debeat dici forma in christo
id est formis manentibus. sed que est de hoc. dicendum quod tamen non
potest dici natura divina forma. unde cum augustinus uno
modo videatur utrobique accipere nomen forme dicendum
quod actus formales nulli sunt. sed per hoc est fide esse in spiritu
unde cum christus huius visum esse dei dicitur in forma dei
manere non forma servi vel hominis. Ad id autem quod de homine
dicitur obicitur dicendum quod ipse loquitur ibi de formis secundum quod res
condit id est abstractionibus formarum que sunt intelligentie
secundum philosophos. et proprie ab intelligentia. preterea. unde forme
ille theologice sunt loquendo proprie sunt. quarum imagi
nes sunt forme que sunt in materia. non autem humana in christo
non sic dicitur forma. sed ab actu forme. que est dare esse unum
secundum naturam. et hoc esse utraque non dedit in christo. unde
dicitur quod ipse est homo. et quod ipse est deus. Quod deinde
queritur de hoc quod dicitur. per hoc quod solum ubi
carnem ipsa trinitas fecerit. caro id est dicitur partem hominis.
vel et partem pro se. cum ergo ille homo non sit caro sua. nec
ubi potest dici caro sua. Si autem dicitur quod pars pro to
to ponitur. tunc quero quare ponit ibi carnem pro toto
quam animam vel etiam. Quod hoc dicendum quod ideo pars ponitur pro
toto. sed hanc partem duabus de causis specialiter posuit.
quarum una est quod excludit errorem. dixerunt id est quidam he
retici deum non visibilem carnem propter passibilitatem car
nis. ideo ut evangelista ostenderet hoc esse erroneum non
posuit partem nobiliorem sed debiliorem. Alia vero est.
ut sciremus eum defectus penarum nostrarum quam ipsum debere
assumpsisse. quia maximum defectum nostrum quantum ad mortali
tatem et penam et dolorem in carne est. Quod deinde queritur de hoc quod
dicitur in quo similitas in commutabiliter manet divine humane que.
per hoc esse. dubium est an sit veritas illa. et dicendum ad hoc licet. quod
veritas humane nature est de qua vere potest dici hoc est homo
vel per se humane nature. et simpliciter veritas nature divine de qua vere potest dici
hoc est vere divina. unde patet quod proprium non est de veritate hu
mane nature. quam hic non naturam est. nec per se nature.
sed per se et consequenter bonum quod tamen species mo
dus et ordo. et ideo hoc non assumpsit christus. similiter pe
nalitas non est de veritate humane nature. quia sine illa est
vel humana non sicut fuit in primo statu et sic erit

et est vilissime habere esse
hominis dicitur manere in forma
hominis ... .

in gloria et pena non est assumpta cum natura de statu
suo non promoveatur aliquid quietum nature. et hec fuit con[illegible]
secundum modum [illegible] non tamen est pena contrariatem sicut peccatum
quia oritur ex illi quod est contrarietas conformationum repugnantium et dis-
solubilium. ¶ Nos autem omnino [illegible] et contradictionis no-
tam. et est hic inadvertenter quod de assumpto [illegible] sit hec illa
assumpta fuit natura vel persona. et sicut [illegible] non est assumpt[us]
homo. ~~et si hoc sit homo sit assumptus~~ vel non. et quod in hominis se-
quatur. Si dicitur persona assumpta videtur natura quod natura non sit assump-
ta. [illegible] assumi natura quod est ante assumptionem. natura autem christi non
fuit ante [illegible] assumptionem. ergo non est assumpta. persona. preterea ipse
presupponit. sed preparabatur ex hoc quod spiritus sanctus separando naturam
et faciendo formavit creavit et univit eam filio ut
prius dictum est. ergo numquam fuit natura ante assumptionem. Item
assumptio fit ad unitatem sibi. natura autem non unita fuit filio
nature divine. ergo non fuit assumpta. patet ex suppositis in
littera. quia assumptione christus factus est unus homo. [illegible] et non sepe
assumptio in illa ratione ponitur loco unionis. et econtra.
Ista autem probatur per hoc quod esse unitum est unum ei cum
unitum est. ~~unum ei cum unitum est~~ humana autem natura non
est filius hominis. nec filius dei natura divina. ergo nulla
unio est ibi. cum ergo assumptio sit per unionem natura non videtur as-
sumpta. Item quia eius separationis semper manet. [illegible]
no tempore non fuit magis unita quam [illegible]
dic quod [illegible] ab [illegible] divina natura non fuit humana
nec divina [illegible] numquam fuit humana natura. nec tamen est
sicut [illegible]. ergo constat quod semper eadem separatio est
inter illa. ergo numquam unita natura divine [illegible] divine non hu-
mana. Item omne unitum alteri vel assumptum unione ad
[illegible] proprietates eius cum unitur et a quo assumitur. huma-
na natura numquam accepit proprietates aliquam nature divine vel
[illegible] divine. ergo neutro numquam unitur. et a neutro numquam as-
sumitur. probatio medie. [illegible] constat proprietates
divine nature et divine [illegible] in [illegible] et [illegible]
et [illegible] nulla [illegible] a natura humana. [illegible] concedatur. [illegible]
[illegible] quas adducat [illegible]. ¶ [illegible]
[illegible] sic. quod [illegible] assumptione [illegible] unione [illegible] filio dei. nullo
modo est in [illegible]. ergo si humana natura [illegible] assumptione
[illegible] unione est in filio dei. ergo nullo modo est in [illegible]. [illegible] est
in [illegible]. ergo a destructione [illegible] est in [illegible] cum assumpta [illegible]
unione [illegible]. ut patet ex [illegible] disputatis [illegible]
[illegible] distincte. ergo assumptione erit in [illegible]. ergo humana
natura est assumpta. Item assumptum est ad se [illegible]. constat ergo
quod humana natura est ad [illegible] [illegible] quia est [illegible]. ergo humana natura
est assumpta. et quia [illegible] omnis [illegible]. sufficiat rationes [illegible].
¶ Ergo dicendum quod humana natura [illegible] assumpta [illegible] et per se [illegible] uni-
ta [illegible]. sed assumpta est [illegible] et per se unita [illegible] hypostasi
sua ad hypostasim divinam. ¶ Ad [illegible] ergo dicendum quod [illegible] humana

in persona [illegible] fuit et anima [illegible] christus a christo assumente. sed si
natura non fuit antequam assumeret [illegible] non fuit
antequam assumeret. ergo non potuit assumi. quia licet as-
sumendo fecit tamen assumptio non [illegible] formam. sicut
si ego vestem ad me trahendo facerem [illegible] sic
tamen attraho. [illegible] quod unitum est cum alio [illegible] et as-
sumitur unum non destruitur ab alio. ¶ Ad aliud dicendum quod [illegible]
assumptio sit ad uniendum. sed non oportet ut uniatur in
se et per se. sed sufficit quod uniatur et compleatur in sua hy-
postasi. non enim nullo modo unitum est quod hypostasi su-
a unitum est. non enim oportet ut unum constitutum sit [illegible]
sed sufficit quod [illegible] ei per se sit unitas. ¶ Ad aliud dicendum
quod hec est falsa quod [illegible] humana natura [illegible] filio dei semper sit
eius separatio. quia licet numquam fuit unum in se cum [illegible]
hypostasi. [illegible] assumpta est [illegible]
fuit [illegible] filio dei et divine nature in [illegible] una. et hec est con-
[illegible] potest esse in assumptione [illegible]. Ad aliud dicendum quod
[illegible] est quod divina natura non [illegible] proprietates suas humane nature in se.
sed [illegible] non sufficit ad hoc quod non fiat assumptio. sufficit enim
assumptionem ut hypostasis nature [illegible] sui principaliter
proprietates filii dei et nature divine et econtra. hypostasis di-
vina accipiat proprietates hypostasis humane. sicut
[illegible] est [illegible] que [illegible] homo vel hic homo vel ali-
quis homo sit assumptus. [illegible] autem quod [illegible] sit assumptus. [illegible]
conceditur quod christus assumpsit corpus et animam. aut ergo assump-
sit ea unita. aut non unita. si non unita. ergo
erunt [illegible] assumptiones. una corporis altera anime. [illegible]
[illegible] separatim [illegible] quod [illegible] assumpsit unita.
modo autem unionis [illegible] [illegible] factus. ergo [illegible]
ut unum completum in genere hominum. non autem unum comple-
tum in genere hominum est [illegible] et hic homo. ergo assumpsit
filius dei hunc hominem vel hominem aliquem. [illegible] quia non
conceditur hec assumpsit aliquem vel hunc hominem. [illegible] hoc
propter hominem [illegible] ante assumptionem quod non est [illegible].
ergo et non debet concedi quod assumpsit naturam. quia natura huma-
na que assumpta est [illegible] non [illegible] ante assumptionem.
[illegible] illa conceditur. ergo et illa concedi debet. Item omnium [illegible]
[illegible] [illegible] aliquid unum corpus et anima
[illegible] sunt [illegible]. ergo [illegible] constituunt ad
unum quod est ex utroque. christus autem assumpsit [illegible].
ergo constituit iam [illegible] ad unum [illegible] assump-
tionem [illegible]. ergo [illegible] sit [illegible] unum quod sit
ex parte corporis et anime constitutum. et non [illegible]
hic homo. ergo assumpsit hunc hominem [illegible]. [illegible]
conceditur [illegible] probatur [illegible] auctoritatibus [illegible].
[illegible] quod [illegible] constat quod [illegible] assumpta [illegible]
[illegible] hic homo non sit [illegible] hic homo non est assumptus. ¶ Ergo dicendum quod filius dei
non assumpsit hominem [illegible] hic homo [illegible] magister [illegible]

na divina et humana et persona divina et humana
natura eius separationis semper manet. ergo uno
tempore non fuit magis unita quam alio

fuit hic homo non personam assumpta est natura humana que est in ipso. Unde numquam hic homo fuit nec erit nec est in persona singulari hominis, immo in singulari non hic homo. Sed persona divina est hic assumptio terminata. Unde dicendum ad primum quod hoc concedendum quod Christus assumpsit corpus et animam unita sibi hoc modo quod assumendo fecit corpus et animam et univit. Non quod ante assumptionem fuerunt vel unita fuerunt. Sed hec unio non fecit unum singularem hominem vel hunc hominem. Quia non unum dicitur unum in se et divisum ab aliis. Et hec assumptio non potuit coniungere corpus et animam in unum aliquid nec hominem quantum unitatem nature divine et persone divine in singularitate persone divine. Patet quod numquam fecit ex corpore et anima ut unum nature humane in quantum hic. Immo fecit sunt coniunctum et unum persone divine. Cum unum ex corpore et anima faciat hunc hominem in quantum hic homo, patet quod tale unum numquam fuit assumptum in Christo nec umquam in Christo. Ergo non assumpsit hunc hominem. Et hec solutio est nobilis quia solvit fere omnia que contra premissa sunt de hac tamen ex parte assumpti. Ad quartum dicendum quod cum queritur non concedendum tamen dicendum est quia scilicet unio corporis et anime non facit unum divisum ab alio in ipso antequam assumeretur vel in ipsa assumptione in qua terminatur assumptio. Sed assumptio bene facit naturam, salvata tamen humana, non tamen humanam quia proprietates suas non amisit natura ex assumptione. Sicut autem unitas nature unum quod constituitur ex anima et corpore. Ad quintum dicendum quod hec est vera in coniungibilibus tamen per se. Sed in Christo coniunctio anime et corporis a coniungente non fuit sola. Immo cum hac fuit in unione quarta ad quam in qua complebatur unum assumptum et assumptum. Et hoc est unum persone in aliqua singularitate sed est assumptio. Vel ad unum in quantum per se existens vel in ipsa assumptione fuit. Nec per se ex corpore et anima sed quod unum distinguitur divisum ab alio in se indivisum. Et ideo hec simpliciter est falsa quod filius dei assumpsit unum vel aliquid vel hominem vel hunc eadem ratione et hominis et unius hominis, cum si non assumpsit unum hominem non assumpsit hominem. Quarto queritur quod inconveniens sequatur si detur quod Christus assumpsit personam. Videtur quod nullum. Quia sicut in coniunctione humane nature ad divinam destruitur personalitas humana et tamen non erunt due persone sed una. Sicut etiam dicebant antiqui quidam quod persona non assumpsit personam sed consumpsit eam. Si ergo sic est non oportet hic inconveniens quod sequebatur duas esse personas. Praeterea persona est rationalis nature individua substantia ut dicit Boetius. Sed Christus homo in quantum homo est rationalis nature individua substantia. Ergo Christus homo in quantum homo est persona similiter et persona divina. Ergo aut persona consumpsit personam aut oportet quod sint due persone. Quinto ponatur quod Christus deponat humanitatem, tunc id quod depositum erit coniunctum ex anima rationali et corpore. Ergo erit homo et erit hic homo. Ergo substantia rationalis nature individua, ergo erit persona. Quero ergo quis ei confert illam personalitatem quam prius non habuit vel quam [illegible] quia non accidit ei aliquid ipsum nisi a deo. Deus autem non dedit ei sed potius abstulit. Ergo videtur ex quo non fecit in eo personalitatem quod prius habuit eam et sic Christus videtur accepisse personalitatem hominis et personam. Item ponamus ulterius quod Christus resumat illum hominem depositum. Aut ipsa resumptio destruit in eo aliquam dignitatem aut non. Si destruit, ergo videtur quod unio divinitatis ad hunc hominem aliquam dignitatem noceret, quod absurdum est. Si vero non destruit, tunc videtur quod persona sit persona sicut ante. Et tunc erunt due persone. Ergo non est inconveniens filium dei assumere personam. Contra. Hoc quod quidam quia duo sunt in eo quod duo sunt non sunt unum. Probatio. Damascenus dicit quod [illegible] deus est incarnatus. Ergo aliquid in eo quod differunt adhuc non habent. Patet ergo quod quia duo sunt in eo quod duo sunt non coniunguntur in unum. Dicendum ergo quod Christus sit due persone. Ergo non unum persone. Nec est unita nisi naturis quantum que manent distincte ut prius habitum; ergo nulla unione in Christo quod fuit est. Ergo in Christo non sunt due persone sed una. Et superius habitum est quod formando et coniungendo univit sibi. Ergo numquam corpus et anima fuerunt ut hic potuit personam singularem et persona singularis fuerat persona in [illegible]. Ergo numquam quod assumpsit personam nec hunc nec habebat. Quarto dicendum quod intelligitur multa absurda sequerentur si Christus assumeret, scilicet quod singularitas persona fuisset aliquando distincta et quod ipse ad dignitatis humane sua assumptione consumpsisset vel quod nulla unio fuisset in ipso. Et hoc negatum est ab omnibus eo quod erat error [illegible] nestorii et eutices. Et convenerunt duos errores contrarios. Unus enim videt quod ad unitatem [illegible] rationalis se tenuit prius [illegible] et videt Christum esse unam personam [illegible] dixit esse et unam naturam et iste fuit nestorius. Alius autem considerans duas esse naturas et supponens quod Christus dixit eum esse duas personas. Et uterque error provenit ex eo quod nesciebant distinguere inter personam et naturam distinctionem autem ponens. Item dicendum ad primum quod hoc est absurditas magna quod ponatur quod Christus aliquid destruit in nobis quod pertinet ad dignitatem. Similiter quod intellectum est quod materie singularitatem tollat significationes ab eo quia hec non potest intelligi. Et ideo non assumpsit personam. Et hoc dicitur quod non est opinio sed error quod Christus assumpsit personam vel consumpsit. Non enim consumit [illegible] iam autem probatum est quod numquam fuit ille homo persona singularis unus nec erit. Ad aliud dicendum quod Christus homo in quantum homo non est substantia individua [illegible] est [illegible] hic homo est ipse persona et Christus in quantum hic homo est persona. Sed quod sit hic homo habet a singularitate divine persone in quantum singularitas [illegible] assumptus. Ad [illegible] dicendum quod si ponatur illa positio bene concedo quod depositum erit hic homo et persona. Ad hoc autem quod queritur quando confertur ei personalitatem quam prius non habuit dicendum quod singularitas quam prius non habuit [illegible] ablata sunt alia dicunt. Si autem queritur quis confert ei illam singularitatem dicendum quod deus per [illegible] confert ei

fuit

divina

& si dicitur ei q[uo]d tollit p[ro]p[ri]a q[uae] conferat dico q[uod]
p[er] se aufert & p[er] se confert d[ic]i[tu]r eo d[ic]i unu[m] & ab a[li]o di
su[m] & h[oc] e[st] singlitas & hui[us] g[ratia] e[st] in a[liqui]b[us] animalib[us]
co[r]p[or]e in q[ui]b[us] e[st] simil[ite]r ut ip[s]e[s] sen[su]s c[on]p[ro]b[ati]o p[ro]p[ri]u[m]
i[n] toto corpe. [et] i[n]ltra[m] a[nim]a[m] sen[sitiv]u[m] una ut dicit ph[ilosoph]us.
& si videatur e[ss]e i[n] utraq[ue] p[ar]te p[er] se & mo[rt]al[is] &
utraq[ue] p[er] h[abe]bit sing[ularita]tem a[nim]am & h[oc] p[ro]b[ati]s confert
d[ic]i p[er] actu[m]. sicut a[ni]m[a] c[on]tin[e]t ex aliq[uo] c[on]fert p[er] s[e]
tu[m] in h[oc] ex[em]plo. diff[initi]o u[nde] sit unaur due. ip[s]i u[bi] au[gustinus]
s[ecundu]m intentio[n]em ph[ilosoph]i. datu[m] est. ex q[uo] h[oc] ultimu[m] q[uae]st[io]
due a[nim]e. &   si no[n] c[on]valescunt utraq[ue] p[er] h[oc] e[st] ip[s]i de
fa[c]t[u]m corp[or]a[rum] organo[rum] naturalio[rum] ad u[n]i[tat]e[m]. sic
organu[m] q[uo]d capitur a[nim]ab[us] & di[rig]i[tu]r & ex q[uo] oritur sp[iritu]s
& h[abe]t. ad h[oc] aut[em] q[uo]d ult[im]o q[uaeritu]r ponat[ur] ut i[de]m resu
matur. d[ic]o q[uod] n[on] resumere n[on] conveniens e[st] u[nde] a[nim]a u[er]
mo[do] n[on] destruat. dico q[uod] ille homo erit assu[m]p[tu]s
s[ed] c[on]stitute i[ta] p[er] assumi & tu[n]c p[er] act[us] destr[ue]
tur p[er]sonalitas. sic p[er] actu[m] fiebat i[n] d[e]o & ille
p[er]sonales s[un]t v[ere] & s[ecundu]m intellem fa[c]tu[m] sa[n]ct[u]m
cu[m] n[on]. Q[uaer]e t[ame]n q[uo]d de h[oc] q[uo]d dicit[ur]. a[nim]a n[atur]a h[um]ana n[on] a
mi[tt]i ee & e[st] q[uod] n[on] simp[liciter] e[st] n[on] h[abe]t p[ro]p[rietate]s. q[uo]d e[st] g[ratia] q[uo]d di
o[mn]i divinas natura & d[icitu]r g[ratia] d[ic]e o[mn]is s[ecundu]m intellectio
to[ta] s[ecundu]m p[er] attributa. ut sap[ienti]a p[otenti]a & h[uiusmod]i. s[ed] q[uae]r[itu]r u[trum] di[vi]na
natura debeat d[ic]i caro f[a]c[t]a. vi[detu]r aut[em] q[uod] sic. q[ui]a fere ab
o[mn]ib[us] mod[er]nis c[on]cedi[tur] di[vi]na n[atur]a ee i[n]carnata. a[r]g[umentu]m
n[ecess]e dicatur i[n]car[nat]a ampli[us] q[uod] caro f[a]c[t]a. vi[detu]r posse d[ic]i ca
ro f[a]c[t]a. Q[uaer]e p[ro]. cu[m] dicat[ur] di[vi]na n[atur]a assu[m]p[s]it carne[m]. se g[ratia]
est i[n]carnata. q[ui]a sic assu[m]psit ut i[n] carne ip[s]a ee[t] &
sili[ter] & fili[us] assu[m]p[s]it carne[m]. ideo i[n] carne ee[t] g[ratia] e[st] i[n]car
natus. s[ed] ex h[oc] a[r]g[umen]tu[m] a[ccipitu]r q[uod] fili[us] dei sit caro fa[c]tus.
q[ui]a u[er]bu[m] caro fa[c]tu[m] e[st]. g[ratia] vi[detu]r debe[re] se[qui] ex alia p[ar]te
q[uod] di[vi]na e[st] i[n]carnata. g[ratia] e[st] caro f[a]c[t]a. p[ro]. si h[oc] ab aliq[ui]b[us]
admittit[ur]. q[ui]a n[on] admittit[ur] simili[ter]. h[oc] di[vi]na n[atur]a e[st] car
nata p[ro]p[ter] illa & h[uiusmod]i. sicut fili[us] dei q[ui] e[st] passus mortu[us]
& h[uiusmod]i. vi[detu]r n[on]. q[uod] sequitur q[uod] di[vi]na n[atur]a realit[er] & n[on] p[er] actu[m] e[st]
fili[us] dei & fi[lius] dei n[on] p[er] actu[m] s[ed] u[er]e & r[ea]l[ite]r e[st] nat[us] & pass[us]
& c[etera]. g[ratia] di[vi]na n[atur]a passa e[st] mortua ut v[idetu]r. in p[ro]cessu
.n. i[n]q[ui]t u[bi] ac[ci]d[er]e. assu[m]ptio extranei su[mitur] acci[dentali]s
i[n] p[re]dicato. Q[uaer]e g[ratia]. dico s[ecundu]m p[ro]m[issu]m q[uo]d puto hac ee q[uo]d
di[vi]na n[atur]a e[st] i[n]carnata. eo q[uod] sep[ar]ata e[st] h[oc] a da[mn]o & po
a[nim]a[lit]as h[oc] i[n] h[oc]. eo q[uod] h[abe]t n[atur]a duo[rum] i[n] & i[n] alio e[st] u[er]a
& ille i[n] sufficat ad dicend[um] p[ro]p[ositi]o[n]is. i[n]carnato est
.n. n[on] dicit a[li]q[ui]d aliud q[ua]m carnis assu[m]ptione[m]. in q[ua] carne sit
assumit. s[ed] sibi. in se assumat. s[ed] assumat sibi
n[on] p[er] se. s[ed] i[n] sua y[po]stasi i[n] q[ua] plene p[er] f[e]c[i]t e[st] n[atur]a & p[er]
alia p[ar]te u[er]ificat[ur] de n[atur]a q[uod] sibi. no[n] i[n] se. q[ui]a i[n] y[po]stasi
univit carne[m] ut assu[m]p[tu]s sit. s[ed] h[oc] vi[detu]r i[n] ee neganda.
di[vi]na n[atur]a e[st] caro f[a]c[t]a. a[nim]a .n. h[oc] no[n] posset h[abe]re n[isi] duor[um]

q[uo]d & i[n] utraq[ue] n[atur]a de n[atur]a. in alio aut[em] n[atur]a de p[er]sona. duo a[utem]
n[atur]a s[un]t ibi. p[ro]u[t] ut no[n] s[unt]. a[nim]a tam[en] p[er] intellam e[st] f[a]c[t]a
imponi ee di[vi]na[m] natura[m]. ut ee s[ecundu]m eius. & sic f[a]c[t]a
e[st]. & de n[atur]a & de p[er]so[na]. sic .n. n[atur]a di[vi]na n[atur]a e[st] caro fa[c]ta. n[atur]a fi[lius] di[cit]ur e[ss]e caro
fa[c]t[u]s. n[atur]a hui[us] e[st] ut fa[c]t[u]s ponat suu[m] f[a]c[t]u[m] ee alia[m] n[atur]a[m]
q[uae] e[st] assu[m]pta. ut sit s[e]n[sus] di[vi]na n[atur]a est caro fa[c]ta. i[d est] caro
f[a]c[t]a e[st] di[vi]na natura. u[e]l fa[c]tu[m] e[st] q[uod] di[vi]na n[atur]a e[st] caro
f[a]c[t]a. te[st]e s[ecundu]m e[st] de di[vi]na n[atur]a ip[s]i i[n]tima[m] exp[re]ssione[m] ut d[icit]
magi[ste]r. s[ed] n[on] e[st] de p[er]so[na]. filius n[on] d[e]i est homo fa[c]t[u]s. h[oc]
id e[st] q[uod] & fa[c]tu[m] e[st] q[uod] fi[lius] d[e]i e[st] caro u[e]l h[om]o. sic t[ame]n q[ua]nda[m] q[uae]
ei c[on]ceditur i[n] isto s[ecundu]m d[ic]t[u]m. q[ui]a di[vi]na n[atur]a e[st] h[om]o q[uod] fa[c]t[u]s e[st]. s[ed]
mag[is] neganda e[st] p[ro]p[ter] exp[re]ssione[m] & p[ro]p[ter] simplicit[er]. q[ua]e ac
cipe[re]nt eam i[n] s[ecundu]m illo q[uo]d f[a]c[t]o po[nitu]r ee illa. Q[uaer]e ad p[ri]mu[m] g[ratia] d[ic]o
q[uod] n[on] e[st] simile de u[er]bo & de n[atur]a. q[ui]a u[er]bu[m] n[on] i[n] se sibi univit
natura[m]. n[atur]a aut[em] sibi n[on] i[n] se s[ed] i[n] p[er]so[na]. sic aut[em] obiiciat[ur]
q[uod] n[on] id e[st] q[uod] p[ro] p[er] iudiciu[m] e[st]. q[ui]a h[oc] sep[iu]s solutu[m] e[st] i[n] p[rim]o l[ibro].
q[uod] differu[n]t plura i[n] modis attribu[endi]. s[ed] in re ide[m]
s[un]t. ad a[liu]d d[ic]o q[uod] s[ed] h[ui]u[s]a a[m]b[o]b[us] d[ic]a[tu]r c[on]cedat[ur] di[vi]na n[atur]a e[st]
caro f[a]c[t]a s[ed] u[er]o n[atur]a. no[n] t[ame]n c[on]cedi[tur] q[uod] sit nata. q[ui]a nativitas
nata e[st] p[ro]p[ri]etas ho[min]is s[ecundu]m f[a]c[tu]m n[atur]a[m] h[um]ana[m] n[atur]a[m]. & sili[ter]
passus & mortu[us]. n[atur]a a[utem] n[on] discre[ta] & dispa[ra]re s[un]t
exclud[itu]r n[atur]a di[vi]na ab h[uius]mo[d]i p[re]dicatis. ad id q[uod] c[on]u[er]s[o] d[ic]o
q[uod] ext[ra]neu[m] accipit[ur] m[ul]t[ipliciter]. s[ed] g[ratia] n[on] & g[ratia] p[er] se. cu[m] g[ratia] di
na nata e[st] fi[lius] d[e]i. h[oc] e[st] p[re]dicat[ur]. g[ratia] g[ratia] ee[t] t[ame]n & cu[m] d[icitu]r
filius dei e[st] natus. h[oc] p[re]dicat[ur] h[oc] no[n] sit ext[ra]neu[m] fi[li]o
dei ex p[ar]te p[er]so[nae]. t[ame]n e[st] ex p[ar]te g[e]n[er]ati c[on]iu[n]cti i[n] q[uantum] p[er] i[n] p[ro]
p[ro]p[ositi]one p[re]dicaba[tu]r de n[atur]a di[vi]na. & no[n] incidit a[li]q[ui]d
ex p[ro]cessu illi[us] argu[men]ti. Q[uaer]e t[ame]n q[uo]d de h[oc] q[uod] d[icitu]r. i[d est]
id no[n] p[er]so[na]m assu[m]psit homi[ni]s & c[etera]. intentio magi[stri] e[st]
eadem. cu[m] t[ame]n supp[o]sita. q[uod] n[on]q[uam] c[on]iu[n]g[itu]r corp[us] & a[nim]a se
cundu[m] unu[m] sing[ularita]t[is] p[er]sona. s[ed] q[uae]r[itu]r q[ui]a p[ro] i[n] repugnat
unibil[is]. ad h[oc] d[ic]o q[uod] p[er] p[ro]p[ri]a de intell[igentia] suo posit p[er] se b
nu[m] posit[um] i[n] c[on]ca[...]. ad alt[eru]m. q[ui]a n[on] e[st] alt[er]ius ut po
n[on] alt[er]ius ut p[re]dicamus ut s[e]c[un]d[u]m e[st]. simili[ter] ponit de
se sing[ularita]tem. & ista s[un]t ea. s[cilicet]. unitas. sing[ularita]s. c[on]cabil[ita]s.
& unitas e[st] q[uo]d a[nim]a. q[ui]a id e[st] n[on] duo unu[m] & n[atur]a. ut d[icit]
ph[ilosoph]us. singlitas aut[em] e[st] ab i[n]dividuantib[us]. i[n] c[on]i[un]ctibil[ita]s
aut[em] e[st] a distinctione ul[tim]a u[e]l c[om]pletione u[e]l p[er]fectio[n]e.
u[nde] cu[m] c[on]iu[n]ctu[m] ex co[rpor]e & a[nim]a no[n] sit unu[m]. n[on] e[st] si
e[ss]et unu[m] p[er] se. n[ec] sing[ulari]t[as] p[er] se n[ec] distinctu[m] p[er] se
s[ed] unitu[m] alii i[n] sing[ularita]te alt[er]ius & distinctio[n]em p[er] fo[r]ma[m]
p[ro]p[ter] q[uod] p[er] assumi n[on] potuit. & q[uod] i[n]telligit[ur] p[er] c[on]clusione[m]
assu[m]ptioni exp[re]ssi[o]. Q[uaer]e t[ame]n q[uo]d de h[oc] q[uod] d[icitu]r ab[so]l[u]t[a]
.n. a[nim]a a co[r]p[or]e. p[er] e[st] sicut aug[ustin]us & c[etera]. absoluta n[on].
a[nim]a a corp[or]e. adh[u]c s[ecundu]m sua[m] diffinit[i]o[n]em s[ecundu]m q[ua]m
e[st] endelechia co[rpori]s organici p[hysi]ci po[tentia] vita[m] ha
bentis. g[ratia] vi[detu]r q[uod] ee[t] sit ei dependentia ad co[rp]us
su[u]m ad co[rp]us. g[ratia] n[on] p[er] ee h[o]c alt[eru]m. h[oc] alt[eru]m n[on] c[on]ce[ditur] p[ar]te

est alia in hoc capitulo. ergo causa non est [illegible]. et hec conceditur ab omnibus. si autem volumus sustinere magistrum, tunc dicendum quod abstracta a corpore dicitur duobus modis. scilicet abstracta id est divisa a corpore et sic non est verum. vel abstracta a corpore id est ab ordine ad corpus. et tunc loquitur magister per ypostasim que est quedam corporis. id est si ponatur absoluta a dependentia quam habet ad corpus quia tunc erit intelligentia quedam de numero similium angelorum.

¶ Ex premissis autem elicitur quod primum et cetera. Hoc capitulum prima in quo magister agit de conditionibus unionis. sunt autem contraria quedam que consequuntur unionem videlicet termini ipsius unionis. sicut deum esse hominem et econverso et hominem et deum esse duo vel unum. et unionem factam esse in natura et supposito vel persona. et his conditionibus agit magister per se. sunt et contraria non ut termini sed ut precedentes sicut unum. sicut omnium scientia. et esse capud ecclesie. et esse minorem minore illi. et de [illegible] his. de quibus agit magister post. dividitur ergo hec pars in duas partes. in quarum prima agit de conditionibus unionis primo modo. et hec continet duas distinctiones. in secunda agit de conditionibus unionis secundo modo. et hec incipit in viii distinctione. Post predicta inquirendum est de natura divina concedendum sit. In prima harum sunt due partes. quarum prima continet hanc questionem utrum debeat concedi deum hominem. vel hunc hominem factum esse deum sicut econverso conceditur et quod predicetur cum dicitur deus est homo vel factus est homo. et in secunda parte continet distinctionem trium opinionum respondentium huic questioni. scilicet ibi. Alii namque dicunt in passibili et cetera. et hic ultimo dividitur in tres opiniones distinctas quarum finale est in [illegible] distinguendum. In secunda autem ponit [illegible] tenentes harum opinionum ad questionem factam. et hoc capitulo in vii distinctione ibi. secundum primam dicitur deus factus est homo et cetera. Incidit autem dubitatio dubium hic circa primam partem prime distinctionis [illegible] illam quam magister dicit ab omnibus concessam scilicet filius dei factus est homo. vel est homo vel deus factus est homo vel filius dei est homo. et omnibus huiusmodi eadem est dubitatio. videtur enim quod hec sit falsa deus factus est homo. vel filius dei factus est homo. quam tamen magister dicit ab omnibus esse concessam. esse enim factum est aliquid fieri quod vere loquitur post esse hoc quod factum est vel esse aliquid [illegible] dicitur filius dei factus est homo. si factum dicatur [illegible] aliud fieri quod vere loquitur post esse filium dei [illegible] nullum [illegible] potest esse deum vel filium dei. ergo locutio est falsa. si dicatur quod non est [illegible] quod aliquid factum vel fieri noviter potest esse deum. [illegible] et est [illegible]. dicitur autem non mutari [illegible] ad [illegible] ergo filius non potest [illegible] et [illegible]. item quod factum non est in [illegible]. ergo si filius dei factus ipse non est quod fuit. item cum sic dicitur ferrum ferri factum est cultellum ferri non [illegible] fuisse [illegible]

cultellum sicut [illegible]. ergo cum dico filius dei factus est homo non [illegible] de homine filius dei [illegible] ferri sicut [illegible] et [illegible] secundum [illegible] quod filius dei in homine christo esset [illegible] et homo formatur quod est absurdum. ergo illa ypostasis est falsa. item omne factum est [illegible] et [illegible] alterius. ergo si filius est factus homo. hec locutio notabit complementum filii dei [illegible] quod falsum est. ergo illa ypostasis non est concedenda ut videtur. ¶ Intelligendum quod de hac deus est homo quam dicitur ab omni opinione concessa. videtur [illegible] predicatur unio de creatore et creatura. sicut dicitur petrus est [illegible] et [illegible] est homo. [illegible] hoc vere. ergo non dicitur in hac locutione [illegible] dicitur. ergo hec est falsa deus est homo. item si aliquid [illegible] inest alicui vel predicatur de alio. et non [illegible] notat factum esse [illegible] deus est homo. et non semper fuit homo. ergo ipse mutatur est ex hoc quod ipse homo est. hoc autem falsum est quia deus immutabilis est. ergo deus non est homo. item cum dicitur deus est homo. aut hic homo predicatur essentialiter de hoc deo. aut accidentaliter. si dicatur accidentaliter quod in se est substantia [illegible] esse accidens. ergo a destructione consequentis si aliquid predicatur [illegible] accidens in se non est substantia quod falsum est. quia homo substantia est. ergo non potest accidentaliter predicari. si autem predicatur essentialiter de deo. de natura essentiali [illegible] omni suppositio substantia. sicut dicitur homo est animal. predicatur de homine omni supposito hominis. ergo quodlibet suppositum dei est homo. sed pater est suppositum dei. ergo pater est homo. item spiritus sanctus est suppositum dei. ergo spiritus sanctus est homo quod falsum est. ergo hec est falsa deus est homo. ex quo sequitur [illegible]. item in [illegible] distinguitur [illegible] predicatorum. scilicet accidentale conversum. et accidentale non conversum. et substantiale conversum. et substantiale non conversum. predicatum autem speciei et differentie reducitur ad substantiale non conversum. [illegible] predicatorum sit predicatum istius propositionis deus est homo. si dicatur quod in accidentali. aut non conversio. aut conversio. si primo modo. tunc homo non debet predicari de deo [illegible] de nolatione vel [illegible] si non possit significare denominatio. [illegible] autem deberet dici deus esse [illegible] accidens. et non deberet dici esse hominem quod totum falsum est. si autem est predicatum accidentale conversum [illegible] quod cum subiecto cum signo distributionis. sicut est risibile homo. possit dici omnis homo est risibilis. et omne risibile est homo. si igitur dicitur sic deus est homo. erit omnis homo deus quod falsum est. ergo non est tale predicatum. item de hoc predicato homo quod manat de principiis essentialibus principiis [illegible] substantiali. ergo secundum hoc homo emanaret de principiis divinis sicut passio dei quod falsum est et absurdissimum. si autem est substantiale aut conversum. aut non conversum. si conversum ergo homo erit diffinitio dei quod est absurdum. si autem non conversum erit genus vel differentia vel species. sed in omnibus talibus predicatis forma subiecti et predicati ponit [illegible] et [illegible] tantum [illegible] et [illegible] simul [illegible] [illegible] autem

que est forma sibi non potest tale collectivum cum forma predicati sed post dis-
tractionem ergo non est tale predicatum. ergo iste deus est homo et deus factus est homo
est falsa ut videtur. Item cum dicitur deus est homo et cum dicitur petrus
est homo aliquo ut gratia suppositorum hominis predicatur de
homine. omnia de subiecto dici possunt ut homo est sub-
stantia et homo [illegible] dicuntur de petro. ergo a simili cum dicitur deus
est homo omne quod de predicato universaliter predicatur de subiecto dicitur. sed homo est creatus
ergo deus est creatus. Item homo est creatura ergo deus est creatura. non potest
quod hic mutatur [illegible] quia creatura et creatus [illegible]
cum dicitur [illegible] et per passionem [illegible]
homo et [illegible] talibus non inmediate [illegible] non [illegible]
[illegible] quod est [illegible] quod exercitatur de illo. sed non homo [illegible]
homo. et hoc non impedit processum. quia cum dico petrus est
homo possum ulterius inferre et [illegible] ergo petrus est
corporeus. ergo [illegible] est. et tamen ista non sequitur homo [illegible]
quod homo est [illegible] homo [illegible] et ita esse creatum et esse
creatura [illegible] sed non solum hoc sequitur. si forte dica-
tur quod est hoc [illegible] est creatum et [illegible] est creatura. hoc non est quia
[illegible] negat eam [illegible] et dicit esse perfidiam arrianorum [illegible]
[illegible] si esset creatus aut esset creatus a se ut ab alio. si
a se ergo omne creans est [illegible] creatum non est. ergo [illegible] et non est quod [illegible]
est. si autem est creatus ab alio. ergo aliud [illegible] est creans [illegible]
quod probatur est [illegible] Item cum dicitur deus est homo [illegible]
[illegible] ista propositio. si dicatur quod indefinita. tunc tempore [illegible]
[illegible] ut universalis. si universalis tunc sensus quod omnis deus sit incarnatus
quod falsum est. quia pater non est incarnatus. si autem non inficiet cum
signo universali. ergo infinitum cum particulari. et [illegible] erit falsa quia
tunc erit [illegible] contingenti. ergo iste due erunt simul vere
quidam deus est homo et quidam deus non est homo. ergo et iste deus est homo
et deus non est homo per locum ab equipollentia [illegible]
ad [illegible] si forte dicatur quod subiectum restringitur a [illegible]
ad supposita [illegible] sed [illegible] contra artem restrictionum [illegible]
quod predicatum non restringit suum subiectum. quia [illegible] uno solo cur-
rente ut duobus ut tribus currentibus [illegible] omnis
homo currit. quia [illegible] omnis homo currens currit quod
falsum est. ergo non est dicendum quod predicatum restringit subiectum. Item
cum dicitur deus est homo in qua [illegible] est ista propositio. [illegible]
[illegible] naturali aut in [illegible] sed remota aut in contingen-
ti. si in naturali. ergo predicatum semper [illegible] cum subiecto. subiecto
existente ergo ab eterno fuit [illegible] deus est homo. quia deus fuit
ab eterno. quod falsum est. si autem in remota predicatum [illegible]
[illegible] cum subiecto et [illegible] cohere. ergo ista est falsa. si in
in contingenti. tunc potest predicatum separari a subiecto et ita deus
[illegible] est homo [illegible] non esse homo. sicut [illegible] petrus
potest esse albus et [illegible] non esse [illegible] quod falsum est. ergo illa [illegible]
[illegible] negative. Item duo sunt modi predicandi. scilicet per
[illegible] et coherentiam [illegible] cum subiecto. per [illegible] sicut cum dicitur
sol calidus. per coherentiam predicatum cum subiecto, cum dicitur

petrus est albus ut albus [illegible] et quod quis istorum modorum sit in ista
propositione. cum dicitur deus est homo. sed per [illegible] tunc sensus est deus
est homo et cum homine. ergo [illegible] hic [illegible] leo quia cum leo
[illegible] et angelus quia causa angeli [illegible] ergo huma-
nitas cohereret deo. sed humanitas non est divinitas. ergo forma [illegible]
a divinitate est in deo quod esse non potest. quia sic esset compositus
ex disparibus formis quod est [illegible] hylarium dicentem
non ex disparibus est deus qui [illegible] est. Cum [illegible]
de [illegible] propositionum. homo est deus. et homo factus est deus.
hac [illegible] et [illegible] iste opiniones et [illegible] de ipsis
quia quecumque [illegible] ad distinguendas opiniones de
[illegible] ergo de hac propositione homo factus [illegible]
[illegible] ad [illegible] eadem forma in suo [illegible]
in suo [illegible] esse. ergo si homo factus est deus non erit
sub eadem forma in suo [illegible] et in suo [illegible] esse. ergo cum
sit in [illegible] et in unione sub forma hominis. post [illegible] uni-
onem non est sub illa. et sic christus non fuit homo ante
unionem [illegible] quod [illegible] est quia hodie est [illegible]
ex quo humanam naturam assumpsit. Item cum dicitur deus factus est
homo non homo preexistere [illegible] est terminus a quo et
ipsum [illegible] sicut dico ferrum factum est cultellus. sed
non fuit homo ante unionem. ergo cum hic notetur [illegible]
[illegible] falsa erit [illegible]. Queritur de hac homo
est deus [illegible] est [illegible] unionis aut [illegible]
[illegible] unionis. [illegible] plus
distat deus et homo quam affirmatio et negatio [illegible]
[illegible] nulla [illegible] deus et homo in eodem
et [illegible] propositionali. si autem dicatur quod [illegible]
propositio [illegible] coherentiam [illegible] est ridiculosum quia humanitas
et divinitas sunt disparata. [illegible] errores [illegible]
se ingererent [illegible] ad [illegible] ut omnino
teneatur [illegible] quam artes [illegible] quia non
[illegible] artem ad hac [illegible] et ingenio [illegible]
[illegible] investigari non potest. unde [illegible]
[illegible] non sit dignus ut solvam corrigiam calciamenti
eius. salvabimus tamen artem quantum [illegible] dico
ergo quod hec absque dubitatione concedenda est. ut dicitur [illegible]
deus factus est homo et [illegible] factus est [illegible] duos [illegible]
[illegible] scilicet hoc factum terminus [illegible] non est [illegible]
[illegible] deus factus est homo. [illegible] deus est homo factus. id est quod factus
est et hominibus [illegible] apparuit. si vero [illegible] factus [illegible]
[illegible] ad [illegible] est factus [illegible]
[illegible] deus factus est homo. id est [illegible] quod deus est homo quia [illegible]
[illegible] est qua deus est homo [illegible] non est et [illegible]
[illegible] in unione [illegible]
[illegible] humana [illegible] si autem [illegible] factus [illegible]
[illegible] esse [illegible] filium dei [illegible] concederetur. [illegible]
[illegible] explanari [illegible]

lum a magistro. sic deus fuit est homo. i. cepit esse homo et non cepit homo esse. non per hoc quod ad quod ad factum est per hoc quod ipse fuit tunc homo et tamen hoc non fuit homo. unde illa locutio cum in duplici sit significatione concedenda ab omni oppositione. Ad aliud dicendum quod hic non est simile de hoc ferrum fit cultellus et cetera. quia ferrum enim cultelli et non de suis non substantiatur ipsi fieri et non nomen de non sua fieri poni esse ipsum. hic autem non est ita in ista. deus factus est homo ut fit dictum est et cetera. ¶ Ad aliud dicendum eodem modo quod factum est complementum eius quod fit quando fit non potest esse ipsum in generatione sua. ut motum. hic non est ita. Ad id autem quod ulterius queritur de ista deus est homo dicendum quod non primo esse de deo ut deus est. et de creatura ut creatura est sed de deo secundum unitam potest aliquid predicari unitur cum creatura. quia bene concedo hoc. quod homo post incarnationem dicitur de christo et de aliis. et sic obicitur per Io. damascenum quod in divino ihesu christo non est communem speciem accipere. superius solutum est. .ii. d. ubi illa auctoritas est explanata. Ad aliud dicendum quod illa non non procedit. quia non sequitur sicut predicatur de deo quod non predicabatur quod ipse sit mutatus. sed .n. christo ad quemlibet deo quod non semper convenit. diversas causas invenire hic quarum una est sive mutatur est vero christus. secunda est sicut mutatum est ad ipsum in esse cum non est christo et tunc non sequitur christo quod ipse sit mutatus. sed quod ad sit mutatum ad ipsum tamen in illa argumentatione est peccatum consequentie. et est similiter. deus est in hoc alio modo creatura per essentialiter. essentialiter. post. et non semper fuit. ergo mutatus est. tamen et est hic. preter hoc solum quod est in christo homine per unionem ad Ad aliud dicendum quod cum dicitur deus est homo. hic homo predicatur essentialiter. et ad hoc intelligendum est quiddam quod cum dicitur deus est homo vel filius dei est homo ibi iste terminus deus secundum supposita et non generaliter significat. propter tamen et hoc cogente predicato. ut infra probabitur. sicut cum dicitur homo est species ut predicatum forte cogit terminum stare pro supposito est homo. tamen cum dicitur deus est homo iterum predicatum stare ibi terminum homo pro supposito. et sic obicitur quod est contra quod predicatum essentiale cogit tamen stare pro supposito. quia predicatum essentiale habet coherentiam ad significatum per se et ad suppositum per consequens. cum .n. sortes est albus non dicitur sortes est albedo. sed non per hoc quod est homo. simpliciter sic obicitur. Primo quia hic est in illis predicatur quod sumitur a forma totius que est generis vel speciei vel differentie sibi. hic autem predicatum homo cum dicitur deus est homo non est tale predicatum quod sit essentiale ibi. eo quod sit genus vel species vel differentia. sed est essentiale. vel forte essentiale per accidens et non cogit ibi stare pro eo in quo facta est unio que facta

ipsum esse predicatum essentiale et sicut patet quod non sequitur quod possit stare pro aliquo supposito. immo non applicabitur nisi supposito in quo unio facta essentialis fuit. et tunc non sequitur. ergo pater est homo vel species. scilicet est homo Ad aliud dicendum quod ipsum terminatur ad predicatum essentiale non confusum. sed tunc vi deitatis si post infertur. omnis deus est homo et significatio ad minus omnis deus. quia primo hic. ii. d. probatum est quod licet non respicit signum distributivum pro vel partibus vel plurium numerum. Ad aliud dicendum quod hic est falsa simpliciter. de [illegible] est creatura deus est creatura. si addatur determinatio [illegible] tio ut unum secundum docetur d. vi. non est falso [illegible] cum dicitur deus est homo. et hic est creatura [illegible] ergo de est creatura. hic. n. homo sit cum [illegible] determina tum homo de intellectu [illegible] non importat ad quem significat [illegible] de quin immo importat de intellectu [illegible] huius unibile divine nature et divinitati. et per hoc cogit [illegible] hunc terminum deus applicare suppositum filii ut prius dictum est. sed iste terminus creatus vel creatura vel factum de suo intellectu importat id quod convenit est eius quia facte creature sunt opera essentie. et non respiciunt hunc terminum. de se significat unum oppositum ponitur esse in eo. et non locutio est falsa. tamen valet sic creatura est [illegible] secundum ad hominem essentiali. quod ipse in alio cum [illegible] de quo predicatur homo predicatur creatura. vel facta simpliciter. et non quia homo predicatur secundum suum. sed gratia unionis facte non .n. hic iste terminus homo a suo significato quod sit deus. sed post ab unione facta in ypostasi. ¶ Ad aliud dicendum quod cum dicitur deus est homo non est christo aliquid quantitas et hic quantitas tamen huius terminum deus quod licet est universalis non singularis quod est vel non dicitur patet quod universale est quod est in multis per rationem. et divisum in illis per se deus autem hic significatum communicabile quantum pluribus. sed singulariter in esse quia est per se distinctum hunc esse quod non singulariter patet. quia nullum singulare est communicabile pluribus. non tamen tunc. ergo non potest dici quod sit aliqua quantitas christo. nec indefinita est et non tamen procedit tunc per particularitatem ad indefinitum. ne tamen videatur fugere tunc dicendum quod hic est deus est homo. et hic est non est homo. sicut .n. dicitur homo currit sic ista predicata permutantur. et hic tamen semper quo ad hoc. quod ibi cogitur quo a predicato stare pro significato vel supposito vel utroque. cum .n. dicitur homo currit ipsum predicatum cogitur ibi stare pro supposito. et sic in negativa. quando dicitur homo non currit. ergo similiter cum dicitur deus est homo cum predicatum non sit essentiale ibi propter tamen sed per unionem que facta est in ypostasi cogit ibi stare pro supposito in quo facta est unio ergo sic in negativa

gratia eiusdem ypostasis, quia non respicit illam in qua facta
est unio. Ergo ille dicit: deus est homo, [illegible] et deus non est
homo opponuntur sicut affirmatio et negatio contradictorie. Cum
ergo hec sit vera: deus est homo, hec erit falsa: deus non est homo.
Ad hoc autem quod obicitur quod predicata non restringunt subiecta,
dicendum quod hec non restringunt in illo suppositorum, restrin-
gunt tamen gratia significati ut suppositi, et cogunt stare pro
significato ut supposito, sicut patet in hiis: homo a dig-
nitiva est [illegible] [illegible] et hec est aliquis in quibus omnibus
subiectum [illegible] diversitate respicit a predicato et
[illegible] [illegible] cogitur habere plura supposita.
et ita [illegible] esse. In hac locutione deus est
homo [illegible] preter hoc solum quod non extenditur
significatum [illegible] hec predicatur illa locutio. Sed
ex [illegible] unione que facta est in
persona [illegible] unitatem et ideo non res-
picit [illegible] gratia illius et [illegible]
[illegible] esse sic. Sic supponit unum
solum hominem esse. Secundum quod cum dicitur homo est dignissimum
[illegible] respicit [illegible] gratia illius unitatem et appellat illam
et pro illo reddit locutionem veram [illegible] verificatur. Et hec
homo non est [illegible]. Hoc contingit ideo quia homo non restrin-
gitur [illegible] aliud esse quod non est ut
in significato [illegible] deus. Ad quartum dicendum
quod cum dicitur deus est homo [illegible]
illa. Sed [illegible] est [illegible] ex coherentia
terminorum [illegible] ex ordine suorum significatorum ad
invicem. Et ex alio facit [illegible] coherere [illegible]
sunt ad invicem remota. Et sic est hic [illegible]
[illegible] similiter [illegible]. Ad quartum dicendum quod [illegible]
dictio [illegible] ut dictum est. Ad [illegible]
quod [illegible] de [illegible] homo factus est deus
[illegible] concedenda, eo quod sequi videtur
si homo factus est deus, ut [illegible] factus est deus
et iste ambe [illegible] [illegible] sed
videtur [illegible] loquendo quod magister concedit eas
et Augustinus ponit eas. Et ideo distinguendum concedi
possunt et recipi [illegible] homo deus factus est [illegible]
[illegible] factus [illegible] homo [illegible] factus
est deus, id est homo [illegible] factus est [illegible]
[illegible] quia [illegible] ab suo [illegible]
[illegible] ab suo [illegible] sic [illegible]
[illegible] refertur ad aliquid [illegible] ex [illegible]
ut [illegible] intelligatur [illegible]. [illegible] est quod homo est
deus, id est ad [illegible] est, id est unio quod homo deus est
[illegible] erit. Ad primum quod obicitur dicendum quod hec [illegible]
[illegible] est successivum, quia [illegible] est incarnatio [illegible]
[illegible] sed non fuit [illegible] in Christo [illegible] sicut [illegible]

est totum [illegible] infinita [illegible] ut dicitur
quod si [illegible] distinguntur, distinguuntur per [illegible]
a [illegible] esse. [illegible] non ponit hominem esse. Sed [illegible]
hominis [illegible] mutatur ad formam hominis. Sed similiter
[illegible] homo et unio ad deum. Et ita [illegible] remanet
quia non est unio [illegible]. Sed [illegible] in singulari [illegible] per
existentiam. Ad quartum dicendum quod [illegible] est quia hic homo
non dicitur factus sicut materia. Sed [illegible] sicut [illegible]
[illegible] quod importat perfectionem unionis et [illegible] ex
parte assumptionis [illegible] [illegible] et [illegible] est [illegible]
[illegible] hominis perfecte unitio non [illegible] quod successive
sive [illegible] sit [illegible]. Sed ex parte ordinis [illegible]
plus est assumere [illegible] quam [illegible] hominem
unitum perfectum. Ad quartum quod ultimo [illegible] de ista homo
est deus dicendum quod ista [illegible] est. Ad obiectum [illegible]
dicendum quod in aliquo magis distant affirmatio et negatio, in aliquo magis
[illegible] deus homo. Sed [illegible] attendatur [illegible] opponuntur
[illegible] non [illegible] simpliciter magis opponuntur
negatio et affirmatio quam deus et homo, et non [illegible] verificatur
simul, nec [illegible] possunt. Deus autem et homo
[illegible] possunt [illegible]. Si vero attendatur proportio
dignitatis inter extrema, tunc magis distat
deus a quolibet creato quam affirmatio et negatio. Alii enim
dicunt in ipsa [illegible] et [illegible]. Hic magister
[illegible] primam opinionem et sicut [illegible] hec opinio
[illegible] in [illegible] duas in quarum prima ponuntur duo
[illegible]. [illegible] autem [illegible] confirmatio
[illegible] [illegible]. Sed [illegible] de suo
[illegible] loco [illegible]. [illegible] quod [illegible] opinionis
[illegible] possunt extrahi de [illegible] ex [illegible]
capitulo in quo [illegible] ponuntur quarum prima [illegible]
homo sit assumptus. Et [illegible] ex hac quod
[illegible]. [illegible] hominem illum assumptum
a verbo. [illegible] est quod [illegible]
[illegible] factus est homo et [illegible]. Et [illegible]. Et ea
[illegible] dicunt deum esse [illegible] factum hominem. [illegible]
quod Christus sit duo supposita, non tamen due persone.
Et hoc extrahitur de hoc quod dicitur in [illegible] capitulo [illegible]
[illegible] ex [illegible] rationalis et [illegible]. Et confirmatur per [illegible]
[illegible] Augustini [illegible] capitulum [illegible] quando induitur
[illegible] dicit Augustinus [illegible] unius. Sed [illegible] assumente
deum. Aliud [illegible] assumptum hominem. [illegible] quod
[illegible] deus est homo ut hic homo [illegible]
[illegible] duas [illegible] in se [illegible] et [illegible] et non est
[illegible] in [illegible] et [illegible] in [illegible] fine
[illegible] dicunt illum hominem et [illegible]
est [illegible] quod dicunt Christum esse duo supposita et non e-
[illegible] hic [illegible] de [illegible]

ex hiis autem sequitur quarta propositio qua tenendum quod non fuit illa que fuit de illa opinione. scilicet quod cum dicitur filius dei est homo quod predicatur aliquid quod suppositum hominis unitum verbo sive filio dei quod suppositum est in duabus substantiis scilicet anime et corporis. Hec est ergo summa duorum capitulorum que ponitur in prima parte distinctionis. Sed hic incidit quod tenentes istam opinionem de tribus quorum primum est quid differat inter rem nature suppositum ypostasim substantiam individuum et personam. Secundum est in quo istorum sit facta unio. et tertium quo [illegible] est [illegible] hic [illegible] sit quod [illegible] est duo vel unum. et quod duo sint [illegible] si duo est.

Ad primum procedendo sic. Cum dicitur res nature intelligi duplex hic est res [illegible] et [illegible] actu. ergo res nature est illa que primior et immediatior [illegible] cum [illegible] per se hic [illegible] non [illegible] est res nature [illegible] constitutum per actum [illegible] et hic est concedendum. Ulterius cum dicitur petrus est homo et [illegible] est homo et est homo. quod est eius id quod est homo et una [illegible] est eius [illegible] ergo [illegible] eorum [illegible] [illegible] habent ad naturam [illegible] significatur in homine. ex ista ergo [illegible] [illegible] alia [illegible] ad unum scilicet [illegible] suppositum nature [illegible] et [illegible] et ex hoc accipitur [illegible] in nomine suppositi [illegible] quod utrumque eorum est suppositum hominis ergo suppositum dicitur [illegible] et hic est [illegible] Item quod [illegible] quod [illegible] distinctum est per [illegible] Sed cum sit compositum distinguibile est per accidentia individuantia. cum ergo substantia [illegible] sit que substat [illegible] et accidentibus erit substantia distincta [illegible] hanc. distinguitur autem per accidentia et non distincta per ea et hic est concedendum. et ypostasis id est in greco quod apud nos talis substantia dicitur individuum [illegible] est distinctum collectione accidentium que in alio non possunt inveniri. non tamen ratio est [illegible] quod individuum [illegible] sit distinctum non tamen ratio est totalis nec et [illegible] persona. adhuc est maioris [illegible] scilicet quod sit in [illegible] [illegible] est [illegible] nec distinctum [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] modis scilicet quod non sit [illegible] ut [illegible] sicut est anima in corpore quod non sit [illegible] [illegible] ut [illegible] sicut est anima [illegible] [illegible] quod non sit [illegible] [illegible] sicut [illegible] de [illegible] et quod non sit [illegible] per unionem in singulis [illegible] [illegible] sic [illegible] in precedenti distinctione et hec est [illegible] ergo ex hiis patet quod ista sunt ordinata quod primum est res nature constituta secundum suppositum [illegible] [illegible] ypostasis quartum individuum et quintum persona. et per hoc patet solutio in [illegible] primi. Ad secundum scilicet in quo istorum sit facta

unio predicatur sic. res nature non repugnat [illegible] [illegible] ergo videtur quod non in illa ratione sit unio in natura [illegible] quod non repugnat [illegible] non sit unio ergo [illegible] in re nature ut videtur. Item quod autem res nature [illegible] non repugnat patet quia res nature [illegible] composita sed composita [illegible] [illegible] et assumptum. probatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] assumptum sit corpus et anima. et hec [illegible] [illegible] [illegible] composita sunt res nature ut videtur quod unio non sit facta in re nature. [illegible] [illegible] eodem modo quod non in supposito eodem modo ut videtur quia suppositum dicitur positum sub natura [illegible] sed aliud positum est sub natura [illegible] que est hominis natura in christo et [illegible] non eodem. quod [illegible] positum est sub [illegible] [illegible] sicut [illegible] hominis nature divine quibus substant supposita substantie quod ponitur sub illis sed nature sunt diverse ergo supposita sunt ut videtur. Item diversarum [illegible] et non sub aliena [illegible] ratione diversa sunt opposita supposita ergo [illegible] diversarum [illegible] sit in christo. cum quia diversitate sua [illegible] [illegible] diversa supposita habebunt. et sic non erit unio in supposito. Item quecumque sunt unum suppositum [illegible] ratione est [illegible] unum ad naturam [illegible] est substantia [illegible] suppositum. ergo a destructione [illegible] quorum non est [illegible] unum ad [illegible] [illegible] [illegible] non est suppositum unum sed [illegible] hominis et [illegible] dei non est [illegible] unum [illegible] sicut [illegible] [illegible] natura est. ergo [illegible] non est unum suppositum ergo non erit unio in supposito. [illegible] [illegible] supposita et [illegible] non repugnat [illegible] per modum [illegible] sicut dicitur [illegible] [illegible] [illegible] dicitur [illegible] suppositum [illegible] et [illegible] est [illegible] hominis ergo [illegible] supposita [illegible] [illegible] [illegible] ergo ut quod [illegible] se ex parte nature. et non ex parte persone. cum ergo unio facta sit in persona videtur quod christus esse duo supposita. ulterius quod de individuo. Individuum [illegible] ut videtur distinguitur collectione accidentium que in alio inveniri non possunt. illa autem accidentia. aut sunt naturalia aut advenientia per accidens. sive [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] ut quod christus non sit unum individuum propter [illegible] [illegible] eius quod est homo. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] dei ergo non convenit individualitas ergo non sunt unum individuum. De unione autem [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] doctores moderni quod omnes sunt de opinione [illegible] et non [illegible] quia sine dubio [illegible] [illegible] [illegible] non potest cum in duabus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supponens hoc quod hic homo non [illegible] homo. [illegible] [illegible] christus non constituitur ex duabus naturis et [illegible] substantiis. sed tamen ex duabus substantiis et una non [illegible] [illegible] quod non fiat [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] quia nulla opinio dicat quod sit [illegible] [illegible] [illegible] aliud [illegible] sed [illegible] [illegible] non ponit in christo hominem. [illegible] [illegible] que [illegible] est [illegible] habet in se [illegible] substantias quot exigit [illegible]

redemptor autem dicitur et potestatem unam exigit quod habeat alteram animam(?)
dicitur et hec est humana et alteram animam potest et hec est divina. et ta-
lem compositionem in filio dei ponere dicimus non est inconveniens et ideo no-
lo solvere per istam opinionem quam puto quod falsa est. [illegible]
igitur ad primum quod unio est in christo et in te non est homo
et suppositum et ypostasis individuum et persone. si non
esse tamen in christo et non in aliis operibus quod hic homo. et hic
deus non esset deus nisi unum nisi tamen in filio proprietas
et hec dicitur in est scilicet quod non competit nisi in quadam actione
eodem modo. sed tamen individuum tamen veniret tamen si
esset in una per naturam. sed in accidentium collectione tamen
eodem modo dico quod si competit in ypostasi et non te non
convenienter esset in actu subsistendi accidentibus et non in
actu subsistendi. et sic non est intelligibile quod id quod est
ad non sit idem et unum cum alio sed aliquid et tamen supposi-
ta non sint diversa. similiter non est intelligibile quod sup-
posita sint diversa et tamen ypostasis una. et videmus
non potest intelligi quod ypostases diverse et individua
una et si individua ponantur diversa tamen nullo modo una
persona esse possit. et ideo dico quod christus non assumpsit
hominem nec hunc hominem nec suppositum et cetera sed omnia hec u-
nivit sibi in singularitate persone et dico quod res nature non est
distincta per esse a filio dei et est incommunicabilis in
convenientia filii dei et non alia in christo. in aliis autem
est res nature in communi propter hanc formam sicut et suppositum
et individuum et persona. Ad quartum dicendum quod supposita sunt [illegible]
hec autem ratio sic [illegible] humanitatis in quantum hic homo
vel humanitas dei in quantum hic deus. ad naturam hominis
et ad formam dei sic [illegible] suppositum est aliud suppositum
tum. et ex hoc sequitur quod ratione duplicat res subsistentes [illegible]
[illegible] in supposito non [illegible] sed et
ex hoc quod est hoc aliquid huius nature et non na-
ture [illegible] ad formam propria distinctionem [illegible] in christo unum al-
[illegible] suppositum sit commune suppositum. ex [illegible] rema-
net diversitas [illegible] et aliis autem [illegible] sed tamen u-
nio erit in hoc quod est suppositum. Ad quartum dicendum quod hec est
falsa in christo quod sicut se habent nature et cetera quia in christo distinc-
te et diverse sunt nature non tamen supposita. et hec [illegible]
aliud et aliud. scilicet quod ab unitate sed [illegible] est in christo [illegible] in quibus
esse supposita tamen est autem una. et hec non est in christo.
Immo in hoc errat alia opinio. quia esse habet [illegible] supposita
non est autem una. et hoc non est in christo sed a duabus
quia iste homo habet esse hominis et esse dei unitate et non per
mixtionem nec confusionem. Ad quartum dicendum quod non est verum quod rema-
neant ille nature a se invicem separate ita quod non
ypostasim unam vel suppositum unum [illegible] et hic [illegible]
non [illegible] in [illegible] iam est. Ad quartum dicendum quod non oportet quod eorum
quorum est suppositum unum sit [illegible] unum ad [illegible] communem

quia si unum suppositum est per se [illegible] in duabus
naturis. tunc duplex subsistit et tunc unum rema-
net. Ad quartum dicendum quod suppositum non [illegible] repug-
nat. quia id est suppositum quod habet formam [illegible]
tum sed habet materiam et hoc est unum constitutum
in se et distinctum ab aliis. cum ergo talia duo [illegible]
[illegible] oportet quod id sit unitum per esse filio dei quia ipsum non
est deus. sed postquam [illegible] ipsa. aliter autem ad [illegible] predica-
te de hoc homine quod non [illegible] predicatur de filio dei quod
est contra augustinum. et hec. hic homo est suppositum huma-
ne nature et res nature humane. unde oportet quod [illegible] sit [illegible] filius
dei est suppositum humane nature et res humane. Ad [illegible]
quod [illegible] de individuo [illegible] quod individua non sunt
in christo. [illegible] [illegible] sunt heredes. sic non
[illegible] denominative predicantur de hoc homine et
de filio dei [illegible] utrumque. [illegible] est illa v-
nio. ut dicit augustinus. quod deum faceret hominem et hominem
deum. et [illegible] denominative dici de al-
tero. faceret [illegible] deus est natus passus [illegible]
et hic omnia. et homo est creator gubernator mundi
et hic. et ideo non est dicendum quod christus nunquam fuit hic [illegible]
vel suppositum unum. vel individuum unum. vel [illegible]
na unitate et singularitate [illegible] quam esset nature humane. sed
[illegible] fuit hic [illegible] et in unitate et singularitate persone divine. [illegible]
quod [illegible] christus aliquo modo sit duo. sicut ista oppi-
nio dicit. et videtur quod sic. dicit enim damascenus quod
[illegible] est [illegible] ad [illegible] dicitur se [illegible]
[illegible] in christo sunt due [illegible] essentie et facientes
esse ergo faciunt esse duo. sed a pluralitate esse est ad
duo vel plura. ergo christus est duo vel plura. ergo est duo.
contra cassianum in VI contra nestorium dicit sic quia homo
[illegible] dicas peccati [illegible] esse debere. ego
[illegible] christum [illegible] dico fuisse et
[illegible] reddit
peccati [illegible] similitudine [illegible] ex hoc [illegible] quod non
tamen sit duo. sed diverse persone [illegible] hic. quod
[illegible] christus [illegible] tamen unum esse videtur quod sic
quia esse est ypostasis. et tamen una est ypostasis. ergo
tamen esse unum. item esse complet et distinguit. [illegible]
[illegible] ut complectitur et distinguit. ergo tamen
unum esse. sed non est intelligibile quod unum sint
due essentie facientes esse et tamen unum esse. [illegible]
ypostasis [illegible] est esse [illegible] per esse. si ergo unum est
esse [illegible] tamen una essentia quod falsum est. Ad [illegible] ad
hoc [illegible] dicendum quod christum esse in ypostasi non
est [illegible] unum quod fit a duabus naturis [illegible]
se [illegible] ypostasi. illa eo quod non [illegible]
[illegible] opinionem [illegible] quod hic [illegible]

/ne

Specifice

Solutio

/dem

ex tribus rebus et duabus naturis. et hoc confirmat auctoritate
boetii et cassiani. sic enim dicit boetius in libro de duabus
naturis in una persona christi. aliquid solutum est de fide cum
humana tamen quia ab eo erat distincta compositione atque ex
distantibus naturis una fiebat diuinitatis et humanitatis
compositione persona christi. ex hoc accipitur quod suppositum persona
christi suppositum est in duabus naturis essentialiter in ipso ex
istentibus. cassianus autem libro vi. contra nestorium dicit sic id
dicit in ihesu christo homine nascente et deus in utroque inseparabiliter
habito persone ... et in eo quod hoc est humane naturae redi
dit similitudinem et in eo quod deus est dei patris habuit ueritatem
sic ergo secundum predictam dico quod unum est esse christi secundum comparatio
nem ad ypostasim cuius est esse. licet hoc esse sit duarum
essentiarum que distincte numerantur. eo quod hoc esse unius hoc
esse alterius. et est unum quod unio fiat in esse et non in essen
tiis. dico ergo ad primum quod dicta est causa unionis. sed in esse in eo quod
esse ypostasis est. non est dicta tamen persona secundum eo quod unum vi
uit alterius. uel posuit unum alteri unitum. ad dictum cas
siani dico quod ipse non intendit quod ypse sit duo persone.
sed quod per duas naturas refertur ad duas personas que sunt patris et matris.
unum christus non est. sed est unum quia sunt due persone et due nature nec
due ypostases ut iam patet ex predictis. due enim nec
non est christus. sed in duabus naturis unus christus. ad hoc quod
obicitur quod non est intelligibile quomodo duarum essentiarum sit unum
esse ypostasis quod dico quod unum non est intelligibile quod in
telligatur ille essentie unitiua quod esse unum ... immo
in esse ergo facit alia quod est in christo unum in ... sed ... non
... simile. ad aliud dico quod in ypostasi essentia
est et esse ipsius essentie. id est esse quod dat essentia ypostasi
et differunt sicut essentia et esse. unum illa non est ...
tamen quod dicitur quod esse est unum et duo non essentia
a quibus est et unum non ypostasis in qua est. set
primum est ubi quod esse singulare est. non autem conuenit perso
ne est singulare non singularitate persone diuine. ad hoc ad hoc
obicitur quod hoc quod petrus non est esse petri. dico quod ypostasis
sit et in ypostasi tamen est unio. ergo non est unum
esse. item filius dei est suum esse. ergo aliud esse est
hominis in quantum hoc homo. et aliud est esse filii in quantum hoc
ergo non est unum esse sed duo. non ergo unum fecit esse.
ad hoc contra quamuis duo sint in esse simpliciter ipsa sunt
duo simpliciter. filius dei et hic homo sunt duo in esse simpliciter
ergo duo sunt simpliciter. ipsa non sunt tamen unum. ergo
filius dei non esset tamen unum quod falsum est. quia hoc in probationibus
in persona est. dico ergo tenendo uiam unionis factam in esse
in ypostasi sicut est uisum. et secunda opinio dicat
dicentium tamen unum esse simpliciter esse christi esse. sed quod est
esse simpliciter hoc et aliud est esse huius secundum hanc naturam
uel illam et aliud est esse non ... esse ... huius simpliciter est

ℓ hut

esse persone uel ypostasis secundum quod ypostasis est et hoc non est nisi unum
in christo et hoc patet potest ex hoc quod fecit catholicos dicere unionem
illam factam in esse. sed non in esse factum est. et ipsa facta in
esse aliquo et non nisi in esse ypostasis. ergo esse huius ypostasis
sit ex unione illa est unum. quamuis enim unita sunt
unum. item unus non nisi unum esse. sed christus non est nisi ypostasis
una. ergo christus non habet nisi unum esse simpliciter quia esse uel nisi ut
ypostasis est esse totius. et hoc est esse simpliciter. esse autem
secundum naturam hanc uel illam est esse acceptum in comparatione
ad finem esse facientem in ypostasi. et a parte illa ge
minatur esse in christo. est enim in ipso esse uel humanitatis et esse uel deitatis.
et si uellemus proprie dicere tunc diceremus quod habet ra
tionem consideratione non duo esse sed unum duplex in consideratione
esse. esse autem nature est esse quod habet non in se. omnia enim res habet
suum esse et esse in christo nature humane non est esse nature diuine quia
illa esse sunt duo. sicut et nature. ad id ergo quod in primo obicitur
dico quod christus non est suum esse. et tamen non sequitur quod esse ypostasis
sit non sit unum. quia illud esse est ypostasis secundum quod ypos
tasis. et ideo quia illa una est erit et esse unum. ad aliud
dico quod filius dei in quantum filius dei est suum esse et hoc accipitur
non secundum quod est ypostasis nature diuine. sed quia simplicitas
est in omnimoda. hoc autem non est in ypostasi hominis quia
illa ypostasis supponit esse in duabus naturis et est
in his subsistens. cum secundum sanctos quod saluando istam opinionem
esset dicere ... quia ita dicatur quod supposito hoc homine
non supponitur in ipso non duplex esse scilicet carnis scilicet cor
poris et anime unum non. dicunt autem alii qui illius in pre
senti sunt et est hoc incipit secunda opinio quam fere omnes
moderni defendunt. eo quod in ipsa magis saluatur
unionis. et habet duas partes. in quarum prima ponuntur
sue positiones. in secunda probationes suarum positionum ibi. de
hoc augustinus in libro sententiarum prosperi. sicut autem ex
uerbis premissis capitulis colligi potest. tamen supponere
illius opinionis. scilicet quod cum dicitur hic homo supponitur christus in
duabus naturis compositus et ex duabus rebus subsistens
scilicet carne et anima et diuinitate. et hoc extrahitur a primo
capitulo. ubi dicitur dicunt enim hominem illum non ex anima et
carne ... quod christus sit unum tamen et non duo. et hoc accipitur
ibi. non ut due essentie persone quia in illo sicut sunt pa
tuit ad duo supposita esse secundum duas personas esse. cum
non sit dicendum quod unio facta fuit in persone ... tamen et non
in eo quod est persona. tertia est quod homo non est assumptus
sed hic homo et persona. et hoc accipitur ibi. persona igitur que prius
erat simplex et est. quia non dicitur assumptum aliquid
et compositum ... tamen. quare quod non absolute dicitur illa
persona non addatur secundum hominis formam. persona id est composi
ta ut habet. et hoc extrahitur inde. non tamen persona illa dicatur
dici ... sunt autem pauca dubia contra hanc opinionem

eo q liqde contineat unitate. s; tn dubiu pot
ee de prima sua pone q d xpm compositu ee. oe .n.
compositu composita sua uniri in deus. h aut stm
est in psona etna. g xpc no e compositus. Je i
oi composito vz compositu e ps. dicas aut n pot
dici ps. qz cu oune ps unil ad stt suo toto ia
dicas hic ad mal 4 magis q i hetrusum e. Je
cu oe ps sit ipsa t toci. iam dicas ee ipsa
q iam ftm 3. ¶ ad h dd q ista oppio n accip
compositionem s;ftm compositi. s; s n sunt tn. ut sit
compositu co q cu a potu i eod q fuit an. h n
hoc m omnio fuit. sicut nunc est. 4 ita psona
xpi e composita. qz m e in duab; naturis 4 cibus
subus 4 n ab etno fuit in duab; nris 4 cib;
sbus. vn h oppio nentem dicit ee pte qz
dicas n p ee ps ut pbant ob[iectiones]. huatas aut
l; hat ptes tn n e ps. qz omn ps h compntem
eo q ulla ps una facit totu. vn huatas n
p ee ps. 4 sic p; solo ad ob[iectiones] q pcedunt. ac si
compositio ipe. sim natura compoit accipet. hat g
compositionem qdam uatat exigictiam. sicut dix i
expone pcedentis oppionis. ¶ dub aut e ad h
de h q h oppio pot q cu d h ho termino x
supp sbm ei in cib; sbus 4 duab; natis. 4 no
in huana nata. tm. hoc. n. vic ftm. no .n.
hietur. hoc ex intellectu eius q dicit hic h.
si .n. concedem[us] uam pnois .1. quam suppoit p
noim n dicat n suppositu. h ho aut q se d
natam e suppo g vi q unitate n sic conplexa
ex supposito 4 n no suppoac xpc n i una
natura. sicut dixit pcedens oppio 4 i du sba
.s. carne 4 aia. ¶ g dd q aliud est i x 4 ad e
in aliis homib;. cu .n. d h i x no pot determi
suppositu n vniru ub po vnu. 4 io du i xm
ad nm supat de ttmo qz cm altm det
tmatm p h ho q se 4 alt sig terminari p n
sigut alia tim q e impo. 4 io ut; i portat
cu d hic h e hic de. i ma .n. lone bis i pnoi
b; hic 4 hic sig vnu suppositu. 4 p cios seqn
ter signtes n com e suppo signifa d i de
supposita ad illas nr p compone aut media sig
pdemptas supposita i utq; nata. 4 ex h p;
q ista oppio sola tetigit unitate ex huis q dic
tu fals e intellige auctes q inducunt ab ista
oppione. ¶ Tertia aut 4 alii q i car ne 4 c. h e e
oppio q iam h oppio s; error manifest[us] 4 co
dempnat p ppm alex. 4 di tractat ide er
tors i duas ptes. sicut t tractat p cedentu

oppionu. po .n. po ca in q sut sue pones. so
inducunt auctoritates a qu h dicit l; n dicat.
ex pmo ca ibi hus in .vn. pones illi errores q
os hic sut. prima e q cu sit dup vnio talis .s.
aie ad carne. 4 gie. s. carnis 4 aie cu diuitate.
q in xpo nentur illam facit unu aliqd. sicut .n.
aia 4 caro fecerunt unu ho vnita. sic .n. n ho
4 filius di fecerut vna psonam vnitam 4 h e in p ea
i. ¶ Tertia 4 alii q i carnatom ubi no solu p.
s a po e q huis duab; s unitate accepas n e b
sus s. ut unu sibi faber. s; pd ut i duinco
ut mortaliu ocls uisu in eis appareret 4 h
accip ibi. illa duo .s. aiam 4 carne ubi p ul
po vnita. tcia est q n e facit vnu cu ho
in unitate. s; io ule facit di. l; no sit ui us be
ho qz iam aiam 4 carne p inducinco acce
pit. 4 hoc etrahit ab illo. q io di facit uius
homo 4 c. quarta e q h singularitate ut ad ex
eis construcu accepta s; di accepisse. qz illi
duob; p i duinco accepas no e auct nus
psonar. 4 hoc ethit in. q i duo i sing 4 c.
quinta e q p illa nra operatone fca est ex
composita ul mutata. eo q h sibi no vniunt.
s; di fca composita qz uis h i duinco accessit
4 hoc accip ibi. 4 qz ipa pubica eius pus
sit induinco. vi. est q deus n econtrario h;
p ee facus est homo ul filius di ho ee dicat
s sim habitu hoims. 4 h eli in acci .n. h d
de. 4 c. 4 nomine ee h iam hic natam hu
mana. n q vnioe carnis 4 aie fuit sit ex q
la n h sicut p; i su pone. ¶ vn. 4 ultia e cu
sui dei. qz ut ee eis i hens q deus p ee care
possit vniri qz si i infirmiou carne tn e
eet vnit seqret q ipe sim ee eet illa etna.
4 daint ex de seipu miseb. 4 h accip in fie
ca ibi. stam si econtrario i quo 4 c. ex huis dar
tiacio sequit due pones alie ulci q u p eq
h o sit d x ee h q e hic ut huatas n vni
tas. dam. q vnitas h erit d poni ptm. sib
da q ectis. 4 d h erit h pom huani g te
lmq ipm d ee ho eo q n huany n vnita
vnioe fili h. s a est q qz h in duo n huit
vnita q i duo fuit h. 4 pp h ultam qz m
.J. h concedit i culpat q fuit de h oppione.
¶ qz u iste error nouell 4 n h eu dispita
ut poarm nos aliqs totes h istas pones.
siste a tres h ptm. qz co hou n sortet n vi
ut ultia uc p h q cuugit aie qualiaz quie ne

/. vidit

co pone

/. vij.

[illegible]

sz p hoc qz coniungitur ei ut persone anime et actus/ sed corpus non uite nec sentit uita sua et non sua. aut oportuit quod corpus esset unita anima ut actus potentie in eo esset. Iste processus sic. quamuis duo sint coniuncta contradictione coniungitur ut tamen et forte construit contra illos qui neutrum illorum esse negant non est homo. ergo construitur hic hoc et hec
quod post negat. Item hec post expresse est heresis pelagii
vnde cassianus in .vii. contra nestorium pelagiane he
resis scelus solitarium hominem ex uirgine natum asserens
eruditorem eum dixit humani generis magis quam
redemptorem fuisse. quia non redemptionem uite ho
minibus sed uiuendi dedit exemplum. Sequitur nulla unio
facta est ad uerbum. sed tamen sic occultus apparuit necesse
est quod uirgo solum hominem genuit ut mundus quam homo
sit tamen genuit pro hominis quod est corporis. Item et quia
ex his sequitur quod nunquam homo fuit. sic non humana quod est corporis
et anima nunquam fuit nisi est et erit homo filius dei nunquam homo
non sunt sed dum unione de qua dictum est. ergo nunquam
fuit homo. patet ergo quod prima post ratio et theoria est assumpta
batur filia sed tamen si huius duobus secundum ueritatem ac
ceptis usus est est tamen ut mortalium oculis ap
pareret. tamen hoc quod oculis mortalium non appa
rebat sicut sic uidebatur. si anima mortalium oculis
non apparebat sicut sic ergo partem assumpsit. Item
quod assumpsit assumit sine unione pacto et
officio perfecto quod assumit depositum et hoc probat per co
lumbam in qua apparuit spiritus sanctus et per uocem in qua ap
paruit pater et per omnes creaturas assumptas in ap
paritionibus uocis testatur ergo filius dei assumpsit
naturam talem tantum ad apparitionem. ergo pacta ap
paritione deposuit. ergo non eam tamen quam assumpsit
non surrexit. hec autem quod et sentit ab aliis in expositione
concilii anathaza. ergo hoc est heresis. ¶ Contra tertiam
quod christo non est natus et passus non ex unione. aut
ex unione cum non. aut cum ypostasi non humane
non ex unione cum non humana. quia non fuit humana disiec
ta. et non diuina non est nata non est passa. Non ergo est enim
non est unio in ypostasi ipse nullo modo est naturali
et ne passus est non nata non ab aliorum. ¶ Contra quartam sic
dicit non accipit hanc nisi in singularitate nec non persone ut
dicit illa post. ergo assumptum nullam habet singularitatem
cum assumitur. ergo nullo modo cum eo fuit unum. ergo
quod dicitur de uno non dicitur de alio et hoc est contra augustinum.
et eodem modo leue est contra alias disputare quod cum ut
conueniunt. Augustinus autem inducit per hanc opinio
nem et non inuenit aliquid facere nisi in duobus locis
scilicet ubi adaptauit augustinus quod tamen ergo hic et dixit
quod accidit et accedit quod inuentum est ut hoc non sed hab

hominibus. sed hoc explanat augustinus quia facit unum in hoc
quod est in uerbum non tamen se inuenit sed homo non fuit
quia sibi semper notus fuit. sed aliis non cognosce
retur eum inueniunt eum in humanis conuersari. et dicit
augustinus quod accidit. hoc est in simili inducto. non tamen
accidit christo non humana. sed quidam dicant eam non
gratia accidit. sed hoc ego non presumo dicere de in
incarnatione. sicut est in fine eiusdem capituli non dicit.
non ergo intelligi oportet mutatum esse uerbum et cetera. sed
et omnis homo conficere quod uerbum non est mutatum sic
supra tactum est. sed hoc dicit ut uerbum simpliciter
ipse augustinus corrigit id in quo similitudo sufficiens
non est cum dicit quibus illa assumptio in effabili sui
ceptione copularetur suscipienti. i. uiuret ex hiis
et possunt alia glosari plane.

¶ Secundum primam non dicitur deus factus homo et cetera. ista distinctio con
tinet precedentem. ostendit enim hic secundum istas tres op
piniones qualiter supradicte questiones repondeatur. scilicet cum dicitur deus factus
est homo. et cum dicitur deus est homo quod predicitur in illis lo
cutionibus. et non tres hic ponit in quarum prima tangit tres opiniones
prime in secunda opinionem secunde ibi. in secunda uero sententia hec dici
tur et cetera. In tertia uero continetur secundum tertiam ibi. hec
sententia sicut dicitur deus factus est homo et cetera. prima diuiditur
in duo capitula. in quorum primo ponit opinionem secundum opinionem
primam. in secundo ponit obiectiones contra istam oppinionem et solutiones
ibi. hunc autem sensum oppositio et cetera. et per hoc patet sententia hic
partis prime. ¶ Obiectio autem hic de hiis quod dicitur in primo capitulo. illa sententia
esse deus cepit et cetera. et de illo. deus cepit esse quidam sententia
uult. i. per hoc dicere quod deus cepit esse homo
ut homo cepit esse deus contra. sed incepit est nouum. si ergo homo
incepit esse deus incepit esse nouum. ergo homo aliquando fuit
nouus deus. sed nouum est recens. ergo deus incepit homo in
parte esse deus recens quod est contra psalmum. non erit in te deus
recens. Item quod incepit esse nunc primo est. et tamen hoc non fu
it in permanentibus. quia in successiuis incipit et desinunt
aliter habent exponi. si ergo homo incepit esse deus.
nunc primo est deus. et ante hoc non fuit deus quod est contra augustinum
et cassianum dicentes quod ille homo ab eterno est deus et quod
creauit stellas. ¶ Ad hoc primum autem non contingit hec oppinioni
sed secundum necesse ut in dicendum deus ad primum quod homo incepit
esse deus quia ista est concedenda per hanc oppinionem quam ponit quod
cum dicitur homo non supponit humana natura et duo sunt sicut
supra est explanatum. et sunt se ultimus. ergo nunc primo
est deus. et ante hoc non fuit. si sumatur in instanti u
nionis. sed non se ultimus. ergo incepit esse nouus deus
ut nouum aliquid ut recens. quia cum ista concedebatur
homo incepit esse deus. hoc incepit ponebat inceptionem
sua esse sibi naturam in comparatione ad precedentem. et non in

¶ an. xx. corr. u. phatum: sic coniungitur. ergo construit contrarium quod neutrum illorum est. hoc autem
sex.
ad assumente
¶ vii. d.

inceptio ponebatur circa formam hominis et unionem ... in humana natura non potest inceptionem suam esse formam predicati in comparatione ad subiectum. et ideo tunc non deus incepisse. tamen primo esse quod filius est. tamen omnes reddere secundum hanc opinionem. quia sola illa est inter opiniones ut patebit infra.

[margin: Sed aliter dicitur secundum opinionem secundam]

Ad aliud dicendum quod licet aliquando contingit huic opinioni eo quod ponit quod non suppositum cum dicitur hic homo non suppositum hominis in quantum est ex natura humana, duplex substantia que est caro et anima et sic ipse non fuit ab eterno. et ideo ista opinio satis congruit. sed secundum opinionem secundam supponit personam divinam in humana natura et complexa substantia. et ideo tunc oportet reddere aliter. utraque dicitur sic quod cum dicitur homo cepit esse deus quia li cepit vel incepit potest notare inceptionem circa sibi rem vel predicatum. si predicatum sic est falsum. ad hoc est duplex. scilicet quod inceptio potest poni circa suppositum in comparatione ad formam que significatur in nomine subiecti. et sic est verum. sub hoc sensu. iste qui est homo in quantum homo incepit esse deus. cum enim suppositum hominis sit divina persona ut supra probatum est. formam tamen significatam per hanc non est in humanitas. et in hoc sensu ponitur inceptio circa personam secundum humanitatem et ideo verum est. si autem li incepit ponat inceptionem circa suppositum absolute falsum est. ideo quia tunc sensus est quod ille qui est homo incepit esse deus et hoc falsum est cum ab eterno ipse fuerit deus. Queritur deinde quarto de hoc quod dicitur in textu. scilicet quod recte dicitur christus in quantum homo predestinatus et cetera. videtur enim quod christo non convenit predestinatum esse quia non eidem convenit predestinare et predestinari. primum probatur ex eo quod actum convenit deo tantum. quartum autem non nisi creature que facta est in gratia et gloria. secunda probatur ex hoc quod [illegible] o pater: unigenitus qui est christus est ars patris plena omnium rationum viventium. ut dicit augustinus. ergo in christo sunt omnes predestinati et genera eorum. ergo si ipse est predestinatus christus; est in christo et ars [illegible] arte quod non convenit esse inconveniens. Item dicit apostolus elegit nos in ipso ante mundi constitutionem. ergo ibi christus sunt electi. ergo predestinati. sed ipse est predestinatus. ipse non est nisi in se ipso. predestinatus est filius dei in virtute secundum spiritum sanctificationis.

[margin: Predestinatur non in se ipso. Sed hic dicitur in se. quia ideo in se ipso electi et predestinati. Sed contra. Ro. 1. [illegible]]

Secundo secundum istam opinionem falle est reddere obviare. quia obviam contingunt ei. sed post opinioni secunde. quia ista opinio dicit hunc non supponere suppositum hominis in una natura et duabus substantiis. et ideo dicitur ad primum quod christus in supposito et natura divina predestinat. et homo ille in supposito et natura humana predestinatur. et sic non est inconveniens quod unum in persona secundum diversas naturas et supposita conveniat predestinare et predestinari eternum esse et temporale. Ad aliud dicendum quod christus in eterno supposito et natura est ars patris. sed in humano supposito et natura est artificiatum quod per [illegible] continetur in arte. et tamen est persona una. Ad aliud dicendum quod hoc modo non est inconveniens eligere aliquid in se ipso. ipse enim eadem ratione secundum suppositum divinum fuit eligens in quo elegit patrem. et ipse secundum suppositum hominis et natura fuit electus. quia fuit duo supposita et non unum. quia hec opinio falsa est. ideo oportet aliter reddere secundum secundam que dicit in hoc homine supponi suppositum in persona christi in utraque natura et complexa substantia. dicendum ergo ad primum. quod licet idem sit filius dei in quantum homo et christus in utraque natura et complexa substantia. tamen secundum considerationem differentem quia secundum tres supposita simpliciter. in se autem per suppositum compositum autem ut est simplex convenit predestinare. prout autem ut est compositum convenit predestinari. non quod ut sit persona ut in natura divina sed ut sit persona composita tamen in natura humana et substantia creata et anime. et non fiat vis in compositione sicut secunda opinio in hoc explanatur per quem modum est compositum et sic patet quod sub eadem convenit predestinare et predestinari non tamen secundum idem. Ad aliud dicendum quod persona simplex est ars patris per appropriationem et nichil etiam prohibet in se generatum quo ad hoc quod futura esset in humana natura. et ad tertium dicendum quod non est inconveniens hoc modo ipsum eligi in se ipso dissimili modo consideratum.

[margin: autem]

Deinde quinto de hac positione originis quod inducitur in sequenti capitulo. fuit est filius dei id quod prius non erat et cetera. autem enim hoc est hypostasis aut natura humana. si hypostasis ergo christus est fuit ut [illegible] aliqua hypostasis que non semper erat. ergo ipse fuit creatura hoc et in hoc supra improbatum est. et hoc est quod origenes addit secundum carnem et hec determinatio videtur [illegible] quia non concedendo secundum divinitatem. Sed hec opinio hoc dicit quod christus sit aliqua substantia que non semper erat. si enim intelligatur de hypostasi falsa est. ideo quia ipse est illa hypostasis que semper erat. et una est hypostasis filii dei et huius hominis. si autem intelligatur de natura. ipse hodie non est natura sua. sicut nunquam fuit nec erit. et ideo nec de hypostasi nec de natura potest verificari. et ideo concluditur quod hec opinio absolute falsa est.

[margin: Sed aliquando ypostasis est aliquid]

In secunda hec sunt opiniones tertio que continet in sex capitulis in quorum primo ponitur. in secunda autem capitulo per primam inductam determinatio. ibi determinant autem auctores et cetera. In tertio quedam obiectiones contra [illegible] ibi. sed in hiis videntur adversari. In quarto [illegible] illarum ibi. hec autem in hunc modum. In quinto determinatur quod christus dicitur utrumque ibi. quod tertium utrumque est christus et cetera. In sexto et ultimo obicit quiddam quod videtur magis convenire et solvit ibi. est autem et aliud quod homo fuit et cetera. ea autem que in primo et secundo istorum capitulorum dicuntur satis patent per dicta. Circa auctoritates in textu circa inductas dubium oritur quia ille videtur probare quod christus sit duo. et secundum hanc positionem istius opinionis supra dictam. quod est quod christus non sit tamen unum cum ipse non sit duo supposita nec due nature. obicit autem sic augustinus aliud est

[margin: opiniones]

...nibus dei. Ad hoc. Sed ubi dicitur quod est filius hominis quod est filius dei et ce-
tere auctoritates ibi inducte. Ad id quod per rationem quod christus est unum u-
nitate creata et unum unitate increata et unitas cre-
ata non est unitas increata, ergo christus est duo. Probo propositum: quoniam unitas u-
nia est unitate forme. Christus autem est in forma creata et in forma
increata. Ergo ipse est unum et est. Pluralitas enim creatum et increatum
opponuntur. Ergo unum non est reliquum. Item christus est aliquid in quo convenit cum
patre et aliquid in quo convenit cum matre, et id quod convenit cum matre non
est id in quo convenit cum patre. Ergo est duo. Et plures hee
propositiones: Christus est ad passibile et mortale, quia secundum quod
est passibilis et mortalis, et ad quod est impassibile et inmortale, quia divina
non. Ergo christus est duo. Si dicatur quod non sequitur, quia passibile
et inmortale [illegible] passibile et inmortale contra impassibile et inmor-
tale est quod non est mortale, et passibile passibile et mortale est quod est
passibile et mortale. Ergo si ita sunt id quod non est mortale
et passibile est inmortale et passibile, sed hec opponuntur contradictorie.
Ergo contradictoria verificantur de eodem quod non potest esse solo ad
hoc et omnia huius sophismata. Dicendum quod christus non est nisi unum in duabus
naturis existens, quia hoc habet catholica fides. Solo dicitur quod christus
est suppositum in duabus naturis. Unde suppositum predicatur
de christo in recto non autem in obliquo. Sic filius dei est homo et
filius dei est humane nature ex parte alterius nature, sic est hic
est filius dei et hic hoc est divine nature, et si dicatur quod hic hoc est divina natura
hoc accidit et non est per se. Non tamen est hic ex natura sed quia non est. Sed
ex hoc quod non differt in divinis per naturam. Et hoc patet, quia
licet in divinis natura sit suppositum et econverso, non tamen quidquid convenit
convenit supposito convenit econverso, et hoc ideo est quia natura in eo quod natura non est
suppositum tamen eo quod suppositum. Sed hoc contingit propter
simplicitatem que est inter ipsam et suppositum. Et licet in divinis
non cadat parvitas ad predicatum, tamen non est in medi-
ate? compositio quod dicitur suppositum est natura et tamen ad hoc et in me
quod dicitur determinato quod hic hoc est natura divina, quia in sunt duo
media, scilicet quod hic hoc est filius dei, et quod filius dei dicitur ad divinam
naturam habet. Huius visis dicendum est ad obiecta. Ad primum ergo dicendum quod
cum dicitur aliud, aliud est ubi unum et est. Intelligitur aliud quod rectum predi-
catur aliud in questione ad obliquum predicatur et forte
illo recto significatum. Unde aliud est ubi unum, id est ubi unum in natura divi-
na quam habet. Aliud est in quam habet in natura humana in quam habet, et ex hoc non
sequitur quod christus sit simpliciter duo. Sed sequitur quod sit aliud et aliud, scilicet
aliquid quod est in ipso. Et hoc verum est et non est contra hanc op-
positionem. Eodem modo patet solo ad omnes auctoritates inducas ca-
rum [illegible]. Ad id quod obicitur per rationem dicendum quod hoc est verum: christus
est unum unitate creata et hoc est verum: christus est unitate in-
creata et hoc est vera quia hec unitas non est hec unitas illa si
accipiatur in abstracto sicut procedit obiectio, quia uni-
tas est natura qua facit unum per formam. Sed non sequitur ulterius
ergo christus est duo, quia licet hec unitas ubi forma non sit illa, tamen u-
num unum id est cum uno alterius, quia unum dicitur ypostasis

unitas autem dicitur formam talem, et forte ille in christo due fuerint
et tamen unum tantum. Ad aliud dicendum quod christus est aliquid in quo convenit
cum matre. Sed est non si debite intelligatur, scilicet christus est u-
num in quo convenit cum matre. Gratia naturae et non gratia suppositi,
quia suppositum filii non est suppositum matris. Similiter
est hec vera: christus est aliquid in quo convenit cum patre in eodem scilicet, quia y-
postasis filii non est ypostasis patris. Sed natura filii est natura
patris. Sed ex hoc non sequitur quod christus sit due ypostases. Sed
una ypostasis existens in duabus naturis in quarum al-
tera convenit cum patre in altera cum matre. Ad aliud dicendum quod cum
dicitur christus est ad passibile et ad impassibile, non accipitur ad eum
modo in utraque. Cum enim dicitur ad passibile, li ad dicit suppositum
et non naturam in obliquo. Cum autem ad dicitur impassibile, [illegible] li ad dicit naturam divinam in recto.
naturam in recto et non dicit suppositum in obliquo sed recte.
Et ideo non sequitur quod sit duo, sed quod sit unum in duabus naturis.
Et ex hoc ergo patet quod non sunt contradictoria esse ad impassibile et esse ad
passibile. Tamen licet hic negetur divina natura est passibilis proprie simplici-
ter, et quia composita fiat est. Tamen distinguendum est ex eo quod pas-
sibile potest esse adiectum et tunc sua potentia creata divina natura,
et tunc est composita et falsa est. Si autem sit substantivatum
non potest tenere suam esse divina natura, sed esse li aliquid quod sub-
intelligitur, et sic est verum. Divina natura est passibile, id est ad quod
est passibile quia ipsa est suppositum filii dei quod suppositum est
passibile. Sed tunc non valet, si ex hoc infertur sic: divina natura
est passibile. Sed tunc non valet si ex hoc infertur sic: divi-
na est passibile. Ergo divina natura est passibilis, quia passibilis dicitur
generis [illegible], scilicet masculini vel feminini, et ideo non clau-
dit in se finitum [illegible] quemadmodum neutrum quod claudit
in se finitam essentiam rei, quia finitum enim sufficit
generalis res [illegible] quod non est in formato genere quod totam
suam certam potentiam esse erit spatiale et ideo passibilis est adiec-
tivum [illegible] totum genere et non per [illegible] substantivari sicut passibile.
Queritur quod de hoc quod dicitur esse sine [illegible] sequitur non quia
ipse filius dei et filius hominis sit illa duo divisa et est ex
hoc enim supposito quod christus est unum tantum. Sed querendum est quale
unum, et utrum quale unum sit sequitur quia ut ipse sit
magis unum quam alia una filia. Ad primum procedatur
sic. Videtur quod [illegible] in li. v. de consideratione distinguit ix mo-
dos unius. Sic dicens: est unitas et quod collectiva per quod dio
si biga ut lapides faciunt acervum unum. Item est
unitas constitutiva ut multa membra unius corporis vel multe
partes unum quodque totum constituunt. Est et coniugativa
quod fiunt duo non sint duo sed una caro. Est et nativa quod
anima et caro unum nascitur homo. Est item unitas potesta-
tiva qua huius virtutis non instabilis non dissimilis, sed unius se-
mper [illegible] invenitur, et consentanea cum per cari-
tatem multorum hominum cor unum et anima una, et vo-
tiva cum anima votis omnibus adherens deo unus spiritus est.

Bohnr / in ib. [illegible]

al. ad dicendum non [illegible] dicatur in textu.

/ grammatice

l. ling

est in dignitatem unitatis quam habuit natura assumpta in verbo in una
assumpta est persona verbum autem divinum per unionem eius
personam in una natura divina et ex hoc patet quod verbum redu-
cit unum istorum ad unitatem dignitatis. Sed videtur quod re-
ducere debeat ad unitatem coniugationis quia apostolus dicit
ad Ephesios v. sacramentum magnum est sed ego autem in Christo dico
et ecclesia. Ecclesia autem immediate sponsa sponsi
in capite. ergo videtur quod reducatur ad coniugationem. Genesis
ii. hoc os nunc ex ossibus meis et caro de carne
mea. exponunt sancti de carne assumpta per filium dei
Jeronimus contra Jovinianum capitulo iiii. capitulo viii x. capitulo
x dicit videtur eandem unionem invenire. Quod sed dicendum quod in
unitate unitatis dignitas est et non dignitatis quia per dignationem dig-
nationis dei ad tantam unitatem. sed unitas sermonis est sic sump-
tum est. et hic habetur quod homo ille ut in tantam sit
sublimitatem filii dei assumitur gratia et non natura. et tamen
hic habetur. sed ex obscuritate non per bonam quod ad simile habet
cum matrimonium sive coniugalis unitas unius. quia scilicet in
eadem vita consuetudine habetur in Christo due nature et altera
est regens et altera recta. sed quod de comparatione istius
unionis ad eas quas ponit unitatis quam apostolus sunt
distincte. sed hec tangentur summatim. et ad omnem re-
ductionem. distinguitur autem philosophus unum ut unum per
se et unum per accidens. per accidens dicitur iiii. modis. scilicet
duo accidentia quorum scilicet unum accidit reliquo ut navigator
et musicus sunt unum. Quod duo subiecta sub uno acciden-
te ut sol et plato unum sunt in musicum esse. unum
accidens in duobus subiectis. et hoc duplex. vel sicut subiectum
generis subiecto et tunc accidens potest comparari utrique
sed unum magis proprie ut homo et homo musicus sunt unum
vel potest alterum accidens subiecto. sed comparatione ad subiectum
ut iste homo est musicus. quod primum et secundum et quartum
modos ponit philosophus in metaphysica. Similiter autem sed non ponit
tantum in ... per simile vel plurale ... quod dicit
quia musicus accidit utrique homini et quia in uno per se
potest unum in genere ut sortes et socrates sunt
una figura sed non sunt unum triangulus. Quod unum autem
per se ix. habet modos. scilicet individuale ut punctus vel uni-
tas continuum et hoc est duplex partes continuantur ad eundem ter-
minum vel cuius partes continuantur ad eundem terminum. vel cuius partes
diverse conglutinantur per artificium. vel cuius partes colli-
gantur ad unum quia est origo earum per unitatem. sicut corpus or-
ganicum est unum colligatione partium ad principium ex quo
originantur. scilicet ad cor. quod ut dicit basilius fundamentum
est totius corporis sicut autem hoc scilicet unum est quod motus est si-
milis. quia dicit boetius quod signum continuum est quod motum v-
na pars movet totum. et hoc intelligitur est de motu lo-
cali. et hoc tamen cum partes corporis unum ut una manus

unum per se simplex unum quia motus manus unus est in motu
brachio et sic de aliis. Quod est modus unum est cuius subiectum
non dividitur secundum formam. illa autem non dividuntur secundum for-
mam quorum forme non dividuntur per situm et subiectum. aut primum
aut ultimum. sicut dicitur unum vinum et unum aqua et ce-
tera homogenea. que si dividantur remanet eadem forma
in toto et parte. et ideo non dividuntur secundum formam. Similiter simpli-
cia ut aqua non dividuntur secundum formam subiecti per quod est tamen simplex
quia elementa non sunt mixta nec habent contrarietatem et ideo sunt homogenea
in toto et partibus. et subiecto primo in ordine hec unum
autem plurium et oleum sunt unum secundum formam sibi subi-
ecti quod est proximum forme speciei. sicut est proxima materia
que una est in toto et in partibus. non sunt unum in forma
subiecti primi quod est insensibilis nisi vini vel olei illius quia
subiecti. quedam pars est aqua. quedam aer. quedam ignis. quedam terra.
Quod quinto modo est unum in forma generis tamen quod non est
totum esse sed sunt partes esse ipsorum. et sic dicas hanc di-
versas quibus species eorum constituuntur. sicut homo
equus. et iuxta istum modum dicitur unum tamen quorum species
quedam diverse sunt in natura. sed sunt transmutabilia adin-
vicem sicut generabilia et corruptibilia sunt unum ut dicit boetius eo
quod materia eorum est una et species diverse. Quod vi modo est unum
quod diffinitione est unum. et hoc duobus modis sicut augmentum
et diminutio sunt unum. quia utriusque eorum est motus
in quantitate et hoc in substantiis sicut diffinitio et dif-
finitum sunt unum. Quod vii modo est unum quod non tempore
nec loco nec diffinitione dividitur et per quod est subiecta quia in diffinitione
sua subiectum est una. viii modo est unum quod non dividitur
secundum formam sed tamen habet diversiones. ut vir habet
unum alterum. et unum omnis unum est sed utrumque dividitur
proportionaliter. Quod nono modo dicitur unum. sicut divisa per aggre-
gationem partium unitas in ordine ad formam unam ut membra
corporis organici ad actum vite que est anima dicitur unum.
Preterea tamen dicitur unum quorum subiecta una. et quia subiecta
dicitur ... scilicet materia forma et compositum. ideo dicitur ille
tribus modis. Quod queritur ergo utrum natura sit magis unum quam
aliqua istorum unionum ut tamen dicam videtur quod sic. quia per
se unum inter ista est individuale unum et unum formale.
sicut compositum est unum et tamen minus quam quod unum est alteri
quia quod est perfecto est quod unum vel quod est forma est quam materia.
ergo cum quod ... habet homo habet filius dei et eorum. videtur quod ipse
sit magis unum quam ipsa. Quod sed contra videtur quod sit minus
unum quia in eo est unitas compositi in forma et materia unitas
scilicet et est unitas individualibus quod plus distant quam
materia et forma. plus enim distant subiecta et accidens quam subiecta
et subiecta. ergo minor est unio individuum quam unio forme
cum materia. Item magis distant accidens et actus ad dignita-
tem pertinet quam accidens et accidens. Ab ... ergo minor

l. mixta

Nota de ... est questio

l. individui

(...) verbum (...)

est unio personae quam in individuo, quia individuum fit collatione
accidentium. personalitas autem proprietate ad dignitatem pertinente. ergo
videtur quod minima sit unio personae. Sed hoc est contra Bernardum in v. de
consideratione, ubi dicit quod inter omnia quae unum rec-
te dicuntur arcem tenet unitas trinitatis qua tres personae una
substantia sunt. Secundo loco illa praecellit qua e converso tres substantiae u-
na in Christo persona, anima et carne sine confusione essentiarum.
Tertio absque personarum pluralitate unitas pluralis in sua multiplici-
tate manente. Videtur autem quod ista unitas colligitur duas
simul, scilicet unionem animae et carnis et unionem earum per
in natura divina, quia tamen dicit Bernardus non negaverim hanc
ad illas quae gratia unitatis pertinere, qua anima et caro unus
est homo. decimo idest familiari similitudine, cum homo constare
constitutione quod per hoc constitutum est sacramentum. decimo
et cum summa quae est gratia in deo congerere unitatem ut quod
in tres personae una essentia. Verum hic concertatio quaedam consi-
derante tres essentiae sint una persona. Secundo dicendum quod
unum quod Christus est unum ad nullam unionem ut unitatis
illas reducitur, nec ad unum personae, nec ad unum per accidens.
Nec mirum si per accidens probat de ista unitate non cog-
noverunt quod non tantum per gratiam et non per essentiam est factum. et
ideo dico quod est prima attendi unio ut unitas, scilicet in
proportione convictorum. et sic maxima est unio trinitatis. et
post hanc unitas naturae individualis et post eam uni-
tas naturae per formam et maxime in homogeneis et minus in ethero-
geneis. et adhuc minus in convenientibus ex spirituali et cor-
porali natura. et proprie considerando quod secundum distantiam uni-
torum minor est unio. Potest etiam attendi iterum uni-
tas. et sic maxima est unitas trinitatis et post hanc
unitas trium substantiarum in Christo et minor est unio naturalis
quia forma et in illis unitas debilior est quia non uni-
ens per se et per se unitas naturalis. Tertio modo potest attendi uni-
o quantum ad ea quae consequuntur unitatem. et sic ad hoc
maxima est unitas trinitatis quia ex illa quaelibet substantia
convenit uni convenit et alteri. et post hanc
unitas essentiarum in Christo, quia quaedam deo convenit
et illi homini convenit et adhuc minor naturalis
quae est formae et materiae non. non ex unione
quaecumque competit formae competit materiae ut e converso. Ad id quod obi-
citur minima est unio personalis, dicendum quod hoc sequeretur si non
esset unio nisi in proprietate personali. Sed sicut in de v. ex pla-
cito est, unio est secundum esse hypostasis quae est esse hoc, sed
quod hic. et ideo unio est in re, nec secundum manentia dis-
tincte. Obiectio autem procedit ac si unio in individuo et
personae non esset nisi in accidentibus sive proprietatibus individui et personae.
Ad hoc quod obicitur de Bono, quod videtur esse media inter unitatem
trinitatis et unionem animae cum corpore, dicendum quod hoc verum est quantum ad
ultimas duas considerationes et non quantum ad primam.

Et quod hoc intelligitur patet quia sic subiungit in originali: ista
sed unitas duarum existens media unitatum alteri
succumbe, alteri praeeminet, cognoscatur quod sicut superior
inferiori, cum inferiore superior. tamen quia expressa quod
unionis vim in se praeferat ea quae in quarto est et hoc
est [illegible] ut si illa duo de se invicem praedicentur. non enim
verum dicitur hoc et homo, sicut catholice quia proprie
[illegible]. non autem similiter caro de anima vel anima de
carne nisi absurdissime praedicatur et si similiter anima et
caro unus sit homo. quod autem hoc sit per istam unionem
patet idem ubi dicit sic: nec mirum si sic eum potentem sic animam
suam vivificare et si valeat in creatione conficere, atque sic
in assumptis sibi assurgere carnem ut dicat hominem
illum quem praedestinavit esse filium dei in virtute. et ex hoc patet
solutio ad tertium. ¶ De tertio quod de tertia oppositione quae erronea
est quam tangit libro In hoc gratia et cetera. quidam qui voluit esse de ista
oppositione non dixit quod dictum est quod accepit naturam humanam ut
habitum est. Sed tamen dicit quod in ipso degenerat in accidens. et
hoc sic probant: accidens est quod abest et adest praeter subiecti
corruptionem. humana autem natura adest filio dei et abest
quia non semper est filius dei. ergo humana natura filio dei est accidens. Item ac-
cidens est quod praedicatur denominative. et non substantia. non enim
dicitur humanitas deus sed homo, sicut dicitur albatus non albedo, si albedo
significet enim esse sibi inesse. in tertio modo ad albedi-
nem, cum ergo hoc dicatur ad albedinem humanitatis vel
quod humana natura inest per accidens. Item accidens est quod ad-
venit rei iam completae. Sed humana natura advenit filio
dei iam completo in natura et persona. ergo humana natura in
ipso est accidens. Item accidens unitum alicui non variat
ipsam. humana natura adveniens filio dei non variavit eum.
ergo humana natura est accidens ut degenerat in accidens. Sed contra dicit
philosophus quod in se est substantia nulli est accidens. Sed humana natura in se est
substantia. ergo nulli est accidens. Item accidens autem est species autem in
individuum specierum propria passio. individuum autem aut comparatur
ad subiectum ut subiectum tantum aut ad subiectum ut subiectum et
causam. albedo comparatur ad corpus ut ad subiectum tantum. ad
nivem autem ut ad subiectum et causam. si ergo natura humana degenerat
in accidens, erit accidens uno istorum modorum, non primo
modo, quia sic conveniret humana natura cum filio dei secundum se et utique
quod filius est, nec secundo modo quia filius dei non est subiectum humanae naturae,
quia tota est simplicitas divinae personae quod non est in ipsa nisi quod
ipsa est. videtur si humana natura esset in persona divina per esset humana
natura quod filius est. nec tertio modo quia filius dei non diceretur
causa quare insit sibi humana natura. ¶ Solutio. videtur omnibus esse con-
cedendum quod humana natura nullo modo est accidens vel degenerat in accidens
nec aliqua dixerunt quod degenerat in accidens. Sed quod ut generat
in accidens. et novelli ut generi mutaverunt in degenerare
cum ista natura divisa sit [illegible] ut generare in accidens.

[Left margin: ... dico ... verbum et unam esse ... ut est]
[Left margin: Bern(ardus)]
[Left margin: et cetera]
[Right margin: 3 opinio]
[Right margin: q°]
[Right margin: 2]
[Right margin: Solutio]

ipsi coniuncta cum actu ... quidam non ipsi actiones sunt. s.
quia p abesse filio dei sit diuinitate ... et aduenit ei sicut aug
ustino. quia bonitas humane ... adiuncta diuine. sicut
... lince ... sed absit quod deus ... in p
... Ad primum ergo ... quod licet ... actio
... et actiones esse secundum ... eos ... ad quod. ad
... quod ... humanatus in ... p dei ... non intelligi quod sit
... actionalis secundum ... sed secundum ... quod deus est ...
... ad ultimum. De ... quod de ... quod dicitur ...
... homo diuinus. ... autem ... quia in ...
... elchana. ... glo. ... hic ... homo dominicus dicitur ... ihesus
... Item aug. de sermone domini in monte. nulli ... ignorare
regnum dei ... unigenitus ... sensi
... et uisibilis in homine dominico de celo uenire. Item cassianus
... [illegible]

de incarnatione. De ... ergo christi in quantum est deus et homo ...
in prima parte. et diuiditur in duas partes ... quidam ... ipse
... insunt ei. secundum esse. quidam autem non insunt ei
nisi secundum posse ... sicut est posse ... alium
posse assumere ... de ... in primo ...
... agitur ... a. ... d. ... in primo ... d.
... d. de his ... insunt agitur ... parte.
... solet ... querere utrum aliud homo ... quod in
... esse ... proprietatibus ... alia autem ex
... sicut ... aut intrinseca. sic ...
... in tres partes ... prima agitur de ...
... ad ... sic ...
... et de ... agitur in ista d. ...
... adorna ... sic est honor et adoratio ...
de ... agitur ... d. ... inuestigari ... aut ...
... ex ... de ... agitur in d. ... et xi. d. ...
... xii. d. ... autem ... incipit ... Sol. autem ad ...
[illegible]

esse dicitur nata. Ulterius quaeritur de secundo articulo quomodo intelligitur natura debe-
at dici nata, et videtur quod sic. quia humana natura coepit, et omne quod coe-
pit aut coepit per creationem aut per generationem. sed humana natura non coepit
per creationem. ergo coepit per generationem. ergo ipsa est nata et genita.
Item per hoc non est temporali generatione genitum nisi quia coepit in tempore. sed
Christus non coepit in tempore ut supra tamen probatum est. ergo secundum Christum
non est natum in tempore. cum ergo aliquid natum sit de virgine,
videtur quod oporteat naturam humanam esse natam. Item hoc est natum de
virgine quod spiritu sancto operante est factum. sed hoc est natura humana spiritu sancto
efficiente per Christum. ergo humana natura est nata. Sed contra utramque par-
tem quaestionis sic obicitur. in nulla natura generatur nisi ens completum. in
illa natura ens autem completum est suppositum illius naturae. ergo in nulla
natura generatur. aliud nisi suppositum. suppositum autem in nulla natura
est. ipsa natura non tamen in divinis. et hic contingit natura a natura ipsa natura
supposito. sed a simpliciter ut dictum est autem. ergo nec natura divina
nec humana dicitur nata vel generata. Item philosophus in .vii. prime
philosophie probat quod nec generatur forma neque materia. sed generatum compo-
situm totum. cum ergo materia et forma sint natura, natura non est generari vel nas-
ci. Item generatur nisi in quo terminatur generatio. generatio autem non
terminatur nisi ad suppositum. non ergo natura proprie est generari vel
nasci. Ulterius quaeritur de tercio articulo scilicet utrum possit
concedi de divina natura quod ipsa sit nata per communicationem. et videtur quod sic.
quia si dicam hic generat hunc per se. et hic est homo pos-
sum inferre. ergo per communicationem generat hominem. et homo est
alius. et per communicationem generat alium. et sic de aliis. cum ergo hoc et alius ergo
filii de filio dei hic generat hunc. et hic est divina natura. videtur quod per con-
sequens generet divinam naturam vel aeternam. Praeterea licet pes et manus
et cor non nascantur per se. possumus tamen concedere dicere quod
nascantur in isto nato. et sic de multis ipsorum est nativitas. ergo
a simili. licet divina natura non nascatur. videtur tamen quod possumus di-
cere quod nascatur in Christo. Solutio. dicendum quod esse divina nullo modo
dicitur nata. sicut nec dicitur incarnata. nec quasi dicitur natum in tempore quod
non est natum in aeternitate. ut nomen filii significat. ad quod
sicut in superioribus [illegible] dicitur. [illegible] et non quod nulla natura
in est quod nascatur sed nascatur suppositum. sicut compositum supra sic
[illegible] probatum est in obiectionibus. Ad primum ergo dicendum quod verbum quod
est quod hic conceditur. divina natura est incarnata secundum hoc intellectum
scilicet carni sociata. tamen eadem persona. sed non sibi in se. secundum quod
natura assumpsit carnem. sed assumpsit in persona. unde cum natura
sit eadem quod persona in se est incarnatum. natura divina non tamen concipit
hic natura. Ad aliud dicendum quod hic est figura non est incarnatum natura quod
erat persona conceptum sic tamen persona. quia non concipit nisi quod persona
secundum rationem intellectus unitur carni et sic non est incar-
nata divina. Ad aliud dicendum quod hoc verbum loquitur de aeterna generatione
et est sensus non natura id est hic non quod nascendo accepit. sed hic
non persona dicitur de temporali generatione. quia nascendo temporaliter
non accepit divinam naturam. et ideo et hic non est quod sic natura sit non
nascendo temporaliter accepta. Ad hoc quod obicitur quod hoc non

dicitur theotocos sancta virgo. dicendum quod concedo quia licet natura divina
non sit nata. tamen filius dei et deus natus est de ipsa. et si obicitur quod
deus est nomen naturae et naturae divinae. sed tamen licet deus natus est di-
vina tamen natura est. dicendum quod licet hic deus non supponit naturam tamen per ac-
cidens nominale sicut est nasci temporaliter et aeternaliter quia utrumque
singulariter attrahitur ad suppositum vel personam. et non conveniens
secundum quod natura sit nata. si autem quaeritur quare probo quare temporaliter
nasci sit nominale revocetur ad memoriam quod superius dictum est
de incarnatione sibi ostensum est quod generatio aeterna secundum intellectum
clauditur in temporalitatibus. Ad aliud dicendum quod in filio dei est aeterna
et est proprietas et est persona. unde sicut dicimus quod aeternitas non est
nata. ita et dicimus quod proprietas non est nata sed persona quae secundum in-
tellectum media est inter proprietatem et essentiam. et dicitur sup-
positum in se per se habens. et subsistentiam. licet natura divina
proprie omnimodam simpliciter non differt esse a proprietate. proprie non
tamen supposito uno supponitur et relatio. non quidem actu
bus uni actibus alii. Ad aliud dicendum quod in inferioribus non
potest dici quod esse quod in aliquo est nascatur. nisi proprie dicitur quod totum
nascatur in ipso. sed proprie dicitur quod nascatur ipse in illo toto
quod est in ipso. unde illa sunt aut ex sensu aut ex proprietate sic pro-
cedit. Ad aliud dicendum quod licet in inferioribus omnia dicantur
nata quae praedicantur in eo. non tamen omnia per se. sed quaedam per accidens
quaedam per communicationem. de quibus quaedam autem dicitur quod ipse natus est in alio sicut
sibi ergo supponitur hoc per se idem quod verbo unum est ei per acci-
dens ut alius longus fit et hic. id est quod est sua subsistentia substantia
suppositum vel proprietas sive sive substantia speciei vel generis di-
citur. natum per accidens. quia dicitur philosophus quod aliud universale aut non est
aut posterius est. unde hic natus est. et hic est homo. per communicationem natus homo et
homo est alius. per communicationem est natum alius. et per communicationem discipulus propter
proprietatem proprietatis. et per communicationem utrum vel veritatem proprie generis proprietatis
et sic de aliis. sed non sic est in Christo duabus rationibus. una est quia
divina natura non supponitur de filio dei. hic non contingit rationem per-
quam per se est. non rationem naturae quia non est. sed aliud de scilicet ex omnimo-
da simplicitate. unde ut non est possumus per se. sed idem sub alio
modo significatur. Item magis est salva ad propositum quia scilicet in isto
tamen accipitur per generationem alio modo. sed sic non est in proposito.
natura scilicet divina non accepit per generationem temporalem ut antedictum est.
Ad id quod ulterius quaeritur utrum natura humana debeat dici nata. dicendum quod
secundum intellectum naturae compositionis est in hac scilicet quod humana natura non sit
concreta et accidens non dicitur concedi. quia in nulla natura verum est hoc. sicut probant
obiectiones. si autem humana natura dicatur universale speciei
vel generis possibile dici quod natura occulte operatur in hiis et esse
nata per communicationem sui per proprius. Ad id quod contra obicitur dicendum quod humana
natura incepit per generationem. sed non sequitur ex hoc quod nata sit. sed quod
per generationem accepta sit. et hoc verum est. si generatio large ac-
cipiatur per generationem ex utero et in utero. Ad aliud dicendum quod hoc
est falsa. hoc est natum de virgine quod spiritu sancto operante factum
est. quia persona nata est de virgine. tamen persona non est spiritu sancto operante

facta. unde illa non procedit ex suis propositionibus. ¶ Ad id quod ulterius quaeritur utrum divina natura possit dici quod sit nata per communicationem dicendum quod non illis duabus rationibus quae positae sunt. et non est simile de natura in filio. ut patet ex dictis. et per hoc patet solutio ad primum.
¶ Ad aliud dicendum quod hoc non est verum. persona nascitur in isto non valde proprie. sed sic dicendum est iste nascitur huius pedes et manus etc. Si autem improprie concedatur non erit simile de divina natura quae per generationem temporalem accipitur sicut pedes et manus. ¶ Deinde quaeritur de hoc quod dicit nec hoc quod dicitur necesse aliqua filiatione nostram habere in humanitate quia non incidit in divinitatem. Ex hoc videtur accipi quod sit sola una filiatio. quod in talibus videtur probari sic. In divinis hypostasibus nulla est proprietas distinguens nisi relatio originis. ergo nulla est proprietas plus quam illa. sed ab una persona ad aliam est tantum una. cum ergo hic proprietas in qua filius sit filiatio. filius autem sit una persona unam habens filiationem. Item ponamus aliquem generare actione simul in tribus faciat. et eius generatio a matre. ex hoc quod iste aliquis generatur a matre alius a patre. non fiunt in eo diversae generationes filiationes. sed una filiatio tantum potest ad patrem ad patrem ut generans actione. et eius tantum habet ad matrem generationem passivam. ergo a simili filius diviso tamen genitus a patre aeternaliter a matre temporaliter non habebit diversas filiationes. Item ponamus unum habere x filios una paternitas refertur ad omnes sed diversum tamen comparatur ad hunc et ad illum. ergo diversitas actionis generativae non causat diversas proprietates originis. praeterea in omnibus non sic est non propter venire quod ad se eandem personam et a diversis causis haec diversae proprietates eiusdem speciei. non unde duae albedines insunt eidem subiecto. nec duae nigredines. et a diversis causis inductae. et similiter in alia non insunt duae scientiae eidem homini in eodem. nec duae species hominis ad intellectum hominem. et est in omnibus. ergo et in proposito est intelligere quod hic possit esse verum. ¶ Sed forte dicetur quod alterius rationis est filius humanus et alterius filius divinus. et non sunt in eodem filiationes duae. contra filiatio est consequens filium. et quicumque alterius rationis est in concreto et in abstracto. ergo non habet diversam. ergo si filius est alterius rationis. alterius rationis est et filiatio. sed filius unius rationis et filius alterius rationis duo sunt filii. ergo Christus est duo filii quod haeresis est. Item aut est hic alterius rationis quod sit aequivocum illi. ut quod sit prior et posterior dictum. si aequivocum sequitur necessario quod sit una alia et alia ratio filii. si autem prior et posterior dictum. cum non possit prius et posterius esse praedicato aliquo hic et cetera quoniam est commune creatori et creaturae. erit hoc ostensum filiatio quod ista est filiatio trinitatis aeterna. ergo non recedet omnino a ratione ea. ergo hic non duae proprietates similes sunt in eodem et hoc in eodem. sed ad ultimum causa quod non contingit intelligi ut potentia posita in Deo sapientia aeterna et creata esse in eodem ad invicem non erit intellectus. cum non recedat a ratione una communi ut sunt proportione ad unum actum. praeterea ponamus unum magistrum hodie habere unum discipulum. et cras alium. et ita successive usque ad mille concedetur quod hic magisterium mille generentur in tempore quod absurdum est. Item filiatio est proprietas personae secundum quod persona. persona autem est tantum una et unum et unum est proprietas una constituta. tamen ergo cum filius sit una persona filius non habebit nisi unam filiationem. Sed contra generatio est causa relationis. sed hic non est una generatio. ergo non una filiatio est quare relatio filii ad matrem. sed aeterna generatione refertur ad patrem et non ad matrem. ergo erit alia relatio ad matrem. ergo et alia filiatio. ¶ Solutio. dicendum sine praeiudicio quod non est nisi una filiatio filii Dei quia non est intelligibile quomodo duae proprietates eiusdem rationis determinant unam hypostasim. unde concedo prioris rationes. Ad id quod obicitur quod generatio est causa relationis dicendum quod verum est sed non in sicut relatio eiusdem rationis quae communiter habet. sicut illa in qua sit non praeter unam aliam sicut illa. sed diversa ratione eius inducatur. sed quod prius ubi fuit unius alicuius sit prius. unde causa prior non fuit. sicut si ponamus aliquem iam esse album et adveniunt ei causae inducentes albedinem non inducent aliam albedinem. sed facient quod eadem albedo alia de causa habeat quam prius habebat. ¶ Ad aliud dicendum quod filiatio est causa proprietatis causans tantum in relatione et in eo quod est proprietas non respicit nisi id est relativum et est una secundum id autem quod causatur tamen non respicit nisi id in quo est sicut in subiecto. sed quamquam determinari exigit et non in una proprietate concurrunt multiplicantur ratione ergo haec exigit ad quae referuntur. et non sequitur quod sua relatio refertur ad patrem et ad matrem quod sit duae proprietates filiationis in Christo. non est illud opinio nova. sed tantum est semper sententia in scriptis magnorum magistrorum. ¶ Deinde quaeritur de hoc quod dicit Item nota quia solet quaeri utrum debeat dici bis genitus et cetera. ubi non quod non non sic actu ex ipsius quod cum numquam sit interruptum facit numerum cum actu eiusdem rationis. sicut si uno cursu cum quis continue quis dicat bis cucurrisse. et si alio cum illo cursu post se non currere quia bis secundum interruptionem. sed una generatio filii est aeterna. ergo tunc est tracta non interrupta. ergo cum non faciat numerum. Item quamquam actus non sit eiusdem rationis decursus non propter hoc dicitur bis. ut si scripsit et scripta postea. non propter hoc dicetur bis cucurrisse vel bis scripsisse. ergo cum simili generatio aeterna et temporalis non sit eiusdem rationis non propter hoc dicitur bis genitus. ¶ Secundo in fine dicit expresse quod bis natus et una grassatur. sed in eo unum hoc concedit et sit bis natus. duas habuit nativitates. Ad primum ergo dicendum quod cum dicitur generatio filii est aeterna non dicitur ideo aeterna quia numquam conservetur sine fine. sed quia est sicut tota simul et perfecta numquam incipiens numquam in fine esse. sed semper completa et perfecta non interrupta quia non est interrupta non continuata et temporale et generatio aeterna hic non sunt eiusdem rationis omnino cum temporali non tamen est hic rationis non quare in continuum

alterius rationis pro alterius in abstracto est

pro filiatio

Solutio

aeternaliter

Solutio

proportionem, et sicut in eo exemplum et perfectam similitudinem in ipso
temporali perfecte perfectione temporis. Sed non debet extendi
non univoce in uno tamen ordinatur eterna quod unum vult a et
tempore initiatur eternum in quo p. Ad aliud dicendum quod generatio
temporalis et eterna sunt eiusdem rationis secundum prius et posterius per
analogiam secundum quod sepe dictum est. De eo vero quod dicit quod
unus grex atque idem dei filius et nature etc. Sed contra videtur quod di
visarum naturarum genere et specie divisa sunt individua. Sed non divina
et humana sunt divise nec genere et specie. Ergo earum divisa sunt
individua ut videtur. Item divisorum actuum in natura et esse divi
si sunt, non generatio divina et humana divisi sunt actus
et utriusque in natura et esse, quia generatio secundum philosophum est via in naturam.
Ergo habent divisos terminos. Sed terminus est ille qui nascitur.
Ergo divisi sunt illi qui nascuntur. Sed illi qui nascuntur filii
sunt. Ergo divisi filii. Item divisarum specierum et divisorum genera
num divisa sunt individua. Ergo et divisarum naturarum individualium
specie et genere divise sunt, precipue cum sit impossibile individuum
a totali natura. Solutio. Ex predictis leve est solvere. Ad primum quod
probatum est, supple quod ex parte eius est non unum et idem non est non unus filius.
Dicendum est ergo ad primum et ultimum quod licet idem sit quia hic in
naturis quarum neutra est alia conveniant ubi conveniat. Sed non unica
est et alia non. Quod convenit non est individuum humanum, quia non
est in se divisum et divisum ab alio. Sicut anima rationalis et spiritus — Contra.
alius et corpus illa corporalis. Et tamen nec corpus est individuum nec
anima persona, quia conveniunt in tertio, conveniunt in alio per uni
onem tollitur potentia huius individui persona et sic patet. Ad aliud dicendum
quod generatio in divinis non est aliqua actio quia in eo sic est terminus ad
filium productum. Quia sicut hic est successivum et sic finis
antequam in potentia et postea in actu. Tamen est et ideo illa non est ita in — Contra.
humanitate. Si autem in hac non fuit, videtur dicendum quod in ea generatio est humana
eius anima et forma inter partes per conditionem. Sed non per se. Quia generatio eter
na est eius non eterna. Temporalis autem per suam humanam. Si
autem obicitur quod secundum humanam non minus in proprietate, quia hec est
quia potest per eius concretum patet. Dicendum quod non amittit eminentiam
nobilitatis ex hoc quod nobiliori modo est per eam et supposito
filii dei.

C. ix. d.

Post investigandum est et hic agitur de ipsius unione cum
natura divina, quia sunt honor et debitum adorationis et hy-
perdulie autem in triplici discrimine. Primo tangit opinionem quorundam
dicentium carnem Christi adorandam esse dulia et non latria. Se-
cundo tangit eorum opinionem qui eam dicunt Christi carnem adorandam
esse latria et non dulia. Tertio aliis autem placet quod humanitati.
Queruntur autem hic iiii. De dulia an humanitati, scilicet quod sit latria
an sit virtus, et si sit virtus est principalium virtutum secundum
speciem, et quotiens est debita. Hic autem in libro hec diffinitio
latrie. Latria est servitus sive cultus soli creatori debitus.
Et hec diffinitio trahitur ab Augustino in primo de civitate dei capitulo vi. Magis
illo loco satis clare quod species. Scilicet non sit creatura non iubemur non
servire creature sed creatori. Nos eo modo quo iubemur per caritatem servire
invicem quod est grece dulesim. Sed eo modo quo tantum deo servi
quod est grece latrie sive. Unde idolatre dicuntur illi qui simulacris
eam servitutem exibent quam debent soli deo. Ex hoc verbo Augustini
predicta probatur diffinitio. Contra quod diffinitione sic obicitur: servitus sive
cultus habitus est et non nominat cum latria habitus sit. Et hec
supponatur, quia in pluribus invenitur esse virtus. Ergo diffinitio sit mala
eo scilicet quod habitus in genere actus ponitur. Item servitus respicit
dominum; sed duobus debemus obedire secundum apostolum. Ergo videtur quod servitus non sit
proprie latrie actus. Preterea cultus in interioribus actibus et exterioribus est
ut prostratione genuflexione et huiusmodi. Quia cum tales actus sunt,
ergo videtur quod proprie non dicatur actus virtutis quia actus virtutis
est in voluntate. Item creator non dicat rationem finis in cultu quia
et colitur ut deus et dominus, tunc recreator et glorificator.
Quod ergo spiritualiter ponitur in diffinitione quod latrie creator. Item servitus
est credere et servitus sui cultus soli creatori debitus et diligere
diligere propter se et super omnia. Ergo videtur quod fides sit latria et caritas
et idem potest argui de actu spei. Cum igitur illa diffinitio con
veniat, non convertitur cum diffinito. Item apostolus: Sive manducatis
sive bibitis omnia in gloriam dei facite. Ergo videtur quod in omnibus
operibus exhibeamus cultum et servitutem soli deo debitam
et ita quelibet opera sunt opera latrie. Solutio. Ergo dicimus quod latria diffi
nitur per actum generalem quia datur per totum intellectum ex obiecto ap
parebit. Primum scilicet ut sit servitus sui cultus creatori in quantum
deus est debitus ex reverentia et honore sibi proprio. Ipsa
enim reverentia et honor debentur creatori quasi non debentur
alicui creature. Dicendum ergo ad primum quod non est inconveniens quod virtus diffi
niatur per actum. Quia sicut ex actibus potentie, ita et ex acti
bus habitus cognoscantur et illa diffinitio tunc non ponit
latriam in genere actus eo quod non est certum nec formalis diffinitio
sed manifestat habitum per actum et obiectum. Ad aliud dicendum quod servitus
dicitur hic obsequium. Non enim sic est servitus supra conditionem — in subiecto
suam sicut patuit in auctoritate Augustini quia iubemur ex caritate
servire invicem, id est obsequi. Ad aliud dicendum quod cultus in interioribus
actibus tamen libris est scilicet virtus formaliter scilicet exhibens cultum in testimonium ho
noris debiti creatori, quia ipse deus est et creator. Illa enim ideo in omnibus
talibus sicut actibus una est et unit omnes. Ad aliud dicendum quod creator
in suo nomine dicit distinctionem ad creaturam, quia non facit deum sed
dicitur quia creator [illegible]
datur. Sed quod distinguitur ab omni creatura in omnibus latrie magis proprie
exprimitur per creatorem quam per aliud nomen. Et bene concedo quod non de
beretur creatori ratione huius nominis. Sed potest et quod est creator in
hoc quod creator distinctus est in honore et reverentia ab omni creatura. Ad
aliud dicendum quod credere, diligere, sperare dicuntur actus quamvis possint
esse in actu ipsius virtutis. Scilicet quod credat vel diligat
in testimonium profitendi servitutem dei. Scilicet et hoc in testimonium ho
noris debiti. Sed tamen credere et diligere nominant actus fi
dei et caritatis et spei et sic de aliis. Unde credere de ratione sua.

nō respicit obsequiū cultꝰ. sꝫ pᵒ quid ꝓ ꝑ̄ nic uirtutis
sibi. cu tenus pᵉ boni respicit rōm ꝑ sic de aliis ꝑ
tūc differunt ab actu latrie. nō. n. i. hīc cēnus ē qꝛ uirtutis
actus nō ꝑpus sꝫ hic diuisis ī forte dicit sit diui
sa uirtutum. Ad aᵈ dd q. aᵈ ē ad gliā dei facē. ꝑ aᵈ
ad cultū dei referre. qꝛ ꝑmū respicit intenti
nem intentionis tm. sm aūt rōnem cultꝰ ꝑ
honoris debiti ꝑ exhibiti. Vᵒ q̄ aūt sit uirtus uꝫ
qꝛ nō. uirtus. n. ē hītus uoluntarius ī medio ꝯsis
tens q ad nos determinata rōne. ꝑ ut sapiens determina
bit. latria. n. nō hꝫ hʒ mediū. qꝛ deus nō pꝰ nimis
coli. ḡ nō ē uirtus. si dicis q ē theologica q nō hꝫ hʒ medium ꝯ
theologice uirtutes nō sūt ñ tres ꝑ nō assignatur eis
spēs sicut aliis. ḡ si eēt uirtus theologica eēt
fides uel spes uel caritas. nulla aūt ista ē. ḡ nō ē uirtus.
Sꝫ ꝯ illā actꝰ ē interioꝛ ñ actus uirtutis. actus
latrie ē interioꝛ si exhibent latriam sit ī grā. ḡ
latria ē uirtus. Itē ut ꝑ ap. nō opꝰ uirtutis. actꝰ aūt latrie
ꝑ ap. deut. vi. dnm dm tuū ad. ꝑ illi soli serues. ḡ
latria. Itē cc oē diffile ꝑ bonū uirtutis ꝯsistens ...
ꝑ ars. sꝫ exhibitio cultꝰ ī qnttā hꝫ ē diffile q dā
ꝑ bonū. ḡ cc hꝫ ē uirtus. ꝑ cū hꝫ ē latria. ḡ latria
est uirtus. Solō ꝯcedō q latria sit uirtus. ꝑ solō ad
rōm ꝑma q ē ꝯ hꝫ q uirtus est ē ī medio ꝯsistens. sꝫ
ꝑ plm. nō oēs uirtutes hñt unius rōnis medi
ū. n. n. hñt oēs mediū inᵉ uirtutes int nimiū ꝑ
paruū. ut dꝛ ꝑ ī ethicis. i. v. sꝫ hñt q dā me q;
rō recta. sicut ille q sūt ī rōne ut prudentia ꝑ
rōl cū suis ꝑtibꝫ. ꝑ hꝫ ē mediū ad q dirigit opꝰ. ꝑ
tale mediū hꝫ ista uirtus. bn. n. ꝯcedo q latria nō ꝑt nimis
coli. dicit tm q dā q dicit q oīs uirtus posita hꝫ mediū int
nimiū ꝑ paruū. ꝑ ita dicit q deus nimis ꝑt coli. ꝑ nimis
pꝰ. sꝫ hꝫ nō ē sm plm ī ethica noua. ad aᵈ ꝯcedo
q nō ē uirtus theologica. n. aūt ꝑs theo ꝑ tm ē ar. ar. in ꝯū
deducta. hꝫ ūn ꝯcludat ꝑ sit magoꝝ. nō tm sicut
exemplis ethice. qꝛ hꝫ mō uidetur nō ē ūn q nō actus
interioꝛ sit nō actus uirtutis. qꝛ ꝑpe actus uirtutis q
sibi ē uirtus ꝑ ex q ꝯgnet sꝫ ꝑfide ex aliis ne. sic
aggredi ardua. ꝑ sustinē uoce terribilia sūt forⁱtᵘˢ
ꝑ ꝯtinē a delectatiōibꝫ ī tactu ꝑ ueniis ꝑ gustabilibꝫ;
temꝑantie. ꝑ hꝫ ut ad ꝯcᵈ uel ī cedē uel stare. nō sūt
actus alicuius uirtutis. ꝑ tm ꝑ mᵗᵉ ꝑ oꝑ fi. sꝫ magnū q
indiget uirtutū ꝯditionem accipiunt actus uirtutis
gnālr. q. s. elicit ab aᵈ uirtute q̄ aliq̄ tm ꝑ capue
a cause q ē cū moꝝ uel ī oībꝫ boīs oꝑibꝫ. cod tm
dico de illa q ꝑ ꝑ cap. ꝯ nō actus uirtutis qꝛ nō ē ñ ī ali
gnō de actu ēplicabili ad uirtute q̄ aliq̄ tm ꝑ capie
hac ꝯ sic ī arte q nō ꝯmederet de oīm ligno q erat

ī pa ꝯ q nō erat opꝰ ꝑ sealed ū ꝯ q cul pꝑ uirtu
tū ē spēs. ꝑ uꝫ q fidei. qꝛ fides determinat dnm ꝑ re
munatorē ꝑ colendū. dꝛ. n. ap. accedentē ad dnm
oꝫ cdē qꝛ ē. ꝑ qꝛ ī q̄rentibꝫ se remunator sit. Itē uꝫ
q sit ꝯpartē. qꝛ ꝯ partē ī uenit colendꝰ. dꝫ uꝫ q sit
ꝑ oꝫ dicit q sit iusticie. cū. n. dꝛ cultꝰ dō debitus ī noīe
debita rō iusticie determinat. ḡ latria ē iusticie spēs.
Itē iusticia ordinat ad superiorē. latria aūt dō superioꝛi
ī q̄ntū superior exhibet. ḡ ptinet ad iusticiam. sꝫ ꝯ
iusticia reddit debitū qꝛ debitū cultꝰ a ex libtate
ī pedit. qꝛ alr nō eēt interioꝛ. ḡ uꝫ q nō sit debi
tꝰ. ḡ nō ordinat ab iusticia. Sꝫ ḡ dd cū tullio q ē ꝑs
iusticie ꝑ cadit ī ptē sua q ē religio. ꝑ pbō. tm. ñ. dꝛ tal
lꝫ in fine pᵉ rethorice. ū post religionē ptē sua
qꝛ religio ē q superioris ꝯdā ñ qm diuinā uocant cu
ra ē ꝯmoīa q affert. ꝯstat aūt q ipē cura uo
cat rōnē debiti. ꝑ ꝯmoniam cultū qꝛ ē ꝯmonia
ꝯ poetas ē ceteris. ꝑ cū ꝯpū ē ad alia obseq̄a
tori in qbꝫ colebant. hic aūt sumit ad cultū
superioris ñ q diuina ē. unde ab illa locat latria.
ꝑ si exhibetur idolo. erit idolatria. dd. ḡ ad pᵐ q
lꝫ fides ostendat q cotm nō moūꝫ ad colendum
ut ꝑpꝰ hic hꝫ actus. sꝫ pᵒ moūꝫ ad cdendum. ad
ad dd q ꝯ denta nō attendit debitū. sꝫ pᵒ rōm
eligit ad opꝰ. dꝛ. n. aug. ī lꝫ. de moribꝫ ecclie. q
ꝯpartē ē amoꝛ ea a qbꝫ adiuuat ab his a qbꝫ
ī pedit sagaciter eligent. ꝑ lꝫ qnīꝫ id sit eclam ad
opꝰ ꝑ debitū. tm alia rō ē eligit ī q hꝫ. ꝑ tal id
debita ī eo q hꝫ. ꝑ ꝑ illas rōnes distiguntur. Qr ꝑ
to q ē debea ꝑpe latria. ꝑ dicit hūꝫ q soli cātō
n. Qꝯ. de abrahā. ge. xviii. lᵉ q tres uidit ꝑ ū
nū adorauit. ꝑ tm dicit augꝰ q angli fuerunt.
ḡ uꝫ q abrahā nō reprehēdat q hꝫ cultꝰ posse
referri ad creaturam. Itē ut ī apo lᵉ Jo. uoluit ad
orare anglm. ꝑ tm ꝑhibuit eū dicens. uide ne
feceris. ꝯseruus. n. tuus sū ꝑ ē. aūt ḡ uoluit eū
adorare dulia aūt latria. si dulia. hꝫ nō uꝫ sta
re. qꝛ hꝫ nomen ꝑhibuisset angls. qꝛ illa pᵉ creāte ex
hibi. ꝑ q inferioꝛ ē quam angls. ḡ uꝫ q eū uoluit
adorare latria. ꝑ nō reprehendit Jo. de hꝫ. ut dꝛ q ꝯm
dicit. ḡ uꝫ q sūt paru pᵉ latria exhibitꝰ creature. ꝯ
nos adoram ꝯ imagines crucifixi ꝑ x. ꝑ scoꝝ. aūt
ḡ dulia aūt latria. si dulia. cū ḡ adoratio ut
dꝛ dam. ad ꝑthotipū referatur. nos adoram xᵐ
dulia nō latria q ē ꝯ dam. ꝑ aug. si aūt latria
hꝫ eō ꝑpositū. qꝛ alia creatura pot coli latria. Itē ī ho
noꝛe ꝑ reuerentia dnī uidem ꝯ ꝯ ēne dona ꝑ attribu
ta sua hoībꝫ ꝑ anglis. qꝛ q dā ē ab ipō ī dignitate

9sti. go si h erat eis id q in ipo colit. ipe e cultu
9itar eis. go illi colendi sit latria no go sol9 ds.
¶ Solo. ds q sol9 ds colend9 e latria ut dicat h aug.
ad id aut q sol9 ds q abraha i angls tri sbu t
tiu t vniu 9gnouit. t io illis tri adorauit. t
h bu 9ting q de in se. t i siu signo adorat. ad
4m ds q Jo hic adorauit anglm dulia. sz tres rones
sut q pbibuit eu angls. vna e qr tn h humana na
i xo erat exaltata cui q i ueti testamto paciebat
sibi fi angli. i nouo n sut passi. Sa e spetrali
ne forte videret alic simplia legeti pea q Jo bs
latria adoraret t sili faceret. tcia io e efficacie. ut
puto. qr i h angls ost dignitate Jo his q n minoris
dignitatis fuit ipsis angls. ¶ Sz ex ista tcia rone re
sultat qo. dam e n. q abraha in signo adorauit
dm t nos i ymagibz. quare ut i qbz tota io ls p
sum adorare dm vi q sic. qr ulla ymago sitie
to. sic ita q e i tute tonal sic. go in illa p capue p
dsu latria adorari. Jc. i. cor. vi. templu dni sctm
e q estis uos. sz i templo di adorauim q nos ma
bz mis fecim. go multo mag in templo possum
adorare q ipe fecit. Jc ala iusti sedes e sapie. t Jc
habitabo i eis t ambulabo. go ui q possum eu ad
orare p capue in sctis. ¶ Sz h anglis phibuit ne
adorare a iohe. go n alii sci debent adorari. Solo
ds q no debent adorari n i ymagie statuta ad
memoria sue figuram p nob assupsit / hc e i sci e
as t alioz sactoz q p nob suscep. sic trans
b ap. i sctis t h. h i. adorato ut d dam. i mor
tua ymagie ad ptothoypu refert. t h 9cessu e i no
no testamto. t no i ueti. qr de no du ymagine
q sibi fieret assupsat / simili ad h stat ydolatrie
fuerat forte. vn modo i talibz ymagibz p ado
tur latria. sz no. diffe dice ymagine ut yma
gine. t ymagine ut e res ab(s)ta lapidea ul lignea
ut alic n. ymagine ut ymagine adorare e dua
pnullem tuetudity. adorato ut ad eu cui e g.
t h d Jo dam. ad ptothoypu refert honore adorare.
di. n. ptothop ad ptothop a ptotos q e pmu t typos
q e fig. t e pmu t fig. hoi x. sz ymagine. ut e res.
ex hac nullo m debem adorare. vn si ds col
uat tra q n reps sentet fia passioi n debo adora
te adorare latrie. ad pmu go ds q i tibz tepsctibz
dist plus q ad numu, t q ad 9ti vtutis cetis. sz h
n sufficiebat ad h. sz qr apptio eoz fuit ad h ut ta
lis dist t vtutis trinitatis hic e i eis i nouesceret. t no
si eis nob appareret ce adh sz multi n debem ad
oratione latrie adorare. ¶ Sz ac qrit vn h abraham

sentiret. dico p reuelatione t dotum i grte q distingtore
spum nouerat. ¶ Ad 2m ds qm no possum latria adorare
i ymagine q e h ppt pietatem adueniet. qr gla nob p pre e
t no ille ho eius cederet se ppt sua dignitate adorari. sz
ex 9templone ymaginis in xpo. t p capue ex gra q ap
paret in eo ha possum adorando dm exercitari. sic
laudam dm in sctis suis. ad 3m ds q i templo
n e pietatem aduentu sz i spuali. t si tu dicis. ego ado
rabo occulte ten q me nesciat q ad hs n e
qr sua ymago n e ad h statuta. ut refert ad ptotho
pu. sz forte sit silice q ma q stemi. sz sic audiui
tu potes ab ipi sili q h ad dm i filibz t i g ex
citari ad adorad. ¶ De iii q de h q dicit. e n. cdam
modi. dulia. t ut vna t eade sit utus cu latria t
cui debe exsi aut i auc ex pmo det.
t de hac h e h ut distin qm dant magri q dulia
e honor ul fuit ul cult etate debitis vi aut q
etatur n debeat honor. ex q credit homo. n solo
te anglis t sctis qr ta dicit ps. h ai i honore e.
n in te q. est. cui mis. t si fac ill go in q hoi
n debeat honor. go multo mi i frioz etatur q
ho sit. t ta distio f ut ul. Jc si no debo adora
te h tn ut dm i xpo adore ppt pietatem aduentu cu
i honore dulie t sit pietatem no debo dulia adorate.
Sz 9 ge. xxiii. adorauit cora pplo tre. t ppt adorauit
t n e reprehensus cu tn ibi ecent pcores. ¶ S ds q
etatura q e ymago di n sit depuata vitio 9tritionis
i malo cult debe t honor. t h e q d ap. e hono
re honore. talis i honore i uice p uenientes t re
ligiosoz q ada more oi fi i icitnare cu obuiam fiunt.
Ad id go q 9 ob ds. q ho cadens tcapa no est
9parat iumetis i amissione ymagie. sz i amissione
honoris ul gre qm sup ymagine huit. t no
p ncatate mori t pena naturas iuniat i sipi 9part
e no ptz q sibi n cult debeat. atq e ad h sui
possibilitate t ordine uie posset pige ad sumu
honore h ad 4m ds q n e sile qr latria
s h in se honore diuinu qui max e. sz n dulia.
t no honor dulie no eleuat hoiem i se. ut eleuet
cor e i superbia. sicut latrie. nulla n superbia e si h
apit h q debe ei. sz sibi ppi attribuit. h e superbia.
¶ Sed q ut eade sit ut cu latria ut q sic. qr nos di
ligim dm t pxim vna spe utute q e dilco. t e
dim q da deo t depeit i fui. t de q b da alis vna
spe utuat q e fides. Jc vna spe dulie adorauit
regem. t simplice h. go ut q sit vn habitus
mouet adorad dm t hoim. go dulia t latria sut
vna spes utuus. Jc utuum spes n diffe p

tum sed per formam. cultus autem si attribuatur deo et sanctis [si] homi
non videtur esse nisi dicta multipliciter. ergo videtur quod species virtutis non simpliciter
variatur. ergo dulia et latria sunt una species virtutis. Item
infinita est distantia inter honorem deo debitum et honorem
debitum creature. sed inter ea que sunt unius speciei non est distantia
infinita. ergo virtus movens ad reddendum deo cultum et
virtus movens ad reddendum creature suum honorem cultum non est u-
nius speciei. Intelligendum hoc ultimum ut probatur dulia et dulia utrum sit
una virtus. videtur quod non. quia magister dicit hic. quod istud du-
as species dulie dicit. Item secundum iura maximus gradus reverentie
debitum distinguitur in specie. ut superioribus obedire ut re-
verentiam debere. unde hebr. xiii. obedite prepositis vestris et
subiacete eis. ipsi enim pervigilant. quasi rationem reddituri
pro animabus vestris. ad inferiores autem minima. quia misericordie debe-
tur. et ad parentes. ergo a simili videtur et quod dulia per
gradus hominis in species distinguitur. Item non videtur alius ho-
nor et reverentia debetur omnibus. aliis enim exhibetur hono-
ratio et cultus propter potestatem et aliis propter etatem et aliis propter dignitatem. ergo
videtur quod sint diverse species dulie. Solutio. dicendum ad primum quod dulia
et latria sunt diverse species virtutis convenientes tamen in genere
proximo. quod tamen innominatum est. sicut multarum virtutum
nomina non habemus. Ad id quod obicitur de dilectione. dicendum quod non est simile
quia in dilectione idem est finis et res. et finis est ei per rationem
dicte forme. unde cum caritas non differt in deo non petens
speciem et non petens finem quia est idem actus et dicta et habent
in specie non differt dilectio a dilectione proximi nisi per materiam et
actum et non per obiectum. cum enim diligo proximum ego diligo
eum sicut me ipsum. quasi ad quod me ipsum et ad deum et sic di-
lectio stat in deo licet materialiter accipiatur in proximo. sic autem non est
hic. quia cultus debitus creature non stat in cultu divino.
et si obiciatur quod omnia ad unum finem referuntur. scilicet ad de-
um. dicendum quod licet est verum de fine intento in ultimo. hic tamen est verum
de fine licet actus ultimi. sic enim tamen videtur quod ipsa
intendit finem duplicem. unum propter hanc gratiam et
ille finis est forte adeptio in gratione istius. et alium quem
non intendit per hanc gratiam. sed per omnem gratiam
successionis quod est perventure esse in stabili et incor-
ruptibili [illegible] est in operibus moralibus. intentio enim operis
est in quantum actus est [illegible] et ille est in opere [illegible] debitum
reddere et forte opere simili [illegible]
operatur dilectio summi boni et non boni cuiuscumque. et in opere
latrie divina. et in opere dulie reverentia debita creature.
ad secundum dicendum quod de intento occultius ulterius. adversus quod per
omnia ista deum acquiri beatitudo eterna et felicitatem
[illegible] in dilectione deum [illegible] unum finem
operis. sed non dulia et latria. ultra autem finis est quo
[illegible] in speciem. ad id quod obicitur de fide. dicendum
quod non est simile. quia in omni actu fidei [illegible] una virtus divina

[illegible] quod non recipit determinationem per speciales conditiones
et non una non extendi est in omnibus. scilicet propter summam veritatem
non fides est species una virtutis. non enim credimus in pe-
nas eternas sicut in unam et deum sed in deum venientem et
et sic de aliis. sic igitur honor divinus et humanus non redu-
citur ad idem. ad aliud dicendum quod honor humanus redu-
citur ad deum. scilicet ad signum et imaginem dei non deputatum per
[illegible] peccatum. ad aliud quod de aliis similibus sic addit non
variatur nec petens quantitatem. ut rex qui in imagine
habet dei similitudinem et in gradu locum dei ut iudicans vi-
ventes et sic de aliis et non maior cultus debetur ei
non autem aliis aliis secundum speciem. sed in divino honore
et humano non est talis comparatio. quia nos non sumus ad deum
comparati. et per eum sumus quod sumus. et non adorando hoc
deum propter fidem. non autem hoc per fidem honoramus ubi in cultu
hominum. sed propter similem illi reverentiam in imagine. per
locum illius in gubernatione terre et per largitionem. ad
ad primum secundum praedictam quod ostensum. quia non differt
per infinitum tamen. sed et per finem proximum actum qui est forte in
moralibus. ad id quod ulterius queritur quod omnis dulia cum ordu-
lia est unius speciei sic prius explanatum est. et quod magister
hic dicit. hic dicitur propter specialitatem vel accidentalis in
separabiliter. unde sunt species accidentales. sic aque sulfurea
et salsa et dulcis. diverse sunt species aque. Ad aliud
dicendum quod in illis ratio debiti variatur nec tamen. alia enim
est ratio debiti quod debetur inferiori. et alia ratio debi-
ti quod debetur superiori. sed hic sicut honorem debitum
potest non dicta accidentaliter. Ad aliud dicendum quod talis dicta non faciet
nec maior et minor non variat speciem. sed accidit. et speciem
aliquorum que sunt in specie attendit. Queritur tertio de
bet dulia. et videtur quod demonibus quod creature. sed hic sequitur
et precedentibus quod apud cum abraham peccatores accedunt
quam voluit emere speluncam in suis sepulchris. sed contra
quod non debetur demonibus ut animabus damnatorum. et videtur quod
sic. quia in eis prima sunt sicut dicit dionysius. et hic de dictis non. ca.
autem. data illis naturalia dona neque ea mutata esse
dicit. sed sunt integra et splendidissima. Iuxta hoc
queritur utrum illis debeatur. ut quas videmus in actu peccati
dum sunt in actu vel tempore peccati per actum. ut si videm
prelatum fornicantem quem cultum debemus ei vel congruere
per duliam honorem suum [illegible] et videtur quod non. dicit [illegible]
in pastorali quod in excessu culpa vehementer extendit
dum prelatus reverentiam gradu peccator honorat. Item ulterius quod utrum
creature debeatur honorem pollutum et videtur quod non. propter speciem de-
lectabilem. non enim cum sancta est mala. sed quia species mali.
Item in inferiores sunt nobis hic creature. et quod in suis est a superiori
non dicit honorandum. Solutio dico quod dulia debetur creature
deputate per peccatum irremediabilem in quantum est apparet actu.

.i. prima

.i. pietas quod secundum tullium
pietas quod benivolentia specie

Solutio

.i. tigrio

.i. ut fine

[illegible] dulia

.i. sed deum indicante per
penas eternas.

Solutio

quod

.i. fuga

idig(nus) et ita n(on) debe(n)t eis q(ui) sunt in actu pecc(ati). q(uia) ap
paret eis in eis h(ui)us act(us) honora(n)tis et reveren(tie). q(uia) ho
nor est exhib(iti)o reverentie in testimoniu(m) virtutis et illo
apparet actus in q(uo)uis. s(ed) p(ro)p(ter) ea vel an n(on) possu
mus scire in q(u)o statu sit. et sic honorand(us) e(st).
et ex h(oc) p(atet) r(esponsi)o ad totu(m) q(uia) caritate totali d(e)p(ri)vate
irremediabili. [non] debe(n)t ... tam (con)iuncta
sibi inseparabili et caritate in (ae)t(er)na n(on) debe(n)t q(uia)
vestigiu(m) simili(tu)do obscura n(on) exp(re)sse (con)tinen
dens honore(m) simili(tu)dinis di(vine). ¶ De iii q(uesti)o(n)e ... q(uo)d d(icitu)r
q(uo)d latrie d(icitu)r pietas. pietas. n(on) dom(in)i sp(eci)al(ite)r pietas
est s(ecundu)m tullium ... iustitie ... p(er) q(ua)m sa(n)g(ui)ne (con)
iunctis p(at)rie q(uo)q(ue) benivolus officiu(m) et diligens tribuit(ur)
cultus. pietas e(st) d(icitu)r cult(us) di(vi)ni. et q(uia) univoce equivoce
vel univoce. vel q(uia) equivoce q(uia) n(on) e(st) una r(ati)o in his
omnib(us) p(ro)p(ter) ... et caritas ... ad h(oc) alia sig(nificatio)
ne ... aug(ustinus) dicens. q(uod) oratio e(st) ... affect(us)
in d(eu)m direct(us) et illa sig(nificatio) pietatis. s(ed) p(ro)p(ri)e e(st) religi
onis. vn(de) au(gustinus) in li. x. de civ(itate) dei. q(ua)mq(ua)m latria grece
i(n)terp(re)t(atu)r et latine in(ter)p(re)tat(ur) servitus. s(ed) ea q(ua) colim(us) deu(m).
ut q(uo)d theosebia grece latine int(er)p(re)t(atur) religio. s(ed) ea
q(ua) nob(is) e(st) erga deu(m) ut q(ua)m illi eusebia(m) nos i(ll)o
n(on) uno v(er)bo possum(us) exp(ri)mere. s(ed) dei cultu(m) possu
m(us) appellare. ... aut(em) ... debi(tu)m ... q(uo)d ... e(st) ...
ficat q(uia) cultores suos ... g(ener)o ... q(uo)d n(on) d(icitu)r pie
tas. ... aug(ustinus) id(e)m dicit ... aliq(ua)ntulu(m) ... fons
... [illegible] ... omnis appetitionis e(st) finis. hunc
ergo eligentes vel p(ro)p(ter) religentes amiseram(us) ne
gligentes. hunc ergo religentes. vn(de) et religio d(ic)ta p(er)hi
betur ad eu(m) dilectione tendim(us) ut p(er)veniendo q(ui)esca
mus. ergo vi(detur) q(uo)d religio n(on) dicat(ur) pietas. ¶ p(ro)p(ter) q(uod) q(ue)
ri. dilectio et sacrificiu(m) sint de cultu divino. dilectio e(st) ...
act(us) sp(irit)ual(is) ... q(ui) e(st) ... et ideo n(on) v(idetur) p(er)tinere ad la
triam ... et sacrificiu(m) e(st) act(us) oblationis exterioris. q(uo)d
ergo (con)sistit in eo mag(is) cult(us) divinus q(uam) in p(ro)stratio
ne et genuu(m) flexione. ¶ ergo dicim(us) ad p(rim)u(m) q(uo)d pietas d(icitu)r
s(ecundu)m aug(ustinum) m(u)lt(ipliciter) et n(on) equivoce vel univoce. s(ed) p(er) p(ri)us
p(ri)us et p(er) post(eriu)s. d(icitu)r n(am) cult(us) dei et magis dei. s(ed) q(uo)d d(ivin)a e(st)
in sanguine (con)iunctis et p(at)rie benivolus. et ex eo q(uo)d
p(ro)p(ter) ... quida(m) sunt sic p(ro)p(ter) d(eu)m sunt semp(er). et ideo ...
magis e(st) inventu(m) in oib(us). et sic cult(us) et obsequiu(m) inve
ni(tu)r in d(eu)m pietatis ad om(ne)s. pietas a(utem) q(ue) e(st) af
fect(us) in ordine d(e)i dispone(n)s tendentes p(ro)p(ter) obsequiu(m)
et cultu(m) in deu(m) in ... affectu(m) p(ro)p(ter) amore(m) e(ius)
q(uo)d colit(ur) et p(er) h(oc) p(atet) r(esponsi)o ad d(ict)a p(ri)ma. ad a(liu)d dico q(uo)d re
ligio et cult(us) d(iv)in(us) n(on) sunt id(em). s(ed) religio e(st) obs(er)va
tia colendi divina ex cultu et sp(irit)uali obs(er)vatione.
vn(de) d(icitu)r religio. q(uasi) religatio. q(uia) religat colentes

ad unu(m) q(uo)d cultu(m) (con)cordi. et h(oc) notat aug(ustinus). distincte di
cens q(uo)d latria e(st) cult(us) q(uo) colit(ur) d(eu)s. religio a(utem) q(ua) nob(is) e(st)
erga deu(m) et s(ic) o(ste)nd(itur) q(uo)d aug(ustinus) d(icit) q(uia) d(icitu)r a religa(n)do q(uo)d vult
dicere aug(ustinus). eo q(uo)d vinculu(m) e(st) cuius a(li)cuius. a(li)ter religi
o a(li)q(ui)d d(eu)m nob(is) colendu(m) religam(us) nos ad obs(er)vationes
q(ui)b(us) cultu(m) suo (con)cedentes. ¶ ad a(liu)d d(ic)o q(uo)d dilectione
de cultu ... et sicut movet sacrificiu(m) aut(em) p(er) se ut
actus cultus. vn(de) d(icit) aug(ustinus). q(uo)d sacrificium n(on) offert(ur) n(is)i
deo et angeli apparentes si boni fuerint n(on) potuerunt
sibi sacrificiu(m) (con)ferri. q(uia) honore(m) dei n(on) usurpab(an)t.
ad a(liu)d d(ic)o q(uo)d ille act(us) mag(is) p(er)tinet honore(m) divinu(m)
q(ua)m alii eo q(uo)d soli deo (con)venit a q(uo) omnia h(abe)m(us) q(uod)
offerim(us). et q(uo)d sacrificiu(m) p(ro) nob(is) op(er)atur. s(ed) alias
op(er)ationes et hominib(us) exhibem(us). et n(on) q(uia) a(liu)d e(st) sa
crificiu(m). et a(liu)d obl(ati)o. q(uia) obl(ati)o fit. ad usus ministroru(m)
ut h(abe)ant cibu(m) in domo dei sacrificiu(m) aut(em) offer
tur d(e)o. s(ed) a determinatione sua postea vel ad usu(m)
vel ad a(liu)d a(liu)d q(uo)d (con)venit. et p(er) h(oc) p(atet) r(esponsi)o ad totu(m). ¶ Deinde
q(uer)itur de h(oc) q(uo)d d(icitu)r. Alius a(utem) placet. vi(detu)r q(uo)d xp(istu)s h(abe)ns n(on)
d(ebe)t adorari latria. q(uia) h(abe)ns est sup(er) h(ab)itu(m) e(st) n(on) e(st) h(abe)ns
et sp(irit)u remansit c(re)atura et c(re)atura et omnib(us) ... e(st)
ergo si n(on) debe(n)t h(abe)ntur ... c(re)ature. ... xp(istu)s n(on) e(st) d(eu)s
et ho(mo) ... ergo si ex illi(us) dei debe(n)t ei cult(us) dei ex illi(us)
hominis debe(n)t ei cult(us) hominis. h(oc) aut(em) e(st) dulia. ergo n(on)
d(ebe)t adorari latria. ¶ Sed ... iabanu(m) dicit. ... cum latria
e(st) adoranda e(st). sic verbu(m) dei. s(ed) n(on) om(n)i sp(eci)e latrie q(uia)
n(on) adoram(us) ea(m) p(ro)stratam in terra. sic et credim(us) q(uo)d nos
... sacrificam(us) ei. sicut deo. s(ed) adoram(us) ea(m).
q(uia) p(er) ip(s)am redempti sum(us) sic p(er) d(eu)m. ergo vi(detur) q(uo)d la
tria sit adoranda. ad id valent similia inducta ab
aug(ustino) et dam(asceno). q(uo)d iacent in l(itte)ra. s(ed) hic vi(detur) (con)trariu(m) du
bii de d(ict)o iabani q(uia) vi(detur) ponere duplicis sp(eci)es latrie
et vi(detur) d(icer)e q(uo)d n(on) adoratur p(ro)strata. ... et habet p(ro)
strata ali(ter) adoram(us). sic filius suus cu(m) ... dixit
iacob in egyptu(m). ... ad d(eu)m ... et cu(m) venirent
eu(m) adorare eu(m) ... ¶ p(ro)p(ter) q(uod) q(ui) adoran(tur) sit ado
randa gl(ori)osa m(ate)r dei de q(ua) carne(m) assu(m)psit. et n(on)
q(uo)d latria. q(uia) honor matris refert(ur) ad regem. s(ed) (con)tra q(uia)
ip(s)a e(st) simplex c(re)atura. ergo n(on) debe(n)t ei honorari
nisi ... ip(s)a cu(m) sit ... ... reddit cu(m) ...
usurpa(n)do alienu(m). ¶ ergo dico ad p(rim)u(m) q(uo)d cu(m) xp(istu)s
m(u)lt(ipliciter) (con)sideratur. sive supp(osi)tu(m) q(uo)d e(st) in h(oc) ho(mo) et xp(istu)s et
ille sit deus. n(on) n(isi) latria adorat(ur). sic deus qua
ve deus e(st). s(ed) in opinione(m) ... q(uo)d sola ve
(con)cedo e(st). et s(ic) h(abe)t capitulu(m) ... q(uo)d verbu(m) ... e(st) q(uia)
p(ro)p(ter) ... p(otes)t ... ut ...
h(oc) hois et ... e(st) ... et n(on) sunt separ(at)e
e(st) a deo. sic n(on) ... separat(ur) ... ad h(oc)

latria est adoranda. tertio vel consideratur ipse secundum divinitatem [vane nudum] in-
tellectum solum denudatam a divinitate et sic adoranda est dulia
ut dixerunt plures contra opinionem. Ad id quod primo quaeritur obicitur dicendum
quod licet non distincta sit a natura sua humana tamen non est separata a
societate et unione. Ad aliud dicendum quod licet homo unus non
tantum homo purus, tunc tamen nego quin ideo et Christus propter duliam
exhibeatur non quidem tamen uno honore sed omni hono-
re dignus est. Sed tamen dicitur adorari dulia tamen cum glo-
ssa [illegible] in ecclesiis [illegible] quod adora-
tur latria et divino quod adoratur dulia ubi est debet. Ad aliud dicendum
quod sunt speciales et accidentales sicut patet dictum est de du-
lia, eo quod deus adoratur in se et in assumpta humanitate.
Ad aliud dicendum quod prostratio est sic: scilicet in testimonium honoris
vel in signum attributi quod est nobis [illegible]
nis adorationis. prostratio adoratur dominum quod colitur. so-
lus prostratio adorantis creatorem qui de nihilo in ad creavit et
genu flexio quae ad eum in redemptorem qui de caelo per-
venit laudavit. Ad aliud dicendum quod beata virgo hyperdulia est adoran-
da. licet enim honor matris sit honor regis tamen quia per divi-
nam gratiam non est huius filii honor divinus ei non debetur [illegible]
filius ab ipsa [illegible] accepit. De eo quod de hoc quod dicitur [illegible] non est deus
non sed creatura non colendus [illegible] non est eius colere et colitur
autem colitur [illegible] orando, offerendo [illegible] ergo vel quod
coli latria non debeat. Ad hoc dicendum quod ipse deus coli la-
tria. licet autem ipse colitur. sed fecit in quantum homo fuit et me-
diator dei et hominum [illegible] competit ei et unum non exclu-
dit reliquum. sic sed homo minor est et deus domini equalis. De
uno quod de hoc quod dicitur volueritis et finieritis adorare [illegible]
creatorem. potest [illegible] quod angelus sathane transfigurat se
in angelum lucis et aliquis simplex adoret eum latria ut cre-
atorem. et tamen potest non peccare quia ignorantia facti excusat
a toto. [illegible] quod adhibeat diligentiam quam potest
et semper videtur ei deus dicitur tunc ut non peccare adoran-
do eum pro Christo. Ipse enim non habet discretionem spirituum habens. quia
non potest eam habere a se. ut [illegible] ergo si facit quod
potest non [illegible] peccare. Ultimo quaeritur de adoratione
hostie in missa [illegible] constat [illegible] quod consecrata sit. ergo ut
quod non debeam adorare numquam nisi sub conditione. scilicet si
[illegible] de conjugendis. hoc autem videtur absurdum
[illegible] simplex [illegible] conditionem in sua adoratione po-
nere debeat. [illegible] de [illegible] bonum non probe-
[illegible] ergo de sacerdote celebrante [illegible] debeo bonum
[illegible] presumere debeo quod hostia sit consecrata. cum non sit in-
probatum [illegible] ad [illegible] ab eo quod non habet discre-
tionem spirituum. omne quod apparet sensibus timendum est.
et numquam simpliciter adorandum. [illegible] una est [illegible]
crebram illusionem [illegible] humilitatis
quia dicitur se reputare indignum quod boni angeli [illegible]

appareat ei et non timuit malum. Contra est quia si oppositum non
[illegible] et perdere [illegible] si nam deus est quod apparet ipse diligit quod
nos sumus tantum propter amorem suum honorem. et est exemplum huius
per expositionem [illegible] Jo. 1. de Nathanaele quem cum vocaret
Philippus diceret inventum Jhesum a Nazareth. propter ab boni
esse [illegible] tardius ad credendum. et non quia non credit statim sed
examinavit. [illegible] non credite omni spiritui. sed probate si ex deo
ex deo esse laudatur a Christo cum dicit ecce vere israelita in quo
dolus non est. exemplum est in [illegible] Luce 1. de beata virgine quae tur-
bata sit in salutatione et allocutione angeli. et non [illegible] quod
numquam potest ipse facere quod in se est quod simpliciter adoretur. quia
hoc in ipso erat. ut huius de causis conditionem apponeret.
Ad id quod quaeritur de hostia sacerdotis solutio est distinguendo
quod aut est sacerdos notus aut ignotus. si notus aut sacer-
dos consuevit negligens esse in divinis aut non. quia multi
licet sint male vitae non sunt negligentes in divinis ut ad-
[illegible] si notus est quod non consuevit omittere [illegible] corpo-
[illegible] probabili [illegible] adorare. quia scilicet hostia conse-
crata sit. si autem ignotus est vel notus est negligens sua con-
sueta [illegible] tunc [illegible] actuali [illegible]
[illegible] Ad id quod [illegible] obicitur dicendum quod ego pro hoc
sacerdote non iudico malum vel bonum. sed ut sapiens [illegible]
caveo a periculo idolatrie. De ultimo quaeritur de hoc quod dicitur in Christo duo
humanitatem non solam vel nudam. [illegible] ex hoc quod fi-
lius magis sit adorandus post incarnationem quam ante. quia post incar-
nationem adoratur [illegible] in ipso ante incarnationem
autem tantum alteram. [illegible] ex hoc quod magis sit adoran-
dus filius quam pater vel spiritus sanctus. quia ille [illegible] adoratur
una [illegible] in Christo [illegible] duas. sed ad hoc leve est respondere. quia non
sequitur simpliciter adoratur in Christo [illegible] hoc plus adoratur et [illegible]
[illegible] indiscretum [illegible] continuum. vel dicendum quod adoratio
huiusmodi non addit novam adorationem. sed novam [illegible]
[illegible] adoratur. quia adoratio [illegible] humanitas non [illegible]
sed refertur ad unitam sibi [illegible] divinitatem. et sic est una ad-
oratio tantum. sicut una divinitas tantum. sed tunc [illegible] habet [illegible]
una adoratione adorentur tres personae [illegible] quia fides
distinguit eas. et adoratio secundum fidem. ergo et ado-
ratio erit distincta. sed adoratio est expressio ma-
iestatis colende. cum igitur una sit maiestas trium
una erit adoratio. [illegible] non esse ad [illegible]
[illegible] adorationis [illegible] quia creator et maiestas
summa est summo honore et cultu digna. ergo [illegible] quod ad-
oratio non debet [illegible] in quantum distincte sunt. sed in
quantum unum sunt. et sic [illegible] quod una sit adoratio eorum.
[illegible] quod una sit adoratio [illegible] ad rationem
adorationis quia [illegible] adorantur unum est in [illegible]
quod obicitur dicendum quod licet fides distinguat tamen in unitate [illegible]
[illegible] adorande sunt. sed [illegible] potest [illegible] adoratur

s. a Nazareth. dicit

s. dicto

s. timens

in ipsis distinctionibus. tunc sequitur articulus. sed hic non faciet fides. quando posuit in eo quod Christus unitur quod est non di... tia in rebus.

¶.x.d.

¶ Solet autem quaeri a quibusdam etc. Hic incipit pars illa in qua agitur de proprietatibus convenientibus Christo unito ex humana natura, et continetur ista distinctione et sequente et prima parte .xii. distinctionis, et dividitur in partes duas. In quarum prima determinatur de convenientibus Christo secundum quod homo est. In secunda autem determinatur de convenientibus Christo secundum quod ipse fuit et homo. et hic incipit ibi .d. .xi. Solet quaeri utrum debeat simpliciter dici atque concedi etc. Haec distinctio quae continet partem primam dividitur in tres partes. In prima ostendit quod non sequitur Christum in quantum homo est esse personam. In secunda ostendit quod non sequitur est in eo quod homo est esse filium adoptivum, ibi: Si vero quaeritur an Christus sit adoptivus filius etc. In tertia quod ad quod refertur praedestinatio sua terminatur ad filium ut ad personam et hic in eo quod homo est. quia sic est praedestinatus in unitate ... ibi: Deinde si quaeritur praedestinatio illa etc. In hac parte sunt duo dubia, quorum dissolutio patet per se. Intelligitur autem hoc dubium per dictam quaestionem ... utrum Christus secundum quod homo sit persona. videtur quod sic. quia Christus aut est homo in specie aut in individuo. non in specie. quia sic aut esset simpliciter et universale quod est in omni homine, aut esset omnis homo. quod utrumque falsum est. Sic et Damascenus dicit quod non assumpsit naturam in specie sed in atomo assumpsit. ergo Christus est unus homo. omne autem est quod est indivisum in se et divisum ab aliis. ergo Christus est singularis homo in homine. omnis autem singularis homo in homine est persona. ergo Christus in quantum homo est persona. Item Christus in quantum homo est aliquod rationale mortale. hoc autem de quolibet ... est dicere quod est hoc aliquid rationalis naturae est persona. ergo Christus in quantum homo est persona. Item persona dicitur id quod per se unum. sed Christus in quantum homo est per se unum. quia supra probatum est quod Christus non est duo. ergo Christus in quantum homo est persona. ¶ Per quod intelligens est hoc de Christo in quantum homo esse personam. videtur quod non. quia ex hoc sequitur quod Christus sit duae personae. sicut ego video quod Christus in quantum homo dormivit, et in quantum deus stellas creavit, non tamen sequitur quod sit duae personae. In quantum homo autem est ad aliud ... constat quod ad ... ergo quod ipse est in quantum homo in recto persona de ipso. non autem potest esse aliquid nisi in specie hominis. nihil autem est hoc ad personam in homine nisi persona. ergo Christus in quantum homo est persona. ¶ Ulterius quaeritur an esse individuum tamen sit quam esse persona, utrum Christus secundum quod homo sit individuum. videtur autem quod sic. quia individuum est quod constat ex collectione accidentium quae ... in alio inveniri. talia autem accidentia inveniuntur propria in Christo homine. ergo videtur quod ipse in eo quod homo sit individuum. Item Boethius: species est esse totum individuorum. hoc idem dicitur quia quicquid est praeter speciem totum est in individuatis. cum ergo Christus sit hoc ad speciem hominis individuatus sola ... ergo ipse secundum quod est homo est individuum. ¶ Ulterius quaeritur utrum ipse secundum quod est homo sit suppositum. et videtur quod sic. omne enim quod est hoc aliquid ... non est suppositum nisi illud. Christus autem in eo quod homo est hoc aliquid in communi hac ... ergo est suppositum hominis. Item continetur

quod est in ratione suppositi. cum dicitur Petrus est suppositum hominis et Paulus est suppositum hominis et sic de aliis per quae est ex parte sui contingentiam ad communitatem speciei. sed de Christo praedicatur homo. ergo ille habet illam proportionem ad illam speciem quam alii. ergo ipse secundum quod homo est suppositum hominis. Sed contra. Damascenus quod in duobus ... nisi est communem speciem recipit ut accipere. ergo non suppositum alicuius speciei. ergo Christus secundum quod homo non est suppositum alicuius speciei. Item Boethius: species est totum esse individuorum. sed species hominis non est totum esse Christi. ergo ipse non est suppositum hominis. probatio medii: quod Christus est in divinitate et humanitate. ergo humanitas non est totum esse eius. Item super hoc dictum est in expositione sive opinione. quia hic homo supponit in ... subsistens in duabus naturis. talium autem suppositum est nisi in una natura. ergo Christus in eo quod homo ut secundum quod homo non est suppositum hominis. Item dicit philosophus quod eadem est ratio proportionis et unius proportionis. ergo a simili eadem est ratio suppositi et unius suppositi. Item ulterius obicitur: unum suppositum est unius naturae suppositum. sed Christus non subsistit unius naturae. ergo non est unum suppositum. ergo Christus non est unum suppositum. ergo ipse non est suppositum. quia quod non est unum non est ad ut dicit Boethius. ¶ Ulterius quaeritur si Christus in eo quod homo sit res naturae humanae. videtur quod sic. quia alienae naturae est id quod fit actu naturae illius quae est generatio. Christus autem fuit ex generatione et nativitate humana ex matre. ergo ipse est res naturae humanae. ¶ Item super hoc dictum est a Damasceno quod ipse humanitatem est maius in exemplaritate sive opinione. non autem potest esse individuum nisi res sit eiusdem naturae. cum ipsa res est, et ipsum est res naturae humanae. ergo Christus est res naturae eiusdem. ¶ Sed contra. res alicuius naturae est hypostasis in qua ... illa natura. Christus autem secundum quod homo non est hypostasis sive in qua ... subsistit natura humana. ergo non res naturae humanae. probatio minoris. quia Christus in eo quod homo assumptus est in singularitate personae divinae. ergo non est ... natura humana. quia sic ... quod in ... illa non ... alii per assumptionem. si dicatur quod in eo quod homo non est assumptus in singularitate divinae personae. contra. Christus est una persona singularis autem in eo quod homo autem in eo quod deus. constat quod non in eo quod homo. quia ipse aeterna personalitate persona est ut dictum est. ergo ipse est persona singularis in eo quod deus. sed ergo hic homo est in eadem singularitate personae hic gerit per assumptionem. ergo ipse in eo quod homo convenit in singularitate personae divinae. ¶ Sed ad hoc et hiis omnia supposita similia possunt ... distinctione de consignificatis est quod est in eo ut secundum quod in ... sed quia ... distinctio reddentur ... ideo hic ... tenendum de plano ... l. d. v. et dicit ad quaestionem quod si sumatur quod notat causam ut in ... est quod humanitas sit causa quare ipse sit persona ut ... in ipso, conditio vel proprietas sit causa quod ipse sit persona, tunc ... dicendum quod ipse in eo quod homo non est persona. sed ipse secundum quod deus est persona. quia personalitas qua ipse est persona est aeterna. personalitas est et ... divinitate in ipso. sic autem cum dicitur Christus secundum quod homo ubi in quantum homo est persona ... notatur ... ut unitas suppositi hominis ad suppositum divinum. tunc ipse in eo quod homo est persona. et sic distinguendum

Marginalia: q° 2a; q° 2a; q° 3; sophisma

sunt omnes et sequuntur questiones et de individuo et supposito. Ad
hoc precipue est sanam opinionem que sola tenenda est. quia illa
ponit quod cum dicitur deus unitus est deitati in duabus naturis et tribus
[illegible] per unionem tamen finalis conceduntur due unitates. et quod
[illegible] sit persona vel individuum hominis. Ad primum ergo dico quod Christus
quod homo est homo in individuo. sed si volumus [illegible] facere [illegible]
[illegible] eius quod est unum. sicut [illegible] obiectum. Et ideo non ex hoc sequitur sit unus homo
quia non est dicere aliquis filius dei in quantum singulariter est unitus. et sicut
obiectum quod Christus [illegible] est homo aut unus homo aut plures homines
non plures ergo unus. dico quod non valet. eo quod unum alium et alium ac
[illegible] in prima [illegible] accipitur unum pro [illegible] oppositio ad existentem
in multitudine. Ad aliud et in [illegible] pro [illegible] oppositio pluribus et est
per se paulus non est unus probatio. per se paulus non est divisus
ab aliis. ergo non est unus per se. Contra. per se paulus non est unus
[illegible] per se. unum patet quod in proposito in quo est unio [illegible] hominis ad
filium dei non [illegible] [illegible]. Sed aut conceditur quod Christus est
unus homo pro ut opponitur pluribus non sequitur ulterius quod
est homo singularis. eo quod ipse continet personam divi-
ne et humana singulariter non est singularis. Sed potest [illegible]
divina singularis [illegible]. Ad aliud dico quod hoc est [illegible] [illegible] [illegible]
se unum sicut [illegible] ostensum est. quia quando [illegible] interpretatur pro [illegible] quod di-
co pro se unitatem opposite est [illegible] et [illegible]. Sed obiectio
procedit ac si tantum plus opponatur. sic non est quod oppositio pli-
citati [illegible] probatur est quod est unum et non duo. Ad aliud dico quod
si conceditur quod Christus est quod homo esset [illegible]. et [illegible] est quod notaretur [illegible]
ut hec conditionem sequeretur quod essent due persone. probatio
Christus [illegible] [illegible] est quod deus esset [illegible] et [illegible] quod homo esset [illegible] et quod ipse
est [illegible] quod [illegible] non est ipse est quod homo. [illegible] est quod homo [illegible] stellas
et [illegible] [illegible] est. [illegible] quod [illegible] [illegible] et comedit [illegible]
ergo quod ipse est [illegible] quod hoc non est ipse est quod [illegible]. [illegible] sequitur quod
ipse esset due persone. tamen dico quod [illegible] quod notaret
[illegible] ut esse cognitionem hec conditione. et hec est mag-
nus [illegible]. quod est heresis probo Christus sit due persone separa-
te quod [illegible] [illegible] illi homini nomen quod est [illegible] [illegible] et [illegible] aug.
[illegible] deus [illegible] et sit. [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] Christus in gloria est [illegible]. ergo [illegible] [illegible] in gloria dei pa-
tris. et sic secundum [illegible] in [illegible]. quod est heresis [illegible] lepo-
rii [illegible] gallia temporibus leonis pape reprobata.
alia heresis secundum [illegible] [illegible] quia [illegible] est due [illegible] non est u-
nio in [illegible] [illegible] [illegible] unum sunt quam duo [illegible]. ergo non est u-
nio [illegible] in [illegible]. ergo nulla unio est [illegible] in Christo. et [illegible] ille [illegible]
est [illegible] [illegible]. et hec fuit heresis nestorii [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et ab eodem [illegible] [illegible]. reprobata. et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
eius sit quod Christus est quod hoc sit [illegible] [illegible] quod noteret [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] ut hec conditione. Ad aliud dico quod Christus
in eo quod hoc est [illegible]. quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

notaverunt in [illegible]. Ad id quod ulterius queritur utrum Christus sit quod hoc sit in
dividuum. Dico in eodem [illegible] quod non. quia individuum dicitur quod in se est sive
unum. et sua singularitate est ab aliis divisum. et sua singularitate et in
dividuum omnem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in suo intellectu. [illegible] non
habent in se quod sit supposita totalis. [illegible] Ad id quod obicitur
dico quod ipse [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] non [illegible]
in eo quod homo quia [illegible] [illegible] individuatum est persone
singularitas. [illegible] est [illegible] [illegible] a qua [illegible] est persona et
[illegible] non [illegible] in eo quod homo. sed in eo quod filius dei. sed hoc est [illegible]
quod ipse eius homo [illegible] collatione [illegible] individuatum. et in eo
quod homo [illegible] aliquid quod in alio non inveniatur. [illegible] non
complent singularitate individuationis [illegible]. Ad aliud dico
quod Christus in eo quod homo est aliquid post speciem. et sub specie homo
[illegible] non est tamen [illegible] imo et filius dei. et ideo non sequitur quod [illegible] [illegible]
speciem in ipso sit de individuationibus singularis in illa
specie. Contra. [illegible] [illegible] boetium quod species est totum esse indi-
viduorum non est [illegible] [illegible] individuus [illegible] suppositus specieи non
una. [illegible] suppositum in duabus [illegible] et tribus [illegible] [illegible] [illegible]
est. Ad aliud dico quod ulterius queritur utrum Christus sit quod hoc ut in eo quod
homo sit suppositum. potest concedi et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (dicat)
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] quia sua
[illegible] est [illegible]. [illegible] [illegible] quod hoc sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sua
distinctione [illegible] ad utrumque [illegible] questionis. [illegible] con-
ceditur quia sine dubio suppositum et individuum et [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] suppositum et indi-
viduum [illegible] supposita [illegible]. [illegible] conceditur. [illegible] est
Ad id quod [illegible] obicitur quod intellectus [illegible] [illegible]. non est ille [illegible]
[illegible]. [illegible] quod [illegible] sit species [illegible] [illegible] [illegible] species [illegible] formam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod tamen non sit in [illegible] [illegible] [illegible] forma [illegible]
in qua unitate divinitas et humanitas sicut corpus et anima in homine
[illegible] [illegible] [illegible] est quod [illegible] est [illegible] [illegible] quod non est [illegible]
[illegible] [illegible]. sed intendit [illegible]. quod Christus in eo quod homo. quia [illegible] [illegible]
est [illegible] sunt quod ipse est homo [illegible] [illegible] ex eo quod ille
due [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]. quia sicut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Christus nec homo esset [illegible]. sicut [illegible] [illegible] [illegible]
est nec anima. Ad aliud dico quod illa [illegible] in [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (una) illa [illegible]. Ad aliud dico quod
[illegible] [illegible] Christus esse suppositum hominis non excluditur [illegible] divina. [illegible]
excluditur suppositum nature divine. quia Christus est unum suppo-
situm [illegible] [illegible] utriusque [illegible]. Ad aliud dico quod [illegible] [illegible] quod Christus est unum
suppositum. sed non valet si [illegible] [illegible]. ergo unum sup-
positum [illegible] [illegible] ab [illegible]. quia aut unum suppo-
situm est unum [illegible] aut plura [illegible] in supposito.
Ad id quod ulterius queritur de [illegible] humane. concedo hoc et in
omni [illegible]. Ad id autem quod obicitur in [illegible] dico quod tres [illegible] ali-
[illegible] est [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] concedo quod tres [illegible]
est [illegible] in [illegible]. sed non [illegible] singularitate. sed a sin-
gularitate divine persone. et hoc non impedit quin [illegible] sit tres

ne ista unio est. n. non aufert. sed confert multa bona. Quod
si autem quod ulterius opponitur ut hec: quod homo sit communicabilis. et
concretum. dicendum quod si sumatur nomen commune et concretione nec ad
suppositum et nomen illa est illatio. si autem exprimat nomen
personam illa est. si autem in ratione. si concedatur ulterius. ergo non est
res nature. quia res nature de suo intellectu habet incommunicabilitatem et
est in alia natura. Quid est res non res nature ergo incommunicabile
non est. quia res nature sequitur ad incommunicabile et non econverso. Item
queritur de hoc quod dicitur in ista. scilicet: homo. id est unitus verbo. totum et est. hic po-
nit. ratio. quam consignificans sumpta cum concretione nomen suum proprietate
unitatem persone. scilicet natura et commune et quod quandoque sunt ex ista
dictione et dicendum quod notat quod notat concretionem in suo
significante quam ponit cum conditione significante aliquam
naturam in supposito. et secundum hoc quod proprie non est in ipso nec nomen aut
dicatur. Christus sumatur quod deus est bonus. vel sumatur quod deus est eternus
et sumatur quod deus est incarnatus. vel creator et huiusmodi quod connotant proprie-
tates soli deo convenientes. et ab alia parte cum non humana
potentia infert proprietates contrarias illa. ut sumatur quod homo
est nihil et aliud per exemplum disciplinae et rationale et corporale et
mortalis et huiusmodi. et sumatur hoc non negantur. quia quod quilibet predi-
catum de verbo aliquo tamen adiungitur. sed deo est contrarium. vel
secundum quod hoc sunt accepta. aut est dictio verba. aut per
distinctionem aut secundum propria passio quam non accedit per se in
hominis. aut effectus immediatus. aut cum in mediata
et ex illis sunt secundum per ordinem enumerationum. Item sumatur quod
quoddam idem homo est aliud totale mortale et est ratione aliud. et Christus secundum
quod in mundum est incarnatus et Christus sumatur quod homo genitus est
temporali generatione. aliquando autem notat unitatem vel
unionem nec et hoc spiritum in Christo. ut cum dicitur Christus
secundum quod homo est in istud. Sed quod deus mortuus est in cruce. id est n.
sed notat quod ex forma est tamen adiungi possit in
ferri non predicatum. sed post quod unitatem unionis facte
in ipso postasi talia predicata attribuuntur verbo. Item etiam
significat unionem significatum est quod notat habitum et hoc ex eius est. ph.
.n. habitum inventus ut homo est alie et Christus sumatur quod homo est
inventus habitu. i. quod humanitas non quando hoc sunt nec habitus eo
sic super habitus est in .v.i. sed planius ex eius est quod ut homo
fuit calceatus et sumatur quod homo fuit calceatus. et sumatur quod
homo fuit vestitus. quia hic habitus est ex hoc habet et
non gratia dei. vel in significatione habitus Christus secundum quod homo est sancti per eius for-
mosus. per filius hominum diffusa est gratia in labiis in
labiis tuis. et sic de aliis quia hoc multis modis
dicitur sumatur omnia illa quam nobis adveniunt ut habitus
ea ut .s. .d. .vi. dicit Augustinus in .iiii. significatione notat etiam
et unionem sunt ratione. et potest notare omnia illa ut effi-
cientem notat. cum dicitur Christus sumatur quod homo est minor est et
non formalem. ut Christus secundum quod homo est rationale. materialem ut
Christus secundum quod homo est ex corpore et anima. finalem ut Christus secundum quod homo est factus

omnium creaturarum. vel dignissima creaturarum. et sumatur quod homo venit
propter nos. ex parte autem dei potest notare efficientem ut Christus sumatur
quod deus potestatem homo ponendi animam suam et iterum sumendi
eam. quod formalem ut Christus secundum quod deus est suppositum nature divine.
materialem autem non notat nullam quia non. quod materiale. quia dicitur
non est dicenda materia nec quod materia. quia in ipsa est. et quod in esse est
ipsum est. finalem autem notat. ut cum dicitur Christus secundum quod deus
est ad quem omnia referuntur. et propter quem fiunt et sunt omnia.
ex ista distinctione facile est solvere omnia que de hoc queruntur. scilicet
utrum Christus sumatur quod homo sit deus. et si sumatur quod deus est ipse homo
vel secundum quod est ipse homo sit deus vel creator vel homo. quia leve est
solvere predicta sumuntur. Item deinde quod de instantia quod dicitur in-
ni bene. Jam modo anima Christi est totalis verba. et est quod
.n. in natura. quia verba hinc inde equivoce sumuntur. quia
anima Christi est verba. sicut forma. cum dicitur persona est verba
totalis nec sumitur verba. per verba composita. per quam proprie et pri-
ncipaliter et maxime dicitur verba ut dicitur homo. Christus autem in esse ad homo. vel a
verba totalis entitate nec. ergo est secundum ex quo non in est. Item propter ter-
minantem imperatur esse persona. quia si dicitur quod persona
naturaliter debet media corripi sive breviari in nomine
quod est proprie sicut sonant per brevius est probo hoc est in composite
sonum et absonum. Item ergo dicendum quod in ultimo est magis non in
est ad intellectum verbi. sed intendit ostendere quod illa que
composita sunt non sufficiunt ad distinctionem persone. quia
persona non differt sufficienter cum dicitur quod est verba totalis
nec non addatur individua. et tunc non quoddam homo
sumatur quod homo in illo non est quo sumatur quod notat unitatem vel nec
conditionem. quia in divinum ponitur communicabilitate explicite. quia dicitur
incommunicabile proprietatibus. et communicabile per oppositionem ad communicabilitatem
partis in compositione. et incommunicabile per oppositionem communicantem per
assumptionem in singularitatem alterius. sicut supra expositum est. Item ad
ad dicendum quod duplex est interpretatio nominis. una quam secundum sonum
sillabarum patratur ut est conditionum lingua ut cum dicitur lapis leder
pedem. vel per pedem terendo. et alia que talibus interpretationibus non
pertinet secundum. alia interpretatione. et talis hic. hic autem
est interpretatio per nominis significationem. sic dicitur conspirans hoc significat a <…> et hic nam
sunt comparantibus et sic composito persona a per se et unum. id est
quod per se una sed quod unum cum divino ... per oppositionem
ad communicabilem explicite. unum per quod ... sic non est per
se unum. et non non est persona in ... Item deinde quod de hoc quod
dicitur Christus secundum quod homo predestinatus est ut esset filius dei. et hoc tractatur
sed quod de predestinatione filii dei. de quo breviter querendum
primo utrum filius dei sit predestinatus esse filius dei. secundo utrum
filius dei sit predestinatus esse homo. ad primum procedendum sic.
dicit Augustinus et est scriptum est autem quod talis fuit illa unio quod hominem
deum faceret et deum hominem. et omnia que de deo dicantur
et econverso. ergo cum hoc sit verum filius dei est homo. et homo est predestinatus.
ergo filius dei est predestinatus. et hinc secundum propter Augustinum ...

Item natura

De distinctione significationis (?)

Nota

Item

.s.

<…> et hic nam

De predestinatione filii dei

Respondetur filius dei sit predestinatus

secundum oppositionem secundum quam Christus non est nisi unum solum suppositum. Sed de hoc supposito verum est dicere quod est predestinatum. Ergo filius dei est predestinatus. Si dicatur quod non valet quia filius dei non nominat [illegible] nisi quod est eternum, predestinatio autem passiva non est nisi temporalis vel temporalium rerum. Contra. Videtur quod hec concedenda: filius dei incarnatus [illegible] sicut probatur in libro I distinctione XV; sed incarnatus et datus [illegible] connotant secundum actum quia non ab eterno conveniunt. Predestinatio autem non connotat tempus nisi secundum quod [illegible]. Ergo videtur quod multo magis debeat concedi filius dei est predestinatus quam filius dei est missus vel incarnatus vel [illegible] filius. Item in aliis quod predestinati sunt [illegible] quod non oportet addere secundum quid vel ad quid predestinati sunt: dicuntur enim simpliciter quod possunt predestinari ut Paulus. Item predestinatio persone est et non nature, non enim dicitur quod corpus Petri predestinatum est vel anima eius, sed ipse Petrus. Ergo [illegible] secundum [illegible] dei sit predestinatus [illegible] et in quo est persona [illegible] est filius dei. Ergo videtur quod filius dei sit predestinatus. Item posito aliquo [illegible] non oportet quod predicatum reddatur ei per se nisi fiat [illegible] [illegible] dico homo qui ipso de ipso [illegible] [illegible] quod per se [illegible] et quod convenit parti. Est [illegible] homo est [illegible] quod non convenit ei per se sed per hoc quod [illegible] et homo est albus quod convenit ei parti ei. Ergo videtur similiter quod cum filius dei sit [illegible] quod convenit ei [illegible] de eo sic predicatur. Sed [illegible] quod homo convenit ei esse predestinatum. Ergo et simpliciter possumus dicere filius dei est predestinatus. Item [illegible] et in [illegible] homo possumus predicare de ipso simpliciter sicut [illegible] passus et mortuus. Ergo videtur quod illud similiter concedendum sit simpliciter quod filius dei sit predestinatus. Contra. Filius dei est eternus. Nullum eternum est predestinatum vel potest esse. Ergo filius dei non potest esse predestinatus. Item filius dei est predestinatus, predestinatus autem [illegible] potest esse predestinatus. Ergo filius dei non [illegible] esse predestinatus. Item [illegible] predestinatio precedit suam predestinationem. Filium dei nihil precedit. Ergo filius dei non potest esse predestinatus. Solutio. Concedendum dicere ad primum quod talis unio [illegible] hoc intelligit de illis qui in suo intellectu non habent oppositionem ad filium dei. Sicut fuit [illegible] [illegible] predestinatus [illegible] [illegible] omnia et de illo non dicitur [illegible] gratia [illegible] ut supposita. Sed [illegible] hic [illegible] sic [illegible] [illegible] [illegible] explanatione [illegible] oppositionis [illegible] [illegible] predestinatus [illegible] quod est in natura humana. Solutio ad aliud dicendum quod illud suppositum [illegible] predestinatum [illegible] gratiam [illegible] humane. Ad id [illegible] quod [illegible] de missione dicendum quod non est simile quia missio [illegible] [illegible] in se eternum et temporale [illegible] [illegible] sicut dicit Augustinus quod [illegible] cognosci quod ab alio sit. Sed predestinatio non claudit in se eternum [illegible] quod est passiva. Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filius non precedit [illegible]. Sic predestinatio precedit actiua predestinatione. Solutio ad aliud dicendum quod talis non oportet addere quia forma illorum non signat oppositionem predestinationis quia forma [illegible] illorum dicit quod non est ab eterno et non determinatio claudit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] autem dei totum oppositum est quia convenit predestinationi significat intellectum filii dei. Solutio ad aliud dicendum quod predestinatio persone est sed non est gratia persone [illegible] [illegible] [illegible] in persona quia [illegible] [illegible] temporalis est persona vel eterna. Unde illius [illegible] [illegible] [illegible] est temporale est [illegible] [illegible] [illegible] est oppositio [illegible] ad [illegible] predicatum. Sed in Christo non convenit persone sed [illegible] temporale non oportet addere determinationem. Solutio ad aliud dicendum quod [illegible] predicatum non predicatur [illegible] per se redditur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] predicatum quod oppositum est ei non addatur ei aliqua determinatio [illegible] convenit ei. Sic autem est in proposito quod predicatum oppositum habet ad [illegible] et non oportet quod apponatur determinatio [illegible] gratia [illegible] [illegible] supposita sint in se convenit [illegible] [illegible] unionem duarum naturarum [illegible] [illegible] [illegible] eterna. Ad aliud dicendum quod non est quod non est simile de quibus dicitur aliis predicatis que non habent oppositionem ad [illegible] ut dictum est [illegible] illis que oppositionem exprimunt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] convenit persone secundum suppositum eternum esse [illegible] autem et predestinari non convenit supposito nisi secundum [illegible] per se [illegible] [illegible] [illegible] et per [illegible] convenit et non est simile de illis. Solutio [illegible] [illegible] [illegible] Christus sit predestinatus esse filius dei. [illegible] quod sic quia iste homo est predestinatus ut sit filius dei et hic homo est filius dei. Ergo filius dei est predestinatus ut sit filius dei. Item Damascenus dicit quod [illegible] in [illegible] convenit sua [illegible] [illegible] [illegible] sed una [illegible] est predestinatio ut sit filius dei. Ergo convenit filio dei. Hoc ergo filius dei est predestinatus ut sit filius dei. Solutio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur filius dei est predestinatus ut sit filius dei ex utraque parte [illegible] oppositione scilicet ex parte [illegible] et ex parte determinationis [illegible] [illegible] [illegible] similior est quam prima. Sed [illegible] filius dei [illegible] predestinatus. Item non est predestinatus ad id quod est eternum. Ergo non predestinatus ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicit Augustinus quod predestinatio est gratie preparatio in presenti et glorie in futuro. Nec gratia autem presens vel gloria futura est eterna in nobis. Ergo [illegible] omnis predestinatio sit ad [illegible] non predestinatur ad aliud eternum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicendum quod [illegible] est [illegible] meo iudicio filius dei est predestinatus ut sit filius dei [illegible] [illegible] quam prima. Ad aliud [illegible] dicendum est [illegible] [illegible] quia licet hic homo sit predestinatus non tamen [illegible] [illegible] de filio dei quia [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] hic [illegible] claudit [illegible] [illegible] gratiam [illegible] [illegible] predestinatio [illegible] non tamen [illegible] [illegible] filius est predestinatus [illegible]. Solutio ad aliud dicendum [illegible] [illegible] quod illa [illegible] [illegible] que non per se sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] oppositionem ad [illegible] non convenit sine determinatione [illegible] non [illegible] quod in [illegible] [illegible] ad oppositum [illegible] [illegible] est [illegible] quia non [illegible] [illegible] de huius predestinationis quibus gratia preparata est reddentur [illegible] [illegible] [illegible] bonorum [illegible] [illegible] facientes bona et [illegible] [illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible] ad esse et non preparatur ei ut ipse [illegible] sit eternus filius dei. Sed [illegible] [illegible] non preparatur filio dei quia ipse ab eterno est [illegible]. Solutio [illegible] [illegible] [illegible] concedendum sit quod filius dei sit predestinatus

esse hoc. Minor quia non. Quia praedestinatio, licet praedestinationis praesupponit notat ordinem antecessionis respectu praedestinationis. Cum igitur hic filius dei sit praedestinatus oportet quod aliquando esset prius filius dei quam filius esset. Item non praedestinatur nisi ad gratiam et gloriam et ad alterum eorum; filio dei autem nulla gratia praeparatur, non enim fit ei gratia per unionem ad hominem sed est post gratiam. Videtur quod filius dei non sit praedestinatus esse hic in tempore. Contra illud et illud est quod praedestinatum est ut filius dei esset homo in tempore. Igitur videtur quod filius dei est praedestinatus esse homo, praeterea filius dei est homo praedestinatus. Aut igitur ab aeterno est verum quod filius dei est homo, quod falsum est, sed tempore est verificatum. Igitur antequam fuit praevisum ut fieret per gratiam aut per naturam, [illegible] per gratiam. Sed nulla gratia datur in tempore quae ante non praeparatur. Igitur praevisum est et praeparatum per gratiam ut filius dei sit homo ille praedestinatus. Igitur a diffinitione filius dei praedestinatus esse homo. Solutio dicendum quod haec *iudex* dicit: filius dei est praedestinatus esse homo, quia hic praedestinatus componitur vel ex parte praedicati vel ex parte subiecti. Si ex parte praedicati determinet eam, sic vera est, quia filium dei esse hominem est praedestinatum. Si autem ex parte subiecti, sic notat antecessionem ad subiectum et sic falsa est. Quidam tamen dicunt quod alia determinatio est duplex, scilicet ex eo quod hic praedestinatus potest esse nominativum vel participium. Et si sit nominativum dicunt quod est adiectivum, et si participium tunc dicunt eam esse falsam. Sed hoc non est, quia si sit nominativum tunc non est dativus. Filius dei est esse homo [illegible] in congrua locutione; distinctio est melior ad [illegible] quod [illegible] dicendum quod si hic praedestinatus in compositione determinet praedicatum [illegible] notat antecessionem filii dei super se, sed post esse hominis. Et per hoc patet responsio ad rationes. Item quaeritur de hoc quod dicitur *filius dei secundum hominem praedestinatus est ut sit dei filius etc.* per hoc [illegible] a magistro concedi [illegible] ut Christus homo praedestinatus est ut sit filius dei. Et videtur esse falsa: hic homo vel homo praedestinatus est ut sit filius dei. Sed non est praedestinatum quod ab aeterno non sit praedestinatum. Si igitur hoc est verum, Christus secundum [illegible] vel secundum humanitatem tamen est praedestinatus, quod antequam incarnaretur fuit [illegible]. Sic et hoc videtur esse: praeterea ab aeterno est praedestinatus vel fuit praedestinatus [illegible] tamen dicendum hic antequam incarnationem est praedestinatus [illegible] supponit ei quod supplet vice verbi participii [illegible] sicut dicitur hic est amatus [illegible] quod supponeret verbo participium supponit pro participio vel plena. Si deberet esse locutio [illegible] hic est amatus vel homo est amatus. Igitur homo quod est vel quod fuit est amatus. Igitur a simili [illegible] est amatus praedestinatus vel quod aut hic quod est aut quod fuit [illegible] ut locutio esset falsa simpliciter et hoc [illegible] de omnibus praedestinatis. Solutio dicendum quod hic [illegible] ad actum [illegible] notionalibus [illegible] quia illa [illegible] ampliandi [illegible] cogitatum est de homine; igitur de homine qui est vel qui fuit [illegible] potuit et potuit esse. Igitur [illegible] qui est vel qui fuit similiter est hoc quod dicitur est praedestinatus [illegible] ad actum intellectus et voluntatis divinae, quia esse praedestinatum est esse praevisum ad gratiam et gloriam et non [illegible] sufficit ei quod futurus sit. Item de hoc quod dicitur [illegible] Christus [illegible] filius dei per gratiam [illegible] ex hoc [illegible] ad gratiam sit

praedestinatus [illegible] ad gratiam sit praedestinatus [illegible]. Io. [illegible] non datur deus ad mensuram spiritum, quod autem non est ad mensuram hoc est infinitum. Igitur videtur quod ipse praedestinatus est ad gratiam infinitam. Item vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre plenum gratiae et veritatis. Cum igitur nulla gratia sit in illo non praeparata ab aeterno, videtur esse praedestinatus ad plenitudinem gratiae, de cuius plenitudine nos omnes accepimus gratiam pro gratia. Item glossa [illegible] ad [illegible] [illegible] potest dei potestate hominibus [illegible] [illegible] caput [illegible] capitis. Igitur praedestinatus est ad hoc ut sit caput ecclesiae. Sed caput influit sensum et motum gratiae ecclesiae. Hoc autem non potest fieri nisi ex plenitudine divina, quia gratia et fides aliqua creata possit esse. Igitur hic praedestinatus est ad gratiam infinitam. Solutio dicendum quod gratia infinita est gratia increata quia non infinita est nisi increata. Sed increatum est aeternum, quod autem est aeternum non praeceditur. [illegible] autem quod praedestinatione praeparatur praecedit praedestinationem. Igitur praedestinatio non praeparat hoc homini gratiam infinitam vel increatam. Item praedestinatio est gratiae praeparatio plena et gloriae in futuro. Igitur et gratia et gloria praeparata ex praedestinatione habet conditionem ex diuturnitate temporis consignata. Aeternum autem et infinitum nullam habet talem temporis conditionem. Igitur praedestinatio nullam habet praeparationem gratiam aeternam vel infinitam. Solutio dicendum quod [illegible] gratia quae a Christo homine sumitur quod ipse est praedestinatus praeparata est sibi et praedestinata secundum [illegible] in tempore, quia ipse non est praedestinatus nisi in quantum [illegible] [illegible] est [illegible] et hoc gratia est [illegible] scilicet unionis et [illegible] unionis autem est duplex, scilicet persona et natura [illegible] ut ille sit filius dei et quod unio [illegible] sit quod medium est inter hominem et filium dei et naturam humanam et naturam divinam [illegible] quod relatio *dans* [illegible] se [illegible] ex parte unita quod [illegible] sit. Et ad hanc gratiam se aliam [illegible] scilicet quod sit caput, quod sit [illegible] quod sit influens ecclesiae sensum et motum, quae hic infinita et aeterna sunt [illegible] relatione hominis ad illa non est [illegible] per unionem in tempore facta. Et sic in [illegible] sunt hoc hominis praeparata sunt et praedestinata et non simpliciter. Et hoc est quod intendit magister hic dicere ex verbis Augustini. Et per hoc patet responsio ad obiectionem [illegible]. Gratia autem habitualis est [illegible] et [illegible] [illegible] et ad hanc [illegible] est gratia [illegible] et hoc [illegible] et per hanc solutionem patet responsio ad omnia [illegible] [illegible] qui hic dicunt quod nulla infinita est et praedestinata Christo. Et dicunt quod Christo est caput ecclesiae dicitur scilicet [illegible] non tamen influit [illegible] scilicet quod [illegible] ecclesiae gratiam et est unum caput cum patre et spiritu sancto et sic influit. Et hoc necesse praedestinatum dicunt [illegible]. Solutio dicendum quod [illegible] influit sensum et motum et non ab aeterno; igitur in tempore et [illegible] in tempore non quod est praeparatum ab aeterno. Igitur ab aeterno est ei hoc praedestinatum. Praeterea in littera [illegible] quod [illegible] ut esset deus [illegible] et [illegible] ut esset filius dei [illegible] patet illam opinionem esse falsam, licet non aeternum non incipiat in se, tamen [illegible] in capite esse aeternus [illegible] quod est aeternum et infinitum [illegible] illa [illegible] praedestinatum fuit [illegible] ut haberet. Item [illegible] an Christus sit adoptivus, et est hic incipit [illegible] illa quae est de quaestione illa: utrum Christus sit filius sive filius adoptivus [illegible] pars

q° sit adoptatio

i q̄a p̄ ostē q̄ x̄ nō ē adoptiuus. s; tū fit. i spa obiecti
q̄uū t solutū i. s; adhuc oppo. t c. an̄ liceat ōs;
duo eētē. s. q̄ sit adoptatio in diuinis. tūc nō q̄ ar
aliq̄m adoptauit. ad p̄ tñ pcedit sic. adoptatō a
iuris ptāt sic diffinit. adoptatō ē extranee psone i
filiū ul nepotē ul deinceps assumptō legitima.
Sz q̄ hac diffiōne ut ē q̄ i diuinis p̄ om̄ ñ ē assum
ne do. g° ut q̄ nullus adoptat. Itē pr̄ adoptiuus ñ
pducit filiū adoptiuū ad eē. s; dē nos ōs pduc
ad eē. g° nō p̄ eē pr̄ adoptiuus. p̄. cū adoptio du
ob; modis fiat sēm leges qñ aliq̄s q̄ sui iuris
est adoptat in filiū t transit i tutela t dñiū
adoptantis t sui filii. filii. t hec adop° dr̄ arrogatō.
alia fit adop° eī q̄ ñ ē sui iuris. s; adhuc sb gu
bernatōne filius patris t iste ñ transit i dñiū adoptātis
q° ut utroq; ut posset fieri i diuinis. v i q̄ sic q; om̄s
adoptati sui sunt nec iuris sui nō. g° ut q̄ utroq;
modo i dīs. Sz q̄ adoptati sumus adoptiōe x̄ ñ tn̄
sit i regnū patris adoptati. s; om̄s adoptati a dō
transeunt i regnū sui disciplinā sui gubnatōm dī
ñ ē g° i diuinis adop° sump. p bō medie. heb. xii.
q̄ ē filius quē nō corripit pr̄ q̄ si ex discipli
nā estis ē partic̄ps fc̄i ē ōs. g° adulti t ñ filii estis.
Itē ad ro. viii. nō n accepistis spm̄ suitutis i tiō re.
s; accepistis spm̄ adoptiōis i q̄ clamamus abba pr̄.
g° ut q̄ ex q° ōs trāsim' i dñiū di p adoptiōe q̄ ñ fit
i. adop° sump. s; arrogatō tm̄. p̄. q° de h q̄ dr̄ as
sup° legitima. vī. n. corpō assumatio q̄ dat nos q;
dat nob' sunt unde sui. q; ; f i aīa nrā. g° ut q̄
ex cārōne assumat nos i filios. p̄. sc̄a dīc̄ q̄ sū
nt filii di ex cārōne t nō sūles filii. g° sunt ad
optiui filii. Sz q̄ adop° ñ ē ñ ex ḡt libi arbitrii
ñ ñ. cōpulit uolentes ut dr̄ dam. ex cārōne aūt
ñ hūnt libi arbitrii usū. g° ut q̄ nō sunt filii ad
optiui ex cārōne aūt ñ hūnt usū l. ar. g° ut q̄
ñ sunt filii adoptiui ex cārōne. p̄. spc adoptiōis
distigr a spū suitutis ut p; patz i auc̄te apli in
ducta. s; spūs adoptiōis ; i g° grat̄ facien' q̄ ñ ha
bent aūt. g° ut q̄ ñ sunt filii adoptiui a ñ. Itē
ap̄. ro. viii. in fc̄ ex q° locut ; de spū adoptiōis q̄
facit filios. si aūt filii t heredes heredes di cohedes aūt xp̄i
cōstat aūt q̄ ñ ex cārōne sunt heredes. g° ut q̄
ñ ex cārōne sunt adoptiui ul adoptati. p̄. q̄
; legitima assump°. si illa ñ fit sēm leges. illa fit ex
cōr̄ pncipis. si ; arrogat° ul de cōsr̄ senat' qm̄ ē
adoptat° ul a sile ; i diis. g° ut q̄ q° ad h diffinitio
ñ cōpetens. Itē aug. dicit q̄ p filiū di sile adoptātis
filii g° t h tū ñ fit adop° lēma. i ino adoptato

pr̄ sui filios. g° ut q̄ adop° i diis nō sit ad similitudinē legal'
adoptiōis. s. dd q̄ adop° diuina i p̄ ptsi s̄imilis ; legali.
i ptē dissimilis. q° ad h. n. q̄ adop° fit p fauorē ad
optatis spāle t ad adoptantis. t q° adoptat' adop
ne arrogatōnis transit i ptāte pr̄s adoptiui t q°
ad uis ad i hēr̄edit̄ te pcedā ut potētie filii adoptiui.
simile est. q° ad h aūt q̄ pr̄ adoptiuus arrogato
fil° ñ tē date ñ q̄ntū pte bonou. t q̄ ad h q; ē ex
ue ab eo tm̄ q̄ ipse nō cōduxit eū ad eē. ē aliquātum
dissile. dd g° ad p̄m q̄ ōs adoptati i filiaciō
lacōne hedi' ac patris nr̄i adoptātis nos. ut. pr̄. po' ma
dūc. sic in ēta uiuentiu tali. fortes ut sunt
ceadit nō in pclaris t bar. m. o isti p qm̄ mag
ē doni di t ingens locus hr̄ictitis eī. ad p̄m g°
dd q̄ ñ ē exñe dō. q; ex ue in fac scptura fo nitr
nat i alienatiōe uiui. sic i ps. dr̄. filii alieni m. f.
t claudicā. a se. sui. vn̄ in acub; dr̄ ap̄. qm̄ tps gen
gnal' sunt. s; nō simle filii p ñ t nō adoptati
fil possumus. ad a° dd q̄ h nos dē ad eē pducat
nō tn̄ grānd pduxit ad eē. t nō sunt de sua
sba. t io possunt adoptari. ad a° dd q̄ aliqd
i diis sile inelt utrq; adoptiōis. s. q° ad h q̄ aā p
adoptiōis g° aīam i spāliorē g° aīm transeunt di adoptatis.
sicut religiosi q̄ qñ arrogat' eo q̄ fiunt se p°
emācipato p i° q̄. 13. deut. xxxiii. dixit pr̄
suo t matri sue nescio uos. t filiis; suis ignoro
ro illos. alii aūt remanet i sclō t cura t solli
citudiñe uite mag° hnt ad sile adoptiōis sump. ad
a° dd q̄ bñ cōcedo q̄ ōs isti adoptati q̄ p illam
gtē adoptātis t spc. s. possunt dicere i cōscia sunt. al
ba pr̄. q; i° testim exigit ut dr̄ ap̄. ro. viii. ipse
aūt spc testim reddit spūi nr̄o. q; sū filii di. si
aūt filii t heredes, heredes di coheredes aūt x̄. ad h
q̄ q° ut eo ipo sunt adopta q; cāni. dd q̄ ñ. q;
sola siliatō; matutius ñ facit nos filios adoptiuos eo
q̄ ex cārōne nulla cāra h q̄ posset transire iure
domū patris. s; ex opatōne accipit pignus spc q̄ ac
quirunt ius t ñ heditate t i domo patris. tn̄ tn̄ dico q̄
exigit' usus. l. ar. q; sic puuli ñ hīent g° aīm
adoptiōis. ad h aūt q̄ o q̄ ñ cōpellit, dicere dō
q̄ cōpulle ē uim iferre. t uim iferre ubi est
obstaculū resistens in puul' aūt. t si sit coll
gi' pcā. ñ tn̄ ē resistens aī dīo conatu uolūtas t
io nō ; cōpulsio. p̄. ad h ut ad optet' opatō passō
x̄ t fides matris ecc̄e. t tal' optatō fit ex nimia
liberalitate adoptātis pncipis. dd q̄ ñ ; q; ista adop°
pncipis ; . nō. n. oz q̄ pncipes quāto cōsr̄ alicui
pncipis ul senat' u' largiori tinanū fit ista

adoptatis

heder

legitima

aliquātum

ipato

testimoniū

heder

i nolēte

obstaculum

adopō qūm hu^ius qr ad totā hedi^tate. & nō ab eo q̄ ca
teat fi^o. sz ab eo q̄ h^t filiū unigenitū & q̄ multos
fi^os in gl^iam dei sue adduceret. id^e fit ab eo q̄
al^s nō adoptauit sz q̄ om̄s adoptauit & hu^ius
.i. legib; n̄ p^t adoptare hu^i filios nisi pp^t pe
nuriā q̄ contingit ex diuisione hedi^tatis. filii n̄ mul
tos p^t adoptare eiū deest. & h^o obstaculum nō ē i
diuinis. & nō om̄s adoptari possunt singuli ad
totā hedi^tatē. ¶ ad h^o q^d ulti^o q^o utrū fiat
mediante fi^o uel n̄. dd̄ q^d sic pr̄. n. adoptat a p̄re?
p̄ate. sz fi^o d^r. nob̄ nom̄ filiacionis & custodiē i
regnū hedi^tatis sue p̄ ius adop^tionis spō ascribit;
q^o ut q̄dā pignore adoptam̄ p̄ x̄m q̄ filios
facit. ¶ q^d aut̄ ob^r q^d s^m h^o nō ui^d eē kima. dd̄
q^d kima ē ad l̄ra q^r i hu^ia adop^tione ad reformat pac
tū ut dictū ē. sz penuria q̄ contingit p̄ hedi^tate
hedi^tatis diuisionē. sz h^o q̄nto plures adoptant^r. tanto
maior singulor^u efficit^r hedi^tas. ¶ 3° q^o ut^rm
g̃r^a dei adoptare aliq̄. ui^d q^d n̄. q^r adoptare n̄
pot̄ q̄ multos h^t filios. p̄. adoptio consolatio ē p̄ solo
filior^u amissor^u. vn̄ & multi aliū concedi^t i solatiū
p̄ filius defunctis. g^o ui^d q^d deo nō conueniat. ¶ sz contra adop^te
nō pot̄ q̄ generare nō p^t. sz deus p^t generare. g^o deus ad
optare p^t p̄ locū a simili. quo maius p̄m i sincat^b
uniue^r. vn̄ & sz. ul^r. si ego q̄ generationē aliis tribuo steri
lis ero. d^r dns. istd̄ q̄ntū tam i deimitatū ē q^r deus
adoptare larga manu dei pot̄ p̄ter ... sui pat^r
moniȳ. ¶ ad h^o aut̄ q^d ob^r dd̄ q^d h^o adop^o nō fit pp̄
destructionē filior^u n̄ dicam^s q^d fit pp̄ reparandā
ruinā factam in celo. & n̄ paradiso. sz h^o nō erit ...
n̄ de illa adop^tione q̄ fit de filius ut de q^a determinab^r
ē. q^r g̃ra adop^tionis ad hedi^tate competit om̄i cadere ...
n^c ista adop^o pp̄e est in solatio filior^u amissor^u.
p̄ pccm̄. q^r eēt & si pccm̄ n̄ eēt n̄ accipia^t ... ac
cidens h^o statū pcci q^o sumi. sz p^o ex magis^a
sibim i parte & ex magnit^udine hedi^tatis & h^o ut i euam
ligi^ti ubi d^r. exi cito i plateas & uicos ciu^tatis
& q̄sca^tq; inueneris cecos & claudos introduc h^c
ut impleat^r dom^s mea. ¶ de illa q^o de h^o q^d d^r. n̄ q^a sic
d^r fi^o n̄ uo d^s d^r & c^r. hoc aut̄ uis sim. q^r deus d^r
n^a s^m diuinitatē g^o sic d^r fi^o n̄ sic de n̄. ¶ ad h^o dd̄
q^d magis^r facit vim i modo. q^r qm̄ d^r dē n̄ ab
late constr^r i b^r ... cū aut̄ d^r fi^o n̄ conl^r
i dis^r h^o n^c. s. n. dicat^r fili^o p^r simp^r sit assumpta
assumpta hu^anitate. de h^o n̄ constr^r in b^r ... ef
fica^r s^m q^d dē p^r b^r d^r i n. v. p^r b^r e. p^r e q^r ... est
ex qua pullulat pullulat p^r mū. sic aut̄ fi^o sic
p^r i duab^z fit. t^obz stulis. sic di. fa oppid. ... d^r

filius n̄. eo q^d sit filius filia^tione eterna q̄ est s^m di
uinā naturam. que e. n. p̄ a ē eterna fi^o hic & h^o inuenit magis^r
cū d^r. 4 uū d^r fi^o n̄. uel fi^o n^e. q^r fili. e fili^o eandē
h^us n̄ qūm ille q̄ genuit. sz i h^o ē diuinā q^r x̄ h^o hūte
illā n̄ p̄ g̃r^a nō adop^tionis sz vnionis in eē. p̄ posita
sis & p^e que p̄ n̄ filius ē. & nō filiatō n̄ b^s q̄ n̄
sit ad hūc h^o q̄ p̄ se ē i fi^o di. trāsic aut̄ p̄ vni^one
fec^m i ypostasi. de n̄ q^o de h^o q^d dicat. q^d cū tam
sunt filii ut p̄ gr̄a sed sunt filii di & c. ex h^o. n.
ui^d q^d nō adoptantur n̄ q̄ sic i pccō existentes. sz
& ui^d q^r n̄ adoptant^r n̄ q̄ uocant^r. n̄ aut̄ uocant^r n̄ q̄ re
mouent^r a pccis ut dicit glo. su^r ad ro. viii. sz contra pccm̄
p^o ui^d eē contrariū ut qūm adop^tionis & in op. hu^ius. n. ad
optatōibz siat offenderet aliquem. nō adoptaret
eū. sz p^o illū q̄ obseq^atur ē ei. p^r. s^m h^o ui^d q^d g̃ra
adop^tionis nō competit anglo i p^o statu. n^c & hoi i sta
tu innocentie. q^d. n. anglo nō competit ui^d q^r nō
adoptat^r qui iam ē in domo. sz anglus sp i do
mo fuit. & tam confirmatōem & p^o. g^o ui^d q^d p̄ adop^tionē
n̄ debeat i domū. ubi n̄ indigeat introduci. de hō
& in statu innocentie ui^d q^d n̄ indigeat g̃ra adop^tionis.
q^r pccm̄ q^d elongauit eū ab hedi^tate n̄ fecit. ¶ sz
contra. ex nīs nunq^m possum^s h^re ius in hedi^tate di.
sz oz ut ex suo munere g̃ra acquiram^s. sz h^o ē adop^te
g^o adop^o competit anglo an confir^matione & hoi i statu i
nocentie. ¶ 3°. dd̄ q^d g̃ra adop^tionis q̄dā h^t p̄ se q̄dā
p̄ accn̄s. p̄ se h^t cā. s. sintū n̄ fili p̄ n̄ qūm i ue
i adoptato. sintū g̃re g̃tū fac^tis q̄ h^t stā ē tp^s
g^e p̄ qūm fit adop^o. & cāū q^d ē effect^s ē. & h^o ē collō
sū acq^sito iuris i hedi^tate p̄ rat adop^tionis & penes h^o
ta illa sibi saluat^r adop^o tam i anglo q^d i hoē
p^r an statū pcci. q̄ntū p̄ accn̄s h^t. s. statū pcci i q^o
nascit^r q̄ p^r pccm̄ adoptant^r. dd̄ g^o ad p^m q^d sic
simile de hoē & deo adop^tione nos. n. obsequium^s nos s
ficit^r p^r sumi p^r uenire afferm. & fauore sui amo
re & g̃ram hominis adop^tionis ad nos. q^r n̄ de suo ob
sequim^r ei s; de nīo. sz nō ē ita i dō q^r nō p̄ sum^s
ei obseq^i de nīo. s; de suo. & iō g^a ipē p^r uenit nos
ut uelim^s confirm^a ad ipm̄ & obseq^u n̄. & sibi^ne f
fruct^u uelim^s. vn̄ p^r ius adoptat ipē & post ea
adop^ti incipim^s ei obseq^i. ¶ ad id q^d ob^r de hoīe
p^r mo & anglo iam patuit g^o ad id q^d contra ob^r dd̄
q^d n̄ ē id dē i celo. ubi i h^o ... magis^r ... s^m n̄
& h^re ius i hedi^tate regni. p^r. n. necessariū ē anglo p̄
... q^r dicit beda. su^r i^o gen. i. i p^ricipio creauit
deus celū & terrā. p̄ celū intelli^g. ang^elica n̄ ut celū em
p^r reū q^d statim ut ē fcm̄ sct̄s anglis repletū ē.
s^m aut̄ n̄ dat^r n̄ p̄ g̃ram adop^tionis. ¶ 8 i ob^r q^d illa

non demeruit. ergo si celum empireum est tenebrosus locus datus angelis ex creatione, videtur tenebrositatem debuit propter peccatum. Dicendum quod si illa que sunt preter se non amiserunt per peccatum, sicut preter dicte et corporis. De istis enim dicit Dionysius .iiii. li. de di. no. ca. iiii. quod data demonibus naturalia dona nequaquam eis dicit mutata, sed sunt integra et splendidissima sunt. Ad illud contra. sed statum innocentie vel gratie vel culpe. et illa mutatio in melius et peius ut modo datur homini in culpa existenti ad incolatum presentis miserie. tamen in merito ipsius paradisus autem in statu innocentie ut creatus de limo, infernus damnatis, celum empireum creatione exaltate per gloriam. Quod deinde queritur de hoc quod dicitur per gratiam quod in virgine homo acceptus in unitatem persone. sed fuit gratia et non persone. non ex hoc in.

Sed quod Christus fuit filius adoptivus. ergo non quod de non filio factus filius est gratia adoptionis. Probatio. quia non convenit dicere quod Christus sit filius adoptivus. ex hoc enim non sequitur superius dictum est quod ipse sit filius ut et hoc accidit gratie adoptionis. Si dicatur quod oportet ipsum prius non fuisse filium et postea ad opera ut filius fieret. ipse autem fuit filius. sed tamen non videtur impedire. quia ponantur hanc oppositionem esse verum quod angeli sunt creati in gratia. sed non convenit ut quidam dicunt in de homine. ad hoc est verum quod gratia adoptionis sint filii et angeli et homines. ergo videtur quod hoc est accidit gratie ad oppositionem quod inveniatur non filium illum qui factus filius. ergo videtur quod hoc non impediat quin possit dici filius adoptivus.

Quod dicendum quod sicut obiectum est in virtute illa accidunt gratie adoptionis sicut datum est. Si tamen Christus non potest dici filius adoptivus. quia est in Christo in homine existente non filiationis naturalis et ideo non est dicendus adoptivus. et ad hoc intelligendum notandum quod aliud est habere per esse et aliud est habere ex dono. quia habet filiationem dei ex dono. cum illud donum non sit esse suum non habet eam non adoptionis gratie quam dedit ei deus. per esse autem habere contingit duobus modis. scilicet per actum vel quod est adesse sicut nos habent (?) filia nostra actio per generationem a parentibus filii a corporis et ideo sunt naturales filii eorum per (?) non per gratiam sunt plasmati eorum. et hoc non filius in quantum filius dei est filius dei patris naturaliter habet per esse et per unitatem et unionem ad illud quod per naturam habet sicut ego non sum unum est per esse per sonum tue. quando tu habes per naturam sed in sum ille sed per unionem ad esse primum et non per actum quod est generatio. sic hic habet in quantum sed habet ita quod licet in quantum dicatur unionem habet quod est filius non et tamen homo in quantum sed homo non est genitus de patre. et hoc est quod dicit Augustinus quod habet non habet hoc per gratiam. sed gratia non est habere actus vel est adoptationis. sed potest esse unio ad esse unum cum per quam dicitur habet filiationem dei patris et per hoc sunt presumptio (?) ad quasitam. Quod deinde queritur de hoc quod dicitur ille quidem non filius nos non adoptatione et quod ad quod adoptamur. cum autem quod magis disponitur

sicut apparet in Canticis totum adoptivus a patre filium quod adoptavit desponsare. Quod pater non dat pro hereditate sed totum ergo non est adoptatio solo ex parte levi (?) est solvere quod in ... adoptavi et virgo (?) et fiat adoptio secundum leges. sed enim affinitas legalis excludat matrimonium contrahendum, illicita tamen propinquitas excludit spirituale matrimonium. sed post quando sunt plures contrahendi in concessis favendo (?) fieri matrimonium. Ad quod autem iam solutum est. quia quod secundum leges datur pro hereditate et non totum et hoc contingit ex defectu rerum temporalium quod quanto pro pluribus dividitur tanto magis diminuitur. sed in spirituali non vero est. quia quanto pluribus datur tanto est maius et ideo utiliusque (?) creditur (?) in (?) multorum adoptione. quia gaudebit deus in adoptatis pluribus. Unde dicitur deus gaudium est angelis super uno peccatore penitentiam agente. Quod deinde queritur de hoc quod dicitur non solo nomine contestatur esse secundum filium dei. est enim dubium utrum solus pater. quia dicit lex quod solus potest adoptare qui potest generare. sed solus pater potest generare in divinis. ergo solus pater adoptare. Quod secundum non sic dicit pater noster qui es in celis dicit glossa quod pater noster est tota trinitas. ergo videtur quod tota trinitas adoptet. Item ergo est equalis actio tota trinitas et per gratiam adoptavi. ergo videtur quod tota trinitas sit pater adoptivus. Quod secundum tamen non sic esse videtur quia in libro de .xviii. determinatur quod non dicitur filius trinitatis. ergo videtur quod non habet trinitas ad nos sicut deus spiritus sanctus. sed tamen dicitur pater trinitatis cum per gratiam adoptationis sit pater trinitatis. videtur solus pater adoptare posse. Quod secundum dicendum quod tota trinitas est pater adoptivus. sed tamen solus pater appropriate non proprie et non distinctive supradictum quod pater adoptavit per filium et spiritum sanctum. quia accepimus nomen filiorum per testimonium spiritus sancti. Ad primum ergo dicendum quod tota trinitas in regeneratione generare potest et sic adoptare. ille non potest adoptare quod pater in quantum non potest generare et ita hoc solo non solvitur. dicendum quod hoc non cogit plus nisi quod appropriate non proprie adoptatio competat patri. Ad aliud dicendum quod licet filius non dicatur trinitatis sub illo nomine. tamen spiritus sanctus sub nomine illo. tamen utrumque dicitur trinitatis sub nomine patris adoptivus quia filius sub nomine filii non ponit respectum ad nos sed ad patrem similiter et spiritus sanctus sub nomine spiritus sancti non ponit respectum nisi ad patrem quod sunt pater et filius. Quod deinde queritur de hoc quod dicitur. Sed nec proprius tamen est filius origine non adoptionis et est ex.

.n. videtur quod equivoce dicatur filius adoptionis et origine et pater dicitur equivoce de patre non et adoptivo quod in ratione probatur. pater enim a generatione patris est et filius a naturitate (?) filii est. sed non est unius rationis generatio et unius rationis naturitas in illa generatione et adoptione. ergo non est univoce generationis pater vel filius utrobique. Quod secundum contra apostolus ad (?) Hebreos. sicut filii et heredes. heredes quidem dei coheredes autem Christi. quod non valeret nisi haberet aliquid de ratione filiationis sue. Item Gregorius ad (?) .viii. quos prescivit et predestinavit con

conformes fieri imaginis filii eius. ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. ergo si conformes sumus imaginis filii eius non equivoce dicitur filius filii. et si ipse primogenitus dicitur generationis continuatur sua et ita non est equivocum. similiter accipe hoc ex illo verbo. vade et dic fratribus meis ascendo ad patrem meum et patrem vestrum deum meum et deum vestrum. non enim diceret fratres si genus esset equivocum. Solutio. dicendum quod ista non sunt univoce dicta. sed per prius et posterius sunt dicta. Christus enim vere filius est ad cuius similitudinem nos sumus filii et non accipitur similitudo in actu generationis ut procedit prima obiectio. sed ad natum et ad nos natos. ad natum quia ipse est nobis exemplum cui assimilati quantum possumus ut simus ei conformes. et hoc intendit apostolus cum dixit ad Romanos viii. capitulo. ut dixit. si autem filii et heredes. heredes quidem dei coheredes autem Christi. si tamen compatimur ut et simul glorificemur. quasi diceret si in vita similes fuerimus sic et ad vitam eternam simul filii in perceptione hereditatis et per hoc patet solutio ad totum.

Item de eo quod dicitur de hoc quod dicit vocatur tamen nuncupatione. ex hoc enim videntur tres filii introduci quod nec adoptivus est nec naturalis filius. sed nuncupatione sola. Si dicatur quod illi sunt qui sola creatione sunt filii. contra. illi non sola nuncupatione sunt filii. sed habent actum patris in conductione ad esse et sunt similitudine patris in imagine. ulterius queritur hoc autem utrum sit medium inter filium naturalem et filium adoptivum. quod videtur quod sic. quia medium est quod participat utrumque extremorum. sed filius naturalis est verus filius. filius adoptivus est verus filius. ergo cum hic sit quod non est filius naturalis nec adoptivus. hic ipse est medium inter filium naturalem pure et filium adoptionis pure. Item medium non nominatur nomine extremi nec ad aliquod extremum comparatur. sed si ergo hoc medium est inter filium naturalem et filium adoptivum cui nec naturalis nec adoptivus filius debet vocari absolute. Solutio. ad primum dico quod est filius creatione et adoptione. et est filius nuncupatione qui imaginem creationis actu possidet in quo est deturpatus. et ille est dictus filius nuncupatione non quia non habet actum imaginem patris. sed quia deficit ab imitatione patris et similitudine sicut Abraham dixit diviti. fili recordare et cetera. et per hoc patet solutio ad primum. ad secundum dicendum quod nullo modo Christus homo est medium dicendum inter filium naturalem et inter filium per adoptionem. quia non participat nec unum extremorum et hoc non per rationem medii. sed per rationem extremi. ergo [illegible] quia ille homo filius est non est gratia adoptionis sed unionis est. sed unionis ad deum. et ideo non est ibi aliquid de ratione extremi quod est filius adoptivus. ad aliud autem extremum est ibi tamen ratione extremi. et simpliciter quia ipse [illegible] filiatione filius est. qua filius eterni dei filius est. extremi autem non quod medium constituunt. mixtum est et non permanet in sua simplicitate et natura. Item de eo quod dicitur nos per adoptionem filios dicimus. dubitatur enim hoc potest quod sit alia gratia per quam adoptamur. et videtur quod dilectio [illegible] patrem adoptantem ut adoptaret filium. Item ad Colossenses i. constituit nos in regnum

filii caritatis sue cui adoptivus constituit in regnum. videtur quod alia caritas sit. ergo. item spiritus sanctus diffundit caritatem in cordibus nostris ut habetur Romanos viii. accipite et ipse dicitur spiritus adoptionis in quo clamamus abba pater. ergo videtur quod adoptio fiat per caritatem. item Augustinus dicit quod sola caritas distinguit inter agnos et hedos et filios regni et perditionis aliqua gratia ad regnum adoptantem. videtur quod hoc fiat mediante caritate. Item secundum assimilationem ad filium adoptivum. sed filius dicit Matthaei xi. discite a me quia mitis sum et humilis corde. et Johannis xiii. vos vocatis me magister et domine. et bene dicitis et cetera. si ergo ego lavi vestros pedes dominus et magister. et vos debetis alter alterius lavare pedes. exemplum enim do vobis ut quemadmodum ego feci et vos ita faciatis. Item quod proprie datur gratia proprie operatur ad adoptionem est. sed superbis deus resistit humilibus autem dat gratiam ergo humilitas adoptat. Solutio. in adoptione quedam consideratur ex parte adoptantis et quedam ex parte adoptati. ex parte adoptantis prius est dilectio inclinans ad gratie collationem. et quantum ad rationem non [illegible] est collatio gratie. ex parte autem adoptati prius est fides ut fides itaque ostendens latitudinem hereditatis et benignitatem dei adoptantis accedentem enim ad deum primum oportet credere quia est. et quia inquirentibus se remunerator sit. Secunda est timor pene. tertio spes hereditatis et adoptionis consideratione. quarto appetitus secundum dilectionem et consistit ipsa adoptio et hec sunt secundum ordinem. sed non secundum tempus. et non gratia simul adoptat. caritas autem facit per formam adoptionis ex parte adoptati et ad opera filii. fides autem et timor et humilitas et cetera sunt quedam. quia fides nos ostendit. timor nos expellens a [illegible] adoptionis. humilitas autem nos custodit gratiam adoptionis.

Item de eo quod dicitur predestinatio illa et cetera et queruntur duo scilicet utrum predestinatio dei sit univoce cum nostra. et utrum sit causa nostre predestinationis. ad primum procedit sic Romanos viii. quos predestinavit hos et vocavit. sed vocatio est segregatio a massa perditionis per segregationem ut colligitur ex glossa. cum ergo dei predestinatio non sit sic vocatio non est sua predestinatio univoce cum nostra. Item predestinatio videtur sibi per prius competere. quia nobis convenit predestinatio quantum ad primum terminum et secundum terminum. sibi autem quantum ad primum non convenit. sed ergo per prius [illegible]. Item predestinatio ut dicitur [illegible] non destinatur. Illud autem filius est. et amor est eternus. ergo per prius nobis convenit quam ei. Sed contra. super Romanos viii. predestinatio dei preclarissimum est lumen nostre predestinationis. non autem esset lumen si aliter esset univocum. quia neutrum equivocorum illuminat ad alterum. Solutio. dicendum quod dicitur predestinatio per prius et posterius. et in predestinatione duo termini sunt scilicet terminus a quo et terminus ad quem. et ille quidem destinatur terminus a quo est non ut [illegible] paulo culpa. sed pena dico quia si numquam peccasset esset ad hoc eternam predestinationem ad gratiam et gloriam. et quantum ad hoc per prius convenit nobis separatio ergo quam Christo. terminus ad quem est gloria et illa per prius convenit Christo. quia ipse ascendit pandens iter ante nos et nos

ut predestinatio dei sit univoca cum nostra

utrum predestinatio filii sit causa nostre predestinationis

in gloriam adduxit. et ita patet quod ei preparatio glorie est a tempore dum ipse destinatur et dum destinatur. et hoc quidem Christo quoad personam secundum quid et non simpliciter. et ideo nobis [illegible] propter rationem nostram. et per hoc patet responsio ad contrarium. ¶ Secundo queritur si sua predestinatio sit causa nostre predestinationis et videtur quod sic. quia ipse est causa nostre salutis et sua [illegible] xv. in glossa. dicitur esse ipse causa nostre [illegible]. ¶ preterea medium mediante reducitur ad actum cause efficientis. sed ipse mediator dei et hominum fuit. ergo ipse fuit causa nostre salutis et per consequens nostre predestinationis. Item predestinatio ut dicit glossa iuvatur orationibus sanctorum. ergo multo fortius a Christo iuvatur. ergo ipse est causa. Item nos non sumus salvandi nisi per Christum. et quando fiet hoc est previsum. ergo nos esse salvandos per Christum est separatum et previsum ergo predestinatum. ergo illa predestinatio causat predestinationem nostram. Item sicut se habet predestinatus ad predestinatum sic se habet predestinatio ad predestinationem. sed Christus predestinatus causat nos. ergo sua predestinatio causat nostram predestinationem ut videtur. ¶ Sed contra nichil est causa eterni. sed nostra predestinatio est eterna. ergo nichil est causa illius. preterea videtur quod non effectus predestinationis cause a predestinatione filii dei. quia effectus nostre predestinationis causatus est quod est in presenti. [illegible] Christo nisi humanitatem et ab initio illa non erat. ergo nullo modo potest esse causa nostre predestinationis. ¶ Solutio dicendum quod est causa dupliciter. scilicet exterius et similiter per influentiam scilicet eternum. sed in predestinatione nostra sunt duo. scilicet eternum quod est propositum miserendi et appositio gratie in presenti et perfectio glorie in futuro. si igitur queratur utrum predestinatio Christi sit causa sit influens secundum id quod est eternum in predestinatione nostra dico quod non. sed nichil prohibet quod influat per modum meriti et mediationis secundum id quod est temporale. quia hoc est effectus, et ideo orationibus sanctorum iuvatur causa autem exterius potest esse quia nos ad conformandum ipsi predestinati sumus [illegible] et per hoc patet ad primas rationes. quia omnes probant quod est causa influens per modum meriti et mediationis. ad id autem quod obicitur dicendum quod id quod est eternum non causatur ab aliquo. sed licet ergo quod est effectus predestinationis non sit ab homine Christo in quantum est homo. tamen potest influere per modum meriti et satisfactionis pro nobis et mediationis ut dictum est prius.

¶ Solet autem queri utrum debeat dici. Iuxta hoc predeterminat [illegible] Christum [illegible] ex [illegible] ad [illegible] efficientem sui ad actum cause efficientis quod ex parte efficientis est creatio. ex quo relinquitur humanitatem esse creatam. ex parte autem effecti sui creata secundum quod incepto esse in humana [illegible] et ideo [illegible] due questiones. utrum concedendum sit Christum esse creaturam. et hoc determinatur in ista distinctione. et utrum Christus inceperit esse et hoc determinatur in primo capitulo sequentis distinctionis. post predictam queritur utrum Christus inceperit esse. hic distinctio [illegible] quod non est concedendum simpliciter quod Christus sit creatura. sed est de perfidia arrii et pena propter hoc quod Christum creaturam esse dixit. et ibi

continetur ex alio quod creatura dicitur aliquando dicitur fuisse [illegible] arrii fuisse perfidia et est iniuria. et ultima parte solvitur quedam argumenta sophistica quibus probatur quod Christus sit creatura. ut ibi. ex eo quod Christus dicitur secundum hominem. ¶ Obicitur autem de hoc quod dicitur in principio ad quod primo hic simpliciter et absque determinatione nulla conceditur [illegible] ex hoc [illegible] quod ille propositio dicta hic magis propter hereticos quod ut ratione posse ostendi. hoc nomine est alia. hic homo est deus propter unionem. ergo propter unionem deus est hic homo. aut ergo creatus homo, si creatus hic ergo est creatus. ergo et filius dei creatus et Christus est creatura. Item propter unionem recipitur ista. hic homo est creator. ergo per eandem unionem debet recipi ista filius dei est creatura. Item cum dicitur Christus secundum quod homo est creatura intelligitur sic. Christus secundum quod est homo est creatura. aut ergo li hic dicit suppositum aut naturam humanam. non naturam humanam. quia illa in recto non predicatur in Christo. ergo dicit suppositum. ergo sensus est. Christus secundum quod homo id est secundum quod homo suppositum est creatura. sed quicquid dicitur de supposito humano dicitur de deo. Christus ergo est creatura simpliciter. si dicatur quod hic fit propter repugnantiam intellectuum. contra non est maior repugnantia intellectuum in ista filius dei est creatura. et tamen [illegible] ergo videtur quod [illegible] debeat recipi. Item quero cum dicitur hic est creatura si dicitur hic [illegible] vel quo quia dicitur ubi erit ratione formarum disparatarum et ratione oppositionis. sed patet quod forma huius et forme creatoris non [illegible] opponitur sibi. ergo videtur quod sit concedenda hic homo est creator. Item [illegible] ad quam formam [illegible] ergo [illegible] forma hominis ergo [illegible] non est creatura [illegible] ergo [illegible] ista hic est [illegible] iste homo est creatura. ¶ Solutio [illegible] nes [illegible] determinatione [illegible] ex parte [illegible] non determinationis stabit [illegible] determinatione quia [illegible] ratione [illegible] non sit creata vel creatura. alia [illegible] erit [illegible] hic homo vel iste homo est creatura. si autem [illegible] [illegible] pro nomine [illegible] et persone et supposita est et [illegible] erit [illegible]. si sine determinatione ponitur. si autem supponat [illegible] nominante personam ut [illegible] eternam tunc [illegible] erit [illegible] filius dei est creatura. ut [illegible] est creatura. si autem creata sit ex parte [illegible] et hic homo vel [illegible] ex parte [illegible] tunc [illegible] erit [illegible] quia [illegible] tunc [illegible] determinationem [illegible] stabit pro [illegible] et [illegible] forma creationis. et non tunc intellectu [illegible] dicitur creatura vel aliqua creatura est hic homo. et non tunc [illegible] erit [illegible] ergo omnium [illegible] erit [illegible] determinationem. ¶ Ad obiecta ergo dicendum ad primum quod [illegible] est [illegible] hic homo. sed [illegible] supposito [illegible] filius dei. ut [illegible] quia [illegible] quod [illegible] divina est hic homo [illegible] rationem intellectus non sit [illegible] pro se ista deus est hic homo. sicut ista filius dei est hic homo. et quod [illegible] cum [illegible] creatura [illegible] creatura dicendum quod [illegible] supponit pro [illegible]

conpositum. et non illa propositio simpliciter est increata. et secundum quod cre-
atura unius simpliciter non est ista danda creatus homo. sed
iste dicit est creatus homo et est non creatus homo non opponuntur
per affirmationem et negationem. cum ambe sint affirmative. sed si
hoc detur non est creatus homo non potest inferri ergo est
non creatus homo. ita quod non creatus valeat tantum quod increa-
tus. quia sic magister dicit in 3 libro distinctione [illegible] quod cum dicitur deus
genuit deum ergo eundem vel alium deum quod non sequitur quod
alium deum propter [illegible] nec sequitur eundem propter dis-
tinctionem personarum. ita vel hic dicendum quod propter distinctionem
naturarum in una persona cum li homo. vel licet hic suppo-
nat personam compositam in duabus naturis. propter [illegible]
creatum. non sequitur quod sit creatus. sed non sequitur quod sit [illegible]
creatus homo. nec sequitur quod sit creatus homo. Ad aliud dicendum
quod ista recipit quod sit creator. hoc est verum quia creator
in potentia ab actu quod ipse est per se [illegible]. sed creatum
esse vel increatum esse dicitur [illegible] unde non est simile
de li creatus. et de li creans. et de li creator. ad aliud dicendum quod
cum dicitur Christus secundum quod homo est creatus. li secundum quod notat con-
ditionem nature non. [illegible] quod cum li secundum quod [illegible]
sumptum ponitur [illegible] vel u-
nitatem persone et sic non est verum [illegible] convenit Christo
cum li secundum quod non oportet quod conveniat ei absolute sicut patuit
distinctione prima. Ad aliud dicendum quod cum dicitur iste homo est creator nulla
est contra repugnantia intellectum. quia licet hic sup-
ponit [illegible] et huic convenit esse creatorem. sed [illegible] est quod
supponit personam compositam eo tamen [illegible]
oppositio dicitur. et ideo ista non recipitur iste homo est in-
creatus. sicut nec istam iste homo est creatus nisi addatur deter-
minatio. Ad aliud [illegible] quod difficile est quia hu-
mana natura exaltata est in Christo et hic se [illegible] in-
ducit in personam divine. et ita [illegible] et non
sua attributa non ita convenit per se sicut attributa divine
nature que est [illegible] in substantia. et in ratione sue in [illegible] per se.
[illegible] attribuuntur [illegible] sunt
primo et per se persone sicut illa que dicunt actum et
passionem per se et imponuntur ab illis. sicut creator
creans et huiusmodi. quedam autem conveniunt ratione nature. sicut esse
[illegible] et esse increatum. et illa que conveniunt per se persone illa conveniunt vel
attribuuntur ex parte utriusque. non autem que ratione nature
[illegible] repugnantiam cum forma sibi. Ad aliud cum obici-
at quod convenit [illegible] ab eterno. dico quod
esse ab eterno [illegible] per se sicut [illegible] et non [illegible] attribuitur. [illegible]
esse eternum non ita repugnat sicut esse [illegible]. quia eterni-
tas [illegible] ratione [illegible] ut dicit Augustinus. sicut
angeli [illegible] eo quod eternitas dicitur [illegible]
modum [illegible] et ideo illi [illegible] ratione persone
[illegible]. sed esse increatum absolute potest repugnantiam ad [illegible]

increatum sed creatum in ratione sue nature. cum de hiis sunt oppo-
nentes. et quidam concedunt simpliciter quod hic homo est increatus. sed no-
lunt concedere quod iste homo sit creatus nisi cum determinatione. Ad
aliud dicendum quod creatura non est similiter ad hunc hominem secundum quod suppo-
nit personam compositam nisi cum determinatione. unde si negetur non
oportet quod propter hoc homo negetur ab ipso. Deinde queritur de hoc
quod dicitur filius factus substantia est non omnia per ipsum
facta sunt. hoc enim non videtur sed quia filius dei est factus ho-
mo concessa est supra distinctione 7. et homo factus est substantia. ergo filius est
factus substantia. [illegible] filius dicitur sit substantia quam
ipse fecit. vel quod per ipsum factus est. et omnia per ipsum facta
sunt. et tamen ipse est facta substantia. Ad hoc. substantia que est Christus per se est
in recto. et ideo illa non potest esse nisi persona et suppositum. quia [illegible]
facta [illegible] non predicatur in recto. et ideo per se est
Christus facta substantia. et quia persona et suppositum factum esse non
potest. et sic intelligit Augustinus. Ad aliud dicendum quod [illegible]
[illegible] non potest esse substantia quam ipse fecit. sed potest esse
substantia quam fecit in natura [illegible] fecit.
Deinde queritur de hoc quod dicitur in [illegible] ubi. quomodo enim
deo creatura esse potest etc. hoc enim videtur esse [illegible] quia
supra [illegible] distinctione Augustinus dixit sciendum quod in filio dei creatum est
quod [illegible] susceptum [illegible] de creatura creatum. quia
[illegible] de creatura est. et [illegible] dicitur esse creatum sicut
dicit Damascenus quia creatura [illegible] et magi-
ster de sancto victore. [illegible] ergo videtur
quod in ipso sit creatura. Ad hoc dicendum quod intentio Augustini
est quod in deo [illegible] non potest esse creatura
quia est nomen persone que non est creatura nec creata. sed [illegible]
[illegible] sit creatura et [illegible] creata in ipso. Ad
aliud dicendum quod hic auctoritas cum determinatione sunt [illegible]
[illegible] sumptum sit plane. Deinde queritur de [illegible] Augustini quod
dicitur magister esse exceptione [illegible]
videtur esse ex [illegible] illa [illegible] secundum quod homo
est creatura [illegible]. et [illegible]
videtur esse [illegible] quod [illegible] non repetitur reduplicatio
sicut Christus secundum quod homo est creatura. quia hic est [illegible]
et dicit sic Augustinus Christus secundum quod homo est totaliter cre-
atura. sed totaliter creatura est creatura. ergo Christus est cre-
atura. [illegible] peccatum ex [illegible]
quod non repetitur reduplicatio in ratione. Ad hoc [illegible]
[illegible] magister [illegible]
[illegible] non [illegible] sumptum. et sic [illegible]
Deinde de hoc quod dicitur Christus esse [illegible] dominum. supra [illegible] distinctione [illegible]
esse [illegible] distinctione 7. ergo [illegible]
dominum [illegible] ergo non est sicut [illegible] possessivum.
[illegible] unum nomen suppositum. aliud autem notat ha-
bitum [illegible] Christum esse dominum
quia [illegible] dei [illegible] esse dominum quia [illegible] domino
[illegible] servum.

¶ post predicta querit᷑. In isto p̄ c̄a q̄ a magistro ut̄
x̄ incepit ēē. t ̄ ōne h̄ q̄ ut̄ h̄ sit u̇. hō fuit ē ds
t hō incepit ēē deus. v̄ aut̄ q̄ p̄ istam sit u̇. q̄
necessit̄ ē sup in omnib; p̄mis oppōnib; cb; q̄
si ad q̄ ītē sit ū ut ostēderet aualr. fr̄ dī fs
; h̄s. t h̄ fuit ; de. t q̄d p̄dicat̄ de h̄ hō. ī hō ē
dē t nō semp fuit dē. g̊ fuit ē dē t incep̄ ēē dē
ī deus fuit ē homo. t ēē p̄ fuit ē incep̄ ēē. g̊ ds
incep̄ ēē homo. g̊ a c̄tra simplr̄. homo incepit
ēē deus. Jō ī h̄a h̄ ista q̄ x̄ h̄ recens ē. hō ē recens
dē. g̊ homo q̄ incepit ē dē ut ue. t h̄ instō fal
sor ut ēē aīa hō incepit ēē dē. ¶ ulā q̄ ut̄
istā a̅ ui q̄cedat homo iste incepit ēē. t ut
q̄ q̄cedi debat. q̄ idem est incipe ēē simp̄. t ī a
p̄s̄a spē sbali. sicut sorē idē ē incipe simp̄. t ī
cipe ēē homo. s̄; incip̄ ēē hō. g̊ incip̄ ēē. t sitū
uelit in ūne p̄ istā incep̄ ēē albz. g̊ incep̄ ēē. iam
exclusa est instāa. q̄ ēē albū est ēē ḡ acnīc.
t iō nō infert ēē simp̄. sed ēē homī est ēē sbale.
g̊ ut q̄ sequit̄. q̄ incepit ēē. ī sup h̄ c̄ ē q̄
hō fuit. t faciendo uiuitr. g̊ in eod instan
ti fuit hunc ēē t ēē hoī. g̊ ut q̄ sicut q̄cedit̄
h̄ incep̄ ēē hō. g̊ ita debat h̄ q̄cedi hic incep̄
ēē p̄. q̄ c̄re dr̄. t sup sepe h̄ q̄ h̄ sit ū ds
incep̄ ēē homo deus fuit ē hō. aūm fuīt ē
q̄ ē fuit uidet̄ pōi ēē h̄ deus. t ō filiū dī t meū
ē q̄pētū. g̊ mīto fortī h̄ q̄cd̄a est hō incep̄ ēē
deus. t fuit ē deus. aī fasa t inceptio n̄ repug
nant. hc̄ sigre p̄ hunc ēm deus. ¶ Si forte dicat
q̄ h̄ hō ab ētno fuit deus. t h̄ homo ab ētno ē ds
g̊ ut q̄ h̄ homo ab ētno ē. s̄; in omī lōue uō
possit p̄dicare de se ut dicat h̄ ā. q̄ talia q̄d ē
uerior illa ī q̄ uō de se p̄. g̊ ut q̄ s̄; hic h̄ ab e
tno ē. g̊ hic h̄ ab ētno est hō. q̄ ē q̄ aug. ī h̄a
h̄ d̄ q̄ p̄uc quā mūd ēē h̄ uos ētnū tā medi
ātor dī t hōīm. hō x̄ ihc p̄ ex ead aut. dicere uid
accipi q̄ mediator dī t hoīū. h̄ x̄ ihc nō fuit
ab ētno. quod ē q̄ hoc q̄ dō dnr. q̄ h̄ h̄ ē ab e
tno. t h̄ hō ēnt sbaliā. t h̄ h̄ ō h̄ q̄ ipē d̄ in
euā. Jo. viii. ego p̄ri q̄ loquor uob. h̄ ego sup
ponit sui p̄latorem h̄ ē illū h̄ t h̄ ē q̄ q̄ ut d̄
am d̄ dico uobis ant̄ q̄m abrahā fieret ego sū.
sicut h̄ dicat ant̄ q̄m ab̄ hā sit p̄ dte ead dō
p̄ ētnitē p̄. ant̄ q̄m fiduit fieret ego sū. ¶ g̊ d̄ dō
q̄tnō uidē q̄ talia ē modnor t hic tīm ualet sicut
ipi auctoris q̄ ponit h̄ q̄ cunctis q̄ sit distīte
talia ut sita in sermone nō reddat. ual. q̄ ī
fuīt ē ut ī fuīt. cepisse ut ū cepisse ēīam ēēx

nō ēē hunc dīa ēē p̄m xp̄i p̄ unionē duar nāa
in ipō sicut aliū ut eius dīm contdiū gnātiōē
ut sup dcīū ē. ¶ Sūt tīn quidā. qui sbali
tates hio uitati nil ēē cautes simp h̄ hū
dixunt. t auctor istar solutionū ē magr̄ ei
alia hoc. t p̄m illos dō q̄ ali de fuit ; d̄ h̄ uel ī
cepit ēē homo. q̄ ī oīb; illis ī q̄b; p̄ simp
ut nōīē ēētiali. ut nōīē ē in sbo. t sbiug
fuit ut incepit ēē ex pte p̄dā cū h̄ tīnō homo
lō ē duplex. ea duplicatē aūm posuiūt s̄. d.
tu. q̄ p̄ h̄ fuit ut h̄ incep̄ teni suā potie q̄ tē
sbī. t sic lō ē fīā. t nō p̄pō de re ap̄ sop̄. t p̄
tertio ēm ad totū ut falsa nō pond ēē teni
sbī. h̄ sit incep̄ t falsa de toto sb h̄ s̄. h̄; incep̄
quod dē ē homo ē t tūc uō de dō ap̄ sop̄ t
tūc ē ū. sicut ē quidā ille p̄pōnes. sic h̄ fuit
ē hō dē ut hō incepit ēē deus. dnē q̄ si sit
de re ē sicut t alia. s̄; si sit de dō nēcē ē ua
ēē. q̄ h̄ ē uīn. fuīt ē q̄ h̄ ē deus. t hoc incep̄
q̄ homo ē deus. s̄; a d̄ ē aū dr̄ h̄ h̄ fuit ē dē. q̄
illa ē de re ē ū. p̄ aut̄ alti p̄mod. de h̄ ē q̄d
ult q̄ ali ēī supponāt ex pte sbī. t ali ex p
te p̄dī. cīca. ē ille h̄ sit ex pte p̄dicati. sbat
p̄ ē t nō p̄ p̄. t aūr ēat fuīt ēē t incipe būn q̄
cedunt q̄ h̄ dī fuit ē h̄. t ds fuit ē hō. t h̄
h̄ fuit ē h̄. aī aut̄ sit in sbo. sbat p̄ p̄. q̄
sba tōne suppōitōr sbiat. iō aī hūā n̄ ī x̄
sit adueniens t uenit ad ād sumsē actīm aūd
homo fuit ē ds. iōm dē p̄. t p̄ descendi sb ipō
ad suppōitē. sic h̄ fuit ē dē. g̊ aliq̄s homo ; iste
ut alī. sbaliā. g̊ iste h̄. g̊ ista p̄ fīa ē deus. t h̄
fīn ē. g̊ h̄ ē fīa iste homo incepit ēē deus.
g̊ t h̄. hō incepit ēē deus. ex q̄ sē ista. t po
nit instāā. sic ponat q̄ istō sautū sit
dealbatū nūc h̄ ē h̄ istō sautū modo incep̄ ēē
fīn albū. s̄; h̄ ē fīa. illud albū ū modo incep̄ ēē sau
tū. ut albū ū incep̄ ēē sautū. quia aī h̄ albū
ē ex pte p̄dī nō dicat ū albedinem ī h̄. s̄; cū
ē ex pte sbī sbat p̄ sbo albi. t iō aī dr̄ albū
incepit ēē sautū. seq̄ g̊ h̄ albū ū. Villd in
cepit ēē sautū nō aliud. g̊ h̄. s̄; h̄ albū ē
sautū. g̊ sautū incepit ēē sautū. q̄ h̄ albū
ī suppōitē suppōitē p̄ sbo. q̄ ē aū formal
bedinē. a sīli dnē hic. aī dr̄. h̄ incep̄ ēē ds
q̄ h̄ hō stat p̄ p̄ q̄ ē aū hūi q̄ ī ipō h̄ sīli
tudinem accūtal nē eo q̄ p̄euē aduenīt t
iō seqū ex illa. q̄ h̄ p̄sona incepit ēē dē. h̄
aut̄ fīa ē. g̊ h̄ h̄ incep̄ ēē dē ut istō ut dīa

per non autem id est de homine. deus ut filius dei incipit esse homo. quia
hic homo in predicato stat formaliter. et non tunc non licet; defectus
de eo primum. et non non sequitur quod deus ut filius dei incipiat esse
homo. patet; et patet per hoc ad omnia maior de quibus primo est quesitum.
¶ Ad auctoritatem augustini quod in libro contra hereticos quod forte non hic re-
centis est. dicendum cum magistro quod cum determinatione sub intellecta
recipienda est et aliter non. Ad aliud quod ubicumque quoniam in-
cipit hic incipit esse dicendum quod in illo non est contra. Ad probationem
autem dicendum quod in homo non est similiter. quia esse hominis non est totum
esse substantiale huius ut hic homo ut hic homo. et non licet cum determinatione
concedatur pro quod est de deo. non tamen per inferri. ergo incipit
esse. et tunc instantia bona est de christo. eo quod in tempore homo
predicatur non advenientem licet non accidentale. et quoniam non
non licet hic homo quod sit hic ut probatum. quia prius fuit hic
et per. ¶ Ad aliud dicendum quod licet filius hominis vivit non tamen filius
hunc ut hanc personam. hanc autem personam supponit hic homo
pro sibi positum. ¶ Ad aliud dicendum quod ille concedendus sunt non
solum quod sunt de deo et non de re. sicut et idem. vii. dicendum
est. et non est similiter de quibusdam aliis secundum anselmum. ipse enim
quod dei est. ¶ Ad aliud dicendum quod hic homo in libro … ab e-
terno fuit homo et non sequitur ex hoc quod ab eterno
fuit homo. ut ab eterno sit homo. quia hic homo ex parte predicati
stat formaliter. et formaliter per formam signum per causam non
ab eterno fuit. sed in propositione stat personaliter. et sic ab e-
terno fuit verum hic homo ab eterno fuit deus. iste ab
eterno fuit deus. non tamen sequitur quod deus ab eterno fuit hic …
dicendum est. Ad auctoritatem augustini dicendum quod … sic intelligi quod
hic homo sit ex parte predicati … licet est per me-
diatorem dei et … hic … non erat hic … nunc
esset. et tunc dicam rationem supponit in predicato et sibi
est non. ecce positum in vestigatione licet est summa anselmi. ¶ Con-
tra non dicetur sic. non enim noluit dicere quod cum dicitur
homo ut hic homo in libro quod supponat sic dicitur … pro
supposito sive forma. sed dicit quod supposita in talibus non
sunt per compositum ut supposita compositum in complexa sibi
et duplici natura. sic dixit secundum opinionem. et non illi supposi-
to in corpore et sensu non sumpsit secundum rationem huius nominis quod significat
in tempore et non dicit. quod post recepit sibi homo forte est dicendum
secundum quod est determinatum secundum intellectum. et tunc non sequitur quod hic
homo fuit ab eterno. sed sequitur quod sic quod hic non fuit ab eterno
et sic fere redit ad idem per non ubi … licet non sit idem per illa.
¶ Solutio et circa ut in aliud homo. et cetera. in hoc loco tan-
git magister conferentia christum convenit ex unione
divinitatis et humanitatis ex conditionibus humane nature per ea que in-
sunt ei sicut tamen peccatis peccandi defectu sex et de hiis
tria moventur hic tres questiones. primo utrum aliunde potuerit
talis assumi humanitas quam de adam. secundo utrum alicui homini
potuerit peccare ibi. id est tamen in tanto ibi. quod utrum alicui homini
potuerit peccare. tertio utrum potuerit assumere in sexu
muliebri ibi. solet etiam queri an … mediante
quod esset primum utrum aliunde quam de adam potuerit assumere
… adam quod esset adam. et similis ade in principio totius
generis humani tali et tali sicut adam. videtur autem quod ali-
unde. quia ut dicit augustinus potuit alium aliunde sumere
per in quo esset mediator dei et hominum non de genere il-
lius ade qui peccato suo obligavit totum genus humanum
… a pena et a culpa et a culpa dei esse elon-
gatum ab utraque. sicut extrahens a fovea non est in fovea. sed
christus est extrahens nos a pena et a culpa. ergo de-
buit elongari ab utraque. sed alter non hominis quod est ex
adam subiacebat culpe vel pene. ergo aliunde debuit
extrahens ab utraque accipi. item totum quod fuit in adam
debito pene subiacuit. id autem quod penam pro se debet
non potest pro alio penam pro peccato satisfacere. cum igitur christus satis-
facere venerit secundum carnem de ea adam sumpta non debuit ut
… dupliciter medicina morbi non patitur … contrarium ad
unum morbum. sed christus est medicina … ergo contrarias debuit
habere formas ad utrumque morbum. sed duplex est morbus culpe
et pene. ergo utrumque quod ipse venit in se debuit habere. et sic
de ea ade que tota pene subiacebat accipere carnem non debu-
it … ¶ Sed contra anselmus in libro cur deus homo. dicit quod satisfa-
ciens et ille pro quo satisfit debent esse eiusdem
nature. sed tamen non posset esse. quia adam peccando
… abstulerat. ergo oportuit quod esset
eiusdem generis. eiusdem autem generis esse non poterant. sed
aliunde supplesset. ergo videtur quod debuit homo de genere
ade assumi. item deus … de ada … sal-
vandos producere. sed dicit apostolus ad hebreos. qui sanctificat
et sanctificantur ex uno omnes. ergo necesse fuit quod est de
necessitate convenientie quod christus qui sanctificat et sanctificati
essent ex uno per carnem. item nec unum in natura ad
duo … generis quia sunt … unam rationem
proprii. non enim asinum referuntur ad duos asinos ac
tunc per generantes. ergo nec leones ad duos leo-
nes. ergo non homo posset referri ad duos homines. sed si
homo aliunde assumpsisset. aut in illo non esset natura huma-
na aut non. si non. tunc non valeret nobis illa redemptio.
quia pro nobis satisfacere non debuit qui homo non fuit ut
probatum est. si autem ille esset in tempore natura humana. tunc
natura humana una specie non refertur ad unum prin-
cipium generis quod est contra omnem nature ordinem. ergo et contra
hunc modum ordinem non esset prius … quod esse non
… item in omni creatura … referuntur est ad unum prin-
cipium in illo genere. ergo sicut et in natura humana …
autem esset in primo homine autem ex terra. sicut primo homine
tunc omnes homines tali ab illo sicut est … et christus homo

simile natam non potuit conveniens ei ab illo. si autem
ex ipsa. ergo ad deum post ad formam hominis posset
disposita. quia de illo loquitur fuit ex primo propagatio
nis humane nature. sed quod caro est ex primo propagationis
nunquam propagatur. ergo aliqua in disposita ad formam hominis
impossibile esset ad formam quod non esset intelligitur. ergo non
potuit quod tota esset in ea. sed christus sic esse debuit
ex ipsa ade simul oportuit assumere. ¶ Quinto. ultimo ro
nibus consideratis quod deo ista est impossibile. sed quoniam est de con
gruitate vel satisfactionis non debuit carnem aliunde quam de
adam homo accepisse primo. ergo dicendum quod augustinus loquitur de potentia dei
absoluta cui nichil est impossibile. nec incongruum. quia hoc ipso
quod faceret congruum esset. ¶ Ad quartum dicendum est quod aliud est de transitu
de loco ad locum et de transitu de persona in personam satisfactionis.
quia illa oportet distare a loco cuius. ista autem ei quod creditur
dicitur in alio conveniat sed non in debito satisfactionis. ideo
sic ipse volens debitorem se facit liberum conveniens in pe
na et natura. ¶ Ad quintum dicendum quod totum quod fuit actu in adam
sed pene et debito pene subiacuit. et ideo fuit sic
modo originalis. sicut ipse origo esse potuit. sed non
quod est in eo fuit per corpulentam substantiam tamen substantia
to debito. sed ipse subiacuit. quia christus fuit in lumbis eius per
corpulentam substantiam ut dicit augustinus. quod fuit ideo et
vivificatum et decimatus. hoc tamen purgatum non fuit antequam
quam assumeret. unde potest dici quod totum subiacuit ideo
sed ut assumptum est de eo deus non subiacuit debito pene
sed penalitatem voluntarie assumpsit. quia separare e
am si voluisset potuisset. propter hoc solo magis concordat
cum libro augustini. supra positis de x. decimatione et in. ¶ Ad
alium dicendum quod aliud est de materia corporali et spirituali. quia spiritualis est
per modum iustitie satisfactionis et ideo per ut exigit iustitia resti
tutione aliorum sed diminutio in ea reatus pene non per
pene sufficientiam. et non conveniens fuit christum de adam tamen sum
pta in illa sed assumptio. ¶ Sexto quod non debuit christus aliud
assumere quod esset primum omnium sicut adam. videtur quod sic. quia
apostolus dicit ro. v. sicut per inobedientiam unius peccatores constituti
sunt multi. ita per obedientiam unius iusti constituuntur multi. ergo
iustitia debet esse propagabilis ex uno sicut peccatum. sed aliud
esse non potest nisi sit primum omnium. ergo videtur quod tamen que in christo debuit
habere relationem primi ad totum genus humanum. item habet
causa. quia peccatum per eum non transfunditur per vitium. quia sed
ex eis propagentur tamen eis tamen non viciantur. sed in primo
videtur originis humane. ergo per christum qui iustificatur
ex uno debet esse causa. quia originale in uno reparatur.
Item tenetur magis debet satisfacere pro omnibus quam ille
qui est origo omnium in quo omnes peccaverunt. ergo videtur quod cum
christus pro omnibus satisfacere venerit quod eius quod origo
venerit omnium etiam prothoplausti assumere debuit

sicut apostolus sed contra sicut probatum est. contra cum non sit dominus
est et ordinem ut duo sint primi eiusdem generis
primi. ergo christus primum omnium in conformitate non esse non po
tuit nec adam assumere. ad hoc autem sequitur contra.
maxime inconveniens. ¶ Quod autem primo est assumens et assumptum
esset una persona. et cum assumpta dampnabilis peccavit.
sequeretur quod filius dei dampnabiliter peccasset. quia
quicquid agit hic homo vel egit. totum agit filius
dei assumens. similiter est quod cum tota caro ade actualiter
peccato subiacuit sequeretur quod christi caro peccato subia
cuisset quod tamen falsum est. ¶ Item est quod oporteret quod originali
originalis esset ex carne. sicut peccatum quia non per
se sed in corpore per generationem quod christus generatur
et hoc ipsum absurdum est et horrendum de christo co
gitare. ¶ Quartum est quia hoc esset non generatione humana
quia non per nasci quod nascitur est. ¶ Quintum et ultimum
est quod si christus ex primo ade personam assumeret et
personam primam assumeret. quod quia absurdum est dicendum
quod christus unum quod est ille primus ut origo sed propagatione
assumere non debuit. id est non congruum fuit. ad primum
ergo dicendum quod apostolus loquitur per modum satisfactionis et non propaga
tionis vel talis et originalis. ¶ Ad aliud dicendum quod non
est simile quia sed peccatum per essentiam et formam non sit
in carne sicut in subiecto. tamen causaliter est ex carne
quia inficitur anima ex carne. sed gratia nec causaliter
nec originaliter per esse nisi ex deo et non nisi in subiecto spirituali quod
est anima rationalis et angelus. ad aliud dicendum quod hoc magis de
beat. tamen si non prima causa ille. ad satisfactionem
autem ut supra probatum est exigitur quod possit et debeat.
debeat ex natura. possit autem ex dignitate et convicta
deitatis quod de hoc quod dicitur in ista questione. ubi tamen in trino
¶ Utrum ille et ceterum. videtur autem quod assumere potuit ex
carne immortalem. quia disponeret. ergo aliud hic sit ponere
assumere illam potuit. preterea anima fuit quod minima
minus assumpsit. ergo maiorem miseriam assumere
maioris fuisset virtutis. sed miserior est peccator quam in
nocens. ergo maioris miserie fuisset assumere pecca
torem quam innocentem. item tamen operatur brevior via quam
per. ergo ut quod superfluum sit vel in quod quamvis in ergo sed in
eo paucioribus se expedit. sed assumendo pecca
torem liberatum fuisset causa a peccato. et sic oportuisset
sed postea ex peccato diceret et pati. et multa alia facere
que fecit. ergo videtur quod assumere debuit peccatorem. sed
contra si assumpsisset peccatorem ex peccato debitum mor
tis habuisset. ergo per mortem pro nullo satisfecisset quod dicit
augustinus. quia quod quis debet pro se. solvendo quod pro alio satisfacit non
fecit. ¶ Secundo dicendum quod in veritate peccatorem non debuit
nec potuit assumere. quia hoc non officio mediatoris ei non

dec[illegible] competebat. et redimi dicitur actiuis. toc(ius)
redemptionis impedimentum. Q(uod) ad p(rimum) ergo dicendum quod in potestate ar-
bitrii peccare. tamen quod patri suo filio iaceat assumens
ad 4(um) dicendum quod crudelis est iniuria. immo non est iniuria que
iniuriam auget et non abolet. si autem Christus patri fuisset
tantum plus fuissent iniusti. quia tunc ille qui omnes pre-
erat ita a patre liberaret. non se ipsum a patre liberare
potuisset. ad 4(um) dicendum quod hec non erat liberius via. si n(on)
prius per gratiam patrie et postea assumpsisset. hec ipsi
liberasset. non tamen adhuc non liberasset. et ideo non o-
portet eum ad hunc omnia que fecit facere similiter non
nocere in uno singulariter assumendo. Q(uod) de isto q(ue)ritur de hoc
quod dicitur. esse deum et posse uelle iniquitatem simul et
tamen. quod hec forma aut Christus potuit peccare aut non
sed non potuit peccare. ergo non fuit bonum. ergo bonitas
sua non fuit laudabilis. si autem potuit peccare hoc
theologi proponunt. quia si potuit peccare. potuit uelle
iniquitatem. et tamen deus potuit simul uelle iniquitatem et
esse deus. Q(uod) p(rim)um opponit quod dicitur sic. aut potuit iusti-
tia aut non. si non potuit. ergo forma proferre non poterat.
ergo non [illegible] quod tu potes. quia tu potes proferre forma
si autem iustari potuit. ergo peccare potuit. et est pec-
catum actuale preter quod est uoluntarium. ergo potuit
uelle peccatum. sed uidetur uoluisse peccatum aliud. quia uo-
luit aliud quod non uoluit deus pater. quia uoluit calicem
a se transferri. Si dicas quod non est peccatum uelle quod
deus non uult. contra sic dicitur [illegible] diligit deus. glo.
[illegible] quod auertat animam est uelle quod deus non uult. ergo est peccatum
quia non ad hoc est auertat animam peccatum. sed [illegible] noluit
quod calix ab eo transiret. [illegible] ergo
noluit quod pater non uoluit. et sic fecit [illegible] uoluntatem
[illegible] uoluit [illegible] ergo peccat [illegible] noluit
et sic dupliciter uidetur esse quod [illegible] peccatum est. ergo uidetur quod non re-
pugnat istud posse uelle iniquitatem et esse deum. Q(uod) ergo
dicendum quod Christus non potuit uelle iniquitatem. et hec non fuit
[illegible] sed in nobilitatis honestatis sue ex u-
nione ad diuinitatem. ad p(rimum) ergo dicendum quod bonitas Christi lauda-
bilis fuit. ex hoc quod peccare non potuit. et hec non posse lau-
dabilissimum est et nobilissimum posse. [illegible] non sonat
impotentiam [illegible] ex [illegible]
[illegible] summi boni quam habet Christus ex unione. ad 4(um) quod [illegible]
[illegible] potuit [illegible] et pone quod [illegible]
[illegible] et non [illegible] fallendi et
[illegible]
[illegible] Q(uod) ad 4(um) dicendum quod Christus numquam uoluit quod pater non uo-
luit. eum uelle [illegible] fecit eum [illegible] uoluit eum
uelle et ostendere se uelle omnia [illegible] quod non uo-
luit eum uelle id quod sciebat ex timore [illegible]
quod dixit pater suum [illegible] amoris [illegible]

uelle diuinum tamen timor non deduceret [illegible] non fuit contra
uoluntatem patris. sed potius pater uoluit eum hoc uelle. ad id
quod obicitur de caritate dicendum quod intelligitur de conformitate uolun-
tatis diuine in forma uoluntatis. Sicut ex eadem caritate uolentium ex quo uide-
tur in uolito [illegible] solo quando conformatur uoluntati diuine est mor-
[illegible] ut patet ante finem primi libri. In auctoritate augustini de du-
abus [illegible] ex [illegible] uidetur
[illegible] ex [illegible] quod non [illegible]
[illegible] Ad 4(um) quod dicendum quod petiit quod
uoluit eum pater [illegible] dedit. et ideo
duplex [illegible] a patre non [illegible] ostendens. Q(uod) de isto
querit de hoc dicitur ibi. distinctione [illegible] opus est [illegible]
[illegible] peccare potuit [illegible]
[illegible] et suppositum [illegible]
[illegible] intelligi [illegible] non [illegible]
distinctione [illegible] est neganda. [illegible]
[illegible] excludit unionem et [illegible] peccare.
[illegible] est neganda [illegible]
[illegible] unionis et [illegible] comprehensionis
[illegible] comprehensor [illegible] unionis
[illegible] comprehensionis et [illegible]
peccare non [illegible]
[illegible] non intelligit
distinctione opus esse [illegible]
[illegible] intelligi [illegible]
[illegible] intelligi [illegible] unionis [illegible]
[illegible] ex [illegible]
[illegible] ex sola flexibilitate [illegible]
comprehensione [illegible] comprehensio [illegible] unionem
et cessante unione cessaret comprehensio [illegible]
[illegible] non est. sed [illegible] sola
et non [illegible] quia [illegible]
[illegible] de isto q(ue)ritur de hoc
quod dicitur [illegible] probare [illegible] peccare
non potuit [illegible]
[illegible] ab auctoritate [illegible]
descendit [illegible] descendere potuit. sed [illegible]
[illegible] culpam [illegible] peccare [illegible]
[illegible] descendere [illegible]
malorum eligendi [illegible]
[illegible] elegit [illegible]
[illegible] ad oppositum [illegible]
ad oppositum [illegible] habuit [illegible]
[illegible] habuit [illegible]
[illegible] addit [illegible] libertatem augetur esse libertatem
ut libertas [illegible] de flexibilitate ad op-
posita. ergo flexibilitas [illegible] libertatem arbitrii. [illegible]
ei. ergo uidetur quod non fuit in Christo quia non [illegible] liber-
tatem suam [illegible] nobis. Q(uod) ad [illegible] dicendum quod Christus [illegible]

q[uod] s[unt] malo[rum] [illegible]

in g[ene]re mali

si uero [illegible] uni[illegible] [illegible] adop[illegible] [illegible]

nusq[uam] h[ab]uit. ad p[ri]mu[m] g[o] d[icendu]m q[uod] po[tentia] peccandi e[st] defect[us] et in illu[m] defectu[m] descendere n[on] e[st] h[ab]ilitatis s[ed] p[er]u[er]sitatis et no[n] x[risti] i[n] illo i[n] illu[m] descendere n[on] debuit. ad a[liu]d d[icendu]m q[uod] p[ro]ter[e]a ma[iores] no[n] sunt potestates ad mala et no[n] eligit p[ri]ma q[uod] sunt ad bona [et] ad mala. q[ui]a eade[m] e[st] potestas ad mala. s[ed] no[n] sic n[on] ad bonu[m] et no[n] e[st] illi. ad q[uo]d finali[s] est. dicit ea[m] eligenda[m] q[ui]a q[uo]d [illegible] e[st] indiget defin[itione] eius. q[uo]d aut[em] dicit q[uod] deus p[er] [illegible] age[re] [et] studiosa sit sic intelligitur ut q[uod] dam[ascenus] dicit q[uod] q[ui]da[m] p[otes]t deus facere q[uod] si faceret. s[ed] nis[i] p[ra]ua sit bona e[sse]nt [et] no[n] e[sse]nt p[ra]ua. uel pot[est] d[ici] ip[su]m loqui s[ecundu]m oppione[m] gentiliu[m] de diis q[ui] ydola sunt. ad a[liu]d d[icendu]m q[uod] po[tentia] ro[n]al[is] ut e[st] po[tentia] ad opposita [et] sic fuit ut po[tentia] indiffere[n]s se h[abe]ns ad utru[m]q[ue] o[pp]o[s]itor[um]. [illegible] de in[de] q[uod] de h[oc] q[uo]d d[icit]. ille ho[mo] e[st] spe[c]datus e[st] no[n] ad m[en]suram [illegible]. [illegible] h[oc] e[st] f[illegible]. q[ui]a h[oc] sp[iritu]s aut[em] e[st] eaut[em] aut i[n]c[re]at[us]. si i[n]creatus h[oc] e[st] [illegible] dice[re]. q[uod] ille oi hoi e[st] dat[us] dat[us] sit i[n]finita. q[ui]a ille n[on] sunt n[on] h[abe]t. si aut[em] lo[quitur] de c[re]ato q[uod] e[st] g[ra]cia h[oc] m[odo] [illegible] q[ui]a e[ss]e[n]cia a[nim]e fi[ni]ta est. no[n] g[o] e[st] sine m[en]sura h[ab]itus e[ius]. si dicas q[uod] e[ss]e[n]cia a[nim]e finita est h[ab]itus a[nim]e x[risti] s[ed] i[n] i[n]finitas. [illegible] u[ir]tus infinita no[n] est in suo finito. p[re]cipue si attendat[ur] in finitas s[ecundu]m uigo[rem] [illegible] [et] no[n] s[ecundu]m [illegible] a[nim]a[rum] q[ui]a motores spi[ri]t[us] si aut[em] motores h[abe]nt fiat d[ici]t q[uo]d da[m] ph[ilosoph]i [illegible] [illegible] se[m]p[er] posse moue[re]. no[n] ex h[oc] se [illegible] ad e[ss]e[n]t[iam] i[n]fi[ni]te d[icitu]r i[n] uigore m[odi] g[o] cu[m] h[ab]itus x[risti] sit finitus i[n] e[ss]e[n]t[ia] finita erit po[tentia] [illegible] [et] ita da[tu]r ei sp[iritu]s ad m[en]suram [et] e[ss]e[n]ti[a] sp[iritu]s g[ra]t[ia]e [et] i[n] uigore g[ra]t[ia]e.

[illegible] s[ed] [contra] po[tentia] q[uod] x[ristus] h[ab]uit g[ra]t[ia]m finita[m] al[iqu]a[m] s[an]c[t]us q[uo]cu[m]q[ue] sit h[ab]et b[ea]t[um] g[ra]d[u]m maiore[m] aliq[ua]ntulu[m] [et] cu[m] utraq[ue] sit finita erit [illegible] p[ro]portionales finita ad finitu[m] [illegible] erit p[ro]portio q[ua] [illegible] p[er]ficiat g[o] ille s[an]c[tu]s g[o] [illegible] p[er]fi[cere] pot[est] q[uod] g[ra]t[ia] ei[us] erit. sic g[ra]t[ia] x[risti] i[n] q[ua]nt[um] q[uanti]tate q[uod] finita e[st] g[ra]t[ia] x[risti] q[uod] c[re]ata e[st] infinita ut u[idetu]r [illegible] au[gustinus] p[ro]bat q[uod] i[n]fi[ni]ta e[st] q[uod] ada[m] abstulit [illegible] [et] n[on] p[otes]t r[e]compensari. n[on] p[er] infinitu[m] p[re]tiu[m]. s[ed] recompen[sa]tur p[er] meritu[m] x[risti]. g[o] meritu[m] x[risti] e[st] i[n]finitu[m]. s[ed] m[eritu]m i[n]finitu[m] no[n] p[ro]cedit ex g[ra]cia finita. g[o] g[ra]t[ia] x[risti] e[st] i[n]fi[ni]ta ut u[idetu]r. [illegible] g[o] d[icendu]m q[uod] g[ra]t[ia] x[risti] d[icitu]r e[ss]e. s[cilicet] c[re]ata q[uod] e[st] a[nim]e h[ab]itus [et] u[nionis] q[uod] attingit g[ra]d[u]m i[n]finitu[m] q[ui]a unio facit hoi[n]em posse e[ss]e deu[m] [et] posse. q[uod] deus p[ro]p[ter] [illegible] aut[em] n[on] ita x[risti] attend[itur] p[er] utru[m]q[ue] p[ro]c[ed]unt g[ra]t[ia] q[ui]a ali[bi] n[on] e[ss]et u[er]u[m] q[uod] dicit aug[ustinus] q[uod] no[n] possu[n]t reddi[n]e n[on] de [illegible] dico q[uod] h[ab]itu[m] a[nim]e x[risti] e[st] ac h[ab]itu[m] a[nim]e unitate d[iui]ni[tatis] [et] [illegible] ex n[on] [illegible] [illegible] unionis. dico g[o] ad p[ri]mu[m] q[uod] e[st] finit[us] h[ab]itus s[an]c[t]a [et] ta[men] p[ro]p[ter] i[n]finitu[m] n[on] ex se [illegible] q[ui]a h[ab]itu[m] po[tentia] unite d[iui]n[ita]ti n[on] e[st] finit[us] ad q[uo]d [illegible] c[re]ata s[an]c[t]i [illegible] q[uod] no[n] e[st] u[n]ita. q[ui]a illa n[on] p[er] i[n] h[oc] q[uod] p[er] x[risti] [illegible] unione[m]. [et] p[er] h[oc] pat[et] solutio ad ultimu[m].

q[ui]a n[on] q[ua]ntacu[m]q[ue] p[er]ficiat p[er] [illegible] h[ab]itu[m] [illegible] unio ne[m] ad [illegible] q[uod] o[mn]i[bus] a[liu]d q[uod] sit finit[us] simp[liciter]. d[icendu]m q[uod] finit[us] sit in e[ss]e[n]t[ia]. t[ame]n dicit[ur] posse n[on] accipi ex ip[s]o t[ame]n s[ed] [et] ex unione po[tentia] in q[ua] e[st] [et] ab illa p[ro]p[ter] attingit i[n]finitu[m]. [et] [illegible] [illegible] i[n]fi[ni]tu[m] posse i[n] actu. ut aug[ustinus] p[ro]bat. [et] p[er] h[oc] p[ate]t ad totu[m]. [illegible] de in[de] q[ueritu]r de h[oc] q[uo]d d[icit] quid potuit t[ra]nsgredi [et] e[st] h[oc]. n[on] u[idetu]r e[ss]e ad aug[mentu]m laudis [et] ita cu[m] n[on] laudabiliu[m] defuit i[n] x[risto] u[idetu]r q[uod] h[oc] h[ab]uit. g[o] u[idetu]r potuit t[ra]nsgredi n[on] ualz u[idetu]r ual[er]e ro[n]is magis. q[ui]a n[on] lau[dabilius] q[uod] sit ad [illegible] dat[i]o[n]e[m] n[on] u[idetu]r e[ss]e q[uod] no[n] fuit i[n] x[risto]. p[re]t[er]ea dam[ascenus] d[icit] q[uod] assu[m]psit o[mn]ia q[uae] i[n] n[atura] m[ea] plantauit. s[ed] h[oc] p[lan]tauit i[n] n[atura] m[ea]. g[o] h[oc] assu[m]psit. g[o] potuit t[ra]nsgredi. [illegible] dam[ascenus] dicit. tot[um] [illegible] totu[m] assu[m]psit me ut toti m[ihi] salute[m] g[ra]tificaret. g[o] u[idetu]r cu[m] po[tentia] t[ra]nsgrediendi ad sit de nob[is] [et] i[n] nob[is] q[uod] x[ristus] assu[m]psit m[ihi]. [illegible] g[o] d[icendu]m q[uod] x[risto] assu[m]psit illam. [illegible] g[o] d[icendu]m q[uod] x[ristus] potentia[m] t[ra]nsgrediendi n[on] h[ab]uit. q[ui]a n[on] e[st] po[tentia] s[ed] [illegible] q[uod] h[ab]uit. s[ed] defect[us] po[tentia]e. ad p[ri]mu[m] g[o] d[icendu]m q[uod] i[n] hoie dicit[ur] laudab[i]le no[n] p[er] se s[ed] p[er] acc[iden]s. s[cilicet] i[n] q[ua]ntu[m] ex ea i[n]fert[ur] no[n] [illegible] obs[er]uanda iust[iti]e. [illegible] i[n] q[ui]b[us] ma[ior] lib[er]tas e[st] [illegible] n[on] ex h[oc] po[tentia] s[ed] p[er] ex i[n] [illegible] b[ea]t[i] lib[er]e no[n] [illegible] [illegible] [illegible]. sic i[n] x[ris]to. [et] c[on]firmatur a[liu]d q[uod] [illegible] magis dat [illegible] ad a[liu]d d[icendu]m q[uod] po[tentia] peccandi i[n] q[ua]ntu[m] h[oc] no[n] e[st] plantata ut p[er]se i[n] n[atur]a. s[ed] po[tentia] ex defectu [illegible] ex h[oc] q[uod] c[re]ata sit ex n[ih]ilo [et] no[n] no[n] d[icitu]r lib[er]tate ut dicit aug[ustinus]. n[on] p[ro]p[ter] lib[er]tatis ad a[liu]d d[icendu]m eod[em] m[odo] q[uod] intelligit[ur] de p[er]fectionib[us] integritatib[us] [et] n[atur]alib[us]. s[ed] po[tentia] peccandi e[st] defect[us] [et] i[n] po[tentia] [illegible] ex [illegible] ro[n]alis [illegible] n[on] de n[ih]ilo [et] i[de]o n[on] oportuit illa[m] assumere q[ui]a no[n] expediebat nob[is].

[illegible] de in[de] q[ueritu]r de h[oc] q[uod] dicit in ultima q[uaestio]ne ibi. sol[et] [et] q[ua]eri [et] c[etera]. u[idetu]r q[uod] fil[ius] ho[min]is i[n] feminino sexu sumi [con]gruere debuit. q[ui]a mors p[er] a femina i[n]choauit. g[o] [et] p[er] femina[m] debuit i[n]cipe[re] uita. [illegible] [illegible] q[uo]d est. ubi s[ecundu]m a femine uite gessit. q[ui]a nos ui[tae] cib[us] [illegible] [illegible] [illegible] [et] [illegible] [et] p[ro]p[ter] [illegible] [illegible] [illegible] dicit[ur]. g[o] u[idetu]r q[uod] i[n] sexu feminino ap[tius] fuit carne[m] accipe q[uam] i[n] sexu mas[culino]. [illegible] s[ed] [contra] p[ro]dicatio p[er] femina[m] fi[eri] no[n] decebat. cu[m] g[o] ad [illegible] [illegible] i[n] feminino sexu [illegible] accipe n[on] debuit. g[o] no[n] debuit e[ss]e femina. [illegible] i[n] illo g[ene]re e[st] fi[lius] [et] fi[lia] [illegible]. [illegible] finis [illegible] g[e]n[er]atione. te[m]p[or]ali aut[em] fi[li]a. g[o] [illegible] [illegible] [et] fi[lia] q[ui]a i[m]possibiles [illegible] sibi i[n] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] xvi. de a[n]i[m]alib[us] q[uod] femina e[st] mas [illegible]. g[o] u[idetu]r q[uod] femina sit ex [illegible] n[atur]e. [illegible] aut[em] p[er]fectissimu[m] e[ss]e debuit. g[o] debuit e[ss]e fil[ius] [et] no[n] fi[lia]. [illegible] p[ost] [illegible] modis de h[oc]

face potuit. ut dicit aug. s. sine viro et femina ut
adam. ex viro sine femina ut evam. ex viro et femina
ut ab eis. quartus nobis innotuit quo testabatur ad
huc vel. s. ex femina sine viro. et cum primo ex vi
ro produxerat feminam. testabatur ut tunc produceret vi
rum virginem de virgine femina. ¶ Quod ultimo solvebatur
sunt contraria. et dicendum quod licet mors intravit per feminam. tamen spe
cialiter mortis principalis est per virum quia ipse fuit causa in
generatione et ab ipso fuit traducta in generatione originale
¶ Ad 4 dicendum quod licet multi spiritualis et in spirituali fecu
ditate quo ad predicationem apostoli quod in corpore masculi est quam fe.
ad 4 solvit magister satis leviter per se patet in sequentia. ¶ Post
sacramentum xpi fuit hoc est. hic incipit de conditionibus xpo
fuit potentias ut virtutes tales quas suscepit in huma
nitate et quod dupliciter est sapientia humane ut sic duplices sunt
potentie. s. anime de generibus et potentie anime agit primo.
in sequenti autem parte agit de generibus eius potentie corporis. et hoc
capitulo l. xv. d. i. quod penitendo est etc. post hoc duas
questiones de profectu gratie et sapientie que in sunt fuit potentie anime
quarum una determinatur in ista distinctione. s. quod in
gratia et sapientia profecit. sed est de nuo sermone. ut tot
solvunt. sicut patet et ea limpide ut tamen et hic decla
ratur in sequentia. d. i. quando est cum anima xpi et c. h
autem d. hec duas partes in quarum prima movit questionem
et solvit. in secunda obicit contra et solvit ibi. huic autem
simile etc. Incipit autem quod hic ex parte gratie et sapientie
post quam hic dicitur accepisse xpus in ista sunt gratie ut in cara ut in
cara. ut quod in carta. omne carnis est in mio ponderis et in
sura. spiritus autem datur hic homini ad mensuram. quod dat ei
spiritus in carnis. Item inferior natura quam mixta est dicitur sine
mensura. s. carnis. quod et longo magis superiori. s. anime
sine mensura a deo quam iungebatur et sic ille homo non habuit
sapientiam ut quandam eorum mensuram. Item inter silicia non potest
coniungens medium. anima autem xpi nullum habuit de hoc fac
cultate. quia hic ut dicit aug. solus potentia est. quod non oportet po
nere aliquam mensuram medium quod coniungat ei divinitatis
Item in deo non potuit mensurari dispositione potentie ad opus
quod non et tunc quod est virtus deo. quod non oportet mensurare gratie sec
tota anima sponsi potentie est virtutes. quod non oportet mensurare gratie
et sapientie ponere in ipsa ut ad opus iuvaret. Item in omni potentia
in quo potuit duo adiuvaria ad opus. non ponitur
quia unum non sufficiat. sed divinitas unita anime xpi ad omnia
sufficiat. quod non oportet aliquod adiutorium creatum ponere per
eam. et ita non est mensura creatus. Item non se expedit
paucioribus quam pluribus. quod multo magis gratie et deus sed
deitas per hoc per se facit quod est unita sine mensura et sa
pientie creato. quod superfluit ponere in xpo mensuram gratie et sapientie
creatam. ¶ Sed contra optimo non decet de omni bono quod recipe

potest. sed xpus optimus est. quod non defuit ei aliqua bonitas quam
potuit recipere. sed receptibilis fuit gratie create. quod habuit
eam. Item omnia humana que sunt perfectionis habere de
buit. ut nobis conformis ostenderetur. sed gratia est de operantibus con
ditionibus hominis et sapientie. quod debuit eam habere. Item non re
dundat ex alia non quod est in illa quod actum in nullo redunda
bat ex ipso ad nos quia nobis tribuitur. quod quam tenebatur in
ipso fuit. sed hec est creata. quod quam creatam habuit. eadem ratione
sapientie. quia illa redundabat ex ipsa per doctrinam. Item xpus
fuit visibile in statu viatoris. quod non defuit ei gratia
viatoris. hec autem gratia est creata. quod habuit gratiam creatam.
Item ysa. xi. requiescet super eum spiritus domini. spiritus sapientie
et cetera. Item eccli. xxiiii. in me omnis spes vite et virtutis
quod doctor dicit gratie creatis. Item mt. xi. discite a me quia
mitis sum et humilis corde. ps. diffusa est gratia in la
biis tuis. ¶ Quod dicendum quod sicut fuit in verbo quod xpus ab
instanti conceptionis accepit spiritum intellige non sa
num de spiritu sancto in donum creatis gratie faciem et gratis da
tis. quia a spiritu sancto in creato quod est sine potentia receptam est huma
na in ipso quam recepit quia dicitur recipere et habere id
quod nobis adducit ut supra dixit aug. non est nova ad
ventu. sed autem non ideo dico quod tempore xpus in quantum
homo fuit anima gratiam suam. sed ideo quia non sibi prece
dens et ipsum hoc et non habuit ab ipso. sed hic igitur dicendum quod
sine intentione secundum intellectum sed de gratia creata. Ad primum quod
obicitur dicendum ut supra quod datur est spiritus xpo non ad mensuram
per unionem virtute per quam deus dedit ad animam actu
xpi et non est infinite virtutis ut dictum est supra. ad secundum dicendum
quod non ponimus habitum gratie et sapientie in xpo ut sit medium
unionis divinitatis ad animam ut ad carnem. sed potius ut
sit perfectio informans opera ex parte potentie create. quam
mediante ea et casti mixta est ei divinitas. sed potius in
medio. ad 3 dicendum est unum eorum. quia unitas solo a bonis.
ad 4 dicendum quod non potest habere deo simpliciter. sed in ipso
habet de sapientia. sed non humana tamen in xpo simpliciter est. et non habet
anime non est ipsa anima. ut dicit tamen in liber penultimo
c. in ultima parte illius. ad 5 dicendum quod non potest duo
adiutoria ponere mediante et create in xpo ipsum in fine
divinitatis. sed potius ipsum utrumque tamen ad unionem. quod cum potius habi
tus in ipso sit in optimo gratie. et in operando quod est divinitas
tunc congruens utrumque tenetur. ¶ Ad 4 dicendum quod
deus non tantum intendit in operando quod deus posset sua facere
posse. sed secundum statum nostrum in quo operatur. sed congruum
gratie sit. et cum humane anime congruum sit tenere operari in
ipsa per habitum et cum habitu interiori. Ad 4 dicendum quod non
expedit se paucioribus quam per tantum quod non defi
ciat in natura et talia faciat divinitas unitati xpo. quia tamen
humane non sit divinis sufficiens perficere operando gratie et sapientie

decapite eccl[es]ie

Ite[m] q[uod] Paul[us] q[ui] capud [et] ... capud ... sed in p[ro]p[ri]e est capud ... q[uod] ... n[on] g[ra]c[ia] capud [et] ...

¶ Deinde q[ueritur] de h[oc] quod dicit[ur]: i[n] c[o]rp[o]re u[er]o t[ame]n est s[ecundu]m singulas m[em]bra s[e]d s[ecundu]m ... in capite [et] e[st] ex hoc. ·n· multe p[ro]bat[e] q[ui]a accepit sp[iritu]m ut cap[ut] n[ost]r[u]m a[d] s[uo]s m[em]bra a[n]i[m]a. ¶ H[oc] aut[em] incip[it] dup[lex] q[ue]o s[cilicet] q[ua]li[ter] dicit[ur] cap[ut] [et] que sit g[ra]c[ia] capitis ad p[rim]u[m] procedit sic co[ntra] eph[esios]. ·n· d[icit] glo[ssa] q[uia] xp[istu]s e[st] glo[ria] cap[ut] s[ecundu]m divinitate[m]. It[em] a capite fluit s[ensus] [et] mot[us] i[n] o[mn]ia m[em]bra. S[ed] s[ensus] [et] mot[us] n[on] sit eccl[es]ie a x[risto] n[isi] s[ecundu]m n[atur]am divina[m]. g[ra]c[ia] ip[s]e e[st] cap[ut] s[ecundu]m divina[m] n[atur]am. ¶ S[ed] co[ntra]: cap[ut] q[uod] n[on] e[st] unu[m] n[atur]e cu[m] m[em]br[is] al[iud] ut fac[it] cor[pus] mo[n]struosu[m]. Set eccl[es]ie cor[pus] n[on] e[st] mo[n]struosu[m]. g[ra]c[ia] eccl[es]ie cap[ut] e[st] in co[n]for[mita]te n[atur]e cu[m] aliis m[em]br[is]. ¶ S[ed] dic[itur] q[uod] cap[ut] h[abe]t in se r[aci]o[n]e[m] in co[m]p[ar]ac[io]ne ad cor[pus] q[ui]a una e[st] dicit[ur] q[uod] e[st] p[ri]m[u]m influe[n]s i[n]ventu[m] s[ensus] [et] mot[us]. q[ui]a s[ensus] fluit ab an[te]riori p[ar]te capitis, mot[us] aut[em] a posteriori. p[ro]p[ter] n[er]vos sensi[bi]les [et] motivos. S[ecundu]m aut[em] e[st] illud q[uo]d q[ua]si formalis i[n]fluit m[em]br[is] assi[mi]la[n]do ea s[ibi] i[n] u[ir]tute sensitiva i[n]fluxa ... [illegible] ... aut[em] e[st] co[n]formitas n[atur]e cu[m] m[em]br[is] [et] sic t[ame]n p[otes]t co[n]siderari cap[ut] sp[iritu]ale q[uod] e[st] x[ristus]. Si n[atur]a co[n]sideretur p[ri]m[u]m influe[n]s effective t[ame]n tale e[st] cap[ut] o[mn]i[um] s[ecundu]m divinitate[m]. Si aut[em] ut e[st] p[ri]m[u]m influe[n]s effective [et] assi[mi]la[n]s sibi p[ro]p[ter] a[n]i[m]a q[ui]bus influit q[uo]d e[st] ut for[ma] sic e[st] cap[ut] bo[n]o[rum] [et] exsiste[n]ciu[m] i[n] g[ra]c[i]a q[ui]b[us] influit q[uo]d co[n]si[mi]la[n]te[s] sibi ... sue vite [et] s[ecundu]m s[ensus] i[n]d[ivi]du[alis] p[er]fic[iuntur] ... [et] assi[mi]la[n]t. Si aut[em] e[st] in co[n]sid[eraci]o[n]e t[ame]n e[st] cap[ut] ho[mi]nu[m] t[ame]n [et] p[ro]p[ter] h[oc] p[ate]t r[esponsio] ad ob[iectum] p[rim]o p[ro]p[ter] ulti[m]a. Ad q[uo]d d[icen]d[um] q[uod] id q[uo]d e[st] divi[n]e n[atur]e ... n[on] fac[eret] mo[n]struosi[tatem] ... ad cor[pus] ut i[n]fluens s[ecundu]m ... q[ui]a alit[er] e[sse]t mo[n]struosa co[n]iu[n]ct[i]o ... cu[m] cor[pore]. S[ed] id q[uo]d e[st] divi[n]e n[atur]e [et] n[on] h[abe]t u[ir]tute[m] influe[n]di i[n] cor[pus] ut cap[ut] leonis [et] h[uius]mo[d]i ... fac[eret] mo[n]struos[um] i[n] co[m]po[siti]o[n]e s[ecundu]m ad cor[pus] ... q[uo]d q[uo]d sit g[ra]c[ia] capitis. Vi[detur] aut[em] q[uod] unio q[ui]a illa e[st] g[ra]c[ia] capitis q[uo]d facit u[ir]tute[m] i[n]flue[n]di s[ensus] [et] mo[tus] ... n[on] a[utem] h[abe]t u[ir]tute[m] i[n]flue[n]di s[ensus] [et] mot[us] n[isi] ex divi[ni]t[a]te. g[ra]c[ia] u[idetur] q[uod] g[ra]c[ia] unio[n]is ad divi[ni]tate[m] confer[t] s[ecundu]m g[ra]c[iam] capitis. It[em] cap[ut] e[st] regi[men] m[em]bro[rum]. g[ra]c[ia] id q[uo]d co[n]stituit i[n] a[lt]o regi[mi]n[e] m[em]bro[rum] ... dat g[ra]c[i]am capitis. h[oc] a[utem] facit unio g[ra]c[ia] u[nio] e[st] g[ra]c[ia] capitis. ¶ S[ed] [contra] g[ra]c[ia] capitis est q[ua] influit m[em]br[is], unione[m] aut[em] x[ristus] n[on] influit m[em]br[is] g[ra]c[ia] unio n[on] e[st] g[ra]c[ia] capitis. ¶ S[olucio]. D[icen]d[um] q[uod] x[risti] g[ra]c[ia] e[st] t[riplex] s[cilicet] ut unige[ni]t[i] ut capitis [et] ut h[abe]t ho[m]i[ni]s singularis. Illa q[ue] e[st] unige[niti] e[st] n[on] ad m[ensur]am ut s[ecundu]m h[abe]tu[m] est. Illa aut[em] q[ue] e[st] capitis e[st] i[n]fluen[s] s[ecundu]m m[em]bra x[risti] ... capitis co[n]sideracio[n]e s[ecundu]m effective influit s[ecundu]m duas co[n]sidera[cio]nes p[re]d[ic]tas. I[n] p[rim]a co[n]sidera[cio]ne ip[s]e d[icitu]r q[uod] e[st] cap[ut] ad h[oc] effective i[n]fluit s[ecundu]m q[uod] d[eu]s ... homo. S[ed] influit s[ecundu]m ... s[cilicet] i[n] m[er]ito q[ui]a meruit nob[is] i[n]fluxu[m] g[ra]c[ie] [et] i[n] medi[a]t[ion]e ... redemp[cion]is q[ui]a tollit ob[staculum] ... i[n]flux[um] i[n] nob[is] ... q[uod] obstaculu[m] e[st] debitu[m] a re q[ui]a sol[vit] ... a[utem] s[ecundu]m aut[em] singularis ho[m]i[ni]s fuit [et] i[n] co[m]p[ar]ac[ion]e ... op[er]ib[us] s[ecundu]m g[ra]c[i]as dare ... [et] i[n] op[er]ib[us] g[ra]c[i]e ... q[ui]a ulli[us] ho[min]is ... p[ro]p[ter] e[ss]e g[ra]c[i]a op[er]is sicut ... ¶ D[icen]d[um] g[ra]c[ia] ad p[rimu]m q[uod] unio fuit ad e[ss]e d[ivi]nu[m] h[abe]re h[oc] [et] n[on] ad i[n]flue[n]du[m] [et] e[st] r[aci]o q[ue] co[n]stituit in loco [et] r[aci]o[n]e capitis. S[ed] t[ame]n ip[s]a n[on] e[st] id q[uo]d cap[ut] co[n]iu[n]git m[em]br[is]. [et] p[ro]p[ter] h[oc] p[ate]t r[esponsio] ad t[ercium]. ¶ De t[er]cio q[ue]r[itur] de h[oc] quod dicit[ur] i[n]. [et] vis [et] audit[us] [et] olfact[us] [et] g[ustus] [et] tact[us] e[st]. h[oc] n[on]

Aug[ustinus] hic loq[ui]tur p[ro]p[ter] s[ensus] ... cu[m] illi s[ensus] sp[irit]uales ... i[n] nob[is]. Vi[detur] aut[em] q[uod] t[ame]n sit in x[rist]o q[ui]a cap[ut] n[on] i[n]fluit m[em]br[is] n[isi] tactu[m] [et] n[on] alios s[ensus]. g[ra]c[ia] vi[detur] q[uod] h[ec] i[n] sp[irit]ualib[us] sit eode[m] m[od]o. S[ed] co[ntra]: p[salmus] gustate [et] videte. q[uonia]m s[uavis] e[st] d[omin]us. g[ra]c[ia] h[ab]e[n]t g[ustu]m [et] visu[m]. It[em] ... sensus d[icitu]r de mal[is] aures h[abe]nt [et] n[on] audient, nares h[abe]nt [et] n[on] odorabu[n]t, oc[u]los h[abe]nt [et] n[on] videbu[n]t. p[salmus] c.x.iiii [et] ... g[ra]c[ia] vi[detur] q[uod] o[mn]es s[ensus] i[n]fluit i[n] nob[is] cap[ut] n[ost]r[u]m p[er] sp[iritu]m s[an]c[tu]m q[ui] e[st] sp[iritu]s s[anctus]. It[em] orig[enes] ... v. sunt s[ensus] sp[irit]uales s[cilicet] ut m[un]do corde videam[us] d[eu]m, audiam[us] ... odorem[us] bo[n]o[rum] odore[m] x[rist]i g[ra]c[ia] ... dulcedine[m] de q[ua] d[icitu]r sitim g[ra]c[i]as ... q[ua]m dulcis e[st] d[omin]us, palpem[us] cu[m] Ioh[ann]e ... g[ra]c[ia] vi[detur] q[uod] o[mn]es s[ensus] i[n]fluit nob[is] sic h[oc] ... ¶ Ult[er]i[us] q[ueritur] penes q[uod] accipiant[ur] iste v. s[ensus] sp[irit]uales. Dicit .n. Aug[ustinus] q[uod] unio i[n]t[e]lle[c]tu[m] discernit q[uo]d ... o[mn]ib[us] ... accip[itur] g[ra]c[ia] vi[detur] q[uod] duo sunt d[ic]e[n]di i[n]tellectus s[cilicet] i[n]tellect[us] q[ui] e[st] o[mn]ia i[n]telligibilia facie[n]s i[n] nob[is] h[ic] e[st] i[n]tellect[us] agens [et] possibil[is]. g[ra]c[ia] vi[detur] q[uod] n[on] sit h[ec] d[ivisi]o[n]e q[uo]d variata facit. ¶ S[olucio]. D[icen]d[um] q[uod] i[n] u[ir]tute Aug[ustinus] lo[quitur] p[ro]p[ter] q[ua]nda[m] si[mi]li[tudi]ne[m] capitis m[em]br[is] ad cap[ut] sp[irit]uale. Cap[ut] .n. m[em]br[is] al[iis] ... s[ensus] q[ui]b[us] h[abe]t influit toti cor[pori] [et] ... [et] n[on] i[n]fluit. S[ed] i[n]flu[it] ... vni m[em]bro vnu[m] [et] alii aliu[m]. ut oc[u]lis visu[m] [et] lingue [et] palato g[ustu]m [et] timpano auris audi[tu]m [et] odor[um] i[n]str[ument]o olfactu[m]. P[ro]p[ter] q[uo]d sunt duo to[ta]li[ter] ... i[n] a[n]teriori p[ar]te capitis. Id mod[o] co[n]si[mi]liter ... ut dicit[ur] p[ro]p[ter] ... q[uod] ... e[st] [et] t[ame]n e[st] ... s[ensus] qu[ae]da[m] ... g[ra]c[ia]l[ia] co[n]stituu[n]t ... [et] e[st] s[ensus] u[er]itatis. [et] s[ensus] q[uod] q[ua]da[m] dona excelle[n]t h[ec] [et] ulli i[n]fluit. Q[uo]da[m] aut[em] i[n]fluit q[ui]b[us]da[m] [et] o[mn]ib[us] s[cilicet] g[ra]c[ia] g[ra]c[ia]s dat[ur] o[mn]ib[us] q[ui]a i[n]fluit id q[uo]d e[st] nec[essariu]m ad e[ss]e sp[irit]uale [et] h[oc] e[st] p[er] modu[m] tactus sine quo n[on] p[otes]t e[ss]e a[nimal] [et] i[n]fluit o[mn]ib[us] mo[do] ... [et] h[oc] donu[m] est ca[rita]tis ... t[ame]n Aug[ustinus] n[on] co[n]dicit q[ui]n i[n] nob[is] sint o[mn]es s[ensus] sp[irit]u[ales] [et] p[ro]p[ter] h[oc] pat[et] r[esponsio] ad p[rimu]m. ¶ Ad id aut[em] q[uod] q[ueritur] de nob[is] d[icen]d[um] q[uod] sunt i[n] nob[is] o[mn]es s[ensus] sp[irit]uales u[nde] orig[enes] ... p[ro]p[ter] sp[irit]ib[us] ... disti[n]g[uuntur] q[ui]a ea q[ue] accip[iuntur] a d[e]o sunt d[ivers]a s[cilicet] u[er]itas [et] bonitas ... u[er]itas i[n] i[n]tellectu, bonitas i[n] affectu. Bo[n]itas a[utem] accip[itur] d[e] nob[is] mod[is] ... s[cilicet] p[er] ... [et] sic accipitur p[er] mod[um] tact[us] h[ec] u[er]o q[ui]a ... penes co[n]iu[n]ctio[n]em ulterio[rem] [et] h[oc] fit q[ua]n[do] ex[per]i[mu]r ... d[ivi]na

-o-s-

ad c. Ep[iscop]o g[ra]c[i]a d[ivin]i ... i[n]fluit i[n] ... h[ec] ...

... [et] q[ui]a o[mn]ia ...

...aliq[ui]s ... ut ... p[er] ...

D[i]v[er]s[itas] sp[irit]ualib[us]

et boitate est. accipitur bonitas p(ro)ut est ea q(uae) osten-
dit c(on)plexionem et saporem. sapor n(am)q(ue) e(st) s(e)c(un)d(u)m la c(on)ple-
xio rei tangit(ur) c(on)mixte. et sic sp(irit)ualiter p(er) bonitatem dul-
cedinem d(e)i i(n) effectib(us) i(n)q(ui)b(us) i(n) via ca(u)sat(ur) eius ad nos
devenitur. sicut in (com)one corp(or)is et sanguinis sui de q(u)o
d(icitu)r sap. xvi. s(u)b(stan)tiam tuam et dulcedinem tuam q(uam)
i(n) filios h(abe)s. ostendebat. et uniuscuiusq(ue) voluntati
deserviens ad q(uo)d q(ui)sq(ue) volebat c(on)vertebat(ur). si aut(em)
obiciat(ur) c(on)tra istos duos s(ensu)s. q(ui)a s(ensu)s e(st) vis c(on)gnita ista
aut(em) n(on) ordinat(ur) ad apprehendere. d(icendu)m q(uo)d ad affinia
d(icendu)m est q(uo)d e(st) c(on)gnitio p(er) modum accept(ionis). q(uae) ab ext(eri)ori
et e(st) c(on)gnitio exp(er)imentalis sicut d(icitu)r de p(ro)do q(uo)d ierotheus pa(tiens)
divina didicit divina. et h(aec) c(on)gnitio est s(e)c(un)d(u)m tactum et gustum
spirituales. sic illo e(st) p(re)ceptio ... est duob(us)
modis. s(cilicet) ut e(st) virtus ut ut e(st) ordinata ad bonum. s(ed)
e(st) v(erum) in r(ati)one vi. ut v(er)um i(n) r(ati)one boni ... si a(utem)
i(n) r(ati)one boni. tunc e(st) q(uasi) spiritualis odorat(us). odor n(am)q(ue) fit
ex s(ub)stantiali evaporatione ostendente rei saporem
et v(erum) in r(ati)one boni q(uae) evaporat saporem boni. et
ost(ensio) ... q(ue) e(st) ... ut ... ante ... sig
... q(ui)a e(st) ... rei ... si ... in
... i(n) signo. tunc est ut audit(us). q(ui)a auditus e(st) p(er)cep-
tivus for(mae) rei in signo. et i(de)o isti duo s(ensu)s dicu(n)t(ur) ...
... t(ame)n ... doctrina. ad id q(uo)d
ob(icitur) d(icendu)m q(uo)d intellectus possibilis e(st) ... speculativus ut
... q(ue) e(st) i(n) ip(s)o p(otes)t h(abe)re r(ati)ones d(ic)t(a)s ... actum ... r(ati)ones
q(uae) d(ic)t(ae) sunt. et p(er) h(oc) p(ate)t s(olutio) ad totum. de t(er)tio q(uo)d de h(oc) q(uo)d
d(icitu)r. acceperunt ut de ... p(lenitudi)ne n(on) ... d(icendu)m aut(em)
q(uo)d h(ic) s(unt) ... q(ui)a e(st) in eo plenitudo redundantie ...
... q(uo)d h(oc) i(de)o i(n) nos redundat q(ui)a i(n) ip(s)o fuit. et ita p(er)
... accepimus de eodem. ... rede(m)p(tio) ... h(aec)
... et h(oc) s(ecundu)m e(st) p(er) ... q(uo)d adhuc ...
accepimus ... d(icendu)m q(uo)d magister loq(ui)t(ur) hic
de ... q(uam) formali ... cum dicit
q(uo)d accepimus s(ecundu)m similitudinem ... q(uo)d h(oc) n(on) suf-
ficit q(uo)d solum ... q(ui)a sic possemus ac-
cipere g(rati)am ... sicut paulus ... exig(itu)r ...
etiam capitis q(uam) supp(osi)ti est ... ad h(oc) ...
q(uo)d de ... influit nobis ...
... tantum ... redundat
n(on) ... d(icendu)m q(uo)d rede(m)p-
tio e(st) ... quo ad ... ad spiritualis ... ad
solutionem ... debiti ... est. et sic ...
in nobis ... ad effi(cien)t(i)am ... in me re-
moveat(ur) debitum ... originis ...
accipe g(rati)am ... deleat peccatum
et h(aec) ... fuit ... ipsum ... sui ...
... morte. p(ro) omnib(us) ... de ... q(uo)d de h(oc) q(uo)d

d(icitu)r. plenus sap(ientia) et g(rati)a fuit ab ip(s)a c(on)cep(tione) et c(etera). s(ed) n(on) ... e(ss)e f(ilius)
q(ui)a ... luc. iiii. ubi d(icitu)r. hodie c(on)pleta e(st) h(aec) scrip-
tura ... in auribus v(est)ris. d(icit) glo(sa) p(er) o(mn)ib(us)
s(ensib)us unct(us) e(st) unctione sp(irit)uali. q(uam) ... spiritus sanctus descen-
dit s(upe)r eum in sp(eci)e columbe. h(oc) aut(em) f(act)um est cum
esset ... annorum xxx. n(on) ergo plenus
fuit ab instanti c(on)cep(tionis). ... d(icendu)m q(uo)d e(st) ... ad
actum ... plenus. et e(st) plenitudo redundantie ex
ip(s)o pleno et infidente alia. p(ri)mo fuit i(n) ... ab i(n)-
stanti c(on)ceptionis. s(ecund)a aut(em) fuit ex quo ... e(st) sp(iritu)s
... q(ui)a tunc ... regna ...
in alios ... et miraculorum. et de hac plen(itudine)
... glo(sa). de ... q(uo)d de h(oc) quod d(icitu)r. h(ic)
aut(em) ... obviare et c(etera). incipit hic ... in q(u)o
et solvit ... obiectio ... evang(e)lii et solvit.
... ambr(osius) et solvit ibi. alii t(ame)n sep(ar)at(im)
... est. ... q(uo)d de h(oc) q(uo)d dicitur. sane d(icitu)r
pot(est) xp(ist)um s(ecundu)m ... et c(etera). s(ed) ... plane ... q(ui)a
s(ecundu)m ho(min)em h(abe)t g(rati)am ... maior ...
aut(em) ... q(uam) maior e(ss)e pot(est) c(on)ferre vale(n)t ...
n(on) ... e(st) sua po(tentia) q(uo)d ... e(st). si sic
... e(st) q(uo)d ... deus c(on)ferre maiorem n(on) po-
tuit. ... d(icendu)m q(uo)d ... e(st) q(uo)d hic dicit magister. s(ed)
... q(uo)d omnis ... h(abe)t ...
... capacitate in sp(eci)e et natura sibi ...
... n(on) recipiet sp(eci)es. In g(rati)a aut(em) ho(min)is max(im)e
omnis capacitas ... e(ss)e salva sp(eci)e et ... fuit
i(n) xp(ist)o et i(de)o ... c(on)ferre maiorem ... potuit ... q(ui)a ... h(oc)
recipere maiorem ... creatura. ad ... aut(em) q(uo)d ...
d(icendu)m q(uo)d deus pot(est) facere maiorem et c(on)ferre. s(ed) ... creatura ...
erit receptibilis ... magister n(on) i(n)tendit q(uo)d deus ...
facere ... po(tentia) ... s(ed) ... creatura ...
... si aut(em) obiciat q(uo)d deus posset facere no-
vam sp(eci)em. et de ea facere xp(istu)m. et t(un)c c(on)ferret
ei g(rati)am maiorem. d(icendu)m q(uo)d hoc n(on) est. q(ui)a deus ...
facere q(uo)d vult. s(ed) t(ame)n ex p(ar)te creature. n(on) pot(est)
ordinare ... alie sp(eci)es q(uam) s(unt) alioru(m) intellectualium ...
i(n) ho(mine) et i(n) angelis. intellectualis n(on) ... capax
e(st) d(e)i et donorum suorum. et q(uae)cumq(ue) ... faceret deus ... p(o)sset
... e(ss)e capax q(uo)d ... unde ... g(rati)e
s(ecundu)m ... capacitate fuit n(on) ... e(ss)e maior ex
p(ar)te creature. ... n(on) ... po(tentia) d(e)i ... s(ed) po(tentia)
capa(cita)tis creature ... et e(st) sic ... potest
... q(uo)d
n(on) erit ... s(ed) aqua. et ... ex aqua fieret aer ...
... ex aere. s(ed) n(on) e(st) capax maioris ...
... igne. q(ui)a ... h(abe)t ... capa(cita)-
tem ... q(ui)a ... excedit ... et sp(eci)e. de ... q(uo)d

X

.q.

de h' q' d'. s; tm alius q'd cap' t g'a ei pficiebat

exh'n m' q'sm q' n pficiebat de g'a t cap' ei n h'e
bant ip'm ut cap' influens eis motu' t s'e g'
s; ill' q' fuerunt an' adue'tu' no' uidebant eu' n'
audiebant. g'o s'm t motu' ab ip'o no' recipiebant.
Jt' cap' d' in 9fortate n'c. s; an' i carne n' fuit
cap'. C S; 9 aug'. dicit in li. aur' de h'. q' n' ep'a
temp'ib; ecct'ois homin' si ecc'a eccia fuit q'tc'he
.i. s'n capite. g'o semp fuit cap'. Jt' m'. xxi. q' p
ibant t q' seq'bant cla'. osa' fi. dd'. t e'. s; q' p'ibant
signit' p'ce'ces aduen'tu' x'. q' seq'bant' signit' seq'nter
g'o 9g'aus sunt s'm t motu' ab ip'o. g'o h'uerit 9
eu' cap'. Jt' aug'. dicit t po' in li'. inf'. d'. xxiii.
q' ead' e' fides mod'nor' t antiq' temp'ora va
riata sint. fides inmutata p'm'a sit. xp'o g' in
carne' credid'unt illi sicut n'si. t ita p' fide'
fuit eis cap' in 9fortate n'c. C q' 9' e'. t dd' ad
p'mu' q' e' i flux' t inspirac'ne. t p'scen'tia t ub'u
p'm h'uerit p'cedentes t seq'ntes ascensio'nes
ip'i. s'm q' h'unt p'sentes q' seq'bant eu'. de q'b; dic'
b'i occli q' uident q' uos videtis. t audiunt q' auditis
dico n'. uob' t e'. de p'o aut' dixit. Jo. viii. ab'ha' p'r
u'r dix exultauit ut uider' die' meu' vidit t ga
uisus fuit. C ad a'd dd' q' tn' e' cap' fuit i 9forta
te n'c in fide l; no' i re. ut p'bat ulti'a ob'o. C de in
q' de h' q' dicit. puer ille plen' g'a t s'ap' p'hibet' e'.
puer aut' e' s'm h'umanitate. q' g'o utru' s'm q' h'
i fluat anglis in' q' no'. q' ita d' p'. inmunis eu'
paulominus ab anglis a minore aut' no' recipit no'
recipit illuminatio'em s'rior. g'o angli no' recipiunt
a xp'o. s; 9 apo. xxi. lucerna ei' agn' t e'. g'o agn'
occisus illuiat om'e i regno celor'. g'o anglos.
Jt' corp' xp'i. unum s' om'ib; s'c'i t beati. q' d' ca'te.
vi. una est columba mea. g'o angli de unitate eccl'ie
sunt. g'o accipiunt p'fluenc'ia capitis. sicut a'i int'b'.
C p'. l; ex p'se dicit d'o'. q' ab ip'o illi d' accipiunt illuminac'es. Jt' sciores e' illuiare inferiores. s; x'o e' i potior'ib; bon' part' s'm h'o'. g'o sunt
e' illuiare. ulti'i q' aux' h' quod sit recipe s'm t
motu'. vi'c n'. s'm ee' 9g'tonis. mot' aut' o p'a'nis t
ta uic' q' no' recipiunt g'am pficiente' mereri ad
t eis op'. Jt' om'e a'l h'e cap' ul inu'ti' ad loco ca
pitis ut d' p'b'a li. de a'l'ib;. n'c tn' om'e a'l h't
motu'. g'o uic' q' no' sit de tote capite dare n
motu'. s; tn' s'm. C p'. h' i h' no' sit intrio de mo
tu s' de s'ui. g'o no' trasbat nob' mot' a capite
sp'uali. s; tn' s'. s' h' 9. i om'ib; a'l'ib; p'fluit i flui
mot' a capite. s; xp'c e' p'fectum cap'. g'o i flui

motu'. Jt' ad n'y p'ms 9gruos e' d'i n'a x s'm n h'e
tent' i l'tate' mociam. q' mouem' i d'i'na 9g'ta
g'o ad hac ut x sit s'm tocia' e' nob' influxio mo
tus. C g'o. ad p'mu' dd' q' angli sint de unitate
eccl'ie triu'sa. no' n. h'nt tm' p'tes corales. s; a
sp'uales. t x'p'c e' cap' anglor'. t in h' n' sa ac
cepcione capitis suspo'nta l; no' i tota. C ad
id q' 9 ob' dd' q' tmorat' e' i assump'tione pena
tate tm'. s; no' i l'tate illumiato'nis. ad a'd q' ul
timus q' dd' q' motu' accipim' a capite q' e' mot'
mta. quo mouem' i d'i'na 9g'ta. ad id q' 9 ob'
dd' q' dup' e' mot'. s' p'fectiu'. t ill' no' s' e' a'l'
a suo capite. ul' a m'b' q' e' in loco capitis. e'
motus d'lato'es t 9strebo'nis. t ill' s' om'e a'l.
C ad ultim' dd' q' tn' l'ta no' sit intco de motu q'
suppo' in ea. ca'tas. n' q' e' hic q' tacitus bo'itas i flux'
om'ib; ca' est maxe' mot'. q'a n. e' ignis inobilis
a'tent' si ferunt' sit i uir' d'i'o. t aug'. dicit q' ca'tas
semp pficit aut deficit. t g'g. caritas mag' op'ar'
si e'. si uo desinit op'ari ca'ritas no' est. C alibi tn'
s'pta reptur t e'. h' ob' p' u'ba ambrosii. t h'c
rtes p'tes. s. ob'nem. t explanatione' intetois
sue cu' ob'ne ibi. h' u'ba ambrosii p'ra diligentia
t e'. t cu' e' potuit solom ibi. l. sic exqua cu' illi d'a
intelligentia. Incidit aut' hic dubiu' de intetio
ne ambrosii. s. n. h' uult dic' q' i po'tate magi'
n' p'bat 9 heretici. dicit n. magr' q' uile' dic' q'
s'm pficiebat h'ua'it. d'i s' p' s'm al' s' ost'. s; t l' 9
pati sensu d'i'no. g'o p' illa inutabilitate' sensu'
p'fectu' q' est in aliis no' p' p'bari. q' i x' sent'
h'uam' fuit. sic intendit amb'o. lo'c n. 9 heretic'
q' dicebant x' ee' simplice' creatura'. p' uic' q' amb'o.
vin dixit om'ia n. q' in terra n'ra plantauit x'
assump'sit. s; i n'ra n' t in statu p'mo innocentie [platat]
9g'tonem exp'mitale' q' accep'. accep' a singlis
plantauit. g'o n'ra assump'sit. p' n'ra s'eb' a dam'
sa p'bat' p' aug'. in li. s' gen. ad l'am s' n'a
tulit deus hom' t posuit eu' i p'adiso ut op'e
t custodiret illu'. s' illu' n. locu' dicit aug'.
i h. s' gen. ostendere q' an' p'ctm' h'o'em ad
laborem i d'igentiam dap'nauit. s; ut p' exp'im
to n'c exercitare' mag' errore agnoscere i n'o
p'atre. t sic h' u'ba. q' n. mai' mirabili' q' sp'
tacl'm e'. aut u'i mag' cu' rone' n' homini h'u'a ro
loq' pot' q' cu' potuit seminib; plantatis q' b'
cult' cu' lat' arbutur. i stis masecor'. rad'
inrogatur. q' q' uis radaret t g'mit q' posset
q' ue no' possit. u'n possit. u'n no' possit. q'

[Marginalia:]
1 9fortate n'. g'o non fuit
.s. Achephala
van'
s' duas 9f'
sp'i.

uel x firmabit

in cavillacionibus illorum et visibilibus inferiorum quia postquam extitit adhibita diligentia in ipsa quam diligenti [illegible] scientia perspicere. quia tamen quod planatur est ad nos quod rigatur. sed quod in eternum dat [illegible] est. ex hoc accipitur quod licet adam omnium filiorum habuit scientiam, quod tamen perfectior in cognitione experimentali perfici potuit. et hanc cognitionem perfectam intellectus [illegible]. quia ante habet ut accepit quod sicut christi susceptionis filii secundum textum perfectione non sperat. autem ergo sicut quod in christo compositione facere potuit scientia [illegible] in ipso ut diceret hoc croceum est dulce et hoc acetum est amarum aut non. si sic ergo imperfectior fuit quam nos. quia sicut nos possumus facere hoc in nobis si potuit. ergo sicut quod in christo potuit facere novas compositiones omni die. aut ergo maiorum compositionum formas in vi ymaginativa servare potuerat aut non. si non, tunc tamen scientia quod impotentior fuit quam nos. si sic ergo multa nova habuit in ymaginatione. [illegible] quod intellectus agens in christo potuit abstrahere ab hiis formis [illegible] universales aut non. si non ergo impotens. si sic ergo abstraxit. quicquid autem abstrahit intellectus agens imprimitur in possibili. ergo possibilis intellectus in christo recepit novam speciem et novas species [illegible]. ergo in christo nova scientia [illegible] in eo sicut humanitas ut dicunt ambo. Contra. due forme eiusdem speciei non possunt esse in eodem et ad idem. habitus autem confessionis cognitionis omnium fuit in intellectu christi ab instanti conceptionis. ergo non fuit susceptibilis alterius habitus eiusdem speciei et ad idem. sed habitus [illegible] cognitionis [illegible] est eiusdem speciei et ad idem quia ad eadem cognoscenda. ergo non fuit susceptibilis habitus alterius per cognitionem experimentalem. Item tamen non est in potentia ad formam quam habet et nichil recipit nisi id ad quod est in potentia. ergo nullam recipit formam quam habet. sed agens se habet ad possibilem [illegible] sicut ars ad materiam. ergo possibilis non recepit ab agente formam quam habet. ergo intellectus in christo perfectus [illegible] in esse quod dicunt ambo. si dicas quod possibilis non est ut materia [illegible] quod dicit philosophus quod se habet agens ad possibilem ut ars ad materiam sustinuit. ad hoc concludendum propositum. licet [illegible] artis non [illegible] formam nisi accipiendo formam artis ut dicebat empedocles, tamen non recepit simul duas formas artis eiusdem speciei. ergo agens sit ut ars eo quod ipse sit species [illegible] intelligibilium eiusdem rationis, possibilis non recepit simul ab eo duas species intelligibiles eiusdem rationis. [illegible] quod plus [illegible] est in libro ambrosii quem magister citat [illegible] quia [illegible] probaret [illegible] ponere in christo tamen esse cognitiones quarum una [illegible] erat cognitio filii dei que est cognitio quam habet una natura increata ab eterno cum patre et spiritu sancto. alia autem [illegible] christi ex [illegible]

ad dicatum. et hec est cognitio per speciem que est prius et ultra quam prius quia aliquam consequitur per speciem presentem [illegible] ipse autem cognoscebat [illegible] quod determinat que species est est sibi [illegible] et hanc cognitionem fuit ipse comprehensor. et intelligitur quod cognitio quam accepit a [illegible] status innocencie. et hec est communis ubi cognitio omnium [illegible] quam habuit adam ante peccatum. quarta est cognitio viatoris ex motivis que est cognitio experimentalis. sed cognitio experimentalis est duplex. una que est scientiam faciens et alia est in ignorante. in qua per experimentum acquiritur memoria et ex memoriis et ex experimento una universalis [illegible] que generat scientiam in intellectu scientiam non habente. ad quod experimentum non habuit [illegible] sed exercetur. sicut adam [illegible] habuit experimentum ut probatum est in augustino. aliter hanc habuit christus et perfecit [illegible] ambo. et ideo dicitur [illegible] perficiebat humanitatem [illegible] in quadam omelia [illegible] est intellectus de presenti [illegible] intellectus reflexus ad [illegible] et [illegible] ad actum per experimentum [illegible] ad novum habitum ut probatum est in obiecto. [illegible] concedo [illegible] fuisse apprehensionum sensibilium et [illegible] novam fuisse compositionem in ymaginatione [illegible] ymaginativa. sed intellectus [illegible] aliquem habitum non recepit amplius eiusdem rationis [illegible] habitum. quia due species eiusdem rationis non sunt in uno et eodem. Si autem obiciatur quod simile est de ymaginatione et [illegible] bene concedo quod [illegible] manet ymaginatio eiusdem. sed ymaginationes [illegible] sensibilibus [illegible] possessionibus et recipiuntur nove plures quam in intellectu. ad id quod obicitur [illegible] quod novum habitum non recepit [illegible] novam [illegible] ad [illegible] ex intellectu ad [illegible] reflexo. Si autem obiciatur quod eadem ratione non debuit habere nisi unam cognitionem. quia due cognitiones ad idem non ordinantur. dicendum quod iste [illegible] non sunt eiusdem rationis. quia una est [illegible] divina [illegible] in verbo [illegible] humana sed flexibilis ad hoc et [illegible] de perfectione viatoris. Item quod [illegible] dicitur ergo si proficiebat [illegible] hominis profi-ciebat sapientia hominis [illegible] sapientiam hominis non habuisse quia naturam non [illegible] nobiliorem habuit cognitionem quam [illegible] latere autem [illegible] non habuisse humanam quia [illegible] in inferioribus videmus quod [illegible] lumen absorbetur [illegible] ut lumen candele non apparet in sole. ergo [illegible] non habuit scientiam divinam et sic [illegible] proficit [illegible] accipiendo [illegible] accepto et proficit [illegible] per effectum et [illegible] per scientiam que [illegible]

ergo a solo [illegible] scientia habuit omnium cognitionem experimentalem

[illegible]

[illegible] duas species eiusdem speciei

per speciem

alia [illegible]

[illegible] intellectus proficiebat humanus

nullum peccatorum negavit filio suo deus. et omnem ipsum
a deo removit. propter quam hoc solum quod ordinem habet
ad unam, non solum quod ordine habet ad unam redemp-
tionem. videtur quod omnem modum imperfecte cognitionis remo-
vit ab ipso. quia imperfectam cognitionem magis est gratia salu-
tis quam salutis promotiva. aliqua cognoscat scien-
tiam a rebus angelicam autem scientiam que est similitudo rerum non
causa. deus autem scientiam que est rerum causa. unde videtur quod solum illam
habuit et non aliam. ¶ Ad hoc dicendum quod christus habuit cognitionem
multiplicem ut dictum est. scilicet creatam ex unione ad verbum
et comprehensoris in patria. eo quod verbum quantum ad animam
fuit in presentia et unitum. et cognitionem a deo et ita non cog-
nitionem expertam. ad id autem quod obicitur dicendum quod non erat su-
perfluum in christo quod essent in eo status illi convenientes. quia hec imperfecta
non in nobis essent in eo retinentur. et hec sunt cognitiones
de ratione statuum. ad aliud dicendum quod hec sunt lumina sunt
ex ratione. que ad lucem adiutorium. et non predicat radios ad
potentiam eandem. neutrum autem istorum modorum est hic. quia scientie
eius rationis non sunt. et in eo tamen illuminat sic cognita.
¶ Si autem dicatur quod in inferioribus et lumina non sunt eius
rationis. et tamen mutuo se absorbent. dicendum quod hec falsum
est. quia quantum ad lucem habent unam rationem proportionis ad
[illegible]. ad actum lux enim non est inferiorum corporum. nisi ut ... quia
convenit cum superiorum corporibus ut dicit philosophus. et non hec diversitas
vitates habent in motu. tamen lucis est eius conveniens proportionem
proportione. sic autem non est in scientiis. quia equivoce sunt scientie sic
ostensum modo obtinuit. quia una est causa rerum. alia creata. et est ca-
ta autem. ad aliud dicendum quod hic secundum omnem modum sciendi non est de
ratione imperfectionis nature humane. quod enim imperfectum esset deo.
hoc perfectum est angelo vel homini. unde cum christus deus fuit
et homo omnes modos perfectionis valet nobis habuit secundum statum
utriusque nature. ¶ De textu querendum de hoc quod dicitur. expers
agnitionis in infantia. hoc est ut per auctoritatem leonis pape in ser-
mone epiphanie. sic adoraverunt in infantem in nullo
ab aliorum generalitate distinctum. item christus ex humilitate
descendit sub omnibus. ergo videtur cum magis sit humilis ignoran-
tis quam omnium habere scientiam. quia hec defectum. propterea nos
assumere debuit. item contra. sicut Jo. reprehendit librum
de infantia salvatoris dicentis. quod in infantia ab aliis
infantibus non differebat. item de non infantis vel ex cognitione
ignorantia vel nescientia. ergo videtur cum christus omnia nobis talia assump-
serit quod assumpserit illam. primo probatur per hoc quod dicit philosophus in primo
... quod pueri in prima vite etate vivos estimant parentes omnes
feminas matres. et post ea discernunt. ergo videtur quod hec sit ei talis.
¶ Secundo dicendum quod christus numquam competit ignorantia vel nescientia. sed omni
scientia ab ipso instanti conceptionis ut probat magi-
ster in littera et quadruplex ut dictum est. scilicet increata unita verbo
et comprehensoris et ade secundum primum statum quasi similis fuit

scientie quam receperunt angeli a principio sue creationis. cogni-
tio autem comprehensoris est scientia perfectis viam. et non
reducitur ad scientiam unionis. hoc est enim quam fecit ... unio.
et sic erunt tres scientie christi. quarta autem experimen-
talis fuit in eo quantum ad modum actus sed fuit
habitualis ut dictum est. secundum dicitur ad hebreos quod didicit ex
his que passus est obedientiam. ad auctoritatem leonis
pape dicendum quod loquitur secundum quod in exteriori. in ipso apparebat
et non solvendo ad verum sensum. ¶ Ad aliud dicendum quod descen-
dendo in illud quod competit infirmitati et humanitatis non est humi-
litatis sed falsitatis. et hec est ignorantia et nescientia. que intelligitur
bonum est omnibus facientibus eum. ad aliud dicendum quod hec non est de
non infantis nisi secundum statum nature corrupte quam per hanc noscit-
tur. sicut enim adam in paradiso. determinat enim ipso quod perfecta
scientia et gratiam secundum statum alterius vite nascentem hec non
perfecta conveniunt propterea in ... ¶ Deinde queritur de
hoc quod dicitur. Sed ex qua causa et cetera. hic magister in-
supponit quod supra determinavit. scilicet christus ab instanti
conceptionis plenum gratie et sapientie fuisse. ¶ Sed contra non habuit
fidem, spem. non habuit prudentiam quia omnia gratie sunt.
non ergo habuit plenitudinem omnium gratie. ¶ Ergo fides
quantum ad visionem fuit in christo. sed quantum ad speculum et enig-
ma in quo videtur fides non fuit in ipso quia illa est
imperfectionis. spes autem est certa expectatio future beatitudinis ex
meritis et gratia provenientis. et secundum omnem modum non fuit in
ipso. sed in quantum est certitudo ex meritis et visione
et gratie sui beatitudinis corporis non autem fuit in ipso actus spei gloria
corporis. erat enim expectatio. prudentiam autem habuit quia
illa respicit precedentia peccata. sed tamen actum penitentie pro
nobis exhibuit quia solvit penas peccato non debi-
tas. et quia fuit hostia pro peccato nostro. propterea quod et peccatum
dicitur ab apostolo dicente. eum qui non noverat peccatum peccatum
enim fecit pro nobis deus. et item de peccato dampna-
vit peccatum in carne. et dicitur christus peccatum quia fuit hos-
tia pro peccato.

¶ Hic autem oportet et cetera. hic magister ... ¶ Querit etiam
quod ... scilicet utrum christus habuit omnem scientiam sicut
deus vel non. et hec tres partes ... obicit
et solvit quod habuit scientiam omnium. In sua assignat ra-
tionem quare non similiter habuit omnium potestatem ut opponitur
. Si vero queritur quare deus non dedit et cetera. In tertia obicit
contra hanc partem. et solvit ibi. Sed si anima illa
non habet cunctam potestatem et cetera. ¶ Circa primum in adita queritur de primis
articulis. scilicet an christus omnium scientiarum habuit scientiam.
scientiam. secundo utrum habuit illam scientiam in speciebus creatis
vel habitualiter vel in verbo. tertio utrum illa scientia fuit
vel sit scientia scientia comprehensoris ... simplex intelli-
gentia. ¶ Ad probandum autem quod non habuit omnium scientiarum

a deo sciam quedam rationes adducuntur in contrarium ille obviare. ad id autem quod ratione per obiectum sic. non creatum est infinitum vel infinite capacitatis. anima Christi est creata. ergo non est infinita vel infinite capacitatis. Multitudo autem scitorum a deo est infinita quod probabo. ergo anima Christi non est capax omnium scitorum a deo. probo quod numerus scitorum a deo est infinitus. Augustinus dicit in libro de civitate dei xxi quod numerorum species quamvis infinite sint. tamen scientie illius non sunt infinite cuius non est numerus. ergo probatum scientiam esse infinitorum. Item bonitas est infinita et similiter potentia et quicquid quod in deo est. totum est infinitum. et deus perfectissime est sui contemplator. ergo anima Christi scit hoc quod scit deus ipsa scit et comprehendit infinita quod esse non videtur cum ipsa sit creata. Item deus scit quecumque ipse potest facere potest autem facere que nunquam fuerunt vel sunt vel fient ergo anima Christi scit que nunquam fuerunt vel sunt vel fient et hoc falsum est. quia quod nunquam fuit [illegible] vel erit non scitur. ¶ Si forte dicatur quod anima Christi sit infinita esse infinitum et non comprehendit in se infinita. hoc non est quia et nos scimus [illegible] infinita. unde [illegible] hoc non differret scientia anime Christi a nostra scientia. Si ipse hoc autem dicat quod anima Christi comprehendit in se infinitatem dei scilicet infinitam bonitatem et veritatem et alia [illegible] de aliis. ¶ Contra quecumque comprehendit comprehendendo [illegible] intellectu creato spiritu. dicit Augustinus in libro de videndo deo. ad probandum quicquid autem intellectu creato est a spiritu hoc intellectu finitur quia sic continetur intellectu quod non est extra. ergo quecumque comprehendit finitur. non anima Christi finitum est quod ergo ab anima Christi sic comprehenditur finitum est. Sed comprehendit infinitam dei bonitatem et veritatem ergo deus est finitus quod est heresis. Item hec capacitas anime Christi maior sit quam potest esse creature simpliciter [illegible]. cum ipsa non est infinita ergo non [illegible] infinitorum non autem comprehendit actu. non quod per [illegible] capacitatis sit [illegible] ergo capacitas anime Christi cum non possit [illegible] infinitorum non comprehendit infinite actu in deo. et sic patet quod in nullo scitorum non habet equalem scientiam cum deo. ¶ Sed quod in hiis sunt tantum rationes [illegible] que supponuntur. ¶ Videtur autem ostendi sic dicendo quod talis fuit illa unio que deum fecit hominem et e converso. et omnia que sunt dei vere sunt de homine hoc et e converso. Sed filius dei scit infinita ergo hic homo scit infinita. [illegible] vel scit hic homo. non quod [illegible] anima est. ergo [illegible] comprehendit infinita. Item ad Ephesios. dicatur omnis lingua confiteatur quod dominus noster Iesus Christus in gloria est dei patris. cum ergo hoc per passionem meruit id dicitur [illegible] hoc intelligitur secundum hominem. ergo secundum hominem est in gloria dei patris [illegible]. non autem est in gloria sua non sciat que ipse scit. ergo equipollet cum sciat et in nullo scitorum [illegible]. Item ex visione [illegible] illa [illegible] ad [illegible] nos [illegible] ergo nos attingimus id quod est infinitum et non comprehendimus ipsum

[illegible] attinget per intellectum comprehendentem. ¶ Solutio dicendum sine preiudicio quod anima Christi omnia que Christus deus scit. sed non omnia eodem modo infinite [illegible] que non includit [illegible] exteriusque claudere ipsa sit scripta dicam est. et ostensum. In primo [illegible] scientiam et creatam ipsa anima Christi non claudit comprehendendo. Sed solus deus comprehendit se. quia sibi soli ipse finitus est. eo quod non de se extra se ipsum [illegible] dicendum [illegible] comprehensione capacitatis anime Christi. unde [illegible] hoc [illegible] blasphemorum [illegible] dei et tamen dantem humanitati sue quod deo [illegible] quod non est [illegible]. sic ergo dicendum quod omnia scit que deus. Sed tamen comprehendit omnia scita a deo que non sunt deus. Sed hec scientia a deo que est deus non comprehendit. dicendum ergo ad primum. quod dicitur deus scire infinita [illegible] dicitur scilicet quod sciat infinita per numerum vel infinita [illegible] que est ipse. et secundum modum istum est quod scit quedam que ipse est. que sunt infinita. et hec scit anima Christi. Sed non comprehendit infinita [illegible] non sunt [illegible]. Sed ipso additis infinite [illegible] publicum vel ipso esse [illegible]. scilicet quia ipse potest facere infinita et scit se posse hoc sed tamen non [illegible] quod infinitorum actu sunt species in ipso. et ex hoc non [illegible] quod deus scit infinita. non scire deus sit quod infinita scientia habet et tamen hec anima Christi sciat omnia que deus scit. non sequitur quod sciat infinita. ¶ Quidam autem dicunt aliter. hoc [illegible] distinguunt [illegible] scientiam in deo. scilicet approbationis que tantum bonorum est et visionis que est eorum quorum rationes sunt apud ipsum et simplicis intelligentie quam dicunt esse omnium que a deo [illegible] non constituit ut producerentur. et que facta a deo [illegible] in tempore [illegible]. et dicunt quod anima Christi scit omnia [illegible] et [illegible] scientia [illegible] non [illegible]. Sed ex hoc sequitur [illegible] dicitur in deum. unde [illegible] scilicet quod anima Christi non pariter [illegible] in nullo scitorum quod est contra hoc quod hic dicitur sit excepta [illegible] est. quod eadem ratione nesciret mala. quia illa simplici intelligentia non novit. Ad hoc autem quod Augustinus dicit quod infinite species numerorum in illius scientia finite sunt est scientie non est numerus. dicendum quod hec vera est. non tamen oportet quod sciat infinita. quia cum sua scientia sit causa omnium eorum que non sunt per productionem deducta. si in sua scientia essent infinite species numerorum. ipse produceret infinitas species numerorum quod falsum est. unde intelligit Augustinus est quod sua scientia sit que est causa entis. et non limitata per ens creatum comprehendit. quod est infinitum [illegible] et inceptibilis [illegible] quod est infinitum. [illegible] quod [illegible] ad est potest [illegible] extra ipsum. non tamen comprehendit quod per speciem causet [illegible] quia sic tamen esset infinitum finitum quod non potest esse. Ad hoc autem quod dicitur quod deus scit que nunquam fuit vel est vel erit. dicendum quod hoc scit tamen quod est in causa. non autem in causa est per exitum [illegible] deus non scit [illegible] faciendo se [illegible] posse est extra non est in ipso. [illegible] sciendo se in tali potentia creandi. scit [illegible] non tamen se quod simpliciter sciat [illegible]. et eadem [illegible] de infinito simpliciter. Ad hoc quod [illegible] quod si anima Christi scit non comprehendendo quod non differt a nostra anima hoc. dicendum quod hoc non est verum. ad hoc [illegible] differt in duobus [illegible] in [illegible] in nullo. quia nostra creata [illegible] omnia [illegible] hoc que deus scit. sic dicitur [illegible] quod [illegible] est sola [illegible] et [illegible]

assumpto ē sic d' aug. q' aīa x' oīe boñ amat ⁊
ñ amat ñ ɔgtū. g° oīe bonū ɔgscit. ut dcq'a
alioꝝ scoꝝ tm̄ ɔgnoscit. q' ei de ulte reuelare.
in m̄ a' q' ē q' excellte capac' ītimiꝰ ⁊ plus de
q'l; ɔgscit' qm̄ c'a q'. ad 1° aut' q' ī ɔ'ua ob. dd
q' b; bn̄ ɔcedit. q' li h' oīa ɔp'hendit. q' hic hō
suppōit q'am in t'b; sb'tr ⁊ duab' nāt'. s; nō seq'
si hic h' ɔp'hendit. q' ſ q' h' ɔp'hend' lis nōt;
u' ɔditōnē. ad 2° dd q' x' in p'a est in equalitē
glē dipar'. ſ aut' q' hō ē ītiōr gla. s; aliorū
qm̄ alia c'atura. Ad 3° dd q' nō scit oīa q' de
ē ɔp'hendū ī ſtāt. pelag' ſbedine. s; attigit
de a' oīa ɔp'hendit ⁊ omīa scit. uīl x'pc sm̄ q' h'
uīt ɔsor' ei ī n'uo scitoꝝ ī q° nos excedit ⁊ est
ſb ipō ī m° ɔp'hen'. Sc'do q'c ut' illa scā q' x' h'
de oīb; sit ī ɔtēplōe ūbi ſ uma ut ī a° l'ītu
formali. ī q' ɔgscit aīa. sicut āgli ī p'n° sue ca
tōnis receptūt l'ītu ī q° ɔgscit omīa ⁊ uid'
q' l'ītu ɔgnoscit x'pc. q' aīa x'pi ñ ē ī p'feor s;
aliqz angelis. g° datā angloꝝ dabet' ei anglis
a dat' ē l'ite a p'n° sue c'atōnis. g° ⁊ aīe x'pi. s; aīa
x'pi intell'git omīa. g° assilata fuit omib;. s; aī
nō pōt ēē n' p' l'ītū ⁊ sp'ēt omīū. g° l'ītu ɔgitō
nis omīū ap' se hūit. ſc' sic se h' m° ad fo'ē arti
x' u'. sic se h' intell'ē pō ad sp'ēt reꝝ ɔgscibliū.
s; intell'ā nō ē actu ñ p' sp'ēs suceptas ut a c'atōne
ut p' sūb'ōnem arteb;. g° hūit datas a c'atōne
aīe ut ut' s; cont'a est ɔgnīo angloꝝ ut elicit'
a ūbis aug' s. matutina q' ɔgnoscūt res ī ūbo.
⁊ uesp'tina. q' ɔgnoscūt res ī ip'o gn'e reꝝ ī q' ob
tenebrant' ūb' p'uatōnis trahēt' ī occasū sp'. ⁊ tīa
q' ɔgnoscūt res in se ip'īs ⁊ illa ē nobilior alīs q'
ē ī ūbo. aīe g' illa l'ītuales fo'ēs nō exigat eo q'
ūbū p'sens est ɔtēplātū qm̄ aliq' sp'ēs ēē possit.
imbo mag' ī aīa uiuā ūbo h' sp'ēs nō req'rit. ſc'
ñ fit intellcut' sñ p'sentia rei īellc' ī aīa. mag' aūt
p'sens ē q' p' ēēntiā p'sens ē ī aīa qm̄ id q' p' sili;nē
tm̄. ⁊ mag' p'sens ē penetr'ns intellcū sui simpli'te
qm̄ attingens. q. ext'nsecus tm̄. s; ūb' penetrat in
tellcū ɔtēplātis p' se. ei ñ. q' ēēntialr' p' se sunt ī
aīa ut ſc' temp' fides ⁊ h'. nō ad tangūt ut in
fo'ēnt aīam ext'nsecē. g° mag' p'sentat' ūbū qm̄
ali l'ītus p' silo reꝝ p'sentaui. s; ad h' mag' p'sētat'
aīe qm̄ sibi unit' ⁊ tm̄ penetrat. g° cū h' sit aīa
x'. aīa x' ī ūbo. ⁊ nō ī a° l'ītu ɔgnouit omīa.
ſc' omīa nō p'sunt ɔgnosci ñ ī eo q' sunt q'dam
oīa. q' ea q' sbiacēt. h. aī. ñ ī ordiātā. ñ aliq' p' ī ea
ɔgscīa p' ñ dependet' a futo ñ sol' ds g' h' ñ p'sunt ɔgsci

ñ ī solo ds. g° aīa x'pi nō potuit h' cogscē ñ ī solo
ds. g° ñ cogūit ea ī a° l'ītu recepto. Sed sū p'uid'
dnīt q' aīa x'pi ɔgitōne omīū p'ter omīū ñ h' ñ ī
ūbo q' illi soli aīe qm̄ sibi uniuit se c' ad oīa ɔ
glabria ost'. alias aut' anglis ⁊ aīab; boīs c'atis q' isti
⁊ c' ītimerēt. ad 1° q' p' ob' dd q' aīa x'pi nō h' l'ītū
q' sit similit'er omīū. ⁊ h' ē signū q' plus colla
tū est ei qm̄ anglis. q' ī p'cedentia. d. s; tm̄ est
q' h' l'ītu ī q' ɔgscat omīū sīlu ordiem ⁊ p'ocessu
sicut angli. s; omīū ɔgnoscē līa ad nō ē ille l'ītus
q' angli ñ ɔgscūt oīa. uīl sup' h' h' unione ad ūb
in quo sp' omīa ɔtēpla' ⁊ ɔgscat. ad 2° dd q' assila
tio dup'; ē uno m° p' abstractōn. ⁊ a° m' p' collisiōnē
ad id q' ē ei ⁊ aī' p' omīū ⁊ h; so m° p' ɔiūsionē et
unionē ad dīn ūbū aīa x' h' assilacōnē intellcūs
cū oīb;. ad 3° dd q' illa sili' do ē ūa de illo īellcū
acq'stente scām reꝝ. ⁊ h; nō ɔpetit aīe uniē
sūne p'fōni. q' illa ñ potuit sbiacē ignorantie.
Tcio q° q'ro ñ noti' aīa x'pi scuit omīa q' ds uel
aut' q' tantū uno. q' dcēt ē ī ūbo est in eo p'
modū uni. ⁊ nō p' modū plū. cū ip'm sit s'
plex. s; aīa x'pi semp' ɔtēplatur ī ūbo. g° cog
uit omīa p' mod' unius. s'plex aūt asp'c ē de u
no. g° uno asp'cu ɔgūit omīa. ſc' ut adlig q' ɔp'
hendo oīa ɔgūit. q' ūbū tōm ē uniū illa
nime. g° ñ de ūbo est. ex aīa in x'. g° q'do ē in
ūbo est inter aīam x'. q' q' ɔtinet ɔtinet' ɔtin; ī
ɔtēt' ī illo ūbo. g° cū ip'a capiat ūbū cap' ⁊ ip'ā de
q' ē ī ip'o ⁊ ita ɔp'hendit. ſc' nō eod' m° noticie scit
de oīa. q' aliq' scit q' ē ip'e fecit ⁊ aliq' mala q' ñ;
ip'e fecit ⁊ aliq' scit q' ip'e p' facē. q' tñ nūq' erit
fcīt'. q' tamē si faceret bona ēēnt. sig' aīa x' ɔgsc
et o' q' scit ds. ut ⁊ ip'a ūbo diuiso m° ɔgscē ⁊ q'
q'lr' isti diuisi modi difficult' ī ip'a. p' ut exp'sse d'
ī euangelio q' ⁊ ts fi' ɔgūit oīa. in. xviii. de die aūt
illa nemo nouit ñ pr. ū ī fi'. ⁊ act. i. ñ ē ut m
nosse tp'a ut mōt' q' pr posuit ī sua po'. Sc'o dd
q' ē deus scit res. nō q' sunt res tm̄. q' in
sunt. s; q' ē res ī ip'o sunt ī eā potentē tm̄ ⁊ sunt ī ip'o
ut ī eā operante ⁊ ɔgscente tōne totīe opis. ⁊ sic ī
ip'o ut ī ɔgscente tm̄. ñ aut' poss' ēē ut ī opāte
tm̄ sū ɔgitōne. q' hūt intellem ɔgscendo tōm
opis opat' p'uesat q' agit ⁊ opat' uane q' ñ ē
ds de dīte aut' ī ip'o ut ī eā potente tm̄ q' duob' mo
dis se h't ad ip'm. s; q' sunt ī pō sui effi'cāt ⁊
nūq' fient ⁊ h; ñ ɔgscit ds ñ ɔgscendo se ēē po
tentē ad alia [illegible] p'ducenda l; noti ñ ē ñ ɔuso
īellcūs diuini sup' se ut ē po' ī fi ad effcās ī fi

cui li non cia nullam ponit ex·ar· in eo· ut p̄ eam
quandam aut sunt sic in ipso potentie· quod est quam dant
posse infinitum· sed non actu· et hec quo ad p̄se dantur
habent exar· non aut quo ad actum sicut infinitum sed est non ipso·
et non infinitum p̄ id quod est non est in eo quod est finitum· et sic
infinitum sanctum est ad et habet ex·ar· in ipso· sicut sicut in scientia
dei omnis creature· tamen non mala· dico ergo quod anima xpi
quo gloriose videt verbum in illa tamen ratione congregat tota tum de.
ad primum ergo dicendum quod uno aspectu dei duobus sed q modis
·s· quo ad obiectum· et quo ad intellectum discernentem· et verbum concedo
quod quo ad obiectum est unus aspectus sic omnia· sed quo ad intellectum dis
cernentem non potest esse unus actus quia et confusionem sic
hoc et alia· ad idem per actum· et si ob· quod aug· dicit quod
pater non erit cogitationes volubiles ergo in motu in anima ergo
dicendum quod hic intelligi· quo ad obiectum et quo ad hec non voluntas
quaerendo et cogitando· et non quod adhuc quod semper simul in eodem
actu confusionis· ad ad dicendum quod sic deum est p̄ut· anima xpi
sed unitatur verbo· non tamen includere dei verbum· quia sic
deus esset inclusus quod falsum est· sed unitur toti verbo· et
hoc non est claudere totum tamen quod non sit ex· cum sit
ubique presentialiter et essentialiter et potentia· ad ad etiam p̄
ratio p̄ distinctionem· quia verbum concedo quod anima xpi illis tribus non
p̄ficitur eo in uno saltem· sed ratio excipitur sanctum· et non
intellectum in ut tamen esse excipiendum· ad ad dicendum quod filius
non excludit ab non patrem sed anima xpi quod unitur verbo
novit omnia futura· sed reddendo quod et nescit quia non fecit
nos scire ad modum noscentes se habere· quia nobis obstu
sunt secundum non provisum scientia dicit sed· de in de hoc quod
dicit in libro quod certa clare et p̄spicue omnia cupiunt et dicit
quod verbo et hic magis quod dicit quod anima non ita limpide
videt ut deus· quod sed quod xpi speculum purissimum est· ergo id quod
resultat in ipsa clarissime resultat· ergo aeque contempla
ut deus· sed sicut a lumine liquentur· ex aliqua
obscuritate obscuratione aut est peccatum est· ergo u
quod in ipso non sit aliqua obscuritas cum nullum peccatum fecerit
nec inventus sit dolus in ore eius futurus aut quod ut
aliquando retrahebatur a puritate contemplationis illius· et
vi quod sic· quia videmus et dicit philosophus quod una potentia
existens vehementer in actu retrahit aliam· ergo cum ipse
compassiones et dissapores quam multum fuit in eo
vi quod ab hac contemplatione retrahebatur· ergo dicendum
quod non ad limpide et pure contemplabatur anima xpi sicut deus· et
illa minor limpiditas ut p̄spicuitas est ex p̄uatio
ne sui quod est in omni creatura· et est defectus in se· et obscuri
tas illa non est intellectus· ex hoc quod creatura est non potest tolli
quia conuicta est tota creationis sui exitus de non esse in esse
et per sed ad illa non cognitionem p̄ obliuiscitur· ad quod ultimum dicendum quod
xps fuit viator et viator comprehensor et neuter retrahebat

alterum retrahebat aut potentia quod una in actu vehementer existens
retrahit aliam non est in illis quae sunt pure creatae de li
tamen infra in quaestione de passione xpi magis quaeretur· de in se
de hoc quod dicit· si vero quaeritur non dedit ei potentiam et cetera vi· et
quod huic omnium potentiam sic scientiam· quia supra unionem ca
bat in eo omnium scientia· ergo a simili cubabat in eo omnium potentia·
p̄· ipse sciuit omnia sic de· ergo sciuit creare· sed si sciat
exercitium alicuius actus non quod sic sciat exercere actum illum· ergo
ipse sciuit exercere exercere· sed aut sciat exercere quod non
potest exercere· ergo filius dei potuit creare· sed potentia infinita dei
omnia est quaedam potentia et potentia operandi omnia est quadam potentia· cum
ergo in eo una non sit minoris potentiae quam alia· sicut
dedit ei unam· ita ut dedisse aliam ut debuisse da
re· sed sapiens architectus non solum docet filium suum
ut daret ei artem qualiter fabricare· sed in doctrina inducit
in eo potentiam fabricandi· ex usu ergo ut quod cum deus multo
magis diligat animam xpi quam aliquis hic filium suum quod induxit
in eo potentiam operationis· in ux his et ultimus quod ut ea
potuit dare potentiam ad creandi vi sic· quia dicit in
libro quod potuit ei dare potentiam faciendi ad quam potuit facere· quod sed
quod nulla potentia excedit p̄prium subiectum· subiectum aut xpi finitum
tum est· ergo non habet potentiam infinitam sed dei potentia est infinita ergo
non potuit eam recipere anima xpi· p̄· non creatur non quod de
nihilo ad esse educitur· et aut et ens infinitum et sunt p̄portio
ne distantia· ergo educere ad de nihilo ens est· potentia infinitae
que anima xpi non p̄ habere potentiam infinitam· ergo anima xpi non potuit
recipere potentiam creandi aliquod ad quodcumque modicum· sed
potentia infinita non est in in essentia infinita· ergo cum conveniatur potentia
infinita conveniret potentia infinita conuenit essentia infinita· sed hic non p̄
esse ad creaturam· ergo potentia infinita non est conueniens alicui creato· et hic quod
est et dicendum ad primum quod non est simile de scientia et potentia quia scientia
sit p̄ aliquem sic p̄ ubi p̄sentiam· potentia aut egreditur
ab essentia p̄pria· sed in scientia non est nisi recipere in potentia de
est operari ut posse operari active· ad ad dicendum quod est scientia
practica sive operativa quod est et est scientia speculativa· et xps
non habuit non scientiam speculativam et non operativam· ad
ad dicendum quod sciuit creare et qualiter res creantur· sed non sciuit
creare scientia operante sic p̄ficitur operatur· ad ad dicendum quod potentia
intellectiva est potentia passiva et receptiva· et non potest p̄ficia
aliquid se· sed potentia operandi est actiua egrediens a ra
dice p̄pria essentie· et p̄fectio eius est in ipso agente et
hoc non potest esse alicuius creatura· ad ad dicendum quod sapiens
et est et docuit animam xpi de contemplatione scientiam opera
bilium· sed non docuit exercitium quia non fuit capax nec
potuit esse· et non non est simile quod inducit p̄ simili· ad
ad verbum concedo· quod nulla creatura capax est potentiae creandi
ad· ad id quod obiicitur dicendum quod potuit ei dare potentiam ad
operandi· si non creandi· sic operandi ex in p̄facti

1us ...

q̄m dedit n. si nō candi.

¶ .xi. d.

¶ Illud ꝗ3 p̄mittit nō ē ꝫc. hic incip̄ p̄s q̄ ē de cōditionibꝫ xp̄o s̄m potētias cor̄ ꝫ d̄iuīe ī terci p̄ terc. s̄m trec. d. hic potius s̄ ordinem. ī q̄a p̄ma ost̄ magis q̄s defectus assūpsit xp̄c ī cor̄ ꝫ aīa s̄m quos ieiun̄ ei p̄d pati. In s̄a determīat q̄ōne ex hac secūnte. utrū ip̄e naīcitate hoīs defectū sit passus ul sola uol̄te ibi. hic opat̄ q̄o ex p̄dcis ducent origiem. In ē uo q̄z o eius in dicabat defctū naturalē timoris ꝫ tristice q̄ de sōne eī ut exaudita sit ul nō .i. post p̄dcā ꝯsidari oꝫ ꝫc. p̄ma hā .d. d̄s ī eē prec ī quam p̄ma tīgit de fcūs quos assūpsit xp̄c. ī s̄a post obiectū q̄ndā ex ūb aug. ꝫ alioꝝ ꝫ soluit .i. ꝫ quia nō uult ī passi one hūanitatis de suo sī ꝫc. ī t̄cia s̄pale ponit difficultatem ex ūb hylarii. ꝫ soluit .i. s̄m tam mag̃ mo uet ꝫc. ad h̄ ponit ibi .i. in. ī quam p̄ma ostendit quosdā defcūs ex p̄te cor̄ ꝫ q̄sdā ex p̄te aīe ū as sūpsit ut ig̃nanciā ꝫ diffi̇cu̇ltē bū agēdi ī cont aue. ꝫc. ī t̄cia ḋ q̄ si ig̃ anō accidisset ex pcō q̄ ū eēt defcūs. sꝫ ille cōiis natura. ꝫ ex hoc dī ū eēt cul pāb .i. ꝫ forte āl dicet illā eē pen̄ ꝫc. ī q̄rta ḋ p̄ q̄m modū assūpsit. q̄z ū cōtxit. sꝫ uōl̄te assūpsit .i. hos aūt defcūs ꝫc. ex hiis ꝫ p̄ s̄ma. ¶ Incidit h̄ du biū sū qō de defcībꝫ q̄s assūpsit xp̄c. ꝫ q̄ruite ca. ar̄ p̄ ca .s. ut xp̄c acceperit mōs defcūs ꝫ ut accep̄ aūe de fcūs. ꝫ dō ut accep̄ omēs ul q̄sdā ul aūt eē p̄m q̄ xp̄c nō accepit mōs defcūs defi cluss ꝫ .n. ē defide ꝫ ū mōs. g̃o suscepio defcūm cōiat pugne. sꝫ ip̄e uenit alligare forte. g̃o pō suū fuit uenire ī fortitudine q̄ ī defcūm suscepine. Jc̄ cōia cōis arant. sꝫ uenit xp̄c aūte defcūs. g̃o uenit ī eo q̄ aūte. sꝫ ū aūte ū utus ꝫ fortitudo. g̃o debuit ī fortitudine ꝫ uirtute uenire. Jc̄ ī firmū adiutore uiso ī firmo mag̃ desp̄at de adiutorio q̄m eleuet̄ ad spē libaronis. uc̄ xp̄c ī robore ꝫ uirtute ꝫ nō ī defcībꝫ. debuit uenire ꝫ so uacem. q̄ nullos debuit assūmire defcūs. sꝫ cō in p̄phtam. Js̄ .li. ꝯsurge ꝯsurge īdue fortitudine brachiū ꝯsurge. sicut ī diebꝫ antiquis. nūc eu p̄d sisti sup̄bū. uulnasti dracone. ang̃ ī diebꝫ antiq̄s in egipto nō uenit ū ī ostēcione uirtutis ꝫ fortitudinis. g̃o ī nō debuit uenire ī defcū. sꝫ ī robore ut ... ū ī t̄cia p̄ t̄ceus faber d ... p̄ceū ī puteū sū pe na satisfactionis ē iustitie. g̃o ū pot h̄ face. ꝫ h̄ aūt est aut. ꝫ ꝯcedit p̄ uilliam ꝫ ꝯclom. Jc̄ sic. ū po tuit pui hō inp̄ende hōnerē debitū dō p̄ pcō p̄pcō. ū debuit ū hō. g̃o ad h̄ ut s̄ illa redd̄ penalitas oportuit ū eēt ds. ꝫ h̄m p̄sumo p̄m

ꝯdone ū sit p̄p pcō eundē pcī ū p̄ penā. g̃o uide ē satisfacere pati penā. nō aūt pati penā ū huiꝫ defcūs ordinatos ad penā. g̃o ꝫ oꝫ defcūs ad pas siones ordinatos xp̄c suscipe. Jc̄ ap̄. ī eo ī quo pass ē ꝫ teptatus pot̄ ꝫ hiis q̄ temptant̄ auxiliari. g̃o ut auxiliaret̄ optuit defcūs penalitatis h̄re. Jc̄ y sa. .liii. uidim̄ eū nouissimū uiroꝝ uiroꝝ dolo rū ꝫ scientē infirmitates. nō aūt h̄ cōm de sc̄ā no ticie. q̄z h̄ nō h̄t uo deus. g̃o loq̄ de sc̄ā experientie. g̃o oportuit h̄re defcūs p̄ quos posset ex̄piri. Jc̄ ad heb. debuit p̄ omnia fr̄ibꝫ assimilari ut misericors fieret. cū g̃ fr̄es sint ī pena ꝫ ip̄e debuit eē ī ea. Jc̄ ī de. q̄z pui cōmunicant carni ꝫ sangui. ꝫ ip̄e p̄ticipauit eisdē. ut p̄ mortē destrueret eū q̄ h̄ebat mortis ī p̄ui .i. diabolū. ū aūt potuit mori ū assumet defcūs ad mortē ordinatos. ¶ Ad p̄mo dō q̄ xp̄c ꝯgruebat assumere mōs defcūs. sicut plerū q̄ uitarie sōnes. q̄z ꝑ sopiri sint. dō g̃o ad p̄mū q̄ ē uide p̄ iusticiā. ꝫ ē uide p̄ usū potēs p̄mo in ueniet xp̄c uide. ꝫ h̄ nō potuit eē ū p̄ satisfactio ne sustinendo penā. ꝫ assumere penā ꝯueniens fuit in redēpcōi. ad ad dō q̄ ad p̄ma cōm̄ q̄ sit pen̄ ꝫ g̃. sꝫ ū q̄ ad p̄xio cōtra. q̄z se pe aūte dolor dolorē. ut ī alio ... ꝫ cōn cōtra ... ꝫ h̄ ꝫ ita fuit ī xp̄o. uel ū plenus ꝯ culpā. sꝫ mod̄ medicinalis ut possem g̃ratam pa p̄e ꝯtinere fuit p̄ sustinentiam pene ut morbū de bilis nobis p̄ h̄ a nobis expelleret. ad ad dō q̄ ī tantū homo ī pcō ū p̄ciuit desp̄auit ex h̄ ip̄ū uidere posse potentiam redimere q̄z h̄ semp̄ fuit sa uit q̄ redimere potuit. sꝫ delacebat ex h̄ q̄ ū ui dit aliquem posse exibere tantā emendā delicti. ꝫ io ueniens ī huiꝫ dispōnibꝫ q̄ ad emendā delicti p̄ uenit faciebat mag̃ eleuabat spē q̄m sit fortitudine uellꝫ. ad ad dō q̄ ūla. q̄rta brachiū forte p̄ iusticiā ū aūt potentia ut deā ē. q̄z po sola ꝯgrua libatione libare ū potuit ut ansel. d̄. ¶ Secūdo q̄ ut ip̄e p̄ aīam accep̄ ꝫ eē h̄ q̄rtum ca. p̄mo .s. sꝫ aīa sit passibilis ꝫ sꝫ ē passibilis ut tota sit passibilis ul sūt ī xp̄o. ꝫ sꝫ ip̄a tota fuit pas sibilis. ut s̄m aliq̄m unā p̄tē sui potuit simul ī eē absbitas magni doloris ꝫ magni gaudii. de lesione ꝫ uoluntas. ¶ Ad p̄m p̄cedit sic. nō ē do lor ū ex ꝯtio agente ad dissolutionē ꝯiunctī ꝯ poīa aīa ... ū huiꝫ cōm. g̃o ū patiebat̄ ita q̄ dolor. p̄ma ꝯstat p̄ ūbū aug. q̄ dicit q̄ mal pene ū ē ū q̄z ē cōm uo bone ... p̄ꝫ p̄ h̄ q̄ ū ꝯtr̄le ꝯtient̄ h̄ ad aīam. Jc̄ ū agit ī ad ū sic ford p̄

¶ .i. cū g̃ uenit erige nos ad spem liberacionis

dui

oi

2

... dolor

3

7

6

1

.i. g̃ ū

apostema

.i. ...

p̄ 40

2

ut dicit aug. anima christi licet corpori ... fuit. ergo
non egit ipsam ad dolorem inducendum. Item aristoteles in xvi.
de animalibus. si non tangit non agit. et si non agit non
sequitur alteratio. sed animam christi licet corpus ... tangit vel
tangi ... ergo non ea egit. ergo non sequebatur alteratio doloris.
preterea scribit apostolus ... [illegible]
philosophus quia ea tangunt que habent ultima simul. ergo cum anima
non habeat ultimum et si habeat non habet simul cum agente
scilicet clavo vel gladio vel cum aliquo causante dolorem. ergo videtur
quod anima christi pati non potuit. ad quod obicit magister ...
dicit dyonisius in epistola ad iohannem apostolum non aliam ...
sanam ut putatis vos ad pati. sed et corporis passiones
sentire solum. intelligere ipsos sentire deo. ex hoc autem
patet quod sancti non sentiunt ... passiones nisi secundum
intellectum et non secundum dolorem. ergo multo minus christus in quo fuit
maior sanctitas. ergo non doluit. Item moyses xl diebus et xl
noctibus fuit cum domino in monte et dolorem famis non sen-
sit propter presentiam angeli ... ergo multo minus ...
... fuit ... et ipsa divinitate continue fruebatur. item sancti
martyres ... se tortores tamquam
... cruciati ex dulcedine caritatis. ergo
multo magis christus. Item videmus quod anima fortasse occu-
pata circa actum unius potentie abstrahitur ab intentione
alterius ut dicit philosophus in libro de sompno et vigilia.
ergo cum christus continue fuit contuitus celestibus et fru-
endo. videtur quod anima eius abstrahebatur a corpore et tamen
non sensit passiones corporis. sed passio erat in corpore.
Item secundum damascenum patiente corpore anima compatiebatur
ergo passibilis fuit. quia compati est pati aliquo et cum aliquo pati. sed
anima fuit compassa. ergo ipsa fuit passa. Item dolor
est ... sed autem non est nisi anime ut habetur in libro ... ergo
anima patiebatur. ergo passibilis fuit. Item trenorum i. o
vos omnes qui transitis. attendite et videte si est do-
lor sicut dolor meus. ergo anima christi fuit passibilis. Si
dicatur quod anima christi fuit passibilis ex unione ad corpus.
contra ... cum hoc omnibus istis quod ... anime compatiebatur corpori
et hoc expresse habemus in textu. cum ergo christus omnes defectus
suscepit ... quos assumpsit ... compassionem
et dolorem. Ad quod dicendum quod anima christi et omnium anima in statu
mortalitatis ... quamdiu unita est corpori passibilis est
compatiendo corpori et patiendo ex corpore. sicut enim ut dicit philosophus
... quedam veniunt ex corpore in animam ... quedam ab anima
... ab ipsa in corpus. ex corpore autem in animam ve-
niunt sicut in sentiendo et in sompno. et in sentiendo quidem
... ab organis corporalibus species sensibiles ...
et ... et fantasia et cetere vires apprehensive passi-
ve dicuntur ... quod pati dicitur a patiente ...
in sompno autem quia in sompno ligamentum sensuum ...

... et frigiditatem in loco cerebri et ...
organa ... alia ad motum sunt ab anima in corpus ut potentia
... et opera actualia que fiunt ab intellectu practico. sed hoc modo non
est de anime passibilitate. anima alia ratione dicitur passibilis et anima
secundum compassionem ... ex suffer-
tione boni vel mali. ex hac enim ... surgit
passio illata per animam ... que dicitur delectatio vel dolor
ex apprehensione enim boni ... delectatio surgit. et ex
apprehensione inconvenientis surgit tristitia. et hoc modo tamen
non ... hic de passione. Tertio modo dicitur passio
scilicet doloris ex dissolutione continuitatis corporis ... unitum anime
sive illa dissolutio sit per intemperantiam humorum ut in
febribus. sive per agens violentum ut ... et vul-
neribus et huiusmodi. et hoc modo queritur hic de passione. et sic
dicitur anima christi compassa esse corpori. Ad primum ergo quod obicitur dicendum
quod verum est quod anima in se ... tamen in ...
ipsam ... sed ... sibi ...
scilicet corpus. et quia naturaliter appetit conservationem ... sibi
dixit ad petrum dominus iohannis xxi. cum autem senueris alius
te cinget. et ducet quo tu non vis. ideo ... quia appe-
tit conservationem dolet et compatitur in dissolutionibus
ipsius. et hec passio est ... sibi ... quod est unita.
sic enim ... est ... sibi ...
sed non simpliciter. Ad aliud quod dicit augustinus quod clavus sive gla-
dius non fuit ... quod anima ... sic fortior quod alterius anima
sed passione facta in corpore. sicut est vulneratio ...
... anima patitur in se ipsam ... quia anima species
passionum ... in corpore apprehendit abstrahendo ab
organo tactus. et apprehendit ... est. et
ex illa apprehensione causatur dolor. ut ex immediata
causa ... doloris. unde ... gladius eam non scindat tamen
ipsam ... dolore ex huiusmodi speciebus apprehensis. et
immediate affligens est huiusmodi species apprehensa. et hec solutio
est salvando dictum augustini. sed levior solutio esset dicendo
quod forte ... non agit nisi forte ...
... sicut si agit ... se quod forti
... ex ... passione patitur forti. Ad aliud
dicendum quod dictum philosophi ... hic ... tactus. sed enim
... immediate ... gladius animam ... tangit ...
ut ... dicitur sed quod attingit eam species dissolutionis
apprehensa. et sic ... in ipsa ... doloris. Ad
aliud dicendum quod dyonisius loquitur ... iohannis
... non reputabat passiones ...
... et ... dicit quod ... non afficiebatur
sicut ... vite et fidei ...
... sed non intelligit quod ... loquitur
cum dicit. sed et ipsas corporis passiones sentire solum intelli-
gere ... sed ... habebant ... et ...

necto tunc sequebatur dolor. ad aliud dicendum quod mors huius hominis generata, quia corpus est in mutatum permansit et non perfecte attemperatum ad hoc valuit aversio anime a corpore pacto contemplationis, quia in ipsa conversione ad superiora possunt trahi spiritus corporis et virtutes inferiores, ut tamen operentur et tamen digerere spiritus similes ad opera illa que sunt digerere et nutrire et huiusmodi. quod autem omnia huiusmodi per accidens, vel tamen ipso, quia licet ita sit quod quedam alia quiescunt ad tempus que sunt frigidorum humidorum et spisse pellis, eo quod in hiis continentur superfluitates corporis in nutrimento, et non tempore quo incipit frigus quam pellis magis inspissatur et corrugatur et pori porti clauduntur, non accipiunt cibum, licet quiescunt. quare tamen interius vescuntur humorum, accidit eis mors, quia tunc quiescit in eo calor ut consumat vel dissolvat superfluitates contentas. licet tamen non per [illegible] de homine, quia non est huiusmodi aliud, et licet generaliter accidit omnium hominum in corpore detinendo est anima, et non licet multipliciter fuit, et plus in vita mutacionem quod in vita, et plus in motu de loco ad locum quam in quiescere in uno loco. ad aliud dicendum quod in vita martires dolebant nimium in passionibus, et sicut quandoque dicatur quod refrigerium presentabant eis passiones, sicut vincentius dicebat ad dacianum: in te currit in sublime ago et omnia tormenta tua solo altiori corde [illegible] despicio. insurge ergo et toto malignitatis spiritu debacchare, videbis me plus posse dum torqueor quam possis ipse qui torques. licet referendum est ad hoc quod sic dicitur per quam. licet est quod hec tormenta sunt tamen cum certi de regno, quod spes aliquantulum tormenta mitigant, sed non tollit. et hoc probatur per ii machabeorum vi, ubi dicit eleazarus: domine, qui habes scientiam, tu optime scis quod cum a morte possem liberari, in corpore duros sustineo dolores, secundum animam autem libenter patior hec. ad aliud dicendum quod anima occupata circa aliquid abstrahi a minori levi, sed a fortiori retrahitur. fortior enim motus semper ad se trahit animam, eo non sic fortior est sic vincentius [illegible] ligantur ad deum per contemplationem vinculo [illegible] in [illegible] [illegible] magis [illegible] et magis [illegible] et non magis retrahitur ad se animam quam abstrahi possit ab ipso. licet tamen ut dico in ipso [illegible] comprehensor et viator fuit, et utrumque actu potuit in ipso esse absque hoc quod unum retraheretur ab alio. et secundo quod est hoc: ut dicitur anima secundum se tota fuit passibilis in [illegible] et in aliis, quia ex maiori parte eadem est quod cum autem quod non dicitur est philosophus quod intellectus nullius corporis est actus, id est nullius partis corporis, cum ergo in se non habeat quantum, et coniungatur omni. ergo videtur quod et paciatur non cum operatione corporis. licet secundum se patitur toto operatur, [illegible] quod secundum se tota [illegible] ergo ab omnibus aliis retraheretur, et hoc esset valde imperfectum, et de sanctis credendum ne credendum quod secundum se tota anima tonaliter paciatur. sicut dicit philosophus sapientes pati sicut tedua deduciatur a passione totum cam [illegible] ergo [illegible] quod compositione sit pati sine comperatione. aliud autem perfectione est in [illegible] ergo ipse sine comperatione non est passibilis. licet quod superius est quod cum anima non habeat quantum in se comparatum, per se sed comparatur corporis. ergo ex maiori parte paciatur, cum corpus quantum ergo, si superiores autem corporis non quantum ergo per superiores non patitur. licet augustinus in libro de civitate dei dicit quod philosophi iiii passiones, invenerunt scilicet timorem, spem, gaudium et tristitiam, ex quibus tres probabat cadere in sapientem, sed non quartam scilicet tristitiam. cum ergo perturbatio sit quod est in isti non sit nisi ex dolore, in sapiente secundum eam potest. quam sapiens est id est secundum superiorem potentiam non est passio vel compassio. [illegible] sicut se habet corpus in compositione membrorum inter se, habet anima in compositione virium. sed cum compatitur uno membro [illegible] alia comparantur a proximantibus. ergo patiente una potentia anime omnes alie comparantur in passione illa. ergo tota anima patitur. licet maior est quietudo virium anime in [illegible] anime quam anime corporis. si ergo ex assensu quietudo in anima compatitur corpus, multo magis ex assensu virium inter se una vis comparatur alii, et tamen paciente [illegible] una parte anime erit passio in tota anima. licet supposita ille quietudo patitur anima cum tota anima sit quieta, tota anima paciatur. sed contra ex predictis sic probatur ex hoc quod alia est non que est forma hominis, et alia que est bruti. cum ergo corpus bruti perficiatur actu anime sensibilis, necesse corpus hominis perficiatur perfectione anime sensibilis. ergo tonaliter est quieta corpori. et ideo dico quod anima secundum se tota est passibilis in corpore, fuit enim predicta quod anima christi non fuit passa secundum superiorem potentiam.

a quadam alie ab uniuersitate magistrorum per hec est contempta tu est ut intelligas quod in anima duo considerare, scilicet quod est non hominis perfectionem operationum humanarum. contraria ad primum triplex considerationem. ut hec in quantum est non hominis ut hoc est in quantum est forma substantialis et ipsa perfecto corporis sine quo perfectione. accedens ad equalitatem celi et aliquid [illegible] cum celo etc. distat a compactione celi et tamen illa equalitate similiter in homine ut dicit avicenna datur ei a datore formarum forma nobilissima. et ideo forme et actus in anima totaliter nobilissima est. in quantum autem anima est actus corporis in compositione in tali compositione. sed in perfectione potest vitam habitare et huiusmodi est quanquam organizatum. et sic anima habet efficere a se diversas virtutes in diversas partes corporis organizatas, quarum tamen virtutes alius organizat. et hoc tamen habet anima tonaliter nobilissima quod probatur per figuram corporis hominis in figuris membrorum, quarum decore et pulchritudine membrorum omne ad quod animal excedunt. cum autem huius in quantum est non hominis, ut homo est, id est in quantum datur hominum esse et hominis totum, secundum quod dicit philosophus in libro de anima quod anima est substantia secundum totum, quia dat esse toti corpori animato, et sic anima totaliter considerata non tamen [illegible] est ut habet plusquam forma et plusquam anima, et hoc est quod dicit philosophus quidam quod hec efficitur quasi viveret aliquid sunt actionem corporis

organi et quedam que non sunt affixe ordinem habentes ad af-
fixas per hoc quod accipiunt ab eis species et ordinem haben-
tes ad intelligentias separatas per hoc quod percipiant de lumine
earum. Et hoc est quod dicitur quod anima nobilis tres habet operationes.
Prima per hoc quod est forma dans esse ut sic quedam alterum et
intellectuale. In hac ergo consideratione tota anima comparatur corpori
in toto. Alia est autem consideratio anime secundum quod est principium opera-
tionum humanarum et sic non est necesse quod tota patiatur quia quedam
vires eius possunt esse extra compassionem et contemplatio
et quedam affecta passionibus corporum. Hiis habitis facile est responde-
re ad obiecta. Ad primum ergo ad primum quod hec intellectus est nulli-
us corporis actus et sic principium est in organo. Tamen intellectus
aliquid anime tota est actus corporis. Et ideo intellectus
est non habet patitur et compatitur licet non necessario sit ipse passio. Ad secundum
principium operis quod est contemplatio. Quedam tamen dicunt aliter quod accipitur
a corpore procedens post et non secundum ordinem passibile dicitur
sed hoc solo suo non sic suo non patitur autem non valet ad solutio-
nem questionis. Ad aliud dicendum quod hoc non est necesse quia licet tota pa-
tiatur non est non hominis. Si tamen patiuntur omnes vires tamen quod
ferunt omnes vires ad considerationem vires dicte sunt
et quedam fertur in superiora quedam in inferiora. Ad aliud dicendum
quod non reducitur quia deductio est tamen quod aliquando vires superi-
ores afficiuntur sed quando hoc sit quod sint superiores regentes eas
que sunt inferiores et hoc accidit eis ut sit non hominis sed possunt
se sicut inferiores. Ad aliud iam patet solutio quia tota
anima coniuncta est ut est non dans esse et idem est hominis et
homo est. Ad aliud dicendum quod est et per verbum non cadit in hoc
perfectum esse ut aliter a sapientia regimus sed
eadem in eis per experimentum passionis. Ideo queritur secundum
animam perfecte una simul in eadem potentia acerbitas maxime
doloris et experimentum maxime iocunditatis. Videtur autem quod
non quia contraria eadem simul in eadem non possunt. Sed maxime
dolor et maxime delectatio contraria sunt ergo simul in eadem non possunt.
Si forte dicas quod aliud fuit in Christo quam in aliis homi-
nibus quia Christus unitus fuit divinitati et ideo sibi ex uni-
one in eadem potentia conferri potuit maxima delectatio frui-
tionis et ex unione ad corpus maxime dolores in eadem par-
te anime. Contra quecumque informatur ipso toto sic si possibile esset al-
bedinem esse in puncto non posset dici quod ipsum possit
esse album secundum quod est principium et magis quod contra est finis quia al-
bedo cum sit eius subiectum in toto secundum totum et non secundum
totum non esset aut punctum principium et finem non divisibilem
et dicitur punctum in se totum ergo similiter anima sed dicitur
quod una pars sit coniuncta tamen non sic coniuncta corpori ut dici-
tur per complexionem considerationum ad hoc et ad aliud non erit divisibilis
in se totum. Sed dolor et delectatio sunt passiones que sunt ergo
qualibet in sua parte anime informabit eam totam ergo
altera non habebit locum in ponatur illa post libationem

hec divisas partes quod ab sunt divisa essent. Ergo videtur quod in eadem
parte simul dolor cum summa delectatione in esse non potuit. Item
eius actus non potest intelligi terminari ad duo ut ad termi-
nos in actibus anime vel in actibus corporis quia tamen unum efficiet
duo. Sed quia una linea potest terminari ad duo puncta ex eadem
parte non efficiantur due linee. Sed actus doloris et iocundi-
tatis gaudium sunt simul in eadem vel in eandem obiecta eadem que esset ac-
tus ipsius vis. Ergo eius actus terminatur ad duo ut ad termi-
nos quod in intellectu non potest. Ergo si in sunt simul secundum eandem partem anime.
Sed contra autem Christi apprehendit dolorem passionis
anima non sic apprehendit. Ergo non ordinavit. Ergo in toto non fuit
quod contrarium. Si apprehendit sed contra quod in divinitate coniuncta
sibi apprehendit quia ab illa comprehensione non recitatur.
Ergo in eadem parte fuit apprehensio duorum vel ut summe contra-
rium actuum ut summe contrariatur sed constat quod omnis ap-
prehensionem sequitur et etiam sequitur motus ex parte affectus.
Ergo in affectu Christi fuit experimentum doloris ex apprehensione
mortis et simul gaudium ex apprehensione divinitatis et sic
non videtur quia apprehensiones erant sic. Queritur secundum primum modo
per quod contraria simul in eadem contingit duobus modis dupliciter quod ut
ista ut forma et actus vel quod unum sit ordinatum ad alterum
et in ut et principium et potentia anime hoc contingit. Et quod primo modo
non possunt esse contraria satis videtur probare plus hic et
nos. Secundo autem modo contraria possunt in eodem et sed potest af-
fectus ibi quando ubi ergo in omni penitentie dolor in eadem. Quod aliter
non esset laudabilis et tamen dicit Augustinus semper doleat et de
dolore gaudeat. Ergo gaudium potest esse de dolore tamen quod
dolor sit in gaudio et sic utrumque potest in eodem. Tamen dico in
Christo quod mors fuit actione et apprehensa ut erat opus
redemptionis et sic mors apprehendebatur ut erat tamen gaudium
redemptionis humani generis et sicut ut loquitur pater exulta-
vit ut gigas ad currendam viam et sic tamen potentia simul
in eadem affectu doloris in mortis et iocunditatis ex fi-
ne mortis et per hoc patet solutio ad totum. Vel possumus dicere quod
dolor de morte erat non contrarius iocunditati fruitionis
eterne ut redemptionis humane quia non sunt de eodem ut per
sint in eadem. Sed et hoc non valet tamen quod probatum quia licet non contrarie
tamen perfectum contrahitur ad unam scilicet occupavit vires superiora vel
inferiora et non potest esse melior sed non videtur et sic quod procedit
ob hoc ad unam partem. Queritur quare non ut dicit defectus accepit ut
quedam videtur autem quod omnes quia omnes venit ergo omnes
assumpsit. Item Damascenus totum totum assumpsit me ut totum
mihi salutem gratificaret. Ergo videtur quod dicit assumpsit. Item Damascenus
quod non est assumptibile non est curabile. Ergo si aliquem defectum non assump-
sit ille curabilis non fuit in nobis. Ergo omnes assumpsit.
Item si ex hiis que passus est didicit obedientiam et maxime
dicitur maxime in omnibus defectibus voluit pati debuit quia si
iam non fuit passus per eam non didicit passionis auxilium. Quod autem

propter quid occupetur dolor ... non est illa quod propter hanc considerationem
Questio
indivisibile
contra
Utrum aliqua parte anime simul in eadem potentia acerbitas maxime doloris et experimentum maxime delectationis
Solutio
Utrum defectus omnes accepit Christus quaestio

oportet ideo quod alios assumeret et alios dimitteret. cum enim corpori
penam. ergo videtur quod omnes assumpsit. ut ultimam. sed non ultimam as-
sumpsit ergo omnes. quod probatur. non fuit leprosus nec gibbosus nec
claudus. ergo non omnes defectus corporales assumpsit. similiter non fuit ig-
norans nec impotens bene agere. ergo nec omnes defectus anime assumpsit.
¶ Solutio. dicendum quod hic considerandum est secundum regulam datam. Christus hos tantum
scilicet quos omnis defectus quos in massa non placavit. considerandum ergo quod
non placata est duobus modis. scilicet in principiis naturalibus et gratia
in nocentie et utriusque utrumque placatione ne fecit deus. ergo
autem transitione non fecit deus. sed culpa hominis et ideo
illa que postea [illegible] creata sunt culpa non assumpsit que illa
non placavit. sicut est ignorantia et infirmitas bene agendi
anime et fomes libidinis in carne et pugna carnis adversus
spiritum. et ideo illa non assumpsit. in placatione autem similiter massa
placavit deus carnem massa continendo elementa in humores et
humores in membris similia et dissimilia et de placatione corporis sunt
quedam ex parte corporis et quedam ex parte anime. ex parte corporis ut mor-
talitas ex potentia dissolutionis sitis fames ex agentibus
qualitatibus [illegible] et ideo illos assumpsit in anima quos esse [illegible]
[illegible] consequitur dolor separationis et tristitia
mortis et illos assumpsit et isti sunt defectus naturales
omnium hominum. sed lepra et huiusmodi sunt defectus personales
[illegible] et ideo illos non debuit assumere [illegible] defe-
[illegible] lepra et huiusmodi. Alia regula. considerando tales
defectus assumptos et non assumptos dat magister in
littera scilicet quod suscepit illos quos eum accipere non de-
decebat et nobis expediebat. et hoc ideo est quia illos quos
[illegible] principiis [illegible] placavit non dedecebat
eum suscipere et non [illegible] culpa et illi
fuerunt nobis expedientes quia isti sunt ad [illegible]
hominis [illegible] assumpsisset ut lepram [illegible]
[illegible]
ab eo non fuisset [illegible]
[illegible]
fuit [illegible] ad [illegible] ostensionem vere humanitatis.

[illegible] defectus [illegible] assumptionis defectuum [illegible]
[illegible] humanitatis [illegible] ad opus redemptionis
ad spem [illegible] exigendam ab immortalitate desperatione.
[illegible]
[illegible]
[illegible] passibilitatis corruptibilis. humana [illegible]
[illegible] corruptibilitatis et incorruptibilitatis [illegible]
[illegible] passibilitatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
est de origine [illegible] non est de [illegible] passibilitas
corruptionis non fuit de origine humane nature. ergo non est
[illegible]

humana [illegible] corruptibilitas non ostenditur [illegible] clausis ianuis
et coram discipulis [illegible] invisibilis fuit. ergo [illegible]
[illegible] humane [illegible] exhibuit [illegible]
[illegible] non passibilitas [illegible] potuit ostendere.
[illegible] hominum. ¶ Quod obiectum quia opus redemptionis non fuit [illegible]
mors. sed occasionis violente. ergo sufficit assumere [illegible]
[illegible] gladii et non oportuit assumere defectus famis
[illegible] lassitudinis et huiusmodi [illegible] tertia quia [illegible]
magis [illegible] spem [illegible] in firmo
adiutore non [illegible] in desperatione [illegible]
dicendum quod bono [illegible] hic [illegible] magister [illegible]
[illegible] hic sic redemptor [illegible] assumit [illegible] est dis-
positio ad redemptionem et id quod valet ad opus [illegible]
[illegible] debentur [illegible] exhibuit similiter
defectus. sicut [illegible] ad opus autem [illegible] ad ipsum opus in se. aut
[illegible] ad finem operis. [illegible] ad ipsum opus. sic sunt [illegible]
[illegible] ad finem operis. sic sunt [illegible] finis redemptionis
[illegible] spe [illegible] ad spem erigere [illegible]
[illegible] dicendum quod [illegible] hominis [illegible] ostendere
quia [illegible] non valuisset nobis. sed [illegible] hominis ex statu redemp-
tionis [illegible] debentes [illegible] satisfacere [illegible] non po-
tuit esse [illegible] passibilitas [illegible] de statu [illegible]
[illegible] sed [illegible] in se [illegible]
[illegible] ad duo sequentia. ¶ Ad id quod [illegible]
dicendum quod occasio violenta [illegible] lesione [illegible] assumpsit
defectibus [illegible] quia [illegible] ad [illegible] dispositione [illegible] defectus ad
mortem [illegible] violentam [illegible] causa [illegible] ad [illegible]
dicendum quod ex [illegible] erigitur spes quia spes fulcitur fortitudine
[illegible] virtute [illegible] defectus [illegible]
nobis [illegible] de [illegible]
[illegible] hos autem defectus non [illegible]
[illegible] hos defectus [illegible]
[illegible] ipse [illegible]
[illegible] veteris [illegible]
[illegible] non [illegible] defectus [illegible]
[illegible] ergo non [illegible]
[illegible] defectus [illegible] corpus [illegible] ergo [illegible]
¶ [illegible] ex libidine [illegible] libidinem
[illegible]
hac [illegible] non [illegible] significatio [illegible] ¶ Ergo ad [illegible]
[illegible] Christus [illegible] defectus [illegible] assumptos. assump-
[illegible] assumere [illegible] potentie [illegible]
[illegible] assumeret [illegible] defectibus [illegible]
et non assumpta sunt. sicut autem [illegible] non [illegible]
hos defectus [illegible] nos [illegible]
[illegible] alibi [illegible]
[illegible] ad duo [illegible] ¶ Ad id quod [illegible] non [illegible]
[illegible] sua [illegible] accepit

Marginal notes:

[illegible]

assumpsit

ratio non fuit [illegible] totam reparare.

ratio non fuit [illegible]

t alia t actu generatur. est a in mi genitor i generant ab h
p sit generat tamen concupiscentia est concupiscentia ade. quia ut dicit ansel.
omnis homo puer et ada in ut f quasi. gen tempore sit in se a tac
ap ab apostolo ii dicit primus homo de terra terrenus. secundus homo
de celo celestis qualis terrenus tales et terreni et terram portavimus
ymaginem terreni et c. si n. persona ut p generet
in genito nasceretur. ut in tam p ut derivetur p et hec
est unu gener. n. p ut ada i h. ut dicit aug. sic tenuiat
spiritualiter gignit et hoc tricet ipsum q ipse iam carnalit
ter baptizatus filium ut gener et hoc tricet ipsum q ut ca[n]tus p
t ab h sibi relatie generatur t ade dicit concupiscentia. qui ab utroque
contrahit unum t ab alio. p p n. et hoc ab ada. similiter
aute est actus concupiscentie duplicat legitur. s. continui. sic
corpus et leg. occupe i vehe et suffocant libe h
n. quod in suffocet q ad h unum uertutis. suffocetur
tamen omnis q ad h actu domini. unde dicat gregorius q
in tali ope spe. s. no tetigit corda prophetarum ps
tamen descendit totus ad carnem. t q ad utroque
duorum concupiscentie. h dicit concupiscentia qui simul ab utroque
tenetur in actu generationis. tota concupiscentia est in semine
q est in iq est corrupto uiciti sm carnem t corrupte pass
dico corrupt uiciti q est uicium ubi in me ex uicio
t ad uicium de se. uiciatum sicut in ania originale peccatum ex
uicio in medio q lex carnis respecta est in membris
peccatum ut dicit aug. in li. de nuptiis t concupiscentia. n. n. hinc
illa ex constitutionibus nos ii. s. calido. frigido hu
t sicco. s est in me tecta peccatum ad uicium aute est de se
q est pena in peccatum. t dico illa corrupti uicium. sm carnem
est in semine. non sm essentiam q est ipsum tale se
me in natos. peccatum. sm corpus t peccatum sm animam t peccatum
q ad h n. legis carnis et respecta
in membris corr. t q ad peccatum originale est in ania. t q ad
pugnam carnis contra spiritum t eius est in utroque t dico ipsa
n. esse sm essentiam in semine. q anselmus dicit q originale n est
magis aliquid per essentiam in semine quam in spiritu. contra de
h determinatum h est s. sm. ps tibi replicet hoc. dicit
nobis illa passio passiones etiam in x aute ullo istorum
modorum fuit ada in x. n. mirum x fuit in concep
tu fili solus spiritus s. non homo ergo in ut assumpserit cor
uicium nulla fuit. non hos defectus assumpsit t in x.
Contra q de h q dicitur. sed quia non ulla de suo t c.
[illegible] q x timorem t tristitiam non assumpsit q tamen
probant [illegible] q talia in eum cadere non potuerunt probant.
[illegible] in sapiente [illegible] cadere non posse. sic sapiens non
tristatur de his q bene possunt inferri. pene aute cor
bene possunt inferri sine innocenti l. [illegible] g sapiens
non tristatur de illis. h sapiens non tristatur in d[e]b[it]o summo
actus est proprie tristitia. s. in [illegible] pena illa t

[illegible] mortis t ipsa morte est actus proprie tristitia.
quia fortitudinis g non tristatur de illis g h xpc ad fuit summe
sapiens. h e sapiens non tristatur de illicitu fortitudine sui p
prospera sui p adversa. sui p adversa. q fortitudinis non est de lau
dabilibus bonis. non bona humana auferre ut dare pot
t uero bonum humanum ad ad [illegible] g [illegible] non fuit
in sapiens plus ipse non tristabatur de illatis passionibus.
g sim est q x hunc uicium ut in. et p. ad h ut sa
de auctoritate in sectum l [illegible] ducti sunt g. t p
posse ostendi quia non huius timorem quia timiditas ui
cium est oppositum. fortitudinis [illegible] h huius uicium. g nullum
timore. h e timor est eo q p auferri quod ac ulc.
h x petiit transferre a se calicem quem noluit. q
dixit: potestatem habeo ponendi animam meam t iterum sumendi
eam. t iterum sumo eam. g ut q non timuit. h e sibi
non periculis non timuissent. g ut timor secut est ex peccato.
xpc g hunc eum non debuit. h e super hunc est i leo q
si h i primo dio non sit ut non sit ut dissi bu
agenti humilis. non esset in eo defectus quia non est ingeo defectus
t pena ani peccati. g a simili. si h tristatur in pietate t ti
mi non est defectus. t xpc timuit ut dicatur n g p defectum
sed p n. t ita non ualuit nobis quia id quod non liberali assump
sit p. p[er] plures nobis non iustificamur. h e eius tone
q non assumpsit ig t dissi bu agenti. quia consecuta
sunt ex peccato ut q nullam defectum debuit assumere
q dicit a i p us h ex co q non est defectus t pena originalis q non
[illegible] sic id q consecutum est ex peccato os assumpo
ex peccato consecuta sunt. g nullum debuit accipere. g
non tristitia non timore non famem non sitim non aliquam aliam
q d dd q x iam tristitiam talem huius. t unum timo
rem. sicut dicit magister in li. ad p m g dd q a
est tristitiam esse in sapiente t a est tristitiam cadere in ipsum. ut p
turbationem. h n. tristitia cadere in sapientem non est p uero
[illegible] n. n. in sapiens quam p h. dicit turbatur si t si
locutus. n. se intendit q non sit in eo tristitia turbatur
si q n in est tristitia perturbat. quia perturbatio dicitur defectus p
[illegible] ab equitate. a n. est tone tangi t n deflecti.
t a est tangi t a deflecti ab equitate regi q re
git in regno ane t a est tangi t deflecti ab equitate
t equitate nuntius. sapiens. n. patitur t non tangitur pas
sione. h non deducatur. deducatur flexu ab equitate ut e
quitate. [illegible] aute sapiens patitur t tangitur t deducitur
ab equitate. h non recedit ab equitate. in sapiens
[illegible] tangitur patitur t deducitur ab equitate t equitate [illegible] h
pene corporales bene possunt recipi ad exercitium uir
tutum quia agitur in tamen bona in uniatur in sapiente
tristitia tale q le dixit. ad a dd. q sapiens non tristatur
de his. s q summa ut est in eis. h [illegible] modus p

- Tristat
- D[av]id
- tristicia
- 90
- t ut [illegible] tolle a me ala ma
- s. ego pono ea
- Palm
- 60
- Da[vi]d
- actio
- de
- g.
- 90
- um
- de hijs

tristari vii. q. iii. in iiii. ethicorum. Dicendum quod sufficit fortitudini
tristari, id est non perturbabiliter tristari. Sed in aliis virtutibus signum
oportet accipere habitum fientem in opere delectationem, ut ipse dicit.
Sed fortis non potest delectari in opere sustinere. Sed sufficit si
sine gaudio, et in opere non perturbatur, et sic tristitie propter in-
tentionem adiunctam passionum. Ad aliud dicendum quod passio secundum quod est illa-
ta per fortitudinem non est in virtute. Sed secundum quod est suscepta a forte
et sapiente, quod dicit philosophus quod fortis et sapiens bene utitur in
infortuniis et talibus personis [illegible] vir est miser talis. Ad
aliud dicendum quod talis ille auctor tristitie intendit removere a Christo
passionem contrariam. Sed per passionem intendit ponere et
passionem perturbantem removere, sicut magister infra clarius
exponet. Ad id quod ultimo queritur de timore, dicendum quod timi-
ditas non est id quod timor, quia timiditas sonat in pusil-
lanimitatem que vitium est. Sed sonat in passionem quantum ad quod potest esse bo-
nus et vitium, et conditio ne non, sicut ... sic dicimus forte
timide timida vivunt, sic dicimus timorem in iudam ubi habitum.
conditio non est simpliciter sicut dicitur quod est ... cadens in constantem
virum. Timor autem semper sonat in virtutem. Ad aliud dicendum quod
in Christo est considerare [illegible] et [illegible] ... sed in Christo fuit per se
causa illa in infirma fuit in eo, et ideo contracto fuit timor et
passiones ... quod autem dixit non tollet et est
sed dixit ... de potentia ... secundum [illegible]. Ad aliud dicendum
quod tristitia et timor plantata sunt in nobis ... quia sed adver-
timendi et tristandi consecuti sunt ex peccato tamen post timendi
et ordo ad timorem est ex ... consideratione corporis ex qua sunt et
sic non est de aliis quibusdam defectibus, ut statim patebit.
Ad aliud dicendum quod defectus ... non est in eis quod ab est ... alia
Diogenes, non dicitur deficere ex eo quod non habet cornua et hoc
non dicitur deficere ex eo quod non habet ... volandi. Non homini
dicitur defectus ille passibilitatis, quia [illegible] ... tamen
[illegible] fuit in opposita habitibus, sicut esset ... tamen consi-
deratione defectus sicut dicit Augustinus. Sicut ... capere defectus
est quod ... Ad aliud dicendum quod non est simile de quibusdam aliis
defectibus, quia quidam sequuntur ... secundum primam conditionem et ...
quidam culpam, et quidam personam, ut supra dictum est. Christus autem
non debuit assumere ... quos sequitur ... De tertio quod
dicitur quod dicit magister quod ... in nobis sunt isti defectus
per passionem et propassionem. Ubi notandum quod due passiones
...
... in Christo autem ... fuit ...
... dicit ... de
propassione. dicit ... glossa ... quod propassio est ...
... ex ratione non consentit ... dicit autem ... epistola
ad ... monachum ... est quod est ... et quod
apparet ad ... deducitur ... non fuit in eo ...
... propassio et ... differentie ... si for-
te dicatur quod in Christo non fuit ... sed ... et heresio-
et ... in Christo non fuit ... secundum ... quia

ad hoc ... quod non fuit in eo ... et hoc est quod dicitur in
littera. ... accipitur per ... quod non fuisse in Christo
in littera probatur. Sed propassione que est una de iiii. ...
passionibus que bene fuit in Christo, sicut et alie passiones tales,
et sic illa est ... Ad hoc dicendum quod ... ponitur
... non ... quod ... est. Sed ... quod est passio, et non
non passiones ... ad alias passiones que non sunt pec-
catum sicut ad ... ut timorem talem. Ad aliud dicendum quod est
... ex parte ... et ex parte eius ... passio ...
... ex parte passionum ut dicitur quod non ... ma-
... accipitur hic propassio. Sed ... quia non de-
flectit rationem ab equitate ut ... regit. De
... ubi ... hylar. ... ponitur ... parte ... ma-
... movet et ... autem quod ... hylarius ... ad
patiendum non habet quod est contra alios ... ut ... sed tamen
hoc probatur ... sicut quando ... semper et in sepulchro ...
... fortiter repellenti ... non patitur ab a-
nimo. Corpus Christi hic fuit semper et in sepulchro ...
dicitur ... patitur non potuit ab anima ... per hoc ... de
... quod ... aqua ... et hujusmodi ... quia
... quod frigidus ... aqua ... ab igne assumi
ignem ... agere ... sui ... sic
videbatur ... Christi corpus ... virtute divinitatis ...
... ut dicat ... corpus ... ne ig-
nis posset urere, ut spina pungere, ut gladius scindere.
... multo magis gratia in Christo fuit per unionem
magis defensasse corpus Christi ab omni impugnatione.
Ad dicendum quod ... dicit hylarius ... verba ... et hic
est modo ... sed quia ... talem
non videntur ... vim facere in ... eius ... lo-
... ubi dicitur ... hujus corporis ...
... ex hoc ... accipitur quod ...
hereticos qui dicebant Christum ... fuisse in ... et
non patuisse de virtute ... sepulchre ...
... ad dolendum ...
... ex debito ... ad do-
lendum ordinata. Christus autem non habuit ex debito de-
licti sed ex ... assumebat ... dicit in fine
libro ... forma ... in domo ...
... forma erat ... quod est ... cep-
tu ... virgo ... ex hoc accipitur quod ... quod
patiebatur ex necessitate corruptionis ... fuit
... est in ... et sic patet quod de ... verba
hylarii ... Ad ... dicendum quod ... est
corpus Christi ... fuisse ... sed ...
... quia ... non ...
... est ... quia ... liberate ... non ... per ne-
cessitatem, et ... non est simile de ... aqua ... frigida

et in hunc dicendo in virginis. Ad aliud dicendum quod gratia innocentie conservabat
animam antequam esset dissoluta. et tunc non habuit se ad pati et mori non
in potentia liberali. Postquam autem habuit et mori et pati necessitatem
non erat gratie retinere eam. et non tamen gratia Christi minor esset quia non
pati et non mori respicit primum statum. non in primo statu potuit
gratia minor quam non potuit minor maior in secundo et cetera. Dicendum quod
quod de hylario in fine assignatum de quo dicit quod pati potuit
et passibilis esse non potuit. sed hoc non videtur. quia cuius est actus est
potentia. ergo si pati potuit secundum actum ipse fuit passibilis. et sic
falsum videtur quod dicit. Ad hoc dicendum quod hylarius loquitur secundum [illegible] modum quia
passibilis dicitur potentia quam ipse accepit non fundamentum [illegible] conditionem
ex conditione. sed in corruptione corruptibilitatis verum. et hoc potentia non
ratio est cuius est actus. sed cuius est actus in illo est potentia secundum naturam
illius actus non secundum modum dispositionis actionum potentie et hoc est quod
intendit.

Hic oritur questio que ex predictis ducit originem et cetera. Hoc in
capitulo primo in quo determinat questionem relictam ex dictis. scilicet
utrum Christus assumpserit necessitatem patiendi et moriendi et dividitur
in duas partes. In quarum prima disputat et determinat questionem
[illegible] et determinato incipit ibi. Ad quod dicimus et cetera. In secunda ad so
lutionem confirmandam ostendit qualiter Christus assumpsit
aliquid. et de quibus scilicet ibi. Et est sciendum Christum de omnibus [illegible]
[illegible] et cetera. Incidunt autem secundum primam partem iiii questiones quarum prima
est. utrum Christus necessitatem [illegible] sola non passibilis est. secunda
utrum passio eius maior fuit passionibus omnium sanctorum. tertia
utrum maior fuit passione ade in primo statu. secundo
[illegible] possibile quam posset pati. quarta utrum maior fuit pas
sione anime. secundum impossibile quam posset ab ipsa descendi
[illegible] post. Ad primum procedendum sic. anselmus in libro cur deus
homo dicit sic. non cogitur ad mortem pater coegit. aut occidi
permisit. si vero ipse sponte mortem suscepit ut hominem
salvaret. ergo videtur quod sola voluntate et non necessitate mortuus sit.
Item ideo non coegit deus Christum mori in quo peccatum non fuit
sed ipse sponte sustinuit mortem non per obedientiam deserendi
vitam. sed per obedientiam servandi iustitiam. in qua tam fortiter perseveravit
ut inde mortem incurreret. sed videtur dicere ysaias liii. ob
latus est quia ipse voluit et ipse in evangelio. nemo tollit a
me animam. et ego pono eam. et iterum sumo eam. Sed contra
hunc in libro quia est eadem et eadem necessitate ipse oblatus est qua nos
morimur. nos autem morimur necessitate moriendi. ergo et ipse. Item
dicit quod sicut omnes fuissent sine morte dissoluti fuissent et
idem opus redemptionis fecisset quod fecit per crucem. ergo videtur
quod necessitate conditionis mortuus sit et passus. Item anselmus
in libro cur deus homo. non aliter volebat deus mundum salvare nisi
homo tam magnum ad faciendum ut est mors Christi quod sine non salvari
genus humanum valuit. quia aliud hoc facere non valuit. ergo videtur
quod Christum mori necesse fuisse. Item non tollendo
in ordine quam creatura creatori debitum honorem aufert
et non solvit quod deus non ergo tollere [illegible] ergo ad [illegible] redemptio fuisse
non potuit nisi per Christi mortem. videtur quod necesse fuit Christum pati et mo
ri. Ad hoc dicendum quod dicit anselmus quod multiplex necessitas est. scilicet iiii genera
causarum. Dicitur necessitas coactionis vel violentie scilicet causam
efficientem secundum quod dicitur quod [illegible] et violentia [illegible] est causa [illegible]
est causa conferre vim passo et hec necessitas non assumpsit
necessitatem patiendi est [illegible] necessitas scilicet causam materialem quod dicitur quod
compositi necesse est compositum si coniungantur componentia. et passi
pati si coniungantur ad dissolutionem [illegible]. et hanc necessitatem
non assumpsit. Alia dicitur necessitas secundum causam formalem sicut
necesse est hominem esse hominem et rationale. et hanc necessitatem non
assumpsit Christus. Quarta est necessitas secundum causam finalem ut
necesse est respirare hominem si debeat vivere. et necesse
est [illegible] si debeat [illegible]. et necesse est ire ad forum
si debeat ibi emere pecuniam. et hanc ultimam necessitatem dicitur
Christus assumpsisse in morte defectus. Sed quia ista solo ordine
nulla et absurda est et non valent ad propositum sic probatur
nos non [illegible] quia ut quam necessitatem Christus mortis defectus
assumpserit. sed post [illegible] et necessitatem defectum assumpsit que
est necessitas patiendi ex conditione et dispositione corporis. ista autem
dicitur non solum ut que assumpsit quod assumpsit ergo non
est ad propositum. concedamus quod hanc necessitatem habuit Christus defectus mortis
assumpsit. Et ad hoc est quod. si hunc defectum que est necessitas
moriendi et patiendi assumpsit ubi ergo secundum primum solutionem ad hoc
[illegible] quod et non tamen videlicet. sicut dicit [illegible] quod in corpore dis
positione [illegible] non habuit necessitatem patiendi. sed voluit dolere
quia aliter redimere non potuit. duplex est [illegible].
quia secundum hunc hylarius [illegible] ad [illegible] [illegible]
quod est [illegible]. [illegible] quia dicit [illegible] quod [illegible] modum fuit post [illegible]
[illegible]. ergo hoc est [illegible] quod dicitur. Secundo dicendum cum magistro
in littera quod necessitatem patiendi et moriendi assumpsit. et assumere
quod est voluntatis et non necessitatis in ordinatione ad hunc modum re
demptionis. sed assumptione facta necessitate ut et necesse
fuit pati et mori. sed non necessitate. quia per [illegible] potentiam
fuit. et repellere mortem potuit si voluisset. est
autem necessitas illa in duobus modis distincta a [illegible] ne
cessitate [illegible] quia non est [illegible] [illegible] et hoc est quod dicit in
[illegible]. quod defectus mortis suscepit non conditionis sue necessitate
sed miserationis voluntate. alius modus est quia [illegible] non
dicitur dispositio ad patiendum scilicet corporis vitii et passibilitatis. In ipso
autem habuit [illegible] alteram istarum dispositionum scilicet passibilitatis
et non vitii. Ad id autem quod primo obicitur dicendum quod
anselmus loquitur de necessitate assumendi non de
necessitate assumpta. non enim pater coegit filium assumere
mortalitatem et sic mori. sed ipse voluit et non assumpsit
secundum postquam assumpsit necesse fuit. sicut necesse est [illegible]
de conditione [illegible] assumpte. sed non quo ad conditionem assu
mentis. Ad id quod obicitur de ysaia. quod ipse voluit sed non

sola non passus fuit. unde licet non sit oblata tanti filie
passio sic accederet ad ignem non tamen quod accedit
filio [illegible] dicendum quod ipse in eminentiori loco de [illegible]
tate persone et non tamen assumpte. Secundo quod sua pas
sio sua omnium omnium passiones excessit. videtur
quod non. quamvis sancti et dura et plurima genera tormentorum
et acriora quam est de genere pene sustinuerunt. sicut
beatus laurentius et vincentius qui tribus diebus et tribus
noctibus variatis [illegible] penis. ergo non videtur quod sua pena non
omnes et omnium penas excessit. Item videtur quod sua pe
na minima fuit. Vnde omnes quam mortem sensit. anima
tamen cupit dissolui et esse cum christo. cum ergo ipse
maxime [illegible] fuit. ipse maxime habuit [illegible] et ad
oppositum [illegible] pena. ergo ipse est minime
puniens in suo dolore. Respondeo [illegible] magis di
lectam minuit dolorem in amissione [illegible] quod diligit [illegible]
in morte christi [illegible] sibi vitam [illegible] magis di
lectam quam fuit [illegible] deitatis [illegible] ergo dolor
minuebatur in amissione [illegible] ergo in
tantum fuit dolor [illegible] spes [illegible] minuitur dolo
rem in sanctis. ergo multo magis in eo quia sciuit [illegible] die se
resurrecturum. [illegible] sciuit hic de se. sicut dicitur per [illegible] non dabis
sanctum tuum videre corruptionem. notas mihi fecisti vias
vite adimplebis me leticia cum vultu tuo. ergo
multo minime doluit. [illegible] sensisse aug. [illegible] ps.
Domine exaudi. sic diceret non [illegible] timebat dum
pati [illegible] die tercia resurrecturus. Quarto videtur quod in quolibet
peccatore [illegible] maior debet esse dolor quam
in ipso; quia maior dolor est in separatione [illegible]
[illegible] melior est quam vita illius [illegible] ergo magis
dolet [illegible] in separatione a christo quam ipse doluit in
morte [illegible] Sed contra dicit philosophus quod magis dolent
in morte iuuenes quam senes propter complexionis no
bilitatem. Sed speciosus forma pre filiis hominum [illegible] omnibus
delicatissime fuit complexionis ergo pre omnibus dolebat
patiendo. Si dicas quod non fuit complexionis delicatis
sime [illegible] forme [illegible] quod disponatur [illegible]
[illegible] nobilissima [illegible] nobilis
sima exigit complexionem. Sed est nobilissimam [illegible]
[illegible] nobilissimam habuit complexionem [illegible]
[illegible] quanto medium et organum tactus ma
gis concedit ad medium [illegible] magis sentit ex
cellentias [illegible] quo magis accessit ad medium [illegible]
maxime [illegible] probatum est. ergo ipse multo magis excellentias
[illegible] a temperamento [illegible]
[illegible] est dolor [illegible] ipso maxime fuit dolor [illegible]
[illegible] quod fortius magis dolet [illegible] sentit
[illegible] quod non fortis in morte [illegible] dicens

[illegible] melior [illegible] bonis [illegible] est [illegible]
quanto vita [illegible] tanto magis dilecta ab anima [illegible]
disposita. Sed quanto magis dilecta tanto magis dolor in
separatione. cum ergo vita christi [illegible] bona fuit [illegible] est an
[illegible] quod ipse in morte [illegible]
me doleret. Sed si forte dicas quod philosophus non dicit [illegible]
quod [illegible] cum [illegible] quod perfectus [illegible] cupio dis
solui et esse cum christo. et alius quod sancti vitam habent in pa
tientia et mortem in desiderio. [illegible] gaudent [illegible]
[illegible] sepulchrum. quod dicit ad aug. in
.ix. li. de ciui. dei [illegible] libro noctium atticarum
[illegible] quod cum quidam philosophus in tempestate maris palle
[illegible] quidam non timens [illegible] esse ille [illegible]
[illegible] aristippi [illegible] dicentis [illegible]
[illegible] nequissimi nebulonis [illegible] non fuisse solli
citum [illegible] pro anima aristippi [illegible] debuisse. ergo [illegible]
[illegible] quod dicit aug. [illegible] aug. in li. de ciui. dei.
dicit quod sancta [illegible] est anima [illegible] cum ergo sancta [illegible]
quod bonum est dilectum et optimum magis dilectum et vita christi
[illegible] fuit bona et melior omni aliorum vita magis
fuit dilecta omnibus aliis. sicut et ipse dicit [illegible]
[illegible] animam [illegible] vitam [illegible] fuit [illegible]
[illegible] in manibus habuerunt [illegible] cum
sancta [illegible] in separatione magis dilecta [illegible]
[illegible] maiorem esse dolorem. [illegible] quod ipse in morte
maxime doluit [illegible] in temperantie [illegible]
maiorem intemperantiam [illegible] in manibus autem et
pedibus magis sentiunt intemperantia. [illegible]
[illegible] manus et pedes [illegible] modica [illegible]
[illegible] non sentiat [illegible] manus et pedes maioris est
temperantie. ergo [illegible] minoris [illegible] pene [illegible]
[illegible] passus est [illegible] ergo [illegible] aggravata
[illegible] doloris huius [illegible] signum est quod [illegible] discende per
tactum [illegible] magis [illegible] nec
[illegible] quam transitus per viam [illegible] videte si est do
lor similis [illegible] de ipso dicitur repleta est malis anima
[illegible] tempore passionis repleuit et in
ebriauit me amaritudine. Secundo conceditur de plano quod christus
magis passus est quam aliquis [illegible] magna [illegible]
[illegible] de causis [illegible] ex hiis magis
[illegible] ad quod [illegible] vii [illegible] difficultas assumpsit [illegible]
[illegible] dilectionis [illegible] debitorem amoris quod
[illegible] facultas [illegible] causa est [illegible]
[illegible] bonitas et innocentie vite [illegible]
quod patiens pro suis peccatis magis affligitur. quia ille ex [illegible]
[illegible] peccatorum [illegible] sibi et magis [illegible] vita [illegible]
[illegible] iniuste [illegible] quod debeat [illegible] et
[illegible] quod moriens pro dilectione [illegible] tamen [illegible]

morte. et non dicitur. Sed hoc non est quia nos non loquimur de eo quod est
passivus, sed de eo quod est per se contrarium, et illa passivus est, scilicet
in quantum per unitatem animae liberatur a morte animae. Unde patet quod
licet sim diversum. tamen auctoritas Augustini quam pro ratione
sumitis inducta. Sed et ex illo latro accepit cum latro ad
latronem: et nos quidem digne nam digna factis recipimus.
Hic autem nihil mali fecit. Dicitur quod cum fuerit ex corpore nobilioris
complexionis tam in toto quam in membris in quibus passus
est, inde probant adversarii. Ad primum ergo dicendum, scilicet quod obicitur
de martyribus quod non est ibi plus et dominus pati et acrius
sentire dolorem, et sanguinem quod plura et diversa pati potuerint. Sed tamen eorum non debuit sentire dolorem, sentire
dolorem. Ad quartum dicendum quod caritas Christi non diminuit sensum doloris, sed doloris reputationem. In sanctis autem aliis diminuit
utrumque et sensum et reputationem. Quia ipsi maiores fuerunt
et cum Bartholomaeus aut Andreas et similia sustinebant acutius
sentiebant. Sed Christus utrumque fuit simul et viator et
comprehensor et unus actus non retrahit ab alio.
Ad quintum dicendum eodem modo quod passionem fecit non reputavit vitam
vitae, id est nihil reputavit, non quod nihil valeret, ut dicit Augustinus.
quod infinitum plus valuit quam totum genus humanum
alii non fuisset infinitum sufficienter recompensando fecit per mortem
Christi. Sed quod amore hominum mortem elegit non simpliciter abiciendo
vitam meliorem quam omnes homines erant, sed sponendo ad
tempus ut omnibus recuperaret. Et haec reputatio fuit
caritatis et non secundum valorem. Ad quartum dicendum quod dicitur
sancti tamen dicere se resurrecturos, scilicet dicit simpliciter
in morte remansisset, tunc nec nobis valuisset. Et ipse
tamen in sepulcro fecisset meliorem vitam suam retinuit pro nobis communicando et amittendo. Talia pro scientia ratione
in ipso non abstulit passionis sensum. Et non ista obiectio non
probat. Non de reputatione timoris, et non de sensu et experientia
agitur. Ad hoc quod obicitur de separatione, praeterea
creatum ut in passione, comparatione contemplationis aeternam in die iudicii
dico quod nulla est illa obiectio, quia poena aeque sive
separatus, id est a deo non est in sensu sentire. Sed damnum
si dicatur quod sentiret animam damnum suum, hoc non est, quia
sentire damnum est sentire privationem, sicut videre
tenebras et audire silentium. Et non magis est in sensu damnum est
in privatione quam vitae. Si damnum privativum attendatur
id est damnificatione tua, ut illud. Sed non est maior illa.
Contra quod utrum acrior passionis Christi, sed maior passione
Adae in primo statu. Si de possibilitate quod pati potuit, nam passus esset sine actu tunc quod non, quia tanto
convenientius difficilius separatur quanto dispositiones paratiores
sunt ad separationem. Sed in Adam nulla ergo maior dolor fuisset in separatione animae a corpore Adae quam in separatione animae a corpore Christi. Sed contra quanto fortius vinculum tanto
difficilius rumpitur. Sed fortius est vinculum vitae in morte Christi quam
tunc quam vinculum vitae in Adam. Unde necessitas est moriendi, ergo Adam
per primam vitam huius temporis quippe maiorem poenam in morte
sensisset si mortuus fuisset quam Christus. Sed contra dolor
est poenae sensus et maior acrior dolor est a fortiori sensu
poenae. Fortior ergo ea quae non faciunt ad sensum sensibiliorem non
faciunt ad maiorem passionem. Esse autem in mortali
genere, vel ergo aliis vitae in statu, et esse mortalem non facit ad
meliorem sensum, quia non sunt de complexione, ergo non sunt faciunt ad maiorem dolorem. Non ergo ex hoc Adam magis
passus fuisset quam Christus cum brevioris vitae vel longioris vitae vel perpetuae in statu aliquo non facit ad sensum
quia si perpetuitas esset tantum, esse longioris esset cum melioris
sensus quam brevioris vitae sit. Sed et haec est contra, quia omnium longioris vitae ut dicit philosophus reducitur ad humidi difficultatem et calidi difficultatem in singulis. Notatur autem quod non
vitalis efficitur accessu viatorum ad temperamentum in
medio quod est mixtum complexionatum. Cum ergo ad sensibilitatem
sed sequitur acrior passio sed longioris vitae vel perpetuitatis, sed quod hoc non facit ad maiorem passionem.
Sed si forte dicatur quod Adam melioris complexionis fuit quam
Christus. Hoc ego credo pro absurdo, quia sic dicebatur omnis
... inde quod Christus in utroque sexu in se ipsum sensus
neglexisset. Sed nullum indicium est ut nobis forte nobilior
tempore in mortalibus. Et sic anima Christi nobilior fuit quam anima
Adae, de auctore ut unam fecisset eam quam alicui alii
animae. Secundo meo modo acriter passus est Christus tanta per
naturam comparari ergo aliquis pati potuit. Et quamvis non cum
si Adam passus fuisset, dico quod non tam acriter doluisset
ut rationes quae dicunt ex primo adductae sunt solvunt.
Sed per rationes adductas in contrarium tamen bene credo quod Adam
... huius ... peccatum ... ut quidam nos
... credo quod ... quod Christus. Contra utrum
acrior quod mortalis si dare poterit quod ipsa
mori potuit per separationem poenarum suarum. Quod sic quia
maior est poena quam sit melior bono, scilicet non quod
poena non. Sed quod ... bonae, sed melior ... fuit
in ipso quam ... simplicia esse potuit ergo maior poena. Sed contra ad vitam ... conveniunt tanto
maior dolor in separatione. ... animae ad vitam
... quanto ... ergo
maior dolor esset in separatione. Secundo maior de
duabus mortibus, scilicet quia meliori ... et sic adhuc esset
gravior dolor Christi quam ... si poterit mori posse ...
dolor maioris conventionis et fortioris separationis
sensum suum sui ... Et sic bene puto quod talis mors
acrior esset. Sed tamen ad reddi efficacionem esset. Et haec
patet, quia ... una ... in uno ... .

Deinde querit de hiis que habuit in uita in suo corpore utrum dicatur Christus uelle se desursum id est de altitudine humilitate ante passionem. ex hiis uidetur quod fortassis aut similiter uellet. in fortassis quia forsitan contrarie ad nos habuit. ergo et consequenter. ergo contrarie ... humilitatis in patria huius dampnum dicere quod dicitur quod assumpsit penitentiam uelle malle. penitere autem in posse leue malle in patria. ergo assumpsit contrarie in patria. Solutio. secundum ... leue est ad hoc respondere quia uenit de statu illo quo ad ... exiuit quod in se de statu illo exhibuit. sic est de statibus aliis ... tamen habuit hic concedit quod ... conceditur quod ... statu uita est hic in uno tamen dispositio suscepit ab adam. sed hic non quod de tamen ... in libro dicatur quod a primo statu suscepit in natura et peccati inuenitur quod ... est ad ... quod penitere uelle malle ... et ... ratione ... ueritatis peccati. sic est in ipso loco ... expositum. et non ... penitere. eo quod primum similiter tamen ... ponere ... assumpsit.

Post predicta uero tertia decima distinctio determinat magister quandam ulteriorem questionem ex predictis habitam. scilicet utrum Christus ad petitionem orauit quod non est concessum ei. ex quo ... filii timore timuit passionem ... ut effugeret illi. et a se peteret transire. unde ... oratio ... Christus ... duas ... et non ... fuisse pugnam carnis aduersus spiritum. In sententia probat esplicite uoluntatem fuisse in Christo. scilicet ... uoluntas ... et ... ibi. ex affectu humano quod de ... exire nolebat. et ... per uerba ambrosii ibi. certum est quod mouent nos uerba ambrosii. In ... ultima parte obiicit per uerba ... ibi ... ex hiis patet solutio quia ... plana est. ... aliquid uoluit Christus quod non fecit ... uoluntas conformis ... non diuine. sicut ... uoluntas ... uoluntas Christi ... fuit uoluntas diuine ... non ... per sententiam ... uoluntas ... conformem uoluntati diuine ... quod ... non ... uoluntas ... quod ... dicatur ... que ... mei sicut ... uoluntas patris mei ... dicere ... exauditus est pro sua reuerentia. ergo numquam aliquid petiit quod non sit consequutus ... clamabo per diem et non exaudies et nocte et non ad insipientiam ... ut ... exauditur. Sed sicut dicit magister ... uoluntas ... hoc quod uoluit uoluntate ... uoluit ... uoluntas deliberatiua ... uoluntas affectus ... ut dicit magister ... id quod ... quod ... simplex. quia uoluntas ... conformis uoluntati diuine ... est

... et hec est ... uellet hoc quod deus uult. et hoc non faciat ... de se. quia quandoque aliquis male potest uelle quod deus uult ut aliquid hominis mortem. Est et non ... conformis uoluntas ... diuine quando uolumus quod deus uult quod uult et illa faciat ... si quando non uelimus quod deus uult ut dicitur augustinus. et ... in fine ... est in fine uoluntatis ... uolumus propter quod deus uult id est propter gloriam suam. et hec ... est laudabilis et facit ad meritum ... uolitum quia ad gloriam suam possumus aliquem uelle uiuere quod ipse uult ad gloriam suam mori. ... conformitas est in ... uoluntati quando uolo hoc quod deus uult me uelle ... uidendo pauperem. si uolo ... uolo eum esse pauperem et ... iam ... ut ... tamen deus uult eum esse ... uult me uelle quod ipse ... uult ... sicut ... elegit uirginem matrem uoluntas ... animam pertransire gladium passionis sue ... ut ... tunc ... quod ipse forte ... uoluit eam uelle quod Christus filius suus ... eodem tamen dico qui Christus assumpsit uoluntatem humanam uoluit ... fugere ea quod sunt contraria ad ... et periculosa ... ut et hic ... sufficit ... filii. ... disputationem ... uoluntas ... conformitate uoluntatis ad uoluntatem diuinam ... solo ad ... de ... quod dicit ibi. humana uoluntas est affectus ... uel affectus sensualitatis. et queritur ... quibus iste locus ... potest ... quorum ... est ... sententia ... uoluntas ... sententia ... et ... conformis ... non ... de diuina uoluntate ... quam ... in ... Christo ... fuisse sensualitatem. quia dicit augustinus ... xii. de trinitate quod sensualitatis est locus ... petitur ... in ... peccati ... ergo Christus ... habuit aliquid ... Christo ... fuisse sensualitatem quia dicit augustinus ... xii. de ... aliquid esse in ipso ... tribus gradibus sensualitatis ... ergo ipse non assumpsit ea que sunt ordinata ad ... non attingant ... quod sensualitatem assumpsit ... pugne aduersus spiritum. ... ergo in Christo ... pugna fuit ... sensualitatem non habuit. ... Adam sensualitatem ... in eo ... ergo Christus omnia ... assumpsit ... sensualitatem ... mortem ... sensualitatem ... hic sensualitatem ... sensualitas est ... sensualitatis ... ad ... ad ... sensualitatem ... accepit ... ut accepit ... in ipso ad ... carnem ... eam

ut dicitur autem in quem est assumpta. Ad 2m dicendum quod non est ex sua natura quod pug-
nat adversus spiritum, sed per peccatum in quantum est corrupta, et sic Christus non accepit
eam. ¶ Pro quarto quod videtur quod in Christo non sit voluntas sensualitatis vel animae quia non. Quia dicitur
per Hieronymum contra ... quod omnis voluntas in ratione est, sed in sensualitate de anima intellectiva
voluntas fuit in ratione, autem desiderium et alia. Ergo videtur quod non sit quod
dicatur una voluntas sensualitatis fuisse in Christo. ¶ Si forte dices
quod hoc secundum proprietatem generis dicitur voluntas est in quo non dicitur voluntas
non rationis affectus. Contra. Augustinus in libro de civitate Dei sic dicit:
sic omnes voluntates aut dei sunt aut angelorum aut hominum
aut quorumdam animalium. Sed cum voluntas appellandi alium rationis
expertum motum illum quibus alia faciunt secundum naturam suam
et cum quid vel appetunt vel evitant. Ex his patet quod abusi-
ve sensualitatis affectus dicitur voluntas. ¶ Ergo. Dicendum quod voluntas sumitur lar-
ge et stricte. Stricte non dicitur voluntas ut autem dictum est voluntas in mo-
do et appetitus rationis. Large autem sumitur et appetitus sensualitatis
humane. Sed omnino abusive dicitur voluntas appetitus brutorum
... dicitur quod voluntas rationis est et sensitiva sit rationalis
non est voluntas ... dicitur quia est liberum in anima et rationis sensualitatis
... magis agitur imperio rationis ... agitur ut instinctu
... dicitur voluntas et per hoc patet ad totum. ¶ Tertio quaeritur
aliquam voluntatem rationis in Christo non habuit ... quod sic
quia super determinatum est quod et ratio et quandam alia per ratione
potest considerari ut natura et sic dolet incommoda et fugit.
Cum ergo cuilibet appetitui sit hoc potentia quod appetit hoc secundum
naturam voluntatis petit quod non est consequens. Ergo ad petit
voluntate rationis quod non est consequens. ¶ Sed contra. Contrarius
appetitus ... in anima non est. Ex hoc quod ipsi appetitus
sunt ... in nobis ut manichei dicebant qui po-
nebant unum creatum a principio lucis et alterum a principio tenebrarum.
Ergo videtur quod ista contrarietas sit ex oppositione voluntatum.
Sed autem oppositio in nobis inducit pugnam carnis secundum
... contra spiritum. Ergo in Christo
fuit haec pugna quod absurdum dicere ... Ergo non fuit
in eo talis defectus voluntatis. ¶ Solutio. Dicendum quod nihil prohibet quod
secundum voluntatem rationis ut non est homo velit in quantum ille
aliud appetierit quod non est consequens et ... quod aliud ora-
vit quod non est ei datum eo quod non oravit ut ex delibera-
tione ... volens sed potius ut voluntas ... in se con-
tinens. Sic ipse dicit discipulis ... spiritus promptus est ca-
ro autem infirma. ¶ Ad 2m quod ob ... dico quod non est contrarietas
pugnae nisi ... resistentia rationis ... in nobis in quibus
voluntas infirmitatis ... ex fomite et ... ex ...
peccatorum. In Christo autem non fuit talis fomes. Et non voluntas
... ut ... et ... ostenderet se ad
... et ... quod ... rationis. Sed potius quod se
... et ... non ... ut ... non ... libera
illius fiat voluntas tua. Et hoc quidem antiquorum sit ali-
... vocat velle eius ... voluntatis ... ¶ Sed ...

... alii solvunt dicentes quod non est contrarietas quia contraria
... et sensualitatis ... vel ... et non non
sunt contraria ... sed patet ... quia ... in nobis ...
esset contrarietas pugnae. Unde contrarietas pugnae est ex ...
voluntatis. Tamen ... posse ... volentibus et ni-
tentibus ... voluntatibus sit contraria ... tamen per
adiunctum sit contraria ... per rationem unam quia unum voli-
tum ut honestum alterum tamen ut turpe. ¶ Quarto
quaeritur de ratione quam hic tenuit magister et videtur
plures rationes voluntatis ... duplicem ... humana
... affectum ex ... et affectum rationis. ... autem
adhuc una sit ut ... voluntatis rationis ... est
... quod insufficienter ... magister ... a pluribus formis
non est unius modi denominationis ... ut ... al-
bedo ... albus et ... ...
et sic de aliis. Ergo videtur quod a ... aliquibus ... Christi ... ipse
sit pluribus modis volens vel plures volentes quod ne-
gat Augustinus quia dicitur non esse nisi unus volens ... plures.
... voluntatis ... ad actum voluntatis.
Sed ... una ... sufficit ad unum
actum. Ergo ... magister ... in Christo ... quod omnis ...
... relinquitur ex hoc quod omnis actio sit ...
... et non una sed plures actiones ... a pluribus agentibus
differentibus secundum essentiam est plures et non una ... volun-
tates agentes in Christo differunt secundum essentiam. Ergo
sunt actus sui plures et non unus. Sed contra quia Dionysius lo-
quitur de theandrica ... actione ...
... ergo sunt plures actiones.
¶ Sed nos videmus quod ad ultimum voluntatis una quod non ulterius ...
ergo voluntates ... in uno ... se habent ad actum voluntatis et sic
omnis ... actus voluntatis sunt plures actus ut videtur. ¶ Ergo. Dicendum quod
magister potuit ... divisionem voluntatis ... ad ...
... voluntatis ... autem divina ... et ...
humana ... humana autem ... rationis aut sensualitatis rationis
... et ... deliberativa ... sed non facit ... de illa
... est rationis ut ... quia secundum ... et esse potest non dif-
fert ab ... quae est rationis ut deliberativa. Sed potest esse ...
modus considerationis potest ... ut ... accid-
entalibus potentiae animae rationalis ... quae est homini ut ... et ...
esse potentia ... ut dicit magister. Sed ... dicitur ...
... in ipsius ... duo ... rationis ... in duo ... ad primum ergo patet
... ad aliud dicendum quod alia est ... ...
... et aliud est ... quia forte ... in ...
... unum ... plures ... Sed ... potentiis ...
secundum unam rationem ... non ... pluralem ... esse quod plures po-
... unio nomine. Sed quia ... plures ... sunt
secundum diversas ... referuntur ad unum quod est ...
... denominatum ... quod non est ... unum. Et non ...

¶ Sed ...

non unum voluerunt. Sed tamen modo possunt velle. quare vo-
lent secundum eundem [illegible]. et hoc est simile in radice in qua fundatur
potentia illa. Sed diversitas voluntatis cogitur in diversitate nature vo-
lentis. Ad aliud dicendum quod in Christo sunt actiones distinc-
te non in comparatione ad agentem. scilicet quia licet sint plures
agentes. sed quantum ad rationem egrediendi. scilicet quia aliud est ut
homo. aliud ut deus. Spiritus enim egit ipse cuius deus ipse
homo. vel agere ut agens attenditur duplex. et actiones
in parte in comparatione ad potentias inclinantes ad actum
attenditur. Damascenus non duplex. dixit actionem tean-
dricam. et Damascenus dixit duas actiones Christi. sic
duas [illegible] plures actiones Christo propter potentias inclinantes
ad actum. sed propter pluralitatem agentium. et hoc [illegible] sic
patet in hiis [illegible] actum relata ad diversas [illegible]
[illegible] modum [illegible]
et [illegible] ad ultimum. et non. quia hoc ipsum quod agere
fuit [illegible] et homo et inclinantia ad actum. duo [illegible]
[illegible] et incarnatum fuerit quantum ad actionem nobis salu-
tarem [illegible] comedit [illegible] dormivit [illegible] quod deus
hoc fecit. et tamen pro nobis fecerit [illegible] pro se non hoc [illegible] quod fu-
erit [illegible] et [illegible] de tristitia et timore et oratione
et omnibus aliis. Ad penultimum dicendum est quod non sic fluunt
quasi sint data ad unum uno tamen. quia licet non deliberativa
[illegible] consentiat cum sensualitate et [illegible] voluntate. et [illegible]
non tamen [illegible]. Deinde queritur de hoc quod dicitur in littera de-
lectatio assumpte infirmitatis et nomen ubi moritur. Sed [illegible]
[illegible] in hiis qui perimunt se ipsos ex te-
dio [illegible] timoris ut dicit [illegible] de
civitate dei [illegible] magno animo putandi [illegible] sibi [illegible]
[illegible] mortem ille propter Theobrotus [illegible] magistrum [illegible]
[illegible] cum [illegible] libro [illegible] de immortalitate
anime disputavit. [illegible] precipitem dedisse de mu-
ro [illegible] ex hac vita migrasse ad eam quam
credit esse meliorem. ergo videtur quod quidam desiderent mor-
tem [illegible] timoris occidunt se ipsos
sicut Iudas. et quidam [illegible] melancholia quidam.
ergo videtur quod [illegible] quod dicitur in littera. Ad hoc dicendum quod [illegible]
Augustinus [illegible] occidit se ex tedio vite in qua
vita est. sed aliud occidunt se ex alia quam vite [illegible]
[illegible] pre [illegible] vitam [illegible]
[illegible] ex [illegible] adimplendi [illegible] ad
[illegible] ut Iudas. ex turpitudine admissa et
[illegible] ex [illegible] admittenda. melancholia ex tedio [illegible]
[illegible] non esse [illegible] et Theobrotus ex timore [illegible]
[illegible] se [illegible] sed amor vite [illegible]
est. Deinde queritur de hoc quod dicitur. ex affectu humano sensualitatis
quod non voluit et petivit et voluit. ex hoc non sequitur quod illa petitio
sensualitatis fuit [illegible]. sed quantum [illegible] esse et sensualitatis [illegible]

ordinare et omnis petitio sit ordinatio. quedam [illegible] postu-
latio [illegible] cum Damascenus dicat quod oratio est petitio decentium
a deo. et decens sit honestum [illegible] sensualitatis [illegible] oratio
[illegible] Damascenus est ascensus intellectus in deum. ergo orare non convenit sen-
sualitati. [illegible] ut dicit Augustinus [illegible]
[illegible] hoc quod non est presens sensibus [illegible]. Sed mors illa
tempore quo oravit. non erat presens sensibus.
ergo sensualitas non fuit [illegible] mortem affectu. ergo non oravit.
Item si dicatur quod presciit omnia et quod tunc sciunt omnia que
futura erant sicut [illegible]. et ex illa presentia [illegible] timor
et tristitia. contra ab instanti [illegible] scivit omnia que futura erant
sicut [illegible] sed hoc [illegible] quod dicitur quod cepit pavere
et mestus esse. ab instanti conceptionis [illegible] cepit ille pa-
vere et mestus esse si presciit. Sed non fuit semper affectio
sensualitatis. sed post [illegible] vincta [illegible] et [illegible] illam tunc
timuit. [illegible] quod non timuit [illegible] contristatur et non ti-
muit non oravit. sed in agonia fuit. Ad primum dicendum
ad hoc quod oratio illa fuit [illegible] non [illegible]
[illegible] cum [illegible] affectu. et hoc bene per ordinatione [illegible]
[illegible] per [illegible]. Ad aliud dicendum quod non est indecens id quod [illegible]
[illegible] dicitur in illa diffinitione [illegible] in dig-
[illegible] Ad aliud dicendum quod illa diffinitio [illegible] indul-
gentie data est de oratione per [illegible]. et de oratio-
one contemplativa. et [illegible] orationem. Ad aliud
dicendum quod ex [illegible] non ex [illegible] [illegible]. sed ex [illegible]
[illegible] utrumque cum [illegible] accidit quod [illegible] est [illegible]
quod hoc descenderet [illegible] imaginis [illegible] et [illegible]
[illegible] imaginatum per imaginationem. et tunc
movet ad tristitiam et timorem. et hoc [illegible] [illegible]
quam sit [illegible] ascendunt ad intellectum [illegible]
[illegible] per reflexionem intellectus ad inferiores [illegible]
quod [illegible] quod ab instanti conceptionis debuit timere. dicendum quod
non sequitur quia non est causa timoris [illegible] sed propter imminentia
mali [illegible] sed [illegible] ab eo mors tamen hoc non [illegible]
[illegible] ut [illegible] et hoc patet [illegible] ad tertium. Deinde queritur de
hoc quod dicitur de verbo Ambrosii. certum non [illegible] movet nos
[illegible] contrarius. mors [illegible] sic utrumque
[illegible] contradictionis [illegible] fuit de alteri [illegible].
ergo non dubitavit. Ad hoc dicendum hoc non expressum timorem [illegible]
sensualitatis [illegible] hoc quod sciret [illegible] et [illegible] apparent
opposita [illegible] quod evaderet mortem. et hoc [illegible] ponit
in Christo. sed propter [illegible]. Deinde non [illegible]
[illegible] ibi [illegible] non est [illegible] quod [illegible]
[illegible] quare dicitur et nobis oravit [illegible] et [illegible] sibi [illegible]
[illegible] discipulorum in se ostenderet [illegible] ad gloriam
[illegible] quia [illegible] in eo est exaltata. et [illegible]
[illegible] sibi [illegible] quamquam [illegible] claritatem [illegible]
sionem [illegible] et [illegible] quia sic [illegible]

l. Agnostic[illegible]

Tam.

l. natus

18 [illegible]

Vitrea

vires.

[illegible]

captivum. Et ut nobis ordinatum sensum affectum ad to-
ne formam et doctrinam daret. ut cum ipso dicendum: non
quod ego volo fiat. sed quod tu vis. sic ergo illo modo est
i. ad voluntatem suam sed petiit. sed non habet. a non modo pro
se petiit ut dictum est prius. et sic plana sunt que
dicta sunt.

De merito vero persone Christi non est hic in capitulo ista pars
que est de operibus et dividitur in tres. In quarum prima agit
de merito. In secunda [illegible] et quod primum opus eius fuit
passio. ideo precipue fuit quantum de merito passionis.
In secunda agit de ipso opere passionis. et eorum qui erant
in passione. sicut traditor et huiusmodi. que incipit ibi. Inde
dicit. xx. distinctione. in illo loco ergo est sacerdos. idem quod
hostia et pretium redemptionis. in tertia agit de statu quo
[illegible] mortem Christi sicut fuit in triduo et huiusmodi.
et quia totum dicitur in tertio et hic capitulo xxi. distinctione. i. de
predicta continuatione est [illegible] in morte et cetera. prima habet partes
[illegible] in quatuor partes in quarum prima [illegible] magister quantum
de effectu meriti et ex parte sui. In secunda autem de effectu
meriti ex parte nostra. et hic in capitulo in ultimo [illegible] i.
ad quod ergo voluit pati et mori et cetera. In quarta de virtute.
ex hiis [illegible] solus ipse est redemptor et mediator
i. unus propter hoc dicitur mundi redemptor. In quinta continet
si aliter modus fuit possibilis. et continet post hic tamen quam aliter vo-
luit liberare i. Si vero queritur utrum a nobis et cetera. primum xx. distinctione.
In prima parte continet magister. tamen problemata. et determinat
quorum primum est utrum [illegible] an minuit. et quod non minuit.
et hic in primo capitulo. Ideo quomodo meruit incepit i. ut hic solum
meruit. Secundum quod per obedientiam et cetera. Tertium quod sit ibi da-
tio quam meruit ibi. ut causa gloriam impassibilitatis et im-
mortalitatis meruit et cetera. Quartum est si hic sine merito habere po-
tuit ibi. Si vero queritur utrum Christus impassibilitatis et immortalitatis et impassibilitatis
et cetera. Sed habet pro se per. Sed inde [illegible] dicitur autem Christus
non aliquid potuit. videtur autem quod non. quod non plenum
est non amplius potest recipere. sed ab instanti conceptionis
[illegible] fuit de ipso quod habuit spiritum non ad mensuram quod
[illegible] gloriam. quod virginem a prin-
cipio [illegible] dicitur [illegible] gloria plenam non minuit.
Ergo nulli bonum receperit fuit. ergo non meruit. [illegible] quod
est aliquid recipere [illegible] agere cum [illegible] non fuit
indigens. [illegible] autem est indigenti ad [illegible] ut
ad [illegible] ergo ipse non meruit. [illegible] quod habet sensum
[illegible] meriti. ipse autem iuste fuit [illegible]
comprehensor. ergo non meruit. [illegible] in bonis me-
rito. ergo [illegible] gloriam [illegible] autem negatum est [illegible] pro se
[illegible] viii. ergo non meruit [illegible] non [illegible] ad hoc
ut [illegible] sed nobis ut dicit apostolus. quia pro nobis egeni
factus est cum esset dives ut nos illius inopia ditaret

[illegible] cum ergo non esset [illegible] pro quo [illegible] meruit
[illegible] meriti est opus quod [illegible] in [illegible]. Christus autem [illegible]
meruit [illegible]. meritum est opus et actus. actus quidem
sunt [illegible] ut dicit philosophus. ergo meritum respicit
[illegible] ergo [illegible] meretur de non suo pro opere
et obsequium [illegible] sua. quia erant filii sicut ipse omnia
que [illegible] sunt. et [illegible] sunt [illegible] in eis ergo
[illegible] quod ipse non meruit. In [illegible] autem hic est quod dicitur in [illegible]
[illegible] efficacia
quod opera [illegible] sed opera [illegible] talis ergo opera
[illegible] non ergo meruit [illegible] nobis sed et sibi. [illegible] magister hic [illegible]
distinguit [illegible] quod mereri dicitur [illegible] modis. uno
[illegible] aliquis mereri pro operibus bonum
male et malo [illegible] est in statu mortis peccati pena
[illegible] sic [illegible] in vita [illegible]. eleemosina quod quidam pe-
[illegible] pane [illegible] pauperi meruit
[illegible] ad quod [illegible] fuit prolongatione vite et
[illegible] a non [illegible]. sed tamen [illegible] mereri dicitur pro bo-
na opera facta in mortali peccato. ille non de debito non pro
[illegible] sed tamen [illegible] dicitur quod de [illegible] mereri [illegible]
et dicitur [illegible] quod meretur [illegible] de [illegible]
[illegible] disponit se ad gratiam pro-
pter quod fecit quantum in [illegible] fuit [illegible]
dicitur mereri [illegible] actibus dignitatis vitam eternam fa-
[illegible] vitam eternam debitam. et sic [illegible] huiusmodi ergo
[illegible] hic dicitur v. modis. uno modo
[illegible] cum merito alieno [illegible] debitum si-
[illegible] meritorum [illegible] merito
alieno [illegible] et [illegible] hic dicitur debere eis vitam eternam. [illegible]
[illegible] qui ex [illegible] de non
debita sibi vitam eternam facit debitam sibi. ut [illegible]
[illegible] vitam eternam
[illegible] qui ex debito facit pluribus [illegible] debitum
sibi. et sic [illegible] tertio. et sic de [illegible] actibus [illegible]
[illegible] augmentum gratie et glorie prius
habite et debite. et hic sit [illegible]. et ultimo
[illegible] quando meretur [illegible] opera [illegible]. ad [illegible]
glorie. sicut est accelerato [illegible] nominis et hiis
et hiis [illegible] Christus meruit [illegible] prius. sed omnis honor
debitur debetur ei [illegible] sua. [illegible] quod potest et habet
debitum pro [illegible] sua in [illegible] meritorum [illegible]
ad [illegible] omnia habet et possidet. po-
tuit [illegible] accelerare [illegible] et clarificare [illegible] suam. [illegible]
non habet omnia in omni [illegible] voluit. [illegible] sed et
habere in [illegible] ut sic magis gloriam ostenderet [illegible]
pluribus bonis. sed in pluribus [illegible] iuste possidet
bonorum. Ad [illegible] quod hic ipse non indiguit. tamen nos
indiguimus [illegible] sic merendo nobis formam dando. [illegible]

Ad 4m dicendum quod status comprehensoris et absolvit a statu viatoris et non competebat ei mereri. Sed si fuisset tantum comprehensor, tunc procederet obiectio. Ad 5m dicendum quod perfectio illa non est hominis perfectionem quantum potentia in illo bonorum [illegible] secundum scientiam vel gratiam vel gloriam et ideo non competit perfectionem. Sed potentia in bonum consummatio [illegible] et maiores [illegible] nostri quod potentia talis cognitionis [illegible] accipit et potentia in omnibus habendi [illegible] anima. Sed [illegible] talis in eadem est. Ad 4m dicendum quod licet actus singulares [illegible] si agentis [illegible] non tamen semper referuntur ad ipsa agentia. Sed quod sunt distincte persone. Sed quamquam [illegible] non intelligere actus hominis est et tamen refertur ad hominem [illegible] anima possumus dicere quod meritum est actus Christi qui est equalis patri. Sed referre ad ipsum secundum [illegible] in quantum est equalis et [illegible] in quantum est minor. Et hoc [illegible] in Christo quod ipse agit secundum [illegible] utriusque [illegible]. Deinde queritur de hoc quod dicitur in littera. Sed et sibi meruit impassibilitatem et immortalitatem gloriam et [illegible] haec temporale, ut [illegible]. Sed [illegible] non est nisi liberum arbitrium. Sed probatur quod temporale quod per suum liberum arbitrium meruit liberum arbitrium confirmatum in statu merendi. Suum autem liberum arbitrium fuit confirmatum. Ergo non fuit in statu merendi. Et [illegible] determinatum ad unum [illegible] laudem [illegible] actum illum. Sed probatur in omnibus potentiis liberis. Sed liberum arbitrium Christi determinatum fuit ad unum. Ergo non habuit laudem in illo [illegible] autem meritorium [illegible] laudabile. Ergo Christus non potuit mereri suo libero arbitrio [illegible] liberum arbitrium [illegible] se habuit [illegible] simodo non [illegible] [illegible] mereri [illegible] laudatur vir [illegible] qui potuit transgredi et non est transgressus, facere mala et non fecit. Ergo si hoc est de [illegible] cum numquam potuit transgredi, ergo numquam meruit. Quod [illegible] liberum arbitrium [illegible] potentia merendi ex hoc quod potest facere malum, quod hoc est defectus [illegible] probatum est. Sed [illegible] potentia quam gratia [illegible] facere bonum [illegible] Christus sua operatione liberius fecit [illegible] quam nos sua operatione potuissemus [illegible] quam nos.

Ad 8m dicendum quod Christus habuit liberum arbitrium et quod mereri potuit. Ad primum dicendum quod [illegible] liberum arbitrium confirmatum [illegible] secundum gratiam. Hoc est in bono [illegible] bono [illegible] illo et [illegible] confirmatio tollit. [illegible] defectum illum quod deflexibile [illegible] est in malum [illegible] [illegible] bonum alia est confirmatio liberi arbitrii in eo quod est simpliciter ultimum et confirmatur in illo per adhesionem, sicut confirmatio [illegible] et hoc non tollit [illegible] quod vult. Sed potest necessitatem non coactionis. Sed [illegible] a fine illo et [illegible] sit per [illegible] collocatur immutabiliter [illegible] et non tamen tollit [illegible] quod [illegible] et sic adherens non potest cogitare amplius quod velit. Preterea [illegible] quod hoc fuit [illegible] in Christo sed non abstulit ei totum merendi quod cum illa adhesione

et viator fuit et hoc accidit in Christo per duplicem [illegible] quietationem sue anime, scilicet ad carnem et ad divinitatem [illegible] ad [illegible] alia caritas quod procedit [illegible] id quod est spirituale [illegible] hoc posse quod [illegible] comprehensor. Tertia est [illegible] potentia ad actum hunc [illegible] quod oporteat [illegible] parare et non posse operari et hoc confirmatio tollit [illegible] quod oportet potentia [illegible] ad oppositum et non in peccata est [illegible] quod ipsum [illegible] oportet [illegible] velle [illegible] velle et non posse. Sed [illegible] velle et [illegible] opposita [illegible] potest in omnibus [illegible] liberum arbitrium scilicet posse hoc et posse cessare ab hoc et [illegible] ab hoc et non [illegible] quod non est differentia liberi arbitrii posse velle bonum et malum. Sed potentia accidit ei posse velle malum ex defectu. Sed potentia libertatis est consideratur in hoc quod potest velle hoc et non velle hoc et velle diversum ab hoc [illegible] cognoscere liberum quod non agit per necessitatem [illegible] et hoc [illegible] liberum arbitrium et hoc sufficiebat [illegible] cum statu viatoris et non [illegible] procedit obiectio. Ad 2m dicendum quod potentia determinata ad unum [illegible] necessitate non habet laudem [illegible] ostensum est quod hoc [illegible] liberum arbitrium [illegible] confirmatio [illegible] Ad 3m dicendum quod [illegible] alia [illegible] huiusmodi [illegible] fuit in statu viatoris modo autem non et status viatoris cum libertate [illegible] libertas facit meritum secundum statum merendi. Ad 4m dicendum quod hoc de laude [illegible] non per se. Sed [illegible] est in [illegible] libertas per se [illegible] facere bonum et non malum [illegible] facere quod [illegible] et quod [illegible] per accidens [illegible] facit statum merendi [illegible] per accidens [illegible] determinatum [illegible] quod [illegible] peccare potuit. Deinde queritur de hoc quod dicitur. Humilitas [illegible] passionis meritum fuit exaltationis [illegible] quod humilitate passionis [illegible] meruit [illegible] passio [illegible] ut dicit philosophus est effectus [illegible] quod actionis. Ergo est ab alio [illegible] ab [illegible] non est meritorium. Ergo nulla passio meritoria. Ergo [illegible] passio Christi [illegible] non est meritorium [illegible] actus elicitus ex [illegible] [illegible] non est in corpore [illegible] anima. Ergo quod [illegible] est in corpore [illegible] anima. Ergo non habet [illegible] nulla. Ergo non fuit meritoria [illegible] est meritorium [illegible] quod est voluntarium. Nulla passio est voluntaria [illegible] per se quod dicit Augustinus quod [illegible] tunc [illegible] et si bonum sit quod facit [illegible] probatur per diffinitionem voluntarii quod potest philosophus [illegible] quod non [illegible] est in voluntate [illegible] in ipso quod agit passionis autem [illegible] semper est [illegible]. Si dicatur quod [illegible] fuit in Christo et [illegible] est [illegible] quod Christus fuit deus et non [illegible] in eo facere potuit [illegible] quod ipse potuit velle et [illegible] voluntarium [illegible] ab omnibus quod [illegible] displicuit passio [illegible] non est [illegible] quod [illegible] actus [illegible] voluntarius fuisset quod [illegible] bonum [illegible] quod voluit [illegible] bonum. Ad 8m dicendum quod Christus meruit in passione

scilicet aliquid [illegible] merendi — al. [illegible] meruit

[illegible] al. [illegible] confirmatus

scilicet [illegible] ad carnem [illegible] viatore. [illegible] autem ad id quod spirituale est

scilicet hoc enim aliqui [illegible] liberum arbitrium

scilicet posse

[illegible]

scilicet passio autem tota fuit [illegible] corpore sed non in anima. Ergo non habuit [illegible] meriti. Ergo nulla passio [illegible] meritum.

[illegible]

sua et max^m mitiu^m consistit in passione et passibilitate
secundum . et e ad o r vita . q h sit illata . tam sublata et
susceptio passionis non gratia boni p q e passio . et no
p^t propria virtute q e fortitudo consistit in passionibus illatis
Ad a^d dd q tamen passio e in cor . sed sublata equaliter
e in aia . et illa e q fa[illegible] ... tur virtute . Ad a^d p^z
r^o p andeas . Ad [illegible] id q virtutibus q
solo^m antiq[illegible] bti qcedo . et sic q
lic h ee potuit . [illegible] q passio e essentia ac
tionis . et no possit ee sine actione q volu^{tas} sit
de vno et n de alio . ista q^o debilis e q volu^{tas} se
par ea q sm n^{tam} quieta sit . sicut et alia ac^s
aie . sic volo ee abbas et n volo ee monachus . et vo
lo sine vestiri a gla . ut absorbeat q mortale
e a vita et n volo mori . et ut bz dicam volu^{tas} si
pos^{lis} e ut d pluris . et p h p^z solo ad totum . Ad tertium
q^o de h q dicit humilitas clara e immo claritas
humi^{tas} . et p h n . dic ut ista sit ita humilitate . h
fuit alia ratione ph^{il} q^o humiliavit semetipsum factus
obediens patri usque ad mortem . sed p^p quod deus illum ex
altavit et sic si exaltatio e premium xpi . cu^m h^{ic} p^p
debeat humilitati . qz q se humiliat exaltabitur . d^e p^p
humilitas v^r fuisse meritum eius . Ad 8^z q omne meritum
e in caritate . g^o ut q sumitur caritate meruit . h v^r
tem q n meruit q aliq^d virtute sua . sicut ille n . dm
cur virtutibus virtutes e ad aliq^d meli^s post refer
ri q^m ipse sit . virtutes autem q esse no potuit . cu^m
dat^r sit ei sp^s n ad mensuram . g^o ut q sunt virtutibus me
ri no potuit . et sic caritas q e in mente p fuit con
tinue p mentum . q^z alii i q^ge a^gere seu . h caritas
xpi p fide no potuit . g^o ca^{lis} merit n potuit . Ad 8°
dd q xpe omni so^{lis} sua virtute meruit . humilitate pa
tientia . ca^{ritate} et obe^d . et sic de aliis . et et nobis . et dm et
q^dam q meruit premium sibi ale huma^{nis} eius i corpibus
aie et corporibus . h . n . p^{pus} hu^o . dm q h n repugt
sic ang^s q accep^t b^i ne a do et tm mer^e illa q p
sic et ap hoies vide q q^n conferentur tm mer sic
h opatio q^m post ea d^z de iure meri . et h sua n
v^r n i p babilit . si tam volunt sed h^{rn} via q n
h eclipsia tu dic q e triuer f tulit t^o corpib^z
facto sui q p paucis . cu^m sui fuit et meruit f i co^r
ea q i cor^e no h^{ur} . et meruit ap homines h^{ic} q
ap hoies n huit . ut i r^{nis} a reuelatione . et docet
cor^{is} . et manifestatione noie ap hoies . Ad p^m
g^o ocedo q hu^m bti eade exaltatio . et s^o
premii . sed h exaltatio e i corpe et ap homines . quia
rese . et i aia qua exaltata fuit n h n q plibz mo
dis . et adebz exaltatio^m aie sibi debita fuit

q meritu^m q^s . Ad a^d dd q meritu^m consistit i ca^{re} sicut
i radice . n tamen ita consistit q ipa sola mereat^r . h po q^b
titur . si vim tm ohendo a q^{nte} dilectionis . sic e i na
tura . u sol mouz ad om^m generabilium pullulatione
et maturatione . tamen n excluduntur motor spalis ista et illa
et id q generatur i forma . et ratione mag^s se mouere
spalem sua^m q^m generalem . ita ca^{ritas} calore suo i
flammat . totu^m affectum homis dat vi merendi . s^z ta^m
tn totu^m e spale . ap virtutes spales . et h^e dicit p
tinuo pm rationem ut humilitatis exaltatio et hobe^e
libertas et fidei visio . et spei comprehensio . et h^{ie} Ad id q
ultimo q tamen solutum e p id q datum e i p^{to} solois
q^z merem n vno tm dicit sed multis . Ad tertium q de h q dr
ut u^{tas} aia sit passibilis fuit . hic rang^r magis vnum coi
q meruit . s . i mortalitate . et i passibilitate . cu^m aut i passibilis
sit aie et cor^{is} . v^r q no accidat aie n q^{er} cor^{is} . g^o se
paratione facta a corpe . videbitur sterile fieri i passibilis aia .
q^3 e aia de se no h^e q^m . cu^m g^o passio sit n con age
tis q n^{tam} de se no h passibilitatem n forte ex peccato . ut ex
cor^e . g^o separatione facta n sba sbiac . impassibilitate no
h^e . g^o non e i passibilis . omne q h^e passibilitatem p actu
tamen no erit passibile n quieta in act^u . aia n h^e par
sit^{te} n p actu . g^o no erit passibilis n quieta in ac
ademum . s^z h actus e i contrario . g^o no erit i passibilis n
i contra exclus p eo q^a facit passibile . g^o mox sepa
rata a cor^e aia xpi . et aie scor^{um} fuit impassibiles . Ad 8^z
q ponam q te^m i corpore cor^z ali aut paciet^r
aut n . si sic . no fuerunt facte impassibiles p absolutionem
a corpe . q^z i passibile pati n p^t . si q^o n patiuntur . g^o no
erunt vnite . q^z aia vnita cor^i compatitur necesse a^l
doleat de separationibus . ut h . i pte^r d . Ad 8° illa sunt
q dicit aias n impassibiles separatione facta a cor^e vel m
p babilior sic p buit prius rationes i ducto . Ad id a^r
q q o d p^r q aie separate a corpibus dupli^r . s . sicut n
ne h^{ntes} acceptionem vite et cor^e pois e attributa
ap^s n ne d^i . sic d^r pos^{ta} e a mor eius q p^{enam} n potuit
et alie s^i ponant^r i^{te}m vnum ud^o modo n potuit pa
ti i cor^{re} n d^e q ornata p^{er} p^{tem} affectum carnis . tamen
i eis manifeste . sicut dicit xpc fratribus q^{uo}d a se
pantur n h^r eum vite h^{ntes} . s^z ut gla di p mira
culum fuerunt i eis manifeste . sic d^r xpc de lazaro . la
zarus amicus n^r dormit eum . et e a domino excitatum
eum . sic de ceco nato dixit . n^z hic peccavit . n^z pe
tes eius ut ceci nasceretur . h ut manifestentur opa
di i illo . et ille no sunt separate n sm quod . et no i
passibiles no efficiuntur . p Ad tertium q^o n solu^m de h q
d^r no solu^m meruit x q^m pateretur . v^r n . hoc ee sum
q^z p^us e ee q^m agere i instanti q^o conceptionis accepit

a cor^e

ptm ee. g° i illo n potuit age. s meri e age. g° i illo
no potuit meruisse. Sed p(ro)pter ista Aug(ustinus) et alii dicunt
q(uod) ip(s)e [illegible] n(on) plus sit meritus. g° meruit tamen merita
ip(s)e [illegible] esse et postea age sm gr(ati)am acceptam
i regnatione. g° ut q(uod) i xpo plus oportuit [illegible] ad
[illegible] anq(ua)m mereretur. g° no meruit ab istanti
conceptionis sue. [illegible] i anglo i malo plus oportuit po
tle ee [illegible] q(uan)tum aliter [illegible] q(ua)m [illegible] ad deum
p(er) gr(ati)am. et ad h(oc) multa p(ri)a exiguntur q(ua)m [illegible]
ti. q(uia) alia [illegible] q(ua)m p(er) se. [illegible] accepta
gr(ati)a. Si forte dicas q(uod) aliud e de xpo et aliud de aliis.
q(uia) xpc fuit p(ri)us an(te) conceptum et i ip(s)o conceptu. et no(n) me
ri potat. h(oc) n(on) est. q(uia) tunc eet [illegible] q(uod) [illegible] est
ad meri sit h(ab)ilis [illegible] si [illegible] ee i istanti
creationis [illegible] et actus ei i [illegible]. Ad s(ecundu)m d(icen)d(um) q(uod)
circa istud sunt due opiniones q(ua)r(um) una ui(detu)r [illegible] p(ro)babi
lior q(uia) concedit rationes i(n)ductas. et d(icit) q(uod) xpc [illegible] meruit
ab istanti concep(tionis) sue. [illegible] istante [illegible] meruit. sic
[illegible] exponit [illegible] fuit ab initio. Jo. viii.
i. post [illegible]. Alii dicunt q(uod) meruit a p(ri)mo istanti con
ceptionis. et soluunt rationes i(n)ductas. q(uia) istans
e medi(u)m q(uod)dam [illegible] et [illegible] et sm q(uod) finis [illegible]
sic i eo accepit xpc esse. et sm quod e p(r)incipium futuri
sic meruit in eod(em). vn(de) i eod(em) istanti cepit esse et egit
op(us) [illegible] eand(em) rationem i istanti [illegible] ad
tertium [illegible] q(uod) obiicitur de anglo malo. q(uia) ille
[illegible] i spatio [illegible] aliud [illegible]
[illegible] et no(n) [illegible] de illo. et de x°. Ad [illegible] de
[illegible] q(uod) n(on) [illegible] potuit [illegible]
[illegible] merendi [illegible]
[illegible] modis. et plib(us) modis [illegible] meri [illegible]
[illegible] visio dei [illegible]
[illegible] xpc [illegible] modis [illegible] ab istanti con
cep(tionis) [illegible] q(uod) potuit [illegible] ratione fuit
sibi debita [illegible] quod dicit(ur)
[illegible] meri potat [illegible] aliq(ui)d
[illegible] videt(ur) [illegible] q(uia) [illegible] i passi(bi)litate [illegible]
[illegible] g° [illegible] me.
[illegible] xpi n fuit [illegible] actione aliorum [illegible]
e [illegible] no sit [illegible] vite [illegible] meritu(m)
[illegible] g° [illegible] xpc meruit sibi [illegible] ut [illegible]
Ad [illegible] q(uod) magister no intelligit q(uod) xpc meri n
potat [illegible] ratione. [illegible] dicit
[illegible] q(uod) [illegible] n(on) [illegible] ei [illegible] q(uod) n(on) p(ro)
h(ab)uit. [illegible] recepit p(er) meritum [illegible] plus
h(ab)uit. Ad h(oc) aut(em) q(uod) [illegible] d(icen)d(um) q(uod) passi(bi)litas
[illegible] ei [illegible]
n plus [illegible] et no(n) [illegible]

[illegible] q(uod) [illegible] q(uod) d(icitu)r meruit [illegible]
no [illegible] passi(bi)litas [illegible] potest [illegible] ee [illegible]
[illegible] sit i mor(talitas) et i passi(bi)litas [illegible] q(uia) [illegible]
vita p(er) se. [illegible] ut [illegible] et [illegible]
[illegible] q(uod) [illegible] sit mortalitas et i mortalitas et
eod(em) [illegible] de passi(bi)litate [illegible] no(n) [illegible]
passi(bi)litas [illegible] solu(m) [illegible]
dolore et [illegible] dolor [illegible] sit [illegible] p(er) se
[illegible] ad [illegible] [illegible] q(uod) i passi(bi)litas
[illegible] cadunt sub merito [illegible]
q(uod) directe. q(uia) i mor(talitas) e [illegible] dotes aut(em) directe
[illegible] g° [illegible] directe cadunt sub merito. Ad s(ecundu)m
d(icen)d(um) q(uod) i mor(talitas) et i passi(bi)litas [illegible] fuit [illegible]
[illegible] g° d(icen)d(um) q(uod) [illegible] vita [illegible] et h(oc) e [illegible]
et e vita [illegible] et [illegible] e [illegible] et [illegible] ad h(oc)
[illegible] ad [illegible] d(icen)d(um) q(uod) passi(bi)litas [illegible] plus e [illegible]
[illegible] p(er) se [illegible] ob [illegible] d(icen)d(um) q(uod) dotes [illegible]
[illegible] no(n) cadunt [illegible] directe sub merito sic dotes [illegible]
q(uia) dotes [illegible] ex [illegible] glo(ria) [illegible]
[illegible] i [illegible] in dotib(us) [illegible] et no(n) [illegible] directe
cadunt sub merito sic dotes [illegible] vn(de) xpc meruit h(oc) ex
[illegible] et [illegible] ex [illegible] ad [illegible]
o [illegible] ex [illegible] dolores et morte
p(er) [illegible] sustinuit [illegible] i mortalitas et i passi(bi)litas. Ad te
[illegible] q(uod) d(icitu)r [illegible] sibi [illegible] no(n) [illegible] e [illegible]
h(oc) e [illegible] ab eterno h(ab)uit. g° h(oc) sibi [illegible] dari [illegible]
Si dicas q(uod) manifestationem [illegible] no(n) h(ab)uit. et mani
festatio [illegible] e data [illegible] d(icen)d(um)
no(n) [illegible] glo(ria) [illegible]
potuit. no(n) [illegible] lux. [illegible] p(er)
[illegible] passionem.
[illegible] filiu(m) [illegible] luc. [illegible]
[illegible] dei glo. [illegible] filiu(m) dei [illegible]
[illegible] i lege [illegible]
[illegible] et deus. g° [illegible] q(uod) [illegible]
[illegible] Si dicas q(uod) i lege [illegible] no(n) [illegible] plane [illegible]
[illegible] q(uod) [illegible]
[illegible] q(uod) [illegible]
ad [illegible] p(er) plateas
[illegible] dei. g° [illegible]
q(uod) h(oc) [illegible] passione. [illegible]
[illegible] glorie crucifixissent
et [illegible] de [illegible] crucifigi [illegible]
eo q(uod) [illegible] de [illegible] q(uia) [illegible]
[illegible] h(oc) d(icitu)r
q(uia) [illegible] filiu(m) dei [illegible] ex
[illegible] ex
[illegible] a [illegible].

et in Christo non potuit esse ignorantia peccati sui ... ergo uidetur ex
aduerso a toto quod finem est ergo non ignorantie uirtutis. ¶ Quod ergo
dicendum quod nomen quod est super omne nomen hoc est dei et non esse ab
omni lingua celestium terrestrium et infernorum et hoc nomen quod
nomen ab eterno pater generando dedit. sicut dicit
Ambrosius. sed tamen ut pater deus et creatura deus uocetur et in
uocetur. hoc dedit ei pater propter meritum passionis tamen
non fuit ut quia per passionem pateretur et nos in tantum se
sue diuinitatis notitiam occultauit ut omnis rebellio
de eo effugerent per passionem mortis gloria et honore
sic coronatus ut omnium linguis deus esse confiteretur
¶ Ad omnia obiecta dicendum quod est scientia per coniecturas et
hanc habuerunt omnes de eo quod est filius dei et homo
et demones et est scientia per certitudinem et hanc non habuerunt
quia et si fidem et alia testimonia uiderent tamen in dubium uerte
rent propter infirmitatis indicia que apparebant in ipso et
de scientia coniecturali procedunt obiecta. obiectiones de ista cer
titudinis procedunt omnes obiectiones. sed post resurrectionem
... aliquid non esset in eo ... tunc ... ei
nomen manifestari. ¶ Ad id quod ultimo obicitur de exal
tatione ergo dicendum quod in toto non exaltauit quia eadem
operatio ... adiuncta fuit. sed nomine filii
ignoranti tamen exaltauit. ¶ Item queritur de hoc quod dicit. in quan
tum homo crucifixus est. in ea exaltatus est et est. uidetur quod homini
non debeatur exaltatio. quia exaltatio est ad sedere dei
ad dexteram patris. hoc autem non competit forme serui mi
nor est patre et hoc est humanitas ergo homini non debetur exalta
tio. et flexio flectatur omne genu celestium terrestrium et infernorum sed hoc est di
uinitatis ergo exaltatio illa de qua loquitur apostolus est diuinitatis ... in u
bis apostolus. ita se consecrauit exaltauit illum et dona
uit nomen quod est super omne nomen. ut in nomine Iesu flectatur
omne genu. et confiteatur omnis lingua et cetera. ergo uidetur quod
ad id in ... referri. nomen autem refertur ad diuinitatem ergo
et exaltatio. ¶ Sed contra homini debetur exaltatio. dicitur
autem homo hominis non potest ergo non exaltatur. ¶ Preterea
in ... dicitur oppositum in ... sicut ... ergo
dicendum quod exaltatio debetur per se in homine et non homini.
sed per se in ... debetur ad sedere patris et equalitatem quam
ab eterno habuit non tamen habuit. ut in ... in filiore ex
istentis non debet ad potiora bona patris et
per hoc solo ad patrem et ad filium. ¶ Ad tertium dicendum quod
non ... quod id refertur ad id. quia apostolus ... et
... sed referuntur ad ... ergo diuisorum que sunt
in ipso et sicut ergo quorum ... attribuuntur ... dico quod
per ... et ... redemptionis ... et propo
ne quod omnia deberent tamen gratia non humane ... et
susceptione ... debet ei exaltatio
propositio ... autem non diuine debetur ei nomen quod est super omne

nomen. sed ergo redemptionis in quo ipse iudicatus est et blasphema
tus debetur ei propositum. preconium omnis lingue.
... omnis lingua confiteatur quia dominus Iesus Christus in gloria est dei patris. sed ergo
effectus liberationis eorum qui sunt in terra. et in uerbo res
taurationis ruine celestis in genuum flectione
debetur ei. ut in nomine Iesu omne genu flectatur celestium terrestrium et
infernorum. celestium quia ruinam restaurauit. terrestrium quia
redemit a reatu originali. infernorum quia eos qui fue
runt eripuit. ¶ Sed forte aliquis queret utrum hoc sit quod de
betur ei gratia diuinitatis. sed dicendum et manifestatio diuinitatis
sue quod dicat apostolus ut in nomine Iesu omne genu flec
tatur. dicendum quod Iesus Christus sunt nomina expressiua ... in
carne. et ideo non sunt super omne nomen. sed nobis sunt uenera
da per genuflexionem quia ostenditur nobis ... in quo summe est opus
redemptionis pro nobis. et illud ut quod nominat personam
filii diuine nature in unionem in carne. quia Iesus dicitur
saluator. et saluare dicitur ipso quod pro diuina ... uerum angelus
autem dixit. uocabis nomen eius Iesum. ipse enim saluum fe
cit populum suum a peccatis eorum. quod hoc eius habuit ab eterno con
ueniens. tamen per actum saluationis non ... ei ... in humanitate
assumpta. Christus autem dicitur unctus. quod sonat ... in
unctionem. et non nominat humanitatem ... ... in di
uina. quia humane ... ... et diuine est unigeniti. ¶ Item
queritur de hoc quod dicit. hic sic quaere de hoc quod Christus intrauit
illam in morte gloriam et cetera. uidetur quod sibi merito habere
debuit. quia quod conceditur nil gratie conceditur. multo magis
filio unigenito. sed pueris nil gratie conceditur
habere in morte ergo multo magis fuit concedendam filio
dei. ... alia est conditio seruorum alia est conditio filii. filius
enim natus est in hereditate patris. seruus autem non participat de bo
nis patris nisi merendo per obsequium. ergo cum Christus fuit
et sit unigenitus patris per nullo suo actu exhe
redando esse ... ad perceptionem hereditatis. et non debuit
uenire ad patrem per meritum ... ipse erit semper sed.
... et si deturbatur. quod non ... ... merito
apostolus seruum ... non deturbatur se ... ¶ Sed contra
meliorem ... est filio ... melius et ... et ma
gis ... habitum ... debet
... nobis ... petentibus Christo ...
est. ... ... debuit.
¶ ... Christi ... patris
ergo ... quia omnis actus ...
... ¶ Sed contra dicendum quod Christus ... et nobis
sunt ... ad patrem ergo dicendum
quod ... patrem alienum. tamen sufficit tan
tum [illegible] ... quod est ... Christi et ...
... ut dicit Augustinus ad ... dicendum quod ...

nectitur a principio et simul a principio divino. sed quantum ad rationem
sui quod de eius debito est per satisfactionem debetur ei per ob-
sequium. filius autem de debito et isto per satisfactionem
sibi. et quantum ad rationem debiti ut sit locutionis possessio non est.
¶ Ad aliud dicendum quod licet obsequium non conducatur in eternum. quia in Christo fuit du-
ratio et tempore in divina non est terminata se in divina sicut tunc
tunc. sic autem non est in aliis. et ideo ibi ut tantum incipit. sed
tantum terminatur. ¶ De tertio accipienda est via per hoc in
quod in capitulo aliud obiicitur. ad quod quia voluit pati et mori et cetera.
In hac parte tantum inquirit efficaciam passionis Christi in nobis. et dividitur
in duas partes. in quarum prima tantum tangit in genere tantum ad
quid valuerit nobis sua passio. et hoc in genere non exequitur
de qua specialiter. In secunda autem ponit specialem
executionem de singulis. et hoc capitulo in principio xix. distinctionis ubi
sunt igitur quamvis. cum per mortem. In prima habet tantum
duo. In quarum primo tangit utrum ut dictum est. In secundo
probat illud quod per mortem nos a diabolo et peccato redemit.
per hoc patet summa. ¶ Aliud quod ...ngit ... sicut ista.
aditus paradisi ... a diabolo a peccato. a pena. ...
tur igitur per ordinem de singulis. et primo de aditu pa-
radisi. ... in secunda distinctione locum habebit. aditu
... non videtur esse passionis. sed ascensionis. unde
... Ascendens in altum captivam duxit captivita-
tem dedit dona hominibus ... i. ascendit ... ante
eos pandens iter. ... quod ante passionem impediunt aditum
paradisi. videtur quod nichil quia ... primum ...
fuit. ergo deo placuit. et terminari debuit in vi-
ta eterna. sed ergo Christus pateret sed non sancti pateat adi-
tum regni habuissent. ergo passio non fuit causa ...
in baptismo celi aperti sunt super eum. ergo videtur quod passio Christi non
aperuit celos sed post baptismum. ¶ Si forte dicat quod
ignea rumphea non aufferebatur nisi per passionem. et apu-
te est igneam rumpheam amovere. videtur quod hoc non sit.
quia tempora erant ... helye et enoch. ut di-
citur sancti. ergo illi ante Christi passionem ... ad passionem in-
ad ... celeste paradisi experiuntur per Christi pas-
sionem. ignea autem rumphea fuit ante paradi-
sum ... si passio est causa intercisionis ...
posita causa ponitur effectus. et destructa destructa
destruitur. sed patet quod Christo passo non statim ab infimo
ergo videtur quod passio Christi non sit causa in celum.
¶ Secundo. dicendum quod passio Christi aperuit aditum paradi-
si solvendo rumpheam. rumphea autem nichil
aliud est nisi decretum dei de claudendo sanctos pro eo quod solum
fuit per non quod tota dampnata fuit per peccatum in adam.
¶ Ad primum ergo dicendum quod ascensio non aperuit
celum ut paradisum quo ad
apertam visionem

faciei dei quam illam statim anima Christi descendente ad limbum ha-
buerunt. sed quo ad congruum locum fruitionis determinatum. scilicet
celum empyreum. sed hoc dicitur ad ...s aditus paradisi ut rege-
ret fuit hic ... et in visione faciei dei. ¶ Ad aliud dicendum quod primum
... fuit personale. et ideo per eos non regnabantur
et impediunt eos ... ut non viderent faciem ad fa-
ciem usque ad tempus passionis. et introducentur in
regnum non pretio soluto hoc tamen ut dictum est. et quia ille modus
determinatus est a deo ideo merentur. ¶ Ad aliud dicendum quod baptismus ape-
ruit celos sicut causa disponens sed causa aperiens non aperi-
suit. unde si passio non fuisset. baptismus non aperuisset
nec aperuit. quia totam habet efficaciam a passione
Christi. ¶ Ad aliud dicendum quod non est instantia de helya et enoch.
quia hic paradisus est in terrestri. sed nos loquimur de celesti quantum
ad hoc id quod est regnum dei. scilicet visio dei faciei ad
faciem. et per hoc patet solutio ad sequens. ¶ Ad ultimum dicendum quod statim
passo Christo aperiebatur sanctis faciei ... cum ... est
vita eterna. sed non adhuc adepti erant locum con-
gruentem illi vite. quia hoc habebat sicut impleretur sancta
sepultura. et tantum et ascensio ascensionis locus. et quantum ad apertionem
regni non habuit sed in ... per modum congruentem et
non per se. ¶ De tertio queritur de hoc quod dicitur. sed alii homines
debitores erant et cetera. ex hoc videtur intelligi sed in genere
uno modo. quia quanto magis debita similia. tanto
tantum unum gratia. ergo videtur quod martyres per Christo mortui non
gratiam fecerunt deo obsequium. alio tamen. quia si unus sufficie-
ret pro alio iusticia videtur quod nullus pro alio satisfacere quod
est contra apostolum dicentem alter alterius honera portate et
gratia. ... dicentem per invicem ut salvemini. Item alio tamen. quia si
aliquis est debitor est quod est et potest et debitor mortis
... videtur quod ... faciat careat terminatione. quia
...tamen ... quod accepit ... de anima mor-
te intelligitur hoc quod omnes debitores sunt mortis autem talis
aut violente. sed de talis hoc videtur falsum. quia sic celli de
debito tunc et hoc non omnes solum ... sed omnes ...
mortem hoc est contrario tunc et non debitum ... loquendo ...
sed hoc non est ad propositum. quia hic loquitur de debito quod satisfacit
pro peccato. morientes autem illi per mortem non solvunt
nisi aliquod peccatum. Si autem de morte violenta hoc tamen
falsum est. quia non tenentur ad hoc ut interficiantur. ergo videtur
quod falsum sit quod dicitur de debito isto. ¶ Secundo dicendum quod sicut di-
citur sic intelligitur ... est textus ut iacet. et quod pluribus est
tulta causa pati et sui offensa dei quam fecit, toto
esse sufficiat, et toto opere suo reddere de illo tantum
quod accepit de deo. sed aliud est aliquis tenetur de iure cau-
tionis. et aliud ad quod tenetur ratione offense. et aliud ad quod
tenetur de iure mine, iure conditionis tunc plus
tenetur quam sunt de iure offense plus tenetur

hu.

Et nota meruit aditum paradisi

... in celesti.

... in limbo inferni sed aditum ... inferni statim

expertem

ornate

et posse

de

aliquis homo quantum facere posset infinita mundi et de iure tamen tantum teneretur quantum aliquis infinitum facere posset. Dicentes. Non domino deo vi pacior. Tandem pro me stans in clivo tempore totum redimere et pro exigente voluntate sed quod bono modo nunc possumus. Ad primum ergo dicendum quod martyres pro Christo gratuitam passi sunt. quia id quod ex condicione debebant libere et non libera se offerebant quia debent omnes non tollit libertatem obsequii. Ad secundum dicendum quod non sufficit tamen aliquis. tamen quia non exigitur ab eo quod non ad posse facere unum pro alio. Non autem pro toto nec de homo ut supra visum est. Ad tertium dicendum quod tenuitas est ex misericordia dei non exigente totum. Sed quod districto iure debet. Ad quartum dicendum quod intelligitur de morte in genere. ex quo non nati mortem ad quam debent morte sua dum pro peccato tantum. et illam omnes solvent. et si ad tempus differatur ut helias et enoch. Sed illam martyres libera non ultro offerebant. et non magis gratia fuit. non in casu. si pro seruitute fidei et veritate consistenti a iudice cogerentur negare si dein. ut iustum. Ad quintum dicendum quod morientes in natura corruptam moriuntur. et non debitum reatus pro peccato solvunt. ¶ Deinde queritur de hoc quod dictum est fuit peccatum tantum ut saluari non possent. crudele enim videtur peccatum non dimittere in morte innocentis. dicit enim apostolus: non est crudelis qui filium. Ergo videtur quod facilius peccatum debet dimittere quam pro morte filii sui. Non enim peccatum est iudicari si permittat affligi innocentem ut evadat nocens quod quia tenuitas sceleris ... impunitum. Augustinus sic pro ... vide quod non morte filii debebat esse redemptus. Filius dei melior est toto mundo et mille mundis si essent. Ergo videtur quod pro exigitur vita filii quam melior erat mundo pro peccato quam mundo vilior erat et tamen ultra condignum aggravavit penam, cum sua esset condigna punire se. Videtur quod alius posset satisfacere pro mundo quam ille. Si enim adam et eva tantum quibus fuit totum mundum tanti satisfecissent totus mundus satisfacisset in illis. sicut in illis totus peccavit. Ergo tunc cum tantum fuisset satisfactio quanta fuit culpa. et hoc debuit sufficere. Item si ponamus quod aliquis pro se satisfacere posset quod tunc pro toto mundo esset satisfactum. et tunc tamen non oporteret filium dei mori ut videtur. ¶ Ergo dicendum quod congruentius iustitie salvator. magis congrue non potuit satisfieri nisi per mortem filii dei. et hoc quia homo non solvit pro peccato. Quia hoc quod solvit dampnum quoniam latro restituit ablatum adhuc est iudici reus pro lesione iustitie. Ergo multo magis adhuc soluto dampno debet suam vitam si esset. unde reus est criminis lese maiestatis. Ergo in infinitum plus est reus criminis lese maiestatis in deum quia infinitum maiestatem omnem creatam excedit. Non hoc dico quod homo posset solvere dampnum et hoc ypothesi

loquendo quia sic posset ad hoc homini reatum non deleretur. Supra autem in primo libro ostensum est quia hoc non potuit fieri per aliquam puram creaturam. sed per deum purum. quia licet in illo sit posse. non tamen in illo est debitum. Sed cum sit sit sicut per deum homo et homo deum quod debet in quantum homo obligatus et ad tantum posset in quantum deus. Ad secundum ergo ad penam sanguinem. quod pater non servivit sanguinem filii sui fuit in eum crudelis. Sed cum iustitiam suam negare non possit et videret miseriam huius redemptionis filium non se offerentem ad satisfaciendum dedit homini ut satisfaceret pro ipso. sicut dicitur Job. iij. Sic deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret. ut omnis qui credit in illum non pereat. Sed habeat vitam eternam. quod autem filius sit propria voluntate se optulit probatur per psalmum ubi dicitur: holocaustum pro peccato non postulasti. et tunc dixi ecce venio et cetera. usque deus meus volui. ¶ Ad secundum dicendum quod licet esset peccatum iudicaretur si ex crudelitate faceret et pro vilitate. Sed quando facit hoc ut faciat iustitiam. et tamen corriga et minus re tamen ... pro bar... ¶ Ad tertium dicendum quod hoc exigitur iustitia quia non tenebatur tantum solvere dampnum ablatum. Sed et satisfacere pro reatu quod infinitus est. ut probatum est in primo solvit illud. ¶ Ad quartum dicendum quod david et omnes valet. quia statim ut peccaverunt rei fuerunt. et sic non gratiam facere potuerunt. Non adiuuto ipsi quam iuvare solus poterat. sicut Augustinus dicit quod omnes quicumque salvati sunt in fide mediatoris. et si concederetur aliquis esset satisfacere quod est ablatum solum restituit quantum offensum est esse filium. et pro hoc patet solutio ad ultimum. ¶ Sequitur quarum quarum pro morte Christi et cetera. hic tangit ... Primo quomodo excusetur a peccato quam minuit nos. scilicet liberatione a peccato et a diabolo. et a pena. et dividitur in tres partes. In quarum prima similiter in uno capitulo ostendit quomodo liberavit nos a peccato et diabolo. In secunda ut magis hoc explanet ostendit hoc per mortem. Secundo hoc modo. In tertia ostendit quomodo liberavit a pena scilicet a qua pena temporali et eterna. ¶ Primo ergo incidit quod ut iustificamur a peccato sic ostendit passio Christi ubi non cum tamen quod tamen passio tamen cum illis fuit ergo non attingebat animas illas. quod autem non tangit non agit ut dicunt philosophi. Ergo non egit nos iustificasse iustificationem quod licet est conveniens tamen causa. passio autem Christi non est coniuncta cum illis. ergo non est iustificationem animabus. Preterea Christo non conveniebat nisi secundum humanitatem sic autem ab eo non est gratia iustificata. ergo passio Christi non iustificationem ut videtur. ¶ Preterea ut iustificatio tantum ad vitam pertinet ut ad causam. quia dicit apostolus: mortuus est propter delicta nostra. et surrexit propter iustificationem nostram. Preterea iustificatio vivificat animam. ergo magis respicit ... vitam quam ad mortem. ergo magis convenit a vita quam amor... Preterea si causa est mors Christi. hoc erit per modum sacrificii. Sacrificium

aut gratie similitudine. et aliud est causa. ergo cum mors Christi illam habet similitudinem eius cuius est. ergo cum mors Christi illam habet similitudinem cum latria(?) sed post iustificatio cum fide ... post esse causa iustificationis tamen cum passio. Quod si concedatur ... obiicitur Zach. ix. In sanguine testamenti tui emisisti vinctos de lacu in quo non erat aqua. ergo redemptio facta est per sanguinem. Item in sermone domini. hic est calix sanguinis mei novi et eterni testamenti qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem. ergo in sanguinis effusione per mortem facta est solutio peccati. Item Heb. ix. omnia pene mundantur in sanguine et sine sanguinis effusione non fit remissio. Item Ier. viii. sanguis Christi emundavit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum deo viventi. Item ... sana me domine et sanabor. salvum me fac et salvus ero. Item ... salus in sanguine tuo repellet pro me. Item Jo. i. ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. agnus autem tollit peccatum lavando in sanguine. sic habetur Apoc. i. dilexit nos et lavit nos in sanguine suo a peccatis nostris. Item Ambrosius. cum primum tantum erat peccatum nostrum ut salvari non possemus nisi unigenitus dei pro nobis moreretur debitoribus mortis. Item Jo. iii. sic deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret ut omnis qui credit in ipso non pereat sed per hoc vitam eternam habeat. Item ... sua ... ad iustificationem. quia tunc non erat Christus in statu merendi. ergo nec sibi nec nobis meruit ... sed post id quod ... recepit in primo glorie sue stole ... Ad hoc ... iustificatio ... sed post ... et gratie. sic et ... qui omnis mutatio est per ... ergo ... debet fieri transitus a peccato et deletio peccati ... per ... ergo ... passio ... quid est quod magis ... in ... quod iustificat nos qui nos videntes tantam caritatem suam erga nos movemur ad dilectionem et ita ad iustitiam. sic nec mors sua non fuit nisi per accidens ad ... et si ... caritatem habuissemus ... iustificati. et hoc falsum est. quia quantumcumque dilexissemus eum non debitum solutum pro nobis redemptum non esset. Item ... iustificat nos a peccatis. quia nos videntes patientiam eius per fidem ... erga deum qui dat ... patitur. et sic illa caritate iustificati. et sic non ... nos Christus ... non plus nobis valuisset ... collata. ut esset ... et ... passio Christi. quia ex hiis ... attendimus ad diligendum deum ... post ea iustificationem ... magister tangit ... aliam adhuc causam ... est ex fide

eo quod proposuit deus eum propitiatorem per fidem in sanguine ipsius. ut olim aspicientes serpentem eneum in palo sanati sunt. xxi. constat autem quod multa ... sunt ... passionis. ergo si per fidem passionis iustificamur cum non sit minor fides eius dum esset et vivus quam cum eius Christum passum tamen valuit ad iustificationem nobis quod deus est ... et vivus quam quod ipse est passus. hoc autem falsum est. ergo ... est causa quam ponit magister. Item ... docuit nos humilitatem. mansuetudinem ... sicut ... non sanamur. sicut ipse dicit. Mt. x. discite a me quia mitis sum et humilis corde. quod non ... ad remissionem peccati per mortem Christi. ... sicut fides et caritas. Item magister ... tangit ... modum dicens ex ... Aug. quia morte sua unico sacrificio verissimo quicquid culparum erat delevit. ergo ... quod ipse iustificavit nos offerendo sacrificium pro nobis. et sic non ... iustificatione ... ad ... ad fidem. Quod ... quod iustificatio considerari ... in genere ... ut referatur ad ... damnatum in Adam et ... ut ... iustificationem ... et relative ad causam ... considerari iiii modis. scilicet in relatione ad causam efficientem ... in relatione ad causam materialem duobus modis. scilicet materia ... et materia de condigno. similiter ad causam sacramentalem duobus modis. scilicet que est causa et signum ex parte ... et que est causa et signum ex parte iustificationis. hac ... dico ergo quod ... ad causam materialem vel ... materia ... condignum refertur ad passionem Christi. quia ... nobis ... a peccato ad quod ... iustificatio ... ad causam materialem ex congruo refertur ad ... iustificatio ... respicit ... debitum ex Adam quod solus Christus solvere potuit. vel relata ad causam efficientem refertur ad solum deum. quia solus efficit deletionem peccati et efficit iustificationem. vel ita autem ad causam formalem ... et ... et ... vel relata autem ad causam sacramentalem que causa est et signum ex parte suscipientis sic ... debitum originale refertur ad baptismum. ... autem debitum actuale refertur ad penitentiam. ... est post baptismum. vel ... ad causam sacramentalem ex parte ... iustificationis refertur ad deum et hominem ... vitam et ... ad ... planum est solvere ad ... Quod ... ergo ... quod passio Christi ... et spiritualis. et divina. et humana ... quia ... fuerunt ... spiritualis. quia dolor ... in anima et spiritu. humana quia ... divina ... quia ... autem est duobus modis. scilicet per ... et per ... et ... modo ... nos et ... in nos. Quod ... quam ...

quod efficientiam unitur continget a Christo in animas iustificandas. Et hec etiam solutione patebit. Ad aliud dicendum quod passio Christi in iustificatione per ad spiritualia. Et ideo coniungitur quo ad efficientiam et meritum passionis scilicet fide et caritate. Et illa omnibus precedit ex parte sua. Ad aliud dicendum quod licet pati conveniat ei secundum humanitatem, tamen patiens est tamen Deus et homo. Et ex parte illa procedit quod iustificant in passione iustificationes. Ad aliud dicendum quod ad conveniens tamen quo damnum est per modum exterioris et sacramentalis quoddam. Ad aliud dicendum quod mors Christi est per modum oblationis sacrificii interioris. Et licet non dicatur sacramentum interius iustificans large sumpto sacramento pro sacro secreto et non pro signo sacre rei. Vel potest dici quod due sunt partes iustificationis scilicet mali amotio et boni adeptio. Et passio per mortem potest signare ad ablationem peccati. Quia sicut mors separat a vita mortali, ita iustificatio separat a morte vite peccati in qua aliquis ut bestia vivit. Et sic potest significare ad iustificationem ex parte alterius scilicet adeptionis vite etc. Et hic vult Apostolus dicere Ro. vi: consepulti sumus cum illo per baptismum in mortem, ut quomodo surrexit Christus a mortuis, ita et nos in novitate vite ambulemus. Et alibi: existimate vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo. Ad omnia que sequentia quibus probatur passionem Christi esse causam iustificationis patet dicendum solum per distinctionem iam dictam. Ad id quod ulterius queritur de causa magis vel minus ex parte caritatis et fidei dicendum quod magis et minus modis [illegible] quod passio Christi iustificet. Scilicet iustificatio consideratur duobus modis scilicet quo ad sufficientiam et sic una sola causa iustificans scilicet oblatio salutaris sacrificii [illegible] consideratur et quo ad efficaciam et sic oportet adesse fidem et caritatem. Non enim affluit nobis effectus passionis nisi simus de corpore mistico passionis. Et ideo [illegible] facere nisi caritas et non magis in [illegible] at de caritate ut consideratur caritas sua erga nos [illegible] passionis per caritatem quia sanguis sumptus est efficacium ex suo corde mistico. Quia autem a capite fluit sacramentum redemptionis, ideo oportet a spiritu inducere ad caput et adhuc elevare oculos fidei. Et sic patet quod totaliter procedit [illegible]. Ad id quod [illegible] dicendum quod non est per accidens quia caritas non facit sufficientiam sed parit fontem salutis, sed facit efficaciam et unit nos fonti salutis ut in suo corde existentes. Hauriamus de fontibus salvatoris et confiteamur Domino. Ad aliud dicendum quod maior [illegible] licet attendatur nos ad caritatem, tamen illa caritas per [illegible] considerat [illegible] quo ad efficaciam et sic oportet ad esse fidem et caritatem. Non enim affluit nobis effectus passionis nisi simus de corpore mistico passionis. Licet autem non potest facere nisi caritas, et non magis in [illegible] de caritate unit nos passionibus eius. Sed post Christi passionem [illegible] ad aliud dicendum quod [illegible] sunt ad [illegible] caritatis scilicet non cum eis effluit in nos unda salutis [illegible] sicut per passionem. Ad aliud dicendum quod [illegible] ad [illegible] post in nobis fons [illegible] licet fides quo ad [illegible] disposito ad [illegible] et non illa omnibus non precedit. Ad aliud

dicendum quod certe ille virtutes non sunt attingentes Deum sicut iste due et de caritate. Patet quia actus earum sunt in his que sunt ad finem et non immediate ad finem. De spe autem patet quia licet sit ad finem tamen est ex parte nostro [illegible] et unitio fides autem attingit quemlibet iniciare [illegible] attingentes et caritas unit per amorem. Et ideo alie virtutes formaliter quidem iustificant, sed non ita nos faciunt suos uniri Christo iustificanti ut caritas et fides. Et sic patet quod solo ad tertium. Quod de nono queritur de hoc quod dicitur morte Christi sua uno sacrificio quod delet culpam etc. Et est sensus videtur quia adhuc multa peccata sunt quibus opera ad merenda supplicia de unitate hominis et tunc futuro. Ergo non destruxit delendo eam, erat culpam, sed supra destruxit quod erat culpam. Si supra destruxit quomodo tunc sufficiunt non [illegible] remedia alia quam continue quamvis in operibus penitentie diversis [illegible] quod destruxit quod erat culpam, quia culpa [illegible] ad [illegible] pena ad satisfaciendum [illegible] ordinem contra penam. Si Christus per penam passionis satisfecit pro nobis, ergo satisfactionem ordinabat contra penam et non contra culpam ut videtur. Et ita non delevit quod erat culpam, sed potius quod erat penam [illegible] et culpa passionis illa delevit quia quantum bonum erat vita Christi tantum malum erat occasio Christi. Vel maior ipsius offensio adversa [illegible] ergo [illegible] bonum non posset in malum malum, quia mors Christi non valuit delere culpam illam quam perpetraverunt occisores sui occidendo eum; ergo multo minus valuit delere illam cum omnibus aliis culpis, quod tamen falsum est quia multi de occisoribus salvati sunt sicut Longinus centurio et alii ut dicitur [illegible]. Quod dicendum quod in peccato tria sunt quorum duo ita sunt coniuncta quod unum non solvitur sine reliquo, tertium autem solvitur et ab aliis [illegible] primum est culpa que [illegible] gratie, secundum est macula fedans per maliciem, tertium est reatus pene eterne et secundum [illegible] ita coniuncta [illegible] est reatus pene temporalis. Unde [illegible] concedo quod passio Christi sufficienter delet peccata, sed tamen ad hoc passionis culpam in [illegible] ex parte reatus pene eterne sicut probat obiectio. Sed quia primo est solutus reatus, non solvitur macula et culpa. Ideo possumus per virtutem passionis agere in culpam et maculam. Sed hoc passio in quantum ipsa affluit nobis quia ab ipso passione quia directe est opari contra culpam et penam non per maculam et non reatum. Et per hoc patet solo ad secundum. Ad primum dicendum quod passio delet sufficienter per se ipsam, sed efficaciter delet cum fide et caritate sicut in [illegible] dictum est. Ad aliud dicendum est quod [illegible] autem facit et solvit dicens quod [illegible] illa quod illi credebant prius hominem excusabat a tanto et non minorasse peccatum cum aliter ex parte potuit esse. Sicut ipse dixit: ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Sed tamen [illegible] est suppositio [illegible] dicitur quod una est quia [illegible] [illegible] ex consequenti negotium tamen sed ex consequenti facie

et illi bonum. unde in ipso est ut factum hominis tantum sit malum
quantum sit bonum factum hominis et dei. Sed semper infinitum excedit
illud in bono. et si dicas quod factum hominis fecit occasio
dei. et ex parte illa erat in se malum. dicendum quod hoc non est quia ex
parte patris erat bonum et non malum. et ex parte facientium malum
tantum. et non actus peccati eorum. Unde ut patet ... est in facientibus
et patientibus et sic stat totum in via. Sed tamen est quia et si potest
equitas ad hoc potentiam esse bonum in malum destruendo quod
... qui bonum de se habet virtutem impugnandi malum. malum
autem non habet de se. Sed ex bono ut dicit dominus. l. h. de di. no.
.ca. iiii. Item quarto de hoc quod dicitur. fuso igitur sanguine sine culpa
omnium culparum cirographa deleta sunt. cirographum est instrumentum
instrumentum quod datur in manu ad confirmationem ...
possessionis. unde dicitur a cirographo quod est manus. et grafos quod est scriptura.
tale autem scriptum nulla reddunt dyabolo. quod ut quod
non sit dei. quod deleta sunt cirographa culparum. Quod dicendum
ad hoc quod mutetur est ... nos ... peccando tenetur pene eterne
obligati. et sic per sententiam dei debitores efficimur tortoribus
iudicari. sicut latro furando dare dicitur cirographum iudici
quo tenetur ... supplicio. tunc nos debito peccati obliga-
ti. nos debitum ad luenda supplicia eis tortoribus et non ...
... a sententia dei et a reatu ... Item quod de hoc quod
dicitur. recepit nos quia unam clos possidere. Sed ... quod mod
... liberati sunt a potestate dyaboli. ... in nullo per fu-
isse nobis passio ad liberationem a dyabolo. cum dicat apostolus.
ephesios. vi. post passionem quod non est nobis colluctatio adversus
carnem et sanguinem. sed adversus principes et potestates et ad
versus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia ne-
quitie in celestibus. ergo nunc restat nobis pugna. Sicut
ante. Si tu dicas quod non invenit demones in corpus hominum
obsidendo sed hominum sicut ante fecerunt tamen tantum est. cum ... di-
catur quod invenit se sanguini et demones ... quod de-
mones ab obsessis corporibus expellebantur et post passio-
nem. Si autem tu dicas quod ante passionem cogerent ad
malum. Sed post passionem non potuerunt. hoc tamen ... est
quia ... inducit ... sed compelli non ... quia ...
... efficere non potuerunt. ergo in nullo ablati sunt a pote-
state ut videtur. Item si dicatur forte quod ... ad ydola
... ante passionem fuerit et non post. hoc tamen non est. quia adhuc
hodie sunt cultores ydolatrie in multis gentibus quod numquam
fuerunt. hereses et multiplicantur de die in diem. ergo videtur quod
magis sit soluta potestas quam ablata. Item apostolus dicit quod in
novissimis temporibus instabunt tempora periculosa. ergo videtur
quod post passionem crescet eius potestas in nos quam auferatur. Item
daniel. x. veniet tempus quale numquam fuit ex eo ex quo
gentes esse ceperunt usque ad tempus ... et ... de antixpisto.
Item apostolus dicit quod solvetur sathanas ut seducat omnes
gentes que sunt ... angulos terre. gog et magog. est ergo
quod dicit quod ablata sit ei potestas in nos. Item videtur ... quod ...
per nos quam ... possidere. ... possedit nos
dyabolus non ... sed iniuste fuit eius usurpare ... nos quia
peccavimus domino. ergo videtur esse quod dicitur. Item ... dicitur in apocalipsi. dicit
quod vidit angelum fortem descendentem ab ortu solis. ligavit
ligavit demonem ut non seducat amplius gentes. Item ...
dicendum quod multiplex est liberatio a demone. una est qua ad hoc
... potestate tenendi ex reatu ... et hoc liberatione liba-
ti sunt. sufficienter per mortem christi. ... non efficienter liberemur per ...
... captivitatem ... ante passionem ... detinebantur
adhuc in limbo. alia est quoad potestatem impugnandi. et illa non
est ablata. Sed potius debilitata quoad ... quorum una est
victoria ... ex hoc ... potest ... est
altera est collatio adiutorii ... sic passio et signum
christi ... per nos ... christi ... et quo passus
et temptatus potest ... auxiliari. ...
confortando pugnantium contra demonem per ablationem fomi-
tis. et collationem gratie maioris. ... negli-
... salutis in signaculo sancte crucis ... dy-
alogo. ubi demones leguntur non potuisse accede-
re ad iudeum in templo ... tacentem. eo quod signum se
cruce ... dixerunt ... vacuum
... signatum. sic ergo sunt liberati et forte ... alius
modis quos non videmus ... ergo ... et ...
... ad hoc pugnare. Sed ... pugna eius ... effi-
cit ... a christi passione ... ad ... quod
hoc dicat apostolus ... quod homines se indigent reddunt adiu-
torio passionis. et debilitate ... peccatorum. Sed ...
... operatur passio christi. ... ob ...
tempore antixpisti. dicendum quod ... laxata potestate ... ec-
clesiam ... Sed hoc non est ex aliqua debilitate passionis
... potestate. Sed ex ... laxantis ad tempus ...
enormia peccata ... adventum antixpisti ... ad ...
dicendum quod ... nullo iusto titulo possedit nos de-
mon. Sed ... permisit ... peccatum ... quia totus mundus
in maligno positus est et nos ... in mundo in maligno
filii ... ex ... et ... quod ... dei
... diceremur. ... in domo sua ex ancil-
la et suo nati. Sed christus passione sua eruit nos faci-
ens de filiis ancille filios libere. et de filiis ire fi-
lios adoptionis gratie ut tamen ... sumus filii ancille
sed libere qua libertate christus nos liberavit ut dicit apostolus. galathas.
.iiii. Item ... quod de hoc quod dicitur ibi. Fuit ... homo
mortuus ... fuisse ... quia ex ... dyabolo in
iuste nos detinuit ... dicitur ... nos ... in
... suam ... debuit nos ...
in sua potestate. quia ... iudicis est revocare
... iuste vendicavit nos sibi dyabolus. ergo ...

debuit satisfacere. ¶ Primum quod homo non potuit angelus satis-
facere. Angelus enim est homini magis unitus, sed non deo quam deus. quia
eorum quorum minor est distantia facilior est unio. Mi-
nor autem est distantia hominis et angeli quam hominis et dei. ergo
unibilior est homo angelo quam deus homini. Ponatur ergo sic
esse factum. tamen ille non esset debitor mortis et ita
mortem pro aliis solvere potuit. ergo non est verum quod dicitur in textu quod hoc
satisfacere non potuisset nisi deus esset in eo. ¶ Ad secundum dicendum ad primum
quod deus quod iuste potentie divine derogaret hoc potuit quando voluisset
sed hoc tamen in se derogaret. quia hoc unum tenuit quod in persona divina
esset. sed divinitas in homine ullius … deus locus
hoc magis est ex parte deitatis hominis et non ex parte divina.
In textu hoc dicitur … per solo ad finem. ¶ Ad tertium
dicendum quod supposita assignatione est ideo quia homo non potuit liberari nisi a deo
homine et hoc sufficiat ad obiectum. autem quod hoc falsum est dicendum quod si
angelus incarnaretur ille esset carentia boni simpliciter. ergo totum
quod esset quod posset et faceret pro se ipso deberet … non ad
hoc redderet unum pro multis. ergo tamen est non sufficeret a-
liis omnibus. Primo supra ostensum est quod offensa in deum sit in-
finita … est infinita et sic dampnum illatum est infinitum
post satis quod abstulit omnes qui possunt ex illo nasci
non tamen omnes qui nascentur … operatur satisfactio hominis
… non esse. et hoc non competeret alicui creature. ergo
nulla creatura redimere potuit et sic infinita quod hoc dicitur
in textu. ¶ Tercium quod dicitur … a qua pena temporali et eterna
… tangit … a qua liberati sumus per mortem christi.
videtur autem falsum quod dicitur per primam partem. scilicet quod liberavit a pena
eterna debitum mortis eterne relaxando. Sed … dicitur
eterna mors ignis gehenne ubi dampnatio eterna …
quod … eos liberavit qui in igne gehenne erant. quia
non liberavit nisi eos qui erant in limbo et illi non erant
in morte cum viderent in carcere … adventum … angelis
spe felici expectabant. Preterea nunc ante et post debitum eterne
mortis relaxatum alicui per solam mortem. ergo …
falsum quod dixit. Preterea quo ad alteram partem quod dicitur de
liberatione a pena temporali in spe quoniam in …
ea mors destructa. videtur … quod si christus non fuisset mor-
tuus ad hoc sancti resurrexissent. et in eis iam ita mors esset
destructa … articulus fidei est … est …
… falsum. ergo si christus mortuus esset
sed non semper liberati fuissent a pena temporali. Preterea si
… liberati a christo … post … ante mortem christi. quod … causa …
morte christi. quod …
glo. super epistolam … ad cor. xv. ¶ Ad secundum dicendum
quod mors christi solvit duo vincula quo in morte de-
tinebantur. liberavit ab utraque morte. scilicet temporali et
eterna. vinculum autem unum est obligatio ex origi-
nali peccato ad finem ergo quod … mors. dico sic

[illegible] quod est separatio a vita eterna que est visio dei facie
ad faciem. et hoc debitum relaxatum est in solutione precii per
passionem. et non est inconveniens quod sancti patres fuerint in mor-
te illa. sicut in quantitate quamvis … fuit eterna mors quoad substanti-
am. dicendum quod fuit eterna mors in eis ex parte una sed transiens
… precii in fine quod solutum pro nobis … a nobis … christi
transisset … liberationis … quod de debito
… ad hoc quod dicitur de altera parte. dicendum eo tamen quod … vita
… ad gloriam … potuerunt nisi soluto
precio. et quo ad hoc solutione liberati sunt per mortem
christi. Ad hoc quod obicitur de fide … dicendum quod articulus fidei ordinatur
… scilicet quod resurrexit mortuorum … deus filius soluto
pro nobis precio et fracto … quod detinebantur ne glorifi-
cari possent. ¶ Ad quartum dicendum quod … quod ad … doctum …
referre ad … solutionem. sed quo ad … sed quo ad solutionem
obligationis in perpetuum gloriam … referre ad passionem …
ad … ¶ De … quod dicitur omnis … pena que
… pro peccato debetur in baptismo penitus relaxatur.
hoc videtur falsum. quia sequuntur contritionem et dolor
de peccatis et illa sunt pene … que est pena … que …
in … infligitur secundum modum … ergo … quod
non sit … passio christi … de
pena. et dolor … aliquid … cla-
vis … ut quod nulla pena … debeat in sacerdo-
te … tot et tanta adiutoria videantur
sufficere. ¶ Ad primum dicendum quod baptismus non requirit gemitum et planctum
exteriorem et quod interiorem exigit in adultis. sed non est pro-
… baptismi. sed ne sit fictus accedens. quia fictus fugit
… spiritus sanctus discipline ut habetur sap. i. ¶ Ad quartum
dicendum quod debita pena pro peccato mortali est in corpore
… duratione. quia in eternum … puniri in corpore
… dico ergo quod deus relaxando culpam per se
remittit pene eternitatem et in corpore … sed ad hoc
remanet pena expiationis magis quam … est re-
pensari. sed non sufficiat homo ex se. et ideo … maxi-
ma tollit passio christi pro ut satisfecit pro nobis. et ad
hoc remanet pena solum in hac vita. sicut tamen durat.
sed … nobis. et ideo quod … est tollit passio christi
… clavium et remanet ad hoc pena satisfactoria
non … sed arbitraria pro viribus … et qualitate
et quantitate delicti. ¶ Unde dicitur ipse via mundi redemptor
hoc capitulo … quod christus ex ratione …
… dicitur mundi redemptor et mediator. et ideo dividitur in
duas partes in quarum prima ostendit quod est redemptor.
In secunda quod est mediator ibi. Quod solus dicitur mediator
et illa dividitur … in quarum prima ostendit … mediator
quod est … In secunda autem ostendit quod … medietur. et in
quantum medius ibi. Unus et mediator dicitur …

d. illa. ¶ Similiter et dubitatur de prima parte, scilicet quomodo dicatur
Christus redemptor, scilicet utrum dicatur usu potestatis ut in littera di-
citur, aut ab eterno fuit redemptor. et aut redemptoris est
redimere quia redemptor nomen verbale est et pertinet ad
actum redimendi. videtur quod ab eterno redemit, quod falsum
esse supra habitum est in hac eadem distinctione. quod usu potestatis non erat
redemptor redemptionis hominis. sed post carnem assumptam erat. cum ergo illa
non sit nisi sacramenti redemptionis se suscepit. videtur quod solus
filius redemptor et non pater neque spiritus sanctus. esse quidem patet
ut est in omnibus actibus trinitatis. sed non omnis actus divini
sunt opera redemptionis. ergo usu potestatis non sufficit ad hoc quod ab eo di-
catur redemptor. ergo pater et spiritus sanctus non debent dici redemp-
tores ut videtur, sed solus filius. ¶ Solutio. dicendum quod in trinitate dicitur tri-
nitas redemptor ut dicitur in littera, scilicet usu potestatis et usu
huius effectus, sed usus potestatis non facit aliquem redemp-
torem. sed usus potestatis per quod est in illo opere per quod est redemptio,
scilicet in passione Christi divina fuisset potestas non morte
mortem sanasset, non eternum vicisset. non solum in eo mor-
tuos fuisset, sed et tamen usu potestatis cum Christo operabatur
pater et filius, sed non in substantia passionis, et effectu huius
et hoc intendit magister in littera. unde in Christo ipse dicit: pater
in me manens ipse facit opera. et Luce xi. de
spiritu sancto dicitur: si in digito dei eicio demonia, et ideo pervenit
venit in vos regnum dei. et per hoc patet responsio ad omnia obiecta.
¶ De eo autem quod de hoc quod dicitur: et ea suscepit et implevit
illa sacramenta. sacramenta non quia sunt tamen ... misterii
sunt passio et extrema unctio et huiusmodi. sed de quo dicitur
quod ea suscepit est. ¶ Ad hoc dicendum quod duplicia sunt sacramen-
ta, scilicet ex parte nostra quia sunt quedam media et valent apportare
gratiam nobis mediante et sacramenta ipso, ut sunt virtutes
et passio et huiusmodi, que sunt cum ratione redemptionis ex parte
sacrificantis pro nobis, quia virtute huius sacramenta que sunt
passiva. et in illis sed ... quia sacramentorum sunt ex-
hibuit dando eis effectum, sed non suscepit sicut
ut nos suscepimus ea. baptismum suscepit dan-
do vim regenerativam aquis. extremam autem unctionem
tactu manus ipse proprio languides pristine sanitati restituendo
et orando et ieiunando ut nostrum ieiunium et lamentum
posset habere effectum. distributionem eucharistie corporis sui
dando discipulis. ordinem autem fecit eos prelatos
per potestatem suam in ligando et solvendo. et confirmando eos suos.
accum unctionis extreme non legitur recepisse, quia unctio
non fuit facta oleo, sed illi exhibuit ... per
... quam surrexit oleo exultationis glorie plene
... de unctione ... ¶ Alii
dicunt quod exhibuit sacramenta quando sanguis et aqua profluxit
ut de latere. Jo. xix. aqua expiationis et sanguis re-
demptionis. ¶ De eo autem quod de hoc quod dicitur: quod solus dicitur mediator

scilicet non dicitur Christus secundum humanam naturam mediator ut post
de extremis quam medium, quia hoc extremum esse medium nequit
sed in se actu ... extremorum. sed Christus est deus verus et
homo verus. ergo ipse non est medium inter deum et hominem.
¶ Item ipse ... dicitur in littera. primo videtur quod est medi-
ator ratione humanitatis tantum et postea in fine capituli loquitur
... dicatur. si ergo Christus secundum naturam ...
... humanam ergo ut quod ...
... mediator est. et hoc dicitur ... humana
... si medium dicitur apud extremorum ...
medium erit eque distans ab utroque extremo. ergo ...
tus medium unum ... cum alio. ergo actus me-
diatoris non erit regaliate ut ... est cum ...
... alia ... cum utroque extremo ... est
... nobis. ... ipse mediator est
inter nos et deum. videtur quod sic quia ... cum utroque extremo est
angelus bonus qui est creatura nobiscum et beatus deo. ut est
mediator inter nos et deum. ergo est mediator non ... tantum
Christo ut videtur. ¶ Solutio. ad hoc autem fere est ... Augustinus
Augustinus in libro de civitate dei ix. quod ... longa est. sed bona
... sic mediator inter nos et deum et mortalitate oportuit
habere ... et beatitudinem ...
transiret ... et ad eo quod ...
transferret ex mortuis. boni ergo angeli inter miseros
et mortales et beati et immortales sunt. possunt autem esse
mediatores mali angeli qui immortales sunt cum ...
misericordia cum illis. huius ... est mediator boni quia ...
... et miseri et mortales ad tempus existere no-
luit ... potuit ac sic eos et in
mortales ... et miseros ... inmortalitas
... ducit ad miseriam. et sine mortis humili-
tate ... in eum destruxit ...
... ab illorum immortalitatem ...
liberavit. ex hoc patet quod non angelus bonus neque angelus malus
mediator est, quia angelus bonus ... angelus
malus ... actu mediationis ...
... sed post actu seductoris. unde ... dicit Augustinus
... se interposuit medium inmortalitatem et miseriam ...
inmortalitatem beatam ... non ...
... ipsa miseria. ad hoc autem se interposuit
mortalitate et ... translata ... ex mortuis
fecerit ... se resurgendo ... et ex
miseris ... unde ... ipse discessit ex hoc
accipitur quod medium est medium quod est ut via ad ex-
tremum. et medium ... et non medium ... distantia ab
utroque ... in ... extremo
et ex ... unionis ... quod ...
... iustitiam et gratiam plenitudinem quia ...

coniungens sed distans et faciens distare sicut angelus ma-
lus. Christus autem cum homine per mortem que est via per solam pe-
nam. et sic utrumque est mediante. scilicet id in quo convenit cum homine. quia mor-
talis [illegible] in immortalitatem mediante. et in quo convenit cum deo. quia pleni-
tudo gratie est. de qua omnes accepimus secundum Iohannem [illegible] non dicitur
medium per primum ad naturam sed post ad nos sic unire [illegible]
duas tamen quarum altera convenit cum extremo uno. et in altera cum
reliquo. et utrumque est minus in superiori extremo vel superius extremum.
Ad quartum dicendum quod medium per abnegationem et coniunctionem
non habet in se actu extrema. quia ideo quod non est ita medium quod
non habet actu mediantem [illegible] est unire vel ferre extremum vic-
tori. sed Christus est ita medium quod ipse est mediator et con-
iungens unum cum altero. et non oportet in se habere extrema
actu. Ad quintum dicendum quod non est tale conveniens. quia mediator sanat in
inferiorem. [illegible] autem secundum hoc quod verbum est non est inferior patre
sed equalis. tamen unio exigitur verbi ad esse mediatorem. quia v-
num extremum habet ille per [illegible] scilicet mortalitatem. et ad [illegible] per unio-
nem ad divinam naturam. sed cum instat humane non in-
grediens paradisum. quia data est ei spes non ad mensuram.
et quia existente unione humana non haberet multitu-
dinem gratie. Ideo Augustinus loquens contra hereticos dicentes quod non
esse mediatorem nisi habere utrumque [illegible] quod [illegible]
mediatorem fuit. sed quia ut esse posset mediator in alte-
ro quam via est in tempore ad reliquum utrumque exigitur. quod autem
tum sit acceptus ab Augustino quod sic dicitur in ix. de civitate
dei. non ob hoc mediator est. quia [illegible] maxime [illegible] in inmor-
talitate [illegible] [illegible] a mortalibus [illegible]. sed media-
tor est per hoc quod homo eo ipso utrumque ostenderet ad id
non solum bonum. sed et beatificum bonum non oportere querere
alios mediatores per quos arbitrium nobis pervenire gradus
esse [illegible] quia [illegible] et beatifice deus fuit particeps
humanitatis [illegible] compendium per [illegible] participationem dei
sue. Ad quartum dicendum quod medium quod est mediator per na-
turam ita dicitur non per equidistantiam. quia oppositum habet cum
utroque extremorum. Ad quintum dicendum quod de medio habet quandam con-
venientiam cum utroque extremorum. sed in mortalitate sua non est via
in immortalitatem. et ideo non [illegible] [illegible] [illegible] ipse est non est via sed
post adductio. et ideo non [illegible]. quia hoc quod est esse carnem
non est [illegible] sufficiens per mediatorem inter deum et hominem [illegible] non
potuit. sicut superius ostensum est.

¶ Sed nunc queritur utrum alio modo possit deus hominem liberare et cetera. hic in
capitulo iii. per illud dionisii [illegible] [illegible] xviii. distinctio. potuit et
aliter. hic queritur de alio modo quo per mortem potuit liberare
et durat usque ad illum locum in distinctione in hac eadem distinctione. Christus
ergo est sacerdos idem quod hostia. et dicitur in [illegible] duas quarum
prima est [illegible] [illegible] quia isto modo voluit re-
dimere. cum alius modus esset ei possibilis. in [illegible] [illegible] [illegible]
inter deum et hominem et diabolum. si ergo [illegible] [illegible] in carne et cetera in

prima parte tria tanguntur. facere. scilicet quomodo proponit. et secundo [illegible]
solum unam dat ex [illegible] ad spem immortalitatis [illegible]
dat aliam ex [illegible] [illegible]. et hec tria facit in uno
capitulo. ex hoc patet sententia. ¶ Inquirenda hic dubium primo si
est alius modus possibilis ut dicatur ut nos. et si hoc est. videtur quod
alius modus est possibilis. tunc queritur secundo quis sit iste possibilis.
¶ Ad primum autem procedit sic. dicit Anselmus quod tanta
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est et impossibilis
est ergo magis [illegible] iniusti iudicium et papue [illegible]
tam iudice illo a quo non est ad alium appellare.
ergo [illegible] iniustum impossibile est deo. sed peccatum sine
digna satisfactione remittere est iniustum [illegible]. hoc ergo
impossibile est deo. probatio autem est supra. et ad hoc per [illegible]
[illegible]. non potuisse facere condignam satisfactionem per
peccato nisi deum et hominem. hoc [illegible] dixit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ergo
[illegible] alius modus non fuisse possibilis [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] opponuntur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
quia [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] non opponuntur in [illegible]
[illegible]. quia non [illegible] de [illegible] [illegible] sed [illegible] quod liberatio ergo
[illegible] [illegible] [illegible]. ergo si congruum est bonum. oportet quod in-
congruum sit malum. quia bono bonum non opponitur. sed deus non
fuit non potest facere malum. ergo non potest facere incongruum. si ergo
alius modus non fuit congruus [illegible] [illegible] salvari
salvatore. alius modus non fuit deo possibilis [illegible] dicit
Anselmus. cum queritur alio modo liberari potest genus
humanum non quero modus ex parte dei quo omnia potest
sed ex parte mea. ergo [illegible] [illegible]. Sed alio modo [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] autem quod [illegible] per deum [illegible]
[illegible] qui et homo esset ut dicit Anselmus. et probat ergo alius
modus non fuit nobis possibilis. et hoc [illegible]. ergo simpliciter alius modus
non fuit possibilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
prima est ad [illegible] [illegible]. glossa. [illegible] aliud. [illegible] ergo [illegible]
sic. non essemus participes divinitatis [illegible] ipse particeps
esset nostre mortalitatis. cum ergo non simus participes per gratiam de
[illegible] non essemus [illegible] [illegible] [illegible] mor-
tuus esset pro nobis [illegible] ad [illegible] v. [illegible] [illegible]. sicut per in
obedientiam unius et cetera. glossa. illa fides sana est qua credimus
nullum hominem sive parvule etatis sive maioris liberari a
contagio mortis antique et obligatione peccati quam prima
nativitas contraxit nisi per mediatorem dei et hominum. homo [illegible] [illegible]
est saluberrima fide illi salvi fiunt [illegible] [illegible] Anselmus [illegible]
[illegible] [illegible] hoc non potuit [illegible] [illegible] nisi liber [illegible] quia
non possit vitare mortem si vellet. sed [illegible] [illegible] [illegible]
est alius salvari [illegible] [illegible] ad hebreos ii. [illegible] per passionem
consummare auctorem salutis eorum et cetera. glossa. [illegible] [illegible] moreretur [illegible]
non redimeretur et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. ex hiis et [illegible] alius [illegible] [illegible] [illegible] quod non erat alius
modus possibilis ad liberandum genus humanum [illegible] [illegible] [illegible]

c. ei mediare. ad [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible].

¶ .xx.

sic de illa mod' puidat et p'destinauat. q' p'destinat'
e de omnib' hoīs salut'. h' q' p'destiatu ē ipole ē n ee. g
nec ē ee. g ali' mod' nō fuit po. q' ipole n ee et
nec ē et pole nō ee sunt 9dicto i .iiii. et ho in moda
liū fe fides patriarchar' edidit huic mod' fidiaū
nō pot' sbee firm. g fuit nee ee huic mod' liba
tionis. g nō fuit pole ee aliu. ¶ Sz 9. gg. i mor.
.xx. q nos exisse fecit ex illo tenocre i sui mor
te sua et passione potuit. fe leo pp. i legeda in
tamis palmar'. oipo filiu di q p' eius eētiā
ee eq'us peri potuisti; gen huāiu adi'a diuo so
lo ipo uo'te sue erue n diuis opib' mayr 9g
ille ut neque hostil' ad ulciat. de eo q' iucar
uinbet. fe aug' i li. de tri. .xiii. q' mos q' diu de
fuit ne ali mod' do q' libar' a misia u h'm fe uelli
uingenite filii sui filiu suu hana sim induendo. et
oia ne. sic ē reftie ut illu mod' bonu alhaim et
9gruū diuie dignitati dum fuit ostendun aliu
pola do nō defuisse cui potenti eq'li cuncta sbia
cent. sz sanade mie mihie 9ueniore mod' aliu
nō fuisse. fe sic illud pt. et nō ad sapiam in glo.
ut g sapiet gnit h'umanu nō sangne libaret.
nllg an. 9uenior mod' ut lebarōnis qm ut h' q
p sibia ocadit p h'uili resurgat. ¶ ad hi sitr
tones nō solū pbantes q' aliut mod' fuit po
si et q' aliut fuit mag 9grut. sz digniorem honore
g n debebat et h ad iuria fabe ut penas et exi
lu puer sbuerit. fe su satisfone reddere pecm
fuissz maions pferuis. g fuisz do pfectio mag
9gruus ille modus, pbato p'ine q' ille mod adh
nos i uitat ut diligam iumos et ut diuertam
debemb' nob i pe h' q' exigam satisfon. si g
h' bon suadz nob ipe debu p' d bon facere seipo
¶ fe si dicat q' seip' negare nō potuit. negassz
aut ipm si faceret 9 iustitiam suā 9. sic ipe ē iusti
sua. sic ipe ē sua summa una q' sic exhibit iudi
g exigendo tam gue emdat' uel ueniret 9 sed tua.
¶ fe impl iudex ē qui plus exig i emda qm posse
reus fabe. q' ille nō ariit emdam rei. sz scut san
gue d ad omni nō arat n emdare homme et
saluare. g si deus exigit tale emdam qm n p ser
pstare p' us ho uel h' in firmi i statu i q' ceciderat
ul q' n decet sic exigat. sz ipe sic do morte hoīs. g
al h' nō sit. sic ede de do. ut q' ho pus p se satfacere
potuit. et sic ali mod' fuit do po. ¶ Si tu dicat q'
h' nō fuit g. et nō n do gēm fac potuit. 9 h' ē q' ai
h' faciat q' p' sciat de dat ei gram. sz multi sunt q
sciunt q' potuit et h'm h'uerit et siegth pole fuit

de oīb' ibi se qualiter ... g ut q' de id q' potuit sa
be acceptare debuit. fe dicit. jo. q' mādata ei
gua n sunt. et sed qd d q' aiarchia e q'm d diu poe
pisse in pot'. g inuq exigit ab hoīe talē emda
tionis modu q' nō poss' exple n deus et h' ur'.
¶ Sz si puide dico q' aliut mod' fuit po' 9sida
t' pote di cui n iusti ē. et nichē ipo. ut dicit
ansel'. ex tm ex pte una ipole fuit nos redimi n p
diu et ho. nō q' h' intedā dice q' si de nos libast,
qui ēēm libati. sz ē 9sidare pōtm libarōnis ex
pte di et ex pte tiū. et ex pte utrusq' simul. s. di
et hoīs. et ex pte di q' fuit aliut mod' po'. ex pte
aut hoīs in' in aliut mod' ipo. si aut ex pte utrius
q' 9sidat .1. ita possitas relata ad di pōtu ita fu
q' q' iuit. sic q' da ali mod' do possi'. sz n tm 9eius
si. n. q'iat ut de tunc posset h' iutul' dico q' n.
si a' q' ut de de tunc posset fabe u idm dicā q' s.
hus lit'ac planū ē. gende obuiat ad p'm diu q
diuitie culpa ipuitā di dup'. s. i puitā. h' ē sū ol
pena h' ē ipole cora iud di q' sic sit d ancel'.
ee cora do ipl sic iust. et placet ei pecm sic d
tus q' ē ipole. ut diuitie, sui ē 9digna pena et h' ē
iudicat q'remit emdā rei. et h' tm fuisset si de hoī
sui morte filii pecm indulsisstz. puat. n. h' iuc
uita et i purgatorio ampl' puire potuit. et nō n
indecet ex pte sua seqret ad h'. ¶ ad a dd q' 9
gruū et 9gui ex pte una sumit et nō ex pte iudi
ai di ē 9gruu ē oē q' fiat. q' et id q' ut i 9gui
ex 9io usu si de fiet 9gentussim ēēt. uel si p'ae'
a pena 9digna clemtie deputare du in lcl' p'a
to saluare q' n remiret pecm i ultu. pena em
dante nō sufficiente reu. ¶ ad a dd q' bu 9cedo
q' si possitas ex pte una attendat ut fac aus.
q' nō erit iusta n restituet ablatu et satisfaciet
offense. et h' nō pot ee n p diu et h'o ut dicit aus.
et amb'. ¶ ad a dd q' oms ille aucres locute de pote
9gentie. et n de potate i se. ¶ ad a dd q' p'desti n
ipoit necessitate. sz i mutab'litate facit. et nō n p
hibet qn aliut mod' sit po'. sz libarō igne et
in se 9sidetur. ¶ ad a dd q' fides erat de eo q' fi
erit ali' qm erat. sed tn pole ē ee ali' fides at
et p'desti. bn tollur qctu mutas. et nō ita ar'
nō cogut. oz aut solue ea q' sunt ad oppoit'
q' sim meā oppiōne ex pte una attendo
pōtm satisfi' nō fuit po' ali mod'. dico. alio
g ad pm q' oms ille auc'es locut de pō di li
bantis. et nō de pō hoīs satisfacere debentis. sed id aut
q' ob' p 1ones dd q' filiu di ex hoī deaut oe

H n 9gut patri penas repelle
filiu aut digni fuit ad honore.

ad h' uerb

adu' mutabl's
c' gud' ... q'
si et h' ...
tollit' ...

sig dilectionis homini exhibere que pertinebat ad salutem. ne hec cederet in iniuriam trinitatis ut dictum est. si ne in iniustitiam dictus fuit quia dicitur ne passa est. compassa est. sed in humanitate passus est dei filius. et hinc ne dedecuit exilium et mortalitas. ¶ Ad aliud dicendum quod alio modo iniuriam divinam demere potuit. sed ex parte hominis remansisset verecundia. scilicet quod hec abstulisset quod non reddidisset. et si queras utrum deus hanc verecundiam auferre potuisset dico sine preiudicio quod opus ... quod deus auferre potuit. sed veritatem mutare non potuisset. quia hoc se fecisset. de primo enim verum fuit quod hec rapuit quod per se solvere non potuit. et non consensum fuit iudicia clementissimo ut tale faceret iudicium ut destrueret peccatum. et hoc tamen dando ut plusquam rapuit ab oppositis simul et peccato liberaret. ¶ Ad aliud dicendum quod plus exigere quam hec possit dicere dicitur duobus modis. scilicet simpliciter et sic sonat extorsionem ut de expense in ... ut ... recipiat pecuniam dignitate. et sic exigere plusquam ... hec possit sonat ... et bonitatem in ... erga nos. et hec est quod dicit psalmista. redemptione ... suo. quod enim ... exigit ad gloriam ... fuit. quia alii ... semper dicet nos rapuisse et non solvisse dei honorem. ad aliud dicendum quod homo in quantum ... ergo dei sit ... sit ... hec non potest satisfacere pro peccato quod in omnem modum redundavit. et hec sufficiens ... probatum est. ... sed ... quod ... pro ... peccati gratia salutis data sit ... in dilectione et fide unigeniti quod ... non dico quod non dare potuit quantum est de potentia dei. et sic patet quod ... quod obiciebatur. ad aliud dicendum quod mandata ... hominum ... et hec ... quia filius dei nobis ea ... quod nos sustinere debeamus. quia dominus ... omnium in eo posuit. et non modo ... est nobis ... dia ... quod a nobis ad iniuriam ... exegit ... nobis. sed ad gloriam ut ipse daret unigenitum pro ... est possibile quod ... possibile ... non ... est difficile ... solo ad ... ¶ Dubitatur ... sit una possibilitate de quo dicitur quod alius modus fuit deo possibilis ut ... quod ... quia potentia dei ... potest esse ... secundum ... decentissimam ergo ... potest quod ... esse ... potentia dei non refertur ad opus ... secundum ordinem sapientie preordinatur quia aliter ageret preter ... sapientia dei preordinavit ... modum. ergo non fuit possibilis ... alius modus ut ... quod potentia dei sit ... alterius modi ... ergo fuit ... ut patuit ... ipse mutaretur de opere in opus ... hec igitur ... aliquo modo. et ... sic ... ut quod ... potentia dei fuit de isto ... quod non potuit esse de alio. ¶ Dicendum quod ... non agit per necessitatem ... sic facit ... et potentia ... agit pro ... libertatem. quod ... facit liberum ... facere et ... facere et

... alio modo facere. ergo ... quod deus potuit hominem liberare. et ... liberare quia aliter ipse esset ... in agendo quam nos quod absurdum est. ¶ Secundo dicendum quod una est et simplex potentia dei. sed ... considerari. sicut exequitur sapientie preordinationem et ordinationem. et sic videtur quod non fuit alius modus possibilis ... liberationis quam ... a sapientia ordinatus. ... potentia ... esse ... et ... potentia operans aliquid exequitur. ... consideratur secundum quod ... antecedens ... hec ad sapientiam ... potest ... facere quod ... omnia ordinantem non ordinatur ... et de hac potentia loquendo alius modus fuit deo possibilis. et de hac potentia loquitur sanctus ... quia ad primum ergo dicendum quod ... facere eo ipso esse decentissimum quod ad operantem quod ipse facere ... ¶ Et si obiciatur quod dicitur ... potest deus ... agere. dicendum quod accipit ... potest agere id quod est ... quod ... non esset ... sed operatum eo ipso quod deus ageret ... ¶ Ad aliud dicendum quod illa ... de potentia exequente ordinem providentie sapientie. et de hac potentia loquitur ... dicit quod alius modus liberationis fuit possibilis deo. ¶ Ad aliud dicendum quod potentia dei ... est. quia si daretur quod fuit de alio modo sequeretur quod ... fuit de isto. ... potentia ... dicitur potentia dici de isto modo et potentia dei est ... non sunt ... possibiles secundum relationem ad potentiam operantem. quia aliter deus mutaret opus suum quod esse non potest. ¶ De ... quod de hoc quod dicit Gregorius ... sanare ... modo non fuisse ... esse dubium quin alius modus possibilis fuit liberationis nostre quod tamen alius modus ... non fuit possibilis. hec ... sic ... suam iusto pretio ut bello recuperare. sed iustum pretium esse non potuit ... equivalens offense et dampno. sed sicut probatum est dampnum est totum ... humana perdita. et ... in ipso ... et hec est omne quod est inferius ... sicut dicit glossa ... viii. omnis creatura ingemiscit et ... usque adhuc ... autem fuit quia infinita. quia in deum ergo iustum pretium oportuit esse infinitum ... non autem potuit esse ... deus et homo quia debet ut ... ut ... ergo redemptio non potuit esse ... et homine ... de redemptione vel ... ... in ... iustum est ut ... vicerat ... vincitur ... in eodem scilicet in ligno. unde Ambrosius in hymno de passione ... lignum ... dampna ligni ... solveret hoc ergo ... non potuit ... et ... alius modus ... fuit ... redemptionis ... quod redimeremur ab alio quam ... homo de novo ex non dampnatis ... sed angelus ... illi ergo ... tanquam redemptori ... ergo ... ille semper ... esse ... dignitate ut ... soli deo ... ergo ... redemptione ... dignitate ... testatur. ergo redemptio non est ...

p(ro)uidere fil(ius) ho(mo) in dig(nita)te eq(ua)li angelorum. si aut(em) angel(us)
redemisset no(n) esset in eq(ua)li dignitate. ergo deus frustrat(us) e(st)
p(ro) ordinatione sua q(ue)d q(ui)a om(n)ia impo(ssibi)lia sunt. ut q(uod)
alio modo no(n) fuit possibile nos redemptos. sed q(uia) ab iniuste
possidente no(n) oportet redimere pignus. s(ed) uendicione i(n)p(ro)p(r)ia
tem. s(ed) diabolus iuste possidebat nos ut ip(s)e dicit
i(n) h(oc) ... ergo ab illo n(on) op(or)tuit tali p(re)tio h(om)i(n)em redimere.
¶ Item impiu(m) e(st) dicere q(uod) p(re)tiu(m) s(an)c(t)i s(cilicet) xp(ist)i sangu(is) ... ob
lata sunt diabolo ad redemptione(m) ho(min)is. cui ergo no(n) te
neret nos n(isi) diabolus. ut q(uod) no(n) sumus redempti a diabolo
n(isi) ... ab alio. ¶ s(ecundu)m s(an)c(tu)m p(re)uido loq(ue)ndo p(ri)mas ro(ne)s
concedo. s(cilicet) q(uod) no(n) fuit alio modo possibil(e) nos redempt(os) ... n(isi)
p(er) p(re)tiu(m) tal(e) solo ... n(on) redemptio large p(ro) liberatione
accipi(tur). q(ui)a no(n) e(st) n(isi) duplex redemptio. s(cilicet) iure belli
et sic redempti sum(us) a s(er)uitute diaboli p(er) uictoria(m) xp(ist)i. et
solutione p(re)tii. et sic no(n) sum(us) redempti a diabolo. q(ui)a ab
sit q(uod) ... sit diabolo oblat(us) p(ro) nobis. s(ed) patr(i). et nos solu
ti sum(us) a dedecto patr(is) obligante nos ad no(n) ...
i(n) p(ar)adisu(m) n(on) tanta appareret i(n) uno ... h(u)iusmodi
q(uod) o(mn)ib(us) sufficeret. ut ... dampna(tum) e(st) et p(er) hoc p(ate)t
solo ad p(re)tiu(m) ... ad p(re)cedens. dico q(uod) lic(et) diabolus nos
iuste possideret tam(en) p(re)tiu(m) solutu(m) sit diabolo. tam(en) ...
possidebam(us) tenente nos in obligatione illa ...
sima iusti(tie) iudicat e(st) ... p(re)tiu(m) soluebat(ur) in n(ost)ra
redemptione. ¶ de in q(uo) de h(oc) q(uod) dicit(ur). q(uo)m(odo) u(e)l minus tam
exigit ad amore(m). s(ed) u(bi) fili(us) no(n) peccasset. ui(detur)
q(uod) no(n) tam(en) ad amore(m) su(um) nos p(ro)uocasset. unde i(n) q(uo)da(m) ...
cantat(ur). o culpa nimiu(m) b(e)a(t)a q(ue) redempta e(st) ... de q(ua) ca
nit om(n)i(bus) nasc(itur) ex femina. q(uasi) d(icat) h(oc) ipso q(uod) culpa
pacta e(st) deus homo e(st) fact(us). ergo si ho(mo) n(on) peccasset deus
no(n) esset i(n)carnat(us). It(em) in q(ui)b(us)da(m) eccl(esi)is i(n) b(e)n(e)dictione
cerei paschal(is) cantat(ur). o felix culpa q(ue) tam(en) ac tal(em)
... h(abe)re redemptione(m) redemptoris. ergo ui(detur) q(uod) si culpa
no(n) esset fili(us) dei i(n)carnat(us) n(on) esset. It(em) ... ro. xiii. q(uonia)m
diligentib(us) deu(m) om(n)ia coope(ra)nt(ur) in bonu(m) his
q(ui) s(ecundu)m p(ro)positu(m) uocati sunt s(an)c(t)i. dicit glo(sa) (et) p(e)cc(at)a.
ergo p(e)cc(atu)m ... ad bon(um) debuit coop(er)ari u(ni)u(er)s(o)
h(oc) aut(em) p(e)cc(atu)m origi(na)le e(st) q(uod) o(mn)i(bus) c(on)t(ra)xit ab ada(m). ergo ad
bonu(m) coop(er)abat(ur) ... ex illo. h(oc) aut(em) no(n) ...
i(n)uenitur n(isi) i(n)carnatione xp(ist)i. ergo ui(detur) q(uod) xp(ist)e no(n) fuiss(et)
i(n)carnat(us) si p(e)cc(atu)m no(n) fuiss(et). It(em) ad q(uid) fuiss(et) i(n)car(natus)
si p(e)cc(atu)m no(n) fuiss(et). no(n) ... i(n)digebat doctore u(e)l de
liberatore u(e)l redemptore. ergo ui(detur) q(uod) si ... fuisset
i(n)carnat(us) ... ergo ui(detur) q(uod) si p(e)cc(atu)m no(n) fuiss(et) n(on) exci
tat(us) ad caritate(m). sic fecit p(ro) acto p(e)cc(at)o. ¶ S(ed) c(ontra).
boni e(st) diffusiuu(m) sui esse. ergo optimi erit. optio ...
q(uo) pot(est) se diffu(n)dere. no(n) aut(em) pot(est) se meli(us) i(n)fu(n)dere.
nob/ q(uam) ... i(n)carnatio(n)e. ergo ui(detur) q(uod) i(n)car(na)t(us) e(ss)et. (et) si p(e)cc(atu)m n(on)

esset. It(em) ansel(mus). de ... in q(uesti)one sunt de p(er)fectione ...
sit q(ui)b(us) ... e(st) in p(er)fectione. s(cilicet) de ... u(ir)gine ...
uiro u(ir)gine. femina ... de uiro (et) muliere corrup
... u(ir)go ... ergo ... modo. s(cilicet) de femina
u(ir)gine uiru(m) u(ir)gine p(ro)duce(re). u(e)l ordo ...
fuiss(et) p(er)fect(us). ergo cu(m) dei p(er)fecta sint op(er)a ... c(om)plem(en)t(um)
h(abe)re ... (et) si ho(mo) no(n) peccass(et). s(ed) de u(ir)gine ...
nasci. u(e)l fi(lius) dei ... ergo fi(lius) dei esset i(n)car(natus) (et)
si no(n) peccass(et) ho(mo). It(em) deus ab et(er)no p(re)uidit filiu(m)
i(n)carnandu(m). ergo nec(ess)e fuit i(m)pleri. ergo si ho(mo) n(on) peccass(et) no(n)
fuiss(et) ip(s)e i(n)carnat(us). It(em) sup(er) ... p(ro)bat(ur) ...
e(st) angelus ... ho(m)i(n)u(m) ... ergo tanta ...
... sit ... ad ... nec(ess)e fuit hac ... i(m)pleri
ergo nec(ess)e fuit ... p(e)cc(atu)m no(n) fecit filio(rum) ...
(et) nobiliore(m) ... cu(m) ... q(uam) esset an(te) p(e)cc(atu)m. cu(m)
ergo filioru(m) ... p(e)cc(atu)m q(uam) post p(e)cc(atu)m. ui(detur) (et) ...
nobilior. It(em) p(er)fecto uniu(er)si ... (et) dinu(m)e(ra)tione ...
... p(ro)bat ph(ilosophu)s. (et) q(ui)a ... n(on) addi(tur) ...
ma(ior) p(er)fectione ... e(st) p(er)fect(us). ergo simil(ite)r cu(m) dei op(er)a
sint p(er)fecta ultimu(m) d(ebet) c(on)cludi ... p(ri)mu(m) ...
p(ri)mu(m) ... ultimu(m) ... ergo deus ... debet uniri. ergo
h(oc) c(on)tingeret (et) si ho(mo) n(on) peccass(et). It(em) amor ma(ior) ...
ma(ior) ... no(n) aut(em) pot(est) ma(ior) q(uam) ... se uniat. ergo
cu(m) tal(is) amor sit dei ad ho(m)i(n)em. ip(s)e ... se ei ...
... (et) si no(n) peccasset. ¶ ... dico q(uod) ... solo ...
... e(st). s(ed) ... possu(n)t opinari ... q(uod) filius dei fuit
fuiss(et) ... (et) si n(on) ... fuiss(et) p(e)cc(atu)m. ... fuiss(et) factu(m) ...
... q(ui)a angelus no(n) e(st) ... sic ... ut ... osten
... n(on) ... assentiendo ... s(ed) ... h(oc) q(uod) dico ...
... c(on)cordare p(ie)tati fidei. dico ergo ad p(ri)mu(m) q(uod) tales ro(ne)s
ualde ... sunt ut dicat(ur) culpa b(e)a(t)a (et) felix. q(ui)a n(on)
... in se. s(ed) ex ... (et) h(oc) forte xp(ist)i i(n)car(natio) no(n) se
sequ(eba)t(ur) ad culpa(m). tam(en) magnalia op(er)a redemptionis p(er) labo
re(m) (et) passione(m) (et) morte(m) secuta sunt ad culpa(m) ... ex
culpa. p(er) h(oc) ... p(ate)t solo ad ... ¶ Ad ... dico q(uod) p(e)cc(at)a
n(on) coop(er)ant(ur) in bonu(m) n(isi) p(er) accid(ens). s(cilicet) q(ui)a feruentior et
ma(ior) ... aliq(ua)n(do) ... resurgit. q(uam) cecidit (et)
ma(ior) efficit(ur) humil(is) (et) caut(us). si aut(em) (et) xp(ist)i i(n)carnatio
secuta esset nescio. s(ed) h(oc) c(er)tu(m) e(st). q(ui)a redemptio p(er) mor
te(m) est secuta. ¶ Ad ... dico q(uod) i(n)carnatus fuisset ad
ostensione(m) eximii amoris sui. (et) ...
... ho(m)i(n)u(m) cu(m) c(om)plat(ur) ... i(n) carne ...
u(e)l ... q(uam) ...
... ad p(ri)mu(m) ... q(uod) bo
nu(m) diffu(n)dit se ...
... u(e)l ...
... ad ... (et) ... no(n) oz (oportet) q(uod) se illo m(od)o diffu(n)
deret. ¶ Ad ... dico q(uod) n(on) c(om)pleri esset ... ultimo ...

... e(st) ... cap. ...

ne. licet non sit in optione esse quod per ipsum fiat gratia tamen oportet quod de-
faciat, in optione esse cuius per ipsum fiat similiter. Sic
sufficit ut faciat illo modo quo vult deus modo non
deficiat ei de esse naturae ut de naturalibus. Ad aliud dicendum
quod appropriatio illa non est ex natura sed ex gratia electionis ut se-
pe supra dictum est. quia homo ille non in unitate filii dei as-
sumitur non meruit ut natura sed gratia [illegible]. Ad aliud dicendum quod
licet peccatum fecerit peccatum similiter deformem, tamen fecit redemp-
torem necessarium. et sic necessitas cogit misericordem deum in-
carnari. Ad aliud dicendum quod talis modus causalis non est necessarius
ad perfectionem. sed post talis ordinis ut ordinemur ad
deum utique ad finem quem exiuimus ab ipso utique a principio.
Ad aliud dicendum quod sufficiebat ostensio amoris in gloria naturae
quia non oportuit deum omnem modum amoris ostendere,
sicut nec modo facit. Ad hoc autem quod obicit de praedestinatione
habet solum specialem. scilicet quod praedestinatio sub praevenit ordinem
sapientiae et illa providit culpam futuram. et non praeordina-
vit redemptorem. sed tamen praemisit in pluribus videtur. Quaeri-
tur quod de hoc quod dicitur: sic iustitia satisfecit deo. Primo non hic esse
dubium quod sit illa iustitia qua satisfit deo. aut non hic
est iustitia redemptoris. aut redempti [illegible]. si primo
non est, tamen illi tantum fecerunt ante incarnationem christi. vel quod
debuissent fuisse redempti sicut dicitur de Abraham [illegible]
[illegible] quod sigillum iustitiae fidei circumcisionem accepit
Abraham et noe vir iustus atque perfectus in generatione
sua. et sic de aliis. si autem est iustitia redemptoris in-
dicatur [illegible] quod non fiat iniustus. quia non est iustum
ut liberet per alterius iustitiam quam iste non fecit. Ulterius
quaeritur si talis modus esse [illegible] fuisset [illegible]
[illegible] quod non. quia deus non potest facere iniustitiam. Quod hic [illegible]
modus hic dicitur [illegible] iustitiae modum. sed si ... fuis-
set christus [illegible] modo [illegible] fuisset [illegible] modus esse poena
[illegible] quod deus [illegible] carnem accepisset. et tamen nos [illegible]
te eripuisset. tunc videtur modus convenientior fuisse quia
[illegible] ad [illegible] actionem de susceptione [illegible]
et tamen ipse et nos sine labore venissemus ad regnum. [illegible]
ille fuisset modus magis conveniens et magis obligans
nos [illegible] homines fuerunt [illegible]
[illegible] non deus [illegible] deus [illegible]
dulce [illegible] homo [illegible] fuit ei ad [illegible] in
homine. [illegible] videtur magis fuisse iustus modus quod [illegible]
qui iudicem [illegible] et per [illegible] liberare voluit
quam si [illegible] daemonem [illegible]
te sua [illegible]. [illegible] dicendum quod [illegible] modus esse iustus
ex parte dei et ex parte hominis. iustitia est reddendo [illegible]
[illegible] et non poena satisfactoria pro culpa [illegible]
[illegible] dico quod [illegible] redemptoris quam
solum per redemptus. Ad aliud quod [illegible] dicendum quod [illegible] redemp-

[illegible] exigebat. ad hoc non est obiex. quia eos quos [illegible]
capitur non per [illegible] sub membra [illegible] sit dispositio in [illegible]
[illegible] redemptoris sive gratiae. et ita utrumque exigitur [illegible]
[illegible] ut [illegible] alia ut liberaretur. Ad aliud dicendum quod
omnis modus fuisset de iustitia. sed non adeo conveniens
ex parte hominis redempti. Ad aliud dicendum quod omnis modus
fuisset de iustitia. sed non adeo decens ex parte hominis re-
dempti. Ad aliud dicendum quod potest modus non dividi
contra iustitiae modum ut oppositum ei. sed non [illegible] adeo
conveniens non ex parte dei. sed ex parte [illegible] ut [illegible]
expositum est. Ad aliud dicendum quod [illegible] de [illegible]
[illegible] culpa hominis recepta. et non [illegible] pa-
[illegible] non debuit. tamen homo debuit [illegible]. et non ex
parte illa debuit iustitia liberator [illegible] hominis [illegible]
[illegible]. Deinde quaeritur de hoc quod dicitur: non potuit [illegible]
[illegible] est genus humanum et cetera. ex hoc videtur quod so-
lum originale sit causa quare indigemus redemptore.
et tamen videtur quod [illegible] per se potuit satisfacere de actuali.
sed hoc videtur non [illegible] quia maius peccatum est [illegible] per se
[illegible] quam [illegible] ab Adam. ergo pro ipso maior debetur [illegible].
ergo pro alieno peccato oportuit invenire redemptorem
multo magis debuit [illegible] pro peccato proprio [illegible]
[illegible] est quod gravior poena [illegible] in delinquentem. sed
actuale [illegible] carentia visionis dei. [illegible] originale
autem tantum carentia visionis dei. ergo si originale exigit
redemptorem multo magis actuale. [illegible] ex auc-
toritate [illegible] quod nulli unquam peccatum remissum
est. nec adulto nec parvulo sine fide mediatoris [illegible]
fides [illegible] [illegible] sufficientis. [illegible]
[illegible] remittere peccata [illegible] est quod dicit [illegible]
[illegible] doctores [illegible] quod passio christi operatur in omnibus
sacramentis. [illegible] quod [illegible] operatur in [illegible]
[illegible] sacramento [illegible] remissum peccatum
sine [illegible] mediatoris passione nulli unquam remissum est peccatum
[illegible] nos [illegible] et dicit po-
suit in eo [illegible] ergo posuit in eo
[illegible] actualem [illegible] dicit quod peccata
[illegible] in satisfactione dei [illegible] ad [illegible]
sionem [illegible] per [illegible]
[illegible] poena [illegible] per christum [illegible]
[illegible] sufficiet illa poena quam [illegible] ligat [illegible]
[illegible] christi poena comparata quam pro nobis solvit. [illegible]
[illegible] quod [illegible] temporali poena obligatur [illegible]
[illegible] ergo in actuali non possumus satisfacere [illegible]
[illegible] est [illegible] redemptore
quia offendere deum [illegible] offensa [illegible] sic [illegible]
est [illegible] ergo in actuali maior offensa [illegible]
videtur [illegible] exigere redemptorem. [illegible]

Marginal notes: [illegible] (left, line 2); [illegible] (left, line 28); [illegible] (right, beside "per se ipsum"); scilicet puniri; aut quod mediatoris; [illegible]

obiectt. sic alr mod fuit alr ino po. g no
necio exigit iusti redimisse. Ama q prer fide
spe et car habuissent. et si x expers fuisset icar e. g
cum talibz urtutibz si posset stare actuale pecm
in eo fidei et aliar urtutu fuisset delect. et pt
iustitiam redemptoris post gre ad uicendo pecm i
maior e q po pecci. g cu pecm sit alri adiutorio
valet infice aiam. po gre urtute sit alterius ad
iutorio ualebit expelle pecm. g sic g et iusti re
dimitur. Tercio dd q q oferi e donibz ptus. q2 h
dic sca inuitetur illi uobo. Jo. 1. uidi plenu gratie ac
cepim. gratiam p gra. et illa q precedebant et q sequeba
tur. clamabant uoce clamabat osanna i excelsis nos p
origi culpa tantu et p omnibz actualibz pecatis g q ob in
cui dd q alius mod fuit po. si tn ipo fuit
sicut ille mod q no oferret grati adiuuante. q pca
tu ex iusti aliena. sic illa fuisset di iusti. sic
fuisset alieni satisfaciens. Ad 4 dd q fides atm
quor. et spes. et alia bona esse existerent ut ab
illo a in q cuiq fuisset. sz q2 alr mod ei fuit
no trahebat efficiam ab isto. sic si sol no eet cu
dici eet po q mod illuminaret se ipo q hret suf
ficientes lum ex quibzdam ptibz suis micantibz ut
gemme sunt ut qdam ptes ignis. et h in tei tu
tas q fulget i ictu uel sic sol i gemmis q mag
rutilant i presencia solis. i absentia aut. Ad 4 dd
q g potencie e. sz no h potentiam illa q destruit
id q a nil sit quietu qui ceda illi q a tone
e i sit ut i uito xpi q e uinita di et hois. et q
pecm dr posse i sit sit adiutorio. h no e posse.
sz po deficie. deficie ii q h p se corruptione pni
osuauu. sz no ex se tn p fide. Dein q deb
q dicat i. etiam ii fili ire. ii. l. ut e deprauatio
ta et e. ex h. ii. v. q si natura ii fuiss depuata
q potuiss satisfacere p nob. et h sup iprobat est
q2 h aut eet pura creatura. aut de pur aut de
tr creatura. si creatura pura aut spual au corlis au
oiuncta. ex spuali et corli. si corlis. g eet uilior
homine. et sic h redimer p qs dicetur uilior
se g p redemptione no recuparet dignitate q
amisisset. sed fm h plan di i pordinat h eo
equo angelis fore. frustra eet fm hoc ista
pio no eet redepta. sz uilior qm fuit ablat
q2 totu gnus huanu fuit ablatu. et offere i cor
uu q ipo esse fm hoc offensa di no eet
recopensata. g in ope redemptois ii suaret
ita. Si aut fuiss creatura spualis ut angli q
mag opus q ad difficultate e offerre se p eu

p morte. angls aut est i mortls. g redimere no posset.
Preterea nullus anglus est adeo alt cui no posset pferri.
uel pius homo. et eque. plus. q2 b a uirgo plata e o i
bz et talu assumi possit p sortes anglor. g ange
lus cu tota g no uz uni ho et equalz alti. g ut
meli. ii anglus cu omibz hominibz posset offerri.
Ite cu sit finite bonitatis infinitas offensa no posset
recopensare uel exhibe. alie e tones sunt q ad
h q sup posuim. Si aut dicat q e creatura
opartita ex homine corporali. et anglo. prius
sequitur ead ratio. Si uero dicat q potuit ee pius
deus. q deus no pot mereri. q2 mereri e ap aliu
et e inferior. g deus merendo n pot satisface
te nisi dz uel p se. uel p alio. g debite p a o restituisse
te ii e medius int dm et ho. g ut medi
ator ii e recogiliatr et satisfacietur deus in ca hois
in est. g no ur loco rei exibe satisfactionem. ex
hoc ocludi q nece fuit q sit deus et creatura. aut
g h autem qm ho. sz h hed p oteu. si alius qm
ho. g satisfaciet q ii dz satisface. sz h e iniustu.
g no pot fi coram sumo do iusto. g nece e q sit
deus et homo esse mediatore nece e hre n utriusq
extremor. sz mediet tn i alta ut h tui e i p d.
satisfaciet aut p nob mediator e g nece e q h at
n utriusq di et s. homis. et h e q intendim. Si
q origile pecm e pater tn actu q fuit deus. g p
aliu qm p dm potuit satisfac satis fuit ut q.
q iusti est illa ut p pecco e tu qm quintil i opa
do ii i uolendo. tm exigitur satisfactio qm p. ii
p sit exsolue ii de et ho esse ui q de debuit dare
aliu ada q in omnis alium satisfactionis tu fu deb. sit
ille iustitiam sufficiente q2 alr no ui posse omnib
prodesse iusti. sicut omibz nocuisset culpa. u e pbat
originale pecm ee in hoie. ut taliter apparet hic
redemptore. Tercio dd q pmis donibz standu est
q no teneret pecm ii de et homine satisfacere p nob.
sz alr mod fuiss possibile. id g q ob dd. q
origile p alm oheretur q pn est omni. et no p al
tu no soluit. ii et ille pn sit omni. sz no pot
eod modo ee q2 monstruosa ii est q unus homo
duo hre pna. sz xpc e pn efficiet fm deitate. et i
fluens p modu in. sz ab a no posset fi q2
ille no hret uirtute influendi i m b. cu nullo m
eet cap corpis mistici ut alibi dem e. Ad 4 dd
q si fecisset aliu ada eent duo pn fm unu mo
du gnomini illis. et tn ille no i fluet gratiam. q2 g a
nullo i alm pot ii ab eo q e deus et uirtus i finite
fm q h gra h no ad culpa q no oheret aliu

/ n debut honore
q. deo exhibere

* p de tenus

/ g pater potat satisfacere
tiss p. n aliu p
aliu actum

/ de uiuare q facit dum
ningra tn eet /

/ obtenebrare

/ aliud

h m /

pe /

corruptus homo esset. Si autem obiciatur quod si Adam sibi pec-
casset et non influxisset in nos, ergo [illegible] potius possibile, quod
contra Anselmum qui dicit quod sicut transfudit originale peccatum, ita si
stetisset transfudisset originalem iustitiam. Ad hoc dico quod hoc
fuisset non ex Adam sed ex hoc quod coniunctio humane nature
ad deum nulla fuisset incorrupta peccato et non a deo separata
fuisset influentia utriusque vite scilicet nature et gratie in anima
et ab anima in corpus. Sed postquam facta est incorrupta, non potuit
fieri influentia gratie hoc modo. Sed oportuit quod esset per meritum
satisfactionis. Et ideo naturam non influit omnibus qui totius
tribus [illegible] et non totum capitur ut patet hic. Et ad [illegible] dicendum
quod non actualiter et opere ipso non contrahimus peccatum Ade in
[illegible] tamen corrupta contrahimus ex hoc quod nati sumus ex
ipso. Et natura corrupta corrumpit animam sibi infusam [illegible]
ut probatur in [illegible] de originali peccato [illegible] transfunditur. Ad
dicendum quod signa expressa probant nos esse in peccato. Hec autem signa
sunt pene non decentes dignitatem humane nature [illegible]
in infantia debilitas pugna carnis contra spiritum [illegible]
et [illegible] quibus nulla [illegible] dominum [illegible] pro
peccato. Item quere de hoc quod dicitur l. particularem peccati auc-
toritatibus invasit et c. [illegible] quod ambo debebant
invadi [illegible] propter consensum [illegible]
[illegible] propter fraudem et mandatum et multo magis. Ad hoc dicendum
quod ambos [illegible] invasit sententia iudicis condempnatus. Sed
tamen debebat eo [illegible] diaboli [illegible] quod se [illegible]
sponte tradidit [illegible] se decipi [illegible] de facili [illegible]
[illegible] cause potuit et hoc est quod [illegible]. Item quere de hoc
quod dicitur l. [illegible] autem [illegible] voluit et c. [illegible]
[illegible] liberatur [illegible] modus non fuit necessarius. Sed [illegible]
[illegible] hominum quod est contra Anselmum [illegible] probavit
[illegible]. Ad hoc dicendum quod sicut dicit Tullius in l. de amicitia. [illegible]
[illegible] super virtutem ~~et non super virtutem~~ et non
super utilitatem [illegible] utilitas [illegible] tamen
dico [illegible] non [illegible] super utili-
[illegible] utilitas ad
[illegible] ex verbo Augustini
et [illegible] alias non tangit [illegible] autem [illegible] tangit [illegible]
[illegible] utilitates sunt [illegible] scilicet [illegible] a
morte [illegible] non [illegible] ex humilitatis [illegible] accipi-
[illegible] doctrina fidei et [illegible] predicatione [illegible]
[illegible] pluribus [illegible] in fide [illegible]
utilitates autem passionis [illegible] sequuntur [illegible]
[illegible] sacerdos et hostia et c. Hic [illegible] illa que est de eo
[illegible] passionis [illegible] consistit [illegible] et hec duas [illegible]
[illegible] magis oblationem et [illegible]
[illegible] ab ipso a patre a iuda [illegible]
[illegible] tangit [illegible] filio [illegible] passio [illegible]
[illegible] et c. Incidit autem dubium primo de hoc quod dicitur

predestinatus tamen salutem efficeret et c. Predestinatio [illegible] [illegible]
[illegible] fuisset. Passus ergo [illegible] quod [illegible]
[illegible] qui accipiunt [illegible]
[illegible] ad remissionem peccatorum et hoc non [illegible]
[illegible] sacramentorum in quibus operatur [illegible] passionis [illegible]
ergo et non predestinatus [illegible] passio sua [illegible]. Item dicendum
quod non [illegible] predestinatus [illegible] omnibus tamen sufficienter [illegible] quod ef-
ficiatur dicitur ad [illegible] gratie et glorie [illegible] passio
non [illegible] tamen [illegible] gratiam [illegible] gloriam et non [illegible]
[illegible] efficaciam [illegible] in quibus [illegible] ad [illegible] in presenti
[illegible] et [illegible] ad [illegible]. Ad [illegible] autem dicendum quod predesti-
[illegible] per passionem Christi liberari et non
necessaria fuit passio [illegible] quod [illegible]
[illegible] predestinatio [illegible] non [illegible] dei
predestinatus [illegible] predestinatio [illegible] gratie.
Item quere de hoc quod dicitur [illegible] de quo [illegible] quod sit tradere a
patre [illegible] tradere est in morte dare [illegible] tradere [illegible]
in actionem occisionis [illegible] et [illegible] patri et Christo [illegible]
tradere est [illegible] pro morte patri [illegible] quod [illegible]
Christo et non patri [illegible] apostolo-
[illegible] qui proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tra-
didit illum. Ergo pater tradidit filium in mortem [illegible]
[illegible] pater in filium [illegible] ergo [illegible] ad [illegible]
dicitur [illegible] modus differentie tradi [illegible] illa [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] Christum tradere dicitur. Ad quod dicendum quod tradere est in mor-
tem dare [illegible] hic accipitur. Est autem dare duplex [illegible]
dare et [illegible] exhibitio ad [illegible] quod non est [illegible]
[illegible] dare alio modo [illegible] pater filium in mor-
tem [illegible] et Christus tradidit
se in mortem. Sed [illegible] pater tradidit filium [illegible]
[illegible] se [illegible] filius autem [illegible] tradidit se patri pro
morte [illegible] ad [illegible]
[illegible] proditori [illegible] et [illegible]
gentibus autem ut executori [illegible] ad [illegible]
ergo dicendum quod pater tradidit filium in passionem [illegible]
[illegible] actus [illegible] separat [illegible]
[illegible] separabilia [illegible] tradere [illegible]
filium [illegible] pater filii passionem et [illegible]
[illegible]
[illegible] eo quod mors [illegible] auferre filium [illegible]
[illegible] eo filium [illegible] et alios [illegible]
ablatos [illegible] et [illegible] ad [illegible]. Item quere
de hoc quod dicitur [illegible] ad passionem [illegible]
[illegible] passionem [illegible]
[illegible] forma et [illegible] ergo
[illegible] non potest [illegible]
[illegible] et [illegible] esse [illegible]
[illegible] autem [illegible] patris et Christi non potest esse [illegible]

opus autem inde et iudeorum non potest esse nisi pessimum in hoc facto. Ad secundum distinguendum est quod est opus operans quod est operatio ipsa scilicet prout ab agente et in ipso ut actus in subiecto. Et est opus operatum scilicet res constructa et effecta per operationem et actionem. Et quod dicitur tantum intelligitur de opere operato et non de opere operante. quia primo pessimum fuit, contra autem operatum pessimum esse. Et contra te diverse voluntates et operationes bone et male. Hoc autem non est inconveniens quia circumstantie non referuntur ad opus operatum sed ad opus operans. Et ideo non ponuntur complete forme in eodem. Et per hoc patet ad totum. Ad tertium [illegible] de hoc quod dicitur esse finem quod aut concedendum sit eos operatores esse in bonum vel non. Quod passio sit quedam sumpta bona quia actus [illegible] terminatur est bonum. mors autem Christi fuit opus fortitudinis et caritatis Christi. Ergo ipsa passio illa fuit bona vel esse quedam bonum [illegible] dicitur sumpta bonum si passio Christi secundum quod bonum secundum quod non bonum dicitur. A qua omne bonum [illegible] emanat. Ergo videtur quod non distinguendum [illegible]. Ad secundum passio est illata ab aliquo a laude est a nobis non ab aliquo. Ergo passio non est ex se laudabile ut videtur esse opus iudeorum est passio et opus generaliter iudeorum. Ergo est pessima. [illegible] bonum et contrarie mala. Sed Christi genere et vita optima erat. Ergo est mors erat pessima. Ergo quedam est mala absolute et simpliciter distincte. Ad secundum dicendum quod mors Christi absolute et simpliciter distincte optima quedam est tamen [illegible] tribus. Quarum una est quia proprie terminatur erat summum ut fortitudinis [illegible] et maxime in Christo. Et illud terminatur summum quod attingere potest mors sicut et ipse dicit maiorem caritatem hac dilectionem nemo habet quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Alia ratio est quod [illegible] in conspectu domini mors sanctorum eius. Preciosissima mors est Christi et per [illegible] plena. sicut dicitur [illegible] non dabis sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vite adimplebis me letitia cum vultu tuo delectationes in dextera tua [illegible] usque in finem. Tertia causa est [illegible] redemptionis in genere humano sicut dicitur Osee xiii o mors ero mors tua morsus tuus ero inferne. Quarta causa est [illegible] mortis [illegible] scriptum Iesus Nazarenus rex iudeorum [illegible] salvator florens [illegible] rex [illegible] et glorificatum [illegible]. Ad primum ergo dicendum quod [illegible] distinguere in ista utrum mors Christi fuerit bona vel mala. Sed in hoc [illegible] opera [illegible] ad bonum vel malum [illegible] distinguendum est secundum [illegible] modos. De opere operante et sic [illegible] et de opere operato. Et sic ab [illegible] intentione [illegible] quod obiicitur dicendum quod passio in eo quod ab alio non est opus [illegible] susceptum voluntate sustinendi ergo bonum et sic sustinere est a nobis. Et non ab [illegible]. Ad aliud patet solutio per [illegible] de opere operante et operato. Ad quartum dicendum quod bonum non intelligitur quod mors in se sit mala. Sed secundum quod [illegible] bonum quod

acquirit in generatione ad esse et vitam. Et sic refertur ad [illegible] quod Christus quod vitam et esse auferre et extinguere [illegible] ideo esse bona est [illegible] bonorum [illegible] fuit.

Postquam probatum est [illegible] considerandus est utrum in morte [illegible] hoc capitulum [illegible] que est a quibusdam [illegible] passionibus. Et [illegible] due sunt [illegible] introducte. Prima est de modo mortis. Secunda est utrum in triduo mortis fuit homo vel aliter vel aliquid. Et hoc incipit ibi. Hic queritur utrum Christus in triduo mortis fuit mortuus [illegible] scilicet solutio cuiusdam obiectionis probantis quod separatio divinitatis et anime Christi fuit hic. Et ad hoc inducuntur duo sequentia ibi [illegible] animam suam posuit et assumpsit et capit [illegible] sicut Augustinus docet super Iohannem. Incidit autem dubium hic utrum prima obiectio concludat aut non. Est autem ista anima medium in quo divinitas carni coniungitur. Soluto autem medio [illegible] quia [illegible] ergo separata a carne anima separatur et divinitas [illegible] quod illa quod anima [illegible] tenet [illegible] unibilis carne [illegible] quia [illegible] non [illegible] fuit unita et quia anima [illegible] non tamen sit medium congruentie [illegible] medium [illegible] carne unitur [illegible] in [illegible] de unione. Ergo videtur quod illa consequentia [illegible] eadem distinctione dicit quod si filius dei tenus mortalis fuisset [illegible] ex hoc infert duas conclusiones. Quarum una est quia filius dei non fuisset mortalis. Sed si fuisset unitus carni per unionem diceretur mortalis [illegible] dei nature. Ergo tunc unitus carni non fuit [illegible] omnis unio facit ad unum. Si ergo divinitas fuit unita carni oportuit quod faceret ad unum. Non autem facit unum persone quia caro illa numquam fuit filius dei. Ergo relinquitur quod faciat unum nature. Et sic caro et divinitas essent unum quod falsum est. Secunda conclusio est quod divinitas est forma et vita et efficientior quam anima [illegible] vitam. Ergo corpus Christi in triduo illo vixisset quod falsum est. Ergo videtur quod divinitas [illegible] non fuit unita [illegible] unio per gratiam [illegible] sic unio [illegible] in Christo. Si ergo [illegible] per unionem per gratiam [illegible] a separatione [illegible] fuit separatum corpus a [illegible] unione [illegible] illa qua unitur homo [illegible] non [illegible] sed [illegible] solam. Hoc autem est unio per gratiam. Ergo multo [illegible] digniori unione coniungeretur corpori [illegible] ab innocentia [illegible] per gratiam autem [illegible] per unionem in homine Christo [illegible] ergo [illegible] unio [illegible] fuissent [illegible]. In [illegible] quod [illegible] in [illegible]. Ad secundum dicendum quod nullo modo separata fuit divinitas a corpore in triduo [illegible] unionis inseparabili[s].

[Margin notes: "actio"; "An passio Christi fuerit bona"; "videtur"; "21 d."; "subtilis"; "si divinitas fuit unita fuit autem separata ... ergo non fuit divinitas unita"]

forte fuit vinclo illius conunctionis aie et corp. et no soluto vinclo n li remansit vicem gratie. Ad pim ergo dd q quamvis aia et si faciat assumptum in corp. ut forma de cunctargum e. et quo ad hoc sit medium. pter eam cum assumptum. no tamen e medium tenens in pmanentia. et no solo [illegible] ipa no oz solui divinitatem a carne. Ad aliud dd q dicitur e vite fons effi no ita forte coniunctum et li ipa unita fuit. et filius dei corp. no tamen dr dicitur p passa ut mortua. q pmanet nec no referitur ad tam aliam. sz bn ocedo. q filius dei dr passus pp unione ad id sepe determinata e. Ad a dd q unio facit unum n uel sz psone. sz unum unio n facit hz unum. sz pd unum unio cum aldo sic debi te unito bn unio corp cum unione aie sibi unitur facit unum suppositum et psone et in duo remansit ordo ad illud unum. hz cum illud unum no eet qz xpc ho no fuit. Ad a onem dd q dicitur e fons vite effive n forli. et tn corp fuit sic forma in ul sic aia in aiato. hz p unione dignitatem ut dicitur hs [illegible]. et dicitur li in eius la n e ei nota vite n ex defectu suo. set ex defectu suscepti. Ad a dd q unio unio e bon scd ad diuinam. quam unio corp hz ad dim fuit. sz tn mag e gratia unionum alia quam ista. qz illa ex tote beatitudinis, glorie lz ad miseriam et p qnt ad mortem. hanc aut no tollit a corpe miseriam nec seruatur de esse, talis ut tr [illegible] xviii. ... et [illegible] illa unioe facit ad q no pot fuisse ista. Ad a dd q unio q e p grm veniat. et conorem e pbarum. q que in ppti e itm inq fit in et na. et q i itm n p ee n tonalis sba. id ee li in n e n i tonalis sba q e hu ut angli ut aia id. sz a unio q e ad ee li ma [illegible] no tn e hu n [illegible] li i itm ppriu q q illa vnitate unite assumpte ad dicitur titulus dei q e i itm q e ista. et li p ee corp hnt ad aiam tonale ordine. vn ons ille rationes sumunt pponet tamen [illegible] li p se [illegible] unioi nobliori. ct univer nobliou et n e li [illegible] Ad a dd q e dr deus ee in hus q nullam hnt or dinem ad eternum tonale. sz corp li i se no sit id e tn pp et in id. et no corp scdm dni templum spiritus. 1. cor. v. id e in xpo spale relatione ad unio ne. te in q de li q dicitur. i. ego pono aiam m. et itm sumo eam. q. n. e deponere, aut li pnom ego signo omibz platoe suo. et plator hui ubi fuit xpt. sz q pr te pa in eo q psona posuit et depo suit aiam q filium est. qz sic no fuillz unum aie in duo. si aut ponere e in a loco collocare at multa locutio potest se ipm. videlicet q aia potuit po ne se ipam. qual aut li dicit aug. in tract. deponere

de potentie effi alicui nulla potens ad effi di e in corp. si tn in aia. ut dicitur. go ut q alius fuit illo ponere aiam et no carnis. ut v dio i hia fe si ponere; separare. te eam torie ono poneba q aia ponit dr ee. qz go no dicit. nemo tollit eam a me. sz ego sy pono ea. et itm sumo eam. fe ut filium ee qz at unio tibi so, sic tunc x aia et corp [illegible] fuit et unio tibi ipa fuit so. aut oit tal unio solui. sz p violenta et fidem separatam. go x aia ponit extor que p violentia. go tolli potuit ab eo. go filium ut q dr. nos tollet a me. Ad 3. dd q ponere e deponere ab eo e naturali e unita sba aie. et hz e ono. et no est ponere simpliciter ab eo remouere e e unita qui qz in et bn ocedo q p potuit aiam. sz qz omne q agit p i natum agit. noce e q potuit aiam in ut pre ne. ct go no sic id sz tn depositum. et id sic de poneo sic deponere. pz q ut aia aiam n fi dr aia i aia deponere potuit. go filius dei posuit aiam i corpore. et li uult aut dice q x aiam posuit itm te latens uise di qz cot conuenit separo dz i morte n filio di n di. Ad a dd q li i corp mot no unito po ne nulla sit potus effi di ad uo i corp x no fuit sic. qz dicitur sumne potest ad li i ueluti i corp. Ad a dd q lo dnt iam in intentione ueiorum qz pseautor et ti pse eam vite et no separa cuncta uite desat a pseatione corp et ei q ipse conque cupiebat. tendebat dnt q a potente sua sua pseatione alienare n potuit. qz aia sep i sua potente manebat. Ad a dd q a d e i xpo et i alius hoibz. qz li humanitatem unione aie et corp. q dissolubilia erat tn hebat forte potuit age i qual. s. diuine. et no tyranni psecuto ab eo. [illegible] extorquet si. n. n ulte. i alius aut et e resister violentie. et no i alius bn aia extorquetur. Ad dein q de li q dicitur. si. n. li ita eet vite fons atrum; aut n. ad dr dicitur fons vite effi dendo vitam ali quanto sufficie aut effi. si pimo tn at ille fons fluat n ad recipiat fluxum oportet q ad te recipere vite fluxum n corp. go corp tunc recep fluxum vite. go tunc vivebat effe q sufficit ad qnt oz q p li faciat anteceder. si a n e aliud qnt. ee aut dnt li sun n sc ad ee unum. go [illegible] li p nam ut n ordie ee aut ho p nam requir ad ee unum. go si unio se at ham dni oportet puer fide li et ee unum. go q unio illa facit unum. Ad si forte dicit q dicitur n fecit illa sit medio q e aia totalis p fora e pd q indiget a me te quo fiat. at a dicitur ad omnia p se sit potest ut dicitur p se ipa in in

influisse vitam. Sed contra dicitur quod se ipsam dedit vitam corpori. aut divinam dedit ei aut creatam. si divinam. illa non potest morte subire. ergo christus numquam fuisset nec mortuus quod falsum est et hereticum. si autem dedit creatam aut formalem aut informalem sicut effectivam formalem. ergo sicut fuit anima sic potuit christus esse vita quam anima formalis. ergo vitalis [illegible] potens est influere nobilem vitam quam formaliter anima quam influit vitam formalem quod falsum est. Solutio. dicendum est ut prius quod vita dicitur fons vite effective et non formaliter. quia efficit vitam omnem ipsa vivens per se ipsam. ad id quod primo obicitur dicendum quod non influit corpori quia tunc anima non est receptiva vite. et tamen dicitur filium ipsum [illegible] et tamen [illegible] illa ipsa dicitur de filio [illegible] quia defectus est corporis quod secundum naturam debet esse et non in sinu. et numquam fuit non [illegible] sed anima [illegible]. Ad aliud dicendum quod dicitur vivunt sed corpus et animam

unitatem — et ex hac unione [illegible] ut deus sit homo et homo sit deus. et esse hominem et esse vivum non ordinatum. ad hoc [illegible] ex parte suscepti hominis. et ideo non sic fecit divinitas quia formaliter influeret vitam vel humanitatem. sed per effectivam tamen et vitam fecit per animam et hominem fecit per formam hominis quod dicitur humanatur. Ad ultimum patet solutio per ante dicta. Deinde queritur de hoc quod dicitur ibi. sane ergo potest dici quod est mortuus et non est mortuus. hanc vero [illegible] quia sic contradictoria videtur de eodem quod numquam potest esse. quia dicit philosophus quod de quolibet affirmatio vel negatio est vera. et de nullo simul. Preterea augustinus [illegible] fuit illa susceptio quod deum faceret hominem et hominem deum. et tamen quod non sequitur de homine esse non deum. sed de homine verum est dicere eum esse mortuum. ergo et de deo. ergo deus et hic mortuus est. preterea christum esse mortuum est articulus fidei. ergo oppositum illius est heresis. sed oppositum illius est christum non esse mortuum. ergo illud est heresis. Solutio. dicendum quod [illegible] loquendi non sunt contradictoria sine determinatione. sicut [illegible] quod ethiops est albus secundum dentes et non est albus secundum maxillam. tamen non concedo absolute quod est albus et non albus. et precipue in christo quia passio esse vel mortuum vel natum quando absolute dicuntur referuntur ad personam et persona non convenit. et ideo [illegible] ponatur hec locutio sine determinatione non tamen [illegible] vel sumitur sine determinatione. quia determinatio si apponatur ut est mortuus secundum humanitatem et non est mortuus secundum divinitatem. patet quod non sunt contradictoria [illegible] fide. et per hoc patet solutio ad omnia que obiecta sunt.

¶.xxii.d.

¶ Hic queritur utrum in illo triduo mortis et cetera. hic incipit .xxii. d. de consequentibus mortem christi. ut christum mortuum. et sunt hic .iiii. questiones. quarum prima est. utrum ipse in triduo fuerit homo vel non. secunda est utrum ipse sit quod homo sit ubique vel non. et hic incipit ibi. hic queritur si christus in morte aliud erat homo et cetera. In tertia queritur de christi sepultura. et descensu ad inferos ibi. erat quod corpus eodem tempore in inferno. In quarta queritur de ascensu eius in celum ibi. solet et queri. si Christus [illegible] possit sic homini. ex hiis ergo patet sententia. Sed iuxta autem quod primum est utrum christus fuerit in triduo homo. sic magister non dicere in hac uel autem quod sic. quia christus in triduo habuit animam rationalem sed quicumque per habet animam rationalem illa est rationale. ergo christus in triduo fuit rationale esse animal rationale est homo. ergo christus in triduo fuit homo. Item esse quod nichil et in persona sunt hec persona humana vel est homo. ergo aliquid in triduo habuit personam humanam. ergo christus in triduo fuit homo. Item omne suppositum in humana natura existens est homo. sed christus fuit in triduo suppositum in humana natura existens. ergo christus in triduo fuit homo. In contrarium. In humanitate secundum divisionem stultum est dicere quod est ut esse homo [illegible] et intendo quod illud est homo est homo post mortem quam ante. ergo et christus non fuit homo post mortem quam ante non in [illegible]. Sed contra. Avicenna dicit quod forma non hoc quod predicatur de toto quia forma est. sed quia est forma que totum coniunctum. ergo ubi non est coniunctum ubi non est forma que totum coniunctum quod predicatur. sed in christo non est coniunctum in triduo quia anima non fuit coniuncta carni [illegible] hoc quod dico homo sit forma que coniunctum. ipso in triduo non fuit homo. non necesse [illegible] convenit toti ut toti per non existente illo toto. sed autem homo conveniens est toti ut toti. ergo non convenit per divisionem hominem. uti non est totum in ratione totius. sed anima et caro non fuerunt in ratione constituentium ad totum in triduo. ergo christus non fuit homo in triduo. Preterea probatur ex hoc quod tamen totum aliquid est a ratione partium que opponuntur de se. Sed autem probatur ex hoc quod dicit boetius quod species est totum esse individuorum. et non partis. Item ut dicitur de solone magistri obiectum. ubi si ante mortem carnem et animam non unitam accepisset ergo hoc non diceretur. ergo [illegible] in morte dicitur hoc propter corporis separationem et solutionem quod in christo accidit quam in aliis hominibus. et aliud quod in se ipso fuit ante mortem et post non nisi. quia tunc dicitur hic propter animam et corpus coniuncta. sed in triduo dicitur hoc propter horum illorum separationem. et hoc non nisi quia nulla videtur forme vel speciei convenit secundum et aliam formam unius compositi et aliud et eiusdem sine dubio temporalis. Preterea cum dicitur homo mortuus oppositio est in adiecto. ergo privat rationem hominis. ergo mortuus homo non est homo. sed christus in triduo fuit mortuus homo. ergo non fuit homo in triduo. Sed forte dicas sicut quidam dicunt quod divina persona de se dat homini ut sit homo. et corporis ipsius tamen quod sit suppositum. et persona et homo. separata autem illa retinet in se quod dedit alii. hoc ergo secundum hoc si christus solam animam rationalem assumpsisset ipse ut homo diceretur quod absurdum est. Preterea nichil potest esse compositum ab alio tamen ab utroque componentium quod in se habet per rationem totius. ergo si anima totum [illegible] per rationem totius

habet non compositum cum corpore vel aliqua parte. ergo non est ibi aliqua persona et
ideo compositum ex anima et corpore. quod falsum est. Ideo dicendum quod duplex
est [illegible] quod hoc est dicere: christus in triduo fuit homo. ex eo quod homo potest
teneri materialiter vel formaliter. similiter. tunc christus in triduo
fuit homo. quia habuit materiam hominis scilicet animam et corpus. Ideo dicendum quod hoc
est falsa. [illegible] est quod tamen de illo predicatur. ergo si li
homo stet pro natura hominis non predicatur de christo nisi
de persona filii dei in triduo. Item hominem est accipere materialiter.
Hoc est hominem accipere sicut quod tamen. ergo non est dicendum quod in
triduo fuit simpliciter homo. sed quod fuit homo sicut quod. Item
natura hominis est natura humana. non autem habet [illegible]
[illegible] de christo homine nec de filio dei. quia hec est
falsa. filius dei est natura hominis. hec est falsa. ihesus christus est natura humana.
si ergo in triduo [illegible] suppositum [illegible] hec [illegible]
duo est homo. sicut hec christus in triduo est humana natura. Solutio.
dicendum quod omnes fere moderni concordant in hoc quod falsa sit
et quod magister hoc receptum fuit ex quibusdam locutionibus quibus
tamen dicentes christum iacuisse in sepulcro quod non
[illegible] ratione humanitatis [illegible] suppositio [illegible]
[illegible] suppositum [illegible] hominem. et ita suppositum [illegible]
Sed dicendum quod ille locutiones synodochice sunt. sicut
et quando dicimus sancte petre ora pro nobis / ponentes [illegible]
pro toto. ita dicimus christum iacuisse in sepulcro
pro parte hominis que est corpus. et descendisse in infer-
num pro parte hominis que est anima. Ad primum ergo dicendum
quod christus in triduo habuit naturam rationalem. sed tamen non
fuit rationalis. Unde sequitur quod quamlibet [illegible] habeat animam
sit rationalis. sed debet addi quod habeat eam sicut actum
corporis et fuerit unita ad actum. Unde est simile quod a
rationalitate que est pars anime denominetur homo [illegible]
[illegible] homo [illegible] [illegible] anime. sed pars est forma
[illegible] sicut genus et species. similiter non est unum
quod [illegible] quod si denominetur homo a dignitate partis
et dignioris ut dicatur in corporeus a corpore [illegible]
[illegible] possit denominari a parte [illegible] partis dignioris ut
dicatur rationalis a rationalitate anime. quia quando homo dicitur corporeus
vel corporalis vel rationalis vel albus vel [illegible]
[illegible] quod aliquid accipiatur. [illegible] predicatur
sicut quod est forma [illegible] et non partis. Ad aliud dicendum quod
hec est falsa [illegible] quod hec [illegible] unitas [illegible]
unione [illegible] constituit hominem. Ad aliud dicendum quod christus
in triduo [illegible] fuit suppositum in humana natura existens.
sed hoc non sufficit ad hoc quod fuit homo. sed oportet aliam
[illegible] supposita a natura ipsa. et hoc non fuit
quia non [illegible] dat supposito esse suum suppositum. et [illegible]
[illegible] suppositum [illegible]. Ad dictum
[illegible] magistri hugonis. dicendum quod falsum dicit in hoc salva pa-
ce sua. quia [illegible] anima [illegible] est [illegible] post mortem vel in

morte [illegible]. Deinde queritur de hoc quod dicitur. hec quod [illegible] in
morte [illegible] quod hoc sit [illegible] est hec ubique. quicumque [illegible] duo
[illegible] sunt in supposito. utrumque est unum illorum et [illegible]
filius dei et hoc homo fuit unum [illegible] in supposito. ergo utrumque est
filius dei. ubi est homo. sed ubique est filius dei. ergo ubique
est homo. [illegible] est [illegible] hec est filius dei ubique. ergo a simplici
conversione filius dei est ubique hoc. [illegible] quod sit [illegible] filius dei est homo
est ubique. ergo eius contradictoria est [illegible] filius dei non ubique est homo
ergo filius dei alicubi non est homo quod falsum est. quia non quando da-
te locum in quo filius dei non sit homo. eo quod hominem assump-
tum numquam [illegible] deposuit. Item hec vera sortes est homo. et non
est asinus. ergo sortes non est asinus. ergo a simili filius dei est homo et non
est homo. ergo filius dei non est homo quod falsum est. ergo filius dei
est homo [illegible] ubique [illegible] quod quidam concedunt quod
non [illegible] ille homo [illegible] quod hoc est ubique [illegible] quod christus [illegible] corpus
et [illegible] in pluribus locis et in omni loco [illegible]
[illegible] ergo in omnibus. ergo [illegible] potest est corpus christi in omnibus
locis. ergo ubique [illegible] humana [illegible] christus [illegible]
[illegible] est quod est [illegible] in loco [illegible] ergo [illegible] est in lo-
co determinato. et non in omnibus. ergo [illegible] non potest esse in omnibus
locis. [illegible] duo sunt pro modo [illegible]
[illegible] tempus in [illegible] et eternitas [illegible]
[illegible] et locus. quia [illegible] et locus [illegible]
ut dicitur hic [illegible] creavit stellas et [illegible] non [illegible]
convenit ei predicatum ubique ut dicatur ubique sit filius
dei [illegible] magis debeat [illegible] quia eternitas dei [illegible]
principium [illegible] ubique autem non dicitur
nisi extensione [illegible] loci quod [illegible] non repugnat. quia [illegible]
est eius ubique. ergo [illegible] repugnat [illegible] magis [illegible]
esse quam id quod omni repugnat [illegible]. ergo [illegible] quod esse ubique [illegible]
debeat huic homini. Solo dicendum quod filius dei non ubique est homo
ut intelligatur coniuncta vel composita. est enim hec duplex filius
dei est ubique homo ex [illegible] compositionis et divisionis. sed [illegible]
ubique determinet hoc verbum est. [illegible] composita a predicato
sic ipse dei. tunc est falsa [illegible] quod filius dei [illegible] est
ubique. si autem determinet ad [illegible] compositione principii
[illegible] tunc est [illegible] tunc est [illegible] filius dei [illegible] est homo
et tunc est divisa. in [illegible] autem compositionis negat eam magister
quia [illegible] determinet [illegible] et actu est composita.
[illegible] autem [illegible] divisa. Ad [illegible] ergo ad primum quod non [illegible]
alia duo sunt [illegible] in supposito quod [illegible] ergo non
conveniat [illegible] quia [illegible] non sunt unum. et esse ubique [illegible]
filio ergo [illegible] non [illegible] et est [illegible] iste est episcopus
non [illegible] quod [illegible] sit quod sit episcopus [illegible] quia [illegible] est
[illegible] episcopum [illegible] non est episcopus. et tamen episcopus et ipse sunt [illegible] in sup-
posito. Ad [illegible] dicendum quod non [illegible] quia quando [illegible] po-
[illegible] tunc [illegible] supposita. [illegible] conveniunt esse
ubique. quando autem in predicato [illegible] ergo [illegible] adverbio [illegible]

non conveniret ei deitas. vel quia tunc non vere sumeretur [illegible] confusio. Sed sic dicitur quia hic homo est ubique quia filius dei. ergo filius dei erit homo ubique et hic homo. et tunc iterum est [illegible]. Ad aliud dicendum quod in [illegible] compositione hic est [illegible]. filius dei non est ubique homo quia in illo sermone necessario fertur ad compositionem individuo ad ubi unum quod terminat compositionem in comparatione ad predicatum. Similiter cum dicitur ulterius filius dei aliud non est hic [illegible] est. sicut et alia. et in quantum compositio non sequitur ex illa quia non est ibi. sed filius dei est non aliud hic quia ibi non est in forma humana. Ad aliud dicendum quod non est simile quia nec localiter [illegible] distincte excederet se secundum locum. et sic modo non habet se hic homo et filius dei. Sed simile est cum dicitur iste est episcopus. non enim sequitur iste est hic et non est hic episcopus. ergo non est episcopus. Ad aliud dicendum quod [illegible] videtur sed quod ubique consecraret corpus Christi. quod tamen impossibile est. Ad hoc tamen non sequitur quod totus Christus sit ubique sicut filius dei est ubique. quia filius dei est ubique. tamen totus in omni loco et in omni parte loci. totus autem Christus in omnibus locis erit quia non in loco aliquo totus glorificatus erit. vel totum corpus est in qualibet parte sui loci quia non [illegible] est caput ibi est totum corpus. et tamen patet quod illa non sequitur. Ad ultimum dicendum quod [illegible] equaliter refertur ad personam et immediate ad personam. secundum quod est in termino vite possit totum [illegible] et personam. et non conceditur [illegible] supposita. quia hic homo est ab eterno [illegible]. Sed ubi non convenit [illegible] per [illegible] lationem. et hoc secundum ea que conveniunt nature divine. et non non fertur ita immediate ad suppositum. et ideo non convenit hec [illegible] secundum quod [illegible]. De eo quod de hoc quod dicitur [illegible] totus est [illegible] tempore et est [illegible]. ad id referri totus et totum quia datur [illegible] totus et omnis et quia omnis distribuit per partes [illegible] totus per partibus integralibus. [illegible] autem [illegible] non omnis erat in inferno. vel omnis in sepulcro. nec omnis in celo [illegible]. [illegible] est quod in explicatur [illegible] compositionis que est in Christo. quod non est [illegible] deum est ibi quod compositum ex tribus [illegible] et duabus naturis. [illegible] autem in duabus [illegible] et tribus [illegible] fuit in celo vel in sepulcro vel in inferno. ergo non [illegible] non est quod dicatur quod totus refertur ad personam que persona sumpta. totus autem semper [illegible] compositionem partium integralium. ergo nunquam convenit [illegible] persone ut [illegible] totus et totum [illegible] sub diviso modo. ergo ad [illegible] referenda. si ergo totum refertur ad eandem totum [illegible] ut quod totum fuit in celo [illegible] ego. [illegible] est esse quod [illegible] est in [illegible]. ergo ubicumque fuit Christus [illegible] est esse quod [illegible] erat in Christo. erat et [illegible] est [illegible] in Christo [illegible] humana. ergo ubicumque [illegible] fuit vel fuit [illegible]. Sed fuit in celo. ergo [illegible]. ergo totum fuit in celo. quia [illegible] divina et humana est ad id ne sequitur quod totum fuit in sepulcro et totum in inferno.

Item non [illegible] tres personas in una natura et diversa [illegible] in una [illegible] et [illegible] et forma in uno composito. et preter plures [illegible] in uno [illegible] in omnibus hiis inveniuntur quod [illegible] unionis sequitur. quod [illegible] est unum [illegible] alterum. ergo cum unio duarum naturarum et [illegible] in una persona non sit [illegible] omnibus hiis. [illegible] quod virtute unionis sequitur. quod non est totus quod ibi est totum in natura. [illegible] dicendum quod magister hic dicit quod ubique est totus non autem totum hic loquendo de tempore [illegible] quo fuit [illegible] et [illegible] et non [illegible] damnatione quod totus cum dicitur eius formatum partium ad eius distinctionem. et hic est personam [illegible]. totum autem cum venit [illegible] sit quod non [illegible] in [illegible] et indistinctum [illegible] et suis partibus et non cum suis partibus non est. ibi non est totum. [illegible] ergo ad primum quod totum dicitur duobus modis. scilicet distributive [illegible] sic [illegible] pluribus. [illegible] totum autem et [illegible] id [illegible] et distributive non dicitur de simplici. Sed [illegible] de simplici. [illegible] totus [illegible] ipse esse ubique. [illegible] [illegible] ab homine. secundum quod hic [illegible] eius habet ab eterno. Ad aliud dicendum quod [illegible] quod compositio est in eo [illegible] superius expositum est et non [illegible]. Sed [illegible] modi [illegible] respicit personam [illegible] et [illegible] non compositionem. Ad aliud dicendum quod hic [illegible] sufficienter [illegible] modus [illegible] unum referri ad [illegible] et [illegible] integra [illegible] et alterum ad [illegible] inter [illegible] non. Ad aliud dicendum quod [illegible] perdit [illegible] hius [illegible] extendi [illegible] secundum locum. Sed non sic est in omnibus ut supra patuit cum dicitur iste est hic et est episcopus. Ad aliud dicendum quod [illegible] hiis compositionibus [illegible] est [illegible] extensionis secundum esse. [illegible] [illegible] se habent ad locum. [illegible] ad [illegible] partibus ad mediocrem suam dignitatem vel potentiam [illegible] est ita ut prius dictum est. ut episcopus. rex. princeps. et similiter [illegible] in natura [illegible] que non [illegible] se habent ad locum. Item [illegible] quod de hoc quod dicit quod totus erat in inferno [illegible] et [illegible] hic [illegible] scilicet anima Christi in infernum descendit. et [illegible] illos qui ibi erant [illegible] sibi [illegible] et quod diu ibi remansit. Item quod [illegible] non descendit in infernum ut ex [illegible] loci optimo [illegible] optimum locum Christus autem optimum. ergo eum non [illegible] descendere in infernum. [illegible] Augustinus dicit quod in [illegible] semper in malo accipitur. Christus autem in malum descendere non potuit. ergo [illegible] in infernum [illegible] Luce xvi. inter nos et vos chaos magnum firmatum est ut hii qui velint illuc [illegible] non possint. [illegible] non possunt huc transmeare. ergo multo magis [illegible] chaos inter Christum et dampnatorum locum [illegible] si Christus descendit [illegible] ascendit que ascendit [illegible] ascensum.

¶ Sed contra hoc est quod dicit apostolus ad Philippenses ii. in nomine Ihesu omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum. Secundo videtur per [illegible] ad infernum illud: Attollite portas principes vestras et elevamini porte eternales et cetera. Textus glosse in evangelio Nichodemi dicit quod dum audirent hanc vocem exultantes dixerunt [illegible] nos scio [illegible] dixisse [illegible]. Act. ii. quem deus suscitavit solutis doloribus inferni, iuxta quod impossibile erat eum detineri ab illo. Item Eccl. xxiiii. penetrabo omnes inferiores partes terre et inspiciam omnes dormientes in inferioribus partibus terre, ut dicit Ieronimus. Et in inferno. Item simbolum apostolorum dicit: descendit ad inferna. ¶ Sed quia videtur quod descendit ad inferiorem infernum, videtur quod sic. Iob xvii. In profundissimum infernum descendent omnia mea. Putas ne saltem ibi requies erit michi. Constat autem quod non poterit requiem nisi per Christi descensum. Ergo Christus descendit ad profundissimum infernum. Item dixit Iob: quis michi tribuat ut in inferno protegas me et [illegible] donec pertranseat furor tuus. Item Zach. ix. tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos de lacu in quo non erat aqua. Glossa dicit: quia eos qui tenebantur vincti carceribus, ubi nulla eos misericordia refrigerabat, quam dives ille petebat, cum liberasti. ¶ Sed contra in inferno nulla est redemptio et [illegible] profundissimo et inferiori ergo [illegible] Christus illuc descendisset.

¶ Solutio. Dicendum quod absque dubio descendit ad inferna sed in [illegible] dicitur inferior, sicut dicit glossa super [illegible] in gehennam quo demones [illegible] vadunt [illegible] portantur. Et exterior et [illegible] locus pene et tenebrosus [illegible] purgatorii. Et locus sine pena sensus et sine luce ut limbus puerorum in originali decedentium. Et locus tenebrosus [illegible] de luce habet [illegible] fidem et spem liberationis, sicut limbus sanctorum patrum ante Christi descensum. Et ad hunc lacum descendit Christus et non ad alium, quia de hoc dicit Ieronimus quod ibi [illegible] eductio [illegible] ad [illegible] dicendum quod [illegible] non [illegible] et non [illegible] se [illegible] cedit. Solutio ad argumentum dicendum quod infernus sonat malum pene et dampni. Et notandum pena dampni que consistit in ablatione alicuius boni. Sed contraria luceat pena que consistit in [illegible] et afflictione [illegible] ignis. Sed Christus non descendit in penam dampni [illegible] sed ad locum [illegible]. Solutio ad argumentum dicendum quod [illegible] in limbo cum spe et liberationis in loco dampnationis [illegible] erat spes et [illegible] liberationis et desperatio [illegible] ad [illegible].

¶ Ad argumentum dicendum quod ex hoc ipso [illegible] ad spem ascendendi, quia [illegible] per nos descendisset [illegible] sic in [illegible] locus effugavit. Solutio ad id quod ulterius [illegible] Christus [illegible] suos [illegible] et morte ab eis in omnibus locis

descendit ad profundissimum infernum. Dicendum quod [illegible] in glossa [illegible] Iob. Quia dicitur infernus [illegible] profundissimus non simpliciter sed quodammodo, quia profundus est carcer [illegible] celi et aer iste caliginosus in quo detrusi sunt demones. Profundior autem est [illegible] terra ob [illegible] et pena. Et profundissimus [illegible] iste limbus in quem anima Iob et omnia bona sua descenderunt, donec liberata sunt per Christum. Et ideo non simpliciter descendit in profundissimum sed quodammodo profundissimum. Solutio ad argumentum dicendum quod inferior potest eodem modo applicari. Si loquitur in persona Christi. Si autem loquitur de se, dicit liberata est anima sua quia liberata est a casu descendendi in inferiorem infernum, sicut a peccato mortali scilicet ab adulterio et homicidio. Solutio ad argumentum dicendum quod illa glossa valde [illegible] est et [illegible] expositor quod sic erat [illegible] liberans in limbo sed relaxans, quia non habebant penam sensus sed dampni. Et si obicias quod dives non petebat [illegible] relaxante. Dicendum quod dupliciter petiit: per liberantem per [illegible] ad [illegible]. Dicunt enim expositores quidam quod presumebat quod Abraham non dimitteret Lazarum ad mala que in vita pertulerat. Et ita ipse [illegible] et illi non erant [illegible] in limbo sed per Christum [illegible]. Preterea petiit laxamentum aliquantulum de pena quod non dabatur ei, sed dabatur [illegible] in limbo [illegible] eorum. Et [illegible] obicitur in opposito sunt de inferno inferiori simpliciter. ¶ Secundo queritur utrum illustraverit illos qui ibi erant. Videtur autem quod sic, quia [illegible] est in [illegible] capitulo: in [illegible] ambo potestas in inferno lumen vite fulgebat eterne. Lux illa sapientie illuminabat infernum, sed in inferno illa non claudebatur [illegible]. Dampnatus descendit ad infernum anima deificata ut quod ad [illegible] in [illegible] sunt ita et hiis qui in inferno in tenebris et in umbra mortis sedent sic lux eluceret. ¶ Sed contra lumen corporale non invenit unum nisi illuminaret alterum. Videtur ergo quod cum potentior sit lumen divinum, quod non illustraverit unum nisi et omnes videntur. Non autem erant omnes digni qui erant in inferno. Ergo videtur quod non illuminatus fuerit [illegible] locus [illegible] tenebre dampnatorum numquam dum habere beneficium lucis. Talis autem locus est infernus. Ergo numquam debuit illustrari [illegible] latroni. Io. [illegible] hodie mecum eris in paradiso. Ergo videtur quod in paradisum [illegible] animas et non in inferno [illegible] lucem dicitur quod constat quod latronem secum voluit esse. Sed est [illegible] anima sua [illegible] erit dicitur. ¶ Solutio. Dicendum quod secundum doctores [illegible] Christus sine dubio [illegible] in inferno suam deitatem ostendit et eis locum horrendi carceris in paradisum convertit. Quia [illegible] quod facie ad faciem dominum suum videbant. Soluto pretio redemptionis. ¶ Ad id autem quod [illegible] dicendum quod

similia est omnibus quia non illi habitabant in loco aliorum. et si
habitassent, ipsi non videre potuissent. quia non [illegible] ab
oculo glorificato. gloria et gratia sicut et illi [illegible]
aliam filium dei statim Christo ad eos descendente. et hec magis
lucis in potentia quam ab omnibus [illegible] lux communis quia [illegible]
[illegible] quam est forma (sensualis) proportionata visibus et agere in
mundo [illegible] non quia [illegible] ignorantia sine numero
hominum competit luci divine. Ad aliud dicendum quod limbus non est
tunc dampnatorum [illegible] tenebris. sed post tempus [illegible]
ad redemptionem quae facta est per gratiam. Ad aliud dicendum quod paradisus dicitur du-
bus modis. scilicet interior quae est visio dei [illegible] et de hoc
intelligitur. Christus loquitur ad latronem. et exterior cor-
poralis qui est locus in [illegible]. et exterior locus in [illegible]
spirituum qui est locus celi empyrei. Questio [illegible] diu fuit
ibi. [illegible] quod statim recessit [illegible] quia sicut legitur in evangelio
Nichodemi. quod cum sancti educti essent in paradisum, quod
apparuit quidam despectus habitu baiulans [illegible]
quererent quis esset dixit se esse latronem. cui promisit dominus
hodie mecum eris in paradiso. ergo statim exierunt [illegible]
[illegible] in quibusdam codicibus continetur advenisti desiderabilis
quem expectabamus in tenebris ut educeres hac nocte de
claustris vinculatos. te nostra vocabant suspiria. te
larga requirebant lamenta. tu factus es spes despera-
tis magna consolatio in tormentis. ergo videtur quod eadem nocte
educti sunt. Item Sampson non tribus diebus vel noctibus
dormivit in Gaza, sed una tantum et portas Gaze [illegible]
[illegible] portavit. Sampson autem sol fortis interpretatur. ergo Christum
[illegible] significat. et Gaza infernum. porte Gaze porte mor-
tis et inferni quas portavit in altum [illegible] et elevatas [illegible]
[illegible] ad quod tanto diu in [illegible] sed [illegible] diu debuit esse anima
in loco animarum defunctorum quanto diu fuit corpus in loco corporum
defunctorum. fuit autem tribus diebus in sepulcro. ergo tanto diu debuit
esse anima in inferno. Ad aliud dicendum quod [illegible] illo tempore quo corpus fuit
[illegible] in [illegible] et hec [illegible] reddit Augustinus. quod duabus noctibus
[illegible] et uno tamen die [illegible] ut sua una nocte
mortem [illegible] quam radiabat ut dies coram oculis [illegible]
[illegible] tenebris et caliginosam mortem destrueret. [illegible]
et [illegible] ut sua plena [illegible] tenebris le-
gis et [illegible] significaret. et ut sua luce duo
loca tenebrarum repleret [illegible] non
[illegible] scilicet locum corporum et locum animarum in sepulcro et
in inferno. Ad primum ergo dicendum quod [illegible] Nichodemi de exitu
post [illegible] quia [illegible]
[illegible] sicut [illegible] Simeonem [illegible]
de excellentia [illegible] in [illegible]
et quod dixit [illegible] quod esse [illegible] dixit [illegible] dixit
hodie et cetera [illegible] significat [illegible] Christi. Ad aliud dicendum quod
nocte [illegible] ibi tenebras [illegible]

[illegible] educti sunt [illegible] dicente [illegible] Ad aliud dicendum quod
non in omnibus historia [illegible] allegorie. et quia [illegible] Samp-
son dormivit [illegible] non [illegible] sed [illegible] et
[illegible] et [illegible] refertur ad allegoriam. Ad ul-
timum [illegible] ad ea quae dicta sunt in [illegible] non [illegible]
quia [illegible] Christum tam diu permanere in inferno.
Deinde queritur de hoc quod dicitur [illegible] et [illegible] si [illegible]
posset et cetera. et [illegible] de ascensione Christi. et [illegible] primo
[illegible] utrum [illegible] vel [illegible] ascendit
et ascendit et descendit. secundo [illegible] utrum ascensio
sit ad locum vel ad dignitatem. tertio [illegible] utrum as-
censio dicatur motum localem. et utrum ille sit in tem-
pore [illegible] de tempore ascensionis.
Ad primum [illegible] quod ascensio et descensio
motus corporum sunt. ergo videtur quod descendit et ascendit [illegible]
humane. Item [illegible] non mutat locum. [illegible]
est. ergo non mutat locum. ascensio autem et descensio di-
cuntur mutatione loci. ergo videtur quod non [illegible] Christus ratione divine
[illegible] descendit [illegible] non [illegible]
et tamen [illegible] descendit [illegible]
[illegible] ergo videtur quod descendebat ratione divine [illegible]
in [illegible] quod ascendit ratione divinitatis. quia [illegible]
quod [illegible] non est [illegible] ascendere. sed [illegible]
[illegible] et non angeli [illegible] dicerent. quis est iste qui ve-
nit de Edom [illegible]
[illegible] quod ascendere et descendere [illegible]
[illegible] motus [illegible] et sic non [illegible] Christo [illegible]
humane [illegible] et [illegible] non descendit [illegible]
divinam descendisse. [illegible] humana autem ascendisse
quia [illegible] divina [illegible] descendit. et [illegible] humana ascendit
[illegible] autem semper in celo. et [illegible]
[illegible] descendere ubi fuit [illegible]
non fuit adhuc [illegible] sic ad [illegible]
[illegible] formam [illegible] acciperet
et hoc modo [illegible]. Ad quartum dicendum quod dicatur [illegible]
[illegible] loci. sed [illegible] aliquam apparet [illegible] loco
[illegible] non [illegible] non [illegible] et non apparet [illegible]
eundem [illegible]. Ad ultimum dicendum quod ascendere non [illegible]
[illegible] ut [illegible] fuit [illegible] sed ut [illegible]
[illegible]. Solutio quod [illegible] ascensio sit ad locum vel
ad dignitatem. [illegible] quod ad locum. quia omnis motus localis
[illegible] est ad locum aliquem. ascensio autem est motus lo-
calis [illegible] ad aliquem locum. Item [illegible] contemplatio
et [illegible] locus [illegible] sunt. ergo [illegible]
[illegible] ergo videtur quod ascensio sit ad [illegible]
[illegible] id quod sursum sunt querite ubi est Christus in dextera dei
sedens. [illegible] quod [illegible] ergo videtur quod ascensio in
quantum [illegible] dignitas [illegible] et non [illegible] loci.

2 Item prima est apud philosophos quod non movetur ad ubi nisi se. sed omnis locus corporis ultimi corporis Christi. ergo videtur quod non movebatur ad aliquem locum corporeum. Item locus datur corpori propter conservationem. 3 ergo corpus quod existendi habet necessitatem ex se ipso et nullam in partibus defluentiam non debet habere locum. ergo corpus Christi non debet moveri ad locum. 4 Item in corporibus propter corporis nobilitatem non moventur ad locum sed in loco moveantur. ergo cum in infinitum nobilius sit corpus Christi ipsum non movetur ad locum aliquem. ergo sua ascensio non fuit ad locum aliquem. qd Item gratia illius quod ulterius videtur quod ascensio Christi fuit ad locum celi cristallini tantum sicut quidam dicunt. videtur quod sic. secundum quod genere differunt corpus et spiritus. ergo propter illa loca beatorum spirituum debent differre a loco corporum. sed locus spirituum ut dicunt sancti est celum empyreum. ergo debet differre a loco corporum. cum ergo proximum subillo sit ab illo locus celi cristallini videtur quod ad illud corpus fuit ascensio. Item alia est secundum tonice est quod nunquam subiacuit mutationi que causatur a motu celi. et alius est quam quod subiacuit. sed angelus et spiritus nunquam subiacuit spirituum motui et variationi temporis et celi. corpus autem Christi et beate virginis aliquando subiacuit. ergo spiritus debet esse in loco celi stantis non moti. et corpus Christi scilicet non minus deberet esse in loco celi primo mobilis. hoc autem est celum cristallinum ut fert omnium doctorum opinio. ergo videtur quod ascensio Christi non fuit localis nisi ad celum cristallinum. Item sed contra. est quod est dignius omni loco. si datur locus propter convenientiam. datur locus dignissimus. corpus Christi et sacrosancte virginis matris est dignius sui omni loco. ergo si datur eis locus. dabitur eis locus dignissimus. hic autem est celum empyreum. ergo sunt Gd in celo empyreo. Item ergo. dicendum quod ascensio Christi est ad locum et ad dignitatem. ad locum secundum corpus. et sic est ad nobilissimum locorum omnium in supremo scilicet empyreum celum. secundum divinitatem autem proprie est ad dignitatem equalitatis patris que notatur dextera. non quod divinitas ibi non fuit. sed quia per ascensionem in humanitate sedentis apparuit fidelibus per fidem. et angelis per cognitionem quod ad animam autem corpus est ad dignitatem que consistit in potioribus bonis patris que ibi dextera domini. si ascensio refertur ad humanitatem. Item ad id autem quod contra obicitur. dicendum ad primum quod glo. ponendo ascensionem esse ad potiora bona que sursum sunt dignitate. non propter hoc excludit ascensionem ad locum. sed potius includit. hoc per consequens. et quia potiora bona patris apparent magis in loco potiori et digniori. Item ad aliud dicendum quod aliud est moveri ad locum et aliud moveri ad locum propter locum. scilicet quia indigeat loco ad esse et conservationem. corpus Christi glorificatum mota sunt ad locum localiter quia magis convenit. sed non propter locum quia eo ad esse indigeant. quia si loco illo adeo indigerent tamen ex corruptione perirent. ex loco illo sicut locus egredientis. ex loco sunt corruptibilia. Item ad aliud dicendum quod in illa ratione corpora gloriosa perpetue corpus Christi non deberet locum. sed potius ratione convenientie etiam. sed autem est quod non est conveniens ipsum esse nisi in loco convenientissimo et nobilissimo. Item ad aliud dicendum quod corpora nobilissima scilicet corpora celestia moventur in loco ad generationem elementorum. et non sunt in loco omnino quantum quibus corpora generabilia sunt in loco. sicut dictum est in primo libro. d. xxxvii. tamen aliquo modo sunt in loco. tamen et corpora gloriosa non omnino eodem modo sunt in loco. quia non dependent esse eorum a loco. sed sunt in loco ratione convenientie. secundum quod aliquid magis accedit ad nobilitatem eorum. quia non attenditur per equalitatem. Item ad aliud quod ulterius quod dicendum quod fantastica fictio est dicere quod corpus Christi et beate virginis sunt in celo cristallino. ut quod et sancti sunt in celo cristallino. sed solum Christus et beata virgo sunt in empyreo. quia empyreum est locus beatorum. celum autem cristallinum cum omnibus inferioribus ordinatum est ad generationem et corruptionem. et non dicunt sancti quod celum empyreum non contineat. et hoc est ideo quia .phi. philosophi eorum de celo sumunt ex motu. unde quod per motum non potest investigari. ut propter eternitatem motus non est positum et agnitum ab eis. Ad id quod obicitur. dicendum ad primum quod hoc est verum simpliciter et glorificatum corpus propter naturam suam determinatam ad locum generationis et salutis sue. sed hoc non est verum. et ideo cum nobilitas loci secundum naturam sufficientiam glorie sit cum corpus gloriosum per unam rationem in uno loco quam secundum quod refertur ad gloriam illam dicitur. ut apparet quilibet. Item ad aliud dicendum quod corpus Christi quod ad generationem non quantum motum celi subiacuit. quia essentia est a spiritu sancto. sed forte quo ad alterationem frigoris vel caloris famis et sitis et huiusmodi. sed ab hiis omnibus corpus gloriosum liberatur per glorificationem et ideo non potest collocari sub motu illo. sed sic omne motum. Item tertio quod ulterius ascensio dicitur motus localis et utrum ille motus sit in tempore vel in instanti. videtur quod sit dicitur motus. quia actuum .i. dicitur quod videntibus illis elevatus est et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Item quia intuentes in celum euntem illum et ita omnia ponunt motum localem. Item sed contra motus localis est per spatium. ergo est in medio spatii per quod est motus id quod movetur prius est in termino a quo et post in termino ad quem. ergo est divisibile. ergo corpus gloriosum divisibile est a ratione quod sub finito. Item omnis motus ut dicitur autem est actus existentis de potentia ad actum. corpus autem Christi glorificatum nulla potentia est. quia non potest accipere ad plus quam habet. ergo videtur quod non moveatur. Item propter autem est cum alio per quam continuitur in eodem loco. aut excludit ipsum. si est in eodem loco ut sancti videntur dicere. ergo cum locus in quo est continuitur sit eadem est divisio quantitatis sue et illius corporis cum quo est in eodem loco. quod aliquid autem corpus eadem est quantitas illa sunt corpus unum ut dicit autem. ergo corpus Christi cum eo per quod movetur est a loco corpus unum quod falsum est. ergo videtur quod non movetur. Item si forte dicitur quod excludit ipsum per quod movetur a loco per quod transit

hec quedam sunt que non cedunt ut ligna et lapides. Intrauit n,
ianuis clausis. ergo cum illic quoque fuit in eodem loco.
non excludendo ea. si forte dicat quod non est. uni quod
dicetur. quod si duo corpora sint in eodem loco quod unum corpus
sint. probatur dicam esse unum. sic. sit locus unius cubica
in quo sint corpora duo. et sint termini illius loci .a. extrema aut
sursum et deorsum. dextrum et sinistrum. sint .b.c.d.e. et
sint corpora locata equalia. et ducatur linea .b. in .b. sursum
ducatur linea a uocatur ab sursum deorsum ob [illegible]
io igitur aut sunt linee una aut due. si dicat quod una.
ergo idem illius linee est unum. quia unius forme est idem
unum. aliter .n. in duobus accidens esse in diuersis subiectis
quod est impossibile. ergo corpus locatum est unum. si autem dabitur
quod sint due linee ad hoc sequitur duo [illegible] unum geo-
metram [illegible] punctum est unum in duo. et sic centrum
unum est in duo. si in equali linea eadem sic fiet. ergo du-
e linee sunt de uno [illegible] in uno [illegible] claudunt
et continent superficiem. quod est contra euclidem in
primo ubi dicit duas rectas lineas superficiem nullam con-
tinere. et [illegible] una recta linea est inter duo puncta.
si igitur ponantur due esse erunt due linee. superficiem aliquam
media contigue quod est contra naturam. et improbatum est in .vi.
phisicorum. ergo duo corpora in uno loco esse est impossibile. si
forte dicat quod corpus glorificatum non replet locum. sed in quo est ergo
sit inane. sed hoc est contra Aristotelem in .iiii. phisicorum. quod
contra dictum ab omnibus phisicis. et de necessitate improbatur per
ea in diuersa rationem. Dicendum ergo quod corpus glorificatum non mouetur
ex quo non excluditur corpus. tunc cum corpore per quod transit fuit esse in
eodem loco. Ulterius queritur si mouetur in instanti uel in tempore. uidetur
autem quod in tempore. omne .n. in loco continuum per quantitatem mouetur
in tempore et non in instanti ut probat philosophus. tale mobile est
corpus glorificatum. ergo mouetur in tempore et non in instanti. Item species
cum mouentur in instanti ut probatum est prius. In superius ergo corpus
est motum in tempore et non in instanti ut uidetur. Quod si dicit philosophus quod motus
est lucis in diaphano. et motus colorum ad uisum est ad in-
star [illegible] quod sunt in medio secundum esse spirituale. sed magis spiritua-
lia sunt corpora glorificata. et perfectius ergo mouentur quod motus in
instanti. Quod ergo. sit dicendum est quod localis motus est actus
et quia ad hunc localem pertinet mouere secundum suam naturam et magis pla-
cet deo hoc fieri igitur quam contrarium causam ut uideatur sub
figurationem. Quidam .n. dixerunt non debere esse motum corporum
gloriosorum. Alii finxerunt tenendum ad soluendum inconueniens. scilicet
quod corpora debeant locum. non ex quantitate sed ex qualitate et replo-
ne loci. et hoc absurdum uidetur dicendum ad primum quod est dicendum per
et hoc repugnat corporum [illegible] et est dicendum per rationem. et hoc sed hoc
uidetur [illegible] ad quod sunt esse quod est in medio per quod est motus
et hoc non repugnat. quod de facili probari potest. quia sic dicitur sol
motus motu diurno. et celo declinari et totum ab omnibus

phisicis in corpore positum. Quod ad .iii. dicendum quod est exire extra de potentia ad ac-
tum qui recipit in ipso motu suo sicut fit. et iiii est in perfectionem et
est actus non receptus in motu sed extra. et hoc non repugnat perfectioni. si
autem corpus existens in celo non est actu in terra sed potentia. tamen
cum hec potentia ueniret ad actum non est receptum in ipso sed post. sed
hic ad locum quod prius et iste extra per prius tamen dicitur sicut de corporibus deorsum
est in corpore. ut sol existens in angulo orientis potentia est
in angulo medii celi. et cum potentia reducatur ad actum non me-
lius est sol quam prius. sed alius secundum hoc sed situm. Quod ad .iiii. dicendum quod sim-
dem secundum quibus absque dubio consequendum est. corpus gloriosum est cum
quolibet alio corpore in eodem loco. non excludendo ipsum. sed hoc non sit in
quantum est corpus. sed in quantum est gloriosum. et hoc repugnat esse gloriosum minus.
et de hiis quibus dat nobis deus gloriam. sicut in miraculis fit
in corpore. sed quod corpus electorum fit in modo et passibile fulgent sicut
splendor plurimus sol. unde quod per facere pluribus nos presumit in-
telligere dat ei hoc quod cum alio corpore possit esse in eodem loco ad
contrariam rationem. dicendum quod non sunt proprie linee
in corpore et non tenentur hic rationes phisice proprie ad id
quod ulterius queritur de tempore. dico quod motus sit ultimus. et unum dico quod
hoc preterit in instanti moueri. ad .ii. dico quod obiectum quod fit motus
diuinus per motum. dicendum quod hoc non impedit quin prius moueri in ne-
quam unde uirtus mouens. sicut probat philosophus. quia omnis
uirtus infinita. sicut magis et minus excellit omnem finem.
et in motu non est in instanti. sicut uirtus esset sic probat ibi
tamen dicendum quod uirtus mouens in corpore Christi non est proportionalis alicui
potentie. quantumque ueloci. et non uiuatur spatium ut faciat
transitum in instanti sicut ultimum et in tempore. sicut ultimum tamen
latent occulta nobis. et non tamen de dictis Augustino. non quod
scriptorum auctoritates tenuerint. sed quod cum mouerentur corpora illa
et quod non obstant eis alia corpora. Ulterius queritur de tempore
ascensionis. Consequens est. n. est discipulis. ut habetur in actibus.
per dies .xl. apparens eis et loquens de regno dei. cum ergo
alia corpora statim ad locum sibi conuenientem mouentur
uidetur quod molestie detinuit sui corporis eleuationem. tamen
cum liberati ab inferno. sed cum de inferno exierunt tamen
ipsi ascenduntur quod non. quia michea dicit pandit
iter quod ipse ascendet pandens iter ante eos. Quod sed adhuc
et hic dicendum quod ipse fuit per dies .xl. in terris ut si
tamen uidetur apparitionibus et dominus probaret ueritatem gloria
resurrectionis quod occulis suis mortalium uideatur. et hic
probaret hoc in fine quia uere sumo de argumentis fuit per
tantas apparitiones. ex quo colligitur ex qualitate eius
gloriam. ut scribitur in sophia de spiritu suo dicitur quod in omni quod ubi
hoc potentie. et non in debebat locum suum necessariam
sui sed ex consensu quo. et non per ordinem redemptionis debi-
tum et tamen debebat differri ascensio. ad aliud dicendum quod omnis op-
pinio dicitur quod statim ascenderet [illegible]. et hoc uerum est.
tamen alii et cum ipse fuerunt usque usque ipse apparuit

Apl's q e cdo ut ee p'p' locidi t aut cor p sen i q
tempta erant. an i paradiso fuerint p. l. mor dies
q quidam alii dicunt n e temerarie asserendu. sz oppinari
n sit piclo potest utrumque. de in que de ultimo libro q
dicit magister q e p modum epylogi. Et h de corrigia
calciamenti etc. quid n dr h. de corrigia q cal
ciamentum q s tex p'dunce q ossa e. t qli. inc
dunt usqz in cutes. Q d. dd q calciamentum humanitas
teget pede dinitatis q solus stans sola sustentat sac
cus hi moriente t alit pellis corrigia aut ligat
e unio duarum naturarum i singularem personam sex p'dunce e x in
di q conformiter signatur. q' sangui t carni ... cdr
t p'dunce tex sing. sic pl. d. i p'dunces extre
da calciamenti ossa aut sicut ea q fortiora sunt ad
intellectum uit facile hu... aut incendi
e ignefiorum studium p tones usqz ad minima
uelle inuestigare t hoc ns; fiend ut d in.

Q Cum uo sup philium e x plena g t e. h cap pr
ma i qua agit de reparatoribus forte cedidrent ad ac
tu t nos. p'm de ... i pte h lib dan e t dr in
duas ptes i qrum pma agit de uirtutibus gratuitis t reparan
i sc'a pte de pceptis q respiciunt opa. t h incipit
d. xxvii. i. sz ia distinc. decalogi t e. ad h p'oe
hac diuidi i duas ptes. in qrum pma in t dit sacram
hoc htum sigillatim. i sa aut ag de conexione e
o. t. d. xxxvi. i. soli i queri ut utrs sit i o
uicte t c. ad h pma diuidi in duas ptes. sm du
plice diuisionem ... sic n. ... de q...bz agit p
t sic dona de qbz ag so. t h incip. d. xxxiiii. i.
...te de vii donis t c. ad h p'or diuidit i duas
ss duo gnd ... s. theologicas de qbz agit so.
d. xxxv. post pdca de iiii. uirtutibus t c. pma diui
i tres s tres ... theologicas t p e de fide. sa
de spe t. xxvi. d. i. e aut spes ... t c. i tcia de ca
q i cap. xxvii. d. i. cu aut x. fide t spe no habuit t e.
tractatus de fide di in tres ptes s tres d. i qrum p
in duas fidei diffinitiones explanat. in sa qda du
bia ct explanatiue illas mouit t soluit. d. xxiiii.
i. h q si fides tm no de uisis e. in tcia ag de fidei
statu fidelium i quo e t h incip. d. xxv. i. pdca ad
e t c. psenti d. diuidi aut i tres ptes i quarum p
continuat se magister i sa ponit unam d. aug. cu sua
d. i. fides e uirtus t c. i tcia post adiungit diffinitione cu sua
explanatione i. aut ii. ap. fides e sba, i sa aut
harum prima facit magister continuando duo p. n. fidei diffinitione
t h i sa ubi d. sa ponit explanatione t h i. v.
cap. sequentibus t h cap i. accipit aut fides tribus modis
t c. Q Inquirit q dubitatur ... i ... sz aliud ... sunt

sunt due. s. in q gnre sit sic fides. t ut fides sit sciens
uel no. ad pmu uz sic obici posse. omnis speculatio ut
e i gne scie. fides aut e qdam speculatio ut. g e i
gne scie. pbat aut pma. q' scia sicut e ad pfectionem
ad speculationem ut. sa no pbatur p h q fides in
dz. vim ut dicit ap. p vim speculum i enigmate ui
de aut e speculatiue hugo de sco. vict. fides e ac
cessio pitie ut in ... intelli ... i oppinionem constituta
constat a q extrema sint in gne scie t cogitatio. g ut q
mediu. sz mediu e fides. g fides e i gne scie ... d
phs q oppio inniza rationibus fit fides. g fides est i
gne. code cu oppione. oppio a e qda scia. g t fi
des ... accip p boe. q e a e ratio tel dubie fidei
eius fite de re de. qdam aut facit ad in gne scie est
g fides e in gne scie ... ro. x. fides ex auditu. au
ditus aut p ibi ... sz. g dicit q intellectum dat diu
de auditus mente illustrat. illuminatio aut q est
de auditu e in gne scie. g t fides. q generatur ex
auditu illo ut dicit ap. g fides e in gne scie. sz
c. ti q e scia. h ... ad intellectum. fides a ad ui
tutem ... g fides n e scia. p se pz pma. q'
virtus aliquo modo a nob est. t nos sum cu e t
de. sz scia e a re. s scia no h oppoin n ad ...
oppo ... sz fides ... i fideli
q uisum est ... nulla scia e e cu nulla e ratio t q
no e ... p se ... g e dubitabile nulla e scia. sz fides e
credibilis. g no e scia fides. pbatio pme. omnis scia
uel e pncipii uel conclusionis pncipii. sic e q e ... p se ...
conclusio ... de quo e pbant ro. pbatio sa e. q' e
dubitabile est ... rationem ... eleuatur. ... p se
manifestum nob. sic q de e trinus t unus. t p dan. g
dicentis. q' fides no h meritum c ... no p bz ex
pimentum. Q S. dd q fides no e in gne e scie sic p
bant ultime rationes. lz n. hat ... ...
g oritur ex actu ... ex rone. ... aug. ... h
uolens. ... aut ... uolens ... scia q ... duobus
modis h se. s. actiue ad nos t ... aute h se u
quorundam scibilium. ad que ex ipsis ut rone ... cogi
ad sim. ... ad q ... n conpositi ... ex no
libera uolunt. eo q ... n cappadocia e. t de talibz e
fides. t no conueniunt dube magistri q congruo in fide
e materialis t alia formalis ... g ad pmu q n ois
speculatio ut e in gne ube scie. sz speculatio ut ...
... q sunt scie pfectiua sunt formalia. ut mediu
pbans a ... q sit ... q e pncipii scio
sic i ulibz q' alii no se ... i gne scie sump n
sicut pceptum scia di scia. t h no e ee scadem sump
sz p ... actum. qui dicitur i ea t informat ea.

¶ ad 4m dd' q' mr hugo vocat sciam vitatis in
visione facie ad facie. oppinionem aut quedā credi
bilia ī sac scriptura. de quibz sub pietō dubitat vel
q' ī post magis ... fides sciēs fiat informis
et part. q' sca si firmi sit ī gnē sacō. quia assens dicā
ī alia sca vitatis. vel dicendum q' q ad certitudinem modus
fides media ē inter h duo. et tn q ad firmitatem. q2 nō ē ten
den. sicut sciā ulterius. nec tn fluctuat. sicut oppiō
q2 sciens vitatem assentit ei oppinans aut timet
contradictione credens aut assentit. s; rōnem assentiendi sui
nō videt. ¶ ad 5m dd' q' fides accipit multis mo
dis. s; p vitate quandoq; que ē in pmissis. sicut deus
dr fidelis et pphe fideles. vn ap. fidelis ē deus q nō
patitur vos temptari. sup id q' potestis. et in cō
dem dicitur sub bz te. vt pphe tui fideles inveni
tur. quandoq; accipit p certitudine cōclonis sumpta ex certitudine
pn ar. et sic dicit ar. tatio rei dubie facies
fidem. q̄ cōntinue cōclo eadē ē cōclone facit fidem. et sic sumi
tur ab aliq q' fides ē oppinio ... rōnibz. ¶ quandoq;
accipit p legalitate inter homines. vn fideles dnū
homines. sicut dr amicus fidelis et socius fidelis. vn p̄ vero
multi homines misericordes vocantur. virum aut fidele
quis inveniet. quandoq; accipit fides p fides fiducia conscientie
secure. sic dr ro. xiiii. omne q' n ē ex fide pctm ē.
et sic accipit ap. vulg'. et quandoq; in opibz. sicut dr
dam. q2 fide agricola scindit et seminat terram. h
.n. fiducia fructus et aliis modis accipit. s; in q
ista nō ē fides accepta ... p̄mo ... in ar
nō appenditur ... ¶ ad 4m dd' q' ... auditus sumi ibi
gnalr p omni eo q' inducto ad fide. sicut auditus
ibi. et visus miracul et h. s; h nō consistit in fide. s;
tm inducit cogitatū de credibili. et q2 nō sufficit p ba
lo nō definitur fidei n ex pte nobis parte q̄ ē certitudo cō
gnitio et formalr p ficit ex pte assensus. ¶ s; ad ... vtrum
fides sit fides virtus vel nō. vr aut q' nō. dicit n.
tullius q' virtus ē habitus voluntarius in modu nature rōni cō
sentiens. fides aut n habitus voluntarius ē videt. q2 n
ē ī nob. nc in modu nr. ar n nō cliuz p ingō
cōgtōnis. fides aut sit cōgtio ... g vr q'
fides nō sit virtus. it ph̄s dicit q' virtus ē in passionibz
et operationibz optimorum operatio. fides aut nc ē in opibz
in nec in passionibz vt vr. q2 operationes sunt sicut aliq exte
et in nr determinata. nec ē optimorum operatio. s; pōtius in
tellectu vltīo. g vr q' fides nō sit virtus. it ... dr ph̄s
ī p̄ncipio phie p̄me. q' sic intelligentie speculative
ē verum. pfectio aut op. s; sicut se h po. ita se
habent actus pfices po. g oīs habitus cuius finis ē verum
ē intellectu speculativo. s; fides ē habitus cuius finis

verum. g fides ē ī intellectu speculativo. s; intellectus spe nō ē sb
iectū virtutis nō vr verum q' dcm ē q' sit fides in intellectu. sim
q' cōnitē ordinat ad nōtiā. q2 omīs motus nō et assensio pro
cedit a receptō p cōgtōnē. p̄ius .n. fit intuitio affectus.
et post ea surgit assensus in id q' intuitur. g vr q' fides
cū intuitio divina. et applicat oculum vt dicitur. q' sit
pōr omni affectus. g n h n id q' ē assensionis cōgitationis.
g nō ē virtus. q2 nulla pā cōgnitiva ē virtus. eo q' nullo m ē
a nob. l; n. cōsentiant nō cogito. h nō ē a nobis
h a rei vitate cogente rōnem. ¶ si forte tu di
cas q' fides ē in p modū boni. et ita ē ī intellectu pc
tico. h nō ēē verum. q2 sic verum ī fide ēēt utile. et bo
nū honestū. g quo ad honestum in ob nō diligeret a
caritate cuius finis et obiectum ē bonum. g fides et caritas n dif
ferunt n realr. q' falsum ē. si tu dicas q' differunt ī h
q2 verum ē bonum rōnale pō. et q ad h fides tendit. ip
h tm n ē q2 nulla pō ē adeo speculativa q n habe
at finē. et ille finis q' ē finis eius ē bonum illi po et de
lectatur ab ipa. et sic tam omīs pō sca vr efficeret
q' falsum ē. g vr q' fides n sit virtus. ¶ s; cō. oīs habitus movet
potentiam nō p modū nature et scie s; n ut vult tullius ē virtus.
fides aut ē talis habitus. g fides ē virtus. p̄ius sciebatur a tullio.
sa pz p anima. q2 habitus qui ē ars et scia habet rōnes et
ī intuitu illius. fides aut nō h nec ī intuitu eius. g movet
p modum nr. sicut grave deorsum et leve sursum. pt h q' cō
nosc rōnē. it vir ut dr ph̄s ē dispō pfecti ad optimum.
fides aut omne q' p ficit et dispō ordinat ad optimum et ad
dm. g fides ē virtus. it omne id q' ē p̄ncipium iustitie et pfi
cationis cordis ē virtus. fides h ē. g ē virtus. pbatio p̄o
q' n iustificat n quod formali cōnatur. ī p̄mo pt
et h ē cm virtus. ~~et h cm sciebatur virtus~~ sa scr. actibus xv.
fide purificans corda eorum. et ab aug fides ē qua iustificantur.
et ad ro. v. signum accepit circumcisionis signaculum iustitie
fidei. it aug. dr q' fides virtus ē et pō in lib. it ap. sum
fide ipole ē placere deo. it eccl ī fide et lenitate sanctum fe
cit illum. et ad mariam dr fides tua te salvam fecit.
et q2 totā scriptura h clamat. ideo ista sufficiant ¶ g. dd' q'
virtus ē fides catholica. sunt .n. catholice virtutes dine
ordinatrices ī dm. sic cardinales ordinantur. ī mediu passio
num et ordinatōnum operatōnum laudabilium. et ideo alie vir
et alie ille hnt contradictiones. q2 cardinales dnū recte ex me
ta. vel appinquatione ad mediu. ī autem eis opposita
ē deflex ī superfluitate et diminutione. recti ... aut thō ...
consistit ī recto ordine ī fine sum q' ē id bti ī vio et ...
ī deficit alto tardius et obliquatio cōnatur illi ... ē deflex
a fine ad bonum cōmune. sic g dicitur q' fides ē una v
tutum theologicarum. ad p̄mum ergo dd' q' virtus nō dr hi
c eo q' omnes virtutes sunt ī nob sic ī illo. s; pōtius ideo. q' in
voluntate

[illegible]

[illegible]

credulitatem simpliciter. Alio modo sacramentum vel simplum lumen quod facit aliqualiter scire veritatem credendorum et sic patet quod tacta est s. in eo quod est primo fundat nos in veritate. In eo autem quod est congruus quia etiam fundat veritatem in nobis. In eo autem quod est simplex lumen similitudine veritatis praecedat simpliciter scientiam veritatis et dubium. Ad primum ergo dicendum quod humilitas fundat non ut iacta in fundamento, sed potius ut faciens fossam profundat eam secundum quod in quibus fossis fundamenta ponuntur. Ad quartum dicendum quod veritatem fundat in nobis in eo quod aliquid eam tenet per consensum assensum, sed non per speciem. Est enim veritas in speculo et in enigmate sicut aliquid et tamen non sit in ipsis sicut in luce. Ad quintum dicendum quod sacramentum veritatis dicitur ibi visio per speciem et veritas lucida et aperta, sed non sunt talia hic, sed potius de veritate que velata in speculo et enigmate. Ad sextum dicendum quod fides locat in nobis et bene etc. quod non per formam, sed cognitio illa speculi est et enigmatica. Ad septimum dicendum quod veritas est in utroque sed differenter, sed in spe dicitur esse eo quod ibi est in proximo similitudinibus. Ad octavum dicendum quod licet multi sint articuli tamen unum verum observatur per omnibus quod est veritas prima. Et ideo dicitur fides simplex lumen quia est similitudo ... et non est compositum ex multis sicut lumen scientie et intellectus. Ad id quod obicitur de alia diffinitione dicendum quod absentium ibi dicitur quo ad rationem. Sed hoc dupliciter est. Uno modo absens ratione cuius cognitio illo modo est ipsa non est ut ratio probans sed est ut obiectum et sic absens est ignorare et hic procedit ratio inducta. Secundo modo dicitur absens quod rationem quidem habet ut obiectum sed non est ut ratio probans et convincens consensum et sic dicitur fides certitudo absentium. Et ideo dicit glossa Gal. v. quod fides est certitudo invisibilium et dicitur certitudo invisibilium quia hic dicitur absentia, scilicet quorum rationem probantem non habet et tamen consensum fortissimum est. Ad quartum dicendum quod fides omni arte et omni scientia moralium certior est quia non intelligit scientia et scientia certificat, sed potius exemplo per speciem in verbo quod omnem certitudinem vincat ex ipso lumine quod procedit a verbo. Unde sequitur illa obiectio ex equivocatione scientie et intellectus. Ad quintum dicendum quod fides vincit opinionem, de qua supradictum est quod dicit Augustinus quod tria sunt in anima: intellectus divinus, scilicet opinio et intellectus et fides. Et quod opinionem debet errori eorum qui nesciunt etiam quod deprehendere sic ut cum duo sunt contrarii sit in anima vel non. Quod autem eorum debent audientes que fides est revelatio speciei. Et quod intelligunt hic est ratio aperte. Et quo ad hoc fides ponitur medium ut supradictum est, et non alia. Ad quartum dicendum quod fides manuducit autem principium quod continuit eam sed non consentit propter hoc in ratione propter ipsam veritatem sui rationem consentit et quo ad hoc dicitur quod consensu opinionis quod consentit propter rationem timet tamen contradictionem et propter hoc patet solo ad totum. Accipitur autem fides expressionibus modis. Hic explanatur una diffinitio Augustini et in

diceretur. v. capitulo in quo primo explanatur qualis fides sit virtus. In secundo explanatur hoc quod dicitur quod creditur ibi. Ad quartum et quintum. In tertio dicitur utrum fides que non est virtus possit fieri fides que est virtus vel. Si vero quod est. In quarto determinat de unitate fidei ibi: tum quia diversis modis. In quinto explanatur utrum sub his tribus quod est quod non videtur, scilicet quale fides de non apparentibus est, etiam ibi: Non quoque quod fides est de non apparentibus tamen. Incidit autem hic primo dubium de hoc capitulo de diffinitione quam ponit quod fides dicitur quia creditur et est virtus et que creditur et non est virtus et quod creditur. Alia autem sunt ea, scilicet habitus et actus et obiectum debuit ad hunc dividi posse ratione actus vel si non attendit actum tunc non debuit nisi duo ponere, scilicet habitum et obiectum. Item in nominibus que nominant habitus aliarum virtutum non equivocatur nomen ad actum et habitum, ut dilectio habitus actus et dilectio habitus et spes actus et spes habitus. Et sic de aliis. Ergo similiter debet sic hic. Ergo quod creditur non dicetur fides ut videtur. Item fides in alius modis dicitur quod licet non potest. Ergo videtur distinguere multipliciter fidem. Ad quartum dicendum quod ad primum dicendum quod magister non intendit distinguere multipliciter nomen fidei diffinitive sed tamen ea explicite que cadunt a continuo in diffinitione. In illa enim diffinitione quod non et illa sunt articuli per ipsam creditur virtus et non virtus que est fides informis quam vocat non virtutem que est defectus. Actus autem in fide non tamen propter hoc dicitur virtus nomine sicut in aliis virtutibus. Et hoc ideo quia per fidem fidem est in duobus, scilicet in illa ut dante actum et assensu ut informante. Sed est ei non noscitur aliquem illorum, scilicet quod est ab intellectu. Et ideo non potest recipere nomen totius virtutis sicut est in aliis virtutibus que consistunt tamen in una potentia quo ad suum materiale et quo ad suum formale. Ad quartum dicendum quod magister non intendit de illis et spatia sunt plures modi et propter illos dicitur fides fidei sacramentum quod est baptismus, quo parvuli dicuntur fideles eo quod datur eis fides in mundo sic et alie virtutes et ideo conveniunt eis praedicta diffinitio. Non quia statim credere possunt proprium actum, sed quia habitum habent quod propterea sit credere cum eis intellectum. Li. xv. De tertio queritur de hoc quod dicitur per eo quod creditur et non est virtus. Ex hoc videtur quod fides informis non est virtus. Et hoc videtur in littera per Iacobum et probari ratione sic: quia mortuum hoc non est hoc. Sed informis fides mortua est. Ergo non est fides. Item in informi non in spe alicuius nomine spei non est alicuius forma. Non habet formam alicuius spei. Gratuita ratione capitur gratuitum praedicatum. Ergo fides informis non est virtus. Per primam probatur per hoc quod non est ordo ad gratiam nisi per spem et caritatem per quam spem extra gratiam. Secunda autem per se patet, quia fides non dicitur informis nisi a carentia forme. Fidei hic est virtus quod bona qualitas mentis qua recte vivitur qua nemo male utitur quam deus operatur in nobis sine nobis. Talis autem qualitas non est fides informis. Ergo non est virtus. Probatio autem prima per Augustinum in li. de. xxvi. Secunda autem probatur per hoc quod qualitas formalis.

Margin (left): fidem videre per formam concessit aliquem quem facit in

Margin (right): fides que uocat ... spei non habet formam spei ... gratuitam praedicatum

bona non sciat patitur quamvis fides mala. Fides autem in
formis operatur sciat mala peccati quod est quamvis fidelis. ma
la scilicet palam videntur quod ipsi recte non vivunt. quia multi eam
habent qui recte non vivunt. Unde augustinus. Vita est qua vivit spiritu
ali vita. ergo cum fide informi non vivat ipsa non est virtus.
¶ Item si est virtus. aut est infusa. aut consueta. si infusa quoniam
est de ordinantibus fidem in finem ut theologice. aut de or
ut id quod est ad finem. constat quod est de ordinibus in finem. sed
omnes tales gratum faciunt. ergo videtur quod ipsa faciat gratum quod
est absurdum dicere. quia tamen possit peccatores gratum dicere.
¶ Solutio dicunt quod est gratia gratis data in eo quod habet est virtus
[illegible] proprietatem. quia nulla gratia gratis data in eo quod habet est virtus
sicut sermo sapientie sermo scientie. sicut prophetia et operatio
virtutum et huiusmodi. ¶ Sed contra virtutes diffiniuntur per actum. sicut
et potentie. ergo si competit ei virtutis diffinitio ipsa erit virtus. est autem virtutis
diffinitio quia est habitus mentis in modum nature rationi consentaneus.
probatur autem quod fides eo quod credit ratione et arte sufficiente
consentit in modum nature. fides autem informis facit
hoc. ergo ipsa est virtus. Item virtutes sunt virtutes bonorum et ma
lorum. quia dicit augustinus et habetur ii. li. di. xxvii. quod sola caritas
dividit inter filios regni et filios perditionis. ergo hec non est cum quod
sit virtus. quia peccatum cum peccato sciat existere et eadem ratio
¶ Item eadem non apparet esse ulterius posse intra rationis. eadem
a peccatis et in fide. ergo aliud est virtus quod sit de intellectu
et quod aliud. et non est dare nisi fidem informem. ergo virtus est.
alia quod dicitur fides informis. ¶ Solutio dicendum videtur quod virtus dicitur per
prius sine ulla dispositione difficile quod virtus est disposito
perfecti ad optimum. scilicet hic modo per prius dicuntur gratuite vir
tutes et posterius per prius virtutes informes et postremo
consuetudinales quia remotissime sunt dispositiones sive per
fecti ad optimum. dico ergo quod fides informis est fides illa
sed non adeo completa habet rationem virtutis sicut fides forma
ta que est gratum faciens. Ad primum autem dicendum quod fides in
formis non est mortua. licet quod privata sit et ea post ad
vitam. secundum post ex infusione sui ibi adveniente vitam
fidei addit. et ideo etiam mortuus sive habet ex se et ideo ad
huc remanet in eo ad rationem virtutis. sed per prius
sic autem non est de homine mortuo vel asino sicut habet per
se patet. Ad aliud dicendum quod fides dicitur informis quia formata
dat spem per formam virtutis. et non habet spem. quia aliter fi
des informis non esset fides quod falsum est. quod autem sit illa forma
patebit. cum queretur utrum fides formata et informis sit una
magis per formam secundum potentiam consequendi finem quod sit per formam
secundum esse spei fidei. et ideo patet quod in fide est spei aliquo
modo. et per consequens utitur de ea per deductionem gratuitas. ad ad
dendum quod fides est bona quamvis virtus. sed in habitu completa
tamen que excludit peccatum. sed dicendum quia contrarium est de se repu
gnat peccato. ergo est contrarium est de se et de virtute fides ad

aliud dicendum quod virtus spiritualis non est actus virtutis in
per intellectum consequitur gratie. ergo quia sed est vita animi. et ideo hec demum esse
intellectum de virtute infusa cum gratia. Ad aliud dicendum quod fides in
virtus est infusa adhuc et donum spiritus sancti quod largire sunt donum
quod cum donis datur ad utique reformationem discretionis. et ideo se
sit est gratis data et non gratum faciens quod ipsa non sit virtus. quia ille
gratie divise sunt. unde ille qui habet ordinare virtutem et dem
virtutis habet rationem ut timor servilis et fides informis et
huiusmodi. sed non habent rationem completissime virtutis. ¶ Deinde quia
de hiis quod dicatur in eodem capitulo quia demones credunt. etiam demones et con
tremiscunt. et est. iac. ii. Hec est solutio. cum vero fides informis de se
formabilis sit ut dicitur tamen in fide. utrum quod demonibus non compar
quia nullo tamen apti sunt ad informationem gratie. Item fides informis
tamen sicut etiam habemus donum est spiritus sancti. sed donum spiritus sancti non
est in demonibus. ergo videtur quod fides informis. Item fides informis
operatur informis donum timoris. timor autem servilis facit fu
gere actum peccati. ergo cum hoc demonibus non convenit quod non habent
fidem informem. Item unde videtur esse fides informis an
lapsum. in hiis conversione ordinatione in ubo. et hoc ut consequens non est si
deos informis. ergo cum tamen remansit de illa videtur
si habent fidem quod de illa post lapsum informem quod non
est probabile. ergo non videtur habere fidem informem. Item
fides est cognitio per speciem et enigma. angeli et sunt
boni sunt mali consideratur per speciem contrariam. quia hoc ante se. ergo
videtur quod non habent fidem informem. ¶ Sed contra quod non habent consequentiam
in ubo. aut igitur habent consequentiam ex ratione de articulis aut ex
fide. si ex ratione. ergo fides probari potest quod absurdum est
rationem dei secundum. et hoc supponitur hic. quia. f. v. cum probatur
ergo relinquitur quod habent consequentiam fidei. quia aliter non latet
de articulis credendorum quod falsum est. Item luce. v. quod in te. ihesu fili
dei venisti ante tempus torquere nos scio quod sis sanctus di
ci. constat quod habent fidem. quia vox illa non ex rationis per
batione. nec ex sui contemplatione poterit procedere. ergo per consequens quod ex fide.
¶ Solutio habemus quod ultimus per oppiniones quasdam doctorum utrum fides
eorum sit in intellectu speculativo vel per effectu sui affectus. utrum
autem quod speculativo quia nullam affirmatum est contrarium omnis
autem intentus qui est in intellectu affectivo intellectui affectiva contra con
tra sicut suum obiectum. ergo fides eorum est in intellectu speculativo
¶ Item voluntas dei semper est bona. voluntas autem diaboli semper est
mala. potestas autem iusta ut dicit augustinus. ergo voluntas demonis
nunquam est ut assentiat creditorum. quia hic est unum de operibus in
vita. ergo semper contraria est dicere in intellectu et affectu non con
gruit speculativo tamen. ergo videtur fides eorum in intellectu spe
culativo esse. sed contra. iac. ii. demones credunt et
contremiscunt. et hoc littera. ergo motus timoris se
cundum demonis. non autem motus sed intellectus
speculativus ut dicitur philosophus plusquam in picturis
aspicientes terribilia. ergo credere demonis non est in

spei vel saltem eius. Ergo necesse est quod sit super peccatum [illegible] de illa. Dicatur sic, nam [illegible] movens intellectum est movens speculativum quod est vel [illegible] actualis [illegible] autem [illegible] ex hoc accipitur quod fides qua demones contremiscunt non est super intellectum speculativum ut quidam dixerunt. Quod sancti expresse dicunt quod demones habent fidem informem; sed bene puto quod illa fides non est informis quam habent homines existentes in via, sed credunt ex cognitione sibi exorta, scilicet demones [illegible] fuerunt [illegible] in [illegible] non [illegible] cognitione [illegible] per speciem effectuum et contrarias operum [illegible] sentiunt [illegible] tem et iudicem et remuneratorem suorum. Et hoc est quod dicit [illegible] de di. no. ca. iiii. data demonibus [illegible] dona [illegible] esse mutata [illegible] sed sunt integra et splendida, quamvis ipsi non videant, claudentes in se [illegible] suorum [illegible] virtutes. Et hoc dicit Augustinus hic quod [illegible] id est informis est demonum, que facit tremorem timoris et non abstinet a [illegible] peccati [illegible] demonum. Unde quod hic dicit est [illegible] similitudinem actus [illegible] et [illegible] similitudinem effectus, quia scilicet timorem et non fugam peccati facit. Unde [illegible] ratione quod fides informis non est in demonibus, sed sic [illegible] ad id quod [illegible] non est relicte visionis in [illegible] fides est relicte fidei formate [illegible] post lapsum [illegible] sed est resultans [illegible] per experimentum et effectum et [illegible] miraculorum et iudiciorum. Et [illegible] per hoc patet ad secundum [illegible] ad id quod [illegible] quod non est in intellectu speculativo [illegible] quia speculativum ut speculativum [illegible] ad contremiscendum [illegible] peccato [illegible] per experimentum [illegible] appetitu [illegible] timorem et fugam et [illegible] posse [illegible] quod non sequitur [illegible] ad tremorem habet sufficiens persuasio ex parte [illegible] peccato [illegible] ex verbis [illegible] que fuit a nobis [illegible] ad [illegible] ibi. Ad [illegible] est credere in deum et [illegible] actum fidei [illegible] una virtus [illegible] uno modo se habet ad suum [illegible] fides autem est una virtus; ergo uno modo se habet ad suum obiectum. Ergo credere deo et in deum et deum [illegible] possit esse maior distinctio [illegible] credere et ad deum [illegible] non potest distinctio fidei ad obiectum penes illa [illegible] non [illegible] ergo [illegible] tendit aliqua virtus [illegible] prius [illegible] fides autem [illegible] dicitur [illegible] ergo fidei est ostendere obiectum [illegible] ergo fidei [illegible] credere deo deum et in deum [illegible] bonum et [illegible] et debitum [illegible] ergo [illegible] obiectum in fide [illegible] sufficienter distinguere [illegible]

¶ [illegible] in quo differunt credere deo et credere deum et [illegible] quia credere deo est credere [illegible] quod dicit [illegible] manifestant eum nobis. Ergo credere deo [illegible] nobis manifesto [illegible] credere deum [illegible] attribu[illegible] credere in deum est credendo amare. Amare [illegible] caritatis [illegible] non fidei. Ergo non debet actui fidei attribui [illegible] ¶ Item omnis amans tendit in [illegible] amat per affectum. Ergo [illegible] qui dixit credere in deum est credendo amare [illegible] credendo in [illegible] fidei non est [illegible] sed tamen oculos ad viam dirigere. Spei autem [illegible] adiungit et caritatis [illegible] ut [illegible] Augustinus. ¶ Item adherere [illegible] spei quam fidei [illegible] spei [illegible] est adherere caritatis autem [illegible] omnis amans [illegible] in deum tendens [illegible] ergo aliis [illegible] dari [illegible] [illegible] addere [illegible] ¶ Ad quod [illegible] differentie [illegible] ad obiectum [illegible] quo ad omnem modum quo se potest habere ad obiectum [illegible] posse fides [illegible] hoc accipitur in signo [illegible] signum [illegible] expressum [illegible] sicut est [illegible] expresse [illegible] in signo [illegible] est credere deo [illegible] est credere [illegible] quod dixit [illegible] loquitur in scriptura [illegible] in corde [illegible] revelatione [illegible] dum [illegible] infallibiliter [illegible] et [illegible] aut sic [illegible] et tunc est credere [illegible] deum, aut ut assentiat [illegible] et tunc est credere in deum, aut ut assentiat [illegible] et tunc [illegible] credere [illegible] colligit omnia [illegible] quia [illegible] venit ad deum et per deum in deum [illegible] ergo [illegible] virtus fidei una est et habet unum obiectum [illegible] rationem [illegible] quia [illegible] se ipsam [illegible] distinctio [illegible] obiecti penes [illegible] in signo [illegible] signum [illegible] alia [illegible] est horum duorum penes posse fidei [illegible] non [illegible] alius [illegible] quod non potest habere [illegible] posse [illegible] quia [illegible] fuit informis [illegible] diligit deum in se et in signo [illegible] ad [illegible] quod ad [illegible] notat [illegible] et [illegible] obiecti [illegible] fidei [illegible] est ad [illegible] imaginem et non est [illegible] notat [illegible] credendi [illegible] per affectum credentis. ¶ Ad [illegible] quod [illegible] et falsissimum est [illegible] omnibus [illegible] et [illegible] tendunt in medium [illegible] et [illegible] sunt [illegible] arte [illegible] efficientia [illegible] non [illegible] medium [illegible] descendit [illegible] via rectissima ad centrum [illegible] geometrice [illegible] similiter [illegible] in eo quod [illegible] operatur et [illegible] non [illegible] et [illegible] quia [illegible] deliberatione [illegible]

intra et per dilectionem tenditur. propter quod dicit philosophus quod sine deliberatione fortes et iusti sunt. virtus habet virtutem quam quod ex deliberatione faciunt et ratione. et quia primum non sequitur artes. sed totum est virtutis quod faciunt. sed actus autem non movetur ex arte. cum quilibet agens per se tendat in suo obiecto. et non oportet quod ostendatur ei

¶ Ad aliud dicendum quod non est dicendum obiectum penes speciem. quia sic diversificaretur virtus fidei in diversas species. sed dicendum est intra penes speciem obiecti et posse virtutis inclinativum. ¶ Ad aliud dicendum quod vel ultima virtus sola perfecta beatitudinis, vel non actus fidei diffinitur hic prout fides operatur per dilectionem et tunc illa tamen sic diffinitur. sicut sunt ea que exiguntur ad perfectionem simul consequendi. tunc enim quedam sunt ex parte tendentis in finem, quedam ex parte coniunctionis ad finem, et quedam ex parte effectus consequentis. Ex parte tendentis sunt duo quorum unum est in movens amor, alterum est ut motus ipse, ut tendit in ex parte coniunctionis cum fine est adherere. ex parte effectus consequentis est in habere eius in corde. et hec est unum quoddam cum fine fidei formate. et per hoc patet solutio ad primum. quia in illo corde caritas non separatur a fide. ¶ Ad aliud dicendum quod non separatur superfluit sequens. quia differt a precedente. sicut effectus a causa et motus a movente. ¶ Ad aliud dicendum quod fides non habet quod datum. vides quod est extra se et non intra. et ideo attribuitur ei adherere. sed spei esse possit per expectationem. sed caritati proprie est cohere[re]. ¶ Ad aliud dicendum quod hic amat in corde tamen plus si non tempore oportet ipsum tendere ex amore. ad eum quem incorporat eum sibi et adherere sibi. ¶ Aliter posset dici. si vellemus quod hec dicant actum fidei in se et actum caritatis fidei non dicere actum caritatis coniunctum cum actu suo. sed dicere affectionem finis quia ipsa est unitiva virtus tendentis in suum finem. et sic affectu ut ex se in fine. dicere perfectum est. adherere dicere unitionem [illegible]. et in corde dicere unionem cum ipso. sed prima expositio est determinatione mihi et lici. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicitur nota quedam huiusmodi affirmat Augustinus in libro de predestinatione sanctorum credere ipsum non est. hec enim diffinitio actus per suam actionem cum ex deceat sit actus per comparationem ad obiectum. videtur quod non sit bona quia cogitare dicitur. quia cogitare ut dicit ille autem in ix. de trinitate quia cogitare ut ipse dicit est res notas ab aliis rebus notis discernere. ergo cogitare est tantum cognitionis virtutis, credere autem non procedit a cognitione. ergo videtur quod credere male diffiniatur per cognitionem. Preterea fides ut dicit Hugo est firma et lumen credentium ergo videtur quod non cogat cogitare. quia cogitatio est quando agitat mita similiter preterea ex cogitatione mentis non sit assensus in fide quod sic non esset virtus. sed autem ut scientia. ergo videtur quod per cogitare diffinitum non potuit. ¶ Ulterius queritur de assensu omnis enim videtur assentit obiecto et fini suo ipso. ergo hoc non est diffinitum solius fidei. ergo non debet poni in diffinitione eius cum ea que ponuntur in diffinitione debent separare ab aliis. ¶ Solutio dicendum quod fides habet actum qui competit ei secundum se et habet actum secundum quod competit ei secundum quod est exauditum. sicut dicit apostolus ad Romanos x. fides est ex auditu. auditus autem per verbum Christi in se secundum quod est lumen informans intellectum non competit ei non assentire in visibili ostenso. secundum autem quod est exauditum est assentire cum cogitatione de hiis que audiuntur et de ratione non probante quod sed manuducente. tamen quod auditus generaliter accipiatur ut supra dixi generaliter de signo quod exponebatur credere. et secundum quod concludit in se auditum exteriorem per verbum et visum miraculi et opus dei. et auditum interiorem. auditus autem cum cogitatione et hoc modo diffinitur in duobus credere ut cogitantem habet de auditu et assentientem de se ipso. quia bene concedo quod non assentit nisi cogitando. ¶ Ad primum ergo dicendum quod credere est connaturale in actu. sed tamen accidentale in quantum autem est et fovetur et manuducitur habet se ad cognitionem vacare in inquirendo de credito. non quod dubitet. sed quia propositio consentit adeo petit rationem non quod credat sed in quo iocundetur et admiretur. ¶ Ad aliud dicendum eodem modo quod non propter hoc assensus procedit quod cogitat. sed postquam ex hoc procedit admiratur in auditu. sicut x. contra [illegible] dicit de se non satiabuntur illis diebus dulcedine mirabili considerare altitudinem consilii divini super genus humanum. ¶ Ad aliud quod obicitur de assensu dicendum quod assensus est duplex ut verum est ipsum lacrimando. et ideo alie virtutes non ipso habent assensum sed directe in fine quia verum ut virtutem prima non consideratur. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicitur in sequenti capitulo. Scilicet utrum illa informis qualitas. hic enim magister dicit quod fides informis sit formata. et de hoc sunt diverse opiniones magistrorum et non disputandum est forte in sistendo. ut queratur tamen queritur primo est utrum fides fiat formata vel non. secundo utrum formata ipsa forma vel caritas vel gratia. quia hec omnia adviserunt dona sunt tamen qualiter diversimode dona sunt formetur formata ipsa et caritate et gratia. ¶ Ad primum procedit sic in naturalibus sed non est potentia ad actum et ideo si non expediatur non evacuatur [illegible]. sed perficitur ad actum adiungendo illum et spem. tertia potentiam illam informatam. ergo similiter erit in gratia quod non est minus ingeniosa quam natura. constat autem quod fides informis est virtus quia potest consentire omnibus articulis. ergo si adveniens non dabit ei [illegible] credendum et non evacuabit eam ut [illegible] semper apparet via brevissima quia non habitu dat superfluus. nec deficiat in necessariis ut dicit philosophus. ergo multo magis gratia quam omnibus ordinator [illegible] brevissima autem est id quod iam est in fonte quod informis erat et post ea informate credit. ergo videtur quod gratia hoc modo procedit. ergo fidem informem informat. preterea omnes informe facte est. ergo nisi sit in productum ex corruptione post [illegible] nature formabitur adveniente forma. sed hic non est in producta nisi hoc moveatur. quod dum hoc est in via post est ad gratiam

An fides informis fiat formata

g° fides ē forbilis ē agnā [illegible] Itē q̄r destruitur fides infor
mis adveniente grā for. Aug. ii. h enī ex ꝯuīe sue
ipi ad gratiam. si p'mo nō fiat sic intentū destruit al
bū in sp̄ē clarā adveniente calore qr egreditur
frigus ꝯtinens ꝯ causa albedinem. g° in q̄ fides ī fores
ꝯ formata sic ab opposito cuius q̄ sim ē cū utrā ca
ta sit a do ꝯ donū spē. s sit ex se hn̄t ꝯtrarie
tatē tota di s ee ꝯtra. ꝯ sicut sicuti q̄ eē nō pōt
Itē inl distinguit dans grās dam ꝯ gra grām faciens.
si grā sic [adveniens] ut dūt nō destruit sicut fidem. s
pficit ꝯ ordinat eam. g° in hō nil evacuat grās
tis datū q̄ ē fides. Itē in oīs divisionis sit grā
dat grās ordinatur ad eūd actū cū gratiā facien
te qm̄ grā grās dam nō ordinata ad eūd actū. s
grā adveniens nō evacuat grās dam ut scīam ꝯ
scientiā ꝓphā q̄ nō ordinant ad eund actū. Itē ex
pte actus ꝯ obi nulla ē repugnā. q̄r eade do ꝯ
dim salvatur ī eē in dm. g° m̄ q̄ hic fidi
ī formis salvat ī hērs fidē formatā. Itē ar an
lapsū hunc fidē fortam. ꝯstat q̄ p lapsū nō mu
tat ad totū di. g° m̄ q̄ nō ī fundat ei alia fides q̄
prius. s forma alr tota tollit. g° ꝯ nō pōt restitu
sit restitute fidi informis. Itē ridiculū ē q̄ re
novat fides aliqs hāt ꝯtinens ē lapsus. ꝯ cū h
oz si dicant. q̄ nō pōt sit ea forta ead q̄ fuat ī
formis. Si forte dicas q̄ evacuat a maiori h
mch [illegible]. q̄r in lum̄ minus ali maiori nō eva
cuat [illegible] sic vn radi solis nō evacuat a radiis
alius radius sol. nec lum̄ unī candele evacua
tur a lum̄e altius candele ꝯ unitē. fides aut ī
formis ex pte effi. ꝯ ex pte obi ē eiusd rōis
lum̄ cū fide formata. g° nō evacuat a lum̄e fidi
formate. Itē si sol dīsim posset ī fluē lum̄ ꝯ
calorem. ꝯ p'mus ī fluē lum̄ post ea influendo
calorem nō tollet lum̄ ī fluxū. ut post ea [illegible]
ī fluet. s pō sup. lum̄ ī fluet calorē. g° m̄ q̄
simir faciat [illegible] p'ma. q̄ p'mo ī fudat lum̄.
ꝯ post eā ī formet ip p affectū. Sz ꝯ h obi grā grās
faciens h facit ī uno q̄ nō ī alio. s ī eo q̄ nō hūt
de fide ꝯferet plenitudinem obis [illegible]. cū g° nō sit re
ficiendos ī eo q̄ hūt fidem ī form [illegible] ꝯ
ferre. g° m̄ q̄ nō ī formis pcedere. s ꝯstare ceteri.
Itē si aīa alicui cōr infunderetur aīa q̄ hēt aut dm
ꝯparationem ad aīe. nō nl ī fudet aīa illi cor. ad v
niusq. ponentis sunt h ā pō ad eūd actū prius ī
fundisse. q̄r aīa nō possz dīdi ut p̄ h una pō
separetur ab ea. g° m̄ q̄ simir sit ī grā q̄ ē q̄
dam totū ad omīs [illegible] q̄ nō sit separate ab ea

ex eo q̄ ī ueīt [illegible] ī formē. cū g s[illegible] nō ma
neat ꝯ sic fides infor evacuatur. Itē timor servil nō
manet cū car adve. q̄r p fcā caritas forat in
tra timorē. g° simil. ꝯ cū ē expelli. s. fides ī for
Itē mortuū op nō vivificat adveniente car sed
pit ꝯ dat nova grā operandi g° m̄ q̄ simir nō mor
tua fides. Itē cū dr fides formata vivus. aut ē p
dicato p se aut p accns. si p se. g° m̄ q̄ tota spēt
supponat p fide forta. q̄r grā nō p se p̄s. pdica
tur. s p forma addita nō sicut nō p se. tunc
m̄ q̄ nō pdicetur nisi p accnt. ꝯ h m̄ ī ꝯveniens. q̄r
omīs dm oppoitū. Itē ex duobz accntībz nō
fit accns unū. n° pōt eē ꝯpō nisi unū fit. sicut
grā ꝯ actū ut dm. g° m̄ cū fides informis sit
hitus q̄dam ꝯ fides formata ī hitus. q̄r ex
ipis nō fit unū hitus. g° nō formatur ab ipā. Sg°
dd primo cū m̄d h q̄ fides informis fit forma
ta p gratiā advenientē. ꝯ io nō in ꝯcedente
p'ma rōnes ad eo ad q̄ ob in ꝯuē. dd q̄ grā grā
tū faciens qm̄ ē de se q̄ facit ī uno q̄ ī a. s q̄
cū ē ex pte sui nō ē ita. ī qbzdā. n. p ficit utru
tes illes. q̄ hnt cār ī quibzdā nō. q̄ nō hnt car
ꝯ in qbzdam tollit pctm. ꝯ ī qbzdā nō. ita ꝯ ac
cidit ei in qbzdā informare fidē ī forme. ꝯ in
quibzdā aut tota fidē infundere. ꝯ h nō est ex
defcu sui. s ex sbi diversa hitu[dine]. ad ad dd q̄
si aīa ī fundetur alii cor tota ī fuderet. q̄r unus
q̄ eet aīa in cor nō possit eē nisi unita ī ꝯ
plexione cor. ꝯ sic nō eet uni alie. sic corle
nō efficit unū eē cū spuali. s fides ī formis
ꝯ formata sunt sm eē ab eod pn° effite. s. a
deo. ꝯ io sunt unibiles ubi nō est side de aīa cū
suis pabz ꝯ g cū sunt ad ad dd q̄ eod m̄ de
timore svili. nō. n. evacuatur ī ꝯtrarii timore. s
in ꝯtrarii est svilis unū ꝓpe svilitas tolli. nō
nō aut ipa fides in eius ipē timor ꝯ ita dico
ꝯ q̄ informitas tollit nō aut ipa fides ī fideli
at ī in patria. nō tollit fidi sba. s. visio sicut
h fidi forma in actu quē ē vide p specim in
enigmate. ad ad dd q̄ nō est simile de mor
tuo ope q̄r h nō ē a cā una. s alibo arbē eo
q̄ mortuo mortuū iacet in pctr. s fides ē a
sitente p'ma q̄ mori nō pōt ꝯ nō moritur p se
ī in se. sed pō ex defcu sitētis. ad ad dd q̄ p
dicato ē de se quā dr fides formata ē sicut. ꝯ
suppo spēs sitētis p fcā. qm̄ a dm fides ī for
ē sicut. ē pdicato p positus. ut sup. explana
tū ē. ad ad dd ē q̄ illa ꝓpō ē fla. ꝯ ī [illegible] ꝯ
[moib]

[Left margin:]
9
eade aut ex ꝯtrarietate sui.
qm̄ ut ꝯsuetudinalis fuit
alis ꝯ gra grām faciens
6
ad eūd actū ē ipa. g° minō
mm evacuat grās data
s. fide ꝯ forme q̄ est
8
17
evacuat si mi lum
x
5
2

[Right margin:]
3
9
6
in ca
5

et in aliis mobilibus patet, quia ex dispositione unius actus et dis-
positione alterius fiunt habitus. non enim potest ideo assignari quod per
unum actum relinquitur dispositio; alterius autem confirmatur illa. in aliis
in fine est, quia lumen in exteriori perspicuo fit unum
cum calore existente in actu ut dicit philosophus, quia calor est ex-
tremitas perspicui in corpore determinato. Sed verum est quod u-
num scilicet semper ut potentia alterum autem ut [illegible] actus. et
ita dico hic quod fides informis est ut potentia; fides au-
tem formata ut actus. et ad hoc ut posset intendere in
finem. et contingit fieri quod prius non poterat. Quod vero quia
unita et magis sustinent oppositum patet. Secundo ad
oppositas rationes [illegible] quia eas ut dicatur. per eis
ut dicatur ad primum quod non est simile omnino de naturis
et gratia. quia in naturis potentiae filiales reducuntur radicaliter
in principia diversa. per principia virtutes corporales et non
illis principiis existentibus remanent virtutes quaecumque
quamquam sed impediantur. Sed in gratia omnes virtutes habent
unum ut in quo sunt ut in toto virtuali suo quod est gratia
et non illo subtracto omnes subtrahuntur et ipso posito omnes ponun-
tur. et hoc ipse gratia profundam et virtutum in gratia connexionem.
Quod ad aliud dicendum quod hoc est brevissima via iustificandi
ut totum simul infundatur et removeatur id quod non
facit ad iustificationem. Quod ad aliud dicendum quod virtus infor-
mis non dicitur informis quia sit formata. sed propter a prima
forte quae est gratia. et a prima potentia ad formam. Quod ubi quod
sit impedimentum [illegible] ratione cum non
est unius gratiae perfectio. quia radius ignis non unus radio
solis. sed evacuatur ab ipso. Quod ad aliud dicendum quod fides in-
formis destruitur ut non unius gratiae et non sic lux
solis unius illi cum unita est. lux igitur excludit
illam. ita fides formata excludit informem ab eodem
susceptivo. tamen sunt quidam de ista opinione dicentes
quod manet cum contraria et non sic [illegible] quia facit ad
hoc ut levius exeat intellectus in actum credendi. et de-
sequitur dicentes similiter quia quidam eorum dicunt quod naturalia
manent cum gratuitis et quidam dicunt quod ratione imperfectionis
absorbentur sicut duae qualitates existentes
simul in eodem corpore successive si fuerint eiusdem speciei u-
na ab alia absorbetur. Quod ad aliud dicendum quod hoc exceptis
actibus et ubi nulla sit differentia et repugnantia. tamen est in
perfectio in altera. et non cum perfecto lumine [illegible]
stare non potest. ut alii dicunt stare cum ipso ad eun-
dem [illegible] tamen ordinatum. quod informis est credere deum et deo.
formata autem credere in deum. Quod ad aliud dicendum quod non est
absurdum totiens dari bonum habitum fidei informis
[illegible] cadentes [illegible]. sed quia deus munificus sum-
me dives est. et ita aliis dare bona quibus valeant re-
dire ad ipsam si voluerint. ut alii dicunt manere

eadem semper et non tollitur per peccatum. sicut nec alie virtu-
tes gratias dare ut consuetudine. Quod ad aliud dicendum quod fides in-
formes non omnino secundum unionem cum formata. et non
evacuari patet ab ipsa velut alii dicunt manente
ambe. Quod ad ultimum dicendum quod non est simile de lumine solis
et calore quia hec diversa sunt in effectu. sed non sic est de gratia
et de fide. unde gratia non influit de virtute [illegible] totum dat.
et si dat totum non indiget alio. et non evacuat quod
est imperfectum. ut contrarium dicentes quod maneat cum fide formata.
hec autem ista possunt solui satis tamen apparet in
illis solutionibus quod prima opinio sanior est. Secundo queritur
qua forma formatur. videtur autem quod gratia quia non indi-
get nisi fieri gratum reddat in credendo. hoc autem fa-
cit gratia. ergo gratia informat. item fides non indiget nisi ut
mereatur in multa credere. quod fides formata. sed
non meretur ad vitam autem operatur gratia. ergo gratia infor-
mat. Contra. videtur quod caritas informet. quia hoc videtur dicere
in [illegible] est quod caritas est mater omnium
virtutum. ergo [illegible] informare cum negatur
est fides informis. sed hoc est caritas. ergo caritas est in for-
mare. [illegible] forma dat esse speciei et nomen caritas [illegible] non dat
esse fidei et nomen. ergo caritas non informat fidem. quia alias
fides esset caritas quod falsum est [illegible]
cum qua spes sit eorundem generis. ideo non est forma eius. sed
spes opposita caritati cum fide eadem ratione dividitur sub ge-
nere theologice virtutis. ergo non est forma [illegible]. sed spes op-
posita [illegible] probatur quod gratia in eo quod gratia non informat
[illegible] id sit [illegible] in illis speciebus aliis gratuitis [illegible]
[illegible] est forma dans esse [illegible] gratia autem est simul u-
nam rationem inventam in illis speciebus virtutis. ergo
non est forma alicuius eorum. prima probatur per hoc quod res
distinguuntur suis formis. secunda autem per hoc quod gratie est
gratum facere. et quo ad hoc est in omnibus virtutibus equa-
liter. ergo gratia non est forma fidei. [illegible] meo iudicio fi-
des formatur propria forma sicut alia virtus. et si
queritur que sit illa forma dico quod est lumen informans in
eliciendo assensum sine [illegible] in fine. et id forte est
[illegible] assentiens [illegible] est in actu [illegible] in habitu in
actu [illegible] est actus fidei assentire [illegible] et [illegible] omnia
cum [illegible] ad id cum assentit [illegible] addit
ad [illegible] quod est actus [illegible] perfecto ex con-
secutione finis ad quem est actus. et illa perfectio forte
[illegible] finis est forma. et hoc precipua forma est in
moribus et virtutibus. ergo sic [illegible] habitu quod lumen ad
deum est lumen contingens intellectum [illegible] virtutem quod
credentem. Quod ad [illegible] quod primo obiciebatur dicendum quod non sufficit
esse gratum simul sed oportet esse aliquid specificatum cum ra-
tione [illegible] reddat in virtute [illegible] quod est [illegible] prima

quaeritur qua forma informetur fides

i. merito

.eliciatur

¶ Ad aliud dicendum quod hoc non est verum quod non indigeat nisi quod tin-
ctur. immo oportet esse ab specificans [illegible] elicitur ac-
tus intrinsecus in hac virtute qua si eliciatur ab alia. ¶ Ad
quartum dicendum quod caritas non est forma dans esse. sed post bene esse
ut in precedentibus. ¶ Ad quartum dicendum quod non sequitur quod sit [illegible]
hic sit forma dans esse. quia tamen dicitur ex eo quod in virtutibus
caritas formatur. sed aliquid. scilicet quo ad esse quodam et [illegible].
¶ Ad quartum dicendum quod caritas non efficiatur informis. sed non per hoc sit
informata quo ad esse. sed quo ad bene esse. quia in potentia
est plurium differentium specie diuisas non esse forte. quare
quod aliter fides diuersimode informatur a propria forma et caritate
quia non. n. est in dupliciter esse. scilicet sensibile et actuale. quod est bene esse.
secundum vero quod non debeat esse nisi dicitur forte et [illegible]. ¶ Secundo dicendum

4

quod in fide sunt tria. scilicet id quod est proprium fidei et relatio actus
ad intrinsecum. scilicet quod ualeat ad vitam eternam et quod relatio fidei
ad perfectionem quietem et etiam omnium operum virtutum. et quo
ad primum indiget fides propria forma. quia dat esse in specie
et quo ad secundum indiget gratia quia gratum facit habentem
et opus et reddit gratum. et quo ad tertium indiget caritate. quia
caritas est. ut dictum est [illegible]. quia omnia opera dirigit
ad summam bonitatem que est obiectum et finis caritatis. dicitur autem
intrinsecum. quia [illegible] omnibus in virtutibus. quia caritas que di-
ligit deum est causa omnium operum virtutum. quibus [illegible]
et sic quodammodo omnes [illegible] actus. ¶ Deinde queritur de iiii. quo.
utrum quia diuersis modis dicatur fides et cetera. videtur quod fides non
esse una. [illegible] quod scientia quedam sit fides vel non sit scientia
et differt scientia. [illegible] videtur quod fides sunt credibilia dis-
fert. sunt autem credibilia multa. quia articuli sunt credibilia
qui sunt xii. vel xiiii. secundum diuersas diuisiones simbo-
lorum. ergo fides non est una. Item capitula et scientia distinguntur ad
se invicem. quia una est de eternis altera de temporalibus. ergo
eodem modo differt fides de temporalibus ut dicitur in littera. ergo
est diuersa. Item timor qui est de penis eternis differt
a dilectione que est ab eterno bono et spe que est de eternis
bonis. ergo et fides que ad illos articulos qui sunt de e-
ternis bonis. differt ab illa que est de eternis penis. et
sic tota diuersa est fides et non una. Si autem tu dicas quod
fides est in affectione voluntatis magis quam in cognitione
et ideo non diuersificatur ut etiam scientia. quia et voluntates
differunt [illegible] non. ergo fides tendet in unum articulum. non
erit fides tendens in aliud. ¶ Sed contra [illegible] omnibus ar-
ticulis supponitur ut [illegible] et finale prima ueritas. hec
est una in omnibus credendo. ergo fides est una. Item hoc habet
diffinitionem eius quod est [illegible] est intellectualis [illegible]
[illegible] prime ueritati propter se et super omnia. videtur
quod prima est una in omnibus articulis. ergo et fides. ¶ Quilibet
queritur de hoc quod dicitur fidem que creditur esse unam genere et non
specie. videtur enim esse unam specie. quia non differunt [illegible] in me et in te

.ab illa que est de eternis. Est autem de eternis et temporalibus

.hic

per differentiam speciei. sed per [illegible]. ¶ Tertio dicendum quod fides penes
rationem. et primum subiectum creditum est una [illegible]. quia ideo credo
[illegible] una est in omnibus articulis. scilicet prima ueritas. et hec abstra-
hit ab omnibus articulis. non. n. credo Christum passum quia passus
est. sed propter primam ueritatem et sic de aliis. Secundum enim primum
fidei. scilicet credendum. primum est unum. scilicet prima ueritas. et ideo
est fides una credendo. secundum enim genus et specificativum
[illegible] fidei articuli non est unum. sed post sic sunt xii. et xiiii.
et per hoc patet solutio ad primum. ¶ Ad quartum dicendum quod non est simile quia scientia ac-
cipit rationem considerationis in temporalibus. et sapientia a
consideratione rationis eternorum. et ideo differunt sapientia
et scientia sicut temporale et eternum. fidei autem creditum non est temporale
ut temporale est. sed ut est in eterno et prime ueritati. et ideo non
accipit ab ipso determinationem speciei. ¶ Ad quartum dicendum quod timor consis-
tit in simplici affectu fugiendi. et spes in eternis. et quia timor
accipit rationem a pena in eo quod malum. ideo opponitur spei
que est de eterno in eo quod bonum et indeficiens. sed fides non
est indeficiens de penis ut pene sunt malum. sed post [illegible]
sunt [illegible] prime ueritatis. et ideo in hoc non differt articulus penarum e-
ternarum ab articulo qui credit gloriam eternam. quia in utroque est prima
ueritas credita. et ideo non est simile quod inducit. ¶ Ad primum dicendum quod fides
dicitur affectio. non tamen dicitur diuersificari quia non intendit
in diuersa ratione diuersorum. sed in ratione unius quod inuenitur
in omnibus quod est prima ueritas. ¶ Ad quartum dicendum quod genus
uocatur hic quod predicatur de pluribus differentibus specie. tamen
quod accipiantur multe species ex parte materie articulorum. ¶ Qui-
dam dicunt quod genus est una. vel dicitur quod ratione [illegible]
dicitur una genere. quia [illegible] diuersificatur quo ad species articulorum in
[illegible] acceptos. sed non acceptos ut in re. ut
dicitur unus Christus forte incarnandus. alius autem Christus incar-
natus et sic de aliis. ¶ Deinde queritur de v. capitulo. scilicet quod
quod fides propria et cetera. hic. n. fidem esse de non apparentibus. Obicitur.
¶ Videtur quod hoc quod dicit [illegible] quod fides sit de non appa-
rentibus. et videtur quod non. quia articulus unus est [illegible]
deum esse creatorem celi terre. et passum sub Pilato pro nobis.
sicut nos ad hoc [illegible] tenet [illegible]
secundo [illegible] quod sit de quibusdam apparentibus [illegible] discipuli uide-
runt passionem Christi et crediderunt. [illegible] quod appare-
bat oculis [illegible] non dicitur non apparere quod signum hoc euidens
sine [illegible]. sed non videtur [illegible]. quia alii omnia [illegible]
physica. [illegible] et non apparentia [illegible] signum [illegible]
euidens. sed apparentia [illegible] sunt discipulis. [illegible] ali-
quando esse apparentes [illegible]. si dicatur quod dicitur de non ap-
parentibus. sed [illegible] in futuro. sed hoc non [illegible]. quia fi-
des. [illegible] et non de preteritis et presen-
tibus. Item [illegible] fides esse [illegible] de apparentibus
et non de existentibus est et fides de non apparentibus. sed [illegible]
existentibus. ergo [illegible] tenet habere sive apparentie

.i. genere

quo

.i. de non apparentibus

si n existen. v q fides ar cones hre debeat sive ex
eviden e no appen. Ad 8 dd q fides e de n appen in
eviden. eo q pbari no pot possunt e ca ly dca ess
i ptu lu. qr nos supponimus ap nos qda pti qb aci
pimus scam q sic ipa arti fidi. sicut d ac q peid v
no m se he. e ulia e uariato i eo intlie. eeu ut no.
n variatonis ca supm moueo ut agit sp agit
e cal ly no accpimus incepisse m care e ar hoc no
Ad e q vna n supliat f sciu e ee. uc p amt tt
p forma sbale distincte no pot ee possibile u
unasse duas ea gnde. e spe disitamu ictus qr sal
uatris i ee p de bz. no pot ee possibilis vna
Ad e q ex pure illo i que ad illa erit incarnasse
q ois muimed relia e suppon m fm q ly. e
io in omi ar ois capitu intellam substhcial i ob
sequi. fidi. Ad p m g dd. sic i. m. d. p. li. dam e
q io p unus dm ee e vnu ee no ost u qr e u qd.
l3 ant p fide no possumus pene acipe q est de
eo q ipe solus pfaus sui gteplator sit. ta ace
dum mag qm io ducit du e q vnu de sit e
ca sba. s. q sunt vnu n repugt plurita p. q sua
sba indistincta. manet in se distinctis. clau
dit possibilitas e ly inpo le e pbare. e io ly m si
des e de io q sit sba e q sic vu e no m o m q q
cludisse q e deus e sba vn. Ad a solui i lin a
8b. q ad vocatur dicam e ad edicit. qr ipsi pas
su ee no e ar lus. si dm passu ee e ly pbarum po
tuit. Ad a dd q sig dup. s. q acip q u nec
p bande. ly u sit imediatu ca e. e ly sig oppi ne cu op
ia e sign p snalitu p mod tunc i e cone n p
sunt ex nob. e ly manuduc ad fide. sic appe io
signu e inuis e vnu fuit. ta latere cone sic abom
e p tale pbat bn fides. si ipe illa ppone n
efficit illa de appentibz. qr e io pbant. e q de
pbata sint de no appentibz. eo q n possunt i ad
illos p cons. Ad a dd q illa solo ci ual. Ad a
dd q fides bn gna e sop. e excludit opim. si
no pot hre cone sue gtitie. qr ois io appa
tens. e si app. hrer cone ee ex appentibz. e sic
tutam fidi euacuare q ee no pot. si aut in
obiciat dicet q doctores tepis mi intelat induunt
cones ad pbandi ea q edunt. dico q ille cones sic
dare sic e ptu suppo a fide. e no sic p pe qr ca.
eo q fides sit p fidic ot excedit scia. e no q
tte ptes ppa t ex dbz pbet. q ptiu no sit appen
no ipe illas cones efficit fides de ipo appentibz;
Ad tertiu q pe ly q dicit i. fidem ... [illegible]
e. l3 dat qda dno copa unit q ut genitori ...

qua ptu e cor q p een sub i aia. y a cor q uni sensi
bz spbz p sentte q. tali a q uni p memoriam retine
re p imagies rerum absentum quatuor; cor q n vide
si ea formam cogitacione ex hus q videm. quatuor e
cor q v quam ex sili. sic aia alta ex ma.
ullie cor q dnt p mentem e essentiam vi. aut ista
dio i sufficiens ee cor que unt. qr ea q p ceu
sunt i aia n vno modo sunt. ali in de e i aia p
eentiam. e ali ipa aia ut intellat. e ali dicitur
g ut q ptu mod sit i sufficientissime ca visio
inferior sit de auditus. odoratus. gustatus e tactus
p ymagines que hic ab aug. dn pt visio m
rior am auditus inferior ut odoratu ut gustu
ut tactu sse ut no ee vm q dicit i tcio m.
q sicut dno auic e algazel. thau forum ymag
gnalium dicere a thauro intentonum prim. thau
c intentonum prim e memo e no ymagi. g ymagi
qbz absentes cogitam no tenent memoria si y
magi esse qcus mod ui ee dubius. s. ea q n
vidim. e ex hus q uidem. ut ali q cogitale forma
m. e memo e gridam. ly no pot ee obz modis
.s. q no videm in toto. si vide in pte. e cogi
formam fingendo sic tgelaphu. ut irocenu ut
chimera. e ly erit fantasie gposita dicentes yma
gines ymagine. ut q no videm. s. quorum spes sic
sensiles. s. intentones ex sensibz eliciete. si n ab
appenditur in sepate sic ouis videns lupu
eliat ee inimical e fugit. e ly videns ignem eli
cit nociuu ee e timet. e h e estima sensus ut
sic q nos qdam n videm i spebz ppriis sensibz
si p actu. e cogitacione sepando cones cor ab ali
m. e appenditur m e. sic nos videmus ly albu
ut cnplu intelligim ly e accipim u ex pte e ten
g ut q aug. ly dividere debuit ista cult i ee
thauros. o q sepe ex hus vide qual. e a . d
ee in capitulo marc e reminiscim. g ut q illa
modum debuit pone inte q ual q dn nat ex sili congsse
cogitatis ise i ulio n ui dice qr ly no ipa gt
tione cognoscam ex modu si pt ex ipa forma
g ut q iste vl. mod no hat cogitale ipam. Ad 81
aut tu dicat q ex aug. no e ly. si aia ut qda
lib hnt. tu ut q n dicit i. v. m. u suppoit
q aut. vidz se. e ex se cognoscat adam alonis.
sd. dd q isti modi visionis bani sunt. si qa
n intendat omode distinguere visiones si e
ex quadam modo gnali date e no sbdui
sic modos gnales e io ba gcedo q ptu e ...
tu suadaue ... pbat ptte obues. e d

Marginalia (left): co; s. n ptc; d uno deo; cui modi; d; quo; no ... ... (bottom)
Marginalia (right): s. e thaur ymaginabile pte e ymaginaco e n mem; 4; Ro

dicitur aug. h' e. omne q' ui' aut ui' p speciem p'pa
aut i spe aliena. si aut ui' p speciem p'pa. aut ipa sua
spes e essentia sua ut uidi d p essentiam suam esse i in
deitate ul sunt aut spes sua e intersecta rei uise cum
t no e sua essentia. si primo modo. tunc modus primus;
si s'o modo aut e cu plena m'e. sicut fit visio
sens'. t tunc e modus sc's. si aut no ui' in spe p'pa
aut ui' in eo q' resultat ex specieb; pris p se.
aut i eo q' resultat ex eis p operationem ad
a'd. dd' si primo m'. tunc est modus quartus expli
cita sua diuisione de. sic p; i obiectis q' obiecto do
cet artem aca'd' modos illos. si s'o m' aut e
operatio speciei ex quib; resultant intellectus visa
sm operationem eius ad eam. t tunc e ultimus mo
dus. q' accipimus q'dam eam que p spes no
p'ficit congruens p spem sui effectus t opis. sic mo
tor celestis p motum t c'. au e p collone sui t p
potentia. t sic e modus. v'tus grali' mediate t p li
p; soluto r'e ad totum. dd' in ad totum q' erat i
p essentia i anima. aut sicut de sba aie quarta sic
ipa anima t po'c e. aut e illabens p sbam aie in
terius aut i forma sicut i potentia ut h't'.
¶ ad a'd dd' q' visio interior dicitur p'd visio quam
actus altius est. duplici r'one. quarum vna magis
a pho. s. q' visus i materialiter e t plurium differentiarum
consideratiuus. t io magis cons pot intelligibilib; fo. t
io altior e in capite hominis quis; cplete h't
t lucidiorem h't spm sensibile i illius obtutus dec
tentem. lz in quibzdam alib; alius altior sit au
ditus. ut i equo t leone t cane. t fere omnib; qua
drupedib;. sz i uolatilib; t sic i ho' q' ad auditum t
visum. si no aud ad odoratum. q' ille i uolatilib; e
altior auditu q' tam i dextere alter e negotium.
¶ alia pot ee. q' actus aliorum sensuum n' expletur
sm agentem sm illius contentu. t corporali n' spuali.
ut p; i auditu sm actum q' n' expletur in p'cessione
attingente sine cessatione actus ut dicit p'hr. odor
aut no expletur sm eiectiones fumante de gustu
aut t tactu p se p; t io dicit quattuor q' spes
visibiles sunt i medio sm esse spuale. spes aut
aliorum esse tale. t io visum magis operari intellectui
b; pot nam ui' q' n' alius. ¶ ad a'd dd' q' aug. no
est h' gradus memorans ostendit chauum sic continens
p magis t'tio q' sui gradus q' est illius t tres
intellectus. q' ap'd no redit diligere p'd aie. si tamen
ducas visiones p ex mai forme. ut probare
p'til ee distinctus. ¶ ad a'd p; solo p aud dc'. ¶ ad a'd dd'
q' videre h'o i h'n i h'n. no facit p'p gen' visi

q' aut non magis p'p'e uidi posset. de talib; g' intendit
aug. q' etiam h't aliam visionem ut probat aug.
ex tribus gradib; visionum. q' primus gen' visionum e e
tissimus. ¶ ad a'd dd' q' aug. intendit spale gen' visi
onum corp. s. in q' sbam no passum in spe ap'e ut
effectus sui. t io no sb'iecit h'm e n' p tale ex t'
t intendit a sili ea q' consistit p opa. t no ali sicut
uidetur saphyri p vim attractus t videre mag
netis p attractum ferri. t motore celi p motum
stellarum t orbium. ¶ de 1a q' de h' q' dicit no sic
videri fides in corde in quo e. ab eo e. sz est certis
sima. dd' h' n. sz ui' ee vnum q' p batum e. q' q' h' v
nam h'atur. g' si video me h'e fidem. video me
h'e aut ueritatem. t sic certissima scia scio me ee
dignum vita eterna. q' e h' eccl'. ix. nes sc' ut amo
re ul odio dignus sit. p'us hoc. tu. di in p'sona sua
t c. Jo i p'p. e via q' ui' h'omini recta ~~~~ t no
uissima e ducit ad morte. Jo iob. iii. uiro e ab
scondita e via t circumdedit eum deus tenebris. h'
dicit glo. g'r. q' peccata cum fletus sat viuis q'
nesciunt de statu suo utrum placeant ul displiceant
do. ¶ ad h' dicunt quidam q' bn q'd dicit in corde ui' fides.
sz nesciunt utrum h'o gratis datum ul' gratum facientem.
t io nesciunt uitam eis h'ere. sz h' solo minus e
q' de gra gratum faciente io ob'. h' n. n' e n' p certam
i aia. sic g' ui' ab ipa g' certissima scia scit se ee
i gra gratum faciente q' omnib; p; ee falsum. ¶ si aut
tu dicas q' no intelligit n' de fide h' n' est. q' in
originali. s. viii. de trinitate. dicit aug. ex' de fide de
iustitia. de caritate de temp'. g' p; q' glo. illa e
q' aut intellige de oib; q' certa sunt i aia. io dicendum
aliter q' i m'te bn sat h'o utrum amore ul odio d
dignus sit sm p'sentem statum. sz nescit utrum p'se
ueret ul no. t ita tollitur i inducitur aut. aut
h; h' r'o. tam stare no pot. q' tunc sciret h'o p cer
tam sciam se ee magis gra faciente. t magis con
staret ei de statu gra. quam de statu eius q' uidet
ad oculos. t h' d' vnde q' scia ee sm vn' ue
rita alior. quod dat ee rened'a q' sm aug. a'd e sa
te q' quierit ai nosse. a'd e sare q' e ex discretione t
cognitionem. dicit n. aug. i loco viii trinit. ubi aud q'
nosse n' a'd e. q' notitia rei ap'd te se tenet. cogni
dire e ab aliis notis reb; re nota distingue ul
discernere. dicendum g' q' duplex e certitudo sae. s. cer
titudo notitiae t h' fortior e i melior. q'tum rei no
titia melior t nobilior ap' se h' t sic n' e aud' sicut
ea q' p p'sentiam sunt i aia. t int' se illa h't g'dus
ut dant. a'd e certitudo sae discretio viii ab alio.

et hoc fit in consideratione probabilis dictam rei secundum actum. et hec
certitudine magis est certus cum dicit et experimento et non magis
in uestigare sit. Si autem tu obicias dicendo quod si fides
et alie uirtutes sint in anima quod anima [illegible] scire eas
quando uult. et uidere et discernere. quia non exigitur ad
intelligere secundum actum nisi assimilatio intellectus et [illegible] est
illi assimilatus quod per essentiam habet apud se ego concedo
quod Augustinus in memoria [illegible] de anima cum sit presens
quia quaerit se et dico quod hoc est eo quod intellectus in hac ui-
ta conuertitur ad fantasmata. et non accipit nisi ex fan-
tasmate et non potest hec a se separare. et ideo si debeat
tamen discernere. et discernens scire oportet quod ipse accipiat
eius [illegible] quod essentialiter apud se habet aliquam scientiam ex fan-
tasmate. et sic discernens discit fidem per opera fidei et per modum et
hoc non est uerum. quod anima non posset cognoscere fidem [illegible] quod apud
se habet. et talis huius dicta sunt. sed tamen potest cognoscere sicut illud
quod accipit per inuentionem. et doctrina discentiam uel
tamen ab alio. et non sic alio quia non in perfecte eo quod memo-
ria non habet nisi in [illegible] uel principiorum confuso et
potentia concludere scientiam non deberet ad proximam et specialiter
acceperat per disciplinam et hoc est quod dicit [illegible] de
consolatione philosophie. de intellectu humano ponens. Verumque
ex sententia Augustini sic, uiscera obruta membris nec op-
[illegible] lucis igneo rerum tenues cognoscere nec et in [illegible]
an altiore ciet altam pre[illegible] summam [illegible] notare sic
membrorum condita nube non in totum est oblita sui summa
quod tenens singula perdit. quid ergo [illegible] ue redire neutro est
[illegible] nam nouit tamen perdita omnia uocat si quod
retinens inuenit summa consultique alte uisa retractat
ut seruatis quae oblitas addere partes et uocat sum-
ma et alte uisa. uisa scientiam [illegible] confuso
[illegible] uel [illegible] principiorum quam in [illegible] est nobis quandoque ut
dicit Augustinus nesciret se inuenisse quod quaerit nisi aliquali-
ter eius notitiam apud se ad quod examinaret quod sicut et in-
uentum. nec quaereret nec sequeretur. quia nec potest
quaeri nisi sequatur ullo modo sciatum nisi apperere sciret.
quia non est appetitus nisi eius quod aliquo modo scitur. et hoc uide-
atur in fine [illegible]. ¶ De tertio quaeritur de hoc quod dicitur.
uel non [illegible] nisi imaginatiue sed intellectualiter et est ex hoc [illegible]
quod omnia ista genera uisionum enumeratorum resoluuntur ad ea
hic enumerata esse ut dicit Augustinus in xii. super genesim ad litteram
et post in glosa ii. cor. xii. quod ista tria genera uisionum [illegible]
de celo in quod raptus est paulus. [illegible] quod conformiter habet
iste uisiones ad celum. Solutio dicendum ad primum quod distinguendo
per modos [illegible] sunt modi generales sex secundum com-
munem. sed accidentaliter [illegible] prima [illegible] uidentur re-
non sunt nisi tres hic enumerate uisiones. autem est
ex [illegible] et sic est [illegible] uisio. uisio [illegible] aut [illegible]. et de

aut corporalis aut intellectualis. et primum est imaginaria secundum intellectualis
uisio. ¶ Ad aliud dicendum quod ego nec puto quod alie tres ui-
siones omnibus modis celum dicantur. sed animi celum
esse. quando celum in eis apertum. i. secreta celi panduntur
hoc enim fit quandoque ad sensum. sic gen. xviii. quando angeli
abrahe missi [illegible] apparuerunt. et quandoque
imaginatiue. ut quando ezechieli aperta sunt celi in
misterio aliquo. et intellectualiter ut danieli et ioseph
quibus reuelata est intelligentia uisionum. et a sola ultima
dicitur aperiri celum simpliciter. et aliis secundum quid tamen
sicut et [illegible] simpliciter a sola ultima dicitur et ab aliis non
nisi forte secundum quid. quia intelligentia ut dicit dan. opus est in
uisione. ¶ De tertio quaeritur de hoc quod dicitur. credimus non comprehendimus
et cetera. Hugo in [illegible] ut quod dicitur in li. lxxxiii. q. non dicitur
quod etiam intelligitur simpliciter et est conuenit comprehensionis certitudo
est per comprehensionem. Videtur ut quod fides nullam habet certitudinem
autem comprehensionis omnis certitudo comprehensionis est per cognitionem
nisi forte certitudo comprehensionis principiorum. fides autem
cognitio est uel non sine comprehensione. ergo uidetur quod non habet certitu-
dinem nisi ex cognitionem. habet autem [illegible]. ergo [illegible]
certitudinem ut uidetur. [illegible] fundamentum in quo [illegible]
est in genere certitudinis. ergo [illegible] magis in [illegible] diuina. fides
autem fundamentum est scientie diuine et uite. sic dicit apostolus i.
cor. iii. fundamentum aliud etc. quod est christus iesus. ambrosius in glo.
hoc est fides christi iesu. ergo fides est certissima. quia aliter totum esset
incertum. ¶ Solutio. dicendum quod fides est certior omni arte et demonstratione
quantum ad certitudinem. est enim certitudo duplex. s. certitudo ueritatis in-
tellectiue et certitudo ueritatis affectiue siue ueritatis quae est secundum pietatem
ut dicit apostolus. ad tit. i. certitudo ueritatis intellectiue. autem est
in proximis [illegible] scientie in qua est ultima illa. autem est [illegible]
tur ex primis. aut ex hiis que per prima et uera accep-
tum fidem. certitudo autem ueritatis que est secundum pietatem
sine ratione est et ideo non trahit certitudinem a principiis rationis. sed potius
a lumine quod simile est primo uero quod est lumen. aperiens
oculum ad prima uera. sicut lumen solis incidens oculo
aptat ipsum ad accidentia quae offeruntur. et hec est certitudo ex lumine
fidei informante consensum et conuincente per assensum de uero
intellectus et quod certius sit ipsum quod credit et ex [illegible] in mente
rationis. et hec est certitudo fidei. et ideo sancti sancte [illegible]
magis potius abnegare quod [illegible] hoc [illegible] quae [illegible]
et aliis duobus [illegible] quam abnegare ueritatem fidei. et
per hoc patet solutio ad duo ultima. Ad primum autem dicendum quod eadem di-
tur. sicut et fides. et ideo Augustinus sumit eadem large. [illegible]
quod eadem dicitur quamlibet consensum cum [illegible] ueritatis. sic enim in discip-
lina simul est eadem et intelligere. nisi forte intellectus dicatur
contingo eius quod dicitur per sermonem. ille enim intellectus pre-
cedit omnem assensum. sicut sit in [illegible] intellectus sui
in scientia que est secundum pietatem in fide. ¶ Articulus ii. [illegible]

ē sba sperandarum rerum + c. hic incipit ponde aliā dif
finitione fidei. & explanatione & nō dr̄ i duas partes. i quarum p
ponit diffinitionem fidei & explanat. in sc̄a ad ob. ꝯ diffinitionem
& soluit. l. Si uero querit an hec diffinitio spei cōueniat + c.

Incidit autem hic questio quo de diffinitione data ab apl̄o
& quā ab omnibz cōe disputatur. & primo obicit sic. oīs dif
finitio dz eē ex prioribz & notioribz & certioribz diffinito. res
autem sperande ut sperande. nō priores nec notiores nec cer
tiores sunt fidei. g̊ nō dz diffiniri per illas. Item nulla
spē sm̄ rōnem diffinitiuam po in diuisit generibz nō sb
alternatim poni. fides autem in ista diffinitione po i genere
sbe & argumenta. q̄ sunt genera diuisa nō sbalternatim posi
ta. g̊ peccatum. Item nulla unius rei diffinitio ē per duplicem
actum. ueritas autem fidei diffinitio hic per duplicem actum. g̊
male diffinitur. prima probatur per hoc quod unius rei unus
ē actus. sc̄a autem per hoc quod facit sbstare res sperandas
in nobis. & argumentum est de nō apparentibz actus diuisi & spe
ut in sup̄ actus sunt priuii potentie & oppō sui
obiecta actibz sm̄ rōnem. & similiter habitibz. g̊ si dif
finitio habitus sicut & po per obiectum sui opponitur dz dif
finiri quod per se obiectum est. cum sit fidei nō per se obiectum ē
sperandum est. g̊ male diffinitur per aliud. Item sba dr̄
multis modis. ut dicit philosophus i. v. phisice s. in. fore & ꝯ
posita & genere. q̄r g̊ hic sumitur sba in diffinitione ista. si p
m. hic nō intelligitur quod res sperande nō sunt omnes ex fide
nec omnes sunt cum fidem nec cum tamen. nec sunt i fide in
tantum. cum g̊ nō dicatur pluribz modis tamen quod ex quibus
cum quam uel in qua ut fides nō eē sba rerum sperandarum ut
m. si uero dicatur ut forma hoc ē absurdum. quia sic
fides esset forma oīum sperandarum rerum quod falsum ē
quia res sperande sunt multe sunt & nō una per rōnem for
ne forte in quantum sperande sunt. & hanc rōnem forme
nō habent de fide. sed po a spe. si uero dicatur sba ut
ꝯpositum. hoc tamen patet per se nō eē uerum. quia fides nō ē ꝯ
posita. nec ut ꝯposita sbstat rebz sperandis. quia et
res sperande essent in ea. sicut ad ē i ꝯposito. & hec
sic accidens i sbo uel sperantes quod absurdum ē. si uero accipi
atur sm̄ gēris intentionem. cum fides esset genus rerum sperandarum
quod tamen eē absurdum omnibz patet quia sic predicaretur de omnibz
rebus sperandis. g̊ nullo modo ē sba rerum sperandarum. si
ad dicatur quod sumitur sba ut fundamentum. ꝯ quia ipsa ē omnium uirtu
tum fo. fundamentum. g̊ dz dici sba uirtutum omnium & nō rerum
sperandarum tantum. Item cum uirtus ē prior quam spes i edificio
spirituali de quo expositores ꝯueniunt illa diffinitio g̊ g̊ magis
dz dici sba sba rerum diligendarum quam sperandarum. Item cum fi
des sit de penis eternis. de quibz ē timor. sic de primis
eternis. de quibz ē spes. quare dr̄ sba rerum sperandarum quam
rerum timendarum. Item cum fides nō tantum sit de futuris quam speranda
sunt. sed & de preteritis & bonis & malis. uidetur quod nō tantum sbstet
rebz sperandis. sed & aliis. g̊ insufficienter dr̄ cum dr̄ sba
rerum sperandarum. Item quomodo qualiter sit argumentum nō apparentium. dr̄ n.
argumentum nō rei dubie faciens fidem. ꝯstat quod hic nō uz
fides argumentum quia nō sillogistice nec inductiue. nec etiam nec ex istis
dr̄ argumentum quibz breuis collectio quedam sequitur sed. sic fuit po
argumentum i libris i epistola ad ro. & ad ad. nec hic modo dr̄ fides
argumentum dr̄ & uix boethius in ante primo quod ꝯfirmat. Item aug dicit in
eo quod nō arguitur mente de eternis. Item rōna nec in
ducte & sic nō uidetur quod fides argumentum quia nullum locum sm̄ ha
bitudinem ꝯfirmat. g̊ male dr̄ argumentum. Item cum omne argumentum
sit rōcinatio uel fulcimentum rōnacinationis. & ratio
euacuet meritum fidei ut dicitur. g̊ g̊. ut fidei repu
gnare uz argumentum. Item quod dr̄ fides argumentum nō apparentium. ullo
.n. mo apparentium nullorum potest eē argumentum quia omne argumentum ē ap
parens. & per appens argumentum autem nullo modo appens. g̊
ipsorum nullum ē argumentum. Item argumentum facit apparere id cuius ē argumentum.
fides autem nō facit apparere argumentum. g̊ nō ē argumentum ille
uero ut sup̄ cum fidei sit ꝯgrua quedam enigmatica. ut eē in
g̊ sbale quod sit argumentum quam quod sit sba. g̊ debuit pre
poni in diffinitione. g̊ peruersus ē ordo partium diffinitionis.
¶ Ulterius quero quia io. damascenus ut ad arte e hec diffinitio in.
hic ca. i. sic dicens fides ē eorum que sperande dr̄. ypar
tasis rerum reductio quam nō in indistabilis. & i dum
dicabilis spes eorum que a nobis ad nunciata sunt
& petionum nostrorum fectionis quia igitur dr̄ fides reduc
gnaro indistabilis & i dumdicabilis. quia uero arguit
mente in dumdicabilis. Item quia spes eorum quam animi
autem & petitionum nostrum factionis. fides ē n. nō ē
spes. ¶ Adhuc ulterius quero de alia diffinitione quam dat i
alio capitulo sequenti dicens quod fides ē nō inquisitus ꝯsen
sus quam fit ab hiis. quia uirtus ē ut apparet i a
translatione. fides ē inquisitus ꝯsensus. & hoc in omnio nō
ꝯuenit. quia nō inquirit nec inuestigat. probatio. dr̄. n.
pro amparitatem. si. n. quis reputauerit quia de nō eunte
ad eē & cum generi reduxit deus omnia. & ab hiis ex eo
gnationibz inuenire noluerit nō accipit. aliis
pro ē cogitando ista & remolaria. ¶ g̊ nō uidetur
dr̄ ad predictum quod fides nō ē diffinita ab aplo i se ꝯ
siderata. & sm̄ suam sbam. si po sm̄ suam quod ꝯ sideri
in sbo. per sbam ꝯfecit ē ipso. sunt autem duo effectus eius
i sese ꝯsequentes quorum unus ē. quia res eternas ostendit &
tam per aliquam ꝯsensum. ponit eas i fidel. secundus aut
effectus. quia ꝯuincit mentem de ueritate istarum rerum. sic
& dicitur ap. an diffinitione istam. he. x. accedentem
ad deum oportet credere quia ē & quia i querentibz se sit remunera
tor. sic & & aliis credibilibz sanctis plus quam est quod
apponit per sermonem. & post ea arguit mentem ad ꝯsensum

et gratia primi [illegible] fidei, quod sit substantia rerum sperandarum et gratia si-
quod sit argumentum non apparentium, ut dicit apostolus Ro. viii. nam quod videt
quis, quid sperat? Si autem quod non videmus speramus, per patientiam ex-
spectamus. Et hoc est quod dicunt communiter doctores, quod fides diffinitur
ab apostolo [illegible] ut ipsa est fundamentum in edificio spirituali,
quia sic prima est secundum [illegible] actus sui, sicut dicit magister
in littera sequentis capituli. Et substat in omnibus aliis. Et quod
alias locatur in nobis, id est facit quod lateant. Ad id igitur ad primum
quod ista procedit de diffinitione essentiali. Et non de ista que data
[illegible] in suo per [illegible], quia ille actus semper prior
est eo cuius est effectus. Ad aliud dicendum quod non potest hic urgeri
fidei. Sed potius [illegible] in comparatione ad effectum in-
veniat in fide. Et sic argumentum potest esse hic [illegible].
Sed verum est quod in comparatione ad diversum modum sibi accipitur
in ista duo [illegible], scilicet quod intellectus assentiat.
Sic subsistere facit in eo res sperandas esse quasi esset
[illegible]. Per autem quod [illegible] ad consequentiam sic argumentum ipsum de [illegible]
non apparentium. Ad aliud dicendum quod illa obiectio procedit de actu
essentiali. Et primo sed in diffinitione ponitur actus qui est effectus et qui est
motivus et operativus substantialis fidei. Talem autem actum qui est effec-
tum multipliciter potest habere. Omnis enim [illegible] substantiam aliam [illegible] di-
versificantem. Sic est intellectus assentivus quod duo dicit, scilicet quod
est intellectus et quod est assentivus. Ad aliud dicendum quod et illa obiectio
non concludit nisi de actu qui est operativus virtutis. Et prima et
[illegible]. Sed tamen ut visioni visibile
et fidei credibile. Sed non concludit de actu qui est effectus in
suo tamen proprio illa quod actus sit primus potest et est [illegible]
substantia. Sed hic alterius comparationis est. Ad aliud dicendum quod quedam
dicitur quod substantia dicit [illegible] ubique [illegible]
in nobis et dicitur in dispositione que reducatur ad materiam eo
quod ipsa cum in substantia forme. Sic [illegible] ignis.
Et hoc modo dicitur quod fides est [illegible] substantia quia [illegible] omnibus suppo-
nitur et substat in edificio spirituali. Ad secundum melius potest dici quod
substantia dicitur hic ab actu substandi. Et non [illegible] ut quidam dicunt.
Et tunc planum est [illegible]. Quia sic tunc substantia apparente ac-
tus [illegible]. Et tunc nullo modo [illegible] inductorum dicere
substantia. Et quia substat [illegible] edificio spirituali fides fun-
dat, spes erigit parietes et caritas concludit tectum.
Ad aliud dicendum quod ipsa fundat omnes virtutes in nobis. Sed vir-
tus non apparentium [illegible] res sperandas. Et non res sperande
sunt finis omnium que sunt in edificio. Et non potest per compara-
tionem ad sperandas dici fides fundamentum. Ad aliud dicendum quod penes
hoc non consistit fundamentum rationis quod aliquid sit perfectius. Sed in hoc
quod de se in parte totum consummatur totius vite et edificii
spiritualis. Et hoc non [illegible] diligendo [illegible] diligendo quia hoc est quod
vie et patrie et temporale et eternum et totum eternum cadit sub
sperando. Et non potest assignari fidei sic per spem quod per dilectionem.
Ad aliud dicendum quod est de perfectione [illegible] de fine. Et non sic diffinitur per

[illegible] ad sequentem. Ad aliud dicendum quod argumentum ponitur in diffinitione
fidei ad similitudinem argumenti quod dicitur principium probans, ita dicit glossa Jo. episcopi. Fides
locatur fideles in virtute, sicut in modo [illegible] sumitur virtutibus principium. Sed dicitur
est [illegible] argumentum [illegible] contrariorum. Sed fides sim-
plicis lucis que informat conscientiam sive intellectum, quia ali-
non est [illegible] sed aliter ut supradictum est. Et per hoc patet solutio ad id
quod contra obicitur. Quia hic intelligitur de argumento quod est maxime proprio [illegible]
sed non est fides. Ad aliud dicendum quod argumentum quod constat in complexione
et discursu unius in alterum est fundamentum rationis. Sed hic non
non dicitur fides argumentum, sed modo predicto. Ad aliud dicendum
quod nullum potest esse argumentum non apparentium rationi, quod est per discursum
rationis [illegible]. Sed argumentum quod est lumen virtutis infuse potest esse non
apparentium rationi quia in ipso incipiunt apparere. Sicut argumentum
apparent in fide. Sed non appareant in spe. Ad aliud dicendum quod [illegible]
ista quod fides illorum facit argumentum apparere [illegible] facit in spe
[illegible] et in [illegible] et [illegible] aliqui sic
[illegible]. Ad aliud dicendum quod non ordinantur partes diffinitionis secundum
quod magis sunt substantiales fidei. Sed potius secundum quod consequuntur se non
tempore. Sed in suo [illegible]. Prius autem [illegible] in nobis est ex par-
te substantie esse locatum sperandorum quam assentire ei per conve-
nientiam [illegible]. Sic prius est intelligere quod est quod dicitur per sermo-
nem quam assentire ei per credulitatem. Ad id quod ulterius
queritur de diffinitione Jo. Damasceni dicendum quod in virtute sic dicitur ali[quid]. Fi-
des est lumen ad primam veritatem ducens. Sicut dicitur lumen so-
lis ad res visibiles et dicitur indubitabile lumen eo quod ipsa [illegible]
sistit in discursu rationis. Quia omnis talis discursus [illegible]
tamen dubitabilis. Sicut dubitat magister [illegible] modo. Sed
fides lumen est non dubitabile [illegible] quam ducit quia [illegible]
tam ut substantia. Contra quod est et fine [illegible] quam [illegible] et ad
[illegible]. Ad aliud dicendum quod fides non dicitur spes
essentialiter sed per causam. Quia facit animum spei [illegible] o-
culos ad id quod est sperandum et petendum. Et non predicatur illa
est per causam. Ad id quod ulterius queritur de alia diffinitione dicendum quod [illegible]
latio [illegible]. Non quia [illegible]
[illegible] translatio [illegible] quam potest ex-
[illegible]. Et sic cessat obiectio. Quod tamen [illegible]
[illegible] si quis de eis dubitat per fidem probatur [illegible]
destruit totum quod datum est. Quia [illegible] sit apparet
[illegible] si fides firmamentum [illegible] loco [illegible]
non [illegible] firmamentum [illegible] si [illegible]
[illegible] ab auctoritate [illegible] necessaria est. Quia [illegible] locos
facientes opinionem [illegible] locus ab auctoritate.
Item a ratione [illegible] firmitate. Quia [illegible] potest esse auctoritate
[illegible] Jo. episcopi. Diffinitur auctoritate dicens [illegible] auc-
toritas [illegible] et ad [illegible] se [illegible]
[illegible]. Ulterius queritur de ratione quod reducatur dicens quod di-
citur argumentum quia probatum est [illegible] non apparentium eterna. Sed [illegible]
[illegible]. Fides est ergo non apparentium [illegible]

[Marginal notes:]
per speranda et non apparentia
vel uideri
vel eo quod non prius iudicio rationis discerni / et indubitabile lumen
[illegible] a [illegible] / id est ab eo quod est substantia / [illegible]
sed sperandorum / eternum

ullam inuenitur h'c h'etic'. ut'm a' fidei possit abq'
fide i q'rere. Ad s'c'o dd' q' illa expo' magri p' n' tenuit
fidei n' i q'tum ipa e ex auditu ut' diu'l. fide .n. h't
p'suasi'ne i suffi'c'te t p' apue ex audi aucto'rum. s3 h'
no e causa q'it. s3 facilitatis ass' ad auditum. si .n. fi
des h' in dicere a'. po' 9cedo eee q' a'. t p' h' p3 solo
ad totum q' ob' de h'. Ad a'd dd' q' a'ci e uam ue'te
9sequitur. sic si dicat dicta ult'mas e h' g'o h' etc ut e
h'itudo esse ex supponere dicta. fide .n. supposita ue'e
e .n. ad n' apparere ee. cui ee s3 fides ut ea q' n'
apparentia sunt ea fidei certis t finalis. t'ido e po'tti
ab effectu supposito ad causam. De iii q'o de h' q' d' q'
fundamentum e bonorum q' ue'd tuuentur p' t e iu' .n. fi
des no ee fundamentum s3 fortitudo. q' luc. xi. sic
d'. dico uob amicis meis ne terreamini. t e dicit glo. for
e fundamentum fidei. Sc'e ut q' humilitas i q' fundat' ee
uirtutes. Sc'e ut q' timor. ecc. xv. timor dni fit' oia
se supposit. t'ido timor dni initium dilectionis. Sc'e dicit
aug'. q' timor introducit caritatem sic seta filum. g'o ut
filum p' fundare edificium. Ad s'c'o dd' q' fides e simp'
prior t fundat. alie a no i fundant n' h' g' t p' h'
p3 q' humilitas e p' fide. s3 9cauum facit cor ut p' fun
dius fidei. q' iam p' fidem fundat' e. t'ido q' pa
tur fossa i q' fundatio fiat. fun fortitudo aut' fundat
p' modum fulcimenti 9 irruentes tempestates te
ptationis t p'secutionis. s3 timor p' exclusione ob
struentium edificium structuram. p' h' q' declinat a
pecc'o. fides aut' sola p' h' q' declinat a pecc'o. fides
a' sola p' h' q' ... t ... p' h' p3 i ad
totum. De iii aut' de h' q' dicit i ulc'o e. crede q' e
actus fidei sit p'ced' spem. h' .n. v' 9iu' dice p'. no
h' emi'. ut dicit glo. spes e intro'it ad fidem Sc'e
h'ituii e q' ca'tas e m' t for oium uirtutum. t h' item a
magistro dicit' h'ic. g'o p'us e q' fides e p'ma Sc'e una
uirtute h'ita h'nt' omnes. g'o etiam q' fides e p'ma v
tia sit p'or alias Sc'e p'us e recede a malo qm fac
bonum. s3 timor fac recede a malo. fides a' facit ac
cede ad bonum. t accedo ipa ad bm q' e bonum. g'o timor
e p'us Sc'e h' v' dice ecc'. timor dni expellit pecca
tum q' sin timore e no potest iusti'. Ad s'c'o dd' in eo m'
dico q' ubi' p'cedo fides aut' act' fidei sic d' magis'
q' u' fides mala ostedat n' figuret ipm timor. s'
n' bonum ostendat fides n' appetitur ipm amor. h' g'o
tpe simul sunt. tamen si p'cedit fides ut dam' q' ipo
p' idem e aut motum ho' ad ista. sic a' 9siderata ratione p'
q' motus e claritate dico q' i illo motu e ca a q' t ca ad
q' t p' 9paratione ad eum a q' i a p'cto q' ordinat' ad pe
nam p'mi motor e timor p' 9pa' a' ad eum ad q' p' dd'

dis poneret ipm motore e spes eleuat ut motum p' sit ex p'
sup'ioe 9sequendi ueniam. amor a' e p'mo monet t e p'phi
ber diuisa ee p' i iusti'c' s3 cu' fides eris p'or oibus fiit
q' ipa p' idem i intelli'c'e a' n' motum totum ostenderet a q' t ad
q' moueat' t q'm i.e. p' h' p3 ed ad totum p'ce glo. de p'
t ad illud dd' e q' fides n' accip' n' p' h'itu q' e dicit' s3 p' edi
to ipo. t h' e eternum bonum i q' introducit spes q' ipa e ex
pectatio eterni boni.

De hic q' si fides tm de no' uisis e. quod uidet aplis
aut t e. i h' p'te ag' de quodam q' obiit p' sit 9ulta p'
te dictu' ut apli a' expositione t i p'ce'. d' t dr' i p'cet. d'
i q' p' iu'ris ut id posset ee uisum t editum. sa a' ut
id posset ee sacrum t editum i. p' h' sol3 q' p'ma h'au d'
i d ua. In q' p'ma ost' g'nali' q' fides n' e de fidis
uisis et de p'batis. In sa aut' soluit sp'ali' diffi'c'te
q' e de a' lo pauli iiii q' apli uiderunt xpm pati t tn' ac
diderunt i. g' no q' ut' pete. Inadit aut' de p'm' du
bium utrum 9 credit' posset h'ie editum testi' rois. ue'
aut' q' sic. q' dicit pet' pati semp reddere ronem de
ea q' i nob e fide t spe oi poscenti uos Sc'e n' i doctas
fabulas secuti. s3 speculatores facti t e. uoce delap
sa ad eum h'c modi a magnifica glia. g'o ut q' 9tc
platio illa glie fuit eis ro credendi Sc'e io. q' uidimus
q' audiuimus t q' manus nre 9trectauerunt de uerbo uite
hoc annuntiamus uob. g'o uisus t auditus t tactus p'bant
fidem Sc'e paulus d' ad agrippa q' obiecit no fuit
incredulus celesti uisioni. g'o uisus fuit sibi ro fidelis
datum. i h'i. i. ca. iii. dicit q' discipuli t apli di' p' oi fuerit
illuminati s'co spu. s3 t e iterum g' diuina signa operantes
multa sagena ad lumen diuine 9g'tionis de p'fundo
igno' infideles piscantes reduxerunt Sc'e heb. ii. quo
nos effugiemus. si tantam neglexerimus salutem q' cum ini
tium no accepisset enarrandi p' dnm ab eis q'
audierunt i nos 9testata e 9testante dno signis
t p'digiis t uariis uirtutibus t c. Sc'e ut q' h' testim
niis. Sic p'm io. sic ro anazareth pot' aliq' boni ee
d'. i supe' sufficit ee eum eam q' eam sept'ac diligentia
ostendit. g'o ut q' aliq' q' e dat' ai'l fructu e septe
testium. g'o sit idonei Sc'e ro. x. fides ex auditu. auditus
a' p' uerbum di'. q' exponet g'g'. i mor. ait i ella
dat. dic de audiat intro illustr'. g'o ucam e audire
t illustr'e intro' anq' e dat Sc'e pet' archepis. n e
tur ede sui rato ue Sc'e a' ad paulinam e dum illa
q' absint sensibus uiis si v' p' doneu q' eis p'hibe
testimonium Sc'e ibidem i hus a' uidentur ut uide nos
ipi testes sunt. i hus aut' q' edita alus narrationibus
uenatam ad fide. g'o ut q' ex h'is omnibus q' fides accipi
at ronem s3 9. io. esd. sic io. omel. xvii. sic p'. si

fides

Hic aliquis q'rit si perfectio
opera

/ h'is fundamentum q' d' b' fides
fund' humilitas

tu i edis'

C. xxiii.

/ g'o tedio

ad p'

/ Anazareth

ab'

/ rauen

vel sic hec

certa dixi nobis esse, sicut cum quedam argumenta que a preclaris ingeniis reperta sunt et non facile recipiat deceptus utrique iaculatur de forme cum autem non suscipiat ex cogitatione quod non suscepit de illo solum infidelitas est accusatio. ergo fides est non per cognitionem et non rationem. sicut non vocatur excogitatione per totum librum. Hoc in amel' eodem libro intres quem usque fine operis est cum tamen non fonte veritatis esse quod excogitatio quod necessarium facile susciperet et testatur ad hec gentiles redderet sed fides in verbis testes excogitationis sapientiam facile utique et suscipere fecerunt. Ergo dicendum ut supra quod non fides non hic nimium est huius non probet experimentum tamen dicendum est hic duplex distinctione quedam una potest dici in libro capitulo et quedam fides ex auditu et quedam est karissima species ista que est ex auditu post hoc rationem inducit sed non probationem non ut conservat sed ut conservatur facilius et cum quod passim est illuminatus et patet consentire. Karissima autem est lumen infusum tendens in primam veritatem et hec non hec ratione inducente sed fide per gratiam infundentem ut tamen dicit et ut hic intellectus intelligat resumendum est quod verum est in primo et non distinctione esse ab Augustino quod esse est cum assensione cogitare vero ex parte cogitationis admittit rationem quia ex parte illa est ex auditu et hec rationem admittit non est probans sed non alludere eum ad credendum non ad eam ex parte autem autem non intuitus non lumen infusum Alia est distinctione post petrum in hac dicimus quod fides non exigit probationem non ut probetur in se esse probabilia quod tradidit eas sicut bus exercitio sine dubio omnia que docet vera erunt quamvis quedam eorum propter sui altitudinem non intelligantur. Similiter igitur dicendum quod petrus loquitur de ratione fidem inducente non fide facta in eo quia fidelis probat per omnes ad omnia per quod ad tres ultimas et ad primam illarum dicendum quod petrus ibi loquitur de credere fide dei sed de esse indiaris in causis et ad alias duas dicendum quod credere est non est summum sicut in fide sed ponitur sicut quod dicitur contra in pluribus quod plures testantur. Ad tertium quod dicit sed non laus fidei est sic quod est datur non videtur sed quod ratione abnegata est abnegante lumen quod deus posuit in nobis unde propter signatum est super nos lumen vultus tui domine. Homo cum in honore esset non intellexit comparatus iumentis et cetera. ergo videtur quod abnegatione magis avertimus a lumine dei quam convertimus ad ipsum propter duorum ordinatorum ad idem neutrum contrariatur alteri sed ratio et fides sunt luna ordinata ad idem scilicet ad primam veritatem ergo neutrum contrariatur alteri ergo non est laus fidei per rationem non videre. Sed forte hoc esset fidei incipienti ut nutriretur fides per cognitionem enigmaticam et specularem ergo perfecta est in perfectis ergo indiget nutrimento non ergo debet esse laus fidei esse quod non in illis sed post sunt incipientibus sicut si nos possemus aliter intelligere credere. Et preterea dicere quod est laus fidei quia non intelligimus sunt fides autem fides potest esse maior non

visorum cum deficiat apparentia in fide secundum quod est ex parte quia est in enigmate et speculo. vel ideo quod nullo modo cum omne arguere per se lumine suo demonstrans et fides habet lumen obumbratum sicut non videtur posse intueri angelice de incognitis. Si forte dicas quod fides maior de non visis est et hec laus est quod faciat videri quamquam non tamen sed angeli in fide per speciem contemplabuntur maior contemplatio non est maioris cognitionis. fides autem est infra intelligentiam visionem illa que sicut hic videtur ergo non est maior. ad hoc dicendum quod inferior contemplatio potest habere aliquando maioris sicut videtur quia experimentum est contemplatio in sensibus accepta et tamen arguitur in iuvando ad contemplationem principiorum et quod in primo consensu quia sed intellectum accipit prima quod quia principium est in motu propter se primum sed ista accepto propter quod in principiis a non est visum autem intelligentie separatis per non si dicatur quod vult propter quod unumquodque tale ipsum est magis tale ergo si propter quod sensus in intellectum propter contemplationem sensus illa magis facit propter quod et hoc absurdum est quia non de lucet propter quod non separato plene a non sicut est in similitudine quia tunc illa est sicut quia tunc non iuvat ad contemplationem propter quam sensibilium experimentum non inducendo et non manifestando lucem ipsam. Ergo dicendum sine preiudicio quod laus fidei est assentire ei quod non videtur non contra rationem a deo est enim esse contra rationem et ad supra rationem auctoritatis non rationis revelationis cum interna cogitatione fidei secundum quod est ex auditu in ratione sed non contra rationem est et secundum illam cogitationem est ab illuc et non audemus aliquid dicere ut cogitare ut dicat dionysius de divinis nominibus preter ea que nobis sunt in sacris eloquiis manifesta et expressa. Ad dicendum ergo ad primum quod non abnegamus rationem secundum quod lumen non non est lumen non iuvata revelatione et auctoritate sed abnegamus eam secundum quod est certa et sensibus et fantasiis obumbrata. Ad ad dicendum quod ratio et fides ordinata ad idem sed in omnibus non duo ordinata contrariantur ut erroris in ecclesia ita fides corrigit rationem et hoc non sed tamen non abnegatur ratio secundum quod procedit ipsam veritatem quia tunc supponit principium fidei et non supponit deflectitur per falsam errorem. Ad ad dicendum quod fides est contemplatio enigmatica et speculum habet in se duo scilicet lumen et umbram et ex parte lucis est maior fides ex parte autem umbre facit ad infirmam statum illius sed si esset obumbratio adeo quod non sufficeret ostendere eam dum sumus in statu viatorum nisi tunc verum esset quod indiget iuvamine. Ad aliud dicendum quod hoc non sequitur non fides est de rationibus sed potest de hiis que sunt supra rationem probata revelatione et lumine divino infuso. hanc probationem non respuit fides quia ipso illo in probatione non probat quia ipsa est lumen infusum in nobis arguens mentes et convincens de creditis. Ad ad supra in explanatione dicti in capitulo ..... quia non deficit fidei apparentia illa que arguit

ad probandum

ad de

., ab apprehensio ... in ... cognitio accipit sola quia

..ad id.

ex informatione precedenti in veritate. Immo sic est credere ex
arte. et ideo licet appetitus voluntatis deficiat. si tamen deficiat credi
tum. maior ratione. Ad quartum quod obicitur contra solutionem dicendum quod mi
nor cognitio veri potest esse alicuius maioris meriti quam sit. sed quia sit
et hic iam acceptum est fides in cognitione eternorum ut tamen exposuit in li.
presenti. et quod est illa visio? sed oculus non vidit nec
auris audivit. nec in cor hominis ascendit. Verum per
fidem non est cognoscere quod sit sed in preterito. scilicet quod est in ex
pli. et enarrare et hic ad id quod obicitur de alia solutione vi
in statu. quia sensu cognoscimus ut tamen non faciat appa
rere ipsum quid in principiis. sed potest abstrahere intellectus
et probans probari non possunt quia preter eam habitum. Alii
dicunt aliter. fidem esse de rebus et ergo ut quod visio non
evacuabit fidem quod est contra apostolum. i. cor. xiii. cum venerit
quod plenum est. evacuabitur quod [illegible] est. Constat autem quod fi
des est ex parte cum sit [illegible] speculum et enigmate. Ergo
dicendum quod vocatur hic fides ergo sed in fidei quod est visio vi
ta. cognoscitur ad speculum et enigmata ut ad divinam cognitio
nem facit fidem ut ad speciem et res facit visionem
quod est contra tunc eo quod non est sola visio extrinsecus
se ingerens sic et cetera. sed post visio et amari et beati. si
non ante non potest fidem passionis habere et cetera. ratione
huius est hic quod magister dicit fidei et cetera quod ipse com
pendium querendum. v. problema. scilicet quod differentie sit articuli. Po
quod sit et cetera. quod de novo articulorum secundum utrumque simbolorum
quod de duobus. v. et ultimo. Si aliqui teneant credere quod
non sit articulus et si sic. quia illa se habent ad articulos fidei.
¶ Ad primum procedit sic. Ricardus de sancto victore dicit quod articulus est
indivisibilis veritas de deo arctans nos ad credendum. Ysidorus et sic
dicitur articulus et preceptum divine illustrationis tendens in ipsam. quedam et
attribuit ipsum imo hinc articulus est sicut cum ergo quod tamen preponi
tur in loco suo sed preponitur veniret. Contra obicitur quod secundum primam
cum dicitur indivisibilis veritas et eius quod est distinctio symboli. sunt et
sic diversa symbola diverse distinctiones. et ubi quandoque dividit in
uno quod sed hic ratio ergo ubi quod sed simplex sit in dividere ergo ut quod et
aliquando in plura dividi possit articulus. articulus est iunctura in
ter cum membro. ergo ubi post dicere articulus secundum in quam intrat eius
quod ad id in quam resolvuntur si ergo dicitur aliud quod sequitur membrum
vel sui motus hic articulus. ergo cum aliter sit motus credendi vel
post fides quam credimus hic item articulus. quod fides quod credimus
sine est id quod creditur ipsa non sunt generalis. bonum esse quod dicitur de deo.
carnis ratione quia est articulus. et non est ut uniusquisque etiam ca
tholicus et hic esse sine ut arctat nos ad credendum. Si vero
dicatur arctatur nos arctando per modum ne in relationem si
est ultimus arctans ad actum. et obiectum. tunc potest queri si
distinguit credere quam fidei quod est credere. sed dicatur arctando per
modum illustrationis aperte quam quiescat intellectum. Item sicut est quia potest
dicere articulus sit contra primum magis unum. Accedo a credendo quoad

eadem modo obicitur de sancta que est confessori. articulus. n. non est preceptum vel illustratio. sed potest
preceptum in hoc illustrationis et speculi. sed habet pertinet quedam habitus quedam
preceptum in illustratione credentis in ipsam in mente. ergo ut quod habeant
articulos. si autem tamen dicatur quod intellectus de informatione articuli amoris
hic sed per statum quia existens in parte mortis qui credit in forma
fide. quod omnes articulos sed habet fidem et hoc sunt est. De dif
finitione magistri hugonis volo dicere. quod sicut verba ficta et sic sto
in posita. ut sibi ei pareret cum potentia sua alibi quam dicatur sic
loc hic. ¶ Secundo dicendum quod ricardus differentia fidem quam credi. i. arti
culus per formam et materiam ipsam tactum. formaliter n. quod est ut generaliter est veritas
quod autem est ut dicitur coherens est indivisibilis. tamen articulus ergo de deo
quia non sit veritas indivisibilis et in hoc quod est deus. non erit articulus
ut patet per differentiam et cetera. quod est credere quod cum ponit quod credere est
assentire per intellectum illustrantem ipsum se et sicut omnia. Illi autem veri
assentitur ab ipsa se in veritate divine. ita scilicet quod hic ipse di
citur causam efficientem et formalem et finalem. efficientem quia ipsam
efficientem et non alia ratione credimus ei. et ipsam ipsam sed ipse
aliquid ad quia nulla veritas est post illam potentie ea. for
te autem dicatur quod non potest ad credendum. Si per aliud sic in
mathematicis per hoc credimus illustrationi per illam ipsam divinam lucem quod ef
ficit ea via efficiente. sed prima veritas non est factum ab alio.
effectum autem tangit dicens arctatur nos ad credendum
illa autem quod est inter sancti tangit formam et actum. sed non tamen
nominis ipse erit eum. quia non ponit id quod est ipse sed nominis
differentie ut arctare et esse indivisibile. quod tamen solum articulus.
¶ Ad primum ergo dicendum quod distinctio sumitur duobus modis. scilicet per actum
divisibilem per actum dividitur per actum dividitur in libro articulus in sim
bolo apostolorum. non quedam remanet indivisa quam dividi posset sed sun
sum aperte vel. ut inferius patebit. et utrumque in hoc quod ad di
versa simbola datur differentia. scilicet non ipso pluralitate in quibus dam pre
venit actum dividens solum et in quibusdam actum cum potest et quia hic
fiat manifestatio vel cum explicatio de diversis singulorum.
¶ Ad quartum dicendum quod articulus hic duplicem acceptionem scilicet materialem et sic
est articulus membrum colligatum. et formale et sic est membrorum colliga
tio. et utroque modo ad primum vel per uni. et sic accipitur articulus. articu
lus autem hic vel nota simboli. et sic accipitur a sua ipso quia
in simbolo tota colligatio est articulorum inclusa. et iunctura
vel canalis. Ad quintum dicendum quod motus fidei tempore articuli et
in ab habitu. utrumque articulus facit habitum sive similitudine in
alia. et facit omnem habitum reddere in eandem veritatem non
sic sicut motus nobis a prima veritate capiet. et per ar
ticulos prime veritatis in eandem tendentes ut quandoque
tamen lucis egredientis radii ab centro in extra parte aliam
unum. et per verum articulus in veritate etiam sic dicatur dionysius in
de celesti hierarchia. omnis processio manifestationum luminum
processio etiam ut unificans vero nos replet et convertit
ad congregantis patris unitatem et deificam simplicitatem. Ad quartum dicendum quod
omnes articuli et de deo. n. n. est deus in deo tunc sunt fidei divina

necesse et utilis. et non pro nulla tunc dicitur ibi est esse
et filii certa sed uni si pecca dimittere. et baps. ut nec
certa sacrificia si diuina uirtute per spm scm huius opa
te. et sic finale omnes in diuina uirtute induxere. Ad ad
dd quod articulo illo est per modum lumis simplicis a
quo procedit lumen fidei quod est habitus. et non articuli. demis
per fidem. et sic pot articulum. Ad ad dd quod huius articulus procedit
si arctatur per complexionem. Et triadicem dicitur est autem
super quod non. sed post in modo non conuenientis ex ui sim-
plicis luminis intellectum ut intellectum extendatur. et id quod est
dictum. Ad id quod obicitur quod secundum diffinitionem dd quod philosophi non
habuerunt participatione diuinae uirtutis sed tantum. sed
humana erat. quod per rationes intendebat intrare
per modum non totum consentire. sed post per modum quid est ex
ratione. Ad id quod obicitur de filio patris super excessum est
quod fides formatur. quod est de se tendit. sed si se-
cam sumitur diffinitione in tunc hic. dd quod ubi sua
quod potentia in patre lib. sacrificiorum. ubi quod dicitur fingunt
illa diffinitione. dicit ibi sic. duo sunt fidei proportiona
credenda. saluatoris et eius creatoris. et quae pertinent ad
creatorem et quae ad saluatorem. scilicet creator et quae pertinent
ad creatorem et hoc est una pars fidei. et saluator et quae per-
tinent ad saluatorem et hoc est alia. In prima parte
discernitur fides inter saluatorem et saluatorem creatam
sua ad creatorem pertinet opera conditionis quae sex die-
bus facta sunt ad saluatorem pertinet opera restaura-
tionis quae compleuit sex etatibus. prima pars expectat ad
bitum generalia credere debet. quod per numerum condita sunt. ista
credere debet. quod per genera reparata sunt. ex hoc accip-
itur quod ipse intendit quod in symbolo quosdam articulos exprimi
mat et instantis generalium. et non intendit articulos dif-
finire. et tunc planum est quod dicebatur. ¶ Secundo quaeritur de
articulis. utrum sit complexum uel incomplexum. uidetur autem
quod sit incomplexum. ut passio et huiusmodi. fides enim est
simplex lumen ut supra probatum est per dictum. ergo simplex et non
complexum. et non est ulla complexio. cum ergo articulus sit de eo
uero quod non sit complexum articulus difficile est esse indiuidualitas
dictum. ergo non potest esse complexum. quod non complexum est in diuisibile
Item si esset complexus articulus tunc quod enuntiabilia essent
articuli. tunc per esset de eo articulus sit ergo quod passus est a. instanti.
ergo quod ipse fuit fides ad enuntiabile. si passus esset in b.
non esset huius articulus. si passum esse in b. ubi est cum Christus
sit ecclesia diuina sit de esse articulus non esset ubi quod deus. in secundum
dicitur quod ipsa uarietas fides et mutatio prima sunt. et sic mo-
derni et antiqui non haberent eandem fidem quod ad articulos. ¶ Sed contra
non est incomplexum in articulis autem tenens contra et fidei. ergo ipse non
est incomplexum. sed complexum. et quod autem fides sit contra. sed hoc
est adamantine sit huius iudicii credunt Christus incarnatum credentes articulum
huius credunt eam fideliter. Alii autem per certa. Item est si articulus esset
simplex non deberet relinquere per heretico qui credidit
Christum incarnationem. si autem Christum incarnatum quod cum falsa sit ut quod ar-
ticulus sit essentialis et non terminis. Ad hoc obicitur contra hoc
per prima parte. quod si articulus est enuntiabile corneli
qui non credidit Christum esse incarnatum iustificatur per fidem quod
caritatem non potuit habere sine fide et elemosinae eius et ora-
tiones non potuerunt exaudiri sine fide. quod sine fide im-
possibile est placere deo. si autem dicatur quod habuit fidem de Christo
iam incarnato et passo. frustra missus est petrus ad
eum docere. ¶ Secundo sine praeiudicio dico quod tempore determinatum non
est de esse fidei quod ad ad articulos. Tum bene concedo quod com-
plexio quaedam est de esse fidei articulus. et patet post hoc tamen. in
omnibus. uidelicet articulis de iudicio uirtus diuina dicatur quod determina
sunt diuersa conuenientia esse. et post et quo ad diui-
sos effectus. quo ad instrumentum huius et determinatum
gradus pertinentes. Sed autem determinatio uirtutis diuine non
potest a nobis significari nisi per compositionem sine compositione
media sit in se ad illa determinata. sicut si debeat
significare album in superficie est quod album sine medio aliquo
in superficie. tamen a nobis non significatur esse in esse sine non com-
positionis. dico ergo quod unum in ad determinationem. sed in determinatione supponitur
ponitur in articulo. sed non compositum quod appositum actu cadit
significatis que est essentialis certa diuina temporis in eo iudicio non est
de esse articuli. Ad ergo ad primum quod hoc lumen sit simplex. fi-
des tamen quod est per modum inclinationis ad quid est. id exi-
git complexionem in articulo. sed in illa quae fuerat eterna
alie in certa diuina temporalis. Ad secundum dd. quod hoc in dicto
nulla sit complexio secundum rem. est tamen secundum modum
significandi secundum quorundam articulorum ut cum dicitur deus trinus
et unus. et secundum quorundam. et per effectus diuersos et
secundum aliquorum et per tantum unitum corporis. Ad ad dd quod articulus
dicitur unitas in diuinis quod stat in eo dicto est indiuisibile non
quod sit incomplexum omnino. Ad ad dd quod enuntiabile non
inditum. non est articulus sed res complexa ordinata
ad omne tempus. Ad id quod obicitur in tendere est quod com-
positio non quaerit nisi complexa terminorum et eternum. illa ipsa
compositionem medium compositionis quod determinatur illo uno cum
consensit. ratio compositionis quod hoc non sit in tempore
tamen sic inponere fiunt est in non ut dicitur probatur. in hu-
ius probatione. primo. ¶ Ad ad dd quod nos non tenemus ex
praedicatione apostolorum et hoc respicit fidem. ex proelia [?] quae
est exauditur. nisi non ex determinatione temporis
et praedicatione necessaria auditum fidei accederet. et accessit ut hoc non
sint de illa articulorum et per hoc patet ad secundum. Ad id quod
obicitur de cornelio. dd quod in illo tempore quando ipse non
erat determinatum ut secundum statum eratum non debetur secundum
statum prophetie ut ex praedicatione apostolorum poterat se quodam

Marginalia:

non erat

dicitur

dicitur

articulo

tamen de articulo. sed in ea quae dicitur a certa articulos

in creatore et quae ad saluatorem in ea parte discernit fides

nec sic stat ad credere

et per instantis etc.

d mu[n]do ar[ticulorum]

h[ic] re[spondetur] ad q[uesti]o[ne]m de tam[en] te[m]poris sub diu[isi]o[n]e [articu]l[orum]. s[ed] tu[n]c n[on] e[st]
ita. q[uia] te[m]p[u]s e[st] determinatu[m] s[ecundum] cursu[m] eternu[m] t[empus] i[n]i[ti]um
apl[ice] dam[pn]. [et] i om[n]i tam[en] ex iure soli eor[um] aplor[um]
Circa q[ue] de n[u]l[l]o ar[ticulorum] p[er] utr[um]q[ue] symbolu[m] s[cilicet] nice[n]-
tu[m] [et] aplor[um]. ui[detur] a p[ri]mo diminute e[ss]e tres
ar[ticulos] p[ri]mo a nullo ar[ticulorum] symboli Anastasii.
q[uia] sic o[mni]p[otente]m ex p[ar]te ar[ticulos] [et] de p[er]s[on]e [pro]b[atur] dimi[nut]e o[mn]i[um]
sa[cr]a [et] o[mn]ib[us] bo[n]is [et] c[ontr]a n[on] po[nitur] p[er] ar[ticulum] [Item] i symbolo
anastasii d[icitu]r o[mni]p[oten]s p[ate]r. o[mni]p[oten]s fili[us] [et] s[piritus] [et] t[ame]n s[unt] tre[s]
[et] sic cu[m] p[ate]r [et] n[on] ho[c] po[nitur] ar[ticulo] n[on] o[mni]p[oten]s u[nus] g[o]
ui[detur] e[ss]e di[minutum]. [Item] de di[uinis] d[icitu]r p[ate]r. d[icitu]r fili[us] [et] s[piritus] sic cu[m] p[ar]tet
i p[er]s[on]is dimis q[ui]b[us] p[er] distinguu[n]t ar[ticuli] ui[detur] q[uod] de illis debu[n]t
e[ss]e aliq[ui] ar[ticu]li [et] cu[m] n[on] po[nitur] i alio symbolo ui[detur] e[ss]e
diminutu[m]. [Item] de unio[n]e s[ecundu]m ui[detur] e[ss]e in xp[ist]o nu[m]q[ua]m p[er]
sit error. Alii dicentib[us] n[on] e[ss]e [con]fusas. alii au[tem]
p[er]uersas. alii q[uia] [con]siderit i se iu[n]c[t]e [et] c[ontr]a ar[ticu]li s[ecundu]m
di[uinitate]m sic excludendos errores debuim[us] multo plures
h[abe]re ar[ticu]los [et] mod[um] unio[n]is q[uod] n[on] h[ab]u[n]t. [Item] p[er] q[ue] de
diu[ers]it[ate] q[uam] f[acit] o[mn]i[bu]s magis po[n]u[n]tur duor[um] s[cilicet] sym-
bolor[um]. na[m] i symbolo aplor[um]. po[nitur] p[er] uno ar[ticulo]. c[re]do
i d[eu]m pa[trem] o[mni]p[otente]m c[reatorem] ce[li] [et] t[er]re. si g[o] h[ic] e[st] i di[uinita]te ue[rum] t[ame]n n[on]
di dici. [et] t[ame]n dic[itu]r in simbolo niceno. [et] po[nitur] p[er]
duob[us]. i illo s[cilicet] symbolo p[ri]mo. c[re]do i unu[m] d[eu]m. [et]
al[ter] ar[ticulus] e[st] p[at]rem o[mn]ipote[n]te[m] fac[torem] ce[li] [et] t[er]re. uisi[bilium] [et] inui[sibilium].
g[o] u[idetu]r q[uod] alt[er]um eor[um] [Item] i symbolo aplor[um] u[nus]
t[ame]n ar[ticulus] e[st]. q[ui] [con]cept[us] e[st] de sp[irit]u s[an]c[t]o. nat[us] ex maria
u[ir]g[ine]. [et] h[ic] i[te]m i symbolo niceno po[nitur] p[er] duob[us].
t[ame]n q[uia] n[on] sit de xp[ist]i [con]cept[i]o[n]e [et] alius de x[risti] nati-
uitate. i duos p[ro] natiuitate i u[tero] [et] natiuitate ex
u[tero] q[uia] ead[em] ro[ati]o[n]e debeat dici ar[ticu]lus passio[n]is
i. u. s. q[ui] ca[pitulo] exp[ro]b[ra]bitur. pass[us]. mortu[us]. [et] se-
pult[us]. sic. [et] t[ame]n h[ec] o[mn]ia referu[n]t ad eu[n]d[em] ar[ticu]l[u]m i utr[o]q[ue]
symbolo. [Item] in symbolo niceno. a niceno n[on]
p[on]i po[nitur] de descensu ad i[n]f[er]os. u[nde] [et] d[icu]nt q[uod] sit
i[n]tegre n[on] t[ame]n. g[o] u[idetur] q[uod] sit di[minutum] p[ro]p[ter] q[uod] cu[m] des-
ce[n]s[us] ad i[n]feros s[ecundu]m utr[um]q[ue] dicto[rum] po[n]a[tur] e[ss]e u[nus] ar[ticulus].
[Item] in symbolo niceno p[er] duob[us] ar[ticu]lis po[nitur] descensu[m]
ad inferos. [et] t[er]tia a mortuis. [et] in simbolo aplor[um]
p[er] duob[us] ar[ticu]lis po[nitur] descens[us] ad i[n]f[er]os [et] t[er]tia a mortu-
is. [et] i symbolo aplor[um] p[er] uno. g[o] u[idetur] q[uod] alt[er]a
dic[ti]o n[on] ualeat. i simbolo aplor[um] p[er] duob[us] ar[ticu]lis
po[nitur] s[an]c[t]am eccl[esi]am. [et] s[an]c[t]or[um] [com]m[uni]o[n]e[m]. [et] i niceno po[n]u[n]-
t[ur] duo p[er] uno ar[ticulo] s[cilicet] [et] i una[m] s[an]c[t]am eccl[esi]am. ca-
tholica[m] [et] ap[osto]licam. [con]fiteor unu[m] bap[tisma] i remis-
s[ionem] pecc[at]or[um]. h[ic] n[on] p[er] uno tant[um] p[er] uno po[nitur] ar[ticulo] i niceno
[et] c[ontr]a q[uod] i[n]t[er] cu[m] ap[osto]li dissint. [Item] cu[m] nos h[ab]eam[us] u-
nu[m] ar[ticu]l[u]m de uita et[er]na [et] e[st] da[m]n[atorum] i penas et[er]nas
ui[detur] q[uod] debea[mus] h[abe]re unu[m] de penis et[er]nis. [Item]

ui[detur] a cassiano [et] leone p[a]p[a] c[ontr]a ipsi[us] po[n]i simbolu[m] i q[uo]
[con]tinentur q[ue]dam q[ue] i n[ullo] illor[um] [con]tinent[ur]. et est
Anthiocheni synodi [et] dicit sic. c[re]do i unu[m] [et] u[er]issi-
mu[m] d[eu]m p[at]rem o[mni]p[otente]m. uisi[bilium] [et] inuisi[bilium]. cr[e]ator[em] [et] [creatorum] c[re]a-
tore[m]. [et] i d[omi]n[u]m n[ost]r[u]m i[esu]m x[ist]um filiu[m] ei[us] unigenitu[m] [et]
p[ri]mogenitu[m] o[mn]is creature ex eo natu[m] an[te] o[mn]ia s[e]c[u]la
[et] n[on] fact[um]. d[eu]m u[er]um ex d[e]o u[er]o. h[omo]o[u]si[on] n[on] pa[tr]i p[er] q[ue]m
[et] s[e]c[u]la [con]paginata su[n]t. [et] o[mn]ia f[act]a qui p[ro]p[ter] nos
uenit [et] nat[us] e[st] de u[ir]gi[n]e maria. [et] crucifix[us] s[ub]
po[n]tio pilato. [et] sepult[us]. t[er]tia die resurrex[it]
s[ecundu]m scripturas. [et] ascendit ad celos [et] ite[rum] uenie[t]
iudicare uiuos [et] mortuos [et] c[etera]. q[uia] alia n[on] mu-
tantur a symbolo niceno. [con]stat a[utem] q[uod] h[ic] i[n]uenit[ur]
i p[ri]mo ar[ticu]lo addit[u]m i solu[m] u[eru]m d[eu]m. cu[m] h[ic] sit
ma[teri]a [h]u[iu]s exp[re]ssionis debuit [et] h[ic] po[n]i i symbolo
niceno. [Item] addi[tur] in t[er]tio ar[ticu]lo p[ri]mogenite o[mn]is crea-
ture. [et] iste ar[ticu]lus i[n] n[ullo] symbolor[um] i[n]uenit[ur]. g[o]
u[idetur] e[ss]e diminuto i utr[o]q[ue]. [Item] cu[m] symbolu[m] aplor[um]
sit editu[m] ab ip[s]is ap[osto]lis. ui[detur] q[uod] q[ui]l[ibet] p[re]dicat[ur] adde-
debuit sua[m] s[ententi]am. [Item] nulla au[tem] i[n]uenit[ur] de barna-
ba [et] paulo. q[ui] t[ame]n ab ip[s]o s[an]c[t]o el[ect]i su[n]t. g[o] u[idetur] q[uod]
symbolu[m] p[re]d[ic]t[u]m e[ss]e diminutu[m]. [Item] ob[iecti]o de sing[u]-
la[rit]e. n[on] u[er]o. ui[detur] ar[ticu]lus c[re]do i unu[m] d[eu]m. cu[m] h[ic] sit a
ph[ilosoph]is p[ro]batu[m] multis ro[ati]o[n]ib[us] sic p[ate]t i p[ri]ma ph[ilosoph]ia ar[istotelis]
[et] auic[enne]. [et] alior[um] ph[ilosoph]or[um]. [Item] q[uia] n[on] po[nitur] i unu[m] simp[li]-
c[ite]r d[eu]m. cu[m] t[ame]n simp[li]c[ita]s maxi[m]e p[ro]pria sit d[e]o q[uod] unitas.
[Item] ob[iecti]o [et] de s[ecund]o. s[cilicet] d[icitu]r. p[at]rem o[mn]ipo[tentem]. n[on] e[ni]m o[mn]ip[otens] so-
lus pa[ter] e[st]. s[ed] d[icitu]r tri[nitas]. g[o] u[idetur] q[uod] iste ar[ticu]lus q[ui]b[us]-
da[m] e[ss]e possit erroris. g[o] male e[st] po[n]it[ur]. [Item] cu[m]
simbolo anastasii ca[n]tore u[isibilium] [et] i[n]u[isibilium] [et] c[etera]. q[uia] i
niceno dicit[ur] f[ac]torem cu[m] c[re]are magis [con]ueniat s[ecun]-
d[u]m q[uod] facere. [Item] ob[iecti]o de t[er]tio q[uo] d[icitu]r i unu[m] d[eu]m [et] c[etera]. n[on]
n[on] solus deus e[st] ut dicit symbolu[m] anastasii.
s[ed] d[eu]s p[ate]r. d[eu]s fi[lius]. d[eu]s sp[iritu]s s[anctus]. [Item] multe exp[re]ssiones
po[n]u[n]tur s[u]p[er]flue i[n] hoc ar[ticu]lo. d[icitu]r. i unu[m] d[eu]m i[esum].
xp[istu]m filiu[m] dei unigenitu[m]. [et] ex patre natu[m]
an[te] o[mn]ia secula. d[eu]m de d[e]o. lume[n] de lumi[n]e. d[eu]m
u[er]um de d[e]o u[er]o. genitu[m] n[on] fact[um] [con]substa[n]tialem pat[ri] p[er]
q[ue]m o[mn]ia f[ac]ta su[n]t. [et] ui[detur] q[uod] o[mn]ia seq[ue]ntia s[u]p[er]flue
addita su[n]t. q[uia] cu[m] d[icitu]r filiu[m] dei intelli-
gebat[ur] e[ss]e unigenitus. [et] o[mn]ia alia. [et] h[oc] p[ro]ba-
tu[m] e[st] in p[ri]mo libro. d[istinctione] ui. g[o] u[idetur] e[ss]e s[u]p[er]fluitas.
[Item] cu[m] s[equitu]r q[ui] p[ro]p[ter] nos homines [et] p[ro]p[ter] n[ostram] s[alutem] desc[endit] de ce-
lis [et] incar[natus] e[st] de sp[irit]u s[ancto]. na[tus] ex maria u[ir]gi[n]e. u[idetur] sim[i]-
l[ite]r h[ab]ere exp[re]ssiones s[u]p[er]fluas q[uia] cu[m] dicit p[ro]p[ter]
nos homines s[u]p[er]fluu[m] erat addere n[ost]ram salute[m]. q[uia]
id u[idetur] s[ed] i[tem] [Item] id e[st] descendisse. [et] i[n]carnat[um]
e[ss]e q[uia] [con]stat q[uod] n[on] localit[er] mot[us] descedit. sic

[marginalia:] p[ri]m[us] ar[ticulus]
s[ecund]o p[ri]mu[s] u[idetur] q[uod] s[ecundu]m dic[tum] i[n] niceno
simbolo ar[ticulus] d[e] natiuitate
[Item]
homousion
aug[ustinus]
distinct[ione]
occasio
Anthyocheo
dicatur
leg[itur]
capo

sup(er) luc(am) c. d. xxiiii. q(ui)a descendit i(n) sua divina et descendere fuit invisibili apparere i(n) carne. p(atet) q(uod) s(ecundu)m h(oc)
fuit et n(on) v(idetur) exp(re)ssum e(st) ar(ticu)l(u)m sp(irit)ualem aliu(m) ab isto.
q(ui)a n(on) e(st) i(n) car(ne) et h(om)o fi(eri). si forte tu dicas q(uod) n(on) e(st) ar(ticu)l(u)s sp(irit)ualis. c(ontra) h(oc) e(st) q(uia) t(ame)n i(n) niceno symbolo deficit
ar(ticulu)s q(ui) e(st) de x(risti) i(n)carnatione q(ui) cu(m) ab o(m)nib(us) po(natur) vii.
de vii. q(ui) filio attribuit(ur) de eo q(uoque) s(e)c(un)d(u)m aug(ustinum)
et c(um) passus obitum e(st) usq(ue) i(bi) et sepult(us) e(st). v(nde) q(uod) q(ui)dam sic
diminuit symbolum nicenu(m) in descensu ad
i(n)feros. et s(ic) symbolu(m) anastasii n(on) aut(em) symbolum apostolor(um). i(tem) de illo et resurrexit et c(etera). et e(st) p(ost) obitum
e(st). s(ed) q(uia) i(n)t(er) r(esurrectio)ne(m) et ascensione(m) fuit a(p)p(ariti)o multa
fratrum q(uia) n(on) p(ost) ad i(n)t(er)media de(cem) ar(ticu)los. q(uia) ap(osto)l(u)s
i. cor. xv. iungere i(n)t(ell)ig(i)t(ur) c(re)de(n)da q(ue) ip(s)e fidelib(us) tradi
dit. sic dicens. q(uia) ip(s)e resurrexit a mortuis. et q(uia)
visus e(st) cephe. et p(ost)ea xi. de in(de) vi(sus) e(st) plus q(uam) q(ui)n
gentis fr(atr)ib(us) simul ex q(ui)b(us) multi manent ad h(uc).
q(ui)da(m) aut(em) dormierunt. n(on)nulli e(n)i(m) aut(em) om(n)iu(m) vi(su)s e(st)
[illegible] de h(oc) q(uod) s(equitur) in seq(ue)nti cap(itul)o ar(ticu)lo. et i(te)r(u)m ven
tur(us) e(st) cu(m) gl(ori)a et c(etera). v(ide)t(ur) nec ad fi(nem) n(ec) ad g(ene)r(ationem) p(ro)p(ri)a
ve. s(ed) ad se(c)u(n)d(u)m t(ra)ct(at)e(m). cu(m) iudiciu(m) tu(n)c fieri. s(ecundu)m
hoc n(on) d(icitu)r e(ss)e ar(ticulus). q(uod) s(ed) ob(iici)t(ur) de h(oc) q(uod) di(citu)r. et in sp(iritu)m s(anctum).
d(omi)n(u)m et c(etera). et que q(ue) tanta exp(re)ssio fa(c)ta e(st) c(ontra) illu(m)
ut dicat(ur) d(omi)n(u)s et vivificans. et mod(us) p(ro)cessionis
et eq(ua)litas dign(ita)tis e(st) et inspirato(r) sp(iritu)s in p(ro)ph(et)is.
simul. q(uod) e(st) cu(m) q(uo) i(n) seq(ue)nti ar(ticu)lo duo su(n)t ap(osto)lor(um). s(cilicet)
mathi q(ui) posuit s(an)c(t)am ecclesiam. et symon q(ui) posuit
s(an)c(t)or(um) co(mmun)ione(m) po(nitur) in niceno symbolo loco vni(us)
ar(ticu)li. et addit(ur) i(bi). confiteor vnu(m) bap(tis)ma i(n) remissione(m)
pec(catorum). h(ab)et a patrib(us) n(on) s(un)t c(ontr)a fid(em). q(uod) s(ed) ad p(ri)m(u)m d(icen)d(um)
v(idetu)r et symbolu(m) ap(osto)lor(um) h(abe)t dist(inctio)nem i(n) xii. s(ecundu)m
nu(mer)um co(n)ferentiu(m) cre(den)da. q(uia) xii. id symbolu(m) c(on)st(ituer)e
dideru(n)t q(ui) signat(ur) p(er) xii. boves tridi(ctos?) filios c(on)stringe(n)
tes q(ui) sustinebant mare mare magnu(m). h(oc) e(st) m(un)du(m)
q(ui)a enim aut(em) p(ro)p(ter) resonantia(m) c(on)fessio(n)is fidei i(n) to
to orbe t(er)ra(rum) fit(ur)a(m). isti su(n)t lapides. de quib(us)
le(gitur) Josue. iiii. q(ui) electi su(n)t de iordane. v(bi) man
sit archa d(omi)ni et sacerdotu(m). pedes steteru(n)t lapides
i(n) q(ui)b(us) ar(ticu)li p(ro)p(ter) soliditate(m) fidei. archa a(utem) x(risti) e(st) i(n) h(umanita)te et
divinitate. Jordanis ibi ve(ro) s(e)p(ar)at(ur) uebis testa(men)ti
q(ui) c(on)t(ra) steti(t). sacerdotes aut(em) sta(n)tes s(un)t ar(ticu)los. l(egitu)r et
a p(ro)ph(et)e et patriarche q(ui) o(mn)es fidei ar(ticulo)s i(n) (christo) fuit. de
bap(tis)mo a(utem) v(e)l missione p(ro) dicendis ge(n)tium i(n) xii. repo(s)i
ti s(un)t. q(uia) i(n) s(e)p(ar)at(i)o(n)e ueteris te(stamenti). deuoti s(un)t p(ro)p(ter) c(on)firma
tionem. vt e(ss)e(n)t toti i(n) toto et exhibe(re)nt (christi) testimonia
sione et v(idere)nt filior(um) i(n) p(at)rib(us) dist(ri)buu(n)t(ur) a(utem) ar(ticu)li s(ecundu)m
tria dico(m) ab a(n)t(i)q(ui)s sic(ut) v(e)l et p(ri)m(u)m attribuit(ur) p(at)ri
q(ue)m posuit petr(us). et i(n) c(re)do i(n) d(eu)m pa(trem) o(mnipotentem). c(reatorem) c(eli) et t(er)re. sec(un)d(u)m

aut(em) attribuit(ur) filio. p(ri)m(u)s e(st) s(ecundu)m g(e)n(er)ationem ip(s)i(us) diuina(m) q(uem)
posuit Andreas. et e(st) iste. et i(n) ih(esu)m x(ristu)m fi(lium) e(ius) v(nicum) do
mi(num). s(ecundu)s a(utem) p(er)tinet ad u(tr)iusq(ue) natiuitate(m) e(st) s(ecundu)m humana
n(on) i(n) utero q(uam) ex utero. et h(un)c posuit Joh(ann)es. cust(os)
[illegible] (et) e(st) iste q(ui) conceptus e(st)
de sp(irit)u s(ancto). nat(us) ex maria v(ir)gine. t(er)ti(us)
aut(em) p(er)tinet ad passi(o)nis sacramentu(m) s(ecundu)m o(mn)ia
q(ue) c(on)stabant morte(m) ip(s)i(us). sic(ut) e(st) passio an
cedere et mors sequit(ur). et sepultura q(ue) e(st) offi(ciu)m q(uo) mor
tuus exhibe(tur). et h(un)c posuit Jacob(us) maior fi(lius)
Jo(hannis) et est iste passus sub pontio pilato cru(cifixus) mor
t(uus) et se(pultus). q(ua)rt(us) aut(em) p(er)tinet ad sacramentu(m) redemp(tion)is cor(um)
q(ui) erant i(n) li(m)bo i(n)f(er)ni c(on)clusi s(ecundu)m q(uod) p(ro)ph(et)a zach(arias)
xx. tu a(utem) i(n) sa(n)g(ui)ne testa(men)ti tui. emisisti uinctos
de lacu in q(uo) n(on) erat aqua. et h(un)c posuit tho(mas). et
e(st) iste descendit ad i(n)feros t(er)tia die re(surrexit) a mor(tuis)
et co(n)u(en)i(ent)er h(abe)t ab mortuor(um). cu(m) descensu ad i(n)f(er)os
q(uia) iste ar(ticu)l(u)s dicit totu(m) q(uod) tenuit x(ristu)s p(er) morte(m)
sua(m). h(ec) aut(em) fuit redemptio i(n) a(n)i(m)a q(ue) i(n)pleta p(er) fra(c)
tura(m) inferni in descensu ad i(n)feros. et redemptio
i(n) corp(or)e q(ue) co(m)pleta e(st) in r(esurrectio)ne p(er) gl(ori)am cor(poris). p(ro)pt(er) q(uod) p(ro)ph(et)a
vates dauid dicit co(n)triuit portas ereas et uectes
ferreos co(n)fregit. suscepit eos de uia iniquitatis
eor(um). s(ecundu)m aut(em) dicit ap(ostolu)s. fil. exp(ec)tam(us). d(omi)n(u)m n(ostru)m i(esum) x(ristu)m
q(ui) reformabit cor(pus) humilitatis n(ost)re co(n)figuratu(m) cor(pori) clari(tati)s sue
n(on) e(nim) e(st) h(om)o p(er)fecte redemptus n(on) salvat(ur) in corpore
et a(n)i(m)a. h(un)c aut(em) ar(ticu)l(u)m co(n)uenie(n)ter thomas posuit q(ui)
u(u)lnera resurgentis tetigit. et n(on) e(st) ei(us) de i(n)f(er)
ne. et poui(t) di(ci)t(ur) co(n)fess(us) e(st) i(n) fractura i(n)ferni cu(m) dix(it)
d(omi)n(u)s m(eu)s et d(eu)s m(eu)s. q(u)i(n)t(us) aut(em) p(er)tinet ad a(sc)e(nsi)one(m)
loca b(ea)titudi(ni)s vbi p(re)cursor p(ro) nob(is) intra(vi)t ih(es)us ascen
dens et pandens iter a(n)te nos sic(ut) p(re)dixerat miche(as).
ii. et h(un)c posuit iacob(us) minor d(i)c(tu)s fr(ate)r d(omi)ni p(ro)p(ter)
p(ro)p(ter) si(mi)litudi(n)e(m) cor(poris) et religio(n)is. et e(st) iste ascendit ad celos et e(st)
~~ut ostenderet ad q(uo)d e(st) ascensus et die(m) [illegible]~~ s(edet) ad
celos ut ostendat ad q(uo)d e(st) ascensu(m) s(ed) locu(m) et se
det ad dexteram ut not(et) eu(m) e(ss)e i(n) potiorib(us) bonis
s(ecundu)m humanitate(m). et addidit di(citur) pa(tris) o(mnipotentis). vt note(tur) e(ss)e eq(ua)
lis p(at)ri s(ecundu)m diuinitate(m). sic(ut) p(re)dixerat d(aui)d. a su(m)mo celo egr(es)
sio eius. et occursus eius usq(ue) ad su(m)mu(m) ei(us). sext(us)
et ultim(us) de redditu ad iudiciu(m) q(uia) p(ate)r n(on) iudi
cat q(ue)mq(uam). s(ed) o(mn)e iudi(ciu)m dedit filio ut is q(ui) lege(m)
posuit s(ecundu)m lege(m) iudicet. et q(ui) iudicat(us) e(st) p(ro) nob(is) viuis
et mortu(is) iudicet de viuis et mortuis. et h(un)c
posuit philipp(us). et e(st) iste. in(de) uenturus e(st) iudicare
viuos et mortuos. q(ui)nq(ue) aut(em) residui p(er)tine(n)t
ad sp(iritu)m s(anctu)m. t(ame)n i(n) se q(ua)m i(n) do(n)is suis. i(n) se q(ui)d(em) exp(ri)mit(ur)
q(uan)t(um) p(er)tinet ip(s)i. et h(un)c posuit bartholom(eu)s dicens

credo in spm. s. In domi aut primu e q sacificat
tunc gnali ecclam. 7 hunc articlm posuit ciuit
7 apls q h donu spali fuit expt. qm de publico
fecit eccie ciui 7 doctore 7 e i scam ecclam ca
tholicam. ille eccia catholic. in grece
i latinu sonat vle. 7 dr vlis ut d
bd. in pnci li. de tni. duab de causis q
s. vli est p dilt p. iiii. pcos etc. 7 q articlos
vli. uos, qbz n sm sb ee pot. tau aut e sine
effcu gra cor pctm. 7 hunc posuit symon
cananeo. 7 iste est scoru comone remissione
pcdor. no n. pot fi gro. scoru n in bonis n
p spm s. totu corp misticu vincte 7 vis
vinificante. 7 p unce fit. Sollicita ee inc
bra. nec pot fi gno. h ablato eo q spm
e solu. 7 hoc e vivificante vniuilq; pcdo.
vnd st e credo in spm s. comunione bona
scor. vt. q vniusqsq; hat in alio q deest i se
ipo. 7 remissione se pcca. h aut duo i vnu
articlm coniguntur. qm vnu sequitur ad a.
qz ablato ipo q e pcca n delinqt si comuni s
scorum. quare e de spu insufflatie sc infinite
venena pma spenit. sicut pdixat ezechi. 7
hunc posuit iudas thade. 7 est iste articlus car
nis remonem. 7 e st. credo in spm s. p remis
sione spe ean ad corp. facientem sua cre
carnis resurrectionem. quartus i ultimu e vitam et
nam am. q posit e a matthia q ultimu e eloit
7 e st. cdo in spm s. pmanente scoe i vita
etna. eo q ipse spc sit vivificator. Q
aut dio doctor s symbola ii cenu qm fere
og sequitur. lz qda itt alias dare q ille ua
lois sunt. est p. xiiii. s; duo n n impliate
7 excsi ut patebit i iste obor q contine
i articlis s. articlus nativitas ex uro. 7 decensus ad
iferna. 7 h sm dca scor; reducuntur ad h q
vii ptinent dicta. 4. vii. di i hua. dt
n. apo. i. qz Jo. vidit. vii. stellas in dext
angli i appinquis. 7 ille sigat vii. articlos
q sunt de di. 7 vidit silem filio hois in
medio. vii. candelabror aureor q sigit. vii.
alias de di i hua. vii. aut ptinebit ad
dicatem sue ista. dicas cognosce e bz mod
s. eentia 7 i psona 7 in effcu. sm eeu tunc
e articlus pmi. qz sic no e constabilis n vna 7
e iste cdo in vnu dm. si aut in p. aut i p
pue. aut fim aut spc s. si patr. tunc sm q
fitos e exaudita. 7 p pt nunq e nullus

ut pbat e i p. s. u. d. xvi. no possum venire
i epiy n p ap s. 7 apparitum sue psone. 7 h est
oipo 7 actus eius ppus q est eare i uisil 7 e i
ducet articlus sunt. s. ptem omnipotente fac celi 7 e
vis. 7 invisib. aut i p fili q missus e. 7 ido p
se cognosc 7 i effcu. 7 io uetbz coniugere ibi 7 i
vnu do. i. xpm filiu di vnicu. 7 ex pre nat
ois seca. de de do. lu. de lu. dm vm de do vo
go no fac. cosb. patr p qm ois fca sunt. 7 i e e
aut cogstabilis in spu s. 7 tunc e q iste s. 7
i spm s. do. vinifi. q cu pa 7 fi. sil adora 7 co
glo. q locut e p pphas. si aut cog dicas in
effcu spali pertinet ad hois reformacionem. qz
de aliis effcibz dictum e in articlis pdictis
et h no p ee n ebz modis. s. in effcu pertinere ad redemptionem
ad glam carnis aut ad vita etna q se itiz
pmi a peniz ad aiam. sm ad corp etu ad v
trz. si p m. tunc e quod poste a patribz. q e 7 in
vna scam catholica 7 ap. eccia. confiteor vnu bap
i re p. h aut oia ad cuius respcu effcu respi
ciut. q e recreatio aie p gratiam gtu facit. Si at
sit p o m. e e repus a patribz poteri e exp
co resurrectionem mortuor. Si e etio m tunc est
visus. 7 vitam futuri sceli ame. Q vii. aut aliter
pcipit sacramentu incarnationis iii q cognos
cere dicas in p. fili vnica cal. 7 illi multipli
possunt in huc modu quda q ptinet ad nimi
redemptionis ei 7 nite. 7 si respiciut initium
hoc no potee n duobz modis. s. sm ingssum
i statu mendi. 7 p actu nobilissim. q fecit
p nob. si e pmo m. ad h e dup s. sm vno
nem nature in ipo. 7 q ad h pt articlus pm huic
vbis. q p nos hoies. 7 p nram de. de celis. 7 i
car. est de sp. s. ex maria virgine. au p nacen
te ex uro post qm cu hoibz miscit e. 7 h ua
p totos. xxxiii. annos 7 dimidiu pcultit. 7 e
do q totu exprimit p hoc sc 7 homo fcus est
7 est articlus sue q vocat a magris natus ex
maria virgine. s; h uba in symbolo isto no
huit. si aut e s nobilissim actu ex redemptoir
tunc totus huic vbis expssus crucifix 7 p nob.
sb pon. pi. passus 7 sepult e. si aut exprimens
redemptionis effcum. h e duobz modis. aut s
scola glie. aut sm iudiciaria potate q; inc
turit quod iudicari se pmisit. si p m hoc
e p. sttuma quo redsunt. 7 sm tipa i qm e
duxit. 7 sm loca recuperationem qm amisa
m. p ma duo intella sut a patrbs i h q opet

& resurrexit tertia die post sepulturam. Resurrexit enim erat resurgere per effectum in membris ab initio mortis. Et hunc ad quem descendit. Et quod ad hoc inducere articulus quartus. Et uite eternae in quo caput erexit. id est quod et membris secundum tem resurgendi acceperunt. Et iste est quintus. sed articulus est secundum loci predicti recitationem. tunc est sextus. quod est. ascendit ad celos. sedet ad dexteram dei patris omnipotentis. Si non est exprimens iudiciariam potestatem tunc est septimus et vltimus quod est. et iterum uenturus est cum gloria iudicare uiuos et mortuos cuius regni non erit finis. In bonis per primam. et in malis per iusticiam iudicantem. Hunc habet uero est ad obiectum per ordinem. Ad primum dicendum quod pater attribuitur apparere siue persone et actus est quia ipse alius non erat cognoscibilis. eo quod non est missus ut cognosceretur per effectum specialem in nobis uel per unionem. Sed omnis scientia et omnis bonitas non tamen exprimitur quod diuinum. quia omnis scientia data est ante Christum. sed non omnipotentia. et filii. omnis bonitas uero est dei quia omnis bonitas et bonitas sua non est in omnium sicut et scientia uel potestas. uel potentia quia omnipotentia actu uno determinatur quod est creatio. non autem omnium scientia uel omnium bonitas. et ideo non potest poni per articulum sed hoc solo illa est. quia non omnipotentia est articulus non secundum rationem attribuit appropriatis. Ad aliud dicendum quod in incarnatione et hoc omnia sunt explicanda. unde [illegible] in credendum et hanc intendit ut per anastasis explanare. Et quod pater descendit. et hoc explanatio non facit articulum quia explanatio tota supposita in explanato. Ad aliud dicendum quod proprietates in diuinis non distinguntur per se a persone sed sunt per ipsam non est persone ulterior distinctio realis nisi per [illegible]. et ideo non debuit esse articulus specialis de proprietate quia sufficit per esse proprietas. Ad aliud dicendum quod dicitur non de solo filio. sed et de spiritu sancto. et in eterno concilio. et hoc propter ... hereses. secundum heresim arrii qui noluit filium esse eternum et ideo ... contra heresim nestorii. et quidam theodorum graeci qui nolebant spiritum sanctum esse simul patris et filii quia de patre ... hoc suspicabantur ideo in articulo de patre patris hoc non apposuerunt sed intellexerunt. et hoc explanatur ... Ad aliud dicendum quod contra unionem modum non est nisi unum articulum. quia unio non erat nisi unio una. scilicet salua ... natura in hac unitate persone. et hoc exprimitur per explicationem. ... unum sic. unde uero fides est in medio. et tamen unio non excludit omnem multigenam multitudinem rationum. ita fides una constituta nec excludit omnem heresim. quia sicut dicit Boetius in libro de duabus naturis in una persona fides est media heresum. sic et unitas media rationum. Et hoc dicit ipse quo ad articulos in ... Ad aliud dicendum quod Apostoli constituentes symbolum proposuerunt sunt ad instructionem apostolorum et non ad fidelium rerum credibilium et non contra quedam emergentia que sunt in diuinitate ... et emergentia. Et hoc est quod [illegible] ... in patre est dicit ratio principii ... ad eandem et quod ipse est principium totius diuinitatis et ideo et sibi attribuitur unitas ut habetur in primo libro distinctione xxx. et ideo sunt articuli a parte apostolorum. scilicet per contingentem articulum prius et circa unitatem. Ad aliud dicendum quod quidam contingebant in symbolo apostolorum quod post eam ipsi heresis oportebant dici. Dicebant enim manichei Christum non esse natum nec uere hominem factum sed in fantasmate apparuisse. alii autem dicebant uere quidem natum et non uere conceptum conceptum. quia corpus ut ipsi dicebant secum detulit de celo et non in uirgine accepit. et ideo contra eam fides patres diuiserunt ut unus articulus esset de concepto non. et alius de hoc quod uere homo factus est ut sic utraque heresis esset exclusa. Et hoc non erat necessarium temporibus apostolorum quia hereses adhuc non fuerant. Ad aliud dicendum quod opportuit sic tunc fieri de passione quia omnia illa uere ordinantur ad perfectionem mortis. et continuum et breue tempus fuit inter ea. sed non erat sic inter conceptum et natiuitatem. Et contra ordinem tunc primo urgebat heresis sicut in illo de morte ... non fuit enim una heresis. scilicet manichei contra illam. dicit quod esset quod passus sed non mortuus. uel quod esset passus et mortuus sed non sepultus. Ad aliud dicendum quod in nouo reddit causam de hoc quod implicare et non explicare ponebantur. Articulus descensus ad inferos in symbolum inceptum. quia in tempore pullulabat error quorundam quod Christus descendisset quo ad inferos et sic redisset et fuisset inter mortuos liberi et ... placuit patribus quod exsufflare istam heresim per hoc quod de hoc diceret et includeret in unitatem. Sed resurrexit oportuit animam redire ab inferis sicut corpus a sepulcro. Alii dicunt quidam quod Christus descendisset secundum Gregorium. Adhuc dubium erat utrum aliquis alius per se eo quod Johannes dubitauerat utrum per se descendere uellet. uel alium mitteret qui reduceret animas sanctorum post tertiam redemptionem. Sed hoc reputo non esse uerum. Ad ... dicendum Anselmus. Dicendum quod intelligi non contingit sufficienter explicare totum continet ut dicit magister in libro primo distinctione x. Ad aliud dicendum quod iterum per saluari per duplicem considerationem nominis. sed nomen accipitur uno modo quidam. tunc habet tertia quod et in quantum et secundum eius modum sunt descensus ad inferos et ... quia descendens ad inferos dicitur in tertia quo ratione loci tunc sunt due res. et sic considerant doctores

scilicet num

scilicet erat

scilicet hoc imperfecte

si autem considerentur iste ut res facte esse Christum.

scilicet quod patris et mortuus

scilicet proprie ad. non

faciētes istos duos ar[ticulos]. Ad a[liu]d d[icen]d[um] quod ap[osto]li
dividendo ī duos ar[ticulos] [con]siderau[er]ūt actus gr[ati]e. aliꝰ ē
[enim] actus gr[ati]e sc[ientifi]cans ecc[les]iam. [et] a[liu]s [est] [con]ti[nu]ans
bona remittēdo p[ecca]ta. s[ed] p[at]res [con]siderantes uni
tatem gr[ati]e sp[iritu]s s[an]c[t]i in s[ubstanti]a s[ed] diff[er]entes h[abe]nt act[us]
[con]iūxerūt in unū. [et] id[e]o uterq[ue] h[abe]t ro[ne]m. Ad a[liu]d
d[icen]d[um] q[uod] de p[er]ēni e[st] d[icitu]r p[er] opp[osi]tiū. q[ui]a si p[er]ēnia
dab[itu]r iustis. p[er] [con]t[ra]riū p[er]petua pu[n]ic[io] malor[um].
S[ed] a[ll]i ar[ticu]li fidei nō ē de h[oc]. q[uia] fides nō [con]uert[it] ī h[oc]
ab ip[s]is p[ositi]s. Ad a[liu]d q[uod] ob[icitu]r de s[y]mbolo niceno [anthio] d[icen]d[um] q[uod]
n[on] [est] uulgatū i[n] ista d[e]i. [et] id[e]o q[ui]a fuit occ[asio] du
bitandi. q[ui]a n[on] dicebat[ur] solū un[um] d[eu]m [pote]r[it]
intelligi ut sol[us] implic[ar]et[ur] ee d[e]i. [et] n[on] plures
p[er]s[one] excluder[e]t[ur]. [et] id[e]o h[oc] ablatū fuit i[n] niceno. Ad
a[liu]d d[icen]d[um] q[uod] dicebat[ur] p[ri]mogenitus om[n]is c[re]ature h[oc] u[bi]
s[un]t s[an]c[t]e intellect[us], d[ici]t basili[us] q[uod] accipe
fi[lius] cū oī c[re]atu[ra] ē [con]t[ra] h[er]e[s]e[s] a[liu]d d[ic]i h[oc] [est] [con]t[ra] a[liu]d tn
n[on] debuit poni q[uia] ap[osto]l[u]s simplices tenebant h[er]esi
arriū q[ui] dicebat cū ee p[ro]genitū int[er] c[re]at[ur]as [et] ita
c[re]atum. [et] id[e]o h[oc] [est] ī niceno fuit ablatū. Ad
a[liu]d d[icen]d[um] quod paulus [et] barnabas p[ost] editio[ne]m
symboli s[un]t electi. [et] id[e]o in symbolo n[on] ap[osto]li
fuerūt sic[ut] h[abetu]r act[us] xiii. segregate m[ichi] barna
ban [et] paulū ad op[us] ad q[uo]d q[ui]d assumpsi eos.
¶ Ad a[liu]d d[icen]d[um] q[uod] ī unū d[eu]m p[ate]r[em] fi[lium] [est] q[ui]a sp[iritu]s a fi
delib[us]. [et] h[oc] ē quod a[l]i[qu]i[bu]s d[ici]t q[ua]l[ite]r uni[us] [est] [et]
n[on] repugn[at] c[re]d[un]t p[ar]t[ibus]. [et] h[oc] n[on] q[ua]m p[ro]b[atu]r a[d] q[uod] in
telle[x]erūt. s[ed] unitate[m] p[ro]bau[er]unt p[ro] modo su[o] [et]c.
q[ui]a nō [con]s[en]t[iu]nt illis. Ad a[liu]d d[icen]d[um] q[uod] simplicit[er]
[con]cluder[e]t[ur] ī uno. sic[ut] d[icitu]r b[ea]t[us] i[n] h[oc] de t[ri]n[itate]. q[uia] h[oc] ue
uiū [est] ī q[uo] n[on] uult q[uod] alt[er] t[er]m[inu]s. [et] h[oc] m[odo] nō ē uni[us]
n[on] sump[tu]s. Ad a[liu]d q[uia] solo p[er] a[d]d[i]ta dicta. q[ui]a om[n]ip[otent]ia
[est] app[ro]p[ri]ata p[at]ri. [et] actus ē c[re]a[n]d[i]. p[er] q[uod] m[od]o resta[t]
cū alias nō leg[itu]r m[u]lt[u]m. p[er] h[oc] a[liu]d n[on] error inducer[etur].
q[ui]a ex quo p[at]r[e] ē s[ubstanti]aliter [et] f[ili]us [et] sp[iritu]s ī ead[em] s[ubstanti]a
[con]stat [con]c[re]are eis eand[em] p[ote]n[ti]am. sic[ut] support[at] sym
bolum q[uo]d d[icitu]r [con]s[ubstanti]alē [et] sp[iritu]m s[anctu]m s[imul] coadoratū
[et] [con]glorificatū. Ad a[liu]d d[icen]d[um] q[uod] h[oc] capitul[um] fuit [contra]
q[ue]da[m] h[er]e[ti]c[os] q[ui] dixerūt d[eu]m p[ri]mo u[er]bo ī p[r]i[n]c[ip]io
p[r]i[n]cipi[u]s c[re]are. [et] post ea faciend[um] angl[os] p[er]
n[on] [con]misisse. [et] id[e]o dixerūt f[a]c[t]orem celi. q[ui]a celū
nō p[ote]r[at] fieri n[isi] ex nichilo. q[ui]a n[on] h[abe]t t[er]m[inu]m ex qua fiat
q[ua]l[ite]r [et] an[gelu]s sp[iritu]s. [et] id[e]o p[er] naturā eius q[uod] fit sup
ponit[ur] actus c[re]ationis q[uia] celum nullo m[odo] p[ote]st fi
[er]i p[er] p[ri]or n[on] g[e]n[er]ando de a[li]o. [et] p[er] c[re]ationem t[er]r[a]m [et]
b[on]i suppo[nitu]r q[uod] nō t[antu]m c[re]at. s[ed] [et] fecit om[n]ia q[ue]
fuerūt ī m[un]do q[uod] a[nte] ip[s]e c[re]auit. ¶ Ad a[liu]d d[icen]d[um] q[uod]
o[mn]es iste exp[ressi]ones fiebant [contra] h[er]esim q[uam]

arriu[s]. q[ui]a n[on] dixit eū ee [con]substantiale [carnem]. [et] n[on] d[eu]m.
id[e]o dixerūt unigenitū ī uiuū d[eu]m. q[ui]a n[on] dix
erat accep[tio]ne d[eu]m eū n[on] [con]et[er]nū. id[e]o dixerūt u[ni]
nigenitū. lumi[ne] de lum[in]e q[ui]a [id]q[ue] ē coequale genita.
q[ui]a a[utem] dixerat accep[tio]ne d[eu]m t[antu]m id[e]o dixerūt d[eu]m u[er]um
de d[e]o u[er]o. [et] q[ui]a dixerat f[a]c[tu]m id[e]o dixerūt g[e]nitū n[on]
f[a]c[tu]m. [et] q[ui]a dixerat nō e[ss]e eiusd[em] s[ubstanti]e. id[e]o dixerūt [con]s[ubstanti]al[em]
p[at]ri. [et] q[ui]a dixerat nō om[n]ia ee f[a]c[t]a p[er] eū. q[ui]a n[on] [con]par[at]
ab et[er]no cū p[at]re. id[e]o dixerūt p[er] q[ue]m om[n]ia f[a]c[t]a s[un]t.
S[ed] [pro]p[ter] [com]pul[si]one[m] in alic[uius] alior[um] poss[e]t decipi ab arri[anis].
Ad a[liu]d d[icen]d[um] quod cū d[icitu]r q[ui] [pro]pt[er] nos homines [et] n[ostram] amor
[con]formitatis n[ost]re nobis[cum] [contra] manicheū. cū aute[m]
d[icitu]r [pro]p[ter] n[ost]ram salute[m] [et]c. nō e[ss]et u[t]i[li]s redemptionis
f[a]c[t]e p[er] x[ristu]m. [et] id[e]o necc[essari]o s[ic] fuit. Ad a[liu]d d[icen]d[um] q[uod]
descend[er]e importat ī c[ar]n[em] [et] n[on] catho[li]ce intellec[tu]m.
s[ed] nō sufficit ad exp[ressi]ones [contra] h[er]eticos q[ue]da[m]
n[on] dixerūt q[uod] nō descend[it] ut paul[us] s[am]osat
aci[us] ē q[ui]da[m] h[er]etic[us] g[e]n[er]e. s[ed] t[antu]m incarnat[us] [est] [et]
simp[li]c[ite]r h[o]mo fuit. q[ui]da[m] aut[em] ut nestori[us] q[uod] desce
dit s[ed] nō humanitatē accepit. [et] id[e]o ut ut[ra]q[ue]
h[er]esis excluder[etu]r op[or]tuit utr[um]q[ue] exp[ri]mi. Ad a[liu]d
d[icen]d[um] q[uod] fuit h[oc] ad exp[ressi]one[m] a[li]t[er] de n[ost]ra [con]cept[ione] ex u[ir]g[in]e
fuit positū. q[ui]a ille incepit ee [pro]p[ter] id quod
sep[ar]at[ur] ab u[ir]g[in]e matr[e] d[ic]it[ur] t[antu]m h[o]mo f[a]c[tu]m est [et] om[n]ia
q[ue] usq[ue] ad passione[m] gessit in hoīe inte[llec]ti
gerunt. q[ue]da[m] t[ame]n d[ic]u[n]t q[uod] ea q[ue] gessit ī u[er]a
n[on] p[er]tinet ad ar[ticulu]m. q[uia] ubi s[an]c[t]o nō [pro]p[ri]a
[con]p[re]hen[dun]t. s[ed] hoc n[on] ē q[ui]a d[ictu]m m[od]o s[i]t de ar[ticu]l[is] op[or]tet
q[uod] [con]p[re]hend[er]et plurim[a] [et] plures esse[n]t ar[ticuli]. [et] id[e]o pu
to q[uod] bap[tismu]s [et] om[n]ia ista ī q[ui]b[us] fundauit [et] docuit
h[abe]re[n]t. [et] plantauit eā eccl[es]iam in ap[osto]lis re
ducunt[ur] a p[at]rib[us]. p[er] h[oc] q[uod] addit[ur] [et] h[om]o f[a]c[tu]s [est]. [et] id[e]o
nō dixerūt ex natiuitate ex u[ir]g[in]e. q[ui]a illa nō
[con]p[re]hendit n[isi] c[on]c[eptionem] unū. Ad a[liu]d q[uod] s[an]c[tu]s p[ate]r [pro]p[ter] a[d]
p[er] d[e]i innocenti[am] supplicia. Ad a[liu]d d[icen]d[um] q[uod] appa
ritio fuit [contra] d[e]o [com]p[ro]bō. [et] id[e]o et [sic] ib[ide]m s[ecundu]m [s]p[eci]ale nō
facit. s[ed] cu[m] [ratio]ne x[rist]i supp[ositu]r sic[ut] eā p[ro]bant.
Ad a[liu]d q[uod] p[ri]mi ad g[rati]am adue[n]tus ad iudi[cium]
q[ui]a ī [con]firmab[itu]r iusti q[uod] [est] u[ltim]us g[rati]e finis. [et] p[er]
opp[osi]tū punie[n]t[ur] mali q[ui]a g[rati]am neglexerūt.
D[ici]t[ur] n[on] opp[osi]to ut ead[em] [est] discip[li]na. u[e]n[i]at
unū i[n]tell[igi]t. in alio p[er] disciplinā fidei. Ad
a[liu]d d[icen]d[um] q[uod] h[oc] d[icitu]r [est] f[a]c[tu]m [contra] impi[i]ssima[m] nesto
rii [et] euthycis. n[on] q[ui] dixerūt sp[iritu]m s[anctu]m ee s[er]uū pa
tr[is] [et] filii [et] obedire eis. sicut s[er]uus q[u]odam
aliena ab ea[rum] eor[um] [et] nō dare uita[m] g[rati]e [et] ut
ī sp[i]ratione. [et] id[e]o dea[m] s[an]c[tu]m ī sp[iritu]m s[anctu]m d[omi]n[u]m [et] ui
uificante[m]. [et] u[bi] c[um] [con]glutar significat[ur] s[im]ilit[er]

n[on] s[i]c p[ro]b[atur] h[oc] s[e] [pro]p[ter] supp[ositu]m

q ex patre filio qz procedit. et simul adoratur et conglorifi
catur. eo tamen et hereticus quidam et parti p ca dic
aplus suus dixit. Et aphar. pha. spu loquens
e. sicut sicut locutus est. et augustini et arepticu
aut i ᶜᵒʳ heretic excludens apposuerunt q locutus
est p prophetas. alium dd sic sup de c q h
fo ipsi dividat gre consuetudines considerationes s
sbam. c. et sic redeunt ad unu ar^lm ul fact
et sic sit divisi. Quero q de diversis symbolorum
et q primo vn dicitur symbolum aplorum dicitur maius
cu paucitora contineat uba. quero q est sym
bolu aplorum dicitur bis i die. s. i prima. et i cõpleto
rio. et symbolu patrum in dnica tm i missa
p euangelium an canone. quero qz sb silen
dicitur symbolu aplorum. symbolu aute patrum clama
scito. q qz symbolu athanasii s usu quidam
dicitur tm sel in sept^na et h p prima. scito q uo
poslint ad liptã sit symbola et ar^l si fuint
ead ca q fuit prius. Quero dd ad pm p ubaciar
sium ad leonem pp^m. lib. ubi sic dicit sym
bolu ex collectione nom accepit. quod ii
gce simbolu dicitur latine collectio nominatur.
collectio aute io qz collecta i unu ab aplis
dni toci catholice legis fide qcedo p uniu
sum dinoru uolumini corp i unica fund
capia totu in symbolo colli breuite p fe
sm illud apli. et usnc uo dn consumens et
breuians in equitate. qz ubu breuiatu
faciet dns sup terra. hoc e g breuiatum
ubu q fecit dns fide. s. duplici testamenti
sm in pascha colligere. tu oium sepeciu
i breuia concludens sua de suis qdens. et ut
tocius legis conpulsina breuite pficiens. ma
gna aute uni temporis dnt q i id veritate
s. q dicitur alsn. quod e. c. et bole q e sud.
qz sit sine dne ueritatis i unu congessd
ad id est p dca am l. in li. de fpu. s. q
simbolu aplorum exi omniu pp aucte conten.
ad due q e nicenu consonat fide i oio patru
conuentu ubi fuerunt. n. ccc. x viii. sicut
numeri. abraha cu holster i conquest. gen.
xiii. ita n. uit fide. ita n. uc ille holster
fidi op heredinit. et fpola fidi redimunt
et loch. fidelem pp capm. ultimus hereticorum
Calcato patre qz paucitora dubia continebat
symbolu nicenu qm anthiocenu sd ran
dd q mai dicitur symbolu aplorum pp aucte
credentiu conditu. et qz h e incipit oia

symbola ad et n addunt s, q teront plur expla
nat sad ad dd. s. ad quintu. q symbolu maius
dicitur bis in die assignandu q recordatio fuiss
necessa est i ecca primitiua h dixpm et h in
vita homin i pno cu recipit sacrm et i fine
qn egredit de cor et bis in die in pno diei et in
minuat p totu diem. uñ e te canta Iam lu
cis orto sydere dnm p. sup. ut i dr. ac nos
fuet a no. et i prima q. hora noctis i cople
torio ait cantatur. Te lucis an tminu rerum
c. pos. ut so. cle. sit p. ad. cus. pucul te
comp. et tractu sam. te. symbolu autem pa
trum q e explanatio fidi q heres. sufficit
alii dicere ad missam. et h in die dnica qn est
sad ab omnibus symbolis. et pp p conuenire ad
audiendu. et io in quibusda dnis exto imigaret
isolt ell q firmati ante conuone no ut q
no credit no accedat. qz id e sacramentum
i qua fides e i tuo utreo q p ronem pbari
n p. sed ad dd q symbolu aplorum sb silentio
dicitur duabus de causis quaru una e ex pte eden
tiu. qz cu id symbolu no contineat n simplici
fidei confessione et h cuilz sufficiat in se. sufficit
sb silentio dici. sa e ex pte eorum q crediderunt
qui erant tunc in timore post ianuis clau
sis n e apte audebant xpm confiteri. pp dicitur aute
cãt istis oppositas dicitur i publico symbolu patrum
qz continet fidi explanationem dispu contra herec
corum explanationem clamores edita. et io cla
mat id ecca contra eos. et e editu iam liberate
eccie p ualente cu apte xpm confitebantur sad
ui. dd q symbolu athanasii p capiue conti p
uitate arriane pfidie et p luce qn incepto prima
sunt. et io in prima cantatur ut sequitur i missa
possit intelligi ex quo sq ad dd q si ungene
necessitas adhuc possit pp nouo concilio fidelium
i uacata spec. s. gra alisilio precor ad q ipla
ce in symbolo aplorum contine explanare. nō
nere ar^lor qz h no est nouu ar^lm i uenire
s, eum q semp erat explicare. et h dicit an
sel. in li. de pcess. spc. s. Quero q iter aliq
teneam ede q no sunt ar^li. uidetur. n. q sic.
qz no edit fortune ee mori pcam ipse hr p
heret. si g h infidelis e oppositu eius e fidei. g
fortune ee mori pcam e ar^lus. et eadem ro e de aliis
omnibus formis i uaent esse de ar^lis q edunt an
fidem ut dom f. qz dicit aplus q accedentem
ad dm qz oi credere qz e et q i credentibz

q^o 14 ptis 2 q^e 5

se remunerator sit. si g^o oz crede h accedentem ad deum. vi^o q h sit ecclesiale an fide. si forte dicat q formata est moralis perfecta e articulus, et dico est nunc informata est moralis perfecta n e articulus. qr n e

beati dicere n poñ in symbolo inter articulos. g n e articulus esse dm est autem poñ in symbolo u articulus. aut ut p articulus g finis e q sit an fidem ut videtur esse arctat ad credendum. g e articulus fe e indissolubilitas de deo. g e articulus esse q h no credens e infidelis. g^o p oppositum e de ipso ut de articulo ipso. dd sicut i aliis quedam sunt principia et quedam subalterna ut principia ... quedam autem conclusiones ut quedam ... ex quibus non ulterius potest aliquid inferri. i usu artis. sic i geometria suppositiones et conclusiones sic et e in fide. et primum oz supponere h quod exigit ipso crede dm et deo. et h e dm esse et uba sua in scriptura esse uba. et alia sunt ut suppositiones et dignitates. articuli a ipsi ut conclusiones principales. et ea que pertinent ad bonos mores sunt consequentia. et h omnia oz accipere p fidem et crede. s q large accipit fides. et p h p^z r ad p^m. ad aliud dd q h e de fide sim q crede dm et deo illa n fides que credit in dm accedit. p^m p fidem in deum. et h h auctoritate sunt sed. tn n sunt sic ... ad dd q ut dm esse intia fide credimus ut ... q n sit articulus h n ... ad a dd q obicere ob. de esse diuini et i deo h no ad crede deo. qr hoc primum ad intellectum scripture ut audiu. et p h p^z r ad totum.

Post h quiritur solet an fides sit de eis n apparentibus. videtur q possit esse simul scientia et credulitas. Scientia. g i fides et quam i tollaua. et cu intelligentia n excludit eam ... imo ... eam i ... g ut q fides et scientia sic se haut quod una n excludat alteram esse ... lumen n tollit maius h ... videatur ... g ut q fides scientiam n excludit ... phs uenit ad fidem. sicut ... dion. et apollofanes et alii multi q fecerunt ... p rationes ... uim esse dm. si g fides euacuat scientiam. oz q obliuiscantur ... q ... g scientia et fides possunt esse de eodem ... cottidie ... rationes ... et n ... principia fidei. et dimi ... defendi p^t fides. ... q ille ... scientiam ... g ... esse scientiam et credulitatem ... dicit ... et ... tr. et pt. celi enarrant gloriam dei. g ut q ... causis possunt ... rationes ... quibus ad probandum deum esse ... post de ... et glosa ...

q ... experimento sciunt se concepisse filium seminis de spiritu s. et n credidit. g^o ut e credere et scire. Contra. q^{o} ob. p illud luc. xvi. vado parare locum vobis. ... dicit glo. est dum ne videatur. latet ut credatur. tunc ig. n parat locum si fides uiuat credatur desideret. g^o ut q latet ... fuit ... esse cum h e q fides e de n apparentibus. g^o n e de scientia. q scientia sunt valde apparentia esse magister hugo dicit et h ... e sup q scientia e fides. g^o e uacuatur ea. qr ... cum ... q ... apostolus. cum uenit q perfectum e euacuatur q ex parte est esse ... in rebus q sunt ... rationes sciam euacuat oppositum. g^o et fides esse ... scientiam obsdone q ... dilectionem ... temporalia. g^o fides cum ueri ... ratione esse ... dicunt samaritani mulieri iam no ... tuam loquelam credimus ... vidimus. qr h e ... q venerat e i mundum. ... ibi tenet vicem scie q e p rationes. g^o scia p rationem accepta i credibili ... euacuat p fide adue.

Q^o. dd q fides et scientia sunt de eodem n sim idem et i uiu n euacuat ad. et i ... quando ... rationes primo inducta. ... intellectu. fides ... n assentit ... rationes. et ... e ... fide. et similiter ... e mutuus si ... q ad ... et h ... e. qr tanto h fides maius meritum quanto ... experimentum. ad ad dd q ... quo fides ... e de articulis ... n potest esse scientia ut ... de eodem. et qualiter h sit sepius ... explanatum e. ad ad dd quod hugo loquitur de scientia que est intelligentia ... visione ... facie ad faciem n de scientia q e i via ex rationes. qr illa e ... fides. ... ad dd ... tn h de eodem ... potest esse scientia et ... ... plus ... scientia. ad ad dd q ... mors q diligere dm ... temporalia ... si aut diligit dm ... et cu eo temporalia ad ... et n ... tunc n oz illa dilectionem euacuari. si aut dicas q diligere dm q ... omnia ... temporalia diligere imoderate tunc ... dm ... valet simile quod inducitur qr h dilectio e ... perfectum ... a ... perfecta ... victoria est et ... omnio perit. ad ultimum dd q illa n probat ... q fides n assentiat ... rationem. et hoc ... est et concessum a nobis.

Alia sunt que n intelligimus et ... hoc videtur magister dicere introducere credendi. qr ... in h.

/. addit ... accessit

/. fides

// corelaria

/. dic

/. q ... sunt ad crede dm

/. fuit

Io. xiiij.

// obiectio

/. i cor.

/. scia ... q ad ... q ... q ad ... aplos

/. tu ... appetit ... bet. /. scia qu

/. allegat

.lxxxiiii. q̄onum. ps ad hoc unum credibile q. s. semper credit et nunquam intelligit, ut omnes res gestarum hystorie. et hoc non inducit liber. licet in littera innuit et in omnibus dicat quod in diuinis oportet credere prius et post ea intelligere. et hoc non uidetur in omnibus diuinis. sicut deum esse unum deum esse trinitatem non est assensus in ad id intelligat prius quid est quod dicitur unum pati adinuicem. ergo intellectus quandoque precedit credere. et hoc negatur in littera supra .ii. cor. iii. non quod sufficientes simus glo. idem non credere uel prius cogitare. Solutio. dico quod sancti loquuntur de assensu fidei secundum quod nos respicit antecedentia et consequentia et tempus articulos ultimo omne credibile est in fide quod tunc quod semper credit et nunquam intelligit erit in hystoricis articulis et credibile quod antecedit intelligere. et erit in credibilibus in quibus potest esse et credere quod precedit intelligentiam uirtutem […] credibilium quae non comprehenduntur per rationem. ut deum esse unum et trinum et huiusmodi. sed magister non intendit hoc nisi de duobus preterminis. et non omittit primum propter hoc patet et ad primum et similiter. Ad aliud dicendum quod bene concedo uidetur tamen quod omne credendum precedit intellectus quid est quod est per simonem. sed de hoc non loquitur de fide secundum quod est ex auditu ubi intellectum quid est scire quid est quod dicitur per simonem. Quid est scire deum nisi cum mente conspicere. aut enim per speculum intelligit et in enigmate. aut per speciem sicut est tunc. tunc non est scire. sed potius credere. sed autem hoc modo hoc non uidetur quod sicut tamen in patria uidebitur. ergo uidetur quod deus qui non scitur […] l. u. c. l. cognitionis existendi deum omnibus […] ergo uidetur quod de scientia. Solutio. dico augustinus loquitur de scientia approbationis quae mixta est affectioni. sicut enim conspicere […] deum gustat per experientiam in tenebris. et hoc est aliquid ultra fidem citra uisionem.

Ad primum ergo dico quod speculum non est unum et […] ueruntamen enim est extra exterior uestibulum et […] interior quae est imago. et […] imagine […] que sunt […] bonitatis dei. et ita loquitur hic […] et sunt […] per […] hoc est ex fide adherente per uisum et caritate penetrante per affectum. nec ea. Nec ea que prius creduntur quam intelligantur et c. Cum enim fides sit cognitio quedam. et cognitio sit inuentione et doctrina. potius uidetur esse per uisum quam per auditum. quia uisus deseruit inuentioni et auditus doctrine et inuentio prior est quam doctrina. et sic uisus nobilior est sensus quam auditus et plurium differentias magis certificans ea que sunt et cetera. ergo uidetur quod potius deberet esse ex uisu quam ex auditu. Solutio.

dicendum quod auditus quia accepit ab alio disciplinam. et quia fides est ab alio scilicet doctore lumine et non a propria inuentione. ideo magis competit ei auditus quam uisus. Ad aliud dicendum quod uisus nobilior est quam auditus quantum referuntur ad propria obiecta. sed hoc non est hic. sed potius dicitur auditus inferior quia est acceptiuus notitie per uerba ab alio. et ideo illa obiectio non facit ad propositum.

Post predicta adiciendum est de sufficientia fidei et c.

Hic magister post illa in quibus agit de fide secundum comparationem ad credentes. et habet duas partes in quarum prima tangit statum fidei secundum diuersitatem temporum. In secunda dicit equalitatem esse credere ad spem et caritatem quam maior uel minor est. non est preteriendum quod fides et spes et c. Prima iterum. prima enim ponit de fide primorum. secundo de fide simplicium ibi. Quid ergo dicetur de illis simplicibus. tertio adiungit de fide cornelii ibi. Solet etiam queri de fide cornelii. Circa istam incidunt autem questiones prime quatuor dubia. primum utrum fides creuerit per tempora. secundo utrum sufficeret unquam credere quod est et quod inquirentibus se remunerator sit. tertio utrum fidei possit […] cum articulus dicatur artare ad credendum. quarto utrum artet ad explicite credendum uel implicite. Ad primum obiectio. dicit magister hugo de sancto uictore in libro sacramentorum parte x. sicut duo sunt per quae fides esse dicitur. cognitio et affectus. i. constantia uel firmitas credendi secundum cognitionem eruditur ad scientiam secundum affectum crescit quantum ad deuotionem excitatur et roboratur. ex hoc accipitur quod fides potest crescere. sed forte dicas quod non potest crescere quantum ad numerum articulorum sed quo ad illuminationem credentium. quia clarius ea que credunt intelligunt ex studio quodam cum aliis […] hu. id dicit quod creuit per tempora fides. ut maior esset in omnibus. sed uidetur non est ut antea esset ante legem quia deus creator credebatur et ab eo salus et redemptio expectabatur per quem uero et quo esset salus implenda et perficienda esset. et quo exceptis paucis quibus hoc intelligere […] dabatur ut erant signa a ceteris et fidelibus non […] ergo uidetur quod nec incarnationis tunc erant articuli nec passionis nec aliorum articulorum. explicatio erat de fide eorum dico articulorum quae sunt de humanitate christi. ergo creuit fides secundum numerum articulorum. ut uidetur exo. vi. nomen meum adonay non indicaui eis. contra autem quod per ea indicauit ergo fides creuisse potest. super senes intellexi. ergo uidetur quod seniores non tot crediderunt articulos sicut iste qui post eos fuisset. act. ii. et ioel iii. effundam de spiritu meo super omnem carnem et prophetabunt filii uestri et filie uestre. iuuenes

vestri visiones videbunt, et senes vestri sop-
nia somniantes somniabunt. ergo aliqua videbunt
iuvenes de credibilibus que non videbunt senes.
ergo crevit fides secundum hoc. [?] omelia [?] quedam sic illud
ubi oculi qui videt et qui videtur et est dicere sic
incertitudinem tempus crevit scientia spiritualium patrum. et
quanto adventum salvatoris viciniores
extiterunt tanto misterium salutis plenius per-
ceperunt. ergo videtur quod crevit fides secundum hoc. supra
tamen est in diversis symbolis quod de xii articulis facti
sunt xiiii et eadem tamen existente possent ad
hoc amplius distingui. ergo videtur quod potuit crescere fides
in numero articulorum et adhuc potest crescere ut videtur. ¶ Contra
fides est simplex lumen illuminans ad eternam veritatem.
veritas et eterna crescere non potest. ergo nec fides in
omnium articulorum suppositione prima veritas et explicari per ea
que faciunt ad salutem [?] ut per ea que
ab eterno sunt in deo et ex parte eternorum constat
quod crescere non potest ex parte autem temporalium disposito
est ab eterno determinata que augeri non potest. ergo fides
penes articulos crescere non potest. secundum hoc si cresceret fides
in numero articulorum. cum articuli sint de substantia fidei. fides mu-
taretur secundum substantiam et hoc negatur in littera. ergo videtur quod
non crescat in numero articulorum. secundum hoc implicata fides est
de qua dicitur de aliquo est explicata. quia implicatio vel
explicatio sunt a parte nostra. et non a parte articulorum. cum
ergo fides antiquorum et nostra non differant nisi per
implicitum et explicitum non videtur quod crevit in numero ar-
ticulorum secundum hoc secundum implicationem et explicatio-
nem dicetur crescere fides. cum cotidie per stu-
dium doctorum magis explicentur articuli videtur quod cre-
scere. et hoc annullo dicitur ergo non crevit fides ut videtur.
¶ Solutio. dicendum cum magistro hugone quod fides duobus modis
crescit ex parte credentis, crescit quantum ad intellectum et
quantum ad affectum. quo ad intellectum autem tribus modis
scilicet revelatione desuper illuminante, doctrina explica-
te veritatem evidente et studio veritatis intellectum
[?] revelatione dico quia quanto ampliores reve-
lationes accipit latius credenda videt et me-
lius percipit, doctrina explicante, quia quanto articuli pluribus
[?] pluribus exprimuntur vel plures articuli exprimun-
tur melius intelliguntur sicut supra diximus quod contra
articulum [?] eterne et processionis spiritus sancti plures
expressiones fecerunt patres in nicena synodo. et
non fideles melius intelligentes magis [?]
secundum hereticum de articulo illo. plures et articulos et non illi
melius fidei habuerunt. Recordata evidentie
crescit scientia fidei. quia sicut dicitur [?] quod oculus vid-

melius intelligit quam id quod fuit in [?] studio [?]
et exercitio non intelligendi credendum secundum quod fuit
meditatione et cogitatione ut dicitur ante. quia fides
ipsa animam per studium [?] intellectum. ex parte a-
affectus crescit. scilicet quia depuratur affectum plus et
plus secundum quod magis docet elongari a peccatis
ideo quia removet a fantasmatibus totum [?]
[?]. quia ita incipiunt sapere ut [?] de-
votionem et fervorem affectus eciam credit
[?] constantia in quibusdam operibus. ut est
martirium. et fit audax fidelis contra fidem
coram regibus et principibus. ex parte autem articulorum
in se unum concedo quod non proficit. quia illi nituntur
veritati eterne et ab illa. et non ab homine de-
terminantur et innitantur eorum. ¶ Ad primum ergo dicendum quod mi-
hi intelligitur de profectu qui est fidelis in fide per
quam in fide fidelis. Ad aliud dicendum quod non creverunt ar-
ticuli in se. sed non potest crevit articulorum explanatio. et revela-
tio. et hoc non est articulum crescere nisi per accidens. sed
.11. passio forte aliquid determinare non in notitia
causa erat articulus. et debebat articulus implicare ab eis
[?] ab eis fidelis cre-
debat. Ad aliud dicendum quod non intelligitur de manifestatione
articuli. sed potius notitia dei in qua proficit homo de die
in diem. et sic fit mutabilis scientia dei in profectu hominis
in ipsa nec potest proficere per fidem in illam. [?] quod
dicit psalmus. querite dominum et confirmamini. querite fa-
ciem eius semper. Ad tertium [?] dicendum quod
non probant nisi profectum hominis in notitia articulorum vel an-
gelica articulorum secundum numerum. ¶ Ad aliud dicendum quod [?]
articulorum multiplex sit. tamen res manet una que
diversis considerationibus diversis modis de-
non tamen res augetur. sic si conceptio et nativitas
[?] ad unum articulum sunt ad diversa tamen u-
na manet [?] consideratur. ¶ [?]
[?] sufficere de deo credere quod est et quod
in querentibus se remunerator sit. hic autem quod
sit quia hoc dicit apostolus hec sufficere ad cre-
dendum quod sufficit [?] per conse-
quentiam [?]. scilicet credere. quod ostendit quod
[?] remunerator
est [?] movet ex spe et amore premii.
[?]. ergo hec duo sufficiebant et sufficiunt
[?] ad hoc ut fiat motus per appetitum [?]
[?] duo. scilicet quod fiat [?] delectabilis
[?] appetitur [?] quia est
[?] credere et quod sit remunera-
tor [?] appetitum. ergo illa duo sufficiunt

Sed [?] nullo in suo quod ad credere
ex parte credentis

et docuerunt aliqua patres quosdam
explicare quam alios

ad fidi motu. g° sufficit illa duo credere
i statu inoc(entie) adam nō p(re)sciuit n(on) p(re)cedit
ut ita dicā suū casū. s; si nō cecidisset n(on)
fuiss; op(us) redemptore ul mediatore. g°
nō tenebatur crede de mediatore. g°
sufficiebat crede q(ui)a deus est. & quod re
munerator sit c(on)tinentiū se. q(ui)a eadem rō
est de aliis ar(ticu)lis q(ui) sunt de mediatore &
de aliis esse in statu post peccm nec erat
p(ro)ph(et)ia ap(er)ta nec reuelatō q(ua)m nos scim(us).
g° cū ar(ticu)li sit sup rōnem nō teneba(tur)
rō i mōm sn reuelōne. g° ut q(uod) sufficiebat
tunc crede ea q(uae) dicebant n(on) sola ut esse
ponant q(uod) ali(qu)e ulla fid sit reuelatō & fac
ea q(uae) dictat ut sile & sunt in tempore legis
moysi. ut sile q(uod) ille saluabit. q(ui)a sic
dicit aplus q(uod) iudicab(i)t p(o)p(u)l(u)m q(uod) p(ro)ph(et)a est
q(ua)p(ro)p(ter) & de c(on)ditione p(re)uaricator legis e.
cū g(ir)o rō nō dicit aliqd de mediatore. u(idetur)
q(uod) nō oportet crede n(isi) illa duo q(uae) dicta rō.
¶ S; c(on)tra est q(uod) dr in h(ac) p(er) plures auc
toritates ubi p(ro)batur q(uod) oportuit h(abe)re fidem
mediatoris ad sanatōm eg(ri) op(or)tet c(on)g(nos)cere
morbū & morbi c(on)trarie. morbi aut c(on)trarie
talis fuit ut dr Ansel(mus). q(uod) n(on) potuit satisfa
cere p(ro) se n(isi) deus & h(om)o. g° oportuit crede me
diatore & redemptorem esse om(n)i q(ui) saluabat(ur) a
p(ri)n(cipi)o c(on)g(nos)cebat se nō p(ro)p(ri)e uiuit. s; g(ra)
di se saluatorē. cū g° g(ra)tia illa sit n(on) p(er) ih(esu)m
xpm. sicut dr Jo. 1. g(ra)cia & ueritas p(er) ih(esu)m xpm
fca ē oportuit crede saluatorē eē uēturū
& p(ro) homine satfcturū. ¶ S(ed) g° bn uidetur
m necm q(uod) a p(ri)n° status peci n(on) fuit ar(ticu)lus sal
uus n(on) p(er) g(ra)m n(on) p(er) fidem saluatoris media
toris. Sec est mediatorē c(on)sidare dup(lici)t(er).
i p(er)ti(...) p(er) h(ec) sacramenta q(ui)b; mediauit ul
ubi p(er) q(uod) cūq(ue) mediare uellet. p(ri)mo m(odo) ut
m p(er) magistrum hu(go). qui h; expsse dicit q(uod) n(on)
tenebantur crede antiqui explicite. S; s(ecund)o
m(odo) oportuit. p(ri)mo m(odo) tn solis quib; fca fuit reue
latō. & alii ab illis fuerint instructi dū
m(odo) instructōm illorum intellige potuerunt.
i statu aūt innocentie. ut m(odo) q(uod) adam clario
rem notitiā h(ab)uit q(ua)m nos. s; de diuinitate
tm & de his q(uae) p(er)tinet ad distinctōnem
p(er)sonarum. s; nō de his q(uae) p(er)tinent ad re
conciliatōnē fcam p(er) xp(istu)m. ad g° ad p(rimum)
q(uod) acced(en)s ad dm sufficit crede q(ui)a ē. s; cū dr

q(ui)a ē nō credo q(uod) supp(ositu)s q(ui)a ē i uli tm q(ui)a h;
inuestigat(ur) rōne ut phi cog(nouer)unt. s; q(ui)a ē deter(minatus)
i q(ui)b;dā ar(ticu)lis determiatis a reuelatōne & cū dr
q(ui)a i q(ue)rentib; se & ē. hoc facto ad spem &
amorē. sad ad dd q(uod) q(ui)a ē simp(lici)t(er) i uli n(on) suffi
cit ostende fine h; m(odo) q(uo) cendit i diu(ina) p(er) fide.
s; oz q(uod) i aliq(ui)b; distinc(t)is ar(ticu)lorum specificet(ur). q(ui)a
n(on) ē n(isi) nō mouet ad aliqd. q(ui)a n(on) mouet
ad id q(uo)d nō mouet c(on)g(nos)ci i uli. s; in p(ar)ti(culari) distincto
diffi(ni)c(ti)o cū c(on)g(nos)cit(ur) p(ro)p(ri)e(ta)tes. & p(ro)p(ter) h; & p(ro)p(ter) solo
ad secūd. sad ad p(ri)us c(on)sensu ē. q(ui)a ade suffi
ciebat. n(on). g. sufficit ei q(uo)d scit se eē i p(ar)adi(so).
& nō posse cadere p(er) se ipm cū n(on) credo q(uod) adam
i p(rimo) statu tm crediderit. q(ui)a c(on)ting(it) i uli ē. s; p(ro)p(ter) ac
debat q(ui)dam ar(ticu)los h; n(on) crediderit actu illos
q(ui) p(er)tinebat ad medie(tatem) medi(atoris). sad ad dd
q(uod) p(er)tinebat suppo(ne)bat fidem. q(ua)m dicit mi-
hu(go). q(ua)m s(ecundu)m signa curatōnis p(ro) ob(latio)nem x(pisti)
a p(ri)n(cipi)o mūdi ceperunt manifestari & p(er) c(on)seq(ue)ns
reuelatō fidi ut in hostia abel. & deinceps
in omib; & hoc tangit ap(osto)l(u)s he. xi. fide pli
mam hostiam abel q(ua)m caym. optulit deo
& p(er) illam defunct(us) adh(uc) lo(quitur). sad ad dd dm
c(on)uenit q(uod) i p(ro)p(hetal)e ē q(uod) ar(ticu)lus fuit q(ui) in se erat suffi
ciens ad p(re)parand(um) se fecit & reuelōnem a
deo ut a doctrina ab omib; inspirat(ur) ut signū
mediatoris nō accepit. & p(ro)p(ter)eo q(uod) h; bm se
p(ro)p(ter) di p(ro)uident(iam) omib; bona p(ro)uidentem &
omib; existentem. dū m(odo) pari sine accipe(re).
¶ Tertio q(uo) ut(rum) fidi posse sbee fīm & ut q(uod)
sic. q(ui)a fides fuit de mediatore. & dicit aūt
q(uod) alius modus fuit possibilis sanādi in sic
sanādc. s; n(on) c(on)uenientior fuit. q(uod) alius euenit
tūc fidi fīm sbfuit. g° natm ē euenire q(uod) de
dicat esse c(on)uenire ob(ser)ue de abraham credidit se
imolatum filiū & nō fecit. g° credidit
fīm. g° fidi sue fīm sbfuit. sic uo(lun)t p(ro)p(ter)
sbee fīm. sicut ap(osto)l(u)s uoluit ire ad hyspanos
& n(on) fecit. g° & fidi fīm pot sbeesse spei pot
sbee fīm. q(ui)a mlā spant se h(ab)ere hereditatem ui
tē eternam. & nūq(ua)m h(ab)ebunt. g° & fidi p(ot) fīm
sbeesse ponamus q(uod) sacdos eleuet hostiā nō
c(on)secratam tempe & loco q(ua)n(do) q(ue)m c(on)secrata solz
eleuari. & nō sit c(on)secrata. tūc assantes
cre(de)nt quod sit c(on)secrata & nō ē. g° fidi p(ot)
sbee fīm. ¶ S; c(on)tra dicit phs q(uod) scia ē ar-
te omnium certior. s; arti nō sbest fīm. g°
n(ec) scientie. g° n(ec) fidi esse fides ē c(on)ting(ens) de hiis

de quibus est visio in patria. sed indiget non sub esse falsum. ergo neque fidei subesse. veritas divina est super intellectum omnis scientie. sed adhibens veritati scientie non cadit in falsum quia falsum non scitur. ergo multo minus adhibens fidei subesset. fides est argumentum et convictio rerum non apparentium verissimarum. ergo ipsa est nobis certior quam divina que supponitur in artibus sed in scientiis solaribus argumentandum et per homines tamquam humanis est de facto. ergo multo minus fides. ergo fidei non subest falsum. Questio tunc ulterius queritur utrum fidei subsit verum necessarium vel contingens. videtur autem quod contingens. quoniam in propositione tertia de omnibus probatur quod contingens sicut est inferiores et necessarium similiter quia alia omnia essent necessaria tempori et peccatum quod credimus in articulo uno dependet a voluntate quod est temptatur. ergo non est necessarium. ergo fidei subest contingens. aliter modo fuit post mundum in fide sancta. ergo iste modus non est necessarius. ergo potuit non esse. ergo fidei subest contingens. Contra sed si contingens subest fidei. contingens subest contingit non esse et deus plus. contingit ergo aliquando creditum. ergo fidei subesset falsum quod est impossibile. ergo fidei non est nisi verum necessarium ut videtur. Ad quod dicendum quod fidei non subest nisi immutabile verum non tamen necessarium. et hoc ideo quia sicut dicit in questione de presciencia predestinatio est necessitate. alia est necessitas ordinis que est immutabilis eventus contrarius si antecedens supponitur et si consequens mutatur et antecedens numquam fuit licet contrarium in se sit contingens ita dicimus hic fides est hic de immutabili. non sed in fides est de aliquo aliud immutabiliter eveniet. sed tamen esse in se necessarium et si non veniet tunc fides numquam fuit de ipso. Ad id quod dicitur quod fides de mediatore fuit. et hoc dato quod fuit de immutabiliter eventu mediatoris sed et quod Augustinus dicit intelligitur de hoc dato mediatore fore in se considerato. alii solvunt quod ad hoc et non ad operationem. obiectio enim sic. abraham credidit mediatorem fore. hoc est datum de preterito. ergo est necessarium. ergo contrarium est necessarium. scilicet mediatorem fore. dicimus enim quod datum dependebat de futuro. et ideo non sequitur necessitatem preteritorum. et hoc ideo quia non fit in preterito. sed in ordine fidei ad creditum unus aliis aliter dicit. scilicet quod abraham non credidit mediatorem fore. sed mediatorem esse futurum. Ad aliud dicendum aliud est non esse futurum et aliud fore quia cum dicitur totum futurum non non ordo tamen dispositione cause nisi ad exitum quando quod est ex parte in futuro. et ille ordo est sub certis fiat sed non. dicit ergo philosophus in libro de generatione et corruptione quod futurus quis incedere non incedet. cum autem dicitur mediator erit. tunc non tantum extrema ille ordinem poni in futuro. et ita patet sunt non evenire ordine ipso manente. hoc autem solo

ubi tenet in contingentibus de futuro in quibus non ordo virtutis loci non ad causas inferiores. sed in fide et in presciencia non ordo illuminationis divine ad futurum cum illuminatio data est et in extremis ordinis extra futurum et in ordinatione ipsa. verbi gratia non credidit abraham tamen quod Christus esset futurus. sed quod Christus incarnabitur et de sede sua verbi patet quod solo illa non dicitur. sed prius dicitur solo est rata et mutari. et per hoc patet solo ad omnia similia si obiciantur. Ad aliud dicendum quod non fuit preter credere fidei quo credidit abraham se immolaturum filium. sed per opinionis obedientie et illi preter subest falsum. Ad aliud dicendum ad sequens quod illa non sequitur ad propositum quia voluntatis et spei non est obiectum proprium verum nisi oppositum falsum sicut fidei. et ideo voluntas apud eum culpabatur ex humana oppinione frustrari poterat in volito. eo quod oppositio non evenit similiter spes que dicit expectatione futuri beatitudinis non habet obiectum verum nisi oppositum falsum. sed preter frustrari a beatitudine sperata ubi expectata. non est defectus spei. sed ex effectu sperantis que non continuat bona usque ad mortem sicut fecit iudas. Ad aliud dicendum quod adhuc est quando in se Christus. quod contradictio ubi supponitur ubi apponitur ex parte ordinatione adoratur Christus que tunc celebratur. et tunc sit est verum. tamen non est ad propositum. quia hoc credere quo credere dicor hominem ... non est actus fidei. sed oppinionis. Questio tertio queritur cum articulus dicatur eo quod artat ad credendum. utrum artet ad explicite credendum vel implicite. videtur quod ad explicite credendum pro parte tantum. non enim tenetur credere. homo quod nullo modo innotuit et invisibile est quod est quod dicitur per sermone de quo super hoc est quod procedit omne celeste. sed quedam ignorante quod angeli nullo modo innotescet homini. sed super epistolam ad ephesios ... que est que venit de celo cum vestibus. dicitur glosa super parte declarat quod quedam angeli contemplentur. misterium incarnationis ad plenum non cognoverunt. esse epistola in. ut innotescat principibus et potestatibus in celestibus et cetera. ergo videtur quod nec homo tenebatur credere id explicite esse credendum initia eius sicut in Johanne. mihi honorata sunt quod nobiscum angeli per vobis vocare dicimus esse. sic ergo colligitur fragmenta ne pereant dicit glosa. fragmenta sunt secreta misteria que simplices capere non possunt. ergo videtur quod non explicite artantur aliquis ad credendos articulos esse. sic ad ephesios in. que sit dispensatio misterii a seculis absconditi. dicit glosa. id est celata ab omnibus seculorum causis et existentiis in sola notitia

dei. ¶ Item per detractionem fit. [dimittere] In scibilibus contingit ad sci-
re implicite multum quod tamen dubium est implicatum. sic
scio omnem triangulum habere tres angulos equales
duobus rectis. et tamen possum dubitare implicatum
de hoc ligno triangulo utrum habeat duos angulos. et
ergo multo magis hoc potest fieri in fide que tota est supra
rationem. propter hoc dicitur articulus. [illegible] artatur ad credendum quia
artatur explicare. Iam multi dampnati essent et dampna-
rentur adhuc hodie qui nesciunt articulorum distinctionem.
sed hoc est alia quomodo articuli artarent ad credendum
quia ita dicitur hebr. xi. fide intelligimus aptata esse secula
verbo dei. ut ex invisibilibus visibilia fierent. ¶ Item fide
moyses natus occultatur et visibilibus [illegible] et fide in ab-
[illegible] non parit cum incredulis et hic multa que non sunt
articuli et tamen sub fide sunt tamquam consequentia fidem accipiuntur
ergo videtur quod non artetur quis ad explicite credendum. Propter hoc
dicitur multa in scedula [illegible] ubi dicitur [illegible] quod non
vitat malum non cognitum. sed quilibet tenetur vitare peccatum
infidelitatis. ergo [illegible] explicite scire omnes. ¶ Item
ad gal. v. testificor autem omni homini circumcidenti se quoniam
debitor est universe legis faciende. ergo a simili suscipiens
fidem necesse est scire expresse articulos fidei et credere
explicite. ¶ Item si sufficit credere implicite deum omnipotentem
redimere quosdam velle modo tunc omnes philosophi [illegible]
multi heretici habuissent fidem quod falsum est. ad minus
habuissent fidem implicitam. ergo exigitur fides explicita.
¶ Item levit. xiv. de emundatione leprosi dicitur offerat pro emun-
datione sua sextarium olei. ubi dicit glossa quod sextarium est univer-
salis fidei confessio. ubi si plus est offenditur si minus de-
ficit. ergo tenetur offerre totam mensuram articulorum. ¶ Item
deut. xxvii. precipit quod aperte et lucide legem scribat
super lapides. et dicit glossa quod laici sunt lapides. ergo lu-
cide et distincte tenentur scire articulos. ¶ Item fides est
ex auditu. auditus autem per verbum christi. ut dicitur ro. x. au-
ditur autem omnia explicare et sic verbum dei et [illegible] impli-
[illegible] ergo [illegible] quod fidelis explicite debet credere omnes
articulos. ¶ Item nos videmus quod laici capiuntur et exami-
nantur de articulis fidei et [illegible] et si inveniuntur
alterare et nescire relinquuntur pro hereticis. ergo videtur quod
tenebantur tales explicite credere. ¶ Item ponamus vetulam
aliquam simplicem et piam. habentem reverentiam ad pastorem suum
[illegible] sicut audivit ab ipso suo pastore
heresim et credit eo quod putat esse credendum quicquid ille
dicit. numquid dicemus eam dampnari si moritur in statu tali
vel inveniretur et comprehenderetur numquid erit tenenda pro
heretica. videtur quod non. quia ignorantia excusat a toto. si autem
dicas quod sic ergo ipsa tenebatur articulos credere explicite
et non docta ab alio. quia si ipsa docta dicit ab ipso pastore

docetur aperte eam cepit. ¶ Item contra est de dilige-
do deo et proximo et utrumque aperte cognoscere distincte ergo
ergo cum similiter se habeat fides ad articulos. videtur quod fideles distincte
scire debeant articulos. ¶ Solutio sine preiudicio dico quod nec
ante adventum christi nec post adventum christi sine revelatione
vel doctrina tenentur explicite scire articulos sed implicite.
sed hoc suppono credulitate non dubitat quod revelatio fit
et sic facti sunt certe et quicumque tales sunt illi vo-
cantur maiores qui ab illis aliis sunt instruendi et hoc
aliis fit modo et aliter antiquitus. antiquitus enim fiebat ad ma-
nifestationem articulorum illa revelatio. sed modo fit ad expositionem
eorum que omnes sunt declarati. quare quod credendum simplices ergo
ante adventum et simpliciter post non tenentur scire explicite
vel explicite credere nisi in quantum docti sunt a maioribus et doc-
trinam intellectu capere poterant. sed illi qui precellebant minus
tenebantur preter doctrinam umbratilem que tunc erat. isti autem
plus preter doctrinam videntur explanatam et apertam. ¶ Ad
primum ergo quod contra hoc obicitur, videtur dicendum, sed est duplex cognitio
scilicet implicita et explicita. non autem omnis incognoscens
omne malum implicatum. sed tamen cognoscere tenetur [illegible] sa-
pientis. scilicet si ad occurrat dubium an sit malum vel non re-
currat ad sapientem ut iudicio illius vitetur. Ita est infideles
si aliqua nova doctrina proponatur teneatur ad sacerdotem et
iudicio illius credendum vel non credendum. ¶ Ad aliud quod de
diversis est universe fidei implicite. ita quod non omnino discedat.
¶ Ad aliud dicendum quod philosophi et heretici non credidisse implicite quia
discedebant implicite autem credens nullum articulum discredit
licet explicare nesciat. ¶ Ad aliud dicendum quod in mensuram implet
non discedendo aliquem ut dictum est. ¶ Ad aliud dicendum quod cantus est
ut sepe et lucide explanent laicis. hoc modo potest fieri per
[illegible] et tamen sensualitate habentes non tenentur scire ita explicite
sicut explanatur eis quod ipsi recipiunt explanationem secundum
suam partem intelligendi et non secundum vocem explanantis.
ante adventum autem non poterat fieri nisi per ut tempore per-
misit. scilicet in umbris et typo. et non illi minus tenebantur
quam isti. ¶ Ad aliud dicendum quod licet fides distincte in auditu
recipiatur. tamen a simplici id quod audit non intelli-
gitur nisi involute et non distincte ut dictum est. ¶ Ad aliud
dicendum quod non relinquuntur laici pro hereticis propter quod id non
distinguere sciunt quosdam articulos. sed quia repugnant
eis contradicunt hoc non fieri non posset nisi iam fidem ab heretice
accepissent. contra articulos sunt non contradicerent qui nescirent
distinguere articulos aliquos vel explicare et ipsi in dissimo
ier hereticorum convincendi essent quia nisi ipsi instructi bene
sciunt. ¶ Ad aliud dicendum quod in casu isto dubie. Variant doc-
tores. sed tamen omnes doctores concordant in hoc quod mor-
taliter peccat discedentes a articulis repugnantes. si autem du-
bitat pari ... dicunt quod ... tempore humana

d fide explicita

est. Vnde quidam dicunt quod si apud eos presbiter incessanter faciat quicquid faciat, potest quia deus inhabitat illum quod non sit ipsi sacerdoti credendum in tali doctrina. Sed tamen non fecit quicquid potuit cum sine certis [illegible] imputet sibi quia hec confusio super meritum fundatur cuius nullam possumus [illegible] venire rationem. Item alii dicunt quod est de aperto articulo qui invenitur sollempnizatur. Tunc deus examina[t] reputat alios ut convincantur ita dicatur eo quod fides non est unius sic convincitur et te inscius potest. Si autem est de occulto aliquo ut fornicationem peccatum non esse vel corpus non esse in altari sic sigillum non dicit hic subsequi quod super invenies fin[em] aliquis est ut [illegible] sic credat hoc universalis ecclesia et te debes remanere in fide implicita precipue cum est de consensu Christi quod de fornicatione est ipsa turpitudo actus satis ostendit quod mortale peccatum est. Tunc ubi talis [illegible] in confessionibus occurrit propter libidinem sacerdotum hoc quibusdam in ritu suadentium. ¶ Ad ultimum dicendum quod non est similis de caritate quia caritas quantum ad obiectum tamen non tenet et non distinguit. Quia non diligit proximum nisi in illo. Fides autem proximum et eiusdem cognitionis et intellectus et ad id non omnes sufficiunt. ¶ Item querebatur de hoc quod dicitur in [illegible] ubi. Fides quippe magna dicitur cognitio et cetera. Hoc enim videtur esse contra precedentiam vel deum est quod non esset quantitas articulorum. Propterea potest dici quod attenditur minus quam fidei. Item numquid concedendum est quod est esse magnam fidem in nobis articulis vel non. Videtur quod non quia quidam articulus est de divinitate quidam de humanitate et maior est articulus de divinitate quam de humanitate. Item videtur quod maximum ad credendum sit quod non est articulus et difficillimum est ad credendum utrum Christus esse [illegible] panis et vinum [illegible] ut credens non tamen magna sit articulorum quantitas sed et aliorum que non sunt articuli sed adiuncta articulis. ¶ Unde queritur si corpus Christi esse in altari non est articulus sub quo continetur vel adiunctum predicte videtur quod sub opere sancti dicitur quia dicit Ambrosius questionem [illegible] [illegible] quomodo esse possit quod magnum sit sermo Christi carnem mutare in corpus suum qui est de nichilo omnia creavit. ¶ Item videtur quod adiungatur articulo passionis quia ita dicit apostolus .i. Cor. quod quotienscumque manducabitis panem hunc et calicem domini bibetis mortem domini annunciabitis donec veniat. Et ipse dominus ... hoc facite in meam commemorationem. ¶ Sed videtur adhuc quod reducatur ad illum scilicet ecclesiam catholicam sanctorum communionem quia illo pane colligitur de multis personis fidelium ut dicit apostolus et Augustinus. Hoc etiam hoc ostendit nomen quia communio latine grece sinagoga vocatur eo quod conveniat in pane unitate fideles. ¶ Solutio dicendum ad primum quod quantitas articulorum non dicitur [illegible] quo ad numerum quia dicuntur ut dictum est sed potius ad quantitatem dignitatis. Quoniam qui habet propter hoc quod subiciatur ei quod maxima virtus est magna hic illa eminentia quod in omnibus hiis credatur et ad ostendendum in quibus credunt et in quibus non credunt. ¶ Ad secundum dicendum quod ista sunt precipua nam quoniam qui est in fide est. Consideratam in isto et sic dicitur magna articulorum quantitas que magnum sit quia continet in honestum vitium et divinum et sic non est de legibus aliarum nationum que continent turpia falsa et demoniaca. Ex parte autem credentis fides est in corde et in confessione oris. Sic dicit apostolus corde creditur ad iusticiam. Ore autem confessio fit ad salutem. Ex parte cordis quo adiutissimum et assensum sic intellectus et cognitio quo ad effectum devotionis. Ex parte confessionis autem constantia predicationis et audacia confitendi coram regibus et principibus. ¶ Ad quartum dicendum quod quo ad obiectum articulorum quod est prima veritas et quo ad finem quod unum est prima veritas essentialis et fides in omnibus articulis. Sic quo ad hoc patet quod attenditur articulorum diversitas quod est qui convertantur in quo veritas hoc modo et non alio exprimitur in eo uno non est essentialis et hoc dupliciter quedam in dignioribus exprimuntur quam alii ut patet probatur alio quedam autem minus repugnantia quam alii et ideo illa fides minor est quam alius sic maior est fides in deum esse trinum et unum quam in deum esse unum. ¶ Ad aliud dicendum quod corpus Christi esse in altari et sic de pane et vino in eo credimus ad iungitur passionis quia eadem hostia nunc immolatur que tunc immolabatur et ibi illius memoria iteratur quod semel pro omnibus est factum. ¶ Ad id quod obiciebatur de opere dicendum quod opere quodammodo prolixius est omnium articulorum. Unde est articulus incarnationis de virgine sic probatur dicitur quod non erit impossibile apud deum omne verbum et ideo illa obiectio non concluditur. ¶ Ad aliud dicendum quod consecratio sanctorum est effectus in sacramentis et non reducitur ad ipsum ut adiunctum sed in sub duo genus et quod sacramentum est signum et causa sed habet sic cum illo ad. ¶ Item queritur de hoc quod dicitur ibi. Quibusdam videtur quod sufficiat illis iiii articulos credere scilicet nativitatem mortem resurrectionem et adventum ad iudicium et cetera. Videtur enim una ratio de omnibus esse quod vel omnes pertinent credere vel nullum explicare. ¶ Item queritur utrum nunc sufficiat iiii[or] magis debet explicite credi a simplicibus quam alii. ¶ Ad quod dicendum quod ex quo fuit mortuus ad salutem exigebatur in omnibus cognitio et propter sui liberationis necessitatem adventus mediatoris in eo iudicio implicite sine specificatione modi nisi in illis quibus data fuit de speciali mente revelatio vel quod per doctrinam ab illis receperunt. Persona autem liberationis non potest esse liberatio ut supra probatum est nisi per satisfactionem pro nobis et ideo implicite exigebatur credulitas mortis implicata satisfactione antecedenti exigebatur necessario propter personam perfectam restitutionis beatitudinis est pro dicte quod sit implicita credendo omne et pena tamen salus comprehendit quod fit ulterius propter adventum ad iudicium.

Marginalia (left): Quid vocat magistrum quantitatem articulorum | scilicet fides quo maior | Nota | scilicet communis personarum scilicet unitas ecclesie collecta de multis

Marginalia (right): scilicet et quo ad movens dicendum quod [illegible] | [illegible] | Vnde sufficit iiii articulos scilicet nativitatem passionem resurrectionem adventum ad iudicium | quia et quare potius istos quam alios | ideo exigebatur declarare

q(uod) ... frequentius se habent ad redemptionem. Ideo isti
[illegible] amplius credere tenentur [illegible] ad p(ro)f(essionem)
[illegible] solemnizant et
[illegible] predicant [illegible] iudicium [illegible] quod aliquo tempore
fuit christianus exigitur [illegible] explicite credant
et non sufficit fides implicita [illegible] ad [illegible]
nouit ad fidem [illegible]. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicitur
quod [illegible] documentum [illegible] assumunt et est
hec [illegible] apostolis [illegible] esse heretica [illegible] ad hoc [illegible] in
[illegible] apostolorum [illegible] [illegible] thomas
descendit ad inferos tertia die resurrexit a mortuis.
[illegible] anselmus [illegible] de processione spiritus sancti dicit [illegible]
et ad salutem credere descendisse ad inferos. [illegible] omnes ex-
posit(ores) [illegible] solum [illegible] dicit [illegible] quod Io-
hannes [illegible] non dubitauit [illegible] sicut gessit more
discipulis [illegible] dubitantibus [illegible] apparet quod
dominus de hoc [illegible] palam descensurus
esset ad inferos [illegible] ostendit suis discipulis [illegible]
sue [illegible] accipit [illegible] Io. [illegible]
omnibus [illegible] ostendit. Iohannes discipulus [illegible]
[illegible] dixit christus autem [illegible] quod de celo uenit [illegible]
¶ Solo. ego puto quod [illegible] sit dicere Iohannem du-
bitasse [illegible] esse dampnandum [illegible] dicere
quod potuit dubitare de modo descensus christi discipulis quod
non potuit dubitare de [illegible] christi se ipsum et ideo [illegible]
misit discipulos [illegible] ut [illegible]
ad [illegible]. ¶ Deinde queritur de cornelio [illegible] de cor-
nelio [illegible] christi uerba augustini quod habuit [illegible]
[illegible] fidei esse primam [illegible] ut supra [illegible]
[illegible] non primam uenit ad fidem sed [illegible]
uenit ad [illegible] non [illegible] credere ut
unde dicit augustinus [illegible] quod petrus fuit missus
ad eum ut doceret eum fidem. ¶ Si forte tu dicas quod habuit
fidem implicitam sed petrus explicauit eam, hoc nichil
est [illegible] cornelius fuit de maioribus explicitam debe-
bat habere fidem. ¶ Solutio. puto quod cornelius habuit fidem ex-
plicitam [illegible] implicita sufficeret ei quod non erat
de maioribus [illegible] non de maio-
ribus [illegible] fides autem explicita [illegible] habuit fuit de [illegible]
[illegible] ad [illegible] tempore ut supra diximus et ideo
missus fuit ei petrus [illegible] ut declararet
ei articulos quos explicauit explicite credere [illegible] ad [illegible]
[illegible] tempus [illegible] ne eum amplius [illegible]
[illegible] petrus docere uenisse et ita intelligit
augustinus quod dicit missum petrum ut [illegible] ad fidem [illegible] ad
[illegible] non articuli explicationem [illegible] ut
supra diximus accidit fidei [illegible] per [illegible]
¶ Deinde queritur de hoc quod dicitur in [illegible] non

[illegible] quod fides caritas et operatio [illegible] hoc [illegible]
non [illegible] plus credunt quam amentur [illegible] quod
[illegible] amor deficit [illegible] in [illegible] non
[illegible] amentur [illegible] amanda esse cognoscimus.
[illegible] in spiritualibus [illegible] amentur [illegible] credimus
esse diligenda. ¶ Si forte dicas quod [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] infundantur [illegible]
gratiam facientem hoc nichil esse [illegible] quod operatio non sit
infunditur [illegible] ea sit [illegible]
[illegible] dicitur quod [illegible] actum [illegible]
[illegible] consideranda [illegible] Solo [illegible]
[illegible] quod hoc intelligitur [illegible] spiritualem [illegible]
si forte christus hoc dicit quod non [illegible] dicitur hic hoc
[illegible] et [illegible] apostoli [illegible] dicitur quod [illegible]
[illegible] et dicit glossa [illegible] fides spes caritas
et operatio [illegible] una [illegible] infundantur omnes
per gratiam [illegible] nulla separatur [illegible] spiritualis
[illegible] omnibus accidit ista [illegible]
[illegible] magis [illegible]
[illegible] pentecostes dicitur quod caritas magis [illegible]
[illegible] autem definitur [illegible] caritas non est [illegible]
[illegible] quantitate caritatis. ¶ Solutio [illegible] quod ista e-
qualitas [illegible] [illegible] uir-
tutes [illegible] et [illegible] accidit [illegible] quod est operatio [illegible]
[illegible] operatio [illegible] ad id quod [illegible]
et [illegible] ad id quod informat eum [illegible]
[illegible] actus non puto [illegible] operatio [illegible]
uirtutis [illegible] actus uirtutis [illegible] operatio
eiusdem uirtutis [illegible] eidem [illegible]
[illegible] diligere quam [illegible]
[illegible] operatio ad id quod informat ea.
[illegible] hoc [illegible] dico quod [illegible] maior operatio [illegible]
[illegible] operationis maiori [illegible] et caritate [illegible] plus
ualet ad [illegible] maior [illegible]
caritate [illegible] quilla
[illegible] procedit de operatione [illegible] ad [illegible] quod [illegible]
[illegible] actum quod [illegible] se habet [illegible] ut
[illegible] remanet ideo [illegible]
[illegible] differentes [illegible] ad gratiam [illegible]
[illegible] et informantem [illegible] non est [illegible]
[illegible] qui ille non [illegible] sit uirtutes
[illegible] una augentur
[illegible] hoc [illegible]
[illegible] hoc non intelligitur [illegible] qui hoc omnibus
accidit uirtutibus [illegible] et omnes alias
[illegible] dirigunt ad quem [illegible] referre
omnes [illegible] ¶ Ad [illegible] quod [illegible] dicitur [illegible] sed
operationem actus ad [illegible] informantem et [illegible] agens.

est. unde quidam dicunt quod si aliquibus presbiteris necessitas faciat qui nesciunt facere proferre quod deus illuminabit illum quod non sit ipsi sacerdoti credendum in tali doctrina. Si autem non fecit quod potest eam sibi certe imputet si quis hoc unde super incertum fundatur cui nullam possumus...

uenire ratione. Johannis alii dicunt quod est de aperto articulo qui in fide solleppnizatur. tunc dicunt quod contra reapertos ut conuincantur ita dicatur. eo quod fides non est unius si conuincat. et in ista potest. si autem est de occulto aliquo ut fornicatione peccatum non esse. uel corpus non esse in altari. si figenti non dicitur hoc silere. quod super ...

ac est ni loquendo. si cedat hoc unius ... et debet remanere in fide implicita precipue cum est de corpore christi quia de fornicatione est ipsa turpitudo actus satis ostendit quod mortale peccatum est. tamen ubi casus sepius sepius in confessionibus occurrit propter libidinem sacerdotum hoc quibusdam mirum suadentium. ¶ Ad ultimum dicendum quod non est de caritate quia caritas quantum ad omnes tamen non rationem et non distinguitur. quia non diligit proximum nisi in ratione. fides autem principia est et cuidam cognitio et intellectus et aliud non omnes sufficiunt. ¶ Deinde queritur de hiis que dicuntur in ...

... ibi. fides quippe magna dicitur cognitione etc. hoc non uidetur esse contra precedentiam uel dicendum est quod non est quantitas articulorum. propter quod aduertendum quantitas fidei est numquam concedendum et esse magna fide in omnibus articulis non uidetur quod non est quia quidam articuli sunt de diuinitate quidam de humanitate et maior est articulus de diuinitate quam de humanitate. Item uidetur quod maximum ad credendum sit quod non est articulus et difficillimum est ad credendum utrum christus esse extrinsecus panis ...

magna sit articulorum quantitas et aliorum qui non sunt articuli sed adiuncta articulis. ¶ Item queritur si corpus christi esse in altari non est articulus sed quod continetur ut adiunctum predicitur. uidetur quod sub corpore factum dicitur quia dicit ambrosius quod tibi rationem reddens quomodo esse possit quod magnum sit si ... mutatur ... ¶ Item uidetur quod adiungatur articulo passionis quia dicit apostolus i. cor. quod quotienscumque manducabitis panem hunc et calicem domini bibetis mortem domini annunciabitis donec ueniat. et ipse dominus dicit hoc facite in meam commemorationem. ¶ Sed uidetur adhuc quod reducatur ad illum scilicet ecclesiam catholicam sanctorum communionem. quia ... collecte dei ... fidelium ut dicit apostolus. et augustinus. item hoc uidetur hoc ostendere nomen quia communio latine grece sinaxis uocatur eo quod ... inter fideles. ¶ Solutio dicendum ad primum quod quantitas articulorum non dicitur ... quo ad numerum ... ut decet. sed ... dignitatem. quam quilibet habet per hoc quod attribuitur ei prima ueritas

non magis hic illa ... in omnibus huius credat et ad ostendendum in quibus est et in quibus non credat. Solutio ad aliud dicendum quod ista sunt propter multa. quo non est in fide est (fides) ... et sic dicitur magna articulorum quantitas quam magnum sit ... non honestum uirum et diuinum et sic non est de legibus aliarum nationum que credunt turpia ... et demonia. expressa autem credentis fides est in corde et in confessione oris. sic dicit apostolus corde creditur ad iustitiam ore autem confessio fit ad salutem. expressa cordis quo ad ... et assensum sed ... cognitione quo ad ... deuotionem penes confessionem autem constantia predicantium et audacia confitendi coram regibus et principibus. ¶ Ad aliud dicendum quod quo ad omnem articulum quod est prima ueritas et quo ad essentiam quod unum est prima ueritas est et fides in omnibus articulis. sed quo ad hoc prius quod attenditur circa ... diuersitas quod est quod ... ueritas hoc modo et non alio exprimitur in eo in diuino non est et cetera et hoc dupliciter quidam in dignioribus exprimuntur quam alii ut ... probat alio. quidam autem minus repugnat quam alii. et non ... fides minor est quam ... sic maior est fides in deum esse trinum et unum quam in deum esse unum. ¶ Ad aliud dicendum quod corpus christi esse in altari et christi de pane et uino in eo ... ad iungitur passioni quia eadem hostia nunc immolatur que tunc immolabatur et ibi illius memoria ... quod semel pro omnibus est ... ad ... quod ... quodammodo ... est omnium articulorum. unde et anglis ... incarnationis beate uirginis sic probauit dicens quod non erit impossibile apud deum omne uerbum et non illa ... non concludit. ¶ Ad aliud dicendum quod communio sanctorum et cetera in ... et non reducitur ad ipsum ut adiunctum sed ... quia ... sacramentum est similiter ... et ... ¶ Deinde queritur de hoc quod dicitur ibi. Quibusdam uidetur quod sufficeret illis nunc articulos credere scilicet natiuitatem. mortem. resurrectionem. et aduentum ad iudicium etc. uidetur non una ratione de omnibus esse quam ... omnes potuit ... ut nullum explicare. ¶ Item queritur ut nunc ... magis debet explicare credi ... simplicibus quam aliis. ¶ Ad aliud dicendum quod ex quo fuit mortuus ad salutem exigebatur morbi cognitio et per consequens liberationis necessitas aduentus mediatoris in eo iudicio implicare sine ... specificatione ... quibusdam data fuit de speciali ... reuelatio uel quod per doctrinam ab illis receperunt plenariam autem liberationis non poterat esse liberatio ut supra probatum est. non per sacrificium ... et non implicite exigebatur ... mortis implicite satisfactione autem credita exigebatur ... per effectum restitutionis ... quod sit impune credendo ... et penam ... ad ... quod sit ultimus propter aduentum ad iudicium.

Quid uocat magis quantitatem articulorum

(fides) magis maior est

Nota

generalis pissimus ... ecclesie collecta de ... fidelium

... ad (ut) ... ad ... ad ...

... ...

... articulos ... passionem ... aduentum ad iudicium

... qui ... quam alii

... exigebatur ...

q g[...]tiu figuntur se habent et interemptionem. Sed istis
.iiii. amplius credere oportuit et ideo per solos ad p[...]
et ecclesias ad [...] quod quia ista sollempnizantur et
frequentius predicantur meo iudicio iudico quod aliquo tempore
fuit xpianis exigitur in vita ista explicite credantur
et non sufficiat fides implicita nisi forte in aliquibus ad [...]
novitate ad fidem conversis. ¶ Item quare de hoc quod dicitur
quod tertia die a mortuis documentum hic [...] assumuntur et c.
hoc non apostolo videtur esse heretica quia ad hoc cum inter
totam apostolorum exposuisse [...] aperte quia precipue thomas
descendit ad inferos tertia die resurrexit a mortuis.
¶ Item anselmus [...] de processione spiritus sancti dicit quia
est ad salutem credere descendisse ad inferos. ¶ Item omnes ex
positores preter solum [...] conveniunt dicentes et concordantes quod Io
hannes nichil non dubitavit [...] sed gessit morem
discipulis [...] et dubitantibus [...] apparet quod
dominus de hoc nichil [...] descensum
esset ad inferos sed post ostendit suis discipulis [...]
suo dicitur [...] Io. [...]
omnibus [...] ostendit. Iohannes discipulus [...]
[...] quia de celo venit super omnes.
¶ Solo. ego puto quod veritas sit dicere Iohannem du
bitasse [...] dampnatum [...] dominicum
quod potuit dubitare de modo descensus per discipulos quod
non potuit dubitare de [...] per se ipsum et ideo
misit discipulos [...] ut visu confirmarentur et
adhererent. ¶ Item quare de cornelio [...] de cor
nelio et c. [...] verba augustini quod hunc [...]
videtur [...] fidei esse prima [...] xxv [...]
[...] non [...] venit ad fidem sed post [...]
venit ad [...] non [...] credebatur
[...] dicit augustinus [...] quod petrus fuit missus
ad eum ut doceret eum fidem. ¶ Si forte tu dicas quod habuit
fidem implicitam, sed petrus explicavit eam, hoc nichil
esse videtur cum cornelius fuit de maioribus, explicitam debu
erit habere fidem. ¶ Solutio. puto quod cornelius habuit fidem ex
plicitam sed tamen implicita sufficeret ei quia non erat
de maioribus [...] non de maio
ribus [...] fidem autem explicitam [...] habuit [...]
incarnationem revelata ad [...] tempore ut supra diximus et ideo
missus fuit ei petrus ecce [...] ut declararet
ei articulos quos explicite credere [...] ad [...]
[...] ne cum amplius [...]
[...] petrus docere venisse et ita intelligit
augustinus quod dicit missum petrum ut instrueret ad fidem i. ad
[...] non [...] explicationem [...] declaratio ut
supra diximus accidit fidei in illa parte [...] operandi.
¶ Item quare de eo quod dicitur in [...] capitulo ibi. .l. et non

[...] quod fides caritas et operatio [...] hoc
non videtur quia plus credimus quam amemus quia nichil est quod
[...] et cum amor [...] nichil
est necesse quod [...] amemus quam amanda esse cognoscimus.
[...] in spiritualibus est necesse [...] amemus quam credimus
esse diligenda. ¶ Si forte dicas quod [...] intelligitur
[...] quod sic infundantur et conveniunt ungui
gratum facientem hoc nichil esse videtur quia operatio non sic
infunditur [...] sequitur ea sic [...] existit. ¶ Item
[...] dicitur quod [...] nulla [...] actum interiorem intentionem
[...] Solo nulla
est [...] quod hoc intelligit [...] spirituale [...]
si forte [...] hoc dicere quod non est [...] hoc
est [...] et apostolus xx [...] dicit quod [...]
[...] fides spes caritas
et operatio. ¶ Item [...] infunduntur omnes
[...] nulla separatur [...] virtutes
[...] accidit ista equali
tas [...] maius [...] caritas
[...] pentecosten [...] quod caritas magis [...]
[...] si autem [...] operari caritas non est [...]
[...] quantitate caritatis. ¶ Solutio. [...] quod ista e
qualitas duplici consideratur [...] virtutes et vir
tutes [...] accidit [...] operatio [...]
[...] operatio [...] ad id quod [...]
[...] ad id quod informat [...]
[...] fides actus non puto quod [...] operatio [...]
[...] sit operatio actus virtutis [...] operatio
[...] posse [...]
[...] dirigere [...] in corde
[...] relata operatio ad id quod informat [...]
cum hoc sit [...] dico quod [...] maior operatio [...]
[...] operationis maioris [...] caritate informata plus
valet ad [...] intentione [...]
caritate informata et [...] ad [...] quod illa
[...] procedit de operatione operata ad [...] quod [...]
[...] actum quod [...] intentione [...]
[...] nunquam [...] permanet [...]
[...] differentes [...] ad [...]
[...] informante [...] ad [...] quod non est [...]
[...] actibus quia ille non [...] sic virtutes
[...] visione et quod [...] augentur
[...] et quod equales sunt [...] ad [...] quod hoc [...]
quod hoc non intelligitur [...] quia hoc omnibus
accidit virtutibus [...] actibus et omnes [...]
[...] dirigunt ad quem [...] refert
[...] ad [...] quod [...]
[...] actus ad [...] informante et [...]

Modo tamen quod quidam de facili se expediunt hic dicentes quod non intelligitur esse virtus in spiritu sed ingenii; sed ingenii credo videtur quod si una sit magna et eque; sed non quod sit tamen per equalitatem sed bonorum non stando solis quia equalitas exprimitur utrumque prima et quantum ut patet in spiritu.

Sed an spes sit virtus qua spiritualia et eterna sperantur.

Huius titulum de fide in una distinctione, de spe de qua declaratur dupliciter scilicet in se et ex parte sperantis. Ubi primo hic supra investigatur et ostenditur in se quid sit et in quo conveniat cum fide et sic fides una et spes; et ideo magister distinguit a fide ubi distinguitur tamen spes a fide. Et ex hoc patet divisio. Sententia plana est. Intelligitur consideratur autem ante litteram quedam in questiones quarum prima an sit spes virtus. Secunda supposito quod sit virtus queritur utrum virtus separata ab aliis quibus dam virtutibus vel coniuncta. Tertio queritur in qua potentia anime sit spes et que sit actus eius et obiectum et finis. Videtur autem primo quod spes non sit virtus sicut Albertus et Tullius et alii quidam dicunt spes esse unam de numero passionum; nulla autem passio est virtus; ergo spes non est virtus. Item omnis virtus determinatum habet actum et obiectum; spes autem non habet hec declarata; ergo spes non est virtus. Prima probatur inducendo in singulis. Secunda probatur quia hic quod expectare non dicit actum ut operationem sed immobilitatem secundum locum. Obiectum autem spei est quodcumque bonum expectatum in futurum; ergo sequitur conclusio quod non sit virtus. Item philosophus in II Rhetorice ponit memorationem triplicem scilicet spei et desiderii. Constat autem quod rememoratio non est virtus; ergo nec virtus spes. Item Damascenus passionum numerum opponit non ponit distinctionem temporis sed ponit obiectum spei timorem quia spes est desiderium boni timor autem desiderium mali. Constat autem quod timor non est virtus; ergo nec spes ut virtus. Item dicit Augustinus quod anima est imago Dei secundum memoriam huius imaginem secundum speciem potentiam intelligentiam et similitudinem secundum potentiam dilectionis; ergo videtur quod in memoria non sit nisi due virtutes; ergo tantum duo virtutes pertinentes secundum imaginem intellectui quando pertinet a fide; in potentia autem dilectionis caritas; ergo videtur quod spes non pertinet secundum ordinem in eam; ergo non est virtus theologica. Et constat quod non est cardinalis; ergo nullo modo est virtus. Item si forte dicatur quod est pars affectiva bifurcata et una pars eius appetit bonum et ista caritas que dicitur concupiscibilis; alia autem detestatur malum et ista pertinet spes; hoc nichil est dicere ut videtur quia quelibet vis est appetitiva sui obiecti et detestativa sui contrarii; ergo penes hoc non accipientur due vires nec due virtutes. Item omnis virtus est de difficili et bono; spes autem non est sic; ergo probo quod non est virtus; probo autem minorem quia nichil difficultatis est sperare. Item Augustinus virtus est bona qualitas mentis qua recte vivitur qua nemo male utitur; quidam autem sperant in nobis sine nobis; ergo non est virtus. Probo autem minorem quod spes est et minus ut magis dicit illa. Item sic ille ad spes in mala ut esse in contraria quia corde tamen in memoria qui exspectat retributionem cum ergo omnis virtus sit meritoria, spes videtur non esse virtus. Item virtus non videtur non esse theologica virtus; et theologica non est medium inter superfluum et diminutum; ergo non est virtus theologica. Probatur autem prima ex hoc quod supra habitum est de fide quod fides innititur immediate prime veritati propter se et super omnia; et ultra hoc non est cogitare aliquem excessum. Item decem de virtutibus de ubi dicitur, dilectio Dei caret modo; sine modo Augustinus; ubi est quod non est excessus. Media autem probatur eo quod extremum spei in ratione est presumptio et est vitium et extremum in defectu autem desperatio et est etiam vitium; ergo spes non est virtus theologica. Item contra; III Corinthiorum XIII nunc autem manent fides spes et caritas tria; maior autem horum est caritas. Quemadmodum autem connumerantur inter virtutes; hic autem spes ab apostolo connumeratur; ergo est virtus. Item theologice virtutes consumant edificium spirituale; in illo autem fides fundat ut supra habitum est; caritas autem consumat ut supra habitum est; ergo exigitur spes ad erigendum; cum ergo in ubi illis nichil edificet nisi virtus spes est virtus virtutis. Item nichil salvat nisi virtus; spes salvat; ergo spes est virtus. Prima probatur ex hoc quod nichil salvat nisi quod est in nomine Dei meritum et tale est virtus. Secunda scribitur Romanorum VIII spe enim salvi facti sumus. Solutio. Dicendum quod spes est virtus theologica, id est que perficit secundum ordinem in Deum immediate in hoc ut distinguitur theologice a cardinalibus quia neque sunt timide agere tamen habent in medio et fine; ut fides que dicitur in primam veritatem; spes autem in beatitudinem glorie in credere videndi et caritas bonitatem. Cardinales autem actus eorum in medio et fine ponunt; inde ut reparantur actum in passionibus innatis et viis et parum sed fine ponunt inde quia facit hoc propter Deum ut gratiam intelligantur et omnes obiectorum. Dicendum quod spes eius cedat in multiplex et ex hoc ad unum ad ulterius ponit; genus divisa potest opponi enim est in genere passionis et hic non consideratur a philosopho et quia passio est illata mala sensibilis quia sic dicit philosophus omnis delectatio est generatio in contrariam id est tristitie et appetitum in genere passionis ea quod opponi dicuntur genus; hic autem accipitur penes obiectum bonum et tale et timor secundum quod in hoc passio est futuri mali aut presentis dicentis et significata est oppositum ei delectatio que est ex rememoratione ut dicit philosophus. Quidam autem ponunt in genere morum ut actus virtutis VIII vel dicit apostolus spe enim salvi facti sumus. Quidam autem ponunt per contrarium spem que habet mala [illegible] et existimat desiderium [illegible] in entibus autem

ut fides q̄ dr̄ nō certa eo futura quedā. sed
spes dr̄ 9sequi debere sic dr̄ apls. heb. vi. 9fugimus
ad tenendā propositam spem quā sicut anchoram
habemus anime tutam et firmā. et ro. v. scientes quod
tribulatio pacientiam operatur pacientia autem probationem. probatio
vero spem. i. certitudinem spei. q. sic dr̄ gg̃ tanto for-
tioris spei quisque in deum surgit quanto maiora pro
nomine illius pertulerit. quia et rom. pater ut separata ut ad tit.
.ii. expectantes beatam spem et aduentum dei glorie
magni dei. i. rem separatam quae est aduentus glorie. Sunt
et aliqua per virtutes theologicas perficiente animam ad speran-
dum sicut deus ea quae habet. sic dr̄ glo. ta. n. exspectamus
certitudinem q. id est spei virtute. sed hoc quod ad aliquid
quod actum impedit 9ctomus [illegible] ad arguendum quod expectare non
dr̄ totum actum spei ut spei. ut infra patebit. sed spera-
re dr̄ eum sic diligere actum delectationis et credere actum fi-
dei. Ad arguendum quod in illo processu non impedit actum
ut prius dictum est. in distinctione. Ad arguendum quod putat augustinus acci-
pit mentem. libro tertio affectiva et dulcedo mihi uniuersaliter
9prehendunt. ti. li. ar. vo. 9cupis. uniusque ut irascibilis
[illegible] et fugere sunt malum. sed irascibilis excludere
malum pugnat quod arduum est. et difficillimum et illam
excludere et est sum insurgere in aliud finis et in aliud
quod est ad finem et sed quod insurgit in aliud finis sic spe-
ciat spe ut infra patebit. sed autem quod sunt [illegible] sic
in aliud quod est ad finem sic perficitur fortitudine. et sic patet
solo ad arguendum. Verum sciendum quod non illa fundatur
super illum quem dr̄ aug. de ymag. loquitur de parte sup-
rema anime quam per vires habitus ordinatur in deum. sed quod est
triplex et vi. et hoc non perficitur habitu ordinatis ad operationem
non accipiatur ymago inquantum per hoc resultat in vi
[illegible] ibi inferioribus ut illi [illegible] et [illegible].
Ad arguendum quod difficile et bonum est quod est virtus dicitur
terminatur in virtutes theologicas et 9suetudinales. In 9suetu-
dinalibus non declinatur sed difficultatem et rationem medii quod est per eq-
distantiam in passionibus ut per rectam rationem supra ani-
mam ut ratio ut sunt prudentia et iusticia. sed in virtutibus theologicas
est difficultas penes eleuare animam extra se et super se sic
fides eleuat rationem ut abneget se et super se tendat
in verum quod nescit probare. et spes eleuat animam ut
speret ea de quibus ratio non est persuasa. et ab hiis
quae videt eleuetur ad querendum ea quae non videt et cari-
tas eleuet ut proprio amore priuata bonum tendat in il-
lud bonum quod quaerit fides et hoc est magis difficile quam dif-
ficile in virtutibus ciuilibus. et finis theologicarum virtutum est bonum.
finis autem ciuilium est bonum honestum relatum ad finem in eo cau-
sa per quam illa ordo finem supponit. Ad arguendum quod deus
in nobis sine nobis operatur spei habitum. hoc non spei actum

et actu spei in nobis quoniam dicitur quod prius est [illegible] Ad
ad arguendum quod bona mercedis est deus et non comparabitur. et hanc
mercedem sperat spes. sed temporalis mercedes per spiritum est. gyezi vnde
et lepra in symoniam et de hac no curat spes. Ad arguendum
quod spes est virtus theologica et illa quae videntur chiliastus. dico quod
non quod cuiuslibet sunt corruptiones 9dicionum spei. sicut
cum spes sit exlargitate vel illam negligit desperans est.
cum sic exprimit illam negligens presumens est. omnis virtus media
et excessus attendi sed causa nunquam non est. hic quod non
habet illam habitum sed non nisi sic habundare et deficere.
sic est in quibusdam aliis virtutibus 9suetudinalibus. sed post
sic fides sunt opposita infidelitas multiplex et excessus duo hereti-
ci quos exigunt ad fidem. et caritas sibi habet oppositum odium et in-
imicitiam. non autem declinat ad medium ad ista et spes et
hoc proximo quod extra ea speranda numquam est nimis timendum est
sed omnia spei certitudinem et largitatem in caritate et ideo presu-
mens non excedit in spe sed desperans minuitur in spe.
sed post vitium corrumpitur sed ad quod exigitur ad spem spei
item patet hoc alia ratione quod medium habet rationem 9parationis
extremorum extremo. sic largitas ex prodigalitate et auari-
tia. non autem dr̄ sperans quod sperat speranda et non sperat non spe-
randa quod sed hoc presumens dicitur quod sperat speranda et non spe-
randa et non sperat desperans quod nec speranda nec non speranda
sperat quod finem est. quod omnis illi [illegible] id quod omnia et super omnia
sperandum est. sed sperans pater debet aliquid autem 9tempnendo. et
item alia ratione patet quod si spes esset medium in 9parationem ex-
tremis accideret ad rationem extremorum. sicut fortis sed prius
ad audacem est timendus et ad timendum est audax. sed non
sic spes dr̄ desperans ad presumptionem. et presumptio ad despera-
tionem et hoc sit contra quosdam qui dicunt spem esse medi-
am inter desperationem et presumptionem eo quod putant in
omni virtute esse medium per vnam rationem quod non est in 9suetudi-
nibus de quibus loquitur in ethycorum. est per rationem vnam. Tertio sed
quaeritur vtrum spes sit virtus separata ab aliis quibusdam virtuti-
bus ut 9iuncta. ut. vi. n. 9 iuncta. quorum. n. est appetitus
vna horum est sicut virtus ut non separata ad inuicem. Sustu-
nere autem et expectare est longanimitatis et paciencie quae est
pars fortitudinis. et hoc sunt spei. ergo videtur quod spes sit 9iuncta illis.
Item ea quae perficiunt animam contra afflictionem videntur esse partes
fortitudinis. ut 9iuncta probatur. ergo spes autem sic perficit animam
ergo et pars fortitudinis ut 9iuncta illis. prima autem probatur
per hoc quod fortitudo est perfectio anime contra afflictionem et in-
stigationem aduersantis ut dicit sicut secunda autem scribitur
.xxiv. pu. spes quae distinguitur affligit animam .i. vel sep-
ara quae indiget spe ad sustinendum differentiam. 9iunctio obiectorum quod sit virtus
9iuncta timori. sicut enim naturalis est mouens ad
recessum a quo est et accessum accessum ad quem est in vi
ad quem sic asuetudine et de retu quae [illegible] eius in moribus

sed spes est movens ad bonum adquirendum timor autem ad declinandum
a quo quia ad bonum movet spes et a malo movet
timor ergo spes et timor sunt idem. Item aversio et conversio in
peccato non faciunt diversitatem in potentia ergo in proposito aversio a
malo et conversio ad bonum non faciunt diversitatem virtutis
sed timor avertit a malo spes convertit ad bonum ergo non
faciunt diversitatem virtutum ergo sunt eadem virtus. Item
fides de penis et premiis ergo eadem virtus fugiendi pe-
nas ut timor et sperandi premia ut spes. Item contra
eadem est disciplina fugiendi autem et persequendi secunda sunt
opposita ergo ipsorum una est scientia et virtus ut videtur. Item una
virtus non est media inter duas malicias timor autem
est inter desperationem et presumptionem similiter autem et spes ergo spes
et timor sunt eadem virtus. Videtur ut quod spes non sit
continuatio omnium virtutum quia spei est expectare hoc
autem nichil aliud est quam permanere immobilem in virtute ergo
virtus separata ab omnibus aliis. Item contra singulare
ab aliis ergo est una singularis virtus. Item supra dicta signa-
tum est super nos lumen vultus tui domine dicitur angelus quod
per imaginem recipimus est gratia sed fidem spem et caritatem est
Job. i. dicit glossa quod tres virtutes theologice significantur per tres
filias Job ergo est virtus singularis. Tertio videtur quod spes
virtus est separata ab aliis et habet actum singularem ut
inferius patebit et obiectum in ratione sperabilis. Ad primum dicendum
quod longanimitas est expectatio et patientia comparatione duritie et diversi
sperantis et fortitudinis sive constantie. Conversi sperantis sed per-
severantia separata quia non affligit presentia sed pacientia
sed quod differtur. Item sed quod dicit continet fortitudinem contra
fortitudinem in sustinentia ex qua presentia affligit in experi-
entia victorie et finis qui non superabit passio.
Ad id autem quod dicitur quod fortitudo est contra affligentia etc.
dicendum quod hic intelligitur de affligentibus presentibus non per actionem ex
diuturnitate. Ad aliud dicendum quod non accipit spes in ratione move-
ndi a malo in bonum sed per rationem elicientis actionem
timor autem per se sufficit movere a malo actu sed autem in
malis tunc movet a malo habitualiter ex consideratione pe-
ne et amoris dei non enim sic dicitur spes movet ut in pigritia
et id quod incipit timor unde patet quod nichil oportet facere
ad oppositiones illas. Ad aliud dicendum quod in proposito unum est ide
aliud non enim avertet sine conversione. Licet hic non est
sic immo spes in se non fundatur quod timore non respi-
cit penam sed largitatem dantis tamen. Ad aliud dicendum quod fi-
des est de utrisque ut sint vitanda vel eligenda et sic convenit
non autem timeo quod pene sunt et timeo quod premia conveniunt
et non diversis habitibus respiciuntur. Ad aliud dicendum quod spes et
timor non sunt contraria. Informis enim salvat et servili
et formata cum casto amore in sunt contraria quia spes est gloria
ostendendi timor autem habet oculum ad penam et hoc non

pena est et premium non opponuntur
opponitur sed quod unum est obiectum et aliud ut consequendum.
Ad aliud dicendum quod sicut supra diximus spes non est virtus
determinata sed medium extreme includens et si desperatio de-
sperationem et presumptio opposita in ratione comprobate virtute
timor non est medium illorum quia timor timet sepa-
rari et desperatio supponit culpam irremediabilem
unde nichil est quod obiciatur. Ad id quod ultimo obiciebatur dicendum quod spes
non dicit expectationem sed sperationem et hoc dicit plus quia sperare
extendit se sic credere et amare. Tertio queritur quomodo ante
sic spes et quis sit actus eius et obiectum et finis. Videtur autem non
esse virtus quia omnis virtus anime intellectiva est ex-
perientia quod apparet ergo non est naturalis. Item omnium
virtutum quae spes differunt in illa quod est certitudo expe-
ctationis sed certitudo dicit cognitionem ergo spes est in intellectu
intellectus non ergo naturalis. Item contra Damascenus accipie-
tes ab eo in fine primi ethicorum dicit quod naturales
est potentia anime sensitive cum sensitivam anime non sic immediate
ex intuitu ut quod spes que immediate in deum fertur non
sit naturalis. Quarto queritur de actu spei et tamen non potest anime esse sine
ut denominatur per nomen ipsius ut intellectus intelligere et
velle et sic de aliis. Sperare autem non nominat actum naturalem
ergo videtur quod non sit actus spei ut quod spes non sit in intellectu.
Item in eodem genere quod dicitur sperare vel expectare. Videtur quod nichil
quia dicit apostolus .iii. quod Abraham contra spem in spe
credidit. Et dicitur et addidit et sic longanimiter ferens
ferens adeptus est promissiones ergo videtur quod nichil dicat
nisi expectationem solam. Item per solam expectationem differt
quod spes et etiam expectatio fuit beatitudinis. Item quid dicit
expectatio sed dicitur unum modo maiores virtutes vel motus
et nichil addit super virtutes alias nisi certitudinem et hoc
non dicit actum specialem. Item queritur de obiecto et fine. Si
dicatur quod obiectum eius est beatitudo sic videtur quod licet conve-
niens et indistinctione supposita tunc videtur quod spes sic non sit
virtus quod beatitudo est finis omnium virtutum. Solutio.
Dicendum ad primum quod spes est virtus separata et divisa ab
omnibus virtutibus aliis et est moralis. Item anime nec
expectare tamen est actus eius sed plures convenientes eius quam aliis
virtutibus intrinsice diceret et potest extendere se inter quam
apostolus quod dicitur et hec amplitudo que est in magni-
tudine in eo quod habet naturalis et sed quod est humana. Ad aliud
dicendum quod duplex est certitudo una quod est per modum cognitio-
nis et hec competit fidei alia est per modum nature et hec com-
petit etiam virtutibus. Et virtutes eligunt ante in operibus
et fine ut supra diximus et qui virtus convenit omni in
modum non videtur nullus id virtus est certior arte sed
hec certitudo que est in moralibus nisi est duplex scilicet certitudo que est
ex efficacia habitus inclinantis ad opus vel directe
et ad finem et hec est omnis virtutis et per se in virtus est.

alia est excellentia inclinabilis habitus et eius ad-
iuncte ad hunc et est maior sicut si ignis gravatus co-
iunctus preter sensum gravans et dans motum qui consequitur
formam tunc fortius ascenderet quia tunc motor in
ipso esset ut consequens formam propriam et ut consequens impul-
sum gravantis et talem certitudinem habet spes scilicet exhibi-
tionem totam quia est ex naturis et gratia proveniens que sunt certe
certitudinis et ideo certo et ideo virtutes spirituales per cer-
titudinem diffiniuntur et non ut quidam male dicunt quod
accipiatur certitudinem a fide et certitudinem autem ma-
gis apostolus ad thimotheum ij Scio cui credidi et certus
sum quia potens est depositum meum servare usque
in illum diem. Ad aliud dicendum quod bene puto hoc esse verum
quod naturalis sit potentia anime sensibilis sed ut dicit philosophus participat quid
ratione et ideo efficitur quasi elevata super naturam sensibilis per se
considerate et tunc potest in id in quod non potest nisi ipsa.
¶ Cum secundum quendam modum motorum que dirumpere esse concupiscibile
et irascibile in nobis sensibiles et brutales et in humanis po-
nitur spes et caritas. in sensibilibus autem temperantia et forti-
tudinem si hec distinctio non habet iudicare aliter dig-
nitates in potentiis non sequitur ad id quod ultra quia de actu dicitur
quod tamen coniunctionem ad actum spei que est sperare scilicet dispo-
sitione agentis et hoc est fixo modo prehensibilis et hoc
dicitur expectatio sicut enim quod movetur secundum locum non potest
prehendi in aliquo quia est unus locus proprium ita ipse motus
finita potest consequi tempore separatim. Hec autem expectatio est
permansio interna et actus spei. ex illa parte qua
fulcitur innititur quia in uno vel in victoria iura oportet
esse quia expectat eventus. Ad aliud quod exigitur quod est secunda actus
incitus in alia licet non exigitur ut magnus animo ex-
tendatur in eternam. Et cum est ideo obiectum quoniam actus per
sum obiectum habet diffinitum et specificatum et obiectum est am-
pliatio eternitatis et beatitudinis sed quod sonat ingentem
quia glorium dicitur magnum et honoratum et hoc ipse est
naturaliter enim sperare actus qui completur hoc tota scilicet exspec-
tando in minus prehendi et amplitudine et magnitudine
glorie eterne quia eternitas et dicitur amplius per hoc et secundum
indeficiens. Ad obiectum autem dicendum quod hoc non est verum in
omnibus actibus sed in illis tantum qui sunt ipsarum virtutum
que coniunguntur aliis potentiis sicut fieri est concupiscibile volu-
ntas et scire et credere intellectus sed quod coniunctus est cum
affectu et sperare naturalis quod coniungitur intellectui creden-
ti et de hiis non est verum quod obicitur et de hiis ista in-
veniens sed prima dicitur primum in ratione de actu fi-
dei credendo sed per solo prehendere. Ad aliud dicendum quod
expectatio potest indistinctione spei et ideo habet dicta est sed
pretentio intellectualis per hoc quod dicitur futura beatitudinis
scilicet futurum est et non est in illo sperans sed operetur

prehendi nisi ad aliud et beatitudo accipitur ratione mag-
ni et gloriosi ut per se dicitur et sic intelligitur totum quod est de ac-
tu spei. Ad aliud quod non dicitur actus immobilis in(?) mente
coniunctas virtutes scilicet potentia ut est motiva in actu
expandi et hoc motivum sui in motu motus additur
super ipsum autem sustinentis. Ad aliud dicendum quod bi-
tudo diffinitur ab eo quod est omnium bonorum congregatione
perfectus et dicitur omnium bonorum per totum distributive
et collective. Si distributive tunc verum est quod concludit
obiectio quia tunc reddet cuius virtutis ratione sui bo-
ni. Si autem teneat collective et sic tunc sonat
quendam amplitudinem ingentem et magnum ambiens statum
omnis boni et iste status est alius in ratione aliis sic
respiciat sola spes et hoc est sola causa quod semper
sicut dicunt quod fidei succedit visio et spei beatitudo et
aliis quod succedit ei comprehensio quia comprehensio dicitur quasi
condensum amplum et tentum et aliis aliis dicunt quod suc-
cedit ei eternitas quia illa non dicitur commensurari super ha-
bens(?) dicitur per eius ipsum imperium uita et per hoc predicto
ad vicum. ¶ Deinde queritur de eo quod est ad illum in principio
dicitur. Est autem spes virtus qua spiritualia et eter-
na bona sperantur et cetera. Et est querendum hic quid sit
spei diffinitive quam iam habitum est unde quia sit et
in quo ut visibo ... per ... Sed hic autem a magistro
duo diffinitiones date, lob(?) de prima sic spiritualia et
eterna bona quibus virtute iuste sperantur et ideo quod
male diffinitur per illa. ¶ Ut expone magister quod
appositio ... expectare autem est fiducia
dicta a fidei certitudine aut magis quam dicit tullius esse
parte fortitudinis et vocat eam fiduciam. Si primo
modo hoc videtur esse inconveniens quia unumquodque de sibi certitudinibus
liberatur quod non coniungitur cum sint diverse virtutes
in se. Si autem secundo modo tunc esset pars fortitu-
dinis et hoc videtur per hoc quod ita diffinit tullius fidu-
ciam dicens fiducia est per quam magnus et honestus
rebus multum ipse animus in se fiducie certa cum spe
collocavit. ¶ Obiciunt et de secunda quod diffinitione quod ponit
magister dicit quod spes est certa expectatio future beati-
tudinis veniens ex dei gratia et meritis precedentibus
ipsam spem quam non precedit caritas vel rem separatim
et beatitudinem eternam quia primo quod certitudine sic
certa spes. videtur autem quod fidei quia ita dicit augustinus in li-
bro de civitate dei spes est virtus qua nisi ad id quod credit
se pervenire perfectius quod ut certitudinem a fide accipiat
quod super negatum ... non videtur esse certa quia separantur
nunc beatitudo spirata sicut accidit in iuda quod ... secundum
statum presentis iustitie sperabat beatitudinem eternam
tamen nullam certitudinem et consecutus. Si forte dicas

q̄ h' certitudo ÷ condicionalis s. si perseveraverit in uia in
uia militia ex q̄ perdit spes. h̄ q̄d dubitatis
÷. g̃ conatur certitudini ut vr̄ sig̃ spes h̄t cond
ne nō d̄ diffiniri p certitudinem. Ad 2ᵐ dicendum ronis
que cōst si spes ÷ innitatur g̃ ut q̄ nō sit suum ap
ponere condicionem. Ad 3ᵐ ponam aliquem esse presciturum et
et tamen ÷ in statu iusticie ille h̄t spem et tamen sua ex
pectatio frustrabitur. g̃ ÷ incerta. ¶ It̄ qr̄ quis certiore
h̄t expectationem inter duos quorum vnus prescitus et expec
tat spe formata alius predestinatus et expectat spem in
formi. vr̄ q̄ predestinatus quia ille certissime bititudinem
consecuturus spes formata expectat ex meritis actu ex
istentibus. spes autem informis nō. g̃ ut si incerta
sit ea certitudine spe sup deum ÷ q̄ certior sit spes presciti
q̄ predestinati. ¶ It̄ qr̄ q̄ sit g̃ cum innitatur spei
-n ut d' sibi speciale. gratiis sit gratia q̄dam g̃ nō debet
spaliter diffiniri. Ad hoc exhoc ut q̄ nō possit esse infor
mis ex quo spes ÷ gratia et h' falsum ÷ ut inferius ostenden
detur. ¶ nō spes ÷ ex g̃. Ad exquibus meritis procedit spes
nota -n omnia procedunt ex meritis virtutes autem sit
infunduntur. g̃ spes precedit omne meritum nō ex
venit ex meritis. ¶ Si forte dicas tu q̄d intelligitur
de actu spei primus q̄ quia ÷ ille q̄ ÷ statim post virtutem
infusam nō procedit ex meritis quia ipse ÷ de primis
meritis. g̃ ut q̄ nō sit vnum. Si tu forte dicas q̄d h'
÷ ex caritate quia caritas ut dicit magister omnium bonorum
mater n̄ prior et eam et io merita caritatis precedunt
actum spei. h' nich ÷ quia magister intelligit de caritate incarnata et
nō creata quia spes precedit n̄ caritatem creatam sicut dicit glo. sr̄
primo Mt. sup illud Abraham genuit ysaac et c. i. fides
spem spes autem caritatem. ¶ Si forte tu dicas q̄ necesse sit
motum actibus aliarum virtutum an spe et tunc me
rita q̄ sunt boni actus aliarum virtutum precedunt. h' ÷ sig
mentum quia dicit aug. in libro de bono coniugali q̄d h'uit
÷ quo q̄s possit agere cum prius et h' ÷ dicit omnis ph'i. sig̃
h̄t aliquis h'itum spei ipse movetur spe qn̄ vult ut ante
actus alios ut post ipsos et in nich ÷ q̄d dicas.
¶ Pr̄ apostolus Abraham alii et aug. diffiniunt spes. s. q̄d
spes sit suspirio boni futuri. Ad glo. rv. viii. dicit q̄d
spes certa ÷ certa expectatio future glorie et in illa magis dif
finitioni r̄ q̄ provenit ex gratia et meritis. Pr̄ cum vnica
vel unica sit diffinitio penes quid dantur diffinitiones tot
spei. ¶ Ad h' dicendum primo dico q̄ spes sit ingni
bus duabus ut p' h'itum ÷ et io apostolus diffinit ut ÷
ingnis passionis et tunc ÷ suspirio futuri boni q̄ iam
ipsa suspiratione anima afficitur et alicitur. Sed autem q̄ ÷ in
gnie in theologie d' sup deciarum ÷ et sic diffinitur
tribus diffinitionibus quarum due sunt in littera posita ÷ i

obicit ab aug. dicitur. d'. Pr̄ autem datur p gratis et obiectum in
gnie nō specificatum ipsi dicit dñs q̄ obiectum ÷ eterna et spiritualia
bona spiritualia bona. Sed autem datur p actum et eam
actus inquit que ÷ certa expectatio et c. Tercia autem datur
p relationem spei ad fidem ex q̄ g'rat. Sed q̄ fides fu
damentum ÷ et spes quasi sup edificata. Ad pr̄ autem q̄d
ob. cō. prima diffinitionem dicendum q̄ quamvis virtute expectan
tur spiritualia sic eternia militia tamen nō sic eminente
...

aliquis uel diceret ÷ huius tunc dicendum ÷ quod spes spiritualis oritur ex gratia quod ipsa ÷ causa rei sperate et motor ut supra dictum ÷ . alie autem uirtutes referunt ad gratiam ut preter adiutorium et non ut ad motiuum actus. ¶ Ad aliud dicendum quod hoc sequeretur si illud spes esset coniuncta gratie in subiecto et hoc non ÷ uerum immo quod fulcitur gratia quod ÷ imperfecto conuersio mere tolimo ut in hiis qui parabilis et tunc ÷ informis. ¶ Ad aliud dicendum quod spes fuit ibi preactu spei et huic actu precedit mira sed apostolus sperantis quod ipse expectat beatitudinem et mouetur iam ad sperandum illam ex meritis que habet imperfecto et hoc potest esse duobus modis. scilicet quod spes precedat actum spei ÷ causa meriti tamen hoc ÷ quod quedam habet sed non merita et tunc sperat ex meritis que intuitu proximo. Secundo potest esse ex meritis precedentibus causa et effectu et tunc non potest intelligi de omni actu spei. sed de non proximo ut probatum est. Tercio modo potest esse quod precedat meritum in causa et proposito merendi et sic intelligitur de omni actu spei uerum erit. Quarto modo potest esse quod precedat causam in merito alieno ut est Christi et sanctorum et sic intelligitur de omni actu spei uerum erit. Quinto modo potest esse quod non precedat in causa non in effectu sed in proposito tantum et sic est uerum quod dicitur tamen de actu spei informis. ¶ Ad aliud dicendum quod caritas non precedit spem non in causa uel in proposito uel causa ut iam dictum est si spes sumatur in actu. hic est sicut considerantur ut partes gratie sunt simul. si autem considerantur per ordinem spiritualis edificii. tunc non precedit spes caritatem ut dicit glossa super principium Mathei et probat per: s. ad totum. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicit. sine meritis enim aliquid sperare non est spes sed presumptio. Ex hoc est ut quicquid sit spes informis. quod quidem sic probatur. quod fides potest esse informis sed habet ex hoc quod aliquid est cognitione quod remanet ablato eo quod est affectionis. ergo ut nec illa causa non erit informitas. sed spes tota est in affectu et non habet ipsam cognitiua ergo aut totam manet aut totam tollit ergo informis non potest esse ut uidetur. spes non potest tendere sine amore et sine potest tendere non manet. ergo uidetur quod sine caritate non manet ad desperationem si manet tunc peccati fieret formata eadem quando adueniret gratia. quare ergo in quod adueniret haberet se ad id quod remanet non est potest dici quod si male sic sumitur est actu de fide. quia non est dissimilia esse scilicet intellectiua et affectiua spei sic fides. ¶ Contra. spes fides generat spem. ergo fides informis spem informem. ¶ Item sic se habet fides ad timorem quod fides informis generat timorem informem. formata timorem formatum que est uitialis uel casti. ergo similiter faciet per ordinem informem desperationem si spes semper esset formata. ita nobilior esset effectus quam causa. quia per illud fides est causa spei et potest fides esse informis et formata uel in habitu est. ¶ Item spes est ex parte sicut fides ergo uidetur quod accidit ei ipsa quod et illi. sed est informitas. ergo et cetera. ¶ Item Augustinus uult quod sola caritas diuidit inter filios regni et filios perditionis ergo spes sicut fides non diuidit ergo erit bonis et malis communis sed malis non inest formata ergo informis ergo et cetera. ¶ Sed solutio dicendum quod quidam dicunt inter spem que non habet meritum et est informis et presumptionem que et non habet meritum et expectat beatitudinem. ¶ Solutio. Dicendum quod spes potest esse informis sicut et fides. et Magister dicit per. quod spes informis non est sine meritis sed non habet ea in proposito et ille fuit quinto modo quo merita precedunt actum spei ut prius diximus sed presumptio que dicitur spes stultorum est ex gratia largitatis dei sine omnibus meritis. expectat est presumptuosus beatitudinem et continuando uitam in peccatis eo quod reputat misericordiam dei dare beatitudinem sine conuersione et non attendere peccata. et probatur per dictum. ¶ Ad primum dicimus quod in illo argumento est suppositum falsum et est quod fides informis habet ad affectionis ut ostendimus et ideo non est causa quod potest peccati. ¶ Ad aliud dicendum quod omnis uirtus theologica habet de se ut tendat et non ab amore non quodammodo et quod spes informis non tendit habet conuenientem quod habet in subiecto et non dicitur se in ad aliud bonum ut est de fide quod aduenientem ergo forma id quod fuit informis et est ipsum et male sic et in fide sic dispositionabilis est in spei non tamen differt sic dispositio a spe sed sic ipsum apposito tendere generis qualitatis non ipsum ad actum sperandi quod bene eius spes informis sed sic ipsum tamen ad tendendum. ¶ Ad hoc autem quod postea obicitur quod due qualitates eiusdem non est [illegible] et quod simplex non unius simplicia. et huius in ipso de fide responsum est. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicit. et sic fides et spes de inuisibilibus et cetera. quia uidetur quod obiectum unum. sed una uirtus. ergo fides et spes est sicut de inuisibilibus erit una uirtus. ¶ Item spes sic sperat aliquis est gratie et uenie quod sunt huius ergo et cetera. ¶ Contra. spes est de inuisibilibus non pro ut sunt inuisibilia sed pro ut sunt absentia futura et ideo fides et spes non conueniunt in materia propria quod oportet quod sit una uirtus. ¶ Ad aliud dicendum quod omnis distinctio uirtutis dicitur ex fine et denominatio sic a fine eorum in ratione spes proprie est de gloria et sic uenie et gratie sed est ex ordine ad gloriam. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicit. spes autem non est nisi bonorum et non nisi futurorum et ad eum pertinentium et cetera. contra hoc uidetur esse quod dicit poeta. hoc ego si potui tantum sperare laborem. ergo uidetur quod spes est et malorum et cetera. ¶ Item uidetur quod sit omnis bonorum uel uelle. nos autem sperabamus quod ipse esset redempturus Israel. ¶ Item Augustinus. deinde de sperandis est diuina. ergo spes est de salute hominum. ¶ Item fides et cetera se habet ad se et ad alios. similiter caritas ergo uidetur quod spes. ¶ Contra. si spes proprie sumatur tunc non est aliud nisi uirtus que coniungit sed tamen quod dicit magister. scilicet quod spes bonorum futurorum est. et sic sumatur ipsa

.i. q sic loco siue gnis q e suspicio futuri q...
sic p ee respectu mali. et sic accip poeta. et p h
p s ad pm. Sicut large sumo. to n e ei boi
omnis. et p h p; s ad scdm et tertiu. Ad a. dd
q n e sile de fide. caritate et spe. q spes respi
cit uiam et illa sic pa. fides at et caritas no
fundant i aliq pro et io pssu ee i omnibus. tn
sciedu q n e actus fidei q edo in re e bon q fides
n e nisi ulr supma ueritate. s; p ee actus
opionis. ¶ Dein qr deh q de ipa pte i. Post h
e inuestigare etc. ubi d magr q n x n angelis
n aie bte fide hnt t hueru. et d huius eet ob
porume. ut e q x huit fide et spe q hunt
plenitudie gre. fides a et spes ptes gre sc g ne.
J. p sp. Jnter ce spaui. J spau ime et temp. e. g
mitas alius locus. J gda bitudis dfuit ei. g
i spare potuit. J sic fuit cophensor et uiator
g sic n defuiert ei q fuert cophensor ita no
obuert de eo q erat uiatoris. spes a uiatoris e g r.
¶ S; q. nich ipsios x buit pe sola passibili
tate sr aiam. fides a et spes dnt ipsiorem q fides
e cog to enigmatica. spes at expectatio ei q n e cophe
su. cu g apte uidert et psse cophedit ut pu
ta unctu dicttu. nq huit fidem t spe. ¶ Vlu
qr an angli huerut t heat spe. ut q s. q
expectat adh pmiu q accesit ei pdie iudicij
exmutio erudie q obsequiut nb. g e spes sic
cui expectatio pmii. ut q hant spe. J s. pe i.
i q desidant agli pspice. desidiu at n e n elgu
hr ipsetu. g ut q r ei q e absens psut ee spes
eis. ¶ S; q. Oia punetia ad sua bitudie he
rulo et uident. g n spant aliud q n uidat
pmtu. usit at n e spes. ut d ap. g n he spes
J fidem n hnt q gignet spe. g n spe. ¶ Vlu qr
de aiab btis an hant spe. ut q sic. apoc. d
deme eis ut expectaret adh tps modic. g ut n e
q expectant glam cor. et expctare futuru biu
spei e. g hnt spe. J ga anug dixert q desi
dio cor aliquatulu retrahut a cotemplatoe. g ut q
hat spe. ¶ S; q spes q differt affligit aiam. d
le at affligi decetes n pst. g n spe hre psut
¶ S; dd. q n x n angli n aie bte pe loquido
hnt spe et h duab de cais. qr una e. q spes
n e n de statu biu. et he btu aie et n corpus
q gla corp ut opida e redudatia q da exaiq
i cor aiectu. alia ca e q spes fundat certi
tue enigmatica. q ostend te sprata uspeclo et enigmate
et io q ibi id q expectant uidet clare. n dicit
hre spe ille et illa cu ut enigmatice magis clarent

Scdm h g dd ad p q x n huit spe. et ligaturo
ul ipso status spes f. p expectatione pmij acci
ut q cois e n e spes n p spu. t loq de co
gna mibr. et p h p s s r ad duo sequentia. ad
ulr dd q fuit uiator r de passibili. et ideo
hre fide et spe n prunt ad uiatore s; pote
ad uiatoris ipsiorem q sine h uiatio ee pss
et moi cte dn gda de anglis an cofirmationem
un et gesse e gre i fide et spe ipe huit s; gesse
e ieis ipsiois. uisio e glie e ide et tetio t op
hensio e i spe. q e ut d magr i p. l. d. i. sprat
aliquoru teru lic; n p se. ¶ Ad id q qr de anglis
dd q n ipse spe hnt t huere eisd de cais. id e
q expectat e de pmio accidentali. ¶ Ad a dd q e desi
diu rei h hite q aliqui pq fastidiu uenit q
e desidiu rei hite ut ing heat q fastidiu ee
tollit et d h ulti dc pee. ¶ Ad id q ulti qr
de aiab. dd q n aie bte ho spe eisd de cais. n pu
to h ee ueru q retrahunt a cotemplacoe desiderio corm
q decimatiu e eis tps et e gaudio una
stola spacio q secunditate hnt de reliq. ¶ Dein
qr d h q d i. Anaghuo patre q ap ips usq;
ad passioe etc. Vr q n hueit spe. q spes
omnes se iue. ull at fuert ia secum. g n
fuert una. J spes dat admiend. ulli a no
fuert i statu merendi g n hueit spe. ¶ S;
q d beda q pres felici spe igssu ianue ce
lestis expectauert. g spe hueit. p h d clarid
h id. ¶ Vlu qr de aiab i pgatorio ut spe hat
ut q s. q adh n hnt apta uisioe. g ho en
gma. ulla a cedetur spes ut d magr. g he
spe. ¶ S; q p h n dapnati hret spe. q hnt
enigmatica cogne dedo. si g tale cogne spes
cederet dapnati ut ut hret spe q sine e
e pnie sic et sciat se ee despatos. ¶ Vlu qr
de demoib ut ipi heat spe. ut q s q Job. xl.
d buchemoth. ecce spes ei frustrabit eu. ¶
S; q sicut pec suu ee iremie. g he desperatoe
n g spe salus. ¶ S; dd. ad p q pres spe hue
te sic magr bn pbat i litera. ¶ Ad p dd q qdi
in fuert una. n ei masio distinguit ut d
at sc Jo. n loco ppetue pmanentie. f. ut
fm dapnatoz t celo. et io q ad securitate et
q ad statu merendi dms eos fuisse i termio. s
q ad cnsecu ulra glie fuert adh una et termio.
¶ Ad a dd q accus spei i te statu q merit s n meret
et io n psse e spei q n s n statu merendi. q
p ee pe illu. ¶ Ad id q ulra qr. bn cedo q
q sic i pgatorio hnt fide et spe. q expectat salute

icogitate enigmatica uisa. C ad 10 a q ignis ob. dd q n e sile q n hnt fide q credat ueritate prim ' q ue sed. taliter qle e fides demonu. dq i. q. xxiii. dein e. cum si hirent fide inhirent saltem expectatione et io n hnt spe. C ad 1d q q ob dd q spes ypocrisime i sunt. i. p expectatione dila tionis iudicialiter acti puniet q m. illa e frustr bit q cum qm uelit iudicabit et p h determinate e. Cu ate x fide et spe inhueit etc. | de spe

H ultio pote magis tetat d dilectione n q dilige sit alius s q nascit i actu suo ab actib aliar et io ille generate sit potes. dicit a tetate i spes duas i q p ag d dilectione hois q dilig deum e proxim. ista uo d dilectione dei q dilig nos. et hi cap. xxxvi. d. i. prinissi adiacet e d dile. etc. por adhuc dicit i duas iq pma ag d dilectione quo ad scalia s. Insa a ag d dilectione i compatione ad di ligente. ubi qrit si caritas semel hita possit a mitti et h icap. xxxi. d. Illud q ne pteud q gdi as. Jc. por hay subdiuidit i duas ulti iq pma ag d dilectione p compatione ad gnis que ue et p opato ne ad act s scale et p opatone ad modu q e. Insa a ag d ipa p opatone ad obie ctu acc. Insa a ag d ipa p opatone ad obie que dilige. et h icap ulcqua d. xxviii. i. h qi p ue illo madato dilectois etc. Jn hac a dist. q onan pm ptc. qdruplr ag d dilectione. v p ci ag d ipa qd sit. et ue sit una ' ples et h i ij. c. caritas e dilectio q dilige et c. tertia uo qrit de modo acc dilectois ca i diligedo proxim q i di ligedo deu. ' qnte modu ue dilectois ad dilia. i qrta et ulta determinat d precepto q respic actu h uirtutis. i. i ate precepto n primo iplet ab hoie etc. expone a ista et disperone patet smia h lectois. pable ate sit q gones h. qr p e an h lectois. sola sic ue ue gnal ' spal dilectio sit ue. sola sic ue gnal oiu uirtutu eto si ue spal ue sto for gnat oiu uirtutu et ut psit ipa st i rolis. C ad p ob i. ad id q suffic s na ue n opz hre uirtute eleuatē ad dilige aut sumu suffic s na ue bon suf sit p se et sup oia. q n opz hre uirtute nat eleuatē. p phat exh q gra n e min ugere ora q na. na n desic i necessariis n hndat sup fluis. ue d phs. fa a phat p mltor opi one q dne q na i anglo p e hoie ad h suf ficit et p tullud d amu q d aia p se diligendi sit e ar i iij. top et oib pponendi. q mlto mg sit. et ad i uij. top et oib ppoendi. q mlto mg d. p uirtute aie i hoie prorctiate sit. q ad q suffic uo i cogscedo ad h suffic affco i dilige do. uo ar ip statu suffic ad h q cogscedo deu

sum bonu et p se diligedo et sup oia. et ad hec suffic e m ue phat ex dict mltor phor. q affco suffic i diligedo deu p sup oia p se. ig h ad h dat uirtute spale. J ou ue dat p difficile et bonu. q nulla dat p dilectione et facilitu. et ei q n dulce q amae q ad h nulla d buit dai ue ut ue. C d; q. aie boiu i isto statu iq sum maxima sit illa q sit ad fine q sit ipsis facilior e i eis aie queieted q miamor mg ior e quiecentia. s i dilig; sicu ordianeib ipaz i h' q sit ad fine. q mlto mg ordianeib ipz ad fine. sic a e bon q bon. q i dilig; aliud ue uite ordinante ad ipm. et a q n respic bon ue bon n caritas. q caritas e ue ordias i fine q e bonu. J id q ouatat ho ad uiuu necas e ue. caritas ate quotatte ho ad uiciu. q caritas e ue. p phat q uicium n oppoit ii uitiu. sa ate phat ex h q mutuo se expelle caritas et uitiu ab eod susceb. J co; act e muod uite eterne ipm e ue. s caritatis act e pcipue uite eterne q caritas e ue. C S dd. q caritas e ue sic q sit qb costint. C ad p dd q na nugm suffic n suffic ad actu caritatis. s ad actu nat amoris suffic na an pec potent et p pec mini potest. q at amor sit ille determinat sa ms bn phs i p eth. ubi phat q sic unicuique na e pru op et act ita et hoi s q ho. et q h op no qr ipo p uegre et sensibles s p roale. h a e ch q e diligere sup oia id q p se et n p resone ad ge et diligere sup oia id q p se et n p resone ad alium e bon. et h qde phat ee felia. et ume q e felicitas i cata q e sum bon p se eri qi tu et n alti grã. sicu q reret aphis ue h q tu et n alti gra. q bon ' q bon e. i. hoi. Rndent. q bon q. Aliud et ab ipis pbis n e qsto bon n bon hoi s uita ciuile. caritas a n sic qrit bonu s q absolute bon e et a bon n tantu ille p tone q phat h 10 q sit dilectione. s q illo bon essic tale dilectione. un e dr dilige deu bon essic tale dilectione. un e dr dilige deu p se et sup oia e act caritatis. u p se n dici p se et sup oia e act caritatis. s q e ut obiectu. et q e una cam ten s tres. s. q e ut obiectu et q e ut efficiens et q e ut fis. et ip et ulta potuit ut efficiens et q e ut fis. et ip st p opione qrda queret anglo et hoi i p statu p opione qda queret anglo et hoi i p statu. s n q ad mela. q effic tes to dilecti. a ph s n q ad mela q effic tes to dilecti. a ph p s adp. C ad a dd q io illa fundata e sup sum q l uires aie sit ppontiate p ordie. tu n sit q l uires aie sit ppontiate p ordie. tu n sit egles p pse ptte ei mo pse q cogitiue. mlta ei cogscunt q op n psum et mlta cogscunt dea q ue cogscunt affa n psum n eleuom sup dea q ue cogscunt affa n psum n eleuom sup pse nim a dono dei dato nob et i e dilectio ca pse nim a dono dei dato nob et i e dilectio ca ritatis. illo e psum affa i deu p se et sup oia

libalit nullo cogente oio q̄ diu uiuunt ꝑ rōem
ducente alt'am q̄ ita sit faciend' et io n̄ ē ꝯmuni
bꝫ nr̄a dilectio. et si sit s; ps; difficile ē tn̄ cōe
ut qd̄a dn̄t q̄ n̄a diligat ad se se n̄ t q̄ ē bo
nu s. eo q̄ n̄a cuiae ise et io tali dilectione n̄ dilig
ad t se. ꝑ q̄ distingit duplicē dilectionē. s. actuo
et ꝯcup. et dn̄t q̄ dilectione actiue p̄ ꝯdiligē ꝑ se
s; n̄ t se. diligunt dilectione at ꝯcup q̄ n̄a ē oia
diligunt ut bōa s. tam q̄ legim' aliq̄s phoꝝ
tm̄ ex dilectione hoesti ut fortes ꝯmitte se mo
ti q̄ tn̄ dilectionem caritate n̄ hnt. difficile ē dicē
q̄ nos diligere ad t se n̄ ex caritate. et io melioꝝ
ē p̄ s. t ad a'dd q̄ difficile ē uirtu theo. n̄ ꝯsistit
tantu q̄ sic s ꝯ en n̄ uno m̄ accip difficile. et boꝝ
uirtute theo. et morali et itellectuali. s; i theo. bo
nu q̄ ē sic et difficile q̄ ē subst'olli t id q̄ p' n̄a
et abnegare nam. i morali at accip difficile q̄ ꝯ
tage mediu t appinqre illi. i itellctu. uo acci
pit q̄ ē circa mediu q̄d circa ꝯ opabliu. et
bonu utilq; ē p' rōem hoesti felicitate respi
ciens. h at q̄ dic ag itellc ꝯdlcedio act t obi
et n̄ ꝯabnegatoe ne. C Scdo q̄r ut sit ut gn̄a
et ut q̄ s. ꝯq̄d ē ē effectiuus hit ulis saltus.
ipm ē ut gn̄al. caritas ē hmi hit. g̃ et c. p̄ pba
ex h q̄ ulis sal n̄ hec n̄ oib uirtu expirasse
et h n̄ expelluit n̄ p hnt ꝯios s. scd'a suppoit ab
ag. q̄d q̄ caritas sola pioꝝ ē tm̄. cete a uirtut
ꝯs boꝝ et mal sit. J ꝯq̄d ht, act oiu aliaꝝ uirtu
ipm ē gnale ad oēs uirtutes. caritas sic se ht ad
act aliaꝝ uirtu g̃ et c. p̄ pbat p h q̄ uirtutes
diffiniunt et distinguunt p act. g̃ a spali spal ē
ut et ab oib ulis. e scd'a a sco. i. cor. xiij. ꝯap
caritas paties ē. benig ē et c. J ag in d'morib
ecc oem uirtute diffiniu p amore ut fides ē amo
idm ꝯces. et s ꝯalus. g̃ caritas ē ulis oib. g̃ et c.
J Jo. ut breuit ꝯplectar oēs diffioēs uirtutis. ut
ē caritas q̄ diligit q̄ diliged' ē g̃ ut p. J. b. il.
ꝯ diligendo dō et ag in l. ꝯ. c. di. ut ē ordo amoris
et id ut n̄ d ē q̄ amor ordiab. g̃ ut q̄ caritas f
oīs itꝫ. J ut q̄ caritas sit gnal i pata. q̄ rema
neb ex oib uirtu. i pmio. fruī ē ē pmiu oiu
uirtu s. fruī ē ihere amore alic rei ꝑ seipsam
g̃ ut caritas ee gnal i pmio et gnal i merito. g̃
J is. dic; magr q̄ ee madat refert ad madatu
dilectois s; n̄ ē i pcepto n̄ op uirtutis alic. g̃ ee
op uirtutis reducit ad pceptu dilectois. s; sic
se ht op ad op. ita hit ad hit. g̃ oēs hit uirtut
reducit ad caritatis hit. g̃ et c. J. i uirtu. nalib
mouetib q̄ sit i ma redco ē ad uiij. pus q̄litates
et oiu haꝝ redco ulti ad unu moues i tota
gnatoe q̄ ē sol. g̃ ut q̄ i morib sit ee ꝯbeat. ē

g̃ ille q̄ sit t ordiatoꝝ ad fine reducit ad
uiij q̄ cardinales ult q̄ ille ulti reducat i una
s. caritate ut ille i sole. q̄ caritas ē motoꝝ i toto
mundo et s q̄ntitate ipl actedr miti q̄ntitas. Cs;
ꝯ. spal act ꝯis ab actib aliaꝝ uirtu exig spale
hitu. s; dilige dm̄ ꝑ se et sit oia ē spal act g̃ et c.
p̄ pbat p h q̄ act sit p uiu potētus a q̄ ad nos
et hitib. scd'a p; p h q̄ sic distiat dilige dm̄. no
accipiet i distitoe ei act alic aliaꝝ uirtu. J ap
i. cor. xiij. enūat ea i t alias uirtutes et c aliis sin
glare ubi at. nc at many fides spes caritas tria
h maioꝝ a hꝫ ē caritas. J a spali rōe obi sumit
spal uit. sumi at bon spal to obiē sic sumi uos
g̃ ab eo sumt spal uit. J h ꝯ ob. i pmo Job dit ea
signi p una filia iob et n̄ p ꝯs filios et filias. C
Solo. ꝯd. q̄ caritas ē uit q̄ dilig dēs ꝑ se ꝯpxim; spal
ꝑ dm̄ et ideo. C ad p' dd q̄ caritas n̄ esse uit ul saltem
ꝯute ut forte opposita oib uitiis s; po ut ꝯiu
cta omib aliis sine qb nug ē q̄ ē ipa i ru
dūt et io accbuit h caritati et h qui sit is. de
clabit a magro q̄n ag ꝯ de gneroe uirtu. q̄
caritate uno m̄ ꝯtuunt et io dr mr oiu aliaꝝ
et p h p; s ad pboes pmissaꝝ ille rou q̄ pbat
ac si forte hent oppoes caritas ad uitia ꝯia.
et h n̄e uerū. C ad a. dd q̄ caritas n̄ ht i se act
aliaꝝ ut hit ex q̄ t ex q̄ ptib elicant illi act
s; ht eos ut motoꝝ n̄ mot pximi et ꝯiūcte mo
tiu s; po ut motoꝝ motois ad actu. amo ē dū
os uirtutes mou; ad act. sic q̄tre q̄ pacie ē
patiēs. ꝯndbs ꝑ amore dī uoles affligere ea
mouete patiam sua ad op sit ꝯ aliis. et io
ē motoꝝ ulis uirtu ad act s; n̄ ē ulis uit. ulis
ē motoꝝ uno m̄ ht mot p'u q̄ distiguit ab
aliis. ꝯ ht alio m̄ motu q̄ i fluit aliis motorib
ad mo. ꝑ q̄ mot p' et i fluentia ꝯ moto ulis. ut
p; i motorib orbiu ubi p' m motoꝝ mou; mot
diurnu et i fluit i os aliqs ut ꝯsidat i fluit mot
ꝯ uniqꝫ ꝯsidati q̄ qlib; ꝯsidang mou; i motu
p'o. eo q̄ qlꝫ i floꝝ s q̄ntu assimilari i mitando ip
p mot p'u q̄ p' et s ē ꝯ caritate t uirtu et io act
buut ei opa aliaꝝ uirtu. C ad a. dd q̄ magr ꝯ
opio ꝯueit uꝫ q̄ amo q̄ poit i distone aliaꝝ
uirtutu n̄ t amoꝝ q̄ ē caritas. s; gnal q̄da amoꝝ
q̄ qꝫ; itꝫ et uis aie amat ꝯiugi p'o obto. sicu
plac q̄ sit amoꝝ q̄ ē caritas sic ut ee i recto ag.
to ut dd q̄ caritas cad i distitoe aliaꝝ uirtutu
n̄ f sstam hit s; f ordine hit ad actu et ad fi
nē q̄ ē sum bon et i ut ulte ag q̄ i q̄lꝫ diffioe
poit act uirtu et amar q̄ ē finis. et h n̄ ē i ꝯgens

quia caritas est universalis motor et suum obiectum est universale
finis aliarum virtutum. tamen est specialis virtus comparatione ad actum
proprium. unde contingit accidat ei quod ipsa perfectio est universalis motoris
et forma quodammodo et finis. et tamen est specialis virtus. Consequenter autem dicendo
quoniam plenius declarabitur et per hoc patet solutio ad decimam. Sequitur
lit(tera) ag. b. et 30. Ad aliud dicendum quod illa obiectio procederet
si opera preceptorum reducerentur ad preceptum dilectionis
sicut ad suum genus. sed non est ita sed reducuntur sicut ad uni-
versalem motorem qui virtute sua influit aliis et sic
ad ultimum et non proximum finem. et ideo non sequitur nisi quod hic ultimus
sit. scilicet ultimum movens et coniungens alias virtutes ultimo
fini. Ad undecimum concedendum est quod alie virtutes se habent
ad amorem sicut motores particulares ad calorem solis
quia sicut calor solis movet in omnibus virtutibus particularibus naturalibus
particularibus? ita calor caritatis in omnibus operibus meritoriis
quarumcumque virtutum sicut patet. sed non oportet quod propter hoc sit generalis
virtus sicut nec sol est generalis ad omnes motores particulares in natura.
Ad quod ulterius sit forma omnium virtutum et ut ipsa perfecte fit forma
nimis. ut autem quod sit forma. quia in dicto sunt coniuncta et que
mater et que radix et que finis. Sed contra forma dicitur duobus
modis. scilicet exemplariter et gestes intima. sic caritas est forma. et
aliquo istorum modorum videtur utraque. contra autem quod non est exemplaris. ergo si
est forma erit sicut forma intrinseca dans esse virtuti secundum speciem
et hoc iterum non potest esse. quia sic informaret habitum. et hoc. item in
forma est caritas. ergo non fides vel spes et alie virtutes
ergo videtur quod non sit forma. Item forma dat esse et rationem. sed diversorum
specie non est unum esse et ratio. ergo diversorum specie non est una forma.
cum ergo caritas sit una. ipsa non est forma. Si forte dicas quod
informat duo sunt. scilicet quod est ad finem et hoc dat ei speciem eo quod
virtutes distinguuntur per fines proximos. et que est ad finem
non ... et ultimum in quod tendit et hoc ab ipsa forma que
caritas. Contra. differt habitus virtutis ab habitu scientie in
eo quod virtus est optimorum operativa. scientia autem est cata
et non tendit in ea sed pro ab ea in actum. nulla autem virtus operativa
optimorum potest esse operativa non tendendo et coniungendo
se suo optimo. ergo qualis virtus tendit in illud optimum. ergo non
accipit hoc ab informatione caritatis. Preterea nos videmus
quasdam virtutes politicas pertingere ad suum optimum
sine caritate sicut ex ipsis virtuosis que consequebantur
optimum civilis virtutis sine caritate. propter hoc dicunt aliqui quod
in actu civilis virtutis duo sunt. et in virtute ipsa. scilicet
substantia actus secundum speciem virtutis et quod ipse facit dignum vi-
ta eterna. et non informatur a caritate quoad primum sed quoad
secundum. et hoc dicunt uno modo esse in omnibus et hoc probant quia quantitas
meriti est a quantitate caritatis quod non esset nisi ipsa per se fa-
ceret meritum in omnibus aliis. quod autem meritum sit a caritate
dicunt quod actores consequuntur. in c. xiij. Si linguis
hominum loquar etc. Sed contra gratia gratum faciens est que facit

hominem et opus eius bonum reddit et gratum. sed gratum facere est fa-
cere dignum vita eterna. ergo ipsa est que facit virtutes et opera
virtutum grata. ergo omnis quod caritas non faciat sed aliud quod cum
sit idem quod gratia gratum faciens. et hanc concedunt quidam concedentes di-
centes quod gratia gratum faciens et caritas idem sunt et non diffe-
runt nisi penes rationem quia gratia dicitur secundum quod refertur ad ani-
mam. caritas autem secundum quod refertur ad potentiam que est concupiscibilis vel voluntas. Contra
Sed contra perfectio totius secundum quod totum si refertur ad partes prius refertur
ad partes principaliores. ergo autem est perfectio totius ut dicunt. ergo
prius refertur ad partem principaliorem. sed ratio hec ad partem prin-
cipaliorem autem potentie est intellectus quam concupiscibilis. ergo perfectio intellectus magis
habet rationem gratie quam perfectio concupiscibilis. fides autem est perfectio intellectus. ergo
fides debet magis esse gratia quam caritas. Preterea autem illa ratio
ad quam facit gratie ad hoc facit eam esse specialem virtutem
condivisam aliis quas accipiunt sub gratia aut ad aliud. si illa
ratio. ergo caritas non differt a toto quod est gratia nisi per accidens
ergo non est principalis pars eius ergo non condividitur aliis partibus eius
que sunt fides et spes. si autem ad aliud. ratio toto innititur sicut
scilicet quod non diffinitur aliquid nisi per rationem. Preterea caritas ut for-
te dicitur est forma virtutum quia alias informat dando eis forma
Contra. aut dat eis suam aut aliam. si dicatur quod dat suam
ergo omnes virtutes informate a caritate haberent esse et rationem caritatis
quod absurdum est. si autem dat aliam. hoc est absurdius. quia quod non dat
quod non habet. Preterea quodcumque generale venit univoce differentiis
specie ... non potest esse ab aliquo illorum que sub specie continentur
dicitur totum. gratum esse actu sine meritorium uno modo in
venit in omnibus partibus gratie que sunt virtutes infuse igitur
ipsa. ergo non est ab aliqua virtute speciali que condividitur aliis
ergo hoc non est ab ipsa sicut informante videtur. Preterea sicut se habet
perfecta in se habent perfectiones. cum ergo virtutes alie moventur
que perficiunt a bonis virtutum sicut ratio concupiscibilis et irascibilis. ergo sicut
se habent ille ad invicem sic se habent perfectiones earum. sed
in illis ratio informat et ordinat alias. et si actus alterius sit ex
dicto prius actus in motibus. ergo habitus rationis sicut ordinabit habitus
aliarum potentiarum quam ordinet ab eis. ergo fides potius
format caritatem quam informetur ab ipsa. Preterea inter habitus
virtutum qui ille qui sunt rationis ordinant et quodammodo informant
alias. ergo sicut erit in habitibus virtutum theologicarum ut videtur.
Ad hoc iterum quidam volunt dicere quod concupiscibilis est magis diffusa
in omnibus aliis virtutibus et movens eas. et ideo caritas habitus eius dicitur
forma diffusa et movens eas in omnibus aliis. Contra. Sed
non potest dici nisi quod appetitus sui finis quem appetit omnis
virtus. dicitur sicut ratio dicitur concupiscibilis diffusa in omnibus aliis.
cum omnis virtus refugiat contrarium sui finis. per eandem ratio-
nem diffusa erit in omnibus aliis. ergo ascribitur habitui eius. ergo
et spes erit forma aliarum virtutum quod absurdum est. Preterea appe-
titus habet partes. hec est ratio motiva ad appetitum scilicet
voluntas. concupiscibilis et irascibilis. non ergo propter appetitum sola

[marginal notes:] au · 45 · 9 · q. perfectio concupiscibilis · hic · / · et adiudicatum

cav dicit diffusa in cordibus nostris. Cuius ratio est quia ut re
liqua quod caritas non sit virtus per aliquem modum formam. Et quoniam
non attendit penes ipsam. Contra. Ambrosius. Caritas est mater
omnium virtutum quod est forma sine qua nulla vera virtus est. Et super
ps. xxiij. dicit magister quod accessu caritatis fides informis
formata et vera virtus fit. Ergo caritas est forma. Ulterius quod
caritas ut alia virtus non per se sit informis. ut est quod patet. Hoc
modo est in habente caritatem et dilecto quod diligit deum. Si
tamen tendit in ipsum propter se sicut deo quod credit prime veritati
in credendo in ipsam. Ergo sicut fides est informis eo quod non
credit vera et caritas. Item aliter quod convenit ei per se esse informes
et formatas ut fides et spes. Ergo et ipsa. Item sicut expresse intelligit
et informis et una. relicta non cadentia ipsa ad informem quod in
viatore facilis. Item in utroque apostolo dicit reliqua aliquid expresse
concurrit est magis indigens. eo quod ipsa corrupta et informis est.
Contra. dico. formam nunquam per se esse informis. caritas est forma. ergo non per se etc.
Solutio. dicendum ut in sine preiudicio maiorum. hec alia
via recedens quod caritas sic forma virtus per modum
virtutis non per speciem virtutis non per se esse generis gratum facit.
est quod conveniunt virtutis virtutibus quod est ergo gratum facit
esse. Sed caritas informat in opere in comparationem quod respicit
tum. ut forma. scilicet efficiens est species per ad maius intentio
et ut forma quod et ut sunt quod est forma esse optio. Quod aliter
sicut videlicet est quod sit in actu virtutis et ex actibus intelligitur
hic ipsum determinatur. In actu autem virtutis est species actus per quod dicitur
esse actus hic virtutis vel illius. Similiter est in ipso quod facit dignum
vitam eternam et hoc convenit omnibus actibus virtutis forma
datur in ipso actus est. scilicet quod est ab agente. scilicet quod est similis di
spositio agentis in hoc quod est ad finem ultimum quod intendit agens
et ille prima bonitas quod intendit. quod est liberalitas ipsi
quod non exire utilitatis vel delectationis private fieri. Sed
ex amore summi boni. Similiter expresse fit videlicet tamen scilicet
mentem in qua tenuatur actus et tenet quod post sit hec magis
quod sit alia a fine ultimo quod intendit ab operante. Et ut
manifestius fiat dicamus unum exemplum in naturalibus et coniunctis
in naturalibus autem videmus in virtute informativa in semine tanta
in actu inveniendi speciem virtutis quod habet ex eo quod est virtus
generativa et non ordinatur vel aliter. Et invenimus in eo actu ipsum
per digestionem separare purum ab impuro. Et invenimus
in eo virtutem celestem operantem per motum ad esse terminatum
in specie et figura. Et invenimus in eo expeditionem ad actum
per quod est minus vel magis impeditum. Et invenimus expresse ipsius sit
materia in qua ipsius specie quod intendit post quod in alia. Et specie
ipsa. Et ultimum intendit. scilicet ut salvetur natura in successione
etc. Sic dicimus nos quod ista sunt ad virtutis. quod
species virtutis est a forma dante speciale esse virtuti. Et prius
digestionis ab actu caloris ignis. Et operato ad esse
a calore celi. Et expeditio est a loco et calore solis
universalis inclusa virtutis in dispositione subiecti. Et ex
presso autem fit quod talis quam materia est anima forma quod quanto
magis debita et fit generationis est ab agente. Et fit

intentionis est ab ultimo faciendo successionem in generatione
in una sed in multis. Item videmus et invenimus in
una mechanica ut est sub alia sicut equestris movet
frenorum factiva ad hoc ut fiat frenum competens
et ideo una est forma frenum quod est ab illo quod dicit frenorum
factiva alia quod applicatur ei formam illam. Similiter
caritas ut in ut nulli virtuti dat esse proprium in specie
virtutis. si daret ei esse gratum. quod modo in ordine caritas
in esse gratia sed post ei sicut et alia virtus. Sed dat ei speciem
moventis efficacis generalis ad consequutionem finis. scilicet in examore
et dat ei formam ordinis. id est ordinante in ad finem primum
sed ultimum non intendit uno actu sed omnibus et alios dicit
ut fiat proprium summum bonum quod est deus. Et dat ei eius coniunc
tionem cum illo. quod est ei ordinare in fine ultimo et ad
coniungendum illi ut non est coniungere in ad amorem esse in quibus
virtute. quod cum virtutis specialis sit sine amore sicut sufficit
sic coniungere fine proprio sicut et frenorum factiva sit sicut
sine equestri informante ipsam sufficere ei consequi for
ma frenum et non tendere ultra quod valet militum
vel equestri. Ad primum ergo dicendum quod forma dicitur hic aliquo modo intrinseca
extrinseca est per quod est ultimum moveat sed quod ultimum mo
vens in motu non movet non influendo speciem suam alius
id amor quod est efficax in ratione virtutis cum sed ab illo
in accipit speciem suam. quod est per bonum esse et per se esse mo
vens. hoc autem bonum esse et consequitur sit ultimum quod est deus
quod autem caritas non sit forma dans esse ut concedendo. Similiter quod non
dicit esse gratum sed dat gratitudinem et hoc ideo quod non esse
gratum dat gratitudine. Et ideo est quod esse gratum est ex
gratia. gratitudo autem est per ad quod est ibi de novo quod alicui
non esset magis minus in uno quam in alio. Ideo autem quod maxime
potuit ibi de novo et liberalissime est caritas quod sunt
nos sunt impedimenti et libere. Et ideo per gratitudinem illius gratias
multa attendere. Si autem obiciatur quod ab eodem dicitur esse mutuum
per esse et per gratitudinem dicendum quod hoc est similiter quod hic in illo unum
est. nunquam est ab eodem et esse et gratitudinis in illo esse in una
in igne. Ad id autem quod obicitur contra in sicut quod caritas facit
tendere in suum finem. dicendum quod duplex est finis. scilicet in unusquisque
virtutis in specie. Et illum post sit tendere sine caritate ut fides
in verum et spes in arduum sive aliter vel gloriam. Et finis
ultimus quod est finis ultimus quod est finis caritatis et in illum nulla
virtus per tendere non informata caritate et per amorem ipsius finis
quod influit ipsi caritatis per quod est motor ultimus ad illum finem.
Ad id quod obicitur quod caritas non sit forma non gratuita aliter
autem ut esse concedendo. Ad aliud et quod inducitur quod diffusa in
cordibus nostris. ut in esse similiter sicut probat est Ad
id autem quod quod caritas non per se sit informis. dicendum quod non est
cum quod quidam dicunt. scilicet quod est ergo gratum faciens. Sed sunt quidam
alie esse quod per se est quod ipsa est donum per quod omnia donantur / alia
dicunt autem per expresse datur in expresse tamen quod caritas
est per fidem expresso tamen sicut in decimo est et ideo sit per esse

ardor l. ex pis; oportet q. ee a pe eo q. forte ex q. e
n. p. e in gre n. sit p. p. Sa ca e q. ipa e h
vir p se hois 7 nulla alia ro ipi e q.
sine gra gtu faciete 7 h sic p; q. eoit do
oia n. fac pp h q. eqse p. n. q. spat 7 sic d alis
s; q. dilig dm pp se 7 sr oia mich s rectis q.
n. expediat i dilectoe dei. tcia ca e q. ipa sicut
q. e i affcu sic notatu uideis i. l. q. x. 7 10
n. uolutatis relige i ea ipa e. Quarta ca e q.
ipa e silli dine bonitatis ut e bonitas diuina
7 10 e tendo i ipam ut e ide bonitatis 7 n.
i alia vie q. n. p. n. ee silis illi optio. s a n.
e d side q. e d ueritate 7 10 p. d sice ee bonitas
q. forte ea ipem uirtutes p q. tendi ipa. sill de
spe. e adi g q. p. ob. d q. illa q. e sin caritate
e dilecto nal 7 illa n. fort ad ueiete caritate
e sic alter ro. ad a d q. 30 dea e q. ne e sile.
cad a d. q. hoi cadente n. reliq expte illa q.
cas ei e p amore gui caritati s; n. p cad p ad
qui fidi l spei 7 10 n. d struit oia fides similiter
vl sidicas q. cad p ou fidi. ee seq ueritat q.
tota d struit sic 7 caritas q. ubi n. he fidem
n. d spat spe. s; d h casu n. loqm s; d illo q. e
i mat moib p appetio boi omn. Videim q.
d diffoe caritatis q. dat ipa pte. i. s. caritas e
dilecto q. dilig ds pp se 7 pxim pp dm. 7c. In
ueiunt e 7 alie diffones caritatis. d e ag. car
tas e uo q. dm uide pfruiq; d sidam. J dyo.
d di. n. s. Amore siu diuu siu anglic siue
huanu siue aiale siu nale. dicam unitiua
q. dm 7 9 obtiua uirtute sciora moueto ad puide
tia mi hnau coordiata ac rurs ad 9 tatiua
altna hitudinem i exeuntis sbita ad melior 7
sspoitor 9 usione. Ibid 9 mitilor dat duas
alias. q. una e h. Amor e 9 nexio seu iuncti
q. unitiua oui re iesfabili amicia isolubilis
vnitate coplat. Alia e h. Amor e nal motus
oui re q. i motu se sit qetaq; statio ul q. m
lus e a e p q. d i mot. J. ap. i. ti. i. sis precep
e caritas d corde puro 7 9 scia boa 7 fide nficta
7 d i glo q. ap diffic caritate. 9 p ob i. e d car
tas e dilecto ut 10 diffini pceptu q. uo d dyo
10 e dilcto q. amor l caritas. J e d pp seip ds
dilige n. ur caritas sepai ab amoe hoesti. tu n
q. hoesti e ut d tulli q. dilig pp seip. ob q.
d scdu q. uide e pa diffi fidi q. caritatis e
succedat fidi 7 n. au. J e uisio sic tota integ
i tellig frui unde g e dic uide dm i fluuu su
adde pfruiq;. J. p frui n. exp nd; tm caritat s; oib

ual fruuni g male ponit diffini caritatis. J.
frui n. diffic p amoe; q. e i celis 7 10 e noti i nostr
scipso. J e d d sidam poit act sesibils pticue
d e phs i u. q. d aia q. i vitali uolutas sic. i
uitali ub d sidui 7 alieni. e q. caritas s tal p usare
dic male diffic p d sidiu. J d sidiu e ipsam q.
absetis. q. e caritas sic psanissima ut q. d bet p
aliu act diffini sic p ulle l bi. Cos a d tia q.
e amo siu caritas sic i affcu 7 affcs n. d sidui; ad
s; pa aspe ut amo n. moue sriora ad sflora
7 media ad intes 7 isfiora ad sflora. J amo no
mouz n. ad diligeo n. g ad puidne. J n. ur ee
dea i ee illectuale 7 aiale q. illectuale e aiale
Ite q. s e nal amo ut q. nulls. q. d ag. q. n. amat
n. cogr s; n. n. he captiem g n. amoe. J d quo
amore loqr dyo. q. e q. n. oia hui caritate. g
n. q. illa diffico car. e J ob d alia q. d q. e ut
cum 7 aiatia unius. gra e n. se amat s; m q.
coiue 7 se n. 9 patiue i cessi suscep. J q. e uni
i solu q. coplatiue. q. e coplatiue. solu pse
uo 7 na. J ob d sequi. Amor e mgr sedo
passione l hitu q. sorz motu n. le. g male
ponit i gne mot. J q. e amo dicat d amoe
nali. aiali. huao. anglico 7 dino 7 gtuito
ut dicat equoco l uni. Ulcri q. d illa q.
dat ap. 7 q. e mot sis d caritas. sis e ead
q. e mot 7 i a q. gestu. a caritas a e a q. e mot
precepta q. mou; ad ipleo q. pcep g ipa e po
pnc precepti q. sis. J caritas e radix boi. 7 a
radice e mot i tentia 7 pnc. g po d; ee pnc
q. sis. J e ipa sic sit 9 silii. q. po d sis pcep
J q. d e dea d corde puo. Si dicas d i illoru de
piaro h n. e q. caritas n. e uts s; po affcs. Si
dicas q. acip i cor passiu; ee n. guett car
soli. q. ois uo e cordis pui. J fides pificat
cor ut he act. xv. g 10 e dic d corde po 7
fide nficta. Si dicas q. diffinito sic effcs car
to ad mu puis e ordo ptau diffinitois. q. fides
nficta deb; spet cordi puo sic ea pcedt effectu
J q. d e dea 9 scia boa. n. e sit boa 9 scia n. pmi
tu q. scie ee i 9 scia. 7 h n. e n. ex caritate. g
boa m 9 scia mg e excau q. eo. Si dicas sic
d glo. q. 9 scia boa e spes firma. ee itm puo
ordo. q. fides gnat spe 7 car. J q. e cordi attbu
ie piritas 7 corde spei bonitas e bon sic pu amo
ris. J fides nficta e fides n. silata l n. fictit. h
a n. e n. illa q. p collatione opat. g illa po e ex

trimo

hic

1. ditto

...

1. intellectuali

2

3

6

4

5

1

8

dilectio q̄ dilecto excipit C p. Ad h̄ aliq diffinit ab
ago. li. de morib9 ecc̄. s. caritas ē dei affectio coniūgēs
nos deo. Jt̄ li. de spū et aīa. caritas ē uita quedā co
pulans amantē cū amato. dr̄ unı̄ rei unica sit
diffinitio qr̄ pēs qd diuificat' tot diffinitionē. C Ad
dm̄ adiuilem q̄ quedā ı̄ istis diffinitōib9 sīt amoris ı̄
genē. quedā cau᷑ d' amore ad ıḡne. dat' tres. s. il
la dyo. et due ꝗsumūt cō̄munito. et illaq p̄. dat'
penes ordinē amatiuū. sa at pēs eē amoris. q
eē ille amoris ē ut sit cōnexio et uinclm. l' mele
p̄ data ē pēs ordinatā p amore. sa at pēs ipām
ordinatōne formalr̄. tria at p̄us act et ı̄d d' amore
eē motū. ille at q̄ dant' d' caritate sb. v. q̄ p.
dat' p gn̄s et act et obitu et e ꝗr accepta caritas
aduiā et ad patā. sa at dat' d' cau᷑ uie ordinata
ad patā. q̄ d'sidiū ē uie p̄o. ꝑstuī at et ı̄ hēro
amato ē patr. tria at q̄ ē apl̄i dat' pēs gn̄an
tia cau᷑ ı̄ subito. O̅rta at pēs effcm̄ ꝑu qd pt
affcm̄ cōiugi deo. O̅rta dat' ꝑ effcm̄ ignē du
plices q̄ ı̄ amāde fac̄ uita et ē amato coplat.
huius habit dm̄ ē adp̄. q̄ h dilectio te id sic q̄ cau
uisu fac sēpto q̄ porit unu pallio. tn̄ nōie dif
fert. q̄ amor gr̄ affcm̄ boni ē. dilectio ē c affcm̄ boni
ē electōe pcedn̄te. caritas ā qua boni affcm̄ cē
lectiu tēstabilis pcio estimat. ı̄ dilectio p nōi
gn̄s ē cau᷑. C Ad ā dm̄ q̄ ıpp sē d' ı̄ cplice cām
s. efficiente. formale et finale. et h' cplbat q̄ caritas
fac̄ nos dilige. n̄ ıp̄i nos et h fac ıq ē filı̄. di
ne bonitatis et ıo bonitas q̄ ē deus fac. J gn̄a formale sue
et uīs q̄ n̄ p actus diligim' s; ppr̄ ıq̄ ıp̄īne
J finale q̄ n̄ pp ā. et h ēt p; p abnegōes opposite
q̄ n̄ ab alio. n̄ p actus. n̄ pp ā. Jndiuidue ā hoc
sit l' amicor. n̄ cōcie ista s; tn̄ mediū q̄ n̄ dili
gim' p actus. C Ad ā q̄ ob' d' sa dm̄ q̄ illa dat' p act
cau᷑ uie ordiate ad patā. illa at uisio ē amat'
hit et ē uisio pastes. et ıo n̄ cōtend; soli fidei s; pst
at p'o ı̄ cōiuncte p amore et ıo diffinit' caritas p illa.
C Ad ā dm̄ q̄ n̄ sufficit ꝑstuī. q̄ ꝑstuī d' thēsione
et gn̄a cōsequnte amatū q̄ ē uisū et hitū et q̄ add'
gn̄a dilectis. ıo n̄ hndat. C Ad ā dm̄ q̄ h adfrui cōt
rine ōs utentes. tn̄ nulla cōcto ut sit et pfcō ıp̄e n̄
caritas s; p' alie sit ut dispōes pparantes sbm̄ et ıo
maxie cad' ı̄ diffinitōe cau᷑. C Ad ā dm̄ q̄ n̄ phib; diu
sis rōib' ıd eē ı̄ diffinitōe alt' et eq. ō ē caritas poīt
ı̄ diffinitōe eı̄ q̄ ē frui. poīt uocā pslaes actū fru
endi excepto fructus. ē at p'o frui ı̄ diffinitōe cau᷑
poīt ı̄ hic effcs ultī ad q̄ ē caritas et ıo caritas ē
p' ē q̄ frui ipē. frui at ē p' q̄ ad nos. C Ad ā dm̄
q̄ d'sidiū sunt l' cōc et n̄ pōe et ıo p diuē appetit ıua
aie. sic ı̄ cōcupıu aia ıua d'sidare diu et c. ı̄ cōu
piū d' act ıpsīm gn̄e gn̄no dare et aridū d'sidiū
sit. d'sidare at d' appetit gn̄e gn̄ū fuaerit. C Ali
puto eē cōced'. q̄ diffinit p act ıpsīm q̄ diffinit
dat' d' caritate uie ordiata ad patā. C Ad ıd q̄ de
alia diffinitōe ob'. dm̄ q̄ illa sic ē due sequentes dat'
d' amore ı̄ gn̄e q̄ exp'mit ē dr̄ boni ē q̄ oia op
tāt. ısto ē appetit' manifestat diu'simode. s. p
ordinē soliq et mot sic ı̄ ıua. sit p mot et uita
sic ı̄ uegē. l' p moz diem et uita et sıtil' cog
tōe sic ı̄ uesti. l' ē hui' et hmō cogitōne boni rōis
q̄ ē simpl' boni et ıo ē ıntellectu. s' at ē ıntellectu diffca
ē appetit' boni extr̄. ı̄ ē ı̄ tellig angulo. diuı̄ at
appetit' boni cogitū ē eı̄ q̄ tot ē ı̄. et ē ıd p̄ncı
appetedi et cogitādi. C Ad p' g' dm̄ q̄ amor dele
n̄ ordiat' h' mod' ıp'e ē dup'. s. ut diffundat'
boni q̄ ē ıd et s' mou; amare. hmō at bonū
q̄ h' ē sit. un' tal' diffusio ē sit ı̄ sfora. alio
ad'. alr̄ ab āglo. alr̄ a ā sfor. ad' ē p cāto
nē et crecōne. ab āglo p illuiatōne. a ā p
mot q̄ ı̄ sfiora ı̄ p'ms ı̄ sfiora. alı' mod' ē ad boni
q̄ ē extr̄ s' q̄ dr̄ q̄ oia boni appetit. boni at q̄ ē
extr̄ ē sit et ıo ex illo cōseq' ordo ı̄ ferioris ad ı̄ sfiora
et h ıp'e dyo. unı̄ ordo ille dup' cōseq' motū
amoris cōtantis boni l' recipientis. C Ad ā dm̄ q̄
puidētia d' h' male p ro ı̄ q̄ puidē ı̄ sfioib'. h
ē ē boni ı̄ fluxu. et h cōpetit amori diffundenti sē
ı̄ bono. C Ad ā dm̄ q̄ ı̄ tellual' dit appetit' boni ē ıo
cogitōis. ob q̄ sp' ē boni. aıal' at dr̄ sensi' q̄ nō
cogitāt boni n̄ ut nō. C Ad ā p; ō p andā. C Ad
ıd q̄ ob' d' alia diffinitōe dm̄ q̄ l; cōīa se refugiat
tn̄ actōne et passiōe mutua cōtinuat eē ignāt
et corrup. et ex hac ptē ıpa cōietas eē ı̄ uinclm
amoris uniuersi. sic d' b' numeris elementa ligat
ut frigida flāmis. arida cōiant liquidis ne purior
ille ignis euol; aut mersas deducat pōdera terras
C Ad ā dm̄ q̄ unitas h ē unitas ordis q̄ n̄q diss
uit ıpsōe uniuersi. C Ad ıd q̄ ob' d' sequitū dm̄ q̄
illa dat' pēs act amoris nāl' et ıo mod' poīt ı̄ dif
finitōe illa. C Ad ā dm̄ q̄ amā d' p p' et ptū d' alt. et p
p' d' d' amore diuo et d' alıı̄ f acesiū ad illū mg
et mı̄n. unı̄ caritas anglica q̄ ē patr̄ mg h' de
rōe amoris q̄ uie q̄ ē ı̄ tellectu. et h' ē ut d' ag q̄
p̄ cōcedit assilat sensit et nāl' l; q̄m; deflectatur
C Ad ıd q̄ q̄ d' diffinitōe ē apl̄i. dm̄ q̄ illa data ē penes
gn̄antia caritate uiā. caritas at ut hic ē. ē effi
cies gn̄a forte q̄ ā d'sē et sua forma ı̄ fluit oīb' opib' et
uirtu' mitoriis et sit pfcōis et cōsumatōis et pfcōis
ıd d' ap' q̄ caritas ē uinclm pfcōis et h act' ı̄ ea
dup'. unō m' effectiue et ille mod' ē facil. s. q̄ ē
uinc' ē sic ulto et s' dr̄ sit et uinclm q̄ finiedo li
gat ō pfcte sumo. ali' mod' ē obscior q̄ ıpa ē
sit ad q̄ tēdit oēs ut ı̄ ıpa cōiugat' pfcte sumo bo

e at illa qua pro amore sic p; e diffinitur sui qe amor e diuino pp se. g oia precepta. uirtutes et opa s tendit in ipam et p ipam coniugitur fini et sic ipa fis e aliar. gsi e ut ciuium et pilla puenit alie ad fine rerum qe sum bon. obit fruitonis. et io n ei queres q ab ipsa sio mot ut e efficiens et for. et ad ipam ut e fis. C ad a dd q caritas d radix i q tota planta uiter aliar. uirtut cap nutrimt d cedut. n ei sit suaue iugu difficultatis tolit alius. n affi bonitas dine qo caritas et sic hc modu e ipa pnc. s; alio m e ipa fis ad q ordinat uirtutes ut dom e. tu glo ut expone effectiue qd q ipa e fis n q sup tois s; osumatois qr q hc caritate tota lege ipleto uni et glo distinguit multiplice fine. s. osuptois sic osupte e pans qn omesti e. et fis cumatois. sic finis qi; cor usus illius. et osumatois. i q res osumat a plene psicit et sic caritas d fis. et d ad h alius mo dus fis. sic e qua e mob lgessio e et sic ds e fis. et u. m fis. sic cunias mot i q motu e imotu ee. et h m sbale intelligendo p dici caritas fis ou opis boi et uirtutis qr alie refunt ad ipam et ipa unit bonita q fis e et e unio el fruct et gaud. C ad a dd q osilui n respic ds sic precepto. et io ipi n diffi p h qr n e fis osiliu n i q bda. ad a dd q multi cca h multa expo nendo dixerunt. s; illa ut m melior expositio q dic q cor pont p intellectu p uo. et sic puritas ei sptus dilecti ois ab hiis q n n ipuise diligi psert. et sic expon glo. osciam at boa sic spes datu i hac osciam et fides n ficta sic q n fing s fantasmata alio m diligit. C ad pm q ob q q caritas sit ab affectu et no ab intellectu. tn ad hc ab intellectu. s. sepatione dilecti ab aliis q amari psert. h at sic p intellec discnere i diligi. Ad a dd q fides pificat cor ab hereticis et hesib s; a diligi adulterinis n pificat fides s; a fq caritatis q unu sic poit ipius n oia alia in lesta et i separatoe el. C ad a dd q glosa bn ocedo. qr osciam calis d spe qr fundat i osciam boa et h q ob d ordie dd q ista ordinat p mot gnatois q e a malo i pfectam ouctone boi. puritu at s respic cuimi aq qr dic sepatione ab ipuo. et io ponit p et osequt ponit ordo i bon et uim. s; dup e ordo i ueru s. i ueru sup. l i ouctione aduer sitia et forte p rhessione et illa q e i ueru sup pced spe. qd o ordine i bon. alia at pced spes q eleuat ofortado boa osciam ut fort i uitate sint auctore a ua uitate mor. a sititate d ioz et h m sine h fides n ficta. et h not glo q dup expon. i n fingit i ad uitis ut recedat a dilecto et n fig uana q se q pt dilectu. exhus e ergo i uim mod affig i dom q e caritas om fines o diligere dd. alii at di ct q ordiant h tn p dignitate et n s tps l gnatoe

rone q puritas intellectus e digssima q e exosciam boa et illa itm melior q fides n ficta exq ipa e. s; sup suppont qr fides n ficta eo m q expon glo. n hc mii pt solu affem fiat dilectois q ouingit oia sume bonu. C ad a dd q omne bon mi e exg ec cale ut gra faciat gtu et caritas gerente ualois ut sup d pxim. s; tn caritas ut e fis n ab isto pced et ex bono mitis actu l ca hituali excitatiua i osciam. C ad a dd q puritas attribuit cordi qr intellectus pduct rone q potest cca diligi p seput ab ipuitate dilecois spei at bon n attribuit s; bon osciam qr ille spalr inuitatr. ad a dd. q n phibet q fides n ficta opet pductione et firmat i ipa ut dixim. Ad alias diffitoes p; s pdca. C h qr d li g d i. h qr sic ex ipa dilectoe diligi ds q diligi pxim. Ut e q sit due uirtutes et duo hit diligendi dim et diligendi pxim. it e icoprecius diuisa dona spi s. sap et scia. eo q sapia e d etnis. scia uo d tpalib. g e cauert h dicat ut i caritate di sio dilecto etni tm. i cau pxe sit d tpali tm ut q sio due uirtutes. J n e q tpa et etnis. g n e una i mouens i d et pxio. g n ad hit ad diligend utrq. J bon di n e bon hoi qr n e una i bon icolis sic pbat phs i p eth. g e hic respiciens h et i bon. n erit un. J fides h ex plicet i osciam articulis p tpalia bon. tn n unua n p uirtuti. spes et h n e n d etnis. g ut q et caritas ut e un hit odidgs uirtute theo. n sic n d d et ali sit hit d diligendo pxid. J uolutus differt p uolita. e g caritas sit uolitas q d huj. hit ptata. ipa p uolita distinguet. n at ide e uoli tu i caritate di et pxi g n e ead cau hit. C oto tu iudicas g fis e un i dilecoe utrq. C q oium uirtutu e un ultim fis. g d o uirtutes eet una ut. C d; q rio sic n tres uirtutes theo. e g dilecto pxi n reducit i aliq cardiali op; q sio caritas q e ut theo una. J dic phs i y. top. q una scia e plum ut q obi sunt. uni tag fis et alt tag el q e ad fine. g et una ut p ee plum h m ut ds sic fis dilectois et pxim ad fine illu diligr. J ag d h i dicta q i pxio n diligr n ds. g i dilecte di et i di lecte pxi id e dilectu. g una cau itatis. C solo. dd q un sol hit e q diligr ds et pxim et oia q ad caritate ut dili excitatite refunt. sic bn ostudt ultio mes et pcipue aug. C ad p dd q i sap et scia ne sile. qr n e cad rois mouens i utrq hitu. io e etni ut e eenu et io tpalis ut e tpa mouet i hitu sa pie et scie et h n e h. qr i pxio mor; bon icat reluces exh q e capax bon icati pacit bitu. nb la ei ut ista dic; magr excitat diligut. n q nbe sic ordinata a dead bitu pcipiend q nos pcipe spam. C ad a dd q i utrq e bon icat s; icat di ut

pit ord

Ad

hec

1 abor

tie in caritate dei pxi ut i alio deducet. ho a
illa pcedit at si bonu eat mouent ad dligend
id uicere pxi. Ca ad d q h fine e. imo n e tot
bon hois n ipe ut q agr ad p; s pandea
q sit uita i qbda articlis reluc ita. ita
bon diuinu i bono pxi ca ad d q uoluntates dif
ferut pes uolunt n p mam tn p psem dif
ferencia. et h n e h. un h n ocludit. Ca ad
h rone ob. d q h bn uer e. q uirtutes pes
fines pxies distinit qst roes actuu uing
matur et suis obiectis. s; icat. id e sic pxim
et sic ultim oui. s. suma bonitas et id icat e to
act d et finis. bonitas e moue dilcone et id
e sic oui opm et uitut. q ea q faciam id facio
ut bonitate pfruam io d ag et ponit d. i. p. t.
ubi ostendit q alt ho uiuit hoie dui. alt d
io ne sile dalius uitu et d dilcone d [illegible]
C Deinceps qr d h q d i. pq et duo st madata. ur
e n d ee n unu madat. q uni rois opis.
unu e madat. s; uni hit una e ro opis. g q
unu madatu. p duo st madata d h n ocupisc i
re pxi et n ocupisces uxore. q alia ro e ocu
pisce ciuis et alia icup uxor. g a opposito
ubi e una ro moues. ibi id madatu. s; ocessu
e an dl et pxio una ee rone mouete. g ide
d; ee et unu madatu. C h. pcepta multiplicat
f roes opm. q p; q mlta st negatia pp mlt
modos corruptoi. e g n sit una ro opandi circa
dilectu q e ds et circa dilctu q e pxim l; pp dm
diligat. n erit unu madat. C Solo ocedim
ultima roe et dimpulit q l; sit duo tn mada
ta dilcois. dualitas eoz exprimit per ea q
opa peipim. cm si osidet ulti ro opis circa dm
et ro opis circa pxim diuisa explicab illa ro q e
circa dm p ta madata et illa q e circa pxim p vij.
et io st duo m pcto q hnt specificu px. ut infra
patebit. d g ad p q fim supponit q ro opis no
sint ocumitat i mltiplicat hic l; possib e tutu ul
pec o io circa q opant. et h e ds et pxim. Ca ad
d q duo st illa madata q diutis mois pcedit
circa id q e pxi p ocupiam. e e uxor ordinata
ad gnatone spei. bon uo rerum ad sustentat
tone indiui. et i a diuse roes opandi sume
circa dilctu q e ds et circa dilctu q e pxim C De
in qr d h q d icod. e. ut pp duos mot q inte
se gerunt du ds diligit et pxim. Vr h ee fls
q l; sit duo pcepta. tn unu e talio. g un mo
tus ut eod iun pa. p inatus id e mot ad me
diu et ad extmu. pxim at e mediu et ds fins di
lccois. g id mot e q dilig ds et pxim. p ag
dic h q pxio n n ds diligit et h d imltis locis

i i d dm. g id mot e i pxim et i dm uenit. p d
dam. q ad ornato refert p ma refert ad pthorica
s et doctio p ma i ex. s; pxim ut p. g dilc
to ei pring usq; i dm. p pxim n diligit n
dilcone ul. s; h dilcto refert ad d. s. ab id
q fruend e. g ut q mot n qescat n i do e;
d ta ro q exigunt ad mot unu. s. unitas
spatii. tpis et mobilis. h at tpe q dilig pxim
forte n cogitat de d. g n e necce q sit un
mot. Si dicat q hituali refert. h n e. q neq
qtum d unitate mot e n sufficit hitual relo
s; actualis op; adee. p mot inat amia circa
q e i uno. s; h sit diuse m uno. g diuisi mo
t. p sup fine eet un mot. ut q un mot
eet e dilgo petru dilgo paulu. dilgo e ut;
pp dm q e ab sus. p un e itesior alio. q ex
toto corde et c. diligim dm. pxim at sic neq
tps. s; n p ee ut un mot nuo sit itesior et re
missior. g n e un mot nuo. C e. d q p ee
un et p ee ples. un sic dm pxim n sunt nisi
sic p diue bonitatis i q actuale ted dilcto et h
m pcedit roes p iducere. Si ulli at qu actuale
n ptedit ulr n itetne hituali et h m ocludit
sequentes roes. s ad ad roes iductas satis p;
uniaep q illo q i gnu ouenit gnes st pcedu
C Deinceps qr d h q d i. qut mot ust dilectois ad
itrum. Mod q diligo pxiu sic me ipm no
uidet ee ordiate caritatis. Si e ordiata carita
mg diligo pl m oiuctu. ut q pcipue meis
obam diligere g n tn pxim q meipm e;.
d q paritas n refert ad afectu s; ad bon q pxio
optat. q e sic q nb optam. n sile. sume t.
aqlit affect t effect. i diligere. s; po ad q sme q
expte finis. et io expon ag. i. ad q te ip et sic re:
ipm. q igit diligis te et ad btitudie; si diligis
te excan. et ideo et ad id diliges aliu excant aut
si alr diligeris n diligis excaritate. C Deinceps qr
d h q d i. q dilig iniqtate od aiam sua. h ur
ee o ag m. ii. deci. di. q dic q nemo od se l'ui
ta. h ulli q occidit o se odiut misera sua et n ee
t uiuit suu et mg uolt n ee q i tali misaee
p d d moe q mi ut d ypo. q optum et bon ocu
pisce ee uiue et itellige. C e e odiu affect et
h m neo od seipm. et e odiu effect. s. qn aliqs
fue ad ad q seqt malu suu et h m itelligit q d
h. ad id at q ob d ag. et d ypo. d. q ee uiue et
itellige dup osiderat. s. abso. et p relo ad
pena. et osidata p m appetit ab oib qst et itelli
gt. po m p. q mallet n ee q sic ee. d sic d dd
d iuda. cq. xxviij. melius illi erat si nat n fuiss;

s. actu

circa

Deinde queritur de hoc quod dicitur: dilectionis autem modus insinuatur
Item cum modus est in hoc modum ut dicitur causa diligendi deum
causa dilectionis deus est, modus sine modo deum diligere.
Ulterius queritur de expositione quam facit. ex toto corde, id est ex toto intellectu
sine errore. ex tota anima, id est voluntate. ex tota mente
id est memoria. Aut est intelligendum de habitu aut de actu. si
per habitum actum, tunc videtur impossibile. quia quamdiu intelligimus tamdiu non
est intellectus actualiter conversus ad deum. et hoc sepe fit extra
aliud scilicet. Item modus caritatis videtur assumi toto ex affectu sic
ipsa caritas tota est ex affectu. Item duplicem modum caritatis
ponit ipse cogitativa quae videtur esse conversio totius caritatis
sic in affectu. Item videtur aliter exponere scilicet sapientie, dilectionis,
fortitudinis secundum formam sic convenit mentem. ergo videtur quod in eis ex
mente non ponit. Ulterius queritur si unquam possit esse impletum hoc
preceptum. ut quod dicitur quod dicit Jeronimus: maledictus qui dicit deum precepisse
se impossibile. Item Jeronimus: execramur blasphemiam eorum qui dicunt
deum aliquid precepisse impossibile homini. Accusans scilicet quod nesciret quod
fecerit et quod nesciret quod iussisset. qui imposuerit manda-
tum quod impleri non possit. Item Augustinus in libro de dubiis domini: Semper pi-
gritia non dispensatur, sicut quid illud fieri posset imperatur. Item
ad quod Papes si non possit. Item Mt. xix: Si vis ad vitam
ingredi serva mandata. et dicitur quod primum mandatum est quod
hoc potest. ergo necesse est servare similiter adimplere
deum. Contra. dicitur quod impossibile est ipsi viatori et quod ipsum pre-
ceptum non fit transgressore scilicet huiusmodi. Item unum est man-
datum quod non potest impleri scilicet non concupisces. quod non est quod pug-
nantis contra spiritum. necesse est ad eandem declinare mo-
tum concupiscentie. et impossibile est omnem cogitationem continuare et intende-
re totum recte. Contra. Dicendum ad primum quod est in modo non
habere modum ut dicitur. et sic est totus theologie utilitas. ad
aliud dicendum quod non prohibetur quod caritas habet modum ex parte in-
tellectus et memorie. quia voluntas est excellentior duobus propter quod dilectio
est ipsa sic supra ostendimus. quia dilectio ponit amorem
naturalem et ille per caritatem est propter quod de bono est beato quod est
inestimabilis pretii. Ad aliud dicendum quod intellectus et actus sed obligatur
ad hoc ut voluntas pateat. sed non est puro quod aliquid precepit et
debitum. Ad aliud patet per predicta. Ad aliud dicendum quod ... magister attendit
id quod dicitur Deut. vi. ubi ponit diliges dominum ex toto
corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis. et quantum ad id quod dicit
intelligitur, quia sine dubio mens propinquior est menti
quam alia potentia propter quod in vivo magis excellens Augustinus in ... d.
iij. Ad id quod ulterius queritur utrum impleatur unquam. dicendum quod est to-
talitas viae et totalitas patrie. sed totalitas viae et totalitas
nobis possibilis totalitas viae nobis possibile est ut [illegible] non habeamus non
conversum intellectum nec in mente nec [illegible] in voluntate.
et hoc modo intelligimus ad totalitatem tendere. et sic intellectus sit preceptum
tum non concupisces. quantum est ad id quod prohibetur dicitur ex
contra preceptum conversus mortaliter ipsi viatori. quantum autem ad id
quod directe contra preceptum non implet. nec et hoc modo dicitur
Papias. totalitas autem patrie est in toto actualiter refer-
tum et hoc et hic in intellectu dum habetur. et hic est quod dicitur in veritate

quod Papias ad ostensionem glorie future in nobis. sed implere
anima hec est gloria non ut dicitur sic in intellectu et voluntate et me-
moria. et alia patent per ea quae dicuntur ibi. Sed queritur pre-
cipue ad omnia ad obiecta per distinctionem istam patet ergo.
Nota tamen quod non est simile de hoc precepto non concupisces et de hoc
diliges etc. quia istud negativum est et obligat semper et
ad semper. et ideo oportet dicere quod non obligat nisi quantum ad eam que
dicitur eadem subprohibitione. sed hoc diliges deum etc.
affirmativum et ideo obligat semper sed non ad semper. et ideo totalitas
est in precepto sed non impletur per totalitatem viae quantum ...

Hic queritur post verbum illo mandato etc. In hac parte agit de
dilectione comparata ad diligibilia. et dividitur in partes tres
per tres distinctiones quae hic continentur. in quarum prima agit de modo
diligendi et secunda de ordine et prima parte de ordine dicendum est. In
tertia vero agit de quibusdam dubitabilibus quae consequuntur or-
dinem diligendorum. et hic incipit dist. xxx. Et hic queritur solet
quid possit plus etc. per hanc distinctionem dividitur in iiij. in quarum prima
determinat magis nimium diligere excessum. In secunda determinat
quantum in hoc nimium excedat angelus. In tertia quantum in hoc nimium
excedat homo. In quarta contra ultimum quod movet de proximo. secunda
incipit ibi. Queritur autem hic quod de angelis et tertia ibi. et quod excedit
proximum se nimium etc. quarta ibi. hic non proximum de miseri-
cordia. Queritur hic an liceat de nimio diligere excessum
et queritur per unum plus sibi sit diligere quam hic determinat
quod uterque honores et alie gratie sint diligende excessum
et utrum caritas vocabulis sint diligende excessum et de nimio
diligere excessum. Ad primum sic obicitur. hic videtur de
hoc diligendo est excessum. quod non est referre ad eandem beatitudi-
nem percipiendam. sed corpus proximum est huiusmodi ergo corpus proximi di-
ligendum est excessum. Si autem dicas quod proximum sit nimium et totaliter
et ideo corpus proximi diligitur et proximus. hic non est quia eadem ratione
non sit nimium in se ipso. Cum item loco duorum diligibilium
ponit corpus et animam. Item in sequenti dist. ambo ponit hic diligi-
bilia excessum. ergo videtur quod plura sint quam quattuor hic enumerata. Item singula
eque non est una ratio bonitatis movens excessum. talis non est una
ratio diligendi. sed ratio et anima non est una ratio bonitatis ergo non est una
ratio diligibilium. ergo videtur quod aliud diligi est corpus proximi. Item videtur quod
corpus proprium non sit diligere excessum. quia secundum quod dicitur in evangelio qui
amat animam suam perdet eam. et sic odivit corpus suum sicut
dicit Paulus: castigo corpus meum etc. sed aliud quod odio habet non diligit
ergo corpus proprium non est diligendum excessum. Item corpus est contra caritatem
et numquam excedit ergo caritas et corpus numquam sunt proportionabilia
ergo videtur quod excessum corpus proprium non est diligendum. Contra. dicendum quod ex
caritate sunt non nisi quattuor diligenda. et ad hoc intelligendum notandum
quod ratio dilectionis est triplex dicitur. bonum est quod movet ad dili-
gendum autem est beatificans et hoc est in nobis et impletur scilicet dignitas cau-
sa quia nos sumus ab illo et fine quia nos sumus ad illum et
est totum nostrum. et ideo hec ratio specialis est movendi amo-
re nostrum. Aut est quod nos sumus et hec duplicem habet
movendi scilicet per primam quod est anima. et per id quod ... nos est
tamen ex commotione ad nos specialiter movetur ad diligendum. Aut
id quod nos et sicut anima proximi sic corpus eius non ad
... specialiter. quia sic movet ad diligendum nec quia quidam

societatem nobis ut beatificabile diligitur. Ad aliud dicendum quod non est verum quod omne quod convi
vit est nobis ut dictum est. Non ut vivere nostrum convictum nobis socie
tate et quia non sunt plures dimissiones in genere boni ordinati ad bea
titudinem. Ideo non ponitur nisi quatuor diligenda. Ad quartum dicendum ad primum quod cor
pus proximi non est diligendum nisi ut societate convictum. Sic idem quod vivere
nostrum est ad societatem beatitudinis relatum et ideo non habet ex
tra specialem rationem diligibilitatis. Ad id quod obiicitur dicendum quod non est si
mile quia corpus nostrum sicut quoddam conveniens diligibili, sed anima non
sed ut dictum est per illam ad beatitudinem relatum. Sed quia corpus est cor
ruptionis sive corruptibile sive carnalia habet idem boni quod vivere nostrum
est. Ad aliud dicendum quod ambitio non affligitur in numerum diligendorum
sed post ordinem innovatis et ideo quatuor dicuntur in ordine subtra
hi ut patebit in sequenti questione. Ad aliud dicendum quod una ratio est in cor
poralia proximi diligendi sicut totius in genere accipiatur scilicet bonum
quod vivere nostrum est. Neque est in corpore nec in carnalia proximi est sicut nostrum nec
in nostro. Ad aliud dicendum quod hoc satis solvitur in alia lectura quia sicut non
convenit corpus sed corpus corruptionis gravatur animam. Ad aliud dicendum quod
non valet quia licet corpus corrumpatur non tamen perit sed mutatur in
melius. Job. Rursum circumdabor pelle mea et cetera. Et ideo collecta
dicitur est non periit corpus nullum sed mutatur in melius. Queritur utrum
virtutes et gratie diligende sint diligende ex caritate et videtur
quod sic, quia dicit Augustinus qui diligit fratrem diligat ipsam dilectionem
dilecto ad ut est. Ergo ipsa diligenda ex caritate. Item diligendum
est ex caritate quod ad beatitudinem refertur. Sic id quod est in caritate ma
net in beatitudine. Virtutes autem et cetera manent in beatitudine.
Ergo virtutes sunt diligende ex caritate. Item Augustinus diligit virtutes
eo quod illis meretur. Constat autem quod illa dilectione meretur. Ergo est gratuita
non naturalis. Ergo oportet quod sit caritatis. Ergo videtur quod virtutes diligantur
ex caritate. Item diligens per hoc non meretur illa dilectione. Ergo di
ligens virtutes quantum ad deum ordinans meretur per oppositum
actum et non meretur aliquis nisi ex caritate. Ergo virtutes diligende
sunt ex caritate. Item sed contra per hoc quod regnum dei caritati est
ergo videtur quod debeant gratie letitia ducere ad regnum. Quod Augustinus
[illegible] mutationis de ex caritate [illegible] est de mutando in
dicit Augustinus. Contra: ergo in lectura dicitur quod non sunt in quantum diligende
ex caritate. Ergo virtutes non sunt diligende ex caritate. Item non
participant ut beatitudinem eandem quia non sunt rationales. Ergo
ergo non sunt diligende ex caritate. Iuxta hoc ultimo queritur utrum beati
tudo sit diligenda ex caritate. Et cetera scilicet supra nos. Videtur quod
sic, quia id quod beatificat supra nos est diligendum. Beatitudo autem creata
diligenda ergo est beatificatio. Ergo diligenda est supra nos. Item Augustinus
distinguit suprema, media et infima bona et ut supra
prima ponit virtutes. Ergo multo magis beatitudinem. Sed constat quod
bonum magis movet ad diligendum. Ergo magis bonum magis movet.
Sed beatitudo est bonum supra nos quia magis bonum quam post animam quod post
animam media bona. Ergo supra nos diligitur ut videtur. Item finis
plus est diligendus quam id quod est ad finem. Beatitudo autem est finis et nos
ad finem. Ergo beatitudo supra nos est diligenda. Contra: quia in numero
diligendorum non ponitur. Ergo non est ex caritate diligenda. Item videtur
dicit quod unum solum supra nos est diligendum scilicet deus. Beatitudo autem
creata non est deus. Ergo non est supra nos diligenda. Contra solutio dicendum sine pre
iudicio quod virtutes possunt diligi ex caritate et possunt non diligi

et ista non repugnant. Diligi enim possunt ex caritate sic scilicet
ordinate ad beatitudinem. Non autem possunt diligi ex caritate
sic sicut invenientes in beatitudine beatificando nos effective et
ut obiectum beatitudinis vel sic participantes beatitudinem nobiscum
et cetera. Et hoc est dicendum quod hoc in lectura et non probatur aliud. Et sic
id quia illa diligimus tamquam rationes diligibilium sicut enim quantum
ab aliquo quod diligit aliud. Respondendum quod per virtutes et ad vir
tutem et ideo non est una ratio diligibilium in talibus et gra
tuis et diligibilibus quae enumerantur hic. Alii tamen aliter dicunt di
stinguentes duplicem dilectionem scilicet concupiscentie et amicitie
et dicunt quod virtutes et ea bona quae ad virtutem pertinent diligi
mus nobis et ideo dilectione concupiscentie. Sed diligenda quae hic enumerantur
diligimus dilectione amicitie. Sed hoc plane falsum est, quia
nulla dilectio caritatis est dilectio amicitie, et tamen nos di
ligimus deum dilectione caritatis. Similiter non est verum quod Augustinus
diligit se dilectione amicitie quia amicitia est recte congre
dualitate in diligente et dilecto et ideo ad personas solas est
tendendum. Item quidam aliter dicunt quod naturali amore diligimus vir
tutes et ideo non ponuntur in diligenda ex caritate et hoc item
falsum est si generaliter intelligatur quia proximum deum et nos et proxi
mum et virtutes naturali amore diligimus et unumquodque istorum
proximum et diligimus amore gratuito / meritorio qui est caritatis
propter hoc per quod ad omnes rationes superinductas. Et etiam dicit Augustinus qui diligit
fratrem suum diligit ipsam dilectionem. Non intelligit eandem rationem
diligibilitatis, sed aliam et aliam. Ad aliud dicendum quod non referuntur
virtutes ad beatitudinem ut participantes eam sed ut dispo
nes formales adaptantes nos ut beatificemur. Ad aliud dicendum quod
meretur diligens virtutes sed non sequitur quod diligat eas in
eadem ratione in qua diligit alia et per hoc patet ad duo sequentia. Ad
id quod ultimo queritur dicendum quod beatitudo creata non est supra nos diliganda sed propter
nos quia non quantum est non propter nos ut ipsa disposita creata
beatitudo perfruamur. Ad primum ergo dicendum quod non beatificat nisi formaliter. Cum
autem dicitur quod beatificans est supra nos diligendum intelligendum est de beatifica
effective et sicut obiectum beatitudinis. Ad aliud dicendum quod bonorum gradus du
pliciter attenditur scilicet secundum ordinem ad virtutem vel secundum dignitatem non quantum ad
participandum deum glorificatorum. Secundum primam distinctionem Augustinus. Bona
magna vocat bona quibus recte vivitur et sine quibus recte non potest vivi.
Media sunt quibus recte vivitur non potest et tamen aliquis non recte vivit
ut potentie anime. Infima autem bona quibus non recte vivitur et sine quibus
recte vivi potest scilicet temporalia ad virtutem ut species qua
libet corporis et bona fortune quiescendi sanitate beatitudine ut dicit
philosophus. Unde omnia hec diligimus propter nos et sunt meliora bona
eius secundum gradum participandi beatitudinem creata quam solo diligenda
est supra nos et ille secundum ordinem melior et altior. Ad aliud
dicendum quod beatitudo creata non est finis nisi sic ultimus finis est operis. Sed non
est finis ultimus tamquam qui est in tertio et ideo non oportet quod supra nos di
ligatur. Sed quia [illegible] diligatur propter se quia est propter eam vel ratio quia
ut [illegible] rationales diligendi sunt ex caritate. Ut autem
quia sunt quia sunt ve[illegible] stigium dei. Sed ergo diligimus proximum quia
est ymago. Omnes rationes deum diligere cuncta que sunt quia sunt
vestigium dei. Item confirmatur dicendum est. Sed ipse diligit cuncta
ipse dilectione caritatis est non diligat alia dilectione
sapientie xiij. Diligis omnia que sunt et cetera. Ergo et nos ex caritate omnia que sunt
obiectum diligere. Item probatur quod Augustinus diligat temporalia tamen
in illa ratione qua sunt in mundi perfectione. Constat quod ipse illa

dilectione meretur. ergo est dilectio caritatis. Ergo bona temporalia possunt diligi ex caritate. Contra, quia [illegible] est [illegible] diligit et non diligibilia propter se non sequitur intrinsece dilectionis actus sunt in nobis per actionem, [illegible] actus quo diligitur per actionem non facit numerum diligibilium. Ergo cum irrationales creature tantum propter deum diligantur, non diligibilia sufficiunt numerum. Si dicas quod nos ipsos et proximum diligimus propter deum et tamen illa sufficiunt diligibilium numerum, cum nos diligimus propter deum et proximum non refertur dilectio ad visum, sed potest ad fruitionem dei, scilicet ut deo fruamur. Et ratio capacitatis fruitionis facit rationem dilectionis propter se. Sed cum diligimus irrationabilia refertur tota dilectio ad visum immediate et vestigium [illegible] ergo excluditur [illegible] non potest [illegible] quod possit diligi ergo nullo modo diligendorum ex caritate. Solutio: dicendum quod irrationabilia non diliguntur ex caritate [illegible] sicut diligibilia. Sed caritas est [illegible] motor et [illegible] motu suo [illegible] omne quod est sive sit propter obiectum finem [illegible]. Sed [illegible] secundum [illegible] obiectum caritatis [illegible] diligibilium ex caritate. Ad primum ergo dicendum quod [illegible] vestigium [illegible] diligendi vestigium, sed cum est vestigium et [illegible] creature irrationalis, si ipsa non esset capacitatis beatitudinis quia per capax est dei et per permanens [illegible]. Ad aliud dicendum quod [illegible] omnia [illegible] et una caritate quod ad ipsum [illegible] ipsum [illegible] una diligibilium. Sed [illegible] quedam sunt diligibilia [illegible] et quedam ad beatitudinem participandam et illa [illegible] caritatis. Alia autem diliguntur ex caritate ad deum et in [illegible] obiectum caritatis. Ad aliud dicendum quod meretur ille qui diligit temporalia [illegible] sed non meretur quod diligit temporalia [illegible] sua caritas sed potius quod diligendo ea ad deum [illegible] [illegible] diligit et hoc est quod [illegible] alius [illegible] sua quod [illegible] possit diligi caritate [illegible] motu dilectionis. Sed non [illegible] bonum movetur caritatis.

Deinde queritur de hoc quod dicitur *dilectionem quanto illa precepta data essent* et cetera. Hic enim [illegible] preceptum ordinans actum alicuius [illegible] ipsum ordinatum [illegible] preceptum dilectionis ordinat actum dilectionis [illegible] ipsum ordinare. Ergo debuit dari preceptum de dilectione sui et corporis. [illegible] non [illegible] quod dicit [illegible] quod nemo odit se [illegible] carnem suam quia multi oderunt [illegible] quia [illegible] odit animam suam. [illegible] posito quod sic [illegible] non [illegible] amorem et ille non refertur ad [illegible] diligendorum [illegible]. Ergo debuit dari in precepto ut diligeremus nos [illegible]. Solutio: facile est respondere ad hoc pro[illegible]. Ad primum ergo dicendum quod preceptum ordinat [illegible] actum [illegible] diligendi. [illegible] secundum [illegible] proximum [illegible] sic [illegible] quia [illegible] dilectio tui credat tibi [illegible]. Ad aliud dicendum [illegible] Augustinum [illegible] quod non potuit [illegible] preceptum dari divisum a precepto dilectionis proximi et hoc [illegible] quia [illegible] ibi [illegible] quia ad id inclinat ambo. Et ergo preceptum sit [illegible] ligans per obligationem non oportuit ibi multiplicari vincula ubi non est necesse.

Deinde queritur de hoc quod dicit *Queritur autem etiam hoc de angelis* et cetera. Videtur enim quod angeli diligendi sunt sicut nos, quia Christus est diligendus [illegible] nos quia paulo minus ab angelis est minoratus. Ergo multo magis angeli [illegible] nos quia plus [illegible] quia illuminant et purgant et perficiunt nos. Ergo sunt diligendi [illegible] nos. [illegible] dilectio [illegible] Ergo magis bonum magis diligendum et nos bonum [illegible] nos magis debemus [illegible] quam nos. Solutio: non potest dici [illegible] quod diligamus eos ut proximum [illegible] ubi concedit principalis dilectionis ut dicit Augustinus: ergo nos plurimum diligere plus quam eos.

Solutio: dicendum [illegible] iudicio quod non sunt diligendi sicut nos, quia caritas perficit naturam et ratio caritatis est [illegible] semper plus movet ad diligendum proprium bonum quam alienum. Solus deus diligendus est super nos quia ipse est totum bonum nostrum. Ad primum dicendum quod Christus [illegible] nos [illegible] nos dicitur quod [illegible] diligit [illegible] actus dilectionis. Sed non sequitur quod propter hoc diligendi sint [illegible] nos [illegible] deum. Ad aliud dicendum [illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] plurimum [illegible] ordine [illegible] deus [illegible] [illegible] et hoc est quod nos magis bonum velimus [illegible].

Deinde queritur de hoc quod dicit *diligere inimicos utique* [illegible] est ut quod mali sunt diligendi ex caritate. [illegible] alia [illegible] quia retinent [illegible] naturam ad beatitudinis capacitatem. Ergo diligendi sunt sicut nos. [illegible] Augustinus sic: mali diligendi sunt ut [illegible] non diligant [illegible]. Ergo sunt diligendi mali [illegible] [illegible] damnati diligendi ex caritate, ut quia [illegible] Levitici XXX: diliges proximum et cetera [illegible] glossa: proximum [illegible] non [illegible] propinquitate sanguinis sed societate rationis. Sed [illegible] ipsi [illegible] sicut nos. Sunt ergo diligendi ex caritate ut nos [illegible] est ymago dei et hoc est [illegible] diligendi nos et proximum. Ergo diligendi sunt ex caritate. Sed [illegible] sunt [illegible] beatitudinem nobiscum participabunt. Ergo non sunt diligendi [illegible] nos diligimus. Sed hoc est diligere proximum sicut nos. Ergo non sunt diligendi ex caritate.

Solutio: dicendum quod mali diligendi sunt [illegible] proximum non quia mali, sed quia possibiles ad bonum. Damnati autem [illegible] non [illegible] quia non sufficit [illegible] capacitas [illegible] non sunt ordinati ad participandam eandem [illegible] beatitudinem.

Deinde queritur de hoc quod dicit *Sequitur de dilectione proximi sicut nosipsos diligere volumus* et cetera. [illegible] videtur Christus [illegible] diligendus sicut nos, ut quia caput nostrum plus diligendum est quam membrum. Ipse est caput nostrum. Ergo plus est diligendus quam membrum [illegible] nos. [illegible] redemptor est [illegible] redemptos. Ipse autem est redemptor noster. Ergo ipse est [illegible] nos. Ergo est diligendus [illegible] nos. Et alia similia multa possunt induci. Contra: [illegible] plus afficiatur circa bonum proprium. Ergo plus diligit [illegible]. Ergo non quod non sit totum bonum eius diligit plus quam se. [illegible] totum bonum [illegible] eius ergo non diligit illum plus quam se. [illegible] dicitur de proximo. Ergo diligendus est sicut nos. Ergo concedit ubi principaliter dilectionis. Ergo plus diligimus nos quam eum.

Solutio: dicendum quod Christus est duplex [illegible] dicitur [illegible] homo [illegible] qui [illegible] dicitur unus [illegible] et sic non est diligendus [illegible] ratione [illegible] et hoc duplex: [illegible] natura non unitus [illegible] non caput nec redemptor, [illegible] ut unitus est caput et redemptor. [illegible] non est diligendus [illegible] nos [illegible] nos est diligendus et [illegible] ad totum.

Post predicta de ordine caritatis agendum est. Hic incipit pars illa in qua agit de ordine caritatis et dicit [illegible] magis determinat de ordine caritatis per [illegible] diligibilium. Quam ponit Augustinus. In ista determinat ordinem diligibilium super [illegible]

.i. ergo
.i. diligere
.i. dilectionis
.i. supra
xxix d.
91

d'ordine dilectionis [illegible]

grad' diligibi[lium] poterat ab ambr. i q[ui]b[us] obuiu
at i[n] p[re]cept[is] legis honora [et]c. Iusticia a[utem] c[on]t[ra] p[r]i[m]o
h[ab]' caritatis n[on] diuisibilis i[n] sacred[otem] q[uod] e[st] dulcedo eo
[rum] caritatis [et]c. In[sup]er s[unt] duo c[irc]a ip[s]a c[on]tigit ordi[n]e
i[n] fo[rma] q[uod] ordine mouet q[ua]ndo[que]. i[n] viii [et] s[ed] h[oc] sepe
mouet q[uod] p[ro]plexa reddit s[er]m[o]n[em] illa. Incid[unt] a[utem] du
p[ro] dubiu[m] c[ir]ca p[ri]m[um]. s[cilicet] ut[rum] caritas h[ab]eat ordine[m] [et]
d[e] sufficie[n]cia ordi[ni]s ip[s]i[us]. Ad p[rimu]m ob[icitur] sic. caritas e[st] a[u]t
f[or]s simplex. affect[us] a[utem] n[on] e[st] collatiuus [et]c. t[antu]m
q[uod] o[mn]is ordo s[in]e f[orma] collatio[n]e. nullus ordo ut[ur] ee [et]c.
affe[ct]u. caritas e[st] i[n] affectu q[uod] nullus ordo e[st] i[n] caritate
[et] d[icitu]r philos[ophus] q[uod] sapientis e[st] ordinare. q[uod] ordo e[st] sa
pie[ntie] p[ot][iu]s q[ua]m caritatis. It[em] i[n] fide mult[i] articuli s[unt] q[ui]
p[re]ponu[n]t[ur] alios ut [est] passione [et] passio i[n]carnatio
[et] c[etera] p[ro]pt[er] h[oc] ordine n[on] d[icitu]r fides ordi[n]ata i[n] credendis. q[uod]
ut q[uod] dilectio p[ro]xi[mi] l[icet] p[re]ponat dilectione d[e]i. n[on] p[ro]pt[er] h[oc] di
c[itu]r ordi[n]ata i[n] diligendis. p[ro]pt[er] expte p[ro]x[imi] n[on] ut[ur] ee [con]
ordo i[n] diligendis. q[uia] d[icitu]r a[utem] q[uod] n[on] diligimus i[n] p[re]cio n[on]
t[amen] y[m]magis. q[uia] s[cilicet] e[st] ad y[m]magi[n]e[m] d[e]i. h[oc] a[utem] eq[ua]l[ite]r e[st]
i[n] o[mn]ib[us]. q[uod] o[mn]es diligendi s[unt] eq[ua]l[ite]r. n[on] g[radu]s aliq[ui]s ordi[n]is
[et] ut spe[cia]l[iter] n[on] ee ordo ille q[uem] tangit ambr. s[cilicet] q[uod] p[ri]m[o] d[eu]m
p[o]s[t] nos. iij. p[ar]entes. iiij. filios [et] fr[atr]es. v. domesticos
s[e]c[un]do inimicos. caritas e[st] p[ro]p[ri]e e[st] amor boni. q[uod] ma
ioris boni maior e[st] amor [et] maxi maximi. q[uod] s[ed]
g[rad]u[m] boni d[e]t[er]minandus e[st] ordo dilect[i]o[n]is [et] n[on] s[ecundu]m g[ra]d[u]s [con]sag
uinitatis v[e]l affinitatis. It[em] sapi[enti]a sap[it] bon[um]. q[uod] s[ecundu]m caritas e[st]
sapor sapi[enti]e ut d[icit] ag[ustinus] m[a]g[is] bon[um] sap[it] m[a]g[is] [et] min[us] bon[um]
min[us]. q[uod] n[on] e[st] ordo q[uem] tangit ambr. It[em] ag[ustinus] [con]siliata lu[n]
ta e[st] ut m[a]g[is] bona m[a]g[is] diligat[ur]. s[ed] caritas fac[it] lun
a [con]siliata si aliq[ui]s uiuit fac. l[icet] q[uod] fuit e[st] ip[s]a s[ic] fu[it]
uiuitu q[uod] ip[s]a pl[us] d[i]lig[it] bo[n]a potiora n[on] attendens g[ra]d[u]m
[con]sanguinitatis c[ar]dinal[is]. It[em] cum fac[it] [con]formit[er] uolunta
te n[ost]ram volu[ntati] diuine. s[ed] diuina uoluntas pl[us] e[st] ma
ioris boni. q[uia] maiori bo[no] maiore[m] apponit effectu[m]. q[uod] [et]
n[ost]ra s[ecundu]m d[icitu]r ee. It[em] q[uod] [con]tingit n[ost]ram ullo id e[st] c[or]p[or]a. q[uod] sic
ex p[ar]te dilect[i]o[n]is d[e]i [con]tingit ea ut id diligat s[ed] se. q[uod] e[st]
s[ed] se q[uod] n[on] potuit p[er]. ita ex p[ar]te dilect[i]o[n]is p[ro]x[imi] co[n]
ting[it] ea ut id diligat m[a]g[is] q[uod] m[a]g[is] e[st] diligend[um]. q[uod] n[on]
attend[itur] g[ra]d[u]s p[ro]pinquitatis c[ar]nal[is]. C[on]tra. d[icitu]r ap[osto]l[us]. dum t[em]p[u]s
h[ab]em[us] opere[mur] bon[um] ad o[mn]es. maxi[m]e a[utem] ad domesticos fi
dei. q[uod] aliq[ui]s alius s[unt] p[re]ponendi s[ecundu]m g[ra]d[u]m q[uem] [con]iungit[ur] n[obis].
[et] h[ec] d[icu]nt s[an]c[t]i illi. s[cilicet] ag[ustinus]. io[hannes]. ambr. C S[olutio]. d[icendu]m q[uod] i[n]
ista q[uest]io[n]e pl[ur]es s[unt] diu[er]sar[um] opinionu[m]. q[ua]da[m] e[st] [con]cedit
q[uod] caritas n[on] h[ab]et ordine[m] p[ro]p[ri]e n[on] p[er] res t[ame]n boni s[upe]riu[m]
[et] q[uod] g[ra]d[u]s q[uos] ponit ambr. m[a]g[is] s[unt] i[n] ordine dilig[endi]
q[uam] dilect[i]o[n]is [et] h[ab]ent p[ro]p[ri]e t[ame]n i[n] ductus [et] q[uo]da[m] alias.
s[cilicet] q[uod] q[ua]n[do] h[uius] g[ra]d[u]s euacuabu[n]t[ur]. m[a]g[is] diligem[us] m[a]g[is] bo
nu[m] ex co[n]putis n[obis] ip[s]is [et] s[ecundu]m diuin[am] q[uod] eu[m] q[ua]m caritas
ma[n]eat i[n] p[at]ria. d[ic]u[n]t q[uod] h[ec] g[ra]d[u]s n[on] p[ro]p[ri]e s[unt] caritati[s]. C[ontr]a
id a[utem] q[uo]d ambr. [et] alij s[unt] q[uo]d induc[un]t i[n] uita. d[ic]u[n]t q[uod]
h[oc] i[n]tell[igitur] alius p[ro]b[abile] q[uia] eo n[on] [con]cordat e[st] g[ra]cia. s[ed] stat d[i]u[er]s
p[ro]p[ri]e s[ic] i[n] g[ra]cia. d[ic]u[n]t q[uod] caritas m[a]g[is] seq[ui]t[ur] ordine[m] q[ua]m
n[atur]e. s[ed] q[uia] s[unt] uidi[mus] dic[ere] [con]tra g[ra]d[u]s. id al[iter] p[ro]b[er]u[m]

dic[endu]m. s[cilicet] q[uod] ip[s]e e[st] ordo. s[cilicet] n[on] t[antu]m. g[ra]c[ie] t[antu]m. c[er]g[ite] i[n]
n[atur]e t[antu]m ordo e[st] ut se p[ri]ncipal[ite]r diligat [et] alia p[lus]
q[uod] q[uod] pl[us] i[n] pl[us] [con]iungu[n]t[ur] [et] h[oc] ordo e[st] i[n] uiis e[st] i[n] diligere
co[n]tendo. g[ra]c[ie] t[antu]m ordo e[st] ut diligat d[eu]m s[ed] o[mn]ia
[et] alia pl[us] [et] pl[us] s[ecundu]m q[uod] pl[us] relucet i[n] eis d[eu]s [et] h[oc] ordo e[st]
i[n] p[at]ria p[er] h[oc] solu[m] q[uod] bon[um] p[ro]p[ri]u[m] pl[us] diligend[um]. q[uod] alia
diliged[a] e[st] pl[us] d[eu]s. d[eu]m nos [et] p[ro]p[ri]a pl[us] q[uod] m[e]liora
[et] q[uod] d[eu]s pl[us] dilig[it]. t[erti]us ordo e[st] g[ra]c[ie] i[n] n[atur]a [et] h[oc] [con]tingit
n[atur]am i[n] eo i[d est] n[atur]a e[st] [et] s[ub]sistit ea i[n] al[iquo]. n[atur]a a[utem]
e[st] eo q[uod] n[on] p[ro]b[at] q[ua]m se dilig[it] o[mn]i[um] [et] ideo illa eleuat
q[uod] a[utem] pl[us] se q[ua]m aliu[m] [et] [con]iunctu[m] sa[n]g[u]initate pl[us] q[uam]
n[on] [con]iunctu[m] diligat h[ec] uult nos d[eu]s uelle q[uia] h[oc] pla
tauit i[n] n[atur]a n[ost]ra [et] ideo h[oc] n[on] [con]tingit g[ra]cia. s[ed] p[er]ficit
sec[undu]m n[atur]e mod[um]. hac q[ua]r[um] opione sustinendo. d[icendu]m ad p[rimu]m
q[uod] caritas e[st] i[n] affectu s[ed] ordine ad i[n]tellectu[m]. s[cilicet] s[ed] q[uod]
e[st] ex i[n]tellectu [et] ideo p[otest] h[abe]re ex p[ar]te illa ordine[m] l[icet] n[on]
ex p[ar]te q[uod] t[antu]m ex [con]sideratione. C Ad a[liud] d[icendu]m q[uod] e[st] ordo sapie[ntie]
h[oc] i[n] quo ordi[n]at p[er] id e[st] eu[m] ordi[ni]s i[n] ordi[n]atis
s[ed] caritas ordi[n]ata e[st] m[a]g[is] q[uam] ordi[n]a[n]s. t[ame]n ip[s]a e[st] or
di[n]ata s[ecundu]m g[ra]d[u]s ordi[ni]s [et] h[oc] h[ab]et ip[s]a s[ed] q[uod] e[st] ubi q[uod] e[st] aliq[ui]s
p[ro]ble[m]ate[m] sapie[nti]e ordi[n]at. C Ad a[liud] d[icendu]m q[uod] n[on] e[st] s[imi]l[it]e d[e] fide
q[uia] n[on] i[n]nuit articulus t[ame]n el q[uod] diuisio articuli s[ed] p[ro]
t[ame]n e[st] s[ed] p[er] uirtutis q[uod] e[st] i[n] o[mn]ib[us] eis. s[ed] caritas e[st] maioris
affect[us] [et] minoris s[ecundu]m d[iuersu]m g[ra]d[u]m diligibiliu[m]. C Ad a[liud]
d[icendu]m q[uod] finalis i[n] p[re]cio n[on] dilig[it] n[on] eo y[m]magis rela
ta ad d[eu]m s[ed] p[ro]p[ri]a dilectu[m]. s[ed] n[on] talis nos q[uod] g[ra]d[u]s diff[er]
e[st] m[a]g[is] amoris [et] s[ed] q[uod] caritas e[st] i[n] n[atur]a [et] q[uod] n[atur]a diligentis
n[on] euacuat eam. C Ad a[liud] d[icendu]m q[uod] p[re]ced[it] d[e] ordi[n]e cari[tati]s
n[on] [et] n[on] s[ed] q[uod] e[st] mouens [con]iunctio[n]e i[n] n[atur]a diligentis. Ad
a[liud] d[icendu]m q[uod] o[mn]is sapor q[uod] h[ec] p[ro]b[er]u[m] h[ab]et [con]templa[ti]o[n]e[m]
[et] n[on] t[antu]m bonu[m] e[st] eo mouens dilect[i]o[n]e[m]. s[ed] bonu[m]
aliq[uo]d [con]iunctu[m] ad n[atur]am ordi[n]atu[m]. C Ad a[liud] d[icendu]m q[uod] illa
auctoritas loq[ui]t[ur] d[e] simplicatio[n]ib[us] boni [et] aliis p[ro]b[abilibus] [et]
n[on] simp[liciter]. C Ad a[liud] d[icendu]m q[uod] [con]formam[ur] uolu[n]tati n[ost]ram
uolu[ntati] diuine i[n] h[oc] q[uod] uult d[eu]s h[oc] nos uelle. h[oc] et
[con]formitas sufficie[n]s i[n] uia sic p[ro]bat[ur] e[st] y. ult. i. t.
p[er] h[oc] p[atet] [et] ad seq[ue]ns. C Ad a[liud] d[icendu]m. q[uod] [con]tingit ea id e[st]
e[st] n[atur]a [et] h[oc] t[antu]m e[st] i[n] dilect[i]o[n]e d[e]i. l[icet] e[st] ei ut ille pl[us]
q[uam] nos diligat q[uod] e[st] t[otu]m bonu[m] n[ost]r[u]m q[uod] e[st] i[n] dilect[i]o[n]is
o[mn]iu[m] diligendor[um]. s[ed] sic n[on] e[st] i[n] aliis [et] ideo n[on] e[st] necesse
q[uod] i[n] illa p[ar]te n[atur]a coligat[ur]. C S[e]c[un]do q[ueritu]r d[e] sufficie[n]cia
ordi[ni]s istor[um] [et] uid[etur] ut mel[iu]s i[n]telligat[ur] ponit ut[ur]q[ue]
ordo. e[st] e[nim] s[ecundu]m ag[ustinum]. ordo iste q[uod] d[eu]s p[ro]p[ter] p[ro]p[ter] se [et] s[ed] o[mn]ia
diligend[us] e[st]. s[e]c[un]do nos ip[s]i. t[er]tio p[ro]x[imu]m. q[ua]rto corp[us]
n[ost]r[u]m q[uod] s[ed] n[obis] e[st] inf[er]i[us] q[uam] a[n]i[m]a p[ro]x[imi]. Ambr. a[utem] q[uod] p[ri]m[o]
nos. d[eu]s. p[o]s[t] nos. iij. p[ar]entes. iiij. filios. v. do[me]
sticos. vi. inimicos. Ut a[utem] p[ri]m[us] ordo i[n]sufficie[n]s
q[uia] s[ed] a[n]i[m]a p[ro]x[imi] p[er] ponit[ur] a[n]i[m]e n[ost]re. [et] ut q[uod] corp[us]
p[ro]x[imi] d[e]beat p[ro]poni corp[ori] n[ost]ro [et] h[oc] n[on] d[icitu]r q[ua]m i[n] s[ecundu]m illu[m]
ponit ordine[m]. It[em] ut[ur] ex p[ar]te d[e]i ee i[n]sufficie[n]s q[uia] mel[ius]
t[ame]n s[unt] b[e]n[e]ficia d[e]i q[uia] un[um] m[a]g[is] [con]iungit[ur] n[obis] d[eu]s m[a]g[is] q[uam]
a[n]i[m]a ut redempto m[a]g[is] q[uam] c[re]ato. s[ed] d[icitu]r. b[ernardus]. b. n[on] u[idetur] i[n]ter

d' suffic[ienci]a ordi[nis] dil[ectionis] [illegible]

mutuas assumpsit quae te mihi dilectoris debitorem consti-
tuerent admonendum gratiarum actionis difficultas redemptionis
quam mihi devotum effecerunt facilitas conditionis. ergo ut perfe-
ctus esse ordo quia sit creator redemptor glorificator et guber-
nator et hic et hic ordine nemo tangitur sed Ambrosius ut
diximus. In domesticis etiam et inimicum sit mihi gradus
scilicet affinis et coniunctum et compatriota et hic et ipse non ponit illos
sed et filios et fratres et domesticos sit mihi gradus consanguinita-
tis quos ipse omittit ergo est diminutus sed uxorem esse diligendam
sicut papa apostolus ad Ephesios vi. et tamen ipse non ponit eam sed multe
sunt societates bonum ut dominus servus, magister discipulus, pla-
tus subditus et huiusmodi quae non tangit ergo ut ordo esse univer-
salis sequitur ipse Ambrosius ut patet ordinem quo quis ipsi do-
mestica glossa v. sic: malus filius praetendi sed quod secun-
do loco sed ut quia illi qui sit iiii loco praetendi ...
sit tertio loco. quod dicitur ad Corinthios ii. xiii. quod non debent filii
thesaurizare parentibus sed parentes filiis. ergo praeten-
di sit filii parentibus et tamen filii ponantur iiii loco et pa-
rentes tertio. Utrum dicendum minime ut quod ordo quem ponit Augustinus accipi-
tur per generales regulas diligibilium. ille autem sunt ut
dictum est scilicet quod supra nos est quod nos sumus quod est iuxta nos et
quod est infra nos relatum ad habitudinem ex consideratione animae tamen
non possit intelligi plures coniunctiones quod dextrum et sinistrum
non dicunt non id quod est iuxta et similiter ante et retro. ordo autem quem
tangit Augustinus quod ad primum et secundum sit intelligitur. quod enim caritas
una virtus est necesse est ut habeat unam formam movendi
et id quod hic illa tamen vel bonum vel est bonum et propter hoc
omnia dilecta et hoc est quod primo loco ponit et alia diligen-
da et ad deum ut dixi in praecedenti. magister. In dono sicut
anima quam amicitias agit id est bona opera quae solet facere aliquis
ad deum autem sunt sicut ut inimica agens amicitia
agit id est peccatum et autem illa tertio ordo et unde est diligens pro-
ximum sicut teipsum. licet dicit duo scilicet ordinem et formam di-
ligendi proximum. ordinem quia neo diligit alium sicut se non
supponit prius quod se diligit. ergo se per consequens illum. et tertio dico
idem autem tangit quod exponit id est adaeque teipsum. scilicet ad deum
non est autem ad deum corporis et anime realiter una intentio et ideo sit ibi
duplex gradus sed non ipsum quod totum est iuxta nos tamen scilicet et
anima et sunt pars sed ad ipsum et ideo ordinem quem ponit Augustinus exp-
te autem dicendum non possit esse ordo quod omnis ordo est in diversa et ideo
ordo dilectionis supponit diversitatem diligibilium. unde
dominus mihi totus diligamus tamen idem est quod diligimus ideo
non est ordo et propter hoc ergo ad secundum dicendum quod ordo autem per Ambrosium ali-
ter accipitur quod ille est caritatis in se sed unica natura et ideo
admittit inclinationem naturae. aut ergo ex parte caritatis aut propter
totum naturae tangit. sicut primo modo est primus modus quod totum naturae opus
supponit ut diligat deum super se et sic omnia. sic autem est per totam
naturam. aut de sola naturae consideratione. aut iterum societatis
per additum sic primo modo. tertio est ultimus gradus ut diligat inimi-
cos est quibus non est beneficium non naturam. sicut autem est ex ratione societatis
aut illa societas est coniunctionis aut ex parte generis. si ex

coniunctione secundum intelligitur vel quod domestica et non tertio tamen dicendo
mo malum sed doceo bonum coniunctum in coniunctione vitae. sicut dicitur
per idoneam domum abulantium cum consensu. si autem est ex propagine
aut est per lineas ascendentium vel descendentium. aut per id quod a
descendit vel a quo est descendit. sic per id quod descendit ut est per
gradus quae est quia nos sumus. per lineam ascensus sic est cum sumus quae
diligere parentes. per ubi lineam descensus sive dicto sic
ambo sunt ex eo quod ambo descendunt ab uno ut sic non
unum generale gradus quae quidem ut filii et fratres et hic. ad id
autem quod obiicitur dicendum meo iudicio quod omnes illi gradus continentur sub
domesticis domus spiritualis et non dicit non diversos magis coniunctio-
ne et ad quod dicitur quod uxor per quam uxor coniuncta est in eodem ordi-
ne ut dicitur Genesis ii. erunt duo in carne una et ideo intelli-
gitur ad corporalem dilectionem nostram quod ad id quod sub nobis est et quod ad
ad animam dilectione domesticam. et ad quod dicitur quod ille societa-
tes spirituales et huiusmodi diversos magis coniunctionibus. sed tamen
quare omnes illas sub dicte dictas quod ambulant non tangit ibi ordi-
ne non adaequate inclinatio naturae. uxorem autem coniugium per modum
sacramenti et alie coniunctiones sunt per modum beneficii vel gratie. sed
non est quod dicitur quod parentes spirituales corporalibus intelligenda
sed hoc potest esse filium quod naturaliter inclinamur ad diligendum uxorem et
tamen ad diligendum inimicum. et ad quod dicitur quod non preterit ordi-
nem quod iste ordo intelligitur aliis paribus sed in paribus constitutis
bene pro quoniam in alio casu sit prius tertio vel quarto. et hic tamen de-
terminabitur. et ad quod dicitur quod parentibus dicit quod accedit filius
et ideo parentes magis sunt distribuenti et ideo si indiget providendi
sunt filiis sint per naturam subveniendum ad deum autem apostolus
dicit quod thesaurizare non solum supplementum indigentie
sed potest habundantiam et illa magis tenentur quod parentes
propter quod sit refectio et cetera quod dicitur quod scilicet parentes et quod
posse agere et cetera. explicit ut quod ordo iste sit necessita-
tis et hoc ut filium. ponatur quod pater quasi debeo faciam tamen non
lo etiam ipsum. est autem hic sic filius possit aliud facere per
quod diligendo eum quod domestice et plus quam patrem si ago prepositi
et tamen non possum quod est in religione et inde patrem necesse
habentem et non potest ei subvenire non exeat de religione ad id
facienda. aut ergo in tempore aptitudinis aut non. sic est apta
sit sine scandalo et contra obedientiam tamen tenetur ille ad possi-
bilem ergo in aliquo tenetur prepositi agere. scilicet respondeo dicendum
sive congregationis patrum carnalium ideo peccabit sed potest ali-
quis esse in saeculo et periculosiorem consulatur ipsum et motu suum cura-
re maioris periculi quam habet patrem indigentem. ergo magis te-
nebitur providere. sed quod patrem teneatur vel dicendum sit relinquere patrem
indigentem et fugere ad locum securitatis sed hoc ut patet
liqui Zebedei vocati ab eo secuti sunt eum relicto patre
cum eis pater fuit pauper et senex et tamen non deprecati sunt
eos consulto legitur ergo ut quod ordines illi possit variari
ergo non sit necessitatis. et solutio. sine praeiudicio dico
quod ponitur cum sufficienti ordinatione ordo est necessitatis ita quod si
ne ipsa tamen non peccaret. tamen autem ordines dico indigentia excepta
una scilicet parentum vel filiorum vel aliorum et securitate excepta
sua et facultate ad subventionem exterius fortune vel

artificio. Ad p[ri]m[um] g[ite]r d[icendu]m q[uod] nu[n]q[uam] p[at]ri pl[us] q[uam] d[e]b[it]o i[m]pendo. n[on] ei i[m]pendo pl[us] aff[ect]us c[ete]ris p[ar]ib[us] q[uam] alii. q[uia] si ali[us] e[st] bon[us] (et) p[ate]r e[st] mal[us] aff[ect]us q[uo]d n[on] e[st] maior c[ir]ca p[at]re[m] (et) aff[ect]us g[ra]t[i]e q[ui] t[er]tio[r] tendit i[n] aliu[m] (et) h[oc] n[on] p[ec]co. s[ed] eff[e]c[t]u[m] si satisfacio p[at]ri n[on] c[on]tempo[r]a si aliu[m] ex[tr]a facio pl[us] q[uia] h[oc] n[on] c[or]rup[it] ordine[m] cu[m] c[ete]ris p[ar]ib[us] de affec[tu] se[m]p[er] sit pl[us] i[m]p[e]n[d]e[re] (et) de effectu q[uod] op[or]t[et]. Ad 3[m] d[icendu]m q[uod] q[ui] e[st] i[n] religio[n]e mo[do] i[n] iudicio i[n] reli gio[n]e mane[re] d[ebet] (et) si p[at]er h[abe]t lice[n]tia[m] i[n] ip[s]a manes par ticula[m] suu[m] d[e]b[et] subuenire i[n]digenti p[at]ri si alias h[abe]t ut iudicate n[on] p[otes]t. s[ed] exire n[on] tenet[ur] p[ro]p[ter] piculu[m] p[ro]p[ri]e [con]sula tio[n]is. Ad 4[m] d[icendu]m q[uod] ob[edien]t[ia] deo q[uod] e[st] i[n] st[atu] b[o]n[o] [con]cedo q[uod] si sec[u]lar[is] tu[n]c e[st] d[e]b[et] tenet[ur] mane[re] i[n] st[atu] (et) n[on] i[n]tra[re] religione[m]. s[ed] subuenire p[at]ri i[n]digenti. s[ed] si p[ro]babil[ite]r tim[er]et lapsu[m] u[e]l forte sepi[us] lap[su]s e[st] tu[n]c m[a]g[is] tenet[ur] p[ro]uide[re] s[ibi] (et) relinq[ue]re p[at]re[m].

Ad 5[m] q[uod] obi[icitur] de filiis ȝebedei Jacobo (et) Joh[ann]e. d[icendu]m q[uod] forte alias h[abe]bat un[de] uiuer[et] u[e]l sciuerit q[uod] uocas eos ei mil[ites] q[ui] ipi p[ro]uide[re]t. s[ed] t[ame]n n[on] e[st] de aliis q[ui] n[on] s[un]t d[ic]t[i] q[ui] sequim[ur] nos ad religione[m] uocat[ur]. De m[od]o q[ui] d[icit] q[uo]d. *Dedi gere te ip[su]m sicut te ip[su]m etc.* ex h[oc] u[idetu]r q[uod] caritas n[on] p[otes]t h[abe]re oc[u]l[u]m ad aliq[ua]m remun[er]atione[m] (et) h[oc] u[idetu]r (et) alia r[ati]o[n]e q[uia] s[ecundu]m tulli[us] q[uia] u[er]a amicicia l[ice]t [con]uicta habe[a]t s[ecundu]m plurima[m] utili tate[m] (et) d[e]lectatione[m]. t[ame]n ip[s]a n[on] fundat[ur] s[uper] utile n[on] s[uper] de lectabile. e[rgo] caritas q[uae] u[er]am dicat a[mi]citia[m]. u[idetu]r q[uod] n[on] i[n]tendit utili[tatem]. e[rgo] n[on] p[re]miu[m] n[on] retributione[m]. Ad q[uo]d. Aia dilige[re] d[ebe]t (et) si nich[il] n[obi]s [con]debat[ur] f[ieri]. e[rgo] nichil m[a]g[is] d[e]b[et]. Ad 3[m] sine p[re]mio l[ice]t n[on] p[otes]t s[er]uiri. t[ame]n sine i[n]tuitu p[re]mii s[er]uiendu[m] e[st] ei. e[rgo] h[oc] sic ca[ritas]. caritas n[on] i[n]tuet[ur] p[re]miu[m] s[ed] m[er]cenari[us] i[n]tuet[ur]. Jo. x. e[rgo] m[er]cenari[us] habet oc[u]l[u]m ad p[re]miu[m]. u[idetu]r q[uod] caritas n[on] sit m[er]cenaria[m] s[ed] p[er]fecta caritas foras mittit timore[m] q[uia] s[er]uil[is] e[st]. e[rgo] (et) sp[e]s m[er]cedis q[uia] h[oc] e[st] s[er]uile (et) n[on] liberale obseq[ui]us. S[ed] [contra] luc[e] xv. q[uan]ti m[er]ce narii i[n] domo p[at]ris m[e]i ha[bundant] panib[us] (et) [con]st[at] q[uod] loq[ui]t[ur] de domo e[ter]nitatis. e[rgo] illi g[er]u[n]t s[er]uiu[m] q[ui] soli i[n]h[ab]itant domu[m] p[at]ris m[er]cenarii p[ro]p[ter] eo[s]. Job. sic m[er]cenarii dies ei[us]. Ad abraham p[ro]miss[i]o d[icitu]r gen[esis] xv. ego ero m[er]ces tua mag nimis. Heb[r]. x. pacie[nti]a u[obis] necc[ess]a[ri]a e[st] ut uolu[n]tate[m] dei facientes rep[or]tetis rep[ro]missione[m]. e[rgo] m[er]cede[m] s[ua]m expectare[t]. Ibid[em] nolite amitte[re] [con]fide[n]cia[m] u[est]ra[m] q[uae] magna[m] h[abe]t remun[er]atione[m]. It[em] ap[osto]l[us]. Scio c[u]i credidi (et) c[er]t[us] su[m] q[uia] (et)c. It[em] caritas g[e]n[er]at ex spe (et) spes se[m]p[er] e[st] m[er]ce dis q[uia] ip[s]a e[st] expectatio b[ea]titudi[nis] ex m[er]itis p[ro]ueniens. S[olutio]. d[icendu]m q[uod] e[st] m[er]ces q[uae] n[on] a[lia] e[st] q[ua]m d[eu]s (et) ea q[uo]d d[eu]m [con]iuge[t] n[obi]s. (et) i[n]tuitu[m] ill[iu]s m[er]cedis n[on] exclud[it] caritas l[ice]t n[on] respiciat ea[m] ut e[st] m[er]ces. s[ed] ut e[st] dilectu[m] ad p[er]fruend[um]. (et) e[st] m[er]ces t[em]p[or]al[is] (et) illa[m] exclud[it] caritas q[uia] l[ice]t accipiat substentatio ne[m] a t[em]p[or]alib[us]. t[ame]n n[on] obsequit[ur] p[ro]p[ter] ill[a]. (et) de illa loquu[n]t[ur] r[ati]o[n]es (et) auctoritates p[ri]mo i[n]ducte. (et) p[er] h[oc] p[atet] s[olutio] ad o[mn]ia o[mn]ia p[ro] u[tra]q[ue] p[ar]te (et) q[uia] caritas n[on] respic[it] m[er]cede[m] et[er]na[m] ut m[er]ces e[st]. s[ed] ut amatu[m] ad p[er]fruend[um]. Io[hannes] d[icit] h[oc] b[eatu]s. q[ui] n[on] e[st] [con]fitend[um] d[omi]no q[uia] b[onu]s s[ed] d[e] mal[is] d[ebe]t [con]fiteri (et) tribui[t] ei s[ed] q[uia] abs[olu]te bon[us]. sic lenite fecerit q[ui] nulla p[ro] acc[e]p[tio]ne i[n] filios i[s]r[ae]l. eo q[uo]d e[ss]et [con]t[r]a leg[e]s (et) p[otes]t hedi[ficari] eo[rum]. (et) d[e] ill[is] q[ui] oc[u]l[u]m h[abe]nt ad t[em]p[or]alia u[er]ificat[ur] i[llud]. t[ame]n i[n] oc[u]l[i]s iacob i[n] t[em]p[or]e fru[men]ti unu[m] (et)c. Deut[er]o[nomii] xxxiij. De m[od]o q[ui] d[icit] h[oc]

q[uo]d d[icitu]r i[d est] *ampli[us] d[ebe]t q[ui]s d[eu]m dilige[re] q[uam] se ip[su]m. etc.* u[idetu]r e[ss]e ip[s]e q[uia] ex caritate a[gi]s t[ame]n diligat d[eu]m q[uam] se ip[su]m. q[uia] g[ra]t[i]a e[st] n[on] d[e]struit n[atura]m s[ed] p[er]ficit. e[rgo] n[atur]a a[liqu]a[m] g[ra]t[i]am pl[us] diligat se q[uam] d[eu]m. u[idetu]r q[uod] p[ro]p[ter] g[ra]t[i]am faciat id[e]m. n[atur]a dilig[it] se (et) dilig[it] d[eu]m. e[rgo] si i[n]eq[u]al[ia] eq[u]alia addant[ur] q[uae] reliqu[un]t[ur] i[n]eq[u]alia e[run]t sic p[atet]. e[rgo] adhuc g[ratia] n[atur]a pl[us] dilig[it] se q[uam] d[eu]m sic p[atet]. It[em] sicut e[st] caritas q[ua] diligim[us] d[eu]m (et) se ip[su]m e[st] act[us] ei[us] (et) simil[ite]r sit e[st] act[us] q[uo] diligim[us] nos q[uam] p[ro] ximu[m]. sicut e[rgo] act[us] dilectio[n]is dei (et) i[n]t[e]ndat act[us] dilectio[n]is n[ost]ri (et) p[ro]x[imi]. act[us] u[er]o i[n] t[ame]n i[n]tendi q[uod] ext[er]i[us] u[e]l exc[er]c[e]t[ur]. s[ed] u[idetu]r (et) t[ame]n se[m]p[er] e[ss]e[n]t act[us] caritatis. e[rgo] p[otes]t e[ss]e exc[er]ce[re] pl[us] dilig[er]e p[ro]xi mu[m] q[uam] se u[e]l d[eu]m. It[em] i[n] p[ro]x[im]o n[on] diligit[ur] n[isi] d[eu]s. e[rgo] eq[u]al[ite]r d[eu]s i[n]e (et) i[n] p[ro]x[im]o. e[rgo] h[oc] sit dilige[re] p[ro]ximu[m]. t[ame]n p[er] dilig[er]e p[ro]ximu[m] sic d[eu]m. It[em] ad e[ss]e u[er]sa p[ro]ximu[m] dilige[re] n[on] i[n]t[e]llig[itu]r. e[rgo] ubi e[st] maio[r] [con]tio ill[ic] e[st] maio[r] dilectio. s[ed] p[ro]ximi (et) nos m[a]g[is] [con]gnoscim[us]. e[rgo] m[a]g[is] diligim[us]. It[em] h[abe]t se h[abe]t eq[u]al[ite]r ad unu[m] sic ad reliqu[u]m q[uia] i[n] [com]muniote eq[u]al[ite]r e[st] ut[ru]mq[ue]. e[rgo] (et) eq[u]al[ite]r p[ro]cedit i[n] ut[ru]mq[ue] actu[m]. S[ed] [contra]. si eq[u]al[ite]r p[ro]p[ter] dilig[er]e unu[m] sic aliu[m] tu[nc] nullus e[ss]et ordo. It[em] caritas e[st] i[n]t[er] existi ma[n]s bonor[um]. e[rgo] i[n]tuitu bon[us] sine [com]p[ar]atio[n]e pl[us] dilig[er]e q[uam] se[ipsu]m. e[rgo] i[n]s[u]p[er] pl[us] d[eu]m q[uam] se u[e]l p[ro]ximu[m]. It[em] d[eu]s diligit[ur] s[ecundu]m o[mn]ia. e[rgo] s[ecundu]m se (et) s[ecundu]m p[ro]ximu[m]. Ulterius q[ui]s si t[ame]n p[ro]p[ter] dilig[er]e b[ea]titudo eat[ur] sic d[eu]s. u[idetu]r q[uod] s[ed] q[uo]d q[ui]s di lig[it] d[eu]m. t[ame]n dilig[it] p[ro]fruendo (et) q[ui] dilig[it] p[ro]fruendo t[ame]n dilig[it] b[ea]titudine[m] q[uam] fruit[ur]. h[oc] a[utem] e[st] b[ea]titudo. e[rgo] q[ui] dilig[it] d[eu]m t[ame]n dilig[it] e[ss]e. Ulterius q[ui] u[idetu]r pl[us] p[ro]ximu[m] dilige[re] p[ro]xi mu[m] q[uam] nos ip[s]os u[e]l t[ame]n. (et) u[idetu]r q[uod] s[ic] q[uia] r[ati]o boni e[st] r[ati]o dilectio[n]is e[rgo] mai[us] bon[um] maior e[st] dilectio. s[ed] i[n] p[ro]x[im]o e[st] sicut n[ost]ro mai[us] bon[um]. e[rgo] maior dilectio p[ro]x[im]i q[uam] n[ost]ri. It[em] una r[ati]o e[st] dilectio[n]is p[ro]x[im]i (et) n[ost]ri. s[cilicet] d[eu]s u[e]l ad d[eu]m. e[rgo] si p[ro]ximi m[a]g[is] e[st] i[n] d[e]o q[uam] nos u[idetu]r q[uod] p[ro]ximu[m] m[a]g[is] diligam[us] q[uam] nos. It[em] i[n]t[er] locutio[n]is n[on] u[idetu]r i[m]portari ordo i[n]t[er] nos (et) p[ro]ximu[m] q[uia] d[icitu]r dilige p[ro]xi[mum] t[uum]. sic te ip[su]m. e[rgo] u[idetu]r q[uod] t[ame]n debem[us] dilige[re] p[ro]ximu[m] sic nos ip[s]os. S[ed] [contra] h[oc] e[st] q[uo]d d[icitu]r a[li]q[uan]do (et) h[abe]t[ur] e[st] i[n] d[ecreto]. xxvij. q[uod] n[obi]s dat[ur] f[or]ma dilectio[n]is q[uo] d[ebe]t dilige[re] p[ro]x[imum] t[uum]. s[icut] te ip[su]m. S[olutio]. d[icendu]m q[uod] ip[s]e e[st] exc[ita]n[dus] ad dilige[ndum] t[ame]n q[uam] d[eu]m sic b[e]n[e] p[ro]bat r[ati]o[n]es ad h[oc] i[n]ducte. s[ed] t[ame]n n[on] q[uia] e[st] d[icitu]r i[n]finite d[eu]s pl[us] diligi q[uam] p[ro]ximu[m]. n[on] p[otes]t i[n]fiert[ur] i[n] actu s[ed] sic i[n]tell[ig]it[ur] q[uia] n[on] e[st] dilig[er]e p[ro]ximu[m] q[uod] sine [com]p[ar]a tio[n]e pl[us] d[e]b[e]at diligi d[eu]s. (et) r[ati]o e[st] h[oc] q[uia] nulla r[ati]o e[st] q[uare] dili ga[m] a[liquid] n[isi] sol[us] d[eu]s. e[rgo] ip[s]e remanet s[em]p[er] dilect[us] (et) m[a]g[is] di lect[us] q[uam] q[uae] p[ro]p[ter] ip[su]m diligim[us]. Ad p[ri]m[um] g[ite]r ad p[ri]m[um] q[uod] n[on] p[er] se dilige[re] d[eu]m i[n] se n[on] e[st] u[er]e p[er] se s[ed] p[er] ip[s]o[rum] sitii h[oc] u[idetu]r h[oc] e[st] q[uo]d q[ui]d a d[eu]m. (et) i[n] illa i[m]p[er]fectio[n]e emendat g[ra]t[i]a adue[n]ie[n]s s[ed] i[n] p[ro]x[imo] n[on] e[st] i[n] ip[s]o q[uia] n[on] e[st] [contra] ordine[m] ordine[m] f[ac]e[r]e i[n] q[uo] p[ro]p[ri]u[m] bonu[m] bono alt[er]i[us] p[re]ponit. Ad 2[m] d[icendu]m q[uod] u[idetu]r e[st] u[idetu]r ubiq[ue] addito e[st] eq[u]al[ite]r (et) eq[u]al[ite]r se h[abe]nt ad additu[m] illa q[uibus] fit additio s[ed] h[oc] n[on] e[st] h[oc] u[idetu]r q[uia] e[st] d[icitu]r n[atur]a dilig[it] d[eu]m e[st] i[n] ip[s]o i[n] dilectio[n]e e[st] a[utem] d[icitu]r dilig[it] se e[st] p[ro]p[ter] se i[n] ip[s]a (et) i[de]o g[ra]t[i]a adue[n]ie[n]s *d[e]struit* i[n] ip[s]o exclud[it] (et) n[on] d[e]struit q[uod] fuit p[ost] q[uod] Ad 3[m] d[icendu]m q[uod] sit e[st] act[us] car[itatis] ut e[st] q[uo] dilig[it] d[eu]s s[ed] t[ame]n i[n] p[ro]p[ri]etatib[us] e[st] aliq[ui]d q[uo] dilig[it] p[ro]ximu[m] q[uia] e[st] r[ati]o ip[s]e u[e]l n[on] e[st] r[ati]o r[ati]o[n]es dilec tio[n]is sui u[e]l p[ro]x[imi] n[on] exire i[n]t[er]ioris dilectio[n]is dei (et) i[de]o nu[n]q[uam] [com]p[ar]abit[ur] (et) si eq[u]ab[itu]r n[on] e[ss]et act[us] car[itatis] s[ed] dilectio[n]is p[ro]p[ri]e. Ad 4[m] d[icendu]m q[uod] l[ice]t sit al[ite]r i[n] p[ro]x[im]o n[on] diligat[ur] n[isi] d[eu]s. t[ame]n mal[um] q[uod]

et meo diligo ut gratia gratum faciens et familiaritas et sic.
et ille motus dispositiones sunt secundum actus dilectionis. sed non sunt causa
secundum causam [illegible] ut [illegible]. Ad aliud dicendum quod licet melius nobis dicitur dupliciter
quia licet melius [illegible] est [illegible] et sic [illegible] dicere dispositionem ob dilectionis
ut potest esse ad [illegible] et sic dicitur utrum nobis. et [illegible] unum
est quod melius nobis est ex caritate magis amatum sicut in creatura
bonum. secundo [illegible] est quod ut dicit augustinus [illegible] nos magis [illegible]
quia ignoramus [illegible] quod est melius quam quod [illegible]. Ad aliud
dicendum quod [illegible] est quod [illegible] se habet [illegible] ad utrumque quia ad deum se habet
ut ad causam et totum omnium diligibilium aliorum. sed sic non habet se
ad alia. Ad aliud dicendum quod [illegible] est in [illegible] ad ultimam quia non
sumitur eadem secundum diligibilium. cum enim dicitur quod [illegible] diligit deum
[illegible] diligit fruitionem [illegible] fruitionem [illegible] in [illegible]. sed cum dicitur
[illegible] diligit fruitionem tamen diligit beatitudinem [illegible] si [illegible]
dicitur causam efficientem. unum est quod [illegible] dicitur beatitudinem [illegible].
Si [illegible] dicere causam formalem [illegible] quod [illegible] supponit
beatitudinem [illegible] et [illegible] diligi. Ad aliud quod [illegible]
dicendum quod meo videtur non potest [illegible] plus diligi quam nos
ipsi. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] si sola [illegible] bonum [illegible]
[illegible] ordine movet. et [illegible] non est [illegible] imo movet bonum ordinatum
ad [illegible] et [illegible] magis movet bonum [illegible]. sicut
dicit philosophus quod [illegible] quaedam [illegible] bona magis sunt eligenda
[illegible] quam magis bona. pauperi enim et indigenti magis
eligendum [illegible] quam [illegible] sicut [illegible] melius.
[illegible] ad [illegible]. Ad ultimum dicendum ut [illegible] in [illegible]
[illegible] dilectionis [illegible] est quod [illegible] dicitur [illegible] sicut [illegible] importat
ordinem dilectionis et totum et tunc cessat [illegible].
[illegible] quaeritur de hoc quod dicit [illegible] et [illegible] sepe [illegible] etc. Hic
[illegible] quod scrupulosa [illegible] ordines penes [illegible] penes
[illegible] penes [illegible] attendantur. videtur enim quod penes
[illegible] quia una est [illegible] dilectio in omnibus diligibilibus [illegible]
[illegible] magis [illegible] quam [illegible]. ergo videtur quod ordo di-
ligendorum [illegible] sic attendendus [illegible] movet ad hoc
quod [illegible] plus diligatur propinquior quam remotior. ergo videtur quod [illegible]
[illegible] gradus dilectionis [illegible] in [illegible] remotiorum
plus de [illegible] dependet ut si indiget et [illegible]
[illegible] ordo [illegible] uno [illegible] maneat [illegible] ut quod
[illegible] et non [illegible] caritas [illegible] sed [illegible] videtur esse
quod [illegible] magis ut [illegible] bonum et [illegible] magis [illegible]
[illegible] quam [illegible] in eo [illegible] est in [illegible] remotior quam propinquior
ergo videtur quod non penes [illegible] sed [illegible] attendatur [illegible]
[illegible] quod ego debeo [illegible] faciam [illegible] et tamen [illegible] habeo [illegible]
[illegible] ad [illegible] sicut ad aliud quod [illegible] magis bonum [illegible] quod [illegible]
[illegible]. ergo videtur quod penes [illegible] non attendatur ordo. [illegible]
dicendum quod meo videtur ordo attenditur [illegible] utraque [illegible]
[illegible] potest esse tamen de [illegible] inclinat ad unam partem [illegible]
[illegible] est in illo et [illegible] de gratia [illegible] gratia posset [illegible]
[illegible] in [illegible]. Ad primum ergo dicendum est quod [illegible] est quod [illegible] plus
pendat [illegible] sed tamen pendat [illegible] sed [illegible] effec-
tum [illegible]. Ad aliud dicendum quod [illegible] movet ad [illegible] si [illegible]
est [illegible] in illo [illegible] honora [illegible] et [illegible].
Ad aliud dicendum quod non [illegible] quia [illegible] ordo in [illegible]

[illegible] tenetur [illegible] non indigentia. [illegible] maior
[illegible] est in [illegible] sed [illegible] maior est ad eum qui indiget.
Ad [illegible] quod [illegible] dicendum quod [illegible] si sola [illegible] est bonum mo-
[illegible] sed non est [illegible] imo movet [illegible] bonum et [illegible].
Ad aliud dicendum quod ego [illegible] debeo [illegible] dem [illegible] plus
de [illegible] et [illegible] sicut [illegible] parentibus [illegible]
[illegible] quam [illegible] alias [illegible] quod dicit
[illegible] quod [illegible] quam sanguineis. [illegible]
quaeritur de hoc quod dicit [illegible] quam [illegible] et [illegible] hic
duo [illegible] possunt [illegible] propter consanguineos
videtur quod sic quia si [illegible] est [illegible] et potest dare [illegible] quam
meliori. ergo [illegible] bonis [illegible] propter consanguineos [illegible] hoc
[illegible] sufficiant [illegible] domus [illegible]
quod inducant filios [illegible] cordis et [illegible] car-
ne in [illegible] dominum. [illegible] videtur esse quod dicit apostolus si [illegible]
suorum et maxime domesticorum curam non habet fidem negavit
et est infideli deterior [illegible] videtur quod dicitur [illegible] quod non [illegible]
[illegible] papae tenemur providere [illegible]
[illegible] debent [illegible]
[illegible] et videtur quod sic quia dicitur [illegible] parentibus
in filios [illegible] parentes ergo filii [illegible] parentibus
[illegible] debent [illegible] honora parentes
et non dicitur honora filios. [illegible] ad primum dicendum quod in bonis [illegible]
quae non [illegible] dicitur quae melior sive
[illegible] si [illegible] dari bono
[illegible] consanguineo. sed [illegible] possessionis
puto quod [illegible] indigenti et si sit magis [illegible] bonus ma-
gis tenetur [illegible] et [illegible] solo [illegible] primo [illegible]
[illegible] de spiritualibus beneficiis et de temporalibus [illegible]
[illegible] sicut dicendum ut [illegible] quod parentibus magis [illegible]
[illegible] et tamen bene puto quod [illegible] magis [illegible]
[illegible] quod [illegible] et [illegible] parentes
Ad [illegible] dicendum quod [illegible] parentes
magis [illegible] et [illegible] est [illegible]. sed plus in-
digent de [illegible]. [illegible] postea quaeritur de hoc quod dicit [illegible]
est [illegible] caritatis etc. et [illegible]
teneantur ad perfectam caritatem [illegible] plus [illegible] tenetur
diligere [illegible] quam [illegible] plus [illegible] dili-
gere [illegible] quam [illegible] dominum. Ad primum [illegible] caritatis [illegible]
est [illegible] parte sicut dicitur Io. [illegible] maiorem hac
dilectionem nemo habet quam ut animam suam ponat [illegible] pro ami-
cis suis. sed omnes tenentur ad perfectam caritatem [illegible]
melior est [illegible] quam [illegible] ergo si diligimus [illegible] ordinem
[illegible] ab augustino debemus [illegible]
[illegible] sicut [illegible] ut [illegible]
[illegible] est [illegible] diligit plus animam quam [illegible] ergo et nos de-
bemus plus diligere [illegible] debemus [illegible]
[illegible] et meos sermones
hunc filius hominis erubescet coram angelis dei. ergo videtur quod
[illegible] debemus esse parati [illegible] est perfectae
caritatis ergo tenentur omnes ad perfectam caritatem [illegible] non debet
[illegible] et [illegible] ergo [illegible]

dicendum est quod ... morum per iustitiam et fidem. et hec est perfectio caritatis
ergo quilibet tenetur habere perfectionem caritatis. quod patet in i. mach. accingi-
mini et estote filii potentes quoniam melius est nobis mori in
bello quam videre mala gentis nostre et sanctorum. ergo et omnes
tenentur esse perfecti iustitia et fide. quod perfecte caritatis est. sed illi qui
propter periculum negaverunt mortem perdiderunt. ergo vitam quam te-
nebant non negare. et hoc non poterat sine perfecta caritate
ergo perfectionem caritatis habere tenebantur. Contra. perfectio caritatis non
pendet ex voluntate nostra. ergo non est in nobis. ad hoc autem tenemur
nisi quod est in nobis. ergo non tenemur ad perfectionem caritatis. Solutio. dicendum
quod triplex est perfectio. scilicet sufficientie. et ad hanc tenentur omnes. de
qua dicitur. v. estote perfecti. quia pater vester celestis perfectus est. et hec
consistit in observantia preceptorum. est et perfectio consiliorum.
de qua genesis. vi. noe vir iustus atque perfectus fuit in
generationibus suis. de hac non ad plenum. est et tertia perfectio voti
sive religionis. de qua dicitur. xix. si vis perfectus esse vade
et vende omnia que habes et da pauperibus. est enim perfectio vo-
to annexa. ut castitas ordini clericorum. et de hac dicitur
xix. sunt eunuchi qui se castraverunt propter regnum celorum
et sequitur. qui potest capere capiat. est et perfectio consistens in perfec-
ta consummatione. de qua i. io. iiii. perfecta caritas foras mittit
timorem. ut dicatur talis cum apostolo phil. i. cupio dissol-
vi et esse cum christo. et ad hanc secundam perfectionem non tenentur
omnes. sed ad illam que est ordini vel religioni annexa tenentur
omnes qui se voto astrinxerunt. Sed est alia perfectio prelatorum
de qua dicitur io. xv. maiorem hac dilectionem nemo habet. ut animam suam
ponat quis pro amicis suis. et hanc tenentur habere prelati. ut dis-
cutiant ... et si grex querit non pro pastoris ...
tenentur se obicere lupis. ut eorum exemplo fideles stent
in grege. Si autem queris cuius cognoscitur quod grex tuus querit
dico quod grex querit quando quantum ea exigunt in populo que faci-
unt ipsum esse gregem domini. et hec est fides et iustitia.
quando autem propter odium persone specialiter querit aliquis gregem. tunc potest
se absentare pastor quia eius absentia utilis est
et sibi et gregi. et sic permisit apostolus se per murum dimitti
in sporta a fratribus ut evaderet manus prepositi damasce-
norum. Sed hoc queritur de ad primum et ad omnia sequentia quia omnia hec
erant solum quod hoc tempore erant in casu quando scilicet posse
sed liberare fratrem a periculo aliter. sed quando probabiliter dubita-
mus non tenemur esse quando sumus comprehensi pro fide vel iustitia
debemus fortiter stare. sed antequam comprehendamur possumus
fugere nisi simus prelati. quia tunc pro periculo gregis tenemur
fortiter discutere. et obicere nos dentibus luporum. et hoc
quando grex causa querit et non propter pastorem. unde et puto quod
si predicator aliquis domino ... populum ad conversionem fidei
et postea sinistre persecutio. quod ipse tenetur cum eis ma-
nere. ne ipsi eius fuga deficiant in fide quam ipse
predicavit. Sed tamen minus tenetur ad hoc quam prelatus. quia prelatus
tenetur ex officio. predicator autem ex actu quem fecit. et non ex
professione. quia nunquam hoc fuisset. Secundo queritur utrum
plus secundum actum teneatur diligere perfectus. videtur quod sic. Gregorius. cum
crescunt dona rationes crescunt donorum. ergo tenetur plus
... Sed in perfecto crescunt dona. ergo rationes donorum

secundum actum diligere. Item Gregorius. plus ab eo exigitur cui plus
committitur. perfecto autem plus commissum est. ergo plus dilectionis ab
eo exigitur. Contra. nos videmus quod tota die conno-
vicii in conversione frequentius diligunt et orant quam perfec-
ti viri et magni. ergo videtur quod non tenentur secundum actum frequentius
esse. Solutio. ... fervore non attendit ... in actu
sed perfectione caritatis. ergo non ad hoc tenetur ut plus
ament. Dicendum ergo quod perfectus tenetur plus diligere ex commisso
non ex precepto. sed secundum actum plus diligere non concedit,
in fervore ... video. sed perfectiori ... quia fortius in hac
dilectione. et difficilius sepe sentiunt perfecti quam imperfecti. Unde quod
enim est sic de novo vino quod habet duos calores inor-
genitos. scilicet loci et ... et illi in ordinatis motibus co-
currunt et fervere faciunt. sed cum evaporavit calor
loci et digestus est calor naturalis. tunc fortior est in corpori-
bus ... et ... quam calor musti. et tamen
suavius bibitur. ita in noviciis calor novus calidior
est ... et calor ... adhuc ... pugnant. et ex
hoc sepe apparet fervor in eis qui tamen in ... est et ...
cederet ad ... vel ... ut digereret ... longa
... bone vite ... et ... solo ad ...
Gregorius quia ille loquitur ex commisso et non ex precepto. Contra
queritur utrum perfectus potest plus diligere ... quam imperfectus deum.
videtur autem quod sic. quia perfectus ... moreretur pro salute ...
quam imperfectus pro deo. et cum hoc sit maximum caritatis. ut ipse
plus diligeret ... quam imperfectus deum. Contra. ... bona
bona sunt deus et proximus. ... sit ... dilectionis.
Videtur quod sic in natura plus diligatur deus a quocumque caritatem
habente quam proximus ab alio. et hoc videtur esse concedendum. et ad primum dicendum quod
in illo facto perfectus plus ... dilectione dei potius quam ...
et ideo non sequitur quod plus proximum diligit quam deum. Item
queritur de hoc quod dicitur ut perficiatur naturaliter cum fuerit
natum et cetera. Hic est quod difficile de augmento caritatis
de quo dicitur ... est in ... d. xvii. sed adhuc hic queritur
propter difficultatem ... omnis enim forma est simplex. et non est
in ea ... per ... maior ... in ... sicut
albedo intenditur ... caritas ... cum caritas nulla
habeat ... non potest intendi ut videtur ... forma
que intenditur per separationem a contrario suo sicut dicitur ...
album nigro est ... album nigro ... aut in-
tenditur per accessum ad ... ad ...
ut album quod ... album est ... et melius quod ... bo-
num est ... aut tenditur per recessum ab opposito. sicut dicitur malum
peius quod a bono est remotius. Sed ergo tenditur caritas ... uno
... tenditur. ... quia minima ...
... de ... ergo ... est remota ...
intendatur per separationem a ... quia hoc ...
maxima caritas ... et ...
... quod ... sunt ... pugna ...
a nobis ... diliget deum ... ergo hoc modo
non potest tendi caritas ... per accessum ad ...
... non posse tendi quia ... aut

est eius quod idem est hic caliditas. vel hunc ad intentionem de questione est quod idealis est sua caliditas. si primo modo iam non intendetur quia hic est in infinita caliditate. si secundo modo non videtur idem posse intendi quia caliditas non una super differt de ideata et creata essentialiter et hiemalis caliditas omnia ac remisso et remisso est secundum eandem rationem et speciem quia philosophus dicit quod magis et minus non variant speciem. sed videtur tertio modo quia intendit eadem quod quid faceret unam caliditatem magis accedere ad certam quam aliam. necesse est enim quod illud accedens sit aliquid certum. sed videtur nec modo. quia isto modo non intenditur vel decrescit per privationem ut mala corruptio, sicut causa non sic differt. Et si forte vellet dicere quod caliditas intenditur per fervorem. dico hic ex fervor est ab ipsa. intensio autem est penes causam quod [illegible] redicitur esse penes caliditatem in tantum accenditur quantitas intrinseca. sed contra quod non penes fervorem accenditur quantitas caliditas intrinseca. sicut omnis penes fervorem accenderetur non esset eadem quantitas caliditatis in febricitante aliquando quando dormit et quando vigilat. quia quando dormit non fervet caliditas sicut cum dolor. vigilat aliquando habet a fervore caliditatem [illegible] ex ipsa morte [illegible] intus diminuitur quod absurdum esse. fervor est secundum aliquam sententiam in fervore et non [illegible] caliditatis quod supposuit. prima. ergo non redditur eam. dico ergo ad [illegible] de aliis. si non tangit nec agit et non sit alteratio esse videtur quod licet hic [illegible] quia intensio illa fiat per additionem essentiae ad essentiam quia dicit quod augetur augmentum [illegible] ut dicit philosophus est [illegible] magnitudinis additamentum. ergo videtur quod [illegible] caliditati aliquid addatur. sed si hoc addatur tunc quaeritur [illegible] esse simplex et non potest addi simplici ut videtur. cum igitur caliditas simplex sit non potest addi aliud simplici vel aliquid esse quod sibi [illegible] adducitur. necesse est quod unum sit hac per modum potentiae et alterum per modum actus. hoc autem hic non videtur esse simplex si simplici additur et magis perficitur ut dicit philosophus. ergo additio non fit ad magis ut videtur esse augmentum est [illegible] ergo quod augetur [illegible] mutatur. ergo [illegible] quod augetur per speciem transmutatur per speciem. ergo si caliditati additur aliquid et ipsa augetur per suam speciem [illegible] ipsa transmutatur per speciem quod autem transmutatur per suam speciem non remanet eadem specie. ergo caliditas aucta iam non remanet eadem caliditas cum illa quae prius esse augmentum ut dicit philosophus non fit sine [illegible] per speciem nutrimenti et per quantitatem augetur et [illegible] videtur hic dicendum quod cum nascitur nutrimentum [illegible] augetur. ergo videtur quod id quod additur sit in ratione cuiusdam essentiae et hac [illegible] et [illegible] in corpore [illegible] caliditas [illegible] aliud quod [illegible] transmutatur et hoc non facile est [illegible] ergo videtur quod non augetur esse si tantum additur [illegible] in duplum. [illegible] illa cum sit additio eorum quae sunt simplicia et una non sit magis simplex quam alia. videtur quod necesse sit quod [illegible] augetur. [illegible] augmento ex [illegible] in duplum esse alio modo fit augmentum per [illegible] vel [illegible] sed cum aliquid extenditur quantitas accrescit ei [illegible] diminutione una tamen decrescit in diminutione alia. et hoc non possum dicere de caliditate. ergo videtur quod non sic augmentatur. vel possumus dicere quod augmentatur per [illegible] quia non est [illegible]

¶ Sed dicitur augmentum per multiplicationem rei in se ipsa. sic dicunt aliqui [illegible] pertinet ad [illegible] hoc idem non videtur [illegible] quod [illegible] multiplicatur hoc fit per earum novarum [illegible] alia vel per [illegible] non ut [illegible] multiplicatur. ergo videtur cum caliditas non sit res [illegible] et [illegible] non habet partes quod ipsa sic augeatur [illegible] sic augmentum [illegible] multiplicatio [illegible] sic ut multiplicatur calor [illegible] et augetur [illegible] et calor ignis [illegible] multiplicata et generatur ut maior quantitas [illegible] et sic de aliis et hoc idem non [illegible] caliditas quia non habet [illegible] et hoc multiplicari non potest. ergo videtur quod nullo modo per essentiam intenditur vel augetur sed in motu et in fervore tantum [illegible] si detur hoc omnis homo per essentiam [illegible] esse caliditatis et tantum [illegible] vel [illegible] quantitas [illegible] absurdum est dicere [illegible] ego quaero de isto motu [illegible] unius caliditatis quam [illegible] caliditas illa autem maior potentia necesse est ut [illegible] illa est essentia [illegible] minoris potentiae autem non [illegible] est [illegible] magis potest quam alia [illegible] eadem quod [illegible] caliditas [illegible] sit super essentiam [illegible] eadem quod de augmento [illegible] dico quod augetur per additionem essentiae ad essentiam. ad hoc enim ponendum [illegible] suppono duas propositiones unam a [illegible] et aliam a philosopho [illegible] Augustinus enim dicit quod in his quae non mole magna sunt idem est maius esse quod melius esse. et ego addo. et hoc est melius esse quod est propinquius bono simpliciter esse. [illegible] bonitatis additur [illegible] accedere alia [illegible] quae ad augmentum ad [illegible] vigore potentiae moventis. et huius vigoris habet ex nobilitate illa qua ipsa est propinquior moventis quod potest per unum motum et simpliciter quod alia non posset [illegible] non [illegible] simpliciter. et ex hoc plus et plus quod accedit in bonitate ad primum plus et plus. ita dico quod caliditas accedit ad primum bonum per participationem effectum eius plus et plus nutritur et vigoratur plus et plus. secundum hoc ergo non restat solvere [illegible] simplex additur simplici ut [illegible] maius augmentatur in duplum et [illegible] fiat additio. Et dico ad primum quod hoc [illegible] simplex non addi simplici et hoc [illegible] enim simplex additur [illegible] simplici et idem est quod simplex in [illegible] potentia et simplex in [illegible] actu sibi adducitur et sic non est hic. sed utrumque [illegible] est in ratione perfectionis et actus. et dico quod talis est additio lucis ad lumen et vigoris ad vigorem [illegible] quod simplex additur simplici et non fit magis in illa ratione qua illa dicebantur per [illegible] quod [illegible] simplicia. sed sicut est hic quia utrumque simpliciter [illegible] magna habet quantitatem boni et cum hoc sit maius esse

quod melius est efficacius tantum melius. Ad aliud dicendum quod licet additum ei
cui additur non sit maius vel minus malum, tamen est minus
vel maioris quantitatis in hoc valore. Et ideo non oportet quod augeat
nisi in eadem proportione quam malum est. Ad aliud dicendum quod non est contra, sicut
in corporibus augmento, quod unum terminatur ad aliud et attingat unum ultra
terminum alterius. Sed per virtutem bonitatis perficit unum unitur alii. Ad
id quod obicitur quod augmentum est continuum quod est forte verum. Sed illud
est quod non est sicut continuum alterius in se. Et ideo non sequitur quod augmentum
sit cum continuitate secundum extensionem. Sed sequitur quod aliud sit secundum extensionem continu-
tatis in se ipsum. Et hoc tamen non est ultimum de caritate quia ad hoc
non est simile. Quia id quod additur non continuatur ei quod ipsum nu-
quam est divisibile vel nutrimentum corporis sed spiritualis. Unde non continu-
atur, sed unitur virtute bonitatis perficientis aliud ad hoc quod
habet. Similiter sine libertate et tunc quod dicit dare dignabatur ...
dicens. ¶ Hic queritur quid potius sit pluresque meriti di-
ligere amicos et cetera. In hac distinctione non continetur nisi unum scilicet quod
maioris sit meriti diligere amicos vel inimicos. Et ideo que-
remus hic ante litteram duo que dependent a precedenti lectione
scilicet an omnes teneantur ad dilectionem inimicorum. Et si omnes teneantur
tunc queremus utrum omnes teneantur eis exhibere affectum et effectum
inimicis vel soli perfecti. Ad primum hoc probatur sic. Dicitur pr... te-
nela oculos meos et cetera. Dicit glossa quod multa que sunt consilia
sunt diligere inimicos, consilia autem quod ad multa non tenemur. Ergo
non tenemur diligere inimicos. Item Luce vi. diligite inimi-
cos vestros. Dicit glossa hoc perfectorum est. Cum ergo non omnes teneantur ad perfe-
ctionem, non omnes tenentur diligere inimicos. Item xi. hoc precepta non
lege naturali quod simplicium est et perfectorum, sed validiori robo-
rantur. Item robori ergo videtur quod ad hoc non teneantur nisi perfecti.
Item vi. dictum est antiquis diliges amicum tuum et odio habe-
bis inimicum tuum. Cum ergo non tenemur plus nos quam illi, videtur quod non tene-
mur diligere inimicos. Et quod possumus eos odio habere. Contra ad
perfecta non teneamur quam illi. accipe. Item xxi. Item d. et accipi-
ens panes gratias egit. glossa non alia erat lex quam perfecta fide
cum lege et prophetas gratia et demonstratur ... accipe
super item xxv. Si vis ad vitam ingredi serva mandata, ergo illi
sufficiebant ad salutem mandata que data erant veteribus. Item
hoc accipe. iii. reg. x. ut dicit rex pro tam magna fidelitate ... cu-
bitorum et cetera. glossa x. precepta in lege omnia que facere debemus
dominus expressit. Contra autem quod nullum est de dilectione inimicorum.
Ergo ad hoc non tenemur. Item Ezech. xx. dedi eis precepta que fac-
iens homo vivet in eis. glossa in ... non addens ... ergo hoc non
continetur in decalogo, videtur quod non debeamus addere. Item sepe le-
gimus in lege quod dominus et occidit et precepit inimicos occidere
ut Amalech et omnes qui habitabant in terra promissionis ante filios
Israel. Ergo videtur quod inimicos velit nos odire. Item ad hoc videtur es-
se. Inimicitia enim contraria est pugne et contrariorum contraria. Ergo in-
imicitia non est contraria amori sed contrarium. Ergo est contrarium odium. Non ergo
diligendi sunt inimici. Item hoc videmus in omnibus ... quam aliorum ... sed pugnat contra inimicos. Ergo videtur quod contra ... in ille
ordine iudicium sit diligere inimicos. Ergo videtur non tenemur ad hoc
quod caritas non extendit nisi ad illa. ¶ Sed contra sicut illa
quae habet in terra et que in precepto dicit. Item leviti. xxx. non
queras ultionem neque memor eris iniurie civium tuorum, ergo videtur quod
(sunt ...)

antiqui tenebantur ad dilectionem inimicorum. Item Eccl. xxviii. Homo homini
servat iram et a deo querit medelam. In hominem similem sibi non ha-
bet misericordiam et de peccatis suis deprecatur, quasi diceret non medelam accipi-
et nec exaudietur. Item prov. xxv. Si esurierit inimicus tuus ne
gaudeas. ¶ Solutio. Dicendum quod omnes tenentur ad dilectionem inimicorum tam
perfecti quam imperfecti. Ad primum ergo dicendum est quod ad mutabile est quod est solu-
tum tantum et sic dicitur multa diligere inimicos et ad hoc bene te-
nemur et est multa in solutum et supra facultatem apparentem apparentis.
Et ad hoc non tenemur. Ad aliud dicendum quod glossa illa loquitur de perfectione
sufficientie, vel eos qui sunt in statu perfectionis vocat perfectos.
Et tunc intelligit de sequela quod est benignitate huius quod odium vos
ut intelligatur de exhibitione familiaritatis et beneficiorum et signorum
exteriorum, quia ad hoc non tenentur nisi perfecti. Ad aliud dicendum quod simpli-
ces dicit vel similes illis qui in veteri testamento sub lege contra cri-
ebant ut intelligatur de perfectis tunc glossatus sic precedit. Ad
aliud dicendum quod non est dictum antiquis odio habebis inimicum tuum sed suis
doctoribus et non a lege. Sed observabant ac si datum esset
a lege et ab illorum ... assumpsit ... dicitur quod dictum erat
eis de inimico fidei et non de inimico persone et ipsi intelligebant
hoc de inimico persone. Dicitur tollitur de inimico ac fidei diceba-
tur precepto quod occiderent omnem masculum in terra quam dominus daturus erat
eis in possessionem. Sed dominus tollet hoc de bona conscientia occulte
que est sub gladio spirituali que est verbum dei. Ad aliud quod obicitur quod nec te-
nemur nos nisi ad quod illi dicendum quod si expletio hoc accipiatur id quod
continetur in lege. Etiam est quod ad multa tenebantur illi ad que
non tenemur nos et ad multa tenemur nos ad que non tenebantur
illi sicut quantitatem et qualitatem et intelligatur quod veritas est in sublata
tunc idem est sed tunc ad non peccandum opera implemus quia tunc illi tene-
bantur carnem suillam non comedere et nunc non tenemur. Nos autem con-
nemur et comedamus et implemus. Et hoc ubi dicit glossa quod dicit
quod demonstratur lege spiritualis sacrificiis esse testabatur. Ad
aliud dicendum quod continetur in illo mandato honora parentes quia nos per-
tinet ut dicit Augustinus accipitur omnis homo per hoc patet solutio et ad sequens.
¶ Ad aliud dicendum quod dominus in hoc dicit quod inimici fidei essent gladio spirituali oc-
cidendi ut Malchus in quo notatur vigor peccati occidere
et interius humana natura quam sunt per Israel qui in coitu non
noverit virorum, id est in humilitatem appetitum fornicandi a fide. Sed
volunt ... non est ad hoc quod in pugne ... habent penam ...
quod sperare esset per conversionem simplicium. Ad aliud dicendum quod inimi-
cus inimicitia non est diligenda sed potius inimicus quia est ymago dei.
Ad hoc ut amplius non sit inimicus. Ad aliud dicendum quod hoc non est in lege
huius nature quia homo est animal mansuetum natura magis formabile deo
quam bestiis. ¶ Secundo queritur utrum omnes teneantur exhibere signa
familiaritatis affectus vel effectus vel tantum perfecti ut tantum perfecti sit
preceptum per glossam supra item v. pro induceris. ¶ Si forte dicatur quod hoc
datum est de perfectione sufficiente. Contra hoc esse videtur quod dicit aliud dicit per-
fectam ipsam perfectionem vocans perfectam. Ergo omnes tenentur ad hoc. Item idem
alia glossa dicit quod cumulus perfectionis est diligere inimicos et orare
pro ipsis. Ergo videtur quod non omnes perfecti tenentur. Sed tamen illi qui habent cumulum
perfectionis. Item idem dicit glossa alia. Sic etiam perfectius corde
ore et corporis ... eius et erit ea facere diligi orare
et benefacere. Ergo non videtur quod sit mihi preceptum quod hoc negligenti.
Ergo omnes tenentur. Item antiqui preceptum est prov. xxv. Si esurierit

inimicus tuus ab aliquo [illegible] exo. xxiii. si occurreris bovi inimici tui aut asino erranti, reduc eum. glo. sed diligere inimicos non [illegible] et sequitur. si videris asinum odientis te iacere sub onere, non pertransibis, sed sublevabis cum eo. glo. sed est benefacere his qui oderunt vos. [illegible] in principio dico quod non videtur sufficere si omnes tenentur ad signa dilectionis exhibenda. unde videtur mihi quod si tenetur non tamen [illegible] si videris necessitatem patientem [illegible] tenetur. sed tamen videtur mihi quod si postulat veniam non [illegible] quod tamen non negandum sit ei signum dilectionis [illegible] ut si salutaret te, resalutare deberet. non tamen probabile quod [illegible] [illegible] quod provocatio [illegible] sed [illegible] solet ad [illegible] et propter scandalum [illegible] ultro coram hiis qui sciunt quod offensi sunt tenetur offerre signum dilectionis. [illegible] quod [illegible] in [illegible] solet [illegible] sic [illegible] videtur quod diligere inimicos sit melioris et maioris meriti quam diligere [illegible] glo. [illegible] vi. [illegible] maioris meriti. [illegible] glo. [illegible] alege [illegible] dicit glo. [illegible] [illegible] mirabilius quam diligere inimicos. ergo [illegible] et melius [illegible] maius hac dilectione nemo habet et cetera. addit. [illegible] tu dicis [illegible] animam [illegible] amicis et inimicis posuit. ergo videtur esse melius et [illegible] vi. si vos diligitis eos qui vos diligunt quam mercedem habebitis. glo. nullam in celo. ergo diligere inimicos est melius [illegible] x. [illegible] deus [illegible] quam tu ad [illegible] inimica [illegible] deus [illegible] mortuus est. ergo [illegible] et hoc est [illegible] [illegible] vi. [illegible] diligite inimicos vestros dicit glo. [illegible] ad [illegible] [illegible] nos [illegible] ergo [illegible] est [illegible] ergo est melius [illegible] [illegible] [illegible] de te ut in te. sed [illegible] [illegible] diligere inimicum quam amicum. [illegible] maium est [illegible] est ergo melius [illegible] est maioris pugne est maioris glorie. diligere autem inimicum est maioris pugne ergo est maioris glorie. ergo est melius [illegible] ad amicum diligendum [illegible] et gratia. sed quanto magis [illegible] tanto [illegible] purior et melior quod [illegible] magis accedit ad [illegible] gratie. hoc autem magis est in dilectione inimicorum. ergo diligere inimicos est melius absolute loquendo quam diligere amicos [illegible] meriti sunt [illegible] [illegible] [illegible] dilectio inimicorum [illegible] loco. ergo hoc est minimi meriti [illegible] si sit comparatio unius ad alterum. hoc non potest esse [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] actus maioris caritatis [illegible] sic est maioris meriti. ergo hoc [illegible] actus [illegible] [illegible] sed tamen video quod magis fervet dilectio amici. ergo videtur quod maioris meriti sit [illegible] amicus et inimicus sunt contraria et diligere et odire sunt contraria. sed odire amicum [illegible] est [illegible] quam odire inimicum. ergo oppositum est maius bonum et magis eligendum quam oppositum alterius. est autem oppositum diligere amicum. ergo est magis bonum quam diligere inimicum. et hoc videtur [illegible] [illegible] [illegible] quod melius est simpliciter et absolute diligere inimicum quam amicum [illegible] ostenditur [illegible] rationes. sed tamen distinguendum [illegible] [illegible] [illegible] duobus comparationes [illegible] ad [illegible] ut habitus ad habitum [illegible] actus ad actum. et hoc aut in eodem aut in diversis [illegible] si fiat comparatio [illegible] ad [illegible] in diversis [illegible] quod melius est diligere inimicum quam [illegible] [illegible] [illegible] non. si autem in eodem hoc fiat comparatio. adhuc melius est quod tunc diligere inimicum presupponit multo magis diligere amicum. sed non [illegible] et sic duo sunt meliora quam alterum illorum [illegible] habitus [illegible] est in tali statu quod diligit inimicum est [illegible] in tali statu quod amicum diligit. si autem fiat comparatio habitus ad habitum in eodem homine tunc nulla est comparatio quia idem est habitus. sed in diversis habitus [illegible] ad [illegible] et excellentia. si vero fiat comparatio actus ad actum in eodem vel in diversis quod actus et in eodem et in diversis separatim [illegible] et loquendo de actu in comparatione ad obiectum tamen [illegible] dicitur quod [illegible] quod est [illegible] melior [illegible] ad alterum cum enim sic [illegible] habitus sic supponit comparatio. tunc [illegible] dilectionis et [illegible] valet plus dilectio amici ad cumulum beatitudinis [illegible] [illegible] et labore valet plus dilectio inimici ad [illegible] [illegible] ad penam quam solet teneri [illegible] et ad hoc [illegible] [illegible] magistrorum. sed mihi videtur quod [illegible] quod melius est simpliciter diligere inimicum quia est fortioris caritatis sic [illegible] et quia supponit diligere amicum. [illegible] ignis fortior est qui agit in propinquum et remotum quam [illegible] in propinquum tantum. ita et ignis caritatis est fortior ad distans [illegible] quam ad propinquum [illegible] et ideo ego concedo rationes [illegible]

¶ ad id quod [illegible] quod ambo [illegible] ordine caritatis non [illegible] quod caritas est fortioris [illegible] [illegible] [illegible] quod congruit [illegible] quam [illegible] et [illegible] non [illegible] quod unum sit melius alio quia [illegible] non [illegible] [illegible] caritatis [illegible] quod [illegible] caritatis. sed [illegible] quod [illegible] [illegible] modum [illegible] [illegible] ad [illegible] quod ille fervor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia comparatio [illegible] [illegible] actus habitus [illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] sed hunc accidentaliter [illegible] [illegible] [illegible] posse [illegible] ¶ ad [illegible] quod hoc [illegible] [illegible] uno [illegible] quia a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amoris [illegible] [illegible] qui diligit inimicum [illegible] est inimicus et non [illegible] [illegible] ut ad [illegible] et ille [illegible] [illegible] et sic [illegible] [illegible] sed [illegible] diligere inimicos [illegible] [illegible] amici [illegible] ut ad [illegible] alio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] in [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] et [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] odire amicos et odire inimicos et [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] eligendum quam [illegible] quod oppositum [illegible] diligere amicos sit magis eligendum quam oppositum [illegible] quod est diligere inimicos et magis oppositum [illegible] [illegible] ad oppositum [illegible] [illegible] magis et [illegible] eligendum. ¶ ad hoc non valebit in hiis in quibus unum presupponit alterum. et ita est hic quia in caritate et [illegible] [illegible] diligere inimicos presupponit diligere amicos. et ideo non valet. ¶ deinde queritur de hoc quod dicit. [illegible] et [illegible] [illegible] sit erga amicum et inimicum et cetera. hoc enim videtur [illegible] quod sit idem [illegible] enim est unum motum [illegible] ad duos inimicos. sed duo [illegible] sunt amicus et inimicus. ergo sic non possunt esse unius motus [illegible] [illegible] [illegible] ad duo [illegible] ergo [illegible] [illegible] ad duos [illegible] [illegible] [illegible] quod unus est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est quod dilectio inimici non refertur ad dilectionem amici ut [illegible] ad ipsum amicum ut ad finem. sed [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] quod finis est [illegible] sunt enim qui [illegible] obviant sic quod [illegible] [illegible] est potest quam intellectualis. sed [illegible] [illegible] [illegible] accepimus quia visu unum et auditu alterum ut visu duo et quandoque unum ut duo cum [illegible] [illegible] [illegible] ergo multo magis [illegible] intellectualis [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] intellectualem [illegible]

¶ [illegible] quod hoc quod dicit philosophus [illegible] quod [illegible] possumus intelligere

Marginalia: 80; papue; 90; maiore; idem; docet; distr.; 1. dulcedine; 1. qui; veid; hoc est perfecte quia dilectio inimici est [illegible] [illegible] in diligendum; 1. deus; 1[illegible] [illegible] [illegible]

an caritas possit amitti

vero minime non est verum. Sed probatur quod hoc est in [illegible] probabiliter inducit
probatur [illegible] exempla multa quae inducuntur exempla in illo libro quoniam aliquid [illegible]
[illegible] quod puto hoc esse errorem. Non enim sicut est pluribus organis
accipere plura, et pluribus potentiis accipere plura, et una potentia com-
ponente accipere plura, hoc bene concedo, ad hoc quod est uno motu non
componente. Sed dicere in obiecto [illegible] accipere plura non
enim [illegible] est in [illegible]. Sed in primo [illegible] est
una [illegible] obiectum ad potentiam [illegible] simplex
cum dicitur video album dulce [illegible] album dulce [illegible]
[illegible] componentis et dividentis, et in talibus non ac-
cipiuntur plura. Sed plura in uno [illegible] quod est magis [illegible]
est [illegible] et intellectu componente in illo plura accipiuntur
in uno actu componentis. Sed non est ita in intellectu simplici et
[illegible] est [illegible]. Dato autem quod hoc posset esse ex parte
apprehensive [illegible] non de forma, non dabimus hoc quod sic adhuc
[illegible] quod non consequitur. Sed [illegible] bonum vel malum [illegible]
[illegible] apprehensive [illegible] prosequitur vel fugit. Deinde quaeritur
de hoc quod dicit: *utrum hic agitur [illegible]* et cetera. Sed hoc videtur quod non omnes
tenentur diligere inimicos [illegible]. Quaeritur de quo
velle de dilectione [illegible] signa familiaritatis
quod ad hanc non omnes tenentur. Deinde quaeritur de hoc quod dicit: *Si di-
minuitur habitus* et cetera. Sed hoc videtur quod quando non diminuitur non debet dici
[illegible] occidit animam suam [illegible]
[illegible] bonum [illegible]
[illegible] dicere [illegible]
[illegible] dicere [illegible] et clausula illa
et dimittere nobis et cetera. Autem [illegible] ab ipso [illegible]
[illegible] dimissionem [illegible]
[illegible] dimitte-
[illegible]. Deinde quaeritur de hoc quod dicit: *quidam quod hoc dicit de
[illegible]* et cetera. [illegible]
puto quod hoc [illegible] intelligatur de dilec-
tione [illegible] signo familiaritatis [illegible] de dilec-
tione [illegible] signo familiaritatis [illegible]
[illegible] et consilio et non in praecepto.

Illud quoque non est praetereundum quod quidam asserunt et cetera. Hic
[illegible] in qua agit de caritate [illegible] ad diligendum
et [illegible] caritas semel habita
potest amitti vel non [illegible]
[illegible] et caritas [illegible] *adulterium* et cetera
et cetera [illegible] caritas [illegible] *sive de [illegible]* et cetera.
Una dicit autem hic duae opiniones [illegible]
[illegible] amitti caritas semel habita [illegible]
[illegible] post amissam caritatem ad [illegible]
caritas [illegible] et angelis. In angelis autem semel habita caritas
non [illegible] opinione eorum qui dicunt angelos [illegible]
[illegible] in hoc [illegible] semel habitam amisisse [illegible]
[illegible] non [illegible] magis [illegible] caritas [illegible]
[illegible] non [illegible] peccato vel aliquo
[illegible] salvati [illegible]
[illegible] bonum [illegible] de duabus [illegible] in una [illegible]
[illegible] nulla [illegible] agitur ad [illegible]
et [illegible] hoc autem [illegible] sunt [illegible]

nulla sit [illegible] caritas ad [illegible] quod non [illegible] ab aliquo
[illegible] si depellitur aut depellitur a peccato [illegible]
si a peccato quod est aut in eodem aut in alio. Si in alio, hoc dicit
[illegible] de [illegible] xvii [illegible]
[illegible] illud non depellit eam a [illegible] si in eodem [illegible]
[illegible] sit [illegible] in eodem quod non [illegible] esse [illegible] in
eodem nunc [illegible] in uno nunc accidit caritas et [illegible] peccatum
ad hoc [illegible] unum est quod unum [illegible] cedat
alteri [illegible] ab illo [illegible] illud [illegible]
[illegible] est quod [illegible] illa duo nunc et sic [illegible]
cedit caritas [illegible] in quo [illegible] peccatum [illegible] duo nunc
sit [illegible] in illo [illegible] non est [illegible] caritas [illegible] peccatum quod
absurdum est. Ergo relinquitur quod caritas semel habita non amittitur.
[illegible] sic est [illegible] caritas [illegible]
bona, ergo magis [illegible] bonum quam in malum, ergo non potest
[illegible] a peccato [illegible] exigentia [illegible]
[illegible] est caritas [illegible] potest, ergo [illegible]
[illegible] dicere [illegible] qui [illegible] est
ex deo non peccat [illegible] fortis est ut mors dilectio
et dura sicut infernus emulatio [illegible] non possunt extin-
guere caritatem [illegible] dominus [illegible]
glossa [illegible]
[illegible] non potest ergo [illegible] magna
[illegible] et igne vehementi et non est [illegible]
[illegible] posset, ergo [illegible] sufficit
[illegible] si forte vellet dicere quod [illegible]
[illegible] et [illegible] ergo [illegible]
non [illegible] dominus [illegible] David
a die illa et deinceps [illegible] postea [illegible]
[illegible] ergo [illegible] peccatum non aufert caritatem, ergo [illegible]
[illegible] quod [illegible] in caritate [illegible]
manet [illegible] glossa [illegible] ut [illegible]
[illegible] ergo [illegible] quod [illegible]
sit [illegible] quod cadere non possit [illegible]
[illegible] plumia et cetera. Glossa
quod cadit non [illegible] in Christo. Sed [illegible] quod [illegible] caritate
edificatur in Christo, ergo [illegible] non cadit [illegible]
[illegible] temporales [illegible]
[illegible] fundamento ergo ille non cadit [illegible]
[illegible] negationem non amittit spiritum sanctum vel caritatem, ergo [illegible]
maximum [illegible] peccatorum [illegible] posse
[illegible] caritas [illegible] de diligendo deo [illegible] est caritas [illegible]
[illegible] caritas [illegible] cupiditas [illegible] ordinata [illegible] timor
[illegible] expellit peccatum et cupiditas boni [illegible]
[illegible] boni [illegible] in aliquo peccato [illegible]
[illegible] ex amore male inflammante aut ex
timore male humiliante. Sic dicit glossa [illegible]
igni et suffossa [illegible]
nobis non [illegible] glossa [illegible]
[illegible] caritatem [illegible] et [illegible]
non sunt [illegible] caritas
[illegible] et caritas [illegible] et caritas [illegible]

cr in muro magis q[uam] i[n] ... ad h[ec] p[ro]ba[n]d[um] ... i[n] [con]tra
e[st] q[uod] dicit ap[osto]l[us] q[ui] stat uideat ne cadat. ... cu[m] de ...
q[ui] stat p[er] cari[tatem] ... apoc. 11 ... adultere pauca ...
[illegible]

[illegible]

ipso. i. in verbo. vita erat et lux. cum ergo hic sit liber vite quod scripta in mundo vel quod filius dei sit liber vite secundum augustinum. Item liber vite est prescientia dei in qua omnia sunt non consilia. contra quod secundum rationem attributionis convenit filio. ergo ipse est liber vite. Item convenit omnia facta et futura. et ea que sunt scripta sunt in libro non dicuntur in libro vite quod soli electi. ergo non est idem liber vite quod filius dei vel prescientia. Item videtur quod per appropriationem magis conveniat spiritui sancto. quia liber vite quod vite actum bonum [illegible]. et spiritui sancto attribuitur bonitas. ergo magis convenit spiritui sancto. Item vita est actus ut dicit ipse dominus Io. vi. spiritus est qui vivificat. ergo magis convenit hic spiritui sancto quam filio. Item videtur quod liber vite est prescientia ut dicit augustinus. et quod prescientia sunt per predestinationem preparantur gratiam quam hic et gloriam in futuro. et hec dicitur [illegible] patri. Item per attributionem convenit filio spiritualis. Et ad primum ergo dicendum quod non est idem esse artem et esse librum vite. quia ars non dicit ordinem artificiati ad vitam felicem sed rationes artis in artifice vivunt. liber autem vite dicit ordinem vite dicit ordinem eorum qui in eo scribuntur ad vitam gratie et glorie et [illegible] solo ad sequens. quia in ipso dicit vita omnium non quia in se [illegible] ut ex ipso habent ordinem ad vitam gratie et glorie. sed in artifice rationes eorum vivunt ad sequentia sed solo pro dona in primo colonie. Item secundo queritur quid sit scribi in libro vite. videtur quod temporale. i. quod scribatur. quia dominus [illegible] quod quoad presentem iustitiam iudas et multi alii ibi scripti fuerunt. iustitia autem presens temporalis est. ergo temporale est aliquid scribi in libro vite dicitur. quia est scripta ordinatio ad vitam gratie et glorie. cum omnis iustitia opus causatur sive presentis iustitie sive predestinationis ordinetur ad vitam. videtur quod omne temporale bonum opus est scribi. Item sed contra. scribi dicit liber receptionem. deus autem temporaliter non recipit. ergo temporale non ibi scribitur. Item ergo dicendum quod predestinatio accipitur secundum plenam completam significationem et secundum diminutam incompletam significationem. dicitur gratie in presenti et glorie in futuro. et sic soli predestinati et bona eorum preparata sunt et scripta. secundum incompletam significationem dicitur preparatio gratie in presenti de se ordinantis ad gloriam. sed non preparatio glorie. et sic omnes iusti scribuntur et omnia opera bona eorum. quod omnia opera bona secundum suum finale sunt remaneant sive non. deus preparat ab eterno non in munere sua facere posset. Item ad primum ergo dicendum quod iustitia presens est vel scripta in quantum sit. sed ab eterno patre hic et [illegible] solo ad sequens. Item tertio queritur utrum sit conveniens aliquis scribi. et videtur quod sic. constat enim quod predestinatio non est necessitate salutis. quia sicut ad hoc eterna opera ita ergo videtur quod possit ad damnationem terminare. ergo ille qui scriptus est sic contingenter scriptus est. Item [illegible] Ezech. xviii. et dicit dominus quod quam primitus bona gerunt aliquid et illa conversa fuerit et fecerit malum quod non dabitur bonum prevaricatum. sed malum quod [illegible]. ergo bonum primitiarum quod leges [illegible] non fuit bonum vel scriptum simpliciter. sed sic contingenter scriptum. Item dicitur quod mutat deus sententiam sed non consilium. contra quod sententia non [illegible] illa que est in [illegible] de scripta. ergo videtur quod sic contingenter scripta fuit quod aliter [illegible] cantetur. Item sed contra. omnis non dubitatio [illegible]. [illegible] Si forte dicas quod in modo est videtur in ordine ad esse suum [illegible] modo sicut in nativitate [illegible] infinita. hic enim [illegible] est et erit et erat ante. et [illegible] quod in hoc scribitur ibi et non simpliciter. hic est quoddam ordinatio dependens a nostro opere quod est simpliciter quod sic

eternum aliquid non cadere a temporali. Item secundo dicendum quod ut scribitur [illegible] sub conditione. sed cum simpliciter omnia sic [illegible] in ipsa predestinatione est simpliciter. Item [illegible] sunt simpliciter et ante simpliciter dicitur non [illegible] quando simpliciter [illegible] non ut sub ordine in tempore explicatur. unde hic comminationes sunt de pluribus [illegible] in operibus. et sic habent ordinem quod pena est [illegible] culpa et premium ad meritum. et hic non fuit comminatio. et sic [illegible] immutato deo sic dixit alibi. Item ad primum ergo dicendum quod non est conditio aliqua. sed contra [illegible] et [illegible] opus predestinationis sui effectus. hic enim per ordinem [illegible] conveniunt [illegible] et salvari. et effectus predestinationis ordinatur et [illegible] ad hoc. et male facere et damnari. Item ad aliud dicendum quod sic loquitur de preordinatione quoad effectum in tempore. et non de eterna provisione. effectus enim bonum causatur a nostro opere. sed non ipsa provisio. Ad aliud dicendum quod sententia vocatur a [illegible]. enunciatio effectus. et non eterna preordinatio. Item ad id quod in contrarium obicitur [illegible] solo pro [illegible] quarto queritur utrum aliquis deleatur qui scribitur. videtur quod sic. psalmus. deleantur de libro viventium et cum iustis non scribantur. Item Exodi xxxii. aut dimitte eis hanc noxam. aut dele me de libro tuo quem scripsisti [illegible] ponite necessitate ad salutem. ergo non esset in libro [illegible] ut salus aliquid non. Item sed contra apocalypsis. non delebo nomen eorum de libro vite. glossa. super psalmum deleantur et cetera dicit sic non sic accipiendum est tamquam scribantur et deleantur. sed quoad spem eorum qui se putant in scriptos esse. Item sed contra quinto queritur quid sit [illegible] scribi in libro dicitur quoad presentem iustitiam quod sit hic dictum. Item secundo dicendum quod nullus ibi scriptus deletur nisi [illegible] scriptus deletur. Item ad primum ergo dicendum quod dicit deleantur quoad rationem iustitie presentis ad iustitiam quod cadit a iustitia. quamdiu enim iustus est tamdiu manet ratione scriptus est ad ipsum quoad opera ab eterno sibi preparata. ipse autem cadens nulla mutatione facta in libro. iam ille cadit ex ratione ordinis vite ad illa. quia sic accidit mutari ratione alterius relationum in mutato. et altero manente immutato sufficit [illegible] meum posse dicam est in primo libro. hic ergo vocatur deleri de libro vite. Item ad aliud dicendum quod moyses non optavit hoc. sed contraria sua produxit. si enim dimiseris quo ad quod [illegible] ipse a scripto libri est quoad accidentalem gloriam ducis eorum et reductoris in terram promissionis et collatoris legis. et non loquitur de deletione a libro simpliciter nec quoad premium substantiale. Item ad id quod ulterius queritur quid sit deleri. patet solo [illegible]. Item deinde queritur de hoc quod dicit. adiciendum est de quantum fides et spes. et cetera. et queritur unum primum est de evacuatione fidei. secundum de evacuatione spei. tertium an caritas evacuetur. videtur quod non. si non evacuatur [illegible] de evacuatione spei. Item ad primum prius sic. fides est fundamentum in edificio spirituali. sed si fundamentum evacuatur totum edificium. ergo si fides evacuatur omnis gratia et virtutes [illegible] tunc in patria quod esset magnum inconveniens. [illegible] lumen non extinguit minus. sed perfectum. sed visio facie ad faciem succedit fidei. ergo non evacuabit eam etc. Item sed contra. super illud [illegible] probatum est scriptum quod fides est non apparentium. sed in patria omnia apparebunt. ergo non erit ibi fides. Item secundo dicendum quod in fide duo sunt ex parte illa que est cognitionis et illa que est affectionis. unum in cognitione est generis visionis. est enim fides visio quedam [illegible] et vocatur a [illegible] dicitur fides quia certa [illegible] specificanda ponitur ex parte [illegible]

quod contrarium fides et spes removentur secundum formam. Et quod in ipso
hanc cognitionem sive visionem ad speciem fidei. Sed aenigma est specu-
lum et aenigma non appetitur. [illegible] huiusmodi non est fi-
dei. Potest tamen esse visio facialis ut [illegible] alibi [illegible]
assumpto, quod non propter quod assentiat nisi propter primam veritatem absolute,
quod si haberet rationem non propter eam crederet. Dicendum ergo quod fides
evacuatur quantum ad medium quod est speculum et modus visionis, non autem
quantum ad primum et ultimum, sed potius illa manent et perficiuntur. Et sic
succedit fidei visio quae est tota merces, quod est visio patris
amati et habiti. Ad primum ergo dicendum quod fides [illegible] et ratione
illa quae est visio [illegible] et hoc non [illegible] et ideo manet. [illegible]
[illegible] totum, quod id quod est distans et in speculo et aenigmate non
potest esse in fundamento cum sit conformis, quod non competit
[illegible]. Ad aliud dicendum quod hoc est verum de hiis quae non sunt or-
dinata ad invicem ut perfectum et imperfectum. Sed et sic non est hic:
imperfectum enim cedit perfecto, in [illegible] sic puer cedit forti in
[illegible]. Questio de evacuatione spei. Videtur enim quod non suc-
cedat spei aliquid et ideo in toto videtur destrui et non evacuari.
Dicit enim glossa quod succedit spei beatitudo. Et hoc non potest esse
cum illa succedat omnibus virtutibus. Item Augustinus dicit alibi quod succedit fidei
visio quae est tota merces. Ergo relinquitur quod succedit spei.
Item omnis motus fit ab aliquo contrario [illegible]. Sed in spe non est nisi
ex parte fidei et [illegible] illud [illegible] manet. Quod si ex
parte [illegible] manet, non [illegible] ergo videtur in
toto destrui, quod et fides in toto destruetur. Sicut [illegible]
speculo et facialis sive plena [illegible] manet, sic dicimus quod
visio manet. [illegible] quod [illegible] evacuantur [illegible] virtutes. Cum
hoc non dicatur de cardinalibus quod evacuantur, magis enim
debent evacuari quae sunt ad id quod est ad finem quam [illegible] in fine
[illegible] ad finem
et [illegible] in fine [illegible] ergo magis debent evacuari
cardinales quam theologicae. Ad tertium dicendum quod spes et habitus spei evacuantur,
sed non in toto destruuntur. Et ad hoc nota quod in
[illegible] gratiae et gloriae [illegible] quatuor continuantur: quaedam enim manent
in actu et habitu [illegible] et [illegible]; sed mutantur quantum ad modum [illegible]
[illegible] habitus non [illegible] sed [illegible] quod [illegible] in tali statu [illegible]
[illegible]. Et sic mutatur et manet caritas in [illegible] et gloria
ut patet [illegible]. Quaedam autem manent in habitu [illegible] et [illegible]
sed non in actu ut cardinales virtutes [illegible]
[illegible] post [illegible] totum [illegible] d. xxxiii. Quaedam
autem manent quantum ad [illegible], sed non quantum ad formam et actum
ut fides [illegible] nec quantum ad [illegible] nec quantum ad formam
nec quantum ad actum [illegible] in [illegible] tamen manet ut spes.
[illegible] non [illegible] ad id quod non est [illegible] ut [illegible] quod
in toto meo [illegible] destruetur. Et de hoc postea disputabitur.
Sed hoc quod de spe dicitur [illegible] intelligi potest non quod habitus spei
habet [illegible] gloriae et [illegible] et perfectio [illegible]
quod id quod est et [illegible] quod est forte spes quantum ad [illegible]
[illegible] ab aliis [illegible] existente et [illegible]
tollitur. Sed quod [illegible] id quod [illegible]
illa [illegible] manet [illegible] separata. Et sic intelligo
ego dicendum [illegible] doctorum qui dicunt quod in [illegible] spei in
gloria non manet [illegible] Ad primum ergo dicendum

[illegible] in [illegible] de spe dicitur d. xxvi. quod beatitudo accipitur
pro omnibus bonis manentibus in patria. Et sic succedit omnibus virtu-
tibus. Et accipitur [illegible] conveniens sibi quod est magnum bonum
[illegible] glorificatum. Et hoc modo succedit spei. Ad aliud dicendum
quod visio est tota merces, tamen non omnis visio sed illa quae est habiti
et amati. Et [illegible] in [illegible] visio succedit fidei. Et habitus
spei et amatum [illegible]. Ad aliud dicendum quod manet [illegible]
ut dictum est. Ad aliud dicendum quod [illegible] evacuantur quod id quod est [illegible]
[illegible] et formale est imperfectum. Et non [illegible]
[illegible] sic autem non est de cardinalibus quae [illegible]
ordinatae ad viam tamen habitus est [illegible] et perfecte ut [illegible]
[illegible] ad hoc [illegible] quod [illegible] spes. De
[illegible] xxiv. qui bibunt me adhuc esurient, et qui
[illegible] me adhuc sitient. Esuries autem et sitis adhuc
[illegible] ad futurum. Ergo quod est spes [illegible] sic de [illegible]
[illegible] Anselmus in prologo: si deum diligere toto
corde, tota anima, tota mente non sufficiat dignitati dilectionis,
[illegible] sic gaudebunt toto corde, tota mente, tota anima,
ut totum cor, tota anima non sufficiat plenitudini gaudii.
Ergo videtur quod ibi sit [illegible] gaudium et gaudium [illegible]
[illegible] ergo [illegible] in futurum. Hoc autem est [illegible]
Augustinus in xii. libro [illegible] quod [illegible] illa faciat beatos
bonos [illegible] et [illegible] mutationem.
Item [illegible] dicit quod motus non est delectabilis nisi propter ma-
liciam. Et sic [illegible] ibi eadem [illegible] illi [illegible]
delectabilissima erit. Ad hoc dicendum puto sine praeiudicio
aliorum quod non est ibi spes aliqua nec motus. Sed post perfectionem non
dico quod [illegible] in futuro [illegible] licet enim continue bonitatis dei
participent [illegible] illae sunt in uno [illegible]
quod [illegible] et non est [illegible] delectatio in illo.
Ad primum ergo dicendum quod esuries illa tollit fastidium et non
habet futurum [illegible] loquendo, quod et si participant ad unum dicendum
[illegible] non tamen hoc est [illegible] modus suc-
cessionis, sed potius [illegible] a successione in uno simplex
quod est perfectum [illegible] beatificans. Ad aliud dicendum quod anima non in-
tendit ponere motum vel mutationem, sed [illegible] boni beatificantis
sufficientis. Dicit tamen quod illud in [illegible] et quod illud
plus habet et potius. Sed ego hoc non intelligo [illegible]
plus et potius [illegible] quod [illegible] possum intelligere
[illegible] aliquid habet plus et potius, quod non sit tempore. [illegible]
[illegible] caritas evacuanda sit. Videtur quod sic. Quod
[illegible] est quod fides et spes et caritas et opera [illegible]
[illegible] sunt. Ergo videtur quod unum sicut ad aliud. Ergo si unum evacuatur
et aliud. Sed duo prima evacuantur, ergo et tertium. Item
[illegible] dicit quod non diligitur nisi cognitum. Ergo dilectio
fundatur super cognitionem. Sed scientia evacuabitur, ergo et caritas.
Item fides et spes [illegible] ut dicit glossa [illegible]
[illegible] sed fides et spes evacuantur, ergo et caritas.
Item quod est ad finem aliquem [illegible] habito fine non erit
[illegible] amplius. Caritas est ad [illegible] finem beatitudinis.
Ergo habita beatitudine non necessaria erit amplius. Contra quod
non [illegible] amplius. Ergo [illegible] ergo tunc non
erit caritas [illegible] si fides in toto destruetur.

qualiter caritas in patria augetur et scientia destruitur

quod videt in speculo. Quaeritur utrum caritas destruatur quae diligit in speculo. Non videtur esse conveniens. Sed pugnat contra dictum in textu ubi litteraliter habemus quod est imperfectum omnis est imperfecto destruitur in patria et caritas evacuabitur. Contra hoc est quod dicit apostolus quod caritas numquam excidit. Ergo non destruitur neque in toto neque in parte. Ad quod dicendum quod caritas numquam excidit sed eadem numero et specie manet in via et in patria, magis tamen dicitur augeri et specificari, et hoc intelligo per statum caritatis. Sed quantum ad modum quo accipit a verbo, scilicet quod nos a verbo qui solatur nos, conceptus est hic ut non possit implere perfectum imperfectum et ille modus imperfectionis tolletur et quo ad hoc augebitur actu quia modo diligit absens desiderat, et tunc praesens diliget et penetrabit intima ipsius. Propter hoc autem attribuitur ei aliquid accidens. Quando dicitur quod tunc modo et in sensu videbit. Propter quod ostenditur igitur ignem praesentem amatum et modo in ipsum et superfluet ipsum per quamlibet totam dulcedinem dicit et sunt ista sumpta ab igne quia in igne ut dixit quidam philosophus est proprius ex angulis acutis et ideo ignis est penetrativus, combustibilis et motivus et in ipsum praesentem calorem et superfluet quamlibet praeter ignem. Et ad quod ad primum quod non sequitur quia non sunt ista in toto ubi ex qualitate sua ad opus ministrandi, in ista perfectione totaliter ordinata ad gloriam. Ad aliud dicendum quod nec diliget nec cognoscit aliquid modo. Sed licet scientia quae est per modum viae in patria destruatur, non tamen destruitur cognitio sed erit perfectissima et ideo perfectissima dilectio. Non enim caritas fundatur in scientia per quam est viae sed propter absentiam sed quod est amati in gloria. Ad aliud dicendum quod fides et spes non generant caritatem nisi per modum viae ut dictum est, et melius quod fides ex parte illa quae est visio quidem amati generat caritatem et spes ex parte illa quae importat absentiam amati. Et hoc manet in patria fides et spes ut plus dictum est, et ideo non destruitur caritas. Ad aliud dicendum quod illa propositio est absoluta intelligenda quod est ad finem illum per modum inquisitionis et viae. Si autem hoc tamen cum conversionis vel inclusionis ut tenetur finis falsa est. Et sic est caritas ad finem. Si enim quaeritur non quaerit nisi ut conjungatur et teneatur. Ad aliud dicendum quod fides perfecte et sua forma specificata est in speculo et in aenigmate. Sed caritas praesentiam et magis perfecte est praesentis amati. Ad aliud dicendum quod ista perfectio non est ei in statu caritatis sed potius in statu viae. Dicendum est sicut per totum quod de evacuatione scientiae scitur. Videtur enim quod evacuabitur quia dicit apostolus capitulo XIII ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est.

Item glossa ibidem dicit quod scientia destruetur et tertio eodem dicit sive linguae cessabunt sive scientia destruetur, et hoc est probatur per rationem quia omnis nostra scientia causatur a sensibilibus cognitionis et hoc habet ab illis, tolle a sensu non habet rationem cognitionis, ut quod dicitur destruitur. Contra. Certitudo est conditio scientiae. Sed ibi de visu et intellectu maior habebitur certitudo quam hic. Ergo maior scientia. Ergo videtur quod non destruitur sed perficietur.

Item scientia est pars beatitudinis quia aliter beatitudo non esset status omnium bonorum congregatione perfectus. Ergo videtur quod non destruitur.

Item philosophus et magister et in secundo libro distinctione dicit quod cum anima sit potentia est in corpore et sensus et virtutibus et eo perficiatur

cum quaerit accipiat in corpore perfectionem scientiae. Non destruitur illa perfectio post mortem, quia aliter corporis ordo videretur esse frustra si scientia destrueretur. Tunc cum tantum laboravit tota die a puero in juventute studendo et laborando pro modica bonorum congregatione. Solutio. Hic sunt duae opiniones. Quidam enim dicunt quod scientia destruitur quantum ad modum addiscendi et ostendendi, sed non quantum ad scientiam habitualem. Sicut videmus quod si hic clericus litteratus in philosophia et theologia moritur, habebit caritatem quantum ad gradum, quia quantum ad scientiam maiorem habebit beatitudinem quam vetula maioris caritatis, ut si non tunc scientia destruetur tunc ibi in ipso manebit habitus scibilium sed tunc per alium modum cognoscuntur scilicet in verbo. Ad hoc dicunt quod remanebit talia ad detrimentum ad cognoscendum per alium modum quam habuit. Ego puto melius esse ut concordatur magistro dicenti hoc in textu quod omnis destruetur, quia nos post mortem sicut boni sive sunt mali novum alium modum cognoscendi habebunt tunc in patria [illegible]. Quod hic intellectus deminuetur et angeli a demone. Et puto quod ille dabitur tunc notitia specierum, scilicet quae sunt sufficientes uni vel sui ordinis cognoscendi ... quo modo nobilior est quam iste. In superbonis et videbit in verbo et ideo concedo quod scientia quae est per acquisitionem destruetur. Non enim video rationabile si ponamus ... erit scientia tunc ut ... et non secundum alterum duorum contingit, scilicet quod aut erit superflua si habebimus illa quae data est angelis a creatore, aut in via ignorabimus per istum, et oportebit ibi studere et discere et destruemus a perfectione angelorum, quae ambo absurda puto. Ad aliud ergo ad primum quod non est unus totius illa certitudo cum ista, sed alius quia illa erit aut in verbo in quo omnia sunt aut per intellectum deiformem quem habent a creatore, sed propter similitudinem omnium cognitorum accepta a deo quae est principium universi. Et ad aliud dicendum quod iste modus sciendi non est pars beatitudinis, sed mirabile est quidam habent enim sed post statum omnium praesentium per conditionem et ideo non bene participat omnium ... pro congruentia et sunt. Ad aliud dicendum quod illa potentia in corpore est perfectior in aliquo melioris et latenti aut in natura et sensu et virtutibus et ideo hoc dicimus. Ad aliud dicendum quod nunc plures laboramus quia hoc interim nobis et defendimus fidem ... adulterio errorum in ... ingenio in fidelium perfidia. Et ad id quod postea obicitur puto quod maiorem habebit caritatem plus concedere de scientia in verbo, sed scientia quae est per modum perfectionis ... angeli puto quod maior et minor erit sic et in angelis per similitudinem conceptus et perspicit intellectualis de-

in quarto de hoc quod dicitur in ultimo capitulo scilicet nunc autem considerandum est ... et cetera. Videtur enim ipse ordine inquirendi tenuisse quod aliter non omnia fuisse in ipso ordine ... ordo caritatis ei deficisset ut ... fidei quod non habet hunc ordinem ... Dicitur hoc dicitur non ... dilectionis inimicorum. Sed probo quod diligat inimicos, quia voluit omnem hominem salvum fieri et ... quam opulenter pro omnibus ... mandatum ... et hoc ... extendit usque ad inimicos. Ergo multo magis ... istorum dulce et ... orare. Ergo videtur quod diligatur ... angelis ut salvandis damnandis ...

Utrum quis diligit inimicos et ... angelos.

cum ergo christus perfectissime fuerit omnibus angelis, christus diligit dampnatos ut videtur. Si hoc concedatur, contra est quod diligit magis in terra. Non enim diligit proximum qui ad hoc non diligit ad quod se ipsum, scilicet ad salutem. Sed aut per illos christus noverit diligi non poterant. Ergo illos ut diligere non poterat. Item Augustinus xxi de civitate dei: quod si aliquibus certa esset quod essent perituri ad ignem eternum, non pro eis plus oraret quam pro diabolo. Christus autem certus erat. Ergo non diligit illos. Item magis obiit in terra. Si diligit eos, tunc voluit eos salvari et optavit eis salutem, et non est factum. Ergo non complevit quod voluit facere. Et non evenit quod rogavit, quorum unum est contra prophetam qui dicit: omnia quecumque voluit fecit; alterum contra apostolum dicentem quod in omnibus exauditus est pro sua reverentia. Dicendum quod christus omnes diligit dilectione amicitie, set non complete. Est autem dilectio amicitie que non dependet aliquid a nobis consequens aut que est ex opere nostro. Quod autem diligit eos ex hoc accipitur quod omnibus munera gratuita sua et redemptionis optulit et omnibus maxima porrexit. Sed quidam non acceperunt ab ipso. Et quod magis dicitur in terra, hoc enim idem est de dilectione contra ut presentiat quod conceditur hic nostrum meritum quantum ad essentiam presentis, sed non quo ad eternam perfectionem. Et per hoc patet solutio primi ad totum. Dicendum enim ad ea que prius obiciuntur quod omnia illa non ostendunt nisi dilectionem quietam in se est. Et hec est amicitie que non intuetur nisi suum bonum. Ea vero que sunt in contrarium omnia sunt de dilectione que concernit aliquid nostrum meritum vel ut comparans essentiam presentis vel ut temporalis respiciens nostrum malum. Queritur de hoc quod dicitur: et cum ordine dilectionis [illegible]. Forte hoc quod de ordine caritatis in patria [illegible] quod sit secundum bona tantum, quod in patria plena est conformitas voluntatis [illegible] diligere magis bonos. Ergo ut quod nosse [illegible] prologo [illegible] quod de bono melioris quilibet in patria plus gaudebit quam de suo. Sed [illegible] non potest esse nisi ordo iste qui est nunc non maneat. Item Augustinus dicit quod in [illegible] caritate erit par gaudium, et hoc non potest esse nisi omnium et singulorum gaudium sit unum, et hoc ut dicit Anselmus non erit nisi plus gaudeat de bono melioris me quam de meo ut suum gaudium [illegible]. [illegible] xxii: Saducei [illegible] dominus cum querebant de vinculo coniugali si foret in patria: erratis nescientes scripturas neque virtutem dei. In resurrectione neque nubent neque nubentur, sed erunt sicut angeli dei. Ergo conexiones carnales [illegible] cessabunt ut videtur. Ergo [illegible] non manebit ordo caritatis. Item Luce xvi: inter nos et vos magnum chaos firmatum [illegible]. Dicit glossa quod parentes in inferno, filii in paradiso [illegible] non possunt. Ergo [illegible] diligere [illegible] cessabit ordo [illegible] in patria [illegible] christo. Christus dominus plus diligit unum quam alterum ex alia causa quam ex maiori gratia, quod dicitur Johannis xx [illegible] discipulus quem diligebat [illegible] plus diligit Johannem. Et tamen plus diligebatur a Petro. Ergo ut ordo consanguinitatis et familiaritatis remanebit. Item gratia non destruit naturam sed elevat. Cum ergo hoc sit [illegible] quod permaneat in patria [illegible] sed hoc non erit [illegible] laborando [illegible] meliores quam sum [illegible] meliores effectus. Ergo tamen gaudebo de suo bono [illegible] manebat ordo quantum ad nostrum corpus, ut scilicet bonum [illegible] plus diligamus quam bonum

corporis proximi. Videtur quod sic, quod bonum spirituale preponitur [illegible] spirituale bonum corporis. Bonum autem anime proximi spirituale est et corpus nostrum corporale est. Item Augustinus dicit animam proximi [illegible] quod non [illegible] corpus nostrum. Ergo bonum anime proximi est [illegible] hoc videtur esse quod corpus nostrum tunc habebit bonum [illegible] et [illegible] quod videtur magis [illegible] quam bonum alterius. Item [illegible] gloria corporis non est perfecta gloria anime. Debemus autem magis diligere perfectionem anime nostre quam alterius. Ergo bonum corporis nostri plus debemus diligere quam anime alterius. Contra. Ergo dicendum non puto [illegible] inter beatos habebit ordinem [illegible] quod ergo [illegible] caritatis. Et sic gaudebit pro parte [illegible] magis secundum caritatem. Unde si gaudebit plus de bono alicuius qui sibi sanguine iunctus est, hoc erit [illegible] non [illegible] ad [illegible] ulterius [illegible] plus quam [illegible] quod [illegible] de modo gaudii [illegible] non [illegible]. Unde [illegible] quod gaudebo plus de meliori alieno [illegible] quod [illegible] plus [illegible] gaudium quam ad essentiam gaudii, sed quantum ad [illegible] gaudium quod in meliori magis bonum [illegible] gaudeat quam in me ipso. Sed tamen non tantum [illegible] ut puto [illegible] ad [illegible] quod in [illegible] caritate par gaudium [illegible] de [illegible] et de [illegible] gaudebit [illegible]. [illegible] ad [illegible] que [illegible] vite, ut per [illegible] et [illegible] sed non quantum ad essentiam boni [illegible] ad [illegible] est quod [illegible] est de [illegible] qui [illegible] in inferno quod illi adiuncti sunt per [illegible] et [illegible] cum caritate [illegible] resonant in dei iustitia ut dicit [illegible] detestantur eos. Ad id quod ultimo queritur ut christus [illegible] plus diligit unum [illegible] aliud [illegible] quod non. Petrus enim et Johannes [illegible] sibi iuncti sunt sanguine. Et puto [illegible] quod [illegible] diligeret [illegible] et [illegible] diligebat [illegible]. Dicit enim Augustinus quod christus plus diligit. Et intelligo quod plus diligit in [illegible] dominum et Johannes curam [illegible] accepit super [illegible] in [illegible]. [illegible] Johannes plus diligit [illegible] currebat [illegible] sic quod plus diligeret [illegible]. Et [illegible] quod [illegible] fuit Johannes. Et hoc intelligo quantum ad dilectionem [illegible] in [illegible] sic [illegible] plus diligeret plus dominum in [illegible] ut Johannes et [illegible] plus [illegible] ut Petrus. Et [illegible] dilectio maior [illegible] minor [illegible] quantum ad essentiam [illegible] ubi [illegible] accepit Johannes matrem [illegible] in [illegible] sed Petrus [illegible] et Petrus maiorem [illegible] pastoralem curam accepit [illegible] eterna [illegible] dilectionis. Si tamen vellemus colligere [illegible] dicentes quod Petrus diligit [illegible] et diligebat [illegible] Johannes diligit [illegible] et diligebat familiaritatis [illegible] privilegium [illegible] Augustinus [illegible] privilegium amoris [illegible] in [illegible] sibi [illegible] ad id quod [illegible] corpus nostrum plus [illegible] diligamus [illegible] animam proximi [illegible] quod [illegible] reformat [illegible] hic [illegible] sunt in [illegible]. Et [illegible] ibi non est [illegible]. Et Johannes [illegible] plus diligi. Ego [illegible] nescio quid de hoc [illegible] sic. Tamen probabilius videtur quod bonum anime proximi preponderet in dilectione [illegible] ad id quod est [illegible] quod [illegible] sic [illegible] est [illegible] bonitatem ad [illegible] quod beatitudo anime non dependet a corpore. Sed [illegible] idem est quod non ad plenum ut modo esset homo beatus

an in patria plus diligit [illegible]
[illegible]

Dist. xxxvii [margin]

et hoc non repugnat. quia magister approbat ... in alio quod ...
in ipso, si possibile esset fieri. ¶ Praemissis adiciendum est de di-
lectione proximi dei &c. In hac ultima parte agit magister de
dilectione dei in comparatione ad nos. et ... declarat duo.
[illegible]

... et unde quia ... ubi ... dicit quod ... et ...
[illegible]

iterum. sic id bonum quod operatur ut illa. et sic est sol non dans esse simpliciter. sed id quod dat secundum quid et aliquid sicut id bonum quod ideo spes desiderat adquirere per actum proprium. et sic item non excludit secundum dans esse. sed sicut aliquid id est sic ad quod est per se est id quod actus ab ipso. unum ipsum sua essentia possibile intrinsece in aliquo et non simpliciter. et hoc non dico eam esse formam ideo nunc dico sic ita dicit et intus. sicut causa dans esse. et per hoc patet solutio ad questionem. finis autem dicitur esse eodem modo quo est forma et finis parum distant. et tamen aliquando dicitur. dicit autem philosophus quod omnia operantur propter bonum aliquod operari esse videtur. et id est differens bonum dicit quod bonum est quod omnia appetunt vel appetere ut desiderant. concedimus ergo duo bona quedam ut illud ut amat ut pulchrum quod est de actu iterum per id illud. et quod hoc trahit tenetur a motu. et quandoque ut desiderat id acquirere per actum id est hoc bonum. ut quod est bonum simpliciter scilicet est hoc bonum. tunc omne quod id hoc bonum est agens appetere generale in omnibus appetit bonum. quod patet esse finem. ergo id quod movet efficiens iterum ut quod est et enim bonum quia bonum, non quia hoc bonum. et hoc plures probat bonorum in consolatione philosophie. ergo amatum bonum et amator boni movens efficiens. sed hoc quod movens efficiens est finis. ergo amatum bonum simpliciter et non hoc ut est simpliciter finis. cetera quod non ex parte amantis sed ex parte amati boni simpliciter est finis per se propter. et omnis operis boni. iste autem hic volui ponere. quia quidam unam intelligere dicunt. quam illa que supra est declarata. et per hoc patet solutio ad totum. Queritur quod est quod aliqui attribuunt caritati amantis opera alia iterum. est enim iusticia generalis virtus ut dicitur supra. ergo videtur quod magis iusticia quam caritati sicut huiusmodi opera. quod per quod acquirantur. Responsio. dicendum quod in virtute sicut plus decem est caritas est quedam similitudo bonum in nobis. et calor omnia movet sic calor solis. et ideo ei non tantum illa meo videtur. sed omnia opera attribui potest. iusticia autem non est generalis motor. sed generalis virtus id est generalis status iterum virtutis. philosophus enim dicit quod iusticia generalis est id quod virtus. sed hoc ego intelligo id est id quod quidam status generalis iterum virtutum. et hic status est ordo secundum quem homo est aliquid in ulteriori. ut in omnibus virtutibus ad se et ad proximum et ad deum. et ideo cum non sit ordinans in actu ut generalis motor non potest ei attribui opera iterum aliarum ad ad dicendum quod opera alia autem sunt a malo aut ad bonum ordinantia diligentem et sic in bonum aut in bonum quod est finis aut ad bonum quod est ad finem. et si in bonum finis aut simpliciter aut bonum aut simpliciter malum se ad utrumque in statu mentis. si in primo tunc omnia est caritas. si bonum tunc omnia sperat. si malum se habet ad utrumque in statu mentis in quo permixta dispositio tunc omnia sustinet dilata et permixta. si autem est in eo quod est ad finem aut hoc bonum existentis in se aut in eo quod est in et utrumque aut est hoc habitum aut non habitum. si respectu habitum in se tunc non in placet in se de bono accepto. si non habitum quod non accepto tunc non est ambitiosa. quia non querit ea que sua sunt que non ultra debet. si autem est hoc habitum in se aut secundum ordinem in eum aut secundum ordinem in bonum. si secundum ordinem in eum tunc gaudet veritati. si autem secundum ordinem in bonum tunc non emulatur. si autem non habitum a proximo tunc non impeditur eo quod non querit que sua sunt. sed pro aliorum. si autem est secundum ordinem a malo quod avertit aut a malo pene aut a malo culpe. si a malo culpe aut ipse est intus aut exterius. si interius non est agit aut agens esse secundum rationale. et sic non cogitat malum aut secundum sensum et sic non gaudet super iniquitate aut secundum naturam et sic non irritatur. si autem nature est ullum esse extra. sed non agit perperam. si autem est a malo pene aut est malum in se et sic est benigna in penis aliorum. quod boni igne liquefacti fluentes dant auxilium tribulatorum. aut in se. et tunc autem est contra et tunc est sufferre id est portare propter amorem iusticie inflictas. aut est illatum a deo. et sic est patiens in multis sibi illatis. et ex hoc patet solutio questionis. et hoc est una causa quare magis divina iterum est illa. Queritur quare et utrum quare iterum dilectio dei recipiat magis aut minus. et hoc videtur ex huiusmodi quod dicit Gregorius quis digne possit eloqui quantum diligat in membris unigeniti filii sui. et quanto magis ipsum unigenitum dilectionem ponat essentialiter in eodem ut dicunt sancti. et illa essentialis in creaturis maior et minor. videtur quod dilectio recipiat maiorem et minorem collationem et remissionem. Si dicitur quod quia ad se omnes equaliter diligit. sicut videtur dicere sapiens quod equaliter cura est illi de omnibus. tunc videtur quod te diligit quantum se et quantum unigenitum suum. quod absurdum est. ergo videtur quod recipiat collationem et remissionem. Item queritur utrum plus diligat presciturum iustum ut predestinatum iniquum quod presciturus quia in illo apparet maior effectus dilectionis. ergo videtur quod plus diligit eum. Item ipse dicit ego diligentes me diligo. sed iste presciturus diligit plus. ergo plus diligitur. Item Malachias i. Iacob dilexi. Esau autem odio habui. ergo dilectio simpliciter refertur ad predestinatum. et secundum hoc tamen ad presciturum de Petro et Iohanne quis plus dilexit et diligebatur hic possit esse questio. sed supra determinatum est. Responsio. dicendum quod est quedam dilectio dei dicitur dilectio modus in essentia. tamen et illa non recipit collationem et remissionem. quia ipsa non cadit nisi in essentia scilicet patrem et filium et spiritum sanctum. et quia iste sunt bonitas una in summa. Et ideo una dilectio et est essentia eorum. alio modo dicitur dilectio predestinationis. et illa dicitur ordinatio personarum in ordine ad essentiam gratie et vite. et gloria post mortem. et secundum illud bonum quod prebet illa recipit magis et minus ut dicit magister in littera. Tertio modo dicitur dilectio refertur divina et ponit essentiam et in presciti. et per hoc patet quod unigenitum diligit prima dilectione et non in membris. secunda autem et tertia ipsum hominem diligit plus quam membra. et per hoc patet solutio ad primum. cum enim dicit quod in se diligit membra tantum quantum unigenitum intelligendum est quod caritas in se considerata non refertur ad membra. et ideo nulla est comparatio. Ad aliud dicendum quod simpliciter plus diligit predestinatum quia ad plus id est ad vitam eternam. sed quod ad presciturum quia quoad presentem iusticie statum et in quantum plus actualiter diligit et non simpliciter. et per hoc patet solutio ad totum quod dubium est in littera locus iste.

¶ xxxiij

Post predicta de iiii^or virtutibus que principales vel cardinales dicuntur. Hic ponit magister unicam et parvam de iiii^or cardinalibus de quibus quia in uno capitulo declarat ea scilicet diffinitiones singularum et quare cardinales dicuntur. et utrum manebunt in patria. nota quod quod sit virtus in genere est declaratum ii libri distinctione xxvii. hic autem queremus de virtutibus cardinalibus scilicet de numero earum et sufficientia. et quare dicuntur cardinales. et de diffinitionibus quas ponit magister. et quo utrum manebunt in patria ut nos sequamur sicut ponit magister ab alio. Sic dicit auctor quod virtus est ordo amoris ut ordinatus amor ordinatio quod amor non est per unum. ergo videtur quod non sit virtus. Item una ut Tullius iustitie est in se non querit plura. quia melius est facere per unum et nobilius quam per multa. sed caritas sufficit ad omne bonum. ergo videtur quod alie habitus superfluant. Item non sunt nisi duo scilicet finis et id quod est ad finem. ergo videtur

De virtutibus cardinalibus

quod penes ista duo non debent esse nisi due virtutes. sicut
videmus nos in arte. quia in eodem tempore operari non est nisi una
ars docens. et altera exequens. sed una et eadem est operans et
docens operari. Ergo videtur quod cum virtus sit sicut quedam ars. quod
una virtus debet esse docens et alia exequens. Ergo videtur quod non
debent esse nisi tres virtutes. et quod prudentia non sit virtus.
Item non sunt nisi tres potentie motive perfectibiles ad opus. scilicet
rationalis. concupiscibilis et irascibilis. Ergo non debent esse nisi tres habitus
perficientes. et sic omnino relinquitur quod non sunt nisi tres virtu-
tes. Solutio. Ad primum videtur quod nichil sit diminutum. habemus enim quandam
virtutem ordinantem in delectabili inordinato que est temperantia. et
in passione illata difficili que est fortitudo. sicut dicitur in littera de quibus
homo ordinatur in se sicut ista. Ergo videtur quod penes illa accipi-
untur virtutes. sicut est delectatio doctrine et delectatio honoris
et [illegible]. Ergo nichil est diminutum secundum philosophiam aliquis. non est virtus que
castitas dicitur nisi in delectabili tactus. Ergo cum alii sensus habeant sua
delectabilia sicut tactus. videtur quod debeant habere virtutes ordinan-
tes. quia [illegible] sicut [illegible] dicere et [illegible] et sicut [illegible]
et in ethicis virtus dicitur et sic dicitur in [illegible] et cetera alia
[illegible] ut [illegible]. gustus enim iudicium est saporis
quod facit [illegible] et pulmenta pigmentata. non ad
[illegible] huius. sed in [illegible]. sed usu quidem [illegible]
[illegible] et in [illegible] et in potibus et in veneris actibus
Ergo patet quod [illegible] est. eodem modo [illegible] sic fortitudo [illegible]
de [illegible] non est nisi in [illegible] et [illegible] illata. non in circa
[illegible] mortem. sed circa eam que est in bello et [illegible]. Ergo cum multa
sint difficilia [illegible] et [illegible] et paupertas. videtur quod de-
beamus habere virtutes in [illegible]. et non habemus. Ergo diminute
est nisi [illegible] ad [illegible] multas morales
ordinantes [illegible] debent. Ergo [illegible] illa [illegible] esse [illegible]
virtutes. et non sunt. Ergo nisi est diminutum sicut videtur quod non
sunt ille virtutes. quatuor [illegible] hic [illegible]. xvi. super [illegible].
[illegible] de quibus [illegible] quatuor virtutes. [illegible] et [illegible] quatuor
[illegible] virtutes [illegible] scilicet prudentia et temperantia et fortitudo.
quarta que [illegible] et [illegible] una
[illegible]. v. super [illegible] et [illegible] iustitia
et [illegible]. esurire et sitire iustitiam est habere amorem boni.
Ergo videtur quod [illegible] caritas sit una cardinalium. [illegible] sit
caritas quam iustitia. [illegible] quatuor sunt virtutes [illegible]
et multe [illegible] [illegible] assignatio [illegible]. sed una
[illegible] est. [illegible] est quod virtus civilis est qua [illegible] ad bonum [illegible]
[illegible] ad bonum [illegible] duo exiguntur. scilicet habitus [illegible]
[illegible] ad opera. et [illegible] ut [illegible]
[illegible] prudentia. et hic habitus est prudentia [illegible] augustinus [illegible]
eligere [illegible] ab [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et optimo [illegible]
[illegible] non [illegible] regentem [illegible] quam [illegible] sibi sufficit illo.
bonum [illegible] in se et ad alterum [illegible] ordine [illegible] ad
alterum [illegible] debitam [illegible] alia [illegible] ad [illegible] non
[illegible] ordine iustitie. et talis iustitia est habitus [illegible]
[illegible] in [illegible] difficili et delectabili [illegible]
[illegible] et [illegible] gustus [illegible] que est tactus [illegible]
[illegible] et sic habitus est [illegible] regere [illegible] aut in difficili
illata ab [illegible] in [illegible] bellica quod [illegible] boni
civilis sicut est iustitia fides ut [illegible] ut ad [illegible] et talis

habitus regens est fortitudo. et ista consideratione multiplicantur
virtutes secundum considerationem [illegible]. Ad primum ergo dicendum quod amor secundum
quod cadit in diffinitione virtutis [illegible] non est habitus [illegible]
sed [illegible] amor quo quis [illegible] amat [illegible] perfectionem.
aliud [illegible] dicitur quod est caritas. et talis non est virtus nisi
de virtute forma. et non informata. et caritas talis est in [illegible].
sicut forma [illegible] sicut enim bonum simpliciter est in bono quodam
[illegible] ut illo. [illegible] amor boni simpliciter est in amore [illegible] ut illo
boni. sicut [illegible] in [illegible]. et [illegible] talis non excluditur esse
plures virtutes [illegible] medium [illegible]. Ad [illegible] dicendum quod unum non
sufficit ad omnes actus [illegible] esse opus. sed unum sufficit
sicut motor et agens generale. sicut calor [illegible] ad [illegible]
et calor solis ad generabilia. et [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible]. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] est quod duo sunt in genere. sed specia-
les sunt [illegible] utrumque [illegible] et ideo penes finem accipiuntur
tres virtutes [illegible]. et harum [illegible] supra [illegible] est per
[illegible] id quod est ad finem. sunt [illegible] sicut id quod
est ad finem. aut est secundum [illegible] qua ordinatur in finem et bonum.
aut bonum finis aliquo modo relucet in eo secundum honestum [illegible]
[illegible] sola est virtus. si [illegible] modo [illegible] illa [illegible]
[illegible] prudentia. quia illa [illegible] est [illegible] ab eo quod [illegible]
[illegible] in opere bono. si a bonum quod est finis relucet in ipso.
aut secundum ordinem unius ad alterum. et secundum ipsum est iustitia. aut in uno
[illegible] secundum se. et sic est. aut secundum [illegible] illata. et [illegible]
est temperantia. secundum [illegible] fortitudo. Ad [illegible] dicendum quod operans et [illegible] in duo fortitudo
que est in se. [illegible] que est [illegible] et ideo [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] ex [illegible] in ligno vel in lapide. sed in
[illegible] habitus [illegible] in operante. et ideo [illegible] ex [illegible]
[illegible] habitus. et ideo non sufficit in virtute quod sufficit in
[illegible]. sed si ars [illegible] forma in ipso artifice [illegible]
[illegible] sic [illegible] virtus in [illegible] forma in ipso operante [illegible]
[illegible]. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] non sunt nisi tres [illegible]
[illegible] in duplici. scilicet [illegible] regere alias. et sic scilicet in ea est
prudentia [illegible] ordinans nos ad [illegible] et ad [illegible]. et sic
in ea est iustitia [illegible] ordinans in [illegible] aut est temperantia.
et in irascibili fortitudo. et sic iam habitus sunt tres multipli-
[illegible] [illegible] quatuor. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] secundum [illegible] et alie
secundum [illegible] in [illegible]. et [illegible] de officiis [illegible] non accipitur virtus
[illegible] est in [illegible] et [illegible] in illa in qua est virtus. et ideo
non [illegible] esse virtutes in doctrine amore et honoris amo-
re. aliud [illegible] virtutes penes illa et reducuntur eas
ad temperantiam. [illegible] est in uno. sicut [illegible]
[illegible] et a quo [illegible] et alio [illegible] sicut [illegible]
de [illegible] est [illegible] forme ut [illegible]
ex [illegible] morte. et [illegible] ut [illegible]
habitum secundum que [illegible] illata. et [illegible] dicere [illegible]
[illegible] temperantia in [illegible]. et [illegible] sui posse est
in delectabili tactus [illegible]. [illegible] sed [illegible] in se habet
[illegible] delectabilibus [illegible] eundem habitum. et [illegible]
[illegible] in [illegible] locis ethice. sicut patet diligenter [illegible]
[illegible] ad id quod [illegible] de fortitudine. Ad [illegible] dicendum quod ad
[illegible] multis modis ordo est. sed ordo cadit [illegible]
[illegible] est ordo iustitie et debitum. [illegible] enim [illegible]
[illegible] proximo. et non [illegible] [illegible] legis [illegible]
[illegible]. et ideo penes alios ordines nulla accipitur virtus civilis.

quare sunt cardinales

n° et potest accipi. sed forte species virtutis secundum totes speciales debita quam multiplicatio ex ratione n° ut in iustitia in aliis ex ratione habitus et ratione status et diversis qualitatis sic simpliciter et interpretatur de iustitia publica et ethica et li. de iustitia et tullius mutuat potest species virtutis et fortitudinem ad deum que non sunt in illo et quod dicit glo. secundum non tendit quod ... sic virtus civiles sed propter quod ordinet iustitia ad proximum et ad deum ut ex animo faciat id quod ex debito tenet facere ad deum quod tendit quod iustitia secundum quod est in tota modo amore et non quod amor sit virtus civiles tamen non quod ut ad alium modo habere ... et nolle quod virtus que est in uno et consuetus sic ... ex dilectione ... in quo regi ... et haec virtute quae regit ... vocatur ...

[illegible]

et non sicut ad cardinem ut dicitur est ... quod nulla illarum est cardinalis alia. sed una secundum esse generaliorem nisi ... et ad hoc non quod omnes virtutes politicae secundum ... et potest totum speciale sic ... et ... generalis ... totum ... delectabilium carnis et ... in sensu tactus quod in illo solo ... delectationes et ... in illo ... est difficilis iustitia ... generaliorem ... passionum illarum ... speciale totum ... eam totum debita ...

[illegible]

Et virtutes istarum potest ... distinctiones ... in passionibus ... sicut illarum ...

est ultimum potentie in re: cuius est virtus perfecta. Et hoc est quod virtus est in
dispositio optimi. optima autem est illa que competit donis. Et sic illa que
virtus est bona qualitas mentis qua bene vivitur qua nemo male utitur
quam deus operatur in nobis sine nobis: ergo videtur quod dona sunt virtutes
Si forte dicere vellet quod dona dicunt aliquid perfectius quam virtutes
hoc non, quoniam [illegible] super [illegible] divisit virtutes
in [illegible] et [illegible] et exemplares. Et est una perfectior alia
non tamen ex hoc amittit virtus rationem et nomen. Ergo nec ista perfectio
amittit rationem. Et si nomen dabit donis. Item magis et minus non
variant speciem. [illegible] fides et
[illegible] ad operabilia [illegible] operabilium [illegible]
providentia et scientia et consilium [illegible] unum plus alterum [illegible] ergo videtur
quod nulla diversitas sit secundum rationem speciei inter virtutes et dona. [illegible]
ipsum quod dona sunt perfectiora quam virtutes. Et non differunt ab eis
[illegible] quod dicit philosophus quod virtus est ultimum potentie in re: potest ul-
timum autem non est [illegible] ergo non est perfectio amplior quam virtus
ut videtur. [illegible] vellet dicere quod est diversitas quantum ad nomen. [illegible]
videtur [illegible] philosophus [illegible] et [illegible]
quod donum est datum [illegible]. Et hoc eadem ratione convenit virtuti
sicut et donis. Ergo non distinguuntur quantum ad hoc ut videtur. Quod ad hoc in-
veniuntur doctores habere [illegible] opiniones. Quidam enim dicunt quod virtu-
tes et dona non differunt nisi secundum rationem accidentalem. Et dicunt ista
quod virtutes sunt [illegible] ad agendum. Et ideo differunt [illegible]
[illegible] opiniones. Sed dona sunt ad resistendum temptationibus que im-
pugnant vitam virtutis [illegible]
[illegible] ad pugnandum [illegible] et temptationes [illegible]
quod [illegible] caritas resistere potest cuique temptationi [illegible]
ad [illegible] qui [illegible] devoret [illegible] resistite
fortes in fide. Et ad Ephesios. vi. in omnibus sumentes scutum fidei in
quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Ergo [illegible]
quod hoc principalis competit virtuti quam dono. Et ideo non est [illegible]
[illegible] volunt emendare [illegible] et dicunt
quod duo sunt in [illegible] et [illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] dona [illegible] in [illegible]
[illegible] adhibent [illegible] dona [illegible] ponuntur
in [illegible] sapientia et intellectus et consilium et scientia. Sed [illegible]
quod due virtutes sunt in [illegible] sunt in [illegible] iam
enim [illegible] quod principalis est in [illegible] duo
sunt in [illegible] et fortitudo [illegible] pietas [illegible]
[illegible] est de cardinalibus [illegible] duo sunt in [illegible] prudentia et iusticia
[illegible] consistit in [illegible] ad alterum [illegible] ordinatio [illegible]
[illegible] iustitia [illegible] et veniunt et dicunt
quod dona dicunt [illegible] ad [illegible] et ideo [illegible]
[illegible] virtutes [illegible] opera [illegible]
[illegible] et ideo sunt in [illegible] ut [illegible]
[illegible] nos [illegible] et [illegible] glo.
quod triplex est imago [illegible] et [illegible] illa est
fidei spei et caritatis [illegible] Augustinus imago sic in anima [illegible]
[illegible] quam excellentiam habet. ut quod fides spes et caritas sic
in altissima [illegible] et ita non erunt dona [illegible] in [illegible]
quam virtutes. [illegible] dicit timor nullam penitus.
[illegible] est quod dicit [illegible] magna [illegible]
[illegible] valde celebris opinio est apud [illegible] quod
virtutes sunt ad agendum [illegible] virtutem [illegible]
[illegible] et ad [illegible] passiones sui [illegible]
Sed dona data sunt ad adiutorium [illegible] ut [illegible]
[illegible] et hoc probant satis rationabiliter sic. ad hoc quod
[illegible] timor [illegible]
ad [illegible] et [illegible]

[illegible] humani. Et ex illa parte replevit eum spiritus timoris domini. [illegible]
[illegible] quod hoc faceret amorem ad homines quod [illegible] hominibus salvandis
[illegible] et [illegible] donum pietatis [illegible] ut [illegible]
se [illegible] et [illegible] et ex parte illa [illegible] donum
fortitudinis. alia [illegible] dona [illegible] sic [illegible] pietatis
consilium fortitudinis intellectus et sapientia [illegible] et deum.
Et huic opinioni non est quod obviet [illegible] ut videtur rationabiliter
solvit [illegible] quod dona data fuissent [illegible]
[illegible] non [illegible]
virtutum. [illegible] quam dicunt quod virtutes
sunt ad agendum simpliciter. Sed dona sunt [illegible] virtutum
et sunt ad agendum expeditius. Et hoc opinio [illegible] de-
fensores [illegible] quod dona data sunt in adiutorium
virtutum [illegible] non esse [illegible] quod dicit philosophus in libro
Ethicorum quod [illegible] habitum fiendi in opere delectationem
non enim iustus et castus est qui operatur iusta et casta [illegible]
[illegible] et in [illegible] gaudet. gaudens [illegible] difficultate
[illegible] indiget adiutorio [illegible] quod dicitur quod virtus
[illegible] et [illegible] ad opus indiget [illegible]
[illegible] enim est [illegible] et sic de aliis [illegible]
[illegible] dicere quod in [illegible] dona sunt virtu-
tes. Et non differunt ab eis. [illegible] virtus et donum non sunt
[illegible] donis [illegible] eadem [illegible] quod [illegible] nulla virtus
est. [illegible] sapientia. [illegible] et [illegible] glo.
in [illegible] dona in donis [illegible] man-
data [illegible] dona [illegible]
[illegible] non [illegible] virtutes [illegible] exau-
diantur. Ergo dona non sunt virtutes. [illegible] alia glo. [illegible]
laborandum est ut dona [illegible] et ex hac [illegible]
ista glo. difficultatem [illegible] una [illegible] domini. Et ita
dona habent antequam exaudiatur oratio sicut et virtutes. [illegible]
[illegible] glo. [illegible] in [illegible] ultima opinio-
ne. [illegible] qui de donis [illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] doctorum tenet illam opinionem et est bona
[illegible] eam non bene explanavit. [illegible]
[illegible] quod dona data sunt in adiutorium virtutum. [illegible]
[illegible] non quod [illegible] virtutis est ad actum [illegible] et hoc non
[illegible] ex [illegible] dispositione [illegible] et hoc ipsa virtus
[illegible] in usu [illegible] excludit. Et de hoc dicit [illegible] in
[illegible] ad Eugenium papam. [illegible] ideo [illegible] facile non
[illegible] Et hoc [illegible] dicit philosophus
quod [illegible]
est ex [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] et ideo indiget [illegible]
[illegible] et ideo ex parte illa [illegible]
et [illegible] donum [illegible] magis ex-
planabo. Et hoc [illegible] quod dona data in adiutorium [illegible] ut vir-
tutum [illegible] obiciebant ad probandum quod donum est [illegible]
[illegible] quod virtus [illegible] large et stricte [illegible]
[illegible] ad finem [illegible]
[illegible] et in fine [illegible] in id quod [illegible]
usum quod est ad finem. Et hoc [illegible] donum [illegible] ad [illegible]
[illegible] virtutum non est [illegible]
large accipitur [illegible] ad actum [illegible] bonum
sic [illegible] donum est [illegible] de quibus [illegible]
[illegible] dicere quod dona data sunt [illegible] in [illegible]
[illegible] quod hoc donum est [illegible] de dono for-
titudinis [illegible] dona [illegible] dona [illegible]

et in ipsa ad id quod ultra ob. quia probat in perceptione. Ad quod licet
concedamus quod non est tantum argumentum non potest per intentionem gratie. et intendit
de inspectione visus dum non habet. quia omnia simul et virtutibus
infunduntur. Ad id autem quod obicitur contra opinionem istam ultimo dicendum quod
videtur gaudium in sua operatione. sed hoc non est in [illegible] quantum ad amorem
nec impedit quod habet in se. et sic non dat donum. sed post hoc
quod habet virtus ex se. ut fides ex hoc quod est in inspectione et cognitione
et prudentia ex hoc quod est per totum intellectus humani quod nebulis errorum
est involutum. et hoc omnia distincta sunt in tali. Ad quintum
ad quod dicendum quod hoc non est inconveniens quod post unam perfectionem sit alia
in eodem. dicunt non sit eadem tamen sicut opinio et scientia de eodem. et
ambe manent. licet quidam hanc negent. non est hic de tali
amisso opinione per signum. cum adhuc per signa possit procedere
quam volo. item videns [illegible] in luce intellectus non amittit fidem

[illegible]

Cum autem habitus multiplices sint, patet quod illi sunt necessarii ad actus. Quia sicut dictum est quod sunt data in adiutorium virtutum et virtutum contra ultimum peccati, et quia data sunt in adiutorium eorum sunt ad actus perfectiores. Unde est tale donum. Quod autem sunt contra ultimum peccati accidit ex eo in quo est ultimum, et hoc probatur necessaria ratione illa qua tangitur tunc et in Christo et in nobis fuisset et si non fuisset. Ergo patet quod accidit donis esse contra ultimum peccati. Si contingit dari aliquid hoc quod scilicet tale sit donis esse contra ultimum peccati, non contingit dari aliquid hoc quod scilicet tale sit donis esse contra ultimum peccati ut [illegible] tangitur sic sicut medicina preservativa, quod nulla est preservativa medicina in eo in quo nulla est potentia morbi. Sed tamen in Christo in potentia fuit ad morbum nullo modo [illegible] medicina preservativa et dona sunt in Christo. Ergo non sunt solum ordinata contra peccatum sed perficiunt ut dictum est. Ad aliud quod obicitur de Gregorio dicendum quod ipse loquitur de donis per essentiam quantum habent in hoc statu [illegible] peccatum et respectu [illegible] ipsa non de tali actu eorum. Ad aliud quod obicitur de caritate dicendum quod non valet quia aliter sunt pene ille et vulnera [illegible] ista. Est enim ultimum potentie ad actum ad quod ordinata est, et hoc ultimum est tantum pena et non culpe, et contra hanc penam non sunt precipue ordinata dona, ut dictum est [illegible] et ultimum quod autem est coniunctum peccato ut inclinat in [illegible] est peccatum, et contra hoc est ordinatio sacramentorum, ut baptismus contra originale peccatum et confirmatio contra incendium fomitis quantum ad inclinationem mali et eucharistia contra defectum spiritualis boni depravati ex quo homo ad malum habilitatur, et sic de aliis, ut patet in distinctione [illegible]. Ad aliud quod queritur [illegible] unum peccatum potest esse per se [illegible] dicendum quod superbia ibi non notat peccatum sed penam que est ex peccato, et superbia dicitur superbilitas quam contrariatur timor, et sic nulla est questio. Ad aliud concedo quod dona sunt contra virtutes et sunt aliorum perfectionis, sed non oportet esse ut [illegible] perfectionis, et illa non potest habere aliquid aliud contra quam ipsa sint. Fides autem sicut caritas que est visio [illegible] est perfectior, et ideo ex parte illa manebit in statu perfecto, sed ex parte fortitudinis contrarium est in perfecto, et in [illegible] est imperfectum, et ideo consecuntur ex illa parte duo dona, unum sicut scilicet in accepto ostendens veritatem primam que est intellectus, alterum autem sicut gustans dulcedinem veritatis agnite et accepte in donis gratie, et hoc est sapientia. Spes autem quia est in [illegible] est imperfecta ipsa nullo modo potest manere in statu perfecto in quo manet donum magis quam virtus, et ideo non consequitur [illegible] donum nisi beatitudo. Sed [illegible] expectatum et delectabilibus [illegible] in quibus non est ... [illegible] perfecte. [illegible] dicitur quod in [illegible] ma- [illegible] est quam timidus quia est in eo quod facile [illegible] et ideo in illo delectabilis sufficit virtus ad actum perfectionis, et ideo nullum donum consequitur temperantiam. Sed in fortitudine non sic est, quia circa id est quod difficillimum est et terribilissimo, et ideo [illegible] alicuius perfectionis est, si quando aliquis hoc potest esse cum fortitudine sicut pericula mortis, quibus [illegible] magis esse [illegible] est quod donum est [illegible] in quo homo tenetur ad talia sicut [illegible] est in contrario [illegible] pericula et tendentia [illegible] tamen ubi sustinetur. Sed huiusmodi fortiores sunt qui se ultro assumunt ad contrarium talia cum non teneantur ad hoc et donum in quo homo potest in statu perfectionis ut ex [illegible] perfectione ut alia pericla sibi [illegible] cogitare et ad [illegible] hoc dono. Et quia est secundum actum et id difficile et bonum cum fortitudine et [illegible] eodem nomine [illegible] sed [illegible] sunt
-- [illegible] notat

gratias respicit debitum ut [illegible] in quantum de [illegible] habitum [illegible] et ideo non habet illo [illegible] sed in [illegible] quod [illegible] est benivolentia in sanguinitate [illegible] ut [illegible] pro [illegible] magis [illegible] quod [illegible] sanguine [illegible] ad hoc enim [illegible] non sunt [illegible] et pro donis [illegible] et ideo [illegible] non habent donum [illegible] sed in illa qua [illegible] debitum ad eos quod [illegible] sunt sanguinee ut moveatur in eos qui [illegible] celestis [illegible] sunt et quia [illegible] actus benivolentie in [illegible] et ideo [illegible] et donum habent nomen unum quod [illegible] accipi ab [illegible] quod accipit [illegible] et obsequium [illegible] et [illegible] virtute [illegible] de [illegible] et [illegible] exteribus [illegible] aliis [illegible] iustitie sufficienter [illegible] debita complete actum [illegible] perfectum sicut in religione et aliis et precipue [illegible] iustitie que [illegible] potentiam [illegible] quod est cognitio [illegible] eligibilium [illegible] duo dona. Est enim [illegible] nitens [illegible] et [illegible] non [illegible] ad [illegible] donum [illegible] ille autem quod in [illegible] sunt et [illegible] ea que non omnis obligant. Et sic [illegible] in donis [illegible] timor autem [illegible] quod est donum [illegible] ut [illegible] non [illegible] aliquam virtutem quia accidit [illegible] maiestate quam [illegible] quia [illegible] et quia [illegible] ut [illegible] illi sunt dona [illegible] accipientur. Sed non [illegible] perfectione [illegible] ad [illegible] aliquid [illegible] ordinatur ad actum donum [illegible] est additum in adiutorium virtutis, et ideo quodam [illegible] et removendo a [illegible] et ex parte illa [illegible] timor, et ideo non [illegible] aliquam virtutem [illegible] forte [illegible] generale [illegible] ad illa [illegible] que est declinare a malo. Ad [illegible] autem quod [illegible] de beatitudinibus, dico quod beatitudines sunt altiores perfectiones [illegible] virtutis [illegible] donum, sed beatitudo est duplex, scilicet vie et patrie. Beatitudo vie adhuc duplex, scilicet spei et rei. Beatitudo spei dicitur quando aliquis est in statu in quo [illegible] forte [illegible] et [illegible] et intellectus. Tertia beatitudo est [illegible] perficiens ad actus altissimos [illegible] in via, et non ad unum sed ad unum in [illegible] ad [illegible] in [illegible] quod beatitudo non sit in uno [illegible] ad omnia que sunt [illegible] et [illegible] ad omnia que de beatitudine ad [illegible] que de beatitudinibus [illegible] alibi [illegible] spiritualibus. Ad ultimum quod queritur de fructibus [illegible] quod sunt habitus [illegible] ad gustum finis [illegible] delectantes [illegible] delectantes [illegible] et [illegible] non sunt virtutes sicut donum est in [illegible] Sed largo sumendo virtutes sic [illegible] donum est glo[illegible] virtutes [illegible] de fructibus [illegible] disputationem [illegible] alibi ponendam. Ad [illegible] que de numero donorum [illegible] quod non sunt [illegible] quia timor [illegible] habitum est non [illegible] aliquam virtutem [illegible] quod [illegible] sit quia [illegible] timoris dicatur assignatio [illegible] ad [illegible] quod sit [illegible] perfectiones ad altiores actus multiplices sunt in [illegible] ergo [illegible] quod [illegible] hoc omnia debeant dari dona [illegible] quod multiplex potest assignari duo donorum. Sed [illegible] sufficit [illegible] quorum una non est [illegible] que est [illegible] scilicet quod donum [illegible] ordinatur a malo [illegible] in bonum et [illegible] non [illegible] autem [illegible] bonum quod est finis autem quod est ad finem [illegible] autem [illegible] et sic est intellectus autem boni

magna

prudentie

illas que

ut [illegible] ea ad quas tenetur [illegible] tales ad donum [illegible]

[illegible] donorum

et sic est sapientia a sapore dicta magis quam a sapere. Si autem
[con]sideratur ad ea que sunt ad finem: aut per modum contrarie executionis
aut per modum directionis et ulterius in duplici: aut in hiis ad que omnes tenentur
et sic exequens est pietas et scientia dirigens. aut quod ad que non omnes
et sic exequens est fortitudo et consilium dirigens. Est autem intellectus
ex dono ut habitum est. Perfectio est aliorum quantum ad intellectum. Si autem ac-
cipiatur ex parte intellectus aut affectus. Si intellectus: aut hoc quod ipse
est in fine, aut secundum quod est in eis que sunt ad finem. In fine duobus
modis ut in via et in patria, aut ut descendens. Si primo modo sic
donum intellectus et in patria habebit quod intellectus indubitabiliter ca-
ritatem [illegible] quas modo in dubio. Secundo modo est donum sapientie sicut dicit
Augustinus quod eternis rebus per gustum inheret. Si autem est in ea
que sunt ad finem et aliorum quantum ad intellectum. aut secundum alios sumitur ex
parte eius in quo diligitur. aut ex parte rationis diligentis. Si primo modo
est consilium quia diligitur in alio quantum ad [illegible]. Si autem
ex parte rationis diligentis tunc scientia que diligit [illegible] propter
[illegible] cum prudentia [illegible] per [illegible] ut patet ex predictis.
Si autem ex parte affectus [illegible] aliorum perficiet quantum ex parte finis
aut eius quod est ad finem. Si ex parte finis tunc non [illegible] ex
parte boni [illegible] quod alios ordinat in illam quantum [illegible] ex parte
[illegible] quod ibi perficiunt dona intellectus. Ergo erit ex parte boni
potestatis et maiestatis sue excellentie. et ad hoc perfici-
tur donum [illegible] permanens in seculum et aliis rationibus ut infra
patebit. dicuntur dona per [illegible] ad illa. Si autem est in ea que sunt
ad finem et aliorum quantum [illegible] aut in [illegible] aut [illegible]. Si in se
tunc non potest esse nisi delectationis [illegible] quia non habet tantam
difficultatem [illegible] convenientem a perfectione que est [illegible]. ergo est
[illegible] passionis illate [illegible] ordinate ad sustinendum mar-
tirium et tunc erit donum fortitudinis ut habitum est. aut est
[illegible] boni quod est [illegible] non potest esse per modum
debiti quod hoc ordinabile est perfectione que est [illegible]
esse boni proximi. Sic caritas diligit [illegible] quod [illegible] est perfectius
[illegible]. Ergo est [illegible] benivolentie ad ymaginem dei et sic est
donum pietatis. et hoc in [illegible] est [illegible] disputationem super hanc
de donis [illegible] communis est omnium antiquorum doctorum
et est bona valde [illegible] duplex [illegible] perfectione [illegible]
[illegible] contemplativa perficit [illegible] et [illegible]
[illegible] quod gustando est. et quod ad [illegible] est intellectus [illegible]
ad gustum est sapientia saporans. Sic enim dicit philosophus sapor est
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] est de perfectione active. aut [illegible] rationis dirigentis
aut affectus exequentis. Primo modo aut in hiis ad que non omnes te-
nentur. et tunc est consilium. aut [illegible] ad que omnes tenentur
et tunc est scientia. Si autem est in affectu exequente, aut a malo [illegible]
in bonum. Primo modo timor. Secundo modo aut ad que omnes tenentur aut ad
que non omnes. Primo modo [illegible]. Secundo modo pietas. Ad [illegible] ergo quod obicitur
quod [illegible] est quod timor non [illegible] aliquam [illegible] quod donum. et tamen
est perfectio quantum [illegible]. et hoc dico de timore reverentie quam [illegible]
[illegible] timoris dei. et ex hoc non sequitur quod non sit donum. et [illegible]
[illegible] quod [illegible] ex illa parte [illegible]
[illegible] est [illegible] et [illegible] perfectionis [illegible] est [illegible]
est ad [illegible] ad [illegible] vel [illegible] finem vel circa ea que
sunt ad finem. maiestas autem non est [illegible] obiectum [illegible]
quod [illegible] in maiestate. Sed [illegible] quod est [illegible] ab illa
et [illegible] nulla [illegible] potuit esse [illegible]. Sed donum [illegible]

ponit actum talem. Sed sufficit quod sit aliorum perfectio quantum [illegible]
[illegible] sive per actum tendentem sive per resilitionem [illegible]
et honorantem maiestatem. Ad [illegible] dicendum quod licet in [illegible] tangantur
[illegible] vel sex vel duos. Sed [illegible] donum [illegible] tamen [illegible] est
[illegible] et [illegible] donum [illegible] quod [illegible] et ille est
timor castus permanens in seculum seculi. et alia dicuntur dona per [illegible]
ad illum. Ad ultimum dicendum quod aliorum in habitibus [illegible] sin-
gulares in [illegible] non sunt in [illegible] amplius donum est [illegible]
habitus [illegible] et [illegible] et non [illegible] in uno. Sed
in una [illegible] ad usum aliorum. et sunt perfectiones et [illegible]
[illegible] dicitur. et ut [illegible] [illegible]. vel [illegible] ut [illegible]
de quibus loquitur apostolus galatas [illegible]. Quarto [illegible] de ordine et combi-
natione. Videtur enim male [illegible] ordo. Primum est recedere a malo
et postea perficere in bonum. [illegible] in bonum plus [illegible]
[illegible] finis. et in via plus [illegible] perfectio [illegible] mandatorum
quam consiliorum. Ergo videtur quod primum sit [illegible] et [illegible] de aliis [illegible]
ordinem quam [illegible] ab ysaia. [illegible] nullam combinationem [illegible]
cum omnia alia habent combinationem unius regentis et alterius [illegible].
[illegible] quandam glosa dicit quod sapientia regit intellectum. Contra ergo [illegible] sit [illegible].
[illegible] cum in aliis regens precedat. Si sapientia regit tunc videtur quod
antecedebat [illegible] intellectum ut intellectus [illegible] in [illegible]. [illegible] hoc videtur
[illegible] quod regat [illegible] regimen intellectus [illegible] est et non affectus
sapientia autem per saporem in affectu est. Ergo dicendum quod [illegible] non regeret
ut videtur. Solutio. Dicendum quod ordo in donis est duplex [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] et ille ordo [illegible]
[illegible]. [illegible] intellectus quam sapientia quam intellectus
[illegible] de aliis et sic [illegible] ab ysaia. Ad aliud dicendum quod timor [illegible]
resilitionem vel fugam. et ad hoc non indiget regitione [illegible]
[illegible] motus fuge non est [illegible] in fuga [illegible] [illegible]
in bonum [illegible]. [illegible] regentis motum in bonum [illegible] regimen in fuga.
[illegible] timor [illegible] regimen a regentibus aliorum [illegible] castus [illegible]
[illegible]. Sed castus [illegible] ab intellectu et sapientia. [illegible] a scientia. Ad
aliud dicendum quod intellectus similiter [illegible] regit. Sed sapientia [illegible]
[illegible] odores. et [illegible] odorum [illegible] in via. et
[illegible] adeo [illegible] quam [illegible]. Sic sapientia per gustum dulce-
[illegible] ad [illegible] intellectum. [illegible] gustat
et sic loquitur glosa quandam [illegible]. [illegible] tamen doctores [illegible]
dicunt quod sapientia simpliciter regit intellectum [illegible] quid. Quinto et ul-
timo queritur [illegible] hec dona sunt in Christo et in angelis [illegible]
quod [illegible] in Christo [illegible] timor nascitur ex fide
Sed fides non [illegible] in Christo et in angelis [illegible]. Ergo [illegible] timor [illegible]
facere malum non [illegible] [illegible] eum fugere malum.
Christus autem et angeli [illegible] non possunt facere malum. Ergo non [illegible] ad
hoc [illegible] [illegible] fortitudinis est sustinere mala [illegible]. Sed in patria
nulla erunt [illegible]. Ergo videtur quod non manebit fortitudinis donum in patria.
[illegible] scientia [illegible] in medio [illegible] et [illegible] nationis
[illegible] in celo. Ergo non erit in [illegible] [illegible] dicit
quod scientia [illegible]. Ergo non potest esse donum [illegible] in angelis. [illegible]
[illegible] dicit quod consilium est de dubiis. Christus de nullo dubitavit.
Ergo ipse donum consilii non habuit. Ergo ista dona non omnia videntur a
[illegible] angelis et a Christo [illegible]. Contra [illegible] quod [illegible]
[illegible] Job [illegible] mane [illegible] stellas pla-
des. ibi enim [illegible] dicitur quod nemo sapientie hec dona [illegible] nisi
[illegible]. Ergo in Christo fuerunt et sunt. Ergo et in aliis [illegible] Sed ubi
[illegible] [illegible] tunc non [illegible] uno

hunc ordinem. quod non sic intelligitur. continuatur autem hec distinctio ... in textu sic: secundum quod
Ysaias et spiritualiter dicitur quod repleuit eum spiritus timoris domini.
post quam donum dicit. Circa quam dicendum quod hec dona sunt in patria plene
quantum ad usum quam in uia. et plenissime in Christo sunt et fuerunt
et erunt. Secundo. quantum ad primum ergo dicendum quod fides generat timorem seruilem
et de isto non dicitur primo et principaliter quod sit donum spiritus sancti. quod habet de
casto timore. et iste melius oritur a cognitione approximata quam a fide. ad quod
dicendum quod omnino illa fit ac si timor castus fugeret malum. et hoc
non est idem. sed potius in se resiliens et reuerens maiestatem. ad quod dicendum
sanctorum fortitudo intellectus actualis est in patria quam in uia. In patria enim habet
firmissime firmitatem fortitudinis omnia confortans adherere ut super dixit Augustinus
de fortitudine eterne. ad quod dicendum quod scientia dicitur lumen in illa a spiritu sancto
et usus illius lumen in uia est forte bene quietum et cetera. sed in patria
non sic. sed potius totum per intellectum in forma tenet omnium comparabilium
reuerentia. quod ad quod dicendum quod consilium tunc non differt ab eo quod consultum
est sed ab eo quod dat. quod ille non dubitat. sed potius habundanter
discretione dissoluit dubia et declarat. et ita fiet lumen
consilium a spiritu sancto. ad quod dicendum quod Christo solus congruit quantum
ad excellentiorem usum in operibus. sed in aliis fit congruum in
habitu. ad quod dicendum quod Christo dicitur repletus timore. quod secundum acceptionem
eius reuerentie est perfectum in ipso. et hec dans eius ut si ... fieret
uestigia spiritus in sua ut cupia et aliud aliis per reuerentiam
facit ... omnia bona et mala causa. quia enim sine
timore est non potest iustificari. ¶ Et quod de timore
tractandi occasio sit nobis locus. hic tractat magister agere de do-
no in speciali. et agit primo de timore in se. secundo de aliis donis
principaliter posterius. tertio ... sicut totius ... post premissa dilec-
tionis et cetera. ... quod est de dono timoris subdividitur
in tres partes. in quarum prima ponit timoris diuisionem. in secunda ponit
longam questionem ... et breue in ultima de quo ...
dicitur ... quorum uide dicta timoris per manifeste in textu sunt
... dicte per manifeste in ... t. quod et et ... ut sit
... In textu ... prima ... quem totum fuit ut non fuit
in Christo id quod diluges non. et cetera. hic autem de timore in generali
primo querendum quod sit. secundo de diuisione timoris. tertio utrum possit esse
donum in aliquo ... de ... et de ... ad primum potest
sumi diffinitio a Damasceno. timor est desiderium et ... mouet
habet eius diffinitio et ... de istis quantum in istis timore.
Ergo uidetur quod timor sit desiderium quoddam. cum autem amoris sit
desiderare. uidetur quod timor sit amor. hoc uidetur idem per Augustinum
in libro de ciuitate. xiiii. qui dicit. amor inhians habere quod amatur. cupi-
ditas est. id autem habens et eo fruens letitia. fugiens quod ei aduersatur
timor. Ergo timor est amor fugiens quod ei aduersatur. Item
uidetur hoc ... Augustinus ut dixit. Io. x. sicut ... fug.
timor est fuga animi ne amittat quod ... uidetur quod non debeat
diffiniri per fugam. quod fuga non dicit nisi conuersionem ad se
uel auersionem ab eo quod timet. timor autem domini non differt
ergo timor domini non est diffiniendus per fugam. preterea quod
est quod dicit per Aristotelem ... secundum ... contrariorum
habet ut ... alicui... nos autem querimus de timore
spirituali qui est angelorum est. sed spirituali non ... per Aristo-
telem ergo uidetur quod non ... spiritualis timor. et quod omnia sunt
dona in angelis ut ... habitu et non ut timor per illam diffinitionem

pura
bene diffiniri. Circa secundo. dicendum quod iste diffinitiones per ualent et fuga
tales sunt. et ideo non est in eis diu morandum. sed dicendum quod timor
potest in duplici genere. scilicet passionis et habitus. et secundum quod est in genere
passionis diffinitur ab Augustino et Damasceno. et secundum quod est in genere habitus.
sic habet actum qui est reuereri. et ex reuerentia fugere quod dicit quod eius
reueretur ... et ... solo ... ad actum. ad primum ergo et
secundum et ... est una solutio. quod illa dicta sunt de timore qui est in
genere passionis. qui tamen non est ... amor. sed causatur ex amo-
re. et ideo ille loquens Augustinus et Damascenus per ... sunt sicut
timor est amor. id est causatur ex amore. ad tertium dicendum quod timor qui est
in genere habitus non dicitur tamen et fuga ... sicut est actus eius
principalis reuereri. et per consequens fugere. et ideo assurgit in id quod reueretur
sed fugit a contrario. ad quartum dicendum iam patet solutio quod Aristoteles in mo-
tu timoris illius qui est habitus et dando non est in ... cordis. ut ... sed potius resilitio a maiestate in ... recognitionem ut ex hoc assurgat in reuerentiam eius
quod magnum est super nos. et hec Aristoteles est bene in angelis et in sanctis
et bene. ¶ Secundo queritur de diuisione timoris. ponit enim magister quatuor
in littera. primo ... secundum quod est timor mundanus uel humanus seruilis
et initialis et castus. sed uidetur esse insufficiens. quod timor mundanus
et humanus duo genera timoris sunt. unus enim est secundum ... timor
mundi. et alius est ... timor ... et unus nascitur ex
amore sui. et alius ex amore mundi. sed istud non est hoc potius
ergo uidetur quod sint sex. sed non dicitur timor filialis et amicalis et sponsa-
lis quod filii timent reuerentia. amicus ... sponsa dilecto-
nem amplexum. ergo uidetur quod castus diuiditur in tres timores. scilicet
... et ... uidetur quod sicut unus timor
accipitur primus et ultimus quod ita debeat accipi. unde ponentes me-
dium. et ille a nullo ponitur. ergo sufficienter sed ob de diuisione
Bede qui habet est in ... quod duo sunt genera timoris. scilicet
... et amicalis Beda est diuisio ... custodio ... superfluus
sed Damascenus dat diuisionem habitus ... in libro ... ultimo ...
... dicit enim sex esse genera timoris. scilicet segnitiem erubes-
centiam. uerecundiam admirationem stuporem agoniam dicens quod
segnities est timor future operationis. erubescentia est timor
in expectatione ... uerecundia est timor in ... actu. admiratio
timor in ymaginatione magna fantasie. stupor timor in
inassueta ymaginatione. agonia autem timor ...
sed Damascenus ... loquitur de timore ... diuidit timorem in ...
... est sicut ... timoris que
ponentes quod sumat diuisio ipsorum ... uidetur quod nulla debeat esse diuisio
quod dicitur ... quod si unum appositorum est multiplex et reliquum.
spes autem non est multiplex cum ergo spes timori opponatur. uidetur quod
nec timor debeat diuidi. ¶ Secundo ad ... quod spes
opponitur timori ... quod est in genere passionis. et ... in genere habitus
et ... modis dicitur timor in genere passionis. tot modis dicitur spes in
genere passionis. sed in genere in quo habet appositum nisi spem ... ad ... premi-
... non ... quod diuisio sua sumatur per diuisionem spei. quod autem spes et
gaudium ... in genere passionis ... boni expectationem
uel concupiscentiam ... quod maledicunt ... spem
ponunt in nullo ut ... de spe. ...
dicendum ad primum ... illa datur de timore in ...
... quod per analogiam ... habet ad passionem. et ideo mundanus sumitur in diuisione ... quod puto ...

.x.

dtuor

.d.

castu

passionē et naal' passio et hoc pato est hr̄e. ita ad id
autē q ob' dō q nō cōsiderat mundant et huanū in q oppō
dono spūs scī. et quātū ad h' sunt unius roīs. si q cū
timido desiderat se cū hūt diōm ut obtn̄ ē. ad dō
q illud nō ē bonū nec malū. ipē nō tendit ad donē ac-
cipe in illud q ē donū et eī oppositū. ad dō q spo-
ral. amicitia ut sitas. nō dist' unt in statu cast.
et in ipso actu qui ē tendere et iō p uno pos ē uns
timor. s; dist' unt forte p ratione in huūs q timz p rom
illā tm̄ nō contit. q omīs timet separatom a dō s; sita
et alia roe p̄ racones. s. ut a pre ut amico et spōso et
h' nō fac diūsas spēs timoris. ad dō q modis stat
od'r in hoc timore diūsitas ab naali q naal' ē q hoc ad is
ad de aīmē pene ex dubio p̄cois et iō id timor
contradr illos duos acq fīt ca. et dl' n' p̄sto ē. sicut
autē illa dio sic. timor aū ē doñ aut oppō dono. si oppō
dono tūc ē mundan' ut huan'. si doñ. aut ē oppō dōi
aut n' cū oppō. si cū oppō. tūc ē s'uil. si nō ē oppo
aut sp̄ p̄stem i gra. et tūc ē naal. aut sc statu i pūe
tione. et tūc ē final. dio q bede n' dicdat q illum
q ē doñ cū oppō dōi ut spūī. h' aī q alic ieūs dne
cōdā in eū q ē a spū scō. s; nō cū spū scō. et h' ē s'uil.
et i eū q ē a spū scō et ē spū s. et h' ē naal et castus
ē dam. dio. aut dnt de tioe sp ut ē passio. et
tūc aut ē sr̄ mali. aut sr̄ magni. si sr̄ mali. aut pr̄ mali
i se. aut mali pr̄ i ordinē ad culpā. si mali pene
i se. aut i ope dist' q ē sup n̄m posse. et h' ē
timor qui dr̄ segnicies. aut pr̄ q nō ē in ope. et
a nob. s; a foris et cū ratione. et h' ē agonia. si sr̄ mali
pene i ordinē ad culpā. aut culpa q ē et tūc ē ue-
cundia i tpi p̄stito p̄ quo erubescit hō ex p̄bone
aut culpa q nō ē et sr̄ illa ē erubescen. si aū est
sr̄ magni tūc ē ressilio i sua p̄ut. aut q ē i
q nō possum cognoscendo et op̄ando. et tūc admi-
ratio. aut ita q ressilim ab ipō. et h' ē i alluctu.
et tūc ē stupor. ad dō dō q si dam dicit i tio
re passionū tūc i rōe et nā eius cō dn̄ te ut
alr̄ rōe fuisset i xpo et nō irōe. ul tc q ut
tioz sit donū. et ut q n' q alie passiōes cōcdan
tes passioñ ē tioe ut gaudiū et spes et tristia
sue dolor nō sunt dona. q° nec tioz. sē doñ datū
ad aliq' actū ut sup doñ ē. timor autē pōr ē i t'
qū p̄tomis. q° ut q nō sit doñ. sē donū datū in
adiutoriū pars q deffi ut timor. g. timor
nō dic adiutoriū. s; p deffectiō adiutorii. q° ut q
tioz nō sit doñ. sē oīs rē cū p noct. et p sc̄i ipa
sufficit ad timēd'. q° et ita hua. q° nō indiget dono
aliq ad h' ut timeat. in h' qr cū in sint pas
siones. s. gaudiū et tristia sue dolor spes et timor. qr
una rediit i roñe dani et ad i rōm gōtus sit. ut
tristia ut dolor et alia i roē esse ut gaudiū et ista
i roñ ut uitas ut spes. sē qr nlla istaz cōgrit cū
ut iure tho i nōīe. r°. dō q timor ut sr̄ h'it ē

resuoce dr̄ de passione. et de dono. qr aut i noīe
cōueiat ē passioē p analogiam i ista dicē. p h'oc
q° p3 solo ad pm̄. ad dō dō q tioz doñ nō dr̄. q
eni acciiē p q ipē donū ē. et tūc cōsidat p actu
p̄stantem i quo timor ē i mag' et opatio p̄ftectioz. et
sic fuit i xpo. et ē in anglis. et h' nō timor hr̄ actū
qui ē reuereri. qnz autē cōsidat p q ē gradus ab aliis q° ē i
istm. et tō hr̄ actū fuge mali cuius cām rē ut p̄ rē
et h' nō dr̄ timor s'uil ut naal. et h' ē i p̄fectionis
et euacuat. et h' n° n' p° dr̄ donū. s; h' p cont' et
sensio q dona sūt ad aliq' actū melius de donis p op-
timū statū donoz. ad dō dō q timor reuerentie n' deficiet
p°am. timor autē s'uil ut naalis ad m° q ad grans
timore. et eiicit p°am. q grans tioz s'uil ē fides
q ē sup' illi. et grans naalis ē fides opans p dilec
tioñ. s; timor i' illis ut inclinans signa deffectue poe
ē. ad dō dō q illa sufficit timor nocumentū nostri sui
et in inimicis. s; i tm̄ ut separatom p pctm nō sit. penas.
timet s'uil ut naalis n' ab eo q uit iri. q sola
fides illa. ad dō dō q p analogiam dr̄ bnūp̄ gbilloy. ostēdit
.iii°. q timor ē s'uu sitto de co. dr̄ fuga. s; ea
q fugit nō sunt eiusde roīs. mala eni i alia fuge
nō indiget hitu. q illoz deficiet p se sufficit ad
fugam illoz. n' ē p p̄fectionis roem bon fuge
illa mala. et iō roem nō indiget hitu ad h'. s; fuge
maiestate p ressilicom i suam p̄ncipm. et ex hitu
habet quidem fuga. s; nō ē unius rōis ē fuga
mali sic fuge mali culpe. q mali separatus a dō.
q sē culpam. sp h' reuerencia q° reucet dm. Item
ē alter rōis sic fuge actū pca pr̄ pena i pr̄ ē
quo ad grans alteri roīs. bon solu fuge p anologiā
ressip̄ statū p̄stum. s; pō inlarbie p suisoñ. q ut
dic ait. gaudiū ē diffusio aīm i bullit ut cōti
cōtione bon. et iō tonar i stncturā q strums cog
nitatibus ut dic aug° i quib° uolitas p se de
lectaria cesset. s; dolor nō dic actū. s; pō pas
sionē affligentē. et iō nō accipit ordinē utitas
ut ē ctus ut doni. q ideo ut donū yolue hīt p
fectionē p actū aliq. s; scdo p bōe mirabe passiōis
ut hīt delectatom et neuē p p̄torconat tristia
ut dolor. s; sacramentalr̄ gre sup ordinē. q uolita
tus affluctus bon satisfaco p poni. spes aū i p̄ftcus
ē sr̄ bon. q dic expectacom. et expectatio p̄cedit
i expectatū. n' dnt p̄tois mali actū. qui uero q
ē n' p se expectat. p° q addat ei expectatio i te
p̄stata. et iō et spes nō p3 donū. ad dō dō q
nlla illoz cōuit cū iure politica. q ille sunt
ad declaracom nr̄ ut tpāta et fortit aī illoz moderat
i passionibus. et iō cū eis i noē cōut nō poatitē.
ul cō et tocqr de singlis tioubz q dōni noīm hnt. et
cōtitie de timore s'uil. ut q ipē sit bonū ut malū
ut q bonū q ipē ē donū dō ut dr̄ i lra. et
oē donū dō ē bonū. q ipē ē bonū. sē i lra dr̄

reudēr

cōseptia

sp ē

q

Situor ē donū

ut timor

dō

penas.

ostēdit

q ad reuer
actū. grau
dō n' dō actū

mtcebitio

ho

Situor s'
i bō l'mal

quod est utilis et omne utile est bonum. ergo timor servilis est bonus. Item in littera dicitur quod introducit caritatem et caritas sic [illegible] quod introducit caritatem est bonum. ergo timor servilis est bonus. Item est gratia gratis data est bonum et primum est bonum. Sed gratis timoris servilis est fides informis quae est bonum. ergo etc. [illegible] probari potest in littera. Contrarium videtur esse quod dicit Gregorius quod cum pena [illegible] timetur quod facere iudicat non amatur. timor post ex timore est quoniam ex caritate. Sed timor servilis [illegible] timet penam quod facere iudicat non amat. ergo ex timore est bonum. ergo timor servilis non est bonum. Item [illegible] domine [illegible] glossa quod [illegible] a Deo est et donum dei. quod autem timere est a te ipso. ergo videtur quod non possit esse donum. quia donum est [illegible] et quantum habeo non est nobis donatum. ergo est bonum. quia ut dicit Augustinus omne bonum nostrum a Deo. Item in littera dicitur quod vivit in timore servili peccandi voluntas et [illegible] in [illegible]. nec bonum est in quo vivit peccandi voluntas. ergo timor servilis non est bonus. [illegible] quod voluntas timere servile est bonum. videtur quod non. quia dicit Augustinus in littera quod timens servile non bene facit quod facit etsi bonum sit quod facit. ergo timere servile [illegible] quod bonum est tollit totum bonum. Sed quod a bono tollit totum malum bonum malum est. ergo timere servile [illegible]. Item unum bonum [illegible] [illegible] sicut aliud bonum. Sed timor servilis non [illegible] sicut bonum gratia [illegible]. ergo timere servile non est bonum. [illegible] quae de timore initiali [illegible] ipse sit unus cum timore servili. et videtur quod sic. quia unus [illegible] obiectum [illegible] totum actus est unus. Sed pena eterna est unum obiectum fugere [illegible] totum et hanc fugit timor servilis et timor initialis. ergo videtur quod timor servilis et timor initialis sit unus. Si forte tu dicas quod non sit unus timor quia timor servilis est cum peccato mortali et initialis non. hoc non videtur impedire quia fides informis [illegible] timore servili [illegible] magistrum [illegible] est eadem cum fide formata et tamen fides informis est cum peccato mortali et formata non. ergo videtur quod similiter sit de timore servili et initiali. quia servilis forte ab initiali [illegible] ex alia parte quod videtur initialis idem sit cum timore casto et videtur quod sic quia non differunt [illegible] [illegible] perfectum et imperfectum. ergo timor initialis est castus. Item initialis [illegible] [illegible] a caritate perfecta aut tollit [illegible] aut tollit [illegible] quae est pena [illegible]. Si tollit [illegible] quod [illegible] cum paciatur [illegible] et unum [illegible]. Si autem tollit [illegible] quae est pena [illegible] tunc [illegible] in casto timore. ergo [illegible] est idem et differens [illegible]. Item ad id [illegible] [illegible] castus et initialis ad separationem [illegible] et [illegible] ambo ex amore. ergo [illegible] distinguntur [illegible] videtur quod sint idem timor. [illegible] videtur esse. quia si initialis idem est cum servili ut [illegible] videbatur probatum esse et initialis idem cum casto. ergo et servilis idem cum casto. et hoc nemo dicit [illegible] castus manet in seculum seculi. et servilis foras mittitur a caritate. Item videtur quod si initialis idem cum casto sit non enim [illegible] [illegible] evacuatur et permanet in seculum seculi. timor autem initialis evacuatur [illegible] in hac vita. ergo non est idem cum casto quod permanet in seculum seculi ut videtur. Item habet oculum ad penam et habet oculum ad separationem non minus eodem [illegible] totum. Sed castus non habet oculum

nec ad separationem. Initialis non habet oculum nisi ad penam. ergo non sunt eadem. [illegible] quae de casto videtur ipse manere in seculum seculi et videtur quod non. quia [illegible] [illegible] corinthios [illegible] timet [illegible]. dicit glossa quod in [illegible] timore [illegible] [illegible]. Sed initialis [illegible] timor [illegible] [illegible]. Sed in [illegible] nullus [illegible] timor. Sed [illegible] [illegible]. ergo videtur quod timor non erit in [illegible]. Sed hoc est quod dicit quod [illegible] replebitur timore et [illegible] angeli [illegible] ut [illegible] [illegible] in [illegible]. timor non est in [illegible]. [illegible] [illegible] erit in patria. ergo timor erit ibi. Item hoc probatur [illegible] [illegible] in littera. [illegible] quae [illegible] timor castus dicitur amicabilis et castus et filialis. [illegible] [illegible] ad primum quod servilis est donum dei et est bonum et [illegible]. donum [illegible] est accipi generale donum de omnibus quae dantur et sunt [illegible] [illegible] ad ordinandum [illegible] in bonum gratie. sic ergo fides informis est donum dei et timor servilis est donum dei bonum [illegible] est quod removet ab actu peccati [illegible] quod est timor fugit actum peccati [illegible] [illegible] quod introducit caritatem [illegible] et [illegible] ab actu removens [illegible] peccati placentia et introducatur amor dei. Ad id ergo quod obicitur in contrarium [illegible] quod non est ex timore et [illegible] quod est timor. Sed [illegible] quod est servilis [illegible] intelligendum nobis quod servilis timor dupliciter dicitur. [illegible] [illegible] servilis quod servilis est et [illegible] servilis quod servilis [illegible] ad hoc sentit penam servilis non libertate [illegible] filiorum [illegible] [illegible] dicitur servilis quia sic timet ad hoc est servus peccati et quo ad hoc dicit Gregorius quod est ex timore [illegible] vivit in eo peccandi voluntas et non [illegible] [illegible] timor fugiens malum. Sed [illegible] initialis servilis dicitur in littera quia sentit ad hoc penam ut [illegible] dicitur et [illegible] [illegible] ad sequens. ad [illegible] quod timere servile [illegible] quod est timere bonum est. Ad id autem quod obicitur in contrarium [illegible] duas [illegible] [illegible] quod accidit timori [illegible] servilis illa non est a Deo nec donum dei [illegible] bona. [illegible] ad id autem quod videtur quae de initiali [illegible] videtur [illegible] quod non est idem timor [illegible] servilis et initialis. ad primum autem quod obicitur [illegible] quod non habent idem [illegible] et [illegible] quia servilis timet [illegible] penam eternam et est [illegible] fugere [illegible]. [illegible] amor [illegible] a quo separatur. et ideo [illegible] procedit ex amore [illegible] [illegible] ex amore [illegible] [illegible]. Sed initialis non [illegible] timet a penis. Sed [illegible] a separatione a regno. et [illegible] a penis quia [illegible] est [illegible] in inferno [illegible] a regno separatur ex amore [illegible] regni celestis. et ideo [illegible] [illegible] non procedit [illegible] [illegible] [illegible] in timore initiali. Ad aliud dicendum quod [illegible] est simile quia fides informis est de [illegible] [illegible] de quibus et est formata. Sed non tendat sic formata. [illegible] iam patet quod timor servilis cum initiali non [illegible] [illegible] ab eodem [illegible] [illegible] caritas ab amore eius [illegible]. Sed ex parte [illegible] [illegible] a fide sic et initialis. ad id quod [illegible] initialis sit idem cum casto [illegible] [illegible] quod [illegible] sunt et differunt [illegible]. [illegible] quod initialis pena habet. quia non habet castus [illegible] [illegible] dicitur servilis ab Augustino in littera et habet penam [illegible] [illegible] angore [illegible] de timore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et timore [illegible] ad hoc [illegible] ne forte una die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] forte displiceat obsequium suum Deo [illegible] Sed [illegible] pena [illegible] [illegible] caritas magis ac magis evacuatur. et tunc ipse efficitur castus [illegible] [illegible] penalitatis [illegible]. ad id autem quod [illegible] obicitur in contrarium patet solutio [illegible]. ad aliud dicendum quod non evacuatur [illegible]. Sed [illegible] [illegible] et [illegible] ad hoc dicitur foras mittitur a caritate. ad aliud dicendum quod initialis non timet habet oculum ad penam. Sed ad separationem [illegible] ad hoc possibilis est [illegible] [illegible] [illegible]. et ideo [illegible] [illegible]

pena et per consequens. et hec accidit quod stat cum quo est in pena caritatis sic est castus hec alia actu in via et aliud in patria. ad id quod ultimo queritur utrum castus permaneat in seculum seculi. dicendum quod sic. in terra autem ut supra dictum est in questione de donis in communi. ad id quod obicitur quod lex de timore quod hec pena. quia sic solvitur. ad id quod dicitur quod amicos dicitur timor quod ... ad dicendum quod amicus fugit [illegible] ... amicorum est idem velle et idem nolle. filialis est pacatus tendens ad presentem. castus autem ... quod non timet ... ab amplexu. ¶ Post premissa diligenter considerandum est etc.

In hac parte agit de dictis donis que sunt in aliis per intellectum et scientiam. ... In prima parte distinguit inter sapientiam et scientiam, intellectum. et non ostendit differentiam inter sapientiam et scientiam. In secunda distinguit inter sapientiam et scientiam et intellectum dona. et ... acquisita per studium, et non dona, per que hec accipiuntur dona. i. et non quod intellectus et scientia. In tertia ulterius distinguit inter sapientiam et donum dei et sapientiam divinam. i. illud est scilicet quod sapientia de qua non diffinimus. ¶ Circa primam partem queruntur duo. s. de sapientia et scientia. de sapientia autem queritur circa primam partem quid sit. et de quibus sit. [illegible] autem de distinctione sapientie ab intellectu et scientia et consilio donis. ¶ Circa primum obicitur ... distinctio augustini de sapientia ... quod sapientia est cognitio rerum divinarum. ... quod sapientia est in cognitione et dilectione ... [illegible]

[illegible]

... quod fides est cognitio ... Si forte dicas quod sapientia est de eternis sine medio et fides cum medio quia per speculum et in enigmate. quod sapientia est donum quod habetur in via et in via nulla cognitio habetur de deo sine medio. Si forte dicas quod sapientia est in affectu et fides in intellectu tamen. non videtur ... quia si fides esset in intellectu tamen non esset virtus ut supra habitum est. Ergo videtur quod in nullo differunt sapientia et fides. Si dicas quod est duplex cognitio ... in via. s. in vestigio et in imagine ... et in imagine per appropriationem ... ut fides ... clara autem et clarior in speculo ... cognitio in speculo ... per imaginem et vestigium ... [illegible]

[illegible]

... secundum solvitur ... non videtur confutare donum ... de ... quod sapientia non potest ... ut sapientia ... distinctio ... sapientia ... alia est ... pro ... dilectione ... in communi ... una ... quod ... [illegible]

¶ Secundum ad hoc ultimum dicendum quod ... sapientia ... cognitio ... quia ... non potest ... uno ... ducitur ... quod ... cognitio et dilectio et hec est dilectio cognitio que est ... alterius ... sic caritas ... non ... dicit scientiam sapientie. sed operationem ... ¶ Ad primum ergo dicendum quod sapientia non est idem quod fides ... de eodem. est enim lumen. unde sicut dicitur est supra de fide quod est quoddam lumen ... quod sapientia quoddam lumen divinorum ... et gustans divina per experimentum. unde sapientia ... est gustus dei in donis suis. sic ut dicitur ... de ... theo quod patiendo et experiendo et gustando divina lumen ergo lucens et ... faciens ad ... scientiam divinorum per gustum dei in donis suis ... ipse non dicit meo iudicio sapientia donum et per hoc patet quod non est fides. quia in lumine quod est fides non gustatur dulcedo dei in donis suis ipse. ¶ Ad secundum dicendum quod sapientia per medium plus habet quam speculum et enigma. quia ipsum est donum scientie ... bonitatis. ergo sapientia illuminat et afficit. et sic est veritas et bonitas ... et bonitas in veritate. ¶ Ad aliud dicendum quod non sufficit sapientie cognitio dei in similitudine vel assensu, et gustus ut habitum est. et tunc per gustum et amplius lumen separatur a fide. quia fides tantum assentit et accipit donum per speculum ... emanatio bonitatis divine ... dilectionem dei. et per hoc ... ad ... cognitio est per experimentum gustus ... lumen faciens experiri. ¶ Ad aliud dicendum quod illa quam inter homines est cognitio speculativa, et habetur acquisita per doctrinam et studium ... lumen faciens experimentum dulcedinis dei in suis donis ... ¶ Ad aliud dicendum quod sapientia non est ... ex cognitione ... lumen ... actu ... [illegible]

[illegible]

i. sapiens et ideo est sapiens proprie in cognitione secundum philosophus dicitur
et in cognitione. Ad aliud dicendum quod spes et fides disponent sive
in tractatu gustum. gustus autem proprie sapere [illegible] et proprie [illegible] et ideo in
gustu sapiens sic modo disponitur quod [illegible] quod non disponit
secundum proprie [illegible]. Ad secundum quod de quibus sit. ut est quod de
omnibus sit. quod dicit Salomon audiens sapiens sapientior
erit et cetera. ergo est per auditum. cum igitur sit auditus per ea quae sunt
signa omnium ut dicit philosophus. ut de omnibus esse sapientia [illegible]
philosophus dicit. quod sapiens de qualibet re scit quae
cognoscere [illegible] de quolibet. ergo ut quod sapientia non est
divinorum tantum. [illegible] in principio metaphysicae ut patet [illegible] differ-
ret sapiens philosophus [illegible] non potest [illegible] quod sit de divinis
tantum. dicit enim sic. arbitramur [illegible] scire omnia sapientem
sicut [illegible] non secundum unumquodque suorum [illegible]. quod [illegible] est scire [illegible]
[illegible] non divinis. sic omnibus [illegible]
[illegible] doctrinales. [illegible] philosophus arbitramur omnium sapientem co-
gnoscere difficilia et non levia cognoscere [illegible] sapientia [illegible]
de omnibus [illegible] difficilia sunt cognoscere [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] a [illegible] et magis [illegible] quae
[illegible] scientiam [illegible] non esset sapientia tantum de divinis quae
sunt ipse deus. [illegible] philosophus [illegible] dicit [illegible] et doc-
[illegible] sapientiam [illegible] arbitretur circa [illegible] scientiam
[illegible] quod nullo modo sapientia sit circa divina tantum quae nullo [illegible]
modorum consistit circa divina tantum. Si forte dicatur
quod non ita a [illegible] accipitur sapientia ut a philosopho ideo non tenent
[illegible] et [illegible] divisionem datam a philosopho dividitur [illegible]
enim philosophus dicit quod sapientia est divinarum et humanarum [illegible]
ipse dividit quod est divinorum et ita accipit [illegible]
ut ipse. Si [illegible] dicitur quod [illegible] de aliis. [illegible] quod nullus
gustus [illegible] dulcedine [illegible] nisi divinorum tantum. cum igitur
sapientia sit gustus [illegible] donis. sapientia non est nisi de [illegible].
Ad aliud dicendum quod sapientia dicitur stricte et large. dicitur [illegible]
sapientia [illegible] stricte. dicitur [illegible] a sapere et a sapore. [illegible]
est duplex. scilicet [illegible] et sic moralis scientia dicitur sapientia et [illegible]
et sic [illegible] eam philosophus in [illegible] dicit [illegible] dicitur
sapientia quae sibi [illegible] est. [illegible] finis est [illegible] et non
[illegible] et [illegible] et [illegible] sola divina scientia est
sapientia et [illegible] ut supra [illegible]
[illegible] voluntas. sapientia [illegible] stricte dicitur a sapo-
[illegible] quod simpliciter sapientia [illegible] et ideo non est nisi [illegible] divinis [illegible]
sapientia est [illegible] divinorum tantum. [illegible] quaeritur de differentia sapien-
tiae et scientiae et intellectus. [illegible] quod non differt a scientia. quod dicit
[illegible] quod non est [illegible] quod sapientia de aeternis est scientia de temporalibus
et [illegible] non est nisi [illegible] quod [illegible] non differunt [illegible]
[illegible] diligimus deum et proximum. et deus est aeternus et
proximus temporalis. ergo [illegible] sapientiae [illegible] quo
[illegible] aeterna et disponimur temporalia. [illegible] dicit [illegible]
quod intellectus est de [illegible] et [illegible] et sapientia de [illegible]
tantum. ergo ut quod intellectus et sapientia differunt sicut [illegible]
et [illegible] cognitionis. [illegible] et spes non [illegible]
[illegible] quod intellectus donum et sapientia non differunt
sic [illegible] donorum. [illegible] quod sapientia est cogn-
[illegible] gustu et gustus divina in donis [illegible]
non est [illegible] gustu [illegible] donum [illegible] cognitio [illegible] et [illegible]
illuminans

illis in quibus resultat deus per gratiam et hoc est spiritualiter. vel in
quo habet resultare per gratiam vel gloriam. et [illegible] est donum
quo cognoscimus [illegible] disponens celestium et tendimus in
[illegible] sic disponimur et [illegible] quod intellectus et sapientia disponunt.
a scientia quod scientia est lumen divinum ad operabilia [illegible] ad haec
[illegible] et [illegible] dicit in [illegible] quod docet [illegible] in medio [illegible]
et [illegible] nationis. Ad primum ergo dicendum quod non est tantum [illegible] dicitur
[illegible] est cognitionis per lumen [illegible] gustum et alia
per lumen disponens operabilia in [illegible]. Ad aliud dicendum quod non est
[illegible] non [illegible] ut supra [illegible]
est. sed sapientia lumen regens est [illegible] quam in scientia. Ad
aliud dicendum quod intellectus non est de [illegible] per gustum. sed ut [illegible]
tantum [illegible] per lumen elevans [illegible] in quibus deus [illegible]
resultat quam in vestigio et imagine sic dispositio [illegible] primorum
in [illegible] spiritualia [illegible] sapientia autem habet lumen quod facit
saporis gustum et hoc est quod dicit augustinus [illegible] intellectus
est quo [illegible] ut [illegible] voluptas [illegible] ut
[illegible] diligatur in fine. [illegible] voluptas ab eo
ut [illegible] carnalitas deprimens a cognitione divinorum in
quibus clarius resultat deus quam in his quae corporalia sunt
et horum est intellectus et per ea dirigitur et ideo dicitur in [illegible]
[illegible] est divinarum et spiritualium [illegible] bonarum et [illegible]
[illegible] et intellectus quod [illegible] est oppositorum et [illegible]
[illegible] quam sit fides. quod fides simpliciter assentit [illegible] et
intellectus [illegible] illa [illegible] Deinde quaeritur de scientia
et quaeruntur duo. scilicet de actibus ipsius quae [illegible] et [illegible] ipse
a consilio et prudentia. Ad primum [illegible] quod [illegible] sint [illegible]
quae [illegible] actus hac scientia. dicitur quod scientia est cogn-
[illegible] humanarum. ergo [illegible] humana [illegible]
[illegible] dicit quod [illegible] non [illegible] posset
ab [illegible] quibus fides saluberrima quae ad veram
[illegible] gignitur defenditur roboratur. [illegible]
[illegible] quod dicitur [illegible] plenum gratia et [illegible] et [illegible]
[illegible] ad scientiam et [illegible] ad sapientiam. [illegible] enim [illegible]
[illegible] cognitionem per gratiam humanam [illegible] per [illegible]
quod [illegible] humana. [illegible] accipit [illegible] quod ab [illegible]
[illegible] possunt [illegible] scientia [illegible] quod sapientia [illegible]
[illegible] quae ad [illegible] vitae [illegible]
[illegible] sic [illegible] sapientia ad divina. [illegible] scientia
ad humana. sed [illegible] ad divina quod ipsa [illegible] est
quae est fides de divinis. scilicet fides. ergo scientia [illegible] habet ad huma-
na quod ipsa est [illegible] quae est de humanis. scilicet [illegible] quod [illegible]
sapientia [illegible] quod fides [illegible] [illegible] dicit super Iob.
in [illegible] cordibus [illegible] donorum sapientia [illegible] per hoc
donum spei [illegible] fides et [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] dicit enim in [illegible] quod scientia non possent [illegible]
[illegible] fideles [illegible] possent ipsi fideles. ergo ut [illegible]
sic [illegible] quod [illegible] dicitur quod [illegible] una [illegible]
[illegible] scientia [illegible] non [illegible] ab [illegible] de [illegible]
actu quod est abstinere a malo. et [illegible] explanat cum dicit quod
abstinere a malis est prudentia [illegible] in manifestat ipsum donum.
quod prudentia [illegible] est prudentiae. [illegible] quae [illegible] ad
humana [illegible] una adoratione adorant deum [illegible] ergo

de differentia

[illegible] ad usum [illegible]

[illegible] de [illegible]

scientia est abstinendo a malis [illegible] dicit quod [illegible]

in medio [illegible] prudentia [illegible]

ut quod habita sapientia habet cognoscere sic divinitus ergo non pertinet ad scientiam. Item cum unius habitus unus sit actus speculativus et
tantum qualis assignatur actus unus dono dato scientie. Quod concedo quod scientia
est donum lumen acceptum a deo simpliciter in quo videntur omnes operabilium pertinentium ad vitam. Ideo habet se ad prudentiam sicut
melior et perfectior habitus operabilium. Et ideo quod solvitur id quod
quidam possent obicere verum esset scientia complexorum vel
complexorum vel contrariorum quam non homo est sed lumen. Sic fides ad credibilia simpliciter sine ratione et iustitie sive [illegible]
tes divine operabilium que pertinent per nos ad modum mundi
lis sit et ut itorum sic dicit apostolus sobrie et iuste et pie
vivamus in hoc seculo expectantes beatam spem et adventum glorie magni dei. Ad primum ergo dicendum quod est tantum de hiis que sunt operabilia per nos
et est tamen prudentia quia illa nititur rationibus viris humanis et
accepta generaliter ab illis. Sed scientia non quia innititur lumini divino quod
illuminat ad cognitionem per totas divinas. Ad aliud dicendum quod iste actus
non est proprius scientie, sed potius ei convenit per non sibi appropriata. Sicut
et prudentie ut dicit Tullius in primo de officiis quedam appropriantur scientie et sapientie ita et scientie dono appropriatur scientia sacre scripture per quam fides nutritur exponendo et defendendo
disputando. Et ideo ille actus appropriate convenit non proprie. Ad id autem
quod autem obiciebatur quod sapientia idem est quod fides et scientia idem est
quod prudentia dicendum quod non valet quia dona gratie non tollunt naturalia
quod et fides et sapientia sunt de eisdem non quod sunt habitus
unus et scientia et prudentia est sunt de eisdem sed non in toto
una. Ad id autem quod obicitur de est dicendum quod aliter regit prudentia
et aliter scientia. Et ad aliud quod ad finem quantum quia prudentia providet
viris humanis et ad honestum secundum statum civitatem et plebis
ta. Sed scientia est per totas divinas et ad scientiam conversationem commendan
de sic ad omnem scientiam hominum. Unde potius accedit scientia quam
honestum. Et quod obicitur de hoc gradu hoc quod dicit aliud quod prudentie co
vocati dicendum quod ipse sunt large sumpte id est quod prudentie sicut dicit
apostolus providentes bona non solum coram deo sed etiam coram omnibus
hominibus. Ad id autem quod de quarto queritur dicendum quod scientia non est de humanitate Christi nisi pertinet regens in opere [illegible] et per doctrinam
divinam disponens vitam. Et ideo si humanitas consideratur [illegible]
ut vita unde concedo quod est in ea sapor divinitatis quod pertinet
ad sapientiam sicut probat obiciendo. Sed secundum quod nobis proponitur ut formam exemplarem operibus referatur secundum quod construitur nobis legem vite
invenire probatis formis viris divinis et ad scientiam sic pertinet
ad scientiam et ita puto intelligere augustinum. Ad ultimum dicendum quod licet
ex prudentia unus solus actus est secundum quem est regere in operibus
scientiam in medio sumere et prudentie necessarie. Et aliis tribuuntur
scilicet primus et secundus et quartus. Sed et primus tangit specialiter in hiis
regere ea in humanis. Et sic tangit modus regendi per bonum
et cum per totas divinas vires ordinatur ad quod vitet scientiam
potius quam ad rem publicam. Quarto prefigit ergo. Sed pro nomine
proprius actus scientie. Sed appropriatur. Queritur secundo quomodo differat
a consilio dono quia de dono ipso ad prudentiam iam habitum est.
Et ut melius intelligamus et deducamus quod quam magis dimittitur in littera de dono consilii et quatuor. Unum an sit donum
et quid sit. Et quis sit eius actus. Et qualiter distinguatur a dono
scientie. Videtur autem non esse donum quia dona omnia fuerunt in Christo. Consilium autem non fuit in Christo. Ergo consilium non est donum. Probatio prima probatur

Ambrosius. Ista probatur per Iohannem damascenum qui dicit quod consilium non convenit
Christo quia consilium ignorantis est et Christus non ignoravit.
Item damascenus dicit quod consilium est de dubiis. De certis autem neque
consiliatur. Dubietas autem non est ad invicem aliquorum potentia mediante
nisi dant in adiunctis. Cum ergo dona data sint in adiunctis videtur quod
consilium non sit donum. Item consilium est quod prima operatio ut dicit gregorius.
Sed idem est cautela ut dicit macrobius et Tullius. Ergo videtur consilium
non differt a cautela. Cautela autem est quedam conditio prudentie ut dicitur secundum illam preceptis quam est providentia. Ergo consilium
est pertinens prudentie ergo non est donum quia sicut habitum est dona
alteriores habitus sunt quam virtutes. Queritur dicendum quod consilium est donum
sicut communiter dicitur ab omnibus sanctis. Ad id autem quod primo obicitur dicendum quod consilium duplex dicitur scilicet a damasceno consilium et in illo significatur per se
lucis dirigentis in dubiis. Et sic fuit in Christo et est in deo.
Et hoc modo est donum dicitur autem a querere consilium. Et sic est dubitationis
et ignorantie. Et sic non fuit in Christo nec est donum per hunc modum.
Per hoc et per secundum solutio ad secundum. Ad aliud dicendum quod cautela proprie est
contra insidias inimicorum impedientium. Et contra pericula que possunt
oboriri. Sed consilium est lumen dirigens ad magna et pretiosa ad que non sufficit homo secundum adiutorium speciale. Ut vendere
omnia et dare pauperibus et alia que in sanctis scripturis consilia vocantur
sicut patebit in ultimo articulo istius questionis. Queritur secundo quid sit consilium. Differt autem a Tullio in rethoricis sic. Consilium est aliquid
faciendi vel non faciendi excogitata ratio. Gregorius videtur velle
quod consilium sit donum datum homini contra precipitationem. Secundum quam primam
diffinitionem videtur consilium non esse donum quia omnia que in se sunt
contingentia operabilia per nos pertinent excogitatione. Et hoc
videtur facere prudentie idem quod est proprius prudentie. Ergo videtur quod hoc non
competat dono. Item et secundum gregorium non restringitur nomen consilii ad
aliquid speciale quia in omnibus operabilibus inimicatur precipitatio. Ergo consilium esset de omnibus. Et hoc videtur non accipi in sanctis scripturis
in qua consilia vocantur ad que non obligamur omnes. Et ubicumque
de hoc que vocantur consilium et non potest eligentia nobilior sit quam
preceptum. Et damascenus quam consilium quia eligentia est sententia consilii. Consilium
autem est inquisitio quedam agendorum. Item sic dicitur consilium
meum iustificationes tue. Glossa dicit consilium per iustificationes
aut convenit iustitie aut omni virtuti. Ergo videtur quod consilium regat
omnes sicut omnis virtutis vel specialis iustitie. Ergo non regit tamen donum
fortitudinis ut dicunt sancti. Queritur secundo dicendum quod consilium generale accipiendo
prout differt a Tullio. Secundum tamen speciale ad aptari consilio ut
dicatur excogitatio rationis in qua homo indiget adiutorio speciali
propter arduitatem eorum. Et ideo consilium non est de dubio. Sed potius de
arduo ad quod propter difficultatem non omnes tenentur vel in casibus
eos nisi intelligat donum gratie quod in arduo difficilius magis proprie consideret
et ideo indiget et alia adiutorio speciali. Ad aliud dicendum quod eligere
est de omnibus faciendis operabilibus per nos. Et sic ideo non potuit esse
nomen speciale doni. Sed consilium prout hic accipitur non est omnium. Sed
eorum in quibus indigemus lumine speciali dirigente. Et ideo consilium
nomen doni est. Sed quod est ad arduum se solum spem ferre et non a
contentione ut pluries dictum est. Ad aliud dicendum quod consilium non regit
nisi fortitudinis donum restituate et iustificationem designate et moris
in speciali iustificationum eorum. Et sic est iustitie vel generali ut
sicut idem prout iustificationes quod permanent in virtutibus
et sic est omnis virtutis ut iustitie generalis et neutro istorum modorum

[margin, left:] filius
[margin:] pro nostra
[margin:] tiones
[margin:] reges
[margin:] Inquit differt donum scientie a dono consilii

[margin, right:] 3° consilium
[margin, right:] eligentia
[margin, right:] pure iustificationes / proprie iustificationes

e consilii non pertinet large sumendo de quolibet bono faciendo. vel
secundo excogitata scilicet tractionis dicitur per iustificationes
ab impugnationibus iustificationes scilicet defendere a temptationibus
quibus est difficile resistere et sic exercitii fortitudinis et regitur
consilii dono. et sic patet solo ad totum. Tertio quod dicitur de actu
consilii. videtur autem ex prehabitis quod consilium sit dirigere in magis
ad quae non omnes tenentur. Sed contra aliquis homo religiosus vult deserere
cum dubium quod potest occidere illum cum [illegible] ea quod consilia dat
in casu scilicet nullum sit dubium. videtur quod superfluum donum
consilii. nullum enim dubium est quin bonum sit quod consilia in casu scilicet
dantur. Secundo per [illegible] facile est ista declarare. quod consi-
lii actus est in quo differt ab aliis donis per illum in spi-
ritu dirigere in aliquibus bonis ad quae faciendum et cogitanda
non sufficit homo per communem intentum. ut est vendere omnia et dare
pauperibus et habere thesauros in caelo. hos autem thesauros et
mercedem centuplam non cogitant nisi consilio iuvenis. Ad id autem
quod [illegible] quod non est dubium quin sit bona sed homo dubium est
utrum sit eligenda quia non pertinet ad hoc quod utile fiet quare
omnia nisi consilio divino dono. et est consilio indiget in talibus
propter modum implendi eorum ardua sunt [illegible] magis in bona propo-
[illegible]. Sed hic videtur esse quod dicit Gregorius in moralibus dono con-
silii in [illegible] ad salutem [illegible] quod videtur quod [illegible]
[illegible] sit operibus ut actus consilii. Ad hoc dicendum quod Gregorius ibi
ad [illegible] bonis dona bonis dicitur [illegible] et dicit
consilio [illegible] loco quod dividit actus ab [illegible] et hoc
consilii est ille actus [illegible] non [illegible] dicitur quod actus est
[illegible] ad [illegible] et actus salutis [illegible] quod [illegible]
in consiliis in quibus est [illegible] et [illegible] consilii [illegible]
[illegible] in quo differunt scientia et consilium cum utrumque sit de operabilibus
videtur autem quod in nullo quia donum quod est in [illegible] propter [illegible]
[illegible] quod est ad actum sicut dicit Damascenus in [illegible] consiliatur [illegible]
[illegible] et consiliatur deinde disponit et ordinat deinde
eligit deinde [illegible] deinde [illegible] ad opus in omnibus
autem talibus non regit scientia quod videtur quod consilium et scientia non differunt
[illegible] ad ea de quibus sunt. [illegible] hic videtur habere ab [illegible] [illegible]
[illegible] generales efficaces [illegible] ut sunt [illegible] et
[illegible] et elegantia [illegible] consilium [illegible] quod consilium respicit
opus [illegible] et in illa regit scientia [illegible] ad ea de quibus
sunt non differt scientia a consilio. [illegible] est quod sicut [illegible] pie-
tas et fortitudo in exequendo [illegible] scientia et consilium in
dirigendo. sed pietas et fortitudo non sunt de eisdem [illegible] scientia
et consilium non dirigunt in eisdem. et hoc est [illegible] quod dicit
quod consilium est de magnis de [illegible] consiliatur. et
[illegible] operabilibus [illegible] quae sunt magna ad quae non suf-
ficimus sine adiutorio. et ad quae non omnes tenentur in huius
dirigit consilium ut [illegible] est. Ad ea autem quae [illegible] in
[illegible] est una salus quod [illegible] dicitur consilium [illegible]
[illegible] faciendorum [illegible] opus et finis.
et de hoc consilio [illegible] de quo dicit Salomon.
omnia cum consilio fac et post factum non paeniteberis. [illegible]
dicitur consilium [illegible] dirigens [illegible] arduorum [illegible]
sicut [illegible] quod deus solus ad [illegible]

parte [illegible] et hic [illegible] et [illegible] donum
[illegible] fideles a spiritu sancto ut impleant consilia. vel
ut possint implere si velint. Item quaeritur de hoc quod dicit
id est [illegible] capiam etc. hic quaeritur est de dono
intellectus et quaeritur [illegible] de quibus et quale sit hoc
ad fidem per comparationem [illegible] sit. Ad primum [illegible]
sic. dicit autem in [illegible] sermone [illegible] intellectus vocatur quo
[illegible] corda mundantur [illegible] dirigitur in fine
[illegible] fidei. quod dicitur [illegible] fide puri-
ficans corda eorum quod fides purificat corda a [illegible]
[illegible] dicit autem quod [illegible] fides dirigit. quod dicitur
[illegible] in fine. quod [illegible] quaerit fidei. [illegible] quod
[illegible] hic videtur intellectus donum sit per modum comparationis et ut
quod sic. quod dicit Gregorius quod deus intellectum dat de auditis
[illegible] auditis [illegible] quadam comparatione accipiuntur.
quod intellectus in quadam comparatione consistit ut videtur [illegible]
[illegible] commovebat de [illegible] dicit autem [illegible] ut
intellectum [illegible] anagoge [illegible] anagogicus intellectus
[illegible] et [illegible] quod intellectus [illegible] in quadam
comparatione [illegible] dicit quod non est possibile nobis lucere divinum
radium nisi [illegible] sacrorum velaminum [illegible] velatum. hic autem
[illegible] est comparatio vel non sit comparatione. quod videtur quod sic [illegible]
[illegible] intellectus. Sed contra fides est simplex et donum intellectus perficit
[illegible] fidem. quod multo magis donum est simplex. Item [illegible]
ut supra donum est de dono sapientiae quod donum est simplex lumine
[illegible] quo deus videtur [illegible] et [illegible] officia
eorum et actus. Ad id autem quod obicitur de [illegible] dicendum quod totum
est per [illegible] quia intellectus corda mundat [illegible] [illegible]
ut videat [illegible] lumine per speculum [illegible] in quo [illegible]
per modum claritatis quod speculum et aenigmatis fides autem [illegible] [illegible]
a fantasticis errorum. Ad aliud dicendum quod [illegible] dirigit fides in opus et
aliter intellectus donum fides enim dirigit opus per hoc ostendit non
[illegible] et enim quod simplex est finis omnis boni. sed intellectus di-
rigit in fine per lumen videndo fine in se ut in beatis.
et non dirigit opus. Ad aliud dicendum quod videtur quod [illegible] sit per modum
comparationis. dicendum quod nullo modo. sed potius est lumen simplex ut donum est.
Ad aliud quod obicitur dicendum est quod intellectus est ex auditu sicut fides
ex auditu [illegible] ad [illegible] intellectus [illegible] per lumen intellectus donum
et [illegible] auditis [illegible] [illegible] et intellectus donum [illegible]
non [illegible] lumen quia hic [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] illa comparatio quae est in auditis [illegible]
non est et non in [illegible] sic est in fide [illegible] patet solo ad sequens
quod intellectus [illegible] quae est anagogicus [illegible] intellectum [illegible]
[illegible] sed non [illegible] lumen [illegible] quae videtur spiritualia per
[illegible] et modum [illegible] omnia tamen ista sunt [illegible] intellectu do-
no. Secundo quaeritur de quibus est intellectus donum et videtur nisi de Deo
quia est de Deo et de creaturis spiritualibus ut de angelis et ani-
mabus et [illegible] eorum et tunc videtur quod ad hoc [illegible] [illegible]
fides [illegible] sicut est de creatore tunc quod ad hoc non videtur differre
a sapientiae dono. Si forte dicatur quod intellectus est de Deo ut
[illegible] et [illegible] ut de [illegible] hic non videtur [illegible] quia [illegible]
[illegible] finis eius ut esse intellectum spectando et non [illegible]

et ideo non erit gratia gratum faciens. [illegible] glo[ssa] [illegible]
sic. Et ita homo se amando eterna diligat amplectendo
deum [illegible] passive videre deum [illegible] modum [illegible] scilicet
movetur [illegible] oculo [illegible]
[illegible] ad [illegible] ocu[l]us [illegible]
[illegible] accipit [illegible] donum [illegible] cognoscit deum et amare
et amplecti. [illegible] differat a sapientia [illegible]
[illegible] donum meo iudicio [illegible] de deo [illegible] de [illegible]
aliis [illegible] quibus [illegible] divina [illegible] et bene [illegible] non
accipit deum [illegible] modo [illegible]
plus [illegible] magis [illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] magis [illegible] et [illegible]
illuminate [illegible] magis quam fides. [illegible]
[illegible] quo differt a dono [illegible] non
[illegible] fides [illegible] et [illegible]

[illegible]

-- marginalia: videte; accepta; remane; [illegible] tam forti; dono; modum; [illegible] ad [illegible] for[titudinis] --

vel in fortitudine omnis sufficientia. sicut fides et spes que sunt in fine
et virtutes theologice non manebunt in patria. [illegible] ea
que sunt ad finem. quod videtur quia habito fine tales habitus evacua-
buntur. Ad secundum dicendum quod donum habet actum proprium in patria et in via.
sed non in inferno. et separatur ab actu fortitudinis virtutis. quia sic
plus habet et arduum elevans et abstrahens [illegible]
[illegible] mali [illegible] actu in forti dono.
et in alia [illegible] periculum fortitudo dono. talis fortitudo
videtur. quia videtur sustinere pericula quando necesse est pati vel recedere a
bono virtutis. sicut quando est fides vel iustitia vel libertas patrie
vel aliud huiusmodi bonorum gratie [illegible]. Sed donum excedit omnes
se statum in quo talia semper consumuntur ut statum perfectionis
consiliorum. similiter non ex eadem ratione confortatur se ad utrumque
quia donum ex habundantia quia ipsum satis perfectionis. quia si evenit
[illegible] in quo salutem alius in se perfectius credit. qualiter [illegible]
[illegible]. sed ideo confortat se ex bono virtutis [illegible] ad sa-
lutem. Sed contra obiciunt quod [illegible] non [illegible] habet donum fortitudinis.
[illegible] non [illegible] gratia [illegible] facientem habent omnes [illegible]
[illegible] non est [illegible] ex [illegible] quia [illegible] habet in actu. et [illegible]
[illegible] in gratia [illegible] habent in habitu. et [illegible] habent donum et habent
virtutes [illegible] ad actum ut donum est. qui est [illegible]
[illegible] habent [illegible] [illegible] facile si velit. Ad id quod
dicitur quod in patria [illegible] quod ipsum per statum et actum aliter
manebit in patria per statum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] reddito ad imperatorem arma non [illegible] non [illegible]
[illegible] imperatore pugnet in eis. Sed [illegible] decor [illegible]
[illegible]. per actum autem manet quia est firmissima adhesio eius
boni quod erat finis pugne et ardui quod aggressus est.
[illegible] [illegible] in [illegible] boni quod [illegible] habitum est. sicut
[illegible] in illo. Sed sic [illegible] delectatur et dulcius fortitudo
tenet firmissime arduum. et hec est alia ratio sed [illegible] donum. et
[illegible] alia videtur ut donum est. et [illegible] solo ad [illegible] quod
quod est [illegible] declaratur in quo differt a fortitudine virtute et
accipiatur ad hoc dictum Augustini in doctrina christiana. [illegible]
deinceps ad fortitudinem ut mundus [illegible] castigatur. et ipse mundo
[illegible] et habent [illegible] et [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible]. Sed tolerant famem sitim [illegible] ad [illegible]
[illegible] in illa [illegible]. et [illegible] beati qui
esuriunt et sitiunt iustitiam. quoniam ipsi saturabuntur. Sed contra donum
non fortitudinis [illegible] virtuti [illegible] proprium. Sed [illegible] omnis
virtutis. quia non castigatur mundo [illegible] unius [illegible]
[illegible] quando [illegible] donum est in [illegible]. ad
[illegible] Augustini. dicendum quod castigare se in mundo duobus mo-
dis [illegible] in quibus est castigatio generalis [illegible]
qui [illegible] sunt [illegible] castigatione [illegible] et
[illegible]. et sic est omnis virtutis. [illegible] fortitudinis [illegible]
et sic sonat quedam [illegible] ad opus perfectionis quia
maxima pugna [illegible] et [illegible] precipue [illegible] fortitudinis
dono. quia plus implere quam tenentur sicut [illegible] pro nobis
sitis [illegible] et esuriens iustitie accipitur [illegible] iustitie [illegible]
[illegible]. et sic non applicatur dono. ut [illegible] sitis et [illegible]
quam ex desiderio [illegible] [illegible] et [illegible]
et [illegible] de cisterna que est in bethlehem. et sic
competit dono fortitudinis. Unde duo dona adiuvant fortitudinem
virtutem. scilicet [illegible] quod [illegible] terribile timet. et timor [illegible]
[illegible] adiuvatur dono timoris. ut [illegible] ex [illegible] [illegible]

vel timeat vel aggrediatur quod [illegible] est [illegible]. [illegible] [illegible] illa
audet audenda [illegible] adiuvatur dono fortitudinis [illegible]
[illegible] adhesionis summi ardui quod natura apprehendit et tende-
re. cum fortitudo virtus non attendat nisi bonum civile. et hec propter dictum
[illegible]. Deinde queritur de pietatis dono et queruntur [illegible]
quid sit. et quis eius actus in via et in patria. [illegible] [illegible] sicut unum
in [illegible] vel plura. [illegible] [illegible] ad miseriam et [illegible]
vel [illegible] ad primum [illegible] sic. dicit Augustinus x. de civitate dei ca-
pitulo [illegible]. pietas proprie dei cultus intelligi solet quam greci eusebiam
vocant. hec tamen erga parentes officiose [illegible] dicitur. more
autem vulgi hoc nomen in operibus misericordie frequentatur. quod ideo
arbitror evenisse. quia hec sibi deus precipue fieri mandat
eaque sibi pro sacrificiis placere testatur. [illegible] super Iob. dicit
[illegible]. quod pietas est que docet operari [illegible]. [illegible] tullius ante finem
[illegible]. dicit quod pietas est benivolentia in parentes. [illegible]
[illegible]. quia illa [illegible] pietatem ponit [illegible] ponit cum aliis
[illegible] [illegible] est donum [illegible]. [illegible] [illegible] pietas
dei. [illegible] pietas [illegible] [illegible] quod pietas donum
non est [illegible] [illegible] pietas [illegible] id quod docet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
quod pietas [illegible] in [illegible] ad deum. [illegible] quod [illegible]
[illegible] ad parentes [illegible] [illegible]
cum eo quod dicit tullius quod pietas est benivolentia in parentes. Sed
[illegible] non videtur competere dono pietatis quia donum pietatis
respicit omnes. [illegible] [illegible] est quod dona amplioris perfectionis
sunt quam virtutes. Sed pietas hec [illegible] est [illegible] et [illegible]
[illegible] ut dicit tullius. quod pietas donum erit amplioris perfec-
tionis quam pietas [illegible] dicta. quod videtur quod non sit benivolentia in
parentes. [illegible] [illegible] assignatione quam [illegible] Augustinus dicit
quod more vulgi hoc nomen in operibus misericordie frequentatur.
[illegible] quod [illegible] frequentatur in operibus misericordie [illegible]
[illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible]. dicit glossa. quod pie-
tas ordinatur ad misericordiam. cum quod [illegible] sit misericordie
et [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]. Sed [illegible] quod
quod pietas [illegible] [illegible] quia [illegible] est in genere virtutis quando
in genere doni. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
est ponere unum modum quod [illegible] et aliud [illegible]
in comparatione ad illud. potest quod dici quod pietas proprie est benivolentia
in ymaginem dei [illegible] [illegible]. hec [illegible] [illegible] aut [illegible] in relatione
[illegible] [illegible] a quo [illegible] [illegible]. et sic [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pietas. et hec [illegible] in genere virtutis [illegible]. et [illegible] Augustinus
dicit hic precipue [illegible] est [illegible] benivolentia in [illegible] alius modus
[illegible] relationis [illegible] ad ymaginem [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] in ymagine [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible]. et hec
[illegible] quod [illegible] [illegible]. et tunc est benivolentia in parentes. et
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. aut generalis [illegible] in ymagine
[illegible] quod est [illegible]. et tunc proprie donum est. et est benivolentia in ymaginem dei
in [illegible] [illegible] quod docet benivolentiam [illegible] [illegible] ad illam. aut
[illegible] in ymaginem [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. et sic pietas [illegible] [illegible] et [illegible] a misericordia
quia misericordia [illegible] [illegible] miseriam alienam. pietas [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] solo quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ad omnes [illegible]
[illegible]. et ad illud quod pietas duo habet in se benivolentiam
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. et ex parte benivolentie [illegible]

Marginalia: hic; Adoptivi. cultu dei ordinatur [illegible]; aut; officiis; Ebor; [illegible]

ad mansuetudinem et non ut dicit glo. q sic mansuetudo p̄ ista
q ordinatur ad eam ppt similitudinem affectus qui benivolus q
erga omnes non exasperatur ab aliis. vel ita. vel tamen
accipitur. cum actus a pietatis qui est bonum impendere parentibus magis
proprie est qui indigentiam patitur et sic qui ad m est tota
opa mie et sic in ..bus q q ad diversa ad diversas
beatitudines ordinatur. Ad sextum quod de actu eius in vita et
in patria ut actus in actus suos reducitur. s. colere deum ho
norare parentes. bonum facere omnibus in specie operibus mie. g
ut qui ipsum non sit donum. sicut Iob. xxxi. Si despexi
pauperem. dicit glo. q fuit optimum pietatis. ap pie
tati mie plus inherent quam nocet valet. g ut q pie
tatis est actus sive [illegible] in specie mie. sicut .i. thi. iiii. pietas
pietas ad omnia valet. promissionem habens vite que nunc est et fu
ture. dicit glo. q omnis summa disciplina christiane in mia est
et pietate. et non ut ibi distingui actus unus ab actu
alterius. g ut q subvenire pauperibus est actus eius. sicut aug.
dicit in libro de doctrina christiana. et id est in glo. ut [illegible] pie
est honorare scriptura. in [illegible] scripturae sui intellecte sive
non intellecte g ut q non sit actus eius principalis intendere
operibus mie. sicut aut in sermone quodam de [illegible] quo quam
ascendit ad pietatem ut non resistat [illegible] et in
[illegible] eius scriptura non capiat vel in gubernatione ecclesie
offendiculum cum pia accidat q [illegible] non exposi
[illegible]. h accipit q pietatis actus est et duo. s. religiose
intelligere scripturam. et non offendi in eis que gubernat ecclesia
in dominio cum pia videantur sicut in [illegible] sicut ut qui
in hominum sit actus eius. dicit enim greg. q scientia docet et pie
tas exercet. g ut etiam actus q doceat scientia et super hanc
est q scientia habet tres actus. s. defendere scripturam et sacra
bonum quod latet in [illegible] et [illegible] et saparata. g
ut q illi per modum exercitii sit pietatis. Ad solutionem ul
timi ut in ex [illegible]. sed cum sic scientia habet unum principalem
est in omnibus hominibus dona. s. bonum scire vel spiritualibus ad ju
stitiam bonum in [illegible] et [illegible] pietas habet unum que
benivolentie et sub [illegible] bonum appetere et facere omnibus
[illegible] in singulis. Ad id quod primo obicitur q illi actus
sunt pietatis. [illegible] ipsa est ut ut ut. sed [illegible] est donum
[illegible] cum mansuetudine et mia ut plus donum est et id
actus ipsius ab illorum actibus non separatur. et ad hoc [illegible] illa
glo. sicut Iob. q pietas et mia non differunt vel q pie
tas respicit [illegible] magis [illegible] et mia est [illegible] in
[illegible]. et id est duplicem promissionem habet vite que nunc est et fu
ture [illegible] et fuit ppt [illegible] magis
ad a de q honorare scriptura accidit pietati ex illa parte qua
est [illegible]. et [illegible] magis ad [illegible]. sicut in [illegible] et
non in [illegible] accidit ei ex duplici parte. s. [illegible]
[illegible] et in [illegible] per benivolentiam [illegible] mansuetudinis cuius
[illegible] est non offendi in hiis que [illegible] [illegible]
sed colentes deum est in accipere sensum [illegible] in scriptura
sed honorare [illegible] q [illegible] doctores sunt tamen
qui [illegible] actus qui est non accipere sensum [illegible]
ducit ad actum doni [illegible] quo defenditur fides. nota et q
cum dicit q pietas non accipit sensum [illegible] de ac
ceptione [illegible] in [illegible] in ope. sed [illegible] scripturam
in splendo [illegible] et benivolentia quam habet ad scriptura. ad ultimum

[illegible] [illegible] [illegible]. Ad hoc dicendum q ulterius possent [illegible]
actum habere in patria. dicendum q illa que est grande in bo
nis [illegible] est [illegible] ille enim per modum primum relinquitur ex
illo q est vite. s. facere ut [illegible] [illegible] et opus bonum
in [illegible] per [illegible]. Ad [illegible] quod [illegible] sit unum speciale ut pla
ut aut q pia. q omnes actus [illegible] possunt reduci
in habitum unum. g ut q cum p donum [illegible] illi actus sint
pietatis. q pietas non sit specialis una. Ad sed contra. [illegible]
[illegible] dam cum hiis quorum quilibet est unum speciale g ut
q [illegible] sit speciale una. Ad [illegible] dicendum q pietas non
est speciale una ppt [illegible] [illegible] et proprie ppt [illegible]
aut [illegible] [illegible] de [illegible]. sed alr dicendum q pietas donum
speciale est unum. sed donum pietatis per analogiam ad [illegible]
[illegible] est. Ad [illegible] q pietas donum habet unum actum
principale et [illegible] sibi q est impendere bonum [illegible]
per [illegible] est dicendum alii autem sunt non principales [illegible]
[illegible] aliis habitibus cum quibus habet aliquam similitudinem
Ad [illegible] et [illegible] quod [illegible] differt a mansuetudine [illegible] mia [illegible]
aut a mansuetudine non differt. q glo. [illegible] et [illegible] reducit
ad mansuetudinem. g pietas est mansuetudo. ut eadem ratione
non ut differre a mia. q glo. i. thi. iiii. reducit ad
miam. et similiter glo. iob. [illegible] [illegible]
Ad [illegible] facile est [illegible] ad hoc per predicta q glo. non intendit q
pietas sit idem [illegible] ut mia. sed q [illegible] [illegible] est
[illegible] cum enim duo sunt de [illegible] pietatis. s. benivolentia
quam dilectionem ex parte [illegible] in [illegible] et [illegible]
est [illegible] proprie [illegible] ex quibus est indigentia
ut [illegible] ex parte affectus accidit ad [illegible] [illegible]
[illegible] cuius est [illegible] [illegible] [illegible] et non pro
[illegible] in [illegible]. ex parte autem effectus sui operis [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible].

Deinde [illegible] [illegible] virtutes [illegible] sibi [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] ad [illegible]. et [illegible] in tres partes
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible]
sunt [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quis possideat
in [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] et ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] duo sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtutes politice
[illegible] sunt. et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtutes [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] al
[illegible] pendere sic hoc loco videtur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que non [illegible] [illegible].
g ut q virtutes sint [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtus [illegible] politice
virtutes [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] virtutes [illegible]
[illegible] .iiii. virtutes et non possunt [illegible] ad [illegible] nisi
[illegible] [illegible] [illegible]. g sunt [illegible]. [illegible] [illegible]
una de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

...tibi salus. Si autem una de illis amiseris ... te habentem necesse est ut consequantur ... habita una habentur omnes et amissa una amittuntur omnes virtutes. Item Ieronimus ad Pammachium: virtutes ... stoyci ... et mutuo cohaerere ut qui una ... omnibus careat, et qui unam habet omnes habet. Item Augustinus ad ... stoyca ... virtutes ... sapientes ... quod ... Augustinus ... sapiens ... virtutes. ... unam habet omnes. Virtutes sunt connexae ... [illegible]

... prudentes et iusti ... sunt connexae ... prudens ... [illegible] ... sapientia ... [illegible]

...ne esse prudens ... ad actum omnis virtutis. Et ideo ... dicebatur quod habita una habentur omnes. Et ideo ponitur ... [illegible] ... non est aliter ... ordinate et non ordinate ... [illegible] ... omnem. Et ideo dicebat omnem virtutem ... dicebat esse in dispositione et ... habere ... ab intelligentia ... quae sunt ... separare. Et hoc ... Augustinus ... stoyci ... volebat virtutem ... Augustinus hanc sententiam non approbat ... alibi dicit ... ethicas quod possunt virtutes ... connexae sunt ... [illegible]

...quod ... non sunt connexae ... [illegible]

Marginalia: Falli — Nota ad omnia ... — Eto — collatione — optio ... ad ... sapientem ... quis est sapiens — ... — necia — Talibus — Quod passio — Prudentes et — Sapientes — Virtutes sunt connexae

connexionem. Sed per oppositum uitium est uel connexio. Ergo nullum uitium habet sed uitia non expelluntur nisi per uirtutes opposita. Ergo ipse habet oppositam uirtutem qui habet unam. Ergo in [illegible] sicut aut dicitur quod ipsum est a Deo separare ueniam quia ergo ueniam accipit peccatum per unam uirtutem expellentem peccatum ipse accipit ueniam secundum omnem uirtutem quibus peccatum expellitur. Ergo qui habet unam habet omnes. Item qui habet caritatem habet perseuerantiam ad iniciu[m]. Ergo habet omne id quod potest mereri per hoc et quibus uirtutis. Ergo ipse habet quamlibet uirtutem. Item [illegible] sicut uenientes ad mediam [illegible] cithara sonabit. Dicit glossa: cithara quae potest sonum non emittit si una corda corrupta fuerit, sic ipse ubi uenit [illegible] si una uirtutum defuerit dulce melos non resonabit. Ergo oportet omnes adesse. Item [illegible] qui offendit in uno omnium factus est reus. Ergo ab opposito qui habet unam habet omnes. Item [illegible] indicatiui dicit glossa a [illegible] ut qui unam habet omnes habeat et qui unam caret omnibus careat.

Sed contra si qui habet unam habet omnes sed ipse habet unam scilicet caritatem ergo habet fidem quod falsum est. [illegible] de beatis qui habent caritatem et non habent fidem. Si forte dicatur quod hoc quod dicitur qui habet unam omnes habet intelligitur secundum statum pertinentiam [illegible] in statu uiae [illegible] habet caritatem et non habet patientiam. Item habent caritatem non necesse habet intelligitur. Et si dicatur quod intelligitur dictum intelligitur cum statu. Et [illegible] statu habent [illegible] ad hoc de perseuerantia sed quia non est talis constat quod qui habet caritatem non necesse habet perseuerantiam. Non ergo qui habet unam habet omnes. Item nos uidemus expresse quod habet fidem et spem non necesse habet caritatem. Non ergo et cetera. Item constat caritatem deesse [illegible] ut supra probatum est in littera. Ergo [illegible] et cetera. [illegible] quia [illegible] generaliter accipitur. Non ergo qui habet unam et cetera. Item de quolibet [illegible] quod non est [illegible] non potest intelligi [illegible] ergo [illegible] ergo quibus [illegible] habet uirtutem quam non habet aliis non ergo qui et cetera. Item ergo dicit quod uirtutes fortitudo et temperantia connexae sunt ita quod una habita habentur omnes. Hoc autem connexionis [illegible] ratio et [illegible] est ex gratia quae est [illegible] ad [illegible] et [illegible] praecepta [illegible] in [illegible] sicut [illegible] et in [illegible] ita [illegible] in [illegible] sicut [illegible] gratia [illegible] a [illegible] ad hoc ergo [illegible] et [illegible] omnes in gratia [illegible] quae est [illegible] omnes uirtutes [illegible] et ad hoc quod fortitudo [illegible] omnes [illegible] cum [illegible] et [illegible] caritas sit [illegible] et finis uirtutum [illegible] de caritate [illegible] connexionis est [illegible] ubi [illegible] non [illegible] in [illegible] quod [illegible] non [illegible] uirtutes [illegible] uirtutes. [illegible] planum est [illegible] ad obiecta. Dicendum ad primum quod [illegible] habet [illegible] et [illegible] et ad hoc [illegible] huius [illegible] huius [illegible] et [illegible] et [illegible] ad [illegible] quod [illegible] dolor [illegible] quod ad [illegible] est in [illegible] quod est [illegible] in [illegible] in [illegible]

[illegible] non [illegible] quod sit in [illegible] et ab hoc [illegible] nominis [illegible] et [illegible] non [illegible] ad [illegible] dicendum [illegible] ex [illegible] et non est necesse [illegible] ad esse cum [illegible] ad [illegible] ad [illegible] quod [illegible] perseuerandi. Et [illegible] ad perseuerandum et [illegible] cum [illegible] autem [illegible] et bono [illegible] et hoc non [illegible] non est [illegible] a Deo datum et hoc non necesse est habere cum [illegible] uirtutes. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] de [illegible] fides et spes quae [illegible] caritate [illegible] non formatae. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] caritatem deesse [illegible] timoris. Sed [illegible] timoris [illegible] quod hoc [illegible] et [illegible] de timore [illegible] est. Ad ultimum dicendum quod hoc dicitur de [illegible] ad [illegible] et non ad [illegible] uirtutes [illegible] dicitur [illegible] et non [illegible] solo [illegible] connexae [illegible]
quod [illegible] uitia sunt connexa sicut uirtutes [illegible] quod sic opera bona et uirtutes radicem habent caritatem ita mala [illegible] libidinem ex qua oriuntur. Ergo sicut uirtutes connexae sunt propter radicem caritatis sic uitia connexa sunt propter radicem libidinis. Item si [illegible] alicui uitium nulla uirtus est ergo [illegible] omnis uirtus. Sed uitium [illegible] quod plus uirtutis ergo ille [illegible] generalis [illegible] omnis uirtutis ille [illegible] generalis [illegible] uitium. Ergo qui habet unum uitium habet omnia uitia. Ergo uitia sunt connexa sicut et uirtutes. Item qui offendit in uno factus est omnium reus. Non autem reus est omnium nisi per uitia opposita omnibus. Ergo [illegible] uitium. Ergo sunt connexa ut uirtutes. Item si [illegible] aliquis [illegible] et [illegible] uitium [illegible] bonus et malus. Hoc autem esse non potest. Ergo [illegible] malus est uel est malus [illegible] uitium. Ergo sunt connexa.

Sed contra si connexa sunt uitia ergo [illegible] aliquis uno [illegible] quod falsum est [illegible] caritate. Item nullum uitium est quod non [illegible] ab operibus [illegible]. Sed opera [illegible] sunt diuersa. Ergo et uitia. Non ergo [illegible] uno habentur omnia. Et [illegible] ad hoc facile est obicere sufficit quod [illegible] dicendum quod uitia non sunt connexa [illegible] quae [illegible] est in [illegible] ab [illegible] operibus [illegible] uno [illegible] non habet reliqua. Ergo [illegible] uitia [illegible] ex illis sibi sunt contraria ita quod uno [illegible] ad [illegible] dicendum quod libido non est unus [illegible] quae est in [illegible] sed [illegible] [illegible] quae dicta sunt [illegible] non sic est de caritate [illegible] caritas est amor summi boni [illegible] unitur. Et ideo est in quolibet [illegible] et [illegible] in [illegible] uirtutes. Ad [illegible] dicendum quod nulla uirtutum [illegible] cum [illegible] uitium [illegible] dicendum quod [illegible] omnis uirtus [illegible] est [illegible] est [illegible] quia [illegible] non fundatur [illegible] et [illegible] sic est [illegible] formis [illegible] et [illegible] fuit [illegible] fundamentum [illegible] sic [illegible] ex [illegible] hoc [illegible] quod non [illegible] habet [illegible] et non formam [illegible]

cum autem dicimus ex non albo fit album, significamus quod non album medium vel nigrum quod comparatur ad album est nigrum et sic plus potest fortiter contrarium. Item dicimus illum peccatum vel virtute fortia. Sed tamen quia non supponuntur vicia contraria sed nudum subiectum et ex illa vel peccato non potest in esse quod in se vicia. Quia illa peccata non possunt vicium. Sed nudum subiectum non habet virtutem. Ad aliud dicendum quod qui offendit in uno factus est omnium reus quo ad penam dampni et non quo ad habitum contrarium vel penas sensus, id est, amittit virtutem obedientie omnium preceptorum reddendorum. Sed tamen non ex hoc ponitur contraria virtuti ut dictum est. Et ideo non omnia vicia sunt connexa. Ad aliud dicendum quod nulla virtus fortior mente est. Et qui unum habet peccatum et ideo semper est malus. Sed non propter hoc inest contrarium omnium virtutum sed propter eam. Et si causa iam assignata est. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicitur virtutes non pares quia omnes possidet unitas. Incidit autem hec questio circa partem illam quam primo est si forte virtutes sint pares et

Si virtutes equales

equales. Ita videtur quod intensa una intendatur et alia. ¶ Ad primum obicitur sic in libro habetur quod caritas dicitur sine perfectione. Ergo in illo magis intollerabiliter. Super hunc textum est quod si fides spes caritas et opera sint equalia ergo et alie virtutes. Item si una virtus est melior alia in eodem, hoc meliorem facit hominem et magis merentem quam alia. Ergo idem homo bonus magis et melior esset magis et minus dignus vita eterna, quod est inconveniens. Ergo videtur quod virtutes sint perfecte. Item sicut infunduntur, sic non perfecte erunt antequam infundantur. Oportet quod in termino quod habet una sit alia. Aut esset ex parte cause efficientis aut ex parte subiecti aut ex parte gratie in qua infunduntur. Constat quod non ex parte efficientis, quia Deus qui est causa efficiens virtutum equaliter se habet ad virtutes quas simul infundit, ut quantum dat unam tantum dat et aliam. Item si ex parte subiecti esset, in termino cum sint in subiecto continue. Constat quod si ipse esset ex parte gratie. Tunc oportet quod idem homo haberet gratiam maiorem secundum unam virtutem quam secundum aliam et sic esset magis et minus gratus secundum diversas partes anime et hoc est contradictorium. Item Deo esse gratie sine omnes partes anime eiusdem hominis. Sed contra hoc est quod super hunc textum dicitur xxxvi. Quamvis multi possunt fidem et non scientiam et tamen scientiam et donum. Et ideo gratia habitualis non equales virtutes. Ergo virtutes non sunt equales ut patet. Item, i ad Cor. xiii: nunc autem manent fides, spes, caritas, tria hec; maior autem hiis est caritas. Ergo non sunt equales. ¶ Responsio. Dicendum quod virtutes pares sunt in essentia et in formalitate gratie et in essentia, quia simpliciter sunt et in eodem gradu simpliciter et in una quantitate gratie in hoc eodem in forma gratie, quia gratia generaliter facit esse in forma omnes. Sed in veniali aliquis eternam virtutem continentes sunt inequales. ¶ Ad primum est dicendum quod caritas est eo quod non excedit maior omnibus et dignior. Sed quod est in generali forma et finis et efficientius. Sic enim caritas est maior quia ipsa generaliter movet in opere interiori quod non facit alia virtus. Et ipsa est forma et finis virtutum. Et quo ad hoc est maior. ¶ Item contradictio in ipsis quia ad hoc operatur disposito propter opus. Et opus omnium non est esse frequens. Ideo unaquaque frequencius est in opere magis radicata est quam alia. ¶ Quantum modo est virtus, quia non omnes virtutes quantum esse ... ¶ Ad primum quod hoc

Si una intensa intendantur omnes

esse quo ad usum. Ad aliud dicendum quod intelligitur quo ad dignitatem et sic patet solutio ad totum. ¶ Secundo queritur utrum intensa una omnes intendantur. Et videtur quod sic. Dicitur enim quod una intensa alia intenditur. Tunc possunt virtutes esse imperfecte et hoc est contra supra probata. Ergo necesse est quod una intensa intendatur alia. Item intensio virtutum non est nisi per receptionem gratie. Sed gratia est in singulis virtutibus. Ergo esse intenditur in singulis. Item virtus non intenditur nisi a Deo propter meritum, ut supra probatum est sepe. Sed Deus equaliter se habet ad omnes virtutes et meritum quo ad hoc quod est eliciere omnes actus meritorios esse est omnium virtutum. Ergo cum tamen sit in omnibus equaliter se habent ad virtutes omnes esse intendi videtur. Item supra dictum est quod et propter unitatem caritatis necesse est ut una habita habeantur omnes; propter eandem causam videtur esse necessarium ut una intensa intendantur omnes. Item Augustinus in libro De Trinitate: virtutes que in humano animo sunt, licet diversis singulis modis intelligantur, tamen ab invicem non separantur. Sed sunt equales. Ergo una intensa necesse est aliam intendi, quia aliter fierent inequales. Sed contra intensio videtur esse ex opere; non omnes esse opera omnium. Item equales sunt intense virtutes. Item videtur quod una intensa intendatur alia, quia ex caritate quod esse in fortitudine eas, non videtur valere, quia in temporalibus videmus quod duo combustibilia non equaliter calefiunt ab eodem igne equaliter distante. Ergo in terminis sic est. Item quia plus recipit de calore caritatis quam alia. Item super hunc textum est quod quidam in presente caritatis crescunt tempus et decrescit timor. Ergo timor et spes sunt virtutes inequales. Item in diversis hominibus non sunt virtutes equales. Ergo et in eodem homine possunt esse inequales. Item Ambrosius ... quod virtutes sola caritas sufficere ad salutem sine aliis. Et videtur quod sic, quia preter eam sola consistere in meritum et quantitatem meriti. Ergo videtur quod alie superfluant, cum non habeant ... ad merendum. Item Augustinus dicit quod sola caritas dividit inter filios regni et filios perditionis. Ergo alie propter non habent. Item in lege ... dicitur quod ipsa implet legem et si non vacat omnia volumina evolvere, quod habeant caritatem quod implet totum. Ergo sola sufficit et omnes alie virtutes superfluunt ut videtur. ¶ Responsio. Dicendum ad primam partem huius disputationis quod una virtus intensa omnes alie intenduntur. Et dicendum ad tertium modum quod possunt intendi una sine alia si consideretur ut ad eandem efficientiam vel ad efficaciam intendi vel considerentur in subiecto; non potest una intendi sine alia. Si autem comparatur ad tamen in subiecto, potest una intendi sine alia, quia hoc est ex opere in quo virtutes non necessario sunt connexe. Sed concedo. Et per hoc patet solutio ad omnia illa que obiciuntur de prima parte questionis, quia secundum hanc distinctionem procedunt argumenta. ¶ Ad primum ergo quod obicitur dicendum quod secundum opera dissimilia non intenduntur virtutes sed secundum radicationem in subiecto et hoc bene concedo. Sic enim intenditur una virtus alia non intensa. ¶ Ad aliud dicendum quod non est simile, quia lingua vel alia equaliter se habent ad receptionem ignis. Sed virtutes equaliter se habent secundum quod in subiecto sunt ad receptionem caritatis. ¶ Ad aliud dicendum quod timor non decrescit in se tamen sibi in quantum est donum. Sed quo ad receptionem sicut alibi dictum est sepius. ¶ Ad aliud dicendum quod virtutes in diversis hominibus non habent colligantiam in uno quo habent caritatem. Sed in hoc uno colliguntur in gratia et caritate. Non intensis illis necesse est intendi. ¶ Ad id quod ultimo queritur dicendum quod caritas sufficit ut motor et ad motum perficiendum non tamen motor ultimus.

Si caritas sola sufficiat

Marginal numbers: 1, 2, 3, 4; 2, 3; 2, 3, 4; 2, 3; Solutio.

Et ad aliud modum

... [illegible] et in [illegible] magna

[illegible] actus ... ad gradationem [illegible] ut ille ... motorie ... ut faba uel pisa ... ad motum pedis ... motor ... caritas ... exigunt motores ... specificantes actus sicut fides spei ... caritas ... ad totum ... ille tenetur quo[d] [illegible] non ... de ui motoris ... de ui motoris ...

[illegible] ... Queritur ... ad duo sunt precepta ... modus sit in precepto uel opus solum ... teneamur implere decalogum solum quoad opera que sonant precepta. aut teneamur implere decalogum et ad opus et modum operis ... caritas ... dicit glossa ... non [illegible] implet decalogum sine caritate. tenemur autem ad perfectam legis impletionem. ergo tenemur ad modum ... ex caritate impleamus ... Item ... mandata. glossa ... mandatorum ... ad uitam. sed non ducunt nisi per caritatem. ergo ex caritate debent impleri. ergo modus est in precepto. Item deut. vi. diliges d. d. t. ex toto corde ... preceptum legis ... ad opus et non ad opus decalogi. ergo decalogus implendus est in illo. ergo tenemur ad modum. defectus operum ... ergo ab opere ... est in precepto ... habundauit ... plurimum ... Item ... illi opera faciebant. ergo nos tenemur apponere modum. ... offendit in uno factus est omnium reus. glossa ... in caritate. ergo caritas est in precepto ... modus. ergo modus est in precepto ... Martha ... dominum precepisse ... ergo in precepto ... ergo non tenemur opera facere cum modo ... dilectione ... non tenetur ad modum ... honorare parentes ... absolute a mandato. ergo non tenebatur facere ex caritate ... a malo ... penam ... non incurrit penam ... tenebatur implere preceptum ... Contra ... opiniones ... magistrorum ... in precepto ... due opiniones ... implere decalogum cum modo ... preceptum ... obligati sunt ... logo ... ad uitam ... ex caritate tenetur implere ... obligati sunt facere ex caritate ... tenetur ... implere mandata ... ad modum ... ad ... facere ... hoc

[illegible] ... implet ... caritate ... ad [illegible] ... diligens deum ... dilectione non peccat ... quod absolute iste ab opere operato ... non fecit quod debuit, non peccauit. Ad ultimum dicendum quod incurrit penam quam debet ... non incurrit penam quam debet ... auferre modum ... opiniones. paucos habent sectatores. Alii dicunt quod non tenemur ad modum. et illi habent duplicem modum opinandi. quidam enim dicunt absolute quod ad modum nullo modo tenemur ... tenetur ... caritas non est finis precepti ... in precepto ... ad [illegible] ... implere decalogum. et ad facere opus meritorium ... ad uitam. et illud ... modum ... mandato tenetur homo facere ... implet ... dilectione ... Ad aliud dicendum quod non est simile ... defectus est in precepto ... ad aliud dicendum quod illa ... ad quandam uitam et non ad impletionem decalogi absolutam. Ad aliud dicendum quod caritas non est in precepto ... caritas ... in precepto ... non caritas. ... pelagiani ... posse implere diuina mandata ... implere ... explere ... ad modum ... faciamus opera preceptorum deobligamur a precepto ... ad modum ... caritate faciamus ... tenemur ad modum et ad [illegible] ... plures defensores ... obtinet ... tenet plures sectatores.

Et iam distributo decalogo ... de dispositione [illegible] opera ... preceptorum ... magis ... tabula ... preceptorum ... tabula ... xxxvij ... tabule ... precepti ... expositione ... ultima mandata ... preceptum est non desiderabis ... duo ... querenda ... preceptum ... preceptorum ... abstinebat ... accipiunt ... preceptorum ... augustinus ... dicit sic. preceptum ... non obedire peccatum est ...

Marginalia: ... faciamus ... uelle ... | nota | nota | ... | ... | non obligat | Due ad uitam ... explecta non due ... xxxvij. d ...

consilium est de non obediente in casu precepti. Quod consilium est precepti

assignatio: sic obligatur in casu quo teneor omnia vendere et dare
omnia pauperibus et in casu exponere me periculo pro fide. Ergo
consilium est preceptum. Item necessarium est cui non obedire peccatum est.
Ergo et consilium obedire est cui non obedire peccatum est. Ergo et consilium.
Obedire de prelato et superiori non obedire peccatum est si non
obedire precepto est peccatum mortale. Ergo obedire est meritum. Glosa precepta
est opus meritorium et hoc primum est secundum opinionem maiorum. Item preter
preceptum opus cultus divini sic in precepto precepta
non debet distingui per alia statuta sic per obedientiam secundum
cum dilectio sit motiva ad complectionem mandata et finis
precepti et distinctio sumatur a fine, videtur quod precepta sic possunt
distinguendo per dilectionem quam per obedientiam. Ad primum dicendum quod
assignatio precepti que datur ab Augustino datur de ipso in communi
obligatione et non solum consilium. Et non sic. Preceptum est
non obedire peccatum est. Non consilium quia si vero volueris maior bonum
adipisceris non malum addit preceptum. Et non si quod vellet
distingue preceptum per statum per quem est obligatio, non possumus
distinguere sic. Preceptum est secundum obligans ad observationem
actus in parte ex auctoritate precipientis. Ubi ex tota lex impetrare precipit
preceptum cum in genere ipsi est et obligat quamvis tamen quod precepte
est et non ex se ipso sed aliter actus in omni modo obligationis quod
est in precepto. Ad secundum ad primum quod consilium de se nullum obligat
ut dicit Augustinus. Sed per accidens quod consilium obligat, scilicet in casu
precepti est de eadem re de qua est consilium, ut si non possit
homo sustentari nisi omnia vendat. Tunc teneor vendere omnia et dare
pauperibus, ut tempore necessitatis cum moriuntur pauperes fame
nisi vendat. Et si ex voto necessarium fiat consilium quod reddere
est preceptum sed non sic consilium. Ad aliud dicendum quod consilium duplex
considerari, scilicet in vovendo et in reddendo. Si accipiatur in vo-
vendo, tunc non obedire non est peccatum quia vovere est consilium,
sed obedire adipiscitur magis bonum. Si autem consideretur in red-
dendo, tunc obligat necessario. Sed hoc est ideo quia reddere est
preceptum. Ad aliud dicendum quod obedire non omnis obedire est in
quantum ipsa respicit preceptum. Sed obedire obedire precepto
et non nisi est datum quod obedire est cui obedire non obedire sumatur
ubi generaliter pro re conversa ex precepto sicut religiosi dicunt
convenire hoc obedientiam faciendi hoc, id est hoc precepto mandatum. Ad
aliud dicendum quod aliter obedire precepto et aliter prelato, scilicet sic in parte
precepto sicut ei quod mandatur executionem propter obedientiam, qui non ob-
ligantur ad ipsum. Ad aliud dicendum quod obedientiam respicere ut re-
gulam et doctrine fidei et morum, sed preceptis in ob-
ligationibus ad opus. Item huius obedientie ex hoc accipitur quod dicit: quod non
est obedire est peccatum. Nisi ei ulterius non obedire respicere est pec-
catum. Ad aliud dicendum quod non sequitur si non obedire peccatum est, quod obedire
sit meritum, quia meritum exigitur ad meritum preter complectionem actus
precepti. Sed non exigitur ad peccatum preter transgressionem precepti
quod est in mala parte. Ad aliud dicendum quod precepta prime tabule possunt
esse et sunt de opere cultus divini. Sed in decalogo non as-
signantur precepta nisi generalia propter quod continentur in vite illi ve-
ritate. Ad aliud patebit. Ad ultimum dicendum quod dilectio sive caritas
non respicit preceptum in quantum est preceptum, sed potius quod est precep-
tum in quantum est opus meritorium. Sed obedire respicit preceptum in quantum est preceptum

Et non potest distingui preceptum per actum obedientie quod est. De distinctione quidem
de distinctione preceptorum et tabularum, secundum diversos. Dicit enim Iosephus
quod due erant tabule et in utraque earum continebantur
quinque mandata. In magistra autem videtur ponere. Secundum Augustinum vero in prima
autem sunt tria in una et septem in alia. Et videtur convenientius. Secundum
Augustinum primum dicitur esse mandatum non habebis deos alienos
preter me. Secundum autem est non facies tibi sculptile in ulla similitudine
etc. Et hec duo computat Augustinus pro uno. Sic hoc est in prima. Et secundum
est etiam quidam convenientius. Secundum Augustinum, unde dicit esse mandatum
non concupisces uxorem proximi tui et non concupisces rem etc. Et aliud dicit hoc esse
duo mandata. Et esset etiam quoddam convenientius. Et preterea videtur Augustinus
melius dicere quod ad primum quod sic hoc est in libro de dominico sermone
dicitur erant genera deorum: quedam erant corporalia et visibilia,
genera deorum quibus non subiecta poterat esse similitudo, sicut est
figmentum. Et illi unum prohibet cum dicitur non erunt dii alii
preter me. Sunt etiam et alii dii secundum duo genera corporum, scilicet
terrestrium et celestium quod per ea prohibetur cum dicitur non
facies tibi sculptile etc. Ergo quod duo sunt mandata. Item ut
autem male dicit distinguendo precepta. Secundum quod ad aliud pertinet
videtur melius distinguere Augustinus quod concupiscentia uxoris et concupiscentia rei
non differunt nisi per materiam ut videtur. Sed peccatum nisi ulla actus dicit. Ergo
illa que dicit autem esse duo videntur esse unum. Sic dicit Augustinus.
Videtur quod de convenientia quod est contra ista mandata dicitur Exodi xx,
postquam ista mandata edicta sunt quod cunctus populus audiebat
voces et lampades et sonitum buccine montemque fumantem,
et etc. Stantes contra sibi longe, quod non apparet nisi unum ma-
datum de celo ab ore domini. Nisi sic dicit: vos vidistis quod de
celo locutus sum vobis. Non facietis coram me deos argenteos nec au-
reos facietis vobis. Ergo videtur esse quoddam conveniens. Si forte tu dicas
quod in hoc loco non repetitur unum, sed colligitur repeti. Contra, ergo
glossa dicit: ideo repetitur decem in preceptis mandatis ut per argentea
et aurea omnia alia ydola intelligantur. Sic dicit in precepto similiter
generaliter etc. Et autem etc. Contra autem quod aliud eam sperare et quod
repetitur decem in preceptis mandatis et non aliud. Preterea videtur precipue dicere
quod cunctus populus audiebat voces x preceptorum et tabularum Moysi.
Dicit quod populus non audivit nisi unum, scilicet primum, nisi esset aliud dii preter
me. Dicit quod hoc est opinio doctorum maiorum. Sed ergo videtur esse eadem
convenientia que elicitur ex textu. Si forte tu dicas quod illud
audire et videre non erat in ipsu exteriori tantum. Sed in ratione
ad quod sensibiliter interiore. Sic videtur idem dicere glossa Augustini facit
questionem quomodo populus videbat voces. Cum vox sit sensatum
audiendum, et non videndum. Tunc videtur quod non omnia mandata debuit
audire quando hic eodem ordine ad intelligentiam quod extra per se
audire quamvis intelligendum fuit. Et unum non eodem per se interiori, scilicet de ob-
servatione sabbati. Ergo videtur quod precepta qualiter debuit exprimi quod nimium
a conspectu videri continue quod post hoc x verba ut alia de ulterius de
loquebatur coram populo et audiebat ipso quod ad iudicialia mandata
et ceremonialia et sacramentalia que scripta non essent preter ea illa quod domine quod
sed generaliter prohibebat ad observandum illa in generali tenebantur
observare. Videtur quod est contra distinctionem horum mandatorum cum dicatur
quod ista sunt in lege mandata que ea quando sunt in lege
non est in uno sic deum fecit per hominem de omni ligno paradisi

comedere et tamen creature et intelligentie [illegible]. Si autem dicitur quod hoc
ideo fit quia antequam data esset [illegible] preceptum de sabbato non
erat repertum cum lex data fuit. Preterea Augustinus in libro de x cor
dis dicit x mandata redire per reductionem in duo mandata
dilectionis dei et proximi. et hec duo tamen redeunt in unum mandatum
nature legis scilicet id quodcumque vultis ut faciant homines vobis et vos
eadem facite illis. et de ista reductione non declaratur hic. et ideo
videtur quod sic diminutum. Preterea autem ista x mandata declarantur primo
aut ultimo. si primo tunc in libro plura esse deberent. quia tunc [illegible]
[illegible] habebit speciale mandatum affirmativum. et [illegible]
[illegible] speciale habebit negativum. si autem declarantur ultimo tunc
sufficiebat declarare penes id in quod sic in ultimo primum re
ducitur scilicet quecumque vultis ut faciant vobis et cetera. ¶ Solutio
de diversitate preceptorum quam dat magister scilicet quod quedam precepta habent
causam ex parte eius qui precipit quedam ex parte eius cui precipitur
et illa que causam habent ex parte rei precepte quedam habent causam [illegible]
[illegible] quedam temporale. de hac enim diversitate non habetur hic. non
est in lege. et sic tamen videtur esse diminutum iste tractatus de
preceptis. ¶ Ulterius queritur de diversitate duplici que in istis ma
datis invenitur. In prima enim tabula ponuntur tria mandata quorum
duo prima sunt negativa et tertium affirmativum. primo enim ideo primum
[illegible] et illa ideo est credibile [illegible]
[illegible] accipitur ex parte [illegible] cum dicitur
quod non habebit [illegible] assumitur. ideo [illegible]
sumitur ex parte [illegible] scilicet [illegible]. in secunda tabula
primum post affirmativum et non affirmativum [illegible] incedit. et omnia
sunt negativa. et non adhibet aliquid ideo movetur ad modum
obligationis eorum. ¶ Tertio queritur de diversitate [illegible]
[illegible] est quod in affirmativo invenitur [illegible] temporalis modus ut
memento diem sabbati et cetera. Honora patrem et cetera. In ne
gativis autem [illegible] non habebis deos
alienos. et queritur ideo [illegible] ad [illegible] tabule [illegible]
considerantur scilicet in se et [illegible] eorum que continebantur in eis
ad ea ad que ordinabantur. In se autem considerat Iosephus
et ideo [illegible] quod ipse dicit quod [illegible] continebat x ma
data. Sed secundum ordinem mandatorum que [illegible] erant considerat
Augustinus et alii [illegible] quia iiii ultima ordinantur ad deum. vii
autem ultima vi ordinantur ad proximum. ideo tali fine considerando tria
ultima erant in una. et vi ultima vii erant in alia. quia
non erat ideo quod due darentur moysi loquendo [illegible]
[illegible] quia ad duo ordinabatur ut allegorice propter
duo [illegible]. Sed secundum hanc solutionem videtur quod [illegible] debet esse per
ordinem sui ad se ipsum. et ad hoc dicendum quod non oportet quod
ordo exigat diversitatem in extremis. sicut autem ad se non est diversitas
quia est ordo. vel aliter dicendum sicut supra dictum est quod non datur
mandatum dilectionis sui quia in ordine ad proximum datur dilige proximum
tuum sicut diliges te ipsum. ita hic in ordine ad proximum tollitur ordo
ad se ipsum. et ideo tabula [illegible] significata esse non [illegible]
ad [illegible] dicendum quod in [illegible] melius distinguit quam Augustinus. quia
Augustinus non attendit nisi [illegible] diversitate que potest esse inter figuram
sive ydola et sculptile et similitudinem eorum quod [illegible] cui
[illegible] in [illegible] figuratur autem sive ydola cui in re

non [illegible]. Sed [illegible] confinxit ut [illegible] et chimera. [illegible]
attendit unitatem finis que est in [illegible] et ydolo. scilicet quod utrumque
[illegible] ad cultum et ad orationem suam sumatur de corde suo
[illegible] dicit [illegible] et hoc de similitudine quod
se faciunt coli tanquam deos. ad aliud dicendum quod in duplici [illegible] non
tamen est diversitas [illegible] sed [illegible] finis. quia ad aliud concupiscit uxor
et ad aliud res. uxor enim ad [illegible] res ad possidendum. et
ideo Augustinus melius et [illegible] distinguit quam Origenes. ad aliud
sunt due [illegible] solutiones diverse. quedam dicunt quod ideo omnia illa
dixit coram populo quia sunt de lege nature. et unicuique di
cebat ea ratio propria. quia ad omnem in [illegible] dicit quod [illegible] re
[illegible] intelligunt alia repeti debere. quia ad hoc quod
[illegible] de sabbato dicendum quod quantum ad [illegible] [illegible] et non in
[illegible] de lege nature. Sed quantum ad [illegible] sabbati
fuit de observatione [illegible]. et [illegible] ac si
esset [illegible] et ideo [illegible] alia [illegible] dicebat. alia autem fuit
[illegible] et [illegible] intelligebant [illegible] et doctrina
[illegible] et ideo [illegible] proposuit per [illegible] et duces
plebis [illegible] sicut [illegible] moyses et
[illegible] eliezer et [illegible] iohanna dixerunt quod sed ista sunt
de [illegible] lege non tamen [illegible] et ideo audiverunt populo non dixit nisi
unum quod [illegible] unicuique dicebat [illegible] quia omnes [illegible]
in hoc quod primum [illegible] non esset nisi unum. [illegible] non [illegible]
[illegible] quia [illegible] non [illegible] et [illegible]
et [illegible] de sabbato et [illegible] ad [illegible] [illegible]
in [illegible] declarantur. et ideo dicitur quod in [illegible] ad [illegible] hominum
loquebatur [illegible] unum. et [illegible]
[illegible] ad [illegible] dicit [illegible] glo. et
in [illegible] decalogo preceptorum [illegible] sed unum solum
quod est primum et [illegible] repetitur. sic videtur in [illegible] glo. ad aliud
dicendum quod hoc [illegible] exprimitur [illegible] est quia [illegible] sunt. et per
se [illegible] et hec non [illegible] alia. [illegible]
[illegible] legis de quibus [illegible] quod [illegible] ordinata [illegible]
ad [illegible] et ad [illegible] [illegible] et illam [illegible] per [illegible]
non est non obnubilata. sed post Augustinus quia [illegible] augmentata desi
[illegible] ad esse. et ideo non oportet illa declarari per legem scripta
[illegible]. sed tamen mandatum nature quod non explicite dabatur [illegible]
in primo eorum [illegible] hominis [illegible]. et per se ipsam
[illegible] dicit quod [illegible] et proximo debet [illegible]
tamen erat in [illegible] scilicet quecumque vultis ut faciant vobis homines
et vos facite illis. illud erat mandatum ordinans in
moribus ad deum et hominem. et ideo [illegible] erat obnubilatum
ad hoc [illegible] data lex scripta ut id quod [illegible] obnubilatum [illegible] difficile
videbatur explicaret declaratione decalogi. [illegible] ideo in de
calogo non [illegible] nisi quod est explicatio [illegible] mandati nature quod
[illegible] fuit homini in comparatione ad deum et ad proximum. et per
hoc et [illegible] ad sequens. quia hic agitur de mandatis per re
ductionem ad unum ultimum primum. eorum [illegible] ex illo [illegible] non
sufficiebat. Sed post lex scripta [illegible] explicate per
[illegible] et sicut [illegible] apostolum [illegible] in moribus
duo [illegible] precepta dilectionis non sunt in quod reducitur decalogus
sic in [illegible]. Sed [illegible] in [illegible] et [illegible] opus quod [illegible]

ni tonia sic autem deum est. ad 3m dicendum quod precepta declarantia ista man-
data. sed tali declaratione ad quam pertingere non possunt nisi per intellectum ille-
declarato et ulterius est studium et ut sic ponitur. et ideo de de-
claratione tali non agitur hic. quia illa est tantum in mitiori [illegible] dulcis
cato et caute. ad 4m quod ulterius quod de dione magistri et dicendum quod
ista consideratione non id quod per se. sed per totum precepta et illa explicat
est. sic dicit doctor quia si hoc est in eo quod per se tunc est precepto quod
dicitur prohibet et experientia uniuersalis obediat. sic fuit in quo dictum est
ade ne comederet de ligno scientie boni et mali. si autem est ex pre-
ceptis precepto tunc autem hic etiam proprie sic tunc quod quia perfecte de grate
honesti in affirmatiuis ut honorare parentes et colere deum et hu-
iusmodi sic illa que sunt contraria malo in preceptis negatiuis ut non
furtum facies. autem hic etiam equale et tunc non ligat nisi illa
ea existente. sic fuit [illegible] hominum deum colentium et non
existente ea illa de obligatione homines a mandato. sed hic non
deciditur de preceptis nisi penes ea quibus ordinatur homo ad deum
uel ad proximum in communi ut infra patebit. et ideo tales dicit non
ponitur hic. ad 2m dicendum quod ea petit quod illa sunt plura negatiua
quam affirmatiua quia diuisio de decalogi et ordine et quia diuisio
non[illegible] uocantur in affirmatiuis et negatiuis. ad primum dicendum quod de-
calogus datus fuit statui nature corrupte quod pronior est ad peccandum
et primo quod precepta gratie nichil mouet. et bonum facere uno
modo. ideo plures sunt prohibitiones quam mandata affirmatiua. alia pars dici-
tur quod decem precepta explicant primo dicendum et iterum quod ad precedentem
paulatim prohibebant que primo oportet a malo euellere quam facere.
negationem quam ad bonum producere quam facere per affirmationes. sic ille primo
extirpare spinas nisi exarmore et precepta negatiua faciunt
cessare a malo. affirmatiua facere bonum. sed [illegible] facit hoc
quod totum et tollit eam. ad 3m dicendum quod melius sciret de pro negatione
quam per affirmationem. per hoc est enim hoc datum est in primo loco et ideo in
prima tabula que ordinat ad deum preponitur negatiua et post
affirmatiuam in 2a tabula que ordinat ad proximum propter opposi-
tam rationem. fuit autem mandatum quod pertinet ad fidem quia ueritatis
est opposita quod habet totum intelligere per modum interpretatiue. sed sunt
pertinent ad opus uirtutis et ideo hic non continetur nisi per penam quam aliqui
non mittet primum sed pena si habet ex negotio. et ideo est de-
clarata per penam et sic per primum contra autem non habet totum ultra
finem quare ut infra patebit quod hic pertinent ad primum in 2a
tabula hoc solum est affirmatiuam quod habet quando temulaceone
[illegible] accidentia sic enim facit aliud ita consilium est primum a deo recipere.
sed prohibitiones ex se non intenditur et ideo talibus non adhibetur primum
pena autem non committitur eorum maledictio est in lege humana.
ad 4m dicendum quod impium non est negatum nisi ita quod sic negatur
in primo. sed quod contra fit negationis iam licet et ideo ad te
nisi fundatur et habet uitia contrarias. unde sic nec contra se.
ita et nemo contrarium ut ad fiat et ideo in negationibus contra per-
ponitur modo contrarium sic in affirmatiua. sed in deteriori bonum interpre-
negatione sic et componitur affirmatiua et ideo negatio fuit predicta.
Tertio queritur de sufficientia istorum preceptorum penes quod accipitur illa
[illegible] tolleret distinguere in alias nisi ad hoc totum distinctionis sic
et distinguere sic est quod distinguitur. ostenditur quod quia sic totum uel
comprehendit distinguendo [illegible] distinguentur in preceptis. uel est ad-
quod ad proximum pertinent. aut est sicut ex hinc in quod [illegible]
[illegible] et illa non sunt nisi decem et [illegible] et tunc

tria debent esse nisi duo mandata. et hoc primum est autem probat nisi
quod exstitit [illegible] et nocere in quibus sunt decem et octo decem et
sed hoc non sunt nisi 2 quia ista precepta et non plura. tamen ergo ut
quod tollit non habet unum distingueri tunc in distinctione preceptorum ergo non distin-
guuntur. sic si distinguerentur oportet quod per aliquid causam sumatur distinguuntur
per essentiam aut formale aut uirtuale aut finale. si penes
efficiens distinguerentur. hoc quia tunc non debet esse nisi unum quia est
sciens et comprehens in omnibus mandatis non est nisi unum et idem
deus. si autem penes formam tunc idem non erit nisi unum
quia forma obligationis non esse ad sale et saluat in omnibus
preceptis. sic similiter uis est sicut etiam. ergo si distinguerentur
hoc erit penes materiam. aut penes obiectum contra quam
est obiectum si penes nisi obiectis est ista sic in ualde sic ergo
nisi in quantum operantur fideles. contrariantur in [illegible]
et uirtute. tunc erunt plura precepta quam x. si autem penes
materiam contra quam actus et obiectum non debet esse nisi duo. sed dicendum
quod tamen contrarium esse primum. sic si congregatur in unum deum tertio con-
tingit tendere in aliud. et sic de aliis articulis fidei. ergo
uidetur quod plura debet sumi quam decem precepta secundum numerum
articulorum. sed sic tendit in unum deum fides. tamen re-
dit spe et caritate. ergo ad minus debent esse decem mandata
de uno deo. secundum non obstat de ultimis mandatis. et sic est
concupiscentia uxoris et concupiscendi furtum et concupiscentia occidendi
et actus occidendi. ergo debent esse duo mandata de concupiscentia
et actu. sic in ultimo sic est de homicidiis secundum hoc et
dolo et [illegible] gloriam quod plura dico homicidium et sic homicidium
uoluntatis et operis. ergo in diuersis mandatis debuit prohiberi
sicut in mechia et non mechiaberis et furto et non furandi
et eadem est ratio de aliis mandatis. ergo uidetur quod debeant esse
plura quam decem. sed si frangere offendere deum corde ore et
opere. offendere opere. hoc autem est unum penes cor ut duo sunt non
habebis deos alienos coram me et quod de ore non assumes
nomen dei tui in uanum. ergo uidetur quod debeant habere unum per
opus. ergo plura sunt quam esse deberent. sic sicut nos in primo
in se et in suis et in uxore [illegible] et in puris. ergo uidetur
quod penes hoc debeat sumi speciale mandatum. et hoc tamen non
habetur. ergo sunt pauca. sed uidetur quod nimio debeant esse
paucitas. quia dicitur in [illegible] tamen sed omnia ad unum reducuntur. ergo de se
sunt de deum [illegible] per hoc quod sic [illegible] obseruat
diem sabbati ut dicit augustinus. omnia contra abstinentia a uitiis. ergo
non occides non mechaberis et cetera. ergo dato precepto de die sabbati sunt
plura sunt autem precepta data. ergo uidetur quod nulla preceptorum sunt habi-
dantia et quod omnia totum [illegible] una ratione. ideo ista sufficienter
in 6o [illegible] quod nulla precepta sunt per ordinationem in deum et proximum. et per
ordinationem ad deum contra incidunt tria dicta autem est precepta non
ex parte de sumptis relata ad actum nostrum quod non in primo autem
per quod uirtute relata considerat si primum non autem sunt per relationem ad
penes alterum si penes relationem. tunc est primum mandatum quod dicitur
audi israel et hoc per [illegible] quod audit illud est discipuli. et dicit
in [illegible] deum quod est finis relatiue speciali est
finis sic finis alterius. tunc est totum mandatum quod est de tertio alterius
in deo in quantum est bonum si autem est penes interiorem actum in relatione
consequitur. tunc est secundum mandatum. quod est non assumes nomen dei tui
in uanum. obsoneatur quod congregat hic de [illegible]

et sto. quod prohibetur in secundo et viii. mandato. Item solvemus questionem disputatam de quibusdam mandatis in speciali. alias enim distinguuntur hic decem mandata magistri secundum tenentes [illegible] sed sua distinctio patet et est bona quantum ad nos sed quantum ad illos qui tempore distinctionis non fuerunt ut iudei et pagani non est ita valida, et ideo quia non dedit generaliter est. Si autem ordinatur mandatum in proximum aut est hoc per ordinem in bonum aut per remotionem a malo. Si in bonum sic est primum secunde tabule quod est honorare patrem et matrem. Si autem per recessum a malo quod in proximo fit, hoc est aut opere aut verbo aut cogitatu sui appetitu. Si opere aut est per [illegible] aut in eo quod coniunctum est proximo ad [illegible] aut in rebus fortune ad solatium vite [illegible]. Si primo modo sic est non occides. Si secundo modo sic est non mechaberis. Si tertio modo sic est non furaberis. et ordinantur ut prohibentur secundum quod sunt maiora et minora nocumenta. Si autem tenetur verbo tunc est non falsum testimonium dices. Si vero per nocumentum appetitus aut est per delectationem carnis et tunc est non concupisces uxorem aut per delectationem ad [illegible] et tunc est non concupisces rem. Et hec [illegible] assignatur ratio [illegible] ad [illegible] ordine.

Ad primum ergo dicendum quod hic tollitur quantum ad distinguendum mandata legis et est debita secundum ordinem vite ad deum et ad proximum in [illegible] ut est hoc non ut est placuit [illegible]. [illegible] enim non [illegible] quantum ad hunc ordinem [illegible] tollitur. et illa [illegible] est hic regere [illegible] in distinctione mandatorum quantum ad aliud dicendum quod [illegible] non sunt nisi duo ad quod ordinatur [illegible] scilicet deus et proximus. tamen [illegible] ordinatur in deum et [illegible] in proximum et [illegible] illorum [illegible] assignantur pro [illegible] mandatorum quantum ad [illegible] quod [illegible] sunt. Ad quod dicendum quod hic [illegible] est de peccatis mortalibus. sed mortalia non sunt nisi x. ut hic [illegible] quantum ad [illegible] dicendum [illegible] est actus et illa est dei et proximi. [illegible] mortalia [illegible] et ideo multiplicantur [illegible] preceptorum [illegible] quantum ad [illegible] quod [illegible] sunt [illegible] in omnibus suppositum una veritas divina et non [illegible] una [illegible] et est lex decaloga [illegible] de ista lege. aliud [illegible] unum non a deo expresse non [illegible] sunt de [illegible] et ideo illa in decalogo non exprimuntur. Ad [illegible] dicendum quod unitas dei [illegible] [illegible] est [illegible] supponit [illegible] fidei spei et dilectionis et [illegible] ad orationem sacrificia et venerationem. et [illegible] supponuntur in primo mandato [illegible] mandatorum [illegible] multa [illegible] et [illegible] in primo mandatorum prime tabule aliud quam [illegible] et [illegible] illo quod deum [illegible] ad deum et nos [illegible] scilicet cultum [illegible] et [illegible] et quantum ad hoc [illegible] mandatum primum. scilicet in verbo [illegible] non [illegible] ad ipsum [illegible] et hoc [illegible] testimonium [illegible] et quantum ad hoc est mandatum [illegible] non [illegible] ab [illegible] ab opere et requiescere in deo. ut requiescat homo ab omni opere suo, et [illegible] non posset homo [illegible] operari et [illegible] in deo non sunt [illegible] mandata in [illegible] tabula [illegible] quantum ad [illegible] dicendum quod [illegible] non prohibet [illegible] ab actu [illegible] in talibus [illegible] quod [illegible] facient in se [illegible] delectationem [illegible] et illa sunt duo scilicet delectatio carnis et delectatio possessionis seu rerum [illegible] in [illegible] est [illegible] ad [illegible] et in aliis scilicet in homicidio [illegible] non est delectatio [illegible] ut [illegible] illa quod [illegible] nolunt occidere [illegible] quod illi [illegible] in delectationibus carnis ut [illegible] sed illa appetuntur [illegible] et ideo iste [illegible] prohibentur et non alie. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] in deum aut tendit in ipsum [illegible] tendit

act[illegible] et fine et tunc [illegible] ad [illegible] ut [illegible] et hec [illegible] in primo mandato sic credere sperare diligere adorare et [illegible] in ipsum ut finem [illegible] sed non [illegible] quod [illegible] est [illegible] et tunc [illegible] ad [illegible] ad [illegible] mandatum. quod [illegible] ab opere [illegible] in deo [illegible] augustinus et hoc [illegible] tenetur [illegible] primum ut [illegible] mandatum. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] non sic [illegible] sic [illegible] et ideo non separantur a penalibus [illegible] ut sic in [illegible] primum et [illegible] et tunc [illegible] illo non [illegible] aut [illegible] separabiles sunt actu [illegible] et tunc sunt [illegible] sic [illegible] et hec [illegible] generales quod sunt in [illegible] ideo nulla prohibitio [illegible] esse de ipsis. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] est de [illegible] mandato [illegible] ab [illegible] ipsum et [illegible] quod non potest esse [illegible] cum aliis [illegible] sed tamen [illegible] non [illegible] actum [illegible] ab aliis quod est [illegible] in [illegible] ideo quod [illegible] vitia capitalia prohibentur in mandatis [illegible] sic [illegible] mandatum est in quo prohibetur luxuria [illegible] debet esse in quo prohibetur gula. et nullum [illegible] tale preceptum. ergo [illegible] est dicendum [illegible] invidia non [illegible] esse prohibita [illegible] superbia [illegible] accidia. [illegible] prohibetur et luxuria et avaritia. et [illegible] illa [illegible] in [illegible] mandata [illegible] prohibentur et [illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] in [illegible] de x. [illegible] videntur reducere [illegible] ad primum mandatum [illegible] multa [illegible] et [illegible] quod [illegible] secundum [illegible] et [illegible] prohibetur in [illegible] mandato non mechaberis. et [illegible] gula prohibetur in eodem quod [illegible] ordine [illegible] et [illegible] ista duo vitia [illegible] sic in [illegible] [illegible] ut [illegible] gula luxuria [illegible] ut [illegible] mero [illegible] ad luxuriam [illegible] avaritia [illegible] prohibetur [illegible] non [illegible] et non concupisces. sed [illegible] in illo mandato non occides [illegible] et invidia [illegible] prohibetur in eodem. superbia autem in deum prohibetur [illegible] et [illegible] in [illegible] prohibetur [illegible] in [illegible] tabule [illegible] honora. et [illegible] prohibetur invidia [illegible] honorare et invidere. accidia autem [illegible] omnes prohibentur [illegible] in [illegible] mandato [illegible] tabule. [illegible] accidia est [illegible] in difficultate [illegible] ex amore [illegible] procedit et ideo [illegible] in [illegible] in deo [illegible] excludi accidia. Ad [illegible] dicendum quod illa vitia [illegible] nocumentum in proximum hic [illegible] prohibentur. [illegible] et luxuria [illegible] ad [illegible] et avaritia [illegible] sustentatio vite. alia autem vitia non hic nocumentum [illegible] sed [illegible] in generalibus actibus. et ideo [illegible] prohibentur in decalogo non debent. Deinde queritur de hiis que dicuntur in littera circa primum mandatum et queritur de hoc quod dicit origenes: [illegible] non videtur [illegible] non enim [illegible] esse [illegible] tale ydolum. ergo [illegible] quod [illegible] prohibet [illegible] quod [illegible] quod ydolum [illegible] in mundo. [illegible] enim est [illegible] ad [illegible] in mundo [illegible] in isto precepto et in aliis negativis [illegible] negatio. ubi [illegible] preceptum [illegible] quod [illegible] negatio [illegible] dicit augustinus [illegible] sic [illegible] scala primum gradum est a terra ascendere [illegible] autem [illegible] descendendi a malo [illegible] ideo [illegible] in [illegible] est illa [illegible] preceptum [illegible] non adulterabis non [illegible] quod [illegible]

[illegible] ydolo

mandatorum

ordinantur

et sufficientia ordinatur

ad primum

Ad [illegible] sic [illegible] requiescat ab omni opere suo

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ira, invidia [illegible] et accidia

ydola [illegible]

accidia

et dicitur propter quam efficaciam operis indicatur. ex quo patet quod ad preceptum
... opus exigitur. ut diliges dominum
... de tempore. quod ex hoc explicite actum quod negativa consistit
in simplici negatione ... quod simplex negatio
non habet laudem. observatio precepti habet laudem. ergo observatio
precepti non consistit in negatione simpliciter. [illegible] precepti
[illegible] cogitatione ... observatione precepti. quod est [illegible]
... observatione precepti ... ad ... quod [illegible]
... ydola apud antiquos que habebant ... erroris [illegible]
... ymagines ... sicut ... figurabant [illegible]
cum capite canis. et habebant ... aperiendi [illegible] et
... et ... ydolatria ... considerat ... ad
... quod ... contra ... nuncie ... unione [illegible]
et ydolo ... ydolo ... opinione extractum quod
... in opinione extractum est. non est ... ut in modo
et ydolatria ... ad id quod ... quod de negatione preceptis
... est magistri quod illa ponitur actum ... cum dicitur
non habebis deos alienos coram me. ... non habere. ita
quod ponatur ibi ... ad deos alienos ... quod ... quod
basilius loquitur de actu ... et ... quod ... sunt due
... declinare a malo et facere bonum ... esse
... declinare a malo ... esse ... negatio actus
... in declinatione ... declinandi ... de ...
mandato ... non assumes nomen dei tui in vanum ... magistri
... preceptum quod ... non ... mutabile ... ut
... ad mandatum ... tabule. ut magister agit de [illegible]
... quod ... decem ... et sic non ... esse ...
de secunda tabula ... sermone ... esse ... est ...
... in vanum ... sermone et ... sermone. quia vanum ...
esse ... non ... assumere ... in vanum ...
ergo magister videtur male exponere ... vanum ...
... dicens. vanum est quod est ad finem aliquem quod non ...
... autem sermo ... ut ... quod non exaudietur. et ...
... quod non ... et ... non est ... ab
auditoribus. ergo ... preceptum sic ... non ... assumas
in ... sermonibus ... sic ... moraliter ... dominum in ... quod
non exaudietur. et ... non audiat. ... oratio
... moraliter ... precepto.
et ... quod non ... sermone
... quod ... mandata non
assumes nomen dei tui in vanum ... de ... expone
... magistri ... allegorice ... ut non ...
... vanum ... est quod ...
... ad moralia ... moralia ... ob
ligant. et ... ad noticia ... generaliter et iudeorum
et ... cognoscit ... et ... accedunt
... ad ... in eadem ... precepto ...
... mandatum ... expositionem moralem est et obligat ...
... quod ... dicitur ... decepti et sic
... ubi ... ordinatum est ad ... et ... ad hoc
... mandato ... tabule ... et invocando ...
... et ... dominum et ... ad hoc ... mandato
... tabule. magistri ... de ... et ... illa non ... set
et ... mediam ... tabule ... quod ... non
est ... et ... sermo ... vanum.

i. de ... vanitas quod ad ... non ... possit
autem non est sermo vanus ... fine ... ad quod est. et ille
est ... ad alterum. quod sic dicit ... ad hoc dicitur
est ... et quia non habet fine. ... vanus est ... et ...
et ... est dicere ... assumi ... in vanum. quod non assumet
nomen dei ... ad sermonem ... assumere ... ab ... ne
et manifestatione. quod ... nomen dei. et ... sic ... non ... vanum facit.
... assumet ... ad id quod falsum est. i. ad sermonem qui est ab ipso.
... ad id quod ... non credit. ... quod ... est
... ipso et in alio. ... explicita ad alterum est ...
in se ipso. et hoc sufficit sermoni ad hoc quod non sit vanus ...
... est finis ... non ... hoc est ... alterius
... sic dicit ... quod ... non ... ut medio
... de ... dicere fine
... et ... in alio ... ad ... quod ... quod
est mandatum non cadit in decalogo ... sensus ... et ...
illud ... accipitur ex ... et ... nulla est
illa ... cum ... magistri dicat quod allegorica est illa expositio
illa enim ... non habet fidem. et ... solus iste
obligat. ... de hoc quod dicitur. tertium preceptum est memento
ut diem ... utrum hoc observatio sabbati sit ... moralis
vel moralis. ... sic ... quod ... exemplo. dedi
eis sabbata mea. ut sint in signum inter me et ipsos ... lia
autem sunt ... et in figurando ut dicit magister ...
... ergo ... quod observatio sabbati sit ... si forte dicas
quod non totum ... sabbatum est in figurando ... autem dicit in libro de
... cordis ... autem ... observet sabbatum spirituale ...
... christus ... quem ... non ... illam
... videtur quod ... non
... ad fidem ... sabbatum ... quod ... non ... quod habet
sabbatum ... hoc ... ergo ... quod ... sit in signum
... autem ... in libro ... dicit ...
... dicit ... observando sabbatum
... quod ... temporibus ... de ... de
... fidelibus bona opera ... archana signe
... cum ... non ... quod voluit
... sepultura sua ... et hoc ... ex
... quod observatio sabbati ... moralis et non moralis.
... autem ... in eodem libro iam tempore gratie revelate observatio
illa sabbati que unius diei vacatione signabatur ablata est observa
tione fidelium. in ea quippe gratia ... sabbatum ... ob
... operationes ... bonis operationibus ... in
... operibus suis ... hoc ... quod ... accepit gratiam. ita
enim ... sabbati ... et ... sepultura ...
... a plenis operibus suis.
ut ... nove vite ambulans ... in se operari ... cogitet
... operatur et ... et ... gratiam ... gub
nationem. et ... ecclesia ...
... hoc ... quod ... in eandem ... aliud
... quod ... alius ... eadem ...
sabbati cum aliis moralibus ... eandem ... ergo ...
... illa ... de ... moralium ... quod ... ob
servatio sabbati sit de ... moralium ... quod ... ex opi
nione ... magistrorum ... precepta ... loquebatur ... audi
... de lege ... ad ... non ...
... precepta ... coram ... de lege ...

/. dicit
/. id quod ...
... facerunt
3m preceptum
... agit

Quod istud preceptum partim est morale et de lege nature, et illud non quod partim est morale. Item ysa-
ias [illegible] capitulo lviii dicit moralia. Et in fine subiungit de sabbato
dicens: Si averteris a sabbato pedem tuum facere voluntatem tuam in die sancto
meo et vocaveris sabbatum delicatum etc. Ergo videtur quod et illud sit mora-
le. Item omnium antiquorum sententia est quod x sunt moralia. Sed si preceptum
de sabbato non est morale non sunt nisi ix. Ergo preceptum de sabbato est
de moralibus. Item videtur quod istud preceptum de sabbato est per aliud [illegible]
modum quo ipsum cessavit. Videtur enim quod cessare non debuit quia quamvis adhuc
[illegible] cessavit ut dicunt sancti et magistri.
Et significat id quod iam factum est scilicet devotionem omnis. Ergo a sola sabbati
observatione cessare non debuit quia significat id quod iam factum est scilicet cessare
a vitiis et operari bona in spe future quietis. Ut accipitur
[illegible] Augustinus [illegible]. Item decime non cessaverunt quia significant
id quod iam factum est ut dicitur. Ergo nec sabbatum. Item videtur quod
dies dominica successit sabbato. Videtur quod non quia sicut in nova lege
observatur [illegible] sabbatum in veteri. Item sicut dicit quod prius vidisti
[illegible] hebdomade [illegible] hebdomade
octava a dies domini et dies dominica. Ergo videtur quod mutata fuit
septimana in octavam. Item hoc videtur velle [illegible] ad galatas
[illegible] quod paulus [illegible] petrum [illegible]
[illegible] hebdomadis et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] observandi sabbatum a quibus operibus scilicet
[illegible] diebus [illegible] utilitas huius
[illegible] [illegible] de x cordis [illegible]
[illegible] sabbatum [illegible] observat sabbatum
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] in die sabbati lanam
facientes [illegible] in die [illegible]
[illegible] die sabbati in spe future quietis
operandi. Ergo videtur quod sabbatum non [illegible]
ad eternam quietem. [illegible] operando non [illegible]
[illegible] Item [illegible] a quibus operibus in [illegible]
diebus abstinendum. [illegible] libertati [illegible]
[illegible] abstinere ab illis. [illegible]
[illegible] et consuetudo ecclesie [illegible] abstinere
ab operibus corporalibus [illegible]. Item quare [illegible]
loquendi [illegible] mandato [illegible] memento ut diem sab-
bati sanctifices. Non enim memento [illegible] mandata
decalogi [illegible] de lege [illegible]
de sabbato [illegible] plus [illegible] magis [illegible]
[illegible] memorandi [illegible]
[illegible] memento
ut diem sabbati observes [illegible] memento ut sanctifices. Sanctificatio
[illegible] preceptum de sabbato san-
ctificando [illegible] ad sanctificationem est morale et [illegible] ad observationis
modum fuit ceremoniale [illegible] distinguitur [illegible]
modus sabbatum [illegible] labore est
[illegible] labor [illegible]
[illegible] operatur [illegible] sabbatum
sanctificare [illegible] ab opere abstinere et eterna
[illegible] opera sua [illegible]

in [illegible] et hoc preceptum est quia [illegible] per [illegible] operibus illa
[illegible] a duobus auctoritatibus [illegible] in de
x cordis [illegible] una est [illegible] ad hoc laboremus ut in
futuro requiescamus [illegible] ut laboremus [illegible]
ad hoc [illegible] laborare ut requiescamus [illegible] in precepto de sabbato
[illegible] ad quietem futuram et non
[illegible] quietem in opere [illegible] secunda est [illegible]
in dono dei [illegible] temporalia [illegible] in dono [illegible]
[illegible] eterne quietis [illegible] sabbatum sabbatorum [illegible] quietem [illegible]
[illegible] ad [illegible] sabbatum observamus
[illegible] morale est [illegible]
[illegible] observationis [illegible] septime [illegible]
[illegible] sanctificationem [illegible] morale [illegible]
[illegible] adducere [illegible]
[illegible] fuit [illegible] cessa-
vit et cessare debuit quia non significabat [illegible]
[illegible] in Christo [illegible]
[illegible] sepelimus [illegible]
[illegible] cum Christo [illegible]
[illegible] requiescit [illegible] ex
[illegible] Augustinus [illegible] ad id [illegible] de [illegible] et de
[illegible] quia non est [illegible]
[illegible]
in omnium [illegible] decime [illegible]
[illegible] ab [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] ad id [illegible] dies dominica non successit diei sabbati fuit
in lege [illegible] morale [illegible]
[illegible] una fuit [illegible]
[illegible] die in operibus [illegible] alia est [illegible] domini
post opera [illegible]
[illegible] Christo [illegible]
[illegible] sabbati [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] dies [illegible]
[illegible] laborare [illegible]
et ad hoc [illegible] labor [illegible] ad in-
tendendum [illegible] ad [illegible]
[illegible] labore et ad spe
quietis eterne et [illegible] non observat preceptum [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad cogitandum de
futura quiete et [illegible] ad illa et
[illegible] dies festos [illegible]
dei [illegible] ab aliis ab-
[illegible] audiendo [illegible] alia [illegible] quod dies
octava ad hoc electa est [illegible] alia festa [illegible] et hoc est
quod [illegible] quia dominus die octava [illegible]
[illegible] nos sibi [illegible]
[illegible] et alios festos dies [illegible] ad
[illegible] de eterna quiete
[illegible] matthei
mathematicorum [illegible]
hore [illegible]
operabantur [illegible] in die octava sol [illegible] et
[illegible] dicebant [illegible] omnium operum et

dampnacionis. non addit equaliter. sed reseruat eorum intellectum
condempnacionis. quod indicatur per hoc quod dicit. ¶ Sed queritur ad quam
qua pena dignus sit et quanta. quia autem reus est consilio
satis dicit quanta pena. Sed queritur quanta debeat intelligi. Sed quia reus
est iehenne hic iam habet pene speciem et pene quantitatem. non quod
sit futurum iudicium diuinum. Sed post triplicem modum dempnacionis diuersorum
peccatorum. ¶ Ad ultimum dicendum quod sicut nox perpetua puniatur in iehenna
cum demonibus et penis illis que dicte sunt ex ipse. et extraga-
cione quantitatis. quia maior addit in iehenna pena debetur ho-
micidio quam persecutionis. ad id quod uidetur quod de lege quod prohibi-
uit. dicendum quod hoc quo ad carnales repugnantes spiritui
prohibuit uoluntatem per signa in actu procedentem. ut si quis commu-
tatur uel agitatur eum cui irascitur. Sed per eos sit in corde
uel in motu indignacionis huiusmodi consensus. dicebant
legem de hoc non curare. quia hic non est quod dicebant. Sed quod
tollebant uim legis repellebant. [illegible] in lege filii et uxores
et omnia mala prohibebantur. et hoc intendit dominus. quod. Sicut
quod quantum spirituale tollentem [illegible] repellit per addendo quod
est spiritualis tollebus in precepto morali quantum ad manifestum et
quantum ad id quod precepit plus de spiritu fuit in moralibus
quam in nouo testamento quam in ueteri. Sed amplius fuit explanata doctrina in
nouo quam in ueteri. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicitur. Audistis quia dictum est non me-
chaberis. cum mechia sit id quod adulterium. et in secundum non
intelligitur prohiberi nisi coitus uel quod in mechia non prohibetur
fornicacio simplex. et ostenditur. v. sic dicit. ego autem dico uobis quod
uiderit mulierem ad concupiscendum iam mechatus est in corde suo. dicit glossa
quod omnis libido carnalis qua fornicatur anima a deo prohibita intell-
igitur uel est fornicatio anima fornicatur a deo quod in illo precepto omnis
prohibetur. et sic aliud mandata [illegible] dicitur
sit fornicacio uel adulterium sicut dicitur homicidium uoluntate et opere
quod non dicit magis fornicacionem spiritualem et tollit sicut dicit
de homicidio cum sint quedam in hoc genere magis enormia
ut sodomia uel [illegible] quod non illorum dicitur prohibita
illicitum concubitum ex quo per malum et [illegible] intelligatur pro-
hibitum. ¶ Ergo dicendum ad primum et ultimum dicendum quod prohibiciones secunde tabule
ordinantur ad abstinendum a nocumentis proximi. et quia aliis
actibus non ledebatur proximus et ad ultimum [illegible] hoc tunc solum
expressum in hoc precepto et alios tollere. quia sunt eiusdem
finis scilicet carnalis uoluptatis. Sed non sunt eiusdem tenoris in spe-
cie. ¶ Ad aliud dicendum quod glossa illa tollit autem morale de fornicatione spirituali
et tunc non est ad propositum. quia precepta accipiuntur secundum littera-
lem autem tollitur de uoluptate que est tactus. et hec est gule et
luxurie. et una illarum prohibetur hic sicut supra explanatum
est. ¶ Ad aliud dicendum quod uoluntatem fornicandi spiritualem habet mandatum. Sed
non uoluntatem occidendi. et hec ratio sicut expressum est. et non intelligi-
tendit generale per mandatum sicut de non occidendo. ¶ Ad
ultimum autem patet solutio per antedicta. sic enim cum muliere sit
suo precepto ordine [illegible] tollit hoc totum prohibitum. ¶ Deinde queritur
de hoc quod dicitur. Audistis quia dictum est non furtum facies et cetera. et est sic
dicit magis prohibet rapina. rapina enim sonat uiolenciam
ergo uel non est rapina quod [illegible] exactoribus et aliis principum
in [illegible] pedagia et theolonea. quod cum [illegible] sunt
non est idem. Sed ad hoc [illegible] est [illegible] autem est talia est
sicut suos aut sicut colonos terre principes. sicut suos cum

suis et habet non nomine domini sui quod accepit ab eo dominus [illegible] quod de
potestate nimis aggrauando [illegible] fuit quod [illegible] quod est
[illegible] sua teneatur. tamen non puto quod sit rapina. uel quod te-
neatur ad restitucionem. si autem accepit de colonis terre suis in
necessitatibus tunc [illegible] acceptio pro laboribus quos principes
[illegible] habet in defensione terre. et pro expensis quas necesse est fa-
cere pro principe familiam et honestatem bona fide. et
si ultra hoc exigit rapina est. et hoc est quod dicit Io. bap-
tista militibus. contenti estote stipendiis uestris. de colonis [illegible] autem
[illegible] quod illa [illegible] fuit de consensu terre ad pa-
cificandum mala. et ideo pro labore et expensis que habent in
pacificacione illa possunt accipi. et quod ultra accipitur est
rapina. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicitur. sacrilegium et cetera. sacrile-
gium non uidetur dicere peccatum speciale. Sed per circumstanciam furti
enim et furari in loco sacro non differunt nisi per circumstanciam loci
ergo uidetur quod sicut de aliis casibus furti in speciali non tangitur. quod et
de sacrilegio in speciali non tangi deberet. sed sacrilegium dicitur
contra [illegible] magis ut habetur in littera. et uidetur dicere quattuor modos.
scilicet quando res non sacra tollitur sacro loco. uel quando accipiuntur bona
monachorum uel clericorum sed sacrilegium uidetur esse quod domino clericus
est mancipatus. cum ergo bona ecclesiarum sint data ad diuinum cultum
uidetur spoliantes agros ecclesiarum sacrilegium committere quod non
concedit [illegible] que alias rapiunt uiolenter in ecclesia. alias furantur
in ea. uidetur uiolando committere sacrilegium. uidetur quod non. quia rapientes
excommunicati sunt ad modum sententia habetis. scilicet episcopi consilio [illegible]
et [illegible] per omnes loci illius [illegible] non sunt
excommunicati sententia excommunicationis. ille autem qui furatur non est excommunicatus
[illegible] canonis [illegible] quod non sit ex-
communicatus. quod non est ideo quia uis sit excommunicatus. alias non. uel sac-
legium dicitur enim quod est ingressio rei aliene inuito domino.
non habet ergo excommunicacionem [illegible] uidetur esse quod in
littera habetur. scilicet quod tollit [illegible] de sacro. ergo committit sacrilegium
ut uidetur. ¶ Solutio. dicendum quod sacrilegium in hoc casu cum furto uel rapina
facit speciale peccatum ratione loci. et ideo est alia species sicut in uio-
lacione morali est alia species per quam fornicacio. ¶ Ad id quod obicitur
dicendum quod quamuis [illegible] uim fornicationis [illegible] tunc facit
aliam speciem. et hoc [illegible] est. quando fit ad iniuriam alicuius
sanctitatis [illegible] quia tunc [illegible] quod [illegible] est actu [illegible]
in [illegible] ergo [illegible] ad dicendum quod non est sacrilegium quando accipitur res
non sacra [illegible] dedicatarum. Sed magis est [illegible] quam simplex rapina.
quia non fit per hoc lesio alicuius sanctitatis. quia sanctitas est in loco uel
in [illegible] et nemo [illegible] in tali [illegible] uel rapina. ¶ Ad dicendum quod
mancipatum domino clericus aut est [illegible] scilicet quod [illegible] est ad actum
clericus. et hoc dicitur [illegible] mancipatum clerici. ut calix et patena
et lapides [illegible] et [illegible] et hoc non possit ad aliquis uel depu-
tati. quamdiu maneret [illegible] in qua [illegible] sunt. et sic [illegible] loca
deputata clericis. ut cimiterium et oratorium. et in talibus
committitur sacrilegium per lesionem alia non dicitur quod mancipatur clericus
per hoc quod ordinatum est in sustentacionem ministrancium in clericis sicut bona
ecclesiarum in talibus non leditur sacrilegium nisi per accidens. et ideo auferre ta-
lia non est proprie sacrilegium. ¶ Ad aliud dicendum quod meo iudicio uiolando commit-
titur sacrilegium eo quod leditur locus. Sed quod raptores excommunicantur hoc est
per [illegible] autem que non habet quod occultè uenit ad furandum.
¶ Deinde queritur de hoc quod dicitur. Et usura prohibetur. quia quamuis hoc

Marginalia (left): differencia. — iracundia — adulterium — Quod ad moechiam sic illo precepto quod homicidium additur et uoluntas [illegible] dicitur ad [illegible] quod [illegible] precepitur. — mandata — sed prohibi — [illegible] — sed ad aliud — et hoc quod rapina uocatur
Marginalia (right): canonis — uidetur — et sacri[legium] — peccatum

Uinct' ca de usura. f. q d(icitu)r (et) u(er)o i usura (con)(tra)hic
d(o)n(a)t(ur). (et) u(er)o p(ro)pter dans usura sic accipiens s(ed) p(er)
g(ra)c(iam) d(e)s sic distr(ingi)t mag(ister) i l(ite)ra usura, (et) usura e(st) q(ua)n(do) plus ex-
igit(ur) q(uam) i p(e)c(un)ia ul' q(ui)b(us) q(ua)m accipiat(ur) i sorte s(ed) ul(tr)a
sic luc(re)... dare duas dist(in)ctiones...
usura e(st) ... q(uo)d ult(ra) sorte(m) accipit(ur). (et) sunt hee dif-
fo(r)nes i glo. ... h(ec) dist(in)ctio-
nes no(n) u(idetur) usura e(ss)e furtu(m) ul' ... furtu(m) q(uia) furtu(m) n(on)
cx actu(m) n(on) ex pacto e(st) debitu(m) ... n(on) furtu(m) ... ad p(ro)
sorte. g(ra)o ... male dicat. ...
... usura (et) furtu(m). q(uia) furtu(m) e(st)
... alien(us) e(st) i ... dn(o). usura ... dn(o) uole(n)te
(et) ... stat ...
tam aut uoluntas accipie(n)di ult(ra) sorte(m). aut spes aut pactu(m).
si ... usurariu(m) ... accepunt ...
... (et) loq(ui)m(ur) de usura ... si aut spes fac(it) usu-
ra(m). tu(n)c negociator ... usurari(us) q(uia) sperat accipe ult(ra)
sorte(m). si dicas q(uod) no(n) e(st) sic ... negociator dat p(ec)unia(m)
usurari(us) mutuatur ... mutuare ... e(st) bon(um) ...

[illegible]

[illegible]

... quod creditor [illegible] consentire ... consulit ... usure ... non valet ... [illegible]

... malum ... reparabilis ... malo ... malum ... bono ... [illegible]

... locatione domorum et vasorum ... valet ... domus ... pecunia ... solum mutuum ... vendicio ... mutuum ... usum vasorum ... locatione domorum ... pecunia ... melior ... usum ... locatione domorum ... [illegible]

[illegible]

... mutuum ... usura ... usuram ... [illegible]

... usura ... usuram ... scandali ... mutuum ... [illegible]

est extorta ab ipso usurario. non autem alicui dampnificato ad dicendum quod ad illam questionem si de meo volo reddere. quia multum vix difficile declarare quanta nocuerit rebus [illegible]. sed quibus satisfaciat sibi [illegible] quod dominus [illegible] ut [illegible] ad supplementum cuius est vita [illegible] in [illegible]. sunt tamen quidam [illegible] timore probabiliter quod [illegible] et [illegible] quod gubernat familiam et [illegible] filios vel pascat pauperes. sufficit ad hoc quod [illegible] usurarius [illegible] quod [illegible] dicitur de sacerdote et de aliis. quia sacerdos non [illegible] illum [illegible] usurar[illegible] [illegible] quod [illegible]. sed [illegible] non potens [illegible] bona [illegible] domus sue et familie. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicit. *qui vero quod de filiis israel* et cetera. cum enim sit de lege [illegible] rapina vel furtum facere vel hoc domino non debere [illegible] sed de hoc in [illegible] ultima [illegible] de [illegible] hic [illegible] quod [illegible] furtum. quia ab egipciis spoliata fuerunt filii israel et labores eorum [illegible] et [illegible] a domino [illegible] ut hoc [illegible] *¶ quintum preceptum est ne loqueris contra proximum tuum falsum testimonium* et cetera. [illegible] duo precepta [illegible] magis [illegible]. unam de mendacio alteram de periurio et ista que est de mendacio [illegible] tres [illegible] in quarum [illegible] mendacii [illegible] et [illegible] quod est [illegible] ibi *[illegible] de mandato.* [illegible] quod sit [illegible] et [illegible] [illegible] de [illegible] iacob [illegible] mendacium vel non. [illegible] *quidam testis* ¶ [illegible] quod [illegible] est [illegible] mendacium per se sit peccatum et sic [illegible] mortale vel veniale [illegible] primum obicitur [illegible] mendacium [illegible] mendacium est peccatum [illegible] honestum est decep[illegible] alium [illegible] quod [illegible] mendacium est peccatum [illegible] omne mendacium est peccatum [illegible] augustinus [illegible] omne mendacium [illegible] homo [illegible] non sit. ergo omne mendacium est peccatum. [illegible] omne [illegible] bonum est quod bonum est qui bonus est. nullum mendacium [illegible] ergo nullus [illegible] bonus est. sed [illegible] est bonus est malum apud deum. et non [illegible] mendacium. ergo omne mendacium est culpa apud deum. ergo peccatum [illegible] dicit quod deus non [illegible] mendacium. [illegible] ita [illegible] sic dicit [illegible] quod est [illegible] significationis. [illegible] non [illegible] omne mendacium [illegible] est peccatum. ergo [illegible] omne mendacium [illegible] est peccatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fugam [illegible] longius [illegible] ab urbe et [illegible] longius [illegible] quod [illegible] mendacium [illegible] quia sophiste et doctores disputantes sepe falluntur ex [illegible] et doctores [illegible] et in doctrina fidei. et tamen non dicunt [illegible] cum [illegible] et [illegible] quod sunt falsa et [illegible] falsa. ergo non omne mendacium est peccatum. ¶ [illegible] dicendum quod omne mendacium est peccatum. et ad hoc quod obicitur dicendum quod tales actus [illegible] augustinus [illegible] sunt ad [illegible] [illegible] facientium et sic [illegible] peccatum quia [illegible] fuit ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indicaret sed cum [illegible] ita est ita [illegible] actus [illegible] sunt [illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible] in [illegible] magister [illegible] quod non est [illegible] de [illegible] et de [illegible] quod actus [illegible] non est [illegible] in mediate. sed ad [illegible] [illegible] in mediate est [illegible] et [illegible] non [illegible] est in verbo quam sit in corde [illegible] quia ad [illegible] non est [illegible] quod doctores [illegible] falli [illegible] [illegible] doctrine et [illegible] dicunt mendacium [illegible] non [illegible] et [illegible] ¶ [illegible] queritur [illegible] mendacium sit mortale peccatum [illegible] quod [illegible] sit [illegible] mendacium [illegible]

[illegible] homo [illegible] mortale peccatum. ergo omne mendacium est mortale peccatum. [illegible] occidit animam suam et non occidit animam [illegible] mortale peccatum. quia [illegible] vitam anime ab anima [illegible] mortale. ergo mendacium est peccatum mortale [illegible] est [illegible] et [illegible] est mortale peccatum. mendacium est contra veritatem et [illegible] veritatem [illegible] ergo et cetera. [illegible] quod [illegible] veritatem [illegible] quod veritas est [illegible] ut dicit [illegible] ethicorum [illegible] mendacium [illegible] peccatum [illegible] est mortale peccatum. sed mendacium [illegible] et cetera. [illegible] [illegible] ubi dicitur quod peccatum [illegible] abhominabilis. [illegible] hoc quod mendacium [illegible] veritatem agnitam. quia agnoscere veritatem [illegible] mendacium. [illegible] quod [illegible] veritatis agnite est peccatum [illegible] edificat ad gehennam. omnis mentiens facit contra [illegible]. ergo edificat ad gehennam [illegible] [illegible] et [illegible] mendacium. [illegible] edificat ad gehennam [illegible] mortale peccatum quia [illegible] edificat ad [illegible] ergo mendacium est mortale peccatum. ¶ sed contra [illegible] quod mendacium obstetricum exodi i et [illegible] iosue ii [illegible] fuit veniale [illegible] mortale [illegible] ad [illegible] veniale. ergo [illegible] non est mortale [illegible] dicit quod mendacium officiosum non est mortale et quod ab [illegible] [illegible] non est [illegible] mortale. ¶ solutio. dicendum quod [illegible] mendacium est mortale [illegible] [illegible] magister in [illegible] [illegible] due [illegible] in [illegible] de [illegible] mendacio [illegible] [illegible] quod [illegible] mendacium sit [illegible] fallendi [illegible] de mendacio [illegible] et [illegible] [illegible] plus et [illegible] fallendi [illegible] [illegible] non est [illegible] mendacio [illegible] et [illegible] [illegible] mortale peccatum [illegible] sed [illegible] dicit quod est veritas [illegible] et veritas [illegible] mendacium [illegible] veritas [illegible] et veritas [illegible] non [illegible] mortale [illegible] non est mortale peccatum. sed [illegible] ¶ ad [illegible] dicendum quod mendacium per se non est peccatum [illegible] mendacium [illegible] peccatum [illegible] peccatum est [illegible] dicit [illegible] vel libidinem [illegible] [illegible] non [illegible] peccatum [illegible] dicit [illegible] [illegible] magne [illegible] et [illegible] dicendum quod [illegible] [illegible] est peccatum [illegible] sed non omne mendacium [illegible] omne mendacium [illegible] veritatem dei ex malicia [illegible] ad [illegible] [illegible] mendacio et illa [illegible] et [illegible] hoc [illegible] non est peccatum mortale. sed [illegible] [illegible] et si [illegible] peccatum mortale [illegible] edificare ad gehennam. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicit. *Secundum est [illegible] mendaciorum* et cetera. [illegible] mendacium [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] fallendi. ergo [illegible] [illegible] et libido sunt duo [illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible] libido [illegible] ut dicit augustinus. ergo [illegible] non [illegible]

Marginalia:
xxxiii · ... · actione · sedem · in verbo · contra · raab mentiens ... mortale peccatum · aut significatio vocis ... fallendi · sed veritati ... actus castitatis · ... · impugnat veritatem ... edificare ad gehennam

[margin:] mendacium

[margin:] Si mendacium [illegible] dimensione sit aut [illegible]

[margin:] actu

[margin:] excusatio

[margin:] repetit

[margin:] uocatur aut

commodo mouetur uel malignatur et sic non dicitur speciale genus mendacii ut uidetur [illegible] quod [illegible] genus quod est ex malignitate sic peccatum in spiritum sanctum quod procedit ex eo quod [illegible] spiritus sancti scilicet bonitatem et hoc est peccatum in spiritum sanctum ut declaratum est in penultimo d. secundi libri. Ergo est peccatum in spiritum sanctum ut uidetur. Contra. Ad secundum dicendum quod ultra ista duo mendacii sunt et per moueri [illegible] et hoc est ex parte mouentis et cum sint duo tantum mouentia sunt tantum tria genera mendaciorum. Est autem tria sunt scilicet [illegible] mouet ad mentiendum aut est in mentiendo [illegible] autem id [illegible] quod facit aut est hoc malum et tunc procedit ex malignitate aut bonum et tunc est officiosum. Ad [illegible] primum ergo dicendum quod illa diuisio [illegible] quam genus ordinatur in [illegible]. Sed hoc genus diuiditur [illegible] actus [illegible] quod potest esse ex parte materiae mouere ad [illegible] Ad secundum dicendum quod [illegible] ponit in genere libidinosum et iocosum quod libido solet in [illegible] inueniri [illegible] addit ad quod libido accipiatur [illegible] ad [illegible] Ad secundum dicendum quod libido spiritualis [illegible] quod est spiritualis placentia boni commutabilis inordinata et [illegible] sed hic accipitur libido actualis declarata ad actum mentiendi et illa est specialis cum mouet. [illegible] et [illegible] sic tradit [illegible] Ad [illegible] dicendum quod non est quod sit in spiritum sanctum [illegible] quod est ex malignitate. Est enim malignitas duplex. Quaedam est mouens contra bonitatem ad destruendum bonitatem [illegible] et de tali [illegible] peccatum in spiritum sanctum quaedam autem mala [illegible] nocere proximo et ex hac [illegible] peccatum in spiritum sanctum quod non sola est mouens sed commode [illegible] uel alia causa odium tamen non [illegible] mendacium [illegible] sit peccatum in spiritum sanctum sed hoc [illegible] ex hoc quod est mendacium uel ex hoc quod est [illegible] sed ex causa speciali mouente contra bonitatem [illegible] ut in domo [illegible] quadam manifestate [illegible] et de hoc [illegible] non [illegible] d. secundi libri. Deinde quaeritur de hoc quod dicit et perfecti non [illegible] et quaeritur utrum perfectis sit mortale mentiri. Uidetur autem quod sic. [illegible] in [illegible] occidunt. non autem occidit animam nisi per mortale peccatum. Ergo perfectis est mortale [illegible] perfectus est [illegible] Ergo si [illegible] sua professione facit autem contra suam professionem est mortale peccatum. Ergo mentiri perfecto est peccatum mortale [illegible] si doctor [illegible] ut magister theologiae et praedicator [illegible] mortale mentiendo uidetur quod sic [illegible] doctrina ueritatis. Ergo [illegible] mortale esse facit contra hoc quod [illegible] praedicare non esse mendacem et mentiri. Ergo [illegible] mortale.

Contra hoc sunt [illegible] Augustinus in libro contra mendacium [illegible] quod non [illegible] ex [illegible] speciali [illegible] est mortale peccatum et aliud ueniale. Ergo uidetur quod [illegible] sit mortale peccatum. [illegible] nulla circumstantia aggrauat peccatum in [illegible] religiosus mentiri [illegible] ponere nisi circumstantia super mendacium. Ergo non aggrauat peccatum in [illegible] sed in [illegible] aggrauatur si fuerit mortale. Ergo non sit mortale peccatum [illegible] religioso [illegible] mortale in quo [illegible] ueniale uidetur quod ex [illegible] declinatur [illegible] est conueniens ergo peccatum mortale [illegible] Ad [illegible] dicendum quod mendacium perfecto non est mortale peccatum sed aliud est in eodem [illegible] ueniale. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] in dubio [illegible] de mendacio officioso [illegible] ad [illegible] et [illegible] aliud [illegible] perfecta potest mentiri [illegible] duplicem amorem uitae scilicet mortalis uel uitalis et sic potest mentiri pro aliena uita et aliud [illegible] quando aliquis mentitur uel mendacium [illegible] ex amore mortalis uitae [illegible] uel alienae. [illegible] ut [illegible] quod mendacium officiosum in [illegible] actu [illegible] est [illegible] si autem [illegible]

non est mendacium procedit ex illicito amore uitae uitalis et [illegible] [illegible] ad [illegible] quod perfectio contra professionem duplex est scilicet contra professionem duplex [illegible] [illegible] professionis uel [illegible] professionis. De [illegible] professionis non est [illegible] in [illegible] obedientia et abrenuntiatione [illegible] et [illegible] mortale [illegible] quod monachus habens obolum non [illegible] obolum. [illegible] facere [illegible] duplex [illegible] et hoc non [illegible] et [illegible] hoc [illegible] ueniale mendacium [illegible] non est [illegible] ueritatem [illegible] nisi in signo [illegible] signum [illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] [illegible] praedicatio [illegible] dicendum quod [illegible] signum uel doctrina non est [illegible] doctor [illegible] ueritatis docendi [illegible] illa non facit mentiens officiose. [illegible] praedicator [illegible] ab [illegible] mortali et ueniali. [illegible] non praedicatur quod sic mortale ueniale peccatum et [illegible] non facit [illegible] quod docet. Deinde quaeritur de hoc quod [illegible] de mendacio et obstetricum [illegible] autem quod fuit [illegible] hic dicitur [illegible] officiosum fuit. Ergo mentientes mendacium [illegible] ueniale. [illegible] obstetrices non fuerunt in statu perfectionis. Ergo poterant mentiri ueniale et [illegible] in mendacio officioso. Ergo ueniale [illegible] si fuisset mortale [illegible] dicit Augustinus quod [illegible] obstetrices domini [illegible] illas domos ad [illegible] dicando eas et [illegible] dando [illegible] quod aedificauit eis domos spirituales. Ergo non [illegible] mortale [illegible] Gregorius [illegible] in [illegible] dicit sic: benignitas [illegible] in [illegible] uita [illegible] poterat [illegible] mendacium in aeterna [illegible] commutata est ut in uita sua [illegible] in [illegible] bona et [illegible] [illegible] in [illegible] aeterna [illegible] mortale peccatum. Ergo uidetur quod mendacium [illegible] mortale peccatum. [illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] mendacium obstetricum ueniale fuit. Sed [illegible] timore [illegible] loco [illegible] fidei et iustitiae [illegible] ex mortale peccatum [illegible] debuerunt [illegible] fidem dei et iustitiam et [illegible] mentiendo prolongare uitam suam et [illegible] loco [illegible] mortale [illegible] et hoc in mendacio [illegible] Gregorius [illegible] in [illegible] et [illegible] amorem praesentis uitae [illegible] sunt [illegible] [illegible] conatae sunt [illegible] regem [illegible] sua [illegible] alius [illegible] fuit uoluntas in obstetricibus [illegible] praeueniendi et hoc fuit [illegible] Augustinus et [illegible] alia fuit uoluntas mentiendi et hoc fuit peccatum. [illegible] fuit [illegible] mendacium [illegible] fuit [illegible] peccati in [illegible] et hoc fuit [illegible] fidei et iustitiam et [illegible] fuit mortale peccatum et de hac [illegible] Gregorius [illegible] Gregorius [illegible] mendacium [illegible] non fuit mortale peccatum [illegible] glossa [illegible] dicit sic [illegible] mendacium [illegible] [illegible] mentiendo [illegible] non [illegible] a [illegible] ueniale [illegible] Gregorius in eadem glossa [illegible] si [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] non [illegible] dicere quod mendacium [illegible] mortale peccatum sed ueniale et [illegible] ad totum. Deinde quaeritur de hoc quod dicit [illegible] est [illegible] genera mendaciorum [illegible] quod [illegible] nulla [illegible] [illegible] in doctrina [illegible] uel religionis non [illegible] a mendacio quod est in [illegible] nisi [illegible] [illegible] ut quod non facit [illegible] mendacium et sic nulla est [illegible] mendacium quod [illegible] nulli prodest et mendacium quod

[margin:] scilicet filios

[margin:] primo est [illegible] tibi [illegible] sed [illegible] ut apparet in [illegible]

[margin:] [illegible] uel

[margin:] primum

Dist. 38

quod nulli prodest et alicui obest non distinguitur nisi per ... secundo ut
quod non sit ducendum species mendacii ... obiectum est de menda-
cio officioso quod intantum ut ... ut castitas ...

[illegible]

[illegible]

d' Jur'to

ꝓbale tam ex parte dicentis. et ideo potest esse verum et mendacium. quia
verum ad dictum et quo dicere est ut s. sed mendacium dic
i decte et abstractione. et ideo m. hoc ex parte rei et non ex
parte dicentis quia et ideo est quorum esse falsum sed se sidebat esse
mendacium. Ad id autem quod obicitur dicendum quod non est verum quod sit
motum et dicere mendacium ut iam patuit. ad aliud quod
addit plus s. presentem mendacium. s. quod ut est in dicente. et hoc est
mendacium [illegible] esse. et ideo sufficit et quod sit falsum s. quod s. ad
dicentis. Deinde queritur de hoc quod dicit contra fine istius. ibi
solum quod de jacob. qui se dixit esau et c. videtur enim quod
mentitus fuit. quia dixit falsum cum intentione fallendi patrem sed non
necesse fuit falsum per illo approbatio. quod mentiebatur. Si autem dicitur quod
excusatur per familiaritatem consilium spiritus. s. ideo potest dici quod excusatur et
a fornicatione quod falsum est. quod et in mendacium per consilium [illegible]
sit excusari. Item autem dicit quod et si deus preciperet non propter hoc esset
bonum peccatum. quod multo minus efficaret bonum et excusabile per consilium
spiritus. s. quod non excusatur jacob. ut videtur. Item mendacium ut dicit
augustinus est de hiis que non possunt bene fieri. quod et de hiis que
non possunt excusari. quod et a mendacio excusatur jacob. et eadem ratione
est de judic. et aliis qui [illegible] ex [illegible] supplicatur. Videtur
quod hic sit in corde et corde potuit loqui ut diceret aliquid
praeter sermonem et vellet intelligi in quo erat falsum sic excusat
quidam. videtur quod non. quia medium potest consumi. potest in corde et
corde loqui. quod ut quod sit potum sic et c. sic igitur habet in
lib. sequenti. d. quod [illegible] arte verborum [illegible] mutat. deus quicquid
[illegible] testis est. accipi in hoc sensu in quo istum iurat intelligit. Sed sic
[illegible] ut de verbo simpliciter. cum datur sit usus loquendi in
nobis in uite [illegible] et [illegible] pandamus. [illegible] quod fuit in-
tellectum falsum. quod quod mendacium dicitur inspirari deum. Item queritur si jacob hoc
quod dixit veritate potuit. si enim verum dixit et deus est testis veritatis
quod potuit cum teste veritatis [illegible] et hoc est veritate quod dixit.
Sed quod iuramentum accipitur in sensu illius cui iuratur. et in sensu
illo dixit falsum. quod ipse iuravit falsum. Ad primum dicendum quod non est nobis intellig-
endum loquendum de consilio spiritus. s. sed per talia consilia (silentio) veneranda esse
quam discussione et esse in potest disputatione. dici quod potest sub
[illegible] jacob hoc dixisse non motu suo. sed motu spiritus. s. per in-
stinctum [illegible]. Sed autem intelligit hoc propter non sit sufficiens
ad hoc quod in una locutione ponat plures [illegible] et semel. tamen
spiritus. s. sic fecit et faciet ut in sermonibus suis plures sententias
ponat. et multiplex sit scientia. et ulterius ad [illegible]. si enim
[illegible]. et quod in [illegible] illo intellexit spiritus. s. quam condidit
sermonem et ideo potest dici quod sub sensu quod ita fuerit referendo
ad [illegible]. et hoc intendit jacob implere. sed hoc quod intendit
obedire matri et [illegible] loquebatur enim motu alieno et non
proprio. et iste modus est excusationis aliorum. et per hoc patet solutio
ad aliud. non enim loquebatur in corde et corde. quia bene voluit
ut patet intelligi [illegible]. et postea quam intellexit patrem
[illegible] et ideo dicit fraudulenter surripuit
benedictionem referendo ad modum exteriorem et non ad intentionem
fraudis. patet et quod hoc [illegible] potuit hoc non et verum [illegible]
unde patet solutio ad totum. hoc autem solum intelligit illud augustinus quod dicit.
[illegible] talia dicta sunt et facta. ubi enim [illegible] est modus
[illegible] posuit in talibus [illegible]

Consequenter de perjurio videamus et c. hic agit de iurando et perju-
rio

o. ad rem jacob dixit [illegible] falsum [illegible] que alia fa-
ciunt referendo

[illegible] et c. hic agit de iurando ex parte iurantis et persequitur
iuratum. et hoc est sic [illegible] arte verborum qui iurat et c. In
[illegible] et ultima agit in qua intelligentia oportet accedere ad iuramentum
[illegible] decrevit et c. [illegible] dicit in iii. partes. in prima
parte agit de [illegible] iuramenti. In secunda de circumstantiis iuramenti.
s. si quis querit utrum iurare sit malum. In tertia querit per quid iurandum
sit utrum per deum vel per creaturam. et quare per ydola. et [illegible]
utrum liceat iurare per creaturam et c. In quarta et ultima intelligit
de iuramenti obligatione. nunc [illegible] unde utrum iuramentum et c.
ex hiis de facili patet solutio. Incidit autem dubium de perductione
istius partis. cum enim nomen dei invanum invocetur in perjurio
videtur debuisse declarare sub secundo mandato per tabule. quam [illegible]
[illegible]. Item in perjurio peccatur in deum. cum contradicit homo in deum. unde
quod perjurium sub preceptis prime tabule erat declarandum. Item dicendum
quod [illegible] peccat in contemptu [illegible] deum. sed ad decipi-
endum proximum. et ideo perjurium in quantum fit in falso testimonio in causis
principaliter et frequenter fit [illegible] contra deum. et ideo in prima
tabula [illegible] hoc declarari. Ad aliud dicendum quod nomen dei
in invocatur. sed hoc fit in [illegible] decipiendi proximum. et ideo fra-
[illegible] proximum. et non contra deum [illegible]. Deinde queritur
de hoc quod dicit. Ad perjurium conscius [illegible] tres comites habet
videtur enim quod duo superfluant. quia cum iudicio discretionis intelligitur
[illegible] non differt iudicio discretionis sue
quod quia cum iudicio discretionis esset dicendum iuramentum non oportet
addere quod esset verum et iustum. Item non falsum est iustum. quod quod [illegible]
[illegible] superflue dicitur debere esse iustitia. Item [illegible] accipien-
tes eorum comites. Item queritur quod tres comites per apponendi
sunt iuramento quam aliis [illegible] ut [illegible]. Ad quod dicendum quod isti
tres comites necessarii sunt ad iuramentum. et licet unus in se
[illegible] sit in alio. tamen uno posito non superfluit aliud. quia difficultas
habet [illegible] ut iuratum ut [illegible] patebit. et ideo ad
aliud quod [illegible] una [illegible] habet [illegible]. et non una [illegible] su-
perfluit aliud. [illegible] quos habet. et per hoc patet solutio ad
duo prima. ad aliud dicendum quod iuramentum [illegible] ad [illegible]. s. ad veritatem
[illegible] et ad rem de qua est et ad eum per quem fit. et
[illegible] regit iudicio. [illegible]
[illegible] hoc iustitiam. quia [illegible] in hoc loco
[illegible] sed [illegible] est [illegible]. ad
ultimum dicendum quod nullum iuramentum [illegible] est [illegible] dubitare [illegible]
[illegible]. sic enim dicitur in li. capitulo. cogitationes mortalium sunt timide
et incerte providentie nostre. et ideo quia [illegible] testificatur per
[illegible] contingentibus regentibus [illegible] difficile [illegible]
[illegible] invenitur. Deinde queritur de hoc quod dicit. sed melius
credimus et illi peierare. omnis enim periurans [illegible]
[illegible] falsum ac tale quod putat esse verum iurans
[illegible] ut dicit. quod [illegible] perjurium [illegible] quod hoc est
[illegible] capitulo habetur contra. Ad hoc dicendum quod [illegible]
[illegible] quod [illegible] est voluntas. quia talia non [illegible]
sunt. et sub illa sunt ista. [illegible] rei dicit esse in [illegible]
de [illegible] et facto. unde non est perjurium quod hic vocat perjurium
[illegible] quid. s. in quantum [illegible] per [illegible] iuratis.
Deinde queritur de hoc quod dicit. utrum iurare sit malum. et c. et
quomodo [illegible] an iurare sit malum et an sit peccatum mortale.
Ad primum patet sic. sicut predictum. iuravit deus et non penituit
eum et c. sed si malum esset deus non iuraret. quod iurare non est
malum. sed potius bonum. quia quicquid agit deus bonum est. [illegible]

quia non habuit per quem iuraret maiorem iuravit per semetipsum

et c. Ex hoc sequitur idem quod prius. Item ro. i. testis enim mihi est deus

et ad cor. xi. ego autem testem deum invoco in animam meam. Ergo

quod apostolus non iuraret si bonum non esset iurare. Ergo iurare

bonum est. Item aut iurare est malum aut idem quod prius. Item in iuratione

duo sunt quorum utrumque est bonum, scilicet dicere veritatem et invocare

nomen dei. Ergo coniuncta faciunt magis bonum. Ergo iuramentum magis bonum

est quam simpliciter pro bono veritatis. Item quod iurare dicitur malum si hoc

quod sit in causa. Unde super illud loquitur in ambulare malum est quia sit

causa sit occasio. Hoc autem bonum est. Ergo et c. Hoc non habet quod iurare in se

sit malum. Contra Augustinus iuramentum est prohibitum, nullum autem bonum est

prohibitum prohibitione decalogi. Ergo iurare est malum. Item exo. xx.

non assumes nomen dei tui in vanum. Dicit glossa non iurabis pro

nihilo. Sed idem est pro nihilo iurare quod simpliciter iurare. Ergo simpliciter iurare est

prohibitum in precepto prohibitionis. Item Aug. iurationes [illegible] ita

periculosa nulla secura. Ergo [illegible] quod mala omnis iuratio ut videtur. Item

si non esset malum per se iurare quare tam diligenter preciperet ca-

veri in evangelio et in epistola Iacobi. Contra. Ad primo dicendum quod sicut dicit Augustinus

dum diligenter prohibetur iurare ne quis tamquam bonum appe-

tat iurare et [illegible] ipsum [illegible] iurandi ubi

[illegible] quod in se iurare non est malum sed bonum. Sed tamen

in cautum hominem. Et ideo diligenter prohibetur quia cum homo [illegible]

[illegible] sit, primo est ad [illegible] et instabilior est quam ipse

homo qui [illegible] [illegible] et ideo duplex est causa

iurare non conferre, quia dubium ut nos [illegible]. Et ergo bonum sit in

se tamen malum est [illegible] et ita per se est bonum sed

per accidens est malum in quantum [illegible] et cum [illegible]

[illegible] non dicit invocare. Sed [illegible] de [illegible] sit in [illegible]

fuit. Ad primum ergo dicendum quod [illegible] prohibetur est quia [illegible]. Ad secundum

dicendum quod precepto decalogi non prohibetur iuramentum quia tunc non

liceret [illegible] sed periurium. Ad aliud dicendum quod iurare pro nihilo non

est idem quod iurare simpliciter sed pro nihilo iurare hoc est sine causa iurare

et hoc iuramentum non habet comites discretionis et iustitie. Et ideo

hoc prohibetur non tamen iurare simpliciter. Ad aliud dicendum quod Augustinus dicit

non est ex parte iuramenti sed ex parte iurantis quia non sufficit

ad perfectam [illegible] de quo iurat. Deinde queritur hoc utrum omne

periurium sit peccatum mortale. Videtur autem quod sic quia periurium dicitur esse

contra preceptum non assumes nomen dei tui in vanum. Quod autem est dictum contra

preceptum est mortale peccatum. Ergo omne periurium est mortale peccatum. Item in-

vocans [illegible] veritatem in testem [illegible] [illegible].

[illegible] autem [illegible] deo peccat mortaliter. Ergo omnis iurans falsum

peccat mortaliter ut videtur. Item [illegible] per se [illegible] est contra

a quo iuramentum ei adherens [illegible] ex genere suo simpliciter

[illegible] ut in vanum non debet invocari [illegible]

et tamen prohibitum est prohibitione decalogi ne in vanum invocetur.

Ergo multo magis ne in falsum. Ergo iurans falsum [illegible]

[illegible]. Ergo peccat mortaliter. Contra sicut iocose mentiri [factus]

[illegible] iocose iurare falsum [illegible] dicitur quod hic tunc

est mortale peccatum. Ergo non [illegible] est mortale peccatum quia [illegible] quod hui-

[illegible] mortale non [illegible]. Videtur quod de [illegible]

[illegible] iurant per [illegible] suas

[illegible] tales peccant mortaliter ut non. Videtur quod sic quia [illegible]

prohibitum est iurare per creaturam. Ergo tales faciunt contra prohibitionem

contra mortale peccatum. Item in illa dicitur quod iurans per creaturam iu-

rat per deum qui relucet in creatura. Ergo [illegible] iurans contempnit

per quod iurat. Ergo [illegible] iurans per [illegible] suas contempnit deum

qui relucet in [illegible] suis contempnit autem deum [illegible] peccat mortaliter. Ergo ta-

les peccant mortaliter. Contra videtur quod iurans per deum [illegible]

deum. Unde quia non [illegible] peccat contra deum in quantum [illegible]

[illegible] dum non honorat deum. Contra [illegible]

dicitur quod homo [illegible] honorat per quod iurat. Ergo iurando honorat

per quod iurat. Ergo iurans [illegible] per deum honorat deum. Ad primum dicendum

quod periurium multiplex est scilicet [illegible] iurationes. Et [illegible]

[illegible] deliberatione iurat. Et tunc non est

mortale peccatum. [illegible] periurium [illegible] iurationes [illegible]

[illegible] cum deliberatione [illegible] iurando [illegible] et attendit [illegible]

[illegible]. Sed [illegible] tunc [illegible] periurium est mortale. Ad primum

ergo dicendum quod non assumes nomen dei in vanum [illegible] cum deliberatione

deprehendi [illegible] ad [illegible] [illegible]

sed vane esse possunt. Tamen non est vanitas [illegible] [illegible]

[illegible] sicut in [illegible] de mendacio [illegible] est. Et ideo tale

iuramentum est contra preceptum. [illegible] ad aliud dicendum quod talis invocatio que

fit iocando quia non [illegible] falsum. Sed iocari non deliberat

de [illegible] invocata. Sed per [illegible] invocat. Et ideo non

contempnit sed [illegible]. [illegible] distinctio [illegible] iurandi et quid

non. Ad aliud dicendum quod mendacium [illegible] et [illegible] de iocoso et

[illegible] et iuramentum [illegible] deliberationem addunt io-

[illegible] non [illegible] [illegible]. Sed [illegible]

sed de [illegible] ad [illegible] non fit sine deliberatione. [illegible]

[illegible] iurare non est [illegible]. Sed magne. Ad aliud dicendum quod quoniam

[illegible] quia [illegible] invocare [illegible] et ideo in vanum invo-

care. Sed [illegible] invocat ut iocose [illegible] fit [illegible] iuramentum

et non [illegible]. Ad id quod ultimo queritur dicendum quod per creaturas ut per [illegible] homo dicitur

iurare [illegible] id quod [illegible] non sit [illegible] sed [illegible]

et tunc non [illegible] est iuramentum. Sed malum modo loquendi [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] signo [illegible] quia religiosi

[illegible] illo [illegible]. Sed hic [illegible] non fuit talia iuramenta

Ad aliud dicendum quod [illegible] prohibetur quia in [illegible] [illegible] aliquid honoretur et

[illegible] honoretur. Et [illegible] est in iuramento [illegible] honor

est dum quod id invocatur [illegible]. [illegible] quod hic deformitate

[illegible] est [illegible] deum. Deinde queritur de hoc quod dicitur quod iurare

per creaturas [illegible] hic [illegible] iuramentum tanto magis

sit obligatorium quanto id per quod iuratur est sanctius quia [illegible] id quod

[illegible] tanto magis obliget

[illegible] sanctius [illegible] per quod iurat [illegible] quia hic plane dicitur

[illegible] iurare per [illegible] [illegible]

[illegible] contempnit deum in se magis peccat [illegible]

contempnit deum in creatura. [illegible] magis peccat in [illegible] contempnit eum

in [illegible] contempnit eum in ballivo suo. Periurans per deum

contempnit deum in se et periurans per creaturam contempnit eum

in creatura. Ergo gravius peccat periurans per deum quam per creaturam. Sed

[illegible] deus in se non est [illegible] unum solum bonum [illegible]

[illegible] est bonum [illegible] et bonum [illegible] magis [illegible] contempnit

duo quam unum. Ergo magis peccat periurans per creaturam quam per deum

periurans tamen ut videtur. Item magis abhorrent homines [illegible]

quod fit [illegible] ut [illegible] quam id quod fit per deum. Ergo magis est

[illegible] quod est per creaturam. Ergo [illegible] per creaturam [illegible] est magis

Margin notes:

Quod iurans per deum non [illegible] deum.

et tanto sit sanctius

Quod [illegible] tamen per deum quam per creaturam.

Quod [illegible] quam [illegible] sit [illegible]

ut uult aug(ustinus). periurium est mendacium iuramento firmatum ... consi-
matum. ergo multo magis periurium est malum ... non male-
... si ... peteretur pro uita conseruanda ... magis
[illegible]

[illegible]

in contrarium iuratum. ad aliud dicendum quod competit ei actio pro promissione. et si
... competit ei denunciatio ... ut ecclesie. et ille ...
[illegible]
... in contrarium ...

Tercium preceptum est non desiderabis uxorem proximi tui et cetera. ... duas partes
de preceptis duobus principalibus ad cor ... de duobus preceptis ...
de distinctione ueteris legis et noue ... ad decalogum ...
... mandata ...
[illegible]

precepta moralia prohibentia non sunt nisi de se malorum. legis
et humane prohibitiones quedam sunt propter opus ad vitandum penas et preve-
alios. Idem querit de hoc quod dicit. Sed cum prohibetur concupiscentia alie-
ne uxoris et c. Circa enim hoc queritur an lex decalogi iusti-
ficabat ex eo quod prohibebat manum et animam. videtur quod sic.
iusticia enim est abstinentia mali in corde ore et manu. omnia autem hec
attingunt precepta et ordinant. ergo videtur quod iustificabat. Item
Matthei xix. Si vis ad vitam ingredi serva mandata et dedicit ei non
occides non mechaberis et c. cum ergo ad vitam eternam nemo ingrediatur
nisi per iusticiam patet quod mandata iustificabant. Item Beda. iustitia
legis suo tempore custodita non solum bona temporalia sed et vitam con-
ferebat eternam. hoc autem non conferret nisi iustificando ergo lex decalogi
iustificabat. Item Ro. iii. Ex operibus legis non iustificabitur omnis
caro coram illo. ubi dicit glossa Augustini de lege loquitur secundum cerimonialia
non secundum moralia que iustificabant. ergo iustificabat decalogus.
Si dicatur quod non iustificabat nisi ex actu et supra hoc quod opus operatum non
iustificabat sed opus operans. tunc videtur nulla fuisse differentia inter mo-
ralia et cerimonialia. quia in cerimonialibus est et opus operans ex caritate volebat
ad salutem et non opus operatum. Contra Gal. ii. Ex operibus legis
non iustificabitur omnis caro coram illo. et loquitur de opere decalogi
ergo non iustificabat. Item ad Ro. viii. non enim accepistis spiritum servi-
tutis in timore et c. dicit glossa precepta veteris legis timore penali ser-
vabantur. timor autem penalis est cum peccato mortali. ergo timor penalis non
iustificabat. ergo nec mandatum quod ex timore penali movere
implebatur. Item Exo. xx. non concupisces et c. dicit glossa lex
prohibet manum non animum. cum ergo iustitia perficiatur in corde non in ma-
nu lex decalogi non iustificabat ut videtur. Item super illud Psalmi lex
domini immaculata et c. dicit glossa lex vetus non faciebat animas
immaculatas. decalogus autem erat in lege veteri. ergo non facie-
bat immaculatas. ergo nec iustificabat. Item ii. Cor. iii. littera occidit. spiritus
autem vivificat. et dicit magister in littera quod littera occidens est de-
calogus. constat autem quod id quod vivificat non occidit. ergo decalogus
non iustificat. Contra ergo dicendum quod iustificans dicitur quadrupliciter. scilicet efficienter
et sic solus deus iustificat. formaliter et hoc duobus modis
sive forma perfecta faciens subiectum iustum sicut albedo album et sic sola
iusticia iustificat. et ut removens dispositionem contrariam et sic gratia
iustificat iustificare quia perficit ordinata est contra peccatum ut probatur
in primo questionis. tertio modo dicitur iustificans faciens dignum vita eterna
ex merito operis et sic sola caritas iustificat. quarto modo dicitur
iustificans consiliative iusticie inducens et sic opus iustificat
et hoc precepta que ligant ad observantiam operis. et hoc modo decalogus
sic iustificabat. sed tamen duplex scilicet in removendo a malo et sic iusti-
ficabat in prohibitionibus. vel in ordinando ad bonum et sic iustifica-
bat in affirmativis. Sed notandum quod cum queritur utrum decalogus iustificabat
querit de iustificatione tertio modo. quia hoc iustificat prout dicitur et opus
potest esse cum mortali peccato. et ideo non querit de iustificatione formali sed
dicendum ergo quod secundum tollentem illam questionem non iustificabat. quia que
legis latione veteris tradita non conferebat gratiam eorum substantia
illa erant figure gratie et non ulterius. sed in novo in quantum est ibi ra-
tificata. vel quod complens decalogum habet hoc [illegible] novorum
quia ex legis latione nova est. conferunt gratiam qua complet et in-
firmatur opus decalogi. et ideo iustificatio est secundum quod dicit
Augustinus scilicet quod iusti in veteri testamento pertinebant ad novum. quia iustificati
fide acceperunt novam et mali in novo timore penali similiter
pertinent ad vetus quia ad non habere gratiam. Ad 1um dicendum ergo ad primum quod
opus cordis et oris et manus non iustificat nisi causaliter scilicet
consiliative iusticiam inducendo. et hoc non removetur de
hoc illa que ex caritate procedit. Ad aliud dicendum quod dominus dicit illi observantia
vite ut removeat. non ut hoc solum sufficiat. unde dicitur

melius quod in dominus tollere et eludi precepta de caritate ad que omnia
mandata referuntur. ut patuit ex supradictis. Ad aliud dicendum quod iustitia
illa conservata non conferebat vitam nisi in pertinentibus ad novum testamentum et
ex gratia nova testamenti. et ita tollit Beda. Ad aliud dicendum quod quando tollit de-
calogum pertinere ad statum iustificationis perfecte quia moralis est. sed non
cerimonialia que pertinebant ad iustitiam figuralem. et ideo decalogus fuit
in omni lege et nature et Moysi et gratie. quia opus suum non solum est in hoc
sed quod non est opus cerimonialia. Ad aliud dicendum quod hoc in hoc non sit differentia
inter moralia et cerimonialia. quia neutrum valebat ad meritum sine
caritate. tamen differentia est quia decalogus est de per se bonis simpliciter in me-
ritis in merito. sed non cerimonialia. sicut et alie dotes per se caritate
non valent ad meritum. et tamen per se bone sunt et manent in
merito et specificant ipsum in hac actione et illa. secundum singule vir-
tutes conveniunt. Idem querit de hoc quod dicit. Si vero queritur quomodo dicatur
apostolus littera occidit et c. videtur enim quod quod non vivificat op-
positione est spiritualis tollia. et hanc multi habent qui non vivificantur
ergo quod non vivificat. Item moralia non habent aliud tollentem quam illa
que sonat in littera. ergo non est dicere quod littera occidit. quod vivificat
quia non est in alio quam littera. Item nec removet disponens et causas
mortis occidit. sed decalogus removet dispositiones et causas mortis
ergo non occidit. Propter hoc patet. Ita probatur ex hoc quod decalogus re-
movet peccata que sunt cum mortis. Dicendum ergo littera occidens decalogus
est sola littera legis audita sine gratia implectionis. et est littera occidens
non per se sed per accidens. sicut quando febricitantia aqua ostenditur magis
excitatur in eo sitis et concupiscit plus. ita et estimatio hominis in concupiscentia
decalogus proposito quod prohibetur est peccatum. et cum non habet gratiam et
occasio peccati occasionis concupiscentie. et hic est unus modus occidendi. alius
modus est. quia cum appetitus de natura sua tamen magis fertur
in id quod appetitur per motum est alius. sed precepta per hoc quod prohibet
tentationem appetitus legi exaltat. et sic magis concupiscit procedit in
peccatum vel mentis interioris cupiens sperans negatum. tertius modus tan-
gitur ab apostolo in littera. scilicet quia id quod sine preceptis non est nisi malum
et contra legem nature precepti additur factum et est contra legem
scriptam. et sic addit de contrarietate quidam que est prevaricatio
legis scripte. et sic iterum aggravat peccatum et auget mortem.
et hiis tribus modis decalogus est littera occidens. Ad dicendum ergo ad
primum quod spiritus est gratia spiritus in qua datur spiritus scilicet et hoc datur per
in legis latione nova non veteri. Ad aliud dicendum quod moralia non
habent spiritum alium et tollentem. sed spiritum movetur ad implendum quia
est amor non timor ut debitum est. Ad aliud dicendum quod decalogus per
se ordinat ad vitam et hoc reddit aptius cum dicitur. mandatum
datum sanctum et iustum et bonum. sed per accidens est ordinatur ad
malum et hoc notatur apostolus cum subiungit occasione accepta per mandatum
datum bonum operatum est in me mortem. dicit autem mors est quam causam per se
et causam per accidens. quia illam habet consuetudine sicut est causa eius
occasio. sed inducitur ex comparatione sui ad aliud. sicut dat umbra
quam nullo modo causat sol ita comparatio decalogi ad dampnatum cum
cupiat causat appetitus illicitus et aggravat peccatum et non causat
a decalogo aliquid nisi sed occasio peccati hic autem qui ultra sibi tradit
longam questionem de legibus et iure ipsi quam disputavimus in
tractatu de iustitia. Item nota questionem illam propter lectoris quam capitulum
ibi. Dubitatur autem Albanis(?) legem et c. disputatum invenies in
primo questionis iuris eiusdem operis. et ideo non undo hic perlaqueandas de-
curras autem non gratias nobis sed deo referant cui est honor
et virtus et potestas in secula seculorum amen.

Explicit scriptum super tertium Sententiarum secundum fratrem Albertum de ordine
Predicatorum. Deo gratias.

[Margin, left column:] Tria sunt quibus iustificatio operum moralium
[Margin, right:] hiis
[Margin, right:] occasio
[Margin, right:] prohibens in actu sic ex comparatione solis ad eam oppositum
[Margin, right:] Anglicum

Vidi dominum sedentem super solium excelsum et ele-
vatum et plena erat domus a maiestate eius et ea que sub
ipso erant replebant templum. Hec verba leguntur
ysa. vi. et [illegible] ex ipso [illegible]
Per hoc enim quod dicit vidi non intelligitur [illegible] quod hec non potest
[illegible] nosse nisi quem docuerit. Per hoc autem quod dicit dominum non
excludo errorem ponentium in principio huius libri in prima distinctione. Per hoc
enim significatur esse unus creator et factor mundi totius non
ut dualistae errantes dixerunt dualia et varia esse
principia. Per hoc autem quod dicit sedentem super excelsum et elevatum notatur
duplex creatura superior et inferior nam et in verbo duplex
electio. solium enim dicit excelsum et elevatum. Unde [illegible] solium quod ex-
celsum est angelica natura in qua sicut in solio sedet deus
sicut dicitur in psalmo sedens super cherubim. Unde et dicit in ista visi-
one quod seraphim stabant super illud. Et psalmus thronus tuus
deus in seculum seculi. Et de hoc excelso solio est prima pars libri
post prohemiale in qua declaratur creator omnis
creature quod non in principio istius libri ut diximus. Solium
elevatum [illegible] et [illegible] et cor-
[illegible] lune [illegible] enim celsitu-
dinem non habet ut primum solium [illegible] elevatione [illegible]
ipsum [illegible] a creatore sicut in
sua forma perfectum [illegible] ut in loco in motu in [illegible]
[illegible] celum mihi sedes
est et terra scabellum pedum meorum [illegible] est et quod [illegible]
in primo de celo et mundo [illegible]
quod celum esset sedes et [illegible] dicitur. Per sequentia autem verba
plena domus maiestate eius accipitur alia pars [illegible] creature que
est [illegible] et [illegible] quod domus hic mundus est quod totus
repletus est creaturis [illegible] et clamantibus de ma-
iestate. Per hoc quod omnia clamant ipse fecit nos et non ipsi
nos. Et de hiis [illegible] superiori [illegible]
creata agitur in secunda parte istius [illegible] ut patet prohemi-
ali [illegible] una distinctio [illegible]
de solio excelso quod est natura angelica [illegible]
que ibi incipit De angelis [illegible] etc. usque ad xvi^am que
incipit ibi Hic de angelis etc. In secunda autem [illegible]
declaratur de creatura [illegible] superiori et inferiori. que quo
ad superiorem [illegible] per solium excelsum. que ad inferiorem
per maiestatem replentem domum id est mundum et durat usque
ad distinctionem xxvii. que incipit ibi Huius excellens etc. In tertia
parte libri istius [illegible]. Per hoc ergo quod dicit ea que
sub ipso erant [illegible] homines ad deum et in-
feriora [illegible] sicut dicit augustinus [illegible] se-
[illegible] ex ipsa
[illegible] hominem in medio posuit inter se et mundum ut ser-
viret [illegible] et [illegible] ad homines [illegible]
Per hoc ergo quod dicit ea que sub ipso [illegible] homines [illegible]

[illegible] et ordine ad obediendum [illegible] in verbo
erant non [illegible] obedientie [illegible] verbum illud
[illegible] actus non complet ad perfe-
[illegible] non paradisus [illegible] et [illegible]
in quo sicut in templo ad [illegible] et [illegible]
poterat erat homo. Dicitur enim templum a templor templaris quod
est verbum quod [illegible] ut contemplor
et hoc est idem quod in genesi dicitur posuit hominem in paradiso [illegible]
ut operaretur et custodiret illum. [illegible] de ope-
[illegible] quo in [illegible] creator. Per hoc autem quod dicit
replebant non [illegible] in benedic-
tione acceperunt primi parentes cum dictum est eis crescite
et multiplicamini. Et de hoc agitur a xvi. distinctione usque in
finem [illegible] et duo modos agendi [illegible]
prohemiale dicit [illegible] per duo opera [illegible] non
[illegible] posse [illegible]
[illegible] excludit magis errores [illegible]
[illegible] ab uno
principio. ubi creavit deus celum et terram etc. [illegible]
[illegible] magis [illegible] excludit errores [illegible] In
[illegible] errorem [illegible] etc. [illegible]
[illegible]
errorem excludit [illegible] et errores aliorum [illegible]
[illegible] et distinguit [illegible] facere et
operari. ubi creare proprie [illegible]
[illegible] Quinto [illegible]
[illegible] exponit [illegible] magis
[illegible] fundato [illegible]
et cetera. [illegible] una expositio [illegible]
[illegible] et superiora [illegible] et in-
[illegible] alia est [illegible] et cetera et cetera.
[illegible] celum et cetera [illegible] an-
gelicam et corporalem creaturam. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible] et hoc
[illegible]
et in [illegible]

g. cacō a cāo dīa eēn z. Cōtr pdc̄ sic. cacō ē
eēn. g° cate ē eē. sic enī diffiīt ut eēn et eē-
tia diffiīt cacō et cate. In ulti°. cate ē eē.
pr ē cac̄ p filiū g° pr ē p filiū qr primē. g°
no ētt illa 9cce. pr opac̄ p filiū ut cac̄ p filiū
sz h' nō intend. Qr sic qr nō dix pr cac̄ p filiū
sz h' nō intend cū seul dixit, qm̄ ē. Ulte sz p no
tac̄ cām media sic sr̄ oī dict̄ q 9uerit sz qr
no dix p phm̄ cause de. ce. et e. sic dix i phm̄
cause de ce. et e. Cōb et h̄ fam expoñ q ētt.
i phm̄ ēpus cause et e. bt ei h' eē primi. qr tpe
ē ut dic boe' in [illegible] mot mobiliu. sz mot
null fuit i phm̄ cū oīs mot ut dic phs ē a
[illegible] i [illegible]. nt [illegible] mouli ad q nō ē acu eoq mot
sic 9mt formi. et ii an̄ ipam ut dr̄ phs. g° nec
tpe fuit a phm̄. n g° oia [illegible] sic i phm̄ ēpus.
Qr̄ mot [illegible] ē an̄ mot. et ē tpe sic passo mot
etc̄ et an̄ ip° [illegible]. nō g° mot q ē in° et celu
cl[illegible] fam ē i phm̄ ēpus. sz pō tpe ē post ipm
mot. post, q h' qm̄ i quo [illegible] tpe. sz de h' mē-
tum posse dem̄ sr̄ i phm̄ li. d. xxx. q obi auc̄
d' ētia expone q ē. q an̄ oia cause dr̄ ce. et
e. cel. s. ang. [illegible] et ēta. i. m°. iiij. elementor.
et pauca obiecta. qr ētia he'bic loc qo [illegible]
ob' & sic. dic phs. [illegible] et cetera tel z eē. et no
ē an̄ ipm cacoa aliq. g° ang. [illegible] et [illegible] no
[illegible] ut ut. Cōtr [illegible] q uiuit [illegible]
cause oia sit. no g° [illegible] anglos et [illegible] eloque
Solo. dō q omīs ille expones 9ueniunt sic et [illegible]
dant i u'itate [illegible] ista opione. ut [illegible]
excludi oīs error [illegible] q dic cām exclud erro-
re ponere pla phm̄ [illegible] q pont i [illegible]
et [illegible] excludit eēni [illegible] mundi. et in' ex tu
atomor. et i aliq de qb' ēta dixit. ētia ad
q postpont anglos cacos ē corpib'. excludit
[illegible] errore phor. q [illegible] 9sidant. s. eēnis
[illegible] et [illegible] i [illegible] tellar sui anglor
ad cacone in [illegible]. et h' ēta declarab'. a dō g°
ad phm̄ q ex ordine illoz fer [illegible] q dr̄ ibi
de' [illegible] ē pncipiū [illegible] et [illegible] postea q spc
[illegible] sr̄ebat [illegible]. g° 9n ē ut p phm̄ telligat̄
fili' ut tota [illegible] ut dic aug' [illegible]
[illegible]. sr̄ dici q phm̄ [illegible] duplice cām. s.
efficiente. et [illegible] ad h' mag 9uenie phm̄. sigt
[illegible] q ē mi' arch[illegible] in quo fit mud' [illegible].
et quo ad h' mag 9uenit fi° q ē sapia et ars phm̄
et [illegible] solo ad phm̄. Cad ad dō q [illegible] sec-
tor ordic illor. qr. sz h' n oia exprimant cū pone

[illegible] quod. tū sz q dic gen' ydeam ab ydea i agri-
te p tellem et alia rone 9uenit filio. in qua no
9uenit aliq. Cad ad dō q cū dr̄. deus cāt. cacō ac-
tu sigt eē i dō. sz no sic te. sz sc̄dm tm̄. ut i p°
li° dcm̄ ē. et sigt no tm̄ dcām eēnā. sz i sup
[illegible] ad ea a quib' distinguit et 9uenit effectui in
cacā. et gra hor no ē ūm q cacō sic tm̄ eēnā
et ii pl'. et no cate no ē eē. vn̄ l soph̄a n pced.
Cad ad dō q no pot dici 9uenient. pr cac p filiū.
qr fili' no sigt n' relone q refert ad prem. et no
sigt ut pr̄m a quo sluit op' cacu. sz h' 9pet n
pncipiū. Cad ad dō q p. no notat 9arietā aliqm
et ideo filius n sigt [illegible] sic ibat. sz in notat
duplice h[illegible] pn'. s. a quo sic et i quo 9uenit
h' in' quo [illegible] 9uenit i aute. et ideo melio' dr̄
i phm̄ q̄ p phm̄. Cad ad h' auc̄ q ob' de spu s. dō q
utrq 9uenit filio p mod' 9uenient p[illegible] cate
i [illegible] fore spui sco p mod' quo sunt 9uenit i p[illegible]-
cone boni. Cad ad id q ob' sz fam dō q tpe n ac-
cipit h' ut in sura mot. sz large p[illegible] dicte me-
sura mobiliu et inuariabiliu i re p[illegible] et ido-
ut [illegible] acopit [illegible] opione tpe a [illegible] posui-
t p[illegible] d. xxx. Cad ad dō q mod' [illegible] ē an̄ mot
[illegible] i[illegible] ē. sz [illegible] n an̄ [illegible] sua ad
eē. et mutonē ille nos dr̄ adiacē tpe me[illegible].
Cad ad id q ob' ē. dō q sopt' ē obo. qr phm̄ dr̄ duob'
mod' s. p rone forē et simplicit. et p ordine tpi
i [illegible]. p rone forē et simplicit ē an̄ eē. qr
oia aliquo mod' sic [illegible] ex addne ad ens. et unu
et ūm et bonū. ut i p[illegible] phm̄ lib' ē ostn sum.
sz p ordine tpi [illegible] et [illegible] opio [illegible]
eēt. qr tellia [illegible] phm̄ cacū a cacore. q [illegible]
tellant nos[illegible] anglos. et tuc [illegible] expō illa
qr cacō pot respio eē. qm̄ ordine simplr̄ i abs[illegible]-
cone q fit p tellem. Cad ad ob' q tuc no ē expō
9uenient [illegible] h' quo ad aliam [illegible]. s. de ēta. dō q
i mo. qr [illegible] p phos. in' suppe [illegible] ad fiat ex
[illegible]. Cad ad [illegible] dō q tellt oia sic [illegible] et no
i forā distictē. de h' tn̄ ēta q [illegible] q i opib'
[illegible] dierū. cū 9sc̄t opio aug' opidilo [illegible].
Cad [illegible] q' de h' q dic. eliden errore q[illegible]dam
pla fuisse phm̄ [illegible] phm̄ opiancīu. [illegible] errores plos
[illegible] mag̃ i [illegible] q' aliq n' oia [illegible]
i pncip' unic. d[illegible] ut [illegible] manicheu. q' [illegible]
posuit phm̄ [illegible] gen' [illegible]. s. p rone [illegible]
q errore [illegible] sic. bon̄ et malu oppone
g° mag bon̄ mag malo. et simpl bon̄ simpl
malo. qr. si mag sic ad mag. simpl ad simpl [illegible].

[illegible] phs

[illegible] opinione [illegible]

mea

Errore manich[illegible]

simpliciter malum est primum malum. ergo est principium malum et mali. Contra dicit philosophus in [illegible] phisice quod sicut est in causis et non abeatur in infinitum, sic omne calidum reducitur in per se calidum et sic de aliis. ergo est necesse cum inveniatur aliquid causatum malum, quod volebant ut concedunt contrarii, scilicet ut illa in causam mali reducatur que simpliciter sit mala. ergo est aliquid per se malum quod est malum primum. Contra sicut ens per accidens reducitur ad ens per se et causa eius quod est accidens reducitur ad aliquid per se, sic omne donum per participationem reducitur in aliquid quod dicitur per essentiam et dicitur donum per essentiam. sed et dicitur quod non malum participatione: ut malus homo et mala causa et quidquid malum et malus habitus. ergo aliquid est per se malum quod illi reducitur ut videtur. Hoc quod est primum omne malum, sicut bonum per essentiam donum est primum omne bonum datum per participationem. Contra eodem modo se habent est primum contrariorum. sed malum et bonum sunt contraria. ergo non fluunt ab eodem primo. Contra nullum bonum facit bonum opus suum sic debitum. sed malo opus bonum fit debitum. ergo malum non est a bono. ergo dabitur eius primum mali ut videtur. Contra ad id obicitur de spiritualibus et corporalibus et corruptibilibus et incorruptibilibus quod non videtur esse a primo uno nullo modo recipit variationem. ergo videtur quod malum sit primum corruptibilium sicut bonum spiritualium et incorruptibilium. dicit enim philosophus in fine [illegible] phisicorum alia [illegible] in corruptibilibus [illegible] imaginalis ad maleficium [illegible] aliquid [illegible] collocatum. ergo videtur quod non sit idem a primo uno. Contra [illegible] ille [illegible] ab [illegible] et in [illegible] non [illegible]. sed est [illegible] et [illegible]. Contra quidam philosophi non poterant principia contraria reducere ad unum. sed magis ponebant esse [illegible] et litem et amicitiam moventia. Contra [illegible] aut facite arborem bonam et fructus eius bonos aut facite arborem malam et fructus eius malos. et [illegible] rabanus dicit quod malum fructum producit a mala radice. radix autem notat primum. ergo necesse est ponere primum malum et [illegible] [illegible] non est ducere [illegible] adducere. Contra sed [illegible] malum sonat privationem boni. ergo malum ultimum privatio est boni ultimi. sed bonum quod [illegible] ex opposito est esse ut dicit quidam philosophus. ergo malum est esse privatio. ergo non est. et quod non est ultimum est primum. ergo malum primum non est. Contra [illegible] malum est de genere potentie bone. sed bona [illegible] est aliquid boni. ergo non dicitur ultimum bono. ergo primum [illegible] concedi et descendendo ultimum malum ergo descendere [illegible] quod [illegible] bonum est ut descendit et [illegible]. Contra si causa est a bono primo et causa a malo [illegible] abolitione a [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]. ergo est ab eodem primo ut videtur. [illegible] ut [illegible] quod bonum primum quod obediens malo [illegible] ut malum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] absurdum [illegible] est [illegible] [illegible] bonum et malum. ergo non est

malum primum. Contra [illegible] quod [illegible] [illegible] nunquam [illegible] in [illegible] defensore quod nunquam [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] probabile possumus videri. unde dico ad primum quod non valet quod bonum per se est [illegible] bonum et non [illegible] oppositum primum malum [illegible] [illegible] per [illegible] ad [illegible] aliquid cum sit privatio. sed potius per recessum a bono [illegible] sic malum per se non tamen est [illegible] malum quod non possit esse per se. sed bonum est aliquid quo non est per se. sed illud [illegible] potest esse per se et potest habere aliquid per se quod recessus a bono potius est [illegible]. Contra ad aliud dico quod malum non est causa [illegible] habet causam. sed est defectus [illegible] unde illa [illegible] [illegible] [illegible]. Contra ad aliud dico quod malum non dicitur participatione sed per privationem. aliquid est malum quod non participat bonum quod natum est participare. Contra ad aliud dico quod est [illegible] de agente [illegible] et [illegible] [illegible] sed non de agente per voluntatem et intellectum. hoc enim potest facere bonum et malum. Contra ad aliud dico quod deus non est [illegible] [illegible] est opus suum debitum quod [illegible] est primum. et hoc [illegible] probatur [illegible] [illegible] [illegible]. Contra ad aliud dico quod est [illegible] quod spiritualia et corporalia non possunt esse ab eodem agente per voluntatem et electionem. sed bene concedo quod privatio non est ab ipso quod privatio non est. sed [illegible] quod privatio videtur esse aliquid quod [illegible] potest esse primum. dico quod non est a [illegible] in se quod sit privatio. sed [illegible] cum ordine ad formam et [illegible] privatio causa est [illegible] quod non est in [illegible] non per privationem [illegible] ad quod est [illegible]. Contra ad aliud dico quod litem et amicitiam [illegible] [illegible] est in [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] in [illegible] [illegible] pugnantibus. Contra ad aliud dico quod arbor mala non notat hic primum sed voluntatem [illegible] malo. et hoc [illegible] non est causa [illegible] mali actus. eodem modo arbor bona notat voluntatem [illegible] [illegible] [illegible] primum [illegible] et [illegible] est [illegible] rabanus. Contra [illegible] [illegible] de [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] primum esse [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] de errore plurium ut et [illegible] non [illegible] posuisse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et quod error plurium [illegible] duo supponit scilicet quod sit [illegible] et quod sit [illegible] una [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit una et [illegible] de [illegible] quod posuit [illegible]. Contra ad primum [illegible] [illegible] quod cum sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motum vel mutationem est [illegible] [illegible]. ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et mutationem accipit a [illegible] in [illegible] de [illegible] et [illegible] [illegible] dicit quod [illegible] [illegible] et per se [illegible] corruptibilium et generationem. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nunquam [illegible] [illegible] Contra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] ad [illegible] et nunquam ad [illegible] [illegible] per se [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] ergo nunquam [illegible] ad [illegible] sed ad [illegible] [illegible] quod est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

n̄ ponebāt p̄hi ut mouer[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] q̄ amic[illegible]

scīm ecna

mixtis et omnibus praedicta supposita ex ista vi sequuntur. Ad primum sic.

creatio est [illegible]. Sed aliquid prius [illegible] aliquid compositum est, et praesup-
ponit sua composita [illegible] ergo mundus est ante creationem, et ante
creationem. Item perfectissimi agentis est perfectissimum opus. Sed
mundus est imperfectissimum. Ergo necesse est quod non sit opus primi agen-
tis. Sed supposuit ante, ergo mundus est ab aeterno. Item quidquid est
ante omne fieri et post omne corrumpi, ipsum nec fit nec cor-
rumpitur. Mundus est talis. Ergo nec factus est nec corrumpitur. Probo
mediam, quia prima patet per se. Omne fieri est ex materia, et omne cor-
rumpi est in materiam. Sed ex quo est fieri est ante fieri, et in quod est cor-
rumpi est post corruptionem. Ergo mundus est ante omne fieri et post
omne corrumpi. Ergo nec incipit nec desinit. Et super hanc
formam [illegible] philosophi. Item quarto. Si est ab aeterno, aut fit
ab aeterno secundum formam aut per se solam. Si primo modo, contra: omne
compositum praecedit sua componentia. Mundus secundum formam est compositum,
ergo praecedunt ipsum sua componentia. Ergo aliquid est ante id quod
est aeternum, quod falsum est. Si autem secundum formam fuit, contra: sic est tem-
pus post, et quod tunc in potentia est non est. Ergo mundus primo non fuit
ab aeterno. Item [illegible] operando perfectorum [illegible] artis, quia ars
dat formam [illegible] et [illegible]
ergo cum [illegible] in potentia operandi [illegible] manifestatur [illegible]
materiam totam educat de nihilo. Item sic agens in [illegible]
agit per formam et [illegible] de potentia admiscetur [illegible] ipsum
est compositum. [illegible] non potest agere nisi educendo formam. Sed deus
est agens quod totum est forma nec habet de potentia. Ergo [illegible]
agit [illegible]. Item 5°. Ad quod mundus non est aeternus.
Sed hic multa philosophi posuerunt, et totum eorum [illegible]
opinionibus magis [illegible]. Dico ergo ad primum quod creatio non
dicit actum vel passionem quae media sit inter deum agentem
et id quod educit de non esse, sed post relationem consequentem ipsum
quod nunc primo de nihilo est, et ante non fuit, et tunc de [illegible]
cessat obiectio. Et ista est ratio quia [illegible] agentis est agere
accidente media in qua res sit prius in fieri quam in esse,
sicut [illegible] aliud quod durat [illegible] quod tamen sit fieri, et quod fieri sit
agentis, et tunc quod non sit aliquid quod fit in [illegible]
in [illegible] ut in [illegible]. Sed [illegible] ego non intelligo quod [illegible] esse [illegible]
[illegible] sit in [illegible] nisi sit [illegible]. Item aliud dicitur
quod creari sit fieri et sic [illegible] est esse et fit [illegible]
rei creatae [illegible] Plato
est quod agere creatur [illegible] sit quam quod esse [illegible]
[illegible] non fuit sit [illegible]. Ad 2m dico quod hic illum
est de agente composito [illegible] quod non agit. Sic
est [illegible] et artifex, quia in deo non est principium agendi nisi forma,
et ideo non agit nisi producendo formam [illegible] et ideo [illegible]
[illegible] est compositi [illegible]
re in quo nihil est in potentia, et ideo ipse agit totum secundum [illegible]
suam. Sed ad 3m obligabis nos in ista [illegible] de erroribus
aliorum ad difficiliorem quaestionem, quia ex qua [illegible]
[illegible] ut in ista patebit. Item ad 4m dico quod hic

per viam quam perfectissimum agens non agit per naturalem
necessitatem sed per voluntatem, et [illegible] perfecto consistit in ordine
secundum optimum modum universi; et hoc est facere eius completum
quod perfectius sit omnibus formis et actibus, et nulla quae aliter non respondeat
possit ad totum universum. Item ad 3m dico quod mundus non est ante omne
fieri. Si fieri dicitur actio creantis, quia cum illa non sit in [illegible]
exemplo suo [illegible] de ea aliquid nec potentia
nec actus, ideo fieri non [illegible] sibi potentiam aliquam. Quia nec est
aliquid fieri eorum omne fieri sit inter duos terminos, quorum unus
est producens et alter formalis, et sub termino uno [illegible] producens
et forma [illegible] productum et forma sua [illegible]. Sed ex illa
ratione non potest concludi plus nisi quod mundus primo non sit in generatione
et esse per generationem nec [illegible] ab esse per corruptionem. Et hoc
quidem verum est. Et [illegible] probat mundus [illegible] et incor-
ruptibilem a physico esse, et concedendum est ab omnibus intelligentibus
veritatem, et in nullo obviat catholicae fidei [illegible] creationem.
Item in 4to dicendum de hoc quod supponit pro omnium mundum esse
unum, quod est hic suppositum probatur ex illo quod aliter opportet
eum dare [illegible] philosophos quia [illegible] ab o-
pifice [illegible] qua ipse potest mundum [illegible] formas. Et
ut quod bene ponatur etiam ab opifice quod non fit
[illegible] cum loquimur de [illegible]
[illegible] aliquid necesse est quod [illegible] aliquid quo
sit [illegible] ergo necesse est sibi ponere materiam qua [illegible]
[illegible] forma qua sit. [illegible] omnis forma de se [illegible]
est. Et hoc probatur ex hoc quod ea quae sunt universalia [illegible] quae
est forma [illegible] non [illegible] et [illegible]
ponere. Ergo nulla est res quae ad eo quo est [illegible] quod sit [illegible]
aliquid. Ergo necesse est quod [illegible] omnia quae sunt
[illegible] aliquid omnia quae [illegible] sunt [illegible]
[illegible] ut [illegible] philosophum [illegible] et [illegible]
[illegible] dico formam et cum dico hic [illegible] dico
materiam hanc formam. Ergo [illegible] et angelus et [illegible]
ergo [illegible] et [illegible] ex parte materiae et [illegible]
[illegible] ex parte formae [illegible] et [illegible] sic [illegible]
in [illegible] eorum est in materia [illegible] ut quod omnibus quae sunt [illegible] in
[illegible] una materia [illegible] passio in [illegible]
[illegible] substantiae et [illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] angelus et [illegible] caelo et [illegible] ergo [illegible]
est materia una ut [illegible] probatur ex hoc quod [illegible]
[illegible] in quo [illegible]. Sed [illegible] et [illegible]
[illegible] forma [illegible] quia illa [illegible] et [illegible]
[illegible] et hoc patet per [illegible] quia [illegible]
[illegible] ergo cum sit aliud esse [illegible]
[illegible] et sic [illegible]. Item si dicatur quod [illegible] non
concluditur, quia [illegible] cum dico hic albedo dico [illegible]
et cum dico albedo dico [illegible] et [illegible] dico quod [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] ut [illegible] et [illegible]

Creatio

non dico q aliq᷒ istoꝝ sit m̄. ꝑ n̄ ē. q obꝫ
de hiis q̄ iā sunt ī a͛ ⁊ nō de hiis q̄ accipiunt
ī tōne. si eī loq̄m̄ de eo q͛ ut͛ ꝫ albedo ī n̄ n̄
erit albedo n̄ ido. q̄ ē ī ꝫ sbo. ut ī m̄. ⁊ ꝫ
ꝫ. q̄ si abstrahāt̄ [illegible] erit pl̄b᷒. ⁊ ita cit̄.
sit̄ d͛ gn̄e nō ē ad ꝓporc̄ū. q̄ loq̄m̄ ꝑ eē q̄
ē ī a͛. ꝓpt͛ a͛c nō ē ꝫ ad. ꝫ pō āle q̄d. cū ꝑ
ꝑ q̄ d͛ sustine͛ dn̄m ut pō actū ē g᷒ loco m̄.
ut dn̄c ph̄r ꝫ nll̄m gn̄e m̄ sit. ut͛. ¶ hc gn̄a
cor. [illegible] xi. phie p̄ d͛ q̄ ꝫ ē m̄ q̄ ē ī eē ꝑ
om̄m formā. ꝑ ꝓpt͛. si eīs form̄ distīgāt ab aliq᷒
g᷒ oꝑ differēt ē forāt. si g᷒ abstrahāt͛ uł dn̄
gens ab enb᷒ nō remaneb̄ n̄ solū eē q̄ ē m̄.
ꝯstat āt q̄ om̄m ēēu differētiā ab ill͛ ... g᷒ ī
oīb᷒ entib᷒ remanēt unū ⁊ nō n̄ q̄ ē m̄. g᷒ om̄
um ē m̄ una. ¶ hc dic ph̄s. q̄ id nu͛o ⁊ id m̄
id sunt ⁊ n̄ differūt. oꝑ āt q̄ ē aꝑ m̄m ꝫ ad ē
⁊ h͛ n̄ unū nu͛o. g᷒ h͛ m̄m. oꝑ āt m̄ sā redū
ad ꝑm̄ ut d͛ ph̄s ut oīa liq̄bilia ī argn̄tē ui
ui ⁊ argn̄tē uiui ī aq̄m. g᷒ om̄m ꝑ m̄ ē una
ut uł. ¶ ... m̄ sc̄d ⁊ declaīt ꝑ ꝓdm̄ ⁊
mat͛ uł muni. ne d͛ cū ph̄s an fine ꝑ phīcoꝝ
sba āt m̄ scia ē ꝑ analogiā. sic eī ad statuā ē
aut ad lectulū ligm̄ aut ad aliqꝫ hntiū form̄ āc
m̄. ⁊ ī form̄ sic h͛ ꝓꝫqm̄ accipiūt form̄ sic ipā
se h͛ ad sbām. ⁊ h͛ ad q̄ ē analogia āt nō ē m̄
oīb᷒ una. ¶ ... dicūt q̄ ꝫ ē opīo opīo aꝫ. ⁊ n̄ lō
d͛ m̄ ꝑ. ꝫ pō de sā q̄ nō ē una ī oīb᷒. g᷒ ꝑm̄
ē pō ad ens actū ī m̄. q̄ dn̄ de illa loq̄m̄. nll̄a
āt pō salt͛ ē n̄ ꝑ actū ⁊ mot͛ dic ēt ph̄s q̄ mot᷒
ī duc pōdm̄. ⁊ eō sua ē. q̄ pō nō ē n̄ ex q̄ nō
h͛. ⁊ ꝫ nō actue n̄ ꝑ mot͛. g᷒ cuł nō ē mot᷒
un᷒. uł un᷒ eōr ī gn̄e ad actū illo cū illo āt nō
erit m̄ una. ꝯstat q̄ nō ē un᷒ mot᷒ sp̄ualiū ⁊
corlliū ⁊ corrupcōbiliū. g᷒ nō ē m̄ una ipoꝝ. ¶ hc
ꝫ d͛ boe᷒ exp̄sse ī lō de duab᷒ nat͛is ī una ꝑ͛ x
sic. oīs eī m̄ ī cor sbe. nllō m̄ fundāto n̄ntr
nll̄n n̄ corꝑe ē n̄ sic m̄ sba. ¶ hc ide cum
alia rē m̄ fundāto nitāt ut cor᷒ āt oīa m̄ sbo nō
egeat ut incorꝑeū nllō m̄ sb pōt. ut cor᷒ ī m̄
cōlle ꝑm̄ ꝑmuteē. ¶ id id. nll̄a ē ī incorꝑlib᷒
reb᷒ m̄. de ꝫ āt alibi ꝑtā sunt disputāta ⁊ ió ista
ꝫ sufficiāt. ¶ S. nō fuit opīo phoꝝ m̄ maioꝝ
n̄ uq̄m̄ q̄ dn̄ eēt m̄ una. et si olt de plone
⁊ lō forrał uitē. r̄nō q̄ aꝑ me nō h͛nt auc͛e
aliq̄ⁿ uł illi q̄ ꝓcedūt ex ꝓpr͛ discipline sue
sc͛ n̄ uł. qui eī ī n̄ ronet mot͛ ⁊ sb᷒ neglig͛
cū tota n̄ sit ex sensibiꝫ ⁊ mobiꝫ pat͛ sed ad
d͛caꝑi sc͛ ⁊ a͛c. vn̄ dico q̄ nō oꝑ ꝫ ad ꝑm̄ ē

⁊ fōc. n̄ ex pō ⁊ actu. q̄ aꝑ me oīs pō c͛ ꝑ
ē plura. ⁊ q̄ nō sbiacet pluri a͛o m̄ ī nll̄a ē
pō. ⁊ q̄nt͛ sbiacet pluralit͛ cū h͛ de pō ⁊ n̄
plus. ⁊ ió d͛ ph̄s q̄ gn̄abilia ⁊ corrupcōbilia nō eīt
m̄ una. n̄ gen᷒ uniūtū cū corꝑoꝝ sit m̄. ⁊
gen᷒. ꝫ nō un᷒ rōis. q̄ pō ad situ sui ubi ⁊ pō
ad form̄m nō ē un᷒ rōis. sic n̄ mot᷒ ad ubi.
⁊ mot᷒ ad form̄m. ꝯfirmat ꝫ dcm̄ boe᷒ ī lō de
duab᷒ nat͛is ⁊ una ꝑ͛ x. sp̄ualiū aūt q̄ sit ꝫ
ad nll̄a ē m̄ meo iudic᷒. ꝫ ī ꝑ͛ ē q̄ ē ⁊ quo ē.
q̄oꝝ neut͛m nuq̄m̄ sepāt ab altero. ut q̄ ē dicat
hoc a͛d. q̄ n̄ ē ī m̄. quo ē dicat ꝑm̄ ītellīgendi
⁊ sbsistendi ipm̄ ī tali eē. ⁊ ꝫ nll̄a ē pō ad mot͛
uł ad mutacōne n̄ eq̄uoce cū dicut q̄ mouet͛ ⁊
mutāt͛. q̄ sāc ē aꝑ sapiēt͛. q̄ illuiacō ꝑ scām
⁊ gr̄am nō sunt ꝓprie mot᷒ ⁊ mutacōnes. ꝫ g͛ dico
ad ꝑm̄. q̄ bn̄ ꝯcedo q̄ ꝫ a͛d dic sbstant. ꝫ ꝫ nō
uoco m̄m. n̄ ⁊ ē m̄. ꝑ id sbe ad sequit͛. q̄ n̄ ē
ꝫ m̄ q̄ faciat ꝫ a͛d ēnū. ꝫ eī q̄ ē ī sp̄ualib᷒. ꝑ
id ꝑꝫ solō ad sequit͛. ¶ ad a͛d d͛. q̄ sbstant n̄ sufficie
n̄ dnt uni͛ de oīb᷒ sustꝫ ⁊ sbstantib᷒. ꝫ solū d͛ ē
illi rōi. q̄ si h͛ret ꝯcluderet necio. q̄ om̄m eēt m̄
una ⁊ ī illo. ⁊ defic͛ auctor fort̄ uit͛. n̄ eī u
na rōe sbstat q̄ sit ī eē ⁊ ī nllō m̄ ī pō
ad mot͛ ē eoꝝ sbe ī pō in eē. ꝫ ī pō ad ubi.
⁊ ē eoꝝ q̄ ē ī pō ad eē ⁊ ubi. ⁊ ꝫ iō ē. q̄ in
nat͛is n̄ nō sunt sc͛ tenteret logicas ꝫ pō sc͛ eē
ip᷒ ter. ut uł ph᷒. ꝫ eī meo iudic᷒. oīs cū fuit
ꝯcursit int͛ plone ⁊ aꝫ. q̄ ult͛ rōes ultū sed
uoluit. ⁊ exitus ph̄s n̄ q̄ sunt aꝫ. a͛ nō sic. ꝫ
ex nat͛is n̄ q̄ sunt ph̄s rei. ¶ ad a͛o d͛ q̄ si ꝑ pallem
reꝑient͛ n̄ fōr q̄ nō remaneb̄ id sbstant. ꝫ duo
uł t͛a. vn̄ nō q̄ āt ē resolutē ꝑte ī ult. ⁊ āt
ē resolutē rē ī sua cēndi ꝑm̄. bn̄ eī ꝯcedo q̄
resoludo ꝑt͛ ī ult. erit stab᷒ ī uno ente simplici
q̄ ē ens. ꝫ illa resolucō nō h͛ loc q̄n q̄ n̄ rei.
ꝫ pō resolucō eēt ī ꝑm̄ cēndi. ⁊ tunc nō erit
eadē ꝑm̄ q̄ q̄ sunt ī eē. ⁊ nuq̄m̄ ī pō ad eē. ⁊
q̄ sunt ī pō an eē ⁊ tunc nō ꝯcludit͛ q̄ sit m̄
una. ¶ ad ultim̄ d͛ q̄ id nuo ⁊ m̄ sunt unū. ꝫ nō
sc͛ eē gn̄alit͛ ulm̄. n̄ gn̄ale ē dcm̄. q̄ ad m̄ sbstant͛
ē ī d͛. q̄ ē unū nuo. ⁊ sbstantiū ē unū ī m̄ hac
uł illa. vn̄ hoc ītelligo de hiis q̄ ī cō duant͛ ꝑm̄
vn̄ al᷒ ph̄s d͛ q̄ ī hiis q̄ nō sunt ex m̄ ⁊ non
h͛nt m̄. nil nō ē n̄ ꝑ cām ⁊ cāu. n̄ cū ī illo
dcm̄ ꝓbo ī toto sic ī ꝑā patebit. q̄ oꝑ ph̄i gn̄a
lit͛ errant m̄ ꝑone angloꝝ. ꝫ d͛ q̄ ī talib᷒ nil
ē ab eo q̄ ē ꝑm̄ distinctoīs ⁊ ī cōtrab͛it sui sin
gulāt͛. ... q̄ de eēntib᷒ q̄ ꝑo posuit. ꝫ eī n̄ uł.

Margin notes (left): contra; naꝫ a͛ l̄; q̄ m̄a sit una ī oīb᷒; ꝫ; contra; Solutio

Margin notes (right): ad q̄e; ad ꝑ; ad secundum; ad 3ᵐ; a͛o de eēntib᷒ q̄ posuit ꝑo

absurdum. sicut etiam in primo libro dictum est quod plato posuit ydeas
in mente divina ut dicit augustinus in li. lxxxiii. questionum quod qui negat
esse, igitur videtur quod hec positio non est inconveniens. ad hec boetius
in prohemio super arismeticam dicit. sic nicomachus [illegible] ille
ipse mundane molis conditor deus primum sue habuit rationis
exemplar. et ad hec cuncta constituit quecumque fabricante
ratione per numeros assignati ordinis invenere concordiam. constat
autem quod de numero mathematico non potest intelligi. ergo necesse est quod
intelligatur de numero ydeali qui precessit omnia ydealia. ad hec
quamquam forte possit esse in mente precedente et quod illa precessit
per rationem in primo motore cum in ipso sit mundus archetipus. ergo
ponere exemplar per hunc modum non erit inconveniens. ad hec boetius
in consolatione philosophie quod non oportet ponere plures singulas et non finita
opus [illegible] forma boni. livore carens tu cuncta
superno ducis ab exemplo pulcherrimum pulcherrimus ipse mun-
dum mente gerens similique in ymagine formans. perfectasque iu-
bens perfectum absolvere partes. patet igitur quod exemplaria rerum
preponenda sunt. igitur in hoc non peccavit plato ut videtur. dicen-
dum quod peccavit in hoc quod non posuit exemplaria in mente divina
sed extra ipsam divinam. hec enim est [illegible] quod in [illegible] voluit dicere
quod posuit ydeas in mente divina [illegible] in [illegible]
igitur nunquam in illo peccavit. sed hoc est quod plato posuit
ydeas propter duo. scilicet propter primum scire et propter primum generationis
et ad primum propter sic procedendo est. non est scientia nisi in
communibus et universalibus. scientia est de omnibus rebus. igitur omnes res
sunt ex communibus et universalibus. ad hec sed res non sunt
una. igitur primum de eis non est unum. igitur necesse est ponere
universales ydeas. secundum generationem constat autem quod non
posse ydeas ab eterno [illegible]. ergo plato peccavit
ponendo extra sua ydeas. ex parte alia peccavit. quod
sic formatur est. nihil agit ultra suam speciem. sed et homo
et asinus est extra speciem [illegible] agentium et passivum
ergo necesse est ex illis formis dare agens eiusdem
speciei cum ipsis. ergo ydea asini faciet asinum et ydea
hominis hominem. et sic de aliis. ad hec non sic in actu [illegible]
non [illegible] quod est in actu illo [illegible] quod generat actu [illegible]
[illegible] in actu illo. hec autem non in-
venitur in nobis. ergo necesse quod ponatur extra nos. et sic etiam
videtur sed quod necesse est ponere unum hominem extra nos in ydea
qui generat alium. et unum asinum. et sic de aliis. et ideo
imponit ei aristoteles quod ipse posuit eternum hominem et eternum
asinum. quod unum posuit in pluribus [illegible] et alium mathe-
maticum coniunctum [illegible] quod mathematica [illegible] in [illegible] sunt
et ideo dicit [illegible] est ex [illegible] et hoc
est ut dicit boetius in primo arismetice. et [illegible] quod est
singularis [illegible] quod est [illegible]. ergo plato erravit in pone-
re [illegible] plane posse opificem et
materiam [illegible] et non [illegible] reducere eam opifex ad esse
[illegible] ad formam. et [illegible] posuit [illegible] non [illegible]

esse [illegible] et materia [illegible] possit reducere in id. et ille est
error david de dinando et obiectio sic. quecumque sunt
et nullo modo differunt idem sunt [illegible] et materia
sunt et nullo modo differunt. ergo sunt eadem. [illegible]
[illegible] probatur [illegible] simplicia [illegible] simplicia nulla est
[illegible] et que nullam habent [illegible] nullo modo differunt [illegible]
[illegible] ab [illegible] ab [illegible] [illegible] et
[illegible] distinctum. ergo ab [illegible] distinguitur remanens
id quod est in utroque. ergo [illegible] et materia [illegible] id. ergo re-
ducatur in id [illegible] ad hec non fit abstractio nisi forme. ergo
id quod remanet post omnes formas est id in [illegible]
quod [illegible] est [illegible] declaratur. ergo [illegible]
et [illegible] ergo id est [illegible] et [illegible] hec probatur
[illegible] ergo videtur quod opifex et materia reducantur in id
et hec [illegible] ille [illegible] aliud [illegible] et in-
[illegible] et deus et [illegible] eorum
id. et [illegible] unum esse non [illegible] et [illegible] divinum
non [illegible] sic [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] in templo palladis [illegible] pal-
las est [illegible] et [illegible] est et [illegible] cuius pe-
plum nullus [illegible] hominum revelare poterat. et dixit pallade
esse materiam primam. et peplum eius esse formam. et nullus re-
velasse peplum huius ad formas [illegible] et [illegible] et
[illegible] et formas et [illegible] revelando [illegible]
[illegible] que ipse solus in toto revelavit cum [illegible]
[illegible] sit [illegible] ipse hunc errorem ab [illegible] accepit. [illegible]
ego inveni hunc errorem scriptum in quodam libro antiquissimo
in alemannia in [illegible] cenobio quodam. et intitulabatur liber
iste alexandro greco. [illegible] contra illum errorem sic obicitur.
[illegible] est [illegible] quod id sit primum faciens et primum factum.
[illegible] forma [illegible] est [illegible]. ergo necesse est quod hec faciens
[illegible] sit [illegible] esse [illegible] est forma [illegible]
est ponere aliud faciens. [illegible] probatur sic [illegible] faciens
est [illegible] sed [illegible] est in potentia. ergo primum faciens
[illegible] est in potentia. ad hec non est faciens nisi quod est actu
agens. [illegible] actu agens nisi quod est actu ens. ergo primum faci-
ens est primum actu agens et primum actu ens et [illegible]
quod est [illegible] ens. ergo primum actu est ens et in potentia ens.
sed in potentia ens est non actu ens. ergo [illegible] actu ens non est ac-
tu ens. ergo [illegible] de eodem. ad hec si primum faciens
et primum factum sunt id. ergo id facit se ipsum [illegible] ad
hoc quod [illegible] facit se ipsum. ergo primum faciens facit se ipsum. ergo
[illegible] est in [illegible]. ergo nunquam est in esse. ergo nunquam in facere. ergo si
primum faciens facit [illegible] facit se ipsum [illegible] facit se ipsum.
et quod [illegible] est [illegible] [illegible] nunquam
[illegible] dixit [illegible] sufficiant. [illegible] quod plato
absque dubio erravit in non ponendo exemplaria [illegible]
[illegible] quod ipse putabat [illegible] sic aliorum
[illegible] et [illegible] in [illegible] distinctas ab [illegible]

[illegible]

[illegible] ·S·

in tempore sibi et ad se dare datio. aliud in tempore est. sicut sibi [illegible] datum est quod fit per donationem. quod datum dicitur [illegible] et non sibi. Ad hoc concedatur. [illegible] procedit [illegible] datum procedit [illegible] sibi spontaneum [illegible] quod non sit [illegible] dicere quod datio [illegible] dare est de [illegible] facere. [illegible] dicit enim magister in littera de deo quod sibi voluisse fecisse est. [illegible] ad omnia sufficit. [illegible] non operatur proponendo sibi [illegible] proponendo [illegible] non est actio media [illegible] agentem et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] agere dicitur dare. [illegible] magister [illegible] telonem [illegible] sed per tonem. dicit [illegible] agere [illegible] quod [illegible] ma [illegible] datio est post datum. dicendum quod [illegible] est de quadam relatione. sed de telone [illegible] actione [illegible] non est [illegible] patet solo ad primum. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] [illegible] nunc est [illegible] non fuit [illegible] non [illegible] Ad [illegible] dicendum quod ipsa datio [illegible] data est datio [illegible] datione [illegible] non [illegible] patet ex [illegible] [illegible]

dicendum quod datio [illegible] in tempore [illegible] solo dico. sed ad dispositionem sibi [illegible] operari [illegible] sic [illegible] ad eam [illegible] dicit magister. dicendum quod [illegible] de operatione [illegible] ad [illegible] dare [illegible] non [illegible] sibi [illegible] illa [illegible] data [illegible] Ad [illegible] dicendum quod non fuit [illegible] illorum [illegible] quod angeli [illegible] illumina-tores eorum [illegible] illi [illegible] ordine angelorum ad [illegible] dicit [illegible] de luce [illegible] Ad [illegible] quod [illegible] dare sit opus mutacionis [illegible] mutacionem [illegible] [illegible]

[illegible]

et mutatur f q d t(er)tio ph(isi)c(orum). q(uo)d om(ni)s mot(us) e actio
et o(mn)is actio i(n) motu sic m(od)o alb(er)t(us). op(er)ati(on)e dei duo ette uo(lunta)t(is)
ut intellectus i(n) m(en)te [illegible] [illegible] coll(oca)ti(on)is. dare aut di. si
aut latere ista [illegible]. tunc quoda(m) m(od)o esse e fide
et sic [illegible] ettic c(um) [illegible] op(er)ati(on)e. t(ame)n medium e op(er)ati
sumit(ur) [illegible]. ad o(mn)em d(icitu)r q(uod) no(n) e a(liu)d q(uam) u(n)iu(er)so
q(uod) fide no(n) u(n)iu(er)se d(icitu)r de fide di et dare. [illegible] de
inde q(ua)r(e) de h(oc) q(uod) dic(itu)r. a(lio)r(um) d(e) duo ph(ilosoph)i d(i)c(unt) etc. hic
aut ut sc(ilic)et op(in)io a(lio)r(um) nota e q(uo)d tete duo q(uo)r(um)
p(r)i(m)u(m) e. uel a(lio)r(um) sufficie(n)t(er) de mu(n)di m(od)u(m) esse et(er)nu(m)
sic i(n) q(ui)b(us) e(st). s(ecundu)m de toto ph(ilosoph)o(rum) duo(rum) q(ui) posuisse ab
et(er)no h(oc) d(icitu)r a magistro. q(uo)d ut de hac n(on) alibi [illegible]
n(on) tenebunt h(ec) [illegible] et ponen(s) [illegible] ui(a)s
quas colligit tabi mo(r)i s(ecundu)m [illegible] collectio(n)e duas n(on) e(ss)e
et uidebim(us) q(uo)d p(ro)clud(er)e posuit. p(ri)ma uia e(st) q(uo)d n(on)
mot(us) d(e)clarati(on)e et e t(er)tio ph(isi)c(orum) [illegible] ph(isi)co(rum) et collig(itu)r
i(n) [illegible] [illegible] p(ri)a e q(uod) aut(em) o(mn)i(u)m uidet(ur) [illegible]
i h(oc) q(uo)d mot(us) celi i(n) t(em)p(or)e [illegible] uita s(cilicet) [illegible] et e
to illa aut(em) [illegible] fundata s(un)t duas p(ro)pones. una e
q(uo)d mot(us) celi sit p(ri)m(us) et c(aus)a o(mn)iu(m) q(ui) mouet(ur) et s(ecundu)m
s(ecund)a e(st) q(uo)d [illegible] e p(ri)m(u)m p(ri)m(um) o(mn)is factoris et t(em)p(or)is
o(mn)is [illegible] q(uo)d h(oc) n(on) [illegible] e i(n) t(em)p(or)e. q(uo)d [illegible] uite [illegible]
et has p(ro)pones [illegible] p(ro)bate. s(ed) q(uo)d [illegible] ab
o(mn)ib(us) [illegible] [illegible] et i(n)o p(ro)cedat ex eis sic. [illegible] e
p(ri)m(u)m et c(aus)a o(mn)is factoris et t(em)p(or)is [illegible] n(on) s(ecundu)m e
n(on) t(em)p(or)e. mot(us) p(ri)mi mo(bi)lis p(ri)m(u)m e o(mn)is factoris et in
[illegible]. g(o) n(on) fuit e n(on) t(em)p(or)e. alia to p(er) ea(n)d(em) uia(m)
e p(er) deductione(m) ad i(m)po(ssibi)le. dec(it) e(n)i(m) q(uo)d t(em)p(us). aut g(o) t(em)-
p(us) sic posuit empedocles. aut t(em)p(us) sic posuit
anax(agoras). emped(ocles) e(n)i(m) posuit int(er)uall(um) i(n)t(er) motu(m)
uniu(er)si [illegible] et int(er)uall(um) [illegible]. q(uo)d ip(s)e dicebat q(uod)
ille p(ri)m(u)m erat mixt(um) ex o(mn)ib(us) et mouentia erant
duo. s(cilicet) lis et amicitia. et amicitia mouet(ur) [illegible] de
illa mixtio et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
et io h(oc) fit e celo et h(oc) t(er)ra. et sic de aliis. un(de) e
? q(uo)d ip(s)e dix(it) ibi capita g(er)manor(um) esse [illegible]
q(ui) postea p(er) lite(m) et amicitia(m) [illegible] [illegible]
mouit s(ed) e(ss)e q(ua)m [illegible] [illegible] [illegible] corp(or)e [illegible]
et h(oc) dicebat int(er)uall(um) [illegible] [illegible] [illegible] sic d(icitu)r
de eo q(uo)d ip(s)e ponebat h(oc) [illegible] i(n) a(n)no magno q(uo)d uocat(ur)
a(n)n(u)s epedocleus [illegible] ex xxxvi mil(ibus) an-
nor(um) ut dic(itu)r. s(ed) h(oc) n(on) e aut(em) [illegible] [illegible]
mot(us) stellar(um) fixar(um) q(ui) e mot(us) oct(ave) sp(er)e s(ecundu)m [illegible] ptolomeu(m)
e sup(er) polos celi signor(um) ab oriente i(n) occ(identem). c.
a(n)nis g(ra)du(m) unu(m). et co(m)plet i(n) xxxvi mil(ibus) a(n)nis
p(er) dictione(m) c(on)cl(usi)o in [illegible] [illegible] q(uo)d g(ra)d(us) uocat(ur).
Anaxagoras a(utem) ponebat o(mn)ia e(ss)e mixta [illegible]
ce totum. et [illegible] [illegible] mot(um) agente intellectu
i(n) [illegible] mixto. faciente distinctione(m) et [illegible] mot(us) et mot(us)
e(ss)e p(ri)m(u)m. g(o) illi a(m)bo co(n)cordat i(n) h(oc) q(uod) mot(us) t(em)p(us) [illegible]
[illegible] mo(tu)m. q(uo)d e(ss)e mot(us) n(on) [illegible] fuit. s(ed) t(em)p(us). ex h(oc) [illegible]
[illegible] illi duo q(uo)d un(us) ponebat mouentia duo n(on) [illegible]

eo(rum) n(on) se h(abe)nt. s(cilicet) emp(edocles) lite(m) et amicicia(m). alt(er) a(utem) s(cilicet) anax(agoras)
ponebat mouens unu(m) et uno n(on) se h(abe)nt. s(ed) no(n) [illegible]
moue(re) [illegible] defen(dere) mo(tum). [illegible] h(oc) [illegible] sic. si mot(us) no(n)
[illegible] fuit. aut fuit q(uod) mo(bi)le no(n) erat. et io no(n) erat
mot(us) sic dicebat a(m)bo illi. aut q(uod) et si mo(bi)le erat
t(ame)n no(n) mouebat(ur) eo q(uo)d mouens no(n) uno n(on) se h(abe)nt
ad ip(su)m [illegible] sic dicebat sol(us) emp(edocles) si p(ri)m(us) n(on). g(o) o(portebat)
[illegible] mo(bi)le p(ri)us [illegible] ut an fuit s(ed) mut(at)o(n)e. sui ad esse
g(o) mutabat(ur) ad e(ss)e s(ecundu)m f(or)ma(m) sue sp(eci)ei. o(mn)is a(utem)
mut(ati)o [illegible] a motu lo(ca)li. g(o) mot(us) locali fuit mouet
ad esse p(ri)m(u)m mo(bi)le. g(o) mot(us) locali fuit an(te) q(ua)m ip(s)e mot(us)
locali p(ri)m(us). q(uo)d e i(m)po(ssibi)le. g(o) no(n) t(em)p(us) p(er) h(u)nc mod(um). si a(utem)
[illegible] s(ecundu)m n(on) tunc fuit mo(bi)le et mouens. s(ed) no(n) mo-
uit. q(uo)d n(on) erat dispo(siti)o ii mo(tus). g(o) o(portui)t ip(su)m dis-
poni. s(ed) dispo(siti)o e alt(er)ati(on)i. g(o) alt(er)abat(ur). et [illegible] alt(er)a-
bat(ur) mo(bi)le ex a(liquo) motu p(ri)us o(mn)i alt(er)ati(on)e e localis. g(o)
it(er)um s(ecundu)m mot(us) fuisse an(te) p(ri)m(u)m mot(u)m q(uo)d e i(m)po(ssibi)le. g(o) no(n)
t(em)p(us) mot(us) [illegible] s(ecundu)m sua e a n(on) [illegible] [illegible] q(uo)d [illegible] e
passio mot(us) et n(on) e de [illegible] accipe n(isi) nu(n)c. nu(n)c a(utem)
medietas [illegible] e int(er) p(re)t(er)itu(m) et futuru(m). g(o) an(te) q(uo)dl(ibet) nu(n)c
e accipe p(re)t(er)itu(m). et post q(uo)dl(ibet) no(n) e(ss)e accipe futuru(m).
g(o) nu(n)q(ua)m incep(it) et nu(n)q(ua)m desinet. g(o) n(on) mot(us) e ip(su)m
sic passio mot(us). g(o) n(on) mo(bi)le cu(m) mot(us) sit passio mo(bi)lis.
[illegible] [illegible] uia e e ad h(oc) q(uo)d no(n) desi(n)it p(er) ea(n)d(em) to(ta)m
q(uo)d [illegible] [illegible] [illegible]. s(cilicet) q(uo)d post mot(um) locale(m) e(ss)e
mot(us) p(ro)p(ter) alt(er)ati(on)e(m) [illegible] mo(tu)s ut motoris. q(uo)d mot(us)
no(n) [illegible] n(on) [illegible] se h(abe)nt motor(um) ut mo(bi)le ut uic(e)q(ue)
iste. u(er)o [illegible] [illegible] i(n) ph(isi)c(orum) [illegible] ph(isi)cor(um) [illegible]
uia uad ad [illegible]. s(cilicet) q(uo)d mu(n)d(us) no(n) cepit n(on) desinet
et e p(ro)p(ter)ea n(on) et p(ost) i(n) fine p(er) ph(isi)cor(um) sic. dec(it)
q(uo)d n(on) t(em)p(us) e(ss)e [illegible] t(em)p(us) e(ss)e mo(bi)le et mutabile
ad e(ss)e et no(n) mutat(ur) n(on) ex [illegible] et sup(er) n(on) cu(m)
g(o) e(ss)e [illegible] p(ro)cedat [illegible] et s(ecundu)m ponat n(on) s(cilicet) [illegible] [illegible]
n(on) e(ss)e an(te)q(ua)m t(em)p(us) e(ss)e. [illegible] q(uo)d e i(m)po(ssibi)le. g(o) n(on) incep(it)
eod(em) m(odo) p(ro)bat(ur) q(uo)d no(n) desinit. q(uo)d o(mn)e q(uo)d corrupit(ur) cor-
rupit(ur). corrupit(ur) i(n) n(on). g(o) e(ss)e n(on) post q(uam) corrupta
e n(on). q(uo)d e i(m)po(ssibi)le. g(o) n(on) e [illegible] et i(n)corrup(tibi)le. g(o) c(um)
mu(n)d(us) [illegible] [illegible] sua p(ri)ma [illegible] uia collecta e de n(on) celi
cu(m) n(on) e elongata a g(e)n(er)atione et corrupt(ione). sic o(mn)e [illegible]
[illegible] dic(itu)r. q(uo)d [illegible] sit loc(us) [illegible] [illegible]. et fundat(ur)
h(oc) sup(er) tres p(ro)pones quar(um) una e. q(uo)d o(mn)e g(e)n(er)at(ur) et cor-
rupit(ur) [illegible] [illegible]. s(ecund)a e q(uo)d celu(m) no(n) sit corrupt(ibi)le
n(on) alit(er) se h(abe)nt a p(ri)ma [illegible] [illegible] ph(isi)co(rum). t(er)tia q(uo)d
manere celo e mot(us) e(ius). et tot(us) mu(n)d(us) manet
ex h(oc) argui(tu)r sic. o(mn)e g(e)n(er)at(ur) corrupit(ur) [illegible] [illegible]
[illegible]. celu(m) no(n) corrupit(ur) [illegible] [illegible]. g(o) celu(m) no(n)
e g(e)n(er)at(um). g(o) no(n) t(em)p(us). cu(m) [illegible] i(n) p(er) mot(um) sui [illegible]
[illegible] et planet(ar)u(m) et sic ut [illegible] q(ui)da(m) existimab(an)t o(mn)ib(us)
i(n) g(e)n(er)ati(on)e [illegible] no(n) t(em)p(us). et h(oc) c(on)tin(et) de fine p(ri)mi
celi et mundi. et [illegible] [illegible] [illegible]. q(uo)d [illegible] uia n(on)
e a(lio)r(um). s(ed) [illegible] [illegible] [illegible] ut alex(ander) et [illegible]
et [illegible] arabu(m) ut [illegible]. s(ed) alior(um) e(ss)e h(oc) e. [illegible] e

quia prius non fuit in potentia ... [illegible]
... quod non [illegible] de potentia ad actum. ergo motus et sic
[illegible] motor esset motus [illegible]
uenientes. ergo non [illegible] mundus [illegible]
[illegible] de potentia ad actum [illegible]
[illegible]
ab eterno causauit mundum. et
non [illegible]
nullo agente indiget [illegible]
[illegible]

[illegible]

quantitate. sic apparet in duobus exemplis augustini de pede in
puluere et uestigio. uestigium enim est coeternum si pes
in puluere esset eternus. Et sic de radio [illegible]
et eleuatione solis [illegible] a sole ascendente
super emisperium. et tamen non est [illegible] ascensionem
ergo [illegible] mundi
[illegible]
[illegible]

[illegible]

an nagentes

manifestum

[illegible]

·s· stelle et celi sint una natura sed tamen ut distincta su-
na. ergo unius habent motum cum motus consequitur naturam. nisi
sed eorum positiones. si autem distincta ergo non fluunt ab una sim-
plici natura secundum ordinem quem ipsi ponunt. ergo patet quod post
illa est. ponunt enim illi quod ab uno simplici non est
nisi unum duplex. et ab illo alterius duplicia citra
duo secundum istum ordinem. et non dicitur nisi unus causa. si di-
cat quod non est probatum quod dicitur nisi sint sed tamen stellarum
et celi. sed non est. quia iam supra est ab eis quod motus
in diversis [illegible] et [illegible] est quod distincti sint motus
uniuscuiusque celi. et sue stelle vel suarum stellarum que
sunt in ipso. quarta sit alia via vel ratio [illegible]
ponunt scilicet quod omnis diversitas nature est quod reducatur in primum
aliquid unum sed prius [illegible] sic planeta in celo. et ipsa in
loca sua et locat in orbe. quod [illegible] distinctus est celo
continens cum ipso in splendore et [illegible] et calore
[illegible] motu. et [illegible] distantia ab illo in [illegible] et in-
spissitate. videmus autem in celo sed magna diversitate
quod est celi [illegible] et [illegible] stellarum figurarum quo
ergo quod sit primum illius diversitatis quod in uno loco quedam stelle
propinque sint et [illegible] sic [illegible]
et distantes et maiores et minores et diversorum
[illegible]. dicit enim hoc est a principio agente eas et ordinante
aut a casu et fortuna. aut ipsum est primum. si autem primo modo
aut illud primum facit hoc per necessitatem nature vel ut [illegible]
aut per electionem. si per necessitatem nature. cum sit primum sic
[illegible]. omnis quod intelligit esset magis [illegible] quam [illegible]. quod
[illegible] oppositum est diversitas probatur in sole et celo
et oculo et celi et stelle diverse. si autem per electionem et sapientiam
facit. tunc concluditur propositum fidei nostre quod deus facit prout
vult et quando vult et non ab eterno. si autem est a casu. sed
[illegible] quod non fiat casu nisi quod sit
raro. sed in [illegible] est unus modus. ergo non sit casu.
si autem esset per se [illegible] esset primum [illegible] quod est
est. ergo relinquitur quod agat et faciat ut deus per liberam
voluntatem sicut vult et quando vult. ergo non concluditur eternitas
et iste rationes sunt collecte ex philosophia s. rabbi moy-
si et aliis. alia inducunt multi et hoc est. quia [illegible]
actum nec magis [illegible] ergo quod modo primum [illegible] tunc sic
quod in celo revolutiones fuisse ante hanc revolutionem
et infinita facta ante hanc quod nunc est. sed infinita non
contingit transire. ergo numquam contingebat devenire usque ad
hanc quam nunc fit nec usque ad hanc diem que fit per [illegible]
in revolutionem. hoc autem falsum est. ergo mundus incepit de-
[illegible] et hanc rationem inducunt [illegible] philosophorum
et dicit quod loquentes de sua lege illam philosophi obiectionem
et nituntur eam dissolvere [illegible] possunt. et tamen non sequitur
[illegible] dicunt infinita precessisse in revolutionibus. sed
sed per accidens quia revolutiones distinguntur que ad nos et
[illegible] procedunt non habent ordinem essentialem ad hanc illud
et ideo conceditur quod [illegible] infinita per accidens bene precedunt
id quod fit nunc. quia sic per ordinem essentialem non est [illegible]

per omnia illa usque ad [illegible]. et satis patet quod celo est debilis.
[illegible] obviantes multa quod in illis dicta est [illegible]
ergo [illegible] ergo non debet esse [illegible] primo [illegible]
sic dictum. sed autem hoc sufficiat. quia alia omnia loca [illegible]
ad de hoc [illegible] in questione sunt. et omnia sic quod [illegible] et quod non
potest concludi ex illis. [illegible] absque dubio [illegible] proba-
bilis est sed [illegible] est [illegible] quod modo [illegible] sicut dicit moy-
ses. et hoc fide tenemus. sed [illegible] est quod [illegible] per motum
et [illegible]. vel desinat per motum ad aliam formam
vel corruptionem in aliam [illegible]. et hoc solum [illegible]
[illegible] que sunt [illegible] bene [illegible] fide concluditur. et
per hoc patet solutio ad omnia illa que sunt inducta usque ad
[illegible] viam que non est [illegible]. sed contra [illegible] absque dubio
[illegible] diversum. et ad illam dicendum quod hoc est falsa [illegible]
esse [illegible] quod [illegible] est impossibile. sed illa est in [illegible] que [illegible]
esse per generationem [illegible] de [illegible] que [illegible] per
[illegible] et electionem [illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible] per [illegible] [illegible] ad [illegible]
illam ad [illegible] dicitur in [illegible]. quia dat regulam com-
[illegible] philosophie [illegible] quod [illegible] est in [illegible]
quod uno motore educitur de illo [illegible]
in [illegible]. quia motor [illegible] educitur et [illegible]
[illegible] et sulphure puto quia calore solis in [illegible]
[illegible] motus [illegible] educitur de illo sic de aliis. et ad
[illegible] viam dicendum per distantiam [illegible] agentis [illegible]
[illegible]. quia [illegible] intelligi [illegible] et [illegible]
[illegible] quod [illegible] si dicatur quod [illegible] agere. sed non
[illegible]. et ideo quod non [illegible]. sed non
[illegible] ex defectu suo. sed ex absentia eius in quod agit. non
[illegible] de hoc [illegible]. quia [illegible] sic [illegible]
illa [illegible] distantiam. et dico quod [illegible] non concluditur
quod agit quando vult. et [illegible] est [illegible]. et ad [illegible] viam
[illegible] est [illegible] quia [illegible] dicitur ab eterno [illegible]
[illegible] est [illegible]. et [illegible] ut [illegible] fiat. et ideo nullo
indiget [illegible] [illegible]. et tamen nova non est [illegible] voluntas
et ad septimam viam dicendum quod [illegible] dicit sic [illegible] et
[illegible] per suam [illegible] moveat. tamen [illegible] est [illegible] et
ad [illegible]. et ideo [illegible] est [illegible] non concludens. et ad [illegible]
[illegible] eorum dicendum quod magis sunt deridendi quam [illegible]
[illegible] ab eis [illegible]. quia solutio questionis remanet
eadem [illegible] ponamus ei quod mundus [illegible] mille annis duret
vel [illegible] ad [illegible]. et ad [illegible] dicendum quod in
[illegible] motus movetur sed [illegible] posse dicitur esse [illegible]
[illegible]. sed movetur per electionem et voluntatem [illegible]
voluit et quando voluit. et ad [illegible] dicendum quod [illegible] eodem modo
[illegible] quod est ideo [illegible] per [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] sed [illegible] illas. sed hoc [illegible] de [illegible] in toto
quod [illegible] per naturam [illegible] et [illegible] de illo est
ita [illegible] et ad [illegible] dicendum quod ipse non [illegible]
deus eternitatem non [illegible] quia [illegible]
[illegible] quia [illegible] a [illegible]

de fluxu causatorum a deo

educendo ipsam de potentia [illegible] et immediate [illegible]

[illegible] duo [illegible] una [illegible] non [illegible]

ad id [illegible] agere unum [illegible]

esse duo et non unum [illegible]

[illegible]

[illegible] unum non dependet ab [illegible]

[illegible] duorum [illegible]

[illegible]

[illegible] ambo agant [illegible] opiniones [illegible] philosophorum [illegible] doctorum [illegible]

[illegible] antiquorum philosophorum [illegible] supponebant duas [illegible]

[illegible]

arboribus et plantis. sensitiva cum brutis et rationale cum angelis. quia ergo homo et angelus conveniunt in ultima differentia, sicut eadem est ... in anima rationali ... ergo et in angelis ergo species una. Contra: ... perfectio secundum gradum et gradum est una ... species eadem ... et angeli secundum gradum et gradum ... una ... ex hoc quod diversa perfecta non sunt proportionata ad eandem perfectionem ... proportionem perfectionum ... Deut. xxxii. secundum translationem lxx. statuit terminos populorum iuxta numerum filiorum dei ... plus distant intellectus angeli et ... in nobis quam intellectus agentis et agentis ... nobilissima ... intellectus agentis ... non facit diversam speciem ergo multo magis faceret eandem speciem cum intellectu agente in angelo. Si dicatur quod intellectus angeli sit deformis ... intellectus ... non ... deductus de potentia ad actum ... non intellectus angeli ... perfectum et minus perfectum secundum eandem formam non variant speciem ... debilis oculus et fortis ... ergo ... non impediat. Et si ... dicatur quod angelus ... unibilis corpori ... ergo ... quod intellectus nullius corporis est actus ... unione ... quidam ... nec ... secundum ... ergo ... non facit eam esse diversae speciei ... quibus est ... non ... speciem ... una secundum speciem ... [illegible]

Responsio autem ... angelicam ... [illegible] ... intellectus angeli ... ergo non sunt eiusdem speciei ... quia sunt eiusdem speciei sunt eiusdem ordinis ... anima et angelus sunt eiusdem speciei ... ergo ... anima et angelus non sunt eiusdem speciei ... anima et angelus ... speciei ... in ordine potestativo ... plus et plus ... speciem ... ita intelligentiae ... speciem ... in ... intelligendi intellectus et angelorum ... collectione et ... ordinatae ... [illegible]

... collectione et ... in umbra ... et non habet speciei ... ad perfectionem ... de ... in umbra intelligentiae ... in umbra ... in umbra ... intelligentia est in collectione et ... [illegible] ... speciem ... secundum ... ab uno ... angelum ... simpliciter ... et ... quod non est acceptio ... speciem ... ad ... differentia ... speciem ... non est una ... speciem ... et ... debilis et fortis non diversificant speciem ... fundatur ... dependentia ad corpus ... sola ratione ... specifica ... separabilis ... ad corpus ... separata est a corpore ... ab unibili. Item quod de ... ibi solutio et quaestio ... magistri ... eadem ... assignari posset ... bona ... posset assignari ... [illegible] ... post mortem ... secundum ordinem ... corpori uniri debuit. De angelis ... hic ... executio ... simpliciter ... ad suam ... distinctionem ... et conditionem ... [illegible] ... dividitur in duas.

Rollarum

·d·

potestativo

in ymaginatione de ex[cellentia] [illegible] qui et [illegible] sunt [illegible]
de intelligentiis scilicet quales et quanta et potentias intelligibiles et hi-
erarchias [illegible] sunt. Et secundum hoc in sequenti [illegible] ubi [illegible]
est [illegible]. Sed autem [illegible] quasi prima
[illegible] sunt in [illegible] et secundum hoc ubi [illegible]
et [illegible]. Questio circa hic primo quod de opere creationis angelorum
[illegible] enim quod ante [illegible] sic [illegible] sic dicit Hugo: non magnum
est quando [illegible] celum et terram [illegible] deum [illegible]
generationem autem angelus creatus celi et terre inveni-
atur angelorum. Quod videtur quod angelus non sit unum de
operibus [illegible] quidam [illegible]
com[illegible] sunt ut theologus [illegible] primum quod [illegible]
[illegible] celestes virtutes et angelicas [illegible]
[illegible] opus fuit aliter [illegible]
celum quam ante hominis plasmationem [illegible]. Ergo
a theologo [illegible] dicebatur [illegible] intellectu-
ales [illegible]
hominum [illegible] quantumque [illegible]
se habet ad [illegible] cognoscentes [illegible] eorum angeli fi-
ant in [illegible] illa necesse est procedere [illegible] aliam
angelus est autem [illegible] se habet ad [illegible] angelus
[illegible] omnia [illegible]
quod sic exponitur fiat et fecit et factum est ut primum re-
feratur ad verbum [illegible] notitia angelorum [illegible]
ciam [illegible] in [illegible] duo [illegible] unum
[illegible] angelus in mente est verbum
[illegible] verbum est [illegible] creationis
[illegible] cognoscendi [illegible] cog-
nosceret ea in verbo angeli [illegible] procedunt [illegible]
[illegible] ad esse [illegible] et
influentiam [illegible] necesse est [illegible] ad [illegible]
[illegible] movet et [illegible] angeli ut dicunt
philosophi sunt [illegible] motores ad celorum et elementorum et influe-
re [illegible] et [illegible] orbium. Quod necesse est eos prius
esse celos et elementa et orbibus. Ergo prius debebant
creari [illegible] ad unum simplex plus accedit
id quod immune est compositionis [illegible]
ponitur [illegible] celum [illegible] est unum
simplex angelus [illegible] compositionis [illegible] non habet
compositionem [illegible]
[illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible]. Ergo plus accedit an-
gelus quam [illegible]. Ergo [illegible] plus [illegible] ab ipso. Si
[illegible] non [illegible]
uno [illegible] ad [illegible] ergo [illegible] nulla [illegible]
[illegible] creatura illa [illegible] et alie [illegible]
ad ipsum. Ergo videtur quod [illegible] debent creari secundum ordinem creationis.
[illegible] et non secundum ordinem creationis [illegible] ordo creationis debet
[illegible] ordinem [illegible] autem ordinat motores ante [illegible]
et [illegible] ante [illegible] et [illegible] ante [illegible] et [illegible]
ante compositum. Cum ergo angeli sint motores [illegible]

spirituales simplices videbuntur ipsi sunt creati ante omnia alia
[illegible]. Sed videtur dicere [illegible] in illo loco Dan. [illegible] quorum
[illegible] ego [illegible] sic et [illegible] hominem [illegible]
ego faciam nobis [illegible] iterum quod est [illegible]
[illegible] ex hoc enim videtur accipi quod [illegible]
re [illegible] ergo ante omnia esse debuit ut videtur. [illegible]
[illegible] ex parte [illegible] nulla est [illegible] cum
ergo creatura ante creationem non fuit ex parte illius [illegible]
non potest accipi ordo. Ergo non est [illegible] quod prius
[illegible] fiat [illegible] videns quod [illegible] est motor
et [illegible] non [illegible] ante [illegible]. Sed post [illegible]
[illegible] ipsius. Si ergo angeli sunt motores corporum superiorum
ut [illegible] debuit [illegible] ipsa [illegible] et
tendit [illegible] errores [illegible] primum ca-
[illegible] fuit [illegible] errorem [illegible] an-
gelos [illegible] ergo ut [illegible] non de-
bent creari ante. Sed [illegible] post ipsum [illegible]
dam [illegible] angelos [illegible]
[illegible] sunt [illegible] creatura
enim [illegible] non [illegible] et [illegible]
et [illegible] solus [illegible]. Ergo [illegible] angeli
non [illegible]. Sed ordine dignitatis [illegible] sunt ante [illegible]
[illegible] et ad hoc [illegible] est [illegible] Aug.
de [illegible] plus [illegible] de [illegible]
[illegible] omnia dignitate sui [illegible] melius et
nobilius [illegible] nobilis [illegible] et hoc [illegible]
procedit [illegible] Aug. et hoc [illegible] quod in
sono modulo [illegible] et [illegible] et hoc [illegible] procedit
flos fructum. Ad [illegible] primo ex Hugo et
Dam. et ad ea [illegible] illa [illegible] creata
est [illegible] et [illegible] dignitatis non dura-
[illegible] illa [illegible]
[illegible] fienda [illegible] Aug. non [illegible] sed ordinem
et [illegible] Aug. [illegible] fienda non [illegible]
in [illegible] cognoscere [illegible] rei existentis. Sed sicut [illegible]
[illegible] ponatur cognitionem [illegible] fiende rei ergo [illegible]
[illegible] possumus habere cognitionem [illegible] rei quam
[illegible]. Et ad [illegible] quod [illegible] angelus non [illegible]
verbum non ordine [illegible] in [illegible] ordine [illegible] cre-
aturarum. Et ad [illegible] quod illa [illegible] opinionibus
philosophorum et fundatur [illegible] duas propositiones [illegible]
[illegible] fides [illegible] dubium est [illegible] mo-
tor celi. Ptolomeus enim et Albategni et Albuma-
sar et [illegible] astronomi dicunt [illegible] motum [illegible]
[illegible] contra [illegible] philosophi [illegible] ipsum
motum ab [illegible] desiderantes [illegible] desiderio
et [illegible] angeli [illegible] in motu orbium [illegible] non in
[illegible] est nobis. Sed [illegible] tenemus [illegible]
quod [illegible] occupant [illegible] celorum [illegible] situs [illegible]
celi [illegible] stelle. Sic quidam [illegible]
dicit [illegible] nobis [illegible] quidam [illegible] et quidam

Angeli creati sunt ante omnem creaturam

Dubitatio

fiende rei [illegible] et possunt habere cognitionem

.ij.

.q.

dicamus nos ... quod moueant celum ut patet
per positionem unius ... libro ... xxii. nam
dicitur celorum mouebuntur. hec est ... ad ... b.
exponit de angelis. sed questio ista de dubiis ad fidem
... quod est ... philosophus qui ponunt illam opinionem
non ualet ... quod non intelligunt ordinem corporis sed ...
... per ... est ... non defecit ...
... ad ... quod non concludit
... de ordine ... angelorum et in corporibus ad ...
quod ordo ... non impeditur ...
et est quod gradus dignitatis in natura ordine ... in ...
... patitur ... alius ... corporis ... per hoc patet
solutio ad sequens. et ad ... quod non ... quod ...
... quod dedit eis ... stellas ad ...
... ordinem ... conditorem ...

¶ Deinde queritur de hoc quod dicit ibi. qui uiuit in eternum creauit
omnia simul et cetera. per hoc et habentur duo. scilicet quod omnia simul in spe[cie]
... et de hoc queritur quo ... de opinione augustini ...
... quod creauit omnia simul ... et ex hoc relinquitur
quod omnium non sit una ... et hoc ... iob xl.
ecce uehemoth quem feci tecum. uehemoth ...
angelus est. ergo angelus ... est ... cum homine. ergo est
... et ... ¶ Ad hoc ... et ...
est ... una. ... quam ... cum
... sit ... habet ... et ...
... quod non ... non est una ... et ...
... ergo ... est una. ¶ Ad hoc ... dicit
porphirius ... quod ... sit loco ... quod ... non
... ad hoc ... ¶ ... est
quod dicitur ... et ...
est ... unum et exponit ... accipit
... ergo ... et ... est ...
unum. ¶ Ad ... secundum ... dicit ... quod ...
non est ... cum ... in eorum ...
... in ... et ... et ... est ...
in ipso. ¶ ... quod ... et ...
non est una ut ... et ...
ut ... quales nos uocamus angelos hinc quidam
... ponere ... et ... uocare
quod est et quo est ... uocare quod est et ...
... in ... est in ... esse ... depend...
... et ... in ... et quod ...
et ... quo est ... de ... est ...
... in angelo ... ponere
et hoc ... cum ... angelus et ... angelus. et ad ... ergo
... quod ... non ad ... quod ... addit
quod omnia simul ... uel ... non ... hoc
cum angelis ... quidam habent ... naturam
¶ ... quod ... non ... ut ... sit
... una ... celum et terra. si et celum
... si ... non oportebat dicere et aliud

illorum et ... ¶ Ad ... quod hoc est ... uide tempora
quod duplex est ... non ... et illam ...
de ... dicit augustinus ... est
non ... de eo ... est ... hec ... in ...
est ... dicemus enim quod est ...
... de qua dicit boetius
quod ... in ... quod est ... per
... et ... et hoc ... per ... esse ...
in toto ut ... et ... in ... et ad
... ¶ Deinde queritur de hoc quod
dicit ibi. Iam omissum est quare ... angelorum ... et ...
... de celo empireo et ... et ...
... sit ... et dato quod sit ... et uniform...
... ut non dato quod sit ... hoc ordine
... ad ... et ad ...
... quod ... in loco ... est in loco ... quod est in loco
ambitur alio corpore. ergo ... quod ... localiter ... alio
ambitur corpore. nona sphera ... in loco ... ergo ambitur
corpore. ergo necesse est ponere decimum corpus et hoc uocamus
celum empireum. ¶ Item ... uniform...
... est. sed sphera nona est ... cum habeat decem
et ... ergo necesse est ponere ... corpus uniform...
... et hoc uocamus empireum. ¶ Item ... perfectione
optima ... est ... quod habet ... cum motu.
et quod habet eam cum motu uno est ... quod habet eam ...
motibus pluribus sed celum ... habet perfectionem cum motu uno
ergo ... etiam ponere ... quod habet ... sine motu
... et hoc uocamus celum empireum. ¶ Item necesse est quod uni-
uersitas ... ad ... sed ... quod
... ergo non ... quod ... ergo in ...
corpore non moto. ergo ... celum ... ergo ...
... ponere. hoc autem dicimus empireum. ¶ Item ... dicit ...
et hoc ... quam ... sit ...
... celi et ... alius quam reuelante cognoscimus
hoc nobis ... locus et locatum ... eiusdem
... quod ... quod ... ad locum et forma
... sed locatum in celo empireo non est ...
... ergo empireum ... non ... ¶ Item
locus est ad quem ... angeli in ... est
quod dicit augustinus quod in ... est ... amor
et amor angeli tendit in deum. ergo celum empireum quod
est locus angelorum est deus. Item beda dicit quod ... deum
... et ex hoc ... ¶ Item loc...
est ... et saluans locatum ... locata angeli
non ... ergo empireum est regio et locus
angelorum est deus ... et non corpus ... ¶ ... quod ... si celum
empireum est corpus quare philosophi non cognouerunt quod omnium corporum
... sunt ... si ... aliquam
habent ... cum ille ... sunt et
non fundant ... possunt ... uidere ... et
nos. ¶ ... quod deus noluit eis hoc reuelare. ... est

tempus

o°

Sicut celum et spiritus ... in una

...

ueu.

Sicut celum empireum est corpus

...

...

...

enim

...

quia in visione illa sua revelante eis propter hoc quod in loco maneat
extra. Ad secundum dicendum cum sanctis philosophis quod locus est empyreum et
totus a volubilitate mundi secretus et propter hoc non investigabilis
quia quod de celo secreto propter aspectum ut motum et experimentum
nemo scrutatur. Sed cogunt nos alia philosophi quod ponamus
in secunda quolibet [illegible] sunt omnes protectiones quando
quidam fortes fundare sunt super propositiones philosophi sicut ap-
pellatur hic mundi maior [illegible] propositione [illegible]
dicitur motus in loco propter se est in loco per se et hec propositio
sumpta a communitate super [illegible] philosophorum ante finem [illegible]
loquens contra rationem dicit quod primum mobile movetur in loco per
formam et non per se [illegible] et [illegible] in proprietate ro-
nes commutatur quod mala est glosa quia quod disputat quod
motus per se et non per totum quia per se [illegible] non movetur
sed per accidens motum totius. Ad hoc quod non potest moveri nisi per
omnes partes eius movetur. Unde [illegible] dicit quod in philosophia aliud
est in loco per accidens et est locus per se. Et hoc est quod motus
non dependet a loco. Sed hoc aliud dicunt negotium quia philosophus
illa ratio non necessario concludit celum esse empyreum et totum esse
sed attenda sunt alia philosophi sequitur ratio fundata super
istam quando corpus infra forma est corpus uniforme et hoc
est propositio apud philosophos quia corpus [illegible] motus non reducitur
a philosopho in uniforme nisi sic tollatur uniformitas. Unde
propositio est talis corpus esse quod iam erat de perfectione ordinis
[illegible] ratio fundata sic ista quando corpus motum sit
corpus immobile et hoc est propositio quod maior perfectio quando corpus
perfecte [illegible] est in ipsum [illegible] continetur [illegible]
[illegible] quod est motus declaratur [illegible] ut [illegible]
sequitur [illegible] est quia immobile in corpore ultime
perfectionis est [illegible]. Sed sequitur ratio bona est et cognitio et illa
[illegible] patebit [illegible] quia nos [illegible] in alia philosophia
ex quibus non sophistice probatur esse corpus [illegible]. Ad id autem
quod tertio obicitur dicendum quod hec argumentatio tenet si angelus esset in
loco per se. Sed ille locus non datur ei per congruentiam quia
[illegible] nobilior est et [illegible] nobilior [illegible]
magis congruo. Ad sequentem dicendum quod locus specialis an-
gelorum debet esse. Sed locus [illegible] congruentie celum empyreum.
[illegible] de hoc [illegible] sunt notata in philosophia [illegible] xxxvii.
Si angelus sit in loco aut moveatur in loco et quare
et quomodo movetur in loco et [illegible] perfecta hic.
Et ubi [illegible] si duo vel plures angeli sunt in eodem loco
et quantus sit angeli locus. Ad id quod ultimo queritur quia
philosophi non cognoscunt dicendum quod beda in [illegible] hoc opus solis
quia a volubilitate mundi secretum [illegible] eius est motus. Nos
quidem deprehendimus unam stellam magis distare quam
aliam per dyametrum stellarum magis vel minus. Sed possumus
distinguere numerum celorum et sperarum. Unde quia si [illegible]
[illegible] propter motum ipsum investigatur sic nomine [illegible]
non est cognitum a philosophis [illegible] investigatur non
[illegible] motus probat sic [illegible]

probat alpetragius [illegible] in operibus hi dierum ponemus ad hoc
rationes. Sed secundo queritur utrum ipsum sit mobile et uniforme
vel non. Et videtur quod sit uniforme quia in [illegible] dicitur igneum
non ab ardore sed a splendore. Ergo totum splendet, lucet
ut videtur. Ergo est uniforme. Contra celum empyreum dicitur regio
et locus contemplationis. Contemplantes autem non sunt in lumine
ergo per congruentiam locus eius potest plenus luce dici esse. Contra
tamen [illegible] in [illegible] et [illegible] corpus. Ergo ut
[illegible] per congruentiam beatis spiritibus dicitur esse lucidum totum
et uniforme. Contra quanto propinquior [illegible] effectus
[illegible] tanto magis remotus apparet [illegible] ut dicit [illegible]
et accedit ad unum. Ergo locus congruus [illegible] uniformis
[illegible] est [illegible] lux [illegible]
lucebit [illegible] domine et [illegible] in illo verbo [illegible]
quod in [illegible] fuit lux. [illegible] domine
in luce tuo [illegible] ut [illegible] lucem in-
accessibilem. Cum ergo hec lux diffundatur in beatis in loco
contemplationis eorum per congruentiam locum illum esse lucidum. Contra
[illegible] locus [illegible] et locus [illegible] tenebris [illegible] depu-
tatus. Ergo per oppositum celum empyreum locus bonorum est
[illegible] lucis deputatus [illegible] sic probatur
[illegible] est ab omni motu et [illegible] celum
empyreum. Sic locus [illegible] remotus ab omni motu
et [illegible]. Ad hoc omnis motus est
propter [illegible] et celum motum est propter hoc. Ergo cum nulla perfectio
sit indigentia in loco contemplationis esse celum empyreum in
motum. Hec sunt [illegible] ex quibus [illegible] potest
celum empyreum esse immobile et plenum luce esse. Ad hoc quod
[illegible] sic obicitur [illegible] ignis non est motus et [illegible]
in [illegible]. Ergo de illo [illegible] non dicitur esse celum empyreum.
Contra splendens lucidum ut dicit autem [illegible] est quod
hoc [illegible] et hoc probatur quod stelle eclipsantur
se ad [illegible] et [illegible] per [illegible] in partes
quod non aliquod [illegible] stelle fulgentes et
[illegible] non fulgebunt. Ergo videtur si celum empyreum
est lucidum ipsum ut [illegible] et non [illegible] et
[illegible] ut [illegible] alia [illegible] ipsum videtur esse
velocissimum motum dicit enim alpetragius et potest [illegible]
[illegible] quod [illegible] movetur et [illegible] tanto
ipsum movet velocius. Sed motus [illegible] accedit
ad primum motorem ut celum empyreum. Ergo nullum est adeo
velociter motum ut ipsum. Contra [illegible] in [illegible]
[illegible] est motus quia [illegible] ad ubi sicut motus ad [illegible]
[illegible] quod orbis est in [illegible] ad ubi. Sed in [illegible] est [illegible]
et esse. Ergo celum empyreum est quantum motus. Ad solutionem
dicendum quod nullo modo movetur celum empyreum et nullo modo est
difforme. Ad id ergo quod obicitur dicendum quod non dicitur igneum ab
igne sed ex [illegible] lucis et [illegible]
[illegible] apud nos. Ad aliud dicendum quod dicitur splendens ab
[illegible] simplicissimi et [illegible] concedo quod non splendet

Si celum empireum sit mobile.

tra quod ... radios ... quia hoc non congruit excellentie simplicitatis eius. dicitur enim splendor lucis celestis ... et ... capite dicitur et ... celestis angelice et corporis simplicitatis ... et ... ipsius ... et huius modi dicitur propter ... possibilitatem. et tamen ... differt a primo ... et ad ... quod totum est ... et ... de appropinquatione que est secundum accessum ad motorem secundum quod est motor. et sic non est hic. quia ... non cogit nos ponere et ponere ... bonorum in gloria. et non ... et motus ... ad ... quod ... de se non habet potentiam ad motum ... et hoc ... quiete ... et tamen ... sunt ... potentiam ... ad ubi ... ad ... quidam philosophus quod ... necessaria sunt orbi ut moveatur. quorum primum est ut ... bonum et optimum non ... sibi ... et ... sibi ... desiderio. ... ut ... motum ... ut hoc motorem sibi ... ut ... appetitu ... et ... motus est ... addunt disponere motus ... dextro ... motus. et ... sinistrum ... de hoc dubium ... philosophi. et ... quod ... ordine ad motum ... potentiam ad ... ordine ... ut ... quod ... celum empyreum ... celorum est primum ... et ... dextrum et sinistrum ... quod illa ... ab ... ab ipso motu ... a celo empyreo ... et sol ... lucide ... et ... a centro ... undique ... radios ... sol illuminet ... angelorum ... quod sol emittit radios ... ad ... centrum ... ad ... illuminat ... et luna ... illuminat et ... et ... de celo isto quod ... non tradidit. tamen ... quod duplex est status ... glorie electorum ad numerum ... ordine ... ordo ... et ... primo ... ordine ... celum empyreum ... non ... dicemus quod ... celum non ... ordine ... non ... et ... et hoc est ... puto ... die iudicii ... ulterius

quod ... non ... nec ... forte ... non ... quod dextrum et sinistrum ut volunt philosophi ... non sunt. ... ordinata ad ... splendoris in ... quod est dextrum ... dextrum ... signorum est in sinistro orbis ... de celo et ... hoc quod dextrum in celo quorum est duplex et ... sinistrum ut dicit ... dextrum est ab oriente ... celi et sinistrum est a medio celi ... ab ... quod est ... dextrum est ab occidente ... angulum medie ... et ... sinistrum ab angulo medie ... angulum ... quod est ... hoc ... in orbe ... et ... dextra sunt ... sinistra. ... ex hoc quod orbis lune habet ad dextrum ... empyreum ... elevationis axis ... et ... ignorantiam ... dicit de dextro et sinistro celi ... non ... in celo ex celo empyreo ... ex dispositione ut nos ... ex ordine ... influentie ... illuminetur a sole ... quod ... ex ... non est ... ex illuminatione ... illuminat ... ad ... consequens et hoc ... a ... flamma ignis ... flamma ignis ... lux ignis ... electis et ardor ... consumi ... ut lux ... ad bonum ... et ardor ... locum dampnatorum ut sic ... pugnabit ... orbis terrarum ... Item queritur de hoc quod dicitur ibi. cum me laudarent simul astra matutina. et cetera. ex hoc ... quod laus vocalis ... clamabat ... ad ... et ... nocte et cetera. et alia multa ... colligitur ... ut ... consilia ... laudes ... admittere ... voces non ... posse ... in ... et ... talia ibi non sunt non ... ibi posse ... laus vocalis ... laus ... illa ... laudes angelorum ... non ... laus vocalis ... ut angelorum non ... laus vocalis ... de hoc ... doctorum dubia ... puto quod ... laus vocalis ... non ... laudare ... in hoc

consideratur decor sapientie que sic ordinavit organa. vel
in tali voce [illegible] possessio. et [illegible] hoc dicitur ad hoc quod
obicitur de testimonio Augustini quod bene puto quod non est ita tamen secundum
illum modum quo nunc est. Sed postquam per sonos modulos [illegible] corporis
orbis celi empyrei. et dicendum quod illi non est conveniens [illegible] igno-
minia [illegible] a gloriosa lingua et [illegible]
[illegible]. Sed postquam est gloriosus [illegible] in eo fortius vox gloriosa laudis
[illegible]. Et ad aliud [illegible] quod illa non probat nisi per modum
convenientie. et [illegible] attendendi illa convenientia que est de [illegible]
sapientie in istis organorum ordinatorum est notandum quod angeli
dicuntur astra matutina [illegible] matutina
[illegible] luciferum [illegible] cherubin [illegible]
[illegible] stelle. et [illegible] ut dicit
[illegible] considerant [illegible] et
stella dicta a stando [illegible] non [illegible]
motu [illegible] alterius. sed [illegible]
[illegible] stella
magna [illegible] una [illegible] videlicet
[illegible] magna stella
lucens [illegible] dicitur [illegible] quod dicit
ibi [illegible] si in celo empyreo. [illegible] duo de celo
[illegible] quid sit in eo. [illegible] quod celum
empyreum sit corpus. [illegible] in una [illegible]
[illegible] celum [illegible] aliud corpus
[illegible] aliud celum
sed aliud celum [illegible] corpus quod celum empyreum est corpus [illegible]
[illegible] dicit sic corpus est celo [illegible] empyreum
[illegible] dicit [illegible] est corpus [illegible] probat
[illegible] celum ascendam [illegible] super
celum empyreum [illegible] dicit [illegible] de aliis
quod deus est [illegible] posset. quod non [illegible] aliquid
ambiens [illegible] non celum [illegible] dicit
quod [illegible] loco [illegible]
[illegible] quod non est [illegible] quod celum [illegible]
non est [illegible] quod [illegible] dicit [illegible]
[illegible] quod eorum [illegible] ambulant et [illegible] de-
[illegible] et delectabilis [illegible] celum empyreum [illegible] quod [illegible] celum
[illegible] nobilissime ambitur et [illegible]
[illegible] alia [illegible] et delectabiliter. Et ad
[illegible] quod [illegible] in quo [illegible] celorum est [illegible]
[illegible] et analogie et [illegible]
[illegible] celum [illegible] et
non [illegible] ordo. Et ad [illegible] quod [illegible] sic
[illegible] in spiritualibus ordo. [illegible] in ordine dignitatis [illegible]
[illegible] sic [illegible] in celo
celo empyreo [illegible] quod deus non sit in eo [illegible] dicit
[illegible] quod [illegible] celum empyreum sic [illegible]
quod deus [illegible] quod deus non est in celo empyreo. [illegible] dicit
in celo et mundo quod est celum [illegible] locus [illegible]
sed vita beata. [illegible] tu deus sis vita beata
quod [illegible] debebat esse [illegible] celum quam in celo. [illegible]
[illegible] hominum [illegible] in celo empyreo [illegible] dicit [illegible] a [illegible]

celo [illegible] et occasus [illegible] quod [illegible]
non [illegible] celum empyreum. Sed [illegible] assumptionem [illegible]
de celo empyreo [illegible] fuit ad id. et [illegible]
est in celo empyreo. [illegible] dicit [illegible] actus. [illegible]
[illegible] a dextris [illegible] et [illegible] sede
a dextris meis et [illegible] quod beata virgo sit
in celo empyreo. [illegible] quod celum empyreum [illegible]
[illegible] angelis [illegible] re-
pleri. et [illegible] non [illegible] de repletione [illegible]
[illegible] de ordine [illegible]
Sed de beata virgine legitur quod exaltata est super choros
angelorum ad celestia regna. cum [illegible] chori angelorum [illegible]
[illegible] celi empyrei repleantur [illegible] quod ipsa sit ex-
altata [illegible] empyreum [illegible]
[illegible] exaltata [illegible]
dico quod in celo empyreo [illegible] et [illegible]
et [illegible] in celo empyreo [illegible]
[illegible] in uno [illegible]
[illegible] et celum [illegible]
[illegible] modum [illegible]
modum [illegible] ad
ad [illegible] quod [illegible] de celo [illegible] quod est celum
empyreum [illegible] quod vita beata [illegible] includitur
[illegible] excluditur [illegible] xxxvii [illegible]
[illegible] est celum [illegible] in loco [illegible]
celo non includitur. Et ad [illegible] quod [illegible]
celo empyreo [illegible] non [illegible]
et [illegible] maior et sublimior. [illegible]
[illegible] xxx [illegible] de [illegible] Et ad id
quod obicitur de beata virgine [illegible] quod beata virgo [illegible] loco
exaltata [illegible] angelorum. Sed dignitate et or-
dine. et hoc sic [illegible] quod [illegible] celo [illegible]
non [illegible] celo empyreo. Sed empyreum. [illegible]
[illegible] et [illegible] in ordine [illegible] angelorum.
et [illegible] ad redemptionem aliorum [illegible]
[illegible] et [illegible] tibi [illegible]
beata virgo. [illegible] de [illegible] illa [illegible] est et ille [illegible]
[illegible] lucem [illegible] omnibus bonis et de [illegible]
[illegible] apo. [illegible] est [illegible] de beata virgine
[illegible] apo. xii. [illegible] signum magnum [illegible] in
celo mulier amicta sole et luna sub pedibus eius co-
rona xii stellarum in capite eius. mulier [illegible] virgo
[illegible] amicta sole [illegible] et [illegible]
[illegible] sol [illegible] luna sub pedibus eius [illegible] ecclesia
[illegible] pedes [illegible]
[illegible] corona xii stellarum est
[illegible] omnium bonorum [illegible] probat corona
[illegible] signorum [illegible] signorum
[illegible] stellarum est in celo [illegible] xii [illegible] que
signa [illegible] xii stellas [illegible] signum qui
[illegible] in capite eius sic corona [illegible] lumen re-
[illegible]

Ergo [illegible] celo empyreo

Virgo mulier amicta sole

d. iii.

et gratie sit ihesu filio eius et sit deo.

Ecce ostensum est ubi angeli fuerunt mox ut creati sunt et cetera. Hic incipit magister agere de conditionibus principalibus ad primum statum creationis angelorum. dividitur autem in tres partes secundum tres questiones quas hic tangit. prima est de istis angelis. secunda quia creati fuerunt ubi multiplex [illegible] si in gratia vel in malicia vel in neutro creati sunt vel non. et hec tertia in iiii^a d. i.: Post hec videndum est utrum et cetera. Prima horum continet tres particulas in quarum prima agit de hiis que istis attribuuntur [illegible] angelis. in secunda agit de dictis angelorum in prima illa attributa ibi. Hic considerandum est et cetera. In tertia [illegible] ponit [illegible] eorum secundum [illegible] ibi et sic in [illegible] et cetera. Incidunt autem questiones tres circa litteram quarum prima est quid angelus sit. secunda quid sit [illegible] tertia utrum angelus sit in quo philosophi posuerunt esse intelligentiam. Ad primum autem obicitur sic. dicitur autem in [illegible] philosophorum quod duorum compositorum alterum invenitur per se necesse est et reliquum inveniri. et hec [illegible] de compositis motorum et mobile [illegible] dicit quod hoc est [illegible] in mixtis ut patet in ydromelle. quoniam si aqua invenitur per se aliquam necesse est et mel aliquem per se inveniri. [illegible] invenimus substantiam corpoream per se et substantiam compositam ex corporali et incorporali. ergo necesse est et substantiam incorpoream totaliter per se inveniri. hanc autem nos vocamus angelum. ergo angeli sunt. Item [illegible] quod motus [illegible] celum [illegible] ergo ab alio motore movetur. [illegible] in corpore necesse est [illegible] motum a substantia incorporali separata. et hanc vocamus angelum. [illegible] concedimus [illegible] et [illegible] valent sicut postea patebit. [illegible] alias obicitur sic. sapientia ordinatur [illegible] in creatis [illegible] sicut sic [illegible] circa [illegible] et [illegible] complebit [illegible] ordinatur [illegible] ut supra patuit in questione de [illegible] esse angeli. ergo sapientia illa fuit illa que vocatur angelus a [illegible] ergo angelus est. [illegible] de aliis [illegible] dicit quod [illegible] completur gradibus de matino [illegible] ad [illegible] fuit [illegible] quidam que habent in mari et quedam [illegible] in terra et quedam que habent [illegible] et quedam [illegible] in aqua et sic de aliis. [illegible] est sapientia. ergo [illegible] quod [illegible] omnis gradus. ergo [illegible] in loco [illegible] non [illegible] ordine [illegible] locum [illegible] et [illegible] vocamus angelum. ergo angeli sunt. [illegible] in [illegible] unius [illegible] que est in prima [illegible] de [illegible] de aug. ergo necesse est quod [illegible] deus [illegible] non potest esse [illegible] ex [illegible] et [illegible] ergo [illegible] simplex et [illegible] vocamus angelum ergo angelus est. [illegible] bonum est [illegible] sui et [illegible] ergo [illegible] videtur [illegible] substantiam [illegible] in [illegible] et [illegible] per [illegible] in symbolis et figuris ut habetur [illegible] ergo necesse est quod sit [illegible] et [illegible] apparet. aliter non esset completus ordo sapientie divine. [illegible] dicatur quod nobis non [illegible] in [illegible] et [illegible] in symbolis [illegible] et non [illegible] id [illegible] est plane quod [illegible] adam [illegible] deus hominem et posuit eum in paradisum ut operaretur et custodiret illum et dicit aug. quod in [illegible] legem [illegible] [illegible] nobis [illegible] dedit. [illegible] est in universo quod non habeat ordinem ad [illegible] sicut patet quod superiora sunt moventia et inferiora [illegible] motu eorum. et [illegible] et mixta. ergo si angeli sunt necesse est quod habeant ordinem ad inferiora [illegible] quod ad motum [illegible] non habent ordinem quod sunt [illegible] angeli quam motores et [illegible] [illegible] dicitur quod ordinantur ad ministerium [illegible] si non esset [illegible] non indigeremus ministerio eorum. ergo hoc non fuit [illegible] dicitur quod ordinantur ad assistendum deo. hoc non videtur quia deus non indiget assistentia eorum ergo videtur quod angeli non habeant ordinem in universo. et quod [illegible] non habet ordinem in universo non est. ergo angeli [illegible] non esse. et [illegible] [illegible] non esset angelus [illegible] [illegible] canonis et [illegible] [illegible] probare in ista disputatione [illegible] ex novo [illegible] [illegible] sepulta [illegible] nos [illegible] philosophos [illegible] errores sententes de angelis hanc assumpsimus disputationem. [illegible] quod [illegible] duo [illegible] sunt in hac [illegible] quod [illegible] de corporibus ex motore [illegible] et [illegible] quorum unum [illegible] [illegible] sicut [illegible] sicut est [illegible] movens [illegible] et [illegible] non movens. ergo [illegible] et movens in [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] que [illegible] sunt et [illegible] possunt esse. Sed [illegible] probabile [illegible] quod anima [illegible] [illegible] quod invenitur [illegible] per se et [illegible] ex [illegible] et anima [illegible] ergo et anima [illegible] invenitur [illegible] est [illegible] quod [illegible] non [illegible] in [illegible] sicut [illegible] et [illegible] separatam ab [illegible] [illegible] quod [illegible] ab anima separatam [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] est [illegible] nos [illegible] declinabimus in hunc errorem quod dicamus angelos esse necessarios ad motum orbium. [illegible] non negemus quod possit movere [illegible] et [illegible] eorum non dependet ex illo. [illegible] dicendum quod sunt duo ordines [illegible] [illegible] statu [illegible] [illegible] statu [illegible] et [illegible] et in [illegible] statu non habet ordinem [illegible] angelus [illegible] in [illegible] et [illegible] eorum [illegible] primam [illegible].

[illegible] quid sit angelus. et dicit io. dam. diffinitione illa angelus est substantia intellectualis [illegible] [illegible] [illegible] incorporea deo ministrans [illegible] gratiam [illegible] in [illegible] immortalitatem [illegible] [illegible] hec [illegible] hec est [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible] non est [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible]

cor[um]

esse

ne

probo

diffinitio angeli

et [illegible] si [illegible] caelum [illegible] in [illegible] temporis [illegible]
sunt in illo. [illegible] sunt in [illegible]
[illegible] modo [illegible] angelus esse
in [illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] dicatur quod angeli sunt [illegible] non [illegible]
esse [illegible] et [illegible] plus et posse
[illegible] de illis [illegible] non [illegible] plus
et [illegible] plus et posse [illegible]
[illegible] plus et [illegible] et angelo.
angelus non esse in [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] angelus [illegible] intellectualem
[illegible] magis [illegible] intellectualem magis [illegible]
[illegible] magis [illegible] et [illegible]
bene [illegible] ponit [illegible] distinctione [illegible]
de hoc quod dicit [illegible] angelus [illegible]
[illegible] si angelus [illegible]
[illegible] non [illegible] mota [illegible]
[illegible] non [illegible] quidam [illegible] nunquam
[illegible] nunquam movetur et tamen sunt angeli [illegible]
[illegible] non [illegible] non [illegible] quidam [illegible]
sunt et [illegible] in suo [illegible] non [illegible]
[illegible] sunt [illegible] non [illegible]
[illegible] et [illegible] absurdum est. [illegible]
non [illegible] de hoc quod dicit [illegible]
accidentia et alia [illegible] plus [illegible]
[illegible] non possunt [illegible] non [illegible]
[illegible] non debet ponere in
distinctione [illegible] aliter [illegible]
[illegible] non [illegible] angeli. ergo non debent
poni in distinctione angeli [illegible]
[illegible] de hoc quod dicit
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] si [illegible] esse
[illegible] et [illegible] non
distinguitur angelum [illegible]
[illegible] non [illegible] angeli
in [illegible] esse [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] quod dicit [illegible] non [illegible]
angeli non [illegible] non
est [illegible] de [illegible] quod dicit [illegible]
[illegible] non est [illegible]
quod est [illegible] ut dicit [illegible] et [illegible]
actione et passione. et [illegible] eorum ad [illegible]

quod [illegible] in [illegible] sunt [illegible] de
[illegible] et ista [illegible] non esse
[illegible] angelo. ergo non est [illegible] plus [illegible] velle
in [illegible] et [illegible] in [illegible]
ergo [illegible] magis angeli esse [illegible] non
est [illegible] et tamen sunt
[illegible] non [illegible]
[illegible] non movetur [illegible] aliquo
[illegible] in [illegible]
angelo. ergo [illegible] ergo [illegible]
est [illegible] angeli [illegible]
tam bono quam malo angelo. et [illegible] in [illegible] po-
nentur una de angelis [illegible] boni angeli [illegible]
[illegible] ponentur aliam [illegible]
mali angeli [illegible] bonis
et malis. [illegible] et ad [illegible]
separantur ab [illegible] in eodem [illegible] quod dicit
intellectualem distinguitur [illegible] ab [illegible]
[illegible] et [illegible] quod autem dicit [illegible]
distinguitur a [illegible] quod dicit
dicit [illegible] distinguitur ab [illegible] non [illegible]
[illegible] alia quod dicit [illegible] distinguitur a [illegible] et
[illegible] et [illegible] quod dicit [illegible] distinguitur
ab [illegible] sibi [illegible] non [illegible]
[illegible] angelus. et [illegible] quod dicit [illegible]
et [illegible] distinguitur angelum ab [illegible]
[illegible] non
[illegible] tamen dicit quod [illegible] non [illegible]
[illegible] bonorum angelorum. et [illegible] non [illegible]
[illegible] angeli [illegible]
ad [illegible] et non est sic in [illegible]
[illegible] non [illegible] de [illegible]
[illegible] de [illegible] quod [illegible]
[illegible] non [illegible] quod [illegible]
[illegible] in [illegible] uno quod sunt ex eisdem [illegible]
[illegible] ad unam [illegible]
et [illegible] in angelo [illegible] in [illegible] est [illegible]
actionem et passionem. [illegible] non [illegible] in [illegible]
et [illegible]
[illegible] est [illegible] modo [illegible] et [illegible] modo [illegible]
angelus enim [illegible] non est [illegible]
et est [illegible] agente. [illegible] quod [illegible]
a [illegible] quam [illegible] ab [illegible]
[illegible] non [illegible] ab
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ut dicit Augustinus et [illegible] non est [illegible]
[illegible] angeli. [illegible] et [illegible] ad [illegible]
quod [illegible] de [illegible] et [illegible]
[illegible] quod [illegible] et de se in [illegible] suo [illegible] et

si ipsa non moveretur [illegible] et sic [illegible]
Ad id quod obicitur de hoc quod dicitur [illegible] dicendum quod duo [illegible]
[illegible] ad [illegible] et
[illegible] et in loco [illegible] accipi non potest quod
[illegible] ut forte. Sed [illegible]
[illegible] et [illegible] per hic. Ad aliud
dicendum quod quo ad [illegible] quod est [illegible] non est [illegible] plus
et [illegible]. Sed [illegible] ad actum et hoc [illegible] magis
[illegible]. Unde hoc dicit sufficit quod uno modo [illegible]
et [illegible]. Ad id quod obicitur de alia distinctione
dicendum quod angelica [illegible] est [illegible] et quod dicitur a damasceno
et [illegible] non dicit [illegible]. Sed dicit [illegible]
[illegible] quod est [illegible] in loco et [illegible] et in ille dicit
obiciones [illegible] sunt. Ad id quod obicitur de ultima dicendum quod
[illegible]
[illegible] educta est de [illegible]
esse si [illegible] non [illegible] et hac [illegible]
[illegible] separata [illegible]
[illegible]
[illegible] qui dicit
quod [illegible]
[illegible] de planetis [illegible]
[illegible] ad duo [illegible]
quod [illegible] motus et [illegible]. Ad aliud dicendum
quod non est agens [illegible] deus et ille non [illegible]
[illegible]
[illegible] de
[illegible] nos vocamus angelos [illegible]
illas separatas [illegible] intelligencias vocant ut quidam
[illegible] defendere [illegible]
[illegible] sunt [illegible] et loquentes [illegible]
[illegible] angelos vocamus. [illegible]
[illegible] Moyses [illegible]
[illegible]
[illegible] intelligencias ponunt [illegible] separatas et nos an-
gelos [illegible] separatas [illegible] dicen-
dum angelos quod illi intelligencias [illegible]
[illegible] non [illegible] ordine [illegible]
[illegible] nos de angelis [illegible]
quod [illegible] nos [illegible] angelos quod illi [illegible] intelligencias [illegible]
[illegible] intelligenciam [illegible]
[illegible] nos angelum [illegible]
[illegible] localem [illegible] non
[illegible] omnes [illegible] ponentes intelligencias
dicentes [illegible] movere celos sic [illegible] movet
[illegible] nos [illegible] non dicimus de angelis
[illegible] et [illegible] in hoc quod uno
[illegible] intelligenciarum [illegible]
[illegible] intelligenciarum

quod sunt [illegible] nos [illegible] de angelis [illegible]
[illegible] et [illegible] ponentes intelligencias
dicunt [illegible] ordine [illegible] non [illegible] nos
[illegible] de angelis [illegible] et [illegible]
quod dicitur quod ego non intelligo [illegible] loquentes de
intelligenciis. Ad hoc [illegible] quod [illegible] est [illegible] intelligere
sed non est [illegible] loqui-
tur de intelligenciis [illegible] inter angelos et
intelligencias et [illegible] localis. [illegible] movere celos et
non [illegible] sic desiderare [illegible] desiderium quod ille [illegible]
[illegible] intelligencie [illegible] loquitur de intelligen-
tiis [illegible] ponunt unam intelligenciam [illegible]
quod [illegible] et ex splendore [illegible]
[illegible] educitur intelligencia [illegible]
ordinis et [illegible] cum [illegible] et intelligencia
[illegible] et [illegible] intelligenciam [illegible]
[illegible] ad intelligenciam decimi ordinis que [illegible]
[illegible] et [illegible]
quod educitur a [illegible] sub orbe lune [illegible]
intelligencie [illegible] ex splendore omnium [illegible] et
[illegible] et forma intelligencie [illegible] et [illegible] re-
putamus erronea [illegible] de angelis [illegible] et ideo
[illegible] hanc [illegible] quod angelus non [illegible]
intelligenciam [illegible] intelligencias [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] non [illegible]. Ad [illegible]
[illegible] loquitur [illegible]
et non ponimus [illegible] angelorum. Ad aliud dicendum quod alia separatae
[illegible] angelorum quantum illi intelligencias [illegible] ponebant
quod non [illegible]
simpliciter quod sunt [illegible] celi. Sed [illegible]
intelligencias ad motorem [illegible]
[illegible] intelligencie et [illegible] ad [illegible]
[illegible] nobilius [illegible] nos [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et angelos [illegible] et a [illegible]
ad motorem et [illegible]
[illegible] et in nos [illegible]. Ad aliud dicendum
quod ordo [illegible] nos [illegible]
[illegible] ordinem ex uno quod ab eo quod est [illegible] et [illegible] [illegible]
quod est [illegible] et [illegible] et ex illo quod est
[illegible] educitur [illegible] celi [illegible] et intelligencia [illegible]
[illegible] et [illegible] per motum in quo [illegible] alicui
intelligencie et recedere ab [illegible] est [illegible] et ex
[illegible] intelligencie [illegible] intelligencie nos [illegible] ponimus
ordinem [illegible] et [illegible] ex uno
[illegible] et non [illegible] et [illegible]
ut illi ponunt et dicimus angelum esse [illegible]
non ordine esse. Sed ordine [illegible] et dignitatis

a t 4

Deinde queritur de hoc quod dicitur ... angelus unitur ... [tentative reading of first line]

[illegible]

[illegible]

dicimus q in e pt ibi quod uit nunquam sit i
po ad illam cuius e ps ut i celo pparentis. quia
enim e dextera post illa et quiescit. et h nunquam
e i po ad eum. h i po ad ubi ut i celo quidam
aue e dextera post illa quiescit et sinistra ut
gradatum et col. cum qui uetus sic una
grada et ppetuorum. dd q no una qr ita debet
et phi ostendo eorum no dr una tone illi tm. h i
ibe po. et po no e unus tor i eis. eod m ar
qr uel sit una m coelum et ixcellus dicitur
dd item q no una qz h fundamentum p in i se
sic unit. cum m no e una. qr m noct po
q no e unus tor i eis q mouet s loc et q i
mo lia sunt f locum. n fore dilectione. et i hanc
opinione ego bn concedo. et pponit pp h q uis
i po le q aliqua ppetuas sit i diuisio. q no gra
alius ibe sic i eis coit ppetuas a intus et
spe b et coitus coit e tribitate. et sustine post
g nace e ponere illam cum q sic i eis. h h mo
nidt no dicere m h fundamentum alia e q e in
ducta sup i obe do q eorum q sunt i eode gde nace
e ee una com hidi ne ad h illo gnis. gtia
a q p t tatis lia gnis ibe sic funda et ee
post illa. et p h h solo ad om q p tauete.
qr no gcludit de in sim p. h q e ps in. ut
fundamenti ee. qm sic supponit m no dr de
eis n extile. ut h i tone poe. ad id a q
d ob dd. q aug loq de simplicitate indiuis. et no
de simplicitate ipsi ee q e h dd. ad a dd q
magr uocat simplicitate elongacoem a m et m
liter q fac ignorantie et ebetudine. et no loqr
de simplicitate p pluracoe gpoit. ad a dd quod
pncipaliter e simp pluracoe diouis ponit. h an
gelus illa simplicitate no dr simplex qr no he
ordine ad gtinue. h po m p doo. ad a dd
q si nos loquim de hac albedine p q e post qda
diata gsistens intr suac duas gtinuacoes ipm
tuc intellectus ei e absolutus. ut dic aug. h tunc h.
albo et al do no dic ubi et ptas. h po ubi ibe
diffens de albo. i. i se gsidat. et ut diat tb sunt dif
ferentie essentiales. vn p q bo idm dic si ducit
p eac. et h a d f ie. et ita tollit dcm boecii
et ex h item p q angelus cum sit h a d ab saz dic
gpoto e ex fundamento et ee q fundat. et ee
q fundat i po. et h ideo dico q no ppte ps
ibi po n forte ad agte. qr dic phs. i pte
tuis no differt ee a posse eorum ipm posse
fuit ipm ee et ps i eis dr equa ad alia q
sunt i po ad id ut ad post. Item qr de
dilectione ptis. ut ei q dilectio ptis i angelo sic
i do et i hoie distinguatur ppo in plus po
tam p pn. sic e aliq passo in e plib. nace e
q tone alius ibe coit cui ipa passo p se gueniet
insit eis. dilectio ptis i de deo et hoib et angelis
g nace e q coit m in sic eis. hoi a et deo
i est p tom ordis nc ab uno expundo. ut eadem
g h m i angelo ut uis. q forme cum uno
no pducunt alius gendo ut spe. Item Ric.
de suo uictore dic q dilectio ptis e duc origi
tm. ut i do. aut ppetuatis ut i angelis. aut
ppetuatis tm ut i angelis. aut ppetuatis sine origine
ut i hoie. et ex illo uis sed inter gueniet
quorum unum e q dilectio ptis uis p pte gueniet
hoi et angelis. et cum una cor fuit i assumptibilitas
assignacoem i c. l. ut q ho m fuit assumptibilis
quam angelus. q no e idem a e quaquam dilectio
sola ppetuatis no differunt n p racoe. q e ppetuas
e de gte acticuis ut dic boe. angelis aut
dilectio ptis no e n sola ppetuas. g no differunt angeli
n p accone. q e i po le. g no e dilectio i eis sola
ppetuas. Item solo. dd q ut dic Ric. psona est
existens p se sola. s quam singularitas ro ne existit
mod. sic i po li. d. xxui. explanatu e. et io qd
cq h angeli p se sola existit m sue existentie i
intellectuali na idem quibus e pt. et gueniet eis
dilectio psonalis. ad dd g ad pm q p ibi acent p plus
et postea e i do et angelo et i hoib. et hoc
i po l plane e. et io sufficit q e ppetuas quo
a coit passo referat ad tres istos. et dico q illa
e supposita tor nc. qr h inueniet i do et angelo
et hoie. et io no oz q mo distinccois sit uno
sic uidebatur pbare obo. ad a dd q magr
Ric. gt angelos facietis et ostendere distinccoem
ptatis. i dicis enim hac rone origis. i h ita nus aut
dilectionis sit hac m et i angelis et dilectionis
ee n angeli sit h fundamentum. et h a m no uals
pbus distinguit ho q m angelus. g e magis
dilectus i pta. mutat eu dilecta qntitas i mod
gut p racoem. n h idem e. q dilecto ptis unit
ipediat assumpti. h po. qr pta nunquam no est
pta sic ho plus e pta pta. et postea fuit actu s no
n angelus fuit actu e pptam ad h no he singularitate.
pot assumi in singularitate alterius. et h no e in angelo
cuius sing nunquam fuit i po. ad ultimum dd qd
tenet ppetuas attendit singularitate ps. et no facit
h fac cum fundamento ee pt. et individuans

Margin notes: 2ª obiectio

to we h albed mst p h q e in hac maña. si aute loquimur de hac albe ne f q e

[illegible] esse supplere: sed quia in angelis non est elongatio a
cogitatione, ideo cogitationis ipsum proprietates sibi non conveniunt in
ordine et habent formam suam individuam. Sed cum cogi-
tatio pro collectione individuarum. Ad secundo quod de esse
intellectu in [illegible] per quam in suo memoria intellectus me-
moria intelligentia voluntas. Aut enim sumitur hic esse pro esse
cognito aut pro esse perfecto quod indicat [illegible] et
et generale. Si primo modo tunc verum est quod non per ipsam intellec-
tus et voluntas non est [illegible] pro esse speculativo. Si
secundo modo tunc verum est quod convenit in se [illegible]. Quoniam
non [illegible] attributa ipsius [illegible] et faciunt esse et volun-
tatis tamen perfecte non [illegible] sui [illegible].
Ad aliud quod [illegible] memoria [illegible] angelis [illegible] memoria
pro se sic [illegible] angelus non habet [illegible] quod est [illegible]
[illegible]: Ad secundo memoria est cum dicta [illegible] declarando. Sed [illegible]
angelus sic intellectus [illegible] non verum est quod angelo
conveniat memoria. Ad tertio cum intellectus non [illegible] in-
tellectum [illegible] est [illegible] qui [illegible] potentia et intellectum quod est
[illegible] quod [illegible] agens et intellectum [illegible] quod est speculativus
[illegible] intellectiva distinctio [illegible] est in an-
gelis. verum est quod non [illegible] intellectus [illegible]
potentia. Sed [illegible] potentia est qui est [illegible] actu.
Ergo angelus non habet potentiam intellectum. Si dicatur tunc
verum est quod non habet agentem. [illegible] agens est qui [illegible] potentia
[illegible] et potentia in [illegible] cum [illegible]
[illegible] sic [illegible] verum est quod nunquam [illegible]
agente cum [illegible] sic in angelo verum est quod [illegible]
[illegible] agente [illegible] potentia [illegible] quod est dicta intellectum
et intellectum. Ad aliud [illegible] de voluntate quod ipsa est pars [illegible]
[illegible] sic [illegible] ex eo dilectione [illegible] verum est quod [illegible]
[illegible]. Ad aliud verum est quod [illegible] hominum angelus [illegible] ad
ymaginem [illegible]. Ad [illegible] de solo homine [illegible] Dia-
damen [illegible] faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem nostram. [illegible]
[illegible] quod [illegible] non sumitur [illegible] post [illegible]. Sed post [illegible] supe-
[illegible] quod [illegible] est [illegible] in deum [illegible] vel [illegible]
sum sibi [illegible] de [illegible] sic et deum est [illegible] de
ymagine hominis [illegible] et non est quod quod [illegible]
[illegible] cogitatione [illegible] sumitur [illegible]
in glossa super [illegible] est super nos et [illegible] ibi est
dicit glossa quod [illegible] est [illegible] recreationis et [illegible]
et [illegible] est [illegible] ymago creationis [illegible]
[illegible] glossa. [illegible] et sumitur [illegible] per [illegible] que
[illegible] memoriam intelligentiam et voluntatem. Ad id quod obicitur de
memoria dicendum quod memoria accipitur [illegible] ut sumitur ab augustino.
Sed non est tamen [illegible] sed [illegible] et [illegible]
est quod [illegible] ab [illegible] deficiebat [illegible] et non de-
[illegible] notitiam [illegible] ad ea que naturaliter
sunt cognita et [illegible] et bonum quod [illegible]
et verum et bonum quod [illegible] est [illegible] memoria [illegible]

non est reflecti in id quod plus novit et vidit.
Sed post sunt actus et nolle et [illegible] nolle ut dicit
augustinus non est ad quam notitia rei apud se tenere et
ille actus non est angeli. Sed post tenere habitus quo notitia
notatur et [illegible] solo ad alia [illegible] que obiciuntur
de memoria. Ad id quod obicitur de intelligentia dicendum quod sumitur
hic [illegible] est per [illegible] in notitia [illegible] et [illegible] quantum
[illegible] habet apud se et [illegible] modo [illegible] convertit se et [illegible] quod
[illegible] converti non [illegible] actualiter [illegible]. Sed post obiectum
[illegible] noticia [illegible] est notitia et [illegible] sit uno
modo et [illegible] dicit augustinus quod [illegible] intellectu se; sed non
[illegible] ut cogitare se quod [illegible] obiectum [illegible]
notitia que sibi [illegible] est [illegible] quod est [illegible] ut intelligere
sed non [illegible] ab aliis rebus notis quod est
[illegible] ut dicit augustinus et [illegible] est de angelo. Ad id hoc
[illegible] quod [illegible] angelus potentia et agente. [illegible]
[illegible] a [illegible] est [illegible] et sic non habet potentiam et sic
[illegible] quo [illegible]
intelligibili [illegible] et sic habet potentiam [illegible] a [illegible]
[illegible] et agente [illegible] potentia et pro hoc
[illegible] ad illa que obiciuntur de distinctione intellectum
ipsius angeli. Ad id [illegible] quod [illegible]
[illegible] intellectu et intellectu [illegible] intellectualis [illegible]
[illegible] intellectus [illegible] ab [illegible] potentia
[illegible] ut angeli [illegible] denudatas a [illegible]
et a [illegible]. Sed [illegible] de [illegible] quod intellectu
de [illegible] intellectus [illegible] de [illegible] aliorum [illegible]
[illegible] ad intelligentia [illegible] media. Sed a magistro
accipitur [illegible] intellectum angelorum [illegible] simpliciter est quam hu-
manitas. Ad id quod obicitur de voluntate dicendum quod voluntas [illegible] angeli
et sed voluntas [illegible] in dilectione [illegible] non est [illegible]
ut patet [illegible] xxxiiii. et de hoc [illegible]
[illegible] accipitur [illegible] et [illegible] et [illegible] de fa-
cultate amborum. [illegible] sic [illegible] declaratio [illegible]. Ad
id quod querit [illegible] homo angelus sit ad ymaginem dei [illegible]
quod ymago [illegible] ab [illegible] attendi [illegible]
[illegible] ymagine ad ymaginem [illegible] et [illegible]
angelus est ad ymaginem sic homo et est simplicius [illegible]
[illegible] et [illegible] simplicius [illegible] unitatem in [illegible]
[illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] tunc homo est ad ymaginem et non angelus
quod homo habet [illegible] potentiam in [illegible] et [illegible] homo est
[illegible] sui [illegible] et [illegible] non [illegible] sic in [illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] non est in angelo et [illegible] solo
ad [illegible]. Ad questionem quod de libero arbitrio [illegible] enim non videtur
esse attributum [illegible] quod [illegible] non [illegible]
[illegible] liberum arbitrium. [illegible] non est attributum nec [illegible]
[illegible] quod [illegible] sui in bono sui in malo
non possunt flecti ad oppositos actus. Ad secundo quod [illegible]

[illegible] in angelis [illegible]

[illegible] per abstractionem ad [illegible]

ymaginem [illegible] actum [illegible]

[illegible]

[illegible]

De libero arbitrio

[illegible] supra [illegible]

liberum arbitrium sit in angelis et hominibus pro tanto unanimiter
dicitur quod non. quod dicit damascenus quod ratione liberum arbitrium libere eligere
et libere disponere et libere consiliari. hec autem non conveniunt
nisi in dubitantibus et ignorantibus, cum igitur intellectus angeli
deificatus sit non videtur quod sit in eo liberum arbitrium. contra. item
[illegible] flexibilitas quia valitur ergo [illegible] unanimiter. item [illegible] quod liberum arbitrium convenit angelis [illegible]
libertas eius non est flexibilitas in bonum et malum quia flexibilitas
in malum non dicitur [illegible] est libertas [illegible] libertatis.
[illegible] liberum est in se [illegible] quod [illegible] quod non obligatur ad actum
unum sicut [illegible] agentis et quod non [illegible] impelletur
ad necessitatem actus [illegible] posset [illegible] et
libertas [illegible] angelum [illegible]
quod autem non [illegible] ad bonum malum [illegible]
in bono. hoc non est ex coactione sed ex [illegible]
quod est [illegible] et scilicet quod non [illegible] ad bonum [illegible]
[illegible] in malo. et hoc est ex [illegible]
quod [illegible]
ad primum. et ad id quod [illegible] utrum univoce dicatur
liberum arbitrium in angelis et in nobis. dicendum quod [illegible] et [illegible]
quia in angelis liberum est quam in nobis. quia [illegible] liberum
[illegible] non [illegible] sed in nobis liberum est [illegible]
[illegible] et de hoc [illegible]. una [illegible] de nobis et de a[ngelis]
[illegible] libera facultas [illegible] quod [illegible] quinto quaeritur
de hiis omnibus [illegible] videtur quod non sint [illegible] attribu-
ta quia in [illegible] magis [illegible] de-
[illegible] de [illegible] de [illegible]
[illegible] attributa [illegible]
videtur quod non sint [illegible] quod [illegible]
sint [illegible] convenit [illegible]
[illegible] videtur quod sint [illegible] quod non sit [illegible]
duo [illegible] dicit quod [illegible]
[illegible] sua simplicitate non [illegible] duas [illegible] intellectum
et voluntatem. ergo videtur quod non sint [illegible] attributa duo [illegible]
[illegible] accipiuntur ista attributa [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] duo sunt in angelis [illegible]
[illegible] et [illegible]
ad [illegible] in se [illegible] actus ex parte quod est.
et sic est distinctio [illegible] ex parte quo est. et
ex parte illa est [illegible] ut simpliciter [illegible] ad agendum.
[illegible] ordine [illegible] ordine ad opera.
[illegible] et in illa memoria intellectu
voluntas. ad opera autem est liberum arbitrium. et ad primum dicendum quod magis
[illegible] duo [illegible] accipiuntur [illegible]
[illegible] non [illegible] unum. et ad [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] ratione [illegible] accipiebatur
[illegible] et ad [illegible] dicendum [illegible]
[illegible] non [illegible]

[illegible] et ad id quod [illegible] et [illegible] dicendum quod non
[illegible] sunt in angelis [illegible] quia sunt [illegible]
[illegible] in angelis [illegible]
dicendum quod ad [illegible] liberum arbitrium quod [illegible] videtur.
item quaeritur de hoc quod dicit. hec [illegible]
[illegible] et [illegible] magis quod in [illegible] recipiunt
magis et minus angeli. [illegible] non videtur [illegible]
[illegible] recipiunt
magis et minus [illegible] non recipiunt magis et minus
[illegible] quod [illegible] in angelis [illegible]
simplicior alio [illegible]
[illegible] intellectum [illegible] magis [illegible]
simpliciter [illegible] non [illegible] magis
[illegible] simpliciter [illegible]
unum non est [illegible] non [illegible]
[illegible] simplicitas [illegible]
[illegible] non est [illegible] simplicitas
[illegible] non [illegible].
[illegible] videtur de distinctione [illegible] in illa
[illegible] illa [illegible] et minus an-
gelum. et [illegible] eadem distinctione [illegible]
a [illegible] a [illegible] ergo [illegible] recipiunt
magis et minus in illa [illegible]. [illegible] de [illegible] memoria
[illegible] intelligentia et voluntate videtur quod non recipiunt magis et
minus. quia [illegible] in [illegible] intellectum [illegible]
est reducere ad [illegible] ipsam. sicut in nobis [illegible]
[illegible] reducatur in [illegible] movens
et [illegible] et [illegible] memoria in [illegible] non
facile delebilis [illegible]. [illegible] quod [illegible]
[illegible] non [illegible] in angelis. ergo videtur quod omnes sint
[illegible] videtur de libertate arbitrii. quia li-
bertas hec non est nisi a coactione a peccato et a miseria.
ut habetur in [illegible]. et [illegible] illas libertates
[illegible] ergo in libero arbitrio non recipiunt magis et
minus. [illegible] dicendum quod [illegible] attributis [illegible] angeli
magis et minus. [illegible] non possunt [illegible] recipiant
et magis et minus in [illegible] distinctione [illegible] et [illegible]
[illegible] ad hoc [illegible] ad primum [illegible] quod [illegible]
[illegible] in angelis [illegible]
[illegible] in angelis. et quia [illegible]
unum [illegible] et illa non sunt uno modo. et [illegible] de
[illegible] non [illegible] sicut [illegible]
in hoc. et [illegible] non est uno modo [illegible]
[illegible] angelum [illegible]
[illegible] est quod non recipient magis et minus. et [illegible] dicit
[illegible] quod illa attributa [illegible]
in [illegible] ad [illegible] et sic non recipiunt
magis et minus. et [illegible] ad [illegible] et sic re-
cipiunt. et hoc [illegible] est [illegible] et ad [illegible] dicendum quod

simpliciter in angelo non dicitur nisi secundum quid. Unde magister in littera quinque exponit secundum ... quintum ... idem est ut simplicitas absolute dicta ... in deo et hoc non est nisi in deo solo. Ad aliud dicendum quod est secundum compositionem simpliciter tollit compositionem absolute. Unde idem est quod tollit compositionem illam scilicet quae ex partibus quantitativis ... relinquit compositionem essentiae ... et accidentis ... illa quae est ex partibus ... et ideo non dicitur omnimoda simplicitas et compositionis. Ad aliud dicendum quod in intellectu ... non est unio in distinctionibus ... Unde possunt esse alia ratione ... intellectum ... non dicantur perfectum et in illa ratione ... esse ... angelo et in aliis et hoc facile est videre. Ad aliud dicendum ... esse. Ad aliud dicendum quod dualitas in potentia memoriae et intellectus in angelis reducitur ad eandem potentiam. Unde non in nobis quod oppositum ... in memoria quia memoria ... in angelis memoria non nisi ... simpliciter et intellectus est in memoria ... in memoria illa et ideo reducitur in unam potentiam et hoc est ... dualitas in ... quidam ... magister simpliciter et quidam ... ad aliud dicendum quod ... libero ... ad actum quod ... magis ... ad actum expedita et ... libertas ... a quo ... non ... ad actum ... de gratia ... ad liberationem ... ad actum gratiae. Unde ... de libertate ... quae est a coactione quod non agitur ut de ... angelorum. Deinde quaeritur de hoc quod dicit ibi: qui enim magis subtiles et capaciores et amplius perfecti etc. ut hoc est ... ponamus enim eum qui in ... se amplius perpetrate ... deus ... conatu ... videtur quod ... plus ... de gratia ... ponamus quod aliquis habet gratiam ... tota die ... bonis operibus de nocte et alius ... adeo ... bonis non ... tentatio ... deus tentatur ... labore augustino ... gratiam et alius non ... gratia non ... magister ... dedit unicuique secundum propriam virtutem ... capacitatem ... videtur quod ... apud eum recipe ... est ... dicit ... bonitas diffundit se ... universalis secundum propriam analogiam ... apud ... gratia ... ut dicit augustinus ... sol in equo et agente in actu ... conatus ... angelis non est reducere ... dulcis ... dulcis

gratiae ad aliud respondendum ... ad ... quod non perfectus ... quando angelum ... in gratia ... ad ... in angelis data est ... de ... dicendum quod non gratia ... est quod gratia ... in ... hoc ... in angelis ... opinor quod ... gratia ... et ideo ... ultima ... de opinione magistri de opinione ... possunt dicere quod in angelis gratiae ... et respondere dicendum et per hoc ... ad primum dicendum quod ... capacitatem et ... conatum ... quod dicit ... gratiam ... in ... ad aliud dicendum quod ... gratia ... et ... hoc est quod ... gratia elevat ... supra ... et ideo illa ... non cogit quod non propter hoc remanet ... In auctoritate autem ... analogia accipitur ... bonorum angelorum ... et non ... liberum ... ad aliud dicendum quod ... ad gratiam et non est ... quantum ... ad aliud dicendum quod ... magis ... ut meliore ... Deinde quaeritur de hoc quod dicit: et sic ... etc. ... enim non ... esse ... et non ... ad gratiam ... gratia illa ... superposita est ... dicitur ... hic ... quod de ... angelorum ... in caritate et gratia et malitia ... non ... in ... eorum ... in gratia ... in malitia ... opinione aliorum ... bonitate ... aliud ... opinione ... et ... in ... de ... angelorum ... ibi in ... quaeritur ... quorum ... angeli in gratia ut simpliciter ... omnes boni ... angelorum ... ad malitiam ... non malitia ... in malitia existentes ... proprio ... ad primum ... proprium est ... quod ... angeli ... omnes ... creatura ... quae illi ... in gratia ... angeli ... malitia non ... dare voluntate ... in qua ... et ... optimum etc. quod

conatus proprius

-g.

adultum

·dic

bonitate

An angeli cum sint ...

+

... proprie ... i

... m

.g.

I

amittebant bonum a[illegible] [illegible]. ergo omnes creati sunt
[illegible] quia sicut [illegible] est [illegible] hoc in [illegible] ad hoc
[illegible] [illegible] et [illegible] ut [illegible] bonum
eligeret et amaret non propter [illegible] propter [illegible] [illegible]
propter [illegible] non [illegible] amando [illegible] non [illegible] facere
[illegible] ut [illegible] non [illegible] [illegible] ad [illegible]
et [illegible] est [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] qui dum eligendo et amando ulla faceret
ad quod [illegible] est [illegible] quia [illegible] non
[illegible] quod desiderat quia [illegible] absurdum est [illegible]
[illegible] [illegible] est ut summo bono [illegible] bona [illegible]
[illegible] [illegible] accipientes quod [illegible] est et [illegible] dif-
[illegible]. Augustinus in xiii [illegible] creata quia non [illegible]
[illegible] de dono tuo quia [illegible]
[illegible] mox ut [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] vocatione qua dixisti fiat
lux et facta lux. [illegible] distinguitur [illegible]
[illegible] et lux efficiuntur [illegible] ut [illegible] est [illegible]
illuminatione et [illegible] [illegible] fieri [illegible]
tenebrosa ut [illegible] qua [illegible] est [illegible]
et [illegible] [illegible] lux [illegible]
[illegible] quod [illegible] accipientes [illegible] hac autem accipiunt
duo [illegible] quia in gratia et beatitudine creati sunt et [illegible]
[illegible] [illegible] angelorum creatione [illegible]
dicit quod illa [illegible] non [illegible] non
[illegible] cum [illegible] eam [illegible]
et non ipsa [illegible]. Augustinus in xii [illegible] doctor [illegible]
[illegible] [illegible] fecisse celum et terram [illegible]
de [illegible] dicens nimirum [illegible] celum celi [illegible]
[illegible] creata est [illegible] intellectualis [illegible] nequaquam [illegible]
[illegible] [illegible] valde mutabilis
sua [illegible] [illegible] [illegible] cohibens et
sine ullo lapsu ex quo facta est in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod ex quo [illegible] est in gratia et beatitudine et in [illegible]
est. Augustinus in [illegible] nullo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] erant [illegible] tenebre quos
angelos [illegible] [illegible] ut [illegible] sunt [illegible] sunt. in
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible].
[illegible] illuminata [illegible] [illegible] videntes ab hac
illuminatione aversi sunt [illegible] angeli et [illegible]
non operantur [illegible] [illegible] que
[illegible] non [illegible] eterna est ex hac autem [illegible]
[illegible] absurdum [illegible] angelos non esse [illegible] in gratia.
Augustinus [illegible] angelos cum [illegible] bona [illegible]
[illegible] [illegible] et largientes gratiam [illegible]
[illegible] bona [illegible] et casto amore [illegible] angelos
[illegible] est. Augustinus de cor[reptione] et gratia [illegible].
et si [illegible] erant [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tamquam [illegible] [illegible] [illegible]

Augustinus de fide ad Petrum angelos [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quos [illegible] [illegible] ut [illegible] illum diligentes. Augustinus
[illegible] angeli [illegible] [illegible] rationales [illegible] sunt
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
accipientes [illegible] ut si [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Augustinus
Augustinus [illegible] ad [illegible] quod illa creata [illegible]
quia [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mane [illegible] et vespera. ergo [illegible]
[illegible] quod creata sit in gratia. [illegible] [illegible]
[illegible] uno [illegible] [illegible] ergo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in primo [illegible]
angeli nullam [illegible] obstaculum. ergo [illegible] gratiam.
Augustinus si creati sunt [illegible] gratiam [illegible] movebantur
[illegible] et [illegible] deliberando [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] si movebantur [illegible] potuit [illegible]
[illegible] ergo deus [illegible] illum quia nullum [illegible]
[illegible] obstaculum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] gratiam quia nullum [illegible]
gratiam [illegible] ergo nulla [illegible] non [illegible] [illegible] quod
[illegible] ut gratia [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] ergo [illegible]
creati sunt in gratia. [illegible] Augustinus dicit [illegible]
ad litteram libro i [illegible] quod dicitur in principio fecit deus ce-
lum et terram [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] memoria quia
[illegible] est ex eo quod [illegible] est [illegible] ut [illegible] quod
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
ab illo [illegible] adhuc [illegible] quod [illegible] est [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] accipitur quod creata [illegible]
[illegible] et postea [illegible]. Augustinus [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quia non [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod sapientia et [illegible].
ex [illegible] accipitur [illegible] quod [illegible] a quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
ut [illegible] ut sapientia ac [illegible] ad [illegible]
[illegible] quia [illegible] est [illegible] ergo
[illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] ad [illegible] sic ad [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] ergo et [illegible] [illegible] quod est in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Augustinus [illegible] dant [illegible]
[illegible] quod sunt [illegible] illa non dant [illegible] quia
[illegible] quod dant [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est angelis. ergo non est data [illegible]. [illegible]

prouidi[illegible] quod opinio [illegible] sic quod angeli create sunt in gratia. et ideo secundum illam opinionem soluta ad obiectiones que fiunt per ubi Augustinus. sic ipse Augustinus solvit eas. s. quod illa divisio ad distinctionem cause et non ad distinctionem temporis. Unde vult quod exordium creature sit in illis ordine nature ante gratiam et non ordine temporis simul [illegible] dicitur in principio creavit [illegible] et cum dixit fiat lux. [illegible] vocavit ad [illegible] non ordine temporis sed nature. quod non vocat [illegible] quod est ad [illegible] formata gratia. et ita dicebat [illegible] ad obiectionem [illegible] quod [illegible] ad confirmationem [illegible] et [illegible] quod beatitudo pendet aliquid [illegible] non potest mereri gratiam et ideo non est liber [illegible] et inde. ad aliud dicendum quod [illegible] quod ea que dantur [illegible] dantur [illegible] si data [illegible] ad [illegible] et [illegible] non [illegible] si angeli sunt [illegible] voluntas [illegible] aliam opinionem quod [illegible] lucem [illegible] Augustinus. [illegible] splendore [illegible] et gratiam dicemus [illegible] ad [illegible] dicemus quod deus uno [illegible] habet tamen est agens voluntarium et cum dat unum donum [illegible] dat [illegible] et ideo voluit quod angelus probaret se in illis et videret quod non sibi sufficeret et sic magis [illegible] de gratia quam acciperet suo tempore. ad aliud dicendum quod [illegible] potest modicum cognitione et dilectione [illegible] ad [illegible] tamen motum [illegible] quod dicit Augustinus quod angelus habuit unde stare potuit. sed non habuit unde posset proficere. hoc tamen secundum aliam opinionem intelligitur. de profectu ad confirmationem non tamen de profectu ad meritum. ad aliud dicendum quod [illegible] iam dictum est quod [illegible] Sed tamen hoc dico quod [illegible] possunt intelligi de [illegible] Augustinus [illegible] plane sequitur illam opinionem [illegible] quod [illegible] sunt in [illegible] et [illegible]

¶ [illegible] quod [illegible] errorem [illegible] ut quod deus potuit facere angelum malum et [illegible] qui operatur [illegible] facit quod vult [illegible] non est dicere contra fidem [illegible] deus operatur [illegible] potest facere quod vult ergo potest facere angelum malum [illegible] apostolus ad Ro. xi. an non habet potestatem figulus luti [illegible] ex eadem massa facere [illegible] vas [illegible] in honorem [illegible] in contumeliam. et [illegible] quod [illegible] de deo [illegible] quod posset facere angelum malum et hominem malum. [illegible] ipse fecit eos [illegible] futuros esse malos. ergo [illegible] potuit facere malos.

¶ [illegible] dicit Augustinus quod deus non est illorum [illegible] ultor [illegible] est factor. si ergo ipse fecit angelum malum ipse non posset esse ultor mali [illegible] ergo non potest facere angelum malum. [illegible] boni est adducere bona. sed deus est optimus ergo non facit nisi bonum [illegible] bonum [illegible] a bono [illegible] sed deus est bonum [illegible] ergo nihil mali potest esse ab ipso. ¶ Item Augustinus. sapiens non facit [illegible] opus suum [illegible] ergo multo minus facit opus [illegible] sed deus est sapientissimus ergo non potest [illegible] esse malum [illegible] quod est ab ipso. ¶ Solutio. concedo quod deus nullam [illegible] potest [illegible] ordinatam [illegible] potest facere opus malum [illegible] non est posse [illegible] extreme insipientie et impotentie. Unde dico quod fecit angelum bonum. licet potuit facere meliorem si voluisset. ¶ ad primum dicendum quod verum est quod deus fecit angelum sic voluit. sed non potuit facere malum quia nichil facit nisi quod est volens [illegible] et [illegible] nunquam est malum. ¶ ad secundum dicendum quod illa auctoritas intelligitur de opere dei quo scit quosdam futuros malos [illegible] tamen ipse facit bonos. Unde [illegible] dicit quod [illegible] et non finem [illegible] non est finis [illegible] efficiens. ¶ ad tertium dicendum quod [illegible] est liber quod illi quos scit futuros malos [illegible] mali sunt [illegible] quos tamen ipse facit. [illegible] ad quod bona mala eorum possunt [illegible]

¶ Secundo queritur utrum potuit fieri angelus malus. ita quod deus non esset auctor sue malitie. [illegible] esse factus et malus sit. [illegible]

[illegible]

¶ [illegible] queritur [illegible] potuit peccare [illegible] factus est [illegible] quod [illegible] potuit malum velle. cum [illegible] peccatum. ergo non est conveniens [illegible] quod angelus malus est a principio creationis sue [illegible] a principio creationis [illegible] a principio sue creationis ergo [illegible]

Si potuit facere angelum malum

Si angelus potuit fieri malus in quo deus esset actor sue malicie

Sed contra. ignis eadem virtute stat sursum qua motus fuit
sursum de termino motus. ergo et angelus eadem virtute
stat qua elevatur. sed elevatur virtute gratie. ergo non
stat nisi virtute gratie quod falsum est. quare angelus non ce-
cidit a gratia secundum opinionem magistri in littera. Item sicut duo
sunt extrema scilicet non esse et esse et duo alia bonum et malum
sed nulla creatura de se potest contendere ad esse. ergo nec in
bonum. ergo de se tendit ad non esse et ad malum.
Sed angelus si non habuit gratiam statim tendebat
ad malum. ergo peccavit a principio creationis sue. preterea
quedam alia ad hoc adducuntur in littera. Sed contra. ut
quod habetur [illegible] omnem [illegible] non est delibe-
rationem [illegible] angelus primo [illegible] peccare.
sine deliberationem [illegible]
ergo mora fuit inter creationem et casum. Item
[illegible] deliberationes [illegible] de quo est
de quo est deliberatio et collatio [illegible]
apprehensionis sunt in tempore [illegible]
in instanti fuisset malus angelus [illegible]
[illegible] ergo [illegible] cadere. ergo [illegible]
in electione sua. Solutio. dicendum quod mora fuit inter creatio-
nem suam et casum. unde dico ad primum quod sicut [illegible]
esse et malum [illegible] non esse in uno instanti sed
[illegible] medium. Ad aliud dicendum quod dicitur quod creatura de
se tendit in non esse [illegible] in natura [illegible]
potentia [illegible] illa autem [illegible] non est gratia gratum
faciens [illegible] illius opinionis
quia gratia gratum faciens non est in lapide et tamen [illegible]
[illegible] et in demone et tamen [illegible] Ad aliud dicendum
quod non potuit [illegible] a principio peccavit [illegible]
[illegible] quod non [illegible] in cognitione sua
[illegible]
[illegible] illa
[illegible]
[illegible]
Ad aliud dicendum quod movebatur cognitione et dilectione [illegible]
[illegible] non [illegible] ordinata sed ordinata [illegible]
[illegible] ordo non sufficit [illegible] ad [illegible]
[illegible] Ad
aliud dicendum quod angelus [illegible] stare in bono
[illegible] sed non in bono gratie [illegible]
stare et elevari [illegible] potuit [illegible]
et elevari [illegible] sed [illegible] non
potest elevari ad gratiam. sicut [illegible] ex aqua [illegible]
elevatur ad locum aeris [illegible] ad locum ignis nisi
[illegible] Ad aliud dicendum quod malum [illegible]
[illegible] tendere in malum et [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible]

[illegible] ab [illegible] et in illo [illegible] Sed contra
[illegible] quod nemo [illegible] sine [illegible] stare [illegible]
[illegible] unde cum [illegible] neque [illegible]
[illegible] dicendum [illegible] motus. unde non
[illegible] usque in fine pugne et [illegible]
[illegible] quam [illegible] non [illegible]
quod [illegible] ultra [illegible] laboris. et hoc
non est [illegible] usque in fine.
[illegible] in quo [illegible] usque
in fine [illegible] usque ad tempus et sic [illegible]
quo [illegible] et sic angelus potuit [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] Deinde querit de hoc quod dicit ibi hic in-
[illegible] magister de [illegible] de triplici cognitione
angelorum [illegible] et a quo [illegible]
cum modo et notitia boni et mali [illegible]
cognitione [illegible] angelorum [illegible] de ista cognitione
angelorum [illegible]
[illegible]
de [illegible] omnium [illegible]
[illegible] alia [illegible]
[illegible] cognoscere [illegible] non est in ipso [illegible]
ut [illegible] angeli cognoscunt [illegible]
[illegible] cognoscere [illegible] hoc quod [illegible]
[illegible] cognitione et cognitione et non est [illegible]
[illegible] Deus angelus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible] cognoscere
[illegible] cognoscere [illegible]
[illegible] cognoscere [illegible]
et [illegible] cognitione est [illegible]
de se [illegible] cognoscere et non [illegible]
[illegible] in unus [illegible] ad ducere [illegible]
[illegible] simpliciter [illegible]
[illegible] cognoscere [illegible]
[illegible] non [illegible] ab ipso cognoscere.
[illegible] angeli [illegible]
ab ipso cognoscere [illegible]
[illegible] intelligentia est plena formis [illegible]
[illegible] angelus [illegible] intelligentia
non sit angelus. Sed contra. ille [illegible] autem sunt ad
[illegible]
[illegible] cognoscere [illegible] cognoscere [illegible]
[illegible] una sola [illegible] qua deus cognoscit omnia
[illegible] cognoscere [illegible] angeli sunt ad [illegible]
[illegible] quod angelus una sola [illegible] omnia [illegible]
Sed contra. deus [illegible] uno solo cognoscere omnia [illegible]
ipse est [illegible] omnium [illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible]

Nova

Prima opinio

Alia opinio

Novella

3a opinio

[illegible]

intellectum et speciem et usus una sit per intellectum et ulterius.

Ad primum dico quod ... simplex ad simplex.

... ipso ... effluxa a deo ...

... simpliciter non ...

[illegible]

dominum esse super omnia bonum et propter se. quod eadem voluntate non [illegible]
debiliori quam dilectio [illegible] potuerunt diligere propter se et
super omnia. si dicitur quod non tenebantur [illegible] non [illegible]
hoc non est quia ille qui non habet gratiam et est in peccato magis
est in potestate quam angelus. et tamen [illegible] mortale. si de [illegible]
alii [illegible] sine [illegible] plures auctores [illegible]
[illegible]
[illegible] libri [illegible] quod quidam [illegible]
in quo ponebant felicitatem diligebant propter se et super
omnia [illegible] quod possent occidi [illegible] ab ho-
nesto. [illegible] bono [illegible] magis angeli
[illegible] potuerunt [illegible] ad [illegible] bonum. [illegible]
[illegible] dicendum quod hic sunt duae opiniones. una est
[illegible]
[illegible] duplex dilectio scilicet amicitiae et concupiscentiae.
amicitiae est qua volo mihi vel alii bonum. concupiscentiae qua
desidero rem aliquam ut [illegible] primo modo diligo
amicum [illegible] et [illegible] dulce quo frui vo-
lo [illegible] dilectione amicitiae non poterant deum dili-
gere plus quam se [illegible] bonum volebant sibi bonum
quam deo [illegible] deo [illegible] bonum vellent. [illegible]
cum divinum bonum [illegible] angeli [illegible] diligebant
[illegible] se [illegible] ad se [illegible]
[illegible] gratia accepta [illegible]
[illegible] dilectione [illegible] amicitiae.
[illegible] amatur [illegible] eligebant [illegible]
[illegible] et de hoc quod ille est [illegible] in quo [illegible]
habet gratiam et si non habet [illegible] angeli [illegible]
[illegible] bonum [illegible] suorum ut [illegible]
est [illegible] non [illegible] philippus
cancellarius [illegible] dicit [illegible] quod [illegible] po-
[illegible] non habent [illegible] diligere poterant deum propter se et super
omnia [illegible] propter se et super omnia [illegible] notandum [illegible]
[illegible] finale et tunc [illegible]
[illegible] bonum [illegible] ut in
fine et [illegible] summi boni et tunc non est
[illegible] gradus in via [illegible]
[illegible] duae causae [illegible] efficiens et finalis. tunc [illegible]
[illegible] in via [illegible] modus [illegible]
modus [illegible] non [illegible]
et [illegible] quod [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] adhuc [illegible]
[illegible] honesti et boni et [illegible]
aliud diligere plus quam se [illegible]
[illegible] habituatur.

Post hoc videndum est [illegible] duae [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] sunt [illegible]

[illegible] quod non poterant esse [illegible]
et quod non habebant [illegible] ut [illegible]
[illegible] dicit quod [illegible] habent [illegible]
[illegible] in terra [illegible]
[illegible] ut [illegible] magis
[illegible] hic [illegible]
[illegible] una est de [illegible] angeli boni quam [illegible]
[illegible] angeli [illegible] ut non [illegible]
[illegible] ut non [illegible] ad [illegible]
[illegible] de divinis nominibus [illegible] dicens:
angelus est imago dei [illegible] lux [illegible]
purum clarissimum [illegible]
[illegible]
et [illegible] splendorem faciens [illegible] ipso [illegible] possibile est
bonitatis [illegible] ab [illegible]
[illegible] aut [illegible] aut [illegible]
[illegible] bono
et malo [illegible] ut [illegible]
[illegible] dominum [illegible]
[illegible] deo [illegible]
[illegible] superiores [illegible] medium [illegible]
superiorum et inferiorum [illegible] mediorum [illegible] hoc
[illegible] a dionysio de divinis nominibus c. iiii. [illegible]
[illegible]
[illegible] ab ipsa et
in ipsa et [illegible] et post [illegible]
[illegible] angelus [illegible] quale
[illegible] modus [illegible]
ut [illegible]
[illegible] signa sua et demonstrat [illegible] quae
de [illegible] quamdam
signa [illegible] ad ea quae sunt [illegible] ad
illa [illegible]
sunt et [illegible] ad deum [illegible] signa [illegible]
[illegible] theopha-
[illegible] ad [illegible]
[illegible] demonstrantur [illegible]
quod [illegible] non [illegible]
signum et [illegible]
ipsum dionysium [illegible] theo-
logia [illegible] theopha-
niam quam [illegible]
[illegible] formam [illegible]
non habent [illegible] angeli [illegible]
[illegible] post mortem
quod est [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ut
[illegible] post [illegible]

deduxisse angeli quod potest dici.

[illegible]

mude

[illegible]

[illegible]

[illegible]

·D·

per ipsa videntibus divina fit illuminatione quia ipsa divina
sic perficitur. tunc quo de illa reductione constat ei
quod secundum ordinem naturae unus reducit alium. sic in ista de
consideratione de ordinibus disputabitur. ergo videtur quod unus alium sic
manifestat illuminans divinitus vocatur quod de quo dicit
speculum purum. est enim speculum receptivum formarum et non
est. angelus enim recipit formam divinam per se postquam formam.
Ad secundum speculum potest etiam maior recipere quam potest
sibi radius solis. angelus autem est ut magis sibi radius
dei. ergo videtur quod speculum est non proprie. propterea vocat eos maxime
formam intellectus agalmata, id est quia agalma idem est quod
speculum. videtur quod sic. quia commentator dicit quod agalma idem est
ad gloriam quia ad nos ipso speculum ut sole. cum ergo unus
illuminando alium conducit illum ad hoc quod efficitur agalma
illius secundum dyonisium videtur quod unus alium sit speculum. tunc quero
utrum quilibet vel non. si non. hoc non videtur. quia tunc
non quilibet alium posset suscipere suam rationem. ergo
videtur quod quilibet alius sit speculum et agalma. Contra
dicit illuminatio descendendo non ascendit. ergo inferior tamen
est speculum et superioris illuminatio manifestationis
ergo videtur quod in illa assignatione manifestatio divini luminis
et speculum non refertur ad eundem angelum. Solutio
quod de intellectu quod dicit quod suscipit totam deiformitatem per
claritatem. hoc enim ipso sit. quia sic dicitur ab aliquo
intellectu clarus et conclaudetur quod est non potest sic de
illo quod dicit quod fiat in de ipso splendore boni
silentium quod est in abditis. angelus enim non fuit hoc
sed dei. sed quod est in abditis. et silentium si ipse fuit
hoc speculum in se ipso. splendor ei non potest
esse in abditis. quia omne quod quam lucet lucis splen-
dentis ipso luce manifestat. Ad secundum non quod dyonisius hoc
colligit. videlicet quod conveniunt angeli illuminationem et bi-
ficationem per receptionem ubique quia ea accipiunt in nostri
angeli beatitudine et illa vero conlecto et unum est quod
est capax tibi beatitudinis et ad hoc exigitur. videlicet dis-
positiones. scilicet remotio ab impuro impediente formam et puri-
tas.
maculosis ut sic undique de se apparere dicitur perfectum sic
et speculum in quo speculum est capax ymaginis. et puri-
tas remotio formam separant quam non recepit claritatem
tamen potest pollutionem ipsius nec forte aspi-
ratio obumbret etaliam et sequitur tres
dispositiones per remotionem ab accidentibus superfluitatibus s.
corruptionem, contagio et maculatio quibus sic per
se lesione tactus relinquitur in receptione.
Cum quantum autem a tactu sordes maculatio
autem ab infirmacione in ista specie ab oculis perfecte sic
maculat speculum ad aspectum intellectualem mutatio inten-
tio ista fugiat. refertur ad bonos spiritus. quia
capacitas est ibi quod ad formam intellectualem et puritas

per remotionem a nostra operatione in divinitate. quia cum quo
aggravat animam et deprimit circa intentionem sensibilium
multa cogitantem. sed claritas est ex effectu per remotione
a pena. quia ubi videtur quod damnationis patet. et tunc rediret fiant
utrumque. sed dominacio autem dicit remotionem a contactu male-
contaminationis. quia ex forte ad hoc tactus sufficientissima.
Inhabitatio autem dicit remotionem a sordibus viciorum et
immaculatum dicit nobis per spem defectum in ipsis ab omni defectu
in sensualitate et mundo. et hoc est primum cum suis conditionibus.
Secundum autem quod ipsum secundum actum recipiat radientis lumen a deo
quia totum quod radiat. sed non recipit nisi per capacitatem. et
tertium est quod reflectat ad per angelos. quia omnis reflexio
radiatur lumen est ad angelos per verum per bonitatem perfectionis
non autem est reflexio nisi in eandem lineam radiante
dispositum in deum sic excitat calor ardoris proprie
calefactionis. et hoc duo tangit ipse per duo quod sequitur. scilicet
suscipientes totum. sic convenit dicere. et per quam mode
splendor et est duo per nos accipiunt per conformitatem
angeli replentur deo ad deum. et unum ipse est manifestatio
luminis divini in se sic sicut ardens manifestat ignem.
Et aliud est conformitas manifestationis ad manifestantem. et hoc est tertium dicit.
et per hoc dicit sicut per solo ad totum. Ad id ergo quod obicitur
de ymagine dicendum quod nihilo minus non sufficit. sed possibile per con-
formitatem dei. Ad aliud dicendum quod omnis in visione quam videt
tunc deum radius sic radius solis. et tunc est a deo
sed in aliis revelationibus unus illuminat ab alio. et de
illis ista dicunt. Ad id quod obicitur de dyonisio. dicendum quod ipse
non intendit quod omnis inferiores informantur a verbo. sed
possibile quod superiores plus accipiunt superiores sunt
et medium medio nostro et inferiores extremo nostro. tamen
omnes sunt in visibiliter tamen in amicis luminis ut sic
visione. Ad id quod ultimo queritur dicendum quod manifestat lumen
occultum sic deum est. sed hoc non est lumen theophanie qua
unus illuminat alium secundum theophaniam quod quibus illuminatur
a deo. Ad id autem quod secundo obicitur dicendum quod tales obtinet
et salvavit sacerdotes librorum per unum ex hoc quod intelligit
per theophaniam dicit duo. scilicet lumen gratie elevans intellectum et
confortans. et hoc est gratia tamen quod unitur intellectui an-
geli. dicit et intelligibile distinguens et perficiens in-
tellectum. et hoc nisi ad est quam deus. sic est in ipsa visus
est lumen perficiens et calor declarans visum. et in
intellectu nostro est lumen agentis elevans et illuminans
et intelligibile distinguens. non enim intellectus ibi intelligi
non potest nisi confortetur lumine sibi a deo collato et
tunc cessat obiectum. quia lumen gratie est signum in quo
videtur deus tamquam in medio. sed sub quo confortatur
intellectum. intellectus est in intellectu figura in deum. Ad id quod
queritur de speculo. quia non sic speculum est cum in specie
non recipit nisi in abscisione. sed in non est

ita q no tenebras tad uidendi luce i se sed sui cum
uis in alio speculum. s; po i susplendo + inanima.
Ad h q ob de algamaceb. utru unus alii posse
[illegible] dd q no pp[illegible] in speculum h nostri dicit ca
[illegible] gre. s; unus alii pot esse occo [illegible] illuminatio
nis [illegible] ad [illegible] [illegible] paul [illegible] no dicit
speculum ut [illegible] in quo h [illegible] [illegible] forte
quid + bn [illegible] q omnes sibi locuti s; no omnes
se illuminant sic no e i [illegible] [illegible] Ad id qd
ob de [illegible] [illegible] solo q [illegible] quibus s; rea
[illegible] capacitate unitulq; ita q [illegible] [illegible] s; no
[illegible] sic + [illegible] [illegible] dicet.
Ad ad dd q lux diuina [illegible] manifestissima e + no
e abdita. [illegible] e [illegible] [illegible] + ideo
[illegible] [illegible] q [illegible] participant ea [illegible] eam totam
sic ipa [illegible] i [illegible] [illegible] de [illegible] q
[illegible] nouit [illegible] diuitias [illegible] eo q [illegible]
angeli sic [illegible] i bti ut nos [illegible] q sic. q
ita dic aug i li. de c. + [illegible] angeli + [illegible]
bti. [illegible] [illegible] bti eoz adderet, g bti [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] i [illegible] loco [illegible] gen. obiciat
ad id [illegible] bti [illegible] i uisione ubi san
gti [illegible] [illegible] uidunt ubi g i [illegible] sunt
[illegible] [illegible] [illegible] aug [illegible] angeli [illegible]
[illegible] ad ubi uidendo [illegible] [illegible] hoc q no
potuit uide [illegible] fienda. In ubo [illegible] uidetur
ubum g ut q sunt [illegible] aug i [illegible] gen.
dic sic. no sic nos [illegible] [illegible] angeli
ut [illegible] [illegible] ea q [illegible] sunt intell [illegible]
qui ex quo [illegible] sunt ipi ubi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] despiciet [illegible] id
q in eis uideant ut [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] g si [illegible] ex q [illegible] ut q [illegible]
[illegible] aug i [illegible] [illegible] mane e [illegible]
[illegible] i laude [illegible] g [illegible] q [illegible]
+ uidebant + laudabat [illegible] ut esse
[illegible] g [illegible] q [illegible] bti. [illegible] i [illegible] q
bti no e qui [illegible] e [illegible] angeli sui
[illegible] i [illegible] g [illegible] no [illegible]
ut q ipi no [illegible] bti. [illegible] q magis [illegible]
[illegible] h q [illegible] i [illegible] q bti [illegible] no
[illegible] [illegible] statu [illegible] [illegible] [illegible]
homo + [illegible] angelus [illegible] sui statu fuit bti
[illegible] de [illegible] [illegible] + sic dr bti [illegible] qui
[illegible] [illegible] de [illegible] omnium bonoz [illegible]
[illegible]. + sic soli [illegible] cu do bi [illegible]
[illegible] omnium bonoz [illegible] q dr bti
+ sic [illegible] e bti [illegible] solus deus + [illegible] solo ad
[illegible] ad [illegible] dne q angeli no [illegible]
[illegible] [illegible] q [illegible] uide ubum
[illegible] ut e [illegible] + [illegible] [illegible] bti.
[illegible] uidunt angeli [illegible] uidunt [illegible]

qs dr [illegible] separare unu ab [illegible] dico q i [illegible]
ad actu [illegible] ut [illegible] [illegible] h leue e q ea q
no separant i re bn separat intellectus + [illegible] unu
+ [illegible] intelligere. + i [illegible] una + no i alia [illegible]
+ [illegible] speculum [illegible] [illegible] e. + [illegible] se sic [illegible] +
i [illegible] ut [illegible] + [illegible] ut. Ad ad dd qd
[illegible] de [illegible] + [illegible] [illegible] no [illegible]
ad [illegible] dicis q laus e de [illegible] [illegible] i
ubo + no [illegible]. [illegible] q [illegible] [illegible] po
[illegible] suu casum ut q sic. q deus [illegible] dili
gens [illegible] salute [illegible] [illegible] dz nob
dare [illegible] aut casus e cautela [illegible] ad stand.
g ut q [illegible] fuit casum [illegible] dr do
[illegible] [illegible] suu casum [illegible] xxvi. dicet
[illegible] + c. g ut q debuit [illegible]
angelo [illegible] [illegible] et q [illegible]
[illegible] ut q [illegible] [illegible] ut [illegible]
dec qui dix. quacuq; die comederitis ex eo + c. g
ut q bonu fuisset + demon [illegible] ut. [illegible] dd
potuit h [illegible] [illegible] i [illegible] g
ille q [illegible] [illegible] potuit h [illegible]
hoc sunt [illegible] angelorum [illegible] de [illegible]
quaz [illegible] [illegible] no e [illegible] + [illegible]
aut fuit casus angeloz [illegible] g [illegible]
potuit [illegible] a do cui [illegible] [illegible] de q
potuit [illegible] de casu suo. [illegible] dic [illegible].
dec. q [illegible] casus fuit aut uoluit casu
[illegible] aut no si uoluit g ipa [illegible] cad.
g cecidit angelus [illegible] q [illegible] si aut noluit g doluit
de casu suo + quanto plus doluit tanto [illegible]
fuit. g quanto plus [illegible] [illegible] tanto [illegible]
fuit s; quanto plus doluit de casu tanto fuit
[illegible] + quanto [illegible] tanto debuit ee felic.
g a [illegible] quanto plus doluit tanto debuit ee felic.
+ plus [illegible] e q quanto plus doluit tanto fuit
[illegible] g plus debuit ee felicior. Inde fuit
[illegible] q no [illegible] ordo [illegible] g no potuit
[illegible] casum [illegible] [illegible] aut [illegible] casum uo
lebat [illegible] [illegible] i qua [illegible] fuit aut
nolle sic. g uolebat [illegible] [illegible] neo te
net eam [illegible] uolendo s; uolendo [illegible]
[illegible] putabat se debere [illegible] + [illegible]
casum. g [illegible] casum putabat se [illegible] qd
absurdu e, si aut no uolebat [illegible] g [illegible]
cecid. g cecidit angelus [illegible] q no [illegible]
[illegible] si [illegible] aut [illegible] aut no si [illegible]
aut amore [illegible] aut [illegible] q no amore
[illegible] q h [illegible] [illegible] euentus + [illegible]
no [illegible] amore [illegible] cecidit [illegible]
[illegible] g cecidit [illegible] cadet [illegible] cadendi af
fectu si aut no [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible].
q e [illegible] i [illegible] q [illegible] e [illegible] [illegible].

Margin: [illegible] angelus potuit [illegible] casum suum

Margin: carb. 2

Margin: inde

m ib̃o

¶ Secundo cum sit doctoribus dicendum quod non potuit peccare sicut
[illegible]. et tamen sic tangit Anselmus obiciendo ad primum ergo dicendum quod
non fuisset occasio sperandi sed potius desperandi quia postquam ca-
dendi bene scivit tunc quod non esset [illegible] et sem-
per scivit quod cadens districta iustitia eternaliter pu-
niri meretur. Sed ipse ut dicit Anselmus forte non puta-
bat quod deus hoc faceret quod iuste facere posset. et ideo
cum [illegible] de peccato casus ex quo bene scivit possibilitatem
non [illegible] de actu cadendi et peccatum illud potius induceret
desperationem quam cautelam. ¶ Ad aliud dicendum quod Petrus non
accepit hoc tantum ex peccato [illegible]. sed tantum ad mo-
nitionem cautele quam non acceperunt hi demones. quia bene
scivit quod cavere debuit ne caderet. ¶ Item non est
sic de Petro quia Petrus cecidit non a statu per-
manendi sed in statu cum possibilitate resurgendi. Sed demo-
nes cadentes similiter cum hoc a statu certe permanendi quod de-
dignum quod est in homine mors hoc est angelis lapsus. ¶ Ad aliud
patet solutio per rationes Anselmi qui deducit ad inconvenientia
et [illegible] sunt duo quod pena naturaliter precedit culpam et
inducens angelum cadentem in efficacia desperationis suf-
focante [illegible] angelum aliquid mali intulisset. ¶ Ad aliud dicendum
quod deus potuit illud revelasse. Sed posito quod reve-
lasset dico quod cum dependeret adhuc a libero arbitrio con-
gruit ipse accepisset hoc non ex peccato sed quod cautela
revelata fuisset a domino. ¶ Ad alia autem quae hic possent
queri scilicet utrum bonus angelus sua confirmatione peccare po-
tuerit. vel peccare [illegible] malorum angelorum. satis
sufficienter ea que magister dicit in textu.

¶ Post hanc considerationem adducit et cetera. Ista pars dividitur in
quatuor. prima agit de aversione et conversione. in secunda
autem de distinctione ordinum. et hec [illegible].
distinctio i. post predicta sciendum est et cetera. prima harum dividitur
in iiii. in quarum prima ponit aversionem et conversionem. in secunda
[illegible] in tertia [illegible] et cetera. in quarta
de operibus eorum et potentiis ordinatas ad opera. in distinctione vii.
distinctio i. sciendum est quod angeli et cetera. in quarta agit de
[illegible] eorum [illegible] ibi solet et in gene-
ratione et cetera. et ibi [illegible] distinctione viii. In hac et distinc-
tione iiii. quarum prima est de conversione, [illegible]
sine [illegible] et conversionis. scilicet habebant enim omnes liberum arbitrium.
In tertia dicit quid addit conversis et aversis ablatum
sit. scilicet sed et querit utrum potuerit et cetera. In quarta querit utrum
[illegible] praecepta. scilicet hic queri
solet utrum in ipsa et cetera. ¶ Hic queritur circa [illegible]
liberum. scilicet an possibile fuit cadere angelum, secundum quod
fuit sicut primo potuit [illegible] appetitum. ¶ Ad primum
obicitur sic dicit [illegible] quod intellectus [illegible] fantasia [illegible]
[illegible] et non [illegible]. Sed in angelo non fuit movens
appetitum [illegible] sit quod ex [illegible] motus
electionis motus inordinatus [illegible] quod angelus
primo non potuit cadere. ¶ Item in angelo intellectus dei-
formis fuit. [illegible] non [illegible] ergo angelus

[illegible] erravit. ergo non peccavit. quia omnis actus [illegible]
est ex errore [illegible]. ¶ Item angelus de se ordinatus
erat in bonum. non erat quod deprimeret eum. ergo ten-
debat in [illegible] quia omnia que sunt desiderant bonum. tendendo
autem in [illegible] peccare non potuit. ergo ipse cadere non potuit
[illegible]. ¶ Item omnis [illegible] cognoscere [illegible]. Sed [illegible]
est bonum [illegible] omnia cognoscit. ergo cum [illegible] cognoscere [illegible]
[illegible] quod [illegible] diligit ergo [illegible]. ¶ Sed
contra hoc est [illegible] expressum ab ipso.
et [illegible] quia [illegible] obliga-
ta [illegible] non [illegible]. ergo potest deflecti
ab illo quam voluit. ergo potest fuit cum peccare. [illegible]
[illegible] dicit quod [illegible] non est [illegible] bona [illegible]
sed deficiens a bono in [illegible]. ergo cum angelus [illegible]
liberam voluntatem ipse potuit peccare [illegible]. ¶ Secundo dicendum
ad primum quod intellectus duplex consideratur. scilicet in comparatione ad
obiectum [illegible] et hoc est [illegible] speculativum boni
simpliciter [illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] ex [illegible] et
boni simpliciter. et [illegible] non est error. [illegible] con-
sideratio intellectus in comparatione ad bonum [illegible] et [illegible] non [illegible]
a bono [illegible] bonum sed a bono [illegible] et [illegible]
[illegible] et sibi bonum [illegible] deceptus. et [illegible]
[illegible] fuit [illegible] angeli. ¶ Ad aliud dicendum quod [illegible]
[illegible] non est [illegible] collatione et [illegible] ad
[illegible] et [illegible] non [illegible] ad hoc
quod [illegible] dicitur deflecti
et [illegible] ad aliud dicendum quod [illegible]
de se est ordinata in bonum. sed tamen per liberum arbitrium potest
deflecti ab illo. Ad aliud dicendum quod si voluntas procedat
ex cognitione quod non [illegible] aliter quod [illegible].
Sed potest [illegible] cognitione [illegible]
non [illegible] cognitum [illegible] cognoscat.
et [illegible] quod [illegible] deum [illegible]
[illegible] quod plus diligit quam
cognoscit. ¶ Secundo queritur quid fuit primum peccatum demonis.
[illegible] avaritia quia dicit apostolus quod radix omnium malorum
est cupiditas. peccatum [illegible] fuit radix omnium malorum quia
ipsum fuit primum. ergo [illegible] fuit avaritia. ¶ Item dicit Augustinus
quod [illegible] est [illegible] ergo [illegible] fuit primum peccatum.
¶ Item [illegible] et cetera. dicit glossa quod omne peccatum
autem est ex amore male [illegible] ex amore [illegible]
[illegible] et [illegible] ex amore sui [illegible]
cum [illegible] amor [illegible] ex ava-
ritia [illegible] malum angeli. ¶ Item [illegible] ex superbia
quia [illegible] omnis peccati superbia. [illegible]
dicit et [illegible] angelus [illegible] ex su-
perbia. ergo et cetera. [illegible] non [illegible] per superbiam
et cetera. ergo primum peccatum [illegible] fuit superbia. [illegible]
est angeli. ergo primum peccatum angeli fuit superbia. ¶ [illegible]
[illegible] ob multa quia [illegible] decorem suum et al-
titudinem [illegible] debuit [illegible] quod non deberet se

¶ d. i. c.

de [illegible] an possibile fuit angelum cadere

.s.

.s.

quid fuit primum peccatum demonis

extollere super deum. vel ad equalitatem dei. et non contulit
ergo obmissionis. ergo obmissio fuit primum peccatum. Quod sic videtur
quia in fide catholica quilibet sapiens nititur aliquid oportere quod
non credit posse fieri. Sed angelus sapientissimus fuit.
ergo non nitebatur aliquid oportere quod non credidit posse
fieri. Sed nitebatur oportere dei equalitatem ut dicitur in littera
ergo credidit hoc posse fieri. Sed hoc est infidelitatis.
quod aliquid possit equari deo. ergo videtur quod infidelitas fuit primum
peccatum angeli. Contra. dicitur quod primum peccatum alterius fuit superbia
quod appetere [illegible] angelus in debitis appetere vitium superbie est.
Ad primum dicendum quod avaritia sive cupiditas tribus modis dicitur.
uno modo dicitur [illegible] placentis boni sui. et sic est idem quod
libido. et hoc modo dicitur radix omnium malorum. Sed ipsa nullum speciale
peccatum est. alio modo dicitur [illegible] actualis immoderati boni commutabilis
et sic adhuc non distinguitur in speciem vitii. quod est vitium
immoderato appetitu [illegible] aliquod bonum commutabile. quod patet ex
diffinitione peccati quam dat augustinus. quod peccatum est spreto incommutabili
bono rebus commutabilibus adherere. et sic convertitur cum peccato.
Sed sic non est radix. tercio modo dicitur avaritia immoderatus appetitus
habendi res [illegible] in vita que sunt divitie et
pecunia. et sic sumitur proprie. et est unum capitalium criminum. et
hoc modo patet quod non fuit capitale crimen. et hoc non primum peccatum an-
geli. et per hoc patet solutio ad tria prima. quia illa procedunt
de quo avaritia est radix et non peccatum. Ad id quod obicitur de su-
perbia [illegible] quod [illegible] dicitur uno modo est appetitus
[illegible] alterius. et ille est [illegible] peccatum quod non se ponit
in alio [illegible] proprietas et proprie non ponitur. et sic
est vitium. et sic est idem in superbia cum avaritia. quod radix est.
Unde dicit augustinus. conveniunt superbia et avaritia in duo ma-
la. sed unum malum. sed tamen differunt in ratione cuius sunt
[illegible] quod enim in peccato duo sunt. aversio et conversio. ex parte
conversionis ad bonum commutabile est avaritia radix. ex parte aver-
sionis radix superbia. et quod radicis est dare humorem et
succum. et [illegible] deletionis est ex parte conversionis. ideo avaritia
dicitur radix. quod autem aversio est forma peccati quod facit ipsum malum
et hoc est peccatum et apostasie initium. ideo superbia dicitur proprie
initium non radix. et initium apostandi a deo. et ideo unde
scriptum est initium omnis peccati superbia. et initium apostandi super-
bia. alio modo dicitur superbia immoderatus appetitus excellendi
in quocumque. et sic est [illegible] quod gignit sub se iactan-
tiam. et presumptionem. et iactantiam. et hoc quod quidem [illegible]
[illegible] tercio modo dicitur [illegible] appetitus excellentie in gradu digni-
tatis sive prelationis. et sic est unum capitalium vitiorum. et est primum
peccatum demonis. quod ipse desideravit prelationem [illegible]
in gradu dignitatis et prelationis. Ad id quod obicitur de obmissione
solutio [illegible] quod hoc est falsum. quod ipse tenebatur convertere
quod aliter quam convertendo potuit evadere. preterea si convertisset
adhuc non esset meritum. quod non appeteret et post conversionem
et ideo illa obmissio nulla est. Ad ultimum dicendum quod etsi preesset
quod cupiebat illam altitudinem. tamen ipse non appetivit equalitatem
eius [illegible] in omnibus. sed in eo ad quod pervenisset si stetisset
et ideo in illo nulla fuit infidelitas. Tamen quidam dicunt quod voluit

esse iudicium. scilicet volens ut esset supra. et volens ut esset de operibus
et volens ut esset sufficiens de opere a se facto. et in hoc
voluit esse equalis solo non in duobus primis. et ideo non ex-
titit infidelitas. quia omnis malus est ignorans. et non in fide.

Ideo queritur quid appetiit. videtur autem quod appetiit dei equalitatem
per Ysa. xiiii. ero similis altissimo. Quod sic [illegible] multa que-
dam in littera. quod voluit esse sicut deus. Secundum quod videtur parabola.
[illegible] quod voluit esse maior deo. Contra enim appetitus
non tendit de [illegible] ipsi equalitatem. et hoc autem quod scitur dominum est ulte
oportere. maior ulterius esse deo. Contra appetiit hoc. ergo
maior voluit esse quam deus. Sed hoc dicit robertus anselmus.
fortes sic. non potest appetere quod non potest cogitari. equa-
litas dei non potest cogitari. ergo non potest appeti. prima patet ex hoc
quod non appetitur nisi cognitum. [illegible] patet ex hoc quod
eius quantitas omnem excedit cogitationem. Unde nec equalis co-
gitari vel fingi potest. Quod sic [illegible] habemus ab augustino in
littera. quod appetiit hoc ad quod pervenisset si stetisset. ad
equalitatem autem dei nunquam pervenisset. ergo equalitatem dei non
appetiit. Quod sic dicit augustinus de adam quod non est putandus
quod [illegible] potuit seduci in hoc quod cre-
deret se fore sicut deum. ergo nec angelus cum multo magis
[illegible] predictus esset. Quod sic [illegible]
in [illegible] non est [illegible] angelo
fuit magis sapiens sicut dicitur ezechielis xxviii. plenus sapientia
et perfectus decore. et [illegible] ubi nullus ordo quod appetiit
ergo non fuit [illegible] sibi. Sed efficacius [illegible] fuit sibi [illegible].
ergo nec appetiit equalitatem divinam ut videtur. Quod [illegible]
si perseveraret appetendo esse sicut deus. videtur quod non. quod hoc est
[illegible] Iohannis. [illegible]
videbimus eum sicut est. ergo si [illegible] est appetere [illegible].
ergo hoc non est peccatum. ergo multo minus fuit hoc peccatum in angelo quod
altior fuit et ad alterum [illegible] ordinatus si stetisset.
Quod sic appetere aliud deo. hoc est contra ad deum. et contra est lau-
dare in se ipsum de aliis angelis. ergo videtur quod laudare se
[illegible]. Quod sic [illegible] bonum [illegible] est [illegible] bona. [illegible]
et appetere [illegible] quod aliud appetere ut dicit boecius. ergo angelus
appetendo hoc appetiit bonum. et quod bonus fuit. ergo [illegible]
de non debuit. Quod sic [illegible] ad bonum commutabile autem est mala
quod est ad bonum commutabile autem quod [illegible] ponitur. ergo deus esset
auctor mali. quod ipse est auctor boni commutabilis. [illegible]
ergo conversio omnis esset mala quod falsum est. ergo videtur quod in hoc angelus
non peccavit. Quod [illegible] dicit anselmus quod voluit habere beatitudinem sine
labore. Sed in [illegible] beatitudinis non peccavit. ergo si peccavit
hoc fecit sine labore. ergo peccatum suum non fuit in fuga
laboris. quam in appetendo aliud. hoc autem est peccatum accidie
ergo accidia et non superbia fuit peccatum angeli quod est contra ea que
supra probata sunt ut videtur. Quod [illegible] dicendum nec ut cum augustino.
et anselmo quod appetiit id ad quod pervenisset si stetisset. Unde
[illegible] quod sicut probant augustinus et boecius in consolatione philosophie omnia
appetunt beatitudinem. et beatitudo sic [illegible] omnium bonorum
congregatione perfectus. tamen [illegible] sibi primum in eo scilicet proprium esse
et proprium scire et proprium velle. beatitudinem vel quod ad proprium

posse appetere demo[n]. Sed utrumque quod ad personam sui appetere [illegible] ... [illegible]

[illegible]

cantatis. Ergo nulla [illegible] odium [illegible] in ipso. Ergo nec demo[n] potest ipsum odisse [illegible] ... [illegible]

[illegible]

poenitentia

de odio

Quomodo in peccato demonis fuit odium et invidia

op[illegible] et militat. Sed[illegible] respondet unus qui in toto possidebat [illegible]. et non potest [illegible] cadat [illegible] assumat [illegible] nisi [illegible] ut [illegible] Set [illegible] de [illegible] obstinatione malorum. ut [illegible] et [illegible] actus eorum sunt mali quia eorum [illegible] ad belial [illegible] sic ipse [illegible] bonum [illegible] omnia male agit. [illegible] Io. iii. [illegible] ab [illegible] dyabolus [illegible] glo. recipiens [illegible] ulterius in fine [illegible] Augustinus de ci. dei [illegible] demonum [illegible] opposita [illegible] ad [illegible] quando malorum eos possidet non [illegible] [illegible] no est ex fide [illegible] glo. [illegible] cum [illegible] demon [illegible] malus [illegible] quando [illegible] ut [illegible] demon [illegible] ad malum [illegible] ad [illegible] malum. [illegible] [illegible] eorum [illegible] ab [illegible] [illegible] in figura [illegible] dyabolus de nabot [illegible] ut [illegible] ab [illegible] bonorum [illegible] et obstinatio malorum [illegible] opposito. Set ex bonis nunquam [illegible] ad malum. ergo ex malis nunquam [illegible] bonum [illegible] ut [illegible] ad malum. [illegible] demones [illegible] et [illegible] bonum [illegible] obstinati [illegible] malo. [illegible] de [illegible] obstinatione [illegible] [illegible] bonum [illegible] non [illegible] in malo [illegible] [illegible] ad [illegible] puniendum. Set [illegible] bonum angelum [illegible] male velle non posse. [illegible] non debuit [illegible] [illegible] malus [illegible] bonum velle non posset. [illegible] si [illegible] [illegible] ergo [illegible] demon [illegible] volens [illegible] ad [illegible] volens [illegible] ergo [illegible] bonum [illegible] in nullo ex toto [illegible] ergo [illegible] [illegible] bonum [illegible] ad bonum [illegible] non [illegible] [illegible] pena [illegible] non [illegible] ab [illegible] non [illegible] in toto non [illegible] deleta [illegible] ad bonum [illegible] obstinatio in malo [illegible] de demonibus [illegible] bonum et [illegible] et [illegible] [illegible] obstinati [illegible] angeli ad [illegible] [illegible] angeli [illegible] ergo [illegible] non [illegible] fuit obstinatio [illegible] angeli [illegible] bonum [illegible] ergo demon [illegible] ad [illegible] [illegible] si [illegible] malo.

dyabolus [illegible] non. et ideo homo [illegible] redimi potest. Set non angelus. Hoc [illegible] ut [illegible] quia [illegible] non [illegible] peccatum [illegible] ut [illegible] ergo non [illegible] peccatum [illegible] angeli [illegible] debuit ad [illegible] debuit pena [illegible] quam homo [illegible] dicatur quod [illegible] in hoc obstinata fuit [illegible] et ideo [illegible] fuit [illegible] peccatum. angeli [illegible] et ideo in [illegible] clara fuerit [illegible] in hoc [illegible] non [illegible] ab [illegible] angeli in [illegible] ergo non debuit [illegible] in [illegible] ut [illegible] [illegible] apo. [illegible] dicit quod non [illegible] eorum [illegible] amplius in celo. [illegible] quod est in [illegible] mors [illegible] in angelis [illegible] quia sic homines post mortem [illegible] angeli post casum [illegible] [illegible] mali [illegible] obstinati sunt [illegible] dicit [illegible] quod [illegible] [illegible] hoc [illegible] ut [illegible] quod [illegible] ex mala [illegible] et mala [illegible] ergo [illegible] amplius non posse [illegible] et [illegible] non est [illegible] ergo ut [illegible] dyabolus [illegible] pena [illegible] et [illegible] ut [illegible] pena [illegible] [illegible] bonum [illegible] in toto [illegible] cum [illegible] non sic [illegible] [illegible] de bono [illegible] non [illegible] amplius ergo ut [illegible] dyabolus [illegible] ad [illegible] [illegible] de [illegible] bonorum et [illegible] et [illegible] ut [illegible] et ex mala [illegible] [illegible] obstinata [illegible] [illegible] ad [illegible] et non [illegible] et [illegible] [illegible] dicit [illegible] ad [illegible] dyabolus [illegible] ad malum [illegible] malo et [illegible] ad bonum [illegible] bono [illegible] in [illegible] et [illegible] et [illegible] in [illegible] angelis [illegible] ad [illegible] ut [illegible] et [illegible] non [illegible] et [illegible] bono [illegible] amplius quo [illegible] et [illegible] ad [illegible] non posse recedere a malo [illegible] et [illegible] obstinatus. et [illegible] in [illegible] [illegible] de sepulcri [illegible] et [illegible] et tubal [illegible] et [illegible] gladium eorum sunt [illegible] capitibus eorum et [illegible] eorum in [illegible]

ob[illegible]

Apostolus ad [illegible]

[illegible]

obstinato

eorum et per gladium intelligit asperitatem actus peccati quo
pugnabant contra deum per [illegible] autem [illegible] ut
intelligit [illegible] tradicionis hominis in umbra autem. et per hoc
dicitur ad primum quod glosa dicit quod dyabolus egit quod male et non
omnia mala que facit per peccatum. sed [illegible] non [illegible]
cum peccato. ad aliud dicendum quod intelligit quoad comparationem
ad radicem dicit ut patet. ad aliud dicendum quod contendit uniuersa
ingenia contra nos. sed tamen relinquit quamvis ut plurimos
fecit qui est de genere bonorum. sed non bene fecit. ad
aliud dicendum quod cum dicitur tota uita infidelium est peccatum. hoc est
in peccato quia non [illegible] nec uelle nec nolle
[illegible] genere. non tamen omnis actus eorum in se malus est
nec omnia male faciunt quia sepe per totam uitam
infideles habent aliquas [illegible] politicas. et actus illorum
nec mali sunt nec male fiunt. ad aliud dicendum quod [illegible]
[illegible] attendit. sed in effectu [illegible] et per hoc
[illegible] solo ad requiem. ad aliud dicendum quod [illegible]
[illegible] ad [illegible] et non [illegible]
ad hoc quod [illegible] dicendum quod credere demon est [illegible]
[illegible] philosophus cogitur [illegible] ex ipsa [illegible]
[illegible] ex uiolentia demonstrationis. et ideo non loquitur de illo
augustinus. sed potius de illo quod est [illegible] et non appe-
[illegible] de quo [illegible] libro xxiiii. d. ad aliud
dicendum quod [illegible] boni fuit. sed motus [illegible] malus quia cum
in dignatione et [illegible] ad aliud dicendum quod deus
non [illegible] ut [illegible] ut ad nihil
redigeret eum. quod [illegible] de opposituit. sed [illegible]
[illegible] posse. ut uelle [illegible] iustitie reddendo
[illegible] ad aliud dicendum quod [illegible]
[illegible] ad aliud dicendum
magis quod sinderesis [illegible] bonum
omissum malum [illegible] et mali [illegible]
extinctum quoad duo [illegible] sed non quoad [illegible] et hoc
non est [illegible] sed [illegible] quia hoc est terminatio ordi-
nis iustitie. sed hoc [illegible] ut quod sinderesis est [illegible]
[illegible] actus est [illegible] deliberatur ut [illegible] et [illegible]
esse dignum pena quod talia commisit. et hoc remanens in [illegible]
[illegible] iustitie. et in [illegible] dampnacionis. et ideo [illegible]
[illegible] dampnatus [illegible] male [illegible] commisit. sed
non [illegible] alterum [illegible] sed non est actus suus
sed potius [illegible] quod non [illegible] est de [illegible] ad aliud dicendum
[illegible] quod hoc non est suus actus sed [illegible] ad [illegible]
dicendum quod [illegible] quoad [illegible] non [illegible] aliquis motus de[illegible]
[illegible] illa [illegible] sed potius in dignatione et [illegible] quia [illegible]
est in [illegible] et sue [illegible] interior [illegible]
[illegible] oppressa per iustitiam. ad id quod ultimo queritur sed
solo ad [illegible] quod angelus sic obstinatus in malo
et non homo. quia homo cecidit in uia. angelus autem in
[illegible] et ideo a uia in obstinacionem. si autem queritur quare
habuit longiorem uiam quam alius. dico quod angelus non
[illegible] ut [illegible] sed [illegible]
[illegible] et [illegible]

[illegible] est [illegible] in [illegible] uidetur album.
et [illegible] ad [illegible] et ideo [illegible]
fuit homo longiorem potentiam quam angelus. [illegible]
[illegible] quasi [illegible] magis [illegible] in obstinatio[illegible]
[illegible] angelus [illegible] [illegible] et [illegible]
non poterat [illegible] hoc. si autem [illegible] non [illegible]
nullus unquam de suo [illegible] et [illegible]
humanum in uno et [illegible] quamuis
[illegible] de [illegible] angelus [illegible]
et non potuit [illegible] non [illegible] et non [illegible]
[illegible] saluabatur [illegible] ad id quod [illegible] dicendum quod demo-
non uult bonum. et non [illegible] uult malum et [illegible]
quod loquendo de [illegible] non [illegible] uelle [illegible] ma-
lum. sed est [illegible] uelle bonum. sed [illegible] illa [illegible]
[illegible] ut [illegible] possit [illegible] et
ideo nulla est [illegible] illa. ad aliud dicendum quod illa non est [illegible]
sed [illegible] sed potius illa est [illegible] data est. ad aliud dicendum quod
[illegible] bonum potest esse [illegible] quia sine [illegible]
[illegible] et [illegible] sed [illegible]
[illegible] bonum [illegible] esse [illegible] et tamen [illegible]
non habet. sicut [illegible] et [illegible]
[illegible] est [illegible] a quibus ceciderunt non sunt
[illegible] sicut [illegible] et [illegible] et
[illegible] et [illegible] in
[illegible] et [illegible] et illa [illegible] in
[illegible] ad id quod [illegible]
quod [illegible] ut [illegible] quod non [illegible]
[illegible] dico quod [illegible] de pena et [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] ad aliud dicendum quod hoc album [illegible]
[illegible] mala [illegible] et ideo potius
est pena et [illegible] non est [illegible]
mali [illegible] ut [illegible] contra [illegible]
[illegible] et [illegible] ad aliud dicendum quod
non [illegible] sed potius hoc est [illegible] pena ob-
stinacio in [illegible] male [illegible] in
[illegible] non [illegible] quod [illegible] et quod non [illegible]
[illegible] de [illegible] opinione [illegible]
ad [illegible] ad [illegible]
pena eorum usque ad diem iudicii quia usque tunc
[illegible] possunt aliis nocere. ad aliud dicendum quod [illegible]
non [illegible] tollit [illegible] sed tollit tamen [illegible]
[illegible] quod tollit [illegible] millesima parte. [illegible] autem non
[illegible] sed millesima residua et [illegible]
in [illegible] ad ultimum dicendum quod non est
[illegible] quia homo post mortem non [illegible] aliud sicut de-
mon. quia non datur ad [illegible] sed hac solum
facile est [illegible] et ideo [illegible]
Deinde queritur de hoc quod dicit. hic queritur solet utrum [illegible]
[illegible] et cetera. [illegible] hic [illegible] utrum angeli [illegible]
suam beatitudinem. et [illegible] ut possit. [illegible]
autem quod [illegible] quia beatitudo est in [illegible]

Marginalia: [illegible] malo (col. 1, l. 7); ho[illegible] (col. 2, l. 5); [illegible] (col. 2, l. 27); malo (col. 2, l. 29); angeli [illegible] beatitudine (col. 2, l. 42)

quod non dicitur in toto dari. Sed est reddi meritum quod oportuit habere
meritum ad hoc ut esset beatus. Item aut datur dignis aut in
dignis. si dignis. cum non sint digni nisi qui meruit. videtur quod non
datur nisi merito. Item ambrosius dicit quod hoc fuit pro dicto quod voluit
habere sine merito quod premium accepisset. si stetisset. ergo a
lii non cadentes premium acceperunt. Item constat quod in quolibet
motu liberi arbitrii fuerunt et in primo gratia. quia habuit in illa quod
uti sine gratia non potuerunt. vis ergo motu liberi arbitrii. ergo in primo
est meritorius. ergo premium habuit. Solutio. dicunt. concedo et confite
sibi fuerunt. Sed post confirmationem non habuit meritum nisi ad accidentale co
ronam. Si datum sit in illis ut dicit magister. In confirmatione
fuit eis meritum. Sed gratia. quod numquam meruit [illegible] videtur. Item videtur
quod sint meriti possint post acceptam gloriam. videtur quod sic.
quia sepe videmus quod multi angeli stipendia militie accipiunt
et postea merentur. ergo videtur quod sic possint facere. Item alio
non valent eis opera et digna obsequia que faciunt circa
nos si non merentur eis. ergo videtur quod merentur. Item circa merentur
quod maior circa nos pluralitas ad meritum. Sed magis est circa eorum. ergo
magis merentur. Solutio. Si in prioribus merentur. tunc videtur inutile angelis
cum superioribus quod ipsi non in statione ut ex merito essent
gloria eorum. Item sententia et ponunt unum de prioribus
merentur et de secundis. quod tamen post priorem meriti quod assen
det in gradum superiorem. quod possunt mutare ordines suos
quod absurdum est. Solutio. Sed hic tres sunt opiniones. quarum due
quas pauci tenent. tertia est celebrior. et harum duarum
tangit magister in littera. quarum prima est quod non mutant nisi post iam.
alia quod mutant post. et veniunt illuc mutando tenentur
et est quod querendo se ad deum merentur et meritum est premium
premium cum non tempore. et illa est tangit in littera secunda
quod faciunt circa nos merentur premium accidentale. sic gaudet de
profectu eorum et cetera. et illa est via communis. Solutio
quod dicet quod angeli circa sunt in gratia. illi non esse du
bium quod in merito profectus premium et cetera. et tempore. et hic
ego puto esse verum secundum tenorem augustini et ambrosii. sufficien
ter autem ista possunt respondere ad questionem. concedo sta
tus de merito quod procedit circa et hoc sufficit ad premium.
Ad id quod hic obicitur. dicendum quod non tenetur nisi de processione et prece
et sic meritum non procedit. et si sic hoc erit premium accidentale.
Ad id quod ultimo querit possunt dicere quod non est sic de hoc
tempore quo tangitur. [illegible] et de deo. et ideo non sic
in deo. quia cum ipse dat ipse obsequia [illegible] ad quod dicendum quod non
ad nos valent. Sed obsequia deo in hoc est sibi gloria et honor
premium accidentale.

¶ Preterea sciendum quod sicut de maioribus et cetera. In hac distinctione agit
de his qui ceciderunt. et dicit in duabus partibus. in quarum prima
agit quod ceciderunt. in secunda quod ceciderunt ibi. et tale scilicet ideo
et cetera. in secunda de ordine plurimi demonum et cetera. sic et inter
bonos et cetera. in quarto agit ut maneant creatura ibi
culis quia et cetera. in quinta agit specialiter de fratre lucifero.
. et de lucifero et cetera. Hic autem littera ea que quarum

premium est. utrum de superioribus vel de inferioribus fuerit qui
caput fuit cadentium. Secundo de appetitu maioris eius conditionum
et de vi persuasionis si persuasit eis suam volunta
tem et de tempore. Ad primum quod fuerit de superioribus in
ducuntur multa in littera. Sed pro contrariis sic. apostolus esset
deus non prius fuisset unus demonibus. cum ergo lucifer voluit
optasse deus esse. ipse de maioribus fuit ut maior
Item ipse dicit quod super astra celi exaltabo solium.
in prioribus ergo non est exaltatio sed altitudo nisi fuit superioribus
ad esse altior. ergo videtur quod ipse non fuit de mediis.
Sed contra hoc videtur esse ratio et auctoritas. dicit enim damascenus in
libro .ii. capitulo .iii. ex angelicis virtutibus que preerant terrestri ordini
et illi terre custodia a deo commissa erat. non igitur malo
fuit. Sed bonis existens et in bono genitus et nequam
in se ipso est conducens male sententiam habens non servans illu
minationem et honorem quem sibi conditor largitus fuerat
. libri sui. arbitrii electione versus est ab eo. quod secundum id quod
preter naturam. constat autem quod ille ordine fuit inferior
infimi ordinis. ergo videtur quod ipse fuit de inferioribus. Item ad
tangit hanc questionem super genesim libro .xi. dicens sic. nunc
sufficiat ista complexio ut ab illo conditore suo deo et a be
atitudine quam si voluisset percepturus esset ipsa superbia cecidisse.
aut ipse esset angelus in prioribus in illis in modo in
quos pro eorum quadam in perpetuam beatitudinem vivunt. et a
quorum societate cum superbia sibi angelus suis temporibus archan
gelus ceciderit. Sed hic sancta scriptura. Sed hic nullo modo asserit
potest. quod mirum si pro ex hoc accipitur quod ad modum dicitur de
quo ordine fuit ille qui caput fuit cadentium. Solutio. Credo
quod absque scrupulo concedi potest ille lucifer fuit de superioribus
vel simpliciter superior. et hoc Sed non dicet augustinus. quod pauca
de angelorum ordinibus asserere voluit. Gregorius expresse as
serit hoc dicens .ix. sunt ordines angelorum quibus
nimirum ordinibus ille primus angelus ideo conditus et
prelatus extitit. quod dum cunctis agminibus angelorum prelatus
est ex eorum comparatione clarior fuit. Item dicit glossa in
genesi super illud quomodo cecidisti lucifer qui mane oriebaris dicens in exordio
mundi creatus. et nunc angelos gloria. Ad damascenum dicendum
dicendum quod ipse prefuit terrestri ordini pro defensione illuminatio
num. et non pro conversione ordinis. Ad dictum augustini dicendum quod non
dicit hoc asserendo. Sed aliorum opinionem. Sed errorem re
citando. Secundo queritur de appetitu maioris. constat ei quod
illi sicut daphne punita sunt. ergo sic gloria presertim
ergo illi voluit esse sic deus. Item si appetiit hoc lucifer.
ad quod venisset si stetisset videtur quod eadem ratione et alii.
ergo videtur quod unusquisque istorum voluit habere premium posse
esse sic et non sic. ergo videtur quod non magis inferiores
consenserunt lucifero quam ipse eis. Item sic erant
omnes ergo deum [illegible] appetebat. Sed cum esset
in placere celi non processisse ut equalis illa de qua
habitum est supra. ergo videtur quod ille fuit appetitus eorum qui et illi.

An lucifer fuit de superioribus angelis

superbia

quid appetierit videre angelus

¶ Sed contra hoc [illegible] quod ad celestia illi pervenire non poterant, quia eum visu operantur [illegible] non apparent. Sed illi consentiunt, quia videtur quod non apparent sibi. Sed [illegible] illi quod non apparent quod [illegible] celestes [illegible] ut videtur.

¶ Solutio. Doctores nostri dicunt in loco isto quod [illegible] volunt aliqui alios [illegible] [illegible]. Sed tamen [illegible] quod in feriores ex operatione superioris voluntatis [illegible] operantur. Ille [illegible] aliud [illegible] [illegible] aliquem in quo [illegible] modo [illegible] exaltent et sic utrumque [illegible] est. Et quod appetunt [illegible] consentiunt illi. Et per hoc [illegible] solo ad totum [illegible] quod de [illegible] et non suggestionis. Non enim poterat uno momento fieri quod angeli [illegible] in malicia consentirent. Et [illegible] aliquis [illegible] consensit [illegible] persuadet. Et illi [illegible] [illegible] et [illegible] operationem [illegible] [illegible] quod [illegible] mali ipse fuit in celo. ¶ Sed contra hoc videtur apocalipsis xii. ubi dicitur quod factum est prelium magnum in celo. Michael et angeli eius pugnabant contra draconem et cetera. In pugna autem illa mora fuit ut videtur. ¶ Sed contra hoc videtur [illegible] [illegible] dicitur si angeli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et cetera [illegible] mora dicitur [illegible] apocalipsis xii. dicitur quod cauda [illegible] [illegible] stellarum et misit in terram. [illegible] cauda dicitur persuasione et consensu malicie quod [illegible] mora [illegible]. ¶ Sed contra [illegible] quod est in hominibus mors. [illegible] est in angelis [illegible] ut malicia [illegible] [illegible] et deorsum [illegible] pondere [illegible] non consentiunt [illegible] ut quod [illegible] mora et [illegible] persuasione sibi cum ipso consentire et cum ipso [illegible] deorsum deprimebantur. ¶ [illegible] quod pugna Michaeli attribuatur cum ipse [illegible] de superioribus cum [illegible] officium [illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible] principes [illegible] et [illegible] [illegible] principes [illegible]. ¶ [illegible] quod [illegible] videntes [illegible] defecisse in hunc caliginosum aerem [illegible] in tartaro in die iudicii. ¶ Solutio. Dicendum quod illa persuasio et non fuit [illegible] [illegible] excellentissima [illegible] [illegible] consensu desiderio suo [illegible] in ipso [illegible] [illegible] persuasio dicitur cauda sua qua [illegible] eos. Et hoc sic fuit cum [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]. Et per hoc [illegible] solo ad primum.

¶ Ad aliud dicendum quod pugna illa anagogice exponitur [illegible] [illegible] [illegible] appetitum bonorum et malorum angelorum [illegible] et [illegible]. ¶ Ad aliud dicendum quod [illegible] [illegible] [illegible] angelorum [illegible] [illegible] de celo acceperunt [illegible]. ¶ Ad aliud per hoc solo [illegible]. ¶ Ad id quod ulterius queritur quare Michaeli attribuitur pugna, dicendum quod [illegible] illam pugna [illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pugna [illegible] [illegible] [illegible] pugna illa attribuitur Michaeli quia nomen non ordinis [illegible]

[illegible] [illegible] qui [illegible] pugnare dicitur [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible]. ¶ Ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sic dicit: [illegible] [illegible] funes [illegible] [illegible] vela [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] relinquit [illegible] [illegible] fluctibus [illegible] quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conatibus in abissum [illegible] [illegible].

¶ Deinde queritur de hoc quod dicit et sic inter bonos angelos alius alii preferuntur. Et cetera. Hoc enim non videtur [illegible] quod boni [illegible] [illegible] ordinis, mali autem ordinis corruptione. Quia cum angeli ceciderunt a bono [illegible] [illegible] cecidisse ab ordine [illegible]. ¶ [illegible] [illegible] [illegible] accipitur pro dignitatis altitudine. Sed ab omni dignitate ceciderunt, ergo ab omni ordine [illegible] ut videtur. [illegible] videtur quod omnes cadere debuerunt [illegible] [illegible] est hoc [illegible] quod dicitur in [illegible] quod usque ad diem iudicii angeli angelis [illegible] et cetera. [illegible] enim diceret magister quod ordo non est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non hinc [illegible] post diem iudicii, ergo videtur quod ordines manebunt et non destruentur. ¶ Solutio. Dicendum quod duplex est ordo, scilicet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. Et iste est ordo [illegible] [illegible] et ab illo non ceciderunt quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordo [illegible] ad finem. Et ab illo [illegible] ceciderunt. ¶ [illegible] ad [illegible] dicendum quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordinate [illegible] [illegible] ad [illegible] angelis [illegible] non possunt [illegible] malos [illegible] [illegible]. ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] eorum. ¶ Ad aliud dicendum quod [illegible] eorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] homines [illegible]. ¶ Ad [illegible] dicendum quod [illegible] cessabunt ministerium et [illegible] et quod [illegible] [illegible] ab [illegible]. Sed [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] non cessabunt. Et [illegible] [illegible] [illegible] magister.

¶ Deinde queritur de hoc quod dicit et cetera. Solum [illegible] [illegible] [illegible] in isto aere et cetera. Et [illegible] duo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plures eorum. Et queritur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] descendunt [illegible] [illegible] cum demones in aere [illegible] [illegible]. ¶ Ad primum sic dicitur [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in loco non est, ergo videtur quod in nullo loco detineantur [illegible], ergo demones non detinentur inviti in aere isto caliginoso. [illegible] in [illegible] loco [illegible] detinentur [illegible] ab illo [illegible] [illegible]. Sed angeli in isto aere [illegible] detinentur, videtur quod ab ipso [illegible] moveantur quod [illegible] est. ¶ [illegible] [illegible] [illegible] in loco quod detinentur in loco [illegible] [illegible] [illegible]. Sed demones [illegible] [illegible] [illegible] ergo videtur quod [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ab illo [illegible] ergo non [illegible] ad locum [illegible]. ¶ [illegible] quod dicitur celum [illegible] celum

.s.

.b.

.s.

domum suggestionis in tempore

malorum angelorum

antiste [illegible] [illegible]

conatibus

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[secundo] est, scilicet iste [est] in loco lucis et deliciarum, scilicet iste aer caliginosus est et penalis eorum. Ergo videtur quod [illegible] non dicit hoc in hac eadem distinctione dicit quod non est [illegible] con[illegible] [illegible] nos habitare. Ergo videtur quod libentius habitare[n]t in terra quam in aere, inter celum et terram. Et videtur esse quod convenientius quod habitant hic non ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] autem non possunt et sunt cum hominibus. Ergo non habent hic habitare debere. Item quero utrum possint [illegible] in aere superiori, et propter aerem quod propter ignem est et calida vehementer, in qua comburantur ignes [illegible] dicatur, et aliud et stelle [illegible] contrarie, et [illegible]. Et videtur quod calor ignis [illegible] affligeret demones, quod ibi sunt [illegible] locus [illegible] eorum [illegible] cum ignis [illegible] [illegible] sit in sua [illegible], videtur quod ibi proprie deberent habitare demones, quia ibi maxime cruciarentur, et non hic in aere nobiscum. Item [illegible] quod est locus deputatus [illegible] et locus deputatus [illegible] convenientia sui status locus [illegible] non debet angelis vel bonis vel bonis vel malis locus [illegible] congruentia sui status debetur eis, et hic est duplex, scilicet [illegible] rationis [illegible] et sic locus est celum empyreum, et [illegible] status beatitudinis et culpe, et sic locus [illegible] beatitudine est [illegible] [illegible] dicitur. [illegible] autem duplex, scilicet [illegible] et [illegible] in [illegible] quo [illegible] mansio vel domicilium, vel [illegible]. Et hic est locus in aere caliginoso hoc [illegible] nos quia [illegible] habitant [illegible] [illegible] caligine habitant quia cum [illegible] nos ideo non longe a nobis sunt, et per hoc patet solutio ad totum. Item ad primum dicendum quod [illegible] de loco [illegible] deputato. Item ad aliud dicendum quod [illegible] est [illegible] voluntate [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] potius [illegible]. Item ad aliud dicendum quod libentius habitant hic quia [illegible] [illegible] nocendi nobis [illegible] [illegible] enim [illegible] [illegible] in pena [illegible]. Item ad aliud dicendum quod celum vocatur [illegible], scilicet quod habet [illegible] lucis et [illegible] et [illegible] [illegible] celi. Habet lumen [illegible] debile et debilius ubi demones habitant [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] patebit. [illegible] [illegible] lumen [illegible] et [illegible] et aliorum [illegible] et stelle [illegible] [illegible] sicut luna lucet et [illegible] [illegible] [illegible] non eis quia sunt in celo [illegible] et in terra [illegible] [illegible] etiam [illegible] stellarum. Cum enim sunt boni [illegible] in [illegible] et in celo et in terra et sic [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alios [illegible] de aliis autem dualis [illegible] [illegible] [illegible] celum vocatur [illegible] habet delicias [illegible] [illegible] demones autem delicias [illegible] [illegible] bonorum [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum figura quia sunt [illegible] aliquid [illegible] sic [illegible] et [illegible] [illegible] locus [illegible] ab [illegible] [illegible] et [illegible] et ideo non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

indicat eorum quod ibi [illegible] [illegible] in illa [illegible] [illegible] [illegible] ponentes quod [illegible] super [illegible] celorum quod [illegible] [illegible] in quo [illegible] [illegible] aereum et magis [illegible] [illegible]. Item ad [illegible] quod demones libentius hic habitarent [illegible] [illegible] non obliviscerentur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible] nocere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Item ad aliud dicendum quod [illegible] [illegible] tres sunt aeris regiones quas quidam [illegible] vocant, quandam autem [illegible], superior, inferior et intermedia, et superior quidem lucida est et tranquilla et [illegible] [illegible] et calida vehementer propter [illegible] et [illegible] a [illegible] [illegible]. Habet autem lumen [illegible] non ab igne sed a [illegible] stellarum. Et ideo quia umbra terre ibi [illegible] [illegible] propter [illegible] radii solis [illegible] permanet in ea. Ultima autem [illegible] quod [illegible] nos tangit etiam [illegible] [illegible] etiam politum et planum [illegible] [illegible] [illegible]. Et ideo [illegible] hic [illegible] radiorum magna [illegible] [illegible] hic lux. Media autem [illegible] [illegible] frigida est vehementer et obscura [illegible] [illegible] [illegible] illuminatur, et ideo [illegible] et [illegible] ibi [illegible] et nives et grandines, et hec est habitatio demonum, propter quod quidam [illegible] [illegible] [illegible] quod commovet nubes et [illegible] et [illegible] ad nocumenta et [illegible] hominum. Et ideo ille locus caliginosi aeris deputatur est eis. [illegible] autem iste locus [illegible] a terra [illegible] est [illegible] [illegible] non est hic locus [illegible]. Item ad aliud dicendum quod [illegible] calor [illegible] in igne [illegible] est ibi [illegible] et [illegible] quod non [illegible] [illegible] [illegible] ad habitationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non habitare [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] calido. Item [illegible] [illegible] quod non [illegible] anime habitare hic nobiscum usque ad diem iudicii, quia sicut demones [illegible] quia hic est [illegible] de erroribus [illegible] modernorum. Si quod [illegible] descendant in infernum usque ad diem iudicii [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible] quod non magis est [illegible] [illegible] [illegible] demones [illegible] [illegible] habitare hic usque ad diem iudicii [illegible] [illegible] [illegible] cum dampnatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] animabus dampnatorum. Item [illegible] [illegible] quibusdam [illegible] [illegible] animabus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in eodem loco purgari in quo deliquerunt. Ergo videtur quod [illegible] ad [illegible] [illegible] ad [illegible] concedere debeat. Item [illegible] [illegible] quandam ponebant [illegible] et [illegible] [illegible] et quandam simplicem [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] erat [illegible] in [illegible] in [illegible] [illegible] autem bene se habuit in illo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] mortuus est, remanebat anima [illegible] [illegible] sepulcri usque ad complementum [illegible] et tunc [illegible] ad [illegible] [illegible]. Si autem male in ipsa [illegible] se habuit [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

locus demonum aer medius caliginosus

Quod non recedunt anime dampnate [illegible] [illegible] usque ad diem iudicii sicut demones

spei. et si in illo t[em]p[o]re male accip[itur] c[ir]ca g[ra]dione
i[n] corp[or]ib[us] brutis, sicut mortuis [illegible]. si luxuriosi sunt
si iracundi: canes. si rapaces: leones. et sic de
aliis. Sed aut[em] s[ecundu]m physica n[on] or[dine] angelo[rum] hui[us]
ordinis non u[idetur] aut[em] ordine [illegible] remansio
q[uo]r[um] dampnato[rum]. ergo u[idetur] q[uod] remaneret. Contra. Aug[ustinus] dicit
i[n] l[ibr]o de sompno et uigil[ia]. quod q[uod] ab oculis d[icitu]r. ut in
toto ut in parte e[st] ubi aliter ei ipsum non esse [illegible]
sic in dilatione probat[ur] et d[icitu]r. q[uod] probat[ur] e[st] q[uod] u[idetur] [illegible]
o[mn]ib[us] ut p[ro]b[ati]o. d[omi]n[u]s q[uod] multi sic uisi in somnis
et scribunt q[uan]d[o]q[ue] q[uod] uid[e]nt dampnatos iste in
modo isto igne plenos et apparentes et loca se-
pulcrorum suorum et inde [illegible] facientes [illegible] mora-
[illegible] et colloquentes et q[uan]d[o]q[ue]. ergo u[idetur] q[uod] ad [illegible]
sit in opinione illa. Contra [illegible] h[oc] e[st] q[uod] angeli [illegible]
[illegible] dispositione [illegible]
[illegible] hominem [illegible] ergo eo n[on] debuit in toto
[illegible] ergo [illegible] fuit q[uod] remanserit
[illegible] nos ad [illegible]. Contra q[uod] manent dampnati
[illegible] q[uod] habet in se ignem infern[alem]
[illegible] ignis ille non hic e[st] [illegible]
ibi. ergo non [illegible] ei si manet hic. Contra
sicut [illegible] de [illegible] uident. uidit loca et [illegible]
[illegible] in quibus [illegible] ibi et fugit
loca illa et [illegible]. ergo cum dampnati [illegible]
p[ro] penas se male fecisse in locis [illegible] lo-
cor[um] magis puniuntur q[uam] [illegible]. ergo u[idetur] [illegible]
nit o[mn]is mane hic. [illegible] q[uod] non manet ad
[illegible] cum ad h[oc] [illegible] non sint ordinat[illegible]
cum ergo iste locus non deputet[ur] ad [illegible]
ut p[ri]mam. oportet q[uod] maneret ad p[ri]mam. Sed [illegible]
non sunt [illegible] post mortem. ergo [illegible] maneret
ut u[idetur]. Solutio. dicendum q[uod] m[ihi] u[idetur] esse [illegible] q[uod] manent
sed q[uod] appareant [illegible] h[oc] m[ihi] u[idetur] esse [illegible]
q[uod] aut[em] non descendant in infernum. ut ad locum [illegible]
[illegible] h[oc] absque dubio e[st] [illegible] multi
[illegible] et e[st] [illegible] ab errore pythagore [illegible]
et ab errore [illegible]. Ad [illegible] ergo ad p[ri]mum q[uod] maior
condempnatio ut [illegible] e[st] in q[uan]t[itat]e pene et in
loco horroris [illegible]. Sed in loco [illegible] ad [illegible]
non e[st] condempnatio [illegible] q[uia] demonibus non lic[et]
hic remanere [illegible]. Ad [illegible] d[icendum] q[uod] [illegible] e[st] de [illegible]
grandis. q[uia] q[ui]dam [illegible] in dignitate [illegible] ut
d[icit] b[eatus] G[regorius]. et ille ut [illegible] aliis cautele [illegible] ostenduntur
in loco in quo deliquerunt. et [illegible] liberant[ur]. Sed de
dampnatis non sic e[st] q[uod] si illi apparent h[oc] e[st] [illegible]
telam [illegible]. Sed tamen [illegible] in inferno ad
loca penalia et horribilia. ut sic [illegible]
[illegible] uadant. ita [illegible] sunt

p[ro]p[ter] [illegible] hanc locum horridum et tenebrosum. Ad id q[uod]
obi[citur] de [illegible]. dico q[uod] [illegible] e[st] error et
n[on] credendum. Sed occasione huius ab ydolatr[is] q[ui] animas hom[i]-
num p[er] [illegible] demonum euocabant ad [illegible]
[illegible] doloris et sic
tanto difficilius ab eis recederet. et [illegible]
errore [illegible] sapientis. Ad [illegible] d[icendum] q[uod]
ad [illegible] e[st] in [illegible] us[que]
ad diem iudicii. et h[oc] probat[ur] ex diuite [illegible]
to. qui statim ut mortuus e[st] sepultus e[st] in inferno.
et ex ysa[ia] xiiii ubi d[icitu]r de mortuo nabug[odonosor] in-
fern[us] subter conturbatus e[st] in occursum aduentus sui. et in
eze[chiele] xxxii et xxxiii. et in [illegible] aliis locis.
¶ Deinde q[ueritu]r de h[oc] q[uod] dicitur. q[uod] in infernum [illegible] descen-
dunt. [illegible] enim [illegible] q[uod] sunt hic [illegible] nos. [illegible] h[oc]
dicit aug[ustinus]. q[uod] q[ui]d[am] sunt in aere in sanguine [illegible]. et
[illegible] ipsum bullire in [illegible]. et in [illegible] saporibus
ciborum ad [illegible]. Contra [illegible] q[uod] sede-
bat q[ui]dam [illegible] et momordit ea[m] [illegible]
et ex [illegible] obsedit eam. [illegible] de-
monia multa et in [illegible] porcorum et [illegible] legio
demonum. ergo [illegible] e[st] demones esse frequenter cum ho-
minib[us] et in hominibus. Contra [illegible] opinio [illegible] e[st] q[uod] de-
mones ignem [illegible] secum [illegible] uadant. et h[oc] dic-
[illegible] malum [illegible] et inflammat
[illegible] a gehenna. [illegible]
q[uod] ille ignis e[st] [illegible] ergo [illegible]
non [illegible] ergo [illegible] appropinquat [illegible]
[illegible]
[illegible]
et o[mn]ia [illegible] appropinquat. et h[oc] non u[idetur] [illegible]. ergo u[idetur] q[uod] aut
demones ignem n[on] portant secum. aut ille ignis
non sit corporalis q[uod] demones n[on] [illegible]
[illegible] nullum adiutorium [illegible] fide [illegible]
¶ Solutio. dicendum q[uod] demones [illegible] portant et [illegible]
ignem [illegible] locum [illegible]. et in se [illegible] illo
igne. Ad id q[uod] obicitur q[uod] ignis non agit nisi in [illegible]
et ubi ignis. Sed [illegible] e[st] [illegible] et [illegible]
[illegible] mouet et diligens e[st] [illegible]
uindicans. et ille ignis e[st] [illegible] ille [illegible]
[illegible] non agit [illegible] co[n]-
dempnat. et [illegible] q[ui]dam [illegible]
[illegible] nos [illegible] igne [illegible]
[illegible] nos in fine [illegible]
[illegible] hoc d[omi]no dante [illegible]
[illegible] ¶ Deinde q[ueritu]r de hoc q[uod] dicit ibi.
ipsum pugnare pro homine temptante. et c. [illegible] enim
u[idetur] deus iniuste agere cum hom[ine]. cum dat sibi pugnare
[illegible] pugilem qui e[st] fortior eo. q[uia] [illegible] demon fortior

sic hostes probatos. Iob. xl. non est potestas super terram que possit ei comparari. Item in uidetur homines esse iniustum quod aliquis debilis adiudicetur pugnare cum tam perito fortiori. Sed forte [illegible] non pugnaret. Item uidetur sensus quod debilis debiliorem reperiret. Sed sic propter hoc non pugnaret demones et fortis cum fortiore. Solutio. dicendum quod hanc iniusticiam reputo quod sic proportionaliter pugnare demones et resistere homines. Sed hec quidam uidentur dicere. Pugnare autem hoc totum consistit in uoluntate et consensu et hec uoluntas est libera et [illegible] a coactione [illegible] et ideo dicit [illegible] quod debilis est hostis qui non potest uincere nisi uolentem. Et in hoc [illegible] et potest non resistendi et sic cessante [illegible]. Item queritur de hoc quod dicit: Tu super inde sancte repugnantes et cetera. Ad hoc enim [illegible] non esset [illegible] pugnare quod si demones possent in uniuersum [illegible] numerum et nos non possemus [illegible] ipsorum non esset [illegible] pugna. Quod uidetur quod uicti ab uno sancto alium temptare non possunt ad minus in eodem genere peccati ut dicit magister. Item ipse dicit in littera quod demon qui Adam primus uicit uictus est a Christo et ideo relegatus et [illegible]. Quod uidetur quod [illegible] sic in aliis [illegible] suos demones. [illegible] nos uidemus [illegible] quod aliquis uincet [illegible] non [illegible] ne sibi noceat. Sed [illegible] noceat [illegible] uicti [illegible]. Quod uidetur quod [illegible] post temptare [illegible] cum [illegible] nouissimus temptabit [illegible] post temptandi [illegible] nisi [illegible] mundi [illegible] uicta [illegible] que illa tempora [illegible] temptationes quam [illegible] sunt tempora [illegible]. Item post mille annos soluetur Sathanas id est in fine mundi et temptabit [illegible] alios [illegible] uictus est a Christo. Quod [illegible] alii uicti [illegible] possunt temptare. [illegible] potestas temptandi non datur eis ad uincendum sed [illegible] ad exercendum bonos [illegible] uictos sed non uictos. Quod uidetur quod [illegible] ille [illegible] temptandi. Item queritur de tertia opinione que hic non ponitur quod dicit quod uictus perfecte ab uno sancto non potest eundem temptare plus de eodem peccato [illegible] perfecte uincere [illegible] pugnam [illegible] uictoria. Sed [illegible] pugnare [illegible] uictoria non [illegible] ante mortem. Si dicitur quod in una actuali [illegible] temptatione est una actualis uictoria. [illegible] una die possunt uincere mille demones et tamen [illegible] possunt abire [illegible] et [illegible] est [illegible] et ad minus nullo [illegible] perfecte pugna in morte [illegible] quod nulla est [illegible] in hoc [illegible] in alio peccato [illegible] alio temptare potest [illegible] dicantur mille anni post quos soluetur Sathanas. [illegible] elapsi sunt mille. ccc. xl [illegible] et adhuc non est solutus. Item dicendum ego [illegible] me nescire [illegible] uideo dicendum est et relinquendum.

[illegible] ex uictoria [illegible] suspendantur aliquid [illegible] aliorum [illegible] in quibus uincantur an aliter sit. Sed hoc uidetur [illegible] quod [illegible] in fine mundi pugnabunt [illegible] sicut [illegible] modice tempore [illegible] opinio non placet [illegible] quod nulla [illegible] ut patet in [illegible]. Item ad ultimum quod dicendum quod [illegible] anni [illegible] hic accipiendi non a [illegible] a figura [illegible] que cubica est [illegible] et [illegible] et radix [illegible] nihil sunt [illegible] est in fine et de [illegible] est finalis limes [illegible] nudorum. [illegible] nudus finalis limes [illegible] per [illegible] nudos et [illegible] est finalis limes nudi centena [illegible] et ideo [illegible] per [illegible] collectionem [illegible] que quadratus [illegible] possunt [illegible] et [illegible] perfectionem [illegible] fide spe et caritate et [illegible] fine mundi [illegible] soluetur Sathanas.

Supradictum est quod angeli qui perstiterunt [illegible] et cetera. Hic [illegible] magister agere de [illegible] et aliorum et hic [illegible] [illegible] angelorum qui operantur non assumpto corpore et de hiis est prima [illegible] et alia que operantur assumpto corpore et de hiis est [illegible] in [illegible] et [illegible] et cetera. [illegible] in duas [illegible] magister agit de confirmatione [illegible] bonis et obstinatione in malis eorum liberi arbitrii [illegible] autem agit [illegible] de operibus que [illegible] boni quam mali angeli in [illegible] et [illegible] mali angeli et cetera. [illegible] autem [illegible] triplex [illegible] liberi arbitrii quod fuit in bonis et malis [illegible] confirmationem [illegible] post confirmationem [illegible] liberum [illegible] in confirmatione autem in [illegible] boni [illegible] liberum [illegible] in bonis quam in malis [illegible] aliter [illegible] quod hic [illegible] possent in [illegible] de [illegible] ad [illegible] et [illegible] simpliciter et non [illegible] an confirmationem [illegible] liberi arbitrii [illegible] a bono et posse [illegible] non est [illegible] et [illegible] et [illegible] non sunt eidem liberi arbitrii [illegible] et [illegible] non differunt [illegible] sic enim [illegible] ad [illegible] prima et [illegible] liberi arbitrii [illegible] ad liberi [illegible] et illa. Quod [illegible] liberi arbitrii [illegible] liberatur [illegible] et liberatur a miseria non differunt [illegible] an confirmationem fuit in [illegible] liberatas a [illegible] sed post liberatas a miseria [illegible] non differunt [illegible] ut uidetur. Item quod dicendum quod una est [illegible] et eadem [illegible] est in [illegible] dicendum autem ad [illegible] quod [illegible] et [illegible] quam [illegible] ad eandem [illegible] diuiduntur [illegible] sed non quam [illegible] ad [illegible] et [illegible] quod non [illegible]

Si liberius est ... in angelis

opposite dicit. quod non excedimus ab uno per eandem diuisionem. quia in motu est ex libertate grati et gloriae. motu autem ex libertate nature tolli et illa non reducatur in diuisionem unam. ¶ Secundo quaeritur utrum liberior sit in non consequendo quam consentiendo uidetur autem quod sic. quanto enim potest in plura potest tanto uidetur esse liberior. in plura autem potest potest qui potest in bonum et in malum quam illa quae potest in bonum tantum. ergo uidetur illa esse liberior et hec est in nobis. ergo in nobis liberum arbitrium est liberius quam in angelis confirmatis. ¶ Item quanto potest in actu suo uel opere magis recedere a non possibili tanto uidetur esse liberior. sed potentia quae potest facere bonum et non facere et bonum et contrarium magis recedit quam illa quae potest facere bonum tantum. Contra. in bono cum quod nihil sit tale et confirmatorum angelorum cum sit ad bonum. uidetur in nobis esse liberius quam in angelis confirmatis. ¶ Item quanto potest plus in ... ad ex perfectione actus tanto liberior. angeli autem non indigent ... et experimento ... ut eligant bonum. nos autem ... indigemus ergo et cetera ... obligatio ad non tollit libertatem. ergo quanto magis potest separari a non tanto magis liberum. sed plus separatur quam non uniretur quam illa quae unitur ergo magis est liberum angeli autem liberum arbitrium unitur, et cetera ergo et cetera. ¶ Solutio. dicendum est ad hoc quod confirmatorum angelorum liberum est quam nostrum. est enim complementum in libertate liberi arbitrii. quod non ex ... ex ... uite potest liberum ab ... hoc. quod possit ... sed non potest ... et post hoc quod potest ... et ... sed cadens a bono redire potest et ... hoc libertatis quod non potest in bonum ... et ... ex amore ... malo. ¶ Ad primum ergo dicendum quod pluralitas eorum in quae potest non est libertatis. in illa ... ad posse et libertate. et non ad ... et ... non enim dicitur potentia uel liberior quae potest uincere unum et uinci ab alio. quam quae potest uincere tantum. quia uinci est non posse. ita et uinci ... a peccato ... et ... et ... est posse facere malum. et posse uinci a malo ... dicitur ... ¶ Ad alterum dicendum quod posse facere malum magis liberi arbitrii obligatio est et ... quam recedere ab ... ex ... malum ... ex ... ab ... bono. et ... ad bonum ... et ... non ... ad ... non obligatione. sed ... accedit ... ad illam. et ... quod ... soluitur ... in

Si liberius est in bono quam in malo

... liberum ... dubitatur est de libero arbitrio. ¶ Tertio quaeritur utrum liberius sit in bonis quam in malis. et uidetur quod sic. ... qui diuidit liberum arbitrium in acceptum et non acceptum. et acceptum in habens rectitudinem et non habens. et non habens rectitudinem in amissibilem et non amissibilem. ... carentem ea autem ... recuperabilem aut irrecuperabilem. et dicit liberum esse in acceptum habens rectitudinem tamen amissibilem. et post hoc in habens acceptum rectitudinem tamen amissibilem. et post hoc in habens acceptum carentem rectitudine sed recuperabilem. in infimo autem gradu in habens acceptum carentem rectitudine irrecuperabilem. ¶ Ad idem est uidetur esse ... quia quanto liberum uidetur ... tanto minus seruit. sed nullo modo seruit in confirmatis. multum seruit quia qui facit peccatum seruus est peccati. ergo liberum est in bonis quam in malis. ¶ Secundo. hoc est contrarium. quia dicitur quod libertas a coactione non magis est in deo quam in creatura. sed in deo potentior et non magis in bonis quam in malis. sed in bonis ordinatior. ergo uidetur quod est ... ¶ Item libertas a coactione dicitur et ... coactio ... autem non recipit magis et minus. non enim unum est magis nudum quam aliud. si unum magis ... alio. ergo cum libertas ... in ... uidetur quod sic est ... in omnibus quibus conuenit. ¶ Solutio. dicendum est quod liberum est ... et ... potest ... ad ... aliquid ... ¶ Ad ... dicendum quod libertas dicitur a coactione dupliciter ... ab ... uel ... in quo fundatur ... sic enim ... est duobus modis. una quae fundatur in ... et alia quae fundatur in ... ita est hic quod libertas fundatur in ... quae non obligatur ... et ... ad hanc formam relata ad opera ... esse liberum et minus liberum. ... quod magis ... illa ... et minus ad actum. et ... ad ... ¶ Item quaeritur de hoc quod dicitur ... mali angeli per malitiam et cetera. quaeritur etiam de illa

Septima questio de demonibus

septima scilicet demonum quam ... uidetur autem quod nulla ... libertas arbitrii ... et ... ergo sic ... confirmata est in malo. ita ... esse confirmata in ... et ... uidetur posse scilicet demonum. sed angeli mali dicuntur tenebre. tenebre autem magis opponuntur luci intellectus ... quia ... lux ... ergo uidetur quod cum lux ... demones sine ... sed nulla mala ... est quam non ... mala ... nec mala ... est quam non ... malum ... malum ... quod non ... mala cognitio et error. ergo a ... non est mala ... quam non ... error et mala cognitio. cum ergo demones uidentur corrupti sunt in bonis uidentur corrupti ... in cognitione. sed bonum est diffusiuum ... non ... ergo ... adheret et ... diffusio bonitatis ... ergo si demones uidentur corrupti sunt ad bonum ... et uidentur corrupti ad ... autem corruptio non est ... ab ... corruptionis. ergo uidetur quod omnem cognitionem amiserunt. ¶ Responsio. mali demones ... deformes intellectum ... ergo mali sunt ... deformes ... ille est cognitione ... in ... ut ... dicitur ... in ... de cognitione angelorum. ergo uidetur quod demones ... non cognoscunt ... cognoscunt ... ergo nullam habent cognitionem. ¶ Responsio. ... mali demones ... futurorum ... angeli ut demones ... et fantasia ... fantasia autem est ... accipiens ... a motu ... ergo uidetur quod nulla cognitio intelligentie sit in demonibus. ¶ Secundo quaeritur

dicit futura rationalibus et amentis contingentia et fantasia pena.
Quidlibet quod de illa cognoscitur que est per longinquitatem temporis exprimitur
est et cognoscitur sentitur. et habent non hic demones cum tenebris sunt
ista tenebrositas a superioribus spiritibus non fit nisi per illuminationem.
demones autem non illuminantur et propter eam tenebrose sunt ad
videndum. quod autem ut quod nulla vita cognoscitur sit conveniens de-
moni. Ad secundum dicendum quod opiniones dicit hic augustinus et postea accipi-
ens ab augustino quod triplex cognitio hanc demones. aut
enim cognoscitur est realiter. et illa est per species acceptas a rebus
de quibus superius dictum est. quia in illis non differunt demones
aut per cognitionem acquisitam. et hoc duobus modis. aut de hiis
que sunt sicut rerum. et de hiis non est dubitatio nisi tenuoso. aut
de hiis que sunt contingentia de futuro de quibus precedunt
signa. in rebus ut in motu celi. ut dispositione elementorum. ut dispositione
colorum aerorum. et de hiis est experimentum. et contraria quidem
primum secundo obiciens dicendum quod ideo non intelligit bonum sicut videtur
et ideo corruptus per malum sunt corrupte voluntatis et non tamen
nisi sicut quod eligit sibi. et non sicut quod est consideratum simpliciter verum
et bonum. et hoc est quod scire non ut per se facit ad verum
ullius autem et operari multum facit. Vel dicatur planius quod
est ratio speculativa. et est ratio practica. speculativa in angelo
non est corrupta. et hoc non est per se liberi arbitrii. sed practica est
corrupta sicut quod eligit sibi. et hoc est per se liberi arbitrii. unde dionysius.
data illis naturalia dona nequaquam ea mutata esse dicimus.
sed sunt integra et splendidissima. Ad aliud dicendum quod demon
est tenebrosus per ea in luce que sine calore. et hoc est cognitio
approbans bonum. sed in luce vana que lux est sine fervore non
sunt tenebre immo splendentes ut dicit dionysius. Ad aliud
dicendum quod nulla mala voluntas est quin non precedat mala electio
id est electio quod ultimo malum. quia nisi electio deficeret ipse non vellet
sed non omnis quod non habet scientiam eligendi bonum. quia multi optima
[illegible] hic non scientiam eligendi bonum. et e contrario agunt ut
dicit philosophus. Ad aliud dicendum quod est bonum quod consequitur esse datum.
quod est a bono est bonum secundum quid et non bonum gratie. et
hoc non in toto amisit demon. sed est non congruit
sibi [illegible] est et non simpliciter. sed [illegible] et quod convertitur cum
ente est in eo [illegible] est. sed hoc non est idem quod est finis in-
tellectus speculativi. et ideo illa obiectio tota vadit per equi-
vocationem. quia nos loquimur de corruptione [illegible] et boni
[illegible] ordinati ad gratiam et non boni quod convertitur cum ente con-
verso. et loquimur de vero quod est finis speculativi et non
de illo quod convertitur cum ente. Ad aliud dicendum quod intellectus potest
dici deiformis dupliciter. scilicet ab imitatione gratie
et assimilatione actus ab intellectu ut qui est de deo. et sic
contemplatione homo potest habere intellectum deiformem ab imitatione
gratie sed hunc intellectum deiformem a similitudine actus. habet in-
tellectum deiformem est intellectus non indigens collatione et in-
quisitione sed statim omnia videt. quorum potest habere scientiam per
formam. et hoc ultimo modo habet angelus deiformem intellectum et

tanto plus quod habent a se. non accipientes a rebus in-
tellectum suum. et hoc ultimo modo malum demonis est esse con-
deiformem intellectum. [illegible] intellectus deiformis. quia statim con-
videt cum intellectu. et aliqui ponunt secundum videtur bene dispositum
[illegible]. Ad aliud dicendum quod sicut dicit commentator super librum de ani-
ma fantasia ab grecorum dicitur equivoce. scilicet a phantasia quod est
apparitio. et sic potest quilibet intellectus poni. et a [illegible] et sic
est per se sensus autem. et hoc modo est in angelo malo. Pro non
Si autem queritur quod dicitur [illegible]. dico quod [illegible]
id est apparet ex signis obscuris dicit. quia non [illegible]
irradiationi lucis [illegible] autem dicit quod [illegible] oppug-
nat idem [illegible] quod est idem [illegible] ille [illegible] dicit
[illegible] qui [illegible] sicut esse idem. [illegible]
[illegible] autem qui dispositionem [illegible] sed nesciens [illegible]
[illegible] futura est scientia. futurorum [illegible] dicit. quia futura [illegible]
[illegible] et futura fuerunt ita. et hoc non debet esse per
ordinem talis nisi secundum notitiam boni et honesti. sed demon
non [illegible] nisi bono et honesto cum [illegible]
est. et ideo dicit futurorum [illegible] amens [illegible] est [illegible]
[illegible] ordinatur [illegible] boni et delectabilis.
sed mali ut mali non est [illegible] et ideo quod placet de-
monibus malis [illegible]. ideo dicit [illegible] Ad aliud dicendum quod ex
[illegible] a signis [illegible] et [illegible] de-
[illegible] sicut in motu [illegible] per [illegible] futura
et in signis nubium. et illa [illegible] ad decipiendum. quod [illegible]
sibi et [illegible] cognoscunt [illegible] hominis in signis [illegible]
[illegible] ut in oculis [illegible] ut sunt [illegible]
sanguinis [illegible] ut pallor et rubor et [illegible]. et
hoc non accipit [illegible] a rebus. sed ut [illegible] per [illegible] que habet
a se. que declarant ad illa signa. Ad aliud dicendum quod illam
[illegible] non [illegible] illius [illegible] per [illegible]
[illegible] qualis potest habere cum [illegible] malus cum bono
et [illegible] et [illegible] cum superiore et [illegible]. Deinde queritur de hoc
quod dicit. [illegible] ipsi nefandi spiritus et cetera. hic enim [illegible]
quod de [illegible] demonum [illegible] quod futura predicere possunt
quia homines arte possunt scire futura per longum tempus. ergo
multo magis demones qui multo maiorem habent scientiam.
[illegible] homines possunt scire futura [illegible] per astrologos [illegible]
[illegible] de eventibus in tota vita per constellationem nativitatis
et de eventibus in toto anno per scientiam [illegible] a principio
anni. et de eventibus in [illegible] per scientiam [illegible] in
[illegible] iovis et saturni. de triplici [illegible] triplicitate. ergo multo
magis hic [illegible] demones. Sed dico quod [illegible] et
non possunt talia scire per astra. [illegible] augustinus [illegible] de [illegible] .v.
dicit. dicit sic. non [illegible] absurde dici potest ad sola corpora
[illegible] afflatus quosdam valere [illegible] sicut in solaribus ac-
cessibus et discessibus. videmus et ipsius anni tempora vari-
ari et lunaribus incrementis atque decrementis augeri et minui
quedam genera rerum. sicut [illegible] et [illegible] et mirabiliter [illegible]

Si demones cognoscant aliqua futura

Ideo

occurrant non alter. Et tamen nostris temporibus fuit idem eventus. Si
dicatur quod hoc non negatur quin habeant effectum super corpora
quia qui plures proponeret motum eorum per multos an-
nos ipse posset predicere actiones eorum per multos annos.
Contra. Deus dicit quod non possumus in qualitate mali et inde [illegible] Et
ipso Ptholomeo in centilogio testante et dicente quod
sapiens homo dominatur astris. Hoc non negatur. Sed contra
hoc nullus sapiens negat quin calore sanguinis et colere
que ex corpore a corporibus celi moventur ad iram et huius a-
lius. Ergo ex signis corporum possunt haberi coniectura de singu-
lis voluntatibus. Et sic nos invenimus per vestigia umbilici na-
ti in parvulo de puerperio quedam obstetrices pro-
nosticate de nido [illegible] quod illa mulier paritura esset
in toto tempore vite sue, predicunt per accidens. Et sepe
dixerunt. Ergo videtur quod demones multo magis hoc prenun-
tiant. Et videtur quod [illegible] quedam futura predicunt
quod dicta sunt mulierum et phitonissarum quod nulla que prophetia
predicit contingentia futura. Et demones sciunt. Ergo non dubium
quod videtur quod [illegible] modo disputant suos prophetas sicut dicitur
in tercio regum de decepcione Achab. Egrediar et ero spiritus
mendax in ore omnium prophetarum. Contra autem quod esse non
possit ipse: mens cum nostra intelligit supposito deo. Ergo sicut
est super angelos ut quidam dicunt. Ergo superior demone. Ergo
demon non potest ad ipsam et cum sit ipse demon non est
cercior aliquis rei ut certa habeatur. Ergo si spiritus quas
mendax prophetia habet in causa et ex quibus videtur futura, eis qui tamen
in illis futura videantur. Videtur quod non possunt unquam futura
revelare prophetis. Sed ut si [illegible] loquitur de istis
occultis. Dico quod demones futura possunt scire duobus
modis: uno modo ad occultum [illegible] ordinacionibus voluntatis sicut deus
Deum. Et per dispositiones influentiarum et per revelacione sibi
factam. Quantum autem non habent et cum reducuntur in ordine
causarum influentiarum pro eo quod nullam habent de huius [illegible] sicut
est homo quod de dispositionibus se intromittit ut dicit
Augustinus in libro de civitate dei et in aliis multis locis. Et per hoc
[illegible] nec alterum sicut Augustinus et non
amplius. Et ad hoc quod obicitur de hiis que pendent a libero arbitrio,
dico quod sicut quod a libero arbitrio pendent non sciunt per certa
sed quod sequuntur in dispositionibus corporum coniectura certa habent
de hiis. Unde distinguitur quidam. Sicut et Aristoteles in libro de
sompno et vigilia [illegible] et signa quorum causa est celum
sicut ad [illegible] et sibillarum et vaticinatorum sicut certa signa
non est. Et [illegible] videt homines esse dispositos corpore
ad mores et [illegible] quedam. Unde et dicit medicus
quod bona complexio signat bonos mores et mala malos.
Sicut dicimus melancolicos esse invidos et perfidos. Et sicut
non [illegible] Et hec sunt signa quod frequenter fallunt.
Ad idem quod queritur de dictis mulierum prophetarum et demonum futura pre-
dicantes. Dico quod demon dicit ea que ab alio accipit, ut certum

vel videns. Prophetia dicit ea que non videt per [illegible] contra racionem
Et ad id quod videtur quod purior sit [illegible] est. Dico quod demon
non inmittit in animam sicut prophete spiritus. Sed potest de certitudine
vel erraciter animam movere fantasmata. Et ideo de illo
et tamen aliquid alio non similiter quod sicut [illegible] variis
divisim modis combinante et ordinante facultate videat
et ex que videat. Unde [illegible] quod diversis ordinibus exprimuntur
dicta presencia preterita et futura. Sicut autem dicit philosophus in
libro de sompno et vigilia, sensibus ligatis per sompnum efficacius
collectis sollicite agentes potentes ut [illegible] sicut hac
de [illegible] quedam signa futurorum in quibus accipiuntur
pronosticationes. Ita potest dici quod apprehensiones que
[illegible] collectis demonis ad lumen collectis prophete sicut
quedam constituunt futura. Et alii [illegible] et alii [illegible]
autem [illegible] fallendi. Et hoc modo est in spiritu sicut prophete.
Et ad id autem quod obicitur quod mens interior et in [illegible]
post expertam angelorum. Sed non in mente [illegible] illuminaciones
sicut dicit aliquis [illegible] in libro de motu cordis quod certa
illuminacio non quantum ad [illegible] est [illegible] racione [illegible]
Et ad aliud dico quod licet demon non habeat lumen [illegible] lumen
[illegible] et [illegible] illo in malo. Et ad dicta hominum
[illegible] prophetarum [illegible] quod dicitur ibi quorum
scientia [illegible] magice artes et cetera. Et [illegible]
[illegible] cum [illegible] sicut operacio artis magice una
in prestigiis eorum que apparent et non sunt. Alia in [illegible]
[illegible] quedam [illegible] sicut [illegible]
[illegible] per demones [illegible] quales possunt [illegible]
[illegible] possunt [illegible] sicut [illegible]
demones in illis moventur [illegible] ut non [illegible]
sicut legitur in vitas patrum quod arte magica quedam puel-
la ut haberet [illegible] et ducta ad abbatem quendam
dixit ille: illa puella equa non est sed oculi [illegible]
ab oculis vestris [illegible] impediunt ad videndum formam
et [illegible] que videbatis quod numquam est [illegible] Ergo [illegible]
prestigia sicut potest in oculis [illegible] in corporibus in [illegible]
[illegible] Contra si [illegible] in corporibus in quibus [illegible]
respectu omnium intuencium illa corpora uno modo apparent, hoc
non est idem quod sicut [illegible] uno modo [illegible] modo.
Ergo formam prestigiorum non sunt in corporibus in effectu esse [illegible]
Contra illa forma non esse in aliquo ut in [illegible] autem quod
in eodem in quo est illa [illegible] autem non. Si in eodem
[illegible] formales [illegible] in eodem. Sed forma prestigii et
forma [illegible] quod non [illegible] esse. Si autem in alia hoc non potest
esse nisi [illegible] Et hoc est impossibile quod [illegible] non
[illegible] formam. Sed potest [illegible] et diffinendo. Contra cum non
[illegible] remaneat idem [illegible] in quo apparet forma
prestigii non manet illa forma. Autem oportet quod eadem
[illegible] in dubitacione [illegible] Si autem dicatur quod ipsa
est [illegible] non de [illegible] quod demon debilitat

Fol

Signo

est quam natura. Et est tamen per illas artes. Et hoc est etiam sup-
positum a quodam auctore loquente ad discipulum suum
et dicente [illegible]
[illegible] ad hoc absque praeiudicio
dico quod forte ille non sunt in rebus in quibus apparent esse,
sed potius in oculis et sensibus intuentium. Quod autem fiat acci-
[illegible] in quibus possibile videtur id pos-
sumus. Dicit enim Aristoteles in libro de somno et vigilia [illegible]
[illegible] et dormiendo [illegible] sensata accepta secundum ve-
ritatem non solum in vigilia [illegible]
in corde [illegible]
[illegible] et magis tunc apparet. Ibi dicit etiam [illegible]
[illegible]
igne [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad id quod intellectus [illegible] calid [illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in dormiendo [illegible] in loco [illegible] et
ab illo fiunt evaporationes ad caput [illegible]
a cerebro [illegible] descendit in organa sensuum [illegible]
[illegible] calore et [illegible] in fluxu [illegible]
[illegible]
[illegible] organa in [illegible]. Hoc est in sensu communi [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] dicit autem [illegible]
in libro de somno et vigilia possumus ergo dicere quod de-
mones in operibus [illegible] faciunt [illegible]
ad organa sensuum [illegible]
[illegible] ad [illegible] magi [illegible] et sic deludi
oculos [illegible]
[illegible] Secundo quod [illegible] transmutare corpora [illegible] quod
[illegible] non possunt facere non assumpto corpore. Dicit enim [illegible]
[illegible] si non tangit non agit et non [illegible]
[illegible] demones [illegible] non tangunt [illegible]
ergo non agunt in corpora [illegible] transmutando ea. [illegible]
hoc [illegible] non [illegible] quod sunt [illegible]
[illegible] transmutant corpora [illegible] dicendum quod
[illegible]
motus [illegible] non reducitur ad motus
[illegible] mota a motore [illegible] reducitur
ad [illegible] ab anima [illegible] reducitur ad
[illegible] reducitur ad motum celi
[illegible] a suo motore [illegible]
[illegible] quod demones colligunt semina [illegible]
[illegible]
[illegible] quibus manibus [illegible] quo modo [illegible]
[illegible]
[illegible] forme [illegible] motoris potest transmutare
[illegible] demones [illegible] non [illegible] unione [illegible]

quia non est in ea [illegible] in unione motoris cum
[illegible] motore [illegible] quod non mo-
[illegible] transmutat eam [illegible] motor [illegible]
et de hoc [illegible] et est motor [illegible]
[illegible] nauta motor est navis non unitur navi [illegible] nau-
ta [illegible] movet navem [illegible] per ea quibus motor navis
[illegible] ut clavo et gubernaculo et velo et [illegible]
[illegible] est [illegible] demone movente [illegible]
[illegible] quod non movetur in eam [illegible]
hoc [illegible] quia non videmus quod commovet
nubes et [illegible] et faciunt transmutationes
[illegible]
[illegible] et non assumpto corpore. [illegible] quod demones [illegible]
[illegible] transmutant corpora et colligunt semina et [illegible]
[illegible] accipere [illegible] Adam [illegible]
in libro de [illegible] et Algazel in physica sua ponit [illegible]
[illegible] hoc [illegible]
[illegible]
de una anima operante super aliam [illegible]
[illegible] credo quod [illegible]
[illegible] magicam [illegible]
[illegible]
[illegible] possumus vide-
[illegible] operationes [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad
[illegible] magnetes [illegible]
[illegible] possumus dicere quod [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
et movet [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] qua [illegible] illa [illegible] ad [illegible]
[illegible] una [illegible] de actione [illegible]
[illegible] et non de [illegible]
[illegible]
si non tangit non agit et non [illegible]
[illegible] de actu [illegible]
illa [illegible]
tangat [illegible] ad [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] ad [illegible] agit [illegible] transmu-
tant in corpora [illegible]
[illegible] credo [illegible]
[illegible] agit [illegible] ad [illegible]
[illegible] est.
[illegible] non potest [illegible] non potest [illegible]
[illegible] unione [illegible]

.o2.

sed tamen responsione iterata et per hoc patet solutio ad totum.

Quaeritur quid virtutis transmutandi possit inducere formas speciales ... fecerunt autem et maleficia similiter ... dialectici sig... ... ad oculos videbant ... manentes ad videntes ... non fecerunt ... videbant ... et non transmutatae ... Quidam magistri ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... alchimia ... demones ... [illegible]

[illegible]

non fugat ita potenter in aere. et omnium talium est expe-
rimentum. Et hoc quod [illegible] alchimie consumunt plus in igne
quam [illegible]. et sunt lapides alchimici. et item non dubitat
[illegible] illis species. et hoc ideo est quia non habent species
ideo negavit eis. Si autem dicatur quod daemones cum speciebus ad con-
ficiendum species [illegible] transmutatio est per naturam. et tunc
puto quod [illegible] deus est primus auctor omnium et omnis forme [illegible]
[illegible] virtute celesti. et ab ipsis [illegible] daemones [illegible]
[illegible] illas species. In hac autem transmutatione quedam sunt de
facili transmutabilia. ut que sunt [illegible]. et quedam
eorum est facile ut rane et serpentes. fiunt enim de facili
per suo calore putrefactionis. et per artem humanam. Item
sicut dicit Augustinus quod ex capillis [illegible] in humido
calido sub sole ponantur in loco [illegible] aliquando [illegible]
fiunt serpentes. et ex [illegible] in [illegible] arbores pu-
trefacte. et [illegible] pluvia fiunt rane. et Augustinus nar-
rat quod est ex levi oratione quorundam in uno momento [illegible]
sua campus plenus [illegible] et omnes fecerunt sericum. Sed
non erat tam bonum ut adeo quod non habebant convenientem
nutrimentum de foliis mori. et ad pluviam modicam
quorundam generantur [illegible] rane [illegible] ergo [illegible] opum
[illegible] et [illegible] dico posse demones ex sua vir-
tute. Sed in prima parte questionis non. et si faciunt aliqua
est ex putrefactione [illegible] et [illegible] ut aliquo
modo [illegible] ut dicit Augustinus in littera. Sed in alia parte
non credo eos posse aliquid [illegible] ergo ad primum et [illegible]
[illegible] et [illegible] ut apparet [illegible] glo. et sine dubio [illegible]
ille opiniones [illegible] aut [illegible] cum fuerit. et ideo dicit
glo. [illegible] Ad [illegible] dicendum quod bene puto quod dominus [illegible]
[illegible] demones potuerunt. Sed dicitur
erant operibus [illegible] in [illegible] dicit [illegible] quod
Sed [illegible] sunt [illegible] cum sunt ad inducendum in er-
rorem. ut adveniret in errore eos qui hoc [illegible]
¶ Ad [illegible] dicendum quod hoc [illegible] ad ultimam partem quia [illegible] demoni
operationis. ¶ Ad [illegible] dicendum quod bene potest esse quod ars de se non
potest inducere formam ut [illegible] est. Sed potest iuvare [illegible]
et ita facit demon. ¶ Ad [illegible] dicendum quod demonibus non attribuitur
ut operantibus sed ut disponentibus ad hoc ut fiat in [illegible]
operibus que de facili fiunt et sub [illegible] virtute celi cum [illegible]
dico calore putrefactionis. ¶ Ad [illegible] dicendum quod demones pati-
untur ab igne secundum ordinem universi [illegible] et non secundum ordinem
nature. operantur autem transmutationes secundum ordinem nature et non ordine
universi [illegible]. ¶ Ad [illegible] dicendum quod omnis forma que est species [illegible]
non est ex aliqua [illegible] sed sunt [illegible] putre-
facientibus et [illegible] cum calido [illegible] ad superficiem
educuntur [illegible] aere [illegible] ibi [illegible]
[illegible] et [illegible] pelle ad quam calor evapo-
rans [illegible] et facit motu suo [illegible]
[illegible] Sed hoc
[illegible] et hoc de [illegible]
[illegible] demonum illa sciencia colligitur quod disponit

ad formam [illegible] illius [illegible] tamen [illegible] dat a deo [illegible] et vir-
tute celesti [illegible]. ¶ Ad [illegible] quod obicitur in opposi-
tum concedo de tali [illegible] opinione ut dictum est. ¶ Ad id quod de
restauratione [illegible] dicendum quod quando leduntur tunc [illegible] curantur
in aliis [illegible] non [illegible] per opinionem [illegible] et hoc bene puto quod [illegible]
suis auctoribus [illegible] dico. Sed bene puto quod si membra
mutilata essent in quibus non est virtus restitutiva ex pre-
[illegible] non possent restitui. et per hoc patet solutio ad contrarium.
¶ Quarto queritur utrum demones in suis operibus iuventur constellationibus
vel non. Videtur autem quod sic. sicut enim legitur in libris [illegible] de-
mones [illegible] existentes in uno signo facilius vocantur quam
[illegible] existentes in alio. Hoc autem non potest esse nisi quod sentiunt
se tunc iuvari a signis et aspectibus planetarum ad faci-
liorem effectum eorum. quod tendit nigromanticus ut videtur. Item
hoc idem [illegible] dicit [illegible] in libro de mansionibus lune sic. quando des-
cendit [illegible] albecharim. fac ad amorem [illegible]
[illegible] ad te clama. et [illegible] quod
non [illegible] de bonis angelis. ergo mali facilius tunc ve-
niunt [illegible] tempore [illegible] et hoc est quod luna albe-
charim [illegible] quedam constellatio que est in sua mansione [illegible]
[illegible] quod [illegible] mansioni [illegible] una [illegible]
de [illegible] ergo videtur quod corpora iuvant demones ad
talia opera [illegible]. contra [illegible] queritur de scientia [illegible] vel
illa fiat opinione demonum vel non. et videtur quod opinione de-
monis. quia talis sciencia prohibetur. non autem prohiberetur si fieret
opinione nature. ergo fit opinione demonis. Item talis sciencia [illegible]
[illegible] non videtur habere. quia ea que fiunt per istud fiunt
[illegible] et passione [illegible]. Sed ubi nulla [illegible] agit
vel patitur. ergo videtur quod opinione demonis fiant [illegible]. Item
contra hoc. quia nos videmus [illegible] et [illegible] opo-
nes [illegible] constellationibus sic dicit [illegible] parvo.
quod sole existente in quadam parte et [illegible]
non [illegible] humana. et [illegible] in ma-
tre [illegible] monstrum. et ut [illegible] expe-
rimentum in duabus [illegible] honestis et bonis a quibus
ego [illegible] quod [illegible] monstra. et [illegible] ab eis
et [illegible] constellationem [illegible] quod sole existente [illegible]
[illegible] et [illegible]. Item
[illegible] dicit [illegible] de [illegible]
in [illegible] non potest esse [illegible] quam [illegible] sciencia
[illegible] et hora. et hora et [illegible] et [illegible] et
[illegible] non [illegible] ad [illegible]. Sed [illegible]
quod nulla [illegible] est quod [illegible] caput [illegible] pedes. et
[illegible] ut [illegible] ad ascendentem [illegible] facere
ascendentis [illegible] hora [illegible] in [illegible] ergo videtur quod hoc
sic [illegible] non [illegible] sciencia [illegible] ab illa [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] facilius [illegible] melius [illegible] in [illegible]
[illegible] per [illegible] ergo videtur quod
nisi sit [illegible] de opinione demonum. Sed contra [illegible] et
[illegible]. ¶ Solutio dicendum quod ego non concedo [illegible] In demones

libro de aspectibus secundum aspectum uno quam secundum alio et secundum constellatione una quam secundum alia. Et hoc puto esse causam quare philosophi licet forte inter alios sint, una est quod cum opera sua sint esse in presentia alia signa uel stelle darent maiorem perfectionem, ut ex hoc amplius uiderentur potentes et facilius seducerent. Alia est ne ipsum magum uel caldeum se nimis honeste faciant cum uideatur ei quod ipse celum faciat ad electum illius operationis. Tertia est quod uellent ipsum magum ad hoc deducere ut ad manus eorum caderet in illo signo, et sic per ydolatriam a fide apostataret. Hanc puto fuisse causam quare quidam stellas adorauerunt et libros composuerunt ad inuocationem planetarum, sed per se lucet. Et per hoc patet solutio ad primum preter contra. Ad id quod ultimo queritur dico quod absque dubio sunt ... sub potestate angelorum probat ... et ... fallax magnum ... et ... non ... dampnum. Sed ymaginum artes non mala est quia reducuntur est ad ydolatriam per unum quod credit esse in stellis, et quia non sunt inuente per magos nisi ad uana uel mala, sicut ad mulieres seducendas uel secreta aperienda uel naues uel inmobilia ... educendas uel ... Et per hoc patet solutio ad secundum ... quod dicitur: nec putandum illis esse transgressoribus etc. Ex hoc uidetur quod ... formas res illas uel quod ipsi faciant ad operationem eorum res tales. Contra quod dicunt operationes demonum ab hiis que sunt ... miracula, uel quod ... quia si maleficia ... plagas sicut moyses. Sed non fuit ... opera moysi et magorum ... quod distingui non possent. Et si aliquis uellet dicere quod dicendum est quod demones faciunt nociua, boni angeli utilia. Sed hoc est quod dicit aug. in ... in missiones per angelos malos, ... ut ... sodoma per angelos malos ... sam esse dicamus. Et hoc ... quod ... sunt ... ab abraham et postea a loth sicut habetur gen. xviii et xix. ... temptatio demonis ... ad ... sicut ... operatus ... et ... sicut ... uidemus ... ablatis ... Et alia ... nulla est distinctio. Sed hoc ... miracula ... ut ad fidem ducant, uel ... quod non esse ... credentes ... miracula. Et hoc est ... hebr. ii. contestante deo signis et prodigiis et uariis uirtutibus etc. Ergo miracula est uia ad fidem ... nullo modo ... quod ... miracula ... ad fidei subuersionem. Sed si hoc conceditur contra ... est ... ... xxiii de quibusdam ... miracula facientibus qui dicunt sibi: domine nonne in nomine tuo demonia eiecimus et postea: discedite a me operarii etc. Ergo bonis et malis est commune miracula facere. Unde uidetur quod miracula facere commune sit bonis et malis. Sed de distinctione inter miracula que faciunt magi et demones et ea que faciunt ... per angelos bonos ... uel quod possit dici quod ... consideranda ... unum est

quod uel mala uel uana sunt que faciunt demones sicut de ... temptatio demonis. Boni autem angeli non nocent ... quibusdam. Sed ipsum bonum est quod ... illis ... nocent et utile est hoc bonis uel ad ... uel ad ... eorum qui boni ... Secunda ... est quod licet quandoque uideatur esse opus quod faciunt ... non ... ad id. Sed postquam mali ... hoc ad ... fidei ... quam non debeat credi fidei per miracula que ... sunt ... post ... est ... sicut habetur ... magi ... incantationibus suis, propheta autem sanctus hoc ... sicut ... baal ... lanceolis et cultris etc. Ad id autem quod ulterius queritur ... angeli boni ... mali ... quod ... mali ... que faciunt. Sed ad ... bonorum ... angelus bonus qui loquebatur moysi ... non ... angelos ... malos ... per hoc aut. angelos ... quod non ... mali sunt ... nocentur ... mali ... dicitur quod boni angeli per ... qui ... per se nocere ... ad id autem quod ulterius queritur de miraculis bonorum et malorum dico quod ... et ... faciunt miracula per ... Et hoc ... ut alii ad bonum edificentur. Boni autem per ... si mali eo ipso quod ... mali sunt per miracula non ... nocere possunt. Unde aug. ... miracula faciunt per ... per ... per signa ... magi autem per ... in ... demonibus. Et per hoc patet solutio ad totum quod ... articulo isto. Ad ... quod ... de hoc quod dicit ibi: quibusdam angelis malis aliquando concessum ab eis etc. Ex hoc uidetur quod et boni operari ... et hoc ... alia ratione, quia ... ordo angelorum est qui ... domini ... miracula facere. Ergo ... magis possunt hoc ... mali. ... boni ... ad operationes illas ... mali ... per ... sicut ... in missiones per angelos malos. ... glo. quod ... boni ... mali possunt ... quod ... boni hoc non possent ... sicut ... quam ... et ... plus ... quam ... uirtutes ... non possunt ... Solutio: dico quod angeli boni et sancti et possunt plus facere de hiis quam ... mali, sicut probant ... Sed non possunt facere ut mali quia illi faciunt ad fidei subuersionem. Et hoc est ... ad ... ordinatur. Sed ... ad ... et ... et ... non ... quia non est ... gratia ... faciens. Sed ... ad ... quod ... facit ... de lege ... quod ... est ... molle ... et ... apud ... non ... de quibusdam ... lapides et de ... loth. Aliud dicit quod ... ordo est ... ad ...

et non est, et iam hoc facere poterint et non est. Item
quaeritur de hoc quod dicitur in [illegible]
utrum talibus magicis et mathematicis intendere sit malum
et apostasia a fide, ut [illegible] dicitur. Videtur enim quod non [illegible]
hoc [illegible] demones operentur, ergo non [illegible] opera illa ad hominem.
Item frequenter sunt talia valde mala [illegible]
[illegible] cautela a furibus et malis latronibus. ergo videtur
quod talia non sunt mala. Item quaeritur [illegible] de figuris
mathematicorum [illegible] nullas [illegible] et nulla sacrificia
[illegible] faciunt, sed tantum operantur ad aspectum stellarum
[illegible] talia [illegible]. ergo in talibus nulla videtur apostasia.
Item nomine [illegible]
magis stellis. ergo in talibus non est malum. Contra hoc
sunt verba Augustini [illegible] super Genesim et in doctrina
christiana et de civitate Dei, qui dicit quod [illegible] operibus de-
monum. Item solutio. dicendum quod in talibus est apostasia, ubi vel
[illegible] invocationes [illegible] sacrificia sunt
[illegible] et adorationes sunt [illegible]
tu demonis, et talis apostasia [illegible]. si autem non
fit nisi opere simplici, tunc est apostasia operis [illegible]
de opere expectatur a demone [illegible] a demone
vel velle [illegible] fidei [illegible]
apostasia. Item ad id autem quod quaeritur de operibus mathematicorum
hoc dicit [illegible] verba Augustini [illegible]
in ymaginibus et anulis et speculis [illegible]
[illegible] declaratum est.

Solet etiam in quaestione [illegible] In hac distinctione
dicitur [illegible] de corporibus angelorum [illegible] de [illegible] corporis
assumptione. ubi [illegible] dubitatur [illegible] utrum illa [illegible]
sunt angeli mali vel boni [illegible]
illud [illegible] dicere [illegible]. [illegible] prima [illegible]
[illegible] demones vel angeli corpora habent [illegible]
corpora [illegible] assumant [illegible]
illa assumant [illegible] de actibus quos in illis operantur.
Item ad primum [illegible] enim [illegible] angeli [illegible] corpora habere
dicit enim Augustinus in libro de civitate Dei [illegible]
[illegible]
corporis [illegible] ut [illegible] quo [illegible]
[illegible]
corpora [illegible] qui [illegible]
[illegible] boni [illegible]
[illegible] et nos in morte [illegible] simpliciter [illegible]
[illegible] sed [illegible]
quod demones habent corpora [illegible] sibi unita. ergo [illegible] et
angeli. Item [illegible] enim [illegible] potuit [illegible]
[illegible] non [illegible] meliores sunt [illegible]
superior [illegible] sunt [illegible]
[illegible] de spatio [illegible] est. ex hoc
accipitur [illegible] Apuleius [illegible]
[illegible] longe [illegible]
[illegible] ut intelligamus non
eundem ordinem [illegible] de [illegible]

ut est in [illegible] corporum. [illegible] corpora meliora
[illegible] superiora. ex hoc accipitur [illegible]
Item [illegible] Apuleius [illegible] demones [illegible] demones
[illegible] passiva [illegible] corpus [illegible]
[illegible] hominum [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
[illegible] demones [illegible]
[illegible] non [illegible] non hoc [illegible]
[illegible] ad hoc [illegible]
possint ad hoc passiva [illegible] ad [illegible]
[illegible] non possint [illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] de corpore [illegible]
[illegible] corpus [illegible] angeli habent corpora [illegible] sibi unita.
Item [illegible] dicit [illegible]
[illegible] corpus [illegible] de-
[illegible] non [illegible] de loco ad locum [illegible]
Item [illegible] corpus [illegible]
[illegible] angelica [illegible] posse [illegible]
[illegible]
Augustinus [illegible] velle [illegible]
[illegible] loquuntur et comedunt [illegible]
[illegible] corpora [illegible] dicere.
[illegible] duo [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] sunt
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
[illegible] vegetativa sensitiva [illegible]
vegetationem [illegible] sensum et vegetationem
[illegible] duobus [illegible] corpus [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
[illegible] angelus in [illegible] corporis [illegible]
[illegible] hoc [illegible]
[illegible] loco [illegible] loco
quo concluditur. [illegible] angeli [illegible] loco [illegible]
[illegible] angeli [illegible] corpus [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
[illegible] corpus demones [illegible]
[illegible] corpus [illegible]
[illegible] ponebant [illegible]
opinionem [illegible] angeli [illegible] corpus [illegible] non [illegible]
[illegible] angeli corpus [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] corpora [illegible]
[illegible] quam volunt [illegible]
[illegible]
[illegible]

cor(pus) cum opus me sumatur in tantis expletio operis po-
nam in eandem de hac assumpta sunt in dissoluenda. no
lo tamen a me te restrainc. unum preter de hiis ducta te-
cere. non m. perspicuum est bene alterum docendum et me
nescire fateor. et in istis profectibus non multum competere ar-
bitror habere notitiam. ex hoc accipitur quam caute
operati sunt sancti dicta circa ista. sed non ideo magis
discussa est et inueniuntur aug(ustinus) ista et [illegible]
illis et opiniones aliorum referendo. sed [illegible] nullo modo
dubius est quin angeli spirituales sunt et nulla corpora
naturaliter sibi unita. Ad omnia ergo autem [illegible]
aug(ustinus) ubi de [illegible] plenius quod si possent demones
naturaliter habere corpora aerea quod adhuc non essent colendi
dicit ab hominibus [illegible] dignior autem et indignior non
est colendus a digniore. et hoc ualet quod diligentius [illegible]
[illegible] considerans intelligere. Ad id quod obicitur de [illegible] dicendum
quod ab dicitur duobus modis [illegible] et tunc dicitur a [illegible]
et sic angeli non sunt alia et a [illegible] large.
[illegible] et uiuere et [illegible] habere cognitionem et sic uo-
cantur animalia angeli, quia cum hominibus [illegible] in [illegible]
[illegible] sed non in [illegible]. Ad aliud dicendum quod angeli [illegible]
sine corpore et non [illegible] se loco. et hoc [illegible]
in deo suo quod [illegible] se non mouetur in assumpto corpore.
Ad aliud dicendum quod angelus in ministerio indiget corpore [illegible] sed
in quodam [illegible] in [illegible] ad solacium eorum
quibus apparet et de hoc intelligi debet [illegible] Ad [illegible]
sed [illegible] ipse [illegible] relinquit [illegible] in dubio et
in deo suo [illegible]. Ad aliud dicendum quod [illegible] sunt
assumpta corpora non sibi unita. de quo [illegible] Ad
aliud dicendum quod [illegible] sic [illegible] non ualet [illegible]
[illegible]. Ad id autem quod [illegible] dicendum quod [illegible]
in comparatione ad [illegible] corpora sunt [illegible] quod ad
comparationem ad [illegible] corpora [illegible] non corpora. Ad [illegible]
autem [illegible] dicendum quod corpora [illegible] ad [illegible]
cum corpore remotum et hoc est loco [illegible] cum [illegible] non
[illegible] loco. sed non [illegible] cum corpore
[illegible] sit in loco. Ad aliud dicendum quod puto ista esse
[illegible] quod angelus ad suam existentiam ut [illegible] loco
indigeat cum quadam [illegible] in [illegible]
indigentiam necesse est corpus assumere. Ad ultimum dicendum quod [illegible]
[illegible] absurdum est et ualde alienum quod demones in-
digeant corpore ut igne possint [illegible] quod [illegible]
et [illegible] corporibus indigent corporibus quando ua-
dunt ad [illegible] et [illegible]. [illegible] autem ignis ille
agat in spiritus [illegible] dicendum quod [illegible] diuine
iustitie iudicantur sicut [illegible] est et in fine [illegible]
[illegible]. ¶ Secundo queritur an assumant corpora. Uidetur autem quod
sic [illegible] eos corpora sumere [illegible] quod [illegible] omne
assumens et assumptum sit [illegible] nulla autem [illegible]
inter angelum et corpus. ergo [illegible] assumere corpus.
[illegible] se [illegible] per [illegible] unitur [illegible] ad corpus [illegible]
se [illegible] non unitur [illegible] ad [illegible] a corpore

[illegible] per [illegible] unitur non sit in corpore [illegible]
[illegible] a corpore separatur. ergo [illegible] assumere corpus. ¶ [illegible]
[illegible] quod moueat corpus ad uelle angelum. autem [illegible]
[illegible] si [illegible] ergo [illegible] unietur [illegible]
[illegible] qua [illegible] corpus est [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible].
nulla [illegible] corpus ad angelum. ¶ Si dicatur quod [illegible]
[illegible] mouet et mutans corpus indiget [illegible] ergo [illegible] quod
[illegible] indigeat [illegible] quod est [illegible] ¶ [illegible] quod [illegible] ei
corpora sic [illegible] in [illegible] facile est [illegible] deus
[illegible] ipsi [illegible] et in corpore. sed hoc [illegible]
ergo [illegible] quod [illegible] sit in [illegible] quod legitur
de corporibus demonum et bonorum angelorum. sed [illegible] quod
non indigeant assumere corpora [illegible] boni non
indigent nisi propter nos [illegible] nos autem non indigemus
ab eis nisi custodia et quod arceant demones et illuminent
[illegible] et hoc [illegible] nobilius [illegible] assumpto corpore quam corpore
assumpto. ergo uidetur quod [illegible] sit assumere corpora [illegible]
[illegible] sic facilius applicatur [illegible] corpus. ergo [illegible]
[illegible] assumere corpus. [illegible] demones [illegible]
[illegible] et [illegible] magis [illegible]
[illegible] applicant quia [illegible] si corpus assu-
merent. [illegible] superfluum est eos corpora assumere. ¶ [illegible]
quod [illegible] absque corporis ammini-
culo [illegible] debet [illegible]
[illegible] completur [illegible] [illegible]
[illegible] sibi sufficiens sit [illegible] ad
salutem [illegible] suum [illegible] suum [illegible]
[illegible] indiget [illegible] Ex hoc accipitur quod
indiget corporis assumptione in ministerio boni et in [illegible]
mali [illegible] de hoc multa inueniuntur de facili ista
sufficiant. ¶ [illegible] hic aberrauerunt quidam [illegible]
[illegible] dicentes angelos nunquam posse assumere corpus
ut quidam [illegible] uideri. sed dicunt eos obedire formas
[illegible] et [illegible] in [illegible] et non in
ueritate corporum assumptorum. [illegible] quod uidebatur
[illegible] in hac questione. alii autem uolentes euadere
[illegible] quod [illegible] habent corpora sibi unita. [illegible]
[illegible] medium [illegible] non [illegible] habet quod
sibi corpora unita [illegible]. sed assumere [illegible] et ordina-
[illegible] et hoc dicendum quod non est [illegible] ad [illegible]
motorem [illegible] ad [illegible] angelum et corpus as-
sumptum. sed [illegible] corpus attenditur ad actum ministerii
[illegible] quod [illegible] corpora [illegible] et [illegible] misso
ad tale officium obedit corpus ad nutum suum [illegible] corpus [illegible]
[illegible] ut corpus [illegible] et [illegible] suum [illegible] et
[illegible] ad hoc ut illa in quibus [illegible] applicant [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible] Ad [illegible] dicendum quod non
est [illegible] quod [illegible] est [illegible] separata et [illegible] quod [illegible]
corpus [illegible] quod [illegible] separatur [illegible] ut [illegible]
[illegible] cum corpore et ideo [illegible] quod [illegible]
[illegible] assumptionem corporis. Ad [illegible] dicendum quod corpus [illegible] non mouetur
nisi [illegible] angeli [illegible] in [illegible] est [illegible]

conuenit nisi angelo in quantum superior est corpore. Unde inferior obediat ei ad nutum et proprie in hiis actibus qui sunt secundum ordinationem diuinam, in mittendo uel in extendendo et condensando. Bene potest esse quod mediantibus istis elementis [illegible] mouet et [illegible] in spera diuersas. Quod ad aliud dicendum quod non in omnibus [illegible] et esse quod faciunt circa nos indigent corpore, sed in quibusdam indigent corpore ut operentur ad sensum, et in quibusdam forte similitudine corporali ut operentur ad fantasiam, et in quibusdam speciebus intelligibilibus ut operentur ad intellectum. Tamen bene concedo quod demones non inmediate possunt in intellectum, sed possunt ordinare fantasmata, et [illegible] lumine suo intellectus ut intellectus procedat ad decipiendum intellectum hominis. Quod ad aliud dicendum quod si non supponatur quod [illegible] et [illegible] et decipiat homo quando est [illegible] ex ymaginatione uel intelligentia et [illegible] intellectus [illegible] intelligentia sua [illegible] ex sensu et sensibilibus et [illegible] non decipitur. Fantasia autem et [illegible] intellectus qui est ex fantasmatibus [illegible]. Quod dicebatur [illegible] assumunt corpus. Si enim hoc est idem quod mouere, tunc uerum quod angeli assumpserunt sodomitas et mouerunt eos ad credendum et propter hoc [illegible] ualet. Si dicatur quod hoc est assumere corpus quod est conuenire sibi ut appareat et operetur aliquas operationes [illegible] operationes. Hoc in illo corpore loquitur angelus. Loquela autem [illegible] [illegible] ex [illegible] per linguam [illegible] ab intellectu concipit [illegible] ad sermonem [illegible] nobis est quod intellectus [illegible] magis per unionem [illegible] et [illegible] intellectus accipit ymaginationem [illegible] et organo ymaginationis et illa [illegible] cum [illegible] corpore et ibi accipit ymaginationem et [illegible] corpus est per [illegible] cum lingua in quibus [illegible] sermone [illegible] corpus angeli et intellectum [illegible] quod ipse uocibus exprimit id quod intendit. Sed [illegible] angeli [illegible] uocibus [illegible] non sunt [illegible] aliud. Sed sic [illegible] non possunt [illegible] illas [illegible] sono [illegible] sonus [illegible] corpus [illegible] uocem [illegible] uocem [illegible] uocem et [illegible] autem quod hoc non est [illegible] ex [illegible] intellectus [illegible] quod [illegible] intellectus [illegible] modo [illegible] organo uel [illegible] uox illa et [illegible] eadem [illegible] corpus quod est [illegible] et [illegible] et [illegible].

[illegible] uocis quod [illegible] non [illegible] et [illegible] uoluntate [illegible] naturalis motum [illegible] debuit [illegible] illa [illegible] corpus [illegible] non [illegible] intelligentia [illegible] ad uocis [illegible] illa uocis [illegible] ab intellectu [illegible] medi-

[illegible] aliud [illegible] non [illegible] quod [illegible] organis sensum quod apparent in talibus corporibus. [illegible] quod [illegible] est in corpore illi [illegible] quod est in alia [illegible] et [illegible] sicut [illegible] in corpore assumpto est ut uideat [illegible] angelus et auris ad audiendum. Et sic de aliis. Sed hoc est quod tunc sentiret [illegible] angelus accipit ad ab ipsis sensibus et hoc [illegible] sicut uisiua hominis non uidet [illegible] non habet [illegible] ad organum sibi [illegible] angeli autem et demones in diuersis figuris apparent [illegible] quod talia membra quibus [illegible] sunt [illegible] de occultis loquens dico quod angelum corpus est [illegible] sibi ad [illegible] et [illegible] officia quod [illegible] et [illegible] incendit et puto quod corpus ad nutum angeli obediat sibi. Quod ad id autem quod [illegible] de sermone dico quod duplex est opinio de [illegible] [illegible] plato. Dicunt enim quidam quod eadem que est intellectum [illegible] per ymaginationem [illegible] puto quod illa [illegible] non [illegible] intellectus. Sed accipit a [illegible] et [illegible] post doctrina [illegible] ibi alia est opinio [illegible] quod [illegible] mediantibus [illegible] sensus autem [illegible] et [illegible] uocis [illegible] sicut in [illegible] et puto quod hoc est [illegible]. Sed hoc bene possunt angeli facere. Sed tamen est [illegible] angelus [illegible] corpus non unitum sibi. Homo autem [illegible] unitum. Quod ad id autem quod [illegible] quod non est [illegible] non in corpore [illegible] non [illegible] quod angeli [illegible] sed faciunt [illegible] ut de [illegible] sicut et faciunt in corpore [illegible] ut dictum est supra. Hoc [illegible] non est [illegible] formatio [illegible] sono quod illa [illegible] intellectus. Quod ad aliud dicendum quod ut puto angeli [illegible] [illegible] in corpore illo et non distinguit [illegible] ad [illegible] organorum que apparent in illis corporibus. Unde non uideo quod possem [illegible] quod audiat [illegible] et uideat [illegible] et sic de aliis [illegible] sunt [illegible] quod faciunt ad intelligentiam [illegible] malitie quam faciunt [illegible] nos [illegible] apparent. Quod [illegible] de quo corpus assumitur [illegible] de celi corpore uel elementis [illegible] dicendum quod de celo tunc [illegible] quod [illegible] celi [illegible] a [illegible] quod [illegible] et [illegible] a [illegible] primo celi et mundi in fine [illegible] corpus quod [illegible] motum [illegible] est [illegible] omnis [illegible] et [illegible] quod [illegible] et [illegible] intelligantur. Tale autem est corpus a [illegible] quod [illegible] quod ut corpus [illegible] et [illegible] [illegible] uel [illegible] que apparet. Sic hoc corpus non est celum [illegible] et si non [illegible] quod [illegible] est diuidi [illegible] quod non assumit [illegible] corpus. [illegible] corpus [illegible] non [illegible] motum [illegible] quod angeli [illegible] ad nos [illegible] ut [illegible] corpus non [illegible] figure [illegible] est in [illegible] de celo et mundo. Angeli autem apparent in figura hominum

non pot. Ad id quod obicitur de abraham. dico quod recog-
novit quosdam missos [illegible] fugati. Sed
non recognovit esse angelos usque post [illegible]. Et
hoc non est inconveniens [illegible] ostendens
Ad aliud dicendum quod angeli talia fecerunt replendo ad aliud
spirituale et morale [illegible] longe [illegible]
[illegible] non erat [illegible]
[illegible] de generatione [illegible] dicendum
[illegible] sicut ubi sunt ad unum [illegible] ad a-
[illegible] nuper ab eo [illegible]
[illegible] quodam tempore [illegible]
[illegible] apparuit [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] ad id quod obicitur
de [illegible] dico quod [illegible]
[illegible] ita fovet et [illegible]
sic [illegible] post [illegible]
ad [illegible] quod non [illegible] ad [illegible]. De
inde [illegible] de hoc quod [illegible] dubitandum est.
[illegible] de [illegible]
[illegible] posse [illegible]
[illegible] est [illegible]
ad [illegible] cum [illegible] dicitur
[illegible] quorum [illegible]
demones [illegible] angeli [illegible] hominum [illegible]
[illegible] possunt [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] possunt [illegible]
[illegible] Ad [illegible] de
corpore [illegible] demon [illegible] de corpore. [illegible] demon est
in [illegible] et miracula [illegible]
[illegible] possessi a demonibus [illegible]
[illegible] ad actum
[illegible] et non [illegible]
angeli [illegible] demones [illegible] et
[illegible]
et [illegible] et [illegible] non sen-
[illegible] hominum penetrationem. [illegible]
[illegible] corpore assumpto [illegible] quod [illegible]
in fantasia. [illegible] fantasie
[illegible] illa [illegible] quod [illegible]
[illegible] corpori applicat et [illegible]
[illegible] videmus enim quod [illegible]
ordinate se habent [illegible] non [illegible]
[illegible] per aliam [illegible]
duobus modis [illegible] labor [illegible]
labor [illegible] et [illegible]
[illegible] laborant [illegible] in [illegible]
et [illegible]
[illegible] demon [illegible]
[illegible] ad [illegible] non [illegible]
[illegible] se [illegible]

et facit bullire [illegible] ut spumare in libidinem
[illegible] quod [illegible] legitur in [illegible] quod [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
in templo [illegible] dicit glossa [illegible]
[illegible] non potest. [illegible]
[illegible] in corpore [illegible] in corpore toto tota. [illegible]
demon [illegible] sic in corpore [illegible] cum tota [illegible]
[illegible] duo [illegible] in uno loco [illegible] pot-
[illegible] id quod dicit glossa [illegible] sa-
thanas [illegible] et [illegible]
legio [illegible] cum legio sit sex milia sex
centa [illegible] possunt [illegible] corpo-
[illegible] volebant [illegible] posset [illegible]
[illegible] non est dubium quod hominem [illegible]
demonium habent et [illegible] in corpore suo [illegible] et
[illegible] bonis [illegible] ad [illegible]
[illegible] bonas [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] Ad id autem quod [illegible] dico quod
glossa [illegible] non sunt [illegible] quod faciunt
unum [illegible] ad [illegible] ad locum
[illegible] Ad [illegible] quod anima non est in corpore sic in loco.
[illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] a loco [illegible] Ad hoc quod
obicitur de [illegible] dico quod [illegible] illa. Sed beda [illegible] quod
[illegible] non [illegible] in corpore [illegible] Ad
[illegible] quod illa [illegible] omnes [illegible]
et non [illegible] se plus in loco parvo quam magno. Ad [illegible]
[illegible] quod [illegible] demonium [illegible]
[illegible] hominis et [illegible] benigne et [illegible]
[illegible] habitabant
in [illegible] hominum et [illegible] ita quod [illegible]
[illegible] dicit [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod [illegible] dicit [illegible]
[illegible] toto [illegible] un-
[illegible] toto tota. [illegible] et [illegible] quod illa-
bantur [illegible] glo-
[illegible] demonum. [illegible] quod cum [illegible]
[illegible] de [illegible] quod demonium [illegible]
[illegible] quidam [illegible] de corpore. [illegible] nobilius
penetrat ignobilius. sicut [illegible] penetrare [illegible]
corpus et [illegible] lucet cum [illegible]
[illegible] in eodem loco cum alio et penetrat [illegible]
est in [illegible] demones et angeli boni [illegible]
[illegible] penetrare
[illegible] non [illegible] sicut [illegible] colli-
mitatem [illegible] ambe [illegible] in uno [illegible]
[illegible] est [illegible] illa [illegible] unum [illegible]
duo [illegible] quod est [illegible]
est dicendum quod illabantur in [illegible] angeli boni
vel mali. Ad [illegible] quod [illegible] quod [illegible]

Sed de intellectu quod hic queritur utrum non verum quod in audiente
queritur utrum distantia possit esse quod in alius esse in presentia.
Ad aliud dicendum quod glossa illa loquitur de astutia perversitatis malicie
et non per substantiam. Ad aliud dicendum quod illa falsissima sunt nec
nunquam aliquis philosophus sensit cuius dicta sunt [illegible] quod celum
cum quolibet corpore esset in eodem loco et penetraret ipsum et
quod lux esset corpus et quod corpus igneum esset in stella. Sed
[illegible] fictiones hominum [illegible] in sua [illegible]
et absurda apud philosophos et non desunt philosophi qui hec demon-
strationibus comprobantur. ¶ Questio quarta quod demones sic inducere
et incendere. Videtur enim quod instigant tam boni quam mali an-
geli corda hominum suos corruptos. Unde in psalmo immissiones
per angelos malos et de bonis mittit angelum domini
et cetera. Item Iohannis xiii cum diabolus iam misisset in cor ut traderet et cetera. Item
Damascenus libro ii capitulo iiii voluntatem alicuius transferre non possunt. In
nobis enim est suscipere eorum immissiones. Item Gregorius in
glossa Iob xix malignus spiritus qui talibus cordibus
viam sibi faciunt quando mens adversa quod extrinsecus con-
stant cogitationes suas inducere non desistunt. Ex hiis
et multis aliis patet quod instigant boni et mali. Item
contra hoc est quod dicitur in littera et idem est in glossa [illegible] viii super
[illegible] omne [illegible] quod in [illegible] et cetera. eodem nisi probat ex littera
quod incendere fomenta vitiorum [illegible] et [illegible] ille quod
est quod sic inducere et quod incendere. Item [illegible] dico
quod inducere de duobus modis scilicet [illegible] et [illegible]
ipso facere et postea videndo quod [illegible] quod [illegible] non
non fit a demone. Sed a sensibus accipere et ad
instillare potest diabolus et boni angeli [illegible] adherens in-
terius ad compones et [illegible] [illegible]
legat et moneat. [illegible] ad suam [illegible] et [illegible]
eligat [illegible] inducere aut [illegible] [illegible]
facere et postea videre et hic nisi non [illegible] quod ipse
non potest facere [illegible] dando. Sed [illegible] aut facere
abstrahendo non [illegible] [illegible]
dato [illegible] quod hoc posset. Sed contra super in questione de
naturalibus angelorum ostensum est quod hoc non potest angelus
ut abstrahat species et hic nisi [illegible] beda et [illegible]
[illegible] solo [illegible]. Item incendere [illegible] quod est duobus modis
uno modo ipso [illegible] ut [illegible] cogita-
tiones [illegible] et [illegible] alio modo [illegible] ad hoc
calorem complexionis et [illegible] ut
ex hiis [illegible] fiat ad [illegible]. Item queritur quid
de modis immissionis tangit autem aliquis quidam in
[illegible] lxxxiiii quod dicit demon dat se figuris acco-
modat se coloribus adheret sonis latet in fallacia
[illegible] se [illegible] infundit se saporibus
[illegible] tenebris [illegible] et [illegible]
[illegible] et quidam nebulam [illegible] [illegible] pan-
de [illegible] [illegible] [illegible] patet
ex [illegible] facere demonem [illegible] et [illegible]
[illegible] alios [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] dicit. [illegible] modo Iob xli in glossa super
[illegible] de [illegible] eius procedit fumus cum nocivi[illegible]
[illegible] in [illegible] cordibus cogitationes [illegible] [illegible]
obumbrant. [illegible] modo tangit Iob xxviii.
[illegible] absconditur disciplina [illegible]
[illegible] hostis mores hominum [illegible]
et illa opponit ante faciem [illegible] ad quod unusquisque facilius
videt inclinari. [illegible] in moralibus xxxii libro [illegible]
Behemoth et cetera. dicit glossa. Fideli famulo suo [illegible]
[illegible] hostis callidi machinationes [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] suadendo blanditur omne
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] glossa [illegible]
hostis obsidens muros clausos explorat [illegible]
[illegible] murorum [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] illuc [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] ut molliat [illegible]
rigore lingua [illegible] [illegible] [illegible]
lacessitis ad [illegible] in [illegible] honores [illegible]
[illegible] ut [illegible] adiuvat et cum [illegible] [illegible]
non potest [illegible] [illegible] in pace [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] sint [illegible]
et [illegible] quod [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] assumptione corporis indiget
et [illegible] [illegible] deponere [illegible]. [illegible] quedam
[illegible] tempore [illegible] indiget corporis assumpto. Quia
ipse [illegible] ad [illegible] [illegible] corporis temporalis. Sed contra hic
non est necessarium quod [illegible] [illegible] eum [illegible] [illegible]
corporis [illegible] assumpti [illegible] saporibus se non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
assumpto corpore indiget. [illegible] hoc est quod ipse non
[illegible] [illegible] [illegible] et facilius est [illegible] ad [illegible]
[illegible] quam [illegible] ad [illegible] [illegible] ipse [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] non indiget corpore. [illegible]
[illegible] quod [illegible] quos potest [illegible] [illegible] et multi-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potest [illegible] ad
[illegible] potest [illegible] [illegible] [illegible] et duo
[illegible] [illegible] [illegible] quatuor [illegible] delecta-
[illegible] [illegible] [illegible] odoratus et gustus et per
visum [illegible] modo [illegible] quod est in duobus scilicet in [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] visu [illegible] quam dat se fi-
guris quia figuram [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quando accommodat se
coloribus et [illegible] hic est [illegible] [illegible] per
auditum [illegible] sunt duo modi scilicet [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] adheret sonis et per
[illegible] [illegible] et [illegible] quando facit [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
duas [illegible] odoratus et gustus [illegible] [illegible]
[illegible] quod non potest aliquis [illegible] [illegible]. [illegible]

add. q(uod) i(n) no(n) ita latet. s(ed) tact(us) no(n) accip(it) s(ed) in (com)ple-
xio(n)e sic alii. s(ed) eni(m) q(uod) gust(us) no(n) quidam tact(us). s(ed) videt(ur)
saporis e(st). sic h(abe)t p(ro)p(r)ium delect(abi)le p(rae)t(er) tactum. alii duo q(ui)
sunt t(er)tii. un(us) sunt s(ecundu)m ordi(n)e(m) nat(ur)e (com)mot(us) i(n) (com)p(re)he(n)s(io)ne
ad affectum. et alius s(ecundu)m ordi(n)e(m) [illegible] ad te(m)ptationem.
[illegible] i(n) v(er)bo suo n(on) exp(ri)mit(ur) n(isi) g(e)n(er)ale q(uo)d est sub
o(mn)ib(us). i(n) [illegible] mod(us) q(ui) e(st) [illegible] (com)p(re)he(n)sio(n)e. et co(n)-
[illegible] q(uod) [illegible] duo i(n) [illegible] i(n) malu(m) q(ui) sunt
amor male i(n)fla(m)mat(us) et [illegible] male [illegible] amor
[illegible] ad bonu(m). et [illegible] mot(us) [illegible]
[illegible] e(st) [illegible] ad q(uod) bono(rum) [illegible]
[illegible] et [illegible] e(st) i(n) [illegible] [illegible] a
bono ad q(uod) sit [illegible] affect(us) [illegible]
et hoc e(st) [illegible] et [illegible] e(st) labor et ad
[illegible] et p(er)mane(n)d(um) i(n) illo. [illegible] e(st). et [illegible] suadendo
blandit(ur) ex dulc(edine) [illegible] ut [illegible] pote-
r(it) p(er)suasio(n)e et blandi(tiis) [illegible] e(st) p(er) timore(m) aut
ex [illegible] et tu(n)c sepe [illegible] q(uia) cor(pus) op-
p(ri)mit [illegible] aut ex [illegible] mali. et tu(n)c [illegible]
[illegible] aut ex [illegible] et tu(n)c ex [illegible]
[illegible] des(per)ando [illegible] mot(us) q(ui) [illegible] i(n) [illegible].
[illegible] aut [illegible] p(er) ve(n)ef(ic)ia [illegible]
p(er) [illegible] et p(er) [illegible] [illegible]
e(st) [illegible] ad [illegible] carnis
et [illegible] ad [illegible] p(er)
[illegible] sunt duo mot(us). p(er) visu(m) et auditu(m) et no(n) p(er)
alios [illegible] q(uia) isti [illegible] sunt [illegible] ut dic(it) ph(ilosophu)s i(n) li(bro)
de sensu et sensato [illegible] et [illegible] solu(n)t(ur) obi(ectiones)
q(ue) [illegible] de aliis. s(ed) duo mot(us) accipiu(n)t(ur) p(er)
duo g(e)n(er)alia [illegible] cu(m) [illegible] i(n) [illegible] et [illegible]
g(e)n(er)ale [illegible] et ling(ua) de q(ua) dic(it) Jac(obus) q(uod)
[illegible] tota [illegible] i(n)fla(m)mata [illegible]
[illegible] g(e)n(er)ale e(st) ad op(er)a de q(ui)b(us) [illegible]
[illegible] de [illegible] et [illegible] de [illegible] dedit ho(m)i(ni) man(us)
p(ro) [illegible] et [illegible] duo sunt p(er) o(mn)ia [illegible] et
s(ecundu)m ordi(n)e(m) [illegible] i(n) bonu(m) [illegible] et [illegible]
[illegible]. et [illegible] ordi(n)e(m) a malo [illegible] et
tu(n)c [illegible] ut [illegible] q(uia) [illegible]
[illegible] ut d(icit) [illegible] ad id q(uod) [illegible]
i(n) [illegible] assu(m)p(ti)o(n)e [illegible] q(uod) no(n) q(uia)
[illegible] no(n) e(st). obed(ire) ei ad
mot(us) et [illegible] s(ed) q(ui)b(us) [illegible] sibi
mod(us) [illegible] valet. [illegible] soli ad [illegible].

¶ [illegible] q(uod) [illegible] p(otes)tas [illegible] hom(in)es malign(us)
[illegible] accipie(n)s [illegible] ut sens(us)
[illegible] accipie(n)s [illegible] cu(m) [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] quidam ac-
cipie(n)s [illegible] ab [illegible] et [illegible] appe(n)dicia
[illegible] sunt [illegible] i(n) qua
[illegible] de(us) angeli boni et demo(n)es [illegible] q(uod)
[illegible] i(n) [illegible] ordo [illegible]

i(n) [illegible] g(ratia) [illegible] sup(er) tellure(m). angeli boni [illegible] sup(er)
[illegible]. et demo(n) [illegible] sup(er) [illegible]. [illegible] q(uod) [illegible]
[illegible] et [illegible] n(on) e(st) [illegible] n(on) supp(ositum) [illegible] n(on) de(us). s(ed) o(mn)e
q(uod) [illegible] sup(er) [illegible] n(on) [illegible] telluri
[illegible] n(on) sol(us) de(us). ergo ut plus e(st) [illegible] angelo
bono. et [illegible] angelo malo. ¶ [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] e(st) [illegible] et [illegible] ut d(icit) Aug(ustinus).
ergo ut q(uod) posset [illegible] tellure(m) [illegible] plus pote(n)-
[illegible] corrupta p(er) [illegible] no(n) fuit
[illegible] ut q(uod) posset [illegible] tellure(m) q(uia) lume(n) [illegible] no(n) amisit.
ergo ex [illegible] [illegible] et [illegible]
no(n) eni(m) [illegible] plus ad h(oc) q(uod) [illegible] fiat i(n) actu. n(isi) [illegible]
[illegible] lux ex [illegible] intellig(entia) et [illegible] q(uod) [illegible]
¶ [illegible] ut ex hoc q(uod) dic(it) i(n) li(bro) de civ(itate) [illegible] q(uod) [illegible] e(st) [illegible]
[illegible] q(uia) [illegible] i(n) [illegible] s(ed) demo(n) n(on) amisit
[illegible]. s(ed) [illegible] fuit. ergo [illegible]
tellure(m) [illegible]. ¶ [illegible] ut q(uod) posset [illegible] q(uia) [illegible]
sunt malo(rum). ut d(icit) [illegible] aut d(icit) [illegible]
q(uia) [illegible] ergo demo(n) [illegible]. ¶ [illegible]
[illegible] d(icit) q(uod) o(mn)is fornicatio [illegible]
[illegible] coq(ui)t [illegible] et [illegible] de amore
[illegible] q(uo)d sibi [illegible] ergo [illegible] ut [illegible]
ut [illegible]. ¶ [illegible] posset [illegible] tellure(m) [illegible] ergo
et [illegible] q(uia) [illegible] et [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] q(ui)s [illegible] demo(n)
ut angeli boni [illegible] cogitat(iones). [illegible] q(uod) [illegible].
q(uia) [illegible] ad q(uod) mag(is) [illegible] i(n)fla(m)mare debe(n)t.
[illegible] Aug(ustinus). [illegible] mali angeli cogitat(iones) noverunt
q(uia) [illegible] q(uod) no(n) [illegible] si cogitat(iones) [illegible] n(on) novisse(n)t.
¶ [illegible] angeli ab [illegible] cogitat(iones). s(ed) [illegible]
ab angelo cogitat(iones) [illegible] n(on) [illegible] e(st) [illegible]
[illegible] q(uod) no(n) novit [illegible] n(isi) sol(us) de(us). ¶ [illegible] ad p(ri)m(um)
cu(m) [illegible] op(er)atio(n)e q(uod) sol(us) de(us) [illegible] op(er)at(ur) [illegible] angeli
[illegible] bo(n)i ex ordi(n)e [illegible] no(n) [illegible] op(er)a(n)t(ur) sup(er) tellure(m) [illegible]
[illegible]. et demo(n) [illegible] q(uia) [illegible] tellure(m) [illegible]
op(er)ari n(on) pot(est) n(isi) [illegible]. q(uia) [illegible] alt(er) et
alt(er) ut [illegible] et [illegible] i(n)tellus [illegible] [illegible] co-
ordo q(uod) [illegible] posse [illegible] sup(er) [illegible]
[illegible] q(uod) [illegible]. s(ed) no(n) puto q(uod) [illegible] lume(n)
[illegible] tellure(m) [illegible] posse. s(ed) ad [illegible] lum(en)
[illegible] q(uia) [illegible] e(st) [illegible]. q(uia) [illegible] ipso [illegible]
lux [illegible] luce(m) et [illegible] tellus [illegible] e(st) [illegible]
et no(n) [illegible] p(ri)m(um). ad p(ri)m(um) ergo d(icendum) q(uod) no(n) e(st) ille
ordo. q(uia) i(n) hoc [illegible] e(st) [illegible] et [illegible]
n(on) e(st) [illegible] q(uod) [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] sunt [illegible] demo(n)es [illegible]
tellus i(n) [illegible] e(st) [illegible] ad [illegible] ordinat(ur) ad [illegible]
angeli boni [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] q(uia) [illegible] a solo deo ordinat(ur) [illegible] solo deo op(er)at(ur)
i(n) ipso. ad [illegible] d(icendum) q(uod) [illegible] ad [illegible] i(n)
qua op(er)at(ur) solus de(us). et n(on) [illegible] ad tellure(m). ut [illegible]

q hoc intell[igitur] ... ad finem q e[st] b[ea]titudo et
no[n] simpl[ici]t[er] sic et sup[er] glo[ssa]ta e[st] d[ictum] ... ad id q
... q[uo]d ... in intimo ... intus
ut dic[it] aug[ustinus] no[n] tam ... c[on]sequi a[n]g[e]l[u]s e[st] eam
ex p[ar]te ... s[ed] ex p[ar]te ... ordinatur ad to[tu]m · u[e]l ad a[liu]d
d[icitur] q[uod] h[ec] lum[en] ad aug[ustinum] mal[um] ... s[ed] no[n]
... sup[er]ior ordinat[ur] ad ... to[tu]m
... e[st] u[e]l ad a[liu]d d[icitur] q[uod] ... ulla ... s[ed]
ordinat[ur] ad ip[su]m · ut dem[onstratum] e[st] sup[ra] · u[e]l ad a[liu]d d[icitur] q[uod]
... p[ro]p[ter] incarnat[ion]em ... ordinata ad ...
... toto ad ... credo ... e[st] et n[on]
c[on]cede[re] ... angelo s[ed] bono ... et h[oc] p[ro] gr[ati]am n[on]
p[ro] ... u[e]l ad id q[uod] ... sup[ra] ... e[st] q[uia] n[on]
videns cogi[tationes] ... hic ... et de
ill[is] ... p[ri]ma ... aug[ustinus] · u[e]l ad a[liu]d d[icitur] q[uod] h[ec] ...
... collumi[n]at[i]o ... et ... intus
mou[er]e ... sic ob[iectu]m ... si
... dilatat ... et ... si ...
c[on]ting[it] et ... sang[uis] ad ip[su]m sup[er]ius
et ... sang[uis] ... e[st] q[uod] ...
q[uod] demo[n] e[st] sic ... i[n] quo appet[it] ...
ult[imum] et ... ob[iectu]m ... et ... intelle[ctu]s
... i[n] eo ... no[n] ... i[n]tellect[u]m ... s[ed] intellec[tu]s
... i[n] ... s[ed] ... e[st] ... posse q[uod]
... ut ... q[ua]n[tum] ult[imum] et ... co-
... e[st] si intellect[us] ... dicit[ur] ... accipi-
ens ... lege ... i[n] ... hoc
... q[uod] no[n] ... ob[iectu]m ... i[n]tellect[u]m ... sic
occup[at] ... ob[iectu]m · si dicat[ur] q[uod] in-
tellect[us] ... e[st] q[uod] ... e[st] ... q[uod] ...
et ... ob[iectu]m · i[ta] ... claudat oc[u]l[o]s ...
... et q[uia] tales ... tene[n]t ... idio
... [illegible]

¶ Post p[re]dicta ... de ordi[ni]b[us] angelo[rum] et c. h[ic]
... de distinct[i]o[n]e ordi[num] et ...
et h[ec] duas p[ar]tes. i[n] q[ua]r[um] p[ri]ma ag[it] de ... ad
ordinu[m] distinct[i]o[n]em · et h[ec] ... p[er] ... a ...
ea q[ue] ... ad ... et h[ec] ... i[n] seq[ue]ntia ...
i[n] h[ac] ... h[ic] d[icit] ... p[ar]tes ... c[on]tinet d[icit]
p[ar]t[es] et ordi[ne]s ... nou[em] ... s[an]c[t]am ... c[a]el[estis]
h[ie]ra[rchie] ... i[n] ... ordines ...
a ... s[an]c[t]a ... et c. ... om[ne]s
angeli ... de ordi[ni]b[us] sunt ... et c.
In ... ordi[n]u[m] aug[m]e[n]tat[i]o ex ... h[ominum]
supp[o]sit[i]o[n]e · ut fiat ordo decim[us] ex ho[min]ib[us] ...
... no[n] e[st] q[uod] decim[us] ordo et c. ex h[oc] et ...
... h[ic] ... t[ri]a ... h[ic] ... i[n]t[e]ndit ...
... sit p[ar]t[es] et de ... p[ar]t[es] et de ...
... ordo et ordi[ne]s m[u]ltiplic[antur] · u[e]l ad p[ri]m[u]m
... p[ar]t[es] ... dist[inct]io[n]em talem ·
... quod p[ar]t[es] p[ri]mo ordo ... et ... et acto

... q[ua]n[tum] ... su[n]t ... et ad indicat ... c[on]tinu[e]
... illu[m]i[n]at[i]o[n]es ... ascende[n]t
... ali[qu]i ... dicentes · sic ... dic[itur]
... q[ui]dam ... declarat[ur] disp[ositi]o[n]e ... spe-
cio[s]itatis i[n] ordi[ni]b[us] et ... illu[m]i[n]at[i]o[n]is
... et ... p[ro]p[ter] ... ut s[ed] ...
magis ... i[n] ... p[ar]t[es] ... et ...
nat[ur]a ordinata ... deb[er]e ... dicat[ur].
... p[ri]ma ... ordo ... p[ar]t[es] e[st] · ... no[n] ... i[n] ...
... s[ed] ... sola ... c[on]cede[re] ... q[ui] sunt
i[n] p[ar]t[ibus] · cu[m] no[n] c[on]cedat ... ubi · ... no[n] ... q[uod] ...
cu[m] ... don[um] ... et c[on]cedat ... ordi-
... p[ar]t[es] a ... no[n] ...
a ... no[n] c[on]cedat ... de ... et
... p[ar]t[es] · s[ed] ... no[n] ... s[ed] ...
... male ... p[ro]p[ter] ... no[n] ... q[uod] dic[itur]
... q[uod] ... e[st] ... q[uod] no[n] om[ne]s p[ar]t[es] ...
... accipi[un]t illu[m]i[n]at[i]o[n]es · s[ed] q[ui]dam ab angelis
... angeli ... q[ua]m ... q[ui]a ...
hoc ... q[uod] dic[it] ... e[st] ... q[uod] om[ne]s p[ar]t[es] ...
... i[n] h[oc] q[uod] q[ui]dam sunt p[ur]gantes et
q[ui]dam p[ur]gati · et q[ui]dam illu[m]i[n]antes et q[ui]da[m] illu[m]i[n]ati
et q[ui]da[m] p[er]ficie[n]tes et q[ui]dam p[er]fecti · ... dic[itur] q[uod] ...
lex diuina e[st] p[er] p[ri]ma media et p[er] media postre[m]a redu-
cere · ... no[n] om[ne]s ... q[uod] ... e[st] · si dicat[ur]
q[uod] hoc intell[igitur] ... ad hoc q[uod] dic[it] q[uod] diuina bonitas ...
... unu[m]q[uo]d[que] ... capacitat[em] analogiam
hoc ... e[st] ... no[n] ... p[ar]t[es] · s[ed] ... unu[m]
q[uod] ... a ... bonitate ... e[st] ab illa ... de-
... e[st] ... q[uod] de ... q[uod] dic[it] ad indicat[ur]
... illu[m]i[n]at[i]o[n]es i[n] ... altitudine ascendentes ...
... dic[it] ... g[ra]d[us] ... q[uod] ... angeli
i[n] c[a]elo · ... illi ... i[n] choro uno · ... eleuari
i[n] ... choru[m] ... hoc no[n] ... q[uod] ...
uno ... et sup[er]ior · hoc ... e[st] q[uod] ad h[oc] ...
... q[uod] i[n]f[er]io[r] ... uenire i[n] g[ra]d[us] a quo ... e[st] sup[er]ior
... et ... fam ... et ... dicat dis[positi]o ... si
et dicat dis[positi]o ordinis ... ut ... alia ...
... no[n] dic[it] ... h[ec] dic[it] ...
q[ui]dam ... sunt ... q[ui]dam or-
dines ... et tam no[n] sunt p[ar]t[es] ... y[erarchi]e diuine
... ad ... ad ...
... de hoc
q[uod] dic[it] ... illu[m]i[n]ationis · sunt ... p[ar]t[es]
purgatiue et p[er]fectiue ... illu[m]i[n]atiue ...
... sic ...
illu[m]i[n]at[i]o[n]is ... e[st] ... o[mn]e
... et ex ... ordi[n]is
... q[uod] illu[m]i[n]at[i]o ... sunt ... q[uod] ex ...
q[ua]m q[uod] ... e[st] q[uod] ...
angeli ... sunt ... quod ... ut ...

17

ad intellectum. et non quo ad substantiam illius est lumen
ita recipit quod non videatur. [illegible] quia non sit extra ipsum. Sed potest
tamen remanere extra quod non dividitur. [illegible] hoc quod est in ipso
et extra. aliter comprehenderet lumen quod esse non potest. Ad
aliud dicendum quod plurimum dicitur hic remotum vel quod est ab eo quod scilicet
angelus angelum illuminat. [illegible] quod splendor [illegible]
[illegible] non [illegible] et assimilat eum ad se. Sed ad perfectam
[illegible] illuminationem [illegible] et ideo non [illegible]
[illegible] et non [illegible] radio illumina-
tionis. Ad aliud dicendum quod [illegible] in [illegible]
[illegible] lumen
non est [illegible] et sic [illegible] claritate est [illegible] gaudium
ut augustinus. et stella a stella differt in claritate. Ad [illegible]
[illegible] dicendum quod illa non [illegible] in quibus
est ordinis [illegible] et ideo non potest [illegible] et actione.
Ad aliud dicendum quod [illegible] ordo [illegible] est. Sed ipsi [illegible] sic.
et ideo sic dicit aug. [illegible] dionysius [illegible]
[illegible] Ad aliud dicendum quod illuminationes [illegible]
a superioribus et [illegible]
[illegible] illuminationem. Ad aliud dicendum quod nullum donatur [illegible]
[illegible]
[illegible] excellentiam [illegible]
[illegible] et bonorum [illegible] non [illegible]
[illegible] Ad aliud dicendum quod donatur [illegible] ordinationem
ad [illegible] et quod [illegible] ab
illo quam ab alio [illegible] dionysius
[illegible] verba [illegible] et [illegible] dionysius
[illegible] dicit enim quidam
quod [illegible] et [illegible]
dicit quod [illegible] et illam [illegible]
[illegible] verba dionysius quod est [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] verba dionysius non sunt [illegible] quod [illegible] in
toto libro non [illegible]
[illegible] non [illegible] et [illegible] abstinenda
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible] et dicit quod [illegible] dionysius [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] dionysius [illegible] in
[illegible] non [illegible]
[illegible] verba [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] legibus [illegible] et [illegible]
[illegible] legibus [illegible] dicit [illegible]
et [illegible] quod dionysius [illegible]
[illegible] dispositionem
[illegible] archangelorum et angelorum quod archangeli [illegible]
et angeli [illegible] alii [illegible]
[illegible] et [illegible] et in angelum

et super homines. et quod penes [illegible] in deum accipiatur prima.
penes [illegible] in angelum accipiatur secunda. penes [illegible]
super homines accipiatur tertia. et hic [illegible] non potest quod
in medio [illegible] ordines [illegible]
[illegible] angelum [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] dionysius [illegible]
sunt alii qui [illegible] penes [illegible]
[illegible] ut prima accipiatur penes bonitatem [illegible]
et secunda [illegible] et [illegible] penes [illegible]
[illegible] quod [illegible] et [illegible] non potest.
[illegible] per [illegible] quod principium est [illegible]
[illegible] digna sunt principes et archangeli [illegible] et
angeli [illegible] non [illegible]
[illegible] illuminatione
[illegible] et quod [illegible]
et [illegible] angelorum [illegible] est [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] et bonitatem quod
[illegible] et [illegible] modi [illegible]
[illegible]
[illegible] ut penes [illegible] ad [illegible]
[illegible] deum [illegible]
illuminationem [illegible] et [illegible] est [illegible]
[illegible] est quod [illegible] et bonas [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible]
quod est illuminat et dio [illegible] repleta [illegible] quod repleta
est [illegible] sola [illegible]
et [illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible] digna [illegible] ad [illegible]
[illegible] bonorum [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] in
[illegible] accipit [illegible]
[illegible] accipere illuminationes [illegible] a deo plus [illegible]
alius ordinat [illegible] illuminatio accepta [illegible] et [illegible]
per quam accipit [illegible] penes [illegible] et [illegible]
sic colligitur ex verbis dionysius quod dicit [illegible]
[illegible] quod [illegible] et [illegible] purgatur [illegible] illuminatur
et perficitur [illegible] dein est a divinis illuminationibus [illegible]
[illegible] media [illegible]
[illegible] illuminationes [illegible]
[illegible] et [illegible] dionysius
[illegible] quod [illegible]
[illegible] ordinationem [illegible]
[illegible] ordinationem [illegible] quod
[illegible] et [illegible] et potestatibus et principibus
et archangelis et angelis [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod post eam [illegible]
et angelorum et archangelorum [illegible]
[illegible] ordine ad [illegible]

[illegible]

aliens et contra et universaliter. unde sic accipit dionysius primam ac-
ceptionem illuminationis primo modo dicitur lux in quo est quies summa
et tranquillitas et descendit ab illa primo modo posterius summe
in mente ab illa ad actionem completissimam mentis. ergo
tamen per hoc alibi notavimus tractavimus de angelis in quo
hominum similiter [illegible] invenitur. Circa secundo queritur de parte con-
gregatione. Omnis enim omne quod ex [illegible] per divisionem ab uno
in alio congregatum esse dionysius [illegible] partes per divisionem ex [illegible] ab uno
[illegible] quod est partes diffinitio et nomen. quod non est in alio
esse congregata. Circa hec cum tres ordines sunt in tribus partibus
et constant per totam partem istam et distinguantur in ratione
ordinum. Oportet enim esse congregationem in actu ipsius partis. et quod quia
sit congregatio illa. adhuc tamen non sunt plures. Set contra
dicit magister [illegible]. Oportet enim dicere et congregationem invenire.
[illegible] ordines. quia si congregatione non habent [illegible]
non possunt reduci in unum ordinem. et si non diffinitur
non distinguntur [illegible] et alia in eodem ordine. Circa
[illegible] in eadem parte sic accipit [illegible] in [illegible] quia non con-
[illegible] ad inferiora et superiora [illegible]. nec est [illegible]
[illegible] dicunt [illegible] illarum [illegible] tota [illegible]
in unum reducatur. quod non est sibi et est congregatione et
distinctionem. Circa [illegible] ut esse quod dicit dionysius. [illegible] quia sunt
unius partis esse [illegible] in actu partis illius. quod [illegible] magister
quia sunt unius ordinis erunt [illegible] in dono illius or-
dinis et actu. Circa [illegible] quod absque dubio dionysius [illegible] quod
[illegible] congregatio sit in angelis et hanc [illegible]
[illegible] celestis partis. est enim congregatio [illegible] partis in or-
dine suo et [illegible] quia sunt [illegible] partis et distinctio
in [illegible] illuminationes et est congregatio ordinum in [illegible]
actu partis unius. sic [illegible] in accipiendo illuminationes [illegible]
[illegible] et fulgentes non [illegible] aliquando [illegible] in actu
[illegible] et [illegible] in [illegible] nos. et distinctio est in
actibus donorum ordinum. congregatio autem in actu doni est
[illegible] in uno ordine et distinctio per participationem illumina-
tionum et congregatio in [illegible] illuminationum in una parte. Sed
distinctio [illegible] principaliter illa superiores ut [illegible]
[illegible] et hec alibi [illegible] dionysius [illegible]
[illegible] quod [illegible] quia non [illegible] esse simpliciter.
[illegible] in actu partis in [illegible] et [illegible] illos quia sunt
unius ordinis sunt [illegible] in ratione doni illius. et
non in [illegible] ratione doni [illegible] quod [illegible] sit
ordo et de ordine [illegible] dicit autem magister in littera
quod ordo est [illegible] celestium spirituum quia [illegible] sic in obliquo
[illegible] ratione [illegible] sic et in [illegible] donorum [illegible]
[illegible] conveniunt. Circa [illegible] autem [illegible] quod [illegible] homines [illegible]
facient ordinem unum. quia non sunt de natura angelorum.
[illegible] de distinctione ordinum. hoc [illegible]
[illegible] a magistro [illegible] ea quia non sunt
[illegible] non sunt eidem ordine in [illegible]
autem [illegible] est de distinctione ordinum. ut patet [illegible]

[illegible] distinctionis. quod hoc non assumitur ad numerum ordinum an-
gelorum. Circa [illegible] distinctio est in [illegible] [illegible] angelorum
[illegible] et in [illegible] quod ut quod autem [illegible] tres [illegible]
et ix. ordines sic et angeli quod erunt xviii. ordines
ad [illegible] et [illegible] partes [illegible] ut quod [illegible] dicit magister qui-
[illegible] in [illegible] conveniunt quia et in demonibus [illegible]
ordines sic [illegible] est [illegible] quod gratia non [illegible]
[illegible] ut [illegible] quod [illegible] est [illegible] sed
si hoc [illegible] [illegible] quia magister probat hoc quod ordines
sunt [illegible] a gratia. [illegible] queritur de [illegible] dionysius et
[illegible] et [illegible] quia dionysius ponit [illegible] ordine medie
partis. et [illegible] et [illegible] ponit in [illegible] ordine partis ultime
et principatus in medio medie. Circa [illegible] quod in [illegible]
est dionysius quod in [illegible] suorum doctorum [illegible] et quia dicit
quod ipse a paulo hoc didicerit. Circa [illegible] quod ordo [illegible]
[illegible] ordinum ex participatione alicuius [illegible] et illa
[illegible] est in [illegible] natura [illegible] conveniat in ratione
participationis [illegible] et [illegible] angeli et homines non fa-
ciunt [illegible] tres partes et ix. ordines. Circa [illegible]
in [illegible] distinctione ponitur quedam [illegible] ordinis sic [illegible]
celestium spirituum. et quedam quia [illegible] disponit
ad ordinem [illegible] donorum. et [illegible] sic [illegible] totum
ordinem [illegible]. ut [illegible] et hoc [illegible]
quod [illegible] est ordine [illegible] hominis et angelorum.
[illegible] autem duo [illegible] cum sunt [illegible]. Circa [illegible] dicendum
quod [illegible] penes [illegible] principalis illuminationum in angelis
et [illegible] non [illegible] penes rationem [illegible]
et [illegible] non [illegible] alia [illegible]. Circa [illegible] quod ordines non
sunt in demonibus [illegible] distinctionem [illegible] donorum
ut magister [illegible] dicit. Circa [illegible] quod absque dubio [illegible]
ut patet [illegible] diligenter [illegible] ut ordinate
ordines [illegible] dionysius tendit [illegible]
[illegible] et ordinate [illegible] dionysium quod sic multiplicantur ordines
ut ordines [illegible] accipiantur per rationem [illegible]
in [illegible] ad acceptionem illuminationum sic [illegible] in [illegible] autem
in ordine ad ipsum autem in motu in ipsum autem in [illegible]
[illegible] ipsum. sic [illegible] est [illegible] quia [illegible] et [illegible]
non [illegible] ad [illegible] [illegible] a [illegible]
quia [illegible] est et [illegible] et [illegible] ut dicit dionysius. [illegible]
[illegible] autem accipitur [illegible] in quo [illegible] [illegible] qui-
[illegible] in [illegible] sed penes hanc multiplicationem non
attenditur ordo. sed penes [illegible] donorum et [illegible]
[illegible] est in [illegible] quia hec [illegible] [illegible]
[illegible] et non [illegible] cognoscentia et amantia eam. [illegible]
autem est tenens et cognoscens. et [illegible] tenens et
cognoscens et diligens et [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] autem et [illegible] dionysium ac-
cipiuntur penes ea ad que illuminationes ordinantur.
et [illegible] penes [illegible] quia [illegible] et complete [illegible]
[illegible] illuminationes. [illegible] [illegible] in tribus

in alto excellentia est. de primis [illegible] et per
hoc sunt dominationes. prima autem perfectio est ad actum quod
fit in ultimo posse et difficillimo. et propter hoc sunt
virtutes. quia virtus est ad ultimum posse de re. et ideo
est mira altissime posse sunt in actu attribuuntur
illis angelica sacris perfectio circa quas perfectio est. ut sit or-
dinata ad laudem bonorum et vindictam malefactorum.
et propter hoc sunt potestates. et ideo attribuuntur illis arcere
potestates contrarias malorum hominum et demonum. tres
autem ultimi perfectionem accipiunt secundum dionysium ab actione ad
quam perficit illuminatio. perfectio enim actionis aut est in
multorum ordinatorum sub uno secundum legem. et horum sunt
principes. sicut michael princeps ecclesie et angelus
qui fuit princeps persarum. et sic de aliis. aut est
perfectio in revelatione divinorum. et hoc dupliciter. scilicet in hiis que sunt
secreta et archana pertinentia ad dei cognitionem omnium. et
de hiis archangeli. aut ad revelationem et custodiam
eorum que spectant ad singulorum vitam. et de hiis sunt
angeli. Contra autem et videtur quod magis debent poni virtutes
in inferiora. quia hiis opera singularia. et tunc posset
ordinari quia media sumantur secundum potestatem in communi. et infima
secundum actus particulares. et media tunc multiplicantur secundum
multiplicationem potestatis. ut reges et pape. et exercitus
regendi dominationes. et est potestas magis distincta ut
principatus et potestates que civitatum et congregationum.
et de hiis sunt potestates. singularia autem opera aut sunt
circa fidem ut miracula. et de hiis sunt virtutes
aut revelationes. et tunc duplicantur ut prius. Contra si quis
velit referre ad aliam rationem de hac dispositione prima
et magis et alia dicta tenere. et ubi poterit legere
ea que sunt supra singulis ordinibus secundum dionysium. et disputatores
de quolibet ordine secundum singula. et de hierarchiis eorum et ac-
tibus et omnibus illis dionysius qui dicit de hiis. preter hoc autem et illa
prout licet ultra illud. Ut nomina illorum non proprie et cetera. Ubi
queritur cum superiores habeant inferiorum dona excellentius et
potentius ut dicit dionysius. videtur quod et nomina eorum habere de-
beant. Sed non est sic. Contra si inferiores habent dona superi-
orum. vel minus potenter. et a meliore est denominatio. videtur
quod a superioribus donis debent denominari. et hoc non est.
Contra si ista nomina data sunt eis propter nos. tunc videtur quod omnes
a custodia nostri deberent nominari [illegible] custo-
diunt eos et non [illegible]. et hoc non fieret quia
quosdam nominamus seraphin et cherubin et thronos. et
dominationes. quos etiam custodire non dicimus circa nos.
Contra quidam nomen habent communia tantum. ut dominationes et
celestes essentie. quidam autem propria tantum. ut cherubin
et seraphin. et throni. et cetera. quidam autem omnibus sunt
communia et quedam propria ut virtutes et angeli. omnes enim
dicuntur virtutes et angeli omnes. [illegible] distribu-
mentum ista nomina cherubin et seraphin [illegible]

dicantur. quia primo secundum finale [illegible] quia secundum [illegible] quia
cherub et seraphin est quia et ideo hoc [illegible] est
dicitur cum maior quam omnes habent omnium dona. in quo unus de
uno quantum de alio. sed non tantum habet unus quantum alius.
Sed sic distinctio est in donis gratuitis et specialis talis ratione
sibi invicem in nobis. gratuita est. quia quidam ad completionem
referuntur. ut caritas sciencia et quedam in sede et illa termi-
nantur angelorum relinquuntur ab inferioribus ut demonstratur superi-
ores. quidam vero ad actionem potestatis. et hoc distinctio ut
distinctio individuorum. sicut virtutes et potestates distinctio
aut ut principatus et archangeli et angeli. dominationes
autem nominantur a potestate non in comparatione ad actionem. sed potestas
ad intentionem primi principis a quo omnis potestas descendit.
et ideo leguntur non missi alii. Specialia autem donorum est que
exprimuntur in ipsis nominibus. ut caritas sciencia [illegible]
ad primum et ad secundum. Ad tertium dicendum quod hoc non oportet superi-
ores dari nobis omnium eorum dona sunt in nobis. sed fiant
[illegible] et ideo nominantur [illegible] alias enim ecclesia
militans non desiderat a ecclesia triumphante nova
et ornata. sicut sponsa viro suo. [illegible]
[illegible] quidam nos [illegible] in gratia quam conve-
niunt omnes angeli. et hec non sunt [illegible]
potest nominari. aut enim distincte aut indistincte in
gratia. aut secundum additionem [illegible] nominati
[illegible] dominationes celestes essentie. [illegible] celestes [illegible]
[illegible] nominantur. [illegible] et dominationes
[illegible] ut [illegible] motu. et sic dominationes
celestes [illegible] motorum aliquam
[illegible]
nominantur a potestate que communis est omnibus. sed non ad hoc [illegible]
non enim est [illegible] posse. et tunc
dominationes virtutes. quia enim nominantur ab actu quod sit [illegible]
[illegible] virtute [illegible] officio. et tunc dicuntur
angeli. [illegible] omnes angeli [illegible] et nun-
ciare non est [illegible] male denominantur ab illo.
[illegible] sunt in [illegible] ad distantiam [illegible]
[illegible] dicitur. quia tunc [illegible] angelis an-
gelorum. [illegible] illuminatione
et [illegible] illuminationem [illegible]
[illegible] tunc omnes [illegible] et sic
omnes angeli dicuntur. et ideo dionysius solvit [illegible]
quia omnes dicuntur celestes. [illegible] virtutes angeli [illegible]
mundane [illegible] et [illegible] virtute et
operatione. [illegible] nomine [illegible]
virtute [illegible] per operationem nomina angelorum. [illegible]
ultimum [illegible] talia [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] de agmine illo. sed se-
raphin et cherubin [illegible] singulariter aliquando [illegible] de agmine

bin uel. Seraphim dicitur: hii seraphim dicuntur seraph illi. ¶ Deinde querit de hoc quod dicit: Iam nunc restare restat etc. Quod enim sit ordo angelorum videtur habere supra d. iii. ubi dictum est quod distinctionem habent in iii ierarchiis ordinibus. Item d. vi. supra habitum est quod lucifer fuit de superiori ordine; et ibidem quod demones adhuc nomina ordinum a quibus ceciderunt retinent, potestates et principatus. ¶ Sed videtur quod iuxta hoc, quia demones dicuntur potestates et principatus et angeli mali. tamen seraphin dicuntur et cherubin, ut Ezechielis xxviii: cherub extentus et protegens; non tamen dicuntur troni. ¶ Sed videtur quod ordines evacuabuntur et quod hic supra disputatum est quod quia apostolus prima ad Corinthios dicit quod evacuabuntur principatus, potestates, dominationes. ¶ Secundo plana est ex predictis supra quod distinctionem istam habent angeli et ratione ordinis et completum tamen a gratia. Et ad aliud dicendum quod demones ordines retinuerunt illa natura que in malis post peccatum haberi possunt et non alia sicut apostolus et dicitur in d(?)o et ideo illi non nominantur quia despoliati sunt vitio. Et ad aliud dicendum quod illa que dicunt prelationem et gubernationem evacuari possunt dicuntur. Alia autem que dicunt distinctionem gratie tamen non dicuntur ita evacuari quia gratia manebit; prelatio autem secundum actum cessabit. ¶ Deinde querit de hoc quod dicit ibi: Preterea considerandum est utrum omnes angeli etc. Quod in eodem ordine sint una conditione et quod et resistere et debitate. Sed videtur distant angeli numero solo, ut specie. Et videtur illi qui sunt in diversis ordinibus pariter distant specie et gratie et ratio videtur illi qui sunt in uno ordine sunt essentialiter. ¶ Ad primum sic: per rationes philosophi multiplicatur in numero est per duo, scilicet quia non est tota in suo forma et quia non est salus in uno sed in successione. Neutrum autem horum est in angelis, ergo non est in eo multiplicatio per rationem sed una forma speciei, quam [illegible] sicut patet quia non desiderat formam sicut femina masculum et sicut bonum. Non ergo [illegible] nullo non erit imperfecta et nulla privatione corruptibilis non desiderabit. Et talis est forma in perfectione operis post inseparabile est ab actu. ¶ Sed in omnibus huiusmodi operis est non una in specie est actus unus quo [illegible] ab una in alterum nullus non est in isto nisi aliquid sumatur in materia in proprio. Sed in angelis non est talis actus, ergo non differunt solo numero. Sed [illegible] in specie. ¶ Sed omnis multiplicatio [illegible] dicitur in eo quam [illegible] non videtur sic dicit [illegible] totum [illegible] angelis autem non est [illegible] quam [illegible] sicut [illegible] enim ut dicit philosophus non est [illegible] forma [illegible]. Sed post ergo angeli non habent multiplicationem [illegible] ergo relinquitur alia scilicet quod per diversas differentias specificas exeant ab uno genere quod est [illegible] non [illegible] sic [illegible] differunt specie. ¶ Sed nos videmus in corporibus nobilissimis in genere corporum quod propter eorum dignitatem, ut orbes et stelle, differunt specie sic cognoscitur ex astris eorum. Ergo sic erit in [illegible] nobiliori spirituali: illa autem est angelica, ergo etc. ¶ Contra [illegible]

videtur [illegible] dicitur quod ipsi sunt intellectuales [illegible] ipsi sunt in celis [illegible] et [illegible] laudare deum. Ergo in [illegible] et operatione conveniunt, ergo etiam quod differunt specie. Non [illegible] non [illegible] conveniunt quam nulla [illegible] est. Quod non habet propriam operationem. ¶ Sed unus sunt perfectionis in [illegible] enim omnes contemplantur, ergo eiusdem [illegible] non sic perfecto una; videtur quod non sint diverse in specie. ¶ Videtur quod videtur illi de diversis ordinibus sint diversi specie. Videtur quod sic: quia ordo fundatur super gradus naturales, gradus autem naturales variant speciem. ¶ Sed in [illegible] plus convenit ille qui est alterius ordinis cum eo qui sibi est in eodem ordine quam cum illo qui non est in ordine eodem. Sed cum eo qui non est in ordine eodem convenit in genere, ergo cum illo qui est in ordine eodem convenit in genere in specie. ¶ Sed hec pluralitas prohibet in una ratione communi quedam est passio conveniens deo et angelis et bonum. Ergo per eadem convenit eis. Et in aliud [illegible] dicitur convenit deo in una ratione non multiplicata specie ratione non hominibus autem in una ratione multiplicata non in specie. Ergo angelis in uno ratione multiplicata numero et specie ut videtur. ¶ Sed maior superioris bonitas dicitur in [illegible] quod diversae rationes participant eam et plures ab eo quam in [illegible] quod una tamen. Ergo videtur quod differunt in ratione conveniunt eos dei. Sed [illegible] videtur esse quod eadem ratio est de [illegible] sed tamen [illegible] non differunt specie. Et si dicatur quod [illegible] est [illegible] videtur quod una soluta est a corpore. Ergo una specie differt ab alia anima. ¶ Sed maior et minor non variant speciem, supra autem d. iii. habitum est quod angeli non secundum simplicem rationem materie, ut maiorem et minorem; ergo videtur quod non per hoc differunt specie. Sed si dicatur quod angeli [illegible] sunt diversitate in specie, ergo videtur [illegible] debere quod ille sic differunt ut diceret magister in textu ¶ videtur quod [illegible] essentialiter sint illi de uno ordine et videtur quod sic, quia Dionysius dicit quod eas potentias sunt illis qui sunt in [illegible] una; ergo multo magis illi qui sunt in ordine uno. Sed quorum est donum unum et [illegible] illorum est capacitas una. Sed eorum qui sunt eiusdem ordinis donum est unum et [illegible]. Ergo capacitas una in illis et [illegible] ¶ Sed alius videtur sed quod loca luciferi remansit vacuus quia nullus proportionatur sumiter illi loco; et hoc [illegible]. Ergo alii in eodem ordine essent ei similes in loco suo. Sed autem hoc concedatur erit contra hoc quod dicitur in [illegible]. ¶ Sed quod dicit Dionysius quod non sunt essentiales et ideo in eodem ordine est superior illuminans et inferior illuminatus ut supra dictum est. ¶ Solutio. Dicendum quod circa primum sunt opiniones quidam enim ratio probabili concedunt quod omnes angeli specie differunt. Et hoc videtur nobis probabilius quod alius quod in talibus non [illegible] sed [illegible] defendi quedam sunt que dicunt eos qui sunt eiusdem ordinis esse in specie una et eos qui in diversis in diversis speciebus, et adhuc magis differre eos qui sunt in diversis [illegible] dicunt et hec est conclusio

qd doc^t eo q ipi rones phicas no hnt̃ tcapitu
q omēs sunt ī spē una. ⁊ q² leue ē sustinē aliās o
piones. sēm hanc r̃ndebim⁹ obiēc. dō q duplex
ē mltiplicās ī longū. q fit p successionē. ⁊ h ex-
ḡ potēm p q^{ra} actū. ⁊ alia q̄ rducit pē rones
⁊ h mltiplic no ē ī anglis. ē alia mltiplicās
⁊ hac ɔplent dei suc dando. ⁊ io distinctois no
h^{nt} ex uno ɔtincte ī alio. ʒ p ex ordie
offitioꝝ sic distinguunt spē celestes ⁊ de hac ir
tinet rones educte. ¶ ad id aut q ɔ obi ɔ duas
auctoritās opiones dici pot. q ex ubo dam. n hr
q sunt unius spēi. ʒ q sint unius nē angelī. ¶ ad
a^d dr. q n ualz. q ꝑ h ⁊ alia erit eiusdem spēi cu
angelis. ⁊ io sup ē h argum solutū. d. i. ut q̄ de
dicat angeli ⁊ aie. ¶ ad id q̄ uult q² ē ultimā dō
q gñ illi sunt ī supaddat pot. ⁊ no ī sbali
spē n. sic ⁊ uidem hom ab hoc differre p sup
addita ⁊ no p spēm. ʒ ista solo no ē p phicas
q hanc dulcē reducto ad m̄ coll. ¶ ʒ h suppō
ab ista opione ⁊ ē ī spāli tba. ex ordie sapie
dantis. q̄ tedes ī istis fec angelos pp distinctio
ne officioꝝ. ¶ ad a^d dici pot q ī supadditis mag
ɔuenit cū eo qui ē sui ordis. q̄ cū alio. ʒ no in
dulcē sbali ul ɔtencia. ¶ ad a^d dō q no sic disti
guunt illa ppietās. ʒ p q² ī angelis mltiplic
lat ex ordine dantis. ī hoc aut ī longū ꝑ ordi
ne gñacois. ¶ ad a^d dō q bonitas ī mltiplic spēꝝ
relucet ī ordine uni. ʒ ī ordine uni relucet
ꝑ mltiplic … ¶ ad id aut q ɔ obi ꝑ alias
opiones dō q no ē id de aiabꝰ. q aie no cca
sunt separe cū sic fore sbales cor. ⁊ io acciunt
ee ī cor. ʒ ꝑ ee no dependat ab ipis corib ⁊ u
nī pot ꝑ rone uni actꝰ ꝑ rone. ⁊ io aie sunt
unius rois. q² pt ē unius rois. ¶ ad id aut q ɔ obi
dr. q nuqm separat ab alā ordo ad cor. ⁊ io illa
obo no ualz. ¶ ad a^d dō q mag ⁊ mi q̄ʒ fun
dant sup dulcitās forīs ꝑ mi nobili ⁊ mag nob
ad id ordinātas. sic mag ⁊ mi cogētur spāli ⁊ …
tuc idm ē q no uariant spēm. ʒ o sūt dicit uari
acōm spēi. ⁊ ita mag ⁊ mi ē ī simplic …
⁊ ꝑspic celis angloꝝ. ⁊ io oñditur dulcē spēi.
¶ ad id q uult q̄ dōm. q nulla ī toto celo ē alta
… ꝑ dyon. ¶ ad id aut q ɔ obi dō. q eadem ro …
tes sunt ī rone actus … sic q̄ ista ī dm …
ʒ ut … ī … q principat ī …
⁊ ī assilacōne dici. ¶ ad a^d solutu ē sup. q² hoies
ī … ī … ꝑ studiū … ⁊ …
… ⁊ ita supplet loc lucifi. ¶ Idem
q̄ de h q dic. ¶ Sol^o ē q decim⁹ ordo dr de hoībꝰ ⁊ c.

ex hoc enim ut q̄ nulla assumctoꝝ hoiu sit ī … nūo
cadentū angloꝝ. ⁊ h uult dicē quidam auctoritās sup
ps. ɔstituet eos principes ⁊ c. dr glo. elegit paupes
ut exaltaret ad ordies celi. q sunt ex hoīb ⁊ anglis
cōstit. sic ꝑ oem loc q cal. pet ī uñ. dic glo. si
d̃ia⁹ unde potuo. si inuesto ut do ɔtent cū sbpe
dib meis. ɔtra loc el ī celi hebo. ɔstit id no h
bet loc el qui no donat oms mod ire. ¶ sic ad h
sunt ea q dic mag ī hia ex ɔg ⁊ aug … ɔ. an
ɔta excellit hoies ī nalib. ɔg ut q ī gra. ɔg hoies
ad statū angloꝝ puenire no possunt. ɔg nec ē q
decim ordine faciant. ¶ sic sit q angeli no cecidis
sent. adhuc ut dic ans. ho … erat … ɔg
ut ut uf no … ī loc cadentū angloꝝ. ɔg faceret
ordinē decim. sic hoīs hebit … ɔg ignobiliores
erunt quo ad hoc. q̄ … ɔg no ɔgtuit
eis id locus ⁊ ordo … ɔg nec ē decim ordinē
ɔstituere. … ut ho sup ꝑ d̃gma
decima q no ēēt ut ordinē decim facet. ¶ … nullus
sapiens coordinat ea q no sunt eiusdē ordis ꝑ …
ʒ ho ⁊ angelus no sunt eiusdē n. ɔg ut eiusdē ordis
ꝑ … ɔg no sunt coordinandi ī … ut uf. ¶ … ba
… ad mi ut faciet ordinē … q² exaltata
ē sup cho. an. ad ce. r. ¶ ɔg quo ad una pte q̄ois
… no ē q possit r̃ndē ut solus ille cui soli cog
nitū ē nus electoꝝ ī supna felicitē locand. ʒ cū
duas opiones tang mag ī … ē eoꝝ q dicit q
… assumunt … sunt cadentes ⁊ tantes
angeli. ⁊ alioꝝ … quot sunt oms alii. ⁊ q̄d …
sit de hoc p nulls pbatur. ¶ ad alia pte q̄onis. s.
ut ho faciat ordinē decim. dō q ē decim in
… ⁊ sic fac decim. ⁊ ē decim ī gradu. ⁊ …
… erit decim. ¶ ad ea aut q obiciunt ī …
dō. q ʒ angeli excellant ī nalib. tn no ī gra
q² hoi dat gra ꝑ … ⁊ … no ꝑ
sola nalia. ¶ ad a^d dō. q adhuc no facet decim ī
gradu. q² q supplet loc cadentū. ʒ no ē ca cla
… hoīs. ʒ h ɔtingens ꝑ accns. s. q² ille ce
cidit. n … ille saluat fuisset. ⁊ ꝑ suum
gradū exaltaret ī gla. ⁊ no ī nouū gradu si ille
n cecidisset. ¶ ad a^d dō. q dragma decima dr
quo ad nūm. ⁊ no q° ad gradū decim q faciat.
¶ ad a^d dō q q̄da dyc. nescio q̄. q² nulla ro
… suadet. hoies futuros ī celo aqo. ⁊ anglos ī
empyreo. ʒ hoc n ē. q² corī nta nobilitabunt
tunc ult nobilitē empyrei. ⁊ io nulla ē obo de
cor. ¶ ad ultim q ba uirgo ht spale gradū. ʒ
no fac ordinē. q² ordo ponit mltitudinē ī gradu
uno. ɔ. ʒ sibi h ē spale pp dignitē filii.

Hic quaeritur utrum omnes illi etc. Hic incipit
magister agere de missione angelorum et hic procedit
in quattuor. Primo quaerit utrum omnes mittantur vel quidam. Secundo
autem distinctione quaerit de custodia quam habent circa nos ibi
Illud quoque sciendum est etc. Ista [illegible] tres
opiniones et rationes quarum prima est quod non omnes mit-
tuntur. Secunda quod omnes ibi Hic oritur quaestio etc. Tertia quod non
mittuntur ad nos sed quidam ad medios ut superiores
et medii ad inferiores et inferiores ad nos. Et hic incipit
ibi Alii vero dicunt etc. Et hic sola opinio est ut
mihi videtur. [illegible] hic probat auctoritate
quod virtutes et principatus et potestates ex officio mitti
leguntur. Et hunc officia circa nos ut multa facere
demones arcere principatus ordinare et distinguere
et gubernare. [illegible]
Prima parte sunt duo quaerenda scilicet an mittantur an-
geli et an [illegible] Videtur quod non
mittantur quia [illegible] non possunt moveri [illegible] mo-
tibus. [illegible] non potest [illegible]
[illegible] facta
[illegible] distantia a se. [illegible] potest
facere [illegible] non
posset esse in ordine dei angelus non mittatur [illegible]
[illegible] ordina-
tum quod [illegible]
[illegible] angeli
Contra [illegible] quod dicit in littera. [illegible] dicendum quod angeli
mittuntur et [illegible] hoc propter nos et non propter indigentiam
dei. Et ad primum dicendum quod angeli [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] sunt. Ad aliud dicendum quod missio est propter nos [illegible]
[illegible] et angelum
mittat suggerentem [illegible] est. Ad aliud dicendum
quod [illegible] missio [illegible] filii et spiritus sancti
sed tamen quia nos [illegible]
nos in bono [illegible] indigemus. Secundo quaeritur utrum
[illegible] quod non
quia dicit beda quod [illegible]
quod non [illegible] angeli
cum ad nos veniunt [illegible] ab [illegible]
[illegible] de
[illegible] augustinus [illegible]
[illegible] alia [illegible]
[illegible] angeli [illegible] quod [illegible] non
[illegible] diligentiam circa nos [illegible]
sunt [illegible] moti [illegible]
[illegible] angelus [illegible]
[illegible] quod simul [illegible] et
contemplantur. Ad primum ergo dicendum quod [illegible]
non est [illegible] et [illegible] ministerium [illegible] con-
templatione quia [illegible] in libro legitur [illegible]

[illegible] ad ministrandum et [illegible]
[illegible] a [illegible] nos non distant [illegible]
mittere debeant [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] utrum mittantur [illegible] quod sic
i. omnes sunt administratorii spiritus in ministerium
missi etc. Et alia [illegible] in littera. Ergo omnes mit-
tuntur. Contra Daniel [illegible] alii [illegible]
[illegible] nos [illegible]
[illegible] omnes mittuntur [illegible]
millia ministrabant ei etc. [illegible] sunt qui
mittuntur [illegible] assistunt [illegible]
dispositum quod unum [illegible] alterum [illegible]
[illegible] sunt [illegible] ministerio [illegible]
[illegible] nos ministrando [illegible] nos [illegible]
de hoc [illegible] disputationis valde. Et [illegible]
[illegible] sed ad [illegible] dicendum quod tres sunt
opiniones de hoc plane ponuntur in littera. Secun-
dum [illegible] opinionem [illegible] non omnes mittuntur [illegible]
[illegible] in visione pauli [illegible]
quod [illegible] ad auctoritates
et rationes quod omnes sunt administratorii et missi in
ministerium salutis. Sed hoc est ministrando illumina-
tiones non ministrando circa nos. [illegible] dicendum
quod hoc plane dicit Daniel [illegible]
[illegible] Sed de [illegible] alibi [illegible] hic.
Item quaeritur circa tertiam opinionem utrum unus alium illuminet
et videtur quod non quia dicit augustinus quod in caelo cathedram habet
qui [illegible] docet corda hominum. Ergo et corda angelorum solus docet.
Contra [illegible] quod [illegible]
[illegible] est medium ergo non est [illegible] angelus illuminat
[illegible] se [illegible] illuminant [illegible]
Dionysius in [illegible] qui dicit alii sunt illumina-
tores et purgatores et perfectores et alii illumi-
nati et purgati et perfecti [illegible] ordine [illegible]
hoc [illegible] purgat alium et a quo
purgatur [illegible] alibi dis-
putatur [illegible] nolo [illegible] hic
non possunt poni. Sed dicendum [illegible] quod se invicem illuminant
et nos. Ad id quod obicitur [illegible] dicendum quod deus solus docet
sicut [illegible] sed non solus ita quod excludat coo-
perationem angeli et hominis et angeli illuminant sicut coo-
peratores. Ad aliud dicendum quod hoc [illegible] ad beatificandum
et non in aliis [illegible] solus beatificat hominem et angelum
sed in aliis illuminationibus [illegible] ab alio et [illegible]
ab inferiore. Ad id quod [illegible] dicendum quod purgatio est
a [illegible] dicit dionysius [illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible]
et ab illo [illegible] non [illegible]
quod [illegible] absentiam [illegible]
[illegible] et si quaeritur de [illegible] hoc dico quod [illegible]

[illegible] in verbo. et quo ad hoc est peccatum [illegible] ipsum [illegible] in verbo ad [illegible] et hoc dicit illud [illegible] ad [illegible] ad in deo quia plus non [illegible] in illo est perfectio [illegible] in verbo. et [illegible] in verba. et de hoc alibi invenies etc.

Illud quoque sciendum est quod angeli [illegible] magis de custodia angelorum [illegible] quorum primum est quod custodiunt [illegible] singuli singulos [illegible] [illegible] duas opiniones [illegible] [illegible] angelos [illegible] custodire [illegible] hominis custodia [illegible] custodie [illegible] angelum custodie [illegible] [illegible] alibi [illegible] Luc. xxii. [illegible] maior est [illegible]

[illegible]

ad ordinem [illegible] et in ordine [illegible] illud [illegible] ad [illegible] dignitas [illegible] ministerio [illegible] in deo [illegible] nos [illegible] hoc [illegible] [illegible] dignitatem hominis et ordine sapienter disponentis [illegible] et in [illegible] et [illegible] ordinatus [illegible] angeli et [illegible] nos et [illegible] hoc [illegible] ad [illegible]

Secundo quod [illegible] hominis custodiri [illegible] In [illegible] posuit [illegible] angelos qui custodiunt nos. [illegible] Iob. [illegible] cum lapidibus regionum [illegible] angelis [illegible] regionum [illegible] angeli eorum [illegible] pusillorum [illegible] vident [illegible] faciem patris mei [illegible] non [illegible] ad [illegible] custodiam [illegible] angelorum [illegible] angelos [illegible]

[illegible]

angelum malum habeo bonum. et dominum super patrem. et gratiam fortis
dispositionis ut dicit hiero. in nobis. et dicitur fomitem sacre. et
dicitur suggerens malum unctione que docet de omnibus. Ad ultimum
dicendum quod custodia que est de se bona sufficit. sed quod est in nobis debi-
libus et in primis frequenter deficit. vel ut magis proprie dicatur.
nos deficimus ei. ¶ Ratio quare dicitur tempore custodie. Sed
est in littera dicit post. in ortu nativitatis nobis deputatur angelus.
Ergo si in primo debetur custodia. quanto magis debetur tempore
maioris etatis. Solutio: infantia est in infantia quanto tunc magis adhibetur.
Ergo dicit de parvulis. sinite parvulos venire ad me. et no-
lite prohibere. et post. angeli eorum semper vident et cetera. Ergo
in utero quando fortior est. sed puer ibi aut etiam ad principium
dicit quod multas mortes ex periculo exteriori et interioribus
[illegible] quanto regeneratus vel quod debetur ei custodia. Contra dicitur
[illegible] exhibetur beneficium ei qui non potest recognoscere.
parvulus in utero et infans non habet usum rationis ut cogno-
scat. quare exhibetur ei beneficium ministerium angelorum. ¶ Ul-
timo queritur si angeli semper custodiunt. vel quando custodiunt
relinquunt. ubi et quando relinquunt. [illegible] ab hiis
sedibus et ista eadem vox audita fuit in [illegible] in passione
Christi. ut dicitur in ecclesia nazareorum. et dicitur eam mutata
ei relinquit synagogam. et transferens se ad ecclesiam. Ergo
quando relinquit. Ergo [illegible] curavimus babilonem et non
est curata derelinquamus eam. ibi glossa. medici sunt angeli
qui sanare nobis teptavimus cum consilio eorum non accessimus. Ergo
[illegible] cave ne quando dimittere te medicus. abcessio enim
medici condempnatio est. Ergo [illegible] xviii. super [illegible] sal-
vavit vos. glossa. qui dominum habet hospitem in presidium angelorum.
Ergo ponamus quod reveletur angelo quod ille quem custodit
periturus est ad mortem eternam. tunc aut relinquit aut
non. si relinquit hec propositum. si non. quare facit eum magis
peccare. quod contempnit monitionem angeli quam non faceret
si angelum custodem non haberet. quare videtur quod obsit. et non
prosit ei. cum quare admonitus tendat non obedire. vel tunc re-
cedere ab eo. Contra dicitur. fluctuos est bonus in custodie [illegible]
melius in impugnando. malus autem numquam relinquit bonum. quare nec
bonus malum. Ergo [illegible] sunt possibilia [illegible] ad [illegible]
multa mala sunt impedita. et sic consequitur effectum custodie
sue. Ergo de [illegible] desperandus est dum est in via. sed me-
dicus non relinquit nisi desperatur. quare angelus cum sit medicus
numquam relinquit in via. sed hoc contrarium est. Contra ad primum
dicendum quod ut opinor quod angelus datur puero [illegible] et quando
in utero matris et antequam nascatur. Contra ad id quod contra obi-
citur quod non potest intelligere custodiam. quare non facit propter hoc
angelus suum obsequium ut intelligatur a nobis. sed potius ut
diligatur in nobis promoveatur. Contra ad id quod ultimo queritur dicendum
quod angelus videtur numquam relinquit sic vitare probatur. et ostendit
auctoritates post [illegible] habent eandem solutionem. sed quod dicitur re-
linquere quando exhibere [illegible] et non relinquere ba-
bilonem. aliter numquam relinquere. [illegible] [illegible] quidam
dicunt. sed quod quando [illegible] effectum custodie. et non relinquit

localiter. ut homo [illegible] de [illegible] in patrem et [illegible] procedens
faciat eum [illegible] redire ad dominum. sed ego non auderem
dicere. quod non videtur consonum rationi angelorum non faciat contra
potentiam [illegible] potest salva libertate arbitrii. Hoc quod nullus
est cognitus ad bonum vel malum. quod autem dicitur audit quod
medicus relictio est condempnatio. intelligitur est signum
condempnationis quod post peccata [illegible] [illegible] non corrigatur.
Contra ad primum solo probum in [illegible]. quod sed si fieret aliquod esset
[illegible] in multis temporibus in eo. et sic custodia sua
operatur ad tolerabiliorem dampnationem. ¶ [illegible] quod de effectu
custodie. et assignatur xii. a magistro. primum est solide-
a invita [illegible]. act. xii. angelus astitit. et [illegible] et cete-
ra [illegible] catene de manibus eius. Secundum est confortare in via. dicit.
Reg. iiii. dixit angelus ad heliam. surge comede. grandis
enim et cetera. Tertium arcere demones. Tob. vii. de marito ab
uxore mea tempore [illegible]. quartum docere. dan. ix. dicit
egressus sum ut docerem te et intelligeres. quintum consolari. Tob.
v. forti animo esto. et cetera. Sextum revelare secreta. Gen. xviii.
Sed angelum mittet et [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] et non [illegible] dixit vir angelorum. non celare possum
abraham quod gesturus sum. est septimus et cetera. Octavus ad interimen-
dum hostes. Isaia xxxvii. egressus angelus domini percussit in
castris assiriorum. c. lxxx. v. milia. Nonus temperare pro
delictis. iud. ii. ascendit angelus domini de galgala ad
locum flentium. et [illegible] eduxi vos de egipto et induxi
vos in terram et cetera. et post. noluistis audire vocem
meam. Decimus [illegible] est impedire ad bonum auferre.
et hic sicut ego xii. ut angelus percussit primogenita egipti
quibus in [illegible] non poterant de egipto [illegible] pro domino.
et mal. iii. ecce mitto angelum meum et cetera. decimus est
ducere et conducere in via. Tob. v. ego ducam et reducam
et cetera. xii. est temptationum mitigare. et sicut Gen. xxxii.
ubi iacob luctatus cum angelo benedictionem accepit. et
valuit contra temptationem a demone. et confortatus est contra
[illegible] dicit angelus. si contra deum et cetera. et hoc sicut [illegible]
mitigatione temptationis que est a mundo. et [illegible] autem
[illegible] removeret. quod si sicut mitigatione temptationis
[illegible] xii. est orare et orationes deferre celo. xii. quando
orabas cum lacrimis. ego optuli orationem tuam domino.
¶ [illegible] queritur si christus angelum custodie habuit vel non.
videtur quod non. quia dan. vii. sicut [illegible] neque quam deorum cui habitat
quod ad illum [illegible] [illegible] dominus [illegible] [illegible] in
loco venerabilis dicit glossa. [illegible] si quod habebat in se ipso.
et [illegible] fuit [illegible]. si quare [illegible] habebat in se ipso.
vel quod si [illegible] angelo haberet sic [illegible] angelorum. Contra
alia glossa. [illegible] dicitur quod [illegible] demonum in [illegible]
[illegible] et sic [illegible] [illegible] et edu-
cendus. Contra [illegible] [illegible] et aperite [illegible]
[illegible] possidebit [illegible] adventum christi [illegible].
Contra dam. dicit quod angelus presidio angelorum carebat hoc
dam. homo ille ex [illegible] [illegible] et [illegible] autem

actu sathane. periculum erit dei sedare eius fuisse videtur
concedere in eo habitare deitatem. ergo videtur quod non faciat apud eum
angelus bonus. Item preterea videtur idem quod angelus bonus
nulli nocere tendit. sed possidi [illegible] nocere illi hoc
et aggravaret penam. ergo videtur quod non dabatur ei. Item videtur
quod sine hoc si christus haberet angelum deputatum videtur quod
sic. quia in ps. angelis suis et cetera. glossa de toto christo hoc
accipit. glossa tam de capite quam de membris. Item luce
xxii. apparuit autem illi angelus domini confortans eum. ergo
multo magis habuit eum custodem. sed angelum [illegible]
custodire quam confortare. Item mathei iiii. accesserunt an-
geli et ministrabant ei. Item sua dignitas non erat minor
quam aliorum. si ergo hec dignitas est habere aliquem deputatum
ei in custodiam videtur quod multo magis deputatus sit
christo. Item ipse habuit angelum exterminatorem. ergo multo
magis debuit habere bonum custodem. Item angelus non
tantum custodit in spiritualibus. sed etiam in corporalibus. christus autem passibilis
fuit in corpore. ergo indiguit custode in parte illa ut videtur.
Item beda dicit accesserunt angeli et cetera. quod ministrasse
christo et confortasse eum angeli describuntur in textu
utriusque [illegible] si ergo ministrum fuit signum dignitatis [illegible] et confor-
tatio habuit [illegible] videtur quod indiguit custodia angelorum.
Item tobie vi. dicit glossa quod angelus numquam relinquit eum
et stabat in [illegible] moreretur. ergo ab opposito
[illegible] angelus bonus. Item minor a maiori debet custodiri
ut supra habitum est. sed de christo dicitur. minuisti eum paulo ab
angelis. ergo debet habere angelorum custodiam. Solutio. si hoc conce-
datur sequitur grande inconveniens. scilicet quod [illegible] indiguit adiutorio
alio custode. [illegible] persecutores [illegible]
ad [illegible] passionem exhibuit
ergo numquam angelum custodem habuit. Item secundum ad primum sunt
opiniones. dicunt enim quod antichristus angelum bonum habebit
cui deputabitur. sed ille recedit ab eo [illegible]
[illegible] sed hec opinio hodie reprobatur. aliorum opinio
est quod habebit angelum bonum custodem qui numquam recedet
ab eo usque ad mortem. et hoc [illegible] fuit magis
iusta appareat sua deceptio. et ut [illegible]
[illegible] non fiat quod
fecit [illegible] occurret
[illegible] ad plenitudinem [illegible]
est quod [illegible] custo-
angeli [illegible]
ducitur dicendum quod [illegible] ad [illegible] custodiam principale
qui est recedere [illegible]
quod autem dicitur [illegible]
[illegible] ad [illegible]
ut [illegible] est. Item ad aliud dicendum per solutionem [illegible] quod obi-
citur [illegible] Item ad id quod ulterius queritur de christo. dicendum quod com-
munis est quod christus numquam habuit angelum custodem. quod
sine dubio [illegible] magis [illegible] opinionem de recep-
tore. Item ad ea que obiciuntur dicendum ad primum quod dicitur angelis

mandavit de toto christo. sed non [illegible]. sed ut membra
custodiret et capita [illegible]. Item ad aliud dicendum quod ibi de
solutio ab expositoribus quod non erat nisi confortatio [illegible]
[illegible] et non dispositionis [illegible] et ideo doc-
tores dicunt [illegible] confortatione fuit ad modum
confortationis [illegible]. Item ad aliud dicendum quod angelum malum non
habuit [illegible]. sed ille solo est [illegible] et non [illegible].
quia [illegible] non habuit [illegible]
[illegible] de bono et malo. quia malus datur ad [illegible]
[illegible] et [illegible] in christo fuit [illegible]
scilicet quia [illegible] ut [illegible] temptando [illegible]
temptando [illegible] ad [illegible]
[illegible] et non ad [illegible] bonum [illegible]
angelus bonus [illegible] indigentia [illegible] fuit in christo.
et ideo angelum bonum custodem habere non potuit. Item ad
aliud dicendum quod confortatio angeli [illegible] habuit [illegible] non [illegible]
fortitudine [illegible] angelus [illegible]
[illegible] passione ad [illegible]
habuit [illegible] ordine. et non ex indigentia. Item ad aliud per solutio-
nem [illegible] quod non est [illegible] de angelo malo et angelo bono.
Item ad aliud dicendum quod est [illegible] et [illegible]. quia non est
[illegible] christo [illegible] et [illegible] quod passibilis
in carne. et non in eo quod indiguit [illegible]. Item
queritur [illegible] habuisset angelum custodem si non cecidisset
[illegible] quod non. quia non habuisset inclinationem ad penam. ergo
non indiguisset confortasse in bono. Item homo fuisset
[illegible] sicut et angeli [illegible]. ergo non in-
diguisset tunc angelo custode. Item [illegible] non indiguit
quod non poterat mori [illegible]
ergo nullo [illegible] indiguit ut videtur. Item [illegible] quod angelum
malum habuit exterminatorem. ergo et bonum debuit habere
custodem. Item [illegible] habuit angelum bonum custodem
in primo statu. ad [illegible] est una [illegible] quod custodia
magis est medicina [illegible] magis quam [illegible].
et ideo [illegible] angelus ad [illegible] custodiret homo. Item ad
aliud dicendum quod [illegible] non habuisset custodientem
angelum. sed [illegible] angelum [illegible]
[illegible] in paradyso angelorum.
et [illegible] claritate celesti. non de eo [illegible]
[illegible] quam oppositum. Item queritur de hoc
quod dicit [illegible] et queritur ibi utrum angeli
[illegible] in [illegible] sed [illegible] est et queritur de
[illegible] angelorum. [illegible] possunt
[illegible] actus [illegible]
[illegible] ergo angeli [illegible]. Item videtur quod
de [illegible] que [illegible]. sicut in daniele dicitur
princeps persarum restitit michi xxi diebus. et in iob qui
[illegible] Item de [illegible] qua
[illegible] sicut in [illegible] angeli pacis amare fle-
bunt. Item de hoc quod dicit [illegible] quod angeli [illegible]
[illegible] non [illegible]. Item [illegible] in angelis

[Margin notes:] *[illegible]* *quo* *dicendum quod* *[illegible]*

breuiter hic continentur. Sed alibi diligentius est tractatum de istis. Et dicit quod opus conditionis est quod angeli non retinent quod celi sua informatio [illegible] est primum. non [illegible] ut supradictum est. Et ad est dicit quod conditio non est in differentiis in uolitionibus et aliis et reducuntur ad concordiam per illuminationem eius quod ut dicitur [illegible] concordant. Et ad est dicit quod non flent angeli sed signa [illegible] in effectu in aliis dicit fletus eorum [illegible] non conueniunt. Et ad ultimum dicit quod passiones aliquas [illegible] sibi sumuntur pro gratulatione boni et displicentia mali nostri quod faciunt ut patiuntur.

xii. d.

Hic de angelica natura conditione et cetera. Hic incipit pars illa que est de conditione creature et cetera. In qua primo agit magister de opere conditionis. In secunda de opere dispositionis et ornatus et hec incipit in sequenti distinctione. Prima autem distinguitur in opera et cetera. Sed autem distinctio in iiii. partes. In quarum prima magister continuo modo conditionis recitat diuersas sententias. In secunda autem explicat opus conditionis. ibi. Sed hanc quorundam conditione et cetera. In tertia duas questiones mouet circa opus conditionis. ibi. In quarta informis omnia creata sunt uel sub aliqua forma. Et [illegible] creata sunt in mundi principio. ibi. De qua plurimi tractatores et cetera. In quarta et ultima dicit quoddam probando de nostra distinctione operis conditionis. ibi. Nunc super [illegible] dispositionem et cetera. Ubi notandum quod prima dicta prima pars de opinione Augustini qui dicit omnia facta esse simul in materia et forma secundum opinionem aliorum qui aliter senserunt et opponitur sic Augustinus. Ecclesiastici [illegible] qui uiuit in eternum creauit omnia simul. Et quia omnia dicit [illegible] ergo omnia creata simul sunt et non per senarium dierum. Contra glossa super [illegible] celum et terram [illegible] et qualia et creata de celo et terra producuntur in diuersis. Contra autem quod stelle producuntur de celo et plante et alia de terra. ergo celum et terra et stelle et alia sunt facta simul et non successiue per sex dies. Contra obicit Augustinus. probatio quod hec [illegible] ista sunt generationes celi et terre quando creata sunt in die quo fecit deus celum et terram et omne uirgultum agri antequam oriretur in terra omnemque herbam regionis priusquam germinaret. ergo in die quo fecit deus celum et terram fecit uirgultum agri et herbam regionis. ergo terra dies fuit cum prima die. et eadem ratione est de aliis. ergo opera sex dierum facta sunt simul. Contra sed ut expositum per aliam translationem quam tradit Augustinus et dicit sic. Hic est liber celi et terre cum factus est dies fecit deus celum et terram et herbam pabuli. ergo factus est dies. dies autem facta non potest intelligi illa que est ex illustratione solis. ergo dicit dies est quando cum fecit deus cum creata fecit omnia alia. non autem potest esse dies illa ante lucem corpoream nisi angelica. cum illa angelica fecit deus omnia. ergo omnia simul. Contra super Iob xl. Ecce uehemoth quem feci tecum. Sed uehemoth angelus est qui primo factus est dies est factus. homo autem sexta die factus commemoratur. ergo opus sex dierum fit cum opere prime diei. ergo et cetera. multo magis simul facta sunt. Contra Augustinus dicit ad conuenientem contrarie opponitur. si enim omnia facta sunt in materia confusa tantum non esset distinctio. ergo in ea deus [illegible] quo lux tota [illegible] cum quidem dies non fiat nisi detractione tota tradicione lucis. et dies tunc non erat nec prima nec secunda nec tertia. sed in quarta post inceptionem. Contra dies fit ad solatium [illegible] et [illegible] illustrat terram [illegible]. ergo dies frustra fuisset nisi omnia simul facta sint. frustra autem et uanum et inutile non est in operibus dei. ergo ut quod omnia simul facta sunt. Contra si aliquis dicat quod dies fiebant tunc emissione et retractione lucis. obicit autem in contrarium quam corpus lucidum non illuminat in [illegible] et extendendo radios sic oculus cum non habeat appetens [illegible] et agat [illegible] nisi per illa emissio et [illegible] non [illegible] probat nisi satis [illegible]. ergo eadem facilitate [illegible] quam dicat. Contra constat quod opus prime diei produxit deus in momento. nisi quod [illegible] per xxiiii horas. cum actualitas qui in opere non lassatur non sit cessare ab opere donec [illegible] opere perfecto. Sed autem causam non est [illegible] et [illegible] rationes in [illegible] Augustinus in diuersis locis libri super Genesim ad litteram [illegible] eadem opinione potest obici sic. perfectissimi agentis est perfectissimum opus. opus autem perfectissimum est completum in forma et materia. ergo uidetur quod omnia creata sunt a summo artifice perfecta in forma et materia. Contra [illegible] si aliquid sit melius uno quam pluribus et [illegible] quam successione [illegible] sic operatur quod expedit [illegible] breuiori quam potest. ergo multo magis summe [illegible] melius [illegible] facere simul quam successiue et compendiosius. ergo uidetur quod deus simul omnia fecerit. Contra omnis operatio est compositum et in materia sola et [illegible] illius [illegible] in [illegible] ergo operis dei est compositum. compositum autem ex forma et materia. ergo creata sunt in materia et forma perfecta facta sunt. Contra si facta est prima materia autem ergo facta est nuda sub omni forma aut sub forma confusionis. Si nuda. Sed non potest esse quod est magis [illegible] terra [illegible] formis constituere non possunt [illegible] est in [illegible] et intellectu nostro. Si autem sub forma mixtionis. sed est [illegible] mixta corpore et [illegible] distincta sunt ante mixtionem ut probat philosophus. ergo ante illa mixtio [illegible] et [illegible]. Contra mixta non nascuntur nisi aliquo modo ad mixtionem. nisi [illegible] fuit ad illam mixtionem. ergo ut uidetur [illegible] mixtionis [illegible] et [illegible] non sint [illegible]. Post hec et [illegible]

v omnia facta sunt sunt in [illegible] et [illegible]

c

consentit aug(ustinus) et quidam phi(losophi) mundum incepisse
per creationem. tenet viam aug(ustini) ut rabi moyses
et alii quidam. Item secundum eos ob(iciunt) pro opinione aliorum
sanctorum dicentes eos. super Jeronimum. xxii. oportebat
generari causas. sed non simul. Hominem cum infinite. sed
nec simul facta sunt. Item gen(esis) i. ...
terra sit creata e. sed sit ... formata non e. et quod
simul extitit per terram ... non sit ... speciem
forme. sed quia copiose hii dant de hoc auctoritatem. G. Jo.
basi. ambr(osius). dyo. dam. dam. bede. alchu. ... bi.
et aliorum ... post aug(ustinum) ... et auctoritas aug(ustini).
dicit enim in conf. li. xii. nonne docuisti me quod prius
illa informe materia ... non erat aliud. non color. non
corpus non spiritus. non tamen omnino nichil. erat enim quedam informitas
sine ulla specie. quare videtur quod informem materiam creavit deus prius et
postea formavit. Si quis autem velit accipere ... et
videre auctoritates ... in li. conf. xii. li. et xiii. aug.
super gen. ad litteram dicit. magis maior est ...
... quam omnis humani ingenii perspicuitas
... dies. videtur quod temporalis
... et ... dicit omnia sit facta esse. Item
et philosophi videntur opinioni huic consentanea. quod prius fuit sic
... in confusione mixtionis. unde ... ante mare et
... et ... omnia celum unus erat toto ... vultus
in orbe quem dixere chaos. rudis indigestaque moles.
Item boetius in consolatione philosophie. quem non externe pepulerunt
fingere causam ... materie ... Item ... in primo
physicorum. quidam ex uno mixto ...
... quemadmodum anaximander dixit et ... alii
unum et multa dicunt esse sicut emp(edocles) et anaxago-
ras. Item plato in timeo ... dixit sic. mixta
namque ... [illegible]
... dominante ... et salubri ... rigore
necessitatis ... ad ... ut quod ho-
... Item ... sic obiciunt in
... opere suo ... et ab ... operis ... co-
... quod in opere ... actum ...
... in opere divino. ... non
e. ... et dispositionis et ornatus. ... quod
in illo ... post ... actum ... et
postea ... Item ... et successiva
... sit. ... quod ... que
... non e medium ... distinctionis ... motu
ad formam et ad locum ... in tempore succes-
sio. ... distinctionis et ... non e ... quod
omnia opera sex dierum ... operis diei ... sic
de tempore distinctionis et ornatus non poterunt simul

... cum opere ornatus. Item aug(ustinus) ... in ...
... et ... distinctionis quod ...
ordinata sunt. ... e ... potentiam et ... absolute
... actum per formam. ... eodem ordine ...
ad ... mutationem quod sunt inter ... illos. ... muta-
tionis quod est inter ... et ... mutationem
distinctionis et ornatus. quod e inter potentiam et actum non
... omnia sit facta sunt. Item ... loquendo ...
... quod dicit aug(ustinus) ... salva ...
opinione et ... opinione ... sol(utio) ... primo
... aug(ustinum) ... sunt ... suo ...
dicit ... ad litteram ... uox ...
... formata ... non autem ...
... posse postea colli-
gere ... non ... tempore
fecit ... per ordinem ...
... conditione formavit. formatam ...
... in ... tempore. ... quadam
origine ... potuit ...
... loquendi ... non
... dicentes ad ... quod ob(icitur) quod oportebat
non sit ... ordine ... non ordine ... et ...
modo solvendi ... ad auctoritates ... ad hoc
quod ob(icitur) ... quod ... aug(ustinum) ...
an et post ... ordine ... fundamentum ...
... fundamentum ... autem ... dicit
phi(losophus) ... forma
et ... sola ... et ... et hanc rationem
per ... aug(ustini) ... quod aug(ustinus) non derogat
scripture. quia non ... dicit ... sed exponit eam. sed dero-
gat autem scripture qui dicit ... in ...
ad ... quod ob(icitur) ... quod illi plane errabant
aut ... ponentes mixtum ... non ponebant
... dicebant ... in ...
... motum ad ... sic sup...
non e. et de illa opinione ... ali se-
quentes anax. et anaximandrum dicebant ... mixtum
esse ex ... tali ... ibi ...
... et ... et ... et ...
et ... et illi ponebant ... et omnia ...
... et latentia formarum. quod omnia exponenda sunt
et ... et ... non ponebant
... mixtione ... solo
... distinctione ... autem ...
et ... aug(ustini) ... mixtione ... non tempore ...
mixtio ... hoc ... et ... tempore

no procedit. et sol luis radiu emisit. et tn̄ tpe
no procedit. Ad id q̄ ob. [illegible] q̄ n̄ texitur
ab ope diuino. q̄ tn̄ in toto no pot imitari. q̄
no pot fieri de nichilo. s; imitatur q̄ pot [illegible]
loco n̄ri. et loco eo q̄ deus [illegible] fecit et simul ipa
in opari in tpe et successione. Ad aliud dō q̄ distinctio
no fuit successione ut an. et no a [illegible]. et io simul po-
tuit ee. cu ope [illegible]. Ad aliud dō q̄ illi tn̄ no
ppter [illegible] aggregat sil tpe [illegible] suas mutaciones.
s; in [illegible] q̄ e [illegible] agenti ale et alet e aliorum q̄
[illegible] doctores opinat et p alia [illegible]. io soluend
e p principia. q̄ [illegible] et [illegible] ob. soluend p [illegible]. q̄
illa glo. sumit ex [illegible] mot [illegible] gt. [illegible]
sie in orig. sol [illegible] et luna. et [illegible] die
in celo fact p [illegible]. s; q̄ [illegible] die [illegible] in [illegible] die
in celi [illegible] p [illegible]. po die [illegible]
et [illegible] et [illegible] ulteria [illegible]
s; q̄ die [illegible] in [illegible] in [illegible] die [illegible]
[illegible] e in [illegible] fuit. Ad id q̄ [illegible] et [illegible] ob
p [illegible]. [illegible] sic. q̄ duo [illegible] duel [illegible]
cel et [illegible]. [illegible] no [illegible] no uno die [illegible]
manifestat. ut aliquod [illegible] q̄ [illegible] sit. p [illegible]
[illegible] q̄ [illegible] p [illegible]. Ad aliud dō q̄
homo fuit e[illegible] cum angelo quo ad cor. [illegible] elem[illegible]
et quo ad aiam in [illegible] q̄ angelus ad ymaginem
dī in [illegible] [illegible] e sic homo. Ad [illegible]
[illegible] aug. dō q̄ ad [illegible] illi luces no [illegible]
[illegible] q̄ id n̄ q̄ [illegible] in [illegible]
mag. et de n̄ sua [illegible] sic et modo
fac. Ad aliud dō q̄ no e [illegible] si [illegible] in [illegible]
[illegible] luce. s; [illegible] mot [illegible] et [illegible]
[illegible] p [illegible] luces mouebat [illegible]
ad [illegible] distinctione. q̄ mot [illegible] et
calore in [illegible] ad h q̄ ignis [illegible]
[illegible] et sil luce p [illegible]
eo ipo mag. fugiunt distando a [illegible] et
io ille mot ordinabat ad [illegible] distinctionem
[illegible] n̄ no q̄ [illegible] ad distinctionem
s; q̄ h [illegible] n̄ [illegible]. Ad aliud dō q̄ [illegible] die
q̄ [illegible] et [illegible] fiebat uox et [illegible] in
[illegible] pmo. et si uolum [illegible] dicemus q̄
e [illegible] p [illegible] et [illegible] et sic [illegible] e q̄ [illegible] et
e [illegible] p [illegible] et [illegible] et sic no pot
ee [illegible] q̄ [illegible] ponam ipm [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] sic [illegible] celi. Ad aliud dō
q̄ res [illegible] no e p [illegible] q̄ e [illegible] p [illegible]
[illegible] una in ee. et illa [illegible] ab ope diuino in pmo
[illegible]. et alia e in [illegible] et ordine ad res alias.
et illa no [illegible] res [illegible] in [illegible] [illegible]

q̄ sic in [illegible] dicto et oblique [illegible]
et [illegible] a [illegible]. et io [illegible] omnium [illegible]
mot. et io [illegible] in [illegible] ope
alia dies. Ad id q̄ ob. [illegible] dō q̄ [illegible]
[illegible] no e tn̄ p posse agentis. s; et p posse pa-
cientis. et p q̄ mag. [illegible] paciens et [illegible] sic.
et io [illegible] in [illegible] in [illegible] in [illegible]
sex dies. [illegible] fac [illegible] ea p q̄ mag. [illegible]
ille [illegible] et hoc fuit. ut sic unu fuit [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] ad
ad dō. q̄ no [illegible] ut [illegible] e
Ad aliud dō q̄ [illegible] p [illegible] solui e. et [illegible]
e tn̄ de agente q̄ no agit [illegible] [illegible]
s; [illegible] tale aut agens no e deus. Ad
aliud dō q̄ e [illegible] ad [illegible] q̄ s; [illegible]
ab [illegible]. et de h [illegible] et [illegible]
q̄ in [illegible] h actu. s; no e [illegible] ad loc.
q̄ loc fuit ad [illegible] et [illegible] et
de hoc no e [illegible] in [illegible] in loco e [illegible] de-
[illegible] p [illegible] in [illegible]. et io [illegible] q̄ ordo [illegible]
no [illegible] ordini in [illegible]. Ad aliud dō. q̄ no [illegible]
[illegible] in loco [illegible] mouere p [illegible]
[illegible] ex sua [illegible]. s; ad [illegible] q̄ ex
[illegible] noua fac [illegible] posse [illegible]
[illegible] p loca. et p [illegible] et [illegible]. [illegible]
[illegible] de h q̄ dic [illegible] uocauit [illegible]
hic [illegible] ma [illegible] uocat [illegible] aqua
aqua [illegible] aliu. [illegible] re[illegible]dat he-
[illegible] q̄ [illegible] ee [illegible] loci et n̄. [illegible]
hoc dic. q̄ n̄ sic [illegible] et [illegible]. q̄ sunt [illegible]
[illegible] loci. [illegible] q̄ dicit hic [illegible] n̄
et [illegible] cu p [illegible] sic [illegible] et
[illegible]. Ad [illegible] aut dō q̄ in n̄ [illegible] sunt [illegible]
[illegible] quoz [illegible] uocat [illegible] quaz [illegible]
[illegible] for. [illegible] aut [illegible]
[illegible] et io [illegible] uocat. q̄ aqua [illegible]
[illegible] ad q̄m [illegible] n̄ [illegible] forma.
[illegible] in n̄ e [illegible] tenendi forma [illegible]
et [illegible] dē [illegible] q̄ [illegible] fuit
q̄ sunt [illegible]. [illegible] n̄ no h ee ut p forma
et io ee n̄ [illegible] p forma. et io [illegible] e [illegible]
et [illegible] et quo ad hoc [illegible] ee.
et [illegible] candore [illegible] et [illegible]. [illegible] soluenda
sunt p distinctionem. q̄ n̄ [illegible] h in qualis con-
uenit cu loco [illegible] q̄ [illegible] e in ipam [illegible]
[illegible] et [illegible] ab ipa manere una et [illegible]
[illegible] [illegible] loc [illegible] et ab ipo in modo ma-
nere. et quo ad h attribuit [illegible] loci
[illegible] ad [illegible] [illegible] q̄m

uacuum dici in quo non est hoc ad. nisi est sola corpora in
dimensione quidam uacuum esse corporis nisi. [illegible] quod mix-
tio est miscibilium alteratorum unio ut philosophus dicit. Et hec confusio
nisi iiii elementorum. Confusa autem sunt quando non retino-
ta a suis formis nisi unita in aliquo mixto. Et hec confusio
illi chaos tamen nisi celi quod non est eadem cum mixtione elementorum
sed quod nisi accipit quod indicat per potentiam ad motum non enim
est una potentia ad ubi et ad formam et quia utraque tamen confu-
sa fuit in ipso primo chaos ideo ponit mixtum et
confusum alia in hac tamen parte.

C xiiii. d.

¶ Post distinctionis opus et cetera. Hic incipit agere de opere
distinctionis et ornatus. Et secundum hoc dividitur in duas partes. In quarum
prima ponit opus distinctionis. In secunda ponit opus ornatus. Et hec
incipit in opere quarte diei ibi: Sexta die dixit et cetera. Prima harum
dividitur in tres partes in quarum prima agit de distinctione extremi
ab extremo, luminosi ab opaco. Et hec est pertinens ad opus prime
diei. In secunda agit de distinctione medii ab extremo quod est
superius. Et hoc est opus secunde diei ibi: Dixit etiam deus fiat fir-
mamentum. In tertia agit de distinctione medii ab extremo quod
est inferius ibi: dixit deus congregentur aque et cetera. Et hoc est
opus tertie diei. [illegible] dividitur in tres partes in quarum prima agit
ea que faciunt difficultatem [illegible] in secunda quedam dubia circa
illa ibi: Hic non est quod dicere de [illegible] et cetera. In tertia ponit duo dubia
ex parte operantis [illegible] dixit et [illegible] opus
ibi: [illegible] et quo [illegible] et cetera. [illegible] de ope-
re distinctionis quid sit et [illegible] primarum priorum
dierum opus [illegible] multiplicetur [illegible] ad [illegible] magister
in [illegible] dixit quod sex dierum distinctio dicitur et in
formas redegit [illegible] cuncta que [illegible].
distinctio est opus [illegible] sui [illegible] ornatus sui distinctio
quod non dividitur ab opere ornatus [illegible] in verbo al-
tum [illegible] mox opus [illegible] in verbo [illegible] dispo-
[illegible] distinctionis per formas et [illegible] et
[illegible] nulla [illegible] de ornatu quod [illegible] ornatus et
distinctio non [illegible] distinctio
est per formam et [illegible] per formam distinguntur in [illegible] et
ornatus non est [illegible] formis [illegible] ornate rem
[illegible] distinguere ipsam [illegible] dicit augustinus et magister
[illegible] quod quedam pertinent ad distinctionem et non ad or-
natum ut opera primorum [illegible] distinctionis opus [illegible] ornatus
opus. ¶ [illegible] que pertinet quod accipitur distinctio [illegible]
si enim [illegible] formas [illegible] distinctio cum [illegible]
[illegible] et [illegible] amplius [illegible] distinctio
si [illegible] distinctionem cum [illegible] et [illegible]
[illegible] debiti esse distinctionem [illegible] in [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] ad [illegible] medio [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] ad ac-
tionem [illegible] que non erat [illegible]
[illegible] non erat actum [illegible] passivum quia [illegible] dicit philosophus

agentis et actus [illegible] agentis et patientis [illegible] quod agentis
et actus et [illegible] quod sunt contraria [illegible] et
contraria [illegible] contrariorum que contraria sunt [illegible] non possunt
et non [illegible] movetur ad [illegible] declarata unitas et [illegible] non erat
complexionum [illegible] non erat [illegible] contrariorum mixtio et non
[illegible] hominis [illegible] et [illegible] que agit
ad declaratum opus in [illegible] ut stelle et [illegible] agit
ad idem opus [illegible] ut homo [illegible] et asinus et bos et [illegible]
et [illegible] dicit [illegible] quod [illegible] posteriores [illegible]
sunt [illegible] opus [illegible] quod
[illegible] distinctio [illegible] ad formas agentes
et moventes [illegible] ad [illegible] in [illegible]
[illegible] opus distinctionis et declaratio motus ad [illegible]
[illegible] moventur ut stelle [illegible] ut [illegible] quod
[illegible] opus ornatus et [illegible]
[illegible] a quodam [illegible] augustinus qui dicit
[illegible] opus [illegible] sex dierum est [illegible] et [illegible]
[illegible] in hac [illegible] ad [illegible] prima [illegible]
quod distinctio dicitur duobus modis [illegible] large et stricte large est
distinctio [illegible] formam [illegible] quamcumque et hec
[illegible] opus ornatus. Alio modo dicitur distinctio per
formam [illegible] ad locum in quo sic movetur [illegible] ut
agentis [illegible] patientis sic dicit philosophus superiora moventia
et inferiora mota et superiora agentia et inferiora passiva
et sic non [illegible] opus ornatus [illegible] in [illegible]
[illegible] non [illegible] opus in verbo quia [illegible]
non est [illegible] ad id [illegible] quod [illegible]
quod de [illegible] distinctionis [illegible] declaratum est
[illegible] et confusum quia [illegible] corpus
non [illegible] et non [illegible] in [illegible]
[illegible] non [illegible] distinctio [illegible]
[illegible] et [illegible] et pertinet [illegible]
[illegible] et [illegible] et movetur [illegible]
et [illegible] et movetur et [illegible] ab [illegible] et [illegible]
et [illegible] ab [illegible] quod [illegible] movetur et [illegible] est
[illegible] est [illegible] et [illegible] est
[illegible] distinctio ab [illegible]
est opus [illegible] quia [illegible]
[illegible] distinguit [illegible] moventur
a [illegible] motus [illegible] est [illegible]
[illegible] distinctionis medium [illegible] ad [illegible]
[illegible] enim quod [illegible] moventur quod
[illegible] moventur [illegible] distinguere ipsum ab ex-
tremo superiori et hoc [illegible] dicit quando distinguuntur
[illegible] sunt [illegible] ab aliis que sunt [illegible]
[illegible] in [illegible] convenit
[illegible] et [illegible] et [illegible]
distinctione [illegible] dicit quando [illegible]
[illegible] in [illegible] et appareat arida [illegible]

cum distinctione ut dicunt. Et quod sic: sed intelligitur
aliqua esse distingui, ut aer et ignis, et per hoc patet solutio.

Deinde queritur de hoc quod dicit ibi: si quereret quid sit illa lux, sicut et ceteri,
querit enim et de luce. Non enim, ut videtur, quod dicit magister quod
fuit nebecula lucida quam vapor est. Duo vapores sunt, ut
dicit Aristoteles in metheoris, et omnis vapor nubes est de vapore
extracta de terra et aqua, non fuit per se lucens. Ergo si lux illa fuit
nebecula, sicut ut dicit magister, Item videtur si lux illa fuisset
corpus, ut sit corpus, ut forte corpus. Quod dicit Aristoteles in secundo de anima,
circa de visu, lumen neque ignis est neque omnino corpus est, neque
defluxus corporis. Esset enim aliquod corpus. Aut aliud [illegible] per [illegible]
in lucido, neque enim duo corpora possibile est esse in eodem loco simul.
Ibidem: videtur enim contrarium esse tenebre, sunt autem tenebre privatio
[illegible] lucido. Hoc autem non est corpus, ergo non ipsa est lux.
[illegible] ex lucido. Hoc autem non est corpus. Ergo non ipsa est lux dyaphani.
Aristoteles [illegible] super [illegible] ex hoc patet quod lux est [illegible] dyaphani
et non corpus. Aristoteles in libro de visu et in octavo dicit preterea
quod lux non est corpus sed accidens aeris. Aristoteles idem: lux non est corpus
[illegible] alterius corporis. Aristoteles autem in libro de [illegible] sensu, c. de vi-
su: lumen est alterius corporis [illegible] lucis, cui oppositum fuit
illi. Aristoteles idem: lux est qualitas que est perfectio corporis [illegible]
[illegible] est [illegible] idem lumen est qualitas quam mutat
corpus non [illegible] a lucido et [illegible] per [illegible]
[illegible] Aristoteles [illegible] ut esse quidam [illegible] augustinus
dicit enim ad [illegible] hoc [illegible] est et [illegible]
[illegible] sicut humor sunt
[illegible] humor [illegible] ut aer [illegible] lucis Aristoteles
idem [illegible] ut [illegible]
[illegible] in corporibus [illegible] aer lux [illegible] misceatur.
[illegible] de [illegible] in corporibus lux [illegible] Aristoteles [illegible]
[illegible] quod [illegible] de [illegible] ad [illegible] corpore [illegible]
[illegible] non sit lux [illegible] corporis
[illegible] est [illegible] quidam [illegible] alia est [illegible]
per [illegible] corporis [illegible] et per lucem et aerem. Ad hoc [illegible]
obiciunt quidam sic: quod lux in aere aut est per se aut
per accidens. Si per accidens, ergo [illegible] quod est [illegible]
[illegible] per accidens aut per se reducatur, ut ille dicit. Sed non
[illegible] medium [illegible] aeri. Ergo [illegible] per se. Si est
accidens, ergo [illegible] de aere per [illegible] aeris, et hoc non est
[illegible]. Ergo non est accidens aeris. Ergo non est corpus. Aristoteles autem eadem
lux est in oriente et occidente. Aut alia [illegible] ab alia. Si
eadem, hoc non videtur posse esse [illegible] et [illegible] et loco
cum accidens non excedat [illegible]. Si autem alia [illegible]
ab alia, ergo accidens in uno [illegible] alio [illegible]
ergo attingit ad [illegible] ergo excedit [illegible] Aristoteles [illegible] reflec-
tit lucem [illegible] ponamus ergo quod sit vacuum inter celum
et terram, ergo lux [illegible] vacuum et replebit illud. Si ergo esset
accidens, oporteret quod in illo vacuo esset [illegible] quod esse non
potest. Ergo est corpus. Aristoteles: duo accidentia eiusdem speciei non sunt
in eodem. Sed due luces eiusdem speciei [illegible] sunt in eodem.
Ergo lux non est accidens. [illegible] per se [illegible] et [illegible]

quod duabus candelis accensis multiplicatur lux ex utraque et
[illegible] una [illegible] sicut [illegible] quamquam quidam
[illegible] unam [illegible] de anima iam
disputavimus [illegible] de hoc [illegible] opiniones et [illegible]
[illegible] ut [illegible] suscipiatur et ibi potest sic
[illegible] plurime auctoritates et alie. Et [illegible] alcheme
et [illegible] et [illegible] et [illegible] hic non laboramus amplius
quod non ubi posita sunt [illegible] quibus salvantur dicte auctoritates
et alie et [illegible] et [illegible] quidam [illegible]
sunt a [illegible] quibus [illegible] et alie potest [illegible]
bone [illegible] libri de [illegible] et visu et [illegible]
absque [illegible] auctoritatibus et aliis [illegible] solventibus hoc [illegible]
quod per [illegible] dicendum quod lux est accidens forte. Ad
id quod obicitur per primam auctoritatem augustini, dicendum quod si bene [illegible]
augustinus dicit ex eadem auctoritate [illegible] quod [illegible] sit corpus, quod [illegible]
[illegible] aqua [illegible] lucem [illegible] corporis [illegible] corpus
[illegible] ubi [illegible] illa [illegible] solvendum est quod
[illegible] quod dicit quod lux forte similis est [illegible] et [illegible]
[illegible] imaginationis per [illegible] et hoc [illegible] naturalibus ad
nobile [illegible] imaginatur [illegible] corpora [illegible]
nobiliora [illegible] illa que [illegible] sunt [illegible] quod augustinus
de hiis que sunt de fide et moribus [illegible] [illegible]
est si dissentiunt. Sed si de medicina loqueretur, plus ego
crederem galieno vel ypocrati, et si de naturis rerum loqueretur,
plus credo aristotelem vel alii experto in rerum naturis. Ad id autem
quod obicitur per [illegible] quod [illegible] et [illegible] eos
qui exponunt alteram partem. Est enim accidens [illegible]
[illegible] et illud [illegible] et de ipso [illegible]
[illegible] de aliis [illegible] et hoc est lux in aere. Est
[illegible] accidens [illegible] et hoc potest [illegible] ut per [illegible]
et si per [illegible] reducitur ad [illegible] sicut [illegible]
duobus [illegible] inter [illegible] per accidens [illegible]
ab [illegible] acceptus per accidens [illegible] alicui [illegible] ad
[illegible] per se reducitur [illegible] in [illegible] in maxilla et
[illegible] est [illegible] quod [illegible] cogit [illegible] illa. Ad aliud dicendum quod
lux est forma aeris quam [illegible] illuminat et multiplicat
se in [illegible] et lux [illegible] illuc quod non est opposita [illegible]
ad illuminandum [illegible] sicut patet in radio [illegible] per fenestram
a radio [illegible] in domo non potest [illegible] luna [illegible]
ad solem et cum illuminatur aer ab [illegible] radio magno
per fenestram et [illegible] in mutatione [illegible] aeris multi-
plicatur per reflexionem ad corpus solidum. [illegible] solidum
[illegible] est in plana [illegible] ab oppo-
[illegible] sed et [illegible] in oriente et occidente et in
loco [illegible] ad solem et illu-
[illegible] Et [illegible] dicit [illegible] philosophorum
quod [illegible] motus localis. Sed [illegible]
et in utroque [illegible] quod [illegible] motus est [illegible] motus
[illegible] ascendens solis super orizontem [illegible]
et [illegible] ascendens orizontem [illegible] quibus

lux gratie. et hec forte est sufficiens dispositio in uita
dispone suscepcionis sue. et non exigitur ad sui genera-
tionem aliqua substantiam luminis. et hec omnia sunt probata. et
hec est sententia tocius a[illegible] philosophia. Ad aliud dicendum quod si po-
natur uacuum inter celum et terram non erit ibi distinctio
lucis sed tenebrarum. [illegible] eius dicit quod uacuo
posito non uideretur omnino. et ideo tota illa pars ex parte sup-
ponit. Ad aliud dicendum quod [illegible] quod omnis candela grandis dicitur
quelibet eadem multiplicata tendit [illegible] et eadem diminuta tendit
[illegible] quod omnis candela grandis dicitur quelibet eadem multiplicata
tendit ea. et ideo unum lumen est in aere a duabus can-
delis. si magis [illegible] quod una tantum. Ad aliud
quod [illegible] de [illegible] que est apud nos pars [illegible]
puto quod [illegible] de natura est non esse [illegible]
ipse enim non habet de hoc ad loquendum [illegible] ut lux
[illegible] ut non [illegible] dicit [illegible] in [illegible] con-
cludis. et ideo [illegible] sicut talia suo loco [illegible].
non curemus [illegible] aliorum philosophorum. [illegible] et aliorum
quod omnia alia [illegible] ponunt. quod enim quidam obiciunt. quod si
[illegible] fuerit omnia [illegible] esse uidentur [illegible]
[illegible] lux. [illegible] uidere deberent
[illegible] quod [illegible] si ponamus quod uideremus [illegible]
non ponimus [illegible] non ponimus [illegible] colores [illegible]
quod [illegible] in aere. quod quorum esse est in [illegible] distincta
[illegible] motu [illegible] sed ipse sunt [illegible] ad secundam oppo-
sitionem. et hec [illegible] in luce et coloribus. ut dicit [illegible]
[illegible] super librum de anima. quod magis [illegible] esse [illegible] sunt
[illegible] quam [illegible]. et hec [illegible] sunt in aere a [illegible]
cone lucis que est [illegible] in diaphano. [illegible] et [illegible]
et humida et [illegible] est in eo [illegible] cum [illegible]
[illegible] alia [illegible] non habent [illegible] Ad hoc quod [illegible]
[illegible] de nube nubecula. dicendum quod [illegible] loquitur [illegible]
quod nubes tenuis eleuata in sublime [illegible] luce
solis [illegible] candorem. [illegible] lux illa [illegible] non erat
a deo magnum habens fulgorem. ut dicit in [illegible] sol.
et ideo nubes lucida [illegible] et [illegible] hac [illegible] nu-
becula [illegible] dicit quod sol inde factus
est. [illegible] de illa nubecula sunt tres opi-
niones. una est quod [illegible] in [illegible] et hec [illegible]
[illegible] alia est quod est [illegible] et ideo hec est [illegible]
quod cum sol non [illegible] quam sol
distantia [illegible] possit uideri
in ortu et occasu [illegible] et hec puto esse
[illegible] quod non [illegible] sunt. et
illa nubecula non fuit una. sed [illegible] quod [illegible]
[illegible] et [illegible] stelle [illegible] in [illegible]
[illegible] celi. fuit [illegible] non uidemus [illegible] et
[illegible] et [illegible] de hoc quod dicit
ibi. hic non est quod dies distinguere [illegible]. [illegible]
quod non dicatur dies distinguere [illegible] quod [illegible]

[illegible] dies [illegible] huius spacium. xxiiii. horarum
[illegible] non dicitur [illegible] et [illegible] de illo ordine
dies et noctis quod magis [illegible] in sequenti. [illegible]
[illegible] tres ordines [illegible] noctis sequitur ad diem [illegible]
ut incipiat dies a mane et [illegible] in mane
et noctis [illegible] dies sequitur. [illegible]
a uespera in uesperam [illegible] noctis precedat ad diem
sequentem quod [illegible] in [illegible] uidetur
obseruare ecclesia. et ideo [illegible] noctem precedente
sequente. et [illegible] a luce tendit in te-
nebras. [illegible] dicendum ad primum quod dies quo ad [illegible]
[illegible] in primis diebus et sequentibus [illegible] in primis
tribus diebus [illegible] fuit. lux una [illegible] plures [illegible]
[illegible] in primo in sequentibus [illegible] fuit sol. [illegible]
[illegible] in spacio [illegible] dies [illegible]
quod [illegible] lux fuit una reuolucio lucis [illegible] ut plures
[illegible] sol fuit est. non dicitur dies reuolucio lucis
solis. sed [illegible] reuolucio equinoctialis [illegible]
equinoctialis [illegible] pre [illegible] quod
[illegible] motu sui [illegible] sol. in spacio unius reuolucionis
equinoctialis. [illegible] non dicitur spacium diei. [illegible]
aliquando de [illegible] puto magistrum distinguere [illegible]
et sequentes. quod [illegible] lucis non erat in [illegible]
[illegible] et ideo non habebat [illegible] una reuolucione. xxiiii.
horarum [illegible] sol [illegible] unum [illegible]
[illegible] quod illa [illegible] in spacio unius
reuolucionis [illegible] in [illegible] in [illegible].
et cum in [illegible] equinoctialis [illegible] duabus
de causis [illegible] obliquitatem zodiaci a circulo equinoctiali
et [illegible] obliquitatem orizontis a circulo [illegible] dies
[illegible] tres [illegible] sunt
[illegible]. et hec est [illegible] Ad aliud dicendum quod magister
[illegible] ordinem [illegible] reddit rationem quare [illegible]
sex dies [illegible] admirari de tenebris
et hac de causa [illegible] erat a luce in lucem et [illegible]
[illegible] in [illegible] sex dies nunquam [illegible] de nocte
[illegible] a luce in [illegible] et ideo dies [illegible]
nobis. ut dies in nocte [illegible] et dies precedit
in nocte sequente [illegible] quod [illegible] nox
precedens [illegible] et [illegible] noctis sequentis [illegible]
postquam [illegible] resurrexit [illegible] in [illegible]. quod
a meridie precedat dies usque ad meridiem sequentis
et adiungimus alia [illegible] et hec magis
[illegible] de saluatore. [illegible] dicit a summo
celo egressio eius et occursus [illegible]. quod [illegible]
[illegible] summum celi medium celi [illegible] Ad hoc
[illegible] quod [illegible] esset [illegible] est [illegible]
[illegible] et ideo [illegible] ordinem [illegible] et non [illegible].
[illegible] de hoc quod dicit [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] dicit. si genuit [illegible] ab [illegible]

uel q ab eterno [illegible] moueri. [illegible] si concedatur q
pater operatur per filium quod non concedit quod est per filium et sapientiam
uel facit per filium et quod de hiis [illegible] ipso loco disputanda
sunt. ista sufficiant. Ad 2m dicendum ad primum quando [illegible]
quod generatio est ubi quod filius est. et [illegible] ab eterno.

[illegible]

Capitulum 2.

[illegible]

[illegible]

valet aq̄ p lumen [illegible] q̄ glaciali soli [illegible] cristall'
ꝑsolant [illegible] ꝑ tm̄ [illegible] cristall' sit i solu-
to ut uelle ꝑhenoȝ [illegible] supi' ab igne
[illegible] ad h' sit q̄ ab igne ɔsumat. [illegible] demons
[illegible] h' q̄ [illegible] possunt uapores ascendere [illegible]
ample' regione [illegible] ɔsumit. g° ut q̄ n' sit
q̄ sint ibi aq̄ [illegible] q̄ do cogit nos po-
nere aq̄s etiam cu' [illegible] locus supi' aq̄ [illegible] sit
q̄ n' ꝑma [illegible] no' [illegible] celo. [illegible] magis [illegible] d'.
[illegible] q̄b'dam ut uide-
tur [illegible] illa moles q̄ [illegible]
[illegible] atq̄ [illegible] [illegible] ra-
tior [illegible] atq̄ [illegible] de q̄
[illegible] quedam fuisse aq̄s que
[illegible] esse [illegible]. g° iam antiqua [illegible]
q̄ no' sit ibi aqua [illegible] ꝑ [illegible]
[illegible] placet
m' magis illa uia q̄ no' sit ibi aq̄ etiam [illegible]
[illegible] aqua [illegible] ad h' [illegible]
[illegible]
[illegible] medicali [illegible] no' [illegible]
[illegible] illas [illegible]
[illegible] no' [illegible]
[illegible] celi [illegible]
[illegible]
[illegible] luminum [illegible]
[illegible] celum distincta
sunt a tenebris [illegible] opione [illegible]
aug'. [illegible] appellauit celu' dicens
[illegible] tenebras nox [illegible] die n' [illegible]
[illegible] celu' [illegible] n' celi [illegible]
[illegible]
ad loc' [illegible] aqua [illegible] aq̄ [illegible]
celu' [illegible] cristallinu' q̄ no' [illegible] cristalli-
[illegible] aqua [illegible]
ut dixit [illegible]
[illegible] dependet [illegible]
[illegible] dixit aug' [illegible]
[illegible] no' [illegible] q̄ quas
aug' [illegible] sit ibi aq̄ [illegible] patebit [illegible]
[illegible] quasi [illegible] no' [illegible]
[illegible] aug' [illegible] planos [illegible]
quales aq̄ possunt ibi esse quoȝ [illegible] celum
dicunt ubi aer [illegible] media' zonam uaporabile'
suspendunt. [illegible] dicens aquas q̄ [illegible]
sup' celos sunt esse [illegible]
[illegible]
[illegible] ad duas [illegible] lo-
quitur de aqua [illegible] de [illegible] de quib' dicit [illegible]
[illegible] ad illa q̄ [illegible] q̄ [illegible] pho'
q̄ dicebant ad [illegible] aq̄s ascendere uapor[illegible]

[illegible] q̄sdam stellas [illegible] quasdam dicas [illegible]
[illegible] sub [illegible] h' [illegible] calefi[illegible] illius
[illegible] no' [illegible] aq̄ ad h' [illegible] celos [illegible]
dem' [illegible] q̄ celu' uocatur [illegible] medium h' aeris in
[illegible] de quo dr' aues celi [illegible]
[illegible] illi [illegible] de plano [illegible] sit [illegible]
[illegible] h' [illegible] no' [illegible]
[illegible] tm̄ [illegible] h' [illegible] cu' al-
[illegible] cu' [illegible] no' [illegible] magis [illegible]
qui fecit almagest' [illegible] de [illegible] no' e' [illegible]
magna cura [illegible] sit [illegible]
dem' aug' [illegible] q̄ ille [illegible] phoȝ fundam'
[illegible] eos [illegible] si [illegible] eoȝ [illegible]
esse [illegible] aq̄s esse sup' celos [illegible]
sint ibi aq̄ [illegible] recipiens lumi-
[illegible] magis q̄m aer [illegible] dic' ph'us [illegible]
[illegible]
[illegible] no' [illegible] ad h' q̄ sunt sup'
celos [illegible] dixit aug' ad loc'
[illegible] no' [illegible] q̄ ille [illegible]
aq̄ [illegible]
n' celi no' [illegible] aer [illegible]
[illegible]
[illegible] tenet lum' [illegible]
[illegible] ut dic' ph'us [illegible] cu' [illegible]
[illegible] tenent lum' q̄ no' [illegible]
[illegible] aeris ut igne' [illegible] no' [illegible]
[illegible] q̄ igne' no' sit lucens [illegible]
opione [illegible] celestis [illegible]
una [illegible]
[illegible] igne' aut' [illegible]
[illegible] no' lucet [illegible] igne [illegible]
[illegible] no' lucet [illegible]
[illegible]
[illegible] lucet [illegible] ibi [illegible]
[illegible] ut dic' [illegible]
[illegible] ducens [illegible] q̄ igne' luc[illegible]
[illegible] umbra [illegible]
[illegible] igne' n' esset de-
umbra [illegible] cu' [illegible]
[illegible] cu' luna sit [illegible] igne [illegible]
eclipsat luna [illegible] igne' [illegible] igne' no' [illegible] lum'
[illegible] illuminat' [illegible] aer [illegible] no' [illegible]
[illegible] aut' [illegible] mettallo
[illegible] ut lapide albo [illegible]
[illegible] aq̄ [illegible] luce [illegible] ab aq̄ [illegible]
[illegible] no' [illegible] in tenebris [illegible]
aqua [illegible] no' [illegible]
[illegible] terrena [illegible] aqua calore [illegible]
[illegible] luce [illegible] ut [illegible]
[illegible] igne' [illegible] no' lucet [illegible]

2a [illegible]

ratioz sic e(st) h(abe)t q(uam) ignis. (et) e(st) e(st) luce n(on) delz
h(ec) cu(m) nonu(m) celu(m) q(uod) d(icitu)r c(ri)stallin(um) sic nobil(ius) q(ua)m stellat(um)
ut plax. (et) s(ub)tili(us) no(n) d(ebe)t luce. g(ra)u(itas) male d(icitu)r illuc t(ra)nsu
m(ir)i aqua s(e)c(un)d(u)m p(ro)p(rietat)e(m) p(er)spicui tenebras luce. Il(lu)d e(st) q(uo)d e(st)
nota(bi)l(i)s t(ra)nsiu(m) ill(u)d celu(m) aqueu(m) (con)trar(iu)m e(ni)m q(uod) u(er)i n(on)
s(er)uat. ut dic(it) alpeg(ius). q(uo)d illud e(ss)e dep(re)hendit(ur) no(n)
e(ni)m possu(m)us colligere n(umer)u(m) mo(ti)u(m) i(n) celo. n(isi) p(er) s(e)n(s)u(m) (et)
uisum. g(ra)u(itas) i(n) quo defic(it) u(isus) ibi no(n) ponet(ur) a(lique)d nat(ur)e.
¶ Si d(icitu)r q(uod) soli sci(enti)a possunt (et) no(n) ph(ilosoph)i. h(oc) n(on) e(st). q(uia) (et) dam(ascenus)
dic(it) q(uod) ph(ilosoph)i celu(m) e(ss)e dep(re)hendunt. (et) sup(er) h(oc) i(n)ducit(ur) a(st)ro-
logia alpet(ragii) qui ob(iecti)o(ne) s(ec)l(or)u(m) ab uno motore s(im)plici
e(ss)e mo(tu)m i(n) mo(bil)i (con)t(ra)riu(m) no(n) pot(est) e(ss)e n(isi) mot(us) un(us). s(ed) sp(er)a stel-
lar(um) fixar(um) h(abe)t mot(us) duos. g(ra)u(itas) ip(s)a no(n) e(st) mo(bi)le p(ri)m(um). q(uia)
aut(em) duo mot(us) sint i(n) sp(er)a stellar(um) fixar(um) p(ate)t. q(uia) i(n) ip(s)a
e(st) mot(us) diurn(us). (et) s(ecundu)m e(st) ibi mot(us) stellar(um) sup(er) polos
cl(ri)c(u)li signor(um) s(ecundu)m boe(tium) (et) ar(istotelem). i(n) li(br)o de causis p(ro)p(ri)et(atu)m elementor(um) i(n)
t(ra)nsit an(n)is g(ra)du uno. (et) s(ecundu)m alba(tegni) i(n) m(u)ltor(um)
l(on)giorib(us) t(em)p(o)r(ibus). (et) s(ecundu)m thebyth s(ecundu)m accessu(m) (et) recessu(m) cap(itum)
arietis libre. g(ra)u(itas) nec(ess)e e(st) a(lique)d mob(i)le p(ri)m(um) ponere an(te) ill(u)d.
sic e(ni)m dic(it) ph(ilosoph)us. c(um) p(ri)ma mo(bi)lia ca(usa)e s(un)t p(ri)m(um). (et) motor
p(ri)mus (con)tinu(us) ille e(st). no(n) e(st) n(isi) un(us). g(ra)u(itas) nec(ess)e e(st) ponere nonu(m)
celu(m) ad q(uo)d rest(at) mot(us) diurn(us). qui uoluit(ur) sup(er) c(ir)-
culos equedistantes eq(ui)noct(ia)li. (et) sup(er) polos eq(ui)noct(ia)les.
¶ S(ecund)o (con)ced(itu)r n(on) u(idetu)r q(uod) aqua sup(er) celos (con)sumit(ur) s(ed) p(er)spi-
cuu(m) retinens lum(en). ¶ Ad id aut(em) q(uod) h(ic) ob(icitu)r. d(icen)d(u)m q(uod) h(abe)t ce-
lum duob(us) mot(ibus) d(icitu)r. s(cilicet) ad terre i(n)separabilit(er) i(n) lu(m)i(n)e.
(et) h(oc) n(on) luminosu(m) e(st) empyreu(m) (et) nonu(m) celu(m). (et) ad luce(m)
(et) h(oc) no(n) accidit n(isi) i(n) p(ro)b(abi)l(ibus) (con)densitas (et) (con)pacitas m(ateri)e
ut dic(it) aue(rroes). i(n) s(ub)st(anti)a celi (et) m(un)di. ¶ Ad id q(uo)d q(uer)it(ur) que
nec(ess)itas sit ut ponat(ur) e(ss)e co(rpus). d(icen)d(u)m q(uod) l(ice)t u(isu) accipi no(n)
possit. t(ame)n (con)uincit(ur) e(ss)e p(er) r(ati)one(m). q(uia) r(ati)o(ne)m exced(it) loq(ui)
ad quor(um) unu(m) refert(ur) mot(us) diurn(us). (et) ad alt(eru)m mot(us)
declinis cl(ri)c(u)li. (et) s(ecundu)m (com)mu(ne) n(on) scholar(um) s(ecundu)m e(un)d(em) loc(um)
no(n) refert h(oc) de cl(ri)c(u)lo signor(um). s(ed) p(ro)p(ri)e de celo. bus.
(et) s(ecundu)m de n(atur)a. ¶ T(er)tio q(uer)it(ur) de isto co(rpor)e a mag(ist)ris
theo(logi)s utru(m) moueat(ur) uel no(n). u(idetu)r aut(em) q(uod) no(n) mo-
ueat(ur). q(uia) ip(su)m e(st) unifor(me). g(ra)u(itas) no(n) e(st) a(lique)d unde i(n)cipiat
mot(us). i(n) q(u)o a(utem) no(n) e(st) un(de) i(n)cipiat mot(us). i(d) e(st) i(m)mob(i)le. g(ra)u(itas)
mo(tu)s e(ss)e i(m)mob(i)le. Si d(icitu)r q(uod) circularis mot(us) e(st) s(ine) p(rinci)p(i)o (et) s(ine)
fine. sic (et) celi. h(oc) e(st) q(uod) dic(it) ph(ilosoph)us i(n) s(ecundo) de ce(lo). (et) m(un)do
sic e(st) orbi(s). q(uia) l(ice)t du(b)ia s(cilicet) dext(ra) (et) sinistra
q(ua)m sunt loca incipiat. (et) motu(s) ex op(er)e fact(us) u(idetu)r sic
g(ra)u(itas) p(ate)t si no(n) sit unde i(n)cipiat mot(us) ex op(er)e. fa(c)t(us) sic
no(n) mouebit(ur). q(ui)d e(st) p(ro)p(ter) l(ibr)o. (et) ut (con)tinu(u)s
h(oc) i(n) p(ri)m(o) mot(us) orbis. na(m) s(ecundu)m mot(us) e(st) no(n) e(st) i(n) t(em)p(or)e i(n)
finit(us). s(ed) e(st) mot(us) finit(us). n(e)c(essari)o (con)s(ta)t q(uod) motu(m) e(ss)e se(cundum)
loc(um) (et) t(em)p(u)s. g(ra)u(itas) c(um) q(ui)l(ibe)t una (con)clusio sit f(init)a nec(essari)a
(con)s(ta)t q(uod) alid i(n)cipiat. s(ed) q(uod) e(st) unifor(me) u(idelicet) undiq(ue) e(st) i(n)
toto una. g(ra)u(itas) aut(em) undiq(ue) tale aut(em) i(n)finit(um). (con)stat a(utem) q(uod) u(n)-
diq(ue). c(um) h(oc) sit i(n) p(ro)p(rie)t(a)te. g(ra)u(itas) n(ec) i(n)cip(it). g(ra)u(itas) n(on) mo(ue)t(ur). sic (et) p(ro)p(ri)e
t(ame)n. i(n) h(oc) t(ame)n sunt r(ati)ones. q(uia) h(oc) sit i(n) p(ro)p(ri)e(tate) q(ui)b(us) adducu(n)t(ur).
¶ S(ecund)o ob(icitu)r d(icen)d(u)m q(uod) i(d) celu(m) mo(bi)le (et) q(uod) e(st) unifor(me) (con)sta(n)s

(et) no(n) unifor(me) alio m(odo). unifor(me) e(st) quo ad h(oc) q(uod) undiq(ue)
e(st) de l(uci)s l(u)c(i)s. s(ed) no(n) unifor(me) e(st) quo ad h(oc) q(uod) i(n) una p(ar)te
e(st) nobili(us) q(ua)m i(n) alia. (et) ibi (con)ti(n)git i(n) eo uis unifor(mi)s
motoris. (et) ibi e(st) loc(us) un(de) sic mot(us) (et) opp(osi)ta e(st)
regi(on)is. q(uo)d aut(em) sit dext(ra) (et) sinist(ra) i(n) celo. (et) ub(i)
sint. t(ame)n ut dic(un)t astrono(mi). ut i(n)fra collig(a)t(ur) a(lique)d
e(st) negotiu(m). t(ame)n p(ro)p(ter) q(uo)sdam h(oc) explana(n)t(ur) sic b(re)u(ite)r.
q(uod) si (con)sid(er)at(ur) c(um) mot(us) celi (et) mob(i)l(i)s. nec(ess)e e(st) g(ra)d(u)s dare
dext(eru)m (et) sinist(ru)m i(n) sua n(atur)a. (et) tu(n)c oriens s(er)it dext(ru)m
no(n) dicet(ur) s(ecundu)m quo or(itu)r sol. q(uia) s(ecundu)m a(liqu)i g(ra)du(s) cl(ri)c(u)li decli-
uis or(itu)r sol. s(ed) dicet(ur) q(uo)ndam p(ar)s celi nobilior. (et) de h(oc)
mag(ist)ri latinor(um) m(u)lta abusiua dix(er)unt. s(ed) s(ecundu)m arabu(m)
nobilior e(st) duplex. s(ecundu)m q(uod) aut(em) s(ecundu)m m(aximu)m nobilit(atis) i(n) uno c(ir)-
c(u)lo erit m(u)lta motor(um). (et) tu(n)c motor i(n)fluat mot(um)
i(n) loco ill(o) mo(tu). ut cl(ri)c(u)lo signor(um) i(n) capite arietis
(et) libr(e). (et) mo(tu)s p(ri)mo i(n) loco nobiliori ex distantia ab utroq(ue)
polor(um). (et) alius orbib(us) alter(um) (et) alter(um) p(ro)p(ter) ub(i) u(ir)tus motor(um)
dat a stella i(n)fluit u(ir)t(u)s motor(um) dulcis mot(us). i(n) mo(bi)l(i)
p(ro)p(ri)e. (et) tu(n)c dext(ra) sui oriens erit loc(us) stelle. et s(ecundu)m
hoc i(n)uenim(us) rabi moys(es) dic(it) q(uod) i(n) sp(er)a stellata
sunt m(u)lta motores. (et) i(n) aliis un(us). si aut(em) (con)sider(e)m(us)
exte(m)i stellar(um) s(ecundu)m r(ati)one(m) ad nos. tu(n)c dext(ra) celi erit
duplex. e(st) n(on) sinist(ra). (et) erit s(ecundu)m s(ecundu)m t(ame)n i(n) mo(bi)le. erit
e(ni)m dext(er) asp(ect)us ab oriente i(n) mediu(m) celi. (et) sinist(er)
a medio celi i(n) angul(u)m occ(ident)is. (et) t(er)tiu(m) dext(er) ab angulo
occid(ent)is i(n) angul(u)m medie t(er)re. t(er)tius ic q(uod) t(e)rtius op(p)o-
nit illa. ui(delicet) se h(abe)t ad illa(m) q(ue) e(st) ab oriente i(n) mediu(m)
celi. (et) respicit(ur) utroq(ue) ab utroq(ue). (et) (con)stat(ur) i(n)t(er)uallis
ear(um). (et) erit secund(us) asp(ect)us sinist(er) ab angulo medie
t(er)re i(n) oriens signu(m). e(ad)em de c(aus)a p(ro) oppo(siti)one (con)tinu-
ant(ur) ex i(n)t(er)uallis p(ro)p(ter) u(ir)t(u)s sinistre. (et) h(ic) m(odo) u(idetu)r uelle
ph(ilosoph)us i(n) s(ecundo) de celo (et) mu(n)do. (et) (com)mentator sup(er) id.
q(uod) l(ice)t dic(it) sic. ex hiis q(uod) nos ex(istens) ex (con)t(ra)rietate
e(st) h(om)o h(abe)t dext(eru)m (et) sinistru(m) (con)sid(er)es i(n) figura. de(in)d(e)
h(abe)t se sup(er) orbe(m). (et) dic(it) (com)mentator q(uod) d(ebe)t ymaginari
q(uod) cap(ut) e(ius) sit i(n) polo sup(er)iori antartico n(ost)ro occulto.
(et) pedes i(n) artico n(ost)ro manifesto. (et) facies e(ius) uersa ad
diurnu(m) emisp(er)iu(m) tu(n)c e(ius) s(ecundu)m dextra erit (con)t(ra) p(ar)s
ascendens. (et) sup(er) sinist(ru)m descendens ad occasu(m). (et)
si reuoluat(ur) sol. erit tu(n)c sup(er) dextra q(uar)ta ab orie(n)te
i(n) angul(u)m t(er)re. (et) sup(er) sinistram q(uar)ta ulti(m)a ab an-
gulo t(er)re i(n) signu(m) emergens sup(er) orizonte(m). (et) i(n) hoc
s(ecundu)m dext(ru)m (et) sinist(ru)m celi utunt(ur) om(ne)s astronomi i(n) diuersis
or(bibu)s asp(ect)u(u)m. ¶ De(in)de q(uer)it(ur) de s(ecund)a q(uesti)one mag(ist)ri i(n) l(ite)ra
q(ua)m tangit ibi. quida(m) u(er)o celu(m) q(uod) p(re)cedit aptis(simu)m s(ecundu)m
(et) c(etera). h(oc) e(ni)m u(idetu)r s(ecundu)m s(ecundu)m. sic p(ro) toto p(ar)ticula(m) celi (et) m(un)di
p(ro)bat(ur). impl(e)t e(ni)m e(st) q(uod) co(r)p(u)s un(um) i(n)fra dulcius sic mot(us)
s(ecundu)m s(ecundu)m. (con)st(a)t aut(em) q(uod) mot(us) celi n(atur)alis e(st) circularis mot(us)
aut(em) ignis sursum e(st). (et) s(ecundu)m g(ra)u(itas) ignis (et) celu(m) (et)
stelle no(n) sunt n(atur)e unius. h(oc) co(rpus) p(er)petue
p(er)manens s(ecundu)m unu(m) modu(m). (et) q(uod) talis no(n) pot(est) e(ss)e
g(e)n(er)abile (et) corruptibile i(n) p(ro)b(abi)l(ibus) stelle (et) orbes celor(um)

ab intrinseco perficiente, scilicet unum modum. Ergo non sunt ibi
nisi grossa [illegible] et corpora [illegible]. Ignis autem per se est cor-
pus [illegible] et corpora. Ergo illa corpora non sunt de igne.
¶ Si dicitur quod deus creavit ea, hoc non est dictum, quia ut
dicit Augustinus in libro [illegible] quibus natura [illegible]
deus preter modum naturalem [illegible] ex eis ut
in eis operetur. ¶ Sed hoc non videtur concordare dictis Ra-
bani, qui ponit super [illegible] divisionem celorum dicens
quod vii sunt celi, scilicet empyreum, aqueum, firmamentum,
igneum, olympeum, ethereum, aereum. Ergo videtur quod aliquid
non sit aqueum et firmamentum quam igneum. ¶ Videtur
de hac ipsa divisione quod non videtur dicere [illegible] aliquid
omni celo. Celum enim, ut dicit Damascenus, est continentia
visibilium et invisibilium creaturarum. Constat autem
quod hoc non convenit omni celo. Ergo [illegible] non potest dici
celum commune [illegible] ¶ [illegible] plures dicunt quod ethereum non accipitur
nisi corpus celeste. Ergo ethereum non dicit nisi distantiam
nisi a firmamento et empyreo. ¶ Sed olympium vero dicitur ab
olympo monte [illegible] non potest [illegible] ergo su-
mitur [illegible] celorum. ¶ Ergo dicendum quod non dicitur celum
igneum quia sit igneus, sed quia est similis igni in
luce lucentis in stellis et hoc modo locutus est [illegible] et
per hoc patet solutio eorum que obiciuntur. Ad divisionem Ra-
bani dicendum quod ipse sumit celum commune [illegible] quod continet et
[illegible] superius [illegible] et non sumit [illegible] quod contine-
at [illegible] solutio et [illegible] sic accipitur divisio Ra-
bani [illegible] celum aut continet huiusmodi lumen inseparabile aut se-
parabile. Si autem continet et [illegible] lumen separabile, aut
habet a se sicut [illegible] prima lux, aut habet ab alio. Si a
se, aut movetur aut non movetur, et penes [illegible] com-
binationes ponit [illegible] accipitur [illegible] celorum.
Si continet in motu huiusmodi a se lucidam [illegible] insepa-
rabilem, tunc est empyreum celum. Si autem continet motum
huiusmodi lumen sui lucidam [illegible] inseparabilem, aut habet
[illegible] non est [illegible] aut in alia parte plus et in alia
minus, quia in aliqua parte [illegible] lucidi [illegible] et in aliqua
non. Si primo modo est celum [illegible] si autem habet lucidam
ab alio inseparabile, tunc hoc potest esse duobus modis,
scilicet [illegible] et [illegible] Si [illegible] tunc a Ra-
bano dicitur celum olympium, quia olympium dicitur hoc non ab
olympo, sed ab hoc quod olympus [illegible] ad [illegible]. Si autem
continet huiusmodi [illegible] lucidi separabile, hoc tantum est [illegible]
et [illegible] exteriorem [illegible] superficiem.
Si primo modo est empyreum ethereum, quod aliud accipitur
ethereum a Rabano [illegible] ab [illegible] superiori parte ae-
ris quam a quibusdam philosophis regio etherea vocatur, et per hoc patet solutio
obiectionis [illegible] ¶ Si autem est [illegible] est aereum
hoc ad nos. Et si obicitur quod [illegible] est, quia ignis lucet
in sua sphera, dicendum quod non habet [illegible] lucidi, quia si [illegible]
[illegible] et [illegible] ipse lucebit [illegible]
et hoc non facit aer et aqua, sed tamen faciunt [illegible]
[illegible] lucis [illegible] et [illegible] et cristallo et beryllo et

per hoc patet solutio omnium obiectorum. ¶ Deinde queritur de tertio quod dicitur
[illegible] est et solutio cuius figure sit celum et dicitur hoc enim ut-
que dicit magister quod Augustinus et Damascenus et multi alii sancti dicunt
celum esse sphericae figure. ¶ Queritur et videtur quod attribuitur
celo figura spherica. ¶ Ergo dicendum quod scriptura non enarrat tamen
hoc in sermone [illegible] sed [illegible] ¶ Ad quod dicendum
quod spherica figura est in corporibus sicut circularis in superficie. Cir-
cularis autem et spherica duas habent proprietates, scilicet quod simplicis-
sime sunt omnium figurarum et quod capacissime. Et prima
prima dant corpori primo, scilicet [illegible] dant corpori continenti
totum. Hoc autem sic probatur: omnis figura in cuius ordine
numquam resultat [illegible] et numquam [illegible] eadem tota figura,
sed [illegible] pars eadem [illegible] est simplicior omni alia figura
in cuius aliqua divisione resultat [illegible] et alia figura et
alia [illegible] eadem figure quam dicitur. Sic autem se habet circulus
ad omnem figuram. Ergo circulus est simplicissima figurarum. Probo
autem [illegible] quia si alius figurarum est simplicior circulo, illa
est triangulus, quia omnis alia figura ex tot triangulis componitur
quot habet angulos. Sed triangulus potest dividi duobus modis, scilicet
linea ducta de latere in latus, et tunc proveniunt quadran-
gulus et triangulus, vel linea ducta de angulo super
basim ut [illegible] et tunc proveniunt duo trian-
guli [illegible] autem non [illegible] ut in [illegible] ut
in [illegible] numquam proveniet circulus ut alia figura, sed [illegible]
[illegible] circuli. Ergo circulus est simplicissima figurarum. Ergo [illegible]
[illegible] quod autem sit capacissima sic probatur [illegible]
[illegible] de omni angularia figura quod numquam potest dari
[illegible] circulus [illegible] capacitatis [illegible] possit [illegible]
scribi. Si figura angularia maioris capacitatis et [illegible]
[illegible] de figura angularia inscripta in circulo quod [illegible] omnes an-
guli ad circumferentiam extenduntur. Hoc [illegible] si est
[illegible] quod figura angularia sit capacior circulo, hoc non
[illegible] per multiplicationem angulorum magis distantia [illegible]
[illegible] latera faciant [illegible] ergo anguli in infinitum, ergo
si [illegible] figure poligonie ad capacitatem circuli [illegible]
[illegible] hoc ad [illegible] angulis [illegible] sed angula-
[illegible] angulus autem est duarum linearum [illegible] ergo
illa linea quod [illegible] alia in angulo est [illegible] circuli [illegible]
circuli. Ergo non [illegible] a centro [illegible] circumferentie
[illegible] capacitatem
[illegible] circulus capacissima est figurarum. Ergo maxime competit
corpori [illegible] omnia. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicitur ibi:
¶ Queritur et solutio si [illegible] moveatur. De hoc quod dicit hoc
disputare [illegible] non [illegible] nullum corpus
movetur in loco suo, cum motor non sit [illegible] spiritualis. [illegible]
[illegible] ad locum et alia elementa [illegible]
[illegible] et in locis suis quiescunt. Celum autem movetur in loco
suo. Ergo motor eius est [illegible] spiritualis. ¶ Sed obicitur [illegible]
[illegible] quam non [illegible] in aliquo sit et ex illo mo-
tu uno [illegible] et [illegible] patet per [illegible] stelle
autem moventur ad [illegible] et ex illo motu
uno [illegible] ergo non moventur motore [illegible] sola

sed a motore qui est extra quantitatem et sic uult uelle Rob[er]
glo. sic p[ro]p[ter] rat[ione]s sic p[er] lu[men] trans uniu[er]sa c[on]tinue p[ro]pagat
sp[eci]e[m] ip[s]u[m] sole[m] in m[edi]o sp[eci]em n[ost]ra[m] uite q[ui]a ab sic et s[an]c[t]e
et uigeat et a[n]i[m]os orbes e[st] in suo explerat ...
obo ... ad h[oc] q[uod] o[mn]is motor mouens cor[pus] d[i]u[er]sifi-
cat p[er] u[ir]tutes ordinatas ad recep[tio]ne[m] motu[m] lo-
calis i[n] loco uno p[ost] q[ua]m i[n] alio e[st] extra q[ua]ntitat[em] mo-
tor aute[m] celi mo[ue]t cor[pus] disponit de[us] et simili[ter]
q[ui] sunt u[ir]tutes disponentes ad recep[tio]ne[m] mot[us] et
regio[n]e[m]. ergo motor celi e[st] extra et io o[mn]es ph[ilosoph]i
arabu[m] dixerunt et p[ro]baue[run]t ... q[uod] celu[m] mo[uetur]
ab a[n]i[m]a [con]iuncta sibi. et h[oc] dic[it] ar[istoteles] et auic[enna] et aue[r]-
rois. et algazel et alfarab[ius] et abou[m]zet et ra-
bi moyses. et h[oc] motore explic[ati]o ... plena q[ue]
e[st] delid... ... et ... q[ue] e[st] plena for[ma]
i[n] explico[n]e[m] ... mot[us] sui orb[is]. sed q[uia] ... si[m]il[iter]
e[st]. io no[n] pot[est] ... mot[us] ... et i[n] alio
situ. et io ... motor [con]iunct[us] celo ... ipsi
et ... celi e[st] disp[ositi]o ad mot[us] q[uia] ... e[st]
et i[n] ... no[n] e[st] ... et io mo[tus] ille e[st]
s[i]n[e] labore et pena ut dicit et no[n] ... la[ss]itu[di]ne
... mot[us] ... quo mo[do] ... ergo [con]cordant
o[mn]es et q[ui]b[us] ... motor[es] ... i[n] orb[ibus] i[n]ferior[ibus]
... i[n]ferior[ibus] sibi. et sic desce[n]d[end]o. q[uod] h[oc] au[c]tor
... sit maledict[us] ... dam[nat]o ... i[n] ...
... ut i[n] ... celos ut imagia ... a[n]i[m]a-
... sunt et intellect[us]. et io ue[l] ... q[ui]
no[n] moueat[ur] ... no[n] ... et q[ui] ...
dic[u]nt no[n] ... q[ui] no[n] mouent[ur] a ... q[uod] ... sol
... mouent[ur] et h[oc] dic[it] ... alii ph[ilosoph]i. sic ... ut
ptolo[meus] et albateg[ni]. et albumasar. et ... et alii
... ... ad ... ... op[in]io-
nib[us] ph[ilosoph]or[um] aug[ustinus] aut[em] ... hac q[uesti]o[n]e[m] tangit
et i[n]discussam relinq[ui]t. et alibi ... dubitat ... de
ista ... et ... et ibi ... ...
dam magistror[um] theo[logorum]. et nolunt op[in]io[n]es istu[d]
ad theologiam reducere dice[n]tes q[uod] angeli deseruiunt
deo i[n] motib[us] celor[um]. et q[uod] illi ab ... ...
... ... mouea[n]t. et
... ... motu[m] de ... mod[us] quo mo-
uent[ur] decept[i]o e[st] ap[u]d sapientes. ... ...
... ... dicit. ... ...
solum ... ... et magis[ter] ...
assignat ca[usam] allegorice. ... historie ... tangit
... ... et ... ...
... ...
... ... et ... ...
... sunt et alia duo ... ... magis[ter] ...
... ... distincte ... ... igitur
et ... ...
... ... accipit ... ...
... ... i[n] unu[m] locu[m] et c[etera]. hic

agit[ur] de ... distinctione ... q[uam] magis[ter] ...
declarat ... ... et ... ...
et q[uod] ... ...
possunt. quor[um] ... e[st] de ... ...
de planetis ... ad distinctione[m] ut ... ...
neant. ... de planetis mouet ex ... et
... ... et ... ...
... sunt ut ... ... igitur et ...
... sunt. ergo ... distinctione ... ... et ...
ergo no[n] ... ...
... ... et aquam celi ... ...
... et iouis et martis sol ueneris et mercu-
rii et lune ergo ... ... sic et ... et
aquam. ergo ... ... ut ... ...
... ... e[st] no[n] e[st] ... ...
... ... ad forma[m] et ad totu[m] ex quib[us] sic
... ut ... ...
et corrumpunt. ... aut[em] pot[est] esse. aut q[uod] sint moue-
... ... et ... aut q[uod] sint moue...
ad ... et ... ...
... ... celi ... in
orb[ibus] ... et stellis. et h[oc] distinguit ... ab ...
et ... ... aut[em] mouet ad ...
et ... ... h[oc] e[st] ...
q[uod] aut[em] ... ... et ... ...
q[uod] e[st] calid[um] e[st] ... ... igne. et ... ...
i[n] aere. aut[em] ... q[uod] e[st] frigid[um] q[uod] ... ...
... q[uod] ... mot[us] ... et ... mobiliore
et cu[m] illo e[st] ... ... et ... ...
... et io ... ... mag[is]
e[st] ... et ... ... et aer
... ... ab aliis sunt ...
... ... planetar[um] et stelle
sunt de ... ...
... ...
... ... de planetis de quib[us] h[ic]
agit ... ... ad ... et ... ... no[n]
... ... ad dis-
po[siti]one[m] ... ... cu[m] stelle
no[n] moueantur ... motu orbis sui ... stelle ... ad
... orbib[us] ... ... no[n] ... ad ...
... e[st] ... stelle ... ... pla-
nete ... ad ... ... ergo ... ...
mag[is] ad ... q[uam] stelle ... ...
... no[n] ... ... et ...
... ...
et ... ... accipitur. et h[oc] ...
... ...
... ... et io ... ... aug[ustinus] pot[est] esse q[uod] ad ...
... planetar[um] ... mot[us] stellar[um] cu[m] u[ir]tute ...
... et ... ...
... ... et io no[n] ... ad ...

[illegible] contra stellas [illegible] primum est ut [illegible] pertineant
ad ornatum [illegible] quod sol et luna dicuntur magis luminaria [illegible]
quod dicatur hic firmamentum [illegible] celum [illegible] sunt [illegible]
[illegible] aliquando celum [illegible] ad [illegible]
[illegible] celi totum non [illegible] ad ornatum [illegible]
ornatum deputatur [illegible] non pertinent
ad ornatum [illegible] in quibus [illegible]
et [illegible] una dispositione [illegible] celi disponuntur [illegible]
[illegible] hoc quod stella dicitur ab orbe [illegible] orbis [illegible]
quandam pertinet ad ornatum [illegible] pulcritudine
quandam [illegible] declaratione et quod stelle sunt lucide et
luminaria mundi [illegible] pertinent ad ornatum ut dicitur ma
luminaria [illegible] valde est dubium quod [illegible]
[illegible] plures philosophi dicunt quod nulla stellarum habet lumine
nisi a sole et [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] omnes habent calorem et
non lucem nisi a sole et [illegible] de motu [illegible]
[illegible] et ad [illegible]
[illegible] quod [illegible] luminaria [illegible]
luna dicitur [illegible] videmus [illegible] in eclipsi solis
[illegible] magna est et non lucida [illegible] dubium est [illegible]
[illegible] a philosophis melioribus dicitur [illegible]
[illegible] ad hoc [illegible] quod stelle [illegible] ad ornatum
[illegible] quod [illegible] moveantur ad
[illegible] moveantur [illegible] orbibus [illegible]
[illegible] negocii quam [illegible] demonstratione non [illegible]
[illegible] nullus est [illegible]
[illegible] aliena faciunt ad apparentiam [illegible]
[illegible] quod sol et luna dicuntur magna
luminaria quod [illegible] sol dicitur magnus [illegible] non [illegible]
quod sol magis est [illegible] luna parva est [illegible]
[illegible] maior [illegible] alie stelle
[illegible] quod male dicatur magna [illegible]
[illegible] de luna [illegible] plena [illegible]
[illegible] si [illegible] tunc [illegible]
[illegible] luna [illegible] inchoatione noctis [illegible]
[illegible] apparet cum est nova [illegible]
[illegible] luminarium [illegible] hoc [illegible]
quod sol [illegible] maior est terra quod [illegible] umbram terre
[illegible] tendit [illegible] non esset [illegible]
ut maior sole terra esset quod autem tendat [illegible]
umbra terre [illegible] eclipsaret [illegible] nocte
[illegible] stellarum fixarum quod si [illegible] esset [illegible] maior
[illegible] umbra [illegible] usque ad stellas
[illegible] umbra [illegible] luna autem dicitur magna [illegible]
[illegible] umbra [illegible] sol [illegible]
[illegible] non [illegible] magna quantitate et [illegible]
[illegible] proprie [illegible] terrena et proprie humana [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] nova [illegible] non [illegible]
[illegible] distantiam a sole [illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible] de celo stellarum
[illegible] sunt [illegible]

fixarum hoc non apparet quod sol et luna et [illegible]
stelle [illegible] planete non sunt posite in celo stellarum
fixarum [illegible]
almagesti et [illegible] sed nos [illegible] celum
[illegible] non [illegible] celos quorum [illegible]
quod revolvuntur super polos [illegible] et [illegible]
volvit motu diurno [illegible] celum non stellatum
quod revolvitur super polos orbis declivis [illegible]
omnes stellas revolvit ab oriente in occidente [illegible]
[illegible] motu [illegible] autem [illegible]
quod [illegible] veloci [illegible] dictos philosophos et [illegible]
[illegible] luna [illegible] et stella fixa [illegible] luna [illegible]
diebus [illegible] et stella
fixa in [illegible] annis hoc [illegible] quod [illegible]
[illegible] super [illegible]
[illegible] in die [illegible]
[illegible] orbis [illegible] stellarum fixarum [illegible] una [illegible]
non fixarum [illegible] non moveantur [illegible] fixarum quod [illegible]
et [illegible] ad [illegible] non [illegible] in almagesti
[illegible] orbis saturni [illegible] orbis jovis [illegible] martis
[illegible] philosophos [illegible]
[illegible] quodam almagesti [illegible]
[illegible] ponit [illegible] super solem et [illegible]
ad illos duos [illegible] non [illegible]
[illegible] dicitur [illegible] philosophos
[illegible] octava [illegible]
[illegible] et [illegible] longi
[illegible] longitudine [illegible] et [illegible]
et [illegible] negocio [illegible] qualiter sunt in
signa [illegible]
[illegible] signi [illegible]
[illegible] ab aliquibus catholicorum [illegible] signum non [illegible]
[illegible] ad [illegible] non [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] signum et
[illegible] et [illegible] ad solas
[illegible] non [illegible] absurde [illegible] ad solas
[illegible] solaris
[illegible] et [illegible]
et [illegible] et [illegible] et [illegible]
quandam [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] obliqui
[illegible] et [illegible]
[illegible] quod sunt signa [illegible]
[illegible] motu et [illegible]
[illegible] motu et [illegible] stelle [illegible]
in motu et [illegible] et [illegible] quod [illegible]
[illegible] stellarum [illegible]
[illegible] et [illegible] stellarum [illegible]
quod [illegible] et [illegible]
quod sunt signa imbrium et serenitatum et [illegible]
[illegible] elevatione vaporum [illegible] imbres [illegible] et [illegible]

elevationis vaporum. sed elevatio in [illegible] est cum commix-
tionis eorum. ergo cum fiunt iste commixtiones ergo et
generationis eorum [illegible]
causa et signa [illegible] collectio. Ad hoc dicendum
quod sunt cause elevationis vaporum [illegible] sunt cause
[illegible] quod non valet. quia stelle moventur
uno modo non respiciunt inferiora uno modo. sed inferio-
ra non moventur uno modo. et ideo effectus stellarum
[illegible] dispositiones [illegible] potest impediri. et hoc est quod dicit
Ptolomeus in centilogio quod sapiens homo dominatur
astris [illegible]
[illegible]

[illegible] ad [illegible] quod ignis [illegible] est [illegible]
[illegible] in illo [illegible] quedam dicunt de sala-
mandra. Ad idem [illegible] de [illegible]
[illegible] ut colligitur [illegible] de animalibus [illegible]
[illegible] ut pisces [illegible] ut quidam [illegible]
[illegible]
[illegible]

Hic excludit [illegible]
[illegible]

Utrum in filio sit ymago [illegible] in quo [illegible] ultra dic-
tum [illegible] ymaginem que est filius. Et ymaginem que homo est
que est homo [illegible]. De hac autem [illegible]
quod ad ymaginem creatus [illegible] dicta sunt in [illegible] li. d. xvi.

[illegible]

i[n]tellec[tu]a. g[ener]o u[idetur] q[uod] angelus mag[is] sit ad y[magine]m dei q[ua]m homo.
It[em] s[e]c[un]d[u]m i[n]noce[n]cia[m] d[ic]i[tur] et s[ic] ap[u]d s[e] tene[r]e e[st] memo[ria]. S[ed] ang[elus]
et s[e]c[un]d[u]m s[ecundu]m. et d[eu]m e[st] intellig[er]e. ut nu[m]q[ua]m d[eu]m et s[ic] n[on]
dilig[er]e. p[er] ill[a]m dil[e]c[ti]o[n]e[m] e[st] uol[untatis]. S[ed] aut[em] o[mn]ia h[ec] angeli
defecer[un]t. et h[om]o cu[m] i[n]sitione et fructu. g[ener]o u[idetur] angel[us]
mag[is] e[ss]e ad y[magine]m q[ua]m ho[mo]. ¶ S[e]d [contra] h[oc] e[st] q[uod] h[abetu]r
i[n] p[ri]ma. d[istinctione] xviii. u[bi] d[icitu]r mag[is] q[uod] mulier e[st] de late[re]
uiri formata. ut y[mag]o d[e]i e[st] h[ab]i[tu]d[o] i[n] hoc appa[r]et
q[uod] sic d[eu]s e[st] p[ri]n[cipiu]m ex quo o[mn]ia. ita ho[mo] e[st] ex quo
p[ri]ncipiu[m] ex quo o[mn]ia su[n]t g[e]n[er]is. hoc a[utem] i[n] nullo angelo
i[n]ue[n]it[ur]. g[ener]o u[idetur] q[uod] angelus no[n] ita sit ad y[magine]m sic[ut] ho[mo].
¶ S[olutio]. d[icen]d[um] q[uod] h[ec] [uerba] q[uo]d p[ar]te[m] illi[us] d[ic]u[n]t i[n] ob[iectione]. d[e]d[ucunt]ur
q[uod] si attendat[ur] y[mag]o s[ecundu]m s[imi]lit[udin]e[m] t[antu]m. tu[n]c angelus e[st] d[e]o
p[ro]p[in]q[ui]or. e[t] y[mag]o et exp[re]ssior q[ua]m ho[mo]. et s[ecundu]m h[oc] e[st] q[uod] d[i]c[itu]r q[uo]d
q[uod] angel[us] sit signaculu[m] et no[n] h[omo] q[uia] g[enera]l[ite]r. expo[nitur]
signac[u]l[u]m p[er] exp[re]ssiori y[magi]ne. ¶ Si u[er]o attendat[ur] i[n]
po[te]nci[i]s a[n]i[m]e t[antu]m i[n] qu[i]b[us] s[un]t tria capax e[st] d[e]i et
i[n] [con]for[mi]tate ad to[ta]m p[r]i[n]cipiu[m]. q[ui]a e[st] d[eu]s. s[icut] q[uod] e[st] alpha
et oo. tu[n]c ho[mo] e[st] mag[is] y[mag]o q[ua]m angelus q[uia] ho[mo] e[st]
ex quo o[mn]ia su[n]t g[e]n[er]is. et s[ecundu]m q[uod] o[mn]ia p[er] aliq[ue]m mod[um]. et ita
c[on]cedit[ur] o[mn]ibus. V[nde] i[am] solut[um] e[st] ad totu[m]. ¶ Q[uia] cog[nitio]
u[er]u[m] est[imat]ur uir et mulier sit ad y[magine]m e[t] ut
q[uod] no[n]. q[uia] co[r]. x. d[icitu]r q[uod] uir e[st] y[mag]o. et g[lori]a d[e]i. mulier
aut[em] g[lori]a uiri. g[ener]o u[idetur] q[uod] distet uno g[ra]du a to[ta] y[mag]i[n]e.
magis. s[ed] mulier no[n] teg[it] uiru[m]. s[ed] teg[i]t[ur] ab ip[s]o.
cu[m] g[ener]o y[magi]nis sit teg[er]e. u[idetur] no[n] ita e[ss]e ad y[magi]ne[m]
mulier ut uir. ¶ S[ed] [contra]. i[n] p[ri]ma. d[istinctione] xviii. no[n] p[otes]t p[ro]uid[er]i tota
h[ab]ue ne. s[ed] uir e[st] g[ratia] [con]formitas i[n] to[ta]m p[r]i[n]cipiu[m] i[n] d[e]o
i[n] c[on]te[x]t[u] de to[ta] y[magi]ne. ut i[n] t[ex]t[u]. h[ab]et[ur] u[idetur] no[n] e[ss]e
uir e[ss]e ad y[magi]ne[m]. ¶ Et s[ed] [contra]. mulier e[st] capax d[e]i s[ic]ut
et uir. ¶ S[ed] i[n] g[e]n[esi] d[icitu]r q[uod] fec[it] d[eu]s ho[m]i[ne]m ad y[magi]ne[m]
et s[imilitudine]m et s[u]bi[un]g[it]. masculu[m] et femina[m] c[re]auit eos.
g[ener]o tantu[m] de muliere sic[ut] de uiro. ¶ S[olutio]. leui[s] e[st] h[ec]
q[uesti]o. d[icen]d[um] q[uod] y[mag]o attendit[ur] dupl[ic]it[er]. s[cilicet] i[n] n[atur]alib[us] potenciis
m[en]tis. u[e]l i[n] [con]uersio[n]e i[n] to[ta]m p[r]i[n]cipiu[m] ne[c]. i[n] n[atur]alib[us]
t[ame]n dupl[ic]it[er]. s[cilicet] i[n] dil[e]c[ti]o[n]e et m[e]d[i]t[ation]e et [con]c[e]p[ti]o[n]e et
[con]s[e]q[u]e[n]ter p[er]. et sic mulier e[st] eq[ue] y[mag]o s[ic]ut et uir. u[e]l
i[n] uigore et nobil[ita]te p[otenti]ar[um] [con]parat[ione] ad actu[m] s[e]c[un]d[u]m n[atur]a[m]
s[e]x[us]. et sic uir mag[is] est ad y[magi]ne[m] q[ua]m mulier.
Si aut[em] attendit[ur] i[n] to[ta] p[r]i[n]c[ipiu]m p[e]r u[e]l uiz. s[ecundu]m [con]uer-
si[on]e[m] mo[rale]s. u[e]l et et[er]na et [con]tin[en]t et sic sol[ummod]o a d[e]o
e[st] ad y[magi]ne[m]. et et[er]na et [con]tin[en]t [con]tin[ua]. et sic [sun]t uiri
su[n]t ad y[magi]ne[m]. et m[u]l[ie]r[es] et u[e]l s[ecundu]m o[mn]iu[m] p[ro]p[ri]a p[ro]pagator[um]
t[antu]m et[er]na. et sic et[iam] sola e[st] ad y[magi]ne[m]. et i[ta] ut
et n[on] u[idetur] i[n] [con]p[ro]pagator[um]. et sic o[mn]is mulier e[st] ad y[magi]ne[m].
¶ Ad p[ri]mu[m] g[ener]o d[icen]d[um] q[uod] h[oc] q[uod] d[icitu]r p[ro]p[ter] [con]dic[ti]o[n]e[m] s[e]x[us] et uigor[is]
i[n]ferio[r]is. ¶ Ad a[liu]d d[icen]d[um]. q[uod] teg[er]e[n]t attendit[ur] p[ro]p[ter] facilit[ate]m
deflectendi i[n] ui[ciu]m ex i[n]b[e]cillit[ate] i[n]t[e]ll[ectu]s. ¶ Ad [contra]
p[atet] sol[utio] p[er] dil[e]c[ti]o[n]e[m] potenciu[m]. ¶ Deinde q[ueritu]r de hoc
q[uod] d[icitu]r. Capitu[lum] h[ic] dil[e]c[ti]o h[ic] t[er]ci[u]m et c. i[n] illo enim
triplex e[st] p[ar]s y[magi]ne[m] et s[imi]litudine[m]. s[cilicet] q[uod] sit y[mag]o t[r]i[nitatis]

p[ro]p[ri]e i[n]tell[e]c[tu]s. et s[imi]litudo s[ecundu]m i[n]noce[n]cia[m] et iusticia[m]. s[ed] o[mn]is q[ui]
y[mag]o sit i[n] cog[nitio]ne u[er]itatis. et s[imi]litudo i[n] dil[e]c[ti]o[n]e bonitatis et
u[er]itatis. ¶ Et e[st] u[idetur] y[mag]o sit i[n] o[mn]ib[us] aliis p[ar]tib[us] n[on]
p[er]ti[ne]nt. qua i[n] timore. u[e]l i[n] dil[e]c[ti]o[n]e u[e]l i[n] o[mn]i a[n]i[m]e. et h[ec]
i[n] h[ab]it[u] e[st] s[imi]litudo. u[idetur] enim q[uod] ille exponit s[ecundu]m q[uod] q[ui]lib[et] e[st]
q[uod] s[ecundu]m mag[is] i[n] p[ri]ma. et iustos dol[oris]. ho[mo] no[n] e[st] i[n] fa[cultate]
i[n] p[ar]te. g[ener]o no[n] h[ab]uit iusticia[m]. g[ener]o s[imi]litudine[m] no[n] h[ab]uit i[n]
i[n]noce[n]cia et g[rati]a. ¶ S[ed] [contra]. p[ro]p[ter]ea s[imi]lit[udo] ob[iecti]. si e[ni]m y[mag]o
e[st] i[n] cog[nitio]ne u[er]itatis. cu[m] cog[nitio] u[er]itatis sit q[ue]da[m] q[ua]litas
sic et amor u[er]itatis. u[idetur] i[n] t[er]ci[a] p[ar]te ad ro[m]anos
s[imi]litudi[n]is q[uia] s[imi]litudo ut d[icit] boe[tius] e[st] r[er]u[m] differentiu[m]
eade[m] q[ua]litas. ¶ P[re]t[erea] cu[m] i[n] y[mag]i[ne] sit i[n] [con]figuratione
aliquor[um]. u[idetur] q[uod] r[er]u[m] e[st] p[ro]pria po[n]e[re] i[n] quib[us] sit. cog[nitio]
aut[em] u[er]itatis no[n] d[icitu]r n[isi] unu[m]. ¶ S[olutio]. cu[m] y[mag]o sit i[n] [con]fi[guratione]
a[liqu]or[um] po[n]e[re] to[ta]m q[ua]ntitatis q[ua]litatis i[n] quo sit y[mag]o.
tu[n]c g[ener]o u[idetu]r d[icen]d[um]. s[ed] amor sit q[ua]ntitas alie[n]a. p[ro]p[ter] u[idetur]
e[ss]e y[mag]o i[n] amore u[er]itatis q[ua]m i[n] cog[nitio]ne u[er]itatis.
¶ S[ed] ob[iectio] d[icitu]r p[re]d[ic]ta exponere. y[mag]o e[ni]m mag[is] p[ro]p[in]qua
u[idetur] e[ss]e u[er]itati q[ua]m s[imi]litudo. g[ener]o n[on] d[icitu]r q[uod] y[mag]o sit i[n] a[liqu]is
ad u[er]itat[em]. et s[imi]litudo i[n] u[er]itate p[ro]p[ter]ea. ¶ P[re]t[erea]. p[ro]p[ter]ea q[ui]d
accipiu[n]t alie u[er]itas exponere. ¶ S[olutio]. d[icen]d[um] ad p[ri]mu[m]
q[uod] mag[is]t[er] b[e]n[e] exponit. q[uia] aut[em] tollit de i[n]noce[n]cia et iusticia
i[n] illo. s[ed] ho[mo] ponat[ur] n[on] e[ss]e fa[ctus] i[n] g[rat]uitis. et tu[n]c
i[n]noce[n]cia i[n]tell[igitur] u[e]l ad e[st] q[ua]m [con]t[r]ahit qui ex hoc q[uod] no[n] nocu[er]it
p[ro]p[ter] peccatu[m]. u[e]l n[on] n[isi] ut deus p[ro]p[ter] pena sibi nocerit
u[e]l i[n] p[re]dicta iusticia. d[icitu]r ordo p[ro]fu[n]dus s[cilicet] iusticia i[n] su[per]ior[ibus] ad
su[per]iores. et s[u]p[er]ior i[n] d[eu]m. et eq[ua]lis ad eq[ua]les. et i[n]fer[ior]
ad co[r]p[us]. et i[n] h[ec] ordi[n]e c[re]at[us] e[st] ho[mo]. et tu[n]c u[e]l ualz
ob[iect]o p[ri]ma. si a[utem] iusticia et i[n]noce[n]cia accipiu[n]t[ur] p[ro] g[ratia]
[con]tinuis. tu[n]c p[er] illa[m] op[ini]o[n]e[m] q[uod] c[re]at[us] e[st] i[n] g[rati]a. ob[iect]o n[on]
[con]uenie[n]t [con]cludit. cu[m] ita e[ss]et d[ic]tu[m] ad h[oc]. s[ed]
aut[em] alia[m] op[ini]o[n]e[m] d[ic]e[ndu]m q[uod] s[imi]litudo e[st] i[n] i[n]noce[n]cia et iusticia
g[rati]e[?] i[n] quant[um] h[ab]et [con]dic[ti]o[n]es h[ab]ilit[ate]s [seu] [ca]p[aci]t[ate]s. et e[st]
t[ame]n s[imi]litudo i[n] p[ro]p[ri]o. et ordi[n]e p[ro]p[ri]o ad h[ab]itu[m]. ¶ Ad a[liu]d d[icen]d[um]
q[uod] cog[nitio] u[er]itatis no[n] exple[t] p[ro]p[ter]ea una. q[uia] e[ni]m u[er]itas e[st]
te[n]e[r]e notitiam. et h[ec] e[st] memoria. et aliam i[n]tue-
ri. et h[ec] e[st] i[n]tell[ige]n[ti]a. et h[ec] [con]c[omi]t[a]t[ur] amor illa no[n]
qui [con]tinuat i[n]tuitio[n]e[m] ne aud[i]t[ur]. et quo ad illa[m]
dil[e]c[ti]o[n]e[m] q[ua]m supponit cog[nitio] u[er]itatis i[n] uia [con]tinuitas
s[imi]lit[ud]i[n]is. dil[e]cta q[uod] exig[itur] ad e[ss]e[n]ti[am] q[uo]d sunt y[magi]ne[s].
et sic no[n] [con]sistit i[n] sola q[ua]ntitate solu[m]. et s[ed] h[ec] p[ro]p[ter] s[ecundu]m
ad s[ecundu]m q[uod] amor no[n] e[st] q[ua]litas qua exig[itur] y[mag]o. s[ed]
e[st] q[ua]ntitas ualor[is] a[n]i[m]e q[ua]m e[st] [con]trauen[ti]o. et de illa q[ua]ntitate
d[icitu]r. ¶ Ad a[liu]d q[uod] u[idetu]r q[uod] e[st] d[icen]d[um] q[uod] y[mag]o d[icitu]r q[ua]ndam i[n] e[ss]e
et i[ta] no[n] [con]petit illi s[imi]lit[ud]o m[e]t[a]f[oric]e. s[ed] s[imi]litudo e[st] i[n] q[ua]lit[at]e
et [con]plet[ur] o[mn]is a[utem] for[m]a sui s[imi]lit[udo] sui a[utem] p[ro]duc[i]t [con]ple-
et q[uo]d ad h[oc] d[icit] boe[tius]. q[uod] s[ecundu]m e[st] [con]ti[nu]a s[imi]litudo i[n] a[liqu]or[um]
et i[n] [con]p[ro]p[ri]a n[on] p[ro]p[ri]ib[us] e[ss]e s[imi]litudine. et y[magi]ne i[n] [con]p[ar]at[ione]
[con]t[ra]dic[ti]o[n]is ut sunt memoria. [intel]l[igenti]a et u[olunt]as. ¶ Deinde
q[ueritu]r de uiro et ti. c[apitulum]. q[uod] c[re]auit ho[mo] et y[mag]o d[e]i et c. ex
h[oc] e[ni]m u[idetu]r q[uod] u[er]u[m] y[mag]o de h[oc]. et filio d[e]i dic[itu]r

.qo.

univoce vel equivoce. Videtur quod equivoce, quia non est univocatio [illegible] et
[illegible]. Ergo non primo [illegible] artificiale et naturale non sunt univoca ut
asinus naturalis et asinus pictus [illegible] et homo [illegible] et qui pingitur. Cum igitur primo
ut dicit Augustinus in libro de x cordis, sic in homine ut primo Ce-
saris in solido aureo, in filio autem ut ymago Cesaris
in filio suo naturali, videtur in homine et filio differre sicut artificiale
et naturale. Ergo equivoce dicitur utrobique. Item sicut artificialia sunt
quorum principium est [illegible] voluntas, ymaginem autem dare principium est voluntas dei
et filii principium non est voluntas ut habitum est in primo libro d. vi.
Ergo in homine est ut in arte, et filio sicut in natura. Ergo equivoce.
Item [illegible] equivoca non univoca [illegible] sunt [illegible] unitas
in ratione. [illegible] in homine attingit [illegible] in [illegible] et ratio-
ne [illegible] quia sic [illegible] est [illegible] dicitur [illegible] homo
[illegible] et [illegible] imitatur filius [illegible] cum [illegible]
Ergo non sunt equivoce dicta primo homo et filius dei. Item dicendum
quod [illegible] ymago dei est non [illegible] equivoce non [illegible] univoce
[illegible] ymago [illegible] unum potest in utroque [illegible]
[illegible] in uno et in alio potest ab illo et ad [illegible] et sic homo
est [illegible] ergo ad primum quod non est [illegible] ut [illegible]
analogum [illegible] est in homine et [illegible] in duo [illegible].
Item ad aliud quod [illegible] illa argumenta quia [illegible] non ut
[illegible] quod homo sit opus artis [illegible] imitationis [illegible] sic [illegible]
[illegible] in filio autem non. Item ad aliud dicendum quod est [illegible]
[illegible] mutatas [illegible] et inducens formam [illegible] ista et
talis non educit opus artificis [illegible] ut [illegible] divina est
autem [illegible] non transmutans [illegible] in [illegible] omnis
figuram ablatione vel [illegible] facientis et talis
est [illegible] artis ut [illegible] [illegible] quod non univoce
[illegible] non sic artificiale et naturale et si [illegible] quod omnia ista
sunt opera artis [illegible] quod [illegible] de illa arte quod de illa
[illegible] illa [illegible] non tollit rationem [illegible]
[illegible] et non dante.

Hic de origine anime et cetera. Hic agit de formatione hominis
[illegible] ad principium [illegible] et [illegible] scilicet animam
et corpus et [illegible] sunt [illegible] partes [illegible] tangit primo
animam [illegible] corpus. Solet etiam queri [illegible] et cetera. Circa primam
tangit magister duas questiones quarum una est utrum alia
anima de substantia dei [illegible] utrum in corpore vel extra corpus [illegible]
Sed utrum in corpore et cetera. In hac parte [illegible]
[illegible] ista quod [illegible] anima [illegible] de substantia dei, autem de [illegible]
aliqua [illegible] ipsam autem an [illegible] sit [illegible] in
[illegible] ut dicit [illegible] et [illegible]
aliqui [illegible] et [illegible]
possunt ponere rationes [illegible] sic, deus [illegible] est spiritus
substantia [illegible] sua. Ergo si hoc [illegible] [illegible] in
[illegible] substantia sua [illegible]. Ergo est [illegible] dicitur [illegible]
spiritus [illegible] et de substantia sua [illegible]. Ergo [illegible]
[illegible] spiritus est [illegible] ab [illegible]. Ergo
[illegible] spiritus [illegible]
[illegible] substantia. Ergo anima accepta est de sua substantia [illegible]
[illegible] Augustinus
[illegible] sufflando [illegible] de sua substantia [illegible] hic
[illegible] sufflando [illegible] de sua substantia
[illegible] et magis ergo non est

[illegible] illa forma [illegible] ut [illegible] forma [illegible]
[illegible] et [illegible] cum ergo homo sit primo [illegible]
[illegible] substantia in qua illa forma [illegible] et [illegible] non [illegible]
illius forme [illegible] sit divina. Ergo anima est de substantia divina [illegible]
sunt autem rationes aliquorum [illegible]
alibi sunt collecte et solute. Item [illegible] potest sic obici-
one [illegible] anima fit de substantia di-
vina. Ergo [illegible] illa quod est ab [illegible] quicquid
est [illegible] ad [illegible] que fiunt ex ipso [illegible]
[illegible] eorum substantia divina est [illegible] ad omnem animam.
Ergo est [illegible] anima. Item substantia divina est [illegible]
autem [illegible] non potest esse [illegible] non
est [illegible] per hoc quod est [illegible] in
illis. Ergo substantia divina non potest esse ex qua fiunt omnia
[illegible] substantia divina non est [illegible] ratione [illegible] anima
autem [illegible] Ergo anima non est ex substantia divina et alia multa [illegible]
[illegible] obici ad hoc. Item [illegible] quod [illegible] pythagoras fuit primus
auctor [illegible] ut dicit [illegible] Deinde [illegible]
[illegible] quidam alii [illegible] et [illegible] et animam
ex [illegible] et adhibent quasdam rationes [illegible] que
alibi solute sunt. Iosephus [illegible] consensisse quod [illegible]
animam [illegible] in corpore [illegible] ad
rationes [illegible] hic adducuntur dicendum quod [illegible]
[illegible] per rationes inductas. Item ad [illegible] dicendum quod hoc non est [illegible]
[illegible] efficiens [illegible] est enim [illegible] super
[illegible] aliena et [illegible] data et non ab [illegible]
[illegible] sue [illegible] quod [illegible] est in [illegible] et
[illegible] Item ad [illegible] dicendum quod [illegible] non est [illegible]
[illegible] per rationem [illegible] enim [illegible] in [illegible] et
[illegible] equale [illegible] ut [illegible] est et [illegible] non [illegible]
illa [illegible]. Item queritur de hoc quod dicitur [illegible] corpore
autem ex corpore et cetera. [illegible] enim anima [illegible] ex [illegible] corpore
[illegible] et [illegible] ut
quod dicitur [illegible] et [illegible] et rationes [illegible]
alibi [illegible] sic [illegible] enim substantia non de-
pendens a corpore [illegible] ordine [illegible]
anima rationalis est [illegible] substantia. Ergo [illegible] quod est
hoc [illegible] plus est in se [illegible] in
anima est [illegible] et [illegible] in se. Ergo plus est in se [illegible]
in corpore. [illegible] anima sit hoc [illegible] per hoc quod est
substantia [illegible] cum hoc [illegible] ut dicit philosophus. Item [illegible]
quod [illegible] non dependet a corpore. Ergo [illegible] [illegible]
[illegible] ergo in se [illegible] plus
est [illegible] plus est in se quam in corpore [illegible]
sic enim [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] ergo anima
[illegible] principium et non fine [illegible] sic enim
[illegible] corpus autem [illegible] et [illegible] quod [illegible]
[illegible] anima est substantia [illegible] corporis [illegible] rationem
ut dicit philosophus in [illegible] de anima [illegible] substantiam et rationem
[illegible] nulla [illegible] precedit id cuius est substantia. Ergo
[illegible] anima [illegible] in [illegible] In [illegible]

eni stella no pot poni. q3 h3 sphar e stelle
g oz q fuit in eng'los. g aut coacta e
[illegible]. aut ex ude elegi. si coacta e. cu
coacco [illegible] pendam [illegible] aia an e-
pam. Q' s si coacta [illegible] disso-
lucom [illegible] libaret. g [illegible]
ni. si aut eleg h' [illegible] fuit cu ab [illegible]
di sol uenit i [illegible] obumbrat et obscurat
et [illegible] ca. Q' d. q no fuit [illegible] ade. q
h' no fuit [illegible] ade no [illegible]
di [illegible] di sol. g [illegible] ade no obscurat
[illegible] cel. [illegible] sol [illegible]
[illegible] perdit suu [illegible] e [illegible] aia
e sol [illegible] g no pdit suu [illegible] set
e [illegible] q3 aie [illegible]
[illegible] dando [illegible] de aia
aut ade dubitaui [illegible]
[illegible] dubii [illegible]
[illegible] e q e [illegible] ad [illegible] et ab hac
[illegible] die [illegible] e [illegible] ad [illegible]
[illegible] et ab hac [illegible]
quida [illegible] forma [illegible]
[illegible] ego puto q aia ade
[illegible] q dic [illegible] q [illegible]
[illegible] ad [illegible] et postea [illegible]
de [illegible] dico q e [illegible]
pone sic [illegible] ad id aut q
[illegible] ad [illegible] q h3 e [illegible] q [illegible] e
no dependens a cor debeat [illegible]
[illegible] e cu [illegible] e
no dependens a cor q e [illegible] et [illegible]
et illa oz [illegible] ordine [illegible]
Q' ad [illegible] q aia sit h' ad h' e dem a magis
no a phil [illegible] et puto q sic dcm [illegible]
q [illegible] de aia [illegible] no e h' ad [illegible]
et sol. et q aia no e h' ad. h' b' [illegible]
q aia no e [illegible] no e [illegible]
h' ad. q [illegible] dependentia [illegible] ad cor [illegible] posset
e [illegible] h' [illegible] q [illegible] no e [illegible]
[illegible] Q' ad [illegible] q [illegible] e no depende
a cor [illegible] duob' mod [illegible] q sic sol et [illegible]
sic [illegible] et frigid [illegible]
[illegible] g [illegible] e q [illegible] e no depnd3
a cor [illegible] po e [illegible] no sic [illegible]
[illegible] po e [illegible] q dependent
ad cor [illegible] no sit de e et [illegible] sic
e [illegible] q [illegible] ad cor. Q' ad [illegible]
dd q [illegible] no [illegible] ordine [illegible]
n' aia [illegible] q e [illegible] no e [illegible]
[illegible] et [illegible] phi.
[illegible] e [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] Q' dem q [illegible] de hoc q dic [illegible]
[illegible] de [illegible] et c. q [illegible] hic quidam

a [illegible] aut debat tale cor q sit [illegible]
[illegible] q debuit h're cor celeste q [illegible] h'e sol
[illegible] ad [illegible] h're cor ad [illegible] aia
[illegible] e stelle q [illegible] e sol celo g
[illegible] cor [illegible] celoz g [illegible] de
aliq stella [illegible] nobilissime sol [illegible] for
maz debet nobilissima [illegible] cor aia aut
[illegible] e nobilissima formaz [illegible] dic [illegible] g [illegible]
[illegible] de aia. dic [illegible] q aia h't ee [illegible] et nobiliu
[illegible] g debet ei nobilissima [illegible] g [illegible] cor g
[illegible] q debeat ei cor celeste. [illegible] motor et mo
[illegible] phs i celo et mundo [illegible] aia
e motor [illegible] g debet ei [illegible]
aut no e n' celeste cor g [illegible] q de
beat h're cor simplex [illegible] motor debet
[illegible] aia aut e motor simpl g debet ei
[illegible] simbolu [illegible] e uno [illegible]
aut ad simplex [illegible] symbolu [illegible]
g facili et [illegible] aia [illegible] simplici q
[illegible] motor h'nt [illegible]
debet [illegible] motor e aia g de
bet ei [illegible] aut no e [illegible] g
debet ei [illegible] motor [illegible] sol cor
[illegible] h're cor [illegible] et
[illegible] aia [illegible] motor g tale cor
debet ei [illegible] cor no e [illegible]
[illegible] g no debet [illegible]
[illegible] g no debet
ei g debet ei [illegible]
ad [illegible] e [illegible]
formaz [illegible] e [illegible] et mo
tor [illegible] cor [illegible] no [illegible]
[illegible] g tale cor debet aut q h're
[illegible] et [illegible]
[illegible] cor [illegible] Q' [illegible] q [illegible]
sunt et [illegible] et [illegible]
sunt [illegible] q illa [illegible]
[illegible] q [illegible] forma cor [illegible]
celestis [illegible] phi [illegible]
aia celoz q celu sit [illegible] motor [illegible]
et aia et cor [illegible] q aia illa sit [illegible]
[illegible] aia [illegible] et [illegible]
e [illegible] ad [illegible] q [illegible]
[illegible] quas h'nt mouz sic de [illegible] mouz de
[illegible] aia mouet sic [illegible]
si aut sic [illegible] q e aia
et [illegible] decimi
[illegible] quo ad illam [illegible] dico nom
[illegible] q [illegible] sic dic phi.
[illegible] ad [illegible] q [illegible] ee [illegible]
pone q illi aut [illegible] cor [illegible]
[illegible] ut [illegible] et [illegible] q [illegible]
[illegible] mouet et [illegible] aia [illegible]

nutrita et generata et sensata. omnes quae corpus mouent habent di-
uersitatem secundum illas. Ad aliud dicendum quod anima totius est nobilissima forma set hoc
quod complet omnes operationes animae scilicet intellectualem et natura-
lem dicit philosophus. Ergo non sequitur quod simpliciter debeatur ei nobilissimum
corpus set quod nobilissimum in quo posset explere suas operationes
et hoc idem est quod est complexionatum et compositum compone et com-
plexione habet. Ad aliud dicendum quod operatur per potentias suas.
quae quamuis hec anima uires moueret tamen hoc corpus or-
ganica dicta illa uires sustinet ... quod ideo debeatur
ei corpus perpetuum quod ipsa est perpetua non esset perpetuus mo-
tor. Et hoc non est idem quod perpetua est sola et non in
ratione motoris. Ad aliud dicendum quod hec est falsa quod anima sit motor
simplex. Unde ei concedo quod sit sola simplex set ipsa motor
compositus est uniuersitate per quam mouetur et perficitur corpus
ut sic dicit philosophus ... accipe in probatione quod in tota ani-
ma sic ipsa secundum se est perfectio corporis ita partes sunt perfectiones
et actus partium. Ad aliud dicendum quod simbolum potest attendi ad
formam autem secundum quod est substantia et sic non debetur ei corpus
quod sit ... debetur quod ... Set potest autem
dici simbolum secundum naturam mobilium ad mouentia et sic
non est prima. Set non sequitur quod in diuersis ... quod anima
sit multiformis motor ... non proportionatur ei simpliciter nec
uniformis set multiformis complexionatum. Et sic patet quod rationes
non euane sunt. Et ... in sua natali
... quod de hoc quod dicit ... de paradi-
so ... quod si hoc idem sit quod dicit quod paradisus
usque ad lunarem globum attingit ... et
probatur notum quod ignem undique attingit orbem lune
quam luna est inferior corporum celestium. Et suus orbis
inferior orbis autem ... igni locatur in eo autem ad corpus autem
aliud est uacuum inter ultimum celeste corpus et primum corpus ele-
mentare ... quod non est uacuum ... corpus ...
... ergo relinquitur quod ignis sit ibi ergo non
possunt ibi esse arbores et amenitas aque de fonte
magno et ... clam dicit quod fons ille est occe-
anus ergo uidetur quod paradisus sit ... et non locus ...
... si locus ... esset quod non esset ubi ... homine
... eius locus est et nullus habitat ... quod demum
... primum homo ... quod non ... habitant homines
... quam in ... ergo uidetur esse in terra
habitabili ... climatis latitudine
et non ... plus ergo ... plane note sunt in
... debet ille locus notus esse ... de mi-
... multa scripsimus. Ad aliud dicendum quod ... quod attin-
gere ad lunarem globum dicitur duobus modis. Uno quod ad
... loci et sic non est idem quod dicit beda. In
alio quo ad proprietatem. Et sic idem est quod in lunari celo
... et ... incorruptibilis et paradisus locus fuit in
mortalitatis et ... hominum ... statu. Ad primum ergo
dicendum quod ille fons est oceanus secundum originem et non secundum substantiam
quod ab oceano ... et nobilis et ...

ceteris aquis. Ad aliud dicendum quod ille locus ab habitatione nostra secretus
est non quod non sit in habitabili nostra set quod ... clausus est
... et ... quod sit in linea
equinoctiali ... conueniunt in ... ad nostram habitatio-
nem de linea equinoctiali sunt opiniones. ... in ...
... in ... almagesti et quidam alii uidentur uelle
quod locus ille optimus et temperatissimus sit. Set alii quidam
dicunt quod ... sit intemperatus et demonstratione probatur esse locus
temperatus sic. Declinatio solis ab equinoctiali est ad utramque
latitudinem ... ad xxiiii gradus ... quod ... est
... latitudinem respicitur a sole obliquis radiis ... ob-
liquis autem radiis ... est ... Set de-
clinat ad ... radiis perpendicularibus est ...
... scilicet morantur et ... et ...
... et ... ab ... perpendicularibus ... reflectio
... quod est calidissimum ... morantur et ...
... ab ... in calidum ... ab opposito ...
... perpendicularis non morantur ...
est temperatus. ... probatur quod locus sub linea equinoctiali tempera-
tissimus est sic. Equinoctialis ... est de magnis circu-
lis ... duas medietates ... equidistantes
in quibus uoluitur sol in linea equinoctiali et ... equa-
lis ... omnes ... et tanto ...
... ad ... equinoctialis ... est
... et ... quanto amplior est ... et ...
... maior ... quanto ... est ... ergo
sol ... ab equinoctiali ... magis distantes
... latitudine ... quod
non ita diu moretur ... probatur ... sole uel
... ab equinoctiali quanto maior ... tanto longior
dies ergo quanto maior mora radii solis in terra et ...
... equinoctialis ... calidissima
est ... temperata ... illa quae est sub equinoctiali et
illa est sub ... sub capricorno ...
... sub ...
... sol ... illa ... et ...
... quod locus ille sit paradisus ... solis
... in ... sunt ... locus ...
... a sole ... magis calidus quam ille qui respicitur duobus
modis. linea equinoctialis respicitur ... a sole. Et locus
sub ... duobus ergo ... calidior ... medie ...
quod ... in ... radio perpendiculari ...
sub equinoctiali scilicet in capite arietis et ... respicitur
radio obliquo usque ... et locus in medio ...
non attingit ... radio perpendiculari et elongatur ...
... obliquo ab eo ... et ...
ergo si ille est calidus ... ubi locus a ...
non ... elongatur ... radio perpendi-
culari tangitur ... temperatus ... nos uidemus quod ...
ciuitates quae sunt maioris latitudinis ... calidiores
... sunt calidiores quanto magis locus ...

¶ Sed meo iudicio iste rationes vim demonstrationis non habent [illegible] sed sophistice sunt. quia non est ex temperata caloris. quia tangibilis radio perpendiculariter vel minus elongatur. sed propter moram radii [illegible] et [illegible] dolorum ex distantia in quibus volvitur sol qui facit radium cadere in eius locum semper est temperata caloris. quod autem ibi sit paradisus estimare possunt alia ratione. quia in plus per decem leucas exeunt de paradiso. ostenditur autem quod venit de ethiopia et egypto. ethiopia enim est sub equinoctiali circulo [illegible] sub cancro. ergo venit de equinoctiali [illegible]. sed dicunt quidam quod inundat bis in anno. et dicunt illi qui veniunt de terra illa quod de sole existente in cancro et capricorno non inundat. sole autem existente in duobus [illegible] illis hyemps est in [illegible] sub equinoctiali. et est eorum hyemps propter elongationem solis per duo signa [illegible] quia tunc sol elevat vapores et non consumit [illegible] linea illa. ergo tunc cadunt ibi pluvie. cum ergo tunc [illegible] inundat [illegible] augmentum aque a pluviis cadentibus sub linea equinoctiali. et non posset hoc esse nisi [illegible] per lineam illam. ergo venit de sub equinoctiali et de paradiso ut dictum est [illegible] ubi sit paradisus. sed [illegible] opinando non asserendo dictum sit de paradisi loco. quod autem [illegible] sit occidentalis [illegible] homo minus [illegible] de [illegible].

¶ Deinde queritur de hoc quod dicit. *In hoc autem paradiso erant ligna* et cetera. Quia enim ab effectu illa ligna sunt sic vocata [illegible] lignum scientie boni et mali sic lignum vite [illegible]. [illegible] non [illegible] una sit [illegible] posset [illegible] lignum vite [illegible] immortalitatis [illegible]. ¶ Ergo magister [illegible] lignum vite dicitur ab effectu et [illegible] ab effectu disponens [illegible] ad immortalitatem. sed non efficit [illegible] immortalitatem [illegible]. sed aliud sic vocatur ab eventu quod [illegible] dei. [illegible] una [illegible] nomen.

¶ *In eo quoque paradiso* et cetera. *mulierem* et cetera. hic agitur de formatione mulieris. et sunt hic duo. scilicet de formatione ipsius et de quibusdam generalibus formationis et creationis [illegible] ut ibi [illegible]. *Solent quidam parare de* et cetera. iiij. autem hic declarat circa formationem mulieris. scilicet comparatione ad adam de [illegible] formata est. et comparatione ad deum [illegible] formationis [illegible] et cetera. in [illegible] de formatione [illegible] comparatione ad rationem [illegible] dierum. *Considerandum* et cetera. in quarta agit de formatione ipsius [illegible] et cetera. per hoc dictum [illegible].

¶ Circa primum [illegible] queritur utrum costa de qua formata fuit mulier. fuerit de veritate humane nature vel non. si non [illegible] superfluum [illegible] in adam [illegible] et [illegible] non [illegible] et non [illegible] superfluum et multo minus [illegible] ista. ¶ [illegible] autem fuit de veritate humane nature in adam. ergo resurget in adam. cum ergo tota mulier [illegible] fuit de illa costa [illegible] resurget de muliere [illegible]. ¶ [illegible] ad hoc [illegible] quod non est [illegible] de costa [illegible] non resurget. dicit enim [illegible] quod nichil est [illegible] quod cecidit sub tectura [illegible] per mortem cecidit. ergo [illegible] resurget. [illegible] sic superfluum [illegible] de quo [illegible] dicitur superfluum ad [illegible]. [illegible] a [illegible] et [illegible] non [illegible] in adam [illegible] et [illegible] non [illegible] fuit enim adam et quidam [illegible] et costa illa fuit de superfluo huius [illegible] et de [illegible] [illegible] ad hoc ut ad [illegible] sibi ex ipsa costa [illegible] et ex hoc [illegible] quod resurget in eva in qua fuit de [illegible] et non [illegible] sic [illegible] in filio [illegible] resurget et non in [illegible] in quo [illegible] et cetera [illegible]. ¶ Deinde queritur de [illegible] *et quieti* et cetera. videtur enim quod angeli [illegible] debuit [illegible] homo. quia due sunt [illegible] homo [illegible] et [illegible] due sunt [illegible] superiores hominis [illegible] et angelis [illegible] dignior [illegible] ad [illegible] quod [illegible] formetur ab angelo. [illegible] mulier [illegible] angelis [illegible] et [illegible] formata est de costa. angelorum [illegible] facere mulierem. ergo debuit [illegible] per angelos. ¶ Contra [illegible] vel angelorum vel hominum bonorum et malorum sic facere mulierem. [illegible] non [illegible] non [illegible] quod [illegible] non [illegible] angelorum vel quorumcumque hominum. [illegible] non potest esse [illegible] nisi [illegible] in [illegible] operans [illegible] ergo [illegible] quoniam [illegible] ergo [illegible] mulier non fuerit nisi per divina operatione. ¶ Sed [illegible] angeli [illegible] attribuit a [illegible]. ¶ [illegible] ab [illegible] ordo denotatur. [illegible] homo attribuitur [illegible] alius [illegible] unius bonorum [illegible] quod non tantum boni mulierem faciunt sed et mali [illegible] in [illegible] demonia [illegible] et cetera. ¶ [illegible] dimittit domino [illegible] adam [illegible] demonia [illegible] quod [illegible] nobis [illegible] tam boni quam mali faciunt mulierem. ¶ [illegible] huius [illegible] ratione fuerit [illegible] autem quod [illegible] illa est ardui et [illegible] angelus est ardui et [illegible] ex [illegible] mulier [illegible] ergo [illegible] quod fuit [illegible] ex [illegible] est [illegible] operatio [illegible] debet [illegible] sed [illegible] mulierum [illegible] debet [illegible] mulierum.

¶ .xviij. d.

.90.

.4.

[illegible]

cognitionis autem operationis. si cognitionis tunc omnia opera nostra essent
ad hoc miracula quod salomon dicit quod corpus quod corrumpitur [illegible] non
potest homo [illegible] et [illegible] non potest
et cetera. si autem dicatur secundum operationes tunc multo magis sunt
miracula quia alia [illegible] non sunt [illegible] operando.
et [illegible] potest probari quod alia non deducunt [illegible]
sunt. videtur quod miracula male distinguantur ab augustino. [illegible]
[illegible] dicit quod [illegible] declaratum [illegible] miraculi
quod non est [illegible]. [illegible] dicit quod [illegible] diversitate
miraculi [illegible] comparatione ad [illegible] quod non sunt mi-
rabilia [illegible] et humana. [illegible]
[illegible] comparatione ad causam facientem quod elevata
est supra [illegible] et voluntatem [illegible] autem dicit quod
ad [illegible] voluntatem et
[illegible] ad [illegible] quia fit miracula
[illegible] causa faciente est [illegible] et ardua. [illegible] ad [illegible]
quod similiter quod [illegible] si [illegible] miraculo adhuc esset
[illegible] non fit solito cursu [illegible]
[illegible] ratione [illegible] ut dicitur in littera.
[illegible] solutione [illegible] est [illegible]
quod non est [illegible] laboriosa. [illegible] ad [illegible] quod [illegible]
augustinus dicit [illegible] ad [illegible] de [illegible]
[illegible] dicit [illegible] et hoc
[illegible] de [illegible]
[illegible] solo est [illegible] augustinus [illegible] concedit
et dicit [illegible] miracula et non miracula et puto [illegible]
[illegible] ad [illegible] quod [illegible] cognoscendi et
operandi [illegible] cognoscendo [illegible] operando [illegible] miraculo [illegible]
[illegible] opera [illegible] cognoscendi [illegible]
non sufficit. [illegible] miracula [illegible]
[illegible] et quidam operantur [illegible] miracula admi-
rari [illegible]
[illegible] distinctione miraculi [illegible] comparatione ad ad-
mirantem. [illegible] ad id quod [illegible] de [illegible] distinctione [illegible] quod [illegible]
cum [illegible] miraculum est opus dei [illegible]
[illegible] magis [illegible] augustinus dicit [illegible]
[illegible] et [illegible]. alia [illegible] opera [illegible]
[illegible] quod sunt miracula
et [illegible] de operatione [illegible] miraculum et
[illegible] quod [illegible] augustinus et [illegible] distinguit [illegible]
[illegible] quod fit [illegible] contra naturam et [illegible] fit
[illegible] contra et [illegible] et [illegible] contra [illegible]
et [illegible] dicit miracula [illegible] opus [illegible]
[illegible] contra naturam. ergo est miraculum. [illegible] non [illegible]
[illegible] opus angeli vel hominis. [illegible] non [illegible]
ergo [illegible] quod sit miraculum [illegible] opus [illegible] miraculum
[illegible] de opere [illegible] iustificationis
[illegible] quod sit opus miraculi quia dicit augustinus quod magis est
de [illegible] est opus [illegible]
[illegible] est miraculum ergo est miraculum. [illegible]

in dyalogo dicit quod maius est suscitare hominem in [illegible]
[illegible] et [illegible] probatur per [illegible]
et [illegible] in corpore. de [illegible] alio [illegible]
[illegible] miracula legitur. de alio [illegible]
in corpore [illegible] magis legitur. [illegible] alia [illegible] ad [illegible]
quia magis est [illegible] quod [illegible]
[illegible] ergo est opus miraculi. [illegible]
[illegible] quod miraculum est solum potest deus operari et hoc
non cooperante. [illegible] angelo operante [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] quod homo [illegible] ergo non est miraculum. [illegible]
non est [illegible] ergo non est miraculum. [illegible]
[illegible] de [illegible] miracula [illegible] quod [illegible]
augustinus quod maius est [illegible] multiplicare [illegible]
[illegible] multiplicavit panes [illegible]
[illegible] quod [illegible] miraculum [illegible] quod [illegible]
[illegible] miraculum [illegible] glossa [illegible] passione
adducit ad hoc et [illegible] legitur de [illegible]
[illegible] augustinus [illegible] et [illegible]
[illegible] distinguitur [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] illa [illegible] operatur ut [illegible]
[illegible] indigesta [illegible] et illa [illegible]
[illegible] in [illegible] quod [illegible] non potest.
[illegible] illa sit miraculum illa non est miraculum. et [illegible]
[illegible] de [illegible] et [illegible] probare [illegible]
sunt miracula quia non [illegible] hoc [illegible]
[illegible] quod [illegible] dicit miracula [illegible]
non [illegible] legem [illegible] legem [illegible] dicitur.
et [illegible] operatur [illegible] et [illegible] miracula
[illegible] dicit quod est miraculum et non miraculum
[illegible] non [illegible] opus autem [illegible]
[illegible] legem [illegible] quia
non [illegible] et [illegible] miraculum [illegible]
[illegible] opus [illegible] miraculum [illegible] cum [illegible]
[illegible] opus [illegible]
[illegible] miraculorum. [illegible] ad id autem quod [illegible]
quod opus [illegible] quod [illegible] potest est [illegible]
non [illegible] quia [illegible] creatione celi et terre nulla fuit
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] plenam quo ad [illegible] ergo est [illegible]
[illegible] maiorem bonitatem [illegible] opus [illegible]
maiorem [illegible] ergo est miraculum maius quam [illegible] quia miraculum
non [illegible] ex solo illo [illegible] ex illo cum aliis [illegible]
[illegible] ad [illegible] in dyalogo [illegible] non in-
tendit probare quod sit miraculum [illegible] quod est magis [illegible]
et [illegible] et [illegible] miraculum [illegible] non [illegible] ad [illegible]
[illegible] quod opus [illegible] est miraculum et [illegible] est maius [illegible]

[Margin: quia] [Margin: q°]

pretans vel quia multiplicans panes et solo [illegible]
quia inducamus [illegible] ad [illegible] quod meo iudicio
miracula sunt illa quae cum [illegible] de [illegible]
de [illegible] et non de [illegible] quia est [illegible]
[illegible] miracula et mirabilia et signa et prodigia
[illegible]
quod signa sunt minora et prodigia maiora [illegible]
[illegible] mirabile non [illegible] differre [illegible] sunt [illegible]
[illegible] quae sunt [illegible] Glossa dicit quod hoc [illegible]
[illegible] differunt [illegible]
[illegible] omne miraculum est mirabile sed non convertitur
[illegible] operatio [illegible] et [illegible]
[illegible]

[illegible]

eo [illegible] quia [illegible] pulcre [illegible]
[illegible] in eo [illegible] vinum fuit [illegible]
[illegible] ad [illegible] expletum [illegible] quadam
[illegible] ad usum bibendi [illegible]
[illegible] ligna [illegible]
[illegible] aquam [illegible]
in vinum [illegible] cum vina [illegible]
[illegible] ad [illegible] eorum [illegible]
[illegible] formae [illegible]
[illegible] sunt [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] de manu Moysi [illegible]
sic [illegible] fuit [illegible] quibus [illegible]
[illegible]

[Margin: q°]

[illegible]

ex non albo et non ex quolibet non albo quia non ex non
albo quod est linea. sed ex non albo quod est nigrum vel medium
[illegible]

[illegible]

sed non necessarium ... dicit philosophus quod natura est causa ordinis
universi ... sunt ... ut causa
... disponens et ornans ... sunt tamen
quidam qui dicunt ...
[illegible]

[illegible]

quae dat seminibus talem complexionem: dispositionem autem a corpore separatam et decisam. et similiter a toto corpore. et hoc notandum ubi anima perfec-tum agit. Si dicatur quod illud est in semine et non sit ibi, illud est ibi semen. dico quod aliquando procedit ex malo decisum illud. et quod illud dicitur est duplex: scilicet essentia sua et similitudo ab ipsa in corpore. et huius semen in semine sunt corporis terminus et qui virtus et spiritus calor, ut dicit auctor. scilicet est qui dirigens est et celi qui est motivus ad semen et spermatis autem non est complexionatum et formativum organorum. Et hoc illud virtus est in semine. est autem alia virtus quae est per se anima. et hoc non potest esse in semine. et ad dictum quod semen dicitur vivere, sic omnis vita dicitur vivere per philosophum in eodem libro. et hoc est ab actu nutritivo et post quod semen similatur filio exeunti de domo patris qui praeter semen secundum patrem et illa nego. multiplicatur ita cella praeter semen ex qua fiunt radicalia, semper adducitur et praeter aliunde attrahitur per semine matris ut sanguine menstruo. et est nutrimentum est ad formationem organorum. et ideo ex quo est ad nutrimentum autem vegetativa. qualis autem nulla anima est extrinsecus et nulla in semine alibi diligentius est ostensum. pro hoc tamen satis patet solo oboy.

¶ Solent hic quaeri plurima de primi hominis statu. et cetera. hic determinatur quare contrariae complexiones tractantur utrumque scilicet adam et evae. et sunt complexiones totales. prima est de immortalitate eorum scilicet de statu ad illam quam habuerunt in patria post ipso tempore. secunda utrum illa immortalitas fuit a se vel a gratia. ibi Solet quaeri cum primus homo et cetera. tertia est utrum fuit immortalis a ligno vitae. et secundum additur quod si non esset peccatum et cetera. ex hoc et sequitur disputatione prima secundum scientiam. de prima primum tendunt duae complexiones quae ambae diligentius alibi tractatae sunt. et autem prima utrum homo scilicet adam sit immortalis. secunda utrum primus homo in corpore potuit esse immortalis. et ad primum sic obicitur videtur quod anima moveatur cum corpore quare et dicit [illegible] videtur est intellectus hominum et [illegible]. ad hoc dicendum non est agnitio qua talis sit ab ipsis. et sic per totius physicis sic quaecumque distinguuntur ad se invicem distincta [illegible] neutrum illorum potest esse sine altero et anima distinctum ad se invicem distinctione [illegible] ergo neutrum potest esse sine altero. per hoc patet quod sic sola probatur per distinctione quod anima est actus corporis physici per unam hominis et quod sic [illegible] patet quod aliter anima per actus unitur corpori. et sic non fieret unum [illegible] de corpore et anima quod primum est. ad hoc nulla forma habet esse nisi in [illegible] et in. anima est ut dicit philosophus forma. ergo non habet esse nisi in [illegible] et in. ergo non existente corpore non est anima. ad hoc dicendum secundum plures est ad corpus scilicet quod est ex contrariis ut quod deletur per se est sine appositum ex contrariis sui conveniens. et illa corrumpuntur per accidens. anima autem sic deleta ut conveniens est sine compositum ex contrariis. ergo est incorruptibilis. quare hoc intellectus nullius corporis est actus ergo non corrumpitur corruptione alicuius corporis. et hoc dicit philosophus quod intellectus separatur sicut perpetuum a corruptibili. ergo non corrumpitur. ergo hoc anima intellectus et hoc habet se ad corpus sicut nauta ad navem. nauta autem separatur. ergo et intellectus et anima. et ex quibusdam convenientibus sic. quoniam non est virtute

praeterea non est et medium scilicet inter animam et spiritualem in corpore non conveniens corpori ut angelus. et animam spiritualem corpore convenientem corpori ut anima sensibilis vegetabilis. ergo erunt duo media. scilicet quod erit scilicet spiritualis et corpori conveniens ut anima rationalis. et spiritualis corporalis non conveniens corpori. et hoc non potest esse quod cum sit corporalis aut est corporalis per se aut per accidens. non per se quia non est corporalis per se nec composita ex contrariis. quare non potest convenire spirituali quod non est composita ex contrariis corporalis. per accidens autem non potest esse corporalis cum non sit conveniens corporalis. ergo remanet unum medium scilicet spiritualis in corpore conveniens corpori. et alia [illegible] huius multa posui alibi. unde est [illegible] autem quod melior est omnibus aliis dubium est quod illi qui philosophiam sequuntur [illegible] ad tales complexiones si proponerentur eis. Ad hoc autem physica est haec. si anima corrumpitur corrumpitur corpore aut corrumpitur per se aut per accidens. si per se cum secundum philosophum non corrumpatur per se. non quod habet per eam ex compositione contrariorum ad non esse. Item hoc sic actu existendi et non. et per eam non existendi autem scilicet idem autem secundum dulcia non secundum idem. quoniam nihil idem est principium corruptionis et principium existentiae. principium existentiae est a forma. et principium corruptionis est ex contrariis compositio. ergo habet hoc a dulci. ergo habet in se compositionem ex contrariis scilicet calido humido frigido et sicco. et forma ergo est corpus ut animatum corpus. et utrumque horum improbatum est a philosopho in prologo de anima. si autem corrumpitur per accidens hoc non potest esse nisi quod sit esse dependens a corpore aut quod dependeat ab eo tamquam ab eo quod est sibi principium et esse aut tamquam a priori aut tamquam a posteriori. Si tamquam ab eo quod est simile tunc omnia quae sunt relata ad invicem quod sola una per intellectum [illegible]. unde autem correlativa sunt opposita ex quibuscumque fiet unum. ergo ex corpore et anima non fiet unum si tamen ex priori aut sic ex priori tempore aut sic ex priori causa. si primo modo ergo anima rationalis erit in materia sicut prius. omnis autem talis forma educitur de materia. et est actus eius et non habet operationem nisi in materia. ergo anima rationalis est actus corporis et non habet operationem nisi in corpore. et probatum est per philosophum cum enim sit principalis operatio non per [illegible] nisi sit [illegible] a corpore et appendiciis sicut est intelligere. si autem dependeat sic ex priori causa hoc non potest esse sic ex materia quod non sic iam probatum est. ergo sic ex efficiente et formali vel finali. et unumquodque istorum prius potest esse semper quod in causalis efficientis et formalis et finalis magis sic habet anima ad corpus quam e converso. praeterea efficiens et materia non coadunantur in idem. et corpus ut probatum est causa materialis per se animae. ergo non est efficiens nec causa ut finis. si autem dependeat ab eo tamquam ex posteriori. [illegible] plus prius est posteriori. ergo anima potest esse sine corpore. scias autem quod hic disputo pendet ex duabus aliis quarum una est quod anima sit [illegible] et alia quod non sit illa contra quod dicitur de eo corpore et illae omnes complexiones cum quibus [illegible] alibi posite sunt. ad secundum non est dubitandum quin anima sit immortalis. Item est dubitare illud diligenter utrum prius dictum et ad primum ergo dicendum quod secundum [illegible] sibi more conveniens sic

non more absentis. unde et alia multa similia ibi
obiciendo allegat. Ad aliud dicendum quod illud quidam ipsi dixerunt
et etiam illi qui non videntur haberi argumentum
Ad aliud dicendum quod anima est endelichia corporis physici
sed non est ita sicut non sit separabilis. sed propter quod talem
dependentiam habet. quia non est perfecta sicut omnes ob
[illegible] in corpore. sed quasdam. et ideo probatur esse separabilis.
Ad aliud dicendum quod si esset quinta essentia corporis sicut forma
educta de illo. quod omnes opiniones [illegible] complerent in
illo. [illegible] arguitur. sed [illegible] sic est. et ideo non
valet. et ideo et anima [illegible] et [illegible] et plura
corpora sunt. et non sunt [illegible] sed anima
rationalis immortalis est ad imaginem dei [illegible] imagine
dei homo [illegible] immortalis [illegible] ne a sua creatione
imaginem dei [illegible] non [illegible] morte sua clau
deret. et [illegible] homo sic in [illegible]
in comparatione eius ad corruptionem et immortalis ipse
et angelo [illegible] corpus [illegible] Secundo
[illegible] homo immortalis esse potuit [illegible] corpus [illegible]
et videtur quod sic. quia pena non [illegible] mors
autem maxima penarum est. ergo ante peccatum [illegible] homo
non potuit. ergo ante peccatum homo immortalis fuit. Item
[illegible] morte non fecit. sed ipsum malum et illud accidit
fuit illa. ergo videtur quod nequaquam fuisset mors
[illegible] et malum [illegible] spiritualis. scilicet loquendo et
[illegible] ergo ante [illegible] illa homo fuit
immortalis. Item [illegible] iustitia dei erat adam [illegible]
[illegible] regeret se per obedientiam et permanere corpus sub regimine
suo ad [illegible] ergo nunquam corpus fuisset separatum ab anima.
sed ipsa permansisset sub dei obedientia. [illegible] autem permansisset
si non peccasset. ergo corpus per mortem nunquam fuisset dissolutum.
Item dicit [illegible] quod si homo non peccasset. nec ignis ureret
nec spina pungeret. nec gladius [illegible] ergo videtur quod non
immortalis fuisset. et hoc idem dicitur [illegible] et ab aliis hoc vi
[illegible] sed [illegible] homo [illegible] corpus compositum ex
contrariis. ergo pugna erat in corpore suo. ergo poterat resolvi
et dissolui [illegible] Item omne compositum est ex gravibus et
levibus compositum ex hiis quorum [illegible] loca sunt
contraria. sed autem [illegible] separabuntur et distabunt sicut
[illegible] de celo et medio. ergo videtur quod homo in primo
statu cum sic esset compositus esset corruptibilis. Item molle
corpus habuit. ergo [illegible] et [illegible] Item [illegible] dicit quod [illegible]
generatio corrupit [illegible] [illegible] corpus ade erat
[illegible] generatio. ergo corruptibile fuisset [illegible]
[illegible] sed quod [illegible] ratione non valent [illegible] de
[illegible] nec [illegible] quando ubi
[illegible] in primo statu [illegible] passibile ut corpus passibile
[illegible] quod non. quia anima non [illegible] nec corpus
[illegible] ergo videtur cum corpus pati non poterat. quod
[illegible] anima [illegible] possit. Item [illegible] corruptibile potuit
non autem [illegible] nec [illegible] [illegible] quia

[illegible] quidam pati. ergo adam habuit passibile. Item ap
[illegible] potuit et appetere non [illegible] ad pacem post appetitum.
ergo potuit pati. Item contraria nata sunt esse circa idem.
et gaudere potuit. ergo et [illegible] si [illegible] ergo sentire
penam. quia [illegible] est de [illegible] pene. [illegible] dissolutio ista
[illegible] [illegible] ut [illegible] quod cum [illegible] homo mortalis et immortalis
fuit in primo statu distinguendum est. cum enim dicitur immortalis potest
[illegible] privatio actus mortis. et sic conceditur ab omnibus quod erat
immortalis [illegible] actum. [illegible] privatio potentie moriendi [illegible]
[illegible] scilicet potentie dispositive ad moriendum [illegible] moriendi
et [illegible] ad hoc quod erat immortalis. quia non habebat [illegible] potentiam
ad moriendum. sed potentia disposita est contra mortem. ut potest probare
potentiam solam [illegible] dicitur. et tamen est [illegible] et [illegible]
et [illegible] non videtur fuisse immortalis. sed potuit mori. quam potentiam
[illegible] et [illegible] moriendi. sed erat ligata per [illegible]
[illegible] et est sicut potentia apperiendi [illegible] hostio volunt quidem
[illegible] sed clauso firmissimo [illegible] ne aperiatur. de
hoc [illegible] possunt adduci auctoritates [illegible] vi. ix. xi. super genesim.
et de [illegible] ii. de bono coniugali. Ad rationes ergo que videntur
probare quod fuit corruptibilis et mortalis. dicendum quod probi de hac
mortalitate non cogunt. [illegible] sunt. Deinde potest dici
quod tenent ille rationes ad [illegible] ade. si illa [illegible]
te in actu mortis non [illegible] erant ligata
[illegible] immortalitatis [illegible] patebit. Ad id quod videbatur
quod [illegible] fuisse passibilis dicendum quod de passione autem disputatur
[illegible] de passione anime [illegible] tamen [illegible] hic
dici quod pati dicitur a greco [illegible] quod est [illegible] et sic passibilis
fuit et in corpore et in anima. quia in anima [illegible] et in
corpore [illegible] dicitur pati a [illegible] passim et
[illegible] et sic non potuit pati nec in corpore nec in anima. [illegible]
[illegible] status. [illegible] erat [illegible] nec
[illegible] dicitur pati a [illegible] et [illegible]
[illegible] et sic nullo modo erat passibilis nec in corpore nec in anima.
Ad id autem quod obicitur quod contraria nata sunt circa idem. dicendum quod non
valet. sicut enim [illegible] ut igni caliditas tamen
non [illegible] Item [illegible]
quia [illegible] et non [illegible]
[illegible] et non [illegible] ita ade [illegible] experimentum [illegible]
boni et gaudium et malum et [illegible] non potuit [illegible]
nec [illegible] [illegible] innocentie se [illegible] ab
[illegible] et [illegible] tamen de [illegible] potest [illegible]
distinctio que [illegible] est de immortalitate. Deinde queritur de hoc
quod dicitur. in te habebit non mori. et cetera. Et queritur [illegible]
una et eadem sit immortalitas et [illegible] et [illegible] status. Et
videtur quod sic. quia unius potentie unus est actus et complementum. sed
[illegible] immortalitas est una in hoc et non due. ergo videtur
quod unus est actus. cum igitur et illa et ista immortalitas sit
actus illius potentie. videtur quod illa immortalitas sit una. Item [illegible]
[illegible] quod [illegible] in [illegible] adam. sed in adam [illegible]
[illegible] immortalitatem status primi. [illegible]
[illegible] immortalitatis status [illegible] ergo immortalitatis status [illegible] et [illegible]

sit una. Ad secundum: immortalitas dicit potentiam istam resistendi
morti. Sic mortalitas e contrario dicit potentiam istam [illegible]
[illegible] a victoria fortis sit maior. Cum igitur una fortior
sit, ut est una immortalitas. Ad tertium dicendum: illa potentia status erat cuius
subiectum illa quae est terminus non extra [illegible]. Ergo non est immortalitas
una. Ad istud non habet tenere unam posse non esse et non
posse esse. Ergo non habet una tenere posse non mori
et non posse mori. Immortalitas primi status erat posse
non mori. Immortalitas autem secundi status erit non posse mori.
Ergo non sunt eiusdem rationis. Ad secundum dicendum quod immortalitas in homine
secundum statum liberi arbitrii. Sicut omnis dispositio corporis habet secundum ordinem
naturalem [illegible] ex parte liberi arbitrii. Et ideo quia liberum arbitrium habet fuit
posse peccare et non peccare, tunc status corporis fuit posse
mori et posse non mori. Et sic una potentia indisposita
est autem quae potest peccare et quae potest non peccare. Ita una
potentia indisposita corporis erat quae poterat mori et poterat
non mori. Sed in primo statu liberum arbitrium non erat dispositum ad
peccatum, sed erat dispositum gratia innocentiae et nobilitate conditionis
potius ad non peccandum, sed non erat in illo confirmatum. Ita in primo
statu non erat dispositio potentiae moriendi, sed erat disposita ad
non moriendum, sed non confirmata. In post autem statum eadem potentia
liberi arbitrii [illegible] ad peccatum et ablata est dispositio
ad non peccandum. Et ideo illa potentia quae fuit ad non moriendum
disposita facta est [illegible] mortalis. In tertio statu liberi arbitrii et in
bonis confirmatis in bono et sic ex parte corporis confirmatur in immortalitate
et in damnatis confirmatis. Sed potentia obstinata in malo et secundum
obstinationem mortalis, ut secundum Damascenum, [illegible] moriantur numquam
moriantur. Ex hoc igitur patet quod quaerit de potentia moriendi et non
moriendi et impassibilitas moriendi indisposita una est potentia. Ad
autem quod quaerit de disposita dicendum quod disposita et dispositio et habitus
non est unus. Ad id quod quaeritur [illegible] dicendum quod unius potentiae plures possunt
esse actus ordinati completi [illegible] completi, [illegible]
ad [illegible]. Sed unius potentiae [illegible] esse posse unum est quod non est
nisi unus actus [illegible] quod unus non una est forma [illegible]
[illegible] non est [illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] potentia sit a forma,
non tamen est omnis ista potentia a forma [illegible]. Et ideo
sunt diversae potentiae istae quae habitus ut forte [illegible].
Sed in radice potentiae indispositae sunt una. Ad deinde quod
dicitur de [illegible] solet quaeri [illegible]
immortalitas illa fuit [illegible] in litera dicitur [illegible]
[illegible] praecipue istae sunt [illegible] quo [illegible] est
[illegible] primum vitae et continuativum vitae. Sed
[illegible] primum vitae. Ergo et continuativum. Ergo potest continuare
vitam [illegible]. Immortalitas autem [illegible] vitae. Ergo
Adam fuit immortalis [illegible]. Ad [illegible] si daretur nobis panis
[illegible] continuativus vitae et nos [illegible] possemus istum pos-
semus comedere et sic continuare vitam, nos diceremur vivere
ex illius [illegible] et non ex gratia [illegible] in [illegible]
ille continuare nobis vitam. Ergo si lignum vitae habebat potentiam
continuandi vitam et homo iste potuit comedere lignum [illegible]
continuavit vitam [illegible] et non [illegible]. Dicitur autem in litera
quod immortalis erat ex esu ligni vitae. Ergo immortalis erat [illegible]
[illegible] contrarius non [illegible] primum
immortalitatis [illegible]. Adam autem habebat [illegible]
ex [illegible]. Ergo ex [illegible] non habebat primum sive immortalitatem

in litera dicitur quod erat ei beneficio gratiae immortalitas. Et hoc [illegible]
Augustinus dicit quod dicit ipse quod sic praestat fuit filiis Israel
ut in [illegible] annis vestimenta non inveterassent, ita praestatur
fuit Adae ne moreretur. Constat autem quod [illegible] non
fuit conservatio vestimentorum a vetustate. Ergo nec immortalitas
Adae fuit [illegible]. Ad secundum dicendum quod erat immortalitas [illegible] et
non [illegible]. Et [illegible] quod sicut in nobis quae ad immortalitatem Adae
concurrebant, quorum primum est connexio ordinis ad perpetuam
eam vitae. Et hoc fuit non [illegible] quod anima tribuebat Deo et corpori
[illegible]. Si enim sic hoc hausit ex perpetuo
fonte vitae, ita refudit in corpus perpetuam vitam.
Secundum est habitus quidam [illegible] qui conservabat [illegible] corporis
in [illegible] proportione et complexione [illegible] in eadem habitualiter ma-
neret secundum virtutem. Et hic habitus erat gratia [illegible]
[illegible] interrupto ordine primo. Tertium erat lignum
vitae quod disponebat a parte [illegible] removebat a corpore [illegible]
[illegible]
et ideo dicitur [illegible] quod [illegible] corpus ex ligno
vitae quod [illegible] renovabat [illegible] complexionis operae.
Quartum autem erat [illegible] illorum [illegible] conservabat
ne [illegible] in [illegible] corporis ut humidi radicalis.
[illegible] erat [illegible] exclusa [illegible] quod omnia
[illegible] erant sibi et non poterant [illegible]
[illegible]. Et ideo patet quod immortalitas [illegible] primum et [illegible]
primum [illegible] tamen [illegible] tamen causam habet
et [illegible] quae erat ex gratia et non ex [illegible]. Alia enim
[illegible] non [illegible] immortalitatem ut [illegible]
Ergo ad primum quod [illegible] tamen in principaliter [illegible]
[illegible] ipsum [illegible]. Sed si [illegible] in gratia
ut in gratia non [illegible] nobis gratia ut gratia et
sic [illegible] de [illegible] dicendum quod hoc est dubia
et non probata quod [illegible] ipsum ad [illegible] vitam
et [illegible] eam. Et forte est [illegible] quod nulla potentia [illegible]
[illegible] senectus et debilitas [illegible]
quod dicit Philosophus: si senex acciperet oculum iuvenis videret
sicut iuvenis. Ita est idem de [illegible] sic de [illegible]
[illegible] quod [illegible] est [illegible] vitam [illegible]
[illegible] et non est [illegible]
[illegible] non [illegible] ut [illegible]
[illegible] et [illegible] non est [illegible]. Ad [illegible] dicendum
quod [illegible] ligni non est [illegible] et non [illegible]
immortalis [illegible]. Et hoc patet quod [illegible] et [illegible]
[illegible] sunt [illegible] in [illegible] immortales, cum
tamen per esum ligni vitae dispositio mortis removeatur
in eis a corpore usque ad tempus quod Deus voluit. Ad deinde
quod de hoc quod dicitur [illegible] ad huc quod si non [illegible] praecepta
[illegible]. Ex quo [illegible] hic duo [illegible] in peccato mori po-
terat Adam et [illegible] per [illegible] moriendi
recuperare poterat immortalitatem. Sed [illegible] duo [illegible]
et esum ligni vitae. [illegible] quod non poterat [illegible]
quod [illegible] sic in litera primo [illegible] quod non habuit praeceptum
comedendi. Tunc non [illegible] si non comedissent et tamen
[illegible] corpus [illegible] alimoniis ciborum. Ergo si non
comedissent, dissolutum esset. Ergo fuissent mortales [illegible]
[illegible]. Ad [illegible] dicendum quod tunc [illegible] in [illegible] manus [illegible]

fames est pena. ergo non fuisset ante culpam. Si non tenebatur
nisi esuriret, ergo si non esuriret numquam teneretur man-
ducare. ergo si non peccasset, numquam esuriisset. ergo numquam te-
nebatur comedere. ergo fuisset mortuus sine peccato. Item secundum re-
spectum peccati ab hoc ponamus etiam quod non tenebatur
sibi providere comedendo. tunc non peccavit comedendo. et tamen
dissolutus fuisset si non comedisset, cum haberet corpus animale.
ergo sine peccato mortuus fuisset. Item secundum hoc omne eius quod ipse
vivit non adeo fuit et penale sic mors. Sed adam
magis vixit. ergo penalissime mortuus fuisset. ergo maxima
pena fuisset sine culpa. Item secundum ad hoc dicunt quidam quod
adam illa pene sua ipse dissolutus fuisset sine peccato.
Sed hec solutio non videtur esse vera. quia mors ad minus est defectus.
et non est putandum hominem sine defectu posse collabi
si non peccasset. Item ipse fabula videtur quod moreretur in
opposita dispositione corporis sine lesione, cum anima ipsa appe-
tat coniunctionem. Item ut dicunt alii et puto quod verius sic
in nobis est mors ipsa et violenta. et conservatio a morte
ipsa et violenta. et conservatio a violenta morte est
prohibitio exterius ledentium. conservatio autem a morte ipsa
est preservatio ab humore corruptibili intrinseco. talis fuit
in primo homine conservatio omnium interiorum a custodia liberi
arbitrii. unde si non esset preceptum, puto quod comedendo non peccasset.
quia ipse fuit ei comedere. et hoc dicebat ratio. Item ad
hoc autem quod dicitur quod detinebatur statim post ab illo. tunc
dico quod sic cum illo detinebatur ne sit alius et egens
cibis. quia in illo post se ille tantum comedere in tempore nati-
vitatis. Si autem verum quod illorum detinebatur. tunc verum est
quod non indiget comestione et non peccabit nisi comedendo.
Item Si autem dicatur quod potest per impossibile quod sic alius et non in-
diget cibis. tunc non prohibitus sed impossibile. Sed quod sic immortalis
et alius non egens cibis sicut si pono te esse asinum
non est te convenientes habere. unde possit pedere. Item ad hoc autem
quod obicitur de sensu famis. dico quod primus homo sic constitutus
totus fuit corpore. et ideo preveniret horam comedendi sine
fame. et tunc tenebatur comedere. ut peccavit. et si
peccavit non erat tenens eum post sua fame sen-
tire. Item secundo queritur utrum per peccatum et lignum vite po-
terat recuperare statum immortalitatis. videtur quod sic. quia prima
continuavit eum forma vite. ex quo manat vita
in deficientes. et lignum vite removet disponens
contrarium. ergo videtur quod recuperata fuisset immortalitas. Item
hoc videtur ex littera genesis. ubi dicitur videte ne forte mittat
manum suam et sumat de ligno vite et vivat
in eternum. Item enoch et elias continuant vitam
per esum ligni vite. ergo et adam poterat facere hoc.
Item Sed contra mandatum domini fuit. quacumque die comederis mori-
eris morte. ergo necessitate moriendi iecit. Item in littera addu-
citur quod dicit apostolus ro. vi. corpus quidem mortuum est
propter peccatum. i. necessitate mortis adductum. ergo non po-
terat fieri amplius potens non mori. Item solutio dicendum quod non
poterat per illa duo recuperari immortalitas. Item ad id quod obicitur
dicendum quod non curabat contra conveniens de preservante in morte.
Sed post gratiam non interrupte. et hoc non est gratia prima. Sed
innocentie perenne. Item ad aliud dicendum quod ut prius dictum est

a ligno vite non est, dispositio in ad non moriendum et
si continualiter vita ex tali esu sicut helias et enoch
tamen in eo habuisset habitum necessitatis moriendi quia ille
habitus non tollit lignum vite. sicut non continuat primum
habitum immortalitatis innocentie. Sed impedit tamen actum mortalis
quamdiu sumitur. et ideo non moritur. habent tamen neces-
sitatem moriendi. post peccatum edens de ligno vite et hoc
vel post multe prolongatio quam gratia. et ideo prohibitus est.
Item Post hec videndum est quales primi parentes et cetera. Hic agit
de generatione primorum parentum que fuisset si non peccassent.
et dividitur in partes duas. in prima docet modum genera-
tionis ex parte actus. in secunda ex parte nature ibi. Si vero queritur
quales sint et cetera. In prima parte sunt duo. scilicet quales per
commixtionem essent. et quamdiu in tali statu permansissent
ibi. de celo vero corporis et cetera. per hoc patet sententia. Item circa primum
sunt v. dubia. scilicet utrum per mixtionem genuissent. Se-
cundo utrum in commixtione aliqua concupiscentia vitanda fuisset.
Tertio utrum genuissent manente virginitate incorrupta [illegible]
utrum alia de causa quam propter prolem convenissent. quinto utrum aliqua
resolutio superfluitatis fedaret in eis fuisset. et de
omnibus hiis primum est dubium. Item ad primum sic obicitur. dicit
augustinus in libro de bono coniugali quod nuptie bonum mortalitatis sunt
ergo videtur quod manente prima immortalitate non commixti fuissent
carnaliter. Item dominus dicit quod si non peccassent de alio
modo genus humanum multiplicasset quam per coitum. ergo non con-
venissent. Item generatio respondet opposite corruptioni in eadem
re. ergo si non fuisset corruptio non esset talis generatio. generatio
est ad salutem individui ipse quod non potest manere in individuo.
Sed dato quod non peccassent mansissent in individuo semper.
ergo non fuisset eis generatio per commixtionem. Item generatio
est ex superfluo nutrimenti. Si autem non peccassent non fuisset
in eis superfluum. ergo non genuissent. Item non fit
decisio nisi a corpore quod aliquid amittere potest. quod autem amit-
tere aliquid potest corruptibile. ergo non fit generatio nisi a corpore mortali.
ergo si non essent mortales non genuissent per decisio-
nem a corpore generantis factam. ergo nec per commixtionem carnalem.
Item Sed contra hoc est quod dicitur in littera. sic deus fecit in eis sexum
sexus autem distinctio quod masculus est generans in alio sui
generis ex semine suo. femina autem generans in se ex alio
sui generis. ergo autem sexus esset superfluus. nisi ge-
nuissent in paradiso. Item secundo absque dubio fabulosum
est dicere quod non genuissent nisi commixti fuissent.
tamen quidam dicunt quod si non peccassent fuisset multiplica-
tio generis humani sicut formata fuit eva de costa. et
quod deus presciens casum fecit in eis sexum. et ideo
non formavit in eis tamen quod competebat post lapsum. Sed
et quod competebat statui. Sed hec fabula est cum dicat scriptura
faciamus ei adiutorium simile sibi. et non posset dici
adiutorium viri mulier nisi ad generationem. Item ad primum ergo ad
primum quod primus homo fuit mortalis per [illegible] ex quibus
corpus erat. Sed immortalis per gratiam innocentie sicut dictum
est. et ideo cum coitus est actus [illegible] per coitum genuissent.
Item ad aliud dicendum quod alio modo potest referri ad commixtionem [illegible]
actum. et in sufficientia fecunditate. et sic intentum est domino
damnum. [illegible] et refert ad actum commixtionis et sic [illegible]

Ad [illegible] dicendum quod quamvis non opponatur ratione generatio et corruptio ut
generabile et corruptibile, sed contrarie se habent, secundum quod in quo incipit unum
esse et alterum quod generabile per se est corruptibile per accidens. Et hoc
ubi contingit de post hoc ut factum est. Ad [illegible] dicendum quod
referendum est ad rationem et non ad statum generationis. Ad [illegible] dicendum quod
decisio fuisset et superfluum, sed talis decisio et superfluum
non induxissent corruptionem et per hoc generatio et esu ligni
vitae; et hoc probet loquendo [illegible] per actionem. Unde ille ar-
gumentum non cogit. Ad secundum quod licet in commixtione
aliqua fuisset delectatio, unde quia sicut est cum dominium est maior
delectatio a ratione; et autem dominium est per immoderata, quod immoderata
data est maior delectatio. Sed in contrarium est ratio ad esse
dominium quod maior delectabilis [illegible] quod in actibus corporis maior
delectabilis, quia tunc coniungit delectatio per actum quod fu-
isset in paradiso maior delectatio in coitu. Ad [illegible] adam fu-
isset [illegible] sensus autem est in duobus precipue per rationem quod sensus
tangendi et gustandi [illegible] et maior induxisset
delectationem. In hoc autem est sensus in coitu quod in decisione
seminis maxima fuisset delectatione. Ad [illegible] calor [illegible]
[illegible] faciens esse semen et [illegible] in [illegible]
[illegible] autem dispositione [illegible] in corpore [illegible] de-
lectatio quod ut quod non fuisset hic delectatione
[illegible] dicendum quod non fuisset delectatio ligans rationem [illegible]
est hoc quod una potentia fortificata in actu abstrahit [illegible]
quod fortificata delectatione [illegible] potest abstrahi [illegible]
[illegible] in coitu [illegible] in primo statu fuisset ab-
[illegible] quod est quod [illegible] quod talis [illegible] est [illegible]
[illegible] ligat rationem et non in [illegible]
[illegible] quod illis [illegible] fuissent ad [illegible]
[illegible] rationis non [illegible] in [illegible] dicendum
quod fuissent in primo statu delectatione in coitu, sed [illegible]
rationis sicut et in comedendo et bibendo et non [illegible]
[illegible] ligantem rationem [illegible] fuisset [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] voluissent [illegible] Ad [illegible] dicendum quod
[illegible] et [illegible] [illegible] a ratione
non [illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] in [illegible]
[illegible] non potuissent [illegible] rationis et [illegible] non
[illegible] rationem. Ad [illegible] dicendum quod calor ille fuisset [illegible]
rationis et non [illegible] non [illegible] quod fuisset
[illegible] actus [illegible] et [illegible] et ordinat
[illegible] ad rationem [illegible] Ad [illegible] dicendum
quod ligans [illegible] non est [illegible] ut [illegible] unde
[illegible] violentia [illegible] quod abstrahit [illegible]
est et [illegible] qui hic [illegible] non [illegible] corrup-
[illegible] et non [illegible] Ad [illegible] quod [illegible]
[illegible] ut corrupta [illegible] quod [illegible] non fuit
[illegible] in commixtione [illegible] talis autem [illegible] in [illegible]
et talis [illegible] non fuit in [illegible]
[illegible] ad terminandum et [illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] autem [illegible] est [illegible] quod [illegible] in
primo statu fuisset. Ad [illegible] [illegible] conservasset in

statu quod non fuisset [illegible] in [illegible] [illegible] virgine
quod [illegible] fuisset [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] sed [illegible] si quod tunc fuisset [illegible] hic [illegible]
[illegible] sed cum maiori difficultate. Ad [illegible] dicendum quod non cor-
ruptio [illegible] ut [illegible] [illegible] ut [illegible]
est [illegible] tunc non fuit libido ut [illegible] libidi-
nosus [illegible] quod non fuisset corruptio [illegible]
ut [illegible] virginitas est [illegible] ut [illegible] quod tunc
fuisset corrupta. Ad [illegible] [illegible] magis [illegible]
quod [illegible] [illegible] in [illegible] a quibusdam [illegible]
quod corruptio virginitatis potest dici violentia ut [illegible]
[illegible] meditationis [illegible] integritatis et sic non
fuisset in primo statu quod [illegible] violentia ibi potuit [illegible] de-
lectatio [illegible] potuit [illegible] hic
[illegible] virginitatis. Sed si corruptio dicitur simpliciter [illegible]
[illegible] tunc in primo statu corrupta fuisset [illegible]
[illegible] et in primo statu [illegible] fuit [illegible] quam
virginitas quod nulla [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible] fuit [illegible]
quod dicit [illegible] et [illegible] [illegible] illud
[illegible] dicendum quod [illegible] est et
[illegible] et adhuc [illegible] et [illegible]
[illegible] autem [illegible] fuit [illegible] sed [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] melioris [illegible] per
[illegible] quod est per [illegible] ad [illegible] ad coitu
[illegible] et per hic [illegible] solo ad coitum. Ad [illegible] quod [illegible]
[illegible] de [illegible] quam plures [illegible] quod [illegible] quod coitus
in se erat delectabilis quod [illegible] in se [illegible]
et non alia [illegible] Ad [illegible] non est [illegible] plus
sed per [illegible] et bonum [illegible] quod [illegible] bonis [illegible]
poterat [illegible] movere ad coitum [illegible] plus. Sed contra
hoc est quod in primo statu [illegible] non [illegible]
in [illegible] autem quod est [illegible] non [illegible] plus
quod non [illegible] fuissent [illegible] plus. Ad [illegible] quod [illegible]
[illegible] fuisset [illegible] ut [illegible] in [illegible] quod [illegible]
ut [illegible] quod [illegible] quod [illegible] ab uno potuerunt fe-
cundari quod [illegible] libido [illegible] potuit
[illegible] Ad [illegible] [illegible] bigamia in primo bigamo [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] in primo statu. Ad [illegible]
[illegible] duo in [illegible] una non [illegible] ut [illegible] ut
[illegible] duas [illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible]
plures [illegible] quod [illegible] coitus [illegible] fecunditatem.
Ad [illegible] dicendum quod illa bona non [illegible] in paradiso [illegible]
bonum [illegible] et [illegible] cum [illegible]
[illegible] et [illegible] illa tunc non [illegible] ad coitu-
[illegible] Ad [illegible] dicendum quod [illegible] una [illegible] fuisset.
Ad [illegible] quod [illegible] dicendum quod non oportuit hic tunc [illegible] esse
[illegible] et [illegible] a [illegible] sed unicuique [illegible] sic
acceperunt propaginem [illegible] et [illegible] acceperunt [illegible]
[illegible] et tunc poterat paulatim [illegible]

in pleno numero electorum. Stabit [illegible] et in sec[ulo] [illegible] inherere
facientes cedunt in vita. post peccatum autem conponitur [illegible]
in malum. et demones undique instigant ad ydolatriam
[illegible] quidam habet pater. aut in eis [illegible] in ea
plus nisi electorum usque ad tempus quo plenus numerus
[illegible] pro [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] habet locum pro [illegible] [illegible] quod
[illegible] fuisset in eis [illegible] superfluitatum. sed pol-
lutiones [illegible] et egestiones et urine et su-
dores et [illegible] quod non. quia hec secundum [illegible] quidam
[illegible] pena dicitur. pena autem an-
te peccatum esse non poterit. sed [illegible] quod deus fecit
in eis [illegible] superfluitatum [illegible] et [illegible]
[illegible] superfluitatem [illegible] ut stomacho
et [illegible] [illegible] in eis poros [illegible] per quos
[illegible] autem [illegible] fuisset [illegible]
superfluitatis. [illegible] de quo [illegible] continentes per
emittat. tunc autem fuisset [illegible] et sic
non [illegible] hec [illegible] [illegible] quia non fuisset
necessaria digestio sed fuisset [illegible] comederet
[illegible] fabulosum est talia dicere. [illegible] quedam
[illegible] superfluitate corrupta ut de-
bilitati [illegible] [illegible] et ille non fuisset in primis
parentibus sic pollutio et [illegible] ut puta [illegible]
[illegible] et [illegible] feditatis et [illegible] quod [illegible]
[illegible] non est pena. [illegible] de hoc quod dicit in-
firmitas est pena ad ruina et cetera. [illegible] enim [illegible]
actus [illegible] [illegible] ordinate [illegible]
[illegible] autem [illegible] [illegible] ac-
tus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] reddendi debiti
et tunc non est [illegible] [illegible]. sed [illegible]
tunc ordinate [illegible] ne cadat. sed quia [illegible]
[illegible] non esset [illegible] libidinis et tunc
quidam dicunt quod est veniale peccatum. sed [illegible] de hoc
[illegible] de [illegible] [illegible] quere de hoc quod
dicit. [illegible] quod [illegible] sunt et cetera. [illegible] enim [illegible]
magis esse [illegible] quia dignior est [illegible] quam bruta
[illegible] est quod hec fuisset [illegible] bruto [illegible]
et comederet. et non homo. [illegible] ultra [illegible]
magis [illegible] [illegible] fuisset [illegible] ignorantes
[illegible] autem pena [illegible] [illegible] pena [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est quod mollities [illegible] [illegible]
[illegible] et mollities [illegible] nobilissime
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
et [illegible] fuit nobilis quam ignobilis et non fuit
[illegible] alia autem [illegible] hanc [illegible] et [illegible]
dura et rigida et pelle pelosa et [illegible] est [illegible]
et [illegible] magis. [illegible] quod [illegible]
[illegible] non est [illegible] quod molle existente et [illegible]
[illegible] debet sic [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] super illas [illegible] est [illegible] et [illegible] dicit [illegible]
quod secundo et [illegible] sic [illegible] et [illegible]
[illegible] sermone et [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod sic magister dicit. [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] organi. sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sibi [illegible] [illegible] de his [illegible]
quod hanc [illegible] in [illegible] et non [illegible] et hec [illegible]
pena. sed [illegible] quere de hoc quod dicit. preceptum
addidit obedientie et cetera. hic enim magister [illegible] quod in-
[illegible] ad preceptum [illegible] et ad [illegible] [illegible].
et [illegible] quot et [illegible] illa. [illegible] quod [illegible] duo
[illegible] comedere et [illegible] et cetera. et [illegible] unum discipline
dedit. scilicet de ligno scientie boni et mali ne comederet
[illegible] autem [illegible] discipline dedit magister [illegible]
absolute. [illegible] quod duo sunt in homine. scilicet [illegible] et
[illegible] autem [illegible] legem
[illegible] in [illegible] quod [illegible] ne facias et quod
tibi [illegible] facias et hec precepta [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] autem [illegible] fuit et
[illegible] pro [illegible] et [illegible] ad custodiam [illegible]
accepit unum. scilicet de omni ligno paradisi comedere. [illegible]
autem ad [illegible] [illegible] et [illegible] non erant
autem in [illegible] sed [illegible] duo in se et unum ad
alterum. et [illegible] plura precepta [illegible] unum autem accepit
discipline ut facilior esset obedientia et [illegible]
magis [illegible] [illegible] precepta dicit [illegible] ad illa
[illegible] [illegible] [illegible]

Videns quoque diabolus et cetera. Hic agitur de casu hominis. et dicit
[illegible] sunt in [illegible] et [illegible] et [illegible] et
de hac [illegible] dicit. [illegible] diligenter investigari
et cetera. In [illegible] quid [illegible] [illegible]. ubi
In superioribus [illegible] et cetera. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible].
et de hoc [illegible] [illegible] [illegible] et
hoc. et de hoc [illegible] diligenter investigandum
et cetera. In [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible].
et de hoc [illegible] [illegible] et cetera. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] modo et [illegible] [illegible]
autem et cetera. [illegible] [illegible] homo [illegible] est [illegible]
et non angelus. [illegible] angelus [illegible] et cetera. In [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] illud est [illegible]
[illegible] [illegible] autem [illegible] dubium [illegible]
est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sic [illegible] [illegible] [illegible]
est [illegible] boni ad [illegible] [illegible] de [illegible].

sic diffinit. temptare est callide experiri an uolun-
tatem impulsione quadam blandis conatibus probare.
Obiectio autem sumpta est de glossa Genesis xxii. temptauit deus Abraham
contrarium autem quod non fallendo. ergo ita deo non congruit ei
temptacio. Ad hoc glossa: temptare pro eo quod est probare
dicitur. Unde scriptum est: temptat uos dominus ut sciat si diliga-
tis eum an non. Vires enim dilectionis sue homo igno-
rat. Non ergo ipse cognoscat. ergo uidetur quod non sit ista temptacio
quod fallendo. Ad secundum dicimus quod intelligitur de temptatione diaboli.
Sed diabolus non sic temptat in assertione boni. sed potius
quam de aperto malo. ergo adhuc non conuenit illa diffinitio,
ut uidetur. Ad hoc temptacio est ad accipiendum experimentum ut uidetur
glossa dicens super Genesim. temptator dicitur ut dicit philosophus
accipit experimentum sciendi. sed ignorans [illegible] ergo uidetur quod diabolus
temptando nunquam accipit experimentum potentie nostre. sed re-
manebit ignorans potentie nostre. Ad secundum dicimus quod non est in-
tellectus de temptatione diaboli. de qua magis hic agitur
sed de temptatione temptatoris in sensibilibus que temp-
tacio in mente diabolus [illegible]. Contra dicit Augustinus in libro quod uenit
et non in illa temptatio uos non apprehendit [illegible]. omne quod
probatur non est temptare. et quod probatur non est in dubium
uenit. ergo hoc est quod dicit philosophus ergo temptator nunquam
accipit experimentum sciendi. Ad hoc ea quam diffinitione sic [illegible]. uidetur
enim quod dicit temptare est callide experiri quod dicit
augustinus in libro memoratorum temptatione robusti [illegible] de-
bent scientes non ad diminutionem nostram perficere. sed
augmentum. sed nos equo gradu coluimus [illegible] contrarium ei
quod non est in ecclesia callida. i. fallide experiri.
autem enim quod sensibilis non [illegible] quod nunquam [illegible]
impulsus uoluntatis in temptatione. dicit ei [illegible] et [illegible]
quod debilis est hostis qui non potest uincere nisi uolentem.
Ergo nichil potest facere impulsum uoluntatis. Ad hoc quod [illegible]
non [illegible] blandis conatibus probare. quia ut in quod
habebit. quia temptatio [illegible] intellectum quia autem desiderando
frangit et quia [illegible] opprimendo [illegible]. et tunc non probare
blandis conatibus ut uidetur. Ad [illegible] uidetur quod iste diffi-
nitio non intelligitur de temptatione qua temptat deus et
homo. sed de illa que est mors et [illegible] ad illicita
diabolo uel a carne uel a mundo procedit. Et ad hoc in-
tellectus est quod temptatio dicitur multis modis. quia in
rogo experimentum in sensibilibus [illegible] in intellectu spectantium.
et hoc potest esse duobus modis. scilicet ultra [illegible] [illegible]
scientis non nouo sciendi [illegible] ignorantis tamen nouo igno-
rantie. et hoc modo temptator intuetur diabolus et [illegible]
et [illegible] que [illegible] in singulis et nunquam accipit
experimentum sciendi. sed ignorantie. quia autem temptat deus
[illegible] quibus sciens non scientie [illegible] [illegible]
et ille temptator accipit experimentum et ignorat et scit
et hoc non agitur hic de temptatione. Est tunc temp-
tacio pro experimentum [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] cuius experimentum uolo est. et ad [illegible]
si est [illegible]. et credit esse magna ut ad [illegible]

si est magna. et credit esse parua. ut ad [illegible]
[illegible] et [illegible] ut de temptatione [illegible] ut de au-
tem in libro quod uenit et non [illegible]. Sic est in temptatione qua temp-
tatur est Abraham et Thobias et Iob. famuli dei ut
Abraham per oblationem oblati unici et dilectissimi filii
ubi [illegible] [illegible] ad eternam gloriam.
Iob autem amissione rerum [illegible] augmentatur [illegible]
locupletatur in celis et in terra. Thobias uero [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et ad [illegible] glorie
[illegible] oculis et in [illegible] [illegible]
perpetua. quod ad hoc probantur iusti ut [illegible] et hoc
modo temptat deus. Ad hoc dicimus est temptatio in ecclesia
per flagella. et hoc duobus modis. scilicet ut [illegible] fideles ut
[illegible] non deus hoc cognoscat. et hoc modo dicitur deus temptauit
illos et inuenit illos dignos se. Sap. 3. In ecclesia
[illegible] ut recognoscat. quod sic dicit Gregorius. oculos
quos culpa claudit pena aperit. et hoc modo dicit au-
tem in libro paradiso. per diffidentiam temptantes uidi [illegible]
angustiam patientes cedunt in uia. cum enim diffi-
dunt de prouidentia dei temptati sunt. et a spiritibus
ut dolore correpti emendarentur. Deus enim sic temptat
ut corrigat sibi homines. Quarto modo dicitur temptare
probo deus prouidentiam uel dominum ubi ut [illegible] sic in
scriptura dicitur. et hoc duobus modis. scilicet per [illegible]
[illegible] dominum. hoc sic qui diffidunt de potestate dei
et credunt non esse potentes sic uidi [illegible] dicit
in [illegible] temptauerunt in deserto. et alibi temptauerunt et
probauerunt opera mea quadraginta annis. et hoc temp-
tationem uocat Augustinus dominum. [illegible] est temptare
dominum. et dicitur esse [illegible]. alio modo est experimentum
[illegible] dominum [illegible] hinc qui temptat
[illegible] [illegible] uelit facere [illegible] pictores
et hoc modo dicit deus ad diabolum. non temptabis
dominum deum tuum. de primo dicit Augustinus in eodem libro [illegible] ut
[illegible] magis [illegible] nostre ut nos
apprehendat [illegible]. sed [illegible]. quod dicit apostolus
[illegible]. hec enim apprehendimus a spiritibus
[illegible] [illegible] legem dei de prouidentia
[illegible] dubitantes. Ad hoc ne [illegible] nos. sed humana temptatio
nos apprehendat. hoc [illegible]. hic enim temptare dicitur
qui [illegible] agit [illegible] ut [illegible] facere
quod non habet dominum probare. et dicit Augustinus quod [illegible] dicitur
deum temptare. de hoc autem in glossa super deute.
[illegible] temptare [illegible] quod faciat [illegible]
[illegible] experiens [illegible] posse liberari a deo [illegible]
[illegible] temptatio in ecclesia per medicationem de augustino
quod potest impendere homo. et cum [illegible] non debet
desperare de adiutorio diuino. et hoc temptamus
ut dicit [illegible] nobis apostolus [illegible] cum dicit.
temptatio nos non apprehendat nisi humana. et hoc sunt uerba
augustini. humana temptatio [illegible] quia sic de deo
dubitare [illegible] est. ita de hoc desperare [illegible]

di legem salutis tm̄ e. dr̄ cū ab eod' aug° . et
figura temptatio. id est qua temptatur ab hoste . . . figuratur [illegible]
et desperatur de nobis . . . de lege agendis. et io . . .
latur ab homine. et h' sunt ex alia . . . mo̅ no
nos apprehendat. ut pp̄ de lege ab hoste temptati
fortes tuerimur dubitantes de nobis homines car-
nales. Ideo autem probati fuimus. que qui probati non sunt
temptantur. ut enim dicitur nullo istorum minus sunt
temptationes. puta diuersis et prauis diuersionibus . . .
quasi nos. in similitudine boni apparent machinat(i)o
mali. ut tolimus . . . ad illicita. et h' temptatio
est quasi ab hoste. quasi a carne. quasi a mundo. ut . . .
parebit. h' ergo . . . est ad obedientiam deo ad primum. et . . .
non . . . de illis temptationibus quibus temptat deus
uel homo. Ad quod dicendum quod malum ut malum non mouet
appetitum. sed . . . sit in . . . boni . . . et h' uocatur
ad . . . boni et bonum . . . quod temptet de eo quod
. . . autem . . . boni non . . . ut
ut . . . est . . . mali . . . delectat . . . non.
et . . . temptatio. Ad quod dicendum quod diabolus non
temptat ut experiatur. sed . . . ut . . . bonum
. . . non . . . augustinus . . .
de temptatione est qua temptat diabolus . . . temptatio
ab eo . . . qua temptatur deus . . .
Ad id quod obicitur de . . . dicendum quod . . . non . . .
diabolus . . . sed . . . inclinat . . . et . . .
. . . ut . . . facile . . . ut . . .
disciplina. Ad quod dicendum quod . . . dicitur duobus
modis a . . . boni . . . ut a . . .
. . . et instigante. et . . . ultimo sumitur in
. . . Ad quod dicendum quod ille temptationes quibus . . .
do . . . et . . . perducit ex . . . boni . . .
. . . nimia amore . . . boni ut dicit augustinus
quod autem . . . et . . . frangit
illa duo non . . . primum modo temptationis. sed . . .
. . . et . . . et non . . .
sunt temptationes machinationes. sed . . . quos . . .
in . . . quas de . . . demones in se . . . pro . . .
. . . quis sit temptator . . . autem
soluit diabolus. quia dicit apostolus . . . ne forte temptauit
uos is qui temptat. et ibi glossa soluit diabolus . . .
est temptare. Contra . . . super . . . iiii . . .
. . . nocte et die . . . et malorum
. . . est demonum . . . dant
nobis . . . sed . . . delectatur augustinus de-
. . . et . . . et aliis . . .
. . . sunt de hoc. Contra . . . xxii. temptauit
deus abraham et c. et sap. iii. deus temptauit illos
et c. Contra . . . quod . . . diabolus temptat. sed
. . . Ja. i. nemo cum temptatur dicat quod a deo temp-
tatur. deus enim temptator malorum est et c. sed unusquisque temp-
tatur . . . et c. Contra . . . quod . . . demonia.

dulcia mouet . . . ergo . . . quod tres sunt temptatores.
Contra . . . quod . . . temptatio sumitur generaliter. . . .
. . . temptatores . . . et . . . ut dicit . . . quia
temptat deus ut probet. ut probatum . . . emendat . . .
. . . temptat homo ut experiatur. temptat
diabolus ut seducat. et . . . hanc distinctionem . . . sunt . . .
. . . Ad primum autem dicendum quod non est intentio apostoli quod
. . . temptatio sit a diabolo . . . in medio . . . motorum
sed quod originaliter. quia ipse primo temptauit. et fecit nos
temptabiles in mala. Ad quod dicendum quod eos . . . quod enim
diabolus . . . in quo . . . primo . . .
ab ipso est peccatum sic a . . . ad . . . iam . . . solo . . .
deus temptat. Ad quod dicendum quod . . . temptat . . . inclinat
. . . diabolus autem . . . suggerens . . . Ad quod dicendum
quod . . . temptatorum sumitur penes ea que possunt
mouere . . . ad malum. . . . autem est . . .
aut separatum . . . aut . . . respectu
. . . autem . . . autem est separatum aut per
modum suggerentis . . . aut per modum mouentis et . . .
et . . . temptat demonia. . . . autem . . . per ea
que sunt in eo. scilicet diuitie. delicie. et honores. Contra
. . . temptatio que est in illicita . . . appetitu. et ut . . .
sic . . . probatio . . . et c. . . .
. . . dat . . . nobis . . . Contra . . . Ja. i.
omne gaudium existimate fratres. cum in temptationes
uarias et c. omne autem de quo gaudium est . . .
est appetendum. ergo temptatio est appetenda. Contra . . . xii . . . super . . .
. . . et c. dicit glossa non est . . .
quia illa temptatio est . . . hoc autem est bonum.
ergo appetendum. Contra . . . post . . . temptari se
desiderat. ne . . . imperium . . . hoc
autem est . . . appetendum. . . . Contra . . .
. . . non est . . . est appetendum. temptatio
enim per . . . non . . . ut dicit augustinus non est peccatum. sed
. . . Contra . . . ordinat
ad . . . per . . . est appetendum.
tale est temptatio. ergo est appetenda. . . . medie . . . pro-
uidentia que ad hoc quod ordinatur ad augmentum . . . sed quod
non sit . . . corinthios x. ut dicit apostolus. fi-
delis deus qui non patietur uos temptari super id quod potestis.
sed faciet et c. Contra . . . ne nos inducas
in temptationem. . . . uigilate et orate
ne intretis in temptationem . . . et c. Contra non
est . . . ab hoc quod . . . a demone. demon
autem . . . nos ad temptandum. ergo non est appetendum ab hoc
. . . Job. i. et luc. xxii. ut dicit . . .
. . . expetiuit uos et c. Contra . . . quod temptatio non
est appetenda. quia de . . . temptationis ordinatur in
illicita. et . . . est . . .
. . . ordinatur . . . non . . .
. . . et . . . Ad primum ergo dicendum quod . . .
. . . ut sic liberetur ab

occultas peccati. de quibus dicit ambrosius. quod et si desit
fides [illegible] pena [illegible] satisfacit. et
hoc non est temptatio urgens in illicitum sicut illa que stimulat
ad consensum peccati. Ad aliud dicendum quod non est gaudium de temp-
tatione per se. sed per accidens. quia per victoriam pervenitur
ad probationem [illegible]. Ad aliud dicendum quod est medium per
[illegible] frangitur. sed per se est ad illicitum
et non de ipsa temptatione. Ad aliud dicendum quod [illegible] per se
excedere licitas [illegible] appetere. sed quod
est nisi excedere licitas per accidens. [illegible]
[illegible] ad illicitum non est appetendum. [illegible] ad prima
probationem [illegible] medium. dicendum quod [illegible]
[illegible] non [illegible]. sed nos ex nimia debilitate [illegible]
aliquando [illegible] et deficimus [illegible] et ideo [illegible]
debilitatis non debemus appetere. [illegible]
[illegible] non quod non est id temptatio. et
[illegible] temptatione [illegible] est delictum
temptationem [illegible] ut dicit glosa [illegible]
[illegible] temptatio [illegible] peccatum [illegible]
[illegible] ad illicitum est peccatum. [illegible]
[illegible] ad illicitum [illegible] peccatum. [illegible]
de temptatione [illegible]
[illegible] ad illicitum [illegible] peccatum. [illegible]
[illegible] non [illegible] carne concupiscere
[illegible] peccatum. [illegible]
[illegible] glosa. temptatio [illegible]
[illegible] peccatum non [illegible] non est peccatum. [illegible]
[illegible] de temptatione [illegible]
[illegible] a carne [illegible]
[illegible] et ne nos inducas in temptationem. dicit glosa.
temptatio ordinat ad coronam. [illegible] non potest facere
[illegible] peccatum. [illegible] temptatio [illegible]
[illegible]
[illegible] temptatio [illegible] non est
peccatum. [illegible]
[illegible] non [illegible] carne [illegible]
[illegible] facere nos [illegible] dicit iob. iii.
[illegible] peccatum [illegible]
dicit augustinus. [illegible] voluntarium [illegible] si non sit voluntarium
non est peccatum. [illegible] temptationes non sunt [illegible]
[illegible] non sit peccatum. [illegible] eorum [illegible]
[illegible] non possumus [illegible] temptationes carnis
[illegible] non est [illegible]
[illegible] sola. [illegible] peccatum [illegible]
illa [illegible] non [illegible] et [illegible] posse [illegible]
[illegible] non [illegible] quod non [illegible] peccatum. [illegible]
[illegible] quod est temptatio [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] temptatio [illegible] et [illegible]
nullam [illegible] illa [illegible] temptatio [illegible]
[illegible] carnis. [illegible] concupiscere [illegible]
dicit [illegible] carne concupiscit. et hac [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] et est [illegible] procedit a malo

quod [illegible] in carne [illegible] dicit apostolus. [illegible] temptatio
que est [illegible] et [illegible] non. si [illegible] concupiscentia carnis
[illegible] concupiscentia non est peccatum [illegible] magis est [illegible]
[illegible] temptatio [illegible] est [illegible] carnis [illegible] secundum
concupiscentiam carnis [illegible] est peccatum [illegible] est [illegible]
[illegible] peccatum est [illegible] venialius [illegible]
[illegible] ad [illegible] quod [illegible] dicendum quod [illegible] ad co-
ronam [illegible] per accidens [illegible] pugne et victorie.
Ad aliud dicendum quod [illegible] loquendo modo [illegible]
[illegible] modo [illegible] non [illegible] ab eo [illegible] et
[illegible] et [illegible] actus [illegible] ab actu [illegible] et ideo
[illegible] temptatio [illegible] peccati. Ad [illegible]
[illegible] dicendum quod est [illegible] et [illegible] est. Ad [illegible]
[illegible] dicendum quod non potest [illegible] tamen [illegible] posse
[illegible] non [illegible] possumus [illegible]
[illegible] carne [illegible] concupiscit. Ad aliud dicendum quod illa [illegible]
[illegible] largo [illegible]
sicut [illegible] voluntarium. [illegible] ignorantia
et [illegible] et non [illegible]
[illegible] sunt
[illegible] et non [illegible] Ad
aliud dicendum quod [illegible] modo [illegible] possumus
[illegible] loquendo [illegible] specialiter
[illegible] modo [illegible] colligantia ad [illegible] et [illegible] colligantia
non est [illegible] et ideo non [illegible] quod [illegible]
[illegible] temptatio [illegible] a dyabolo et [illegible] glosa. [illegible]
[illegible] dyabolus [illegible]
[illegible] accusator [illegible] qui accusabat
eos ante conspectum dei [illegible] et [illegible] de dyabolo [illegible] solus
[illegible] accusabiles reddit. [illegible]
[illegible] tota nocte [illegible]
dicit [illegible] quod dyabolus est [illegible] iac. iii. inflammata
a iehenna. dicit beda. dyabolus iehenna [illegible]
[illegible] et flammam [illegible] suggerit. [illegible] super [illegible]
[illegible] a malo [illegible] dicit glosa [illegible] mala omnia
ab [illegible] dyabolus [illegible] sicut bona ab [illegible] dei.
ad [illegible] super [illegible]
super [illegible] glosa. [illegible] omnis [illegible]
dyabolus [illegible] super [illegible] carne [illegible] lege
[illegible] dicit glosa. [illegible] nostre concupiscentie [illegible] qua
[illegible] vitia non [illegible] a demone sunt. [illegible]
[illegible] sunt [illegible] carnis que sunt [illegible] et [illegible]
[illegible] vitia. [illegible] procedunt
a carne. [illegible] quod nullum procedit a demone. [illegible]
[illegible] glosa super [illegible] ad galatas [illegible] credere
omnia mala accidere ex carne error est. non [illegible] omnia vi-
cia [illegible] sunt carnis. [illegible] ad [illegible]
[illegible] dicere [illegible] dyabolo [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] et [illegible]
[illegible] ad omnia illa que dicta sunt [illegible] illa. cor-
ruptio [illegible] carnis [illegible]
que est a carne [illegible] et illa [illegible]

t. sic quid[em] s[ecundu]m modo carne om[n]e p[eccatu]m p[ro]cedit p[er] co[rruptio]ne[m]
carnis sic ab h[ab]itu [con]tinuare p[ro]p[ri]u[m] [illegible]
[illegible] p[er] illa p[ro]ducit[ur] [illegible] modo
q[ue]dam sunt a m[un]do [illegible]
[illegible] carnis [illegible] spiritualia a corruptione
carnis. si aut[em] [illegible] illa q[uae] s[un]t in
carne [illegible] corruptione carnis [illegible]
[illegible] i[n] carne [illegible]
[illegible] omnia pecc[at]a e[ss]e a corruptione carnis [illegible]
q[uae]r[itur] de hoc q[uod] dicit[ur] [illegible] serpens erat callidior
[illegible]

[illegible]

uite. et tunc aut in patiendo aut in agendo. In patiendo duplex.
aut enim cum spe evasionis et tunc est spes. quando in [illegible]
separatur a deo. tamen negligens [illegible] humana aut sine
spe evasionis et tunc [illegible] deo [illegible] et propter ipsum pati
et hic est tertius modus. aut in agendo. et hoc [illegible] diligendo
plusquam [illegible] non agit. et hic est modus
[illegible] aut secundum actum [illegible] et hic est alter [illegible] et hic est
modus [illegible] aut secundum actum [illegible] studio [illegible] et hic est
modus quintus. de octavo [illegible] et [illegible]
[illegible] de ultimo [illegible] ille
[illegible] modorum machinandi [illegible] ille [illegible] aut
[illegible] aut [illegible] aut in
[illegible] si ex futuro malo. tunc est [illegible]
[illegible] minando [illegible] si autem ex presenti malo. aut hic est
malum [illegible] et tunc est omnis qui [illegible] rapitur. aut
malum [illegible] et tunc est omnis qui desperando frangitur.
Si autem est [illegible] aut est ex futuro bono aut
ex presenti. si ex futuro. tunc est omnis qui promittendo
decipit. Si autem ex presenti. aut [illegible]
[illegible] et tunc est [illegible]
[illegible] aut [illegible] et tunc est [illegible] blandiendo.
[illegible] blandimentis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Job.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] bonum [illegible] bonum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quo [illegible]
[illegible]
[illegible]
statu potuit peccare venialiter. [illegible]
diligere uxorem plusquam debuit [illegible]
[illegible] uxorem
et potuit [illegible]
ad hoc [illegible] plusquam [illegible]
[illegible] veniale. et [illegible]
[illegible]
[illegible] quo peccatum [illegible] et mortale [illegible]

ad hoc [illegible] quo [illegible]
[illegible] et non mortale [illegible] non potest [illegible]
[illegible] adam potuit peccare veniale. [illegible]
[illegible] magna [illegible]
[illegible] magna
[illegible] mortale [illegible] debuit esse [illegible]
[illegible] et non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non potuit peccare
veniale [illegible]
[illegible]
[illegible] non potest [illegible]
[illegible] bonum ad [illegible]
[illegible] magna
[illegible]
[illegible] non potuit peccare veniale [illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible] debuit
[illegible] diligere
[illegible] et [illegible]
[illegible] magna [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] illa [illegible] posse peccare veniale [illegible]
[illegible] posse peccare mortaliter [illegible]
[illegible] quo [illegible] veniale et non mortale.
[illegible] illa
[illegible] illa non [illegible] magna
[illegible] magna [illegible]
[illegible] magna [illegible]
[illegible]
[illegible] angeli non [illegible]
[illegible]
[illegible] meliores [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] unum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] angelica [illegible]
[illegible] ex quo [illegible] sua [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] angelus [illegible] non potest ad uni-
[illegible] aut [illegible]
[illegible] sua [illegible]
[illegible] ambabus [illegible]
[illegible] sunt in illa unione. ergo duo [illegible]
[illegible] et due [illegible] et due [illegible]
ergo duo sunt [illegible] in nulla [illegible] unitate. et hic est

contra perversum quia post quam unitus fuit. Si autem [illegible] autem illa sic [illegible]. quia cum esset post annos triginta assumebatur in singularitatem personae. Et ideo non est [illegible] [illegible] sic factum est. In hoc sic factum est. In hoc assumpta et tunc secundum quod in istis angeli post perdere actum. Et hic contra positionem primam. autem ratio est quod dicta pluralitas constituit angelicam naturam. Et hoc est contra [illegible]. autem ambe constituunt dum in [illegible]. Et hoc est etiam contra [illegible]. [illegible] fuit [illegible] istud assumptum. quia non est assumptibile ad [illegible] in uno modo [illegible]. quia non habet naturam ordinatam ad unum modo sicut ista habet natura angelica et pluralitas est species una [illegible] [illegible] uno [illegible] actu [illegible] gradu. Ista autem angelica non est una [illegible] [illegible] originem. Ergo non [illegible] [illegible] in uno modo assumendo. Sed [illegible] [illegible] si assumeretur. Et hac ratione [illegible] angelus in [illegible] cum dicit quod tota ista hominis [illegible] [illegible] non tota angelica. cum enim quasi tota [illegible] est quod ad unum ordinem [illegible] et originem habet. et non angelica cum enim quasi tota [illegible] est quod ad unum ordinem et originem habet. et in angelica quasi aliud angelica [illegible] angelo tota [illegible]. Sed [illegible] in [illegible] habet. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] difformitas [illegible] [illegible]. Et hoc contra [illegible] dicit [illegible]. Et hoc [illegible] [illegible] est in [illegible] de [illegible] [illegible] angelorum et [illegible] in [illegible]. Et ideo [illegible].

c. xxii. d.

Hic diligenter distinguendum est etc. [illegible] magister de [illegible] hominis quod est peccatum. Et hic [illegible] [illegible] prima magister [illegible] quod [illegible] primum peccatum. [illegible] quod [illegible] primum peccatum. [illegible] illa [illegible] etc. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible]. [illegible] autem hoc quod fuit primum peccatum eius. [illegible] [illegible] uno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccatum in [illegible] [illegible]. [illegible] ad primum [illegible] dicit augustinus in [illegible] quod gustata vetita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] deus fuit primum peccatum. [illegible] augustinus in [illegible] [illegible] in celo voluit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] autem quod peccatum angeli primum fuit superbia cum [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] primum peccatum eius superbia fuit. [illegible] [illegible] superbia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] superbia est primum peccatum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dubitatione et [illegible] primum [illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible] dubitatione ab [illegible] [illegible] et negationem [illegible] [illegible] fuit, [illegible] ordo [illegible] [illegible] [illegible] fuit. [illegible] [illegible] [illegible] prima [illegible] [illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prima [illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prima [illegible] dicit augustinus. [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible] quod primum [illegible]

fuit gula. Et hoc [illegible] fuit [illegible] [illegible] peccati. Et peccatum [illegible] [illegible] ab actu. [illegible] fuit primum [illegible] ordo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] et eva. [illegible] et peccatum [illegible] fuit [illegible] vetiti. [illegible] [illegible] dicit ambrosius in hymno. [illegible] lignum [illegible] [illegible] etc. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inobedientia. quia [illegible] dicit apostolus [illegible] per inobedientiam unius etc. [illegible] quod [illegible] dicit augustinus quod adam [illegible] inobedientiam [illegible] est de paradiso. [illegible] ambrosius quod [illegible] peccatum est [illegible] legis divine et celestium inobedientia mandatorum. [illegible] idem [illegible] deus dicit dicens [illegible] [illegible] indicavit ibi quod [illegible] esset. [illegible] quia de ligno de quo preceperam tibi ne comederes comedisti. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] audiens verba [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et non [illegible] [illegible] omnino [illegible] [illegible] primum [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] superbia fuit primum peccatum in eva [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut deus in [illegible] boni et mali. Et [illegible] fuit [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] et vidit lignum et credidit [illegible] [illegible] et ideo [illegible] superbia [illegible] fuit [illegible] aliorum. sicut dicit augustinus in [illegible] et omnes doctores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] peccatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] potuit credere quod deus [illegible] [illegible] verba illa [illegible] sicut dicit magister in [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] negantia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod non valet. quia non [illegible] quod ordo [illegible] ordini in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuit in [illegible] [illegible]. In [illegible] [illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible] colligantiam et ordinem [illegible] [illegible]. et illa [illegible] non valet. [illegible] quod [illegible] de gula. [illegible] quod actus gule fuit [illegible] [illegible] [illegible] quia non [illegible] ut comederet, sed comedit ut [illegible] in [illegible] dei. et ideo non [illegible] [illegible] quia [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible] quod ordo ille [illegible] ordini [illegible]. quia illa fuit in superbia et gustu vetiti. et ideo [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] in ligno. [illegible] autem [illegible] de [illegible] [illegible] adam. [illegible] quod non valet quia primum [illegible] non [illegible] una [illegible] et uno loco et uno actu [illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible] locis. et de [illegible] [illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adam. [illegible] hoc quod [illegible] de inobedientia. [illegible] quod inobedientia [illegible] duobus modis. scilicet [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] est. et sic [illegible] est peccatum [illegible]. et hoc [illegible] non fuit in [illegible] ade et eve. [illegible] et in [illegible] [illegible]. et sic [illegible] [illegible] omne

precepti precepti

peccatum. et hoc non est speciale peccatum. et sic fuit in peccato
ade. et per hanc distinctionem patet solutio ad totum. ¶ Secundo quod
non peccavit uno peccato vel pluribus quam sui posteri. dicitur. habere
quod tria peccata fuerunt in peccato primi hominis. scilicet. inanis gloria
avaricia et gula. ¶ Sed contra quia ipsa commedio prohibita
et idem superbiunt. ergo pluribus peccavit. ¶ Secundo dicitur quod in pluribus
peccavit peccatis. sed quia vel sic dicere dicitur quod peccavit
uno peccato multiplici. scilicet quod unum fuit secundum substantiam et fuit
unum. sed multiplex in actibus multis. et hoc totum supra
expositum est. et ideo non oportet respondere obiectis. ¶ Tertio queritur
hic peccatum sit in spiritum sanctum. videtur enim quod sic. quia hic habentur duo
circumstantie vel species que sunt huius peccati. ergo peccavit in spiritum sanctum.
Item hoc. ita allegavit mulier. serpens decepit me. ergo
predixit ex ignorantia. ergo est peccatum in filium. ¶ Sed contra apostolus dicit thimotheum
ii. adam non est seductus sed mulier. ergo mulier seducta
fuit. ergo ex ignorantia peccavit. ergo in filium et non in spiritum sanctum. ¶ Solutio
hic non est magna dubitatione dignum. dicitur enim quod in filio peccavit
sic dicit magister secundum obiectum ex illis ysidori dicit mulierem
peccasse ex ignorantia peccasse. sed ignorantia duplex. scilicet pena peccati et ex
illa peccavit. et est ignorantia nesciens agendorum. ut in quadam quod
verba domini dei fuerunt. et ex tali peccasse peccatum est. et ideo
fuit in filium. non enim ignoravit sed verba domini quibus
necesse fuit peccati. et adam sic ignoravit quod esset peccatum
mortale quod putabat esse veniale. et ideo cum ipse peccavit
in filium. et per hoc patet solutio ad obiectum. ¶ Deinde queritur de hoc
quod dicit. Solet etiam queri utrum talis elatio etc. videtur esse quod
elatio fuit primum peccatum ade. quod non credidit in primo. ergo
non credidit quod posset esse sicut deus. ergo non appetivit hoc
preterea non est seductus in quo mulier. sed putabat esse veniale
quod erat mortale. deinde autem putavit hoc inscidet esse ergo in
fidelitas fuit primum peccatum ut videtur. ¶ Solutio dicitur quod primum mulieris
et ultimum secundum silicet... dicit in scientia boni et mali. et magister
distinguit sic primum operis et solus consensus. in quadam tamen est consi-
stentia. quod mulier quod credidit hoc posse fieri exhibitum.
imbita in scientia ad opus per hoc consequitur. videtur autem
consensus in temptatione silicet dicitur. sed non per hoc commedit
sed commedit ut morte contraheret mori. quod non credebat
magnum malum. ergo dicitur quod hoc autem non perceperit. cre-
didit non posse fieri. ergo non appetivit. mulier enim non
concupiscebat bona terrena et cuiuslibet habere vellet. et
consensus concupiscentie. et in sentiunt se non posse habere
quam plus concupiscit vel aliquis posset acquirere. ¶ Ad secundum
dicitur quod tamen sciunt quod dignum erat morte. unde mi-
nime et excusabiliter quasi per dilectionem mulieris dicitur
putabat esse ignorantie. unde magister distinguit
hic quod mulieris dicit primum veniale. secundum ex genere ut ociosum
vel ex eventu sequitur ut peccatum mortale delectatio
ratione. et ex adam cum venit quod est ex parte sua
tus. et in quadam peccavit sic hic quod ociosum fuit peccati dilectio

uxoris. et per illud taceo mortale. et ideo patet quod incidet in fuit.
¶ Deinde queritur de hoc quod dicit. Ex quo manifeste traditur est etc.
videtur enim quod adam plus peccavit. quia ipse capud mulieris
fuit. Item quia ipse vigorosior illa fuit. Item quia immodi-
te preceptum accepit. Item nocuit quia ex ipsa. secta est tota
propago. et non ex eva ut dicitur. ergo videtur quod adam
plus peccavit. ¶ Solutio dicendum sunt rationes in littera quas non oportet
hic repetere. ¶ Solutio in probabilis peccati plus est fuit eva.
sed quod ad quedam circumstantias adam plus fallacius est et conse-
maior fuit causa actus peccati. et quod ad illa peccavit illa plus.
sed circumstantie peccati. et nocumentum peccati maiorem
fuit in adam ut probant obiectiones. ¶ Deinde queritur de hoc
quod dicit. Sed vir non peccavit humana ergo etc. sed mulier dat
nostrum carnis. et a carne ut certa habet continet originale.
ergo etc. ad hoc patet humana ergo virum non peccavit. quod quod
fortius dicitur de mulieris. ¶ Solutio. dicit magister quod duplex
est corruptio. passibilitas. famis. sitis. mortis. et hanc habuisset
si sola peccasset. et est corruptio vicii per eam inficientem
secundum quam caro seminata paratur et vicio inficit post
animam. et hanc corruptionem non haberet ut dicunt. ¶ Ad argumentum
autem dicitur quod hanc corruptionem non haberet ex nostra. ut in quo
descendit a vicio in quo fuit contracta nostra. et ex-
titit. ¶ Ad dicitur quod deus primitus eam movit in se. et fe-
cit vicio alia mulieris. quid quod hoc dico sic nescit.
¶ Deinde queritur de hoc quod dicit. Est autem ignorantia que excusat etc.
Item queritur de ignorantia utrum sit peccatum. et si sic quomodo
peccatum est. et utrum secundum quem modum. et quod ignorantia excusat
et quod non. quod autem non sit peccatum. videtur quod probatur
sic. ignorantia privatio est. nullum peccatum est privatio
ergo ignorantia secundum se non est peccatum. Item ignorantia dicit sive priva-
tione. nulla sola est vicium. ergo privatio non est vicium. Item
nullum vicium est quod per privationem non deleatur. ignorantia autem
post privationem manet sicut ante. ergo ignorantia non est peccatum. ¶ Sed contra
ignorantia est in intellectu. nulla autem videtur vel vicium est in intellectu.
et etc. ¶ Item nullum vicium in nobis nascitur preter originale.
ignorantia nascitur nobiscum. ergo non est vicium quod sit originale quod patet
non esse verum. ¶ Item nulla pena in quam incidimus ex peccato
est peccatum. ignorantia est pena in quam incidimus ex peccato. ergo
non est peccatum etc. ¶ Sed contra autem dicitur quod ponitur
in littera. Item apostolus quod ignorat ignorabitur. et ad ro. i. dicit
ambrosius in glossa. gravissime peccas. quia ita dei thesauris
ignoras. glossa. quia bonitatem dei contempnis. gravissime quia igno-
ras. ergo videtur quod sit peccatum. ¶ Item debuit facere ad aliquid
tempus declarat. si non haberet excludendo peccatum amit-
teris ut videtur esse. quod ut in littera videtur dicit quod ignorantia
affectata sit peccatum. queritur utrum aliqua ignorantia sit af-
fectata. videtur autem quod non. quia ignorantia privationem dicit.
privatio autem non est. ergo non videtur quod habeat vim mo-
vendi appetitum voluntatis. ergo nulla ignorantia est voluntaria vel affectata

Itaque dico quod omnes homines scire desiderant. Ergo nullus homo desiderat ignorare. Ergo [illegible] ... illa verba sanctorum et doctorum quae sunt in littera. [illegible] ... quaestionis [illegible] diversae sunt opiniones. Quidam enim distinguunt quod nulla ignorantia de se est peccatum [illegible] ... tollens amorem dei [illegible] est peccatum [illegible] negligentia sciendi est quod tenetur scire [illegible] ... voluntatis quod idem est. Et illud [illegible] ... de quibus dicunt aliqui ignorantiam esse peccatum [illegible] ... et [illegible] ... voluntarie et voluntaria [illegible] quod facit ignorantia [illegible] non discendi et [illegible] labore studii [illegible] si non sciat. Quia si sciret obligatus esset [illegible] ... aliud aliter dicunt. Et puto quod melius distinguendum [illegible] ignorantiam. Est enim ignorantia privatio habitus in intellectu speculativo. Et haec non est peccatum. Et est ignorantia sacerdotum [illegible] quae est privatio habitus [illegible] ad salutem. Et haec duplex: scilicet quaedam privatio habitus [illegible] ad ea quae necessaria sunt omnibus in communi, ut ignorantia [illegible] ordinationis, mores in [illegible], ut fornicationem esse mortale peccatum [illegible] ... Et haec est [illegible] ... alia est privatio habitus [illegible] ad officium, ut pontifex [illegible] ad fidem et mores [illegible] tenetur scire, et sacerdos [illegible] sacerdotales [illegible] ... Haec ignorantia [illegible] peccatum est. Sed [illegible] non est peccatum. Et quia hic difficultas est [illegible]. Propter hoc [illegible] ad propositum quod [illegible] ignorantia non est absolute [illegible] malum quod est peccatum, quia [illegible] et debito ad actum [illegible]. Et hic debito [illegible] ... salvandi. Et si quaeritur quid debitum est, dico quod [illegible] ad salutem [illegible] ... quia [illegible] debent [illegible] ... alia ignorantia [illegible] eiusdem in actu sui officii ex defectu scientiae, quia [illegible] scire tenetur. Et per hoc solvitur [illegible] obiectio [illegible] si ignorantia peccatum est [illegible] ignorans, quia [illegible] ignorantia [illegible] non [illegible] totiens [illegible] eiusdem in actu [illegible] ex defectu scientiae. Et [illegible] concedo quod [illegible] duplex, scilicet omissione sciendi et actu illicito, quia cum deberet scire [illegible] praeceptum [illegible] non obligatur ad [illegible] obligatur. Sed tunc exigitur [illegible] actu evadere non potest peccatum. Ad aliud dicendum quod hic est [illegible] nulla scientia est [illegible] quia scientia sacerdotum [illegible] ... xxxiii. Ad aliud dicendum quod est intellectus [illegible] ordinatus ad [illegible] operandi. Et in illo non est [illegible] et est [illegible] ordinatus ad [illegible]. Et in illo

Ignorantia

[illegible] officio [illegible]

non est [illegible]. Et hic [illegible] ... dicendum quod si [illegible] ignorantia [illegible] actus [illegible] quod obligat. Quia si est prelatus [illegible] ad officium [illegible] si dimittit officium [illegible]. Et non est ignorantia obligantis. Si autem est ignorantia [illegible] ad [illegible] non [illegible]. Et tunc [illegible] ignorantia. Ad aliud dicendum quod [illegible] ignorantia non est peccatum sed pena [illegible] ... Sed quod tenetur scire ignorantia est peccatum [illegible] ... ignorantia peccatum omissionis actus debiti. Ad aliud dicendum quod ignorantia [illegible] pena est, non est peccatum. Sed [illegible] omissio [illegible] ad quod tenetur aliquis. Et tunc [illegible]. Ad aliud quod [illegible] distinguitur illa quae sunt de ista opinione, quod peccatum [illegible] uno modo dicitur voluntarium. Si autem [illegible] ... quod nullum malum et nullum peccatum est voluntarium [illegible] dico quod peccatum est [illegible] et involuntarium et [illegible] ... Sed [illegible] peccatum [illegible] voluntarium [illegible] et [illegible] voluntarium cum non debito [illegible] voluntarium quod est voluntarium [illegible] ... et sequitur [illegible] ut originale [illegible] et non voluntarium [illegible] est voluntarium [illegible] ... voluntarie. Et sic peccatum [illegible] et ignorantia est voluntaria. Et per hoc patet ad propositum quod [illegible]. Ad aliud dicendum quod omnes homines scire desiderant, non tamen omnes homines scire desiderant hoc et illud. Sed [illegible] desiderant scire. Ignorantia autem [illegible] non dicitur esse [illegible] ... hoc non est [illegible] ... a simplici suppositione ad [illegible] cum [illegible] scire [illegible] ... peccatum [illegible] ignorantia [illegible] originale, quia naturale in nobis [illegible] per [illegible] primam [illegible] et [illegible] actum [illegible] dicendum de originali [illegible] quod originale non est [illegible] ignorantia [illegible] quia originale [illegible] ... quamvis ignorantia non est peccatum [illegible] peccatum est [illegible] non ignorantia, ergo non est originale [illegible] ... opinione [illegible] ignorantia [illegible] non est peccatum [illegible] possumus dicere quod ignorantia non est peccatum [illegible] in nobis [illegible] obligatio ad actum [illegible]. Ad aliud dicendum quod ignorantia [illegible] et peccatum omissionis non habet actum [illegible] actus [illegible] privatio [illegible] ... non habet habitum [illegible] et sic actu sunt privationes. Et est peccatum ignorantia [illegible] omissionis [illegible] non habet aliud actum. Et [illegible] privationes maneant ubi [illegible] habitus [illegible] ... ad actum. Ignorantia autem est [illegible] privatio habitus [illegible]

Tollo ul' uitā. q' aut ad ea q' necā sunt talia. + p h'at
Salomon suppo'^ter q' p^{m} omissionis no dic addit aliq'
n' interiore iz exteriore. S; tm omissionē act' debi
ti . + i tpre quo d3 . + h' alia opinio no dr . S; p q'
of p^{m} omissionis p^{m} e q'ntu ad actu interiore . ut
no reficiet paupe i tpre necte ul' n' reficie
+ sua sibi aufer . refuiate S; de hoc infra agee
d'. pximi . Secio q^{e} s'g . mod' . + q' ignos pcedat
+ ob' sic . malu malo addit . ergo fac magnu
malu . q^{e} si ignos p^{m} e ...

[illegible]

ex decebat. Hec autem opera dei fuit. quod in nulla cre-
atione relinqui debuit. Ergo perfecta fuit scientia non nisi [illegible]
ab aliis primum. Cum [illegible] in [illegible]. Sed dignior perfecto
ante quam [illegible]. Ergo est fecit perfectam in aia. Cum [illegible]
ex creature scias sicut difficillime valde. facile autem angelos
percipere ab aliis. sic invenimus in primis parentibus
et valde separata [illegible]. Et postea [illegible] intellectum [illegible]
[illegible]. Ut autem quod adam fuit [illegible] insipientissimus fuit.
non ipse data sibi a creatione scientiam omnium habuit.
Sed [illegible] dicta est autem et angeli. qui in [illegible] possunt autem
acciperat scias et [illegible]. angeli autem scias a crea-
tione habuit. cum ergo adam fuit [illegible] humana
ut non debuisse scientiam nisi per disciplinam [illegible]
[illegible] ubi magister dicit quod [illegible]
nata fuisset in [illegible] sic et in perfectione
[illegible] ergo ut quod non est de [illegible] acci-
[illegible]. Cum dicit quod adam habuit scientiam omni-
um. et hoc per gratiam [illegible] data. et non [illegible]. angeli
autem [illegible] adhuc dicta ante et
angeli. tunc [illegible] non est [illegible] dicta. Sed [illegible] supra tac-
ta est in [illegible]. Cum [illegible] supra. quod [illegible] non
nati fuissent meo videre [illegible]
in actu [illegible]
et dulcia quod non poterit [illegible] super [illegible].
¶ Deinde quid de hoc quod dicit. ubi cognitionem [illegible]
homo habuisse. [illegible] magis dicit [illegible] qui in [illegible]
[illegible] quod primus homo sicut modo deum videbat. ergo videt per
[illegible] hic dicit. [illegible] si videt per medium tunc non [illegible]
bat visio sua a nostra. quia modo nos [illegible] unum videt
magis [illegible] quam alius. et hic non ut [illegible] angeli
dicit super gen(esim) quod [illegible] ad [illegible] accipitur. Ex [illegible]
[illegible] dicit [illegible] ergo ut quod ipse non
habuit scientiam omnium. [illegible] plus videbat [illegible].
dicitur quod visio fidei est per speculum in enigmate. Sed enigma
[illegible] est. quod adam [illegible] ex hoc ipso quod intellectus [illegible]
est ex quo accidit [illegible] quod si [illegible] de eisdem [illegible]
de quibus est intellectus [illegible] non tamen a deo limpide potest
in illa sicut intellectus [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] quod adam [illegible] enigmate ex
eo quod [illegible] habuit. cum angeli [illegible]
[illegible]. et hoc enigma adam habuit [illegible]
[illegible] in patria [illegible] angeli [illegible] enigma
ex eo quod intellectus [illegible] velatur. et hic [illegible]
est ab hoc [illegible] animale. et sic omnibus
[illegible] adam cognoscit deum. quia tunc autem enigma obscu-
rius [illegible] quod accepit ex peccato [illegible]. et sic videmus
nos. [illegible] per [illegible] renovatur possumus
in hac vita. quia [illegible] de [illegible]
[illegible] est enigma [illegible] non [illegible]
[illegible] adam et c(etera). In

qo.

habuit. ubi ait duobus modis adam limpide vidit quam nos.
Cum [illegible] speculo et [illegible] non [illegible] deum. nisi in luce
ad. Per autem lumen autem est divinum tamen et [illegible] in [illegible]
non quod est lux penetrans omnia. Et sic cognoscitur deus
[illegible] et [illegible] in [illegible] per lumen quod est ipse
et [illegible] in ipso manens [illegible] cognoscit deum in
[illegible] per lumen [illegible] a deo [illegible]
sic angeli et [illegible] de [illegible] visione [illegible] ad
[illegible] et [illegible] cognovit [illegible]
deum in speculo. [illegible] cognoscitur in speculo per [illegible]
lucis [illegible] quod tunc est lux [illegible] nulla ex parte obscu-
rata per peccati [illegible]. Et sic vidit adam deum in speculo
[illegible] cognitionis dei in speculo [illegible]
[illegible] et obscuritas. [illegible] adam [illegible]
in [illegible] de [illegible] qui [illegible] sunt
sic dicit glo(sa) [illegible] super [illegible] et c(etera).
et sic adam non vidit. Sed nos. et [illegible] solo
ad [illegible] quod [illegible] magis in [illegible] non
[illegible] remove omne medium. Sed ex parte enigmatis
[illegible] et [illegible] ex parte autem speculi [illegible]
[illegible] quod nullus [illegible] pervenire ad cla-
ritatem quam illam habuit [illegible] ex peccato. [illegible]
quod adam [illegible] per [illegible]
[illegible] non [illegible] habuit. sic
[illegible] in audiu-
¶ Fuerunt diligenter investiganda et c(etera). Hic [illegible] de illa
in qua [illegible] a quo cecidit adam per peccatum. et habuit duas
partes. [illegible] cecidit [illegible] in quibus
[illegible] et in [illegible] cecidit a [illegible] et hic [illegible]
xxvi. d. i. Hec est gratia operans et c(etera). [illegible]
[illegible] de libero arbitrio. [illegible] de libertate [illegible]
et [illegible] xxv. d. i. [illegible] ad [illegible] et c(etera).
Sed autem [illegible]
[illegible] data homini [illegible] accepit [illegible]
declarat quod illa gratia fuit [illegible] et c(etera). Hec [illegible]
ex quo fuit et c(etera). declarat ordine [illegible]
[illegible] illud quoque [illegible] non est. ¶ Circa primam [illegible]
[illegible] dubia. [illegible] potuit adam per hoc quod
in creatione accepit. [illegible] potuit [illegible]
[illegible] sibi [illegible] ad primum [illegible]
[illegible] quod [illegible] non quod in intellectu [illegible]
ergo [illegible] adiutorio [illegible]
[illegible] homo autem [illegible] adiutorio dei
[illegible] et [illegible]
[illegible] accepit. Cum [illegible] de [illegible]
[illegible] et [illegible] in qua [illegible]
[illegible] nullo tamen [illegible] adiuvante
[illegible]. Si ergo [illegible] dei gratia salutem suam quam
habebat [illegible] non potuit. quomodo post [illegible] gratiam re-
cuperare potuit quam perdidit. Ergo ut quod [illegible] non potuit

d. xxiiii.

qo.

qo.

qo.

stare. ¶ Sed contra hoc est quod non est in potestate nostra non consentire nisi
si ergo adam stare in eo quod accepit sine gratia non potuit
si illa non accepit non enim fuit in putando quod cecidit.
Sed non accepit etiam ergo non fuit eius in putando cui
a se in nullo dat esse ...
quod dedit. sic tamen sic quod esse illud sic gratia est cum igitur
deus non ... sic operando ... cum dedit hominem
esse iste dedit esse ei posse standi in illo. ¶ Sicut alio
deus dat esse et posse standi in illo. ergo si homo hoc non
faceret ... ipsum quam alius ...
magis in ista dico quod gratia per quam stare in eo quod ac-
ceperat potuit facultas liberi arbitrii et discernendi boni et
mali fuit. constat autem quod has potestates sui facta
esse homo primus in creatione accepit. ergo in creatione ac-
cepit ex quibus posset stare. ¶ Solutio dicendum quod homo ...

[illegible]

cl. 2. e

in regiminis. quia corruptio regentis et remanet
de regimine et ordine; talis autem corruptio
non adducit in mortale peccatum ... [illegible]
... [illegible] ... motus ... [illegible]
fuisse partialis ... [illegible] ... ut sentitur
hoc autem quod iste motus est primus ... [illegible]
... ad [illegible] ... non potest esse sensualitatis
nec est in inferiori parte rationis ... disponere ... [illegible]
... [illegible] ... superior ratio potest peccare
venialiter. Ad ... dicendum quod superior ... potest peccare mortaliter et
venialiter. Ad primum ... dicendum quod oppositum ... est una et [illegible]
potest ... actus et obiectum ... in comparatione ... [illegible]
superioris ... ad rationes illius ... ut patet
et demonstratio ... et ... sed ... est quod non differt
ad operationem quia ... est finis et denominatio datur a fine
et diversitas respicit ... et ... obiectum respicit et finem
quia diversitas est per obiectum et actum ... superioris partis
... ad rationes ... non ... ; sed
... alii ... Ad ... dicendum quod ... et ...
... non potest esse talis ... quia ubi ... passibilis
... ad ... sed ... ad ... non ... et ideo
illa est in ... et ... Ad ... dicendum quod superior ratio
est regens et non regula; regula ... est ... divina
... et illa non corrumpitur ... quod ... actio ...
est ... magis ... ad ... et ... ad
regulam; et ideo ... superior ... adhuc magis ...
regiminis. Ad ... dicendum quod ... medio ... dicitur quod
potest peccare ... et ... [illegible]
... [illegible] ... illa quae est in ... inferioris ...
... et ... illa quae est ... et non ...
et illa ... est ... [illegible] ... colligitur
ad ... et ex illa ... [illegible]
superioris ... et ... Adam ... [illegible]
... ut ... Adam ... et ... et ...
... ex deliberatione ... [illegible]
... ad ... ut ... non ... [illegible]
... Ad ... dicendum quod ... [illegible]
... mortale peccatum actuale vel habituale ... Ad ...
... ad ... ut venialiter. Ad ... dicendum quod
mortale peccatum ... corruptio ... ordinem ... actu
... Ad ... quod ... [illegible]
... et ... quod ... [illegible]
... et ... quod ... delectatio ... cogitatio ... sine
... [illegible] ... et ... in ... [illegible]
... delectatio ... [illegible]
... [illegible] ... cogitatio ... quia ... [illegible]
... quod ... est delectatio ... et ad ... [illegible]
... [illegible] ... et ... [illegible]
... et ... [illegible]
... [illegible] ... et ... [illegible]
... amica ... et ... quia ... [illegible]

vitiis ... fugere lupum et ... pastorem ... [illegible]
Ad ... autem dicendum quod ... inter ... honesti ... [illegible]
et ... delectatio in eo. Ad ... illa delectatio est ... dele-
ctatione ... est mortale peccatum ... [illegible]
dicit quod ... est in ... sed ... imaginatio
... ad ... Ad ... facit mortale peccatum non
... est mortale ... in ... quod ... in ... [illegible]
... [illegible] ... et ... non ... ultimum ... est
... [illegible] ... ad ... et
hoc ... non est ... Ad ... dicendum quod ...
... duobus ... quod ... consentit in delec-
tatione et ... in opus. Ad ... quod ... morosa
delectatio; morosum enim respicit tempus, et a tempore dicitur
... diu ... delectatione ... delectatio morosa
et ... mortale peccatum. Ad ... ut legitur ... quod ...
... stimulus ... xxx annos et ... non ... ut
... Paulus ... ut ... rogavit ut dis-
cederet ab eo stimulus ... una ... et non ...
... quod ... non est morosa ... [illegible]
... delectatione ... [illegible]
ad ... Ad ... autem quod ... delectatio ...
et ... quod ... [illegible]
... actualis et habitualis delectatio non ...
... et ... delec-
tatio est ... actualis vel habitu-
alis ... [illegible]
... ut ... [illegible]
delectationes ... et ...
potest esse ... cogitatio ... vel habitu ... [illegible]
in delectatione et in opus et ... venialiter ...
Ad ... autem quod ... dicendum quod ... in de-
lectatione ... et in opus ... et illa quae est in opus
... est ... quia ... [illegible]
... illa autem quae est in delectatione in
... [illegible]
... [illegible]
... est ... ad ... est ... et
in opus et non ... in delectationem ... et iste ...
est ... Ad illud ... dicitur ... delectatio
morosa non dicitur a ... longitudine temporis, sed ...
... [illegible] ... puto
quod si ... delectabilis ... est ... [illegible]
... et non ... [illegible]
si ... postquam ... [illegible]
et honesti et ... et ... puto quod ... [illegible]
... morosa dicitur quod a ... et ... non ...
per actuale vel habituale ... Quinto quaeritur de re-
gimine inferioris a superiori ... [illegible]
... quod ... est regens et ... [illegible]
... respiciat ... ad ... inferior et superior
... quod ... superior respiciat actus
inferioris ... [illegible]
... actus ... quod ... [illegible]

in margin: per[illegible]

in margin: ... v ... [illegible]

in margin: no

in margin: [illegible]

et quia non et quia regitur et quia non regitur a celo
sed manet in eo. et quod est proprium motus sic regulati
et contrarius regulantis a celo motor. quod vult quod in
terrenis sic magis mutabilis quam in celo. quod terrenis
magis debet regi a vero quam minus. ... motus re-
gens et regitum in hoc est similitudo quod reges est mo-
vens et regitum motum. quod vult quod nullus motus surgere
posse in sede et ... per hoc quia non ... superi-
tang a primo movente. et hoc ... non ...
sic regitur et ... ut ... in hoc sic est quod
quod distorte ... sed potest ... supponi aliud regitur re-
gulanti quod nullo modo ... distorte ... sed potest sed
superior potest ... distorte in peccando et in pecca-
do. quod aliud supponi debet a quo regitur et non debet regulare

[illegible]

preceptio libertate [illegible] quia nō tempore appetitus sup-
ponit. et sufficit sibi voluntas. quia prima sui anime
[illegible] in tempore necessarie. [illegible] est quod li-
berum arbitrium est medium inter rationem et voluntatem. ad primum autem quod obicitur
dicendum quod necessitas non est aequivoca [illegible]

[illegible]

[illegible]

naturales. Ad 4m dicendum quod potestas faciendi peccatum [illegible] peccatum est [illegible]
non est libertas nec pars libertatis. Sed per hoc actus egredientes
a potentia non obligata ad hoc vel ad aliud. Sed sponte. Sic in-
dicant libertatem. quod ipse actus potest potest attendi ex
[illegible]. et sic consideratur eum angelus vel potest attendi ex principio
eliciente eum. et sic indicat libertatem et spon-
taneitatem voluntatis. et sic loquitur alia. Sed per hoc patet solutio ad sequentia.
Ad 7m dicendum quod flexibilitas vel flexibilitas est libertas. Sed
indicat libertatem in [illegible] quadam. et illud quod indicat est
[illegible] [illegible] enim per hoc [illegible] et dulcis in-
dicatis indicatum quod tamen non omnia [illegible] invenitur
in quibus invenitur flexibilitas quae indicatur per signum eorum
non omnis [illegible] nec uno [illegible]. Ad 8m dicendum quod vo-
luntas sic in confirmatis angelis et dampnatis et in deo. et
hoc quod sub[illegible] declaratum est. Sed adhuc obicitur quod
voluntas una forme confirmationis sibi [illegible]. Videtur quod non
est liberum. quod non est ad oppositos actus. Ad 8m dicendum quod [illegible]
obligatur nec ex [illegible] ad hoc vel illud. et sic est libertas in-
[illegible] in deo et angelis et hominibus. [illegible] enim agens quod potest
non agere et quod potest [illegible] agere. et hoc [illegible] est
[illegible] [illegible] voluntas. [illegible]. de [illegible]
[illegible] autem confirmatis in deo et angelis est [illegible] [illegible]
et [illegible] sufficiat una [illegible] plena lux est
et sibi et [illegible] cogitatio [illegible]. et [illegible]
lux non [illegible] [illegible]
[illegible] sua bonitas sibi [illegible] et voluntati [illegible] et [illegible]
sua bonitas [illegible] est ad malum. [illegible] voluntas [illegible]
quod [illegible] et [illegible] et voluntas boni et mali et
hoc [illegible] finis [illegible] [illegible] est [illegible]
et [illegible] voluntas [illegible] bonitas. et [illegible]
[illegible] et voluntas [illegible] et [illegible] boni. [illegible]
[illegible] voluntas boni [illegible] et [illegible] omnium et [illegible]
[illegible] et [illegible] est ab ipso. [illegible] si [illegible]
quod hoc [illegible] totum [illegible] sua [illegible] sufficiens [illegible]
omnium [illegible] et [illegible] esse [illegible]
[illegible] cogitationem. [illegible] dico [illegible] voluntas [illegible]
bonitas [illegible] voluntatis efficacis [illegible] voluntati et appe-
[illegible] et [illegible]. et [illegible] est ad appe-
[illegible] [illegible] quod honestum
esse [illegible] voluntas [illegible] [illegible] voluntas
[illegible] ad voluntatem [illegible] esse velle [illegible]
aliquid. et [illegible] solo [illegible] ad [illegible]
et [illegible] est [illegible]. Ad [illegible] quod [illegible] una forme [illegible]
[illegible]. Videtur autem quod non. quod [illegible] et [illegible] est [illegible]
[illegible] quod [illegible]. ergo [illegible] libertas arbitrii est [illegible]
[illegible] et [illegible] quod dicit anselmus. quod hoc [illegible]
libertas est facultas [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] quod [illegible] dicitur. Ad [illegible] dicendum quod
[illegible] analogia est [illegible] et [illegible]. quod [illegible]
[illegible] non [illegible] a potestate [illegible]
[illegible] in [illegible] a deo est [illegible] et [illegible]

est ut in [illegible] et in [illegible] sic in [illegible] in angelo [illegible]
et in homine non est [illegible] sic [illegible] in [illegible]
et homine. et quod plus [illegible] non est [illegible] sed remote
quod non est in [illegible] quod angelus et [illegible] fuit [illegible]
vel [illegible] in angelo [illegible] ut [illegible]
et [illegible] ad [illegible] deum. et [illegible]
solo ad [illegible]. Ad [illegible] quod [illegible] media [illegible]
est in qua potest peccare et non potest non peccare et [illegible]
enim [illegible] homini non [illegible] quod de [illegible]
[illegible] est. ut dicit [illegible] et [illegible] quod est adeo [illegible] quod sine
[illegible] non est [illegible] et sic [illegible] non est [illegible]
dicit augustinus [illegible] quod non [illegible] peccare
[illegible] ergo [illegible] non peccare. ergo posse eum non peccare mortaliter
[illegible] est [illegible] non potest non peccare mortaliter.
Si dicatur quod hoc est [illegible] quod [illegible] qua nullus homo
[illegible] quod dicit [illegible] quod [illegible] dicit [illegible]
[illegible] [illegible] homo in solo [illegible]
et [illegible] uno vel duobus. et de [illegible]
[illegible] aut non. si non. ergo non [illegible] ergo [illegible]
quod cum non possunt [illegible] non est in nobis.
et quod [illegible] nos [illegible] et [illegible] in nobis
est. ergo illud [illegible] est [illegible] quod in [illegible]
est [illegible] est [illegible] passo. ut dicit
damascenus. [illegible] potest [illegible] et non
[illegible] peccare mortaliter [illegible]
[illegible]. Si autem hoc [illegible] sunt in [illegible]
[illegible] sic enim [illegible]
[illegible] facere. ergo [illegible]
[illegible] opera nostra [illegible] est in nobis [illegible]
ergo sine illo nec [illegible] possumus facere. [illegible]
[illegible] nos [illegible] et [illegible] pugnabit pro nobis. ergo nulla
est nostra pugna. [illegible] et [illegible]
[illegible] sunt in uno [illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] tendit ergo [illegible] de se non [illegible]
[illegible] non [illegible] suo [illegible]
ad [illegible] ergo [illegible] quod [illegible] est [illegible]
est nisi [illegible] et [illegible] ergo [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] ergo [illegible] est [illegible]
Ad [illegible] dico quod nullus homo [illegible] est in via [illegible]
[illegible] ab omni [illegible] ad [illegible] peccati. [illegible] enim [illegible]
aliquis [illegible] boni [illegible] vel [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel fide vel aliis [illegible] et [illegible]
[illegible] boni angeli quibus [illegible] peccato.
si tamen [illegible] voluntas [illegible] quod adhuc potest
[illegible]. Ad hoc autem quod [illegible]
[illegible] uno [illegible] augustinus [illegible] de defensione
[illegible] sic. Si nos [illegible] libertatis [illegible]
[illegible] et [illegible] quod [illegible] voluntatis [illegible]
libertatem [illegible] et alia [illegible] quod enim
[illegible] est [illegible] et plures [illegible] sic ergo [illegible]

non oportet est impedire. sed male habitus. Item non est opus liberis liberatore. sed plures et ecce uis dicere gratuito liberatis. Salua reuerentia de necessitatibus [illegible] sanitas est illa libertas quam non habet. sed [illegible] beatorum. quia illi perfecte uoluntatis. secunda est post peccatum propter duplicem necessitatem. doloris contra sanitatem [illegible] et accipiatur contra libertatem [illegible] hoc accipitur quod [illegible] est. non posse non peccare [illegible] non posse non [illegible] peccato. et hec plane una est quia non liberatur a peccato nisi per gratiam reparantem que est gratia gratum faciens. quia homo est spiritus uadens et non rediens. Sed aut [illegible] dicunt non posse quod difficile et sine labore non possumus. et ideo dicit hic non posse resistere peccato. uel non posse non peccare quod difficile est [illegible] minimo [illegible] respectu illud ad ea [illegible] obiciunt [illegible] leue est ualde. quia autem non [illegible] dicere quod sine gratia non possit resistere. Sed quod non [illegible] sine deo et hec plane una est quia in deo uiuimus mouemur et sumus et [illegible] conseruat et saluet et moueat ut possimus esse et operari. Sed hec non [illegible] [illegible] illud quod obicitur [illegible] non [illegible] quod [illegible] uoluntas numquam potest esse [illegible] uoluntatem. quia aliter uoluntas non esset libera a coactione. et ideo uoluntas [illegible] ab eo et non [illegible] ei. et ideo non est [illegible] quod bona [illegible] quam dedit deus [illegible] peccatori est [illegible] quam [illegible] defendendo. illud ad quod obicitur de duobus [illegible] quod ponitur duo [illegible] et non necessitate. et hec [illegible] est. quia [illegible] uoluntas libertate uoluntatis que est a coactione [illegible] non [illegible] non [illegible] necessitate [illegible] [illegible] obicitur quod [illegible] uoluntas est [illegible] possit [illegible] [illegible] quod [illegible] coactio et non [illegible] uoluntas est [illegible] ad [illegible] et [illegible] et non [illegible] est [illegible] dicendum quod de hoc [illegible] est triplex libertas et [illegible] et alie dicuntur libertas [illegible] ponitur [illegible] quod est libertas arbitrii consilii et complacitum et [illegible] ponitur [illegible] quod est libertas [illegible] et libertas [illegible] eam. illa autem quam [illegible] amisit alia [illegible] data siue accepta. alia non data uel accepta. sed [illegible] [illegible] eam non data est diuina. data a [illegible] habent quidem [illegible] datam amissio est bona [illegible] ut angelus uel homo uel [illegible] data amissio est homo [illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible] et sic homo uiuens in peccato [illegible] [illegible] et sic [illegible] angeli et [illegible] ponitur ad accipiendum [illegible] dicitur [illegible] magister dicit [illegible] quod libertas a coactione [illegible] est [illegible] et hec non [illegible] quia de libero [illegible] agendo et absolute coactionis quam homo et homo [illegible] quam peccator [illegible] est. quia liber est a coactione quod [illegible] nec [illegible] quam [illegible] et non [illegible] liber est [illegible] et non [illegible] quam [illegible] et [illegible]

[illegible] hos [illegible] sit in bonis et bonis et malis [illegible] quod non sit equaliter a coactione. [illegible] omnes [illegible] libertas [illegible] mala et non [illegible] libertas autem diuina [illegible] est [illegible] [illegible] quod ipsa est [illegible] dicendum quod libertas est [illegible] ordinata ad actum et fine remota uel [illegible] ab [illegible] [illegible] potest [illegible] autem penes [illegible] liberi separati ab [illegible] et [illegible] magis penes eum a quo. et [illegible] est deus [illegible] scilicet libertas a coactione a culpa et a miseria et [illegible] deus sic quod [illegible] autem est a [illegible] ab actu [illegible] est obligatio cum [illegible] potest agere [illegible] et [illegible] illa est libertas a coactione. [illegible] autem est ab [illegible] uoluntatis [illegible] autem [illegible] cum uoluntas [illegible] et hec est a culpa et [illegible] est libertas [illegible] peccato. autem cum [illegible] iudicantis. et sic est miseria penalitatis et [illegible] est libertas a miseria. [illegible] est [illegible] libertate [illegible] per gratiam et [illegible] per gloriam. [illegible] autem [illegible] dicitur [illegible] dispositio ad actum libertatis [illegible] [illegible] est [illegible] et sic est libertas arbitrii autem [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et de hiis est libertas consilii. autem [illegible] [illegible] et de hiis est libertas complaciti. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] actu. unde dicit quod libertas arbitrii [illegible] libertas autem consilii [illegible] [illegible] libertas autem complaciti [illegible] quod libeat. dicendum autem [illegible] efficientie et fine [illegible] quia dat et non [illegible] efficacitas [illegible] et [illegible] est [illegible] [illegible] eam. [illegible] autem dicendum ad [illegible] reducendi [illegible] [illegible] de libertate a coactione dicendum est quod duplex [illegible] scilicet id a quo liberatur et [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] est [illegible] et [illegible] quod non [illegible] coactione et plus non [illegible] magis aliquid in uno quam in alio [illegible] magis dicendum [illegible] quam [illegible] quia [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] obligationem [illegible] libertas a necessitate [illegible] et [illegible] deo [illegible] [illegible] bene quam male. [illegible] quam [illegible] [illegible] multa [illegible] uel [illegible] maior in [illegible] est quam in [illegible] plenior in angelo [illegible] in homine. [illegible] ad bonum [illegible] gratiam [illegible] uoluntas [illegible] libero bonum. et in bono [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] et malum in malo [illegible] liberum [illegible] [illegible] [illegible] uoluntas [illegible] [illegible] coactiue malus [illegible] et sic [illegible] angeli autem [illegible] [illegible] libere bonis non [illegible] alia [illegible] [illegible] liber in malum et [illegible] et [illegible] suo [illegible] uoluntatis [illegible] non aliquo [illegible] manent [illegible] libertas uoluntatis [illegible] [illegible] plena quidem

in malis quam bonis. Sed in bonis ordinatam. Etiam tertia
quoque pro suo modo in electa quam in electione. Sed in illo potiori.
Si autem consideratur ad actum, tunc non est [illegible] quia non
[illegible] et expeditior actus. Et ad omnia autem alia est
una sola secundum ultimum quod procedit de libertate a poena
et a miseria. Et haec est [illegible] gratiae et gloriae. Et [illegible]
[illegible] et remissione. Et ad ultimum dico quod haec ubi [illegible]
habet ordinem ad actum et non consideratur a quo libe[rta]
tum. Et concedo sicut bene quod sic potior est in electione [illegible]
dicit [illegible] et ordinatam in bonorum in malo. In [illegible] autem [illegible]
[illegible] de libertatibus istis dixerunt.

Item haec est gratia operans et cooperans etc. Hic tangit magister
id a quo excidit homo. quo ad bonum [illegible] quod [illegible]
si [illegible] in gratia. [illegible] si non fuit [illegible]
gratia quo ad aliam operantem. [illegible]
[illegible] magister tangit quod sit gratia. In secunda [illegible]
[illegible] et [illegible] ad gratiam et [illegible]
[illegible] hic intendit quod sit [illegible]
[illegible] In tertia tangit de corruptione [illegible] ad
[illegible] hominis [illegible] gratia et [illegible]
[illegible] ibi. Post hoc
considerandum etc. [illegible] distinctio [illegible]
[illegible] de gratia operante et coopera[nte]
[illegible] In secunda autem [illegible]
[illegible] ibi. Et si diligenter. In tertia tangit [illegible] gratiae
ad [illegible] hic considerandum est cum
[illegible] sic etc. Duo autem [illegible] unicuique [illegible] con-
sideratione [illegible] Circa primum [illegible] intendit [illegible]
[illegible] gratia et [illegible]
[illegible] et distinctione. Et ad primum [illegible]
[illegible] procedemus [illegible] ex consideratione [illegible] et ex
consideratione agentis primi. Ex consideratione [illegible]
ex consideratione [illegible] et ex considera[tione]
[illegible] gratiae. Circa primam viam [illegible]
sine medio [illegible] sic dicit magister. Haec de-
[illegible] sic in [illegible] ipsum [illegible]
nos ad [illegible] ad ipsum [illegible]
medium [illegible] et cum haec [illegible] quod gratia [illegible]
ipsum [illegible] ponatur in nobis [illegible] alia [illegible]
est quaedam lumen spirituale quod illuminat mentem. Sed a sole [illegible]
[illegible] dicit sic dicens [illegible] gratia non [illegible]
medium inter nos et Deum est in nobis. Circa secundam viam [illegible] sic.
agentis perfectissimi est agere sine medio. Deus [illegible] et
[illegible] est agens perfectissimum. Ergo Deus agit [illegible]
[illegible] sine medio. [illegible] nullus sapientem agens et potest
[illegible] sine medio. [illegible] Deus est
[illegible] agere nobilis quam ignobilis. Sed Deus est
sapientissime agens. Ergo ignobilis non agit [illegible]
nobilis. [illegible] autem [illegible] ignobilium [illegible] est [illegible]
sine medio. Et [illegible] ergo [illegible] non [illegible]
sine medio. Cum haec sit nobilior modo [illegible] Deus [illegible]
est [illegible] sapiens [illegible] non [illegible]
[illegible] quod [illegible]
de uno. Ergo [illegible] Sed sic solo [illegible]

ergo non [illegible] medio. Circa tertiam viam sic [illegible]
dignum non [illegible] dignissimum et [illegible] illi
in digni[tate]. [illegible] autem [illegible] dignum est quam [illegible]
et dignitatis [illegible] et [illegible] illi [illegible] nulla
quae non esset [illegible] ut media.
et ad [illegible] gratia [illegible] in nobis non [illegible] sic [illegible]
[illegible] nos Deo. Ergo gratia non est [illegible] non esset
[illegible] quod [illegible] et [illegible] non [illegible] medium
ergo [illegible] gratia [illegible] media [illegible]
[illegible] capax est [illegible]
ergo [illegible] capax [illegible] efficacie. Cum
autem gratia ponatur ad haec [illegible] gratia si est
supponatur autem quod [illegible] si miles [illegible] est
regi. [illegible] non [illegible] in milite sed in rege. [illegible]
[illegible] bona [illegible] miles nulla [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] regi [illegible]
[illegible] regis. Ergo a [illegible] homo est [illegible] Deo.
non [illegible] sed in Deo [illegible]
haec gratiam regis [illegible] quod rex [illegible] sibi bonum et haec
bona [illegible] de ipso. Sed [illegible] illorum [illegible] gratiam
[illegible] gratificante tamen. Ergo [illegible]
gratiam Dei [illegible] ponatur in ipso. Sed in gratificante tamen.
Circa quartam viam procedit sic. [illegible] et [illegible]
[illegible] varior non
[illegible] sic [illegible]
[illegible] non [illegible] totaliter [illegible]
[illegible] et ad haec [illegible] ergo [illegible]
[illegible] quod non est [illegible] in Deo operibus. [illegible]
si [illegible] non [illegible] summo bono. [illegible]
[illegible] a Deo in [illegible] quod gratia [illegible]
autem est [illegible] si [illegible] ergo ipsum [illegible]
in [illegible] ergo non [illegible] alio [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] sic haec [illegible]
quod [illegible] ponit in eo qui habet gratiam. [illegible]
[illegible] operatum modo [illegible] dignus et meli[or]
[illegible] hominis et angeli
et nobilis est illo. Gratia si est [illegible] hominis et angeli
[illegible] operatum modo [illegible] est melior et dignior
et nobilior et [illegible] ab [illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] hominis et angeli [illegible] ad [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] ponatur [illegible]
[illegible] agens [illegible] accipiens ab opere suo [illegible]
distans ab ipso [illegible] operis [illegible] sua ad
[illegible] quod ipsum [illegible] accipiat [illegible] ab agente
Sed [illegible] est [illegible] a qua [illegible]
distans [illegible] ab eo. Ergo sic [illegible] de-
[illegible] quo [illegible] accipiat a Deo.
[illegible] ab opere [illegible]
[illegible] superiori. [illegible] autem [illegible]
Sed [illegible] gratiam [illegible]
qua nos dignos [illegible] ergo gratia [illegible]
est [illegible] in nobis a Deo. [illegible]

an [illegible] v actus

181

dabo vobis de spiritu meo. et I Reg. X. spiritus domini re-
cessit a Saul. et spiritus Elye requievit super Heliseum
et in novo. de plenitudine eius omnes accepimus gratiam
pro gratia. quidam tamen in principio [illegible] sunt ad
probandum valentia. Cum enim accidens dependeat secundum esse a principiis
subiecti. ergo si gratia esset accidens a principiis subiecti secundum esse dependeret.
quod autem dependet a principiis subiecti aliquo modo habet vir-
tutem vel ab illis. ergo gratia non haberet virtutem nisi a subiecto
in quo esset. quod falsum est. quia de virtute subiecti nichil
fit opus meritorium et gratum deo. cum ista obiectione
usus deceptus est pelagius. qui credebat proprijs vi-
ribus posse [illegible] ergo videtur quod gratia non sit accidens. Item
si gratia est accidens. non potest esse nisi habitus. Sed
dicit Augustinus quod habitus est quo quis agit cum tempus fuerit.
ergo gratia ordinat ad actum aliquem. et quilibet habitus sic
ipse. et ad quemcumque ordinat. tunc non ordinat
ad alium sicut nec habitus ordinans ad actum unum
ordinat ad alium. Item preterea nullus habitus generalis est in actu
quia habitus agit cum tempus fuerit. gratia autem si habitus
sit generalis agit quod generale gratum facit. cum ergo sit
[illegible] habitus. videtur gratia non esse habitus. si est ac-
cidens. ergo non est accidens. Item [illegible] nulla substantia nobilior
est accidente sicut nec [illegible] gratia non est [illegible]
vel [illegible] ergo non est nobilior aliqua substantia. Sed unum
[illegible] ergo non est substantia. Sed accidens habet [illegible]
quod [illegible] est de conditionibus esse substantiale est accidens ergo est
de conditionibus esse substantiale. ergo est accidens. Item accidens est
quod convenit uni et eidem inesse et non inesse. ergo in-
convenit uni et eidem inesse et non inesse. ergo est
accidens. Item accidens est quod adest et abest preter subiecti cor-
ruptionem. ergo adest et abest etc. ergo gratia est accidens.
Item dicendum quod gratia est accidens. ad primum ergo dicendum quod [illegible]
non mutatur [illegible] sed per [illegible] ad actum [illegible]
dari [illegible] aliter. ut de gratia aliter ad [illegible] quia est
[illegible] omne accidens dependet a principiis subiecti quoad esse suum
sed si intelligatur dependere a subiecto quo ad esse. quia subiecto
non existente non est accidens in ipso [illegible]. sed
tunc non sequitur quod esse suum dependeat a principiis
subiecti. et est instancia de luce quae dependet secundum esse et
etiam ab illuminantis [illegible] et sic est de
gratia. si autem secundum hoc opponatur quod oportet quod gratia esset sic
[illegible] sic lucis. dicendum quod hoc non valet. quia perfectum est primum
agens qui [illegible] sed quo ad hoc bene concludit
quod [illegible] gratia vel [illegible] ad deum. sicut si conclu-
quod non est gratia vel [illegible] ad deum. sicut si lumen
[illegible] opponere [illegible] ad [illegible]
Item ad [illegible] quod gratia est habitus [illegible]
et [illegible] et [illegible] non habet actum [illegible] sic [illegible]
sic [illegible] dans esse [illegible] et [illegible] esse primum
[illegible] perfectio [illegible] esse quod gratia est habitus [illegible]
[illegible] bonum et [illegible] perficit ad
[illegible] bonum et [illegible] actus [illegible]
actum et [illegible] quod [illegible] actus [illegible]
est [illegible] manet [illegible] actus
[illegible] bonum est [illegible] manet. Item quod
[illegible] actu [illegible] non [illegible]

[illegible] quia prius vult quod acceptus esse sit [illegible]
[illegible] in [illegible] et non [illegible]
[illegible] in quo sit [illegible] est in tempore. et accepto [illegible]
[illegible]. Cum obiectiones autem [illegible] de habitu non tenet
nisi de habitu respiciente actum [illegible]. et de hoc
[illegible] Augustinus. et philosophus. quia [illegible] non [illegible] habitus
nisi qui [illegible] ad actus. et illi [illegible] actus
[illegible] sic actus [illegible] quibus [illegible]. Sed habitus
[illegible] non sunt sic. quia de [illegible] perfectione [illegible]
bonum. et [illegible] similiter [illegible]. et [illegible] bonum
[illegible] cum habitus [illegible] et [illegible]
respiciunt. [illegible] actus autem [illegible] habitus perficiunt
[illegible] et [illegible] solo ad [illegible]. Item quod [illegible]
et [illegible]. [illegible] autem quod non [illegible] in [illegible]
sed mediantibus potentiis. omnis enim habitus perficiens
ad actum [illegible] primo [illegible] est talis actus. [illegible]
quia aliter habitus perficiens non perficeret [illegible] exigit
illud quod perficit. [illegible] autem [illegible] quod est gratia operans
et cooperans. et [illegible] est gratia una. [illegible] cum
operans sit perficiens ad actum. et cooperans perficit
ad eundem. [illegible] gratia [illegible] in anima [illegible] ordi-
nat ad [illegible] actum [illegible] ordinat ad actum
[illegible] ergo [illegible] in anima mediantibus potentiis.
Item [illegible] quod facit velle. et cooperans quod
facit [illegible]. Sed [illegible] respicit [illegible] gratia
[illegible] gratia est [illegible] et
[illegible] et [illegible] ut habet
[illegible] ergo gratia [illegible] est in potentiis. et non in essentia
[illegible] perfectio [illegible] perfectioni [illegible]
[illegible] gratia autem est perfectio [illegible]
[illegible] sed anima in suis [illegible] est [illegible] in potentiis
[illegible] quas agit. ergo et perfectio eius [illegible]
quam [illegible] anima [illegible] perficit [illegible]
a gratia perficitur [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] et non potest. [illegible] gratia differt
a doctoribus quod est forma gratum faciens [illegible]
[illegible] autem est [illegible] substantia autem. [illegible] informat
[illegible] et deinde [illegible]. Item [illegible] puto esse dicendum quod
gratia est [illegible] magis perficiens in [illegible] ad deum
quam ad actum. [illegible] quod sit perficiens ad hunc et ad
illum quia omnis actus [illegible] gratia quia non respicit
[illegible] deductam non [illegible] perfectio gratia actus
hoc autem sic probatur. [illegible] actus [illegible] quod
non [illegible] gratia [illegible] operans [illegible] ad [illegible]
actum quod facit. cum [illegible] inoperans et [illegible]
[illegible] quod deductam [illegible] ex [illegible]
[illegible] quod gratia nullum respicit actum deductum
quia si respiceret unum tunc non [illegible] respicere
[illegible] sic [illegible] non est nisi [illegible] ergo [illegible]
gratia non est prima perfectio [illegible] que operatur. Sed [illegible] perfectio
[illegible] et [illegible] ad [illegible] ergo quod [illegible]
[illegible] quod media est [illegible] quod gratia sic habitus ordinat
[illegible] ad actum [illegible] ut [illegible]. Item ad illud autem [illegible] quod
probatur quod operans est gratia [illegible] et [illegible] est bonum
sic [illegible] est. cooperans autem est [illegible] et non

[illegible] est bonum operis [illegible] ante [illegible] est et
est [illegible] quod ad [illegible] dicendum quod gratia facit esse bonum
[illegible] voluntas [illegible] cum [illegible]
[illegible] est [illegible] gratie operantis [illegible]
ad [illegible] quod [illegible] bona [illegible] non
quod voluntas [illegible] primum [illegible]
[illegible] gratie in nobis non causatur a voluntate nostra.
¶ Deinde queritur [illegible] sit gratia [illegible] dispositione. et videtur
[illegible] de dispositionibus est. et [illegible] sicut [illegible]
[illegible] quedam [illegible] ad primum [illegible] sic. [illegible]
gratia est sanitas mentis et delectatio cordis [illegible]
gratia est [illegible] mentis domus [illegible] quod bone voluntatis [illegible]
[illegible] quandam [illegible] gratia est [illegible]
[illegible] vite vel ordinationis [illegible] gloria [illegible]
[illegible] in nobis et [illegible] sic dicitur gratia
est quedam [illegible] amore [illegible]
[illegible] sic sanitas mentis non est [illegible]
[illegible] non est [illegible]
[illegible] in pena. [illegible] non tollere [illegible]
[illegible] male [illegible] si [illegible] sanitas
mentis [illegible] ad [illegible] sanare [illegible]
[illegible] non est [illegible]
[illegible] et donorum [illegible] ad hunc
male [illegible] sanitate. [illegible] de [illegible]
quod dicitur delectatio cordis. [illegible]
[illegible] date [illegible] in corde. [illegible]
de [illegible] est [illegible] mentis est domus [illegible]
[illegible] bone voluntatis [illegible] est gratia et [illegible]
a [illegible] non concedit [illegible]
est. quod gratia [illegible] et [illegible] male
[illegible] quod [illegible] bone voluntatis. [illegible] bonum [illegible] in
fine. et bone [illegible] et bone [illegible]
[illegible] non magis [illegible]
bone voluntatis [illegible] quod [illegible] gratiam coope-
rante [illegible] de [illegible]
est [illegible] magis [illegible] magis [illegible]
[illegible] vite vel ordinationis [illegible] quod respiciat [illegible]
ordinem ad deum et ad se et ad proximum. [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] gratia non [illegible]
[illegible] non [illegible] vel ordinem vite
[illegible] dicitur ad [illegible] male
[illegible] vite [illegible]
de [illegible] non [illegible] in
[illegible] si gratia [illegible]
ante non [illegible]
amore [illegible] si gratia [illegible] amore
gratia [illegible] et [illegible]
[illegible] quod a quibusdam [illegible] data [illegible]
[illegible] gratia [illegible] bone voluntatis [illegible]
donum [illegible] faciens [illegible] et [illegible] reddent
[illegible] quod [illegible] donum dei [illegible] gratia in [illegible]
[illegible] quod [illegible] bone voluntatis [illegible] ad alia dona
[illegible] bonitatis.
[illegible] gratum faciens et [illegible] distinguitur

[illegible] a gratia [illegible] data. [illegible]
ante [illegible] memoratis [illegible] quedam
[illegible] et non dispositiones [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] qui [illegible]
est sanitas [illegible] ad finem [illegible] esse
delectatio cordis [illegible] delectatur [illegible]
bonitatis [illegible] finis. [illegible] autem [illegible]
ad duplicem actum [illegible] operans et coopera-
[illegible] sic [illegible] non [illegible]
et [illegible] voluntatis [illegible] cooperatur. [illegible]
[illegible] actum qui est [illegible] ad meritum. et ad [illegible]
[illegible] et hoc et ad [illegible] ordinat [illegible]
¶ [illegible] autem [illegible] quod [illegible] duabus [illegible] ante
principalibus [illegible] in [illegible] et [illegible] aliis. [illegible] ad
primum [illegible] dicendum quod [illegible] a gratia [illegible] quod
[illegible] hoc [illegible]
[illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] vel in gloria. [illegible]
¶ ad [illegible] dicendum quod [illegible] delectatio
est in opere. et delectatio in bonitate [illegible]
[illegible] et delectationem [illegible] labore operis [illegible]
bonitatis [illegible] delectatione dat gratia. [illegible]
quod [illegible] de [illegible] dicendum quod [illegible]
non dicitur primum donum [illegible]
[illegible] ad actum. [illegible] donum est [illegible]
quod [illegible] non est gratia [illegible] reddat et non [illegible]
[illegible] ad [illegible] dicendum quod [illegible] est [illegible] omnium [illegible]
[illegible] et [illegible] voluntatis [illegible]
et [illegible] quo ad [illegible] quod [illegible] gratia [illegible]
[illegible] tamen [illegible] ad [illegible]
[illegible] quod non [illegible]
[illegible] omnes [illegible] in actibus [illegible] sunt a gratia in
[illegible] ad [illegible] quod [illegible] de [illegible] ordo [illegible]
[illegible] boni et finis. et [illegible] ordinatio est
quod non attingit finem. et [illegible] vita [illegible] facit
[illegible] finem [illegible] deus et vita eterna. [illegible]
est [illegible] vite vel ordinationis. et non [illegible] ordo
qui est [illegible] ordinatorum. [illegible] vite ad
[illegible] finis [illegible] non facit [illegible]
[illegible] non [illegible] in eo quod [illegible] et in eo
quod [illegible] facit dignum vita eterna [illegible] solo ad
[illegible] non [illegible] ordinationis. [illegible]
vite [illegible] quod tota vita [illegible] et [illegible] quo
ad omnes actus voluntatis ordinat ad [illegible] vite.
¶ ad [illegible] dicendum quod [illegible] est in intellectu [illegible]
honestatis [illegible] honesti et [illegible]
gratia. [illegible] possumus dicere quod [illegible] pulc-
ritudinem gratie [illegible] magis [illegible] ad
[illegible] dicendum quod non [illegible] in eo quod [illegible]
[illegible] ipsum [illegible] non [illegible]
[illegible] sic [illegible] gratia. [illegible] hac [illegible]
[illegible] sic vita [illegible] mors
ante culpa est. [illegible] vita est. [illegible] primum
[illegible] vita est. [illegible]

in deo. vita est. et in ipso enim vivimus movemur et sumus.
Sed contra quia per vivimus in deo est gratia. ergo gratia est vita
anime. ...

[illegible]

exaltatione et augmento gratie secundum quod [illegible] exaltatum
[illegible] ut in mundo una gloria. sic dicatur exaltationem
et gratia permittam ut in mundo alia. illa autem que est [illegible]
datur penes ea que precedunt sanctum ad tertium secundum
capitulum quia primo exigitur ut purgetur ab iniquitate
et postea liberetur a peccato et [illegible] a [illegible] et
[illegible] et postea est [illegible] sequitur [illegible]
effectum boni operis ad quod sequitur salus per fidem et [illegible]
[illegible] illa vero que est de gloria sicut exo. datur per
ea que sequuntur ad gratiam ad [illegible] et [illegible]
[illegible] ad deum et cogitatione et alterum [illegible]
custodia sui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
penes quod accipiatur. Deinde queritur de [illegible] de [illegible]
[illegible] gratiarum cum enim dicatur gratia operans aut
[illegible] operari sit aut velle aut sit in velle. si sic
non potest esse quia non operatur sed vult [illegible] aut velle
[illegible] [illegible] item [illegible] est quia [illegible] aut [illegible] [illegible]
aut sit in velle. [illegible] item [illegible] est quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et sic [illegible] [illegible] male [illegible] gratia operans. si
dicatur quod facit bonam voluntatem queritur quid supponatur in bona
voluntate quia non velle sed [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] est facere
bonam voluntatem quod sit facere in velle et sic redit primum.
Secundo non queritur de preveniente quid prevenit et
quem non preveniens velle quia [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] preveniens [illegible] quia non potest preveniens [illegible] [illegible]
aut dicatur quod preveniens [illegible] [illegible] item non [illegible]
quia [illegible] [illegible] dicit quod gratia preveniens et subsequens [illegible]
gratia una [illegible] si preveniens [illegible] preveniens [illegible] ipsam
et sic esse non potest. Tertio non queritur de cooperante [illegible]
enim quod ipsa sit [illegible] [illegible] [illegible] quia quando duo
operantur et unum dat [illegible] aliud [illegible] dat
[illegible] illa [illegible] est principalis in opere quod dat [illegible]
[illegible] quod dat [illegible] sic autem liberum arbitrium operatur et [illegible] quod
liberum arbitrium dat [illegible] actus et gratia [illegible] qua [illegible]
est actus [illegible] principalius in opere est liberum arbitrium. si dicatur quod
gratia movet et excitat liberum arbitrium ad agendum et ideo est [illegible]
[illegible] queritur [illegible] moveat voluntatem [illegible] [illegible]
quod voluntas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et liberum arbitrium
[illegible] [illegible] autem quod modo quo movet [illegible] [illegible]
voluntas est cum [illegible] [illegible] sic [illegible] [illegible] gratia movet
liberum arbitrium voluntatem. [illegible] modo [illegible] est ad id cuius posse
est in [illegible] [illegible] [illegible] modo quo [illegible] liberum arbitrium est ad
id quod est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in
[illegible] voluntas modus [illegible] modus voluntatis si
[illegible] [illegible] [illegible] et laborem modus. modus [illegible]
est [illegible] liberum arbitrium quod non est in voluntate. Secundo non queritur
de [illegible] de qua dicit magister in littera quod [illegible] liberum arbitrium
[illegible] velocior. sed [illegible] est [illegible] quia si primo [illegible] data
est gratia [illegible] velle [illegible] opus non [illegible] est [illegible]
[illegible] sic dignum vita eterna [illegible] enim [illegible] [illegible]
est quod est ad aliquem finem quem non [illegible]. Ad
primum quod operans dicitur quia operatur esse bonum in voluntate
et dicitur operari sic [illegible] [illegible] est non sic [illegible]

[illegible] autem facere quod est [illegible] non est [illegible] [illegible]
[illegible] et ideo bene concedo quod [illegible] [illegible] ab [illegible] accep-
ta [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] sic [illegible] et
sic est [illegible] sed non [illegible] sic [illegible] [illegible]
accepta. sed quia [illegible] non [illegible] [illegible] sed dat et [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]. ideo [illegible] dat esse
quod est actus [illegible] [illegible] et operatur et sic est [illegible] in
[illegible] [illegible] autem rationes [illegible] quod gratia esset operans
[illegible] modo [illegible] et non [illegible]. Ad [illegible] quod [illegible] de preveniente
dicendum quod preveniens actum [illegible] qui est gratia subsequentis
et cooperantis et cooperans dicitur gratia [illegible] cum libero arbitrio
[illegible] operatur. et bene concedo quod liberum arbitrium est [illegible] in ope-
[illegible] de autem [illegible] una est quia gratia est [illegible] mo-
[illegible] [illegible] movet in modum [illegible] [illegible] ad [illegible]
actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quia ipsa non dat [illegible] [illegible] [illegible]. sed [illegible]
[illegible] [illegible] qua est [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] forma illa non est [illegible] [illegible] valentem
vitam eternam. Ad [illegible] est [illegible] [illegible] augustinus quia [illegible] [illegible]
et liberum arbitrium est [illegible] obediens. unde [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Ad illud quod [illegible] quod [illegible] quod pre-
veniens subsequitur. sed enim una et eadem sit [illegible]
preveniens et subsequens tamen non est [illegible] una et [illegible] in
ratione [illegible] preveniens [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] preveniens [illegible] operans [illegible]. Ad id quod [illegible]
[illegible] [illegible]. Ad [illegible] quod queritur [illegible] moveat voluntatem
[illegible] [illegible] [illegible] est dicendum quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est et ipsa movet ut [illegible] [illegible] sed [illegible] est
quod movet in modum [illegible]. sic dicitur [illegible] de [illegible]
[illegible] est [illegible] voluntatis et [illegible] [illegible] sunt
[illegible] et [illegible] est ab [illegible] in [illegible] [illegible]
sed in gratia [illegible] est ab [illegible] gratie. et [illegible]
[illegible] sunt. Ad [illegible] quod [illegible] de augustino quod
gratia comparatur [illegible] quo ad [illegible] et non quo ad
hoc quod sit [illegible] gratia. sic [illegible] equo [illegible]
est. Ad aliud dicendum quod modus [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] sufficient principium sed accipit aliunde ut
[illegible] est. et [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et non illa
[illegible] ponitur quidam [illegible] [illegible] [illegible] quia non
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. sic si [illegible] [illegible] [illegible]
sursum iacitur non [illegible] [illegible] modus [illegible]. sic
si lapis iacitur [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ad [illegible]. Deinde
[illegible] queritur de hoc quod dicit [illegible] [illegible] ipsam augustinus [illegible]
voluntas enim non [illegible] modus [illegible] sed [illegible] et [illegible] male
[illegible] [illegible]. [illegible] quod [illegible] [illegible] quod est [illegible]
et non [illegible] [illegible] [illegible] enim debet dici [illegible] [illegible]
modus [illegible] et non modus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modus
ad adipiscendum [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] ad [illegible]
in [illegible] est [illegible] et [illegible] et [illegible] non [illegible]
voluntas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] non [illegible]

E triplex. s. increatus et modicus et alteus et hec diversitas modo et non tantum ut alteus. Et ad id quod obicitur dicendum quod adam post ea, ipse ait superiori quod tonabit. Sed respondendum aduenit per hoc quod dicitur cognitio nulla et cetera. que sic supponit hicinde est. et liberat a conditore pro et per se natus. Et ad aliud dicendum quod ad adi pisci est ipse delet ut tradiati ad finem. Et consequenter. Sed adipisci per tonem boni simpliciter est ius. que est in tone consequens bonum simpliciter. Et ad hoc autem quod obicitur de hoc quod dicitur non adiutorium et cetera. non est ipsum quod obicitur quia tunc posset esse non admittere repugnans suo obiecto. Sed itaque est de gratia ti et in spiritu gratia nocivum in spiritu ut uincere ardua sustinuisse proposita. Deinde queritur de hoc quod dicitur. i. et si diligere accendas et cetera. hic primo videtur dicere quod gratia iustificans cum sit fidei per quam de ipso sit probatum in terra dicitur secundum multorum opinionem probabile quod gratia non est fides. ut sic tamen posset esse sua propria quia videtur quod male dicatur hoc. de hac questione in tractatu de iustificatione in primo plane notata sunt in alia summa de questio leo in tractatu de conditione. sicut et in hac et finitur et d. igitur et ubi restringitur. Sed quod pertinet ad presentem dicendum quod fides non dicitur gratia operans et cooperans. ut sic tocius per de supposito. ut ad tendit ma gratia et per maiestatem gratia in hoc suppositio quod est fides quoniam in alia virtute. quia fides prima habet actum iustificationis in primo. Sed hoc ut in fundamento. Sed tamen de hoc in propositis locis reddenda sunt multa problemata et multe tonis. Deinde queritur de hoc quod dicit et hec consequenter est evidens sit per gratiam operantem et cooperantem hec in. quatuor unum est utrum operans et cooperans sit una gratia vel diverse. secundum utrum gratia sit ut in tantum sit gratia sit in virtute et in aliis quod dicitur utrum distincta ut indistincta. ut multiplicata ut non multiplicata. quartum et ultimum de actu gratie et virtutis que unitur et distinguuntur. Et ad primum alii sic operans et cooperans habent diversos actus habent et sic et per distinguuntur per actus quod operans et cooperans sunt diverse gratie. Et sic operans est que operatur bonum ut sit est hinc operari ad bonum est facere bonum per ipsum bonum quod est gratia gratum faciens. hoc autem consequenter respicit primum et communem cooperans et non ut primum quod operans et cooperans non sunt idem. et eadem tamen ut prius et consequens. Sed contra hoc in naturalibus est quod eadem forma que facit et dat esse efficit primum efficiens operationum ut dicit philosophus de anima in secundo de anima. quod sic est in intellectu operans quod gratia est que facit esse cooperans est primum operationum et non diversae tamen. quod sic gratia una in modo et hoc est dicere magister in textu. Secundo dicendum quod sicut una modo et per se totus diversas que sunt hinc est acceptis ut ubi. et ad primum autem dicendum quod non quia dicit actum facit diversi sunt et perfecte. Sed actuum illorum tamen quod sunt sup ordinata diversarum tamen hoc non est in terra. Sed post ista actus ordinati sunt sic esse quod est prius et agere quod est posterius. Et ad aliud dicendum quod gratia que est perfecta ante perficit operationem ipsa autem ubi sic ante esse ut est in posterius et non est eadem secundum

gratiam attingit post autem et operatur et ulterius et cum dicitur co operans hoc non dividitur gratiam quia ad illam sic ut est ante in sed et in posterius accepta diversa tamen. Sed una et eadem in diversa manens. Secundo dicendum quod utrum gratia sit idem. videtur quod sic. quia hoc ut dicitur in littera quod fides sit gratia et quodam sit gratia et eadem ratio est de aliis virtutibus quod virtus est idem cum gratia. Item virtus diffinitur in sequenti dicitur. quod virtus est bona qualitas mentis qua recte vivitur qua nullus male utitur qua deus operatur in nobis sine nobis. hoc autem convenit gratie quod ut plus esse ipsa ad non idem est gratia. virtus autem est perfectio ad non idem quod idem est gratia. Sed contra. si virtus est gratia aut est gratia gratum faciens aut gratis data. si gratis data de hoc non queritur quia est forma ante et virtutes et cetera. omnia que a deo habentur sunt gratie gratis date. si autem est gratia gratum faciens contra. virtus potest esse sine gratia et informis et acquisita per exercitium quod si gratia est virtus non esset ut attenditur. quod hoc ad minus habitu est de necessitate quod gratia non est omnis virtus. Sed autem quedam autem nulla. Secundo forte dicas quod non sit. si gratia fuerit antea ceterarum virtutum quod gratia non sit idem. Item quidam separantur certi terra quod unum est sine alio. illa ut perfecta ut per se tamen sic et virtus in tota virtutes. et gratia in tota gratie sic separatur ab invicem. quod gratia ut perfectam ut perfectam est idem virtuti. Secundo forte dicatur quod gratia est forma virtutis. et tamen est virtus gratum faciens. contra ad minus in tamen habet esse quod gratia et idem ut idem non sunt idem. si autem est forma virtutis aut est forma dans esse aut forma consistentiae virtutis. hoc est consistens forma ut actus quod est ad bene esse. Si dicatur quod est forma ad bene esse. tunc necesse habet quod essentialiter differt a sua virtute. quia omnis forma que est ad bene esse alius essentialiter differt ab illo. quod gratia sic hoc differt a virtute essentialiter. Si autem est forma dans esse virtuti multiplicatur et habet in diversis ad diversa. et sic illa differunt specie vel modo. ita ipsa differt specie vel modo. sic quod gratia est forma dans esse virtuti. ipsa erit in diversis virtutibus diversa specie. et sic non erit una gratia operans. Sed multe specie secundum numerum specie virtutis. et hoc non potest aliquis concedere. si tamen aliud videtur non esse conveniens. obiciatur hoc sic. forma dans esse non est apta recipere in se speciem quam constituit. sic humanitas facit hominem et aut humana hominem. si acciperet formam per se hominem et sic curreret in aliis. quod fides constituitur forma alicuius rei et nomen dicitur species et caritas et prudentia et sic de aliis. Sed gratia non dicitur forma unius rei. quod gratia non est forma constituens virtutem per se. Si forte dicatur quod hoc idem esse si virtutes omnes non quaeritur in actu uno de gratia facere et merere. tunc et per sic convenit in hoc formam unam. si tamen sic dicatur. tunc necesse probabile. quod gratia essentialiter differt a virtute. sic omnis virtus dedicatur essentialiter ad specialem obiectum et actum illius obiecti. sic fides ad illud primum et actus alterius per illud et caritas ad primum bonum et actus diligendi. et de cardinalibus non est quod dicamus. quod quod non respicit obiectum in una ratione. ut actum in tone

grm q° 3 in v... / 2 pri. ... donis

spiritualis. illud non est de essentia eius ut illud virtutes. Sed aut non erit virtus aut erit omnium virtutum genus. gratia autem non respicit ad obiectum in se ut actum in declinationem tamen quia perfectionem habet ex hoc quod contracta est et respicit etiam per hoc quod opponitur ad aliud. et hoc non est aliud quod virtus quam habet in se genus. ergo gratia autem non est essentialiter virtus. aut est genus virtutis. sed non est genus quia genus fieri est in specie et species in individuo. et ordinatur ad eundem actum ad quem sunt virtutes. ergo relinquitur quod gratia non sit essentialiter virtus. Item ipse est id in quo conveniunt diversa species et in quo distinguuntur est a principio uno. sed in ratione merendi conveniunt diverse species virtutum et in ratione actuus secundum obiectum distinguuntur diverse species earum. ergo ratio merendi et ratio agendi actum huius virtutes ut illis non sunt principium unum sed ratio alia autem est principium agendi in ratione declarationis obiecti quod omnes actus virtutis declarat ratio habet obiectum. gratia autem est principium boni meriti ut dictum est in littera. ergo gratia et virtus non sunt idem. Item si forte dicatur quod una vivo forma est dans esse et principium actionis sequentis esse et ita una vivo forma est dans esse bonum et quod agit actiones sequentes virtutis. Per predicta solutio est et ex magna [illegible] physice dictum. cum enim forma est principium actionum consequentium esse. aut ipsa una in se manens est principium omnium actionum aut diversis principiis dante ab ea ipsa [illegible] ut in [illegible]. Si dicatur quod uno modo in se manens. hoc esse non potest nec non omnium principium quod idem eodem modo se habens [illegible] facit idem. si autem facit hoc per diversa principia per que agitur. et quidem in [illegible] sic anima per potentiam et virtus et memoriam efficitur principium diversorum. tunc et videtur quod inducitur quod tunc et gratia efficitur principium actuum diversorum per diversa species co[n]tingentes ei. et ille sunt virtutes que infunduntur in ipsa. ergo gratia et virtus differunt sicut [illegible] autem et potentia et hoc probare intendimus quod sic differunt essentialiter. Item si prius dicto forte hoc [illegible] intelligentia ut in ipsa esse quod gratia et virtus sunt idem per essentiam. Sed per eam alius modus possunt esse idem. sicut anima cum potentiis. quod ita autem substantie omnibus potentiis et potentias ipsas complectitur in essentia cum sit hoc actum dandi vitam. sed quod actum est per se una prima totius quod ut deus prius vivere vivificantibus est esse sic et sentire sensibus et intelligere intelligentibus et ut verius dicam. omnis forma dat principium actus in eo cuius est forma est esse illius forme. tantum ut in quod gratia substantia omnibus virtutibus gratum facientibus. et actus suus est vita spiritualis autem. et virtutes accipiunt essentiam a potentiis addentes sibi proprietates et illas addere autem faciunt posse. et ille proprietates essentialiter non sunt gratia. sed secundum substantiam eius. et ille proprietates quod diverse sunt. ideo sunt hoc diversi respectus actus et obiecti diversa. et hoc opinio ut videtur necessario probari tamen videtur. et ad id ergo quod obicitur per primum est [illegible] quod cum dicitur quod gratia est virtus est predicatio [illegible]. sicut cum dicitur quod anima

est potentia. quod ita totum potestatis non debet [illegible] sibi addit est per differentias quam accidit. sed substantia illi tota ita potestatis tota et id per de illo. et ad secundum dicendum quod gratia non differt secundum virtutem quod secundum [illegible] consumitur a medio [illegible] proportionaliter diminutione differentie [illegible]. medio autem est actus et extrema potentia et obiectum declarant. et tunc non operatur in virtute secundum secundum. et non gratie quod nullam per se respicit potentiam. et ita obiectum. et ad quartum dicendum quod in illo argumento est locus sophisticus accidentis per scilicet et ad meritum est gratia per se. virtus autem non se habet declarare ad meritum. sed ad obiectum declarare tenetur. et ad meritum in quantum est in gratia. et sicut ad meritum sic actus potentie autem. ut intelligere et nutrire et generare operantur vitam. et tamen quod potentia non per prius actus est vita. sed ut producitur ad animam in qua fundatur. Item quesitum est quod non sic in virtutes et donis aliis scilicet beatitudinibus et precellentibus et fructibus in aliis non omnibus idem est. ut videtur declarare in exemplo manifesto intellecta. videtur autem quod declaratur. quod cum est in pluribus species et modo differentibus. non est ad modum sed esse multiplicari in illis. gratia autem est in omnibus virtutibus formandis et donis et aliis. ergo per esse multiplicatur et dividitur in illis. ut videtur. Item secundum modum formarum differunt formata secundum esse. sed in ratione virtutes autem informantur a gratia quod in quantum sunt bonum esse. ergo per diversam virtutem differunt gratie per esse. ergo gratia multiplicatur per omnia illa que informata sunt. Item per diversam perfectorum differunt perfectiva. sed gratia est perfectio virtutis. ergo per diversam virtutem differunt et gratie per esse. Item in actibus est multitudo quod et habent plures actus in ratione quod habent plura merita. ergo [illegible] ut est in habitibus. sed gratia autem non multiplicatur. multiplicantur potentie. cum gratia perfectio comparabiliter reddat et gratia et virtus sic perfectio autem. et gratia ad [illegible] reficit et virtus ad potentiam. ut quod multiplicatur virtute non multiplicatur gratia. Et quod ad hoc quod hic sunt due opiniones una est quam credo esse veriorem que concludit in ultima oppositione quod gratia non multiplicatur in virtute sed substantia omnibus ut una ita tota per illas quod ut ponitur hinc et oppositum. et per hanc quam magis est rationabilem reddentem est obiectioni ad primum quod hoc verum est quod est in pluribus que plura sunt simpliciter et non reducuntur ad unum per quod est in reducentes ad unum non per quod ad unum reducuntur. sed per quod sunt plura. sed sic gratia non est in illis que inducuntur. quod virtute reducuntur ad virtutes et potentias ad illa et iterum autem quia plures respicit gratia reducuntur et ad gratiam que substat omnibus prout sunt forte in virtute merendi. et ideo ratio quod multiplicatur gratia in illis. quod omnia sequuntur est una forte quod hoc idem est de perfectione forte quod vera multiplicatur ut obiectum concluditur. Sed de perfectione dicendum sicut per potentiam in merendo perficiuntur et sic potentia perficiuntur in ita autem per hoc quod manant ab ipsa et continentur ab ea sicut enim habitu est in [illegible]. potentie pluralitate autem animus. et hoc est diligenter probare

e i [illegible] nro q de aia [illegible]. q qrto
qr de actu gre + virtutis [illegible] distinguantur
aut q in illis. q unus pot unire e actus. Et [illegible]
[illegible] gre + virtuti. quo unius actus est
[illegible] non no [illegible] q alio actu [illegible]
+ alio agatur virtute. quod uno actu facit [illegible]
[illegible] unius e actus gre + virtutis ut [illegible]
[illegible] no e [illegible] actuum [illegible] [illegible] et [illegible] e [illegible]
[illegible] pot ad [illegible]. quo no [illegible] actus bonos [illegible]
virtutum aut quod [illegible] actus sunt gre + virtuti.
aut in illis sunt gre. Et [illegible] virtutum ut [illegible]. Sed
[illegible] gre actus e [illegible] [illegible] virtutis [illegible] non
[illegible] actus. q pot [illegible] + [illegible]
[illegible] + [illegible] sola [illegible]
[illegible] no pot [illegible] actus virtutis [illegible]
[illegible] ad obm. ut [illegible] diligere [illegible] +
sic de omnibus aliis. actus aut gre ad nullum obm
[illegible]. Et ad [illegible] [illegible] quo [illegible]
[illegible] actus virtutis + gre [illegible] e

[illegible]

cu [illegible] sit bonitas quedam. q bon e finis [illegible]
q [illegible] e [illegible] + [illegible]. [illegible] aut cu sit
de [illegible] honesti [illegible] boni. + [illegible]
[illegible] bonu [illegible] de ipa virtute. si aut [illegible]
q [illegible]. cu [illegible] sit quedam [illegible]
[illegible] bonitas de ipa abstracte [illegible]
[illegible] albedo dr colorata sed color. quo [illegible]
bona. sed bonitas [illegible]. [illegible] de [illegible]
[illegible] no enim [illegible] e [illegible]
sic [illegible] + virtutes sepe sunt i
[illegible] participantibus [illegible] ut [illegible]
+ [illegible] de [illegible] qua [illegible]
enim solu [illegible] ab [illegible]
[illegible] male [illegible]
[illegible] virtutis [illegible]
nullus male utitur. q nulla [illegible] virtute po
[illegible] eam [illegible] bonu [illegible] ut quidam
[illegible] solus [illegible]
[illegible] si enim intelligatur de virtute [illegible] plane
[illegible] sicut [illegible] + velle.

[illegible]

liberi arbitrii potest in bonum gratie per se ipsum sic. sic
se habet gratia ad gloriam ita quod antecedit ad eam. preterea
se habet liberum arbitrium ad gratiam. sed gratia per se potest ac-
quirere gloriam sine additione alterius. ergo liberum arbitrium per se
potest gratiam ut videtur. item videtur quod voluntas sine gratia gratum fa-
ciente potest velle bonum. sed a volito denominatur
voluntas bona vel mala. ergo voluntas volens bonum
est bona. ergo volens bonum gratie est bono gratie
ut videtur. item preterea ad bonum non exigitur nisi cogita-
re et consentire et velle et operari et hoc omnia
potest homo per naturam. ergo videtur quod per se sufficiat
ad posse bonum gratie. item sunt mandata dei omnibus imposita
aut ergo potest quis ea servare aut non. si non ergo
[illegible] quod est contra ambrosium dicentem. anathema
sit qui putat deum impossibilia precepisse. si autem possibile
est servari ab omnibus. ergo in potestate nostra est implere man-
data. sed impletione mandatorum meremur. ergo mereri
est in nostra potestate ut videtur. item sicut [illegible]
magis debita tanto magis sunt grata ut dicit augustinus.
plus enim debet qui de suo solvit quam qui de alieno
ergo magis gratum videtur esse deo quod de naturalibus fa-
cimus. ergo meritum magis quam id quod de muneribus suis fa-
cimus. ergo mereri magis consistit in nostra facultate quam
gratiam [illegible]. item accipere ex auctoritate [illegible] quod
habetur in littera sic est illa quod dedit eis potestatem filios
dei fieri et illa quod posse credere non omnium est. credere
autem gratia fidelium et [illegible] magis sufficere ex potestate
in littera. sed [illegible] xxvi. dist.
[illegible] quod gratum est deo de nostro et de suo [illegible]
gratitudinis accipiamus ergo non possumus in bonum meritorium
ex nostra facultate. item sed quod ulterius [illegible] bonum
ut comedere et bibere et [illegible] et sic bonum in genere
ut actus voluntatis [illegible] debitam non patet [illegible]
et sic bonum quod est gratiam virtutis politice
quod est actus [illegible] circumstantiis [illegible]
[illegible] relinquitur et sic bonum virtutis
et [illegible] in omnia illa potest liberum arbitrium et [illegible]
modo [illegible] resistere potest temptationi [illegible]
[illegible] ambiguitatis quod liberum arbitrium
per se non potest in gratiam nec in bonum meritorium [illegible]
[illegible] a deo accipiamus [illegible] ergo ad
primum quod sic [illegible] antecessionis [illegible]
non tamen est [illegible] quod non potest [illegible]
a [illegible] iam non esse gratiam sed [illegible]
[illegible] remuneratione. item ad aliud dicendum quod voluntas [illegible]
est in volito denominatur ab illo et ideo [illegible]
[illegible] in bonum gratie non potest [illegible]
dici bona bono gratie sed in [illegible] ordinatione et [illegible]
tione [illegible] a dispositione [illegible] et ideo [illegible]
simpliciter bona [illegible] ad aliud dicendum quod illa non sufficit
ad bonum gratie sed ad bonum [illegible]
bonum [illegible] et bonum in genere. item ad aliud dicendum quod si [illegible]
est in precepto quod [illegible] a doctoribus [illegible]

non in potestate nostra est implere omnia mandata et tamen
[illegible] nobis quod possibile est nobis ad faciendum quod [illegible]
potestate ex gratia [illegible] est facile quod in nobis est quod si hoc
fecerimus deus [illegible] dat gratiam quod [illegible]
se habet ad nos [illegible] gratiam porrigendo sed nos [illegible]
[illegible] nos habemus ad eam quando accipimus. sed si quidam [illegible]
quod in nobis est [illegible] accepimus quod antecedens in potestate
nostra est. ideo [illegible] nobis. sed [illegible] alia opinione
fuerunt [illegible] possunt mandata deca-
logi implere. sed [illegible]
sed [illegible] pena. sed mandata [illegible]
[illegible] ad quod [illegible] mandata decalogi sicut ad [illegible]
quam implere non possumus implere quod illa [illegible]
mandata [illegible] de mandato [illegible] et sic [illegible]
[illegible] opinione. item ad aliud dicendum quod [illegible] de liberalitate
voluntatis in [illegible] et non de facultate ex qua [illegible] sic
enim quod non [illegible] ut obediat necessitati co-
acte et illorum [illegible] grata sunt [illegible]
[illegible] et illa liberalitate [illegible]
sine gratia. item ad auctoritatem dicendum quod [illegible] receptibilis
et non de potestate completa ad actum quod [illegible] completo
non fit nisi per [illegible] gratie. cuius tamen receptibilis sumus per
naturam. item ad ultimum dicendum quod in meo iudicio liberum arbitrium
sine gratia gratis superaddita non [illegible]
cum [illegible] potest in [illegible] bonum [illegible] et [illegible]
[illegible] cum circumstantiis quod est [illegible]
potest enim considerari ut est [illegible] et sic [illegible] bonum
[illegible] potest et considerari ut est deliberativum et [illegible]
unum ad alterum et [illegible] in actu
debeat [illegible] non [illegible] et sic [illegible] in
bonum in genere [illegible] ordine ad [illegible]
[illegible] et [illegible] ab [illegible]
et sic [illegible] bono [illegible] ordine ad
bonum honestum et sic [illegible] in actum [illegible] virtutis
politice. [illegible] autem [illegible] virtus politi-
ca potest in bonum virtutis politice. et cum gratia gratum
faciente potest in bonum meritorium. [illegible] quod [illegible]
[illegible] alius [illegible] sibi mereri possit primam gratiam et po-
namus duos status [illegible] et [illegible]
et [illegible] ut si cadere [illegible]
[illegible] quod resurgat [illegible] sibi [illegible]
[illegible] possit mereri ut resurgat quando [illegible]
[illegible] autem quod sic. quod oratio [illegible] pro se [illegible] et [illegible]
[illegible] quod cum proposito perseverandi et ad salutem
ergo exaudiretur. ergo [illegible] resurgere ex merito ora-
tionis [illegible] alius alium meretur primam gratiam ut dicitur
[illegible] ut stephanus paulo et alius [illegible] alius meretur
ergo multo magis sibi [illegible] in statu merendi
ergo potest mereri vitam eternam et omne quod [illegible] ordinatur
ad illam. sed ut resurgat si cadat [illegible] ordinatur
ad salutem. ergo ipse potest hoc mereri. item [illegible] per preceptum
[illegible] omnia bona precedentia mortificantur ergo
et [illegible] quod ut resurgat ergo non [illegible]

ut re sua ge[re]t. Aug[ustinus] contra ... xviii. d[icit] d[omi]n[u]s q[uod] Deus ... advertens se a iustitia sua r[e]m[anere] ... moveret ... et o[mn]i[u]m iustitia[m] ... de ... temporalib[us] ... ut q[uod] ... alii ... de condigno, s[ed] de congruo ... sibi ... de congruo ... de condigno ... meriti ... gratia[m] habe[n]s ... dignus ... ut dicit Aug[ustinus] et io ... meriti ... gr[ati]a et ... no[n] ... et ... id q[uod] ... impedime[n]t[um] orationis. Et ... illa no[n] ... sequitur ... peccatum ... gratiam ... ad h[oc] ... obi[ectum] ... q[uod] ... no[n] ... ponit ca[su]s ... et casus ordinat[ur] ... efficaciam orationis in orante. Et io ... ab exauditione. Ad ... q[uod] ... alter no[n] ... orationis in orante. Et io ... efficaciam de congruo ... multa ... casus ... efficaciam orationis in orante ... Et io non ... ut exaudiat[ur]. Et io no[n] est ibi locus ... a maiori ... Et io no[n] ... exaudit ... ad salutem. S[ed] ... si ... no[n] est de ... ad salute[m] ... resurgere ... Et io ... peccatis ... et alia bona q[uae] fac[it] ... Hoc patent o[mn]ia dubitationis dissolutiones.

¶ Post h[oc] considerandum est utrum homo ante peccatum egueri[t] gratia etc. In ista d[istinctione] duo dicit, s[cilicet] ... gratia et ... Adam ante peccatum fuerit ut no[n]. Et s[ecund]o de loco de q[uo] ... ante peccatum ... q[uo]d Adam d[icitu]r. Et de ligno ... In illo q[uidem] est ... peccati penam etc. ... ob[icitur] ... enim q[uod] Adam no[n] ... gratia operante ... illa de ... no[n] fuit ... illa gratia no[n] ... Aug[ustinus] ... Adam aut[em] ... recepit gratiam operante[m] ... bonus ... ex no[n] bono ... ex malo ... Deus ... et erant valde bona. Et ... de hoc ... q[uod] Deus fecit hominem ... Et alibi ... ut ... Ead[em] aut[em] ... est de angelis. Hic ... quidam ... homo in gratia ... no[n] ... disputatio ... supra est de statu angeli ... Dicendum q[uod] magister supponit ... q[uod] Adam habuit ... Et ... habuit gratiam ... q[uae] ... ad illa[m] ... dicit ab ... et ... meritum ... fuisse ... magister ... aliter ... Et h[oc] est ... magistri ... no[n] dicit q[uod] ... gratiam meruisset ... opio est q[uod] habuit gratiam ... in ... no[n] ad ... Et h[oc] totum sup[er]ius disputatum est. Et in

alia summa. Ad id aut[em] q[uod] p[rim]o ob[icitur] d[icendu]m q[uod] gratia delet peccatum ... s[ed] h[oc] no[n] est ... accidit ex ... Et io ante peccatum homo indiguit gratia operante ad h[oc] ut ... gratiam ... Ad ... q[uod] fuit ... bonus ... bonus ... de qua loquitur ... Patent ... sup[er]ius dicta ... xx. et xxi. et xxii. et xxiii. dist[inctione].

¶ In superioribus insinuatum est. S[ed] ex ... etc. Hic ... illa in qua magister declarat ... cecidit Adam et ... dupli[ci] culpa ... cecidit, s[cilicet] originali de qua declarat ... actuali de qua agit ... d. xxxiii. ... post ... de peccato actuali etc. ... quid sit originale ... q[uae] ... d. ... supra investigavit. In ... baptismo ... d. xxxiii ... adiciend[um] ... magister investigat quid peccatum originale ... sit ... actualis ut ... culpa. In ... investigat quid sit ... supra ... etc. In ... Adam ... q[uod] ... peccatum originale sit actuale ... etc. In ... Adam ... Et ... p[ro]bato ... difficillima ... peccatum originale ... magistrorum ... Adam ... no[n] ... ex ... iustitiae ... Et h[oc] est ... Adam ... ex ... Et h[oc] est ... quidam ... ex ... Et h[oc] est ... xviii. ... filii no[n] portabunt iniquitatem patris ... q[uod] peccato ... parvulos ... a ... parvulos ... parentum ... filii ... punitur ... parvuli no[n] ... in hoc ... non debet puniri ... et non ... quo ad culpam originalem puniri no[n] debent. Q[uod] aut[em] ... no[n] ... Ad Heb. xii. ... patres ... carnis nostre eruditores ... et reverebamur eos. Non magis obtemperabimus patri spirituum et vivemus. ... forte dicas q[uod] filii puniuntur ... s[ed] no[n] ... parvulos ... peccato ... originalis culpa obligat ... gratiam mediatoris ... Deus punit

xxxi. Q[uaestio] ... Ingressus

sin[e] peccati precedentis ... sit ... hominis

descendit in posteros

2ᵒ. dᵉ [illegible] ... passibilitas / [illegible] ex [illegible] ... vinositas / sine vini

[illegible] ... et non equalis [illegible] ... et hoc uidetur esse
in iustitia. Questio secunda uidetur procedere sic. Dicit Augustinus quod in
omnibus prestantius est agens patiente. Et philosophus quod semper hono-
rabilius est agens patiente. et efficiens materia. Sed corpus non
est prestantius quam anima. ergo corpus non agit in animam. et [illegible]
aliunde non contrahit peccatum originale anima nisi ex corpore. hoc [illegible]
quod in anima non posset causari. Item agens imprimit speciem
suam patienti. Si igitur corpus agit in animam imprimit
speciem suam quam agit in animam. hoc autem non est culpa. quia corpus
non [illegible] ... ergo non imprimit in ani-
mam nisi penam et non culpam. ergo nulla culpa [illegible]
in anima ex corpore. Item non datur quod non habetur. corpus autem
non habet culpam. ergo non dat culpam anime. Item dicit Anselmus
quod peccatum originale non est plus in semine quam in sputo.
ergo et non est in fetu de semine. Sed paruulus fetus
ex semine. ergo peccatum originale non est in paruulo. [illegible]
uia sic ab[illegible]. anima que accipit peccatum ab alio necesse est quod
habeat colligantiam cum illa. anima autem paruuli non
habet colligantiam cum illa anima Ade nisi fuisset in illa.
ergo uidetur quod anima paruulorum traducta sit ex anima Ade, quod
heresis est. ergo non habet peccatum originale ut uidetur. Contra. a here-
[illegible] a corpore. Et anima rationalis non est forma educta de
materia sicut alie forme sed datur ab extrinseco. ergo ipsa non
[illegible] de [illegible] materie. ergo nec corruptione
peccati. Item anima rationalis secundum suas potentias que sunt intellec-
tus et uoluntas et [illegible] non alligatur organis corporalibus.
ergo nullam recipit infectionem ab illis. Item [illegible]
[illegible] ... uoluntaria. non est peccatum [illegible]
anima corrupta in corpore aut uolens aut nolens
[illegible]. si uolens iam peccat actualiter eligens
suam corruptionem. si nolens tunc cogitur in corpore
et ita corruptio non [illegible] ... a gratia dicitur
quod homo tunc habet peccatum quia fuit in Adam peccante tunc
uidetur quod [illegible] quia fuit in Adam [illegible].
Item [illegible] uiam sic ab[illegible]. [illegible] animam et non habet
maliciam ex materia ex qua creatur quia non est ex materia. ergo
si maliciam habet. illa esset ex causa efficiente. nullam
autem habet ex causa efficiente. ergo non habet maliciam culpe
ut uidetur. Item aut in eodem instanti in quo creatur
est mala aut post. si in eodem. tunc [illegible] quod in eodem modo
sit mala sicut [illegible] ab eodem habet esse et malitiam
et maliciam ad animam [illegible] ... re-
duci non possit. [illegible] hoc uidetur esse [illegible] quod dicit Augustinus
quod non est malum nisi quia nocet. id est adimit bonum. ergo
uidetur quod id bonum [illegible] ... et non [illegible]
in ipsa anima plus [illegible] ergo ipsa anima plus fuit bona.
[illegible] ... tunc anima [illegible] in corpore. quia mors
in corpore est mala ut dicit [illegible] obicit Julianus
Pelagianus [illegible] bonis sit. quia a deo creatur et
[illegible] bonis quia a deo bene [illegible]
[illegible] ... sed [illegible] a deo [illegible] ... ino-
[illegible] ... originalis culpa.

[illegible] cum [illegible] legis [illegible] ...
ab [illegible] ... defectum
[illegible] alias posse generare. ergo est maior [illegible] de-
fectus ut [illegible] ... inde
malo originali nascuntur. Item bonum plus [illegible] quod
ad [illegible] ... religiose nutriuntur. ergo non
est plus bonum quod [illegible] nascuntur [illegible] sic nas-
cuntur. ergo uidetur quod [illegible] non habet amplius bonum [illegible].
et [illegible] ... ut uidetur quod [illegible] cedere.
Item [illegible] quod peccatum originale [illegible] omnes lege [illegible]
ab Adam propagati. et [illegible] sic intelligendum quod duplex
est corruptio in corpore ex peccato. Una est que [illegible] agens
et causam habet in corpore. Sed actu habet ex culpa primi pa-
rentis. et hec est fomes [illegible] et mortis. et [illegible].
et hoc dicit [illegible] defectus quia [illegible] actualis [illegible] ex
culpa. [illegible] est [illegible] et uocatur a magistro cor-
ruptibilitas. Alia est corruptio que [illegible] et penam causata
ex culpa et [illegible] ... et non est in corpore [illegible]
est ex [illegible] ... est corruptio [illegible] in quantum
de [illegible] a gratia [illegible] ... aut defectus
est [illegible] ... in organis [illegible] sunt
mobilia ab anima rationali [illegible] sibi impositam.
hanc enim legem [illegible] ista lex membrorum faciens [illegible]
media in bonum et facile mobilia in malum ex li-
bidine [illegible] ut non [illegible] in corpore. hec
[illegible] ab Augustino [illegible] peccati in libro de nuptiis et con-
cupiscentia [illegible] cum [illegible] ... ex [illegible] est
quod [illegible] ... a deo ad bonum
[illegible] ... ordinem [illegible] et
[illegible] ... et [illegible] ista
corruptione. quia [illegible] libido [illegible] corporis [illegible]
[illegible] ... ad bonum [illegible] ...
et non [illegible] ... quod dicit apostolus. condelec-
tor enim legi dei secundum interiorem hominem. Uideo autem aliam
legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et cap-
tiuantem me in lege peccati que est in membris meis. hec
[illegible] pena [illegible] in corpore. quia corpus non est [illegible]
et [illegible] non [illegible] culpe et [illegible] cum efficacia [illegible] quod
est [illegible] culpe. [illegible] efficacia peccati [illegible] et
hoc [illegible] ex pena. non [illegible] pena. Sed [illegible]
culpe [illegible] cum illa [illegible] anima in [illegible]
culpe et pene [illegible] corruptione [illegible]
[illegible] in corpore. doctores [illegible] corruptione
[illegible] quia [illegible] imago est [illegible] et est
[illegible] ad [illegible] et hoc [illegible] apostolus
[illegible] quod [illegible] imaginem Ade [illegible] et
quia [illegible] ubi Augustinus et Anselmus et a-
[illegible] ... et
postea in fine [illegible] alias [illegible] alio [illegible] po-
[illegible] ... ad [illegible]
ad [illegible] ... corpore [illegible]
a [illegible] ... iam [illegible]
[illegible] ... anima [illegible] a [illegible] corruptione

[illegible] sua in pena que filia [illegible] vocatur et [illegible]
[illegible] ab anselmo [illegible] ad sequentes dicendum quod
quia anima non accipiat [illegible] a patre [illegible]
[illegible] accipit ab ipso in [illegible] corruptionem [illegible]
[illegible] lex [illegible] vocatur [illegible]
in lege [illegible] corruptione [illegible] hominum [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] filio
[illegible] punitur [illegible] ut [illegible]
filius [illegible] ad [illegible] quod pena [illegible] originali [illegible]
[illegible] corrupta
[illegible] ut [illegible] corrupto [illegible]
[illegible] corrupto [illegible] alio [illegible]
alio corrupti [illegible] ad [illegible] quod [illegible]
augustinus et philosophus [illegible] de [illegible] agente [illegible]
patitur ab eo in quo agitur [illegible] de [illegible]
[illegible] agente [illegible] augustinus de [illegible]
[illegible]

[illegible]

ad arta 2e vie

ad arta 3e vie

[illegible] adam [illegible]

ad [illegible] iiij le vie

non corrumpitur in quo deficit actio nec generantis nec
corrumpentis. Et in aliis omnibus habent isti eundem modum respon-
sionis ad obiecta que prius sunt habita. Alia via solvendi est
domini Odonis episcopi Cameracensis qui ponit quod in coitu perci-
pitur caro prima in agendo et corrumpitur. Sed enim hic homo
peccat quia homo peccat. Et si hic homo peccat corrumpitur quia homo
peccat corrupte ex quo in coitu [illegible] non est in isto.
Percipitur in Adam amplius diminute in aliis. Quia in ipso fuit tota
et omnis corruptio fuit. Sed ut [illegible] peccatum quod nec cor-
rumpitur in coitu ostenditur quod peccatum corruptum per actum
generationis ex illo in quo ipsa est corrupta. Et hic tamen
videtur una [illegible] sine alia via. Et postea tamen
est idem modus solvendi. Ad id quod hic prius obiectum dicendum
quod iustitia est culpa ista. Et tamen deinde [illegible] in Adam [illegible]
et non in culpa nec. Ad aliud dicendum quod veritate potuit in
Adam sed non in isto. Et alia ratio est que de isto Augustinus
in [illegible] sed in illo est nos [illegible]. Item quare
de hoc quod dicit: Res ista super investigata est.
Ibi et similiter ut ex verbis Augustini quod originale peccatum sit concupiscentia,
et quod longum et dispendiosum est hic inducere in-
[illegible] Augustinus quod sunt in glosa ad Romanos v. et vi. et
vii. Item quod expresse loquitur. Quia et dicit quod fomes
est originale peccatum. Quidam autem quod fomes [illegible]. Quidam autem quod
concupiscentia. Et ut [illegible] quod fomes manet post
baptismum. Originale autem non manet post baptismum. Ergo originale non
est fomes. [illegible] et remissum non variat
speciem. Fomes autem [illegible] est ante baptismum et remissus
post. Ergo sunt eiusdem speciei. Sed post baptismum remissus non
est peccatum nec culpa. Ergo nec remissus ante baptismum. [illegible] concupiscentia
[illegible] in parvulo et in adulto concupiscentia [illegible] indiget
[illegible]. Originale autem non manet in [illegible]. Ergo originale
non est concupiscentia. Ergo [illegible] quam hic dicit [illegible]
[illegible] nos [illegible] ex [illegible] in igno[r]antiam sic in concupiscentiam et in
infirmitatem [illegible] et infirmitas [illegible] originale
peccatum sit concupiscentia [illegible]. Ad [illegible] originale
[illegible] quod [illegible] ignorantia [illegible]
concupiscentiam in [illegible] ut quod originale [illegible]
originale peccatum sit concupiscentia. Et [illegible] quod hic [illegible]
sunt loquitur [illegible] generaliter [illegible]. Sed
via [illegible] potissimum [illegible]
[illegible] Adam [illegible] in originali peccato [illegible] et [illegible]
ut [illegible] in originali est [illegible] concupiscentia [illegible]
corruptus [illegible] de qua [illegible] est [illegible]
eo. [illegible] debite iustitie. In enim [illegible] iustitia
in qua [illegible] fuit quam [illegible] propria culpa amisimus.
Ab ea in omnibus [illegible] et [illegible] est exigere [illegible] Anselmus
et [illegible] ex [illegible] colligere ex verbis Anselmi in libro de con-
ceptu virginali [illegible]. Originale peccatum est [illegible]
[illegible] ad omne malum cum carentia debite iustitie. Et
[illegible] Adam [illegible] nos [illegible]
Sed ex verbis Anselmi [illegible] et quod dicit [illegible] ad
omne malum [illegible] ad [illegible] bonum

concupiscentie et in [illegible]. Ex quo quod originale non habet [illegible]
in [illegible] dico [illegible] in [illegible] corruptionem [illegible]
[illegible] de qua [illegible] est [illegible]
et [illegible] quod [illegible] carentia debite iustitie. Si
enim [illegible] iustitie [illegible] non [illegible]
pene [illegible]. Sed [illegible] debite [illegible]
[illegible] iustitia [illegible] possumus dicere
quod auctores loquuntur de originali [illegible] quod est [illegible] in
[illegible] ut de [illegible] loquitur [illegible] probabile quod
sic est originale culpa ut peccatum. Ad secundum quod prius obiectum dicendum quod
fomes in hac ratione non manet post baptismum. [illegible]
[illegible] sic [illegible]. Et [illegible] non loquitur [illegible] qui dicit quod
fomes est originale. Ad aliud dicendum quod [illegible] in eodem actu
[illegible] et [illegible] qualitate [illegible] et non variat
speciem. ut in albedine ad [illegible] disgregandi. Et
[illegible] non loquitur [illegible] aliquo [illegible] est [illegible] actus
variat [illegible] speciem sic [illegible] angelum [illegible] intelligere
quam nos [illegible] nos autem [illegible]
[illegible] et cum studio. Et [illegible] speciem alia
et nobiliori quam [illegible] variat speciem quia
non [illegible] intensio. Sed [illegible] principaliter [illegible]
est [illegible] in fomite ante baptismum et post. Quia ante baptismum
habet [illegible] propter quam [illegible] damnabile
et concupiscentia [illegible] post baptismum autem non habet [illegible]
[illegible] que [illegible] concupiscentia [illegible] nocet
ad damnationem ut dicit [illegible]. Et [illegible] glose
[illegible] quod hic dicitur. Ad aliud dicendum quod est concupiscentia [illegible] et
[illegible] non est [illegible] quod [illegible]
boni. Et [illegible] vitale [illegible]. Et [illegible] non est
[illegible] quod [illegible] est in concupiscentia [illegible] carentia debite
iustitie. [illegible] autem est [illegible] in
pugnando [illegible]. Et [illegible] manet post baptismum
et [illegible] originale. Et non originale [illegible].
Ad aliud quod obiectum de ignorantia et infirmitate dicendum quod non sunt
[illegible] originale. Sed [illegible] sequuntur. Et hoc
[illegible] ad malum [illegible]
[illegible] concupiscentia autem [illegible] ad [illegible]
ut [illegible]. Ad dictum Hugonis dicendum quod
ipse non [illegible] originale [illegible]
[illegible] signa [illegible] sequuntur [illegible]. Et ma-
[illegible] et [illegible] post [illegible] et remissa
est. Item [illegible] de hoc quod dicit: Que venit ex
languore nature. [illegible] nature
originalis. Sed originale peccatum fomes concupiscentia languor [illegible]
[illegible] et [illegible] quod [illegible]
[illegible]. Ad hoc dicendum quod peccatum originale [illegible] et [illegible]
ad bonum quod ad [illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible] in quo est [illegible]
[illegible] peccatum originale. [illegible] dicit [illegible] quod
est [illegible] ut [illegible] ad
[illegible] ut [illegible]. Et [illegible] dicit fomes
quod est [illegible] libidinis. Et [illegible] modo concupiscentia

est non nocet duplex scilicet bonum quando tollit non integre quia
cum deteriorat legem dei. et sic dicitur tyrannus. et secundum quod
ligatio et captivitas spiritualis ad malum. et sic dicitur lex
membrorum. Deinde querit de hoc quod dicit scilicet ad hoc autem quod dicimus
in adam fuisse et cetera. sed de hoc in di. iii. disputatum
est. et in [illegible] summa in questione de statione [illegible] de statu
hominis. et ideo illa hic repetere nolo.

Nunc restat investigare qualiter originale peccatum et cetera. In hac
parte declarat magister qualiter peccatum illud propagatur ab adam
in omnes homines. et tangit .iiii. questiones circa illud. quarum prima est contra
errorem eorum qui dicebant animam esse ex traduce. ideo quia non
videbant quo aliter contraheretur originale. secunda est quod declarat
qualiter peccatum habitat in carne. ibi caro enim corrupta fuit
in adam et cetera. tertia quaerit utrum id quod est in carne sit
culpa vel pena. ibi hic solet queri utrum concupiscentia peccatum
et cetera. quarto obicit quod cum anima infundatur in corpore cum
in morte infundatur. ibi sed ad hoc opponitur hic modo. Contradicendo
autem hic primo quod videtur prima potest intelligi [illegible] ut hic in-
tuitive magister dicit quod adam totam naturam corrupit propter-
ea [illegible] enim et uno non [illegible] non recipit [illegible] insinuatur
[illegible] autem omnes homines uno non [illegible] [illegible]
et [illegible] esse [illegible] et [illegible] ergo [illegible] non posse
[illegible] aliqua [illegible] [illegible] no-
bile non agit in magis nobile. sed [illegible] est singulare et [illegible].
quod corrumpit. ergo non agit in [illegible] corrumpendo [illegible]
si corruptio [illegible] in aliquo [illegible] [illegible] et [illegible] quod [illegible]
[illegible] quod non [illegible] sed [illegible] ut illam [illegible] quod [illegible]
tamen [illegible] est [illegible] ergo cum [illegible] ab illo non habebit cor-
ruptionem [illegible] sed id quod [illegible] in illo. sed [illegible] est
in aliorum [illegible] a [illegible] in quo corrumpebatur. ergo in alio
non erit corrupta ut videtur [illegible] tota natura est ibi
[illegible] non [illegible] est [illegible] [illegible] de natura
fuit [illegible] [illegible] ergo tota fuit [illegible] constat autem
quod [illegible] singularis in actu [illegible] singularis non agit in [illegible]
[illegible] et non [illegible] ergo ex [illegible] singularis tota natura fuit cor-
rupta. sed [illegible] a corrupto corruptum est.
ergo totum quod descendit per propagationem est corruptum quia
totum sumitur a corrupto. [illegible] quod ut dicit ans.
et magis [illegible] in primo [illegible] corrumpit natura.
et deinde natura corrupta [illegible] corrumpit natura [illegible] et
corrupta natura plus corrumpit [illegible] plus et [illegible]
[illegible] corruptio a parte [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] ad [illegible] quod [illegible] dicit quod natura non
[illegible] non [illegible] quod [illegible] et [illegible] quod natura non
[illegible] agendi et [illegible] quod est ex [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] natura hominis
[illegible] [illegible] et cum ipsa sit [illegible] talis [illegible]
[illegible] corruptionem ab ipso et [illegible] est [illegible] secundum
[illegible] et [illegible] [illegible] abstrahere [illegible]
et [illegible] quod est [illegible] et [illegible] quod [illegible]
non corrumpitur ab [illegible] sed est natura corrupta

ipsa est [illegible] ubi [illegible] natura agit natura parit. natura ge-
nerat natura generatur. sed est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] non concludentes.
[illegible] ad [illegible] quod [illegible] est [illegible] magis nobile. sed
agit in [illegible] quod [illegible] et corruptio [illegible]
[illegible] non reducatur in magis nobile [illegible] ad [illegible] dicit est
[illegible] quod [illegible] est [illegible] demonstrationem. et sic
natura [illegible] corrumpitur in [illegible] quod corrumpitur [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] et sic natura non est [illegible]
in illo sed [illegible] et [illegible] est [illegible] in illo et corruptio
[illegible] [illegible] reducitur in [illegible] [illegible] in illo [illegible] que de
hoc quod dicit scilicet Iam [illegible] peccatum causa copula non valente
fieri sine libidine et cetera. [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible]
postea dicere quod originale peccatum [illegible] ad posteros
non per propaginem sed libido [illegible] enim [illegible] est [illegible] libido est
est [illegible] [illegible] [illegible] peccatum est penalis non [illegible]
ergo [illegible] ex illa causatur peccatum originale. peccatum originale causatur ab actu
[illegible] et non a sola [illegible] quod [illegible]
[illegible] xxx [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
in hoc [illegible] sed [illegible] [illegible]
[illegible] ergo [illegible] hoc non causatur originale [illegible]
si dicitur originale causatur libidine quae [illegible]
[illegible] in [illegible] hoc non [illegible] quod hoc est [illegible] originale
[illegible] ergo videtur quod non est tale originale quod
quod tale est a te non dividitur omne est tale. [illegible]
dicitur quod non est tale. [illegible] est [illegible] [illegible] quod originale
causatur a [illegible] [illegible] et non a [illegible] et [illegible] a [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ab actu [illegible] et [illegible] et [illegible] ergo
[illegible] [illegible] originale non [illegible] [illegible] doctores [illegible] hac
[illegible] quod si [illegible] hominis [illegible] de manu vel de pede
sine coitu et [illegible] [illegible] quod [illegible] originale.
ergo videtur quod [illegible] quod originale [illegible] non propaginem.
sed libido. [illegible] [illegible] triplex est libido.
[illegible] [illegible] in [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] habitualis
[illegible] [illegible] est et libido [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] carnis in coitu. et non [illegible] quod aliquis
[illegible] [illegible] originale. sic [illegible] [illegible] [illegible] est
de qua [illegible] est [illegible] habitualis [illegible] [illegible]
[illegible] corruptio ordinis organorum [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] ad bonum. et hoc est causa originale [illegible] originale
[illegible] et [illegible] est quod [illegible] originale et non causatur
[illegible] et non ab [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] corrupta sua
corruptione non [illegible] originale [illegible] est in actu [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] illa habitualis [illegible] vel libido [illegible]
[illegible] [illegible] sic et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pollutio [illegible] a libidine [illegible] quod libido di-
citur esse [illegible] quod [illegible] est ab ipso et [illegible] pollutio

[illegible]

[illegible] et [illegible] libidinis

triplex de libido

libido [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

illo inordinato fervore polluit adam. et concedo quod si aliter fortasse homo sine concupiscentia ... posset et non vicium. Item queritur de hoc quod dicitur ibi. ecce enim in iniquitatibus conceptus sum etc. ex hoc enim videtur quod plura sint originalia. non unum. quia glossa exponit hic de originali. Et sic super ... ubi quidem remisse sunt iniquitates etc. dicit glossa originales. Et extra ... xviii. de suo ... dicit glossa rabani. quod in originalia relaxantur ... quod ... ad omne malum multiplicatur ... malicia autem est multiplex ... ergo cum originale sit ... ad omne malum ... ipsum sit ... multiplicandum ... unum ... et id non opponitur. ergo originale peccatum non est unum ... [illegible] ... generationem ... esse corruptam et infectam per originale ... autem corrupte ... [illegible] ... una est corrupta et infecta et alia corrupta ... ergo originale peccatum non est nisi unum ... [illegible]

[illegible]

atque quod concupiscentia originalis vicio est corrupta.

¶ Quoniam supradictum est originale peccatum esse vicium etc. In ista distinctione agitur de peccati originalis remissione et dicitur in distinctione precedenti ... agit de peccati remissione ... quod post peccatum remanet ... et ... ordine capitulorum ... de remissione ... [illegible] ... originale deleatur totaliter ... remanet post baptismum ... pena remanet ... obedientia ... adam ... originale ... culpa et pena ... culpe ... originale ... [illegible]

Christi sive per baptismum ex quo fuit iustificatus, sive per fidem et caritatem et contritionem antequam esset baptizatus [illegible]

[illegible]

[illegible] alia autem parte in qua genere corrupta ad huiusmodi et exactum ubi dampnum fuit, deleta per baptismum [illegible]

[illegible] culpa tota deleta est, sed non pena [illegible]

[illegible] malefitium ade [illegible] nobis per [illegible] nobis per fidem et [illegible] non est [illegible] aliena [illegible] voluntaria [illegible] dependebat a [illegible] sola non operatur [illegible] voluntariam. et de hoc multa dicta sunt [illegible]

[illegible]

sic est in illis augmento et generatione. sed ex actibus illicitis [illegible] augeatur [illegible] potest augeri plus et plus [illegible]

[illegible] ante baptismum fuit tanquam [illegible] post baptismum [illegible]

[illegible] culpa [illegible] diminui [illegible] diminucione [illegible] posset diminui [illegible]

[illegible]

proxima fomes ad actum illum ordinata. ut dicitur melius
intelligere angelum quam hominem. et per melius et minus intellige-
re ducitur forte. sicut in alio modo dicendi accidit extra
forte appropinquacione ad centrum maioris et minoris. ut albi
nigro permixti. et albus nigro permixtus. Dico ergo
quod ante baptismum virtus intensa habet contrarium. et fomes illa
que est corrupta debet virtute intenta propagari. quia autem
post baptismum illa fomes numquam reddit. ideo numquam habet
contrarium illum actum intensum. et ideo quia est baptizatus. et hoc est quod
dicit augustinus in littera quod non deletur concupiscentia ut non sit. sed ut
non noceat mortua per baptismum quod tenetur nato. Remissio
autem qua tenditur. quod non dicitur esse eandem fomitem magis
et minus. recedens a bono. per idem patet solutio ad id quod obicitur de
diminucione. Ad id autem quod obicitur in contrarium quod diminuitur
ut unitur dicendum sicut. sed considerantur duobus modis. scilicet in com-
paracione ad ... in quantum est sue radicis. et sic est illius
de natura corrupta. et hec natura non potest tolli. quia semper re-
pullulat. Sed in comparacione ad actum est infecta. quia est
infectum sicut habilis ad actum mali. et ideo comparatur dimi-
nuatur. non tollitur in toto. Ad aliud quod queritur quare pena re-
manet dicendum quod movetur. cum per suffocans est vi-
detur. obicitur enim sic. quedam pena per se ordinatur ad illicitum
magis est contra mali quam boni. concupiscentia autem per se inclinat
ad illicitum. ergo magis est contra mali quam boni. Item per se
patet. sed probatur per hoc quod significatur per preceptum quod non delevit
dominus a facie filiorum israel ... dubi ...
...alii. Ad hoc cuiuslibet in moribus prohibetur a domino pena
est magis suffocans quam promovens. sed motus concupiscentie pro-
hibetur a domino. cum dicitur non concupisces. ergo concupiscentia est pena
suffocans. Ad hoc cuiuslibet actus ligatur totum involuntarie
in actu delectabili. est pena suffocans racione. hoc autem facit
actus concupiscentie perfecte et complete. ergo est pena suffocans.
ergo videtur quod debuit tolli in toto in baptismo. et non diminui
in parte. Item hoc est quod hec generacio ille quos exterminari
voluit dominus. male ceciderunt. tamen non voluit eas manere
ut in ipsis temptaret filios israel. hec ergo non contrarium dicitur in to-
to exterminari. sed in parte. ut in pugna contra eum exerceantur
ipsi. Ad secundum dicendum quod non erat utile homines manere in sta-
tu isto. utile et morale non habet contrarium cum qua pugnet.
et hoc quod cum iste sicut ad preceptum ...
... in memoria. ... ad fidem
et cognicionem penitencie. ... exercitium pugne. quod facit ad augmen-
tum ... fragilitatis et humilitatis ... quod facit deli-
berate ... gratiam ... Ad id ergo quod
probatur dicendum quod non est suffocans quod manens post baptismum
quia non perficit aliter ubi sit sua ... ordinetur
ad illicitum. tamen ... et non possumus
... Ad aliud dicendum quod motus concupiscentie motus dicitur prohibetur
a domino. veniale autem in dispositione cadit in precepto prohibente
et ille facit exercitium pugne. Ad aliud dicendum quod dupliciter ligat
... abstrahit ab actu ...
non suffocat. quia hoc facit delectacio ... in infimo ...
et tamen ligatur ... abstrahit ab hoc ... illa est

suffocans et mortalis. et in tali parte quod non manet
post baptismum. Quarto queritur utrum originale culpa remaneat in origi-
nali autem quod non. quia videtur unum plus inclinare quam
aliud ad illicitum. cum ergo plus ad illicitum sit per fomitem
videtur quod non sit originale esse in omnibus remanet post
baptismum. quod ad contrarium ... non sunt esse
in originali de quibus dicit iob. quod ab infancia crevit secum
miseracio et de utero egressa est cum eo. ergo ab originali ...
fomes esse manens in originali. Ad hoc in littera habetur quod
in ... et ... ergo in ... esse
ergo nichil magis in ... deteriorem post baptismum
esse hoc non ... non dicitur magis in ...
et ante baptismum decedentes esse ... tenebrarum.
sed esse ... et ... pena esse supponitur originalis.
ergo videtur quod originale sit esse in originali et concupiscentia remanet
post baptismum. Ad hoc in quolibet remanens quod ad ... ad
... malo. sed ... est addibile. ergo videtur quod ...
illa nulla posset esse ... autem ...
debeat ... non ... magis et
minus. ergo ... illa potest esse ... ergo esse
est in originali. Ad hoc uno modo omnes sunt in ... et per
legem concupiscentie. cum ergo hoc sit originale ante baptismum et concupiscentia
maneat post baptismum. uno modo potest originale in originali. et
uno modo manebit concupiscentia ut videtur. Ad hoc dicendum quod ...
distinccione in ... ad hoc ... non est dis-
... quod si consideretur originale ut originale quod esse est
in originali. Ad hoc si consideretur concupiscentia ut est ad ... mali dis-
... esse est in originali. Si autem consideretur ut est ...
ad hoc ... ad ... non esse est
in originali. ... esse et uno modo est in ... sed ...
... et ... consideracio ...
dum ... sed ... consideracio originale et con-
cupiscentie ... opposito. et ideo patet per hanc
distinccionem solucio ad totum. Ad aliud quod de hoc quod dicitur ibi.
Solet autem queri utrum ... et ... ut enim quod sacramentum
in ... non operatur. quia non operatur nisi per gratiam. gratia
non est in ... ut in ... sed ... ergo ...
... in ... ut in ... sed ... confundere
originale. ergo videtur quod cum ... possit confundere ... per
... illam. quod ... non ...
... in ... baptismus collatus ...
... et fomite. cum ... sit ...
est ... ipsum ... quod ...
... collatus. Ad id autem obicitur ... quod videtur ...
baptismus ... reatus ... de-
... est. ergo videtur quod reatus ... in baptismo deleatur.
Ad secundum dicendum ut puto quod reatus ... adam deletur. scilicet
qui est in ... in comparacione ad ... et ...
... Ad hoc autem quod ... obicitur dicendum quod hec gratia
in ... actualis tamen quos ... in ...
... quandam ... et ... de qua ...
quod ... et ...
... delet ... Ad aliud augustini

complexionalis originale sit unum et multa. Deinde queritur de hoc quod dicitur: *quare est in actuali peccato ade et cetera*. Videtur enim hoc falsum, quia adam non peccavit nisi peccato uno. ergo in peccato suo non notantur plura peccata. Ad primum dicendum quod hoc verbum dicit augustinus quia qui peccat uno peccato peccat multis, quia peccatum est mortale actuale et [illegible] scilicet peccatum est prevaricatio legis divine et celestium inobediencia inobediencia mandatorum. ergo est inobediens. et sic de aliis multis que ex illo hic possunt. apparet cum hec multa evidenter quod gravis culpa originalis fuit originale ei quod gratia gule. Ad secundum dicendum quod hoc est quod apostolus ad ro. dicit per inobedientiam peccatum intrasse in mundum et per peccatum mortem. primum in hoc mandato videtur speciale peccatum esse inobedientia quia quod prohibebatur non fuit malum nisi ex precepto et non ex se ipso. ergo in actu opposito non fuit nisi malum inobedientie. ergo speciale peccatum ade fuit inobedientia ut videtur. Sed contra hoc obicitur est quod [illegible] declarata in quibusdam probatum est superbiam fuisse primum peccatum hominis ex quo omnia mala hominis orta sunt. [illegible] si adam solo contemptu peccasset, ut videtur corruptus fuisset corpore et in nos transfunderet originale. videtur quod non quia in actu peccati corpus non coinquinasset. ergo neque actu fuisset cum corpus si punitum fuisset [illegible] penam in integritate ablata [illegible] sed non corpus. ergo videtur quod si mortaliter [illegible] peccasset, quia per penitentiam resurrexisset in corpore [illegible] hoc non posset esse nisi corpus maneret non corruptum. ergo per consequens mortale non fuisset corruptum corpus. Ad secundum dicendum quod est peccatum ut dicit augustinus [illegible] in ymmutabili bono [illegible] commutabilibus adherere. ergo est pulsio de summo [illegible] in imum et de via fine. ergo per pena reddebit expulsio. hoc est quod non subdatur anime quod subditum ei erat sicut ipsa non subditur deo. est ergo corpus subdi debebat anime corpus non erat subditum. hoc autem inobediencia non caret a corruptibilitate fomitis. ergo corpus corruptum fuisset per hoc peccatum mortale sive spirituale sive corporale. Ad [illegible] dicendum ut supra quod in peccato ade non sunt plura peccata nisi multipliciter loquendo et per adaptacionem methaphoricam. hoc autem quod sic supra est expeditum. Simplex autem fuit appetitus excellencie in probacione boni et mali et omnia alia fuerunt ad consequendum et non erant finis appetitus et [illegible] peccati alia [illegible] et [illegible] et [illegible] in inobediencie peccati et non [illegible] et per hoc patet solutio ad contraria. Quid ad id quod queritur gravis culpa sit transfusio originalis [illegible] quare [illegible] superbia transfunderetur. sed per gulam [illegible] et quia adam fuit [illegible] per inobedientiam sed inobedientia non est [illegible] in peccato quia inobediencia [illegible] peccati dedit commixtionis quia alias peccatum non fuisset, sed non dedit formam [illegible] quia sola ibi in completione peccati fuit et [illegible] aliorum. et per hoc patet solutio ad contrariam sequentiam [illegible]. Quid ad id quod [illegible] quare [illegible] transfunderetur originale si solo consensu mortaliter peccasset. Ad hoc puto quod sicut [illegible] ultra [illegible]. Quid ad hoc autem quod [illegible] quod in mortali et in corpore [illegible] patitur [illegible] a [illegible] ut supra dictum est cum de [illegible] ade disputatum est. [illegible] originale [illegible]

peccatum [illegible] quamvis mortale fuisset, per hoc quod in [illegible] adhesione anime cum fomite [illegible] et [illegible] corpus [illegible] sed [illegible] procedere [illegible] in corpore [illegible] fuisset in corpore [illegible] et in anima [illegible] fuit in anima et [illegible] peccati [illegible] et anima [illegible] non potuit [illegible] et [illegible] peccatum potuit corrumpere [illegible]. Quid ad [illegible] quod pena [illegible] [illegible] in [illegible] sunt [illegible] sed [illegible] in [illegible] fuit in [illegible] et [illegible] ad corpus et [illegible] quod non erat [illegible] per penam sed [illegible] ut [illegible] et [illegible] quod per penitentiam fuisset [illegible] non [illegible] in nos transfunderet, sed [illegible] sic [illegible]. Deinde queritur de hoc quod dicitur: *hic queritur utrum peccatum ade et cetera*. Videtur enim peccatum maius fuisse quam maius est punitum. [illegible] sed [illegible] quare maius peccatum [illegible] actuale ade [illegible] intemperatur et [illegible] peccati [illegible] peccatum [illegible] sed [illegible] simpliciter ut dicitur maius peccatum [illegible] et [illegible] [illegible] doctores [illegible] hic [illegible] modos quibus unum peccatum quod [illegible] et [illegible] quorum [illegible] [illegible] sicut angeli et [illegible] peccati [illegible] alia [illegible] quia in se plura [illegible] et sic [illegible] peccatum ade [illegible] in illo plura notantur [illegible] in [illegible] et [illegible] peccatum [illegible] peccatum quod [illegible] et sic [illegible] plus peccat quam alius [illegible] et [illegible] peccatum [illegible] et [illegible] et sic [illegible] peccatum [illegible] et [illegible] et sic [illegible] superior [illegible] quod de [illegible] suo [illegible] et [illegible] sicut dicit augustinus quod superbia [illegible] ut [illegible] et [illegible] et sic peccatum [illegible] maius [illegible] et sic [illegible] maius [illegible] et [illegible] et sic [illegible] in [illegible] peccati magis [illegible] et per hoc patet solutio ad totum. Deinde queritur de hoc quod dicitur: *sed utrum queritur an [illegible] peccatum et cetera*. Et queritur hic de pena originalis in corpore et in anima. sicut enim dimissum est [illegible] ut [illegible] pena debeat dimitti. dicitur enim [illegible] [illegible] quia [illegible] peccati [illegible] hoc autem non fuit [illegible] ergo [illegible] fuit dimissa. [illegible] in limbo [illegible] ergo [illegible] in anima dimissa fuit. [illegible] non est hic [illegible] de penis originalis [illegible]

D[illegible]

talis est culpa quod sit pena et culpa. et quero quare. Sed
ad hoc quod hic obicitur in parte contra solutio est. et ostensum est quod
pena promouet in caritate manens. pena que est causa eius ad
perfectionem post dimissa fuit. Sed tamen non producit
solum set per mediatorem dei et hominum [illegible]
[illegible] in oblatione [illegible] in
limbo [illegible] operabatur quia non nisi [illegible]
hunc [illegible] in fide [illegible]
[illegible] in fide ac [illegible] actu [illegible]
apte ianuam.

¶ Post predicta de peccato actuali et c. hic agit magister
de peccato actuali in quod excidit homo [illegible]
[illegible] et sic agit de eo in presenti [illegible]
agit de eo in [illegible] d. xxxviii. [illegible] de uo
[illegible] fine [illegible]
de ipso agit [illegible] mala
[illegible]
[illegible] agit de peccato in ratione mali [illegible] agit
[illegible] de eo [illegible] post
uidendum est quid sit peccatum. [illegible] duas [illegible]
unum malum [illegible] malum et quid malum [illegible]
origo mali et c. [illegible] obicit [illegible] et soluit [illegible]
aut quod deus est malum esse et c. [illegible]
da dubia quorum primum est an sit malum. et an causam habeat
efficientem uel deficientem [illegible]
efficientem uel deficientem. [illegible] ad primum quod obicit [illegible] Sed
quia copiose inducuntur a magistro in [illegible]
[illegible] suppleo. Ratione uidetur malum non esse sic.
bonum diffinitur per finem. cum ergo malum opponatur bono.
aut malum diffinitur per priuationem finis aut per [illegible]
[illegible] boni [illegible] per [illegible] fine [illegible]
[illegible] bono [illegible] sit [illegible] malum [illegible]
[illegible] per priuationem [illegible] non potest uel dici
[illegible] ergo malum non est [illegible] dicit malum
non [illegible] in angelo [illegible] in [illegible]
[illegible] malum
[illegible] non [illegible] aut malum [illegible] malum
aut [illegible] malum aut per priuationem boni [illegible]
[illegible] malum [illegible] malum
non [illegible] de bono [illegible] malum non [illegible] de bono. Sed
[illegible] bonum et [illegible]
[illegible] bonum [illegible]
malum non [illegible] malum [illegible]
malum [illegible] non [illegible] malum [illegible] malum
[illegible] iam probatum est quod non est [illegible] malum
[illegible] malum [illegible] quod malum
[illegible] per priuationem boni. ergo malum non est [illegible]
[illegible] non est. ergo malum non est. [illegible] dicit [illegible] quod malum
est tenebre [illegible] tenebre non [illegible] lucis absentiam
[illegible] malum [illegible] boni absentiam [illegible]
esse bonum. hoc autem non est. ergo malum non est. [illegible] sic est

in potentiis [illegible] ad actum et perfectionem
[illegible] per [illegible] aut [illegible] ad ac-
tum et finem non tollitur [illegible] per priuationem [illegible]
et [illegible] malum dicitur
ablatione actus in perfectione finis. ergo malum [illegible]
[illegible] priuatio [illegible] non est. ergo et c. Si autem dicatur
quod [illegible] tollitur [illegible] quod [illegible] sic [illegible]
per [illegible] pellem [illegible] non
tollitur [illegible] ad actum. Sed [illegible]
[illegible] sic non tollitur [illegible] ponderat
Sed quia omnis [illegible] obiciatur in [illegible] sic. malum
non est. quod autem non est nulli pugnat. ergo malum nulli pugnat.
Sed pugnat bono [illegible] ergo malum est. actu
[illegible] non corrumpit [illegible] actu est. malum corrumpit
bonum. ergo malum actu est. [illegible] malum est in actu [illegible]
[illegible] actus [illegible]
[illegible] ergo malum [illegible] Sed [illegible] sunt
ergo mala actu est. [illegible] mala. aut dicit aliquid [illegible] aut
non [illegible] non delet [illegible] non
delet. [illegible] dicit aliquid [illegible] malum [illegible]
malum aliquid [illegible] de bona boni [illegible]
[illegible] aut [illegible] de mala aliud [illegible] aliud
non [illegible] ergo ab
[illegible] est mala [illegible] quod [illegible] est. ergo [illegible] quod sic
mala aliquid [illegible] ergo malum [illegible] est [illegible] actu
[illegible] si malum non est [illegible] ut dicit
augustinus [illegible] ergo [illegible] quod [illegible] punire
[illegible] malo [illegible] puniatur [illegible]
[illegible] puniri [illegible] puniatur [illegible]
[illegible] de ratione [illegible] dicitur [illegible] esse
[illegible] bonum esse. de quo dicit boetius [illegible] ordine
[illegible] dicitur [illegible] quod malum est non ens [illegible] esse
[illegible] bonum esse. Sed est [illegible] esse [illegible]
[illegible] Sed quod [illegible] sic de [illegible] de
[illegible] dato quod malum sit priuatio boni. malum
non habet esse [illegible] supra. [illegible]
dicit esse [illegible] priuatur. ergo non dicit esse
[illegible] ergo [illegible] est [illegible] uel [illegible]
[illegible] in [illegible] in lapide.
Sed non est [illegible] in lapide ergo non in [illegible]
[illegible] non [illegible] dicit aliquid [illegible] non negat
[illegible] est. Sed quia non est [illegible] sibi opponitur
ergo non [illegible] esse [illegible] esse [illegible] quia non
priuat esse [illegible] priuatio illam priuat
esse [illegible] Sed [illegible] dicit non esse. quia [illegible]
[illegible] ad hoc [illegible] quod malum [illegible] quod malum [illegible]
[illegible] esse [illegible] quod est malum [illegible]
[illegible] bonum [illegible]
est [illegible]
quod [illegible] malum [illegible] loquendo [illegible] est [illegible] mali [illegible]

in privatione puta. et hoc ideo quia privatio omnis relinquit subiectum
et aptitudinem suam debitam ad habitum et privat habitum ipsum. et
malum non accipit rationem et denominationem mali ex parte subiecti
quod relinquitur, sed potius ex parte habitus quem privat. sic enim
dicit philosophus quod privatione subiecti non dicimus bonum vel malum. sed
hoc ergo concedo quod malum in eo quod malum non est sic
in aliqua privatione in eo quod privatio ad est. Ad primum ergo
dicendum quod pugnare dicitur proprie et improprie. si pugnare dicatur
proprie, tunc idem est pugnare quod habitu contrario in contrarium
agere. et tunc malum non pugnat bono nisi contrario
bono, ut dicit dionysius. et hoc sic intelligitur. est quod est bonum particulare
et est bonum universale quod est finis omnium bonorum. bonum
autem universale quod finis est non habet contrarium malum. et ideo illi
non pugnat. est autem bonum particulare quod est forma boni et actus
et habitus ut est calefactio vel iustitia. et hoc habet contrarium
oppositum actum. habitus autem contrarius specialis non est bonus
simpliciter. sed potius in quo convenit finis [illegible] et habitus in actu
et actus non est simpliciter malus. sed in quantum privat finem
qui est universale bonum. privatio quod substantialiter in habitu vel actu
pugnat particulari bono. non bonum privatio sed unum contrarium est actus
vel habitus. et ideo non pugnat nisi universali bono quod illud in
quo est bonum est. et in quantum est contrarium est. sed privatio consequatur
ut patebit in secundo problemate. si autem sumatur pugnare
improprie et quasi passive, tunc pugnare malum est deficere
bonum. et hoc est privando ipsum. et sic omnis privatio pugnat
habitui. sed ex hoc non sequitur quod sit pugnans sit actu
ens. sed quod pugnat primo modo est ens actu. quod sic non tamen
est privatio. sed est contrarium habitus formam contrariam habitus et
actus particularis boni. Ad secundum dicendum eodem modo quod si corruptio
sonat in [illegible] contrarium ad destructionem agere, tunc malum
et bonum contrarie sumuntur pro duobus contrariis actibus et habitibus
et sic utrumque est actu ens. si autem sumatur corruptio pro
deficere ex destructione et finis, tunc non oportet quod cor-
rumpens sit actu ens. sed nec modus est actu ens
sed corrumpat in privatione [illegible]. Ad tertium dicendum quod malum
est privatio in actu. sed actus non est ratio mali. sed potius est subiectum
quod in quo est bonum ut patebit in sequenti distinctione. Ad quartum
dicendum quod macula dicitur dupliciter. scilicet pro habitu vitioso et pro defectu eius
quod debet inesse. primo modo non est macula privatio. sed ut subiectum mali
quod ille habitus in quo est non est malus. sed in quantum privat bono
ex carentia finis. secundo modo est defectus absolute et ponit
esse. sed aptitudo est ex defectu eius quod debet inesse. ut ante dictum
haec macula non in privatione ponit aliquid. sed per privationem
vel quod intenditur dicitur. Ad quintum dicendum quod causa non dicitur ea in diversis
ab eodem a quo dicitur mala quia contraria non dicuntur privationem
finis proportionis boni. sed absolute dicitur finis priva-
tione. sed potius dicuntur non convenientiam cum fine. sed malum
dicitur finis corruptione et privatione. Ad sextum dicendum quod illa est
vel generatio [illegible] propter hoc ostendit cum dicitur malum non est. intellige
non per se aliquod ens quod tamen debet inesse. et autem dicitur
homines puniuntur pro malo, intellige pro privatione habitus
et boni quod debebat inesse. et ex hoc non sequitur quod puniantur
pro nihilo. sed pro bono quod debet inesse et non inest. et ideo pro eodem
puniuntur homines et remunerantur. sed pro bonorum receptione
et habitu remunerantur, et pro bonorum quae non receperunt habitu
puniuntur. et ut apostolus dicit: cum dicitur malum duo
dicuntur. unum scilicet quod est ratio mali, et aliud quod relinquitur in subiecto.
et cum dicitur malum non est, negatur esse de malo secundum rationem
mali. cum autem dicitur homines puniuntur pro malo, malum
dicitur capi vel punitionis pro eo quod relinquitur in subiecto cum
careat habitu. et ex hoc non sequitur quod pro nihilo puniuntur. cum
dulcedo sumatur in promissione gratiae dulcedo [illegible]. sed sic
ergo puniuntur pro habitu quem habere debuerunt cum non habent.
¶ Secundo quaeritur an hoc causam efficientem vel autem deficientem
quae videtur autem quod causam mali efficientem non oportet quaerere
quaerere. sed deficientem. dicit malum. ut privatio habitus privatio
est. privatio autem non habet causam efficientem. ergo malum non habet causam
efficientem. item causa efficiens non efficit nisi duobus modis.
scilicet in inducendo speciem propriam sive actu suo educendo speciem ex
potentia in quam agit. verbi gratia ignis in combustibili inducit speciem propriam
et sol in causa educit speciem educendo quae non est propria soli. ergo
si malum habet causam efficientem oportet quod alteri alterum modorum habet
speciem. quod nullo autem habet speciem ipsum est absolute. ergo malum
est absolute. sed hoc est falsum ergo non probat [illegible]. ergo malum non habet
causam efficientem sed deficientem ut videtur. item omne quod est
aut est causa prima aut causatum ab alia causa. malum est in actu et
habitu. ergo aut ipsum est causa prima aut causatum ab alia causa.
primum non est causa prima. ergo est causatum ab alia causa efficiente. item albi
albificatio est causa efficiens albi. ergo et malefactor est
causa efficiens albi mali. ergo malum habet causam efficientem. item
quod est in pluribus aliquibus aliquando sic aliquando non et ut sic in illo
sic in illo sicut in pluribus causae efficientis ut maxime malum est
in pluribus liberi arbitrii facit. ergo est in ipso sicut in suo
efficiente. non autem sic in nihilo. ergo sic in efficiente. ergo habet
causam efficientem. ¶ Ad quaestionem dicendum quod hoc leviter est solvere si ad mentem
revocetur problema in praecedenti problemate. sicut enim tunc accipiatur
malum. hoc est id quod est malum. tunc malum est in actu et
habitu. actus autem ille consideratur dupliciter. scilicet in comparatione ad obiectum
quod est communicabile bonum. et eodem modo habitus consideratur. sed in quantum in-
clinat in obiectum. et sic malum est ut [illegible] et contrarium et actus
et habet causam efficientem sicut probatur in dicta sequenti. sed si consideretur
malum in eo quod malum vel actus vel habitus in quantum comparatur
ad deficiendum privationem boni, sic malum est non ut [illegible] et
non contrarium et in receptione et pugnans ut dicit dionysius. et non causa-
tur aliqua causa efficiente. sed est defectus tendens et ut [illegible] de-
ficit a bono in termino. et sic exsiccatur in actu. et haec
totum habet probari in sequenti distinctione in qua quaeritur utrum omnis
actus sit a deo secundum formam vel defectionem mali. procedunt
rationes per se inducte. et secundum formam defectionem vel deformitatem producere
rationes per se inducte. et unde patet solutio ad totum. ¶ Tertio quaeritur utrum
malum procedat a causa efficiente vel deficiente. videtur autem quod
a causa efficiente vel deficiente non causetur quia deficientis potest

q^o g^n^o ph^s d^r

cadit a prima causa, quod ipsum sit causa. Si igitur voluntas in eo quod de-
ficit est causa, per quod cadit a prima causa, ipsum contulit ad-
huc sic dictum est: malum non est in bono nisi in causa, ut dicitur
actu. Sed patet quod in causa non causatur ab actu malo. Ergo actus malus
causatur ab causa. Sed inquantum deficiens agit, ergo actus malus non causatur a
voluntate deficiente, sed per agente et potente. Adhuc non est malum
nisi sit conversio ad commutabile bonum per modum pervertendi. Sed posse se pre-
conversum posse est, et sic posse pro bono commutabili posse est;
ergo causa potest consistere in potente et agente et non in deficiente.
Contra hoc: defectus, ut supra dictum est, nihil est ab efficiente. Quia
efficiens semper efficit entis secundum speciem aliquam, et hoc non est defectus
sed privatio. Sed contra dicit Augustinus et post in sequentia dicit quod totum nomen
mali a speciei privatione accipitur. Ergo non causatur a libero arbitrio
ut voluntate, secundum quod est efficiens, ut secundum quod est deficiens. Responsio dicendum
ad hoc quod malum est a voluntate deficiente. Sed accipiatur malum sub
formali. Si accipiatur malum, tunc est obiectum carentis forma boni
et privatione finis. Si vero accipiatur formaliter, tunc dicit totum privationis
boni. Sed si malum diceret actum in comparatione ad obiectum tantum, tunc
verum esset quod esset a causa efficiente. Sed hoc non dicit secundum aliquem sensum.
Et ut hoc plenius possit intelligi, ponamus duo exempla, quorum unum
est Augustini, alterum vero sumitur a philosophis. Augustini quidem exemplum est: quod
si consideretur ibi in gressibilibus perfecta et integra sura in tibio
in quo voluntas est, et consideretur in ipso esse convexa ad fe-
mur, ut ad genu tibia curva, et consideretur actus am-
bulandi. Actus enim ambulandi reducitur quidem ad virtutem
gressibilem sicut motorem et non deficientem. Sed ad tibiam sicut deficientem
a rectitudine motus per [illegible] a virtute gressibili. Et ideo quod est ambula-
tionis totum effluit a virtute gressibili. Sed quod claudicationis
et defectus a tibia vadit pro tanto gressibilis virtutis actu
tibie, quia curvitas est in ea. Adhuc est in ipso intrat et defectus
procedendi in instrumento ambulandi. Ita dicimus ergo quod virtus
gressibilis in motu est sic virtus divina generalis movet voluntatem et
[illegible] sicut instrumentum potens deficere ex
variabilitate; voluntas conversa ad bonum commutabile per consensum
est sicut voluntas instrumentum deficiens actu, et etiam eorum in-
tendo directa tendat sursum sicut dicitur in canticis: "Ordinate
diligite me", ut dicit Augustinus, quod diligere eterna caritas est; aut
causa ergo que causa mali? Aut que causa mali in per se? Aut causa mali
in actu? Si causa mali in per se, tunc dico quod est voluntas potens de-
ficere ex variabilitate sua et electionis. Si causa mali in actu, tunc
dico quod est voluntas deficiens a primo bono ex conversione deficiente
ad bonum commutabile, tamen quod conversio est motus inferioris ut exterioris
procedens a virtute divina motiva. Sed defectus boni incidit a voluntate mota,
que deflectitur ab ordine per quem movetur in finem bonum per
hoc quod convertitur ad id quod tibi esse est, ut esse dicitur. Aliud exemplum est de
virtute in potentia in sensu cui non obedit caro semper. Et
ipsi generatur mollities, non ex defectu virtutis in potentia. Sed
ex defectu quia caro semper deficit a mobilitate quam recipit
a virtute in potentia, et ideo quod est fortis et speciei est totum
est a virtute in potentia. Sed defectus a perfectione forme est a de-
fectu mobilitatis carnis. Et hoc quod conversa est dispositio voluntatis

et ista duo exempla solvunt totam difficultatem istius et
sequentis. Dicendum quod malum habet causam deficientem, tamen ut-
cumque vertatur ad id malum quod est in spe et consyde-
ratur autem ad privationem boni que dicit totum mali. Et dicendum ergo
ad primum quod actus est entis et causatur a voluntate, prout modo a virtute
primo. Sed defectus incidens ei actui causatur a defectu actualis
voluntatis, qui defectus est deflexio ab ordine motus divine
virtutis ad finem boni. Et hoc est causa privationis finis
et boni. Quia si moveretur sicut debet moveri, tunc consequeretur
finem, quem iste voluntas egressus ille et defectus pateat instru-
mentis in hoc eodem problemate. Aliud dicendum quod conversio ad bonum
commutabile non est malum, ut dicit Augustinus in libro de libero arbitrio: sic
nec ipsum bonum commutabile est malum, sed privatus in quo est privatus
boni commutabilis est malus. Sed conversio avertens habet totum mali
et privatus excludens id quo privatus est malus est et
ideo. Probatur quod malum incidit ex defectu ut excludente bonitatem
que impossibile est duos esse fines, non ad se invicem ordinatos,
unius voluntatis; et ideo si convertitur ad bonum commutabile ut ad finem
excludit necessario bonum incommutabile. Et hoc excludit defectus boni in-
commutabilis est in voluntate et est tota ratio mali. Et ideo hec est
impossibilis et causa sua deficientis ab ordine illius motus
quo movetur a causa prima. Et patet hoc per solutionem ad tertium quid quod
obiciebatur in conversione boni. Quod autem obiciebatur de hoc quod dicit: "in illa
est causa et origo", per precedentes bona exempla, hoc enim vult
probare quia dicit Dominus non potest arbor bona fructus malos facere
neque arbor mala fructus bonos. Ergo primum malum radix est
mala et non bona ut videtur. Contra sic dictum est quod malum
est a causa deficiente, causa autem deficiens non est nisi a bono de-
ficiens. Ergo est a deficiente bono. Sed deficiens a bono
est malum. Ergo primum malum est a malo ut videtur. Contra ille
defectus a quo incidit malum aut est pena aut est culpa.
Non pena ut videtur. Ergo culpa. Ergo culpa precedit culpam
primam. Non enim potest quod sit pena, quia pena non est ante culpam
primam, sed post culpam ex ordine iustitie divine. Contra causa dicitur
primum malum inobedientia voluntatis, in illa que est actus voluntatis in ratione.
Hoc autem malum procedit a voluntate que est creata, aut ergo in quantum
voluntas mota a Deo, aut in quantum voluntas creata de nihilo,
aut in quantum voluntas variabilis et vertibilis. Non dicitur sic quod hoc est malum
a voluntate quia nullo illorum utitur alterutrum per se. Ergo videtur quod non
sit ab ipsa nisi in quantum est mala. Contra dictum est quod voluntas
actualiter deficiens a bono primo causa est mali. Aut ergo ille
defectus est ex malo causatus aut dicitur. Si dicitur tunc idem est
causa et causatum, quod non potest esse. Si dicitur tunc invenitur
sic quod malum primum sit a malo, et quod defectus voluntatis a bono
primo malum est. Si autem hoc concedatur, contra necesse quod hoc devenitur
ad infinitum, aut ad est unum summum malum quod causat omnia mala,
ut dixit Manichei. Si enim ante primum malum in actu est
malum, quero de illo malo utrum ipsum sit causatum aut non
causatum; tunc erit per se malum, et tunc idem dicunt Manichei.
Si causatum, tunc quero de causa eius utrum ipsa sit bona vel mala,
et videtur quod mala, quia contrariorum contrarie sunt cause. Si igitur causa

boni bona est. et cum mali mala est. et tunc tamen
quod de illo [illegible] et [illegible] in [illegible]. aut oportet quod cum malum
sit bonum et hoc videtur impossibile. Ad secundum dicendum quod primi mali
actus meliores sunt quam [illegible] bona boni [illegible]. sed non
boni [illegible] finis ordinantis ad gratiam et caritatem et hoc
[illegible] est voluntas data de ipso [illegible] per electionem quod volu-
ntas [illegible] que sunt convenit boni et boni convenit quod
eligit. Ad primum ergo dicendum sic solutum magistri in littera
quod dicit ibi de mala actionalis voluntatis meliorem et non
actu perfectum [illegible]. Ad aliud dicendum quod cum deficiat
ipso non est mala. sed per bona boni [illegible]. sed cum de-
ficientis in actu mala est. sed defectus in actu est defectus
quod qui est in meliori voluntatis [illegible] et ideo non procedit
unum malum alterum malum. quod vero probatur est unum. Ad
aliud dicendum quod defectus ille culpa est. et est in actu voluntatis in-
ordinate [illegible] ille [illegible] in conversione illicita ad
commutabile bonum. et hec conversio [illegible] dicitur illa de-
fectus. sed [illegible] ipsius est pena non culpa
sed [illegible] de ipso. Ad aliud dicendum quod
nullo modo est necesse quod malum non habet causam necessariam. sed
voluntatis est causa necessaria. sed est a voluntate liberate [illegible]
[illegible] et [illegible] et ideo quando [illegible] et quando non [illegible]
et quod [illegible] contrario [illegible] tunc [illegible]
in causa [illegible] sed agentibus [illegible] non [illegible]. Ad
aliud dicendum quod ille defectus est [illegible] quod voluntas actualis non
deficit in actu [illegible] et [illegible] debite. non
tamen [illegible] quod ipse non sit cum mali quod ipse est causa mali
deficiens a quo malum habet [illegible] et [illegible] est
[illegible] malo sed non efficiens. sed per efficiens voluntas
[illegible] et [illegible] totum malum [illegible] et sic [illegible]
[illegible] non [illegible] bonum est. unde non procedit defectus ille malum
[illegible] ut [illegible] aliud procedit [illegible] est [illegible]
[illegible] deinde [illegible] de hoc quod dicit. Ostenso quoque
mali [illegible] videre [illegible] quare sit malum [illegible] est
hic [illegible] de [illegible] mali. In hoc [illegible] quod dicit quod bonum
est [illegible] mali quod [illegible] oppositum et [illegible] opposito quod nullo
modo esse potest. quod dicit philosophus quod [illegible] oppositorum. Si
autem dicatur quod bonum et malum sunt contraria. sed opposita
ut privatio et habitus. tunc [illegible] est [illegible] habitus
privatio nullo modo est privatio [illegible] quod privat ipsum. ergo
bonum non est [illegible] mali. [illegible] bonum et malum oppo-
nuntur. aut ergo totum malum oppositum toti bono. aut
parti bono. si toti bono. ergo non de bono [illegible]
est ipso quod malo [illegible]. si autem parti bono. ergo est nichil
sit bonum non oppositum malo. non totum bonum est bonum
sed [illegible] illa [illegible] quod oppositum malo. quod [illegible] est. ergo non [illegible]
de bono quod [illegible] malo ut videtur. [illegible] est [illegible]
[illegible] non quod [illegible] est [illegible] bonum est [illegible] mali.
ergo [illegible] est [illegible] [illegible] ergo. ergo tunc bonum
[illegible] malum. et [illegible] oppositum de opposito. quod [illegible]
[illegible] oppositorum est impossibile. sed dicendum in littera et [illegible]
[illegible] quod bonum est quod malum adimit bonum et hoc est impossibile.
quod cum bonum sit finitum [illegible] possent esse mala quod
totum bonum absumerent. et quod non hoc de bono est
non est. ergo possent [illegible] multiplicari mala in [illegible] quod
ipse [illegible] non [illegible]. Si autem dicatur quod bonum habet [illegible]
[illegible] quod est [illegible] et [illegible] et [illegible] malum tollit
aliquam boni [illegible] et non tollit [illegible]
aliquam [illegible] et sic in [illegible] tunc [illegible] quod sit
[illegible] cum [illegible] malum [illegible] bonum magis debile [illegible]
[illegible] quod [illegible] tollit [illegible] ergo [illegible] et non [illegible]
[illegible] et [illegible] in littera non [illegible]
[illegible] ab augustino. sed quod ideo [illegible] quod [illegible] bonum [illegible]
et tunc [illegible] bonum [illegible] non [illegible] quod est
[illegible] quod dicit est quod [illegible] fallit [illegible]
[illegible] quod bonum et malum non [illegible] sed [illegible]
opposita ut privatio et habitus. [illegible] quod
opponuntur ut privatio et habitus. ad hoc nullo modo [illegible]
quod malum [illegible] in [illegible] bono quod privat. quod nullus tollit
privatio [illegible] quod privatio non [illegible] privationis et
malum est [illegible]. ergo augustinus [illegible] male [illegible]. Ad secundum dicendum ad
hoc quod triplex est malum et duplex bonum. et quod bonum
[illegible] ut habitus ex quo [illegible] privatio [illegible]
[illegible] bonum et ex illo [illegible] malum [illegible]
[illegible] bonum [illegible] et bonum quod [illegible] et bonum
medium quod est ordinabilitas [illegible] ad gratiam. primum
bonum est in gratia et [illegible] gratia [illegible]
[illegible] est [illegible] que [illegible] est [illegible] capax
est gratie. quod illa capacitas [illegible] que ordinatur
ad gratiam. et [illegible] a doctoribus et [illegible] bonum
[illegible] dimittitur [illegible] bonum medium [illegible] et
[illegible] sic est medium [illegible] a parte [illegible]
[illegible] a parte [illegible] gratie. Dico
ergo quod malum [illegible] modis [illegible] quod malum [illegible]
est [illegible] est illa [illegible] et malum culpe
est [illegible] gratiam et malum [illegible] est [illegible] bonum [illegible].
quod est ordinabilitas [illegible] ad gratiam. dicendum ergo ad primum [illegible]
[illegible] quod malum culpe de quo hic loquitur
oppositum in toto bono gratie et ideo in toto privat illud
ita quod [illegible] de ipso manet cum malo. sed [illegible] malum culpe
in nullo oppositum bono [illegible] quod [illegible] cum [illegible] et in
[illegible] est et ideo in nullo privat [illegible] adimit ipsum bonum
autem medium oppositum in illa parte qua se habet ad gratiam
et non ad illam qua se habet ad [illegible] in quantum ad [illegible] et
ideo in illa parte qua oppositum est privat ipsum et non
salvatur [illegible] sed in alia parte qua non oppositum est
[illegible] sic [illegible] habet privatio. quod [illegible] illa
parte relinquitur a privatione et [illegible] ideo [illegible] quod [illegible]
[illegible] et ideo in parte qua [illegible] gratiam [illegible]
malum culpe oppositum est malum [illegible] a parte [illegible]
in [illegible] cum non oppositum relinquitur a malo [illegible]
a privatione [illegible] ergo ad primum quod non [illegible] tamen [illegible]

et oppo(situm) ut p(ate)t ex d(i)c(t)is. Ad a(liu)d d(icendu)m q(uod) toti bono c(ontra)r(ium)
oppo(situm) malu(m) et i(de)o toti plurat(ur). S(ed) n(ihi)l [illegible]
bonu(m) et i(de)o n(on) de h(oc) plurat(ur). S(ed) m(agi)s bono oppo(situm) [illegible]
ad. et quo ad h(oc) plurat(ur) et q(uo) a(liu)d no(n) oppo(situm) et ideo
q(uo) ad h(oc) no(n) plurat(ur). Ad a(liu)d d(icendu)m q(uod) i(n) l(itte)ra [illegible] malu(m) esse
bonu(m). S(ed) no(n) e(st) id p(re)dicato et opposito q(uod) bonu(m)
q(uod) opp(osi)to malo e(st) bonu(m) c(ontra)r(ium) u(e)l bonu(m) [illegible]
[illegible]

no(n) sit diffi(ci)le [illegible] sibi poterit
no(n) e(st) reduci(bi)le i(n) [illegible]
[illegible]

[illegible]

.q°.

habent in se in quibus complectitur totum peccatum. sed non totum actum.
¶ Secundo quaeritur utrum omne peccatum [illegible] illa tria quae
ponit in littera. videtur autem quod sic. quaecumque enim dividunt
ad communem distinctionem una forma data sicut in [illegible] quae
dividunt. originale autem veniale et actuale dividunt peccatum in
communi acceptione. ergo conveniet eis distinctio data in communi de
peccato. Item [illegible] est distinctio [illegible] et a parte
sui originale veniale et mortale. ergo conveniet eis distinctio
data de genere. praeterea omne peccatum adimit bonum ut dicitur
in littera. sed omne peccatum est voluntarium et originale ut dicit Augustinus
et sunt [illegible] est in littera. ergo omne peccatum conveniet in [illegible]
et defectum. cum igitur per illas duas causas proprie distinctio
[illegible] quod omne peccatum distinguitur sic distinctione una in communi
contra hoc est quod id quod est privatio boni tollit in toto bonum
gratiae et diminuit bonum naturae. sed veniale non tollit
bonum gratiae. ergo non [illegible] et ordinem naturae in bonum
ergo non diminuit bonum naturae. quia sic [illegible] est
bonum naturae non diminuitur nisi per ordinem in bonum.
ergo communis boni non conveniet ut dicitur. Item originale est naturae
peccatum ut [illegible] est. quod autem est naturae non est [illegible]
ergo originale non conveniet cum veniali et mortali in causa efficiente.
ergo non sic cum illis distinguitur per illa. ¶ Solutio. ad hoc quod non est
una distinctio quia in communi possunt distingui illa tria [illegible]
peccati scilicet originale et veniale et mortale sicut probant duae
ultimae rationes. ¶ Dicendum ergo ad primum quod hoc est verum de di-
videntibus ex communi. sed originale veniale mortale non dividunt
peccatum ut species dividunt genus. sed sic per prius et posterius
principaliter et minus. sicut potentia actus dividit ens. per ens
nullam [illegible] potentiam addit entia. sed addit [illegible]
[illegible] cum modus dividitur contra actum [illegible] quod non dividitur
ens. et actus addit [illegible] potentiam et [illegible] principaliter
per perfectionem. Ita est quod dividitur peccatum per originale et veniale
et mortale. [illegible] non addit aliquid supra peccatum quod sit de esse
peccati quod minimum in quo salvatur totum peccatum veniale est. sed
originale aliquid addit. sed id quod addit non est de esse
peccati. sed potius [illegible] ad peccati diminutionem addit [illegible]
[illegible] et [illegible] et sic diminuit peccatum. mortale
autem addit id quod perficit esse peccati eo modo quo perfectio dicitur
per perfectionem. et sic patet quod [illegible] dicunt peccatum
non cum totam suam [illegible]. ¶ Ad secundum dicendum
quod non [illegible] peccatum quod veniale non est peccatum vel malum
nisi quod disponit ad peccatum. per hoc quod adimit non
quod bonum gratiae vel naturae. sed potius bonum [illegible] in
actu devotionis vel operis boni. vel bonum radicatum
in [illegible]. et ita patet quod non potest totum [illegible].

.q°.

¶ Tertio quaeritur
de distinctionibus positis in littera. et primo de illa quod peccatum
est dictum vel factum vel concupitum contra legem dei. originale
enim non est dictum vel factum vel concupitum contra legem dei.
ergo non est peccatum. quod falsum est. Item omissionis peccatum non
est dictum et cetera. ergo non est peccatum. et haec duo obiectiones
[illegible] in littera. Item videtur peccatum non est contra legem dei. quod [illegible]
est contra legem dei et mortale peccatum. ergo veniale peccatum non est peccatum. quod
falsum est. Item si non esset lex dei. adhuc esset peccatum. ergo male
distinguitur per esse contra legem dei. praeterea [illegible] mala quia prohibita
ut commestio de ligno scientiae boni et mali. quaedam
prohibita quia mala. et illa sunt vere mala. ergo non est totum
peccatum quod sit contra legem dei. sed potius totum quod prohibitum lex. quod
est peccatum. ergo male distinguitur peccatum per esse contra legem dei.
[illegible] autem [illegible] quaedam peccata sunt in quibus non [illegible]
[illegible] vel [illegible]. sed potius [illegible] ut ira et
odium et invidia. ergo male distinguitur peccatum per illa. Item
singula peccata [illegible] [illegible] non omne peccatum contra
iustitiam. ergo non omne peccatum [illegible] a iustitia. sic est ab aliis
virtutibus. ¶ Item [illegible] de alia quae est scilicet peccatum est praevaricatio legis
divinae et caelestium inobedientia mandatorum. peccatum enim non est
praevaricatio nisi lege posita ut vult apostolus. sed
ante legem positam est peccatum. ergo accidit ei quod sit praevari-
catio. et sic male distinguitur per praevaricationem. Item non
omnis [illegible] est inobedientia. ergo non omne vitium vel peccatum est inobedientia.
ergo male dicitur esse inobedientia caelestium praeceptorum. ¶ [illegible]
[illegible] aliae distinctiones peccati sicut illa Augustini. peccatum est actus
incidens ex defectu boni. contra quam et obicitur. omne enim peccatum
est ex proposito deliberato. [illegible] autem [illegible] [illegible].
et quod est a causa declarata non incidit. ergo peccatum non incidit.
ergo peccatum non est incidens actus. Item si dicitur incidens ex de-
fectu boni. contra ex defectu cuius boni incidit. si dicatur
quod ex defectu boni [illegible] ut [illegible] actus non [illegible]
peccatum. Item si incidit ex defectu boni gratiae. [illegible]
dicitur incidere ex defectu boni finis. [illegible] omne [illegible]
est peccatum cum id non habet finem [illegible]. ¶ Sunt
et aliae distinctiones peccati sicut illa quam ponit Augustinus. quod
peccatum [illegible] bono [illegible] commutabili adhaerere. Item
Augustinus. peccatum est appetere quae Christus contempsit. vel fugere
quae Christus sustinuit. Item alia. peccatum est contra modum speciem et
ordinem. Item peccatum est [illegible]. quae [illegible] penes quas
sumuntur dictae [illegible] distinctiones. Item cum sit malum [illegible]
peccatum [illegible] et [illegible]. penes quas illa distinctio.
¶ Solutio quod sicut dicit magister in littera in his distinctionibus non
[illegible] nisi mortale peccatum quod est tale simpliciter peccatum. [illegible]
autem illae distinctiones quae sunt in littera sumuntur penes
[illegible] peccati. Ita quod prima sumitur penes [illegible]
peccati per comparationem ad deformitatem quae in quantum [illegible]
deformitatem. illa enim est dictum vel factum et cetera. et deformitatem
[illegible] per hoc quod dicitur contra legem dei. ¶ Secunda autem sumitur per
[illegible] peccati per comparationem ad totam deformitatem.
[illegible] enim [illegible] et cetera. [illegible] est omnis peccati [illegible]
[illegible] est deformitas. ¶ Tertia sumitur per [illegible] peccati
ad legem regulantem nos in bona [illegible]. haec enim est lex
divina et caelestia mandata. ¶ Quarta autem distinctio Augustini
datur de peccato per hoc quod habet totam malitiam quae sic nisi [illegible].

sed tendit ut subiectum est ex defectu. Ad decimum dicendum quod licet si-
ne actione [illegible] boni et conditione [illegible] ad
bonum committitur [illegible] spreto termino bono et cetera ita
quod [illegible] dicatur generaliter [illegible] nolle adherere
et adherere dicatur adhesionem [illegible]. Ad unde-
cimum dicendum quod [illegible] regulantes nos in
vita [illegible] enim nobis [illegible] dedit ut [illegible] ipse
[illegible] et nos faciamus. Ad septimum [illegible] pe-
nes [illegible] peccati in bono [illegible]. Ad octavum quod sumitur
[illegible] peccati ad [illegible]. Ad nonum quod obicitur [illegible]
dicendum quod [illegible] non dicitur originale [illegible] ut alias dictum est
[illegible] originans et est actuale [illegible] et de illo
[illegible] dictiones et est originale originatum et [illegible]
[illegible] et sic de ipso non [illegible] diffini-
tiones et in sua [illegible] et sic est dicendum ut [illegible] non [illegible]
[illegible] alienum quia [illegible] sic est subiectum
est quod est [illegible] remota et non [illegible]. Ad [illegible]
[illegible] probabiliorem opinionem doctorum [illegible] est peccatum
[illegible] omissionis quod non habet aliquem actum [illegible]
[illegible] obiectum [illegible] de quo [illegible] est cogitatio [illegible]
voluntatis est [illegible] et non dicit quod non [illegible]
omissio [illegible] duobus modis [illegible] in tempore omissio-
nis [illegible] necessitate non [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible] actu voluntatis
[illegible] peccatum [illegible] legem [illegible]
[illegible] opus celebrandi [illegible] quod [illegible] quod
[illegible] et [illegible] et cetera [illegible] ad [illegible] et non [illegible]
[illegible] legem et [illegible] et non [illegible] legem et cetera. Ad [illegible] modis
est cum [illegible] tempore implendi mandatum [illegible] ad quod non
potest stare cum impletione mandati ut ille qui
[illegible] ad matutinas [illegible] tempore surgendi [illegible]
[illegible] vino [illegible] ordinate vigilare [illegible] voluntate
non [illegible] impleto debito [illegible] surgere ad matutinas
[illegible] omissio cum omnibus [illegible]
omissio aliqua [illegible] dicendum quod [illegible] omissio [illegible] ob-
mittat actum quod est in [illegible] et actum committitur.
Ad [illegible] dicendum quod non [illegible] peccatum simpliciter [illegible]
et [illegible] de [illegible] et [illegible] ut [illegible]
est sed [illegible] legem et [illegible] ad id [illegible]
[illegible] legi et sic [illegible] legem [illegible]. Ad [illegible] dicendum
quod lex [illegible] sumitur ad legem [illegible] et [illegible]
et sic [illegible] obliqua
[illegible] et ipsum [illegible] obliquum
[illegible] lex [illegible] sic [illegible] iudicatur [illegible]
actus [illegible] et sic [illegible] et [illegible]
est [illegible] quod discordat ab ea et [illegible] quod
[illegible] dispositionibus et sic [illegible] est quod [illegible] malum
[illegible] malum est quia est [illegible] legem [illegible] cum malum
[illegible] sit discordia ad rectitudinem legis et [illegible]
[illegible] obiciones [illegible] de [illegible] quaedam sunt

[illegible] quia mala et quaedam mala quia [illegible]. Ad
id quod obicitur de [illegible] dicendum quod [illegible] peccatum
in sequenti [illegible] patebit [illegible] a voluntate [illegible] et
[illegible] alienum ut [illegible] ut [illegible]
[illegible] et sic est de illis [illegible]. Ad [illegible] dicendum
quod [illegible] hic generalis [illegible] ordo [illegible]
quod [illegible] in lege [illegible] et [illegible] et non [illegible]
[illegible] et [illegible] generali [illegible] quod [illegible]
generalis [illegible] ut [illegible] in lege
[illegible]. Ad [illegible] quod obicitur de [illegible] dicendum quod lex [illegible]
[illegible] ut [illegible] et sic [illegible] non [illegible]
[illegible] et [illegible] divisio [illegible]
[illegible]. Ad [illegible] dicendum quod obiectio [illegible] duplex [illegible]
[illegible] et [illegible] implendi mandatum quod mandat
est et [illegible] peccati mandati
quia mandat [illegible] et de illa obiectione et [illegible]
[illegible] generalis [illegible] quod [illegible] mandat
non quia mandatum [illegible] et sic omnis [illegible] mandat
et [illegible] obiectio [illegible] et [illegible]
generaliter [illegible] et [illegible] quod non
[illegible] mandata [illegible] peccato et sic [illegible]
in [illegible] ambiguitas. Ad id quod obicitur de [illegible] dicendum
quod illa [illegible] datur de peccato [illegible] mali et de illo
[illegible] est [illegible] quod non est a voluntate [illegible]
[illegible] sed [illegible] ex defectu boni. Ad [illegible] dicendum
quod tendit ex defectu boni [illegible] a quo deflectitur
in actu peccati [illegible] peccatum [illegible] ut [illegible]
[illegible] et [illegible] quod obicitur [illegible] quia [illegible] non deflecte-
[illegible] actu voluntatis non [illegible] deflecti
[illegible] exire ab ordine quod est [illegible]
[illegible] ad finem [illegible] ut supra [illegible]
[illegible]
explanate sunt in [illegible]. Ad
[illegible] dicendum quod peccatum magis [illegible] actum malum [illegible]
[illegible] et culpa [illegible] ad [illegible]
[illegible] de [illegible] et
[illegible] dicitur obligationem ad penam. Ad [illegible] de
hoc quod dicitur quo [illegible]
[illegible] opinionum. Ad [illegible] quod [illegible] opinio
[illegible] de peccato [illegible] peccatum [illegible] voluntatis actu
[illegible] dicebat voluntatem [illegible] peccatum [illegible]
[illegible] ut malum [illegible] ex parte actus
et quia malum [illegible] in actu [illegible]
[illegible] actus quam [illegible] peccatum
[illegible] opus [illegible] malum [illegible] mali ut peccatum
et quia illa [illegible] in [illegible]
peccatum [illegible]. Ad [illegible] de hoc quod dicitur malum [illegible]
ut [illegible] et cetera [illegible] remanent
duo [illegible] de malo [illegible] ipsum [illegible] in [illegible]
[illegible] boni [illegible] et [illegible] malum [illegible]

q̄ ē malū. Ad p̄m dc̄o. cumq̄ consumit̄ s̄ ptē
proportionatā totī. si multiplicet̄ consumet ipm̄ in
toto consumet̄. bonū istud a bono consumit̄. Sic
ergo si multiplicet̄ malū. bonū istud in toto consumet̄.
Et sic intelligitur [illegible] capilleos obstu-
pendo usq̄ ad ultimū usq̄ autē summū est
ergo deducunt̄ usq̄ ad summū mali. summū autē malum
nichil hēt de bono. ergo in toto per consequens bonū istud. Ad
secundū quidā antiq̄ dixerunt uolentes q̄ bonū istud diuid̄
sic diuidit̄ continuū. si enim diuidat̄ continuum secundū ptes
habentes proportionalitatē totius stat diuisio et finitū con-
tinuū non diuidit̄ per se. Si autē diuidat̄ secundū ptes
habentes eandē totalē quantitatē sic dū diuidetur [illegible] stabit
diuisio. [illegible] continui autē conti-
nua dicit q̄ primū pctm̄ tollit aliquā ptē boni istius
et secundū non tollit tantū quantū primū sed diuidit
a residuo aliquā ptē ut primū et diuidit residuū
in totidem. unde si primū demit centesimā secundū
demit centesimā residui et sic deinceps. Ad s(ecundum)
contra hoc obicit̄ q̄ cū in secundo pctō minus forte sit ad resisten-
dum istud bonū quam in primo et secundum pctm̄ sit eque primo
tunc agens equale in minus forte agit minus et in magis
forte agit plus q̄ est contra. Ponatur
q̄ secundū et deinceps pctā fuit maiora quam primū. aut
ergo tollit plus in quantitate de bono isto aut minus. si
plus tunc necessario fiet bonum istud q̄ negatur [illegible] posse
minus. si minus ergo fortius agens in resistentiā debilio-
rem facit minus quam debilius in resistentiā fortiorē q̄ falsum est
et [illegible]. Ad s(ecundum) [illegible] dicendū q̄ numquā fiet bonū
istud. et tamen bene concedo q̄ maius pctm̄ plus tollit et
minus pctm̄ minus tollit et [illegible]
[illegible] illa quam [illegible] non [illegible]
sic [illegible] ad actū et ad bonū corruptū a malo
et [illegible] illa [illegible]
sic [illegible] eam [illegible] ē. ut bene concedo q̄ nulla
[illegible] solo pctō in oppositū. et [illegible] solo ad totum.

Deinde quia uotum mali sic diminuitur ut [illegible]
[illegible] malus [illegible] alius ergo a [illegible]
[illegible] malus [illegible] alius eorum mala ē diminuitur [illegible]
oppositū mali [illegible] ē. et hoc non ē diminui. ergo si mala
[illegible] mala non hēt [illegible] non gradum et hoc non diminuitur cum
[illegible] toto tollit. ergo non ē diminuitur. [illegible] mala [illegible]
ē et [illegible] non augmentari nec reddit. ergo si
mala. [illegible] mala actus [illegible]
[illegible] et hoc ē actus ut [illegible] siue dispositio relicta
ex [illegible] et [illegible] illa [illegible] non diminuit
et hoc id quod in nobis ē facere [illegible] et [illegible] mala
[illegible] non ē in nobis mala [illegible] ab [illegible] ut diminuitur
[illegible] diminui [illegible] gradum [illegible] et non diminuitur
[illegible] possunt [illegible] et decrescere. [illegible]

consideratī ex parte deformitatis q̄ priuatio ē. et sic
nec diminuitur nec augmentatur. et sic ad primum modum
procedit obiectio prima et due obiectiones secunde. ultima
autem procedit per eam considerationem mali. et per
hoc patet solutio. Deinde queritur de hoc quod dicitur. Quidam
uero diligentius attendentes uerba augustini. et cetera. et ē
hic famosa questio utrum omnis actus sit a deo. et
[illegible] ad hoc [illegible] in me-
[illegible] disputationibus [illegible] et oppo-
[illegible] opinione sic. dicit etiam [illegible] bonum male
in se. ergo [illegible] bonum in genere. [illegible] bonum
sui in genere. sed aliud ē a deo. [illegible] hac
[illegible] q̄ ē [illegible] gloriam. tunc ē
[illegible] ergo si [illegible] actus non ē a deo. id actus [illegible]
ē a deo et non ē a deo quod ē impossibile. Ad hoc male una
[illegible] priuatione et forma. [illegible] q̄ ē causa eius secundum
[illegible] qua [illegible] forma ē [illegible] causa eius [illegible] eandem
[illegible] priuatio ē [illegible] actus ad formam boni priua-
tione mali [illegible] ad formam et priuationem.
ergo id q̄ ē causa actus quam [illegible] forma boni ē [illegible] causa
eius quam [illegible] priuationem mali. ergo omnis actus ē ab
una causa q̄ ē deus. Ad hoc [illegible] bonum et malum [illegible]
si ergo cum male sic [illegible] agitur ab aliquo primo [illegible]
ē deus. et cum bene sic [illegible] agitur a deo. [illegible]
[illegible] agitur [illegible] a deo. et non agitur a deo
q̄ ē impossibile. Ad hoc bona et mala actio [illegible]
in genere actionis. ergo [illegible] ē [illegible] in aliquo
uno q̄ causa actionis illa. hoc autem non ē nisi deus. ergo
omnis actio bona et mala ē a deo. Ad hoc [illegible] ubi
quod malum non ē nisi in bono. si ē. ergo malum ē in ac-
tione. actio erit necessario bona. sed omne bonum bonum
ē a deo. ergo actio q̄ [illegible] mali in [illegible] ē a deo. Ad hoc
[illegible] causa [illegible] causa [illegible] deus ē causa [illegible]
[illegible] ē causa actionis male. ergo deus ē
causa actionis q̄ ē mala. Ad hoc omnis effectus unius cau-
sae in diuersis necessario reducitur ad unum. ergo causa illorum
diuersorum q̄ unum non causatur nisi ab uno. sed causatur
ē effectus [illegible] in bona et mala [illegible]
aliquis. et ē unus effectus. ergo oportet q̄ reducatur in una
causam [illegible] illorum in quibus [illegible]
q̄ in bonis reducitur in eius primum sic in causam. ergo et
in malis reducitur in causam eandem. Ad hoc [illegible] q̄
[illegible] ē causa actionis male [illegible] ergo ipsa actio
[illegible] ad [illegible] boni [illegible] illa
actio sic considerata aut [illegible] a [illegible]
causa deficiens aut [illegible] ē causa efficiens. [illegible]
non [illegible] ē causa deficiens [illegible] deficiens
[illegible] ab ipsa. si autem [illegible] ē causa efficiens [illegible]
aut ipsa uoluntas ē causa primaria actionis q̄ [illegible]
[illegible] actio [illegible] ad [illegible] boni [illegible]

actio ipsa est cum obliquitate a primo motore movente eam.
Sed peccatum non. Ergo voluntas est causa eius alius [illegible]. Quia peccatum est
aliquid quod non est a Deo. Et hoc est heresis. Si autem [illegible] non.
Cum autem voluntas in ordine cause non sit nisi per causam actus
illius [illegible] egreditur a sua prima et sic etiam reducitur
quod omnis actio est a Deo. Ad hoc dicendum quod voluntas sola sic
causa actus cum quod non faciat eum de nihilo [illegible] quod redu-
cat eum de nihilo. Ergo voluntas est potentior alia causa
quod absurdum est. [illegible] super de malo [illegible]
probatur id. Licet enim potentia in privatione tendat [illegible]
[illegible] quod fons [illegible] tocius effectus
a creatura informacia. Ergo a simili licet defectus malicie
tendat in actum. Omnis quidem creatura hoc tocius est
a prima causa omnia movente. Ad id probatur per motum solum
qui movet vires [illegible] quamvis opera multiplices
accidunt defectus. Et omne quod est ibi formale totum
est a creatura [illegible] non [illegible]. Ad hoc de claudicatione
quidem cum ibi est [illegible] totum est a creatura movente [illegible]
[illegible] error. [illegible] a [illegible] a [illegible]
[illegible] quod non est. Sic ut ad [illegible]
Ergo a simili sic est in deo movente liberum arbitrium in actu
malo. Ad hoc [illegible] Anselmus. Dicit enim quod auda-
cia est dicere aliquid esse eius quod non sunt ab [illegible]
[illegible] quod alia opinio sit presumptio [illegible]. Ad hoc
[illegible] de [illegible] et [illegible] omnis [illegible] et omnis
actio. Et quidem hec [illegible] a Deo est a quo est omnis
iusticia et nulla iniusticia. Facit ergo omnia opera iusta et
iniusta bona et mala in bonis quod sunt et quod bo-
na sunt in malis quod sunt sed non quod mala sunt.
Ex hoc patet quod mala actio in eo quod hec de esse a Deo est.
Ad hoc [illegible] in [illegible] quod aliquando iniusticia
[illegible] quando [illegible] quod Deus dat in quantum est
bonum et a Deo est. Quod dicit quidquam fecit est iustum
et bonum [illegible] non [illegible] est hoc solo quod non [illegible]
malum est. Ex hoc accipitur quod malum non est nisi privatio
et sua actus in eo quod est bona et a Deo est accipitur
ex actu [illegible] que in [illegible] mala intencione [illegible]
est tamen a [illegible] [illegible] et hoc non potuit esse nisi
actio sit a Deo. Ad [illegible] super [illegible]
[illegible] si [illegible] in [illegible] iniusticia [illegible]
Fulgencius [illegible] Deus est ultor cuius non est actor.
Ergo aliqua res est cuius Deus non est actor. Sed autem res
non est nisi actio mala. Ergo actio mala non est a Deo. Ad hoc
super [illegible] non est in [illegible]. Dicit glosa quod
Deus [illegible] sed [illegible] hominum [illegible] dedit.
Si ergo [illegible] potest esse ab homine non a Deo. Et actus
malus potest esse ab homine sine Deo. Ad hoc quidem facit
Deus [illegible] sed Deus facit actum fornicacionis. Ergo [illegible]
[illegible] actum fornicacionis quod est absurdum quia non punit
aliquem pro eo quod facit quod [illegible]. Sed [illegible] ipsum.
Ad hoc quidem facit Deus est bonum. Sed Deus facit actum forni-
cacionis. Ergo actus fornicacionis est bonus quod est absurdum et

[illegible] sicut cum dicitur aliquid quod actus fornicacionis non [illegible]
[illegible]. Ad hoc Deus facit bonum quod movet [illegible] ad bonum.
Si ergo movet [illegible] in actum malum [illegible] operatur bonum
et malum non. Ergo unum [illegible] et aliud [illegible].
Ad hoc coadiuvans ad [illegible] et [illegible]
qui [illegible] [illegible]. Sed cooperans et [illegible]
[illegible] et movens eas est coadiuvans in malo
cum malo [illegible]. Cum ergo Deus sic operetur videtur aliud [illegible]
[illegible] sic male faciens quod est absurdum.
Ad hoc actus non [illegible] nisi [illegible] quod est in actu et non [illegible] quod est in
potentia in genere ut [illegible]. Actus autem non est nisi [illegible]
malicie. Si ergo [illegible] a Deo [illegible] quod est malicie [illegible]
[illegible]. Hoc autem [illegible] est. Ergo actus malus non est a Deo. Ad [illegible].
[illegible] hanc questionem [illegible] patet [illegible] duobus modis
opinabantur. Quidam enim dicebant voluntatem [illegible]
sufficere ad actum malum sed non ad actum bonum
ut [illegible]. Et dicebant ex hoc non [illegible] duo
principia esse quia licet voluntas per se agat actum malum tamen
ipsa non est a se. In eo autem quod est [illegible] principium [illegible]
quod sit a se et agat a se. [illegible] autem [illegible]
[illegible] quod actus malus non agitur nisi [illegible] quod est. Sed in
genere ut [illegible] non est in [illegible] et [illegible]
[illegible]. Ergo non agitur hoc [illegible]. Est enim actus malus [illegible]
[illegible] malicie. Ergo agitur [illegible] quod est malicie [illegible]. Hoc autem
[illegible] non agitur a Deo. Ergo actus malus non est a Deo. Et hec
[illegible] opinio [illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] quod [illegible] est agere [illegible]
id quod non est a se nisi [illegible] a se male [illegible]
[illegible] agere a se ipso. Et cum actus malus [illegible]
ad minus sic simpliciter actus egrediens a potencia [illegible]
[illegible] [illegible] quod non [illegible] ab ea [illegible]
[illegible] a [illegible]. Aliquin [illegible] duo principia esse. Et hoc est
[illegible] alia opinio [illegible] ab [illegible] et a [illegible]
modernorum [illegible]. [illegible] ergo ista opinione
[illegible] est [illegible] ordine. Ad primum dicendum quod actus
[illegible] ad principium efficiens [illegible] malicie et sic
[illegible] ad voluntatem que est principium efficiens et defi-
ciens. Sed [illegible] non [illegible] in [illegible]. Et sic est [illegible] et
hoc [illegible] Fulgencius. Alio [illegible] ad principium efficiens
[illegible] quod hec de esse. Et hoc [illegible] in [illegible] principium effi-
ciens. Ad [illegible] quod est [illegible] in [illegible] et hoc est
aliquid. Et est [illegible] opinionis quod non est nisi [illegible]
hominis. [illegible] in [illegible] et [illegible] et
sed non est in [illegible] [illegible] et
hoc non est [illegible] et de hac [illegible] glosa. Et [illegible] non [illegible] quod [illegible]
aliquid [illegible] quod non [illegible] a Deo. Ad [illegible] dicendum quod est voluntas [illegible]
quod est [illegible]. Et hoc [illegible] Deus [illegible] actum sed in malo actu
non [illegible] [illegible] est voluntas [illegible]. Et hoc modo non [illegible]
Deus [illegible] malum actum [illegible] non [illegible] sic patet
ex [illegible] super [illegible] principium. Ad [illegible] dicendum quod [illegible] est
de actu bono est [illegible] actu [illegible] non bonum bonitate
que est ex relatione ad finem. Ad [illegible] quod voluntas est

referre actum ad finem malum et referre est aliquid
agere. et cum illa relatio non sit a deo, ergo aliquis actus non est
a deo. Dicendum quod relatio hec non est nisi in [illegible] tendendo ad fi-
nem malum et hec tendendo ex parte actus est entis et a deo.
ex parte autem finis est privatio sicut et finis malus est idem
quod non habere finem bonum. et ex parte illa privationis est et a nullo.
¶ Ad quartum dicendum quod sicut patet ex verbis auctoris supra in [illegible] aliter
deus operatur in bono et aliter in malo. quia in bonis est perfectio
substantie actus et forme moralis. et ideo [illegible] sed in
malis [illegible] forma moralis deficit in eis. ¶ Ad
aliud dicendum quod illa ratio tenet in hiis que sibi cooperantur per modum
consilii et [illegible] deus non cooperatur [illegible]
[illegible] dependent ad ipsum sicut forma dependet ad primam
causam. et in tali ordine defectus qui incidit ex secunda non
reducitur ad primam sicut patet in [illegible] supra in obiecto
[illegible] quod unum est de sole
et calore [illegible] et alterum de virtute informativa in
semine. et tertium de virtute movente [illegible]
¶ Ad ultimum dicendum quod non [illegible] sicut probatum est. et sic
non est idem quod substrahere formam [illegible] sive substantialis sive
accidentalis. [illegible] non sine
[illegible] et actus substrahit pri-
vationem actui [illegible] quo substrahatur a
deo. sed [illegible] privatio non [illegible] et hoc non nisi causa.
¶ Deinde queritur de hoc quod dicit. Et primum et quod ab eius causa precipi-
tur et cetera. hic enim incidit questio quid sit malum. et dicit
hic magister quod est privatio modi speciei et ordinis. et sol-
vit obiectionem dicens quod est privatio actus. ex hoc enim actus quod
malum agit. Contra hoc autem esse videtur quod malum est privatio.
privatio autem nihil agit. ergo malum non agit. sed contra dicit dyonisius
quod malum [illegible] virtute boni et pugnat bono virtute
boni. et de hoc supra habitum est distinctione prima. ideo ponentur mali
alique diffinitiones et assignabimus [illegible] quod accipientur.
¶ Ad [illegible] de [illegible] diffinitione sciendum est. dicit enim augustinus in
libro de libero arbitrio quod malum est aversio ab incommutabili bono. Idem
in libro de civitate dei malum [illegible] bono. quod in libro [illegible]
quod malum est privatio boni. Idem in libro de natura boni malum
est corruptio speciei modi et ordinis. Idem in libro de [illegible] malum est
uti fruendis frui utendis. Idem in libro de vera religione
malum est carentia boni [illegible] damascenus
autem dicit quod malum est [illegible]
[illegible] aversio. Idem malum est tenebre intelligentie. basilius autem
dicit quod malum est dispositio [illegible] ad virtutem
[illegible] quod accipiantur iste mali diffinitiones.
¶ Sciendum quod prima dicit defectum [illegible] motus ad bonum
et hoc est [illegible] secunda dicit defectum forme que est [illegible] in actu
[illegible] ad bonum incommutabile. tertia dicit defectum finis [illegible]
in potentia actuum. quarta [illegible] privationem [illegible] in bo-
nis. quinta [illegible] operis [illegible] ad finem. et idem quod est
ad finem. sexta dicit defectum finis qui debet esse
[illegible] in omni opere. septima [illegible] dicit defectum
motoris [illegible] ad bonum [illegible] octava
autem dicit defectum lucis [illegible] in intellectu. Nona que est
basilii libro de malo [illegible] ex actu malo in disposi-
tionem [illegible] una data anselmi
que est malum est absentia boni ubi debet esse. et hec tangit [illegible]
[illegible] malum [illegible] privatio [illegible] que tunc
[illegible] in quibus sunt. et de hac [illegible] sufficiant.
¶ Sed et tamen quidam esse peccatum. [illegible]
[illegible] opinione [illegible] per modum disputationis [illegible] ab ista
opinione [illegible] quando pena sit a deo sicut actus
peccati a deo sunt et [illegible] modum pene a deo sunt. et [illegible]
peccatum sit pena et quando peccatum est. [illegible] dividitur in [illegible]
[illegible] in quarum prima [illegible] peccatum [illegible]
epilogum [illegible] opinionis [illegible]
[illegible] in duas in quarum prima [illegible] peccatum [illegible] pena est. in
secunda [illegible] quidam [illegible] augustinus
[illegible] et cetera. [illegible] quarto [illegible] probat
[illegible] peccatum pena est. [illegible] peccatum [illegible]
non. et declarat quod non. ibi. [illegible] et cetera. in [illegible] que
[illegible] unum peccatum sit pena alterius. ibi. sed ex hoc [illegible] et cetera.
in quarto [illegible] quidam peccata [illegible] sint pena. ibi
[illegible] aut quedam peccata
pene sint et cetera. [illegible] quidam actus [illegible] per
pena sit ira invidia et huiusmodi. ibi. [illegible] ambrosius
et cetera. ¶ Secundum ordinem autem [illegible]
[illegible] pena sit [illegible]
[illegible] pena [illegible] sit. et [illegible]
[illegible] unum peccatum alterius pena sit et [illegible]
[illegible] modis pena sint [illegible]
[illegible] quod sit pena [illegible]
[illegible] invidia ira accidia et huiusmodi pena sint [illegible]
et hoc breviter tangentur. quia una solutio [illegible] istorum solu-
tionem. ¶ Ad primum [illegible] sic pena [illegible] a peccato [illegible]
[illegible] ergo peccatum nullum est pena [illegible]
[illegible] ad [illegible] unum est plus alterius [illegible]
illorum unum [illegible] non est alterum. sed peccatum est [illegible]
pene et [illegible] ergo peccatum [illegible]
pena. ergo peccatum non est pena. [illegible] omnis pena iusta et bona
est et a deo. nullum peccatum iustum et bonum est et a deo. ergo
nulla pena est [illegible] peccatum. ergo [illegible] nullum peccatum
est [illegible] pena. ¶ Sed contra est quod dicit augustinus in confessionibus iussisti
domine et sic est. ut sibi pena sit omnis inordinatus animus.
[illegible] inordinatio est peccatum. ergo est sibi pena [illegible]
sibi ipsi pena [illegible] sit pena. ergo peccatum [illegible] est
pena. [illegible] peccatum [illegible] est aversio ab incommutabili bono. hoc
autem est pena dampni. ergo peccatum [illegible] est pena dampni. ad
hoc [illegible] que sunt in littera. ¶ Solutio. sine preiudicio lo-
quendo [illegible] quod [illegible] pena [illegible] et sic [illegible] magister
dicit in littera [illegible] ¶ Ad primum ergo quod obicitur quod peccatum [illegible] peccatum non
est sibi pena [illegible] peccatum est actus a voluntate libera [illegible]
[illegible] pena [illegible] inordinatio
in regno anime quod [illegible] sit [illegible] et domina sit an-
cilla. et ideo sic [illegible] ¶ Ad aliud dicendum quod peccatum est malum

quod deus non cooperatur malo

malum quid sit

[illegible]

pene [illegible]

[illegible] pena

focul[illegible] et malum est privatio boni actus ut magis
dicitur sup[illegible]. Et ideo in comparatione actus peccatum excedit quia su-
mitur privatio boni passive cum in primis actus su-
mitur. Ad aliud dicendum quod est aversio passiva et hec consequitur peccatum
ut effectus eiusdem non tamen culpa [illegible] et cum non
est tamen quod peccatum precedat omnem penam [illegible] aver-
sio activa quam dicit se ut [illegible] in opere et hec est culpa
peccatum. Ad secundo quod [illegible] peccatum excedit pena [illegible]
sic. Unde autem quod sic quia posita causa ponitur effectus [illegible]
peccatum est. Ergo posito peccato de necessitate conducitur pena.
[illegible] nulla necessitate adiungere si nulla ducitur [illegible]
[illegible] ut a domino [illegible] a domino [illegible]
[illegible] omnibus [illegible]
[illegible] ut dicit Augustinus [illegible]
quod non est [illegible]. Ad secundum [illegible]
[illegible] pena [illegible]
peccato [illegible] pena [illegible]
et [illegible] non [illegible] amatum [illegible]
[illegible] dicit [illegible] peccatum [illegible]
Ad [illegible] quod peccatum excedit ut effectus [illegible] pena
sic [illegible] et pena [illegible] adimi [illegible] due
[illegible] bona [illegible] amissione [illegible] boni [illegible]
[illegible] alia est in spoliatione gratuitorum [illegible]
[illegible] deus [illegible] boni de qua [illegible]
[illegible] in regno [illegible]
[illegible] et [illegible] sunt
alie que non [illegible] ut maior potestas demonis.
Et [illegible] a malo et [illegible] ad bonum et in-
clinatio in malum et obtenebratio [illegible] ad bonum
et infinita alia [illegible] in uno [illegible]
[illegible] multa bona [illegible] ad id [illegible]
quod [illegible] quod pena non est colligata [illegible]
[illegible] pena [illegible] peccato [illegible] nobis [illegible]
[illegible] et ideo ex [illegible] nobis et culpam
ut [illegible] sic [illegible] ut unum peccatum
sit pena alterius [illegible] plurima que [illegible]
in [illegible] non expedit [illegible]
[illegible] enim sequitur est [illegible] ab [illegible]
[illegible] precedens peccatum [illegible]
quod [illegible] sequitur [illegible] a peccato [illegible] est peccatum [illegible]
[illegible] a peccato quod peccatum est pena peccati ut dicitur in [illegible]
est pena peccati. [illegible] sequitur sic pena [illegible]
precedentis quod precedens destituit ut a bonis auxili-
[illegible] ad stand[illegible] id est quod destituit a bonis auxiliatis
[illegible] disponit ad casum [illegible] peccatum disponit et in-
clinat in casum [illegible] peccati [illegible] quod dispo-
[illegible] non inclinat [illegible] ex quo
illa dispositio [illegible] non inclinat
in [illegible] peccatum [illegible] quod nullum peccatum sit cum
alio. Cum enim deus sit iustus iudex [illegible] peccata
[illegible] punit. Ponatur [illegible] quod peccatum et centesimum [illegible]
[illegible] punitur [illegible] centesimum non punitur
nisi pena ignis eterni [illegible] quod [illegible] sit ultimum [illegible]
[illegible] non sunt pene [illegible] iudex in [illegible]
[illegible] non [illegible] punit unum [illegible] ut [illegible]
alterum. [illegible] iudex celestis qui odit [illegible]

[illegible] unum peccatum non punitur alio peccato. [illegible] quod unum peccatum
est pena alterius peccati [illegible] sunt ex [illegible]
spoliatione gratuitorum et [illegible] et [illegible] bona [illegible]
[illegible] in bono et [illegible] standi et sic [illegible] peccatum
in [illegible] et [illegible] pena [illegible] peccati precedentis. Secundo modo
ex [illegible] ad bonum [illegible] illa actus
[illegible] dispositione ad [illegible] et hec duplex
scilicet ad [illegible] peccatum ut gula ad gulam et luxuria ad
luxuriam et sic de aliis ut ad [illegible] ad [illegible] actum [illegible]
[illegible] ut gula ad luxuriam quia [illegible] mero [illegible]
[illegible] ut dicit [illegible] facile despumat in luxuriam. [illegible] modo
est [illegible] peccatum [illegible] et postea
cadit in alterum ut [illegible] occidit et [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] pena
peccati [illegible] ignis [illegible] hac punit [illegible]
[illegible] pene [illegible] et non [illegible] et ille [illegible]
possunt [illegible]
[illegible] omnis pene [illegible] ad
in fine [illegible] magis [illegible]
[illegible] de [illegible] modo [illegible]
dicitur [illegible] ex necessitate [illegible] et [illegible]
[illegible] non est [illegible] non est peccatum actuale [illegible]
est [illegible] non est [illegible] quod talia non sit peccatum.
[illegible] quod anathema est [illegible] hominem peccatum [illegible]
Ad [illegible] ad [illegible] solutio est [illegible] questione de [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible] necessitate [illegible] difficultas
et [illegible] ad [illegible]
quod [illegible] difficultas [illegible] et ad [illegible]
modo [illegible] post gratiam difficultas [illegible]
[illegible] ad
[illegible] sic [illegible]
[illegible] surgat et [illegible]
a magistro de [illegible]
[illegible] ille [illegible]
[illegible] in clipeo [illegible] non [illegible] ab [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible] et [illegible] pena.
[illegible] appetitus [illegible] non est pene
[illegible] peccatum. Ad [illegible] de [illegible] ira et invidia
et [illegible] sunt pene peccati [illegible] differentie [illegible]
pena. Ira enim est [illegible] sanguinis [illegible] ex [illegible]
[illegible] invidia autem dolor est in [illegible] bonorum [illegible]
proximorum [illegible] quod sunt passiones et non peccata. [illegible]
[illegible] passionibus ut passiones sunt [illegible]
[illegible] si [illegible] talia [illegible] passiones [illegible]
[illegible] ad [illegible] quod passiones [illegible]
[illegible] et sic non sunt [illegible]
defendendi [illegible] ut [illegible]
a [illegible] ad [illegible] et sic ira et invidia
et sic est in [illegible] peccatis que [illegible] penas que sunt in [illegible]
amore [illegible] boni et ideo pene non sunt [illegible]
[illegible] peccati [illegible] sunt [illegible]
non [illegible] ideo puniuntur et [illegible]
invidia [illegible] bonum ex amore [illegible]
[illegible] non [illegible] et sic est de aliis.
[illegible] de [illegible] in fine [illegible] duo [illegible]
[illegible] bonas et [illegible] duo

debitam uel agendi fort. sic patet ex predictis. Sed bonum ab-
solute simpliciter est bonum quod est perfectum secundum fortitudinem [illegible]
et fine. et hoc patet solo ad totum.

Sunt autem et alie plurimi et c. hic tangit 4 opiniones circa [illegible]
[illegible]

de opinione uel [illegible] bona et iusta [illegible]
Secundo quod uel peccatum sit [illegible]
[illegible]

5 vi

m̄ia

C. xxxviii. d.

quam prius. Sed preterea quia res corrupta aliquo se [illegible] ad ipsam. penam que infligitur. influit deus per hoc quod influ-it speciem aliquam assistentiam quam constat esse bonum propter ordi-nem iustitie. Patet hoc per solutionem ad primum. Contra deus mouet causas et agit [illegible] et qualiter non facit malum ad [illegible] quod illa glo. ad to. bona et [illegible] et per [illegible] tangit id quod operatur deus [illegible] actio et per [illegible] tangit opus ordinis quod malum non facit. sic ipse [illegible] sed malum ordinat in quod uoluntatem [illegible] ut ex eo eliciat bonum propter quod [illegible] similiter. Et per hoc patet solutio ad totum.

Post predicta de uoluntate eiusque fine etc. Hic incipit pars in qua agit de quantitate actionis et quomodo bona et mala actiones. et hoc facit ut melius uideatur quantitas potentie de qua hic tenditur. diuiditur autem in duas partes. In quarum prima agit de quantitate actionis interioris que est uoluntatis. In secunda de quantitate actionis exterioris que est operis. et hoc incipit ibi dist. xl. i. Post hec ad inquirendum de actibus etc. In prima parte cuidam quod dem erat quod intentione fidei diligenter quantum de actibus [illegible] dist. xli. i. Cuius intentio sit etc. postea [illegible] pars que est de modo [illegible] ut patet ex diuisione supra assignata. Prima harum diuiditur in duas. In prima agit magister de quantitate uoluntatis. In secunda autem quod ipsa uoluntas [illegible] declarat. et hoc incipit in secunda distinctione. Hec autem omnia que etc. Prima distinctio [illegible] partes. In quarum prima tangit ea que faciunt ad quantitatem uoluntatis determinandam. In secunda quid intersit inter uoluntatem et intentionem que mensurat uoluntatem. ibi. Solet autem queri. In prima harum magister facit duo. primo enim ostendit quod mensura uoluntatis ex fine est. secundo quod licet omnes bone uoluntatis unum habent finem et omnes male unum ut dicitur. ibi. Sed queritur utrum omnes boni etc. In secunda declarat quod doctor ostendit augustinus declarat. ibi. Semper [illegible] hunc finem etc.

Incidit autem dubitatio circa primam partem uoluntatis quantitas pensetur ex fine. et si ex fine pensatur ex quo fine pensetur. Et ad primum sic. omne agens perfectum et sollicitum ut uane agat prestituit sibi finem ad quem mensurat totum opus. uoluntas est sollicitissimum. ergo preponit sibi finem ad quem mensurat totum opus. prima probatur ex hoc quod dicitur de opere non proportionato fini quod est uanum. aliam autem patet ex hoc quod dicit damascenus quod omnis uoluntas in tolle [illegible] sic. omne opus accipit quantitatem ualoris ex eo ad quod mensuratur opus. dicit uoluntas [illegible] consistere fini. ergo totum accipit quantitatem ualoris a fine. Item in agentibus secundum rationem in quibus est forma finis attenditur bonitas generis et actus ex forma que est finis. ergo cum ita sit in agentibus ex deliberatione. ergo uidetur quod quantitas actualis uoluntatis attendatur ex fine. Item secundum boni in omnibus est ex fine. ergo multo magis in opere morali. in quo est simpliciter bonum quod est honestum. ergo cum opus uoluntatis sit opus morale quantitas boni et uel malitie accipietur ex fine. Item boetius in topicis dicit maxima illa. cuius finis bonus est ipsum totum bonum est. et cuius finis malus est etc. si ergo bonus finis facit bonum et quantitas boni facit quantitatem boni. ergo uoluntas quantitas uoluntatis attendetur ex uoluntate finis.

Contra hoc actus ex [illegible] per [illegible] augustinus [illegible] ergo uel ex genere per [illegible] actus. ut [illegible] fornicatio et alicui [illegible] illa famulantur [illegible] eam ab [illegible] hoc est finis bonum et tamen opus malum. Item aliter ut [illegible] palam [illegible]

finis idem bonus et opus malum. Item secundum augustinum doctorem ad hoc tendit quod dicit quidam glossa super [illegible] tunc est actus quando tendit tamen [illegible] quod hic intelligitur malum generale propter quod [illegible] si [illegible] loquendo [illegible] [illegible] notatur et [illegible] dominum tamen [illegible] [illegible] [illegible] quod generale [illegible] et indifferentiam. quod in illis idem est quod intentio tua uel opus tuo et forma [illegible] quod [illegible] non [illegible] tamen [illegible] ut dicitur in ex intentione. Sed in bonis dicebant quod prius [illegible] per illa. quod in bonis non tantum facias sed quantum tendas. si enim debes obolum et possis dare plus et tendas tamen mittere pro obolo [illegible] [illegible] [illegible] non propter hoc tamen [illegible] et ita dupliciter de malis propter bonum facit. Sed enim tendo bona diminuatur [illegible] non tamen tollet totam [illegible] facit opus [illegible] et in hac tolone [illegible] caritas et [illegible] [illegible] potest tamen [illegible] aliter dicta disponendo in eo quod tendit ad finem et in fine ad quod tendit id quod ad finem tendit [illegible] quod ad finem [illegible] quedam [illegible] finis [illegible] [illegible] quod [illegible] ordinata ad ipsum quedam [illegible] obliquitatibus [illegible] et quedam [illegible] sed [illegible] ad finem et in [illegible] obliquitatibus [illegible] simpliciter finis est triplex. scilicet disponens [illegible] ad ipsum ut [illegible] modo disponens et diffiniens [illegible] sic forma finis est in [illegible] et ille finis est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finis ultimus [illegible] agentis [illegible] [illegible] ad ipsum sic in natura [illegible] et est [illegible] finis in quo [illegible] tota [illegible] motorum et hoc est in [illegible] in [illegible] primo motore. Sed quod est [illegible] motor [illegible] in moralibus et ita ad [illegible] scilicet quod actio bona est cognita fini bono. mala autem obliquata et [illegible] ad ultimum. finis autem quod est complens actum [illegible] [illegible] et finis quod [illegible] agentis est [illegible] et in quo [illegible] tota [illegible] est deus. Dicendum quod [illegible] [illegible] opus [illegible] fine [illegible] sui [illegible] in [illegible] quod [illegible] ad ipsum et in [illegible] quod [illegible] obliquata ad [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] quod sic in natura [illegible] mouet et ducit est [illegible] fine [illegible] ita quantitas [illegible] [illegible] sibi cognito et [illegible] et hoc [illegible] [illegible] Et ad ea que obiciuntur in contrarium dicendum quod non ualent quod non est in [illegible] [illegible] opus [illegible] agentis. et de illa [illegible] non loquitur hic magister quod illa [illegible] est si applicatur fini quod non applicatur [illegible] et per hoc patet solutio ad totum. Secundo queritur quis sit finis ille. et dicitur in littera quod est caritas que est finis [illegible] [illegible] [illegible] audiant [illegible] [illegible] omnis homo. glo. [illegible] et ad hoc est [illegible] ergo [illegible] referenda sunt ad amorem. Contra quod caritas non sit finis [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] odio uel amore dignus sit. [illegible] operantur sub fine operis sui. ergo finis non est caritas. Contra in ii. dist. i. [illegible] est quod finis [illegible] [illegible] [illegible] est id quo [illegible] est. hoc autem est deus [illegible] sic [illegible] deus [illegible] non est [illegible] ergo caritas

non est finis operis. Ad secundum dicendum quod beatitudo dicitur finis tripliciter ut patet
ab augustino et philosopho et boetio. Sed actio non est causa finalis. ergo ipsa non
est finis. Ad tertium dicendum quod causa finalis movens in deum bonitatis id est fide in ...
et spe et caritate. ergo ... quod ... in caritate et ...
sic finis quia tota fides potest dici finis sic ...
... ad finem quod ... habet ... causam finalem ad ...
in opere ... ergo non ... ad causam finalem id est finis
ad quod est motus. ergo causa finalis non est finis. Ad ... magis ...
obiectum esse finis proprie. ... causa finalis quia obiectum respicit ...
... est proprie causa finalis ... non. ergo male ... magis ...
... Ad secundum dicendum quod sic dicit glossa ... id est finis ...
est causa finalis. finis ... completiva ... declaratur ut ... in ...
... in ... cum ... ianuario. ad ... illa
finis et finis ... sic patet finis in ...
... in quantum non est plus de ... et ... sic ...
... finis est ... quod ... est finis ... consumat
opera ... ad ... ut sint in ... complete ...
causa finalis sic finis et ... et ... est ... est in
... xxviii. di. et xxxi. ... dicitur quod ipsa est finis
in ... per ... in ... a se ipsa ut est movens
... in opere sic ... in natura ... est movens
et finis. Sed finis ... agit est beatitudo. in ... actu
... in ... est deus ... et ... quid
est ... Sed ... appetitus et ... completa ...
... ad finem et ... et
... ad ... et de ... sic
... de ... Ad primum ergo dicendum quod ...
est finis ... a malo. Sed causa finalis est ...
finis ... in ... et ... est ... et
et quod ... fine ... causa finalis. Ad ... dicendum
quod ... causa finalis ut finis esse ... et ut ...
... alium ... in ... est ... actu. Ad ...
dicendum quod ... de fine ... appetitu ... in ...
actu ... in quo ... in ultimo ... Ad ...
dicendum quod completio gaudii in bono est ad quod sic ... ut ...
... et ... ut ... et ... sic ...
finis sic causa finalis et ... est quod ... esse ...
et ... non ... sic finis
... ad ... non possunt ... esse fines. Ad ... dicendum
quod ... est. Sed ad ... ut in ... sua in
... est ... quod causa finalis ... in opere ...
in ... sic ipsa ... in ... modo
est ut ... respicit
... in ... proprie. Sed non ... est ... id quod est ... proprie
et ... non potest esse finis ... Sed causa finalis respicit id
quod est ... et id quod est ... ut ... et ... ipsa ...
... finis ... quod de ... dicitur ... queritur
utrum ... duo ... finis ... ut ...
sic finis ... ut ... et ... finis sic
malorum ut ... in ... Ad primum sic ... quod non
sic ... finis bonorum ... finis ... sic
... duo ... operatione ...
... et in ... et ... finis ... ...

est quod causa finalis est finis et beatitudo est finis et deus finis. ergo ut
... sunt fines. ... Sed ... duo ...
... ut ... ad alterum et sic finis ultimus est
unus. Sed ... ultimum sunt fines ... ut ... finem
... in ... in fine ... quod finis ... et ...
et ... et ... quod ... sunt ... in ...
ad alterum. ergo sunt plures fines. Sed ... quod ... sunt
unus finis. ... in uno ... bono ... finis potest ...
... in ... ergo potest ...
quibus amore ... ergo ... fines ... diligitur
propter se ... finis. Ad ... cum finis ... sic ... et ...
... per fidem. ... plures esse fines. ... cum sic
... et ... et ... et ... in qua sic
... ut ... esse finis ... attributorum.
ergo non est unus ... finis. ... duas
fines non possunt ... quod ... in ... esse
... dare ... ad ... in
... ut ... accipientes
... Ad ... in ... ergo la-
borans ... conparate ... dare ...
... ergo ... fine ... Ad ... laborare agrico-
la ... de ... ordinatur ut
... de ... ut ... Ad ... non al-
... boves ... Ad ... sic ... ut ...
... non est ... ut ...
in ... leva ... capite meo ... et ...
... dicit augustinus in ... me ... amat
... amat id est ... Ad ... Su-
... diligeres ... et ... quod non
... de amore ... ergo ... est ... Ad ...
... est ... ut ... decidat ...
est ... et ... de causa finali. ergo ...
cum ... ergo non possunt ... duos fines. Ad ... in
... de bonis ... duos fines
quod ... propter regnum celorum et non propter deum ...
... Ad ... domino ... bonus non
... ut ... ergo ... diligitur propter se et non propter aliquid
... ut ... ergo ...
... in ... et
... non
... ergo ... fines ... et
... Ad ... est ... declarat.
... ad ... ultimus ... finis.
et unum ... in ... declaratur et ...
Sed ... gaudium ... est in ...
... est in ... et boni ... et ... finis.
Ad ... dicendum quod ... duo ... diligitur
propter se ... bonitas et ... sola est finis et in
... finis. Sed alia ... finis. Sed non in
... finis. Ad ... distinctionem
quod finem ultimum non possunt ... unum. Sed ... ultimum
possunt habere alios fines ... in ... et ...
id est quod ... duobus modis ... ad ...

tam. sic illi qui non conveniunt nisi ut faciant sibi in-
vicem intendunt ut qui causa dant etiam. Quarto est ad dile-
ctionem autem dominum tamen et illi edificante lege ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

lxxvij. d.

Hic a[d]dit q[uo]d sat[is] notu[m] e[st] [illegible] ... bona alia mala ... malu[m] et bonu[m] ... ad bon[um] ... actus alias uitiu[m] ... opposita eni[m] nata sunt ... aliq[ui]s ... in paradiso ... celo[rum] ... u[er]itas ... odiu[m] ... quo ad ... no[n] ... i[n] bono et i[n] malo

[illegible]

[illegible]

p[ro]p[ter] c[on]tra i[n]ta[n]s[?] ... multiplicatur

198

tunc habet oppositum. quia non sint moraliter diversis moribus

¶ Ad 2m dicendum quod illa verba destruuntur propria operatione quo non. quod sequitur ad actum quod velle est sed est in actu voluntatis. est est quod sequitur est in actu. ¶ Ad 3m dicendum quod per illud quod voluntas non sequitur in actu et quod non sequitur actum bonum est deliberativa vel malum. sed vel ipsum formam. et hoc est velle quid et non simpliciter. hoc autem est velle quid et non simpliciter. hoc est dicere quod recte tendens ad ordinem ne vult bonum. sed deliberatio frequenter negligit ordinem illum vel vilipendit. unde concedo secundum quod bonum. ¶ Ad illud quod obicitur dicendum quod est operatio formalis que est esse. et hoc est continua operatio. et est operatio per quam forma in eo quod est. et hanc non oportet esse continuam semper quia non operatur per necessitatem. sed potest per libertatem voluntatis vel tempus. hoc et ex tradita potest in duas disputationes de singulis. et tota dispositio de conscientia quam alibi in questiones de motiuis uitiis aliquis in tractatu nostro de anima plura posuimus nominatim. et ideo superfluum esset eis hic folia replere

¶ Post hoc quid adicit. In ista d. agit magister de qualitate actuum exteriorum. querendo utrum sint ipsi secundum se ponderandi. et dicit in textu precedenti quam premisit questionem cum auctoritate ambrosii qui videtur dicere quod in omnibus affectus non opus imponit. et facit inducit duas opiniones variantes illam questionem solventes quarum prima incipit ibi. Sed que vera opera sunt. ¶ Aliud dicit vel. et per aliam opinionem inducit longum capitulum ex verbis augustini in ultima quod precedit dictum declarat quales illi qui sunt de prima opinione. Incipit ubi augustinus et tamen ibi. quam tamen quidam ostendere nituntur. et hoc est summa totius lectionis. ¶ Inquiritur autem dubium circa primum utrum dicatur an bonum et malum differentie constitutive sint actionis in moribus ita quod bona actio a mala differat specie vel non. videtur quod sic. quecumque enim formalia contraria sunt circa subiectum unum illi subiecto ea formales. sed bonum et malum in actione formalia sunt contraria circa actionem non. ergo sunt formales. probatio probatur per diffinitionem accidentis. que est eius esse et in esse. ¶ Item probatur per hoc quod quamcumque actio est bona illam numquam contingit fieri malam. ita quod maneat eadem numero. et sic habet propositum. ¶ Item actio in moribus non specificatur nisi per rationem boni et mali. ergo videtur quod bonum et malum sint formales constitutivales essentiales actionum. ¶ Item actio supra debitam materiam dicitur bonum in genere et sic species pendens bonum ex circumstantia. circumstantia que facit actum bonum vel malum. ergo videtur quod bonitas et malitia sint formalia specificantes actum sive operationem voluntatis. ¶ Contra. malum privatio est. nulla autem privatio specificat aliquid. ergo malum non ponit actionem in specie. ¶ Item contraria circa idem eiusdem speciei differentes differunt. ille non possunt esse formales. malum et bonum circa individuas actiones eiusdem speciei differunt et contrarie ... ergo non possent esse formales specificantes actiones. probatio prima est quod quelibet est privatio contraria est de accidentalibus ut dicit boethius. Secunda probatur per exemplum. quod coire omnis est una actio specie. et tamen unus est bonus. et alter est malus. Solutio

dicendum ut a quo cum sunt una actio specie. et tamen una est bona et alia mala. et sic invenitur in multis aliis. Item omnis differentia formalis et specifica causatur ex eisdem principiis ex quibus causatur subiectum quod constituit et specificat. bonum autem et malum non causantur ex eisdem principiis ex quibus causatur actio. ergo non sunt differentie vel formales specifice ipsius. probatio prime per hoc quod differentia potest esse in genere. et forma in materia. et opus agentis educit ipsum cum operatur supra illud. secunda probatur ex hoc quod bonum et talis modus probatum est malum non esse a deo. et tamen actionem omnem esse a deo. ¶ Ad 3m dicendum quod bonitas et malitia accidentia actionum. sed est accidens duplex. unum scilicet quod fluit de principiis constitutivis esse. et est post ipsum. et hoc est speciei accidens sicut par et impar accidunt numero. et proprium forme et equum linee et risibile homini. cum tamen non sit de esse ut dicit boethius. nec est de vero accidenti. si tamen est accidens perse non transmutabile circa subiectum. unde patet quod secundum rationem quam videtur probare bonum et mala esse formales specificales actuum. ex hoc quod non transmutantur circa subiectum unius actionis numero non procedit. quia dissimilia hec in tali accidente. sed tamen solo est solutio non quo ad bonum quod bonum et malum perse accidens passionis est. est accidens individuum quod causatur circa per accidens ut album et nigrum accidentia homini. et hoc duplex. sed comparatum ad subiectum scilicet ut ad subiectum tantum. aut ut ad subiectum et causam. si primo modo comparatur accidens duplex. sed quod duplex est subiectum permanens. et quod est in successione sicut motus. si primo modo tunc absque dubio transmutabile est accidens circa subiectum idem numero manens. ut album et nigrum circa hominem. si secundo modo comparatur non est transmutabile. et hoc non est de natura accidentis. sed ex hoc quod transit subiectum et non potest idem numero resumi. sed si posset resumi posset esse sub alio accidente. sed dicitur velox et tardus motus cum tamen idem numero motus numquam posset esse velox primo et postea tardus et econverso. et hoc modo bonum et malum accidunt actioni. unde quod non transmutantur hoc ipsum est per accidens. et non de ratione illarum formarum. si autem comparatur accidens ad subiectum sicut ad subiectum et causam. et hoc est duplex scilicet quod vim subiecti nominat per se causam accidentis sicut ethiops causam nigredinis in subiecto et nix albedinis. et tunc accidens non est transmutabile circa subiectum per se. sed circa aliud ut circa hominem vel aquam congelatam. aut ita comparatur ad subiectum quod fluit ab aliqua causa sibi sicut est esse gallicum vel teutonicum quod causatur a loco generationis est principium quod ad aliquid. et sic patet solutio ad primum. ¶ Ad 2m dicendum quod actio in moribus specificatur ex obiecto suo sicut omnis motus quod per illud tamen est. et ipse est finis eius. sed bonum et malum ut infra patebit. non sequitur causatur ex fine. Sed est ex aliis. ¶ Ad 3m dicendum quod bonum in genere ut supra determinatum non dicitur in genere a generali forma includente sub ambitu predicationis sue species multas. sed potest a prima potentia in moribus. et bonum ex circumstantia non tribuit ei unam speciem de qua formali sit questione predicte in eo quod quid est. sed tribuit ei ut deceat potentiam sibi que potuit bene et male fieri. tamen bonum in actione

non sit causa ex consuetudine sed potius ex radice de qua procedit opus est quod procedit ex radice caritatis et malum quod ex mala radice voluntatis procedit et frequenter malum est. quod non habet consuetudinem ut interior actus consuetudinem prebet sua circa actus exteriores. Deinde queritur quod dicitur in prima opinione. Quod vera videtur esse qui dicit omnes actus esse indifferentes. Videtur quod hoc sit impossibile. numquam enim potest esse indifferens quod non potest fieri nisi male. maledicere deum persequi innocentem blasphemare [illegible] non potest fieri nisi male. ergo numquam potest esse actus indifferens. Item autem ista dicitur in litera quod quidam numquam possunt bene fieri quantumcumque habeant bonam causam. ergo numquam possunt fieri nisi male. ergo numquam indifferentes. quod indifferens est quod nec bonum nec malum est. ergo videtur ista opinio falsum dicere. Sed contra. omnis actus est a deo. nullum malum est a deo. ergo nullus actus per se malus nec per se bonus. ergo omnis actus per se indifferens ut dicit illa opinio. Item hoc videtur quod vocatur bonum in genere dicitur actum indifferentem. videtur autem quod sic. quod bonum in genere dicitur actum indifferentem. Sed contra. bonum in genere dicitur actus supra debitam materiam. contrarium [illegible] quod nuda substantia nec non est debita. ergo per aliquam dispositionem efficitur debita illa quod facit bonum in genere vel malum in genere. ergo ipsa est in ratione boni vel mali non ergo in ratione indifferentis. ergo actus boni in genere vel mali in genere non dicitur actione indifferente. Solutio. dicendum quod indifferens actio dicitur tribus modis. uno modo dicitur actio indifferens que potest et malo sive bono informari cum sit actio deliberative voluntatis. et de se sive de sua specie non ordinatur magis unum quam alterum. et hoc modo proprie sumitur indifferens. ut infra patebit cum queretur de indifferentia. et hoc modo non omnis actio de se est indifferens. Secundo modo dicitur quod per substantiam sibi non debetur bonum vel malum cum consideratur. et hoc modo omnis actio est indifferens quod substantiali non debetur bonum vel malum quo informatur vel deformatur. Ad primum ergo quod est dicitur hec actio [illegible] agitur, iam denotatur actio sub accidentibus circumstanciarum formantibus ipsam. et similiter cum dicitur hic agit denotatur agens sub circumstanciis per se. et idem est quod sic accepta non potest bene fieri. cum autem illa opinio dicit quod actio de se est indifferens. intelligitur de se pro eo quod est de sua substantia simplici sine circumstanciis intellecta ut sepe expeditum est. Sive tamen quod dicitur hic esse duplicem. hec actio non potest bene fieri. et hic homo accipit non potest bene fieri. ex eo quod potest fieri demum ad ordinem et demum substantia agentis et actionis sub formis formalibus vel deformalibus ipsam. et sic dicitur esse illa falsa et esse demum ad intellectum de substantia nuda actionis et agentis. et sic dicitur esse substantiam. [illegible] hec diffinitio sive ars vel esse per [illegible] et patet solo ad hoc quod augustinus loquitur de actione cum circumstanciis. Ad aliud quod ulterius queritur. dicendum quod bonum in genere vel malum non dicitur indifferens. sicut hec probat obiectio. Ad aliud quod videtur hec probare. dicendum quod cum dicitur quod bonum in genere potest bene et male fieri. illud significat propriam dispositionem ad alterum. Sed cum dicitur indifferens potest bene et male fieri dicitur potentiam remotam. et ideo illa non est proprie indifferens

sed potius hec indifferens est que nec est bonum nec malum. Deinde queritur de hoc quod dicitur. Sed aliud eundem modum ostendit doctor. et queruntur duo. scilicet quid sit indifferens. et an aliquid secundum theologum sit indifferens in operibus voluntatis deliberative. Ad primum sic. indifferens quod proprie medium inter bonum et malum est quod nec bonum nec malum est. talia autem multa sunt in operibus hominum sive sint boni sive mali sicut comedere et bibere movere manum et huiusmodi. ergo indifferens videtur esse opus humanum a voluntate procedens quod nec est bonum nec malum. Sed contra. hoc videtur esse quod bonum et malum et medium inter ea sicut medium inter sunt in eodem genere aliquo. ergo necesse est quod habeant eandem causam. sed boni causa propria et similiter mali est voluntas deliberativa. ergo et indifferentis causa est voluntas deliberativa. non ergo erit indifferens quod procedit a voluntate humana circumque modo. Sed quod procedit a deliberatione. et nec est bonum nec malum simpliciter. bonum est nec [illegible]. et bonum moralis dicitur bona. nichil enim prohibet aliquid esse bonum naturale et non bonum morale. medium autem inter aliqua extrema debet esse eiusdem generis [illegible]. ergo illud quod est bonum naturale non debet esse indifferens. quod proprie medium esse inter bonum et malum in moralibus. et hoc dicunt quidam quod ponunt indifferens in bono naturali vel in bono in genere. [illegible] si queritur quod non est bonum nec est malum in moralibus esse indifferens in moralibus. iam manus et pedes et huiusmodi essent indifferentes quod falsum est. ergo omne quod indifferens reducatur in idem genus [illegible] cum bono et cum malo. illa autem habent causam voluntatem deliberativam. ergo indifferens est actus procedens a voluntate deliberativa qui nec est bonus nec malus. Sed contra. cum esse bonum a fine sit bonum et malum a privatione finis. et quod nec bonum nec malum est est quod caret ratione utriusque vel necessitatis aut pie voluntatis. ergo est ociosum quod ergo dicitur quod ociosum est illud quod caret ratione utriusque necessitatis aut pie voluntatis ociosum enim in scriptura reputatur peccatum. ergo indifferens est peccatum. et peccatum est malum. ergo indifferens est malum quod falsum est. Praeterea videtur indifferens idem esse quod vanum vel frustra quod ut dicit philosophus. vanum vel frustra est quod est ad aliquem finem et non includit illum. indifferens autem eo ipso quod bene potest fieri est ad aliquem finem. et non includit ipsum cum non fiat bene. ergo est idem quod vanum ut videtur. Solutio. dicendum quod indifferens accipitur dupliciter. scilicet large et proprie. et hoc loquendo in moralibus. unde large dicitur indifferens omnis actus qui de se nec bonum [illegible] nec malum [illegible] debetur. et hoc est dupliciter. de se enim non debetur. scilicet quantum ad substantiam actus unde consideratur. et sic omnis actus est indifferens ut dicit prima opinio. et hoc modo non queritur hic de ista indifferentia. alio modo adhuc large dicitur indifferens actus voluntatis de sua forma nec bonum nec malum determinans sed ordinabilis in utrumque per intentionem. et ille actus procedit quandoque a voluntate. sicut est comedere. membrum movere et huiusmodi. et hoc tamen non queritur hic de indifferentia. proprie autem dicitur indifferens id quod procedit a voluntate deliberative. et nec est bonum nec malum. Sed ordinabile in utrumque et hoc modo queritur hic de indifferentia. quod habet eandem causam et ordinatur in eodem genere cum bono et malo

in moribus. et hoc nichil philosophus ponere secundum ethicam philosophiam. Sed
utrum secundum theologum poni possit erit quod in sequenti pro-
blemate. Ad id ergo quod primo obicitur. dicendum quod est indifferens lar-
ge acceptum. ea autem que hic obiciuntur procedunt de in-
differentia proprissime sumpto. Ad id autem quod ultimo
obicitur indifferens idem esse quod ociosum secundum predictos
in proprie sumpto indifferens est idem quod ociosum. Sed tamen
non reperio secundum ociosum actum voluntatis deliberative. quoniam non
inmediate refertur in deum. quia ociosum est quod caret ratione
iuste necessitatis aut pie utilitatis. iusta autem necessitas
est nature. ut cum requiritur comedere et bibere. pia
utilitas est quecumque utilitas circa se. vel circa proximum
sicut fiunt quedam circa se ex deliberatione ad te-
dium amovendum et tristiciam ut ludi ludi ludi
et simphonie et recreationes et locutiones et
cantus et huiusmodi. propter quod dicit philosophus in 4o ethicorum. quod circa
delectationes que in ludo est medietas est eutrapolia. id est bene
conversatio. et dispositio eutrapola. superfluitas
autem bomolochia. et qui habet eam bomolochus. qui autem
deficit agroicus. qui autem deficit agroicus et dispositio
agroicia. quecumque enim fiunt talibus finibus sive in
se sive in proximo non reperio in differentia ut ociosa.
quecumque autem a voluntate deliberante aliter procedunt re-
perio ociosa et peccata. sicut quod vanum dicitur a theologo proprie re-
putatur. Ad quartum dicendum illud quod obicitur de vano. dicendum quod differt
vanum proprie sumptum ab ocioso et indifferenti. quia vanum est
relatum ad finem. sed non consequitur eum. sed ociosum
et indifferens carent illa relatione. Glosa autem quod sunt
quidam circa hoc opinantes dupliciter. Quidam enim dicunt
quod indifferens est proprie actus voluntatis sive deliberativus sive non.
non relatus ad finem boni vel mali. vel de se dicitur
alterum eorum sicut est exercere comedere et huiusmodi. Secundo
autem quidam actus de se habent secundum finem. si non ac-
tualiter referantur diligere deum reparare et huiusmodi. et isti
dicunt indifferens aliquid esse. et secundum ethicum. et secundum theolo-
gum. alii dicunt quod indifferens non est actus procedens
a voluntate quecumque vel se habet. Sed a voluntate deliberativa
procedens necessario habet. secundum vel bonum vel malum. vel est relatus in
aliquod eorum. et hoc dicunt in verbo esse proprium. et quod verbum ad alterum
est. sed non in opere eorum. hoc non est ordinatum ad alterum et
isti salva pace eorum nesciunt quid dicunt. quia quod verbum dicitur
quod alterum non dicitur ad alterum ut ad finem boni. sed dicitur
ad alterum ut manifestans alteri intentionem loquentis. et
tunc secundum eundem modum dicitur verbum et verbum boni
deliberative. unde et Gregorius dicit quod de verbo dampnatur non
est credendum quod verbum procedit cum malum sit verbum quam
verbum. Tercia tenet opinionem superius declaratam quod sit
indifferens ideo ociosa sicut quod dicitur et deinde indifferens et
ideo non est magna diversitas inter primam opinionem et ter-
ciam. de hoc autem in sequenti problemate. et de multis
plura inveniuntur in alia determinatione de [illegible] que
de bono in genere. Secundo queritur an secundum theologum aliquid
sit indifferens in operibus voluntatis deliberative. et videtur quod non
omnia quia dicit apostolus ad Colossenses iii. omnia quecumque facitis sive
in verbo sive in opere omnia in nomine domini nostri ihesu christi
facite. aut ergo implet preceptum apostoli et tunc sic
bonum est non complet. et tunc facit malum quia obmittit
preceptum. vel sic quod vel faciat indifferentem. Item consilium patris quod dicit ad Cor.
x. sive manducatis sive bibitis et cetera. omnia in gloriam
dei facite. Item in eadem xxiiii. omnia secundum ordinem fiant
in vobis. Item B. dicit quod quicquid in via dei recedere est.
si autem aliquis indifferentem agit ille facit. ergo recedit.
ergo indifferentem agere est recedere. et hoc est malum.
ergo indifferens est malum. Item dicit dominus quod de omni verbo ocio-
so quecumque locuti fuerint homines reddent rationem in die iudicii. et Gregorius dicit
quod multo magis de facto. cum hoc ergo idem sit quod indifferens
proprie sumptum ut prius patuit. videtur nichil esse indifferens
apud theologum. sed omnia mala vel bona. Item hoc videtur
per id. aut facite arborem bonam et fructum eius bonum.
aut arborem malam et fructum eius malum. ergo videtur
quod malus habeat omnes actus preter malos. et bonus
habet omnes actus preter bonos. cum ergo secundum meritum omnis
homo sit bonus vel malus. videtur quod omnis actus
bonus vel malus erit. Item neque potest duobus dominis servire.
ergo neuter est in quolibet opere servire alicui secundum medio. sic ergo
non est de servitute dei id est bonum vel secundum medio
esse de servitute diaboli. Item nichil est medium inter re-
tributiones et penas. ergo nichil debet esse medium inter
merita penarum et retributionum. sed bona opera sunt
causa retributionum. mala autem penarum. ergo non est me-
dium inter bonum et malum opus. ergo nullum est indifferens ut
videbitur. Item si adam perstitisset in primo statu omnia
in deum opera sua retulisset. ergo quod non refertur hoc est ex peccato.
sed quod est ex peccato est malum. et omne non relatum est malum.
indifferens autem est non relatum. ergo indifferens est malum.
Item aug. dicit quod utenda est hiis que in facultate veniunt ad quod re-
ferre quod fruendum et aliis abutitur et non utitur. ergo quod
non refertur abutitur. sed indifferens cum procedat a vo-
luntate deliberativa ut supra est assumptum in facultate voluntatis
ergo aut refertur est ad deum. aut finis usus est abusus
et si refertur in aliud indifferens ratione boni. si autem est
abusus efficitur malum. ergo numquam manet indifferens.
Item aug. dicit quod peccatum dicitur non est nisi conversio ad malum si indif-
ferens desit melius. ergo indifferens est peccatum ut videtur.
Item ratio est rex in regno anime. ergo debet omnia referre in deum
vel omittere in regendo. relata autem in deum sunt
bona. omissa autem mala. ergo omnia que sunt in regno
suo sunt bona vel mala. Item deus est alpha et w.
principium et finis omnium. ergo quicquid est ab eo ut principio si non redit
in ipsum ut in finem. illud remanet imperfectum. sed indifferens
actus est ab ipso ut a principio. ergo si non refertur in ipsum
ut in finem remanet imperfectum. et inperfectum in mo-
tibus quod privatur fine perfectionis est malum. ergo indifferens
est malum. Sed si hoc concedatur videtur quod secundum multum perfectionis
nemo enim est qui omnes motus suos voluntarios
in deum referat. ergo tota die peccant. Contra ergo si
dicatur quod illud apostoli non est preceptum sed consilium hoc est
quod licet non habentibus quedam. sed omnibus vel de operibus quedam
sed omnibus. ut comedere. bibere. sine quibus nullus homo vi-
vere potest. ex modo loquendi videtur quod omnia opera vel in deum
referre debeamus. quia comedere bibere sunt opera et-
cum omni superexcellentia sit quod in illo ad perfectionem indifferens

Et si esset consilium ad minus oporteret quod aliquis impleret et sic
preceptum. et nos videmus quod nullus implet. Si dicatur quod concedo
quod est quoddam preceptum sed obligat habitu non actu id est quod
habitualiter tenemur non actu id est quod licet non omnia ad gloriam dei fiant
sed talia sunt opera que referibilia sunt ad gloriam dei.
Contra secundum hoc enim dormiens impleret preceptum quia licet fiant ad
gloriam dei sed omnia sua referibilia sunt ad gloriam dei
ordinata et implet preceptum melius quam dormiens
melius actu quam habitu est. Item preceptum de referendo omnia quod
est in potestate nostra et non habitus. quare non est dicere quod habitualiter
et non actualiter obliget. ex ista autem disputatione videtur
videtur sequi quod religiosi et quicumque alii omnia singula
opera teneantur referre in deum. vel non erunt in statu
vel est de necessitate quod valde difficile est sustinere. quia nemo
nemo talis inveniretur. preterea si omnia tenemur referre in
deum. ergo et venialia peccata. ¶ Solutio. Sine preiudicio loquendo videtur
videtur quod tale preceptum [illegible] posset sustineri ad esse indifferens
in operibus voluntatis deliberative quod autem erit ociosum
et tunc reputatur malum in eo. vel autem erit relatum et
tunc erit meritorium. et ideo concedo duo argumenta. Ad primum
dicendum quod non valet. bonum enim potest esse quod huiusmodi malum potest esse
facere opus in malum. sic sedere clarum propter [illegible] quia non id
est bonum quod meritorium. Sed potest esse bonum de genere bonorum
ut dicit magister quod autem dicitur aut facere aut dimittere
et cetera. dicendum quod arbor non dicitur hic habitus agens sed voluntas
que est intentio. Sed dicitur ibi arbor actus voluntatis interior vo-
luntatis habitu est in ista. et opus exterius dicitur fructus. et hoc est
est quod a tali actu interiori procedit non procedit nisi de similitudine
sua fructus. vel ab hoc ipso potest procedere et malum et bonum.
¶ Ad aliud dicendum quod illa obiectio non valet quia intelligit quod in opere non
[illegible] est in contrarium tendere. unde dicit glossa quod intelligit de dulcibus
preceptis. Sed tamen uno opere posset tendere in unum quod
est de genere bonorum et per aliud tendere in aliud quod per se est malum.
Ad aliud quod licet est medium in eo videri quantum ad actus voluntatis
deliberative quia illud quod videbatur esse medium actus con-
deparacionem mali. Sed non quo ad omnis actus voluntatis ut patet
ex pluribus habitis. Ad aliud dicendum quod non tenentur ad ea omnia que
habitualiter in statu perfectionis hominis secularis. et sed alia ex
[illegible] sunt ex peccato ut nocturnis et cetera. et ubi pena
libertatis. tamen propter occupationem non omnia tenemur refer-
re in deum non fiat voluntate deliberante et cogitante de hoc
ut dictum dicetur. quia actus fiunt voluntate non deliberante non
[illegible] per non cogitationem non tenemur. quia illa non est ea indifferentia
proprie loquendo. Sed voluntatis deliberativa ut plus dictum est. Ad
aliud dicendum quod ita est actus voluntatis deliberative non tamen dico quod
obviat si non refertur. Sed si refertur in oppositum tunc ob-
viat. et hoc patebit in sequentibus et eodem problemate.
¶ Ad aliud dicendum quod de toto meliori tenemur non est nisi per ractionem
actualem. hoc autem adiectio non est nisi per conclusionem ad opus.
Ad aliud dicendum quod indifferens actus est a deo sic omnis actus
non dicit enim quod actu referatur in deum. quia habet perfectionem
[illegible] et relatio illa non datur ei perfectionem [illegible]
esse tamen et dicitur esse perfectionem quia est completiva [illegible]

[illegible] est quod voluntas tenemur non relatio ut dictum patebit.
¶ Ad aliud quod obiicitur in contrario sine preiudicio dico quod est preceptum ubi
apostolus. Sed sicut affirmativum non obligat ad semper. Sed obli-
gat semper. dico autem quod obligat pro loco et tempore. Et loco
et tempore sunt quando cogitat aliquis quod talis actus est re-
feribilis et meritorius est per se referatur. ¶ Sed ad hoc
preceptum tunc violatur duobus modis. scilicet per voluntatem tendentem
in oppositum relationem. et hoc est voluntas contempnens dei honorem ex
relatione illa et tunc consequenter mortale. et violatur pre-
ceptum omissione scilicet per voluntatem simplicem non volentem referre.
vel non referentem. et hoc peccatum est. et non potest actus contrarius. et tunc
peccato quod unicum maneat opus illud. et peccatum ubi non male. et
non tenetur semper sed [illegible] et ideo quandam glosam ex-
ponunt dicentes quod omnia in gloria dei faciamus sic quod non contra dei
gloriam faciamus. et sic patet quod a multis impletur mandatum
et a quibus non impletur non semper mortaliter peccant. ¶ Ad aliud
dicendum quod contra obiectum dicendum quod opera talia quantum sunt in se tamen
ordinabilia sunt a voluntate deliberante et in tali casu loquitur
apostolus. Ad aliud dicendum quod dormiens non habet actualem voluntatem
sed illud preceptum ponit voluntatem actu deliberantem ut dictum est.
et ideo qui voluntatem deliberatam non habet et in dormiente ut supra
puta, vigilante quod si referatur tunc potest meritum
actuale. Si autem non refertur tunc potest esse vel preter mandatum
vel contra mandatum ut dictum est. et ideo in uno casu potest
peccatum generare. in alio casu ociosum quod est malum reputatur a
deo. per hoc patet solutio ad sequens. ¶ Ad aliud quod ultimo queritur dicendum quod
sufficit ultima relatio. sic videlicet si totum se devovit
deo omnia opera alia sunt relata in alia relatione non ac-
tualiter in aliquo opere malo fiat revocatio illius relationis
sic si dicamus quod aliquis devovit deo c. marchas et
per singulos dies dat singulos denarios. non oportet quod omni
die referatur quia prima relatio sufficit nisi revocetur. et est
simile in hiis que fiunt motu voluntario in quibus prima
intentio non semper continguatur. sed in principio et medio et
manet. Ad aliud dicendum quod non valet. quia peccatum veniale est
dispositio ad malum. et ideo non est referibile. dicunt autem
aliqui intelligi de hiis que per se ipsum ad gloriam dei ordinata
sunt. ¶ Deinde queritur de hoc quod dicit ibi. in quibus aliquid
ponitur actum iudeorum quod crucifixio. Videtur enim sequi
ex hoc quod unius modo actus possit esse bonus et malus.
Unus enim modo actus fuit crucifixio iudeorum. et deo pla-
cuit passio christi. et actus iudeorum displicuit. ergo idem
placuit et displicuit. Sed autem placet deo nisi bonum.
et non displicet nisi malum. ergo idem fuit bonum et malum.
Item hoc est ubi ambo exempla sic in oculo respectu duorum
[illegible] ex parte respectu et ex parte pacis placet. cum
ergo una et eadem modo sit actio. Item preceptum bonum deus
suo malo ut dicit clarum. et illis dat tamen mala
voluntate. et illa datio est una modo. et est meritoria
nobis et demeritoria sibi. ergo eadem actio est bona
et mala. Item obiicitur quod de sufficientibus quia fuit pro mor-
tuis bonis et vivis malis. in quibus una modo actio
ut esse meritoria diminutionis pene. et non meritoria

Si dicat[ur] q[uod] h[ec] n[on] est co[n]ueni[en]s p[er]t[inere] dub[ita]cio[nis] h[uius]. h[ec] u[er]o est q[uod] bon[u]m
et malu[m] sunt for[m]e absol[u]te i[n]her[e]ntes et no[n] [com]paracione
ad alt[eru]m. g[ener]o u[idetur] q[uod] actio q[ue] alic[ui] est bona i[n] se sit bona.
et alic[ui] mala i[n] se sit mala. g[ener]o ead[em] n[umer]o actio est i[n] se
bona et i[n] se mala. q[uod] est [contra]p[os]ite. P[reter]ea u[idetur] h[oc] i[n]ficari de
aliq[ui]b[us] actib[us] q[uod] co[n]t[inu]o q[ui]a i[n] a[liqu]o t[em]p[or]e facit p[ro]p[ter] d[eu]m. et postea an[te]
q[uam] i[n]ficiat actu[m] [con]tinuat i[n]tenc[i]o[n]em i[n] lau[dem] g[l]o[ri]am. tunc
eni[m] actus e[st] un[u]s q[ui]a agens e[st] unu[s] et t[em]p[u]s unu[m] et
t[em]p[u]s e[st] p[ri]us bona et postea mala. g[ener]o una n[umer]o actio
pot[est] ee bona et mala. q[uod] u[idetur] [contra]p[os]ite. cu[m] sit bonu[m] et
malu[m] oppo[s]ita ut [con]tra. ut ue p[ri]ua[cio] et h[ab]it[us]. ut sup[ra]
declaratu[m] e[st]. Ad s[ecundu]m d[icen]d[u]m q[uod] m[ul]to n[umer]o un[u]s et id[em] actus n[on]
pot[est] sunt ut id i[n] e[ss]e n[on] p[otes]t ee bonu[s] et malus.
ad p[ri]m[u]m g[ener]o et s[ecundu]m d[icen]d[u]m q[uod] n[on] est ead[em] actio et passio. q[ui]a actio
e[st] i[n] agente sic accio i[n] s[e] et sic ab ip[s]o sic a ce[te]ris.
et io licet passio placeat. n[on] o[mn]i q[uod] actio placeat.
q[ui]a n[on] sunt id[em] e[ss]e[nti]e. l[ice]t simul sunt et unu[m] efficiatur
ab alt[er]o. Ad s[ecundu]m d[icen]d[u]m q[uod] due s[un]t actiones reales. s[cilicet]
uo[lun]t[a]s de[us] i[n]d[uc]i d[icen]d[u]m et uolu[n]tas i[n] suo. et t[un]c actio
i[n] suo. et io d[ict]a actio e[st] simp[lici]t[er] bona. s[ed] actio s[ecundu]m
h[ec] duo s[cilicet] [con]tinua actionis s[ecundu]m q[uod] e[st] ab agente. et
ab ip[s]o. et h[ec] e[st] absolute mala. et actio ip[s]a et h[ec]
s[ecundu]m auct[ore]m e[st] d[icen]d[u]m l[ice]t m[inis]t[er]iu[m] sit s[u]u[m]. et h[ec] e[st] bonu[m].
s[ecundu]m q[uod] ag[it] auct[orita]te e[st] d[ivi]na [ac]t[io] l[ice]t m[inis]t[er]iu[m] sit malu[m]. Ad t[erti]um
d[icen]d[u]m q[uod] op[u]s bon[u]m p[ro] malo h[ab]et p[re]m[iu]m mo[r]te[m] illa[m] qui est
i[n] purgatorio. et ill[u]d g[ra]tia[m] i[n]forti actio q[uo]n[iam]. s[ed] hac
co[m]p[ar]a[tione] s[imp]l[ici]t[e]r e[st] mala et de[m]ritoria fac[i]t ut ad m[eritu]m
n[on] bona. Ad q[ua]rtu[m] d[icen]d[u]m q[uod] i[n] tali actione sunt due actiones
morales l[ice]t una sit re[a]l[i]s et q[ui]a ad dualis sui p[ar]tes
ab actione duplici modo i[n]for[m]at[ur]. e[st] eni[m] i[n] mouib[us]
i[n]tenc[i]o p[ro]p[ter] moue[n]s. et cu[m] ibi sunt due i[n]tenciones
sunt duo mouencia. et ad duo mouencia sequu[n]t[ur]
due actiones et no[n] una. ¶ Cui[us] i[n]tenc[i]o ut sup[ra] decl[arata]
e[st] magi[ster] i[n] hac di[stinctione] declarat q[uo]nda[m] q[uesti]o[n]em q[ue] sc[ilice]t
ex [pre]d[i]c[t]is. s[cilicet] q[uod] u[tru]m o[mn]es actio i[n]fideliu[m] p[e]cc[atu]m sit quor[um]
i[n]tenc[i]o nulla diligi[tur] fide. diuidit[ur] aut[em] i[n] duas p[ar]-
tes i[n] quar[um] p[ri]ma declarat uol[un]tatem o[mn]e aliud op[u]s p[e]cc[atu]m
sit. q[uod] no[n] sit ex fide diligente et cu[m] i[n]for[m]at[ur]
i[n]tencione q[ue] s[e]c[un]da aut[em] q[ui]a ex i[n]t[enti]one q[uod] i[n]tencio
e[st] una in[de] uo[lun]tatis relata ad fine[m] q[ui]a u[nica]m o[mn]e
p[e]cc[atu]m sit uo[lun]t[atis]. et h[ec] i[n]cip[it] ibi. p[ost]q[uam] h[ec] i[n]uestigaui-
m[u]s. In p[ri]ma p[ar]te sunt .iiij°r. capitula. i[n] quor[um] p[rim]o ex
u[er]bis aug[ustini] u[idetu]r p[ro]bari q[uod] nullu[m] bonu[m] est u[bi] no[n]
e[st] c[ari]tas. [et] s[ecun]do ob[icitu]r i[n] [con]tra[riu]m i[n] t[ra]ctatu p[er] u[er]ba aug[ustini]. In
t[er]cio po[nit] r[esponsi]o[nem] s[ecundu]m eos qui d[icu]nt q[uod] nullu[m] op[u]s e[st]. ubi
no[n] est fides. In q[ua]rto po[nit] alia[m] r[esponsi]o[nem] s[ecundu]m eos q[ui] [con]t[ra]ria-
tia[m] actuu[m] faciunt d[ictu]m s[ecundu]m. et p[ro] h[oc] p[atet] s[ente]n[ti]a p[ri]me
p[ar]tis. Cu[m] s[ecundu]m l[itte]ram c[ontr]a p[ri]ma[m] dub[ita]c[i]o d[ictu]m [et] q[uesti]o[n]es q[ue] s[un]t
.iiij°r. quor[um] p[ri]m[u]m e[st] u[tru]m sola uo[lun]t[a]s ut i[n]tenc[i]o sufficit
ad m[eri]tu[m] ut ad demeritu[m]. ut actus addat aliq[ui]d in
u[trum]q[ue] u[e]l n[on]. S[e]c[un]d[u]m u[tru]m h[ec] c[on]s[ider]a[re] sit q[uod] i[n]tencio bon[i]
op[er]is et mali fac[it] d[ic]tu[m] fac[it] u[nu]m sit q[uod] i[n]tencio
d[ic]at q[uod] c[on]tin[uatu]r op[er]i bono et malo. Q[ua]rtu[m] u[tru]m i[n]tencio

diligat[ur] fide. et c[aritat]e ut n[on]. Ad p[ri]m[u]m p[ro]ced[itu]r sic. d[icit] b[ernardus]. i[n]
li. de li[bero] ar[bitrio]. et g[regorius]. i[n]tencio sufficit ad m[eri]tu[m]. bona actio
res[pon]d[e]t ad e[ss]e[nti]a. g[ener]o u[idetur] q[uod] actio u[e]l op[er]atio n[on] p[er]tinet s[ed] i[n]tencio
tantu[m]. It[em] sup[er] d[icitur] p[sa]l[mu]s. dix[i] [con]fitebor. d[icit] glo[sa]. uo[lun]t[a]s p[ro] op[er]e
[com]putat[ur]. g[ener]o u[idetur] q[uod] s[ecundu]m l[ice]t illa[m] sic op[u]s. cu[m] de[u]s n[on] r[e]quirat
n[is]i q[uod] i[lle] e[st] sufficiens e[st]. It[em] p[sa]l[mu]s. qui se[m]i[n]ant i[n] lac[rimis] etc.
dic[it] glo[sa] ad q[uo]d sufficit uo[lun]t[a]s si desit facultas. g[ener]o u[idetur]
q[uod] i[n] o[mn]i bono sufficit uo[lun]t[a]s. It[em] h[oc] id u[idetur] p[er] ro[ne]m. m[er]itu[m] e[n]i[m]
est s[ecundu]m id attendi q[uod] maxi[m]e n[ost]r[u]m e[st]. n[ec] aut[em] adeo e[st] n[ost]r[u]m
sic id q[uod] maxi[m]e e[st] i[n] n[ost]ra p[otes]tate. et h[ec] e[st] uo[lun]t[a]s ut d[icit]
au[gustinus] i[n] ul[tim]o c[apitulo] li[bri] d[e] [...]. g[ener]o u[idetur] q[uod] s[ecundu]m uo[lun]t[a]t[e]m maxi[m]e m[eri]tu[m]
attendat[ur]. It[em] o[mn]es nos deus eq[ua]l[ite]r dau[i]t ad regna.
g[ener]o potuisse [con]tendi potuit i[n] aliq[ui]s q[uod] eq[ua]l[ite]r h[abe]t op[u]s.
h[ec] a[utem] n[on] p[otes]t ee op[u]s ext[er]i[us] s[ed] uo[lun]t[a]s i[n]t[er]ior. g[ener]o p[otes]tas n[ost]ra co[n]-
sistit penes uo[lun]t[ate]m et no[n] penes op[u]s ext[er]ius. It[em] c[ontr]a p[er]
auct[oritate]m u[idetur] q[uod] exterior op[u]s n[on] addat m[eri]to. q[ui]a sup[er]
d[icitur] o[mn]es. ix. h[ec] uidua plus o[mn]ib[us] misit i[n] gazaphilaciu[m]
dic[it] glo[sa]. m[eri]to p[ro]ut i[n]tenc[i]o[n]is sue op[er]a accep[er]it. g[ener]o
i[n]tencio e[st] plus accepta u[e]l p[otes]t s[ecundu]m ope[r]e. q[ui]a uidua ut alii
u[e]l p[lu]ra fuit op[er]a q[uam] aliar[um]. It[em] glo[sa]. bed[e]. i[n]. no[n] q[uan]t[um]
s[ed] ex q[uan]to det [con]sidat[ur]. et ex h[oc] s[e]c[un]d[u]m id. It[em] b[eatus]. ii. cor.
viii. sup[er] i[lla]. qui m[u]lt[um] n[on] habundau[it]. d[icit] glo[sa]. n[on] eq[ua]l[ite]r
e[st] uolu[n]tas eq[ua]l[ite]r h[ab]etur m[er]cedis. It[em] g[ra]tia e[st] docu[m]e[ntu]m q[uod]
op[er]am. g[ra]tia aut[em] no[n] dat[ur] p[ro] op[er]a s[ed] dono. g[ener]o u[idetur] q[uod] i[n]
m[eri]tu[m] q[uod] e[st] a g[ra]tia sit i[n] ap[er]tib[us] ext[er]iorib[us]. s[ed] i[n] m[eri]to[rio]
actu g[ra]tie. Si dicat[ur] q[uod] id e[st] i[n] bonis. s[ed] no[n] i[n] mal[is]
q[ui]a malu[m] p[e]cc[atu]m e[st] i[n] op[er]e q[uam] i[n] uo[lun]t[a]te sola. [contra] h[ec] ob[icitur] sic.
s[ecundu]m illu[m] loc[um] p[sa]l[mi]. et eni[m] in corde iniq[ui]t[ate]s etc. dic[it]
glo[sa]. sunt et no[n] potes[t] d[icen]s s[ecundu]m [con]puta[ri]. It[em] s[ecundu]m
[...]. leui[tici]. xv. mulier q[ue] redeunte me[n]se fluxu sang[ui]nis
patit[ur]. glo[sa]. uo[lun]t[a]s p[ro] f[a]c[t]o reputat[ur]. g[ener]o id e[st] i[n] malu[m]
q[uod] et i[n] bonis et sic u[idetur] q[uod] ex nec[essita]te p[otes]t aliq[ui]d adiciat
op[u]s. S[ed] [contra] h[ec] ob[icitur] sic. dic[it] ia[cobus]. i[n] ca[pitulo] ii. fides sin[e] op[er]ib[us]
mortua e[st]. fides [contra] distingu[itu]r i[n]tenc[i]o[n]e. g[ener]o et i[n]tencio
sin[e] op[er]ib[us] n[on] ual[e]t. It[em] g[regorius]. c[aritat]is magna op[er]at[ur] si e[st].
si u[er]o desinit op[er]ari c[aritat]is no[n] e[st]. g[ener]o u[idetur] q[uod] cu[m] c[aritat]is q[ue] e[st]
finis op[er]is ut sup[ra] d[ictu]m e[st] exigunt op[er]a. It[em] g[regorius].
p[ro]bat dilectionis exhibi[ti]o e[st] op[er]is. It[em] aug[ustinus]. bis uelle c[on]-
pistis ab a[n]i[m]o. ue uo et s[ecundu]m olli[m] dicere. ut q[uem]-
admod[um] p[er]imp[le]t[ur] e[st] a[n]i[m]us uo[lun]t[a]t[e] sic [et] f[a]c[t]o s[ecundu]m id q[uod] h[abe]-
t[ur]. It[em] si uo[lun]t[a]s p[er]impleta e[st] s[ecundu]m id q[uod] h[abe]t etc. It[em] id. ix.
q[ui] p[otes]t s[e]c[un]d[u]m p[otes]t et mereret. et l[oquitu]r de op[er]ib[us] ex-
t[er]i[oribus] et aliis m[u]ltis p[atet] q[uod] op[er]a bona i[n] c[aritat]e f[ac]ta ualet
ad remissione[m] et ad m[eri]tu[m]. P[reter]ea absurdu[m] e[ss]et dic[er]e
q[uod] no[n] ualere[n]t. q[ui]a sic retraheret[ur] ho[m]i[n]es ab op[er]ib[us]. It[em] ap[ostolus].
iudiciu[m] ho[min]is no[n] eq[ua]l[ite]r re[m]unerat[ur] s[ecundu]m r[ati]o[n]es sola uo[lun]t[a]te
q[ue] e[st] [con]ue[n]ie[n]s uo[lun]t[a]te et ope[r]e. g[ener]o et sic e[st] ap[ud] iusticia[m] di-
ui[n]a[m]. s[ed] u[idetur] q[uod] i[n] malo e[st] addunt q[ui]a ap[ud] iudiciu[m] ho[min]is
fur [con]dep[n]at[ur]. no[n] q[uod] q[ui] u[e]l[l]e[t] furari l[ice]t u[ituper]abilis
sit. g[ener]o e[st] i[n] iudicio di[uino]. i[d] d[icen]d[u]m e[ss]e q[uod] f[ac]tu[m] mag[is] [con]dep[n]at[ur]
q[uam] uo[lun]t[a]s sola. It[em] o[mn]es. xx[v]. et bonis et malis obic[it]
f[ac]ta ta[m]q[uam] cau[s]a[m] saluc[io]n[is] et [con]dep[n]ac[i]o[n]is dicens esuriui
etc. g[ener]o op[er]a addit uo[lun]t[at]i s[ecundu]m glo[sam]. Ad q[uod] i[n] bonis sufficit

voluntas et intentio in adultis in omnibus illis casibus in quibus deest facultas operis in omnibus casibus in quibus suppetit facultas et intentio et voluntas non procedat in opere et tunc voluntas et tamen sibi remunerando. et per hoc patet solutio ad omnia ea que obiciuntur de bonis. Sed distinctio est in malo. Est enim intentio actualis presens habitualis et in habendo. in habendo ut generaliter de multa bono operum. habitualis autem ut traditio sui in bono per confirmacionem habitus et augmentum gratie ex consensu quod bonum intendit accepto et habitu. et ad hoc valent opera. et ad ista hoc semper voluntas et completam. et est intentio prima presens [illegible] tantum ut quando generaliter [illegible] dicitur. et hoc attendit tantum secundum radicem caritatis. et per hoc patet solutio omnium que obiciuntur de bonis. ad illud autem quod obicitur de malis est una solutio quia voluntas completa reputatur pro facto in hiis que in potestate sunt [illegible]. [illegible] actio [illegible] et habitu. in hiis autem que sunt [illegible] non est adeo nociva voluntas completa sola sine opere. et per consequens pena dampni et [illegible] est eadem. et pena remorsus non [illegible]. Sed tamen non [illegible] quod in quibusdam peccatis [illegible] completa voluntas est in [illegible] sicut in opere [illegible] quia delectatio [illegible] actus. ad illud quod obicitur de [illegible] quod condempnatur opus non voluntas non est [illegible] quia homo facit quod non videt [illegible] deus autem [illegible] condempnat et magis [illegible] opus. et per hoc patet solutio ad totum. [illegible] quod intentio facit bonum et malum opus. [illegible] quod sic [illegible] bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bona. et malus homo de malo et cetera. [illegible] dicit glossa thesaurus cordis est intentio de quo deus iudicat opera. [illegible] quod bona et mala sunt opera pro intentione bona vel mala. [illegible] bonum quod est [illegible] et bonum est [illegible] malum per intentionem ut est credere in deum vel dare elemosinam mala intentione [illegible] malum quod [illegible] est et defectus per intentionem [illegible] bonum [illegible] bonum per intentionem [illegible] malum et malum bonum et sic [illegible] operis generaliter pendet ex [illegible] intentionibus. [illegible] bonum non sit ex intentione. Sed [illegible] operis et [illegible] sua [illegible] quod [illegible] vel malum intentionibus [illegible] in opere. et ita opus est bonum vel malum ex [illegible] bona vel mala. [illegible] est malum. et tamen ex bona intentione bonum est bonum in [illegible] ex precepto domini. [illegible] in illo non [illegible] ad opus et bona intentio sola [illegible] efficacie bonum. [illegible] intendit [illegible] magistri quod ille [illegible] intentionem mortaliter peccat. [illegible] quod peccatum mortale ex actu peccatum veniale ex intentione [illegible] deus prior sit ad remunerandum quam ad condempnandum. Sed si hoc concedatur in contrarium est quod [illegible] ab [illegible] dicitur [illegible] quod bonum et malum in opere non [illegible] uno [illegible] sic dicit [illegible] ex una tota causa [illegible] contrarium bonum [illegible] et [illegible] et sine [illegible] et [illegible]

[illegible] ab hiis omnibus similiter [illegible] ab omnibus [illegible] sibi acceptis. malum autem [illegible] dicit [illegible] sit [illegible] ex qualibet [illegible] defectu [illegible] et ideo est quod bonum non est sine intentione bona. Sed non sit bonum ex sola intentione sicut [illegible] non est sine [illegible] non sit ex solo [illegible]. et per hoc patet solutio ad primum quia ad malum sufficit [illegible] intentionis. Sed [illegible] ab aliis [illegible]. Sed ad bonum non sufficit [illegible] intentionis quia [illegible]. ad [illegible] dicendum quod non est [illegible] ut patet ex dictis. ad [illegible] dicendum quod intentio est causa operis. Sed non est sola causa. et ideo non [illegible] illa. ad [illegible] dicendum quod non fuit [illegible]. Sed post [illegible] domini ab eo qui potuit et [illegible] sive dominum populi qui labore meruerant mercedem [illegible] a pharaone et populo egypti. et ideo illa [illegible] non probat. ad [illegible] dicendum quod in illo opere est ignorantia [illegible] que [illegible] ex eo. et ideo [illegible] est intentio illa. ad [illegible] dicendum quod sic est in bono et malo [illegible] in malo et maiori quia ad peccatum sufficit [illegible] actu vel in intentione. ad hoc quod malum [illegible] malum in genere [illegible] sufficit. dico quod in genere ut de mortali fiat veniale quia [illegible] intentionis diminuitur in eodem genere. Sed non mutando genus peccati. [illegible] intentio [illegible] de opere bono vel malo. [illegible] quod sicut glossa [illegible] bonus homo de bono thesauro et cetera dicit [illegible] bonum intendit tantum bonum facit. et alia [illegible] malus homo de malo thesauro et cetera. [illegible] mali intendit tantum facit. [illegible] quod et bonum et malum opus [illegible] ab intentione bona vel mala. Sed [illegible] intendit [illegible] et in malo [illegible] intendit peccare [illegible] veniale [illegible] tantum facit. [illegible] ad hoc potest dici sicut [illegible] et illa [illegible] meliorem. Sed tamen al[illegible] distinguit hic dicendo quod [illegible] tantum facit [illegible] intendit [illegible] et [illegible] sive nolle vel adulterare. si nolle [illegible] in [illegible] casu. et est [illegible] intendit tantum facit. et tunc in bonis non tenet [illegible] quia bonum [illegible] ex una tota et sola causa et non a sola intentione. in malis [illegible] ad [illegible] tenet ex [illegible] non tenet ex [illegible] ad bonum [illegible] est. Sed [illegible] mali non tenet quia non [illegible] si intendit [illegible] peccare veniale quod peccet veniale si [illegible] adulterare. [illegible] intentionem in genere et [illegible]. [illegible] intendit tantum facit [illegible]. Sed [illegible] ad [illegible] intentionem [illegible]. et per hoc patet solutio ad [illegible] quod [illegible] fides et caritas vel [illegible] quod [illegible] sufficit ad finem sui [illegible] quod [illegible] fide sufficit ad [illegible]. [illegible] caritas nullo modo [illegible] est actus [illegible] caritas [illegible] affectum

simpliciter. Secundo quia attribuit diligere fidei et non spei

tamen ipsa sit theologica et respicit finem sicut alie due.

¶ Secundo dicendum quod sola fides diligere proprie [illegible]

[illegible]

An sit peccatum nostri corporis.

R2

[illegible]

[illegible]

q̄ ē h' idm qn̄ pr̄ de plib' differenciis fed ẽ eẽ
lz n̄ p̄ tom. ut sou 7 plo. dual hn̄t hūanit. Sed
sic dupl' phs uolūtas interior 7 actus exterior no hnt n̄
una deformitas s; ẽ pcc̄m i cō pccm ẽ 7 id n̄ ẽ similiter.
Ad ā ad q̄ i duob' q̄ oīo diuisa sunt idm ē q̄ obic.
Sz uoluntas 7 actus nō diuisificant oīo. q̄ uniunt in
fine 7 ab illo fine tota est deformitas. q̄ ut dic
aug. omis hūa puitas ē frui utendis 7 uti fru-
endis. Ad 4ᵐ dō q̄ qn̄ diuisa sunt 7 uoluntas leue licet
ē in se tn̄ gᵃuior redditur in ope. q̄ continuat se ad opus
tuo bn̄ ocē q̄ sic diuisa pccā ut pz ex philosophia. Ii de
iii qr̄ de h̄ q̄ dic. t. p̄ qñ sob;. Reatus cū dicat
obligacone ad penam. necē est q̄ fundet in aliq sic
i cō. aut g° fundat i actū. aut i aliq relicto ex
actu interiori ul exteriori. q̄ utrq3 tnsit ut pbat i
lra. 7 cessante cā cessat effectus. Uñ si fundaret
i actu. ɔsequer q̄ nō eēt reatus nō exite actu 7 h̄ fm̄ ē.
g° fundat i aliq relicto ex actu. Ac g° qd sit l. ut
aut q̄ sic hitus ul dispo. q̄ ex sililb' actib' sicut hitus
relinquitur ut dic phs 7 i bonis 7 malis. g° ex ac-
tib' mal' i aīa n̄ relinqtur nᵗ hitus ul dispo ad actū
silem i spē. Sz hō nō fit pnioř ad unus gnis
spē actus qm̄ alterius nᵗ ex aliq dispone ul hitu
relicto. Sz ex freqnti age fit hō pnior ad actu
eiusdem gnis ul spēi. g° relinqt hitum. Sz pena
m° deciara nō sequitur tam aut. Sz ad potum i ipā
q̄ ē eius. cū g° nᵗ potum causet i ipā nᵗ hitus
ex opone potus. ut q̄ nᵗ remanz de pcc̄o i aīa
nᵗ dispo. ul hitus relinqt i pccm. g° ut q̄ reatus
fundet i ipā dispone ul hitu. Sz ex pte illa
qua pccm nᵗ ē nō pōt remanē i aīa. Sz ex pte
auisionis nᵗ ē. g° ex pte illa nᵗ relinqt nᵗ rema-
nēt i aīa. g° oz q̄ remaneat ex pte ɔuersionis
ad bon̄ ɔmutabile. Sz ex pte illa nō remanz nᵗ p
dispom 7 hitū q̄ relinqt. g° reatus aut nō ma-
nz i aīa. aut si manz fundat i illa dispone
ul hitu ut uiꝫ. Alioz q̄ h' obc. cū insolubiles
sic sic q̄ al' pccm aliq ɔmittat 7 anqm peccat
efficitur pdigus. ɔstat q̄ n̄ remanz reatus aut. aut
g° remanz hitus aut i quo fundat reatus ille. aut
n̄ si manz. g° ɔtra hitus sunt i eod' s; ut. s. pdigalitas
7 auaricia. q̄ ē i spē. Sz n̄ remanz hitus aut 7
tn̄ remanz reatus. g° reatus nō fundat i hitu ul
dispone relicta ex pcc̄o. Sz pnitas ad actu pōt re-
manz post pniam 7 grām. q̄ nō repugnat nᵗ p ɔsilie
bon̄. reatus aut nō manz post pniam 7 grām. g°
n̄ fundat i pnitate dispois ul hitus. q̄ pnitas ad actu
aliq declarata i spē nō ē i aliq dispoīs 7 hitu
sz oz dispones ul hitus qlitas sunt entes. post id ā
q̄ maculat p imaginē 7 decipiat nō s ē ab ente
p°. g° macula nō ē dispo ul hitus. g° reatus n̄ fundat
i illo solū. Ad h' sic pcedā dō q̄ reatus fundat i ma-
cula culpabili. Sz ā macula ē corr̄ pulcritudinis boni nᵗ sic

si diceremus maculatū i sui ꝑ mutilatū. h' ā macula
relinqtur ex pcc̄o accidit ut magis dic̄ silis non
dispositis 7 illa fundat reatus. s; q̄ ɔstituit i lu bo-
no silis. Sicā ob. q̄ s; h' una nō ē macula i oib' pccis.
q̄ uniū puari s. grām. 7 unū corrupit s. bon̄ nāle.
7 ẽ unus nō ē reatus oīum pccōz. g° 7 pena una.
dō q̄ nᵗ hoz sto q̄ bonū puatū dupl ɔsidat 7 sic
bon̄ corrupit. s. i sc. 7 sic pccōz ob. Sz sic nō cor-
rupit nᵗ puat nᵗ a malor q̄ mala nō s; q̄ est
h' mala ɔsidat 7 utrq3 s; q̄ ē ad actū. 7 sic bon̄
nᵗ magis puat ꝓ caritas ꝑ maculam q̄ ē ex luxuria
qm̄ p liberalitas. 7 bon̄ grē magis elongatur i q̄stū ē
i cupiditas qm̄ i q̄ntum ē i libertate. 7 ex pte illa qua
puat requic actu ee q̄ puat nᵗ ꝑ phib; puacones nu-
merari 7 reatus sequitur nūari. 7 ꝑ pōs debitas dupl'.
Ad ꝑ g° q̄ p° ob. dō q̄ reatus meo iudō fundat i ma-
cula q̄ ē puo 7 corrupio h' nᵗ ɔsidata. ad ā ā q̄ ꝑbat
dispo ul hitus pōt relinq ex mala opone. Sz n̄ illa
fundat reatus i utrq ꝑbat 7 ꝑ rōnes sāl i ɔtrm. ad
ā q̄ ob. dō de sensibili pena. dō q̄ pena duplicat fm̄
duplicitate macule. 7 id dem ē q̄ illa macula duplicat
Sic ā qr̄ ut iii isti autm sunt tam dic. ul 4ᵒ ad potū
dō q̄ nᵗ phibz q̄ multitam totale deletū. lz n̄ posset
i illa s; q̄ sm̄ illo deletū accipit sic ē inter agncia
s; ipm̄ insunt passones con corr̄ aliq puidē ɔpone
cū armonia corr̄ q̄ armō manere nllam possent
reste passonē. Ad 4ᵒ dō q̄ lz pccm penes ɔuersiōm sola
ɔsidatū et sic nō tn̄ ē oīo nᵗ s; q̄ auersio ɔstituitur
i ɔuersione q̄ ut supl' dixim' malū agit inter bon̄.
7 sic cāt malū i aīa. 7 radicatū i bono nāli ē nō
oīa nᵗ ē. Sz macula sua mutilacione spūali deformis
p imaginē. Sut ā qui hac qōm aliter soluunt q̄ ma-
cula sic aliud erit pōtate. Sz q̄ n̄ bn̄ sufficit p h' q̄
dnt 10 pcco dōt exē. II dem qr̄ de h' q̄ dic ibi.
Duo ex sic gnā pccoz. s. 7 uenialia. 7 sunt duo hic
attendā. s. uem̄ pccm p una tom dicatur de mortali 7
ueniali. ul p puis 7 pateris. 7 ā ille ueniale pccm sic pccm.
Sz hoz prim supᵃ. di. xxxiiii. i h' eod' ope declaratū. Ad
s aut pcc sic. In oi actuali pcc̄o q̄ pccm ē necē est
ex cāq ɔstituunt pccm. uerl ē actuale pccm.
g° necē sunt i eo ea q̄ ɔstituunt pccm. h' ā sunt auersio
7 ɔuersio. g° i ueniali ē auersio 7 ɔuersio. Sz oīe q̄ nō
ē auersū ab ordine quo exit a pri° p° ē ordiē i ide
prim' s; ut ipm ē finis. Sz uenialit nō ē ordic i ipm sicut
est finis. g° ē auersum ab ordine q̄ res exeunt a
pri° p°. g° ē auersum ab incōmutabili bono. ɔstat aut q̄ ue-
niale ɔuersionem hē ad bon̄ ɔmutabile. g° i ueniali ē auersio
ab incōmutabili bono 7 ɔuersio ad ɔmutabile bon̄. Sz ɔ. auersū
ab incōmutabili bono nō hē ipm p grām inhitante. g°
si pcans ueniale auertat ab incōmutabili bono. nō hē in-
cōmutabile bonū p grām inhitante q̄ sm̄ ē. q̄ tunc nō
saluaretur. Sz pcans ueniale diligit creaturā citra dm̄.
g° magis diligit dm̄. g° nō auertit. q̄ declinado non

aliquo modo [illegible]. sed potest [illegible]. Ad tertium dicendum quod peccatum veniale dicitur malum. malum enim dicitur a privatione boni gratuiti et consequenter [illegible]. et peccatum mortale privat gratiam et corrumpit bonum naturale. ergo non dicitur dici malum. Ad [illegible] dicendum quod licet peccatum veniale [illegible] conversione ad bonum commutabile [illegible] ad [illegible] non tamen sic ad finem. et [illegible] non [illegible] conversio in peccato. et [illegible] aversio [illegible] conversione non habebit veniale [illegible] dispositionem ad aversionem a fine et ideo non habet plenam rationem peccati [illegible] in conversione [illegible] in aversione sicut mortale. et ideo non una ratione peccati dicitur [illegible] mortale [illegible] conversione [illegible] aversionem habet [illegible] eadem ratione cum peccato mortali. et [illegible] ad [illegible] quod [illegible] duo [illegible] una ratione [illegible] peccatum veniale et mortale. [illegible] est [illegible] prius et posterius sicut et peccatum. et [illegible] de eis [illegible] prius et posterius sicut et peccatum. et [illegible] de eis [illegible] prius et posterius. ad [illegible] quod aversio dicitur ab ordine [illegible] convertitur [illegible] in ipsum [illegible] in fine [illegible] peccatum mortale quod [illegible] corrumpit ordinem [illegible] in aversione. sed veniale [illegible] loquendo [illegible] ordinem et non [illegible] cum ipso non sit conversio ad bonum commutabile [illegible] actu [illegible] non [illegible] sit. et semper [illegible] veniale et [illegible] actu non [illegible] ordinem [illegible] quod veniale [illegible] aversionem [illegible] habitum [illegible] actu. et [illegible] solo ad [illegible]. Deinde queritur de hoc quod dicitur: mortale est [illegible] quod homo meretur mortem eternam. [illegible] enim quod mortale et veniale [illegible] sunt ex parte conversionis [illegible] bonum [illegible] obligare [illegible] [illegible] et [illegible] diligere [illegible] et [illegible] quod [illegible] diligere [illegible] dilectione. [illegible] ad [illegible] omne [illegible] habet. ergo non [illegible] excedit veniale a mortali. cum ergo [illegible] pene [illegible] debeatur peccato ex parte conversionis. [illegible] quod [illegible] sit una punitio [illegible] et ad [illegible] et [illegible] quod [illegible] homo [illegible] in suo eterno. et ideo punitur in eterno [illegible] quod [illegible] usque ad mortem permaneat in peccato veniali et ille [illegible] veniale in eterno suo. et tamen non ideo eternaliter punitur. ergo nec [illegible] mortale in eterno suo [illegible] punitur debere eternaliter. [illegible] enim [illegible] quod [illegible] puniatur temporaliter [illegible] decedit in mortali et veniali. aut remittitur ei veniale post mortem aut non. [illegible] ergo punitur [illegible] et tunc [illegible] quod dicitur in [illegible] quod puniatur temporaliter veniale peccatum [illegible] post mortem. et tunc [illegible] quod dicitur ab [illegible] in [illegible] nulla est [illegible]. Si dicas quod peccatum veniale non [illegible] sed in [illegible] adiungitur mortali punitur eternum. et hoc [illegible] ponamus quod [illegible] decedit in originali et veniali. illi debetur pena sensus ex veniali. cum autem non sit susceptibilis post mortem [illegible] quod numquam remittitur ei veniale. quia nullum remedium [illegible] ergo eternum erit in peccato veniali. ergo [illegible] pene [illegible] eternum. ergo et [illegible] et sic peccatum veniale [illegible] mortali punitur eternaliter. ergo [illegible] quod dicitur in [illegible]. Solutio. [illegible] dicendum quod [illegible] et magister assignate sunt quod peccatum mortale punitur eternaliter. [illegible] quia [illegible] in [illegible] homo [illegible] se ipsum [illegible] ad exeundum de peccato. dedit se [illegible] nullam habet potentiam exeundi. et [illegible] in se non [illegible] et [illegible] posse exeundi [illegible] gratia. et ideo iustum est [illegible] perpetuum puniatur sic decedens. et hoc [illegible] meo iudicio [illegible] peccatum [illegible] eterno [illegible]. sed non sic est in peccato veniali. quia in illo non aufertur potentia exeundi de peccato. [illegible] homo ipsum [illegible] cum [illegible] non [illegible] manente ad deum. et ideo [illegible] temporale sic temporale [illegible] actum. sed non [illegible] et [illegible] redeundi [illegible] ergo ad [illegible] quod [illegible] mortale et veniale [illegible] dolor [illegible] quia [illegible] et sic [illegible] sunt ambe. et [illegible] debet pene [illegible] actualis. et [illegible] pene quo ad [illegible] sunt sic et dolores. quia pena ignis [illegible] in [illegible] possunt et [illegible] conversionis in comparatione ad aversionem. et sic distant sicut [illegible] et negatio. et sic [illegible] et non [illegible] distant. quia mortale [illegible] et veniale non [illegible] ad aversionem disponit [illegible]. et sic [illegible] pene non [illegible]. ad [illegible] quod [illegible] de veniali cum mortali [illegible] in eodem [illegible] ad [illegible] quod [illegible] decedens cum veniali et originali punitur eternaliter. dico [illegible] ipsum. Sunt tamen qui [illegible] sic quod [illegible] adolescentes non tenentur confiteri de suo statu [illegible] de infidelibus parentibus [illegible] adolescens est in illo statu non potest [illegible] adolescentes et confiteri. quia [illegible] adolescentie [illegible] adolescentie. ergo [illegible] adolescens [illegible] teneatur. [illegible] ergo veniale et decedat. tunc non decedet nisi in veniali et originali. et ita [illegible] ad hoc autem meo iudicio dicendum quod [illegible] quia [illegible] adolescentie est [illegible] et non in [illegible] sic [illegible] et [illegible] et cum dicitur [illegible] in [illegible] in quo est adolescens [illegible] est. quia in [illegible] quod [illegible] in [illegible] non est [illegible] in quo [illegible] et in tempore in quo [illegible] adolescens potest et [illegible] et si [illegible] mortale [illegible] quod adolescens [illegible] tunc in eodem [illegible] confiteri [illegible] adolescens [illegible] non [illegible] adolescentie ipse. sed [illegible] et ideo meo iudicio [illegible] ipse [illegible] quod [illegible] gratia disputationis. tunc dico quod punitur pena sensus [illegible] et [illegible] et non [illegible] et si obiicitur quod [illegible] in purgatorio [illegible] in inferno et in limbo. ergo [illegible] et [illegible] in diversis locis. dico quod ipse localis est in inferno et tamen non sentit [illegible] ut debetur. sed quo ad penam limbi [illegible] carencia visionis dei. Deinde queritur de hoc quod dicitur ibi: In omni [illegible] peccato [illegible] [illegible] distinctiones. [illegible] enim modos hic determinatos in [illegible] modus [illegible] distinctiones [illegible] peccatorum [illegible] ut [illegible] superbia [illegible] a [illegible]

dicit glossa ordinaria quod omne peccatum est ex superbia. Ambrosius autem dicit quod omne peccatum est ex concupiscentia. Et Augustinus quod omne peccatum est ex libidine. Et .v. quod omne peccatum est aut ex amore mundi aut ex superfluo amore sui. Et quia habemus quod omnia ista accipiantur. Philosophus etiam dicit quod omnis malus est ignorans. Et Augustinus quod omne peccatum est ex errore. De quibus omnibus singillatim disputare longum est et dispendium. Secundum quod possumus quia sunt duo termini circa unumquodque istorum sumantur secundum quod peccatum oritur ex ipsis. Et habemus quod sumatur duplicitas eorum. Unde sciendum quod duplicitas triplex quam possumus magis in littera accipere quidem habemus generalem. Et prima inclinatio ad peccatum ex parte affectus tantum. Hoc autem est inordinatio in bonum. Et sic est amor mali. Tendit autem secundum ordinatam fugam mali. Et sic est timor male humilians. Si autem consideretur prout inclinatio tunc est tantum amor quia ut dicit Augustinus timor oritur ex amore. Et hoc generale autem est vel boni proprii aut ordinati ad proprium. Et primo non est amor sui, secundo non amor mundi. Et penes illa duo accipitur. Deinde sic. Si autem accipiatur inclinatio ex parte affectus generalis secundum comparationem ad dulcedinem obiecti moventis tunc est libido quae est in omni peccato movens ex parte affectus. Si autem est ex parte intellectus inclinans in speciali tunc est concupiscentia. Si vero ex parte rationis tantum hoc potest esse duplex scilicet per privationem habitus regulantis ut secundum contrarium habitum regulantis. Aut secundum privationem cognitionis non speculantis. Sed appositum boni. Et primo non peccatum est ex superbia, secundo non ex errore. Et tertio non ex ignorantia de qua dicit philosophus quod omnis malus est ignorans. Duo quae adducta de epistola Io. sumuntur per generalia obiecta moventia potentiam ad peccandum. Quia primum est aut intra aut extra. Si intra tunc est concupiscentia carnis. Si extra aut secundum gustum aut secundum visum. Et primo modo concupiscentia est oculorum, secundo modo superbia vitae. Secunda duplicitas quam possumus modo sumitur per generalia in littera peccandi quae sunt corporis et animae sive alterius. Tertia duplicitas sumitur penes ea quae ordinantur ostensa sive peccandi nocumentum quae sunt diversa proximi. Et ipse causa. Quod ad primum autem quod quaeritur quid sit superbia, error, libido, concupiscentia, amor et timor secundum quod sunt radices peccati, dicendum quod superbia dicitur dupliciter scilicet a privatione et quod est sapere. Tunc est idem quod ignorantia. Et sic non est radix omnis peccati. Dicitur autem a privatione sapide scientiae boni. Et sic peccatum omne procedit ex ipsa quia in omni peccato deficit bonum quod deficit ab ipso. Error autem dicitur dupliciter scilicet in scientia electionis. Et sic non est radix. Et in eligendo. Et sic est radix quia omnis peccans eligit errorem secundum statum alterius eligentis. Libido autem dicitur dupliciter scilicet actualis placentia boni inordinata. Et sic est specialis peccatum actuale. Et dicitur habitualis placentia boni communis. Et sic est radix omnis peccati quia habitualiter placet bonum commutabile in omni peccato cum sit conversio ad ipsum. Amor etiam sumitur secundum quod est inclinatio ad bonum sic acceptum. Et sic est specialis actualis. Sumitur etiam secundum habitualem inclinationem et ordinatam in bonum proprium. Et sic efficitur radix quia sic est

in omni peccato. Eodem modo sumendus est de timore. Primus mali quod fugit timor. Et sic patet solutio ad ultimas quaestiones. Deinde quaeritur de hoc quod dicit ibi: Principalia autem sunt .vii. vitia. Videtur enim quod sint plura quam .vii. quia dicit glossa super .vi. sex sunt quae odit deus et .vii. quae emulatur et .vi. capitalia [illegible] discordia seminantur quae in ora deponit. Sed nullum emulatur. De illis quod illa cum illis faciunt ad minus .xiii. peccata. Item sicut cum amplioris inclinationis est quam virtutis cum una virtute consistunt duo vitia ad minus unum secundum defectum alterum secundum superabundantiam. Cum igitur .vii. sint virtutes videtur quod .xiiii. debent esse principalia vitia. Si dicatur quod vitia sunt opposita ad virtutes cardinales et non opponuntur ad theologicas, tunc videtur ad minus quod .viii. sint vitia quia .iiii. sunt virtutes cardinales. Item autem in consequentibus emulatur ista vitia et addit stultitiam et quaedam alia. Ergo videtur esse plura quam hic ponuntur. Praeterea luxuria et gula opponuntur temperantiae quia non sumuntur alia vitia prout opponuntur ad alias virtutes cardinales; nullum enim opponitur fortitudini et prudentiae ut videtur. Item secundum quod iustitia est generalis virtus. Item cum sint .vii. dona et .vii. virtutes et .vii. beatitudines quae opponuntur ad illa non determinantur alia vitia. Videtur enim quod ita debet esse quia opposita eorum sunt vitia. Ergo sicut ista sunt principalia in bonis ita opposita eorum sunt principalia in malis. Ergo iam multa erunt vitia capitalia. Item videtur quod quaedam contrariis sint in .vii. Et [illegible] de invidia [illegible] .vii. sic enumerat: castrimargia, filargiria, fornicatio, accidia, cenodoxia. Gregorius vero emulatur sic Iob ultimo. Sic hoc in littera [illegible] invidiam [illegible] de invidia non est [illegible] cenodoxia [illegible] non sunt idem cum cenodoxia sit idem quod [illegible] de invidia [illegible] a cenos quod est [illegible] et doxa quod est gloria, vana gloria. Vana autem gloria non est idem quod superbia [illegible]. Solutio dicendum ad hoc et alia quae obici de facili possent quod [illegible] dicendum quod capitale vitium dupliciter dicitur. Uno modo quod placet [illegible] est capite. Et sic accipitur in glossa super [illegible]. Secundo quod est caput in toto vitiorum et ad quod cetera tamquam in [illegible] reducuntur. Et sic accipitur hic capitale vitium. Et [illegible] est capitale vitium quod fontale vitium a quo cetera oriuntur. Et [illegible] ponuntur unicuique vitiorum [illegible] filiae quae nascuntur ex ipso. Ad aliud dicendum quod licet vitium opponatur virtuti non tamen oportet quod vitia plura quam virtutes opponantur. Et capitalia vitia non sumuntur secundum oppositionem ad virtutes cardinales et theologicas vel dona vel beatitudines. Sed per generalia moventia appetitum ad quae sic ad cetera alia vitia possunt reduci ut infra patebit. Per hoc autem patet solutio ad omnia praecedentia. Et ad aliud dicendum quod superbia dupliciter accipitur. Uno modo generale secundum quod superbia dicitur quia est motus ad superiora [illegible] [illegible] sibi. Et sic appetitus excellentiae [illegible] superbia vocatur. Et sic ipsa non est speciale et capitale vitium sed radix omnium vitiorum. Et sic accipitur ab [illegible]. Et sic [illegible] vocat superbiam reginam vitiorum. Et sic cenodoxia

sui. Inanis gloria accipitur sub ea. Et est gloria de tali dignitate et
illa est spiritualis et carnalis. Secundo modo dicitur superbia specialis
appetitus excellentie in dignitate vel prelatione. Et sic ipsa idem
est quod inanis gloria predicto modo. Et sic a Gregorio dicitur unum capitalium
vitiorum inanis gloria predicto modo. Et sic a Gregorio dicitur unum
capitalium vitiorum ab ipso superbia filia est. Et tunc inanis
gloria idem est quod appetitus glorie in laude quod inanis est.
Et cum laus non sit principaliter movens ad quod alia reducuntur
non erit hoc modo capitale vitium sed filia capitalis. Si autem
queratur penes quid sumitur numerus horum vitiorum, dicendum quod
principaliter movens aut sumitur ex parte spiritus aut ex parte
carnis. Si ex parte spiritus, aut movet per rationem apparen-
tis boni aut apparentis mali. Si per rationem apparentis bo-
ni, vel boni aut boni quod est in se aut eius quod est in
altero. Si in se, tunc perversus ordo in eo est superbie que
super extollitur de bono accepto gratiale. Si in al-
tero, tunc perversus ordo in eo est ad detestandum bonum
per invidiam. Et hoc ratione in generale. Si autem movet per rationem
apparentis mali, aut quod est pena aut quod est culpa.
Sed appetitus detestandi malum culpe non potest esse perversus,
et ideo ex parte illa non est aliquod vitium. Si vero est mali pe-
ne, aut in se aut in alio. Si est mali pene in se et per-
verso modo, tunc est accidia, que fugit penam que est ex labore
spirituali. Et ideo quidam evagationem in spiritualibus non invenit
unde recreetur, eorum laboriosa reputat. Si alio est mali
agendi pene in alio et perverso modo, tunc est ira, que est appetitus
vindicte eorum ut pena inducatur illi cui irascitur. Si
autem ... quod appetit bonum multiplicatum per bonum commutabi-
lis, sic est appetens idem et appetens aliorum et appetens de-
lectabile. Ergo debent multiplicari vitia per appetitum in illa.
Item sic est per gustum et per tactum, ita sunt delectabilia
sensuum aliorum. Ergo sic accipiuntur duo vitia per de-
lectabile gustus et tactus, ita sunt accipienda vitia penes de-
lectabilia alia. Ad secundum dicendum quod non est idem, quia cum idem in moralibus or-
dinetur ad bonum, non est completus appetitus in appetente idem.
Et ideo penes idem non potest sumi capitale vitium, unde in-
fidelitas et error non sunt capitalia vitia, licet sint criminalia
et mortalia. Et hec causa est quia non est penes appetitum com-
pletum. Sed est ubi error ex deceptione quam inquirit decepto
est, non est ubi. Ideo licet infidelitas vitium capitale
non esset, ducere cum regina, ut dicit Gregorius, que potest
esse quod superbia regina vitiorum et alia vii vitia, sed non
infidelitas. Et sic deficit de ducibus alia. Et ideo infi-
delitas vitium capitale esse non potest. Ad aliud dicendum quod delectabilia
per propria concipiuntur et transeunt cum sint preter sensibilia
alia sicut dantur et aer et auditus. Et ideo super principium est
in gloria non sunt per se carnis et in transitu per propria
ad hoc consurgere pugnando sed secundum. Et hic in accidia
et ira concupiscentie autem per propria est delectabile carnis appe-
tere. Et hoc in delectabili gustus et tactus in summo.
Et ideo penes hec ultimum capitale accipitur ut gula et luxuria.
Ad aliud dicendum quod sic probatum est in questione de anima, nulla species
habet delectabile ut tactus tantum et gustus, sicut quod est quidam

tactus. Et ideo penes delectabilia aliorum sensuum non acci-
piuntur vitia capitalia sicut penes delectabilia gustus et tactus.
Deinde queritur de hoc quod dicit ibi: Quatuor sunt species. Hec
sub gradibus sunt species timor ... per que superbie. Contra
quod duo, scilicet quod dicatur timor et penes quid accipiuntur
species iste. Et dicendum ad primum quod ut dicit Augustinus timor mentis
est obstaculum ... dicitur timor in placendo per suspicionem
ex posse quod habere se credit aliquis et in hoc dicitur a super-
bia est appetitus excellentie sue potestatis. Sed timor est
falsus et beatus causa ex potestate et dignitate adeptus ad
finem. Ad aliud quod ipsum posse causa ... moris. Si ex intra et
acquisitis et non habendi. Si ex intra acquisitus, tunc est spe-
cies qui credit se habere propter ultimum. Si ex acquisitis, tunc
est species qui credit quidem se habere ab alio sed non gratis, sed per
acquisitionem meritis et est ... Si ex non habendi aut quod
ut et non est, et tunc est ... qui iactat falso se habere
quod non habet, aut qui ut et est, sed singularis est, et tunc
est quarta qui excellentie omnibus se credit habere quod
habet. Et est de hiis ex se ... falso plus omnibus inflante.
Deinde queritur de hoc quod dicit ibi: Huic autem precepto ut obviare.
Et queritur utrum sub uno ... Primo quod data sit in-
radice et cum ... quod magis sit peccati: scilicet superbia
et avaritia. Et videtur quod sit primum aut duo primum, ut duo
mala ut unum. Ad primum sic, numerus non habet primum et
unum. Sed radix est primum et ... primum. Ergo idem est esse initium
et radicem. Contra: in peccato duo sunt, scilicet aversio et conversio
et in aversione ... peccati et quietem peccati. Ergo ex illa parte
habet initium. Sed conversio per dulcedinem, ut sunt incitamenta
et ... Ergo ex illa parte habet radicem. Non ergo idem est initium
et radix ad finem sic. Si nos considerem peccatum per conversionem
et ... pluralitas non est initium, et volitum ex parte con-
versionis. Ergo ex illa parte efficacius incitat quam ex parte
illa. Ergo cupiditas magis est radix et efficacius quam superbia
sit initium. Item peccatum ex parte conversionis habet causam et finem
et ... Et species penes quas distinguitur ergo quod
terminat in illa magis spiritale respectu peccati quam illud
quod est in peccato per aversionem in qua non finitur neque terminatur.
Nec etiam species peccati distinguitur. Ergo ex parte illa ratione
semper quod cupiditas magis spiritale peccatum respiciat quam
superbia. Sed contra hoc quod dicit Augustinus in libro de libero arbitrio quod non est peccatum
ex hoc quod est conversio ad commutabile bonum quia ad bonum conversio
non est malum, sed est peccatum per aversionem. Ergo quod initiat ex
parte aversionis magis spiritale respicit peccatum quam id quod tenetur
ipsum ex parte conversionis. Sed prout initiat superbia, prout
in cupiditas. Ergo superbia est spiritualius respicit quam ava-
ritia. Item Augustinus dicit quod peccatum non est appetitus malarum rerum
sed desertio meliorum quam illarum appetitus est rerum malarum
in quantum sunt male. Superbia autem initiat per quod est deser-
tio malarum. Ergo superbia est spiritualior est peccati. Item peccatum
est mors anime. Sed mors magis est separatio a causa vite
quam dolor. Ergo cum superbia initiet peccatum per id quod separat
a Deo, spiritualius initiat ipsum quam avaritia. Ad hoc sim-
pliciter dicit Augustinus: initium omnis peccati est superbia et radix omnium

... ad ...

malorum est cupiditas. Cum ergo superbia et avaritia
sint duo mala, sed unum malum. Et hoc est in glo. x. etc. et [illegible]
[illegible]. Videtur ergo quod superbia et avaritia sint idem vitium.
[illegible] quod dicit magister in littera ubi capitulum [illegible] videtur quod distin-
[illegible] peccatum et non simpliciter. Et ideo videtur quod intelligatur de
generibus singulorum quorum utrumque dicitur initium esse omnis peccati et non
de singulis generum. [illegible] quod initium et radix differunt
ratione. Sed idem sunt re. Radix enim ut dictum est in obiecto
principiat peccatum ex parte conversionis que necesse est in ipso. In-
itium autem est primum ex parte aversionis ut probat obiecto [illegible]
superbia secundum quod generalis sumitur pro spirituali [illegible] i.e. quod [illegible]
sibi facit [illegible] ipsa est initium peccati et non
proprie radix. Sed cupiditas generalis sumpta pro spirituali li-
bidine boni commutabilis radix est [illegible]
appetitu [illegible]. Et per hoc patet solutio ad id quod queritur. Ex parte
peccati [illegible] est peccatum superbia est initium. Ex parte autem peccati
in nobis [illegible] cupiditas [illegible] ad [illegible]
[illegible] quod dicitur quod [illegible] patet solutio quia superbia magis est ini-
tium. Sed avaritia magis radix quia illa [illegible] ex parte con-
versionis [illegible] cupiditas [illegible] ut avaritia magis [illegible]
ex parte [illegible] patet solutio ad omnia obiecta [illegible].
[illegible] ad quod sic [illegible] peccatum distinguitur in species. Sed
non accipiatur [illegible] peccati [illegible] dicitur quod superbia
sumitur [illegible] et [illegible] generalis est spiritualis [illegible]
[illegible] non [illegible] peccatorum et sic est [illegible]
omnis mali. Et sic non est specialis et cupiditas vitium [illegible]
[illegible] excellentie [illegible] dignitatis
[illegible] et honoris. Et sic non est radix. Sed tamen sic potest esse
cum omnium vitiorum in genere ut magister dicit. Sed non omnium
in individuo. Avaritia [illegible] libido spiritualis boni commutabilis
et sic est radix omnis peccati. Et sic idem est cum predicta superbia
[illegible] differunt [illegible]
sunt in eodem peccato. Et sic [illegible] avaritia
que hec sunt possidendi [illegible] specialis
que est bona fortune. Et hoc est vitium speciale et cupiditas
et non est radix. Tamen hoc [illegible] a magistro in littera
quod dicit quod [illegible] peccata [illegible] ad genera
singulorum et non [illegible] ad singula generum. Sed sic non est ra-
dix [illegible] et [illegible] tamen non
est [illegible] patet solutio ad totum.
Est [illegible] quedam genera peccati [illegible]. Hic agit magister
de differentiis generalibus peccati quod est peccatum in spiritum sanctum [illegible]
[illegible] peccatum ad aliud et [illegible]
[illegible] peccati assignatio [illegible] ex
qua [illegible] in spiritum sanctum [illegible]
[illegible] obstinatio [illegible]
[illegible] finalis desperatio et presumptio [illegible] post
[illegible] duo alie species [illegible]
[illegible] et impugnatio veritatis agnite ibi est
et alia [illegible] peccati assignatio [illegible] assignatio
[illegible] duo [illegible] alia [illegible]
ibi [illegible] autem [illegible]
[illegible] quid sit peccatum in spiritum sanctum.

[illegible] ad [illegible] sit peccatum spe-
cialiter separatum ab aliis [illegible] ut [illegible] aliis peccatis [illegible]
peccati [illegible] ad primum [illegible] omne peccatum est [illegible]
[illegible] scilicet [illegible] peccatum in spiritum sanctum quod
[illegible] quod omne peccatum sit peccatum in spiritum
sanctum [illegible] omne malum oppositum bono. Sed malum est in omni peccato [illegible]
ergo omne [illegible] oppositum bono. Sed peccatum in spiritum sanctum dicitur eorum
oppositum bono [illegible] omne [illegible] peccatum est peccatum in spiritum sanctum
[illegible] in spiritum sanctum [illegible] quo malo [illegible]
[illegible] dicebat spiritum sanctum [illegible] ergo videtur
quod peccatum in spiritum sanctum [illegible] peccatum procedens ex errore [illegible]
[illegible] peccatum procedens ex ignorantia est peccatum
in filium. Ergo non est peccatum in spiritum sanctum [illegible] nullum peccatum
sit in spiritum sanctum [illegible] peccatum [illegible]
ergo omne peccatum est ex [illegible] in patrem. Ergo omne
peccatum est in patrem. Ergo videtur quod nullum peccatum sit in spiritum sanctum [illegible]
quod omne peccatum sit in filium [illegible] omnis malus
ignorans est. Ergo peccatum est ex ignorantia [illegible] in
filium. Ergo omne peccatum est in filium. Ergo nullum [illegible] in spiritum sanctum [illegible]
videtur quod qui peccat in uno peccat et in aliis [illegible] sic una
est [illegible] una est offensa [illegible] ergo qui peccat in
unum peccat et in alium [illegible] una est bonitas [illegible] ergo pec-
cate [illegible] bonitatem [illegible] peccate [illegible] personas est [illegible] peccate
[illegible] bonitatem est peccate in spiritum sanctum ut videtur dicere magister in littera
ergo peccare in spiritum sanctum est peccare in tres [illegible] uni-
one [illegible] cum [illegible] per unionem
[illegible] cum [illegible] qui offendit in uno [illegible] omni-
bus. Ergo [illegible] per unionem [illegible] ad [illegible] qui peccat
in unum peccat [illegible] quod
dicit in littera [illegible] quod peccatum quedam nomine suo exprimit
peccatum et quedam nomine suo exprimit peccatum et [illegible]
[illegible] quod non [illegible] solutio [illegible]
soluta est soluta quedam [illegible] peccatum [illegible]
[illegible] ex parte [illegible] peccatum in patrem et
spiritum sanctum [illegible] quedam peccata [illegible]
[illegible] ignorantia [illegible] malitia. Est autem [illegible]
[illegible] peccati exprimit [illegible] peccati et
[illegible] ut sacrilegium
[illegible] ad [illegible] ad primum ergo dicendum quod
peccatum in spiritum sanctum dicitur [illegible] ab obiecto [illegible] est peccatum [illegible]
[illegible] ad peccatum ab obiecto [illegible] persona [illegible]
[illegible] blasphemie [illegible]
[illegible] et [illegible] patrem [illegible]
Sed hic non [illegible] peccatum in spiritum sanctum [illegible]
[illegible] ad peccatum [illegible] peccatum ex malitia [illegible]
boni [illegible] peccati [illegible] patet
quod non omne peccatum est in spiritum sanctum [illegible]
[illegible] omne peccatum [illegible] gratiam [illegible]
ad gratiam [illegible] ad peccatum boni [illegible]
[illegible] peccati [illegible] patet solutio ad [illegible]
[illegible] quod hoc est peccatum in spiritum sanctum [illegible] et sic in
[illegible] hic de peccato in spiritum sanctum [illegible] de peccato in spiritum sanctum
[illegible] peccatum [illegible] ad [illegible] dicendum quod [illegible]

peccatum ex infirmitate, quod cum infirmitate [illegible] originem cum ea
dicitur esse ex infirmitate. Tunc contra infirmitatem esse cum mouetur
ille qui quis blasphemat metu persecutionis uel propter metum
paupertatis. Et hoc uocatur proprie peccatum in [illegible]. Sed non omne
peccatum procedit ex tali motiuo, quia quando motus malitie et
industria peccati dicitur peccatum cum infirmitate [illegible], ex quo oritur
desperatio peccati. Et sic potest [illegible] esse peccatum ex infirmitate,
sed tunc proprie non notatur causa mouens proxime ad actum,
sed remotam, quia scilicet infirmitas [illegible] est origo. Unde
[illegible] et omnis peccati desperatio. Et hec infirmitas [illegible]
causam mouentem proxime que est malitia, propter quam dicitur peccatum in
spiritum sanctum. Ad [illegible] quod [illegible] de ignorantia que est [illegible]
[illegible] sed illud quod dicitur scientia [illegible] qui scilicet bonum in
operibus non approbant. Et illa scientia [illegible] omnis malus.
Sed illa ignorantia non facit peccatum in [illegible]. Sed propter illa que ab-
soluta uel [illegible] dicitur [illegible] regulas in [illegible]
[illegible] excusabilis [illegible] uel in [illegible] uel in
tanto. Ad [illegible] quod tres [illegible] et sunt unum in
[illegible] non tamen conueniunt et unum sunt in [illegible] et quo ad
[illegible] ad [illegible] esse contra unum quod non erit contra aliud [illegible] medium
quo ad modum intelligendi inter [illegible] sunt ap-
propriata. Et [illegible] sunt. Et sic dicitur
[illegible] quod appropriata sunt. Et sic in [illegible] ex
ratione [illegible]. Et quo ad hoc ad [illegible] esse contra appropriatum [illegible]
quod non erit contra appropriatum alterius. Et hoc [illegible] hic. Unde
sed sic una [illegible] non tamen [illegible] una hec appro-
priata [illegible] sunt appropriata. Ad [illegible] quod una
est bonitas [illegible] bonitas [illegible] et [illegible]
[illegible]. Sed si accipiatur [illegible] appropriati, tunc accipitur [illegible] spirituale
[illegible] attribuitur spiritui sancto. Et hoc uel peccatum in spiritum sanctum, quod ad causam
mouentem [illegible] quod [illegible] quando est contra omnes,
sed sic est in peccato quod [illegible] malitie [illegible]
Et tamen [illegible] non [illegible] de peccato in spiritum sanctum
quod [illegible] non [illegible]
[illegible] attributo [illegible]. Secundo queritur quale dicatur peccatum ad mor-
tem. [illegible] quod quodlibet peccatum mortale sit peccatum ad mortem.
Et hoc [illegible] quod mortale est quod facit mortem hic mortis
[illegible] Et in futuro morte pene et delectatione [illegible]
[illegible] est quodlibet mortale. Ergo mortale est peccatum ad mortem. [illegible] Io.
[illegible] peccatum ad mortem, non pro eo [illegible] dicit glossa
peccatum ad mortem est quod separat a deo, sic mors separat animam
a corpore. Hoc autem facit omne peccatum mortale. Ergo etc. Preterea alia
glossa: peccatum ad mortem est quod durat usque in finem. Tale
autem peccatum est quodlibet peccatum mortale [illegible] in quo [illegible] finit
uitam suam [illegible]. Ergo quodlibet peccatum mortale [illegible] potest
esse in [illegible], quod [illegible] dicitur quod ipsum est [illegible]
[illegible] et maximum. Sed [illegible] dicitur peccatum ad mortem in quo
[illegible] remittendi uel redeundi ad uitam. Tunc uel
quod omne peccatum sit peccatum ad mortem [illegible] in omni peccato mortali
[illegible] gratie et [illegible] redeundi ad gratiam. [illegible]
sic [illegible] cadens [illegible] in peccatum. Et non [illegible]
peccato. [illegible] quod non sic [illegible] quod [illegible] dicatur peccatum
ad mortem [illegible] que dicit Io. non pro eo
dico ut oret quis [illegible]

quod dicit [illegible] desperandum est quantumcumque [illegible] ad
penitentiam adducatur. Et pro illo non [illegible] orare [illegible]
[illegible] desperatio. Ergo pro eo quod peccat in spiritum sanctum debemus o-
rare. Ergo male facit [illegible] oratione [illegible] oro [illegible] ad [illegible]
[illegible] ueniam. Et ergo maior necessitas [illegible] ubi maior
[illegible] et [illegible] est caritas. Sed in
maximis peccatis sicut est peccatum in spiritum sanctum. Ergo pro illo magis
est orandum. Non ergo debet dicere non pro eo dico ut oret
quis. Sed [illegible] dico pro illo oret omnis homo. [illegible] quod peccatum
ad mortem plus dicitur quam peccatum mortale. Et [illegible]
intelligatur [illegible] quod [illegible] in morte [illegible]
[illegible] in morte spirituali [illegible] ad regressum
[illegible] ad regressum
ad [illegible] a [illegible] morbi uel [illegible]
in [illegible] repugnat [illegible] in morte
spirituali. Et [illegible] peccati quod separat [illegible] et
gratiam. [illegible] non [illegible]
[illegible] duo [illegible] mortale peccatum [illegible]
[illegible] mortalis [illegible] ad [illegible]
[illegible] et sic peccatum in spiritum sanctum est ad mortem [illegible]
[illegible] ad [illegible] peccati [illegible] bonis [illegible]
[illegible]
ad [illegible] sunt [illegible] non est [illegible]
et ad mortem [illegible] non [illegible] ad [illegible]
[illegible] peccati. Ad [illegible] quod glossa ille
uocat peccatum mortale ad mortem. Et [illegible] de [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad [illegible] spiritualem
[illegible] ad [illegible] quod [illegible] in peccato [illegible]
scilicet quo ad [illegible]. Et [illegible] et quo ad [illegible]
in peccato. Et sic non est [illegible] glossa. Unde non omne
peccatum est peccatum in spiritum sanctum. Sed [illegible] quod [illegible] non
penitendi de peccato [illegible] ad [illegible]
ad [illegible] quod [illegible] qualiter intelligatur non pro eo dico ut dicit
[illegible] quasi [illegible] quod non [illegible] oratione. Sed [illegible]
magnitudinem [illegible] quod non [illegible] de [illegible] orare
sed [illegible] et [illegible] orare [illegible] mag-
[illegible] est orare [illegible] magnis [illegible] de eo quod Samuel
[illegible] quod [illegible] Saul cum deus abiecisset eum. Et
[illegible] quod non oraret pro ipso. Et [illegible] quod [illegible]
orare [illegible] non ualet [illegible] quod non est ad [illegible]
Saul et populo [illegible] scilicet deus [illegible]
[illegible] Saul et [illegible]. Et [illegible] de hoc [illegible]
[illegible] quale [illegible]
ab aliis peccatis [illegible] et [illegible]
[illegible] sunt passiones que [illegible] peccato [illegible] quod ipsum [illegible]
[illegible] peccatum in spiritum sanctum dicatur [illegible]
[illegible] peccati [illegible] peccatum [illegible] magis
[illegible] qualiter [illegible] peccati [illegible] oppo-
[illegible] ad actum [illegible] oppo-
[illegible] et [illegible] peccatum in spiritum sanctum [illegible] est
peccatum [illegible] non [illegible] ad alia peccata
[illegible] peccatum [illegible] ipsum est peccatum [illegible]
non dicitur in [illegible] peccatum in [illegible]
sed peccatum in spiritum sanctum [illegible] et [illegible] dicitur in [illegible]

d[e] peccato ad mortem.

ergo ipsum est genus peccati per se [illegible] oppugnare veritatem agnitam
ut invidere gratie fraterne dicuntur actus speciales, sed illi sunt
actus speciales peccati in spiritum sanctum, ergo peccata reducta ad ipsum sunt
specialia peccata. ergo eadem ratione peccata specialia sunt et [illegible]
a species peccati in spiritum sanctum. Contra. peccatum in patrem est peccatum
in infirmitate, et peccatum in filium est ex ignorantia, talia autem
non sunt peccata specialia. sed multa peccata [illegible] per speciem
actus possunt esse ex infirmitate et ex ignorantia, ergo cum peccatum
in spiritum sanctum ex divisione dicatur peccatum cum illis [illegible] dicit
b contrarietas peccati, quia peccatum speciale est procedere ex certa
malicia sive dicit contrarietatem accidentis ex parte [illegible]
[illegible]. hoc autem est peccatum in spiritum sanctum, ergo videtur quod peccatum in
c spiritum sanctum non sit peccatum speciale. sed peccati contrarietas [illegible] id quod [illegible]
contrarietate actuum eundem in specie [illegible] procedere
ex coactione [illegible] ut dicit Ricardus de Sancto Victore
in epistola de [illegible] blasphemie, et procedere ex ignorantia
et procedere ex malicia possunt esse circa actum eundem
specie, sicut circa negare et blasphemare [illegible] sunt
d circumstantie et non species peccatorum. [illegible] speciale peccatum [illegible]
nomen declarant, sed peccatum in spiritum sanctum non habet nomen declarans
sed [illegible] fundatur super alia peccata ut patet in obstinatione et
desperatione et presumptione et in penitentia finali. ergo peccatum
in spiritum sanctum non est peccatum speciale separatum a peccatis aliis. Solutio.
dicendum quod peccatum in spiritum sanctum [illegible] in speciem [illegible]
est a peccatis aliis ex parte autem [illegible] circa quod [illegible] est commune
cum peccatis aliis [illegible] separatum [illegible] duas species que sunt
invidia fraterne gratie et impugnatio veritatis agnite non sup-
ponit alia peccata [illegible] sed [illegible] aliis [illegible] species sup-
ponit alia peccata [illegible] sed non supponit ea ut sint
[illegible] actus eorum, quia actum [illegible] habet separatum ab actibus
aliorum peccatorum, sed non habet separatum ita quin alia peccata
a sint [illegible] sit actus istius peccati. Dicendum ergo ad primum
quod [illegible] quod peccatum in spiritum sanctum dividitur contra peccatum in patrem et
et filium [illegible] dicitur cum actu et non [illegible] actus
et ideo non sequitur quod ipsum sit [illegible] peccatum [illegible] peccatum
in patrem, sed quod dicatur [illegible] peccati in
patrem et peccati in filium [illegible] peccatum in patrem
dupliciter dicitur scilicet quod est contra patrem [illegible] actus et obiectum
[illegible] quod est ex eo quod est contra [illegible] attributum, et hec
ultima [illegible] sumitur hic a magistro [illegible]
actum [illegible] speciale et est speciale peccatum separatum ab
b aliis. Ad secundum dicendum quod [illegible] certa malicia dicit causam moventem
que [illegible] ex parte [illegible] alia [illegible]
actum [illegible] procedere ex certa malicia [illegible]
qui vult malum et placet ei [illegible]
et hec est [illegible] speciale actum certa malicia sicut non est
in peccato ex infirmitate vel ex ignorantia quia talis non vult in
[illegible] ignorantiam vel malum et ideo illa sunt [illegible]
c Sed peccatum in spiritum sanctum [illegible] et actum. Ad [illegible] dicendum quod id quod est
[illegible] in peccato in spiritum sanctum potest esse circa actum [illegible] in
specie circa quem est infirmitas movens et ignorantia ex hoc
non vult peccatum speciale, sed [illegible]
[illegible] actum [illegible] malum [illegible] speciale est
d [illegible] peccatum. Ad ultimum patet solutio per [illegible] solutionem [illegible].

Quarto queritur [illegible] peccatum speciale [illegible] speciale [illegible] sunt ibi
actus et [illegible] sunt peccata alia et [illegible]
[illegible] ad [illegible] quod [illegible] est. Item queritur de hoc quod
dicit ibi, Sed queritur quid sit peccatum. ibi enim videtur [illegible]
species peccati in spiritum sanctum et [illegible] de illis speciebus. videtur enim primo
quod obduratio non sit species peccati sed [illegible] peccatum
dicitur enim [illegible] quod obstinatio est in [illegible] malicia [illegible]
[illegible] homo [illegible] contrarietas [illegible]
illa non [illegible] peccatum [illegible] ut duo [illegible]
[illegible] ergo non erit peccatum [illegible] per [illegible]
[illegible] peccatis [illegible] ex parte [illegible]
obstinatio non est species distincta a [illegible]
[illegible] et hoc est contra multos qui dicunt quod est species hoc peccati.
Item queritur de [illegible] finali [illegible] illa [illegible] esse [illegible]
[illegible] peccati usque ad mortem [illegible]
multi qui in [illegible] peccatis moriuntur. ergo omnes illi peccant
in spiritum sanctum et hoc falsum est quia sic omnes dampnati peccavissent
in spiritum sanctum. Item videtur autem [illegible] de desperatione cum enim sit
desperatio contra spem et [illegible] presumptio debet esse contra fidem
et contra caritatem [illegible] non videtur. ergo insufficienter assignantur
peccata in spiritum sanctum [illegible] spiritui sancto attribuitur caritas. ergo [illegible]
[illegible] species debent sumi [illegible] caritatis
et tales [illegible] Item [illegible] quod infidelitas est
peccatum quo [illegible] ergo ipsa est peccatum
maximum. ergo videtur quod infidelitas sit peccatum in spiritum sanctum.
Item [illegible] de [illegible] quas [illegible] assignatione
que sunt [illegible] veritatis agnite et invidentia gratie
[illegible] enim [illegible] attribuitur filio [illegible]
veritatis agnite potest esse peccatum in filium [illegible] in spiritum sanctum.
[illegible] de [illegible] quod si invidia est peccatum in spiritum sanctum [illegible]
peccavit in spiritum sanctum quod [illegible] dicere. [illegible] dicendum quod secundum
doctores [illegible] duo sunt [illegible] de [illegible]
[illegible] peccati in spiritum sanctum [illegible] una que a modernis [illegible]
[illegible] esse [illegible] supponatur
ea que [illegible] sunt [illegible] peccatum in spiritum sanctum [illegible]
[illegible] id genus peccati quod [illegible] attributo
spiritui sancto in [illegible] ad peccatum et illi attributo quod
[illegible] eum ad [illegible]
peccatum [illegible] bonitas [illegible] oppugnat spiritum sanctum
non in [illegible] sed in [illegible] que exiguntur ad peccati remis-
sionem que sunt [illegible] ad remissionem peccati [illegible] et ille cui [illegible]
et [illegible] cui [illegible] in [illegible]
[illegible] peccati [illegible] et sacramentalis [illegible] sit
[illegible] ex parte [illegible] exigunt duo ad peccati
remissionem ex parte enim [illegible] exigitur [illegible]
in [illegible] culpa [illegible] pena [illegible]
[illegible] ex parte autem pene [illegible]
[illegible] exigitur [illegible]
[illegible] pena [illegible] autem hanc oppugnat desperatio
[illegible] oppugnat presumptio, ex parte
eius cui fit remissio debent esse duo scilicet dolor de
commisso et [illegible] non [illegible] de cetero et primum
oppugnat obstinatio cui placet peccatum [illegible].

et secundum oppugnat spem finalem quia est oppositum magnum
presumendi de peccato. ex parte autem est sunt duo scilicet
virtus efficacie sacramentorum et fides eius sunt in peccato
et illam oppugnat [illegible] ingno virtutis
agnite sue si satet attactum fidei est illum et di
deret secundum ex malicia ut si satet in baptismo temptaci
peccatis et diceret secundum ex malicia. vel si proposita sacret
ua esse mutata et divina et diceret ex malicia in beel
zebub esse factum ut patet in textu ubi ambo ergo
et esse bonum quod est in melius esse quia per contrarium falsa
contrarie inveniuntur et hoc oppugnat providentia suprema ergo.
Alia sententia quam plures hic sectantur dicit. ad esse super
peccatum in spiritum sanctum et non discedit ab illo in hoc solo. reducunt
enim obstinacionem et finalem impenitenciam in speciem unam
quia impenitencia non [illegible] sed nascitur ex obstinacione peccati
qua quis delectatur in peccato perfecto et hoc videtur ut
opinio magistri in littera et quidam sequuntur eum in hoc. sed
hanc assignacionem videtur quod desperacio sit peccatum infidelitatis
quia dicit maiorem esse suam iniquitatem quam dei misericordiam
infidelitatis [illegible] magnitudinem quia deus in quolibet suo attributo
est maior quam cogitari possit. ergo infidelitatis est despe
ratio et non peccatum in spiritum sanctum. similiter obicitur de peccato presump
cionis. presumens enim dicit deum non esse iustum. hoc autem
infidelitatis est. ergo presumens est infidelis et non peccans
in spiritum sanctum. sed contra obicitur quia peccatum est contra deum et puniendo
in penis non ostendit ut fideles. cum ergo desperans moue
atur hiis motivis scilicet cogitacione magnitudinis peccati et rigoris iusticie
in puniendo ipse non motu fidei non [illegible] sunt per
motivi motu fidei et motu infidelitatis ergo desperans non
est infidelis. ad obiectum de presumente quia ille cogitat
dei misericordiam indulgentem pro fide sua et peccata assignacio
est insufficiens. alia ratio quam dicit beda [illegible] in
curritur in peccato scilicet infirmitatis ignorancie malicie et concupiscentie hominum
autem peccatum penes infirmitatem et peccatum in filium penes
ignoranciam et peccatum in spiritum sanctum penes maliciam. ergo deberemus
habere aliquod peccatum generale penes concupiscenciam et non habemus.
ergo insufficienter videtur magister in littera assignando genera peccatorum.
[illegible] et quod cum infirmitas sit penalitas vel ignorancia et concupiscentia
quare quando non fuit pena scilicet malicia ut sit est pena
quare non [illegible] sicut alia. ad hoc autem ultima obiecta
primo videndum est et dicendum ad primum quod desperans non est infi
delis et obiecto supposito [illegible] fuerit desperans
maiorem esse suam iniquitatem quam dei misericordiam scilicet suam iniquita
tem maiorem esse quam deberet ut vellet [illegible] et hoc so
nat verba chaim qui non dixit maior est iniquitas
mea quam misericordia. sed quam ut veniam merear. id est propter
suum meritum et hoc [illegible] dixit sed non quia tue velis mi
sereri. quia [illegible] non exposcebat satisfactionem condignam
sed satisfactionem congruam quam possit exhibere [illegible]

dicendum est de presumpcione quia licet ad credat deum esse iustum tamen
quia in misericordia se extollit [illegible] dicit deum non uti iusticia in pu
nicione [illegible] peccatorum. ad aliud dicendum quod genus non dicitur specialiter
movens [illegible] sicut ignorancia quam [illegible]
et infirmitas [illegible] in spiritum redundat [illegible] et sic malicia
que est in voluntate [illegible] sic dicit glossa [illegible] contraria
est ex omnibus et est de [illegible] in omnibus peccatis [illegible]
appetitur [illegible] quo [illegible] appetitur [illegible]
[illegible] ignorancia [illegible] cum malicia et non
est [illegible] et [illegible] penes [illegible] non sumitur specialiter
genus peccati. ad aliud dicendum quod sine dubio [illegible] malicia est singula
peccati pena [illegible] et [illegible] quod malignitas [illegible]
[illegible] est malignitas [illegible] quia hec pena [illegible]
[illegible] et non [illegible] ut ignorancia [illegible] ille [illegible]
ut [illegible] et ista accidit. ad id autem quod in [illegible] obiciebatur
dicendum quod obiectio [illegible] duplex [illegible]
est peccatum sed pena [illegible]
[illegible] peccati [illegible] delectatur cum male fecerit
et exultat in rebus pessimis et tunc est peccatum in spiritum sanctum.
ad [illegible] dicendum quod [illegible] finalis [illegible] in peccatis et de
illa procedit obiectio. et actuale [illegible] nequam percendi
et hec est peccatum in spiritum sanctum [illegible] ex infirmitate [illegible] ex ignorancia
procedit sed ex malicia et mali placencia. ad [illegible] dicendum
quod [illegible] obiectio non [illegible] ab impenitencia finali [illegible] solo
pro [illegible] in assignacione specierum [illegible] ad [illegible]
dicendum quod desperacio [illegible] ex hoc est peccatum in spiritum sanctum quia est contra
spem. sed [illegible] ex hoc quod est contra graciam in qua remittitur
peccatum. et [illegible] valent ille obiectiones [illegible] solo fu
git [illegible] dicendum quod spes non est [illegible]
et [illegible] fides autem non [illegible] pure [illegible]
bonum [illegible] quia venia et gracia quorum est spes [illegible] ad peccati
remissionem [illegible] magis est peccatum in spiritum sanctum [illegible] spem quam
[illegible] ut fidem. ad [illegible] quod [illegible] de sua assignacione dicendum
quod [illegible] in [illegible] ista [illegible] est illa quam [illegible]
et gracia [illegible] attribuitur spiritui [illegible] dicitur quod non
dicitur peccatum in [illegible] quia [illegible] sed [illegible] ut attribuitur
illis [illegible] ut [illegible] cum movet [illegible] attributo.
[illegible] impugnacio [illegible] ex malicia impugnatio
est peccatum non in filium sed in spiritum sanctum. ad ultimum dicendum quod non
est id invidia et invidencia [illegible] quia invidia
est [illegible] in bono [illegible] et [illegible] est impedimentum boni
[illegible] et [illegible] dicit iob quod [illegible] occidit invidia
quia [illegible] impeditur in bono [illegible]
[illegible] non [illegible] bono invidet. bona autem que se
[illegible] impedit sunt bona que ex contrario [illegible]
[illegible] ut dicitur honores laudes et [illegible] mundana
[illegible] invidia [illegible] bonum [illegible] invide
ncia [illegible] bonum quod non [illegible] minuitur
ex [illegible] plurium sed magis [illegible] sic est bonum spirituale

et hoc non potest esse ex parte illius, ut ignorantia in [illegible] contingit, [illegible] magis movet ad diligendum bonum quam quantum ad contingentem ignorantiam. Ideo esse non potest, quia non contingit id cognoscere, et ideo ignorantia illa ex malitia procedit. [illegible] et per hoc patet solutio ad totum.

Deinde queritur de hoc quod dicit: Sed queritur [illegible] obstiterit. Ibi enim magister agit quare sit irremissibile. Et de hoc queritur sic: Si peccatum dicitur irremissibile, hoc non erit nisi propter magnitudinem peccati vel propter impotentiam remissionis. Sed non propter magnitudinem, sicut probatur in littera ex verbis Augustini. Si autem dicatur irremissibile propter impotentiam ad remissionem, hoc autem erit ex parte remittentis aut ex parte eius cui remittitur; non primo modo, quia sic nullum peccatum irremissibile, quia omnipotenti medico, qui est potens salvare in multis et in paucis et in magnis et in parvis. Si autem dicatur irremissibile ex parte eius cui remittitur, sic omne peccatum mortale erit peccatum in Spiritum Sanctum. Si autem dicatur irremissibile eo quod non remittatur neque in hoc seculo neque in futuro, sic omne peccatum in quo aliquis sine gratia decedit est peccatum in Spiritum Sanctum, quod tamen falsum est.

Solutio. Ad hoc quod peccatum dicitur irremissibile, non ex parte remittentis nec ex parte eius cui remittitur, sed ex parte cause moventis ad remittendum; et hec est eadem causa que movet ad peccandum. Hec enim est malitia, et [illegible], et non habet congruentiam remissionis. Unde quod remittatur [illegible] de illa parte media.

Alia autem causa assignatur [illegible] Ricardus de Sancto Victore in epistola de [illegible] blasphemie [illegible], quia sic [illegible] non credit se [illegible], eo quod ipsa habet actum et obstinationem manendi in futuro et hic. Sed ubi perfecta, ita peccatum quo ad suam causam et actum non remittitur, eo quod habet causam magis indurantem in futuro seculo quam hic; causa enim sua est amor peccati et odium dei; et hec magis indurat in dampnatis quam in malis hic.

Est et alia [illegible] per solam presumptionem [illegible] assignatur, et alias usque ad sex, quia cum [illegible] erit octo. Et harum prima est que opponitur fonti misericordie. Unde Augustinus dicit super [illegible]: peccatum in Spiritum Sanctum est cum quis de gratia in iudicio [illegible] agitatur; secunda est quod talis [illegible] se ad peccandum [illegible]; et hoc habetur in littera; tertia est quia [illegible] et paucis dimissum [illegible], et de hoc potest exponi [illegible] autem tuam et cetera; quarta est quod non legitur dimissum. Unde Luce xii: Omnis qui blasphemaverit in Spiritum Sanctum et cetera. Dicit glossa: hec blasphemia exigentibus meritis sic nunquam ad remissionem, ita nunquam ad penitentiam pervenit. [illegible] assignat Ricardus de talibus de pena de [illegible] in nullo quam aliud, quia non habet excusationem in causa movente ad peccandum. Dicitur sic peccatum [illegible] quod nullo modo expiari potest. Peccatum autem in Spiritum Sanctum irremissibile omnino nulla pene relaxatione [illegible] consequitur, et per hoc [illegible] in remissione; et irremissibile [illegible] est quod talis meretur nunquam [illegible] penitere. Unde [illegible] qui peccaverit [illegible] dicit glossa: qui peccavit in Spiritum Sanctum non remittetur, quia meretur penitentiam agere [illegible]

et per hoc patet solutio ad totum. Deinde queritur de hoc quod dicit: Diversi [illegible] blasphemandi in Spiritum Sanctum. Et queritur differentia inter blasphemiam in Spiritum Sanctum et peccatum in Spiritum Sanctum et spiritum blasphemie in Spiritum Sanctum et peccatum in Spiritum Sanctum; hec enim tria differenter [illegible] in littera. Solutio. Dicendum quod peccatum in Spiritum Sanctum est generale [illegible] et non potest nisi causam ad peccatum moventem [illegible] oppugnationis gratie, quia sic remissio [illegible], ut prius dictum est. Sed blasphemia in Spiritum Sanctum agnita in opere ostenditur [illegible], sicut fuit opus miraculi in expulsione demonis, quod [illegible] dixerunt [illegible] attribuebant [illegible] Beelzebub, ubi blasphemia [illegible] ipso in [illegible]. Sed spiritus blasphemie est amor blasphemandi [illegible] concitans [illegible] et gratiam [illegible] blasphemiam [illegible] ut [illegible] deceptus quis [illegible] esse tollerabile quam blasphemia, malitia sua [illegible] malignitas blasphemie [illegible] est [illegible] in hoc [illegible] et in quo magis [illegible] usque ad [illegible] delectatio et [illegible]. Quid enim est blasphemia nisi [illegible] ad hoc autem quilibet aspirat quod valde affectat [illegible] desiderat; quid ergo [illegible] ad spiritum blasphemie [illegible] et desiderium [illegible]. Deinde queritur de hoc quod dicit: Peccatum enim in patrem id intelligitur [illegible].

Queritur utrum peccatum maior fuit in Spiritum Sanctum [illegible] Luce xii [illegible] agitur de peccato in Spiritum Sanctum [illegible] de peccato maiori, quod [illegible] Christi [illegible] Spiritum Sanctum [illegible], sed contra [illegible] videtur esse quod dicitur in [illegible] sub [illegible] esse [illegible] et [illegible] peccatum in [illegible] ad hoc multa possent reduci. Sed illa [illegible] que [illegible] solutio.

Deinde queritur de peccato primi angeli et primi hominis, cum enim [illegible] et ignorantia [illegible] pene peccatum sequitur [illegible] quod fuerunt in angelo et homine peccatum [illegible]. Ergo videtur quod peccatum [illegible] eorum [illegible] in patrem [illegible] in filium. Relinquitur ergo quod fuit in Spiritum Sanctum. Sed contra hoc est quod dicit apostolus de [illegible]: Adam non est seductus, sed mulier seducta in prevaricatione fuit. Seductio autem cadit [illegible] ignorantia, ergo [illegible] in filium et non in Spiritum Sanctum. [illegible] de [illegible] dicit Augustinus quod credidit [illegible] esse [illegible] ergo [illegible] ad ignorantiam [illegible] primus angelus credidit se posse accipere [illegible] potentiam posse [illegible] ex se [illegible] non [illegible] ergo et ipse de[illegible] fuit, et sic omnium [illegible] fuit in filium et non in Spiritum Sanctum.

Solutio. Dicendum quod peccatum [illegible] quo ad [illegible] fecerunt [illegible] Spiritum Sanctum [illegible] in Spiritum Sanctum [illegible] infidelitas [illegible] Christum fuit ex ignorantia [illegible] qua decepta fuerunt in [illegible] salvatoris; et quo ad hoc fuit peccatum in filium. Et sic patet solutio [illegible] quod ignorantia est duplex, scilicet nescientia [illegible] et ex illa [illegible] primus angelus et primus homo; et ignorantia que est [illegible] peccati [illegible] in [illegible] et ex illa non

pecaverunt. et primo modo fuit potestas in filium et sic patet solutio
ad omnia que contra solutionem sunt inducta.

¶ Post predicta consideratione dignum occurrit. Sed ultra d.
dicitur quod totum pec circa de pecc. quia in ultimo ang.
de potestate peccandi. et duo querit magister. scilicet an potestas pec-
candi a deo sit. et utrum desperantes resistere potestati malorum. ibi.
hic oritur questio. et sic patet sententia. Circa primam partem queruntur
tria. quorum primum est utrum potestas peccandi sit potestas vel potentia
secundum utrum sit a deo. tertium utrum sit una vel plures.
Ad primum sic. dicit philosophus quod potentie rationales sunt ad opposita
sed opposita sunt bonum et malum. ergo una est potestas horum
in anima rationali. sed potestas ad bonum est potestas. ergo et potestas ad malum
est potestas. item potestas mali est potestas potentis facere malum. ergo est
potestas activa. sed activa est potestas et non impotentia. ergo potestas mali est
potestas et non impotentia. item super hunc est quod liberum arbitrium est facultas
rationis et voluntatis qua bonum eligitur gratia assistente et mal-
um desistente. ergo liberum arbitrium est potestas mali. et tamen est potestas absolute.
item voluntas est potestas qua fit malum. et voluntas est potestas simpliciter.
ergo potestas qua fit malum est potestas et non impotentia. Contra.
dicit Anselmus in libro de libero arbitrio. putas ne quod additum minu-
it et subtractum auget libertatem esse libertatem aut li-
bertatis partem. quod dicit. non. sed potestas mali addita potentie et
facultati et libertati minuit unumquodque istorum. ergo non est
potestas vel pars potestatis. item si esset potestas absolute cum nulla potestas
que de genere laudabilium est desit deo et angelis con-
firmatis esset ista in deo et in angelis quod falsum est. ergo non
est potestas. item si esset illis potestas hominis cum gratia sic pecco
nunc et gratia pecco gratia. remaneret illa potestas in gratia et
gratia. contrarium autem hic non esse videtur. ergo non est potestas nec ut
sed defectus et impotentia. Respondeo dicendum quod potestas ad malum potest esse duplex.
scilicet ad malum phisicum puta et hic potestas est mortale et
defectus est in omnibus actibus et qualitatibus et de hac
loquitur hic. quod utrum illud ut dicit philosophus scilicet generationis super
libro de celo et mundo. est in immobile. si per unum ab uno
potest unum a duobus ut duo et sic deinceps. Dicendum
et potestas faciendi malum et tunc oportet quod malum accipiatur
in actione mala sed quod dicimus supra quod malum habet causam de-
ficientem. et sic illa potestas potest considerari tripliciter. scilicet secundum
radicem in qua radicatur in illo potentie et sic est una
potestas et secundum ordinem ad actum primo modo est potestas et secundo modo
et sic tollitur a philosophis quod potestas per se agendi bona est. sed se-
cundum ordinem ad actus duplex consideratur. scilicet per comparationem ad ipsam actus ut
per comparationem ad actum sub deformitate et primo modo est potestas ad ipsum
secundo modo est potestas cum impotentia permixta sive a corporalibus
ad deformitatem solam. tunc non est potestas activa. sed in illo de-
fectus et debilitas succumbentis malo sic dicimus hunc
posse mori et illum posse infirmari et illum posse
vinci. Item potestas mali defectus et sic patet solutio ad totum. quia
per rationes procedunt de potestate in comparatione prima et secunda et
tertia. sed quia referuntur ad actum tantum. alie autem rationes procedunt
in comparatione que refertur ad deformitatem sive deformitatem. primo

et nisi et secundo ulterius potestates sunt in angelis. sed non est ratio. Ad secundum
queritur de secundo. scilicet utrum sit a deo. quod de hoc queritur in textu. Videtur autem
quod sic. quia omnis potestas a deo est. ergo et ista. item ecclesia non
laudatur nisi sicut qui potuit transgredi et non est trans-
gressus facere mala et non fecit. non autem laudatur nisi propter hoc quod
sit a deo. ergo hanc potestatem habet a deo. item quilibet est causa eius
et causa causati. sed autem actus est a deo. ut supra probatum est.
ergo omnis potestas agendi est a deo. item quecumque potestas per analogiam
est in deo et in creatura potestas per se agendi. ut dicit philosophus
est in deo. et constat quod est in creatura. ergo et quod est in creatura
est a deo. Contra. sapiens non facit id quod opus suum sit de-
terius. potestas mali est ex qua opus dei sit deterius. ergo potestas
mali non est a deo. item patet per Augustinum. sed patet per hoc quod malum
est quod opus dei sit deterius. et si non esset potestas mali non fieret
malum. Respondeo dicendum secundum triplicem distinctionem quod potestas mali secundum quod est
ad malum consideratur in se vel in se. est enim perfectum et a deo
secundum ordinem ad malum habet et sic quod est de se. et non a deo
et sic non est a deo. et quo ad tertiam consideratum procedunt
ultime rationes. prima quia non potest eliciere et est actus nisi
secundum quod est a deo. secundum autem aliam considerationem procedit sic in oppositum.
et ideo non est difficile hanc solutionem tenere in duobus ad oppositum.

¶ Tertio queritur utrum sit una vel plures. videtur autem quod plures. quia
loquendo fit malum. et ambulando et comedendo et cogitando
et volendo et eligendo et multis aliis actibus quorum qui potentie sunt de-
ducte in potentiam unam. ergo potestas faciendi malum est plures potentie et
non una. Sed contra. Augustinus dicit quod in omni malo sola voluntas culpatur.
ergo sola voluntas est potestas mali vel peccandi. Item super hunc
quod actus hic potest esse que est voluntas. dicit malus et non
alia. ergo sola voluntas est potestas peccandi. Respondeo dicendum quod potestas peccandi
id est peccatum exequens multiplex est in homine. sed potestas imperans
peccatum non est nisi una sola que est voluntas. et sic patet solutio ad
totum. Circa super hoc notandum est distinctio quod peccatum differt
et in ratione et liberum arbitrium et voluntas et ceteris potestatibus et ulla et ulteriores
hic. ¶ Deinde queritur de secunda parte que incipit ibi. hic oritur questio non
contemnenda et cetera. circa quam duo attendenda occurrunt. scilicet utrum
in omnibus sit obediendum prelatis et utrum sit resistendum potestati. Videtur
ad primum obediendum sic. dicit Bernardus in libro de dispensatione precepti et regule
nisi exigat plures vox quam non prohibitum. ergo non in omnibus est
obediendum prelatis. item Bernardus nisi deus prohibuit est inhibendum
nisi ultra cogendus lege obedientie. et sic ergo sed idem. Sed contra videtur
esse quod idem dicit Bernardus quod perfecta obedientia fine nescit. ergo
in omnibus obediendum. item Hugo de sancto Victore obedientia est virtus que
omnia ad implendum inducta nova implenda et obstinate re-
pudiantis aut... item ecclesiastici. iiii. noli resistere contra faciem potentis.
ergo in nullo est resistendum. item ecclesiastici iiii. filii obedientie pre-
ceptis per omnia. ergo in nobis preceptis quibuslibet. ergo in omnibus obediendum
est potestati. item Bernardus ad quemlibet professum monasterii. ut dominum
timeat ut dominum diligat credat quicquid iste talis
nisi iniquitatem judicet sibi magister cui est obedire
et iussa implere dicere Moyses. audi Israel et tace. item
Gregorius non quicquid imperat. sed per quas obedire dignum est. item in

enim. Qui vos audit me audit, et qui vos spernit
me spernit. Contra, quia in omnibus Deus audiendus est, ergo et
prelatus. Item [illegible] regula: si precipit prelatus [illegible]
[illegible] est facere. Ergo in omnibus possibilibus [illegible] est obediendum.
Solutio. Ad hoc [illegible] solvendum est secundum distinctionem, quia aut
loquimur de obedientia perfecta que est caritatis et liberalis, et secundum finem
necessitatis sicut caritatis, aut loquimur de obedientia
iustitie. Et secundum hec [illegible] et ubi non est cogitanda
[illegible] caritate [illegible] magistros [illegible] distinguere,
quia est potestas plena et potestas limitata. Precepta plene in
omnibus obediendum est quia sic potestas in nullo a quo non est potestas
[illegible] ponitur. Unde si precipit peccatum, hoc non est potestas [illegible]
et [illegible] non est obediendum. Sed precipit ea que sunt potestatis
sicut dicit apostolus: secundum potestatem meam quam dedit mihi Dominus in edificationem
et non in destructionem vestram. Tunc [illegible] locum
[illegible] quia autem est perfectionis obedientia et hoc
obedire in omnibus bonis, quia ad illa sola data est potestas
aut iustitie. Et preter illam non oportet obedire nisi in
hiis in quibus obligatur ex voto vel cathedra. Sic
enim intelligitur de super cathedram Moysi sederunt scribe et pharisei;
que dixerint vobis, scilicet ad cathedram pertinentia, servate
et facite, et cetera. Si autem est potestas limitata, tunc ex iustitia
non debeo nisi in quantum subditus sum ex ipso mandato vel
voto, sed ex caritate et perfectione possum obedire in [illegible]
[illegible] votum vel mandatum superioris, et sic patet
solutio ad totum, quia prima auctoritas loquitur de obedientia debita
ex iustitia, secunda autem de perfectione caritatis in obediendo.
Secundo queritur utrum resistendum sit potestati dyaboli. Et videtur quod non,
quia qui resistit potestati Dei ordinationi resistit. Ergo non est
resistendum potestati dyaboli. Item hoc videtur per hoc quod Jeremias suasit
sic quod serviret Nabugodonosor, et sic potestati dyaboli. Ergo potestati
dyaboli non est resistendum. Item homo debet sustinere quod sustinere
meruit ex peccato. Ergo hoc debet sustinere et non reniti.
[illegible] medie est, quia [illegible] liberavit Dominus [illegible]
[illegible] dicit glosa: non sua virtute, sed peccati hominis [illegible]
hominem eum potestate. Item [illegible] me Domine et [illegible]
me, et cetera. Temptatio autem fit per potestatem dyaboli.
Ergo [illegible] desiderare debemus ut dyabolus [illegible] potestatem. Sed
[illegible] oramus nisi [illegible] et ne nos inducas in temptationem.
Item [illegible] resistite fortes in fide. Secundo utrum
debemus velle temptari super est disputatum. Sed hic
[illegible] quod dyabolo resistendum [illegible] quia dyabolus
[illegible] de [illegible] et non [illegible] potestas
sibi concessa nisi ad malum finem. Et [illegible] sibi et sue
potestati est resistendum. Ad primum ergo quod [illegible] obiectum dicendum quod omnis potestas
est a Deo ordinata, sed cum hac ordinatione [illegible]
[illegible] potestas. Et quo ad hoc potestati est
resistendum. Sed si maneret in ordine divina tamen quod
esset ad vindictam malorum et laudem bonorum,
tunc nullo modo esset resistendum. Ad aliud dicendum quod Jeremias suasit
sic hoc quantum ad afflictionem corporis, sed non quod

ad spiritualem [illegible] que fit per Christum, quia illa non procedit
ex ordine potestatis, sed ex [illegible] ad aliud dicendum
quod hoc verum est quantum ad successiones corporales. Sicut Job afflictus
[illegible] sed nullo modo consentiendus culpe quam [illegible]
sicut nec Jacob, Job in omnibus temptationibus posuerunt labia
sua nec dixit, et cetera. Ad hoc quod queritur utrum debemus velle
temptari, dicendum quod non, propter duo, quorum unum est temptatio
non tantum dicit illud quod est potestatis ordinate, sed quod est
[illegible] cui resistendum est. Secundum est debilitas nostra.
Debiles enim sumus et debemus nobis cavere et ab occasionibus
cadendi. Ad aliud autem quod [illegible] dicendum quod [illegible]
[illegible] temptationis que est peccatis et non [illegible]
bone in se. Et si obiciatur quod est [illegible] quod unum habet sic
aliud, dicendum quod [illegible] Domini voluit esse [illegible]
temptationis, ut non posset, [illegible] ad potestatem. Et [illegible]
bonum [illegible] sicut dicit Augustinus: Da quod iubes et iube quod vis.
[illegible] quidam [illegible] in [illegible] non [illegible] ut [illegible]
[illegible], sed ut Dominus det nobis virtutem portandi
[illegible]. Tertio queritur de hoc quod dicitur: potestates humanas sibi
[illegible] alteri. Et continentur duo, quorum primum est utrum [illegible]
[illegible] est quod dicit Augustinus: quod superiori est obediendum in [illegible]
et superior contraria precipiunt. Secundum utrum potestatibus contrariorum
sit obediendum ad [illegible] sicut apostolus [illegible] et Augustinus [illegible]
[illegible] dicit glosa: non audivi archiepiscopo
super subditos episcopi manum apponere sine eo. Ergo archiepiscopo
non potest contra [illegible] episcoporum subditis [illegible]. Ergo non
est generale [illegible] quod hic dicitur. Item [illegible] potestas magis
[illegible] quam mediata, sed inferioris potestas est immediata.
Ergo est fortior super subditos quam superior. Ergo si
contraria sint standum est inferiori et non superiori. Sed contra.
[illegible] dicit quod [illegible] potest potestas inferior [illegible] et superior
et plus. Ergo si contraria [illegible] est credere inferiorem.
Solutio. Dicendum quod superior et inferior [illegible] duobus modis,
scilicet ut in ordine ad se invicem ita quod tota inferior
[illegible] a superiori, sicut [illegible] a potestate [illegible]
[illegible] et episcoporum a papa, et tunc superior potestas remanet
ordinaria et [illegible] omnibus subditis inferioris. Et in
tali casu [illegible] Augustinus hic, et non [illegible] instantiam. Quando
autem sic se habent ut ambe exeunt ab una
[illegible] subditis inferioris superiori in quibusdam [illegible] et in
quibusdam non [illegible] subditi. Et tunc [illegible] ad
[illegible] quod superior non potest revocare. Et sic se habet
potestas archiepiscopi et episcopi in comparatione ad [illegible] et [illegible]
[illegible] solo ad totum. Ultimo queritur de potestate tyrannorum
de quibus dicitur [illegible] quod sunt [illegible] et non habent
potestatem nisi usurpatam. Utrum sit eis obediendum vel non. Videtur autem
quod sit eis obediendum, quia non est potestas nisi a Deo. Et qui resistit
potestati, et cetera. Item de Nabugodonosor constat quod non habuit potestatem
[illegible] nisi usurpatam et tamen Jeremias suasit quod
obedirent ei, Jeremias xxvii. Item [illegible] super [illegible] non
habuit nisi potestatem usurpatam, et tamen Dominus dixit: non

habet in me potestatem nisi data ... et obediunt eis
ad hoc quod non resistitur. Sed dicendum quod vel est quod usurpata
id quod per ordinem iuris est invasa et illi non tenemur
obedire. Sed potest resistere ne actum suum perficiat invaden-
do non ... super barbaros invadentes
iura et pacem ecclesie. ergo potestati tali est resistendum. Ergo
duplex est potestas scilicet ordinata per quam dominus potestatem ... ut civilis
iuris. et huic potestati non est resistendum quo ad obedientiam
est potestas usurpata que est potestas quo cedit nos
dominus. et huic non est resistendum quo ad hoc quod non susti-
neamus si dominus vult. Sed bene possumus resistere quo
ad obedientiam si possumus. talis est potestas iniusta et iniqui-
tatis [illegible] resistendum. Sicut dominus vult flagellum susti-
nendum est. et quo ad hoc loquitur ... quod dominus
voluit flagellari iudeos et hec [illegible] fuit ...
et dominus posuit disciplinam pacis nostre super dominum nostrum
ihesum christum. et quo ad hoc dicitur quod [illegible] est ...
et non quo ad hoc quod iuste [illegible] iudeis ut domino
ihesu christo qui erat ... seculorum cui est honor et gloria
in perpetuum in secula seculorum amen.

immutio — 6. 20.

Tertium et [illegible] m. Sui Jurie Bruguduans

Albani colonie(n)sis. p. s. gf ut remissis

.8. 4

Ap(pro)me mecipis jurim dr. Sub

.C.